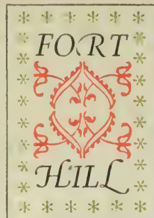
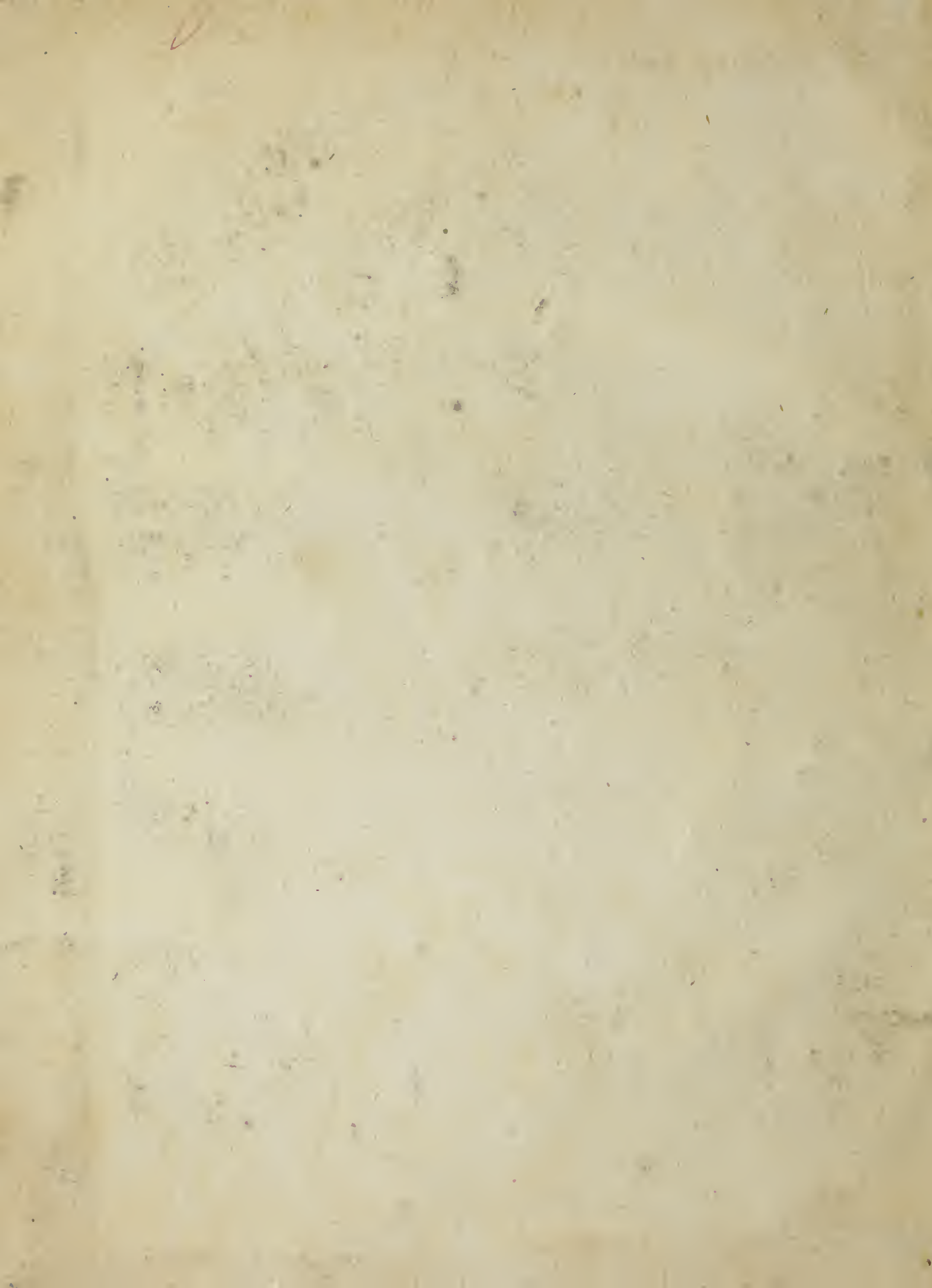

FORT
HILL


LURLEY
MANOR




BESCHRYVINGE
van
DORDRECHT

BESCHRYVINGE
Der Stad
DORDRECHT,

Vervatende Haar Begin, Opkomst, Toeneming, en verdere Stant: Opgezocht, in 't Licht gebracht, en Vertoond, met vele Voorname Voor-Rechten, Hand-Vesten, Keuren, en Oude-Herkomen.

Als mede een Verzamelinge van eenige GESLACHT-BOOMEN, der Adelijke, Aal-Oude, en Aanzienlijke HEEREN-GESLACHTEN, van, en in, DORDRECHT, enz.

Zijnde de Voornoemde BESCHRYVINGE, Geçierd, en Verrijkt, met Verscheyde KOPRE KONST-PLATEN.

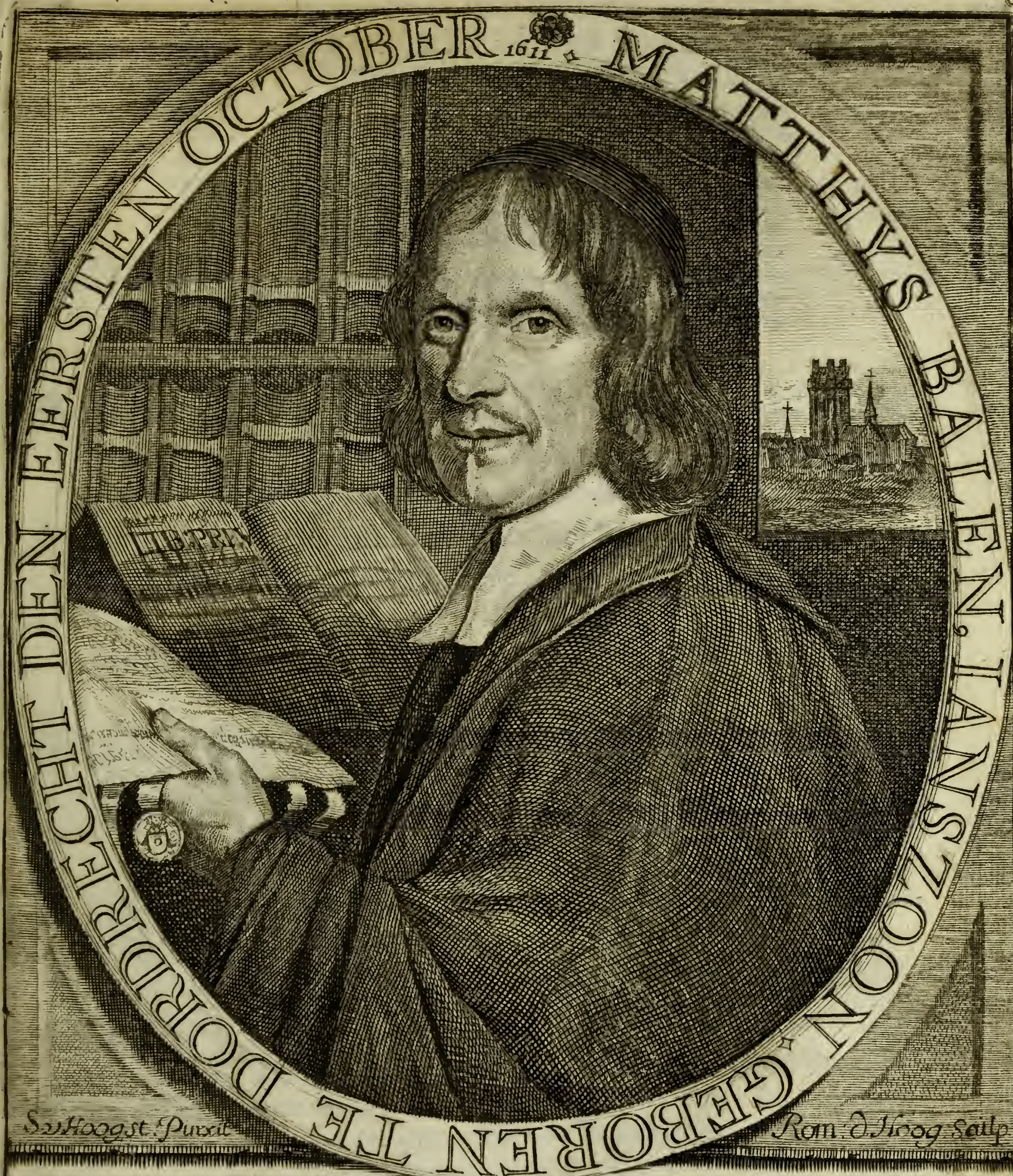
DOOR

MATTHYS BALEN, JANS ZOON.



TE DORDRECHT,

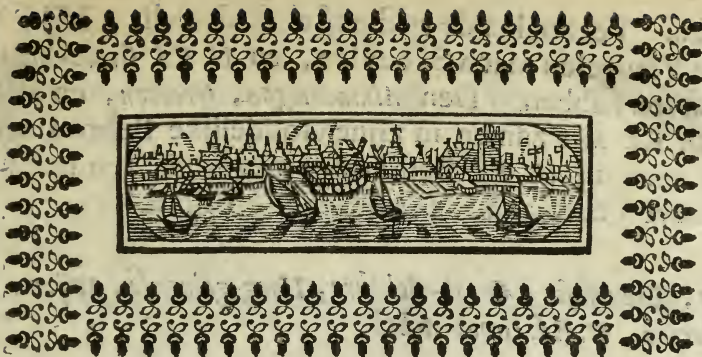
Gedrukt by *Symon Onder de Linde*, Boekverkooper, woonende aan de Visch-Markt, In de Groote Gekroonde Druckerye, Anno M. D. C. LXXVII.



Bezie dit Beelt, O leezer eer gij leest,
Dits hij die Dort herboude en zonder Mueren
Van Kalk of Steen, zijn vlijt en Hooge geest
Gaf haer een Stof die Duijzent Jaer kan dueren.

S. v. Hoogstraten.





Aan de Edele, Erentfeste, Groot-Achtbre, Hoog-geleerde, Wijze, Voorzienige Heeren; Mijn Heeren: De *Schout*, *Borgermeesteren*, *Oud-Raden*, en *Goede Luyden* van den *Achten* der Stad DORDRECHT: Als mede de *Mannen* van *Veertigen* der zelver Stad.

Edele, Erentfeste, Groot-Achtbre, Hoog-geleerde, Wijze, Voorzienige HEEREN,



Eze Mijne BESCHRYVINGE en kan aan niemand, met beter Recht, noch met meerder Reden, dan *U. Ed. Groot-Achtbre* Opgedragen, en Toe-geëygend werden: Nadienſe met Goedvinding van *U. Ed. Groot-Achtb.* Begonnen, onder de Pers geraakt, en ten Eynde gebracht is. Hebbende *U. Ed. Groot-Achtb.* My daar toe gelieven Aanleydinge te geven, en Toegang te Verleenen tottet *Kantoor* ter *Treſorie*, (nu *Borgermeeſters Kamer*;) ter *Secretarie*, enz. om aldaar te mogen Doorzoeken 't gene konde dienen totte BESCHRYVINGE van onze voorſz Stad. Welk een Geleerder Pen, met meerder Luyſter, en Beſchaafder Stijl, hadde kunnen in 't Licht, en voor den Dag brengen. Ik hebbe gedaan, niet zoo Ik wel gewild, en gewenſt hadde, maar na vermogen. Hope dat dezen mijnen goeden, en welmeenenden Yver, met een Gunſtig Oog zal aangezien, en opgeno-

men werden. Verzoekende gedienſtelijk dat dit, Mijn WERK, onder Uwe Vleugelen mach Schuylen, en *U. Ed. Groot-Achtb.* tot Beſcherm-Heeren hebben. Den *Almachtigen*, *Grooten*, en alleen *Wijzen God*, wil *U. Ed.* al t'zamen in zijne Goddelijke Behoedinge, en Beſchuttinge nemen: *U. Ed.* Beſtieringe zegenen, ten beſte van onze Stad, en lieve Vaderland. *Dit zy alzo!* Blijve

Edele, Erentfeſte, Groot-Achtbre, Hoog-geleerde, Wijze, Voorzienige Heeren, U. Ed. Groot-Achtb.

In DORDRECHT, *S. Ian te Midde-Zomer*, den 24. van *Zomer-maand*, na de *Geboorte* onzes *Heeren*, en *Heylands*, in 't Jaar 1677.

Dienſt-Verplichten, Ingeboren Borger, en Onderdaan,

MATTHYS BALEN, JANSZ.

IN-

INHOUD

Van de

TYTEL-PRINT.


Ier zit de Maegd van DORD, in 't eerste Hollands
Eyland,
Op Vorst Marvëi Stoel, bekend door 't Raads-
bestier,
De laatst' Hervorming in de Wet van onzen Heyland.
Zy draagd een Scheeps-kroon, en in d'een hand de Banier,
Die haar Gebuur-Steên, als de Hoofd-vlagg' hulde opdroegen:
Met d'andre, die den Staf beklemt van Majas-zoon,
Gebiedze, als Erf-Vorstin, de Stroom-goôn, die zich voegen
Met haar Schenkadien, elk om 's eerst, voor haren Troon:
De Rijn, de Maas, de Waal, de Merwe, en haar Gespeelen,
Zy off'ren Kooren, Wijn, en wat men off'ren kan,
t' Wijl jonge Trytons vast de Zalmen in gareelen
Doen zwemmen, en de Steur gewennen na 't gespan.
Gins klimt de Merw-godin, en hecht het bloedig teeken,
Op eenen witten Schild, aan 't opperst' van een Boog:
De grijze Tijd is met den Tooren-Schild geweeken,
De Faam laat haar Bazuin vast hooren van om hoog,
De Munt, en 't Stapel-Recht, met Handvest-Brieven, çieren
Op 't lest de Staçi-boog, als DORDRECHTS Kamenieren.

S. van HOOGSTRATEN.

Op

Op de Naukeurige

BESCHRYVINGE
VAN
DORDRECHT.

Door den Grooten Onderzoeker der Oudheden,

MATTHYS BALEN, JANSZOON.

Ls eertijds God Neptuyn, Eool ten hulp gekomen,
't Gezegend Land, dat zig om Dordrecht henen ſtrekt,
Met zware Water-ſtroomen,
Gelijk een barre Zee, verwoeſtende, bedekt'.

Soo nam de Vrugt-Godin, met Faunus en Dryaden,
Een ruymen tijd de vlucht uyt dees bedroefde ſtreek,
Tot dat, langs d'oude paden,
Ter beê van Maas, en Rijn, Hy weder t'Zeewaards week.

Doe zag men in der yl de STAD, die in de baren
Zat, als Sant Markus Leeuw, benart van alle kant,
Veel ſchoonder op te klaren,
En rijſen uyt het Nat, met vruchtbaar Koren-Land.

De Stroomen brachten ook, geneygd gelede ſchaden
Te helen met de ſchat, en vrucht van yders oord,
Het Vaartuyg vol geladen
Tot Haar ter Haven in, dat 't griemeld boord aan boord.

Hier vloeyd de Vocht na toe, die 't herte kan ontvonken,
Als maer een friſſen teug ſtaat ſchitterend' in 't glas.
Had Bacchus die gedronken,
Hy zwoer dat dit geen Wijn, maar zuyvre Nectar was.

Hier praalt de Munt-Godin in haar befaamden Tempel,
Daar Zy dienſtpligtiglijk noch daaglijks werd geëert,
En drukt Haar Stalen Stempel
Op 't waardige Metaal, 't geen Crœſus ſchat braveert.

Dus groeyd en bloeyd die MAAGD, vergeefs zoo vaak beſtreden,
Gelijk den Pallem-boom, ſchrap tegen 't Lot geſteld:
Dus werd zy, by de STEDEN,
Als oudſte Bondgenood, in Rang, en Stem, geteld.

Luſt u dat Luſt-priëel wat nader te doorоogen?
Dees onvermoeyde Geeſt leyd U ter Stee-waards heen,
En doed U, opgetogen,
Betuygen, dat verdiend den Lof van 't algemeen.

C. de BEVERE.

Op

Op de zelve.

DOorluchte Wieg en Bakermat,
Men zingt hier in U LINDE Boomen,
d'Aaloudheyd van mijn Grijze STADT,
Van Maas, en Waal, en Merwe Stroomen.

Hoe *Died'riks* Oudste en Eerste Recht,
Uyt groene Zoo'n en Riete Plassen,
Van ouds benaamd, met THURENDRECHT;
Is tot een Pronk-STAD opgewassen.

God geeft dat deugd, en dapperheyd
Vergroot den omtrek uwer Muren,
Die staag aan 't Roer van u Beleyd,
De tijd en de eeuwen doe verduren.

Mijn Zang-Heldin verhef u Toon,
Door Kerk-gewelf en Themis zalen,
Ten Alderhoogsten Eeren-Throon,
Van d'onvermoeyde, en schrandre BALEN.

W. van BLYENBERG.

In

DORDRECHTI DESCRIPTIONEM,

à Clariss. Viro,

MATTHIA BALEN,

Accuratè editam.

QUi Patriam Servat, meruit gestare Coronam,
BALEN *quid meruit, qui Patriam Ædificat?*
Delicium DORDRECHTA *tuum laus prima Camœnæ,*
Is pretium Famæ, non morientis habet.

MARGARITA GODEWYC.

KLINK-DICHT,

Opte Naukeurige BESCHRYVINGE van

DORDRECHT,

Door den Vermaarden

MATTHYS BALEN.

AI! zie hoe d'Oudste Zon van Bato schiet haar Stralen:
Zy toond haar Morgenstond, en schittert ons in 't oog;
Wie voerd de Stroom-Godin ten Hemel-waard zoo hoog?
Den Phœnix van 'er Stad, den Schrandre, en Dappren BALEN,

't Zy dat Hy Rijmen vormt, of heerlijk afgaat malen,
In On-rijm Stads-beſtier, 't is of zijn Veder vloog,
En, met het Strijdbaar Volk, d'onwinbre Stad uyt toog:
Om 't Heyr van Hertog Jan, en Gwye, t'achterhalen.
Hier bloeyt het Oude Recht van Roomens eerſte Staat,
Waar in den Burger-ſtant, te zamen metten Raat:
Het Vrye Volk Beſtiert, en zijn als Marm're ſtutten:
Waar door den Godsdienſt, en de Vryheyd word geplant,
De Vrede weer herſteld, de Tweedracht uyt het Land
Geweert, om THURENDRECHT voor onheyl te beſchutten.

MARGARITA GODEWYK.

SONNET, Sur les
DESCRIPTION de DORDRECHT,
Par Monſr.
MATTHIAS BALEN,
Tres Exelent Poëte & Hiſtoriographe.

Voici depeint, avec un Plume magnifique,
Des Anciens THURETAINS, *les geſtes genereux,*
Ducs, Comtes, Chevaliers, & Heros Belliqueux,
Magnanimes Guerriers, de noſtre Republique.
l'Illuſtre Fondateur, du Temple tres antique,
La Court de Blyenbourg, un Pharos dans nos jeux;
Et tant de Baſtiments, ſuperbes ſumtueux.
Signe tres glorieux, d'un Race Heroique.
Si Rome ſejouit quand par un Docte Main,
Ell' vojoit celebrer, les jour des ſa naiſſance,
Et eſclatter en Vers, ſa grandeur & puiſſance.
Anjourdhuy THURENDRECT, *un tres grand Eſcrivain,*
Eſcleve juſq' aux Ciel, ta ſplendeur, & ta gloire,
Dont perira jamais, ô BALEN, *ta Memoire.*

MARGUERITE GODEWYC.

Op de zelve BESCHRYVINGE.

Zoo Trouwen Yveraar in geene Plaats en leeft,
Gelijk als DORDRECHT aan den Schrandren BALEN heeft:
Zijn loffelijken Naam zal nimmermeer verdwijnen;
Maar ſtadig, als een Zon, op Held'ren Middag ſchijnen.
De Tijd, die 't al verſlind, neemd Hem den Roem niet af,
Van 't Tijdelijke WERK, dat eeuwig ſtoffe gaf
De *Sterffelijkheyd*, om Hem Onſterffelijk te maken,
Diens *Leven*, door dit BOEK, noyt uyt gedacht zal raken.

MARGARETA MELS.

Op

Op de zelve.

U Oudheyd, THURENDRECHT, brengt BALEN op 't Tooneel,
In Grond, en Voortgang, ook U Vryheyd, Zede, en Wetten,
Gebouwen, Hoven, daar zich Kayzers neder zetten;
Herboud, en Afgemaald, door zijn Beinkt Penceel,
Dien onvermoeyden Man, die met een Hooge zwier,
Als Phœnix van ons Eeuw, gewoon is ſtaag te draven
In zoo een ſchoone Stijl, 'k meen, WATER-NIMPH, dien Braven
En dappren BALEN, die U Heerlijkheden, hier,
In dit zijn deftig WERK, voor alle Oogen toont:
Zijn Naam, vereeuwigd, zal door heel de Wereld klinken,
In Luyſtēr, en in Glans, gelijk de Zonne blinken,
Zoo zy, Zijn Weerde Hoofd, met Lauweren Gekroond.

ALETTA vande RAD.

Op de Naauwkeurige BESCHRYVING van
DORDRECHT,
Door den Grooten Onderzoeker der Oudheden,
MATTHYS BALEN, JANSZOON.

HEt Maas-en-Waalze Land in 't Nederdeel gelegen,
Bevloeyd met de Oude Rijn van Boven afgezegen,
(Welke aan 't Bataafze Rijk zig in Twee Armen geeft,
Waar van de Een met de Naam van Waal, en Merwe leeft,)
Van de Lingoonze Maas van acht'ren omgetogen,
Wiens ſnelle Vloeden, als zijn lager uytgevlogen,
De Golven te gelijk van de Een in de And're brengt,
En met de Wat'ren van de Groote Zee vermengd.
De Stad hier opgeregt, De Volk'ren die daar woonden,
De Wetten, die Zy in Haar Vry Gebied vertoonden,
De Sloten opgebouwd, gegrond, gemuurd, geveſt,
En wie die heeft geſticht, en hoe dit Hol geweſt
Is Holland ingedoopt, wannèer het wierd geboren,
En met die Naam zig heeft, tot noch toe, laten hooren,
Hoe het doen was verdeeld; Wie het als Heer bezat,
En hoe het wierd beſtuurd; En wie Eerſt aan de Stad,
Wiens Oudheyd was in het herdenken niet in 't leven,
Den Naam van THURENDRECHT voor Eeuwig heeft gegeven,
Waar mede nu bekend, Haar Aanwas en Begin,
Hoe 't Merwede Gebied, en Riede, en Nieuw-Kerk, in

Haar Wal omcingeld legd, en hoe groot Hare Palen,
Hoe verder uytgeset, door Slijkken op te halen,
Met wat voor Burgten, en wat Torens ze is bewald,
En hoe zy op Haar Stroom, en Water-golven brald,
Geeft BALEN Ons hier op; En als Hy ze heeft door-treden,
En met Zijn Pen Ontleed, Hersteld weer in Haar Leden,
Heeft in een Vloer van Inkt Onsterffelijk geleyd,
De Eerste Stad die Stemt in HOLLANDS Mogendheyd.

Op dat die Maagd daar zou, Haar Eer-Roem dus beschreven,
Met nieuwe Luyster by die Groote Vrouwen leven,
En in dat Hof-Tapijt, gelijk de Zilv're Maan,
Aan s Hemels Kreytze by die and're Starren staan,
En zeggen Opgepronkt, dat daar toe is gerezen,
Door dien dat BALEN heeft aan Haar sulks toegewezen,
En Haar, die Oud was, heeft als Jeugdig Opgekruld,
Die met Haar Hand wel eer de Graven had Gehuld.

C. van SOMEREN, JCtus.

Sur la DESCRIPTION de la VILLE de

DORDRECHT,

Par

Monsr. MATTHIAS BALEN.

LEs Grand Renoms qu'ont eu les illustres Pucelles,
Par les Louanges, & Escrits de Leurs Amants,
N'ont pû les delivrer, que par des morts Cruelles
Sont effacé Leurs Teincts, & mis' aux monuments.

C'est autrement ici en CELLE *que propose*
Nous BALEN, *que jamais n'a perdu Son Pourtraict,*
Mais Plus en Aage Plus ELLE *fleurit en Rose,*
Et plus doncqu' a Present ETERNELLE *il l'a fait.*

C. van SOMEREN, *ICtus.*

Op de BESCHRYVING van

DORDRECHT,

DOOR

MATTHYS BALEN, Jans zoon,

MYn Zang-Godin door pligt gedreven tot u Lof,
Kend geen beginzel in een eyndeloze stof;

Wie

Wie ziet hier de Oudheyd niet zoo leven-
dig beschreven,
Dat 't Oude *Dordrecht* in het Nieuwe
schijnt te leven?
Geduchte Stad, roeme Ik U oude Mo-
gendheyd,
En hoe de *Merwe*, *Maas*, en *Waal*, en *Rijn*
zig leyd
Voor u ter neder, die, om hare plicht te
tuygen,
Voor uwen Zetel met Ootmoedigheyd zig
buygen?
Wie onderstende in Krijg zoo wel des
Graven staf?
't Was dan het *Regt* dat u het grootste *Voor-
regt* gaf.
Gelukkig *Dordrecht*, die ontmoet zoo trou-
wen *Schrijver*,
Waar vind gy danks genoeg voor zulke
opregten yver?
U *Borger-Kroon* met regt zoo vromen *Bor-
ger* kroond.
Zoo galmd de vlugge *Faam* die gaarn ver-
diensten loond,
Zie hier hersteld het gunt was door den
Tijd verslonden,
Vergetelheyd gedempt, en zelf de Nijd
gebonden;
Van BALENs wakkerheyd zoo verre
zig verheft,
Gelijk het groote Licht de *Sterren* over-
treft;
Dat yeder zwijge die Ons *Dordrecht* schreef
voor dezen;
Zeg my van beyden wie moet meerder zijn
geprezen,
De geen die uyt haar schoot zoo Grooten
Man voortbrogt,
Of hy die voor haar heeft de Onsterflijk-
heyd gewrogt?

JACOB van SOMEREN, *ICtus.*

Op de zelve.

OUd DORDRECHT heeft men Eeuwen lang zien blinken
In voorspoet, door haar Voorgerechtigheen:
Maar door de tijd mocht haar die glans ontzinken,
Zoo BALEN niet herleyde d'eerste Steen.

Een Ander.

IS 't deugd voor 't Recht van eygen Goed te vechten?
Noch meerder is 't voor 't Voor-recht van een Vriend:
Die door zijn Pen dan hoedt veel Burger-Rechten,
Die heeft te recht een Stede-Kroon verdient.

SAMUEL van HOOGSTRATEN.

Noch een.

DE Grond-slag en Begin van Hollands
Oudste STAD,
Naams-oorsprong, Opkomst, en al 't
Voor-Recht dat zy had;
Lag deur de Oudheyd in Vergetenheyd
begraven,
Maar BALEN gaat een reex van Eeuwen
rugg'-waards draven,

En Metſt Oud-DORD op Nieuw, weer
deur zijn Pen; en laat
Ons zien d'Aal-oude Maagd: getoyd in 't
Pronk-Cieraad,
Daar Zy, wel eer, van Grave, of Prins,
meê wierd omluyſterd.

Noyt werd Oud-DORDRECHTS Roem;
Noyt BALENs Naam verduyſterd:
Geen tijd en krabt Haar oyt uyt Ons ge-
heugenis,
Want DORD deur Hem, en Hy deur
DORD Vereeuwigd is.

HERMAN van BRAGT.

Noch opte zelve.

DAt eertijds onder 't Puyn van Eeuwen
lag te Smoren,
Werd, door de Vlugge Schacht van BA-
LEN, weer Herboren,
En toont Ons hier wat Recht en Wetten
DORD genoot,
Als, 's Vorſten milde gift, die Storten in 'er
Schoot.
Haar Opkomſt, Voortgang, en 'er Deel
in Borger-Twiſten,
En wat voor Schrander-Breyn, en Dappre
Oorlogs-Liſten
Zy voort bragt. Hoe Zy is Geſchonden
van den Brand,
En door een Hooge-Vloed, Geſchuerd
van 't Vaſte Land.
Hier praald OUD-THURENDRECHT, in
Glans, en volle Luyſter,
En BALEN raakt zijn Naam, door DOR-
DRECHT, noyt in Duyſter.

LAURENS TERWEN.

Op de BESCHRYVINGE der Stad

DORDRECHT.

Door den Wel-Geleerden

MATTHYS BALEN, JANSZOON.

HIer Praalt den Batavier, der Vry-ge-
vochte Helden,
Die, langs de *Merwe-Stroom*, Zijn Veſting
neder ſtelden,
Nu DORDRECHT wijt Befaamt; Dees
Stads Begin, en Magt,
Beſchrijft ons BALEN. Hier, Oud-
Adelijk-Geſlacht,
Hier is U Daad, en Stam, in dezen BOEK
te Lezen,
Die, door den Ouderdom, Verſtorven
ſcheen te wezen.
Wie Eerſte Stichters van dees Stads Ge-
bouwen zijn,
Wie WET, en RECHTEN gaf, te
ſcheyden Mijn, en Dijn:
En wat 'er is geſchied in zoo veel Honderd
Jaren;
Veel Raars, van Oud, en Nieu, vind gy in
deze *Blaren*.

BURGERT vander WAAL.

Sur

Sur le Fameux & Docte Volume de Monsieur

MATTHIAS BALEN,

De l'Antiquité de

DORDRECT.

Voici mon Cher Lecteur un Ouvrage Admirable
l'Antiquité de DORDT, *aux lecteurs agreable,*
Par un Autheur expert & d'un Subtil esprit,
Qui Dict la Verité dans tout çe quil escrit,
Avec bien plus d'adresse & de beaucoup plus Ample
Que tous n'en ont Escrit, sur tout de son Sainct Temple,
De la Hollande, ainsi DORDT *a le premier Rang,*
Et prudente a produict, le plus illustre Sang,
Qui Gouverne avec heur sa sage Republique,
Et la faict refleurir quoy quelle Soit Antique,
Et de l'Authorité quelle a par l'univers
Se rend trez redoutable aux Esprit plus pervers,
Parler de Droicts de DORT *Semble plus neçessaire*
Saçhant qu'en Sage Autheur sçavamment la Sçeu faire,
Mon genereux dessein, ma juste Intention,
Est d'Exalter la gloire & le Louable Nom
De BALEN *Escrivain dont la Grave Eloquence*
Nous faict voir aujourdhuy son sçavoir & prudençe,
Mes Saincts vœux sont de Cœur & de Sincerité,
Qu'il soit Ceint d'un Laurier Dedans l'Eternité.

A Nantes. ADRIEN BOENES.

SONNET,

Sur la tres renommée VILLE *de*

DORDRECHT.

Qui bien contemplera DORDRECHT *encor Pucelle,*
Ses bastimens, ses ports, & ses temples si beaux,
l'Ordre de ses Bourgeois sous ses onze drapeaux,
En suivant du vieux Mars le martial modelle.
Et considerera ce qu est comprins en elle,
Son terroir fructueux, ses claires douces eaux,
Riches, tant en Poissons qu'en nombres de Basteaux,
Qui sur mille Citez la rendent le plus belle:
Qui plus est ses statuts de tant de Droicts ornez,
Qui luy sont tant d'un Roy que d'un Cæsar donnez;
Qui plus est ses Pasteurs dont la pieté grande,
Instruict ses Citoiens sans negliger un jour,
Pour les conjoindre á Dieu, & á son sainct Amour,
Confessera que cest la perle de Hollande.

ISAAC le DUC.

Aen

Monsr. MATTHYS BALEN,

Op zijn Naukeurige BESCHRYVINGE *der Vermaarde Stad*

DORDRECHT.

Als Ik neerstig ga aanmerken,
BALEN, in u *Dordrechts* Werken,
Verstelt, moet Ik roepen uyt,
Dat, van 't lof der Schrijvers Helden,
Die men eeuwig zal Vermelden,
Gy haalt d'alderbesten buyt.

ISAAC le DUC.

Op

Op de

BESCHRYVING der Aal-oude Stad DORDRECHT,

Door den Yverigen Onderzoeker der Oudheden, en Vermaarden Poëet,

MATTHYS BALEN.

HOog-Adelijke Stede praal,
Voornaamste Stoel van *Hollands* Steden!
O *Dortse Maagd!* vol zoet onthaal,
Al u Cieraat, en Achtbaarheden
Bedwelmde ons; 't was verdriet'lijkheyd
Van u Vermaardheyd niet te hooren,
Wie uwen Grondslag heeft geleyd,
Van Kerken, en zeer trotzen Toren,
En van u Wijtberoemde Munt,
Bevestigd door des Graven woorden,
En tot een Voor-Recht U vergunt,
Voorts 't geen besluyt U steene Boorden.
Dit alles lag als in een nacht,
Van door 't gewormt vernielde bladen,
By na verdonkert, en geacht
Voor vele maar om na te raden:
Maar uwe Oudheyd, en Geslacht
Van Heeren, die u welstand minden
En zoekend' zijn; Komt aan den dag,
Om haar in Tijd, en Rang te vinden.
Nu heft gy u aanzienlijk Hooft,
Met heerlijk hulsfel, na de Wolken,
Dat yeder een u prijst, en looft,
En word Naam-ruchtig by de Volken:
Door BALEN, die u luyster geeft,
Waar door Zijn Naam voor eeuwig leeft.

PIETER van BRAGT.

MAT-

Op de Naukeurige en Wel-doorwrochte

BESCHRYVING der STAD DORDRECHT,

DOOR

MATTHYS BALEN.

HOE HEFT HAAR HOOFD TEN GOLVEN UIIT DE MAAGD VAN DORDRECHT; *Wien haar Eyland*
Schier als geen eyland meer besluyt,
Door macht van aengewonne weyland:
Maar die gelijk een Land-Vorstin
Zich nederzet, den prang ontweken,
Waar met de Landstroom door quam breken,
En bruyzen, met een dollen zin;
Toen 't tot haar rampspoed, hem gelukte,
Dat hy haar in sijn armen drukte.

Toen mochtse niet, zoo vrank, en los,
Haar Meer, *en* Vee, *te* Weyde *drijven:*
Of lachts', en schomperts', om den * *Vos,*
Die haar dees herkomst toe wil schrijven;
Daar z' Adelijker Stam erkent?
En scheen 't de Landstroom zich te belgen,
Die Meer *en* Weyde *quam verdelgen;*
Als moest zijn razend element,
Door 't woeden der onstuyme baren,
Zijn Koningklijken naam bewaren.

Die al van ouds, van hooger kil,
Dan daar hy 's Vorsten Stroomslot kuste,
Tot daar hy, wen hy 't Zee-waard wil,
De Maas in zijn bezit ontruste,
En op zijn rechtsban indracht dee,
(Als woude hy hem zijn Wadd' doen ruymen,
Met went'len, worst'len, slaan, en schuymen:)
Beitel den naam van Merove;
En scheen, in arren moede ontsteken,
Dit op de Maagd te willen wreken.

Die sedert weer die glans herhaald',
En lang de nasmert heeft vergeten;
Wanneerze, als Oudste Dochter, praald
Met Hairband, Slag-zwaard, Kleed en Keten,
Waar met Oud-Holland hulde, en steef,
's Lands heerlijk Hoofd dat haar berechte;
En zoo de rang den twist beslechte,
Haar oudde, of handel dieze dreef,
Verbond Uytheemsche, en Ingezeten,
Om 's Lands begin haar dank te weten.

Of 't zyze, op 't hooge Stapel-recht
Zich moedig draagt, daar 't allen tijden
't Zy wie 't beschimp', of wie 't bevecht',
Haar haare Zust'ren om benyden:
Zy voert een Hoogheyd van gezag;
Dat elk t'ontzien heeft, en te vreezen,
En schoon men 't liever quijt zouw wezen,
Daar niemand tegens op zien mag:
Maar gold de wensch, en vloek, van velen,
Men scheurde sulke dwang-garelen.

Haar Tabbert, thans, op groenen grond,
Gestikt met blauwe water-boorden,
Pareert, en slingert ruym, en rond;
En schoon ten Oosten en ten Noorden,
Wat opgeschort met enger band,
Ontschiet ten Zuyden, en ten Westen,
Zoo wijd den gordel van haar Vesten,
Dat s' als ter Zee, nu ook te Land,
Met drok bedrijf, en schrand're zinnen,
Sleept overvloed, en rijkdom, binnen.

* Pag. 34.

***

Ter-

Terwijl z' uyt haar ontſloten ſchoot,
Papier en Boeken laat ontſlippen,
Waar op z' haar Konſtgenoten nood't,
Daar wel geen Heynſtebron de lippen
Bevogtigd, maar het zuyvre nat,
't Welk uyt haar Stads-en Staats-papieren
Getrokken, vloeyt, met volle zwieren,
En paarlen ſprengt, van blad op blad;
Dat uyt die Bron der zepeladeren,
De Vroeden zich een ſchat vergaderen.

Gelijk de vlijt, en 't ſchrand're breyn,
En d'onvermoeyde drift van BALEN,
Hier, meer dan and'ren een Fonteyn,
Van zoo veel Wond'ren af doet ſtralen,
Met ſchets, en beeldwerk, huys, en pijp,
Te vormen, en haar aen te paſſen;
Dat van de Wat'ren, die hier waſſen,
Ik naulijks d'overvloed begrijp,
Daar z' uyt dit Bel-videre *vloeyen,*
En mild, en lief'lijk, elk beſproeyen.

Thans zietme'r Pand, en Hof-geſticht,
En Hal, en Raad-huys, rijk van glanſſen;
Terſtond verwiſſelt dit gezicht
Om Kerk, en Koor, en Tooren-tranſſen;
Of 't toont de Huyzen in 't verſchiet,
Daar Boog, en Handbus, plag te ſpelen:
Of zoo die zwieren 't oog vervelen,
Dat liever platte formen ziet,
*Van dien * Vernuft'ling mag men wachten,*
's Stads oud bewerp van wal, en grachten.
* Ingenieur.

Vervolgens vind m'er voorgeſtelt
Een lange ry van Helden ſchimmen,
's Stads Vad'ren, die van nieuws vermeld,
Als uyt de nacht te voorſchijn klimmen,
In hun gezag, en waardigheén;
By Stads doorluchtigſte Geſlachten,
(Gelijk z' hun eer en eed betrachten;)
Gehand-haaft eeuwen achter een;
Als of ze weer in 't leven traden,
Met d'eer van hun bedreven daden.

Hoe zoude alhier een Pronk-tapijt
Of ſchildery, de muûr vercieren,
Met Helde ſtukken, (daar de Nijd
Om ſwelt, en berſt) en Zee-laurieren;
Behaald by 't herelijkſt' Geſlacht,
Dat onlangs ſcheen zoo hoog te zitten;
Zoo ſnooder quaſt, met overwitten,
Niet zocht t'ontluyſteren deze pracht:
Waar van men na verloop van Jaren,
't Gedenk als Heylig, zal bewaren.

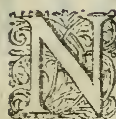
Wat komt ons noch al ſtofs te voor,
Door uw beleyd te voor gedragen,
Van 't geen we, ô BALEN, *zien door 't oor,*
Als of we 't met ons oogen zagen:
Zulks d'eerſte groet mijn wenſch beſluyt,
(Dat my de Stad te goe kan geven,
Die dus haar glori ziet herleven;)
HOE HEFT HAAR HOOFD TEN GOLVEN UIIT
DE MAAGD VAN DORDRECHT,
op dien Schrijver!
Men kroon, zijn arbeyd en zijn ijver.

J. OUDAAN.

1676.

O P

OP
MATTHYS BALENS
BESCHRYVINGE
van
DORDRECHT,
Versiert met veelerhande Prenten.


Oit prees een kender t'Amsterdam
Het Raedhuis om zijn' bouw alleen,
Maer ook om al de sierlijkheên
En 't beeltwerk, dat hy daer vernam:

Zoo schat men, Balen, dit uw Boek
Niet slechts om uwen Letterbouw
Daer aen besteed zoo kloek en trouw,
Na veel naeukeurig onderzoek;

Maer ook om Prenten, die 't bevat.
Men ziet hier Prinssen afgebeelt,
Godvruchtigen niet misgedeelt,
En wat 'er deel aen lettren had;

Hier zijn Historyen te zien;
Hier zinkt het omgelegen land,
Daer straft men moorders door den brand;
Gins legt de Koediefop zijn Knien,

En wacht op 's Graven strengen last,
Bezet met schrik en hertepijn,
Den slag in 't Hof te Valencijn.
Zoo deerlijk quam hy daer te gast.

Hier brengt de pijl gedoopt in Styx
Den Grave in jammerlijken staet,
En laet aen ons de Gravestraet,
En Neêrlands Schoutoneel vol schriks.

Maer dit en meer beurde overlang;
Wat nieuwer is vergeetge niet.
Men ziet hier Chattam in 't verdriet,
En Brittenland voor Holland bang.

Men ziet den gruwelijken moord
Der twee Gebroedren in den Haeg
Door 's volks oproerigheid, o plaeg!
O wreetheid fel en ongehoort!

Of heeft men tot den Adel trek,
Hier hangen Schilden ry aen ry.
Zoo veel sieraeden porden my
Te sluiten uwer Dichtren hek.

F. V. HOOGSTRAETEN.

MAT-

MATTHYS BALENs
Beſchrijving van
DORDRECHT.
EERSTE BOECK.

Begrijpende 't Eerſte

HOLLAND,

Begonnen in DORDRECHT, en Omſtreeks.

De Baanderye MERVVEDE, daar onder begrepen de Heerlikheyd RIEDE, en 't Ambocht NIEU-KERK. DORDSMONDE, enz.

BESCHRYVING
Der Stad
DORDRECHT.
Eerste Boeck.

Het Eerste HOOFD-STUK.

't Verloopen der Maze. De tegenwoordige Palen van Holland: Welk eertijds bestond, en begonnen heeft in de Stad DORDRECHT, *en de omleggende Landen; altoos een Eyland geweest zijnde. Hoe het allenkskens vergroot en evenwel by den naam van Holland is gebleven. Oude Verdeelinge van 'et zelve.*



HOe verre sich de Palen van *Batavien* eertijds hebben uytgestrekt, en behoeve ik (zeyd d'Heer *Johan van Beverwijck*, (a) die wy in dit Hoofddeel meest volgen) hier niet te verhandelen, alzoo zulks by andere wijdloopig is gedaan; want gelijk *Plinius* wel zeyd, de maat van een Landschap werd lichtelijk veranderd, door dien de zee op d'eene plaats neemt, en op d'andere geeft; dat ook in lange tijd de Rivieren verloopen, en eenen anderen gang-streek houden, is al over lange gesien aan de uytwateringe (tusschen welke *Batavien* werd gesteld) van den *Rijn*, waar van by *Cluverium* en *Pontanum* veel is geschreven. Dit zien wy noch huydendaags in de *Maas* omtrent Dordrecht. (b) De *Oude-Maas* heeft voor den inbreuk 's jaars 1421. geloopen 1090. roeden Zuydwaarts van de Stadts-veste, gemeten uyt de muur aan den Ouden Molen, [genoemd Hoogmoed] after 't Beggijn Hof, [nu buyten de Stad staande] rayende van daar recht Zuyd-waarts op Lobbe van *Zeven-bergen*; toch is 't zelve te verstaan van de Oude Maas, die boven de Stad *Huesden* heeft geloopen, waar van de overblijffselen, dies watervloeds, noch zijn te zien tusschen de dijken van 't land van *Huesden* en *Althena* in 't Noor-

(a) Beschrijving van Dordrecht, cap. 6.

(b) Verloopen der Maze.

Noorden, en de dijken van de *Langstraat* in 't Zuyden, en West-waarts van daar de Merkteykenen van dien, op 't *Bergse-water*, onder houden worden, door de *Zalm-Steken*, van de STATEN van HOLLAND, in 't Noorden, en die van den Heere PRINCE van ORANGE, in 't Zuyden, tot aan den Elsensteek, en van daar door een lijn getogen recht Westwaarts, ter halver Maas van *Maasdam*. Welke Maas is loopende tot den dijk van 't Dorp, genoemd de *West-Maas*, en eertijds van daar heeft voort geloopen tusschen 't land van *Stryen* in 't Zuyden, en *Zuyd-Holland* in 't Noorden, West waarts aan tot op't geschey van *Putten*, stroomende tusschen *Putten steyn* in 't Westen, en *Godschalk-oord* in 't Oosten, ter plaatze daar noch huyden ten dage de Riviere werd genaamd *d'Oude Maze*, en den naam van *Merwede* op houd. De *Merwede* heeft voor het inbreken geloopen gelijk alsze noch doed, ontfangende in 't Oosten aan *Loevesteyn* de *Waal*, en *Nieuwe-Maze*, (welke tot daar toe eertijds is gegraven uyt de voorsz. *Oude-Maze* boven *Huesden*) van daar af nederwaarts, tusschen 't land van *Althena*, en den *Grooten-waard* in 't Zuyden, en 't land van *Arkel* (uyt welk de Linge zijn water voortbrengt) den *Alblasserwaard* en *Zwijndrechtsen waard* in 't Noorden, West waarts tot by *Puttensteyn* voorsz. alwaar zy haren naam verliest, en verloopt in *d'oude Maze* als hier voren.

Zijnde ook zeker, dat den Zuyd-dijk van den Groten-waard zijn belending hadde langs de voorsz. Oude Maze, en des zelfs Noord-dijk, van outs genoemd den *Riede-dijk*, (waar van noch een gedeelte binnen *Dordrecht* met dien naam bekend) van aalouds is bestroomd van de *Merwede*. Waar uyt dan volgd dat de zelve Stad altoos heeft gelegen, gelijkze noch doed, by 't Zuyden aan en langs de *Merwede*, en als voren 1090 Roeden by Noorden van de *Oude Maze*. En zulx dat zy haar misgrijpen, die meynen dat *Dordrecht* ooyt heeft gelegen by Zuyden van *d'Oude Maze*, of dat *d'Oude Maze* eertijds zoude hebben geloopen daar nu de *Merwede* haar water uytstort. Gelijk ook die van *Dordrecht* klaar, en met de vinger hebben aangewezen, voor *Keyzer* Karel de vijfde, en tweede dies naams *Grave van Holland*, &c. tegens de Steden van *Delft*, *Amsterdamme*, *Rotterdamme*, *Schiedamme*, *Briele*, &c. breder te zien in de uytsprake van dien Keyzer, &c. nopende den *Stapel*, ten voordeele van die van *Dordrecht* uytgesproken, te *Brussel* op ten 22. van Oogstmaand 1541. Al van de eerste *Bisschoppen* af, is het *Bisdom* van *Utrecht* over 't land verdeeld geweest in *Dekenschappen*, als blijkt uyt het Boek van de Rekeningen dier *Kerke*, eertijds by een vergaderd, omtrent drie honderd jaren geleden, door Heer *Hugo Vuysting*, welk in perkement geschreven, noch t'*Utrecht* werd bewaard. Het zelve verhaald wat elken *Deken* aan den *Eerst-Diaken* van de *Opper-Kerk* betaalde, en onder andere werden daar vermeld de *Dekens* van *Rijnland*, van *Kenemerland*, van *Westeling land*, van *Holland*, van *Maas land*, van *Goye*, van *Aemstelle*, &c. Den *Deken* van *Holland* is daar alleen te verstaan van *Dordrecht* en den * *Groten Waard van Zuyd-Holland*, daar in het is gelegen, van alle

* Grooten Waard een Eyland.

alle oude tijden zijnde een Eyland geweest. Zoo dat 'et is een grove misslag van *Guicciardijn*, *Desselius*, *Bertius*, en andere die schrijven, dat de Stad *Dordrecht* eertijds in 't vaste land was gelegen, en eerst een Eyland is geworden, als in 't jaar 1421. de zelve door de grote en vreeselike vloed, van 't vaste land afgerukt, gelijk als op de baren begon te drijven. Want al in den Jare 1203. werd vermeld den *Dordrechter Waard*, en *Dierik* van *Riede*, Opziender, dat is Dijk-graaf van het *Groote-Eyland*, gezeyd *Grooten Waarde*. Ja *Dithmarus* Bisschop van *Merspurg*, die over zes honderd jaren heeft geleefd, noemd het met klare woorden een *Eyland*. Dit *Eyland* en de Stad *Dordrecht* daar in gelegen, is geweest het † Eerste land van de *Graven*, onder den naam van *Holland*, gelijk wy (zegt de Heer * *Johan* van *Beverwijk*) gezien hebben dat het in de *Rekenkamer* der *Bisschoppen* van *Utrecht* merkelik werd onderscheyden, van *Maasland*, *Rijnland*, *Kenemerland*, *Westlingland*, *Goyland* en *Aemstelland*, die nu tegenwoordig al te samen onder *Holland* werden gerekent. Tot bevestinge van 't zelve doed noch, dat men in oude Stukken, te *Utrecht*, gewag vind van een Dorp geheten *Holland*, en gelegen in den *Zuyder-waard*. Zoo dat de eerste *Graven* alleene zijn geweest Heeren van 'er Slot *Dorfort*, en *Graven*, of *Rechters* van het Dorp *Holland*.

† Eerste land der Graven.
* Cap. 6.

Alzoo genoemd na het *holle land*, of den *Diepen Waard*, daar 'et in was gelegen. Wiens holligheyd en diepte daar uyt genoeg blijkt, dat hy in 't Jaar 1421. zijnde in gebroken, tot noch toe niet wederom geheel heeft konnen bevorst en ingedijkt werden. De andere Landen, daar van wy eenige *Dekenschappen* hebben by gebracht, en kenden in 't eerste de *Graven* van dit eerste *Holland* niet, maar hadden elk haar byzondere *Heeren*. Alzoo heeft de Stad *Haarlem*, noch haar byzondere Heeren gehad over vijf honderd Jaar. *Leyden* heeft gestaan onder hare *Burg-Graven*, de Heeren van *Wassenaar*, waar uyt de *Prince* van *Ligny* zijn zelven schrijft *Burg-grave* van *Leyden*. *Amsterdam* is geweest de Heerlikheyd van de Heeren van *Aemstel*, tot den Jare 1297. toen Heer *Gijsbert* van *Aemstel*, om de Moort van *Graaf Floris* de V. in ballingschap moeste gaan, en zijn goederen aangeslagen werden. *Goude* heeft haar eygen Heeren gehad tot den Jare 1300. wanneer de Dochter en Erfgenaam getrouwt met den vermaarden Heer *Jan* van *Renesse*, zonder kinderen stervende, de Stad aan de *Graven van Holland* quam. *Gorkum* heeft gestaan onder het Oude Geslagt van *Arkel*, tot 1420. De Heerlikheyd *Huesden*, en *Althena*, *'t Slot* en *Stede Woudrichem*, hadde ook haren byzonderen Heer. Tot dat die in 't Jaar 1290. een *Leen* wierde van *Holland*. *Woerden* is mede Bezeten van 'er eygen Heeren, tot 1297. Als ook *Voorn* tot 1372. *Hoorne*. *Putten*, (*Geervliet* daar in begrepen,) *Stryen* en *Zevenbergen*, stonden insgelijks onder haar eygen Heeren. *Ysselsteyn* is eertijds geweest an 'et *Huys* van *Egmond*, en daar na gekomen, door Houwelik, aan *Nassau*, gelijk het tegenwoordig noch toebehoord zijn *Hoogheyd*, den *Heere* PRINCE van ORANGIEN. Dan de *Graven* allenkskens door de *Tollen*, die zy van de voor-by varende Schepen,

't Graafschap Holland allenks vergroot.

pen, te *Dordrecht* hieven, als door giften der Keyzeren, machtiger werdende, hebben met 'er tijd haar palen verder uytgestrekt, en alzoo tot haar eerste *Holland* getrokken, *Maasland*, *Rijnland*, *Kenemerland*, enz. gelijk het tegenwoordig is, en even wel den Naam van *Holland* alleen behoud. Zoo ziet men in *Frankryk*, dat *Françe* 't minste Landschap, eerst van de *Franken*, omtrent den Jare 419. ingenomen, en bezeten, den naam geeft aan 't Heele Rijk, uyt vele andere Landschappen bestaande. Zoo geven de Steden *Utrecht*, *Gelre*, *Limborg*, *Gulik*, de benaminge aan 't geheele Land. Zoo ziet men ook dat de konsten en wetenschappen gemeenlik genoemd zijn naar het gene daar zy van beginnen, en evenwel dien eersten naam niet en veranderen, al is 't datter daar na veel meerder by komt. Nu dat *Kenemerland* verscheyde is geweest van *Holland*, kan ook daar uyt afgenomen werden, dat noch in 't midden van *Kenemerland*, half wegen tusschen *Haarlem* en *Alkmaar*, niet verre van *Heemskerk*, ter zijden den Heeren-weg, is te zien eenen verheven Heuvel, over al even hoog, alwaar in voorgaande Eeuwen de *Graven*, na datze te *Dordrecht* voor *Graven* van *Holland* waren aangenomen, plegen tot Heeren van *Kenemerland*, als onder *Holland* niet zijnde begrepen, te werden *Gehuld*, in een Statelike by een komst van de *Edelen* en de *Gemeente*. Alles wat tegenwoordig onder den naam van *Holland* werd begrepen, is eertijds (gelijk blijkt uyt de *Reken-kamer* van *Holland*) onderscheyden in *Zuyd-Holland*, *Noord-Holland*, *'t Land* van *Voorne*, *Kenemerland*, en *West Vriesland*, welk by misbruyk gemeenlik *Noord-Holland* werd genoemd, om dattet is gelegen in het Noorderste deel van *Holland*. Onder *Zuyd-Holland* zijn begrepen *Dordrecht*, de Hoofd-Stad; *Gorichum*, *Woudrichem*, *Schoon-hoven*, *Huesden*, en *Geervliet* in 't Land van *Putten*. Onder *Noord-Holland*, de *Water-* of *Dijk-graaf-schappen* van *Rijnland*, *Delf land*, *Schieland*, en *Woerden*, als ook de Steden *Delft*, *Leyden*, (blijkende noch uyt de Oude *Kronijk*, 1304. en vele oude Brieven) *Goude*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Oudewater*, *Woerden*, *Vlaardingen*, en de Schoone Vlekke van *'s Graven-Hage*. Het derden deel, te weten, 't Land van *Voorne* en heeft geen andere Steden als den *Briel*, en *Goede-Reede*, maar veel schoone Dorpen. Het vierde en wel het grootste gedeelte van *Holland* werd genoemd *Kenemerland* en *West-Vriesland*, en begrijpt *Kenemerland*, *Aemstelland*, *Goy-land*, *Water land*, *d'Eylanden* van *Texel*, *Wieringen*, *'t Vlie* en *Grijnde*. Onder dit vierde deel behooren de Steden *Haarlem*, *Amsterdam*, *Alkmaar*, *Hoorn*, *Enkhuysen*, *Medemblik*, *Edam*, *Monikendam*, *Purmerende*, *Naarden*, *Muyden* en *Wesop*. Dan de † gemeene verdeelinge van *Holland* is in *Zuyd-Holland*, en *Noord-Holland*; en de inwoonders van de zelvige verschillen ook in verstand, en zede. Dan daar is een * nauwer beteykeninge van *Zuyd-Holland*, die zeer oud is, begrijpende vele Dorpen; (neerstig beschreven door Mr. *Jacob* van der *Eyk*) makende met malkanderen het *Bailljouschap* van *Zuyd-Holland*, hoorende onder *Dordrecht* als de Hoofd-Stad, en onder den Hoye en Hooge-Vierschare des zelfs. Welkers Recht-bank (bestaande

Oude verdeelinge van Holland.

† Gemeene verdeelinge van Holland.

* Enge beteykning van Zuyd-Holland.

staande uytten Bailljou, en Elf Wel-geboren Mannen) nergens anders als te *Dordrecht* mag gespannen, noch gehouden werden, volgens *Handvesten* van Hertog *Jan* van *Beyeren*, en Keyzer *Karel*. Gegeven te *Dordrecht*, en te *Brussel*, 1418. en 1533. Welk *Zuyd-Holland* met *Dordrecht*, tot eeuwigen dage, moet onverbreeklijk blijven een onverscheyden lichaam. En met *Holland* en *Friesland* niet meer Gelden in allen Beden, Onderstand, Ruytergelden, Lasten, te Water of te Landen, dan een gerecht Twaelfde deel. Zie de Handvesten daar van gegeven, te *Turnholt* en te *Handwerpen*: Door Koning *Maximiliaan*, en zijnen zone Eerst-Hertoge *Flips*. 1494. en 1487.

De *Baillieuwen* van *Zuyd-Holland*, (zijnde Poorters van *Dordrecht*) hebben altoos bestaan uyt Hooge, Edele- en Aanzienlike Mannen, blijkende by de Tijd-boeken, Hand-vesten, openbare Handelingen en Brieven. En zoo ons ter hand gekomen, de navolgende Heeren: Bailljouwen van Zuyd Holland.

1230. Hr. Huge van Cralingen, Ridder.
1243. Dirik van Minnegem.
1252. Huge van Cralingen, Ridder, Bailllju van al Holland. Te zien in een Hand-vest, gegeven ten Minrebroederen in Dordrecht.
1252. Gillis van Voorschoeten, Onder-Baillju van Zuyd-Holland.
1280. Jan van Renesse, Ridder, Heere van der Goude, en Haemstede, in de Lek verdronken 1304.
1285. Willem Willemsz. van Zierik-zee, te zien in een Handvest van Graaf Florens de vijfde, en van Ian Heere van Kuyk.
1299. Aland, N. by die van Dordrecht, na't innemen van 't Huys te Krayesteyn, in de Riedijks-poort, 1299. dood geslagen.
1303. Drieso van Mye.
1310. Jan van Zyle.
1321. Jan Oem, Heeren Giellisz.
1330. Jan van Zassenheym.
1336. N. N. die (om de weg gevoerde Koe uyt Henrik-Ido Ambocht, of als andere willen, uyt Heer Oudelands Ambocht,) te Valenchijn werd onthoofd. Welke Goudhoeven houd te zijn geweest uyt het geslacht Quekel.
1338. Herbaren van Riede, Ridder, Heere van Pendrecht.
1348. Philips van Polanen vermeld in een Brief van Willem, Hertog van Beyeren.
1355. Jan van Drongelen, Ridder.
1358. Tielman Oem Heren Gillisz. [Schild-] Knape.
1365. Jan van Leyenborg, Knape.
1368. Dirk van Houweningen, Ridder.
1368. Herbaren van Liesveld, Ridder in 't zelve jaar.
1384. Pauwels van Haastrecht, Ridder.
1394. Aernd van der Dussen, Ridder.
1405. Flips Bastard van Kulenburg, Ridder.
1405. Flips Bastard van der Lekke, die nessens meer andere 1405. Dordrecht trachte te vermeesteren, daar over in hechtnis gegezet en bewaard wierd, 1406. door 'sGraven last van Holland.
1407. Jan Venedeau. Deze schijnt uyt Henegouwen te zijn geweest.
1410. Geraet van Oudshoern, te zien in de Machtbrieff, Hertog Willems van Beyeren, gegeven op S. Iansdag Evangeliste.
1412. Clauwart van den Poele, Heeren Danielsz. Ridder, Slotvoogd van S. Geertruyden Berg. *Vid. Ioan. a. Leydis Chronic. Belgic. Lib. xxxii: cap. xxxi. fol* 348.
1413. 1414. Diderik vander Merwede, Ridder, Heere van Eethen, Meeuwen en Baardwijk, Slotvoogd van S. Geertruydenberg.
1415. Jan Oem.
1419. Flips van der Does.
1420. Jan van den Zijdwijnde.
1421. Diderik van der Merwede, Ridder, Heere van Eethen, &c.
1422. Jan van den Zijdwijnde. En
1424. Blijkende uyt een Vonnis der Kamere van Dordrecht, tusschen hem en 'sHeeren Knapen van den Swaarde, gegeven den eersten van Bloeymaand 1424.

1427. De

1427. De zelve. Vinde aangeteykend in een Handeling of Acte Boek, 't navolgende: in 't jaer

1429. Op St. Thomas avent was bevolen hier in te teykenen: Hoe dat overdragen is van den Goeden Luden van der Stede, ende van den Neringen: Ende by den gemeenen Welgeboren Mannen van Zuyt-Holland, als dat Jan van der Zijdwijnde Balyu wesen ende blijven sal van Zuytholland, ende voert recht doen sal als een Balyu ter Hooger Vierschaer, mit den Welgeboren-Mannen voirsz. totter tijdt toe, dat Hi wel vernuecht sal wesen, van der Graeflicheyt, van Achte hondert Wilhelmis Hollantsche Schilde, min daer of vive ende dertig Schilde, payments voersz. Die Hem gebreken ende wtstaen van der Baljuscap voersz. ende totter tijt toe, dat een ander, als een Balju, in sijn Stede geset is. Om Recht voert ter Vierschaer te doen, als dat behoert. Ende waert dat Jan van der Zijdwijn, Balju voersz. tot eniger tijt, hier om van der Graeflicheyt of van yement anders belast worde, soo hebben Sy Hem toegeseyt wt den laste te helpen, ende Hem daer in bystandigheyt te doen, als Sy horen Poerter schuldich zijn te doen.

Dordrecht, en de Welgeboren Mannen van Zuyd-Holland, stellen by voorziening een Bailliu, &c.

1431. Jan van den Zijdwijnde.
1435. Joest van Rijswijck.
1437. Jan van Dussen.
1439. Henrik van Liesveld, Knape.
1440. Dirick van der Does, Knape.
1444. Willem van Zanen.
1444. Jacop Thonisz.
1445. Jan van Esch.
1445. Florens van der Dussen, Knape, Raed Hertogs Flips van Bourgondien, Slotvoogd van Louvesteyn.
1445. Joris van Eemskerc.
1446. Dirck van der Does.
1450. Floris Oem, Heere van Wijngerden, Knape.
1456. Joris van Eemskercke, Knape, Schout van Dordrecht.
1456. Pieter Anoqué, Raed Hertogs Flips, Rentmr. van Zuytholland.
1459. Jacop Pot van Antwerpen, Knape, Schout van Dordrecht.
1464. 1465. Willem die Prijker.
1468. Gillys Adriaensz. Burgemr. van Dordrecht. 1477. en 1480. toen hy in 't innemen dier Stad, door de Kabeljausche verrast, metten Onder-Schout, op straet wierd dood geslagen.
1469. Willem Prijker, Willemsz.
1470. Adriaen Jansz. Schout van Dordrecht, 1477. en 1480. Die na 't innemen der voorsz. Stad, gevangen genomen, na den Hage gevoerd, en aldaer op ten 2. van Oogstmaend 1481. neffens Dirck van Beaumont Govertsz. oud Burgemr. door zijn wangunstigen, onthoofd werd.
1470. Daniel van Praat van Moerkercken, Ridder, Heere ter Merwede, &c. Kamerling Hertogs Karels van Bourgondien 1475. van Koning Maximiliaan en Hertog Philips, 1490.
1474. Floris Oem, Heere van Wijngarden, Schout van Dordrecht, Burgermr. 1464. 1466. 1473. 1474.
1475. Daniel van Praat van Moerkercken, Ridder, Heere ter Merwede.
1484. 1488. Jacop Oem, Ridder, Heere van Wijngarden.
1490. Dirck Oem van Wijngarden, Knape.
1497. 1500. 1505. 1508. Jacop Oem, Ridder, Heere van Wijngarden.
1510. Pieter Schoock, Willemsz.
1512. Florens van den Coulster, Knape.
1516. Pieter Schoock, Willemsz.
1517. 1521. Jan van Minnebeeck, Jacopsz.
1521. Ysbrand van den Coulster, Florensz. Knape.
1521. 1522. 1524. 1525. 1526. 1528. 1532. 1534. 1535. Pieter Schoock Willemsz.
1536. 1537. 1540. 1545. 1558. Iacob Quekel van Wieldrecht, Heer van Wieldrecht, Heer Oude lands Ambocht, &c.
1559. Ioris Hugens vander Lind, anders Mol, tot 1574. toen hy storf.
1574. Ionkr. Willem van Zuylen, Heere van Berg Ambocht, 'sHeer Aertsbergen, &c. Schout der Stad Dordrecht, die beyde die Ambten verliet 1580. en Sterf Drost van Muyden 1608.
1580. Ian Wentsen Iakobsz. Schout van Dordrecht, sterf 1588.
1583. tot 1592. Mr. Iakob Muys van Holy, Heeren Pietersz. Schout van Dordrecht, was 1577. Burgermeester der voorsz. Stede,

Stede, ſterf den 7. van Herfſtmaand 1592.
1592. Dr. Arend Muys van Holy, Heeren Jakobſz. die dat Ambt verliet 1620. en ſterf 1622. Burgermeeſter van 't Gerecht, en Schepen van Dordrecht.
1620. Pompejus de Roovere, Jakobſz. Schout van Dordrecht, welk Ambt hy verliet 1626. Werd Heer van Hardiksveld 1625. en ſterf 1638. October 23.
1629. Pieter de Roovere, Heeren Pompejuſz. Heere van Hardinksveld 1640. ſterf den 17. September 1652.
1653. Matthys Pompe, Heeren Michielſz. Heere van Slingeland, &c.
1673. Pompejus de Roovere, Heeren Pieterſz. Heere van Hardinksveld.

Namen van de gewoonlike Algemeene *Rentmeeſters* van de *Graaffelykheyds Heerlykheden*, Renten, Tienden, en andere inkomen van *Zuyd-Holland*, midsgaders van *Arkel*, *Putten*, *Stryen*, enz. Welken Staat onder anderen hebben bediend, de navolgende Hooge, Edele en Aanzienlijke

Rentmeeſters van Zuyd-Holland.

HEEREN.

1325. Heer Jan van Striene, Ridder.
1329. 1333. Jan Oem, Heeren Gieliſz. Knape.
1341. Pieter van Hayon.
1384. Godſchalk van Brakel, Knape.
1385. Jan Maddijn, Allertſz.
1391. Floris die Brede.
1400. Jan van Steenbergen.
1405. Jan van Scoonhout. Werd 1406. metten Bailliou van Zuyd-Holland, Philips van der Lek te Dordrecht gevangen gezet, om dat hy de Stad, neffens andere, getracht had te vermeeſteren, en werd in zijn plaatze geſteld
1408. Willem van den Coulſter, Knape.
1410. Kornelis Joriſz.
1411. Wouter van den Wale.
1411. 1421. 1423. Geraad van Muylwijk, Knape. Burgermr. van Dordrecht 1428.
1424. Jan van Steenbergen.
1425. Willem van der Coulſter, Slot-Voogd

van Schoonhoven.
1426. 1429. Jakob Tak Vrederiksz.
1434. Godschalk Oem, Heeren Tielmansz.
1434. Jan van der Linde.
1436. Jakob Tak, Vrederiksz.
1437. Damas Jansz.
1439. Willem van Naaldwijk, Ridder, Maarschalk van Holland. overleden 1444.
1441. Willem Bollen.
1441. Pieter van der Hayen.
1448. 1451. Pieter Anoqué.
1451. Willem Geemansz.
1456. Pieter Anoqué. Bailliou van Zuyd-Holland.
1456. Herman Vink.
1464. 1465. Pieter Anoqué.
1468. Floris Croesing.
1469. Jan van Lesanen. overleden 1496.
1478. Jan van Essche. Werd algemeen Rentmeester van Holland en Zeeland 1485. en 1498.
1481. Thomas Buekelaar, Simonsz. Knape, Ambochts Heer van Alblasserdam, algemeen Rentmeester van Holland, Stichter van S. Iacops die Meere Capelle. 1487. Schout van Dordrecht. 1499. Schepen. 1489. Tresorier. 1482. Raad in den Hove van Holland 1512. Sterf in den Hage omtrent 1515.
1490. Kornelis, Gerit Iansz.
1499. Ian van Oudhuesden, Knape.
1501. Ioris van Kleyenburg.
1505. Mr, Francoys Coebel.
1506. Nikolaas Coebel.
1525. Willem vander Coulster.
1527. Nikolaas Coebel.
1529. Krispijn van Boshuyzen. overleden 1539.
1539. 1541. 1542. Willem van Drenkwaart, Bouwensz. Heere van Gisenburg. 1550. Burgermeester van Dordrecht 1536. overleden 1554.
1542. 1543. 1554. Bouwen van Drenkwaard, Heeren Willemsz. Burgermeester van Dordrecht, 1560. Sterf 1578.
1557. Ian van Bodegem, van Delft.
1563. Andries van der Goes, Mr. Adriaansz. van Delft. Week 1571. na Braband, Sterf 1591. te Delft.
1572. Michiel van Beveren, Heeren Pietersz, Burgermeester van Dordrecht 1574, 1575. Overleden 1584.
1584. Willem van Beveren, Heeren Kornelisz, Burgermeester van Dordrecht. 1595. 1597. 1602. 1608. 1616. en 1626. overleden 1630.
1618. Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. Ridder van S. Michiel: *Dito, Chevalier de Coré, de l'ordre de la Colade.* 1641. Heere van Strevelshoek, West-Yssel-monde, enz. Burgermeester van Dordrecht 1626. 1637. 1641. 1645. en 1648. † Afgezant aan de Kroon van Engeland 1637. en Denemarken 1631. Bezorger des Hoogen Schools te Leyden 165. . overleden 1664.
1652. Mr. Willem de Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Strevelshoek, 1664. hebbende ‡ 't Zin-teyken van d'Algemeene Staten, als * Gezondene, aan de Kroone van Spangien, leggende zeyl-ree, in Texel, overleden 1672.
1670. Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michielsz. *Chevalier de S. Michel*, 1661. Heere van Henrik-Yden-en Schildmans-Kinderen Ambachten 1662. Meerder-voort, en Kort-Ambacht, Schout van Dordrecht 1662.

† Ambassadeur. ‡ Caracter. * Envoyé.

HAND-VESTEN Van ZUYD-HOLLAND Metten Haar komen.

't Tweede HOOFD-STUK.

WY *Jan Grave van Henegouwen*, *van Holland*, *van Zeeland* en Heere van *Vriesland*, maken kond allen Luyden, dat wy onsen goeden luyden gemeenlijck van *Zuyd-Holland*, beyde Edele luden ende gemeente, hebben gegeven ende geven midts desen Brieve voer Ons,. ende onsen nakomelingen, alsulck recht als hier na gescreven staet, hem ende haeren nakomelingen, in den *Hove* van *Zuyd-Holland*, mede te berechten uytter Tafelen, ende anders niet, behouden onsen Porteren haere recht van *Dordrecht* en van *Geerden-berge*, het en zy of daer yemant met recht tegens Achten mach, dat vonnis sal voer Ons, ende Onsen nakomelingen worden gewijst. Hand Veste van Zuyd-Holland. I.

Item, in den eersten, dat die *Vrede-braecke* die Heer berechten sal als haercomen is: dats te verstaen van allen Vreden sonder van Hand-vreden, soe wie die vrede braecke die sal verboeren xx. Pond Hollands, ende 't meesten deel van sijnre eeren: Ende daer sal men hem of verwinnen met eenen *Gewaerden Rechter*, ende met twee Oirconden die sijn even knye zijn. Van Vrede-braak.

Item, van allen *Vrouwen cracht*, dat sal berechten die Heer als haercomen is, dats te verstaen dat die *Bailliou* sal leggen eenen dagh van Recht uytter *Hogher-Vierschaer*, in den Ambocht daert geschiet is, ende hooren daer af tuyg, en waerheyt van Mannen ende van Vrouwen. Ende wert dien Man betuyght met sesse witachtiger tuygen die sijn even knye zijn, soo heeft hy verbuert sijn lijf ende sijn goed. Vrouwen Kracht.

Item, van *Onmondige Kinderen te ontvoeren*, dat te berechten als haercomen is, dats te verstaen: wanneer dat Kyndt is binnen sijnen twaelff jaeren het zy Knecht ofte Maeght, soo wie dat Kyndt ontfoerde, oft daer toe holpe, die verbuerden haer lijff ende haer goet. Onmondige kinderen te ontvoeren.

Item, van *Hoeft-wonden*, Leeds lanck ende Nagels diep, ende die te vertoegen metten *Ambochts Heere* als recht is, ofte met sijnen *Gewaerden Boden*, of met des *Hoefs-Bode*, Dat sal men verwinnen te *Hove* met eenen *Gewaerden-Rechter*, ende met Oirconden als recht is, ende dat is een Boete van thien Ponden Hollands. Hooft-wonden.

Item, soe wie een *Huys* van buyten *aenstoet*, dats *Huys stootinge*, ende dat sal men berechten als haercomen is: dats te verstaene dat een *Gewaerdt-Rechter* berechten sal met Oirconden als recht is ter *Hooger Vierscare*, dat is een Boete van thien Pond Hollands. Huys-stooting.

Schut-góede.

Item, van *Schutting-goede* te nemen daer ment betuygen mach, als recht is, dat te berechten als haercomen is, dats te verſtaene, dat ment berechten ſal met eenen *Gewaerden Rechter*, ende met Oirconden als recht is, ter ***Hooger-Vierſcare*:** Ende dats die Boete van thien Pond Hollands.

Wees-kinderen goet.

Item, van *Wees kinderen Goede* nyemants aen te vaen, hy en hevet Beſcheyden als recht is, dats te verſtaen dat ment beleggen ſal op twy-ſchatten Erven voor den *Rechter* ende voor den *Heemraet*, ende ſoe wie dat nyet en dede die verbuerden thien Pont Hollands. Ende waert dat ſaecke dat die Voegd van den Wees-kinderen dat Goed vervreemde, alſt kint tot ſijnen mondigen dage quame, dat ſoude die *Ambochts-heere* betalen in wat Ambocht dattet verſtorven waer. Ende die Ambochts Heere ſoude hem verhalen aen die Voeght of hy konde, ende dit ſal men altoos berechten ter *Hooger-Vierſchare*, met eenen *Gewaerden Rechter* oirkonden als recht is.

Vrede weygeren.

Item, ſoo waer dat die *Rechter* ofte des *Graven-Mannen* eenen *Vrede* eyſſchen, ende men hem ontſeyde dat men betuygen mochte als recht is, dat te berechten als haercomen is. Dats te verſtaen dat een Man drie werff Vrede weygeren mach, elcke reyſe om thien Pond, ende dat te betugen als voerſz. ſtaet, ende de vierde werff ſoo ſal men ſe leggen aen ſijn voeten, oft aen ſijn handen, oft aen ſijn lijf, daer men hem eerſt geraecken kan, ende ontloopt hy den Rechter, ſoo ſal ment Vreden aen ſijn over-doere. Ende die deſe Vrede braecke die verbuerde ſijn lijf en ſijn goed.

Man ſlacht berechten, en hoemen den dooden ſijn hand of winnen ſal.

Item, van *Man-ſlacht* ſal men berechten met des *Graven-Mannen* als haercomen is, dats te verſtaen dat die *Heer* ofte ſijne *Gewaerden-Bode*, den dooden Man ſijn rechter hand of winnen ſal met recht ende mits vonneſſe. Ten yerſten ſoe ſullen daer by weſen ſeſſe *Welgeboren Mannen* ofte meer, ende die ſal hy vermanen met eenen Vonneſſe oft ſy kennen dat die doode doot gebleven is, van wonden, van quetſinge, ende van Mans handen? ende dan ſoe wyſet Vonneſſe Jae.

Voert ſoo vraeght die *Rechter* wat hy met recht is ſchuldigh daer mede te doen? Ende dan ſoe wyſet Vonniſſe dat men hem ſijn hand met rechte of doen ſal. Ende voert vraeght hy aen een Vonnis welcke hand dat men hem of doen ſal? ende 't Vonnis wijſet ſijn rechter hand.

Voert vraeght hy aen een Vonnes hoe verr' dat hyſe hem of doen ſal, en dan wijſet Vonnis, ten vijfden lede toe.

Ende dan vraeght die *Rechter* aen eenen Vonnis, hoe dat men ſchuldigh is of te doen? Soo wijſet Vonnis dat men die hand op eenen block leggen ſal, ende daer een byl op ſetten op 't vijffte lidt, ende met eenre Slegge toeſlaen.

Ende dan vraeght die R*echter* voert aen eenen Vonniſſe wie die byl opſetten ſal? Soe wijſet Vonnis dattet die R*echter* doen ſal van 'sHeeren wegen.

Ende dan vraeght die R*echter* voert aen 't Vonneſſe wie dien ſlagh ſlaen ſal? Dan ſoe wijſet Vonnis, die Nagel naeſt die daer tegenwoordigh is, ende en heeft die doode daer geen Maegh ſoo ſal 't dan die Heere doen, ende alſdan deſe hand afgeſlagen is, ſoe vaetſe dan die Heer aen.

Ende

Ende dan soo vraeght die *Rechter* aen eenen Vonnis wat hy met dier dooder hand schuldigh is te doen? Soo wijset Vonnis een werf, ander werf ende dorde werf, oftse yemand verborgen wil? Soe staen daer die Magen ende seggen dat syse verborgen willen, ende begeeren dat men hem Vonnis doe, hoe hooge dat syse schuldigh zijn te verborgen? Soe wijset Vonnis alsoo menigen Man als sy indien dootslagh leggen, alsoo menigh thien Pond Hollands.

Soe vraeght die Heer aen eenen Vonnis, of men den dooden Aerden mach ende metter dooder hand wel klagen mach, gelijck of den heelen dooden Man daer tegenwoordigh waer? soo wijset Vonnis, dat men den dooden wel Aerden mach, ende metter dooder hand wel klagen mach, behouden den Clager, den Heer, ende eenen yegelijcken sijns Rechts.

Item, als die *Clager van sijne doode Maegh* Rechts begeert, soo is hem die *Heer* schuldigh eenen dagh van Rechts te leggen binnen den yersten Veertien dagen oft nyemand geen recht te doen.

Den Clager vander Dooder-hand.

Item, voerts *elcken Man* die *sijn Goed* uytter hand gekomen is, soe waer dat hy 't bewaert binnen den *Hove* van *Zuyd-Holland*, dat hy dat *houden mach* als Haercomen is sonder *Vanck-heyligen*.

Dat elck sijn Goed behouden mach daer hy 't vind,

Dats te verstaen hy voer, ende sesse Mannen nae, met ophoudender hand, het zy gestolen, het zy niet gestolen, ende als hy dat gehout gedaen heeft, soo begeert hy aen den *Rechter* aen eenen Vonnesse, of hy sijn gehout gedaen heeft als recht is, dat hy 't hem wil hulpen houden als sijn eygen goet? soe wijset dat Vonnis jae.

Item, soo waer dat een *Goed bestorven* is van Mannen ende van Wijven in *Zuyd-Holland*, dat hare Erfgenamen dat goed houden mogen als recht is, sonder *Vanck heyligen*: dats te verstaen hoer Erfgenamen voer ende ses Mannen nae ophoudender hand ten *Heyligen*, ende daer mede sal dat goed eeuwelicken zijn blijven, tegens den *Heer* of yemant anders die hem deren mach, aen dien Goede.

Goeden dat eenen aen besterft.

Item, voert van allen liggende *Erve binnen den Banne* daer dat gelegen is, dat den Ambochts-heer te berechten metten Gesworen van den Lande binnen den Banne daer 't gelegen is.

Erffenisse binnen Bans.

Dats te verstaen soo wie die *Rechter* mette vij. *Heemraders* in den Ambochte daer dat Erff gelegen is, in kennen, in vryen giften, in vryen eygendom, dat dat Erve eeuwighlijck sijn blijven sal, totter tijd toe dat hy 't selver overgeeft met sijn selfs hand. Maer hy magh sijn Erf verliesen in dijckagie, ende men macht hem of panden met *Schepenen Brieven* of met *Wille koeren* die voer *Rechter*, ende voer *Heemraed* geschied zijn, ende dan soe magh men die *Heer* uytter gift vromen als recht is.

Item van *allen Goeden dat beset is*, als recht is, so wie dat braeck daerment betoghen mocht als recht is dat te berechten als haercomen is, dats te verstaen: Goed dat beset is, of gepant is, met Brieven of met Wille koeren, so wie die goede ontvremde ofte ontvoerde, ende alsoe goeden Goed daer niet voor in

Goed dat bezet is.

en brocht, daer die gene die 't beſet had rechts in plegen mochte, dat waer een Boet van thien Pond Hollands.

Goede aenvanck.

Item ſo waer ſy twee quamen ende een *Goed aenvane*, ſoo wie van hem daer of beviele als recht is, dat te berechten als haercomen is, dats te verſtaen, ſo wie dat goed yerſt aenvinge die verbuerde Boete van thien Ponden Hollands, ende die 't leſt aenvinge die verbuerde een Boete van tſeventich Ponden Hollands, en dat ſal die *Baillu* bevinden als recht is, metter ſchoonſter waerheyt.

Schut-beeſten.

Item ſoo waer een Man G*oet geſchut* ende betoocht heeft als recht is, blyvet daer over doot dat nyet te gelden.

Yemands Beeſten dood te ſlaan.

Item ſoe waer dat een Man in eener haeſtiger hand een *Beeſte dood ſloege*, oft t'ongoede maeckte, ſoo waer hy dat bied te gelden by den R*echter* ende by den geburen, dat te H*ove* dan nyet comen, alſoo verre hy voerbodigh is voor den R*echter* binnen den dage, ende waert dat hys niet en bode dat ſoude men rechten als haercomen is: Dats te verſtaene een Boet van thien Pond Hollands, ende dat ſal men altoes berechten met een G*ewaerden* R*echter* ende met oirconden als recht is.

'tHooghſte Recht ende van der waarheyd.

Item, van allen H*oogen* R*echten* aen 't lijff gaende, dat eenen Man aen ſijn lijf gaen mach, ſoo wie die *waerheyd* begeert dat die hebben ſal als haercomen is, dats te verſtaen, dat die B*aillou* eenen dagh van Recht leggen ſal, in wat Ambocht dat die miſdaet gevallen is, ende daer ſal hem die Bailliou of aenſpreken met eenen Kemp ende met Schilde ende met Cluppel, ende met opgebonden Vilt, Bloets hoofts ende met eenen gewrongen Handſchoen.

Wapen dreneken.

Item, ſoo wie G*ewapen drenckt* weſen zal, hy ſal weſen geſlagen of geworpen uyt ſijnre gewelt, in ſijn ongewelt, ſoe dat hy nat word ende dat te betogen als recht is, ende dat te berechten als hercomen is, dats te verſtaen, datment betogen ſal met twee Goede Mannen die ſijn even Knye zijn, ende dat ſal die G*ewaerden*-R*echter* ondervinden, en te H*ove* Recht daer of doen.

Doodſlagen in Zuyt-Holland.

Item, ſoo waer een *Doodſlagh* gevalt binnen den H*ove van Zuyd*-H*olland*, ſoo wie dat doet, ende ſoe wanneer hy 't zoend by den H*eere* of metten *Magen*, dat te berechten als haercomen is.

Dats te verſtaen dat die handdadige Man ſijn *Land-winninge* hebben ſal van den H*eer* om thien Pond Hollands, en om thien Pond Hollands, dien hy verbuerde aen den Doodſlag, ende met deſen twintich Pond Hollands voorſz zal hy komen op allen ſijn eygen erve, dat hy hadde doen hy den Doodſlagh dede, ende hyer oft ſal hem den Bailliou geve Zegel ende Brieven, en ſijn recht en Maech ſoen te panden binnen den H*ove* van *Zuyd*-H*olland*, dat is te weten, eenre Moeye ſoen, thien ſcellingen, een ouder Moeyen ſoen thien ſcellingen, een achter Suſter Kind vijf ſcellingen, een achter Suſter Kind in eenen Lede na vijf ſcellingen, een yerſte Lit twee ende een halve ſcelling, ende tweetſte Lit twee ende een halve ſcelling Hollands.

Heervaert.

Item, ſoe wie ſijn rechte H*eervaert* verſate, daer hy toe geboden ware, als recht is, dat ſalmen berechten als haercomen is, dats te verſtaen dat die

Bailliou

Balliou van *Zuyd-Holland* Heervaert leggen sal by vonnisse der *Mannen*.

Dat is, dat allen die *Welgeboren luyden* die Mans waert zijn den *Balliou* navolgen sullen opte eerste leveringe, ende en levert mijn *Heer* hem nyet, soo mogen sy weder t'huys trecken sonder verboernisse, ende die Huys-man sal onder sijnen *Ambochts-Heer*, ende onder den *Balliou* zijn, uyt elcken *Ambocht*, na dat die *Dorpen* groot ende gegoet zijn, ende daer sal die Ambochts-Heer met sijnen Heemraet goede *Knapen* toe nemen, en die sullen dienen op haer selfs kost ende op des gemeens Dorps kost.

Ende wie aldusdane *Heemraet* versate, daer hy dus toe geboden waer, die verbuerde een Boete van thien Pond, dat soude die *Gewaerde-Rechter* berechten met Oirconde als recht is.

Item, soo wie *Balliou* van *Zuyd Holland* is, soe wat *Knapen* dat hy heeft, dat hy daer mede niet *kennen* en sal, noch dat sy tot geenen Vonnissen comen en sullen, het en zy datse de Goede luyden van den Lande hebben willen. Balliouś Knapen niet kennen.

Item, allen *Beroepen Vonnessen*, dat te berechten als haercomen is, dats te verstaene, eerst binne Dorps eenen Man die 't vonnis wijst, ende twee Mannen die 't vonnis volgen, die salmen beroepen als sy een quaet ongerechtig vonnes gewijst hebben en gevolcht hebben, ende dan salment besetten metten *Rechter* ende met ses *Mannen*, ende alsoo salment ten *Hove* brengen, alst bewijst ende beroepen is, ende dan sullen sy komen van beyde Partyen ende dingen met vonnis voer den *Balliou* ende voer de *Mannen* datter een wel Gewyst heeft, ende die ander qualijk gewijst heeft, ende welck daer of bevalt, heeft verbuert thien Pond Hollands. Beroepen Vonnissen.

Voort soo wie een vonnis beroept voor den *Balliou* ende voort opbrenght voor den *Grave*, dat salmen bedingen in alre maten als voorsz staet, ende wie daer of bevalt voor den *Grave*, die verboerdt dertich Pond Hollands.

Item van allen Goeden daermen *Onrechten-aenvanck* aendoen mach, ende te Hove komen sal, dat sal wesen thien schellingen waert, of daer boven, daer 't betooght is, alst recht is, soo wat daer beneden is, dat sal die *Ambochts-Heer* berechten als haercomen is, dats te verstaen dat die *Gewaerde-Rechter* te Hove recht doen sal met Oirconden als recht is, ende soo wie daer of bevalt, dats een Boete van thien Pond Hollands, maer wat beneden thien schellingen waert is, daer en mach niemant meer aen bruecken dan thien schellingen binnen *Ambochts*. Onrechten Aenvanck.

Item men sal alle *Diefte berechten* als haercomen is, dats te verstaen, men en sal niemant Dieft aenseggen, men sal hem Dief maecken, of die gene die 't hem aenseyd moet selver een Dief blyven, ende dat salmen berechten metten Balliou ende metten *Welgeboren-Mannen* inden *Ambocht*, ende soo wie met ses Mannen van hem beyden betuyght wert die salmen Hangen. Dieft te berechten.

Maer soe wie dat men dryvende oft dragende vonde, ende een goet Knaep komt ende sweert ten *Heyligen* met opgerechte Vingeren, hy voer, ses goeder Knapen nae, dat dat goed sijn was doen hy 't lest sach, dien man sal sijn goet weder hebben, ende dien *Dief* salmen hangen met vonnis der *Mannen*, en alle dingen zonder eengerhande argelist.

Ende

Stilt Waarheyd besitten.

Ende voert in elcken Ambocht soe sal den *Baillіou* een *Stille Waerheyd besitten*, eens Jaers ende niet meer, ende dan sal den *Baillіou* seven goede Knapen eeden, dat sy selver niet stelen en sullen, noch geen Dieft helen en sullen, sy en sullent melden ende bedragen, voer den *Balliou* ende voor ses *Welgeboren-mannen*, ende die *waerheyd* sal men bezegelen met des *Baillious* Zegel, ende met ses *Welgeboren-mannen* zegelen, daer 't Bedrach voor aen gebrocht is.

Dan soo sal die *Balliou* seer pogen, ende arbeyden om den genen te vangen die bedragen is. Maer ter yerster *vyerschaer* die men te *Hove* maeckt, soo sal men die *Waerheyd* opdoen ende openbaerlijck laten luyden, ende is die Dief gevangen soo sal men hem hangen, ende is hy niet gevangen soo sal men hem t'uyt lagens Lands leggen van Diefte.

In de Tafel brengen.

Item, niemant en magh Mannen *in die Tafel brengen*, het en zy by den *Gewaerden* Rechter, die dat recht daer of doen sal of des *Hoefs Bode*.

Keeff-kint.

Item, soo waer een *Keeff-kint* sterft sonder witachtige geboerte, soo sal dat goed gaen daert comen is, ende waert dattet geen goed en hadde gehad van Vader of van Moeder, soo soud erven oft een volboren Kint waer, het en ware oft tot yemants Recht behoorden: Dats te verstaen eygen Luyden die yemants eygen ware. Maer die Moeder en wint geen Bastaerdt in *Zuyd-Holland*.

't Recht van de Dijck grave.

Item in elcken *Waerd* sal men hebben eenen *Dijck-Grave*, die in dien Waert gegoet is tot drie hondert Pond Hollands, of daer boven, *Heeren* Gelds.

In die Taefel komen.

Item, soo waer een Man *in die Taefel* coemt, in wat Ambochte dattet zy binnen den *Hove* van *Zuyd-Holland*, salder die *Ambochts-Heer* daer recht of doen, dat sal hy doen by sijns Heeren Hande ende die verleende *Rechters* desgelijck, en hare volgers sullent doen by haren eede ten Heyligen, ende hare Volgers desgelijck: Ende dese Volgers sullen wesen twee Mannen die sy daer toe nemen tot hare Maelstede, die besonnen luden zijn, en alsoo rijck dat sy haer hooghste Boete gelden mogen, ende elcken Man met sijnen huys-genoten, ende niet verder te vaen dan die twee manninge, die hy tot sijnre Maelstede noemt, ende daer hem die een van den tween volget, daer mede volstaet hy, ende die sullent doen sonder *Vanck-heyligen*.

Dats te verstaen dattet een *Ambochts-Heer* of een verleent *Rechter* doen sullen als voorsz. staet, ende een *Gewaert* Rechter sal 't oock doen als voorsz. staet, ende elck man met sijnen Huys-genoten, metten *Welgeboren-mannen* sal men den Welgeboren-mannen verwinnen, ende een Huysman sal men verwinnen metten Huysman, en daer sal die *Ambochts-heer* of hebben den derden Penninck, oft die *Gewaerde* Rechter, ende die *Baillіou* die twee deelen van allen Boeten die boven thien Schellingen verschijnen mogen, maer alle Boete van thien schellingen die sal die Ambochts-Heer alleen heffen.

Vechtinge sonder Hoog-boeten.

Item, soe waer datmen *Vecht sonder Hooge-boeten* te verboerne van thien Pond daermen eenen voert oft eyschte zyne Mael-stede, des soe zy hem ontrechten met twee Mannen ten Heyligen, oft die *Rechter* sal hem verwinnen met twee Mannen, ende daer of sal die Rechter dan koere hebben. Dats

Dats te verſtaen in wat Ambocht dat hy gevochten heeft daer geenen Vrede aen gebroken en is, noch dat geen Hooft-wonden en zijn, dat is een Boete van thien ſchellingen Hollands ende nyet meer.

Item, van alre *Pandinge* ende *Pandkeringen*, ſalmen verwinnen voer den *Baillieu* ende met eenen *Gewaerden-Rechter*, ende met Oirconden als recht is: Dats te verſtaen dat die *Gewaerden-Rechter* twee Oirconden daer toe nemen ſal als voorſz ſtaet, ende altoos waer hem die een vanden tween volget, daer mede volſtaet hy, ende wie hy bedraecht verbuert thien Ponden Hollands. Maer altoes ſo mach een Man ſijn Panden wijſen voer ſijn lijf, ende dat ſullen weſen anderhalve ſchatte Panden voor thien Pond Waert, in Pandingen. In Oirconde deſen Brieve gegeven te *Dordrecht* in 't Jaer ons HEEREN Duyſent drie honderd ende drie, des Sonnendaghes na *S. Bonifaes-dagh*. Pandingh en Pandkeringe.

W*illem Grave* van *Henegouwen*, van *Hollandt*, van *Zeelant*, ende *Heere* van *Vrieſlandt*, Hem allen die deſen tegenwoerdigen hoeren ende zullen zien, Saluyt. Wercken der waerheyt en dorren naemaels niet ontſien de gebruycken der levender Scriften der Heeren, bekunnende hyerom beyde die nu zijn, ende namaels weſen zullen, dat wy uuyt rade onſer voerſieniger Luyde, alle onſer Dieners off eenige Kercken-dienaers oft luyden vanden Vryen Inweert, diemen gemeenelijk heet den *Grooten Waert*, woonende op de *Marwede* van *Yrkels-Slot* totter Stede van *Dordrecht*, tot desgelijcx ende hem allen die inden voerſz Waert woonen opter *Dubbel*, ende opter *Maeſen*, ende opten *Aelm* van der Stede van *Dordrecht* totter Heerſcappen toe van *Altena*, hebben verleent deſe Vryheden, dat zy van allen Beden ſullen altemael vry weſen, ende uuytgenomen weſen, ende die toecomende 't ſy van Onſe *Graefſcappe*, of vanden Biſdom van Uuytrecht, oft van wat Landen zy toecomen, die ſullen 't ſelve recht gebruycken, ende alle Erf-huyſen die aen Ons van beſterven mogen comen, oft naemaels tot eeniger tijt mach comen, hebben Wy altemael overgegeven, toe doende, dat die *Erffeniſſe* der Voerſaten die naeſte inder Maegſcappen zullen die ontfaen, oft zy in den voerſz *Waert* Wonen oft daer buyten. a Ende het is te weten ende te mercken, dat die erfeniſſe der Dooder ſall weder wordden gekeert daer zy gecomen is, daerom oft yemandt van Verren Landen inden voerſz *Waert* woonde en hy geen Erfgenaem en hadde in onſen Lande, des goede ſullen wy houden Jaer ende Dach, ende waert dat binnen den voerſz tyden geen erffgenamen en quamen, ſoe ſall dat een *dordendeel* comen aen onſen *Scout*, ende die ander *twee* deel aen Ons: b Ende die voerſz luyden, die Broken van Onſen Bannen, van haeren Dijck, hebben wy hem uuytgeſet tot vijf Scellingen Hollants toe, ende eenen gemeenen Ban tot twintich Scellingen: c Voert meer wanneer onſen *Rechter* haer dijcken is ſchuldich te ſchouwen, ende yemant vanden gezworen die gemeenlijcke *Heemraders* heeten daer niet en waere, die ſoude oyck beteren met vijf ſcellingen. Voert meer van hoere *Jaerſchaer* die hem binnen den voerſz *Waert* waſt ende van haeren Beeſten, off van Paerden, Coeyen, Scapen ende Vercken, die zy inden voerſz Waert voeden ſonder

Vryheydt vanden Grooten Waard. II.

a Van Erffeniſſe.

b Boeten van Dyken.

c Tol vry.

Tollen, zullen zy doer onse Lant vry gaen, maer het is te marcken dat van alre Comenscap diemen tegens zijnen Borger oft tegens yemant van buyten sall doen, oft yemant metter selver Comenscap tot Merčten van eenige Steden

d Dijk-schouwinge.

ginge, daer soude hi Toll of geven. [d] Voert meer die *Scout* van eenen yegelijcken *Ambochte* is schuldich in zijn Ambocht tot dryen stonden inden Jaere die *Dijck te Scouwen*, die yerste Scou zal wesen tot twaelff Dernier, alsoe dat om dese Vryheden te hebben die voersz Luyden onzen Dijcken zullen vorsorgen, alsoe dat die van *Werckendam*, ende die van *Houwenngen* den Dijck die hoert toe tot *Geert die Witten Lande*, ende een deel van Slijck die hem aencomt, ende die van *Giessenmonde*, den Dijck by *Robberts Hoeve*, met een deel van Slijck, die hem aencomt, eñ die van ...., eñ 't *Ambocht* vander *Marwede*, den Dijck die geheeten is *Zwaertvagers Wiell*, met een deel van Slijck zullen zy besorgen, ende die voersz zuytzyde vanden voersz Waert, den Dijck by *Dordrecht* die *'t s'Graven Wiel* heetende is, ende een deel van Slijck, ende den Dijck by *Almssvoet*, die den Wiel geheeten is met Vonnesse der Gezworen, die gemeenlijck *Dijck Heemraders* geheeten zijn, sonder argelist zullen versorgen dese voersz Dijcken van nyemant dan van *Ons* ende van onsen *Boden* zullen eeniger wijs geschouwet worden, op dat dese verleeninge eeuwelijcke vaste blyven, Soe hebben Wy dit doen Vesten met Vestinge van Onsen Zegel. Dits gedaen *t'Dordrecht* int Jaer Ons Heeren Duysent Drie hondert en xiiij. des Maendaechs nae Sinte *Prisce Virginis*.

Groote Hand-vest van Zuyd-Holland. III.

MArgriete *by der Genaden Goids*, *Keyzerinne van Roomen*, altoos meerende *Gravinne van Henegouwen*, *van Holland*, *van Zeeland*, *ende Vrouwe van Vriesland*: Want onse goede luyden van *Zuyd Holland* gemeenelicken gekocht hebben alre tiere Poinčten daer sy hier voortijds in veronrecht hebben geweest, na dat sy ons aengebracht hebben, Soe hebben Wy om die liefde ende gunste die Wy tot onse goede luyden van Zuyd-Holland hebben, die Poinčten oversien ende wel verstaen, hebben by onsen gemeenen *Rade* ende om onse luyden voersz van dyen Poinčten verclaert sullen wesen ende worden, soe hebben Wy gegeven, ende geven met goede voorsienigheyt voer Ons, ende onse Nacomelingen, onse goede luyden gemeenlijck *Welgeboren-Luyden* ende *Gemeenten* ende Nacomelingen die nu Woonachtigh sijn, ofte Woonachtigh sullen wesen buyten vryen *Steden*, ende vryen *Heerscappen*, in onsen *Lande* van *Zuyd-Holland* eeuwelijck en t'allen dagen duyrende, van dien Poinčten, van alsulck recht als hier nae gescreven staet:

a Geen Oorlogh beginnen op ander Heeren Lande, dan by goeddunken der Ridderen, Knapen en Steden van Holland.

[a] Dat is te weten inden yersten, dat Wy noch onse Naecomelingen *Graven* van Holland, geen Oorloge beginnen en sellen op andere Heeren Land, buyten onsen Palen van *Holland*, van *Zeeland*, van *Vriesland*, het en is by Rade ende goetduncken onser *Ridderen* ende *Knapen*, ende onser Goede Luyden vanden Steden van Holland, daer zy ons schuldigh sellen wesen te dienen, dede Wyt by haren Rade: Mer altoos sullen Wy ende onse Nacomelingen mogen onse *Paelen-Steden* voersz verweren, ende daer toe sullen wy ende onse Goede

Luyden

Luyden voersz altoos bereet wesen te dienen, ende onse *Welgeboren* Luyden die sullen Wy quyten, wanneer zy ons dienen gelijcken alsmen dede by *Grave Florens* tyden. Ende waer wy ofte onse nacomelingen Oorloge aen nemen buyten Rade onser Goede Luyden voersz, so en sijn sy ons daer toe niet schuldigh te dienen, sy en woudent doen by gunste, ofte by haren vryen wille.

b Voert soe en sullen Wy noch nyement van Onsen wegen *aen yemants Goed handslaen* noch ongebruyck doen van geenre Misdaet, eer wy ofte onse Luyden den misdadige verwonnen hebben met allen Rechten ende met Vonnisse van dyer misdaet, daer hy of besculdight ware. Indien dat yemand dat goed verborgen wil te rechte brengen voer alsoe veele alst die geburen waerdich pryse op haren Eede, die Wittachtige Luyden zijn, ende sonder Parthye, ende Doodslage, die *Ambochte-Heeren* daer toe gebeden, of sijn *Recht* dat goet te prysen, ende die dat goet verborgen wil, die sal alsoe gegoet wesen dat den Ambochte-Heere ende *Rechter* dencken sal datmer wel aen verzekert is.

b Aen niemands goed hand slaan ten zy die verwonnen ware.

c Maer van *Diefte*, van *Moort-brant*, ende van *Moorde*, dat sal onsen *Baillious* van *Zuyd-Holland* berechten mogen met eenen *Witachtigen Manne* na den Rechte van *Zuyd-Holland*.

c Diefs, Moort-brand, Moort, den Baillióu Berechten.

d Voort so wie den anderen *aenspreekt* van *Lijve*, ist dat hy ontgaet met *Rechte* dier aengesproken is, soe sal die aenspreker verbueren tegens de Heerlijckheyt thien Pont Hollants.

d Aanspraak van Lyve.

e Voert soe wie van Onsen Luyden voersz eenen Doodslagh doet, soe wanneer hy soent sijne vyanden by den *Heer*, by den *Magen* ofte by den Vrienden, so sal sijn *Lantwinninge* wesen tegens *Ons* thien Pond, ende thien Pond die Boete tegens die *Heerlijcheyt*, ende daer by sal hy weder hebben alle zijn goed, uytgezet Til-have, alsoe verre alsmense van Onsent wegen wech hadde, of die waer daer wy aen hadden doen rechten, met breeckte ofte met brande, ende daer mede sullen wy hem doen uytreycken sijne *Maeghsoen*, na den Rechte van *Zuyd Holland*.

e Doodslag gesoen.

f Voert soe en sullen wy noch nyemant van onsen wegen nyemant te *Ghysel* ontbieden, noch scade noch hindernisse doen aen sijnen lyve noch aen sijnen goede, die rechts ende Vonnesse begeert van dier misdaet diemen hem aentierende is, met rechte ende met Vonnesse verwonnen: also verre als hy hem selven verborgen mach te rechte comen, alsoo hooghelijcken als den *Baillíou* ende den *Ambochts-Heer* daer die brueck onder geschiet is, met ses Mannen dencken sal dat redelijcken is, ende waert den *Baillíou* of sijn *Gewaerde Bode* daer niet toe en quamen die Borchtochte te ontfaen als voersz, soe soude die *Ambochts-Heer* of die *Rechter* daer toe gemachtight wesen van onsen wegen die borchtochte te ontfane als voersz is, ende dat soudemen doen Rechten als oft voor onzen *Baillíou* geschiet waer.

f Ghyselinge.

g Voert sal elck mensche sijn *Leen-goet* dat onbecommert roerende is van Ons *Graeffelijckheyt* van *Holland* volgen, vryelijck ende onbecommert van alre misdaet, alsoe verreals hy doet dat sijn Heer daer hy 't of hevet als een Verleent man schuldigh is te doen, sonder ergelist.

g Leen-goed.

Voert

h Beschuldiging an den Lyve.

[h] Voert so wie van onsen wegen *beschuldight* wert aen sijnen *Lyve*, die sal onsen *Baillioù* van *Zuyd-Holland* binnen den yersten ses weecken met recht verwinnen ofte quyt laten, het en ware by naem *Heervaert*, *Oorloge* oft kennelijcke nootsaecken sonder ergelist, soe mostet onsen *Baillioù* Berechten binnen den eerste twaelff weecken nae dier tijt dat hy hem eerst beschuldight hadde ofte quyt te laten, voert soe sal niemant van onsen wegen aengesproken werden van eenige saecken, die aen sijn lijf gaen, die Jaer en dagh onverrecht geweest hebben, ten ware die gene die van onsen wegen met Rechte ende met Vonnisse Ballingen uyt-geleyd waren, uytgeset Moort, van Moortbrand ende van Dieste.

i Ambochts-Heeren van Broken den dorden Penning.

[i] Voert sullen die *Ambocht-Heeren* hebben den *dorden Penninck* van alre verborenisse dat onsen *Baillioù* behoort te rechten, van Onsen wegen roerende uyt haren Ambochte, uytgezet die *Landwinninge*.

k Niemand des anders lijf of goed verboren.

[k] Voert en sal *niemant* des anders *Lijf* of *Goed* verboren, dan elck mensche selve metter hand, ten ware eens mans inheems-kint dat mondigh ware ende niet uytgegoet als recht is in onsen Lande van *Zuyd-Hollant*, dat zoude thien Pont mogen verbueren, tegen die *Heerlijckheyd* van sijn Vader en sijn Moeder goed, en niet meere. Voert soe en sal geen Man meer verboren mogen tegens die Heerlijckheyd die wijf of witachtige Kinderen heeft, dan sijn Lijf ende half sijn eygen Goet, ende die ander helft sal blyven sijnen Wijve ende zijnen Witachtigen Kinderen, ende een yegelijck Wijf desgelijcks.

l Geen Voogdy an de Graaf versterven.

[l] Voert so en sal geen *Voogde* aen Ons *Besterven*, maer de *Wees-kinderen* sullen Vervoecht werden van den Outsten ende van den Naesten die hem aengaet vander *Zwaert-zyden* daer sy of verweest werden, ende gebroeck der Swaertzyde so soudese die gene Vervoechden die der Kinderen *Erf-leen* hebben souden, of der Kinder gebraecke ende sijn Erf-leen lieten, waert Man oft Wijf, ende so wie Voeget wesen soude die soude die *Wees-kinderen* haer goed verborgen na den R*echte* van Zuyd-Holland.

Voert so sal elck mensche die woonachtigh is in *Zuyd-Holland*, sijn yegelijck goed eenen erven op sijn Witachtige *Kinderen* oft op sijn rechte geboren *Erfgenamen* van *Maeghsceppe*.

m Handvesten vernieuwen.

[m] Voert so sullen Wy ende Onse Nacomelingen, onse goede luyden voersz alle Handvesten ende Brieven die sy van onse Ouders ende van Ons hebben, G*raven* van *Holland*, daer te doene is, alsoe verre als der Letteren ende des Zegels goede kennisse is, vernieuwen, wanneer des te doen word sonder haren cost.

Voert so sullen alle Poorteren die Poorters recht genieten willen, met alingen haren Woonsteden wonen binnen der Poorten daer sy Poorters zijn, behoudelijck alsulck Recht als onse Poorteren ons daer of betogen mogen met Handvesten die sy van Onsen *Vorders*, G*raven* van *Holland* hebben, die niet te wederseggen.

n Bevestiging.

[n] Ende om dat Wy *Margriete by der Genaden Gods Keyserinne van Romen*,

altoos

altoos meersende *Gravinne* van *Henegouwen*, van *Holland* ende *Zeeland*, ende *Vrouwe* van *Vriesland* voersz, willen dat alle dese voersz Poincten ende elck by hem alsoe sy gescreven zijn, alle Onse Goede Luyden, Welgeboren ende Gemeenten, ende hare nacomelingen, die nu wonen ofte namaels wonen sullen binnen onse *Lande* van *Zuyd-Holland* buyten vryen Steden, ende buyten vryen Heerschappyen van Ons ende Onsen nacomelingen wel ende getrouw gehouden werden, eeuwelijcken tot allen dagen, ende in geenen Poincten vermindert, soe hebben Wy desen Brief open Bezegeld met Onsen Zegel: Ende om die beter zekerheyt soe hebben Wy gebeden ende bidden Onsen lieven Oom Heer *Jan van Henegouwe*, Heer van *Beaumont*, dat hy desen Brief in kennisse der waerheyt met ons Bezegelen wilde. Ende Wy *Jan* van *Henegouwen* Heere van *Beaumont*, om bede wille onser liever Vrouwe der *Keyserinne* ende *Gravinne* voorsz hebben Wy desen Brief met haer Bezegeld met onsen Zegel. Gegeven inden *Hage* des Woensdages opten Thienden dach in *Meye* in 't Jaer ons *Heeren* Duysent drie hondert sesse en Veertigh.

Handvest van Zuyd-Holland. IIII.

KAerle by der Gratie *Gods*, Roomsch *Keyzer*, altijd vermeerder 's Rijcks, *Koninck* van *Germanien*, van *Castilien*, van *Leon*, van *Granade*, van *Arragon*, van *Navarre*, van *Napels*, van *Cicillien*, van *Mallorque*, van *Sardaine*, van den *Eylanden* van *Indien* ende vanden *Vasten Lande* van der *Zee Oceano*, &c. *Eerst-Hertoge* van *Oosten-rijck*, *Hertoge* van *Bourgoingien*, van *Lothrijck*, van *Brabandt*, van *Limborgh* van *Luxemborgh*, &c. *Grave* van *Vlaenderen*, van *Arthoys*, van *Bourgoingien*. *Palts-grave*, ende van *Henegouwe*, van *Hollandt*, van *Zeelandt*, van *Ferrette*, van *Hagenault*, van *Namen*, &c. *Prince* van Zwave. *Marck Grave* des *Heylig Rijcx*. *Heere* van *Vriesland*, van *Salines*, van *Mechelen*. ende *Dominateur* in *Asyen* ende *Africquen*. Allen den genen die desen tegenwoordigen sien sullen Saluyt. Alsoo onlangs t'onser kennisse gekomen sijnde dat in onser *Baillioufchap* van *Zuyd Hollandt* dagelijcks veele abuysen gebeurden inden treyn ende administratie vande *Justitie*, overmits diverse quade oude gewoonten ofte corruptelen diemen aldaer tot noch toe gebruyckt heeft. Wy begerende daer toe te voorsiene ende remedieren, seeckere *Commissarissen* gesonden hebben binnen onser Stede van *Dordrecht*, ende elders in 't voorsz quartyer van *Zuyd-Hollandt*, omme aldaer op de voorsz abuysen, gewoenten, ende corruptelen te hooren ende examineren onsen *Bailljou* van *Zuyd-Hollandt*, ende andere van de principaelste *Mannen* ende *Ingesetenen* ende *Inwoonende* aldaer, die vanden *Land-rechten* best wisten te spreken, mitsgaders den *Wethouders* onser voorsz Stede van *Dordrecht* ende hoere Informatien Schriftelijck geredigeert met hoeren advijs, overbringen ofte seynden, den Eersten ende Anderen van Onsen *Rade* en *Reekeninge* in *Hollandt*, om 't selve al te oversiene, ofte Ons ende Onse seer lieve beminde Suster de *Coninginne*, *Douagiere* van *Hongarien*, van *Bohemen*, &c. Voor ons *Regente* ende *Gouvernante* in onsen *Lande* van *Herwaers-over*, over te senden met oick hoeren advijse, omme daer

inne te doen, des wy bevinden souden te behooren. Achtervolgende 't welck onsen voorsz gesworen *Commissarissen* huere voorsz Informatien ende advijs over gebrocht hebben, in handen van den voorsz. Eersten ende andere Luyden van onsen *Raede*, ende *Rekeninge* in *Hollandt*. De welcke daer op rijpelijck gelet hebbende ende gehoort 't rapport van de voorsz *Commissarissen*, hebben al 't selve overgesonden in handen van onse voorsz Suster ende *Coninginne*, die van onsent wegen gecommitteert heeft seecker Onsen *Raeden*, neffens Haer wesende, geleert ende ge-experimenteert sijnde in 't stuck van der *Justitie*. Diewelcke die voorsz informatyen, abuysen, gewoonten, remedyen ende advysen wel doorsien ende gevisiteert hebben, ende van als Ons rapport gedaen, mitsgaders ook ons huere advijs. Doen te wetene, dat Wy begeren te voorsiene tot vordering vander *Justitie* ende Welvaert van onsen *Ondersaeten* van *Zuyd Hollandt*, ende anderen die daer te Recht komen sullen, hebben by rype advijs ende deliberatie van Onse voorsz Suster de *Coninginne Regente* ende vanden *Hoofden* ende van den *Luyden* van Onsen *Secreten Raede* neffens haer wesende, Geordonneert ende Gestatueert, Ordonneren ende Statueren by desen, die Puncten ende Artijculen hier naer volgende:

I. Eerst, dat onzen *Bailljou* van *Zuyd Hollandt* tegenwoordig ende toekomende, van nu voortaen de *Commissarissen* geordonneert om die Wetten in *Hollandt*, te vernieuwen, sal Jaerlijcks opten *Meydag* overgeven 't getal van *Drie-en-dertig Mannen*, daer van die Twee deelen wesen sullen uytten Lande van *Zuyd-Hollandt* geen *Land-Poorters* zijnde, en 't Derdendeel uyt onse *Stad* van *Dordrecht*, uyt dewelcke de *Commissarissen* kiesen sullen *Elf Mannen*, het zy uyt der *Stad*, oft uyt den *Landen*, tot huer luyden discretie, de welcke by onsen *Bailljou* Ge-eed sullen wesen, en sullen dat Jaer metten *Bailljou*, Recht ende Justitie administreren inder *Vyerschare*, sonder datter eenige andere *Mannen* ter Vyerschare sullen mogen komen, ende dit tot allen tyden als zy des by den *Bailljou* vermaent sullen werden, up ten verbuerte elcke reyse van eenen Gouden *Karolus* Gulden. Welcke *Mannen* tot elcken Rechtdach sullen hebben: Te wetene, die van Buytene gelegen op Drie Mylen nae *Dordrecht* Ses stuyvers. Ende die boven de Drie Mylen geseten zijn Acht stuyvers daeghs: De welcke Onsen *Bailljou* gehouden sal wesen te betaelen ende te loonen ter *Cause* van sijne *Officie*, ende die *Mannen* van Binnen sullen geloont werden by die van Onse *Stad* van *Dordrecht*, gelijck sy gepresenteert hebben van doene, wel verstaende dat Onsen *Bailljou* in geen saken Recht doen en sal dan mit zeven *Mannen* ten minsten ofte meer, ende des sal die *Bailljou* alle sijn Vierscharen zoe wel in Criminele saecken, als in Civile houden, binnen de voorsz Stede van Dordrecht, ende niet meer te Landewaerts als hy plagh.

II. Datmen den Delinquanten huere saeken sal moeten overtuygen met Witachtige Getuygen als naer Rechte sonder aenschou te nemen op eenen even Knyen oft elders.

Dat

Dat die goede Mannen wijsen sullen ende Arbitreren nae die gelegentheyt van der saecken ende de qualiteyt van der Delict, tusschen den Tien Ponden ende 't Lijff ofte Lit, als sy bevinden sullen in huere Conscientie daer toe te behooren. III.

Dat soo wanneer yemand met Vonnisse ter Torture gewesen wordt, 't welck hy sonder Vonnisse nyet en sal mogen doen: Dat die *Bailljou* alsdan sal nemen Drye ofte Vier Mannen by advijs vant *Collegie*, de welcke daer toe in absentie van Parthyen geordonneert sullen worden, welcke *Mannen* gehouden sullen zijn, ten selven dage als 't Vonnis gegeven sal zijn, indien die Meester gereet is te komen by die voorsz Torture, sonder excusatie te nemen op hueren Dorden dag, als hier voortijts wel gedaen is: ende sal die *Bailljou* hem wachten de Vrienden vanden Delinquant te Insinueren ofte laeten weten die voorsz genomineerde *Mannen*, ende sal oick gehouden wesen die Torture te volbringen sonder die saeck te dilayeren. IV.

Dat die voorsz *Mannen* ten daege vande Condempnatie van den Delinquant, mede gehouden sullen wesen te verklaeren by wat manieren den selven Delinquant sterven sal, nae d'welck die *Bailljou* anders niet gehouden sal wesen te doene, dan die Sententie ter Executie te doen leggen. V.

Datmen den Delinquant ten uytersten Recht-daege als 't Vonnisse Absolutoyr, of Condempnatoyr sal gaen, inder Vierschaere brengen sal, sonder *Kruys* ofte *Biecht-Vader*, ofte oyck zijnen Sterf-dag, te voren gedenuntieert te hebben: ende soo verre hy alsdan gecondemneert werdt te Sterven, datmen hem dan weder boven leyden sal, ende vermanen van Biechten, ende des anderen daegs de Executie doen: Des sal den *Bailljou* letten dat den uytersten dag niet geleyt en werde op eenen Heyligen avondt, ten eynde dat die Delinquant nyet te lange gehouden en werde. VI.

Datmen inde *Lenten* ofte inden *Ougst* geen *Criminele Vierschaere* houden en sal, dan in exorbitante Criminele saecken van Gevangen die begeren sullen expeditie van Justitie te hebben: ende sal oick geduerende den tijdt vanden Ougst, den *Bailljou* mogen Vangen ende Apprehenderen den Delinquant, ende tegens hem houden ende nemen Informatie precedente. VII.

Dat gelijckheyt van Boeten wesen sal tusschen den aenvanger ende *Contra* aenvanger, te weeten thien Ponden voor den genen die in 't ongelijck bevonden sal worden. Ende dat die van *Dordrecht* daer van in huere Vonnissen mentie maecken sullen, soo wanneer die saecke van hoere *Poorters* by *Ofleydinge* voor Hemluyden koemt, Des soo sal sulcken Poorter gehouden wesen *Contra* aenvanck te doene. Insgelijcks sal geschien in materie van Ontwaringe roerende de Boeten daer toe staende. VIII.

Dat

IX. Dat ſoo wanneer den Recht-dag op eenen Heyligen dag coemt, die ſel gecontinueert werden tot den eerſten Werke-dag daer aen.

X. Dat die van *Dordrecht* op Certificatien gepaſſeert voor B*ailljou* ende *Mannen* van *Zuyd*-H*olland*, daer in uſeren ſullen diſcretie nae de materie dat eyſ-ſchen ſal.

XI. Dat den *Bailljou* ſijn Gewijſde ofte Gecompoſeerde Boeten daer van Hy duegdelijcken ſal konnen doceren, ſal mogen innen by Schattinge van *Welgeboren-Mannen*, het zy dat de ſelve vande Elf geordonneerde *Mannen* zijn ofte niet, ende ſal de ſelve daer toe mogen Eeden, gelijck tot noch toe geuſeert is. Ende of den ſelven *Bailljou* dochte als hy aen ſulcken Pand als hem aengeſeyt waer nyet behouden en ware, omme ſijne geweſen ofte gecompoſeerde Boeten aen te verhalen mette behoorlijcke koſten daeromme gedaen, ſal 't ſelve aengeſchatte goet mogen doen vercoopen, naer voorgaende Kerck geboden, ten meeſten prijſe in 't openbaer, ende indien 't min gelt dan hem aengeſchat is, ſalmen hem 't ſelve aen andere goeden ſuppleren.

XII. Dat ſoo wanneer H*eemraden* aen den *Veenkant* ofte anderſints in *Zuyd*-H*ollandt* nyet Wijs en zijn om Vonniſſen te wijſen, dat ſy hem ſullen mogen beraden an anderen *Bancken*, ſonder dat die ſelve van d'anderen Bancken als *Rechters* inden Vonniſſen genomineert ſullen weſen.

XIII. Dat die H*eemraden* van den D*orpen* aen den *Veenkant* geen Recht tuſſchen Partyen doen en ſullen van ſaecken ongedecideert hangende voor die *Vyerſchare* van *Zuyd*-H*ollandt*, ſoo wanneer ſulcke litiſpendentie voor H*eemraden* geallegeert ſal worden.

XIV. Dat die *Mannen* van Dieff-Schepenen, met de welcke den *Bailljou* tot ſijnen koſte altijts als 't hem beliefde binnen elck Dorpe van ſijnen Bedrijve pleeg een *Stille Waerheyt* te *Beſitten*, voort aen off ſullen weſen: mer indien 't den B*ailljou* eens Jaers goet dunckt eenen *ommeganck* te doene off informatie precedente te nemen, over de *Dorpen* van *Zuyd*-H*ollandt*, ſal 't ſelve mogen doen, gelijck onſen *Procureur Generael* georloft is te doene over *Zeelandt*, mer oft gebeurde, dat in eenig D*orp* van *Zuyd*-H*ollandt* eenig Delict gebeurden, ſal die *Bailljou* als dan hem daer toe mogen transporteren, ende daer van informatien precedente nemen, inde tegenwoordigheyt vande *Schout* ofte twee H*eemraden* van den zelven *Dorpen*.

XV. Dat een *Poorter* van D*ordrecht* gelitiſconteſteert hebbende voor B*ailljou* ende *Mannen* van *Zuyd*-H*olland*, ſal hem niet mogen van *Bailljou* ende *Mannen* doen *Affleyden*.

XVI. Dat ſoo wanneer Partyen voor eenige *Leege Vierſchare* gelitiſconteſteert hebben

hebben dat die *Leege Rechters*. ſulcke ſaecken nyet en ſullen mogen renvoyeren ter *Hooger Vyerſchaere* ſonder Vonniſſe geweſen te hebben, zoo verde beyde Partyen de Inſtantie ſelve willigLijck nyet te buyten en gaen ende renunchieren.

Dat die van *Dordrecht* nyemant *Ofleyden* en ſullen dan hoiren *Poorters*, ende Vonniſſe van Boeten wijſen, indyen daer eenige toe ſtaet. Ende aengaende den anderen, geen Poorters zijnde, ſullen daer mede laten bewerden den *Bailljou*, ſonder dat den *Bailljou* gehouden ſal weſen te wachten naer haer luyder Vonniſſe. XVII.

Dat die van *Dordrecht* gehengen ſullen dat hoere *Poirters* voor den *Bailljou* van *Zuyd-Hollandt* getuygeniſſe geven ſonder de ſelve te doen Affleyden. XVIII.

Datmen in Criminele ſaecken die by onſen voorſz *Bailljou* betrocken ſullen weſen voor die *Wet* van *Dordrecht* tegens eenige Poorters der ſelver Stadt, voort aen Procederen ſal na diſpoſitie vande gemeene *Rechten*, ſonder aenſchou te nemen of die Delinquanten *Poorters* zijn van *Dordrecht*, of geen Poorters. XIX.

Dat die *Bedraeghs luyden*, die in onſen voorſz Landen van *Zuyd-Hollandt* geweeſt zijn, voort aen geheel af weſen ſullen: ende dat die *Goede Mannen* Recht ſullen doen op 't beſcheyt van Partyen d'welcke ſy by brengen ſullen by Brieven of Witagtige tuygen, ofte anders als nae Recht. XX.

Dat nyemant en ſal veylig geweſen werden, off ter cauſe van *Non* Comparitie in Boeten geweſen, ten ware dat *Mannen* bleecke, dat die Daegvaerdinge geſchiet hadde geweeſt aenden Perſoon van den Gedaegden, of in ſijn abſentie tot ſijnre Woonſtede aen zijn Huyſvrouwe ofte Dienſt bode, indien daer yemant t'huys is: Ende ſoo verde daer niemant t'huys en waere, dat de Bode als dan van zijn Daeg-vaerdinge nemen zal Kenniſſe vande twee naeſte Gebueren. Ende indyen den genen diemen Daegen wil, uytlandig waere, ſoe zal die Citatie mogen geſchyen tot ſijnre leſte woonſtede, ende daer en boven inder Kercken, van al 't welck den Bode gehouden ſal weſen Relatie te maecken, welcken Bode in allen gevalle den Gedaeghden leggen zal eenen bequamen Dag, Conſideratie nemende opte diſtantie vande plaetſen. XXI.

Dat de Bailljou ſal mogen preſent ſijn in d'informatie precedente, maer nyet in Informatie Ordinaris. XXII.

Dat ſoo wanneer die *Bailljou* yemant ſal hebben doen roepen voor zijn *Vierſchaer*, die ten dage Dienende Compareert, ſal die voorſz *Bailljou* gehouden weſen ſijnen eyſch ten ſelven dage te doene ofte te betalen die Koſten van den Gedaegden, ende indien 't meer dan eens gebuert, ſal den Gedaegden geabſolveert weſen vande Inſtantie. XXIII.

XXIV. Dat de *Wan-taelen* ende *Achter-taelen* ſullen geheel af weſen in Criminele ſaecken, ende in Civile ſaecken, indien yemande boven Vonniſſe Dingde, dat die ſal betalen die gewoonlijcke Boete van *Thien Ponden.*

Ende oft yemant irreverentelijck ſpraecke ofte hem ontginge in andere *Ceremonien* die men tot noch toe voor de *Vyerſchare* gehouden heeft, dat die gecorrigeert ſal werden tot diſcretie vande *Mannen.*

XXV. Dat nyemant en ſal mogen exerceren Officie van *Taelmanſchap*, ſonder te vooren daer toe by den *Bailljou* ende *Mannen* geadmitteert ende Ge-eed te zijne.

XXVI. Dat die voorſz *Mannen* wijſen ſullen op de koſten, ſoo wanneer Parthyen dat verſoucken, ende indyen daer Reden toe dient.

Welcke *Statuten*, *Poincten*, *Ordonnantien* en Artijculen, hier boven geinſereert; Wy uuyt onſe rechter Wetenheyt, Authoriteyt ende volle Macht, hebben Geconfirmeert, Geratificeert ende Geapprobeert, Confirmeren, Ratificeren ende Approberen by deſen: Abolerende ende doende te nyete alle andere *Coſtume* ende *Gewoonten*, en diemen tot noch toe in onſen voorſz *Lande* van *Zuyd-Hollandt* gebruyckt heeft: Die d'effect van deſen eenighſints ſoude mogen beletten, tegen-gaen ofte contrarieren.

Reſerverende niet te min aen Ons ende onſen nakomelingen *Graven* ende *Gravinnen* van *Hollandt*, die interpretatie ende Declaratie vande Punċten ende Artijculen, daer inne naemaels ſwarigheyt ofte duyſterheyt ſoude mogen vallen, ende die weder roepen, minderen, meerderen ende veranderen, zoo dicke ende menighwerffven alſt ons goed duncken ende believen zal: 't Zelve nochtans ſonder prejuditie van yemands Recht. Ontbieden daeromme ende bevelen den voorſz *Bailljou* ende *Mannen* van *Zuyd-Hollandt*, dat ſy deſen tegenwoordigen Brieff in openbaren *Vyerſchare* doen kondigen ende wtroepen, ende aldaer Regiſtreren, ende voorts onderhouden ende obſerveren, ende doen houden ende obſerveren, na ſijne Vorme ende Inhouden, ſonder daer tegens te doen, noch te laeten geſchieden, in wat maniere dattet zy: *Want ons alſoo gelieft.* Ende des t'oirkonden hebben Wy Onſen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onſe Stadt van *Bruyſſel* den xj. dag van Maerte, In 't Jaer *Ons Heeren* Duyſent Vijf hondert ende dryeende-dertig, van onſen *Keyzer Rijk* xiiij[e]. ende van Onſen *Rijke* van *Spaengien*, van Bey de *Sicilien* ende andere 't xviij[e]. Ende onderſtont geſcreven, By den *Keyzer* in ſijnen *Raede*, ende was onderteyckendt

J. Pensaert.

Ver-

Verclaringen vanden *Costumen* ge-useert binnen den *Bailliuschappe* van *Zuyt-Hollandt*. Overgezonden by den *Bailliu* en de *Mannen* aldaer, den *Hove* van *Hollandt*: Achtervolgende 't scryven ende bevel van den zelven Hove gedaen, van wegen ende uuyten Naeme vande *Exellentie* van den *Hertoge* van *Alve*, *Stadhouder*, *Gouverneur*, ende *Capitain Generael* des *Conincks* over deese zijne *Majesteyts Landen* van *Herwaerts overe*, 1570.

Costumen van Zuyd-Holland. V.

INden *Eersten* staet te Considereren, dat in *Zuyd-Hollandt* meest *Recht* ende *Justitie* gedaen ende geadministreert word: ende oick die voornoemde *Bailliu* ende *Mannen* metten *Ingesetenen* van *Zuyd-Hollandt* hem *reguleren*, 't zy naer haerluyder *Ordonnancien*, *Handvesten*, *Statuten*, en *Costumen*, ofte naer gemeen *dispositie* van *Rechten*. I.

Maer in *Criminele saecken*, daer eenige *Delinquanten* gecondemneert werden in haere lichaeme gecorrigeert te werden, oft daer die gecauseerde geabsolveert mogen werden, werdt geuseert, datmen geene Appellacie en admitteert ofte d'Executie uuyt saecke vande Appellacie Surcheert oft suspendeert. II.

Item, Noepende die *Successien* werd geobserveert ende onderhouden 't Recht dat men Nomineert het *Zuyd-Hollands Recht*, weesende van dier natueren, dat representatie altijts plaets heeft, *etiam post quartum*, *quintum gradum*, *etiam in infinitum*, *tam in directa quam in Collaterali Linea* ende dat *in Stirpes* ende nyet *in Capita*. III.

Item, zoe wanneer eenich *Sterf-huys* valt, daer die naeste vrienden zijn d'eene, van eenen vollen Bedde, ende d'andere van eenen halven Bedde, werd 't zelve Sterf-huys geschijft ende gedeelt: te weten, eerst by de Naeste vrienden van den vollen Bedde, voer d'een helfte, ende daer nae noch d'zelve van den vollen Bedde, mit d'andere van den halven Bedde, t'samen voor d'ander helft. IV.

Item, dat tusschen *Gehoude Persoonen alle Goeden zijn gemeen*, ten waere by Huwelijcxe Voirwaerden anders gecaveert waere. V.

Dat die Man vercoopen, belasten, ende vervremden mach die onroerende goeden, die de Vrouwe ten Huwelijcke gebracht heeft, sonder haer consent oft by weesen: Desgelijcks oick die geconquesteerde goeden, staende Huwelijcke vercregen, 't zy off zulcke persoonen Coopmanschap doen, ofte geene: Ten waere het zelfde by Huwelijcxe Voirwaerden anders gecavert waere. VI.

VII. Dat in zaecken van *Dootslagen*, oft andere Delicten, die Man nyet en mach verbeuren die goeden van zijn Huysvrouwe, noch oick in der zelver manieren die Huysvrouwe, die goeden van haeren Man.

VIII. Item, dat Bedde gescheyden zijnde, de langst-levende moet overgeven Inventaris, gesterckt by Eede van den geheelen goeden van den Sterf-huyse, ende d'zelve deelen halff ende halff, met die Kinderen ofte gerechte Erfgenaemen van den eersten Overleden.

IX. Sulcx dat alsulcke Scheydinge ende Deylinge gedaen zijnde, indien 't gebeurde dat die Kinderen quamen te Sterven, den langstlevende, 't zy Vader oft Moeder, en succedeert zijn Kint nyet, noch en treckt oock geen Bladinge oft Tochte, geduerende 't leven van de Kinderen.

X. Maer indyen beyde die Ouders in Levende Lijve zijn, zoe Succederen die Ouders haer Kinderen.

XI. Werdt mede ge-useert dat in de Deelinge van eenige goeden, die Kinderen moeten inbrengen, en Confereren 't geene zy van te voeren oft ten Huwelijke, oft *ex Donatione* oft *Causa Studiorum* gehadt hebben.

XII. Insgelijcx werd ge-useert dat een Moeder geen Bastaerden maeckt, maer succederen de Kinderen haer Moeder *ex quocunque coitu procreati.*

XIII. Voirder werd in *Zuyd-Hollandt* ge-useert dat alle zaecken van Injurien, Clachten, ende zaecken van Wees-kinderen, ter eerster Instancie komen, ende berecht werden by *Bailliu* ende *Mannen* van *Zuyd-Hollandt*.

XIV. Maer van simpele loepende schulde daer geen *Willekeur*, *Scepenen-Brieve*, oft *Acten* van *Mannen* en is, Comt de judicature in de eerste instantie den *Schout* ende *Gesworen* binnen *'s Bans*, mits dat Partyen aldaer haer schulden gehouden zijn te vervolgen, ende inwinnen mit claechgelijcke woorden. Ende alzoe te obtineren een Willekeur daer mede zy haer Schuldenaers mogen Panden.

XV. Item, zoe wanneer yemandt heeft een *Scepenen-Brieff*, oft *Heemraeders-Willekeur*, mach daer mede Panden, zonder binnen *'s Bans* eenige Rechtvorderinge van Claegen oft anders te plegen.

XVI. Van gelijcken mogen oick Panden die geene die by *Bailliu*, ende *Mannen* van *Zuyt-Hollandt* op haer versouck daer toe verleent worden acte, ende dat alleenlijck van Gras-huyr, Arbeyds-loon, ende Mont-cost binnen 's jaers verschenen, zonder te hebben eenige *Scepenen-Brieven*, oft *Heemraeders-Willekeur*: Maer het Jaer ge-expireert zijnde, en werdt daer off geen acte verleent, alsoe Partyen alsdan zulcke verjaerde Gras-huyr, Arbeyds-loon, ende Mont-cost, mede moeten innen, mit clagelijcke woorden alsvooren. Des

Des mach die geene die uuyt crachte vande voirsz *Scepenen-Brieven*, *Heemraeders-Willekueren*, en *acte* van *Mannen* als vooren gepant is, (indien hem goet dunct) daer tegens doen *Pantkeeringe* binnen d'eerste veerthien daegen nae de Pandinge: In welcken gevalle die zaecke, mitsgaders Partyen terstont komen voir den voirsz *Baillu* ende *Mannen*, zonder dat *Schout* ende *Heemraeders* binnen *'s Bans* daar of voorder eenige kennisse compt. XVII.

Maer die voirsz tijt van xiiij. dagen nae der Pandinge, ende die weete daer op gedaen ge-expireert zijnde, en valt daer tegens geen *Pantkeeringe*: Maer word binnen *'s Bans* voirt geprocedeert tot uuytschattinge van des gepanden goeden. XVIII.

Item, zoe wanneer yemant uuyt crachte van *Scepenen-Brieven*, *Heemraeders-Willekeuren* oft andere *acte Juditeel*, inhoudende, verwilcoerde schulden, mit volstaende Panden coempt alleenlijck schatten zijn Debiteur, 't welck hy daer mede wel vermach, in sulcken gevalle mach Partye die geschat werdt, ende hem daer by bevint gegraveert, die Schattinge rechtelijck by 's Hoeffs Bode doen aenvangen, mits 't welcke die zaecke terstondt mede coempt ter kennisse ende judicature van *Baillu* ende *Mannen* voornoemt. XIX.

Item, alle *Vonnissen* binnen *'s Bans* geweesen, comen by provocatie, weder roepen, oft Appellatie ter kennisse ende judicature van *Baillu* ende *Mannen* voirsz, die van alsulcke Vonnissen zijn reformateurs, zoe verre zy luyden bevinden de zaecken daer toe gedisponeert: Des is die Schout gehouden zulcke wederroepen oft geprovoceerde Vonnissen te besetten met zeven Ommestaenders, niet wesende van den Gerechte, die 't zelve Vonnisse gehouden zijn tot coste van den Provocant over te brengen, ter *Hooger Vierschaire* van *Zuyt-Hollandt*, ende aldaer by Eede te verclaren dat 't zelve Vonnisse zulckx geweesen is, als by hem luyden 't zelve overgebracht werdt. XX.

Item, zoe wanneer yemand doet aenvanck aen Huys, Hof, Landt, oft andere goeden die by yemand anders geposſideert ende gebruyckt werden, is de Possesseur van de zelve aengevangen goeden, gehouden binnen xiiij. dagen na dat hem vanden zelve aenvanck die weete gedaen is, daer tegens te doen contre aenvanck. Desgelijckx van Ontwaeringe, Contre Ontwaeringe, waer van de judicature in d'eerste Instancie is Competerende Baillju ende Mannen voirnoemt. XXI.

Maer zoe wanneer yemand op eenich Huys, Hoff, Landt, oft andere goeden daer nyemand van possessie en heeft, doet aenvanck ende Ontwaeringe, ende daer op een kennelijcke weet ter Kercken uuyt, daer die zelve XXII.

goeden gelegen zijn, ende dat binnen Jaer ende daege, daer tegens geen contre aenvanck en werdt gedaen, zoe werdt zulken aenvangere verleent een *Hant-betooch*, bezegelt by den *Baillju*, ende twee oft drye *Mannen*, uuyt crachte van de welcke die zelve aenvanger by Vonnisse gestelt werdt in de possessie ende 't gebruyck vande goeden by hem alsvooren aengevangen, d'welcke hy mach behouden ter tijt ende wijlen toe hy mit Ouder Brieven oft beter bescheyt daer uuyt gewonnen ende gestelt werdt.

XXIII. Dat den Proprietaris van eenich Huys oft Landt by hem verhuyrt, mach die Vruchten, Beesten, oft andere goeden die hy bevindt op zijn gront, voor zijn Huyre oft Pacht arresteren, te weten alleenlijck voor een Jaer verscheenen Pachts, ende een loopende Jaer, welck arrest niet en mach affgedaen werde, dan mits doende betalinge van het verschenen Jaer Pachts, ende voor het loopende Jaer stellende souffisante cautie.

XXIV. Des en staet een Arrest niet langer dan den tijt van zes weeken, binnen welcken tijt den Arrestant gehouden werdt daer op Recht te maecken, oft anders die zelve tijt ge-expireert zijnde, word 't zelve Arrest gehouden van Onwaerden, ende die goeden sulcx gearresteert, voor ontslagen.

XXV. Item, off den Pachters de gearresteerde Vruchten, Beesten, oft andere goeden verlieten, oft anders desolaet lieten leggen op des Eygenaers grondt, zonder de zelve goederen te willen Oerbaren, zoe mach den Grondt-heer d'zelve goederen by den Gerechte binnen 's Bans doen vercoopen tot zijn achterweesen toe.

XXVI. Ende oft geboerde dat yemandt boven 't voirsz arrest sulcke goederen wech gehaelt, ende op een ander plaetse gebracht hadde, zonder die zelve verborcht, ende oock betalinge gedaen te hebben als voeren, zoe mach den voirsz eygenaer, de voirsz goederen van zijnen gront gehaelt ende vervreemt, vervolgen, ende die aenvaerden ter plaetsche hy die bevindt, en aldaer vercoopen tot zijnen gebreke toe.

XXVII. Dat oick den Eygenaer van eenich Landt oft Huys, hebbende Arrest gedaen op de Vruchten, Beesten, oft andere goederen op zijnen grondt bevonden, word daer mede voor een Jaer verschenen Pachts, ende een loopende Jaer Geprevereert, alle anderen Crediteuren die op de zelve goederen oft de Personen die de zelve toebehoert hebben, yet ten achteren zijn, het zy wat beschijn oft Brieven zy zouden mogen thoenen: Maer indien de voirsz Eygenaer yet meer ten achter waere, zoude daer off mitten anderen Crediteuren moeten Concurreren: Ten waer hy het oudtste ende beste bescheyt daer off thoende, alsoe in allen anderen preferencien geuseert werdt, dat die oudtste *Scepenen* oft *Heemraeders-Brieven* geprefereert werden alle andere lopende schulden.

Verder

Voerder werdt oick geuſeert dat den eenen *Zuyt-Hollander* den anderen XXVIII.
niet en mach betrecken ter eerſter inſtantie, dan voer zijn dagelijcx competent Rechter.

Dat oock den eenen *Zuyt-Hollander* den anderen niet en mach arreſteren, in XXIX.
Lijff noch in Goeden, ten waere dat hy latiteerde oft wilde vertrecken uuyt *Zuyt-Hollandt*, ofte anders ſuſpect waere *de fuga*.

Item, aengaende het regiment van Weeskinderen, werd geuſeert dat die XXX.
Outſte ende naeſte vanden Bloede es Voocht ende den *Officier* Oppervoocht: Mits dat die Vooght gehouden wordt de Voogdye te verborgen, Inventaris vande Weeskinderen goeden te doen maecken, ende voorts te doen Rekening, Bewijs ende *Reliqua*.

Dat ook tegens Weeskinderen, oft Uuytlandigen geen præſcriptie en valt. XXXI.

Item, dat in vercoopinge van Landen, 't zy by Decreet, oft by Partyen XXXII.
geuſeert wordt, datmen doet de gewoonlijcke Sondaechſche Kerck geboden; by de welcke een yegelijck die op zulcke Landt oft Huys yet te ſpreken hebben, 't zy van Renthen, Schulden, oft andere actien gewaerſchout werdt, om d'zelve aen te brengen binnen zekeren tijt dyemen daer toe præfigeert: Ende zoe verre d'zelve in gebreke bleve van 't zelve te doen, werden van haren actien, Renten ende Schulden verſteecken: Ten waere het waren Weeskindeten oft Uuyt landige die daer inne nyet verſtaen werden, noch begrepen.

Dat yemand mit meer andere Perſonen hebbende eenich Landt gemeen, XXXIII.
voet onder voet ongecavelt: Te weeten, d'een meerder ende d'ander minder, mach het minſte deel het meeſte bedwingen tot grontcavelinge, ende nyet het meeſte het minſte, 't welck van allen ouden tyden zulcks geuſeert es geweeſt.

Van gelijcke yemandt met een ander hebbende Landt gemeen, niet gegront XXXIV.
oft genootcavelt zijnde, wordt geuſeert dat d'een ſonder d'ander zijn portie ende contingent inden zelven Landen nyet en mach gebruycken, ten waere dat hy mit zijn Wederpartye oft Medegelande eerſt verſocht ende gedaen hadde Noot-cavelinge oft beſcharinge, 't zy mitten Rechte ofte gemoede, daer toe zy luyden t'allen tyden mogen geconſtringeert worden.

Dat een Eygenaer zijn Landt voir zekere tijt verhuyrt hebbende, ende ter ex- XXXV.
piratie vander huyre zijn Huyrman nyet en begeert te continueren, oft anders mit hem nieuwe huyre maken, in zulcken gevalle is den voirſz Eygenaer gehouden den Huyrman 't zelve Landt by '*s Hoeffs Bode* te doen ontwaeren, alleenlijck mit een ontwaeringe, ende dat voor *Sinte Pieters* dach in *Sulle*, ten eynde de zelfde Huyrman hem 't voirſz Landt nae den zelven *S. Pieters* daege niet meer onderwinde om te gebruycken.

Maer

XXXVI. Maer die geene die ontwaringe begeert te doen, op de gront van eenich Landt by een ander beseten, is gehouden te doen vier ontwaringen 't welck t'alre tijt mach geschieden.

XXXVII. Item, werdt mede geuseert, zoe wanneer ij. iij. iiij. oft meer hem zelven verbinden voor *Scepenen*, *Heemraeders* onder haer Hantscrijft, oft ander goedt autentijck bescheyt, elcx een voor al, ende als principael, dat alsdan die Crediteur optie heeft te mogen roupen den genen die 't hem belieft, een oft meer, oft allegader, zoe 't hem best gelegen ende geraden dunckt, zonder dat d'zelve Crediteur gehouden word te excusseren, alle de geobligeerden oft oock den geenen die men mochte bewijsen dat die goederen genoten hadden, daer uuyt die schulde gesproten is, oick niet tegenstaende off die Crediteur eens deels zijn schulde van d'eene oft meer ontfangen hadde, maer zoude t'allen tyden die reste van zijn achterweesen mogen eysschen van den geenen die 't hem belieft, ende sulcx als vooren hem geobligeert hadde.

XXXVIII. Oick werd geuseert ende onderhouden dat alle Huysvrouwen van Openbaer Coopluyden mogen Coopen ende vercoopen, in Rechte Compareren, Ageren, ende Defenderen, ende oock Borge worden, zonder haer zelven te mogen behelpen, in zulcken Coopmanschap aengaende, mit het *Privilegie* den Vrouwen nae Rechten Competerende.

XXXIX. Alle Contracten van Coopmanschappen die in *Zuyt-Hollandt* op eenige *Vierdagen* gemaeckt zijn, werden gehouden machteloos ende van geenre waerden.

XL. Item, dat B*alliu* ende *Mannen* naer gelegentheyt van tyden, ende occurrentien van zaecken, maecken ende ter Kercken uuyt, in allen Dorpen van haerluyder Jurisdictie doen Publiceren, Ordonnancien, Statuten, ende Keuren aengaende die Politien, welvaeren, ende onderhoudenisse van den *Dorpen* ende *Ingesetenen* aldaer, stellende daer toe mulcten ende penen naer gelegentheyt der zaecken.

XLI. Datmen Partyen recht doet op *Obligatien*, houdende thoender 's Brieffs, hoewel haer naem daer in nyet bekent en staet, noch oock Procuratie of transport en exhiberen.

XLII. Dat yemand gecoft hebbende eenich Schultbrieff, Obligatie oft andere Brieven op een ander sprekende, mach die geene op wiens d'zelve Brieve oft Obligatie sprekende is, d'zelve naesten, mits daer vooren betaelende sulcke Penningen, als daer voeren gegeven zijn.

XLIII. Dat 't Bedde gescheyden zijnde tusschen gehoude Personen, werdt geuseert inde Schiftinge ende Deelinge dat d'eens Cleederen ende Juweelen zoe goet moeten gemaeckt worden als des anders, ende dat de Dooderhant betaelt de Doot schult. Ende was onderteyckendt

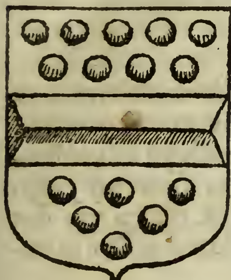
C. *Judoci.*

BAAN-

BAANDERYE en Vry-HEERLIKHEID MERWEDE.

't Derde HOOFD-STUK.

Beschrijving, Oudheyd, Rechts-gebied, Achter-leenen, Belending, Naam, Naam-reden, Wapen.



MArwede, Merwede, of Merwe, die vermaarde Heerlikheyd gelegen in Zuyd-Holland, heeft Hoog-Middel- en Leeg Rechts-gebied. Paald aan de Water-stroom Merwede, blijkende aan een stuk van 't vervalle Hof en Kasteel der Baander-Heeren van de voorsz Baanderye, nu op 't Jaar 1675 daar noch staande, hebbende wel eer twee Thoornen. Het Koningklijke Hof, Kasteel, en Slot ter Merwede is Gesticht van Koning Merovæo, onder de Koningen der Franken den darden, volgens Olivarius Vredius Overgezet met deze woorden: In 't Jaar des Gezalfden, 453. Merovæus in groote vrede tot Atrecht levende, heeft onderwijlen de Frankken, Saliers en Bataviers bezocht, en het Kasteel Merwede by Dordrecht Geboud.[a] — Merwede.

Matthijs vander Houven: Dit Slot en de Gracht Merovæi, wierde by den goeden Koning Merovæo Geboud en geschoten, om te dienen, tot beschermingе van zijn Nieuwe France Heerschappye.[b]

Johan Picard: Koning Clodius leggende begraven tot Kamerik, dezen is gevolgd Koning Merovæo, Merving, Mervede, die zijn Koningklijk Hof gehouden heeft by Dordrecht in Holland, alwaar opten dag van heden noch gezien werden, de hoge en dikke Muren van het Koningklijke Paleys, in 't water, zijnde de rest met water bedekt. En van dezen Koning Merwe, heeft als noch de naam de Maze lopende voorby Rotterdam en Vlaardingen, die anders niet genoemd werd als de Merwe: gelijk dan ook een groote rest Landeryen, gelegen tusschen het Land van Altena en de Lang-straat, genaamd zijn het Land van Merwe, als het welke zo wel zijn Naam als afkomst heeft van dezen Koning. Toch dat zommige Hoogduytschen schrijven, dat dezen Koning Merovæus een Thuringer zoude geweest zijn, geboren in Hoog-Duytsland, zulcks is

a In Flandria Ethnica, pag. 685

b Handvest Kronijk, eerste Deel, tweede Boek, Blad, of fol. 105.

een groote misslag, en komt van daan uytte misduydinge des woords *Thurendrecht*, is *Thuredrecht* nu *Thuringe? Thuredrecht* is *Dordrecht*, dat in oude tyden genaamd en geschreven is geweest *Thuredrecht* en *Durdrecht*. Die oude *Rudera* van 't *Paleys* des Konings *Merovæi*, gelegen by dit *Hollandsche Thuredrecht*, geven genoeg te kennen wie daar op zijne *Hof-houdinge* gehouden heeft. Toch ondertusschen en verzaak ik niet dat dezen *Hierlandschen Frankschen Koning Merovæus*, in *Franken-land*, en *Thuringen* zoude geweest, en aldaar groote zaken verricht hebben. [c]

c *Antiquiteyten van Oostvriesland. fol.* 78

Toch d'Heer *Isaac Vossius*, schijnd van ander gevoelen, welkers Brief, voor 't grootste gedeelte, uyt 'et *Latijn* vertaald, Wy zullen laten volgen:

Den Vermaarden Man

ADRIAAN van BLYENBURG

Veel Heyl.

Uytstekende Man,

Briefaande Heer van Naaldwijk, nopende Dordrecht ende Merwede.

VEel ben Ik *U Ed^t* verschuld, zo voor U Ed^ts zeer beleefde Brieven, als ook dat Gy niet alleen zo gunstelik; maar ook zo heerlik van my gevoeld: hoewel gene verplichtinge, door de welke *U Ed^ts* toegenegentheyd of verdienste, waar mede Ik enige lof zoude mogen verdiend hebben, [van my] zijn voor gegaan, enz. Wie zou eindelick iets zekers konnen stellen van den *Naam* en *Oudheyd* van *Dordrecht?* 't is veel lichter 't gezeyde van andere te wederleggen, als [zelver] iet nieus by te brengen, enz.

'*t Land* van *Dordrecht* dat nu voor zijn grootste gedeelte met Water is bedekt, werde eertijds *Merwede* of de *Merwe* genoemd, niet van *Merovæo*, gelijk men verzierd: Maar om dat daar de alderbekwaamste en beste *Paarden* [dat is *Maeren*] *Weyden* waren: Want voor deze noemde men We of Wede, voor 't gene nu Wei of Weide beteykend. 't Welk uyt de *Oude Duytschen Schriften* zeer klaar blijkt. En op 'et Jaar Dccc. xcviij. werd by *Rheginonem* gehouden, in dit Land, de *Stad Durfos* te zijn geweest. Op welke Plaatze de *Geleerde Mannen* meynen dat men behoorde te schrijven *Durtos*, of *Durtæ-os* [dat is *Durt mond*, of *Durte-mond*] toch ten Onrecht; die Plaats *Durfos*, werd niet alleen by *Reginonem* zoo genoemd. Maar ook by den *Schrijver* der *Bertiniaansche Jaar-geschichten* en *Hedam*, dan die hebben gevolgd *Reginonem*, die zelfs deze naam niet te recht heeft voort gebracht, dit blijkt uyt *Frodoards Geschicht boek*, op 'et Jaar Dccc. xxviij. alwaar eens, en andermaal deze *Stad* werd genaamd *Durofostum:* Waar uyt ik gisse, Ja, ook voor zeker houde, dat van Ouds den rechten Naam is geweest *Durfost*. Zoo wy dat na de huydendaagsche *Moeder taal* willen stellen, zal 't zijn *Water vest:* want ons Voor-ouders *Fosten*, voor *Vesten*, hebben gezeyd. En *Dur*, of *Duur* of *Dor*

betey

beteykend na d'oude Taal, niet alleen in *Onze*, maar ook na de *Vriesche*, *Engelsche*, *Zaxissche*, Ja dat meer is na d'oude *Keltissche Taal*, *Water*, of de *Stroom*. Hier van daan heeft ook zijn Naam de wel eer groote Stad, *Doreslate*, die gemeenlijk werd genoemd *Wijk te Duurstede*. En ook ontallijke andere *Steden*, *Plaatzen*, en *Rivieren*, is daar van daan den Naam aangekomen, gelijk ik elders wijdlopiger zal betonen. *Durofostum* is dan een *Water-vesting*. Dat zulks ook voor dezen is waar geweest zal blijken uyt die *Schrijvers* die 'k hebbe by gebracht. De zelfde Oorsprong heeft 't woord *Durdrecht*, dat een *Overtocht* des *Strooms*, beteykend. En niemand en behoeft sich te verwonderen dat *Durefost* zijn Naam heeft verwisseld in *Dordrecht*. De *Overtochten* der *Stromen*, geven niet alleen aan *Steden* en *Plaatzen* de Naam, maar doen veranderen en vergeten de voorgaande Namen. En is alzo voor dezen, een tijd lang *Wiltenburg* genaamd geweest: Heeft na den *Overtocht* zijn Naam hernomen, gelijk het zelve op andre Plaatzen, ook te zijn gebuerd, ik met vele Voorbeelden zoude konnen betonen. En deze achte ik niet alleen waaragtiger te zijn, als die, welke andere hebben van *Graaf Dirk*, en 't *Water-Stroompje Dort*, dat nergens en is, en meer andere Buefelingen van die slag; maar ook de alderwaarachtigste te zijn.

Hoedanig die nochtans zoude mogen wezen, laten wy aan *U Ed^{s}* Uytspraak. Vaar wel *Uytmuntende Man*, en vergeef my, indien Ik om 't af zijn van deze *Stad*, een weynig trager in 't beantwoorden mogt geweest zijn. En Vaar voort te beminnen *Uwen* van Harten

Amsterdam, den xxj van Lentemaand, M.DC.XLVIIJ. *Isaac Vossius*.

De voorsz *Heerlikheyd Merwede*, is al voor den Jare 1064. bezeten by *Baander-Heeren ter Merwede*, als wanneerse, voor een gedeelte, de Stad *Dordrecht* al was aangehecht, (blijkende by *Bulle Keyzer Henriks* hier onder te brengen. Werde te *Leen* gehouden van de *Staten* van *Holland* en *Westvriesland*: Behoorende onder de voorsz *Heerlijkheyd*, '*t Slot* te *Merwede*, '*t Schoutendom*, *Dijk-ban*, *Visscherye*, *Zwanerie*, *Exzisen*, *Koren-thienden*, *Smael-thienden*, die *Thiende* tot *Poelwijck*, in *Leyder-Ambocht* en in *Hertswaerde*. '*t Schoutendom* in *Dordrecht*, mitter *Jaermarckt*, *Tolne*, *Excyze*, *Vleysc-stallen*, '*t Halve Veer* in *Papendrecht*, all '*t Land* van *Leene*, en all datten voirsz Slote en Heerlichede toe behoird. Heeft binnen *Dordrecht*, opten *Riedijk*, een *Hoofdkerk*, *S. Niklaas* toegeeygend, de *Kapel* der *Sciplüde*. Had ook in 't *Ambocht* van *Nieu-Kerk* en den *Riedijk* zijn *Vleys- en Vis stallen*, (te weten: van elks Acht) zijn *Mart-Veld*, &c. De *Vleys Hall* stond op den Zuyd hoek vande *Kleyne Hall-steeg*, of *Nieu-Kerk straat*.

Heerlikheyd Merwede een Leen van Holland.

Heeft een Hoofd-Kerk.

Een Kapel.

Een Vlees-Hal.

De *Vis-mart* opte *Groote-Brugge*, gezeyd den *Boom*, omtrent 't *Blau-Bolwerk*, daar wel eer 't *Schoonhoofs-Poortje* was, En 't *Mart-veld*, achter den *Roden-Toorn*, nu inde Gevel uytgedrukt, ter plaatze daar in 't Jaar 1609.

Een Vis-mart.
Een Mart-Veld.

 Wylen

Wylen Mr. *Lazarus* de *Hoogs Huys* is geboud. En daar sich voor deze de *Buurt* of *Parochy*, rakende 't *Geestelik Gebied*, begrepen onder de *Merwede*, verder uytstrekte, was Belend, aan 't H. *Geest- en Pest-huys* ter *Nieuwer-Kerk*, en aan de *Voor straat* totte Huyzen van Wylen d'Heren *Johan* van der *Mast*, en *Krispijn* van *Oudgaarden*. Ende inde *Zy-* en *Dwars-straten*, van 't *Toorn-straatje* of den *Dwars gang* [gezeyd de *Wijngerd-straat*] langs, tot aan *Gerit* de *Verke-slagers Huys* toe: Welverstaande, die inden *Spijker*, staande achter de *Huysinge* van *Jan de Vries*, of *Neeltje Symons* Wonen, hooren mede in dese *Prochie*: Insgelijks, inden *Herman Suys-straat*, achter de *Huysinge* van *Mary-ken*, *&c.* Wedue van *Thomas Pietersz. Vink*, [nu Kapiteyn *Wierik Boeff* toebehoorende] Voorts inde *Marien born-straat*, van de *Leste Brugge* langs de *Vest*, tot aan de *Riedijks Poort*, daar onder begrepen. a De voorsz *Heerlikheyd* is in 't Jaar 1604. by Kope jegens Jonkheer *Wessel* van den *Boetzeler*, *Vry-Heer* van *Asperen*, *Merwede*, enz. na verheffing van een *Onversterflijk Erf-leen*, en gedane *Eed*, *Hulde*, en *Manschap* aan de *Staten* van Holland en *West-Vriesland*, onze *Stad* aangekomen, die sederd daar over Gezag pleegd. En is meer gemelte *Heerlikheyd* verzien met veel Aanzienlike *Achter-leenen*: als de *Leenen* van de *Ambochts Heerlikheden*, van *Dussen-muyl-kerk*, *Karnis*, *Over-slidrecht*, (gezeyd *Lokhorst*,) *Kijf-houck*; Een *Gedeelt* in *Zwindrecht*. Noch de *Leenen* van de *Visscherye*, en 't *Vroon* van *Dordrechts-monde*. De *Leenen* inde *Kethel*, te *Munster-kerk*, te *Muyl-kerk*, in 't *Land* van *Huesden* en *Oud huesden*, te *Kruys-kerk* in de *Ness*, te *Wijk*, te *Kappelle*, in *Blok land*, te *Werkendam*, te *Houwelijn*, *Zydewy*, *Wieldrecht*, &c. behalven meer Andere, die, in 't onder gaan vande *Groote Waard*, verdonkerd, en tot noch Onbevorst zijn gebleven.

a Te zien in de Aanteykeningen Wylen Heer Herman Oem, en in 't Register der H. Geest-meesters ter Nieuwer-Kerk.

Komt, by Kope, an Dordrecht.

Heeft veel Achter-leenen.

Erf pachten. Recht van Na-koop. Visscheryen enz. Thienden.

Heeft boven dien verscheyde *Erff-pachten*, en recht van *Na koop* op de zelve. En aankomen de gemelte *Heerlikheyd*, de *Visscheryen* en *Vogelrien* ter *Merwede*, te weten: den *Steek* van 't *Huys* ter *Merwede*, den *Thuyn-steek*, den *Aalsteek* en de *Bosmert*, de *Vogelrie* met de *Lange lijn*, en de *Duyker Touwen*. De *Thienden*, zoo *Grove*, *Smalle*, als *Krytende Thienden*, namelik den *Elfde Schoof*, 't Elfde *Lam*, *Bigge*, *Ganshen*, *&c.* en van elke *Swerm Byen* ene stuyver 's Jaers.

Belending. Groote. *Beschryving van Zuyd-Holland. fol.* 28.

De *Heerlikheyd Merwede* zeyd Mr. *Jakob* vander *Eyk*, is van Ouds Belend geweest, in 't Oosten, met 't *Ambocht Krajesteyn*, in 't Zuyden, de *Graaf*, in 't Noorden, de *Stroom Merwede*, in 't Westen, de *Vryheyd* van *Dordrecht*, en in 't Noordwesten, *Dords-monde*, begrijpende Hemels breette Acht Honderd Mergen.

Naam, en Naam-rede.

De *Naam* dezer *Baanderye* is, als meermale verhaald, *Merwede*, en de *Naam reden* ook boven aan gewezen.

Wapen. * Te weten, Rood.

Merwede voerde wel eer ten Wapen, een *Veld* van *Keel*, * doorsnede met een *Balk*, of *Fasce* van *zilver*. (zijnde nu het *Wapen* van *Dords-monde*, als een Achter-leen vande voorsz *Heerlikheyd*) Maar na dat Heer *Daniel* van der *Merwede*,

wede, in 't Jaar 1204. met *Boudewijn* van *Vlaanderen* na *Jerusalem* was getrokken, en *Bizantium* of *Constantinopolen* had helpen in nemen, is 't zelve verrijkt en bezet met *Vijftien Bizans* of *Bollen* van *Goud*. Te weten, boven Negen, en onder Zes.

Vry Heeren vande *Baanderye* en *Heerlikheyd 't Hof* en *Slot Merwede*, Ons ter hand gekomen, zoo uyttet By-voegsel opte Hollandse Kronijk van Wouter van Goudhoeven: 't Leen-regifter van de Merwede, uyt Openbare Brieven, als anders, **Heren ter Merwede.**

De HEEREN:

1150. Heer Daniel vander Marwede, Here ter Merwede, gelijk zijn Voor-vordren; leefde omtrent het Jaar Ons *Heeren* 1150. en liet na

1180. Heer Daniel vander Merwede, Here ter Merwede: zijnen Na-volger, leefde omtrent het Jaar 1180. en liet na

1204. Heer Daniel van der Merwede, Here ter Merwede, die met Boudewijn van Vlaanderen trok na Jerusalem, en was by hem in 't innemen van Bizantium of Constantinopolen, in 't Jaar 1204. en verrijkte zijn Wapen met Vijftien Goude Bizans of Bollen, (zijnde te voren een Veld van Keel, doorsnede met een Balk of Fasce van Zilver.) leefde noch in 't Jaar 1226 En liet na

1252. Heer Daniel vander Merwede, Here ter Merwede, Knape, vermeld in een Handveste geschreven binnen Dordrecht, Dingsdages na *Iubilate* 1252. En liet na

1293. Heer Daniel vander Merwede, Here ter Merwede, Schildknape, Borge neffens andere, voor den Grave van Holland by Johan Bisscop van Utrecht, in 't Jaar 1293. leefde noch 1296. En liet na

1326. Heer Daniel vander Merwede, Ridder, Here vander Merwede, vermeld 1326. sterf 1341. En liet na

1341. Heer Daniel vander Merwede, Ridder, Here vander Merwede en Wieldrecht, by Brieven van Verly: Een van de zeven Baanrotsen, die neffens zijn Broeder Flips, en Klaas Oem, met Grave Willem van Holland en Westvriesland, op *Cosme* en *Damiane* dag in Octobri 1345. opten Vriezen Dood bleef. Van Hem maakt gewag een Oud Schrift vanden Jare 1409, aldus:

Den Vijften zuldi dus verstaen,
Hi droech van Keel duergaen
Een Faes van zilver, Gebisanteert
Van Goude zoe wast Geblaseneert.

1369. 1390. Heer Daniel vander Merwede, Ridder, Here vander Merwede, werd vermeld Dijk-grave vanden Grooten Waard van Zuyd-Holland, 1369. 1390.

1403. Heer Daniel vander Merwede, Ridder, Here vander Merwede, Steyn, Poelwijk, en Leer-Ambocht: Sterf inde Fluer zijns levens.

1410. Vrou Margriete vander Merwede, Vrouwe vander Merwede, Steyn, Poelwijk, enz. Gezellinne van Heer Willem van Brederoede, gaf in Pandschap

1417. Heer Gijsbrecht Neysse, Heeren Wouterfz. van Genderen, Knape, [Getroud met Juffrou Suete Willem Bevers dochter,] en aan Heer Henrik Feytop Hugensz., de Baanderye en Heerlikheyd Merwede, Mitsgaders alle Goederen, Erffenisse, Tienden, Visscheryen en Renten, die den voorsz Heer Willem, en Vrou Margriete, tusschen Lek en Merwede hadde leggende, en voorts alle alsulcke goeden als den Hove ter Merwede (alzoo luyd den Text) nu ter tijd toebehooren. Gegeven opten 18de in zulle 1417. En verkochte die Heerlikheyd en 't Slot Merwede den 7de van Bloeymaand 1424. aan Heer Lodewijk van Praat, Ridder, Heere van Moerkerken en Moerkerken Land: Haren Halven Broeder van 's Moeders zyde. Dede met 'er Man een Bevaard na Romen, en weder gekomen, Overleden beyde 1453.

1424. Heer Lodewijk van Praat, Ridder, Here vande Merwede, enz. daar mede verlyd den leften van Bloeymaand 1424. fterf 1440.

1441. Heer Vrank van Praat, Ridder, Here ter Merwede, (van Moerkerken en Moerkerken Land, by Dordrecht) mette voorfz Heerlikheyd Merwede, verlyd, den eerften van Wijnmaand 1441. welke Heer Vrank onder deszelfs Hand en Pitzier, over gaf den 13de van Herfftmaand 1461. dezelve Heerlikheyd aan zijn Broeder:

1461. Mer Daniel van Praat, van Moerkerken, Ridder, die daar mede eerft wierd verlyd den 21ften van Zomer-maand 1473. Hy werd vermeld, Heer van Moerkerken, Bailliou van Zuyd-Holland, en Kamerling Hertogs Karels van Bourgonien 1474. en Kamerling van Koning Maximiliaan, en zijnen Zoon Hertog Flips 1494. Sterf 1512.

1512. Jonkvrou Margriete van Praat van Moerkerken, Vrouwe ter Merwede, Befprak en Bezette by Wterfte Wille, gedagteykend den 21fte van Hoymaand 1550. uyt krachte van Vergun brieff, gegeven te Bruffel den 3de van Lentemaand 1541. an Haren Neve, of Ooms Heer Lodewijks Dochters Zone, Jonker Daniel van den Boetzeler, de Heerlikheyd Merwede.

1560. Heer Daniel van den Boetzeler, Here vande Merwede, daar mede verlyd, den 28fte van Bloeymaand 1560. Week 1567. uytten Lande, en Sterff 1591. Ongehoud.

1589. Heer Rutger van den Boetzeler, Here vander Merwede, by Brieven van verly, den 2de van Zomer-maand, 1589. Had mede 't Verzoek fchrift neffens andere Edelen te Bruffel an Vrou Margriet, Landvoogdes der Nederlanden, aangeboden. Week 1567. mede uytten Lande, en Oud zijnde 70 Jaren Sterf 1604.

1598. Heer Weffel van den Boetzeler, Here vande Merwede, daar mede verlyd, opten 26fte van Zomer-maand 1598. Welke voorfz Heerlikheyd, Jonker Weffel van den Boetzeler 1604. Verkochte aan de Stad Dordrecht, voor xxxviij. Duyzend Gulden.

En is federd by gemelte Koope, jegens Jonker Weffel van den Boetzeler 1604. *Heere* van de *Baanderye*, *Heerlikheyd t Hof* en *Slot Merwede*

De STAD DORDRECHT.

En zijn daar mede verlyd, ten behouve der zelver *Stede*, na gedane *Hulde*, *Eede*, en *Manfchap*, aan de *Staten* van *Holland* en *Weft Vriefland* als *Baander-Heeren*,

De HEEREN:

1604. Heer Willem van Beveren, Heren Kornelisz. Ambochts-Heer van Strevelshoek, Raad en Algemeen Rentmeefter van Zuyd-Holland, Burgermeefter van Dordrecht, daar mede Verheven by Brieve van verly, opten 10de van Gras-maand 1604.

1632. Heer Symon van Beaumont, Heren Govertsz. Burgermeefter van Dordrecht, by Brieve van verly, den 29fte van Zomer-maand 1632.

1638. Hr. Kornelis van Beveren, Heren Willemfz. Ridder, van S. Mighiel; *Dict Chevalier de l'Orde de la Collade*; Ambachts-Heer van Strevels-hoek, Raad- en Algemeen Rentmeefter van Zuyd-Holland, Burgermeefter van Dordrecht, By Brieve van verly, den 19fte van Oogft-maand 1638.

1664. Heer Jakob van Beveren, Heren Kornelisz. Ambachts-Heer van Zwindrecht, Burgermeefter van Dordrecht. By Brieve van verly, gegeven opten 14fte van Sprokkel-maand 1664.

Zijnde

Zijnde ondertusschen, de voornoemde *Baander*-Heer*schappy* by * Verbeelding, *Bekleed*, door de *Ed. Achtbre* Heeren *Burgermeesters* inder Tijd.
* Representatie.

B*ailliuwen* ter *Merwede*, en *Schouten* van *Acht dagen*, over 't *Schoutendom* in *Dordrecht*,

De HEEREN:

1604. Jan van Moerkerken; Rentmeester van Jonker Wessel van den Boetzeler, Vri-Heer van Asperen [by die van Dordrecht, noch voor een tijd aangehouden]
1614. Hugo Muys van Holy, Heren Jakobsz. Schout dezer Stede. en Schout van Acht dagen over 't Schoutendom in Dordrecht, den 5de van Zomer-maand, 1614.
1621. Mr. Herman Hallincg, Heren Johansz. uytten Oud raad dezer Stede 1621.
1644. Johan Hallincg, Heren Hermansz. uytten Oudraad dezer Stede, den eerste van Zomer-maand 1644.
1664. Mr. Willem Hallincg, Heren Hermansz. Burgermeester van 't Gerechte van Dordrecht, den 5de van Zomer-maand, 1664.
1672. Mr. Kornelis de Beveren, Heren Kornelisz. Ambachts-Here van West-Ysselmonde, de Linde, enz. Schepen dezer Stede, den 19de van Herfst-maand 1672.

S*tadhouders* en H*of-Schrijvers* vande *Leenen* der Heerlikheyd Merwede,

De HEEREN:

1604. Jan van Moerkerken, Rentmeester van Jonker Wessel van den Boetzeler, 1604.
1613. Mr. Johan Berk, Matthijsz. * Loontrekkende Raad- en †Geheym-schrijver van Dordrecht 1613.
1623. Mr. Matthijs Berk, Heren Johansz, Loontrekkende Raad- en Geheym-schrijver 1623.
1655. Mr. Johan Berk, Heeren Matthijsz. Loontrekkende Raad- en Geheym-schrijver 1655.
1668. Arend Muys van Holy, Symonsz. Geheym-

* Pensionaris, † Secretaris.

Geheym-schrijver, den eerste van Lentemaand 1668.

1674. Mr. Herman Hallincg, Heeren Johansz. Geheym-schrijver en Oudraad, den 17de van Wijn-maand 1674.

Dijk-Graven opte *Grond* van de *Merwede*, ons gebleken, en ter hand gekomen,

De HEEREN:

1615. 1616. 1617. Symon Jansz. en Heemraad daar allomme.

1618. Mr. Herman Hallincg, Heren Johansz. en Heemraad daar allomme.

1619. Adriaan Repelaar, Anthonisz. en Heemraad daar allomme.

1622. tot 1625. Willem Brandwijk, Aartsz. en Heemraad daar allomme.

1626. Kornelis van Beveren, Heren Jakobsz. en Heemraad daar allomme.

1627. Willem Brandwijk, Aartsz. en Heemraad daar allomme.

1628. tot 1631. Kornelis van Terefteyn, Heren Adriaansz. en Heemraad daar allomme.

1632. tot 1643. Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz. te weten, opte Grond van de Merwede: en dezer Stede grond in Oud Dubbeldam, en Heemraad daar allomme.

1632. tot 1643. Herman Hallincg, Heren Johansz. Onder de Dijkkagie aande Zuydzyde van Dubbeldam, als mede Heemraad daar allomme.

1645. tot 1664. Johan Hallincg, Heren Hermansz. zoo opte Grond van de Merwede, en dezer Stede in Oud-Dubbeldam, en Heemraad daar allomme.

En onder de Dijkkagie aan de Zuyd zyde van Dubbeldam, ook mede Heemraad daar allomme.

1664. tot 1672. Mr. Willem Hallincg, Heren Hermansz. zoo opte Grond van de Merwede, en dezer Stede in Oud-Dubbeldam, en Heemraad daar allomme.

En onder de Dijkkagie aan de Zuyd-zyde van Dubbeldam, ook mede Heemraad daar allomme.

1672. Mr. Kornelis de Beveren, Heren Kornelisz. Heere van West-Ysselmonde, de Linde, enz. zoo opte Grond van de Merwede, en dezer Stede in Oud-Dubbeldam, en Heemraad daar allomme.

Insgelijks onder de Dijkkagie van de Zuyd-zyde van Dubbeldam, en Heemraad daar allomme.

Heem-

Heemraden opte *Grond* vande *Merwede*, *Merwe-Polder*, enz. My gebleken uytte Rekeningen der Penningmeesters, uyt Openbare Handelingen, en 't Boek der Ambten van de Stad Dordrecht.

De HEEREN:

1617. Mr. Herman Hallincg, Heren Johansz.
Adriaan Repelaar, Anthonisz.
Arend van Goudhoeven, Barthoutsz.
1619. Arend van Goudhoeven, Barthoutsz.
Willem Brandwijk, Aartsz.
1622. tot 1625. Jan Berk, Dirksz.
Adriaan Repelaar.
1626. Kornelis Bak, Jakobsz.
Willem Brandwijk, Aartsz.
1628. Willem Brandwijk, Aartsz.
Jan Berk, Dirksz.
1629. 1630. Mr Herman Hallincg, Heeren Iohansz.
Thomas van den Honerd, Pietersz.
1630. 1631. 1632. Willem Brandwijk, Aartsz.
Jan Berk, Dirksz.
1634. Thomas van den Honerd, Pietersz.
Iop van Slingeland, Damasz.
Barthout van Slingeland.
Willem van Overstege.
Ian Berk, Dirksz.
Willem Brandwijk, Aartsz.
1636. 1637. 1638. Thomas van den Honerd, Pietersz.
Iop van Slingeland, Damasz.
Willem van Overstege.
Willem Brandwijk, Aartsz.
Anthony Repelaar, Heeren Hugensz. Penningmeester.
1639. tot 1644. Anthony Repelaar, Heeren Hugensz. Penningmeester.
Okker Brandwijk.
1645. tot 1651. Okker Brandwijk.
Iohan Repelaar, Heeren Anthonisz. Penningmeester.
1652. tot 1663. Mr. Gerard Brandwijk, Okkersz.
Hugo Repelaar, Heeren Anthonisz. Penningmeester.
1664. tot 1669. Mr. Willem Rovers, Isaaksz.
Hugo Repelaar, Heeren Anthonisz. Penningmeester.
1670. Mr. Willem Rovers, Isaaksz.
Anthony Repelaar, Heeren Hugensz. Penningmeester.

Penning-Meesters opte *Grond* van de *Merwe*.

De HEEREN:

1617. tot 1644. Anthony Repelaar, Heeren Hugensz.
1644. tot 1652. Johan Repelaar, Heeren Anthonisz.
1652. tot 1669. Hugo Repelaar, Heeren Anthonisz.
1670. Anthony Repelaar, Heeren Hugensz.

Bulle van
KEYZER HENRIK,
Ver-Erffeninge met
HEER DANIEL:
En Verly-Brieff der Heerlikheyd
MERWEDE.

't Vierde HOOFD-STUK.

In den Name der Heyliger onverdeylder
DRIEVOUDIGHEYT:

Bulle van Keyzer Henrik. I.

HEnrik, door gunste der *Goddelijker goedertierentheyt Konink*: Wy willen dat bekend zy allen *gelovige in Kristo*, zoo wel toekomende als tegenwoordigen, hoe dat wy die Goeden, die onrechtvaerdig Ontnomen zijn de H. *Gods Kerke* tot *Utrecht*, van *Graaf Diederik* en zijn *Zoonen*, van de tijd van *Henrik* de *Tweede*, en *Adelbold Bisschop* des zelven *Stoels*, voor de welke ook den zelven *Keyzer Henrik*, Ons *Groot Vader Koenraad*, Ons *Vader Henrik* zaliger gedachten, zeer veel moeyten aangewend, en Oorloge om gevoerd, en ook Wy en onze Getrouwe veel vlijds besteed hebben: Wy willen, zeggewe, dat bekend zy, hoe dat Wy de zelve [goeden] tot verlichtenisse Onzer ziele, en Ons Godvruchtigen *Vader Henrik*, en andere Onzer *Voorvorderen*, door tusschen komen, en by rade Onzer *Vorsten*, *Anno* van *Kuelen*, *Zegefrid* van *Ments*, *Adelbert* van *Bremen*, *Everhard* van *Trier*, *Eerst Bisschoppen*. *Burghard*, *Bisschop* van *Halberstatt*. *Vrederik*, *Godefroy*, *Gerard* Hertogen, en anderen onzer *Getrouwen*; als ook om den Getrouwen dienst, van *Willem Bisscop* des zelven *Stoels*, weder Geven, en Herstellen, en door *Koninglijk-gezag* aan de zelve H. *Kerke* bevestigen. Het zijn dan deze: in een Plaats die genoemd werd *Krimpen*, vier Mansen, [of Hoeven] van 't eynde des *Strooms Alblas* tot de *Merwede*, van daar tot *Menkenesdrecht*, de Helft van 't Heele Land, met al 't geen daar aan paald, ook van *Ryede*, neffens de *Merwede* tot *Slydrecht*: Insgelijks neffens de *Merwede* tot in * *Thuredrecht*, van daar tot in *Dubble*, van daar tot in *Duvelhaar*, van daar in *Waal*, van daar wederom in de *Merwede* tot in *Thuredrecht*, mette *Kappelle* aldaar nieulijks

* Derdrecht.

Geboud.

Geboud. Van *Thuredrecht* Ooſtwaarts tot aan *Godekins Hoff-ſtad* toe, welke is neffens *Werkenemonde*: In *Holtreka* vij. Manſen: In *Valkenburg* xvj. kleyne Woningen; mettet Land daar aan behorende, en aldaar iij. Manſen: Ook zeker eygen Boſch tuſſchen *Valkenborg* en *Groter Heneke-ſtegren* tot *Liſſe* toe, om Hout te Houwen, totte Jagt, en Weyde, en alle gebruyk: In *Heemſtede* een Manſe: De *Kerke* tot *Flardinge*; mette *Kappellen*, *Kirkwerve* mette *Kappellen*, *Voreholt* en *Northgo* mette *Kappellen*, *Pethem*, *Aldathorpe* mette *Kappellen*: Daar en boven het gantſche *Graafſchap* in *Holland*, met all 't gene wes totten *Koninklijken Banne* behoord, enz. En op dattet Gezag onzer Beveſtinge vaſt en onverbrekelijk mag blyven, zoo hebben Wy deſe *Bulle* daar van beſchreven, met eygen hand verſterkt, en belaſt mettet afdrukſel van Onzen Zegel te doen Bezegelen. 't Zegel van Heer Henrik de Vierde Koning, hebbe ik Seegehard Canſeler in plaats van Segefrijd Eerſt-canſeler erkend. Gegeven den Twede van *Bloey-maand*, In 't Jaar der *Menſchwordinge* des *Heeren*, enz. Gedaan tot *Werede*, gelukkelijk in *Gods* Name, *Amen*.

Ver-erffeninghe van
HEER DANIEL van der MERWEDE,
en de
STAD DORDRECHT.

ICk *Daniel*, *Heere van der Merwede*, *Ridder*. Doen kond en kenlik allen Luden, dat Ic *Heer Daniel* voirſz an die een zyde: ende *Scepenen* ende *Raedt* der ghemeenre *Stede* van *Dordrecht*, an die ander zide, over een ghedraghen zijn: Inder maniere als hier na volgende beſcreven ſtaet: Dats te verſtaen, dat *Heer Daniel* voirſz *Ontruymt* heeft der *Stede* van *Dordrecht*, dat alle *Koeren* die binnen der *Vryheit* van Dordrecht legghen, off legghen zullen, die zullen legghen in allen den zelven *Rechten* in *Heer Daniels Ambocht* voirſz totte *Uiterſte Molen* toe, an den *Middelweech* ſtaende, en die *Scepenen*, zullen mit hoeren *Rechter* van *Dordrecht*, *Schieringhe* doen in *Heer Daniels Ambocht*, an *Erve* daermens begheert, gheliker wijs dat zi ghedaen hebben *binnen Poort-recht*, off noch doen zullen. Voert ſoe zullen *Scepenen* van *Dordrecht* van allen *Sculden Pandinghe doen*, in den voirſz *Ambocht*, mit *Heer Daniels Recht* voirſz, in die jegenswoirdicheit des *Rechters* van *Dordrecht*, *Heer Daniel* zijn *Boeten* daer an te hebben, al ſoe Geheel, als Hiſe te voeren van *Pandinghe* plach te hebben. Oeck ſalmen weten, van allen *Twiſteliken zaken*, ende van allen *Miſdaden*, die voirt aen geſchien, van den *Poirteren* van *Dordrecht* voirſz, ende van allen *Koeren* die daer binnen ghebroken worden, dat ſalmen *Berechten* mitten *Rechter*

Ver-Erffeniſſe met Heer Daniel.

van Dordrecht, ende mit *Scepenen* ter *Vierscare*, ghelikerwijs oft binnen *Poort-recht* gesciet ware; ende van allen anderen *Boeten* die daer off verscinen, als recht is, daer sal *Heer Daniel* voirsz off hebben dat *Dordendeel*, ende dat zullen Hem die *Scepenen*, in der *Pandinghen*, in *Panden*: Ist *binnen der Vriheit* mitten *Recht* van *Dordrecht*, als recht is: Ende ist *binnen* Heer *Daniels Ambocht*, soe salment doen mit *Heer Daniels Rechter*, als recht is.

Dats te weten, dat alle de voirsz Pointen en zaken voirsz zullen staen te wedersegghen Heer *Daniels* van der *Merwede*, Riddere, off ten wederzegghene *Scepene* en *Raedt* der *Stede* van *Dordrecht*. Welke zaken en Pointen voirsz Gedaen waren In 't Jaer *Ons Heeren* alsmen Screeff *Dusent*, *Drie hondert* en *zeven*, des *Manendaghes* na *Sinte Martijns* dach inden *Zomer*.

Verli-Brieff vande

M E R W E D E.

Verli vande Merwede. III.

DE *Ridderschap*, *Eedelen* en de *Steden* van *Holland* ende *Westvriesland*. Representerende de *Staten* van den zelven *Lande*, Doen kond allen Luyden, dat voor onse *Leen-mannen* van *Holland* hier naar genoemt gekomen ende gecompareert es in properen Persone *Joncheer Wessel* van den *Boetselaar*, *Heere vande Merwede*. Ende heeft ons met *Halm*, *Hande*, ende *Monde Opgedragen*, *Overgegeven* ende *Quijt-gescbouden* sonder eenich *Rechs*, *Actie* ofte *Toe-zeggen* daer meer aen te *behouden* gelijk *Leen mannen* wijsden dat *Recht* was. Ende dat ten behouve vande *Burgermeester* ende *Regierders* der *Stad Dordrecht*. De navolgende *Perceelen* van *Leenen*: Eerst 't *Slot* ter *Merwede* mitter *Hoeve Lands* daer 't op staat. Item die *Heerlicheyt* van der *Merwede* met allen hueren toebehooren: Te weten, *'t Schoutendom*, *Dijk-ban*, *Visscherye*, *Swaenerie*, *Exchysen*, *Koren-thienden*, ende *Smael-thienden*. Item die *Thiende* van *Poelwijk*. In *Leyder-Ambocht*, ende *Hertswairde*. Item *'t Schoutendom* in *Dordrecht*, mitter *Jaermarckt*, *Tollen*, *Exchyze*, *Vleys-stallen*. Item *'t Halve Veer* in *Papendrecht*. Item alle *'t Land* van *Leene*, met all dat na inhoud der Ouder Brieven der voorsz *Heerlicheyd* vande *Merwede* toebehoord. Soe ist dat *Wy* de voorsz *Opdrachte*, *Overgifte* ende *Quijtscheldinge*, *Believende* ende *Danckelick nemende*. Behouden *Ons* ende eenen *Tegelicken* zijns *Rechts*; *Verlyd* ende *Verleend* hebben. *Verlyen* ende *Verleenen* mits desen *Onsen Brieve*: De voorsz *Burgemeester* en de *Regeerders* der *Stad Dordrecht*; Eerst 't voorsz *Slot* ter *Merwede*, mitter *Hoeve Lands* daar 't op staat. Te houden van *Ons* van wegen de *Graaffelicheyt* ende *Hooge Overicheyd* van *Holland* ende *Westvriesland*, en de *Heerlicheyd* van *Putten* ende van *Stryen*, tot eenen *Onversterffelicken-Erff-leen*. Item die voorsz *Heerlicheyt* van der *Merwede* mett allen hueren toebehooren, te weten: 't Schoutendom, Dijk-ban, Visscherye, Swaenerye, Exchysen,

Koren-thienden en de Smael-thienden. Item die Thiende in Poelwijck, in Leyder-ambocht ende Hertswairde. Item 't Schoutendom in Dordrecht, mitter Jaermerćt, Tollen, Exchijsen en de Vleys-stallen. Item 't halve Veer in Papendrecht. Item alle 't land van Leene, met all dat, nae inhoud der Ouder Brieven, der voorsz Heerlicheyd van der Merwede toebehoord als voren. Te houden van *Ons* van wegen de *Graaffelicheyt* ende *Hooge Overicheyd* van *Holland* ende *Westvriesland*, en de *Heerlicheyd* van *Putte* ende van *Stryene*. Tot sulcken *Recht* ende *Leene*, ende voort in allre manieren als die Oude *Handvesten* ende *Brieven* die daer off zijn, dat Inhouden ende Begrijpen; Te wetene, ten *Onversterffelicken* erff-leen. Behoudelicken dat alle alsulcke *Verkopinge* ende *Overgifte* van *Goeden*, als by *Consente* vande *Graven* van *Holland*, ofte *Vrouwen* van *Putte* ende van *Stryen*, by wylen *Heer Vranck* van *Moerkercke* uuyte voorsz *Goeden verkoft* ende andere *Luyden verlijet* zijn, van Waerden wesen ende Blyven sullen, naer Inhoud der *Brieven* daer van Wesende. Ende voorts all sonder præjudicie van alsulck *Recht* als *Ons* mach *Competeren* by *Innundatie*, in eenige *Parthyen* vanden *Appendentien* vande voorsz *Heerlicheyt* van der *Merwede* ende haeren toebehooren. Ende alsoe de voorsz *Burgemeester* ende *Regierders* der *Stad Dordrecht* gehouden waren Ons te Nomineren een *Sterffelick Persoon*, om Ons *Hulde*, *Eed* ende *Manscap* te doen: Soe heeft *Willem* van *Beveren*, Heeren *Kornelisz. Ambachts-heere* van *Strevelshoeck*, *Raed* ende *Rentmeester Generael* van *Zuyd-Holland*, *jegenwoordig Burgemeester der zelver Stad* als Specialicken daer toe geauthoriseerd zijnde, uuyten *Naem* ende van wegen de voorsz *Stad*, *Hulde*, *Eed* ende *Manschap* gedaen alst behoord. Welk verstaende, datmen nae *Doode* van den zelven *Willem* van *Beveren*, ende t'elckens als die voorsz *Leenen versterven*, Ons eenen anderen *Waerliken Persoon* Nomineren zal, die Wy de voornoemde *Leenen Verlyen* sullen. Hier waeren By, Aen ende Over als Onse *Leen-mannen* van *Holland*, Joncheer *Johan* vander *Does*, *Heere* van *Noordwijck*, Mr. *Kornelis* van *Nyeustad*, *Raed* inden *Hoogen Raede* in *Holland*, Mr. *Herman Verbies*, *Advocaet* voor den *Hove* van *Holland*, *Johan* van *Moerkercken*, *Rentmeester* vanden voorsz *Heere* vande *Merwede*, en *Joseph* van *Meerhout*. Des t' Oorkonde deze *Brieff Bezegeld* met Onsen Groote Zegele, 't welck Wy in gelijcke saecken gebruyckende zijn. Gegeven inden *Hage* den Thienden *Aprilis Anno Sestien hondeid* ende *Vier*.

En was geteykend *J.* van *Oldenbarnevelt* vt.

Opte *Plijcke* stond,

By den *Staten* van *Holland* ende *Westvriesland*: Ter *Ordonnantie* vande *zelve*,

Jan vander Does *ende van Noortwijck*.

Hebbende den zelven *Brieve*, Onder uythangende aan dubble *Françyne-Staarten*, het *Zegel* van de voorn. *Staten* in *roden Wassche*.

Heerlikheyd, en 't Ambocht

R I E D E.

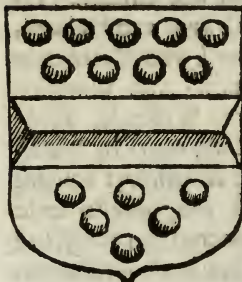
't Vijfste HOOFD-STUK.

Beschrijving, oudheyd, Belending, Naam, Naam-reden, en Wapen.

Riede.

a Zie Keyzer Henriks Bulle. fol. 42

b Iak. vander Eyk, Beschrijvinge van Zuyd-Holland. fol. 50.



RIEDE, een *Smaldelinge* van de *MARWEDE*; werd al vermeld in 't Jaar 1064.[a] Daar den *Riedijk* en 't *Riedijk-straatje* binnen *Dordrecht*, als een Gevolg van den *Dyk* van *Riede*, de *Naam* van Ontleenen.[b] Zijnde daar an vast een gedeelte van den *Reep* of R*ing-dijk* van den *Groten* of *Inwaard*, nu op 't Jaar 1675. tot verby den *Dorren boom* buyten de *Sluys-Poort*, noch in wezen.

c Iak. van Oudenhoven, Beschrijvinge van Zuyd-Hollandt. fol. 162. Abraham Kemps Beschrijvinge van Gorinchem. fol. 124. c. d W. van Goudh. Byvoeg. fol. 78 en 119. M. Z. Boxhorn. Ton. van Holl. Kap. 7.

Riede had een *Slot*, en *Stamhuys*, gelegen opte *Merwede*, omtrent *Werkendam*, welkers *By-vang* strekte tot aan *Slidrecht*: Gesticht door een der *Jongere Zone* uytten H*uyse* vande *Marwede*.[c]

Onder de *Ridderschap* en *Edelen*, werden gesteld en geteld, het E*dele Geslacht Riede*.[d]

In 't Jaar 1203. Was *Opziender* of *Dijk-graaff* van den *Grooten* W*aard*, *Dierick* van R*iede*.

1277. Leefde *Zeger* of *Zweder*, Heeren *Danielsz.* vander *Merwede*, toegenaamd van R*iede*, Schildknape.

1325. Heer H*erbernus* van R*iede*, *Ridder*, Here van *Pendrecht*: Vinde Hem ook te zijn geweest 1338. B*aillíou* van *Zuyd-Holland*: Wiens Weduwe

Jonkvrou M*achtild* .... tot *Huesden* 1338. S*tichte* een V*ergadering* van *Vijf Knunniken*. Welkers Dochter

Jonkvrou *Anna* van *Riede*: Was Getroud met

Jonker *Kornelis* van B*lyenburg*, Schild-knape: Van wien zijn Afkomstig de E*delen* van B*lyenburg* binnen *Dordrecht*, tot opten dag van Heden.

1348. Heer H*erbaren* van *Riede*, Ridder, B*aillíou* van *Zuyd*-H*olland*.

1394. *Herbaren* van *Riede*, H*eemraad* vanden *Grooten Waard*.

1405. *Arend* van R*iede*, Knape, *Schout* van D*ordrecht*.

1475. W*outher* van *Riede*.

Belending. *Riede* had zijn *Belending* van Omtrent W*erkendam*, tot aan *Slidrecht*.

Naam. De *Naam* van *Riede* is boven uytgedrukt.

Naam-rede. *Naam*-R*ede* komt van 'et *Stamhuys*, *Slot*, de H*eerlikheyd*, en 't Ambocht R*iede*.

Wapen. R*iede* voerde ten W*apen* een *Veld* van **Keel*, *doorsnede* met een B*alk* of *Fasce* van *Zilver*, B*ezayd* met vijftien *Bizans* van *Zilver*.

* Rood.

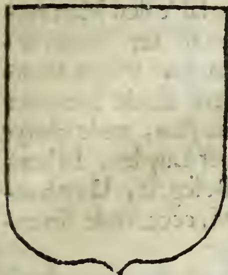
't Ambocht

'T AMBOCHT

NIEU-KERK.

't Zeste HOOFD-STUK.

Beschrijvinge, Rechts-gebied, Oudheyd, enz.



NIeu-Kerk, of *Nieuwer-Kerk*, mede behoorende onder de *Baanderye Merwede*, genoegsaam verdwenen na 't Jaar 1421. Werd geacht een *Ambocht* of *Dorp* te zijn geweest inden *Grooten Waard*, houdende Dc. xxix. Mergen. Of wel dat *Nieukerk* is de *Buurt*,[a] hoorende onder S. *Niklaas Kerk*, staande binnen *Dordrecht* opte *Merwede*, binnen welkers *Rechts Ban* eenige *Huyzen* buyten de selve *Stad* mochte hebben gestaan.[b]

Nieukerk.

a *Parochie.*

b *Zie Mr. Iakob vander Eyks Beschrijvinge van Zuyd Holland. fol. 50. En Iakob van Oudenhoven. fol. 188. en 616.*

En *Wy* zeggen, dat niet alleen buyten, maar ook binnen Dordrecht hebben gestaan *Huyzen*, *Vleysch* en *Visstallen*, *Leenroerig* aen de *Heerlikheyd Merwede*: Blijkende uyttet *Verdrag* en de *Ver-erffeninge* van Heer *Daniel* van der *Merwede*, en *Scepenen* en *Raed* der Stad *Dordrecht*, gedaen in 't Jaer ons Heeren M.ccc. en zeven, des Manendages na S. *Marten* inde Zomer. Daer onder andere aldus werd gezeyd: Oeck salmen weten van allen Twisteliken zake, ende van Misdaden, die voertaen gheschien vanden Poirteren van Dordrecht voirsz, ende van allen Koeren die daer binnen ghebroken worden, dat salmen *Binnen* der *Vriheit* van *Dordrecht* Berechten, mitten *Rechter* van *Dordrecht*, ende mit *Scepenen* ter *Vierscare*, ghelikerwijs oft binnen Poort-recht gesciet ware, ende van allen anderen *Boeten* die daer off verscinen als recht is, daer zal Heer Daniel voirsz off hebben dat *Dordendeel*, ende dat sullen Hem die *Scepenen*, inder Pandingen in Panden; ist Binnen der *Vriheit*, mitten *Recht* van *Dordrecht*, als recht is: Ende ist Binnen Heer *Daniels Ambocht*, soo salmen 't doen mit Heer *Daniels Rechter*, als recht is, enz.[c]

c *Breeder boven, fol. 43. te zien.*

Verly-Brieff van

HUYZINGEN,

WY *Willem* van *Brederoede*, *Heere* tot *Ghenp*, tot *Steyn*, ende ter *Merwede*, voir My selven, ende by Consente Raden ende Will, *Margriete* mijnre Gesel-

Verly-Brief van Huyzngen.

Gesellinne van Brederoede, *Vrou* tot *Genp*, tot *Steyn*, ende ter *Merwede*: Doen kondt ende kennelijk allen Luyden, dat Wy *Verlyt* hebben, ende *Verlyen* mit desen Openen Brieve, *Jan* van *Rijswijck*, *Rijmbrechts soen* alsulcke *Huysingen* mit allen hoeren begrijpen, erven ende toebehoiren, als sy Heeren Daniel vander Merweden in sijnen lesten Lijve waren: ende *Willem Maes soen* toe te behoeren plagen, ende te bewoenen plach, staende ende gelegen achter 't *Nieu-Kerk-hoff* tot eenen *Onversterffelijcken Erff-leen*, voir Ons, ende voir onsen Nacomelingen tot ewigen dagen, *Jan* van *Rijswijck* voorsz ende sijnen Nacomelingen tot eenen *Onversterffelycken Erff leen*, als voorsz staet. Ende als dit voorsz *Guet verr' mannet* van den eenen Man opten anderen, en die Heer niet *Verlyen* en woude, des *Godt* verhoeden moet, soe sal 't den Man versoecken na den *Recht* van den *Lande*, voor dien *Hooft-Stede* ter *Merwede*: Ende men sal 't *Verheer-gewaden* elc tijt alst verschijnt mit een *Paer Witten Hantschoen*, off Vijf schellingen Hollants daer voor onbegrepen. Ende hier over waren als Onsse Getrouwe Mannen, *Huyghe Stapels Willems soon*, ende *Huyge Boeye*, Heeren *Huygen Boeyen soon*, ende anders veel Goeder Luyden. In kennisse der Waerheyt, soe hebben Wy desen Brieff Open Besegelt, Uuythangende mit Onssen Zegel: Gegeven in 't Jaer *Ons Heeren* M. cccc. ende seventhien, opten Negensten dach in Mey. [d]

[d] *Leen-register. fol.* 122. *en* 185.

VLEYS- en VIS-STALLEN
binnen
DORDRECHT.

Vleys-en Vis-stallen.

Binnen *Dordrecht* heeft die Heer van *Merweden* sestien Vleisch- en Visch-stallen, diemen te *Lyve* vande *Heerlijckheyt Merwede* te *Leen* houd, gedurende 't *leven* van elcken *Vleis* en *Vis cooper*, unde hebben die *Vleischouwers* hare *Stal* in 't *Hoeck-huys* van 't Nieu Kerck-Straetken, genaemt die *Kleyne Vleisch-Stalle*.

Item, die *Acht Vis-coopers* hebben haer *Plaetsen* op die *Kleyne Visch-merckt*, aen de Zuyt-sijde van 't Groote Hooft, in 't *Ambocht* van *Nieu-Kerck*: [e] Welke voirsz *Visch-Kopers* kwamen *Vis Mynen* opte *Groote Vis-merckt* binnen *Dordrecht*, en brochten haerluyder *Gemynde* en *Gecofte Vis* opte voirsz Kleyne Visch-merckt. [f]

[e] *Leen-register. fol.* 121

[f] *Leen register. fol.* 174 *en* 175.

Oock hebben de voirnoemde Vleischouwers en Visch-kopers vande *Kleyne Halle- en Vismarckt*, gelijck die vande Groote Halle- en Vismarckt, neffens meer andere *Gilden*, Handvesten bekomen. In 't Jaer *Ons Heeren*, M. ccc. Lxvij. op S. *Gillijs* dagh.

By de eygen Hand van Heer *Daniel* van *Praat*, die in 't Jaar 1512. is Overleden, bevindmen de Navolgende *Leen-mannen* van Zestien Stallen, in een Register, met Hare Namen beschreven: g

Leen mannen vande Vleis- en Vis-stallen. g *Leen register. fol. 16. en 153.*

Jakob Bommeler, Willemsz.	Goverd Hugensz.
Floris Ariensz.	Matthijs Matthijsz. de Jongh.
Jan Jakobsz.	Adriaen Diricksz.
Matthijs Matthijsz.	Jan van Woesten.
Adriaen Gijsbrechtsz.	Ewout Ghijsbrechtsz.
Jakob Jansz.	Frederick Munter. Anno 1475.
Jan Willemsz.	Kornelis Brienensz. en
Wigger Rutgersz.	Adriaen Damasz. 1511.

Verly-Brieff van eenen VLEISCH-STAL binnen DORDRECHT.

Verly-Brief van een Vleis-stal.

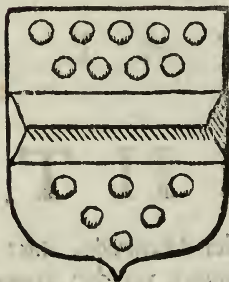
DAniel van Praet van Moerkercken, Ridder, Heer vander *Marwede*, *Raet*, *Camerling* van Onsen Ghenadyghen Heeren, den *Coninck* van den *Roemsche Rijcke*: ende des *Eerdtshertoghe Phlips* van *Oestenrijck* sijns Soens, &c. *Sovereyn* van *Vlaenderen*, &c. Doe Condt allen Luyden, dat *Goessen Janssoen* ontfaen heeft een *Stal* inde *Cleyn Vleysch-Hal* binnen *Dordrecht*, te rechte *Leen* te houden van *Ons* ende van *Onse Nacomelingen*, sijn Leven lanck gheduerende, en niet langer; ende t'einden sijnre doot weder te comen an Ons oft an Onse Nacomelingen, na den *Rechte* van Onser *Heerlicheit* vander *Marwede* voirsz: Ende des soe en sal *Goessen Janssoen* voirsz, dit Stal voirnomt niet Vercopen, Versetten, Vermangelen, noch Overgheven, ten sy by Onser Hant off Onse Nacomelinghen by den *Rechten Leen-heer*, van Onser *Heerlicheit* ende *Hooff-Stat* vander *Marwede* voirnoemt, daermen 't van rechts weghen schuldich is te Ontfaen. Ende alle dinck sonder arch ende list. In kennisse der waerheyt soo hebben Wy *Danyel* vander *Marwede* voirsz onse *Zeghel* an desen *Brieve* ghehangen. Ghedaen in 't Jaer *Ons Heeren* M. cccc. Vier ende tNeghentich, opten Acht ende twintichsten dach vander maent Januario.

De HEERLIKHEID en 't Ambocht TOLLOYZEN.

Zevenste HOOFD-STUK.

Beschrijving, Belending, Oudheyd, Naam, Naamreden, Wapen.

Tolloyzen.



TOlloyzen, zijnde een Smaldelinge. Vinde het zelve te zijn geweest een *Ambochts-Heerlijkheyd*, groot, met *Alloyzen*, Elf honderd Vier en Seventig Mergen. Palende in 't Oosten aan *Almsvoet*, in 't Zuyden ter halver *Maze*, in 't Westen an *Kruyskerke*, in 't Noorden an de *Graaf*.[a] Gelegen inden *Grooten Waard* van *Zuyd-Holland*, en met den zelven Ondergelopen op S. *Elisabets* Nacht, in 't Jaar *Ons Heeren* 1421. Had een *Kerke*, blijkende by het geen Wy daar van vinden in zeker Geschreven *Kalendario Ecclesiæ Majoris Dordracenæ*; Hier volgende:

a Mr. *Iak. van Eyk, Beschrijvinge van Zuyd-Holland fol.* 50. *en* 35.

xj. *Kalend. Februarii.*

Memoria Harmanni *Vincke Junioris, ex eo quod Corpus ejus Translatum erat de Ecclesia Telleuzen, ad hunc Locum. Anno Domini* M. ccc.

Dat is:

Den xxijsten van Louwmaand.

Gedachtenisse van *Herman Vinck* de Jonge, om dat zijn Lichaam van de *Kerk* van *Tolloysen* was Overgebracht tot deze *Plaats*, in 't Jaar *Ons Heeren* Duyzend Drie Honderd.

1271. Werde *Tolloysen* bezeten by

Heer *Jan* van *Tolloyssen*, Heeren *Daniels* zoon van de *Merwede*, een der *Jongere Zonen* uytten zelven *Huyze*. Welke zijn *Stam Naam* veranderde, en die van de voorsz *Heerlikheyd* mede op nam. Deze voorsz Heer *Jan* van *Tolloyssen* werd Vermeld *Knape* en *Borge* voor Heer *Giselbrecht*, Heere tot *Amstelle*, *Willem*, *Proest* van S. *Jans* tot *Uytrecht*, en *Aernoud*, Broeders, des voorsz Heeren *Giselbrechts* van *Amstelle*, by gegevene *Trouwe* en *Eede*, onder den verbande van *verboernisse* aller zijner *Goeden*, dat den zelven Heer *Giselbrecht* tot *Amstelle*, mit beyde zijn *Broederen*, den *Pays* in allen zjn Poincten mit

Grave

Grave Florens van Holland de 5de, en Janne [van Zierick] Bisscop van Uytrecht gemaakt, zoude onderhouden, breder te zien inden *Zoen Brieve*, Gegeven in *Ons Heeren Jaar* 1285. op S. *Simon* en *Juden* avondt.

1351. Heer *Daniel* van *Tolloyzen*, Knape, werd vermeld in een *Verband-Brieff* Hertog *Willems* van *Beyeren*, daar in hy Beloofd dat *Hem* zijn *Broeder* Hertog *Aelbert*, indien *Hy*, zonder Wittachtige Geboorte na te laten, kwame t'Overlyden, inden *Graeffscepe* en *Heerlyckhede*, zal volgen. Gegeven *Sondaeghs* diemen heet *Beloken Pinxsteren*; dat is opten Dry-en-twintichsten Meye: in Jaer *Ons Heren* Duyzent Dry hondert een-en-vijftig. [b] b *W. van Goudh. Bij-voeg. fol.* 386.

1366. Heer *Daniel* van *Tolloyzen*, Heeren *Daniels Zoon*. Doed een *Overdracht*, met andere *Edelen*, over het *Uitwateren* van Hare *Landen*, 1366.

1384. Heer *Daniel* van *Tolloyssen*, Knape: gaf te *Leen Jan Zegers Tolnaers sone*, twee Weren Lands in zijnen *Ambochte*, in 't Jaar *Ons Heeren* M. ccc. Lxxxiv. opten *Eersten Maarte*. Volgens *Verly-Brief*, hier onder te brengen.

1410. Werd het *Ambocht Tolloyssen* ook vermeld in een *Erff-Brieff* van Vijf Mergen en Anderhalf Hond Lands, gelegen inden *Ambochte* van der *Merwede*. Gegeven in 't Jaar *Ons Heeren* M. cccc. en x. opten *Seften* dagh der Maend van *Maerte*. [d] d *Leen-register. fol.* 171

De *Naam* is boven meermaal uytgedrukt. Naam.

Naam-reden, komt van 'et *Ambocht* en de *Heerlikheid Tolloyssen* en *Aloyssen*, gezeyd *Aleusen*, [dat is, *Vry* van *Tolle*.] En werde eertijds genoemd het *Ambocht* vande *Thole*. Naam-rede.

Tolloyzen voerde ten *Wapen* een *Veld* van * *Sabel*, Doorsnede met een *Balk* van *Zilver*, bezet met Vijftien *Bizans* van *Zilver*. Wapen. * Swart.

VERLI-BRIEF
van twee
WEREN LANDS.

Daniel van *Tolloyssen*, Knape, doe kondt allen Luyden, dat *Ick Verleent* hebbe, ende *Verlye* midts desen Brieve; *Jan Zegher Tolnaers sone*, twee *Weren Lands*, die houden Negen Mergen, gelegen in sijnen *Ambochte*, en *Erve* inden *Nesse*, tusschen sijnen *Leen*, dat hy houdt van *Daniel* vander *Merwede*, aen die West-zijde, ende *Jan Cleys Wouters soons Lande*, aen die Oostzyde: Van *My* ende van mijnen *Nacommelingen*, *Hy* ende zijnen *Nacomelingen* te houden ten *Rechten Erff-leen*, sonder *Versterven*. Hier over hebben geweest mijn Mannen, *Michiel Henricx soone*, ende *Tielman Wouters soone*. In Oirkonden der waerheyt: Gegeven onder myne *Zegel*, in 't Jaer *Ons Heeren*, M. ccc. Vier ende Tachtentich; opten Eersten dach in Maerte. [c] Verli-Brieff van twee Weren Lands. c *Leen-register. fol.* 181

Herdijking van Aloyzen. 1652.

Aloyzen, gezeyd *Aleusen*, (ook genoemd den Boven-Polder) is in 't Jaar 1652. weder voor een Gedeelte *In gedykt*, met 164. Mergen, en 't verdere werd als noch met Water Overlopen. In welk *Aleusen*, leyd

Huyzinge Groot-Raay.

Groot-Raay, zijnde een *Huyzinge*, omringd met een Heerlike en Cierlike Plantagie, toekomende

Vrou *Katharina* van *Beverwijk*, Heeren *Flips* Dochter, Naargelatene, Wylen d'Heer van *Mewen*.

Bonties Reduyt veranderd in Woning.

Noch is aldaar gelegen buyten opte Kop vanden *Bies-Bos* een *Reduyt*: By Wylen

Heer *Hugo Repelaar*, Heeren *Anthonis zoon*, van den Staat aangenomen tot Gebruyk: En by zijn Ed. *Vertimmerd* tot een *Woning*.

Zijnde sederd de Indijking van den voorsz Aloyzen Polder, aldaar Dijk-Graven,

De HEEREN:

Dijk-Graven.

1652. Heer Johan van Mewen, &c. Heeren Jakobsz. Burgermeester van Dordrecht, 1658. Overleden den eersten van Sprokkel-maand, 1666.

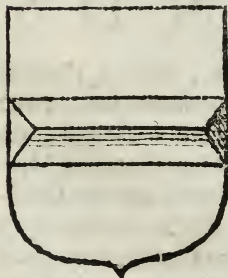
1666. Heer Johan Hallincg, Heeren Hermansz. Burgermeester van Dordrecht, 1664. 1668.

DORDS-MONDE.

't Achtste HOOFD-STUK.

Beschrijving, Oudheyd, Belending, Naam, Naam-reden, en Wapen.

Dords-monde.



DOrds-monde, als d'Heer *Johan* Rutgers van *Dordrecht*, Wylen Gezant van de Kroon *Zweden* an dezen *Staat*, wil, dat 'et een *Dorp* plag te wesen leggende opte *Riviere Dort*, een *Sprant* vande *Merwede*, en daar van *Dords-monde* genoemd, zijnde zoo vele als de *Mond* van *Dort*, gelijk *Ysselmonde* de *Mond* van de *Ysel*, enz. En dat 'et *Dorp Dords-monde*, door den *Grooten Vloed*, in den Jare 1421. Toen de *Stad Dordrecht* van den *Grooten Zuyd-Hollandschen Waard* wierd afgescheurd, mede wech is gespoeld, en het *Reviertje Dord*, onder de *Maas* vermengd zijnde, is verdwenen.[a] En werd daar in gevolgd van *Wouter* van Goud

a *Vide Iani Rutgersii Varias Lectiones lib. 3. Cap. 13.*

Goudhouven. [b] Mr. Jakob vander *Eyk.* [c] d'Heer Johan van *Beverwyk.* [d] *Jakob* van *Oudenhoven.* [e] En meer anderen.

Dords-monde, is sederd het Jaar 1430. al bekend te zijn een *Leen*, bestaande in *Visscheryen* en *Vroon*, welk de *Heeren* vander *Merwede* eertijds te Leen hielden vande *Grave* tot *Hoorne*, *Heere* tot *Althena*, enz. Maar werd nu vande *Heeren ter Merwede*, als een *Achter-leen*, van hare *Heerlikheid* Afhangende, zelfs Uytgegeven. Zijnde 't zelve *Leen* zijn *Belending*, in Oude *Leen-brieven* en *Verli boecken*, aldus bekend: Inde *Verli-Brieff* op Juffrou *Geertruyd* van *Slingeland*, *filia Petri*, *Strekkende* van *Dordrechts-monde* uuytwaert totter *Waele* toe, aende Zuyd-West-zyde *Dubbeldam*, die *Mijl* en *Peters hoeck*: Ende *Zwijndrecht* aen de Noord-zyde gelegen, enz. tot alsulcken recht als die Alde brieff dat begrijpen, te *Verheergewaden* soe dicwils alst *versterft*, met een *volle Jaerschaer.* [f] Of als de *Verli-Brieff*, op Juffrou *Suete* van *Beveren*, luyd: *Aengaende* van *Dords-monde*, totte *Dubbel* wt ende ten *Wael* toe, en aen die een zide leyt den *Dubbeldam*, die *Mijl* ende *Piters hoeck*, ende aen die ander zyde leyt *Zwindrecht*, en streckt tot aen *Barendrecht*, enz. [g]

Dords-monde, als d'Heer Johan *Rutgers* wil, heeft zijn *Naam* van de *Rieviere Dort.* [h] Daar in Hem d'Heer *Marcus Zwerius* van *Boxhorn* volgt, zeggende: *Dords-monde* is alzoo gezeyd van de Riviere *Dorta*; eertijds zeer vermaard, *Rhegino Abt* van *Pruime* schijnt vande zelve gesproken te hebben in 't Jaar D ccc. xcviii. [i]

Dat *Dords-monde* wel eer een *Dorp* mochte geweest hebben, zou wel konnen zijn, door dien het Wapen van *Dords-monde*, noch in wezen zijnde; is een *Veld* van * *Keel*, Doorsneden met een *Balk* van *Zilver*, gelijk *Dordrecht*, voert een *Rood Veld*, Gebroken met een *Pale* van *Zilver*.

Zijnde mettet voorsz *Leen* van *Dords monde*, in 't *Geheel* oft ten *Deel*, *Verlyd* na gedane *Hulde*, *Eede* en *Manschap*, volgens Mr. Jakob vander *Eyk.* [k] Jakob van *Oudenhoven.* [l] En My, uytte *Verly-Boeken*, wyders is gebleken. De navolgende

b *Byvoegsel opte Hollandsche Kronijk* Mihi *fol.* 75.
c *Beschrijvinge van Zuyd-Holland. fol.* 28
d *Beschrijvinge van Dordrecht, fol.* 78.
e *Beschrijvinge van Zuyd-Holl. fol.* 155.
f *Te zien in 't Verly-boek, fol.* 106.
g *In den Verly-brief, daar van Verleend, den* 22. *Mey* 1471.
h *Ioh. Rutg. Ibidem.*
i *Ton. van Holland. fol.* 94.
* Rood.
k *Beschrijvinge van Zuyd-Holl. fol.* 28. *en*
l *fol.* 160.

Heeren en Vrouwen:

Juffrou Geertruyd van Slingeland, *filia Petri*, by Brieven van Verli, Verleend den 2de Maart 1471.
Juffrou Suete van Beveren, Klaas Dochter, den 22sten Mey, 1471
Willem van Bakel, Willemsz. Knape, op S. Katharijnen dag, 1494.
Mr. willem van Beveren, Geheym schrijver van Dordrecht, den 2. Juny 1500.
Mr. Jakob van Beveren, Mr. Willemsz. den 20. Juny 1506.
Jooft Quekel, Henrikszoon, den 5. May 1508.
Nikolaas van Beveren, Mr. Willemsz., Schepen den 7. Februari 1510.
Kornelis van Beveren, Heeren Nikolaasz., Schepen, 1551.
Nikolaas van Beveren, Heeren Kornelisz., 1557.
Kornelis van Blyenborg, Heeren Heymansz., den 18. July 1561.
Juffrou Machtild van Beveren, Heeren Kornelis Dochter, den 2. Meert 1606.
Wolfert van Blyenborg, Heeren Kornelisz., den 6. November 1619.
Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelisz.,

nelisz., Schout van Dordrecht, Bailliu van Stryen, den 4. Mey 1635.

Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michielsz., Heere van Slingeland, Dijk-Grave van den Alblasserwaard, den 4. July 1647.

Kornelis Pompe, Heeren Matthijsz., den 29. November, 1669. Schepen van 't Vrye in Vlaanderen, den 19. January 1675.



MAT-

MATTHYS BALENs
Beſchrijving van
DORDRECHT,
TWEEDE BOECK.

Behelſende

DORDRECHTS Opkomſt, Beſchrijving der *Kerkken, Klooſters, Beggijn-Hoven, Gaſt-Huyzen, Kappellen:* En andere *Gods-dienſtige-Geſtichten*, in Dordrecht, en Onder des zelfs *By-vang*, begrepen.



Beteyckening van de Cijffe-letteren, enz.

1. L. Vrouwe- of Groote Kerk.
2. S. Niklaas- of Nieuwe Kerk.
3. Augustinê Klooster-Kerk,
4. Sacraments Gast-Huys-Capelle, nu Walse Kerk.
5. 't Molken-huys van Mariê-Born, nu Engelse Kerk.
6. Wijnkopers-Capelle, nu Engelse Court-Kerk, enz.
7. Menoiste-Kerk.
8. Minrebroeders Klooster, en Capelle, nu Manhuys,

A. Augustinen-Klooster, nu 't Hof, Heel-haaks-Doele, enz.
B. Terminarii-huys de Dominicanen, nu een Woonhuys.
9. Celle-Broeders Klooster, en Capelle, nu 't Dol- en Tucht-huys,
C. C Marienborns Klooster, en Capelle, nu 't Weeshuys, en Stads Bibliotеek,
10. Clarisse Klooster, en Capelle, nu 't Latijnse School, en Huyzen.
11. S Agnieten Klooster, en Capelle, nu 't H. Geest- en Pest huys ter Groote-Kerk, enz
D. Sacraments Gasthuys, en Magdalenê Klooster, enz,
E. E Celle-Zusteren Klooster, en Capelle, nu Huyzen, enz
12. 't Beggijn Hoff, nu 't Oud-Vrouwen Huys, enz.

F. S. Jakobs Gasthuys, en Capelle, en 't Terminarii-huys der Carmeliten; nu Huyzen, enz.
G. Groot-Schipluden Gasthuys, en Capelle; nu Schippers Huyzen.
13. Kleyn-Schipluden Gasthuys, en Capelle, nu Gildhuys, enz.
14. H. Geest- en Pesthuys ter Nieuwer-Kerk.
15. Mazelaars Gasthuys, en Capelle, nu Mazelaars-Gild-huys, enz.
16. Kruys Broederen Gasthuys, en Capelle, nu een Pakhuys, enz.
17. S. Pieters Gasthuys, en Capelle, nu 't Romeyn-huys, enz.
18. S. Jans Gasthuys, en Capelle, nu 't Gildhuys der Kleermakers, enz.
19. S. Niklaas Gasthuys, nu de Kolff.

20. Blinde Luden Gasthuys en Capelle, nu Huyzen, 't Kisthuys.
21. 't Oude H. Geest- en Pesthuys, nu Lazarus-huys
22. 't Gasthuys, en Capelle van de Spoeye, nu het Gildhuys, enz.
23. L. Vrouwe Capel ter Stee, nu Huyskens,
24. L. Vrouwen Capel, de Ploeg, nu Huyskens
25. S. Laurens Capel, nu een Huys,
26. Tolle van Geervliet,
27. d'Heer Arend Martens-Hoff.
28. De Halle, nu 't Stadhuys,
29. De Beurs,
30. 't Huys Scharlaken, nu de Wage,
31. Bank van Leeninge, of Lomberd.
32. Groote Kraan.
33. 't West-Indisch Huys,

34. Kloveniers Doele,
35. S. Joris Doele,
36. Stads Geschut- en Soldaten Huyzen,
37. Munte van Holland,
38. Minrebroeders-Poort, nu Kruyt-Toorn.
39. Groote Vis-Mart,
40. Oude-Vuyl-Poort, en Gevangen-Toorn,
41. Kraan Rodermond.
42. 't Rondeel Engelenburg, nu een Huys,
43. Watersteyns-Tooren, nu Laken Hall.
44. Klokkelairs-Toorn, nu een Huys,
45. A. v. Wijngardê-Toorn, nu een Pakhuys,
46. Joppen-Toorn, nu Toorn der Tolle van Geervliet.
47. Mazelaars Poort.
48. Katharijne Poort,
49. Blau Poort.
50. Groot-Hoofds Poort, en Gijsel-huys,

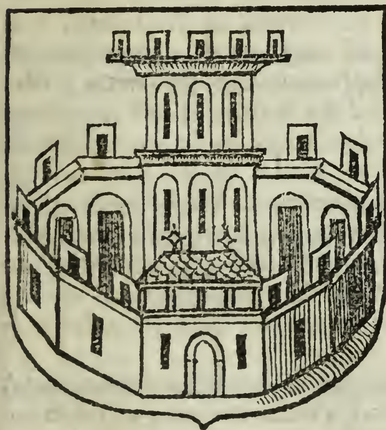
51. 't Nieu Poortje,
52. Riedijks Poort,
53. Kleyne Sluys Poort,
54. S. Joris Poort,
55. Vrieze Poort,
56. Spoey Poort,
57. Botjes Poortjes,
58. Gr. Sluys Poort,
59. Nieuwe Vuyl Poort.
60. O Oud-Mart huys, nu Pakhuyzen, enz.
61. 't Zieken- of Lazarus-huys, nu Huyzinge, enz.
62. L. Vrouwen-Capelle van den Dorren Boom, nu Huys, enz.
H. H. S. Adriaans Kerk, en Kerk-Hoff, nu Huyzen, enz.

BESCHRYVING
Der Stad
DORDRECHT.

TWEEDE BOECK.

Eerste HOOFD-STUK.

Beschrijving, Oudheyd, Opkomst, Grootte, Belending, Naam, Naam-rede, en Wapen van DORDRECHT.



DE Herkomst, Oorsprong en Stichtinge van onze Aal-oude Stad *Dordrecht*, gelegen in *Zuyd Holland*, daar van zijn verscheyde meyningen. d'Oude *Hollandsche Kronyk* gedrukt te *Leyden* 1517. als ook die gedrukt is te *Delft* 1585. te *Dordrecht* 1591. en 1595. zegt: Dat de *Slaven*, gehylict aan de *Wilde-Neder-Sassen* oft *Vriezen*, zijnde een Ruyg Volk, groot van Live en Stature, eenige hondert Jaren voor *Onzes Heylands Geboorte*, als zy zeer vermenichvoudichden ende hem dat Land te cleine viel, soe toghen si een deel over die *Maes* in't *Lant* daer nu *Dordrecht* staet, en begrepen dat en bewoendent, ende dese hieten *Wilten*, &c. Ende die *Wilten* die in *Zuyt-Hollant* woenden, geneerden hem mit Coeyen, Scapen, Paerden, ende vermenichden oec seer, ende worden seer starck van volck van Wapenen, onder die welcke datter ene was, mer lange Jaren hier na, geheten *Dorech*, ende dese *Stichte* en Fondeerde een *Stede* ofte *Veste*, ende dedese na hem selven heten *Dorechts-drecht*, die Wy nu noemen *Dordrecht*, ende is bi lancheden van tyden een *Vermaerde Coop-Stat* geworden, om dat si te Lande en te Water wel gelegen was, Beschrijving van Dordrecht.

 want

want alle die Scepen, die Riviere van den *Rijn* en *Mase* neder comende, mosten daer verbi ter *Zee* wert inne, &c.[a]

a *Divisie. Cap.* 21. *en* 22.

Dominicus Marius een Venetiaan, in 't Boek zijner *Wereld beschrijvinge*, eygent die *Antonino Pio* toe, (Die onder de Altoos-Vermeerderende, oft *Semper Augustos*) op 'et Jaar CXL. *Keyzer* van *Rome* was) en genaamd eerst *Benefacta*, na *Dordrana*: Gelijk aangeteykend is, by den Wijd beroemden Neerstigen Onderzoeker der Hollandsche Oudheyd, *Petrus Schriverius*.[b]

b *Oud Batavien. fol.* 33. *Mihi.*

Maar *Marcus Zuerius* van *Boxhorn*, wilze liever en vroeger eenen anderen *Anthonius* toeschrijven, zijn woorden luyden aldus: Het staat ook te weten het gene hier nader toe komt, en tot noch toe niet en is aengemerkt, dat inde 2[de] Divisie, op 't XVIII. en XIX. Cap. der *Hollandse Kronijke*, gewag gemaakt word van de *Stad Anthonia*, of *Antonia*, gelijk daar opentlijk gelezen word, Geboud in *Zuyd-Holland*, in 't Jaar *Ons Heeren* LXV. van *Antonius Columna* (of van Zuylen) *Tribun* en *Roomsch Ridder*, uyt Romen gedreven van *Nero*, en gevlucht in deze Land-streek. Daar word by gevoegd, dat de Nakomelingen van dezen *Anthonius* het Gebied in deze Plaatse hebben gehouden, tot in 't Jaar CLXXXI. welk *Antonia* van de *Slavi* en *Wilti* is Overwonnen geweest, en dat niet lange daar na de zelve wederomme zoude Geboud zijn van de zelve *Wilti*, en genoemd *Wiltaburg*, enz. Alle welke dingen is 't dat zy waarachtig zijn, en mogen niet anders verstaan worden dan van *Dordrecht*: Hoewel Ik niet onwetende ben, dat de twee Namen van *Antonia* en *Wiltaburg*, toegeschreven worden tot nu toe, van een yegelijk aan *Utrecht*. Voorwaar den zeer neerstigen *Schrijver* der Dingen en *Bisschoppen* van Utrecht *Willem Heda*, noemd in veel plaatsen *Zuyd Holland* het *Land* der *Wilten*; Ik zal een plaatze uyt zoo veel voortbrengen; inde welke aan 't Jaar 1048. na dat hy Beschreven hadde, *d'Historie* van *Diderijk* den IV. binnen *Dord*, vande *Luykenaars* gedood, spreekt alzoo: Maar *Floris* voor-bedenkende, de Wrake zijnder *Broederlijke Dood*, heeft wederom tegens hem verwekt den *Eerts-Bisschop* van *Keulen*, den *Bisschop* van *Luyk*, den *Mark-grave* van *Brandenburg*, den *Hertog* van *Braband*, en den *Grave* van *Gelder*, die altemaal zijn neder gedaald in 'et *Dorp* van *Dordrecht* of van *Zuyd-Holland*, welk gezeyd word het *Land* der *Wilten*, &c.[c]

c *Zie Ton. van Holl. fol.* 72. *Et Histor. Wilh. Hedæ Episcopor. Vltraject. Impress. Vltraject.* 1642. *fol.* 325.

Jonker *Matthijs* vander *Houven* in zijn *Hand-Vest Kronijk* wil, dat *Faramund*, (die de Heer *Adriaan Schriek*, in zijn 17. *Boek* vanden *Oorsprong* en zaken der *Kelten* en *Veldgen*, *War-mond* noemd,) den eersten *Koning* der *Franken* of *Vranken* te Dordrecht zy *Gekosen*. De *Franci*, &c. zegt hy, dit Jaar 419. als noch over den *Rijn stroom*, in *Oud-Batavien*, *Oud-Fries-Land* en *Oud-Franken Land* tot *Dijsparg*, &c. Huys houdende, zijn te raden geworden, (speurende genougsaem den Ondergang des *Roomschen Rijkx*) om haar *Woonsteden* over den *Rijn* in *Gallien* te stellen: Ende alzoo onze *France Voor Vaderen*, tot nu toe, maar *Duces*, *Kapiteynen*, ofte *Gouverneurs Generaal*, mitsgaders zekere *Kleyne Koninxkens* en hadden gehad, onder wiens *Heerschappye* ende *Beleyd* vele

Victo-

Victorien, over verscheyde *Volkeren* verkregen hadden, ende op deze wijze eenige Eeuwen binnen dit *Oude* en *eerste Françia* geleefd hebbende, ende tot een zeer groot *Volk* gewasschen zijnde, die, alle alhier niet en konden gevoed werden, hebben over zulkx eerst Besloten, haar *Vaderland*, met nieuwe *Woonsteden* te verwisselen, en over in *Gallien* met'er Woon te trekken: Ten anderen wierden by de *Franci*, in dit Ons *Batavisch* en Geburig *Françia*, (Ik geloove onder Correctie, tot *Thurendrecht*, de Machtige *Hoofdstad Dordrecht*, Item *Wijk* te *Duur-Stede*, dat is de *Wijk* en *Stede* der *Turingers* of *Doringers*) by eendrachtige Stemmen, haren Eersten Koning *Faramundus* of *Pharamundus* gekozen, &c.[d]

Heer *Herman Oem*, in zijn noch *Ongedrukte Latijnsche Beschrijvinge* van *Dordrecht*,[e] laat 'em van d'*Opkomst* onzer *Stad* op deze wyze hooren: In 't Jaar vij^c. zeyd zijn Ed. zijn eenige *Vissers Hutten* en *Boeren Schuren*, Geboud opten *Hogendijk*, [anders den Ouden dijk] van de Sloe, [of goot] af, die nu by den Boom, [wel eer genoemd de Groote Brugge] het Scheydsel van den *Riedijk* maakt tottet *Spoey*. En daar na [by

d In 't twede Deel, zesste Boek, en eerste Cap.

e In Annal. Eccles. Tit. De Ortu & Progressu Urbis Primariæ Dordracensis Zuyd-Hollandiæ M. S.

Zie ook Ioh. van Beyerw. Beschr. van Dordrecht, fol. 117.

Eerste deel der Stad.

Eerste VERGROOTINGE,]

Van daar tot de *Vuylpoort* toe, die allenkskens tot een *Straat* gemaakt, en lange tijd alleen met *Houte Woningen* bezet is gebleven. Waar van men in onze tijd gezien heeft, [en noch ziet] eenige *Overblijffselen* der *Houte Gevelen*. Dat het *Water* voor by dezen *Dijk* plag te lopen, blijkt uyt den *Thoorn* [1544 afgebroken] eertijds staande daar nu de *Tol-brug* is, en den *Tol* vande Voorby-varende Waren plag Ontfangen te werden. Zijnde dezen Dijk al een ruyme tijd als een *Langwerpig Dorp* Bewoond, van *Boeren* en *Vissers*. Na dat de Riviere af nam en 't Land van alle kanten aan wies, toen heeft men, na dat 'er een *Haven* was *Gedolven*, tusschen den *Ouden dijk* en *Nieuwen-aanwas*, het *Tweede Deel* der *Stad* beginnen te *Bouwen*. Daar van Wy zullen Spreken, als de *Heele Land zy*, en 't *Oudste* deel der *Stad*, zoo veer nu des zelfs *Vergrooting* bereykt, by Ons zal afgehandeld en voltrokken wezen.

Eerste Vergrootinge.

Derde VERGROOTING.

Den *Rye dijk* Heer *Daniels Ambocht*, of *Officium*, gelegen onder den *Hove ter Merwede*, Belend aan den *Ouden dijk*, die *Jean le petit* in zijn *Beschrijvinge* der *Vrye Nederlanden* fol. 79. den *Langen dijk* noemd, aan de *Stad Getrokken*. Werd al vermeld op 'et Jaar M. LXIIIJ. in een *Brieff* van *Keyzer*

Derde Vergrootinge.

Henrik, &c. Boven fol. 42. te zien. en inde *Ver-erffeninge* met Heer *Daniel*, fol. 43.

Hier plag eertijds den *Heere* van de *Merwede* een bezonderen *Rechter* of *Schout* te stellen, zoo dat den Riedijk van de Gerechtigheyd der Stad was afgezonderd. Dan is, zeyd d'Heer *Johan* van *Beverwijk*, over Twee honderd Jaren, met Heer *Daniel* van der *Merwede* overkomen, dat zijnen *Baillju* Acht dagen in 't Jaar zoude *Schout* zijn over de heele *Stad*, en hebben van alle Brueken dubble Boeten: En dat den *Schout* der *Stad Dordrecht*, daar voor het heele Jaar over den *Riedijk* zijn *Ambt* zoude Oeffenen. En al is 't dat de *Heerlijkheyd*, en 't *Hof Merwede*, inden Jare 1604. by Koope jegens Jonker *Wessel* van den *Boetzeler*, Vry-heer van *Asperen*, *Merwede*, &c. Onze *Stad* is aangekomen; Zoo werd evenwel d'Oude Gewoonte diemen Plechtelik plag te plegen. noch alle Jaar opten v^de^ en xiijste van Zomermaand, evenwel onderhouden, De Heer *Burgermeester* als *Baander-Heer* van de *Merwede*, vergezelschapt mette *Schepenen* (daar wel eer de *Raden*, 1652. afgeschaft, ook by kwamen) Den *Loon-trekkende Raad*, en *Geheym-Schrijvers*: Staande ande zyde van den *Riedijk*, en de *Graaffelikheyds Schout*, an de kant van de *Stad*, ten wederzijde vande Sloe, of Goot, die *Dordrecht* en de *Merwede* afpaald: benevens 't Opgaan vande *Groote Brugge*, daar wel eer den *Ammen* of *Roden Toorn* stond, noch op 't Hoekhuys, ter zelver plaatse inde Gevel uytgedrukt; Ontfangt als dan uyt handen van gemelte Ed. Heere *Schout* de *Rode-Roede*, en geeftze weder over an den *Baillju* van de *Merwede*. Om van wegen de *Stad Dordrecht*, als Heer vande *Baanderye* en *Vrye-Heerlijkheyd Merwede*, het *Schout-Ambt* voor Acht dagen over de heele Stad waar te nemen. Die tijd overstreken zijnde, zoo leverd de Ed. Heer *Baillju*, ter voorgenoemde plaatze, die Roede wederom an den Ed. Heer *Burgermeester*, dieze den Ed. Heere *Schout* behandigd, om 't gezeyde *Ambt* voorts het Heele Jaar te Bedienen.

En om nu voort de *Land-zy* achter een of te doen, stappen Wy over van de Derde totte

Vijfde
VERGROOTINGE.

Vijfste Vergrooting.

DE *Oude Vulpoort*, die wel eer an den *Grooten Waard* een *Land-poort*, en met eenen de *Stroom Merwede* een *Water-poort* verstrekte, was angehecht een *Dijk* daar veel *Land* aan grensde; welk zoo niet en was weg gespoeld, op S. *Elizabets* nacht in 't Jaar

1421. Of had noch een gedeelte daar van behouden, verstrekkende een *Voor-Stedeken*, *Buurt* en *Parochie*; blijkende an S. *Adriaans Kerk*, 't *Zieken* of *Lazarus-Huys*, en de *Kapelle* van den *Dorren-boom*,

1572. Daar noch staande en in wezen zijnde.

Wanneer

Wanneer begonnen, hebben Wy niet eygentlijk kunnen uytvinden: Maar wel dat de *Kapelle* vanden *Dorren-boom*,

1317. Is Gesticht. Dattet *Zieken*,

1309. En dat de S. *Adriaans Kerk*,

1365. Vermeld worden in *Burgermeesters* en *Tresoriers Rekeningen*. Welk *Voorstedeken*,

1528. Door *Brand* wierd vernield, en korts daar na, behalven ande zyde vande *Stad*, door Orde van Onze *Overheyd* Onbetimmerd gelaten, weer Hersteld was.

't Beliefde Onze Ed. *Overheyd*, omtrent het Jaar

1574. De Harren en Hekken te verhanggen, en voor een Gedeelt, 't meer gemelt *Voor-Stedeken* inde *Stad* te *Betrekken*: De *Vesten* te *Vergrooten*, den voorgenoemden *Dyk*, ter plaatze van S. *Adriaans Kerk*, door de *Water-Geuzen*

1572. Vernield, bezyden den *Leprosen*, te doen uytdelven, en 't *Water* vande *Merwede*, aldaar in *Stads Grachte* te laten In, en Uyt vloeyen. Een *Brug* daar over te doen brengen: pas over den Doorgesteken *Dam*, na 't Zuyden, tegen over den *Lazarussen*, eenige *Huysen* weg te nemen, om tot *versterking* van de *Stad*, daar een *Bolwerk* te *Begrypen*; En achter de Huyzen in 't Noorden, inde Stad getrokken, ook een *Bolwerk* te doen leggen.

Daar en boven noch, buyten d'Oude Vulpoort,

1578. Een Nieuwe Poorte te doen Stichten, die Doopende metten zelven Naam. En omtrent den Jare

1617. Vonden hare Ed. *Achtb.* goed, Stads Grachte ten Westen te doen vullen: van den *Gevangenen* af, tot an *Lotjes Toorn* toe: De *Veste* weg te nemen, en de Gedempte *Gracht* tot *Erven* uyt te geven: mitsgaders 't lege *Pleyn*, *'t Slikveld* genoemd, welk sederd het Jaar

1528. Ten waar Twee of Drie *Loodsen*, had Onbetimmerd gelegen. Het Oudste *Huys* daar op staande, heeft inde *Gevel* onder een *Scheepje*, 't Jaar

1603. En omtrent den Jare

1618. Heeftmen deze *Vyfste Vergrooting* verder beginnen op te *Hulken* en te verzien met veel Fraaye aanzienlikke *Huyzen*. (Waar onder uytmunten, de *Huyzen* van de Heeren *Arend Zonne-maans*, Wylen Heere van *Rys-oord*, *Schepen* van *Dordrecht*: En *Symon* de *Vries*, *Deken* vande *Heel-Haeks-Schutterye*, *Dyk-Grave* van *S. Anthonis Polder*.) Zijnde metter tijd Voltimmerd van S. *Adriaans-Kerk-Hof* af, tot de Oude *Vulpoort*- en *Gevangen-Toorn* toe. Welke *Buurt*, in plaats van *Slikveld* en *Verkens Oord* genoemd werd:

De *Prince-Straat*, of inde *Vuyl-Poort*.

Wy zullen, om 'et *Kloen* Onzes oogmerks te *vervolgen*, Schrijden van de *Vyfste* totte

Achste en laatste
VERGROOTINGE:
Begrepen ter zyde van Ons Eerste Deel.

Achtste Vergrooting.

BUyten de leste aengeweze *Vergrootinge*, is alhier ten Westen, Onze *Stad* in 't Jaar *Ons Heeren* 1656. Door Orde van Onze *Ed. Groot-Achtb. Overheyd* wederom Uytgeleyd; De *Hout-Vlettery* van daar *verplaatst*; Het *Flepken*, dienstig tot des zelfs Toegang met *Vest*, en met Al weg genomen. Het *Groene Bolwerk* Geslecht, en een Tweede *Nieuwe Haven* van de *Slikken* gemaakt, de Spijse tot *Kaayen* opgeworpen, en met *Stap-boomen* verzien: werdende genoemd *'t Nieu-Eyland.* Daar op eenige aanzienlikke *Huyzen*, *Pak-zolderen* en *Spikeren* zijn Geboud. Welke voorsz *Haven*, door drie *Monden* het Water vande *Merwede*, inswelgd, en door drie *Keelen* in 'et *Diep* weder uyt braakt. Dit *Nieu-Eyland* is gemaakt met een ophalende *Brug*, (dragende de Naam van *Eylands-Brug*) de *Vijfde Vergrooting* en de *Stad* Aangeklampt, als *Burgermeesters* en *Tresoriers* waren

De HEEREN:

Mr. Jakob de Witt, Heeren Jakobsz.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz., Heere van Naaldwijk.
Kornelis Vaans, Johansz.
Francoys Rees, Mattheusz.

Tweede Deel, en Tweede
VERGROOTINGE.

IS Begonnen na dat 'er een *Haven* Gedolven was, tusschen den *Ouden dijk* en *Nieuwen-aanwas.* Welke Haven tot onderscheyd vande Nieuwe, nu d'Oude Haven genoemd werd. En dit *Tweede Deel* der Stad, te weten, den *Nieuwen-dijk*, in tegenstelling van den *Ouden*, genoemd in Schepenen Brieven 1363. &c. en de Poort-zy, ook genoemd de Hoog- of Voor-Straat, met 'er Dwers-straten en Stegen, van 'et *Groote Hoofd* (wel eer hebbende de naam van *Water-Poort*,) tot achter de *Groote Kerk* in de lengte. En van *d'Oude-*totte *Nieuwe-Haven* inde Breete. Welke *Poort-zy* is gevoegd an 'et eerste deel, gezeyd de *Land-zy*, met zeven Steenen Bruggen, (daar onder vier ophalende zijn.) Te weten, De *Uyterste Kerk-* of *Luege-Brigge*, hebbende wel eer een *Dray-boom.* De innerste *Kerk-* of *Pelser-Brigge*, De *Vleis-Houwers-* of *Lomberde-Brigge*, *Vis-Brigge*, *Toll-Brigge*, *Cawetsine* of *Wijn-Brigge*, *Nieu-Brigge*, en de *Groote-Brigge*, nu den *Boom.* Mitsgaders mette *Halle*, 1383. Ge-

1383. Geboud, (die Sederd het Jaar 1544. is geweeſt het *Stad-Huys*,) en de *Buers*, 1667. Geſticht. Door Bogen uytte grond opgehaald. Toch op wat tijd *d'Oude Haven* gemaakt, en met de *Poort-zy* vergroot is, kanmen met geen zekerheyd zeggen: maar wel dat'et al voor'et Jaar 1048. is gebeurd. Blijkt dewijl in dit Deel vande Stad noch de zelve *Stege* is, eerſt 1553. tot een volkomen Straat gemaakt, daar inde *Vierden Dirk* en *Vijfde Grave* van *Holland*, als Hy, na *Overwinning* zijner *Vyanden* ſich op *Stab-boem*, zijnde an de *Waterkant* langs de *Merwede*, had wezen Verluſtigen, gaande door een enge *Stege*, namaals *s'Graven-ſtraatken* genaamd, wierd Geſchoten en geraakt, met een *vergifte Pijl*, door een zijner *Laag-leggers*, uyt een *Huys* daar tegen over ſtaande, al over Honderden Jaren, metten Naam *Holland* bekend. Van welke *Wonde* Hy binnen twee dagen *Overleed*. *Idibus Januarii* in 't Jaar *Ons Heeren*, M. XLVIIJ.

Derde Deel, en Vierde
VERGROOTINGE.

GEnoemd het *Nieu-werk*: Begonnen van een *Plaat*, aldaar door 't Opwerpen van 't *Slik* uytte *Merwede*, Aangegroeyd, tegens *d'Oude Stads Veſte* of Stab-boem, (Daar op noch Drie *Tornen* ſtaan, te weten, den *Toorn* van *Snellairt Duyk*, of *Water-Steyn*, (nu de *Laken-Halle*.) *Vinken-Burg*, *Klokkelairs*, of *Toeverlaats Toorn*, nu toekomende *Pieter* van *Gelsdorp*, (zijnde een *Hoonhuys*.) En den *Toorn* Van *Alard* vanden *Wijngarden*, van *Kolſter*, *Drenkwaard*, of van *Pompe*, zijnde nu *Pakhuyzen*.) Waar door goed en Ooirbaarlik gevonden is voor de *Stad* en *Koopmanſchap*, omtrent 't Jaar 1408. Een *Nieuwe Haven* te doen maken om de *Schepen*, die *d'Oude Haven* te kleyn viel, daar in voorts te mogen en kunnen *bergen*. Het aangegroeyde *Voorland*, van den *Hoek* van S. *Jooſt* af tot *Englen-Burg* toe aan de *Stad* te *Trekken*. En is het opnemen van de *Nieu haven* te zien uyt 'et volgende: Nieu werk.

In 't Jaar 1410. op S'nte *Vincenten* dach, Geloofde Willem Cleysz. Reynaer Coenensz. [en] Jan Hugensz. geſamender hant te voldoen en te beteren ſulc gebrec als men bevinden kan, 't eerſte datter leeg Ebben gaen, dat weſen mach aen 't werck dat ſi aen hadde genomen van der Nyeuwer haven, nă den Cedulle daer op gemaect ende Ordineert. Zijnde begonnen en opgenomen als *Burgermeeſters* en *Treſoriers* waren

De HEEREN:

Kornelis Boot, Heeren Aartsz.	Thielman Humansz.
Thomas, Pieter Kijntsz.	Wouter van Genderen, Heeren Woutersz.

Toch alzoo dit *Nieu-werk*, door zijn Leegte en Vochtigheyd onbekwaam was, omme Betimmerd of Bewoond te worden, en dat de Nieuwe Haven, met 'er

met 'er tijd door 'et invloeyende Slik haar Diepte had verloren (te meer om datze, daar nu de *Rode-brug* leyt, was toegedamd) is de zelve in 't Jaar 1584. wederom *Gediept*, en met die *Kley* het *Nieu-werk* Gehoogd. 1588. een *Brug* over de *Haven* gebracht, En Woonbaar gemaakt zijnde, is 'et in 'et Jaar 1589. en volgende Jaren, als een *Nieu-Stedeken* begonnen te Betimmeren, meest van *Vremde*, inzonderheyd *Luykze-Koopluyden*, om den *Gods-dienst* gevlugt. Welk zoo heeft toegenomen, dat 'et nu vol Huyzen is, daar voor 't gemelte Jaar 1584. niet en plag te staan als een *Kalk-Toorn*. Wy zullen hier nu laten volgen noch Twee Vergrootingen, als tot 'et *Nieu-werk* eyschende en behoorende.

Seste VERGROOTINGE.

Zeste Vergrootinge.

DE *Nieuwe Haven*, als gezeyd is, aan d'een zyde Toegedamd, was 'et Ongemak van Ondiepte staag onderworpen, zoo dat Onze Ed. *Achtb. Overheyd*, om dat voor te komen, als ook tot meerder Gemak der *Schippers* en Grooter *Berging* der *Schepen*, in den Jare 1609. goed vonden, gemelte *Haven* van S. *Joost* af, totten *Joppen-Toorn* toe, (zijnde toen, als nu, den *Tol-Toorn*) voort te doen Graven, door de Opgeworpen *Slikken*, doende opte mond van die *Haven* ten Oosten 1609. een *Steene-Bolwerk* leggen, noemende 't zelve D*amiaten*, wegnemende den *Dam* an S. *Joost*, en van daar ook de *Vest*, zijnde een *Aarde Wal*, totten *Joppen-Toorn* toe: zoo dat 'et *Water* toen een Vryen loop kreeg, om van 'et Westen na 't Oosten, en wederom van 't Oosten na 't Westen te keeren. Welke V*ergrooting* genaamd wierd *Schuyers-Dijksje*, als *Burgermeesters* en *Tresoriers* waren

De HEEREN:

Willem van Beveren, Heeren Kornelisz. Rentmeester van Zuyd-Holland.	Kornelis Bot, Jansz.
Adriaan, Heeren Johansz. Ontfanger	Leenderd van den Hartert, Sybrechtsz.

En werd eerst met een H*oute-* maar 1647. met een *Steene-Vest* verzien.

Dit Deel van 'et *Nieu-werk*, met 'er tijd heel bevolkt, werd nu genoemd de *Wolle-Wevers-Kaay*, door dien dat 'er eenige Meesters van dat *Handwerk* zijn Neergeslagen. Is bezet met eenige aanzienlike, Voorname en Uytsteekende Huyzen.

Zevende VERGROOTINGE.

Zevenste Vergrootinge.

HEt en was Hare *Ed. Achtb.* niet genoeg 't *Nieu-werk* na 't Oosten te hebben *Vergroot*; Maar was ook gezind het ten Westen verder uyt te *breyden*, en 't

Water

Water dat tusschen 't *Hoofd* van 't *Zagers-Poortje* (daar nu *Katharijnen Poort* staat) en 't *Hoofd* van de *Blaau-Poort*, sich Elleboogs-gewijs ter *Merwede* Uytstorte, op gelijke wijs van 't *Rondeel Eng'len-burg* af, mede te doen Uytwateren door de *Mond* van *d'Oude Haven* achter *Papen-Bolwerk* heen. Te meer om dat den *Graan-handel* in Hare *Stad* dageliks Toe-nam. Waar toe vereyst wierd Nieuwe *Berging* en gerief voor de *Schepen*; Besloot 1647. de Hout-Vletterye aldaar te Verplaatsen, zijnde ook genoegsaam door 'et gestadig Aan-Baggeren van *Slik* buyten de *Flepkens*, (zijnde Kleyne Poortjes,) in dien *Hoek* Onbruykbaar geworden, te doen Diepen, de Aard tot een Kaay te doen Opwerpen, de *Overdekte Gaandery*, verstrekkende *Stads Veste* te doen *Slechten*, de *Flepkens* Weg te Nemen: En de *Nieu-Haven* een langer *Geut* of Loop te verleenen, Doorborende den *Dam* voor *Engelen-burg*; als *Burgermeesters* en *Tresoriers* waren,

De HEEREN:

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelisz.	Dr. Kornelis van Someren, Johansz.
Mr. Kornelis de Beveren, Heeren Willemsz.	Mr. Johan vander Burch, Heeren Françoysz.

(Gevende dien *Water-Streek*, den Naam van *Englen-Burgse Haven.*) Waar door de Water-stroom *Merwede* die wel eer maar voorby onze *Stad Dordrecht* plag te loopen, nu met Twee heele *Ermen* daar door vloeyd, en de zelve rondom Omhelsd. Zijnde 't heele *Nieu-werk* ande *Stad* gehecht met *zes* ophalende *Bruggen*, als de *Mazelaars*, *Rodermonds*, *Eng'len-burgs*, *Houte*, *Rode*, en *Damiaten Bruggen.* Zoo dat dit nu voltoyde *Derde Deel* in plaats van 'et *Middelste* en *Tweede Deel* niet ongevoeglijk de *Poort-zy* zoude kunnen werden Genoemd, alzoo Wy achten *Les Gauloises*, die men nu *Françen* hiet, uytte *Vranken* en *Nederlanders*, vóor een Groot deel zijn Gesproten: *Ons* het woord *Poort* hebben Ontleend, zeggende *Port*, de *Latijnen Portus*, daar by verstaande een *Haven*, of *Zee-haven.* Deze *Zevende Vergrooting*, een gedeelte van 't *Derdendeel* der *Stad*, tot Erven uytgegeven, en met verscheyde Aanzienlike Huyzen bezet en bevolkt, geeft geen kleyne luyster aan de Stad, en flikkerd in 't Oog der voorby-varende en reyzende Luyden.

De Stad met 'er Vergrootingen Beschreven: Hebben Wy voor te laten Volgen, des zelfs *Straten*, *Stegen*, *Bruggen*, *Kaayen*, *Steygers*, enz. Begin nemende niet van Ons *Eerste*: Maar *Middelste Deel*, genoemd de *Poort-zy*: En Wyders komen totte *Land zy* en 't *Nieu-werk.* Wy zullen de *Poort zy*, volgens d'Oude *Bepalinge*, Begrijpen onder de *Wijken*, van de *Want-snijders*, *Vleys-houwers*, *Vogel-mart*, *Wijn-koopers*, enz. Zijnde den *Nieuwen Dijk*, *Hoog-* of *Voor-straat*: Daar Ontmoeten Ons:

De Luege-Brugge.	De Roder-Monds-Brug.
De Geldersche Dwars-Kaay.	't Papen-Straatken, nu Kerk-Straatje.
De Mazelaars-Brug.	Den Bek- of Wed-Steyger, daar de

Hout-tuynen beginnen, en eyndigen an 't *Vleys-houwers-straatje.*
De Pelzer-Brugge.
't Baillius, of Blasius-Straatje, nu genoemd, 't Schuytmakers-Straatje.
't Man-huys-Straatje.
Man-huys-Steyger.
Lomberde-Brugge.
Halle-Steyger.
Groote-Hal- of Vleis-Houwers-Straatje. Welk duer gaande, zien Wy
De Houte-Brugge. En Komen in
Heer Snellairt Duyks-Straat, (eyndigende an de *Grave-Straat.*)
Daar is ook gelegen
Water-Steyns-Kaay: die tot an de *Rode-Brugge* loopt.
Weder aan de *Voor-Straat*, is
De Vis-Brugge.
Kare-melk-Steyger.
Tolle-Brugge: daar wel eer *Tol-Brugs-Toorn*, en 't *Stad-Huys* an Paalde: nu
De Buers aangehecht.
Tollen-Brugs-Straatje.
Wagen-Steyger.
De Wijn-Brugge.
Aart Loyen, Heer Boeydens, of 't Cibori-Straatje, by de Kinderen genoemd het Schijt-Straatje.
't Kleyne Kraan-Steyger.
s' Graven-Stege, nu Graven-Straat: daar de *Verke-mart* is, die ten eynde, komen Wy opte
Kuelse- en Engelsche-Kaay, welke endigd an de *Damiaten-Brug*, daar de *Boere Vis-mart* begind.
De Rode Brugge.
Weer opte *Voor-Straat.*
De Nieuwe Brugge.
De Groote Kraan.
Vranken-Straatje, nu Schriver-Straat genoemd.
Hoppen-Bier-Steyger, nu bekend metten naam van Aryen-Joppen-Steyger.
Boegaert-Steyger, in 't gemeen genoemd Matten-Steyger.
Den Dieff-Steyger, als wel eer belend an *Puttox-Toorn*, daar in 't Jaar 13 . . een *Stads Gevankenis* neffens Geboud was. Zijnde bezyden de *Amsterdamsche*, *Rotterdamsche*, en *Zeelandsche Veer-Kaay.*
Heer Boudijn-Puttox-Stege, ter Slinker-hand van 't *Groote-Hoofd*, loopt uyt anden *Joppen Toorn*, daar de *Boere Vis-mart* Eyndigd.

De *Poort-zy* afgedaan hebbende, Stappen Wy over den *Boom*, gaande door Heer *Daniels-Straat*, zullen Wy de *Land-zy*, Ons *Eerste* en *Oudste Deel*, aldaar Ook aan wyzen, Volgens d'oude *Verdeelingen*: zijn *Straten*, *Stegen*, *Bruggen*, *Kaayen*, *Steygers*, enz. Onder de *Wijken* van Heer *Daniels Ambocht* en *Nieu-Kerk*: Den *Hout-tuyn*; De *Kannekopers*, *Munte*, *Mars-Luden*, *Appel-mart*, *Groote* en *Kleyne-Vis-mart*, enz. Beginnende aanden Riedijk.

Riedijks-Straatje.
Hoeff-Yzers-Straatje.
Hoeff-Yzers-Steyger.
Floren-Poort, nu 't Nieu-Poortje.
Heer Daniels-Straat, reeds genoemd: alwaar opte Scheyding ter Slinkerhand de Veer-Kaay begind, en loopt tot an de *Kerk-Steyger.*
Toren-Straatje, alwaar in 't midden ter Rechter hand, de

Wijn-

Wijngaard-Straat begind, en eyndigd aan de *Marien-Born-Straat.*

Weer opte Voor-Straat.

Kleyne Hall-Stege, nu genoemd Nieu-Kerk-Straat.

Nieu-Kerk-Steyger.

Heer Heyman Suys-Straat, in welkers Scheyding ter Rechter hand begind

Vrank van Muyl-wijks-Straat, gezeyd Vranken-Straat, (ande Land-zy,) en loopt uyt in Heer *Vrederiks-* of *Marien-Born-Straat.* Volgt

De Kleyne Sluys-Poort.

Weer ande Voor-Straat.

S. Lenards Steyger, nu bekend metten naam van Herman Suys- of Turf-Steyger.

Heer Vrederiks-Straat, nu Marien-Bon- of Marien-Born-Straat: alwaar opte eerſte Scheyding begind

Byſter-Veld, ook gezeyd Doele-ſtraat, en loopt tot in 't *Steeg-over-Sloot.*

S. Annen-Steyger, nu Marien-Born- of Paerd inde Wieg-Steyger.

Heer Willaem Oskens-Stege, nu Wees-huys-Straatje.

Kannegieters- of Kleyne-Steyger, nu Willem-Oskens- of Hout-Steyger.

De Nieuwe-Brugge.

Heer Jan Raads-Stege, nu bekend Mazelaars- of Zakke-dragers-Straatje.

Kleyne Appel-Steyger.

Overſloeten Stege, nu Steeg-Over-Sloot: alwaar opte eerſte Scheyding, door de *Hof-Poorten,* over des zelfs *Pleyn,* begind de

Hof-Straat, en loopt tot inde *Nieu Straat.* Opte twede Scheyding van *Steeg-Over-Sloot*, is den

Auguſtinen Kamp, en eyndigt mede inde *Nieu Straat.* Opte derde Scheyding aldaar is de

Nonnen-Straat, toch beſt bekend de Lindegracht, en ſtuyt ook ande *Nieu-Straat.* Volgd

S. Joris Poort.

Weer ande Voor-Straat.

Cawet, nu grooten Appel-ſteyger.

De Wijn-Brugge.

De Nieu-Straet, in welkers eerſte Scheyding is

De Steen-Straat, en loopt uyt in *Heer Matthijs-Straat.* Opte tweede Scheyding is

Den Dwars-gang, eyndigd inde *Vrieze-Straat.* Opte derde Scheyding is

't Gevolg van de Linde-gracht, lopende verby Heer *Arend Martens Hof*, tot an *Heer Matthijs-Straat.*

Weer ande Voor-Straat.

Sint Jans Steger, nu Bollen-Steyger.

Heer Matthijs-Straat, ook genoemd de Kolf-Straat, alwaar over de Brugge begind

De Stoof-Straat, en loopt uyt inde *Vrieze Straat.*

Weer ande Voor-Straat.

Heer Matthijs-Steyger.

Sinte Pieters- of Tollebrugs-Straatje: en de

Gevolde Gracht, alwaar opte Scheyding ter Rechter hand is

De Blinde-Luden-Stege, gemeenlik genoemd Achter 't Blinde-Luy-Gaſt-Huys. En opte Slinker hand is

De Krommen-Elleboog.

Weer ande Voor-Straat.

Heer Henriks Vriezen- of Minre-Broeders-Straat, nu Vriezen-Straat: alwaar opte eerſte Scheyding is de

Nieu Bree-Straat, ſtuytende an de *Vis-Straat.* Opte tweede Scheyding is de

Siſarijs-gang, in 't gemeen genoemd Saris-gang, ſtuyt mede ande *Vis-Straat.*

En de Menne-brugge over, werd van ouds genoemd
Onder den Leder-Touwers, daar ſich
De Vrieze-Poort op doet, bezyden den Aal-ouden
Mennebrugs- nu Kruyt-Torn, die wel eer ten *Grooten-Waard* een *Uytgang*, en des zelfs *Voor-pleyn* een *Gerecht-Plaats*, om *Miſdadigen* te *Straffen*, verſtrekte.

Weer ande Voor-Straat.

Den Appel-ſteyger, nu Vriezen-ſteyger.
Begginen of Vis-ſtrate, nu Vis-ſtraat: alwaar opte eerſte Scheyding is
Het Loef-ſtraetken, nu Lover-ſtraatje, dat Elleboogs-gewijs uyt loopt in de *Breed-Straat*. In de twede Scheyding is
De BREED-STRAAT, alwaar dien *Schrikkelijken Slag*, tuſſchen *Grave Diderik*: (Geſterkt door Heer *Geraat* van *Putten*.) En de *Luykenaars* en *Kuelenaars* in 't Jaar *Ons Heeren* 1048. zou zijn gebuert, en daar 't Begin van die *Straat*, de Naam van MOORD-HOEK of hebben behouden. De Heer *Matthijs Voſſius* zeyd, dat dit *Bloedig Gevecht* voor viel opte *Mart*, welk Ik niet en derf tegen ſpreken, te meer, alzoo de *Mart*, veel Eeuwen daar na, is geweeſt in de *Breed-Straat*, zoo My Uyt *Stads-boeken*, als anders is gebleken. (In de *Voor vallen* te *Dordrecht*, gebuerd, breder te verhalen.) De *Breed-Straat* ſtuyt ande *Groote-Spoey-Straat*.
Omtrent 't Midden vande Breed-Straat is
S. Laurens-ſtraetken, en
S. Laurens-brugge, gemeenlik genoemd
't Hil-ſtraatje en de Hil-brugge, dat ſtraatje door, en die brugge over zijnde, is Voorhoofds
Den Hil, en ter Rechter hand zijn
De Elf-Huyzen. Opte twede Scheyding vande *Vis-ſtraat*, over
De Raam-brug, begind
De Raam-ſtraat, (Alwaar onder weeg is
't Kousje.) En eyndigd an den *Hil*. Over de
H. Geeſt-brugge of Huel, t'Eynde de Vis-ſtraat, waren
De Ramen, gezeyd inde Raemte.

Weer ande Voor-Straat.

De Vis-ſteyger.
Halle-ſteyger, an de Land-zy.
Lomberde-ſteyger.
Lomberde-ſtraat, ſtuyt ande *Breed-ſtraat*.
't Pickel-ſtraatje, nu bekend Haring-ſtraatje.
Spoey-ſtrate: alwaar men ter Spoey-Poorte uytgaat.
Spoey-ſteyger.
Kleyn-Spoey-ſtraatken.
Kleyne-Spoey-ſteyger: anders Bel-ſteyger.
Heer Butkens-ſtege, nu Botjes-ſtraat.
Botjes-ſteyger.
Pelſer-Brugge.
Pelſer-ſtraatken.
Vlamings- of Stijn-Tomas-ſtraatken, by zommige de Ruyte-ſtraat.
Vlamings-ſteyger, nu de Ruyte-ſteyger.
Swindrechts-Lollaards- of Celle-Broers-ſtraatken, nu 't Dul-Huys-ſtraatje.
Swindrechts-ſteyger.
't Zuyker-ſtraatken, by zommige 't Mueen-ſtraatje.

De

De Vest by de Lotjes, nu de Groote Zuyker-straat.
Gaande door d'Oude Vul-Poort, gezeyd Vuyl-Poort, (welkers Aal-Ouden Torn eenige Eeuwen verstrekt heeft, een Wacht-Toorn, en Steen, voor de Gevangenen.) Komen Wy in
De Prince-straat, daar zien Wy
De Nieuwe Vuyl-Poort, die uytgaande, is
De Koorn-Beurs Geboud, door Jeremias van der Monde, volgens Verdrag, wegens de *Stad*, met Hem gemaakt in 't Jaar *Ons Heeren* 1669, als *Burgermeester* en *Tresoriers* waren

De HEEREN:

Johan Hallincg, Heeren Hermansz.
Mr. Anthoni vander Mast, Heeren Johansz.
Mr. Hugo Baan, Heeren Ockersz.

Weer in de Poort, is
De Kalk-straat.
't Keyzers-Hof: welk duer gaande zien Wy
De Kaayen en
Brugge van 't
Nieu-Eyland. Daar van asscheydende, door de Kalk-straat, en Prince-straat, te rug tredende, en gaende over de Luege-Brigge, daar zienwe
De Lange Geldersche Kaay: die stuyt aan
Roder-monds-Brug. En gaande langs
De Geldersche Dwaars-Kaay, over
De Mazelaars-Brug: Komen Wy aan

't Derden-deel der *Stad*, in 't Jaar 1408. Begonnen, 1609. Vergroot, en 1647. d'Englen-Burgsche Haven 't *Nieuwe-werk* aangehecht: Daar vinden Wy

De Mazelaars en Katharijnen Poorten.
De Lange- en Korte- Englen-Burgse Kayen. Stappende verby
't Rondeel Englen-Burg. Over
Englen-Burgs-Brug, komen opte
Nieu-Hoog-straat. (Daar sich de
Blau-Poort, in 't gezicht van *Zwindrecht* Vertoond.) Welke *Hoog-straat* eyndigd een weynig Noordwaarts van *S. Joost*. En komen dan
Opte Nieu-Haven, en des zelfs Dwars-Kaay. Daarwe onderwege vinden
De Houte-Brugs-straat. En
Venloos-straat. De Dwars-Kaay, opte Nieu-Haven, over gaande, komen Wy an
't Schuyers Dijksje, nu de Wolle-Wevers-Kaay. En zullen mettet
Damiaten Bolwerk

Ende.

De *Straten* der *Drie Deelen* Onzer *Stad* hebbende Beschreven, zullen Wy daar in Aanwyzen eenige *Aal-Oude*, *Voorname* en *Aanzienlike Gestichten*, *Gebouwen* en *Huyzen*: Beginnende achter de *Groote Kerk*:

In 't TWEEDE DEEL.

Opte Grond van *Papen-Bolwerk*, de Huyzen van
Gijsbert van Asperen, en
Kapt. Matthijs Bax, Heeren Johansz.

Twee *Wapen-Huyzen* vanden *Staat*.
't Huys vande Koster ter *Grooter Kerk*, bewoond by Frans Mol.
't Huys van Willem Wens, nu bewoond by Johan van Helmond.
Kraan Roder-mond, welkers Grondslag al voor den Jare 1336. is Geleyd: En werd gehouden dat die *Kraan* de Naam *Rodermond* heeft gekregen, na dat N. N. *Baillion* van *Zuyd-Holland* (welke om de weg-gevoerde *Koe*, by Hem uyt *Henrik-Yden-Ambocht* geroofd, door last *Willems Grave* van *Henegouwen*, *Holland*, enz. te *Valeçijn* was Onthoofd) aldaar zou zijn Opgebracht.
Drie *Wapen-Huyzen* vanden *Staat*: daar van 't eene wel eer was
De *Schole* ter *Grooter Kerk*. De Huyzen
Groot- en Kleyn- Kruyssenburg, toekomende Rochus Rees.
't Oude Oud-Manhuys. De Huyzen
Wylen d'Heer Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelisz. Burgermeester, enz.
Van Heer Mr. Jakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Zwindrecht, Oud Burgermeester, enz.
Van d'Heer Johan Hallincg, Heeren Hermansz. Oud Burgermeester, enz.
Van Heer Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoord, Heere van Henrik-Yden-Ambocht, enz. Schout dezer Stede. Het Huys
't Zarasijns Hoofd, eygen Mejuffr. Machalina van Mewen, &c. Heeren Johans Dochter.
De Vier-Heems Kinderen, toekomende d'Heer Johan Ooms, uytten Veertigen dezer Stede.
't Hart, eygen d'Heer Abraham Stoop, Heeren Jakobsz. Oud-Schepen, Geheym-Schrijver ter Burgermeesters Kamer, enz.
De *Halle*, Gesticht in 't Jaar 1383. en sederd 1544.
Het *Stad-Huys*. Het Huys
Den Gouden Os, eygen Vrou Katharyna van Beverwijk, Heeren Flips Dochter.
't Huys van d'Heer Rafael Bressi.
Het Lam, alwaar op des zelfs Achter-Kamer werden gezien eenige Perken gebakken Glazen van den Jare 1252. Wylen d'Heer Mr. Gerard Brandwijk Okkersz. uytten Oud-raad, en Schepen, enz. Overleden 1673.
Den Kluze, al vermeld in den Jare 13 . .
eygen, Juffr. Rosetta Belljaarts.
Den Roden Schild, eygen Arend van Hage.
Jerusalem, eygen Vrou Adriana de Beveren, Heeren Kornelis Dochter, Vrouwe van Meerdervoort, Kort-Ambacht, enz.
Beyeren. eygen d'Heer Kornelis de Vries, Heeren Dingmansz. uytten Oud-raad dezer Stede.
Den Nachtegaal, (wel eer *'t Kuypers Huys*) eygen d'Heer Johan de Jong, Heeren Kornelisz. uytten Oud-raad dezer Stede.
De *Buers*.
't Schaarlaken, zijnde *Stads-Wage*, welkers boven-deel toekomt, d'Heer Kornelis van den Hogen-boom, Tresorier dezer Stede.
Leeuwesteyn, Wylen Kornelis Wens, werd bewoond by Henrik Westerhout, Post-Meester.
Blyenburg, voor 'et Grootste gedeelte eygen d'Heer Aarnoud de Pilgrim, en zijn Edts Zuster Mejuffr. Lucretia de Pilgrim.

Groot

Groot en Kleyn Rosendaal, eygen Juffr. Adriana van Gezel.

S. Lijsbetten Kapelleken of *Huysken.*

Zwartzenborg, eygen Juffr. Berbara van Beaumont, Heeren Johans Dochter, achter welkers Huys wel eer, ja noch 1545. een *Stads Krane* was. De Huyzen

Hemelrijk, Drake, enz. eygen Vrou Sofia van Beveren, Heeren Kornelis Dochter, Vrouwe van Hardiksveld.

Rynenborg, al vermeld 1371. was eygen d'Heer Johan van Haarlem Rochusz. uytten Oud-raad dezer Stede, Overleden den 2de van Sprokkelmaand 1675.

De *Wijn-Koopers Kapel.*

Blankenberg, eygen Mejuffr. Lucretia Ruysch, Heeren Koenraads Dochter.

Brandenburg, eygen Heer Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend, Burgermeester dezer Stad. Bewoond by d'Heer Mr. *Henrik Onderwater*, Heeren Boudewijnsz. Oud-Schepen.

HOLLAND, daar uyt den Vierden *Dirk*, *Grave* van *Holland* in 't Jaar 1048. met een vergifte Pijl wierd Geschoten, eygen Jakob Moliers, werd bewoond by d'Heer Nikolaas Staphorst, Kaspersz. uytten Veertigen dezer Stede.

Henegouwen, eygen Heer Johan Nikolai van Malapert, Lowijsz. Heere van Krayensteyn, uytten Oud-raad dezer Stede.

Toeverlaats-Torn, eygen Pieter van Gelsdorp.

S. Joosten Kapel.

De Huyzen Rodenborg en 't Schaek. Zijnde *de Bank van Leening.*

't Huys Beaumont, eygen Juffr. Maria Stoop.

Groot Almangien, eygen Vrou Katharina van Beverwijk, Heeren Flips Dochter.

Marienborg en de Groote Wissel, bezeten by d'Heer Pieter de Carpentier, Heeren Roelandsz. Water-Schepen dezer Stede.

Drie Koningen.

Kleyn Jerusalem en Spangien, eygen d'Heer Samuel Everwijn, Samuelsz. uytten Oud-raad dezer Stede.

Van d'Heer van Barendrecht.

Beyenberg, eygen d'Heer Willem van Blyenberg, Laurensz. uytten Achten, en Veertigen dezer Stede.

Wouter Blonk.

Van Heer Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michielsz. Heere van Slingeland, uytten Oud-raad dezer Stede. En

S. Ewoud, eygen Mejuffr. Jakobmina van Beverwijk, Heeren Johans Dochter.

Blyensteyn, eygen Heer Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz. Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeester, en uytten Oud-raad dezer Stede.

De Kuelse Kraan, zijnde 't *Kantoir* van 't *Convoy* eygen d'Heer Sebastiaan vande Graaf.

Het West-Indisch Huys. Het Huys Wylen d'Heer Mr. Kornelis van der Loo, Heeren Willemsz. werdende bewoond by Grave *Johan Belgicus* van Horn, &c. Colonel van een Regiment Zee-Soldaten.

Abrahams Offerande, eygen d'Heer Willem de Witt, Oud-Schepen, daar inne de *Graaflijkheyds Tolle* van *Geervliet* werd Geheven.

De Schippers Huyzen, wel eer de

Kappelle en 't *Gast-huys* der *Scip-luden.*

De Huyzen 1608. door 't vallen van *Puttox-Torn,* Geboud.

De *Groote Brugge*, gezeyd den *Boom*, over zijnde, Gemoet ons in het

EERSTE DEEL

'*t* B*lau*-B*olwerk*, waar omtrent wel eer de V*is-mart* was Heer Daniels vander Merwede, in 't *Ambocht Nieu-Kerk.*

't Huys Wylen Mr. Lazarus de Hoog, enz. Wel eer Heer Daniels *Mart-Veld*, in 't A*mbocht Nieu-Kerk.*

Den Roden Toorn, wel eer den *Torn* in 't *Ambocht Nieu-Kerk.*

Van Kapt. Laurens van Convent, Davidsz.

De Huyzen, eygen Juffr. Kornelia van Beaumond.

De *Nieu-Kerk.*

't Huys des Kosters, bewoond by Jan van Wageningen.

De Groote Swaan, eygen d'Erfgenamen Wylen d'Heer Kornelis van Slingeland, Heeren Sybrechtsz. 1670. uytten Achten; in welke het Kantoir van 't Post-Meesterschap werd gehouden.

Van d'Heer Elias vanden Broek, Mattheusz. uytten Achten dezer Stede.

Oostenrijk, eygen *Dom. Jacobus Lydius, Fil. Balthas.*

Doelesteyn, eygen d'Heer Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Jakobsz. Burgermeester dezer Stede.

Den A*ugustinen Kerk.*

't Huys des Kosters, bewoond by Adriaan vanden Schepper.

Van Heer Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend, Burgermeester dezer Stad.

Wylen Huybrecht Tak, eygen Vrou Alid de Rovere, Heeren Pompeus Dochter, Vrye-Vrouwe van Goidschalk-Oord.

Van Pompeus Berk, Heeren Dirksz. uytten Oud-raad dezer Stede.

Wylen *Monsr. Jean de Lanoy.*

't Huys, bezeten by Heer Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieterszoon, Heere van Blokland, VOORZITTENDE BURGERMEESTER, enz.

De Vygenboom, eygen Maria Eppen-Hoff.

Den Engel en de Bel, eygen d'Heer Kornelis Belljaart, uytten Oud-raad en Schepen dezer Stede.

De Grut-Muelen, eygen Kapt. Gerard van Eysden.

Romen, eygen d'Erfgenamen Wylen Bartholomeus vanden Berg.

't Rijpland, nu de Steur, was wel eer een van de Vier Loop-Plaatzen der Stad, by Ongeval: en naderhand daar in Opgerecht het Wees-huys.

De *Luege-* en M*azelaars-Bruggen* over in het

DERDEN DEEL

daar vinde wy

't Huys Bevers-Schaap. Gesticht by Wylen Heer Mr. Willem de Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Strevels-Hoek, enz. Bezeten by Heer Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willemsz. Heere van Strevels-Hoek, uytten Oud-raad dezer Stede.

De Blau-Poort: Herboud door Koenraad- en Pieter van Schellebeek, volgens Verdrag, wegens de *Stad*, met Haar gemaakt, in 't Jaar *Ons Heeren* 1671. als Burgermeesters en Tresoriers waren,

De HEEREN:
Mr. Jakob van Beveren, Heeren Kornelisz.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heren Adriaansz.
Mr. Anthoni vander Mast, Heeren Johansz.
Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.

Welke voorsz. Poorte, ten wederzyde, Pronkt mette Huyzen der gemelte Bouwers.
't Huys, Gesticht by Wylen Gillis vander Hulk, nu eygen d'Heer Leonard vander Hulk, Gillisz. uytten Oude Achten dezer Stede.
Vand'Heer Johan van Neurenberg, Willemsz. Burgermeester dezer Stede.
Van Dirk de Veer, Alardsz.
Van d'Heer Mr. Johan de Witt, Heeren Johansz. Oud-Schepen dezer Stede.
De Huyzen van d'Heer Rudolf Bremkens, Heeren Johansx. Burgermeester van den Achten, en uytten Veertigen dezer Stede.
Van Johan Reepmaker.
Behalven noch veel meer andere Aanzienlijke Woningen, by Ons inde *Drie* Aangetogen *Deelen* niet met Namen Uytgedrukt.

Ey! datwe hebben overgeslagen, de *Huyzen* inde *Drie Zeyl-dragers*, omtrent 't *Nieu-Poortje*, en de *Drie Snellen*, (staende tegen over *Myns Heeren Herberg-* of *Leeuwenburg*, by Ons vergeten!) Daar in 't Jaar *Ons Heeren* 1588. opten 27[sten] van Sprokkelmaand; En den 9[ste] van Zomermaand 1621. in de *Snellen*, *Vier Zonen*; en in 't ander, *Eene Zoon*, met *Drie Dochteren*, t'eener dracht, zijn *Geboren*. Welke op 'er Tijd, behalven Een, (reeds Gestorven, onder de Vier Laatste.) Met Groote *Staci* en *Plechtelikheyd*, ten *Doop* Geleyd, in de *Augustinen Kerk* zijn *Gedoopt*.

Te voegen, by 't Huys Bevers-Schaap. Gekocht by d'Heer Huybrecht vande Graaf, Nikolaasz. Uytten Achten, en Veertigen dezer Stede.

Onze Stad

DORDRECHTS

Opkomst, Stichtinge, Vergrootinge, &c. hebbende Beschreven; Staat Ons te verhandelen eerst in 't Algemeen, en daar na in 't Byzonder, hare Gelegendheyd, Gedaante, Toestant, Koopmanschappen, Neringen, Gilden, Vryheyd, Voor-rechten, Oude-Haer komen, en wat dies meer is. Zy is, als wy gezeyd hebben, Gelegen in *Zuyd-Holland*, welk *Willem Heda*, in zijn *Geschicht-Boek* der *Bisschoppen* van *Utrecht*, op veel plaatzen noemd het *Land* der *Wilten*, wel eer, als L. *Guiciardijn* wil, gevoegd aan *Braband*, eer dat den *Hoogen-Vloed* op *S. Elisabets-nacht*, in 't Jaar 1421. den *Grooten-Waard* 72 van zijn *Dorpen* Onderdompelde, en 't Hoofd de Inhalen. Waer op de Vaersen van *A. Junius* slaan:

DVrdreChto In CVbVIt VIs atroX InCIta VentIs
Vrbs qVa dIssILVIt protInVs haVſta MarI.

Dat is:

Door ſtorM-Weer over Dord geVaLLen, Lag de Stad
geſChonden, datſe ſChier een Zee geLeek door 't nat.

J. OUDAAN.

WErd, alswe reeds gezeyd hebben, met de Water-vloed *Merwede* door-ſtroomd en Omcingeld, alhoewel *L. Guiciardin*, *Jean le Petit*, *J. A. Kolom*, en Dr. *J. van Beverwijk*, in hare *Beſchrijvinge* ſtellen, dat eenige willen, dat zy niet alleen op de *Merwe*, nemaar ook op de *Maas*, *Waal*, en *Linge* leyt. Om dat 1549. als *Koning Flips* laatſte *Grave* van *Holland*, als Erff-wachter hier zijn *Blijde Inkomſt* dede, toen onze *Stad* wierd uytgebeeld in gedaante van een *Maagd*, met dit Onderſchrift:

Me Moſa, me Vahalis, me Linga, Mervaque Cingunt,
Æternam Batavæ Virginis ecce Fidem.

Dat is:

De Maas, de Waal, de Merwe, en Linge, my bekroonen,
Dies ik, Bataaffſche Maagd, een eeuw'ge Trou kan toonen.

J. OUDAAN.

Is *Langwerpig*, een *Galey* by na gelijk, rondom, behalven de laatſte Vergrooting, Omgord met *Muuren* en *Steene Veſten*, die al Begonnen wierden in 't Jaar 1230. als de *Oemen*, *Duyken*, en *Suyſſen* an 't *Roer* en op 'et *Kuſſen* zaten. (Had te vooren maar *Aarde Wallen*,) diewe voorts inde Jaren 1644. en 1647. heel hebben zien Toehalen. Werd Door heen, en Rond om mette *Riviere Merwede* (de *Oude-Maas* en *Dubble* na den Jare 1421. Verdwenen,) Beloopen.

Is Rijk en Machtig, wel Voorzien van Leef-tocht en Nood-druſt: inzonderheyd van End-Vogelen, Allerhande Rivier-Viſch, Zalm en Steur, die inde Byleggende Vogel-Kooyen, en naaſt-gelegen Stroomen, Gevangen, Aldaar ter Mart Gebrocht en Verkocht werden. Zy Handeld ſterk in Wynen, Graan, Hoppe, Wit-Zout, Hout, Pek, Teer, Steen, Yzer, Kalk, Kolen, Garen, Twijn, enz. Zijnde bykans over al verzien met Winkels, Neringen en Ambochten. Onder haar Neringen en hoeven die vanden Brou-Ambochte hare Naaſt-gelegen Buren geenſins te wijken, als wezende vermaard door haren Dordſe Mom, Engels en ander Bier. Hebbende drie Jaar-marcten: Te weten, de Mey-Mart begin nemende den Vierden Vrydag na Paaſchen. Heer Daniels Mart, op S. Bonifacius den vijffte van Zomer-

maand.


DORDRECHT



maand. En de Bamis-mart, komende 's Vrydags na S. Lucas, toch die op een Vrydag vallende, word ten zelven dage ingeluyd. Durende de Vrydomme der voorsz Marten, (behalven Heer Daniels Mart, die maar acht dagen en begrijpt) veertien dagen. En beneffens dien ook drie Week-Mart-dagen, als 's Maandags, 's Vrydags, en na den Ouden Haerkomen des Saterdages opten Riedijk en in Heer Daniels Wijk. Ingaande met 'er Zonnen Opgang, en eyndigende opte Middag. De Bestieringe der voornoemde Stad bestaat by de Ed. Groot-Achtbre Heeren, die vanden Oud-rade of Vroedschap. De Schout, Burgermeesteren, Schepenen en Goede Luyden van den Achten. Verziet, als Baander-Heer vande Merwede, ten behoeve vande Stad, met des zelfs Heerlikheyd, den Ed. Heer Burgermeester inder Tijd.

Steld een Dijk-Graaf en Bailiju over 't Rechts-gebied en Dijk-ban, Vande Merwede, een Schout van Acht dagen, over 't Schoutendom in Dordrecht. Ontfangt Land-poorters. Verleend Brieven van Handsluyting, Afleyding, en Daag- en Vang-brieven.

En heeft ter Vergaderinge vande Ed. Groot-Mog. Heeren Staten van Holland en West-Vriesland, onder de Steden, het Voorzitten en d'eerste Stem. Hare Gemagtigde inde Gemachtigde Raden van Holland. Ter Zee-voogdyschap inde Kamere vande Maze te Rotterdam. Opten Graaffelijkheyds Tolle van Gorchum, 1554. hare Stad beleend en in handen gesteld, van Keyzer Karolo de Vijfde. Heeft hare Bewind hebbers van de Oost-Indische Maatschappye ter Kameren, zoo t'Amsterdam als in Rotterdam. Steld Bewindhebbers over de West-Indische Maatschappye binnen hare Stad. En heeft, wegens de Gemeenten-Staat van Holland, alleen Recht om Goude, Zilvre- en Kopre-Penningen te mogen Zegelen, Munten en Slaan. Heeft op 'er Buerte Gemagtigde in d'Algemeene Staten. In den Raad van Staten. Inde Reken-Kamer des Algemeenen-Staats. In die vande Rekeninge van Holland. Ter Zee-voogdyschappe van Zeeland inde Kamere tot Middelburg. Heeft onder haar Voor-rechten, de Stapel van Wynen, Graan, Hoppe, Hout, Zout, enz. Te zien inde Handvesten, haar by de Graven van Holland verleend en gegeven. Te weten, dat alle Schepen den Rijn, de Maas, Waal, d'Yssel, Lekke en Merwede nederkomende, &c. aldaar zullen Stappel houden, haar Goeden Venten, Verbodemen, enz. Jan, onder de Graven den Eersten van dien naam, heeft het Stapel-recht gegeven in 't Jaar Ons Heeren

1299. Jan den tweeden, heeft ook in 't zelve Jaar twee maal zijn Zegel daar aan-gehangen. Daar na Bekrachtigd en Vermeerderd van Willem den derden.

1304. 1325. 1330. Van Willem de Vierde.
1338. 1342. 1344. 1345. Van Vrou Margriet.
1346. 1350. Van Willem de Vijfde.
1348. 1353. 1355. Van Hertog Aalbert.
1357. 1359. 1373. 1389. 1390. Van Willem de Zesste.
1404. Van Jan den Derden.

1418. Van Flips den Eersten.
1425. 1447. Van Karel den Eersten.
1467. Van Maximiliaan en Maria.
1478. Van Flips den Tweede.
1494. Van Karel den Tweede.
1515. 1540. 1541. Van Flips den Derden.
1555. 1561. Behalven de Handvesten der Boeten, het stellen van Hooge Ambten, 't geven van Kueren en Ordonnantien, ande Gilden, Ambochten, Neringen en Broederschappen.

En waren de Gilden met 'er onderhorige, op S. Gillijs dach of 's Woendages na S. Jans dach uyt gaende Oegst in 't Jaer Ons Heeren M. ccc. Lxvii.

GILDEN. 1367.

1. Vleeschouwers, Te weten vande Grote en Kleyne Vleys Halle.
2. Visch kopers, van den Grote en Kleyne Vis-Mart.
3. Sciplude, als 't Grote Gilde, 't Oude Gilde, 't Gild vande Maze, Van 't Eynde, Van den Riedijck, en van den Spoeye.
4. Hout-copers. Van S. Niklaes.
5. Huus-tymmerluden, Cupers, Scrinemakers, ende Bordehouwers.
6. Scip-tymmerlude.
7. Backers.
8. Brouwers.
9. Marsluden.
10. Yzersmeden.
11. Wantsniders.
12. Nieu-Cledermakers.
13. Oude-Cledermakers.
14. Silversmeden, Riem makers, Pot gieters, Beeldemakers ende Glazemakers.
15. Maetsenaers ende Tegel deckers.
16. Nieu-Scoemakers ende Huydevetters.
17. Oude-Scoemakers.
18. Plattinie makers.
19. Scerers, mitter drogher Scare ende Baerdemakers.
20. Ried deckers ende Leemers.
21. Linne Wevers.
22. Hant-scoe-makers, Borsemakers ende Tas makers.
23. Zaghers.
24. Knapen van Wijn-Ambocht.
25. Wolle-wevers, Volres, Ramers, Verwers ende Wolle-copers.
26. Bont-werkers.
27. Appel-copers.
28. Mandemakers, ende
29. Moelenaers.

Hedendaagse Gilden met 'er onderhoorige, uyt welkers getal, aan 12 der zelve, zijn Betroud de Sluetelen totte Yzere Kasse, staande ter *Kamer* van de Heeren BURGERMEESTEREN. Die wy mette Letteren A. B. C. zullen anwyzen.

1. Vleeshouwers, A. een Sluetel.
2. Hout-kopers, B. Idem.
3. Wantsniders.
4. Mazelaars, C.
5. Schippers Gilde, D.
6. 't Groote Gilde.
7. Speuyenaars, E.
8. 't Gild van den Eynde, gezeyd Tappers.
9. Ryedykers, gezeyd Schippers.
10. Schip-timmerluyden.
11. Heerē van S. Jan, gezeyd Kleermakers, F.
12. Bakkers, G.
13. Droogscheerders.
14. Chirurgijns.
15. Huys-timmerluden, H.
16. Kuypers.
17. Schrijn-werkers.
18. Metzelaars.
19. Koomans, I.
20. Viskopers, K.
21. Appelkopers.
22. Mandemakers.
23. Verwers.
24. Schoenmakers, L.
25. Oude Schoenmakers.
26. Oude Kleerkopers.

27. Bontwerkers.
28. Smeden, M.
29. Goud-Smeden.
30. Glaasmakers.
31. Linde-wevers.
32. Hoedemakers.

Noch zijn de Broederſchappen en Confreryen.

1. Die van den Brou-Ambochte.
2. Schilders, of van S. Lucas.
3. Boorſel- of Paſſament Werkers.
4. Knoopmakers.
5. Drog berey Kunſt, of *Pharmacia*, gezeyd Aptekers.
6. Twijnders.
7. Vande Vlas Neringe.
8. Boekverkopers en Drukkers.

Onze Stad *Dordrecht*, wel eer dapper Kleyn, allenkskens Aangegroeyd en toegenomen. (Leggende aan den *Grooten Waard*: in 't Jaar 1421. daar van Afgerukt, en metter Tijd door de Aangedijkte *Polders*, uytte *Slikken* inde Jaren 1589. 1603. 1615. 1617. 1647. 1659. weder *Bevorſt*, en Begroot mette *Merwede*, *Dubbeldam*, Den *Aloyſen-* of *Boven-Polder*, De *Myle*, *Wieldrecht*, *Twintig-Hoeve*, *Krabbe*, enz.) Schijnd aan de *Zuyd*-zyde een *Land-Stad* te wezen.[a] Leyt aan de *Noord-Ooſt*, *Noorden-* en *Noord-Weſt*-zyde opte Aangename *Stroom Merwede*, hebbende mede de zelve nevens de *Gronden* vande *Merwede* in 't *Ooſten*, en over de zelve, de Heerlikheyd *Papendrecht*, of, breder genomen, den *Alblaſſer-Waard*, mette Ambachts-Heerlikheden, *Naaldwijk*, *Over-Slidrecht*, gezeyd *Lokhorſt*, en *Niemands-Vriend*, ten *Noorden* het *Noord-Diep*, ten *Noord-Weſten* de vermakelijke *Plaatzen* en *Dorpen*, *Zwindrecht*; ('t Luſtig *Zuyd-Hollands-Tempe-dal*,) *Meerdervoort*. De *Lind*, *Nederhoven*, enz. En ten *Weſten*, en *Zuyd Weſten* de *Mijl-Polders*, en 'et *Dorp Leer-Ambocht*, gezeyd *s'Graven-deel*. Begrijpt Hemels-Breette over de 103 *Zuyd-Hollandſe Mergen*. Behalven 't geen op *Stads-Grond*, en onder des zelfs *By-vang* is begrepen.

a Belending.

b Grootte.

c De *Naam* is reeds verſcheyde malen uytgedrukt.

c. Naam.

De
NAAM-REDEN,

WAar af onze Stad den naam draagt, daar van zijn ook verſcheyde meyningen. De Oude Hollandſche Kronijk noemtze *Dorrechtsdrecht*, dat is de *Stad van Dorech.*[a] Gelijk den Hoog-geleerden Heer *Adriaan Junius*, het woord *Drecht* (komende van dragen) uytleyt en zegt het zelfde te beduyden dat *Forum* by Oude en zuyvere *Latynen* beduyd: Te weten, een *Stad*, of *Vryheyd* door eenige *Markten* vermaard.[b] Matthijs vander Houven Handveſt-Kronijk, *Thurendrecht*, *Tungren*, *t'Ordrecht*, of *Dordrecht*, *Thurdrecht*, *Thuri-*

d Naamreden.

a *Diviſie* 1. *Cap.* 22.

b *Beſchrijv. van Holl. enz. Mihi fol.* 11.

Thuridrecht, *Thoridrecht*, *Doringerdrecht*, &c. Voorts, zeyd zijn Ed. is 't buyten allen twijffel, dat de *Batavische Duringers* tot *Dordrecht*, Item tot *Durostatum*, haar Volk planten gehad hebben, &c. Dit *Rijk* der *Thuringers* strekte sich tot *Duys-burg*, want den Hiltory-schrijver *Sigisbertus*, noemd op 't Jaar 431. *Dispargum* (of *Duys-burg*) een *Kasteel* der *Turingers*; van gelijke doed *Gregorius Turonensis*. Van welk Rijk der *Tungri*, *Thuringi*, *Doringi*, den *Koningklijken Setel* of *Hof* is geweest tot *Thurdrecht*, nu de Schoonste, Machtichste *Hoofd-Stad* *Dordrecht*, van welke *Turingi* de *Stad Dordrecht*, ook den naam plach te voeren van *Thurendrecht*, gelijk als men ook aldaar noch speuren kan an 'et Oude, des zelfs Stads, Zegel, waar in gegraveerd staat inde *Circumferentie SIGGILLUM OPIDANORUM IN THURDRECHT.* [c] Alhoewel den Hoog-geleerden Heer *Marcus Suerius* van *Boxhorn*, meerder behaagd, dat *Dordrecht* komt van *Door-trekken*. My dunkt dan, zeyd dien Oudheyds Louteraar en Opzoeker, dat *Dordrecht*, is alzoo gezeyd van *Door*, by de *Latijnen* beteekenende *Per* of *Trans*, ende Trekken, 't welk bewijst *Doortrekken* in 't Latijnsch *Trajicere*: van welk woord der Latynen het onze zonder twijffel is gesproten, en de Letteren, en de Letter-grepen (*Syllaben*) bykans de zelve zijnde, ten zy dat zy een weynig zijn in onze sprake in een gesloten, getuygen 't zelve klaarlijk genoeg. Van *Trekken* dan komt *Trecht*, of, om dat het beter zoude luyden, d'eerste letter zoetelijk veranderd zijnde, komt *Drecht*, by de Latynen *Trajectus*. Maar *Dordrecht* is zeer bequaamlijk met dezen naam geteekend, om de gemakkelijke en zeer lichte *overtrekkinge* en overvoeringe, van d'een Zyde voorder in *Holland*, van d'Ander in *Braband*, *Zeeland*, en al de omleggende Land-streekken. [d] Andere leyden den Naam af van *Thor* of *Thur*, een *Asgod* der *Oude Sassen* dezer Landen, dieze Aanbaden en Offerande dede, eer S. *Willebrord* haar *Onzes Heylands* Leere verkundigden. Zy geloofden dat, als hy Aangeroepen en gebeden wierd, en dat 'er Offeranden en Diensten, ter eeren, wierden gedaen, dat 'y dan gaf schoon en bekwaam weer, en dede het Graan en allerley Vruchten overvloedig wassen, en keerden van hun de Pest en andre Besmettelijke ziekten. Maar als hy vergramd was, zoo veroorzaakte hy Quaad Weer, Storm, Slag-regen, Hagel, Blixem, Donder, &c. eygende hem alle Weken eenen dag toe, die Wy *Donderdag*, de *Zweden*, *Denen* en *Yslanders* *Thorsdag* of *Thorstag*, en d'*Engelsche* *Thursday* noemen. Hy werd beschreven en uytgebeeld, zittende in een groote Zale in volle Heerlijkheyd aan 't voeten eynde van een Gedekt Bedde, hebbende op zijn hoofd een Goude Kroone, en daar rondom 12 blinkende gulde Sterren. [a]

D. *Jacobus Lydius*, gedenkt ook dezen Afgod *Thor*. „Ik twijffele, „zeyd zijn E. of Ik dienst of ondienst aan myne Geboort-Stad doen soude, „indien ik voorby ging *Thor*, den Opperften onder de Afgoden der „Duytsen, die vanden Suabers uytgebeeld werd gelijk als Jupiter, met een „staf inde hand, ende werd gehouden te heerschen over den Donder, Blixem, „Regen,

c Eerste Deel, Tweede Boek, cap. 2. en 5. Tweede Deel, Vijfde Boek, cap. 7.

d Tom. van Holland. Leyden, 1634. fol. 73.

a Zied' oudheden der Nederland. Mihi Fol. 58.

„ Regen, Wind, en de geheele Lucht; ende werd gehouden aan *Dordrecht* „ den naam gegeven te hebben, om dat hy aldaar seer neerstig wierd ge- „ diend, &c. En is dit dies te waarschijnliker, om dat in sekeren Briev van „ Keyzer Henrik, de Vierde van dien naam, eenige voetstappen van den oor- „ spronk van den naam *Dordrecht* vernomen werden, als zijnde daar geschreven „ niet *Dordrecht*, maar *Thurendrecht*. c

c *I. Lidii Verhoogd Nederland. fol.* 5.

Mr. *Jakob* vander *Eyk* haald voor den dag het Oude *Veld-geschrey* dezer *Stede Thurt en Thurdrecht*, *corrupte Thure-Thurette*, waar van, [misschien den Heydenen ontleend] over Vijftig of Seftig Jaren, als een overblijffel, de gedachtenisse noch wierd behouden, inden *Vasten-Avond-dans* of Reye, die de Jonge Luyden, ten zelven tyden plegen te leyden, waar van de Leyds-man een blank Swaard voor droeg, Hy voor, en die reste na, Zingende en tot meermalen verhalende 't voorschreve Veld-geschrey, &c. (Vinde 1450. in Burgermeesters Rekeninge : Gegeven den gesellen vanden drie Scipluden Gilde, die metten Zwaerde danften te Vastelavond, t'samen geschenct, drie postulaets gulden an gelde, en x. stoep wijns, den stoep ij. stuyv. en een half, xiiij. pond viij. schell.) Geeft ook in bedenken den Ouden Naam, waar mede d'Omgelegen of Ingezeten Huys-luyden (die haar spraak minst veranderd hebben) deze *Stad* noemen, als *Thort*, *vel t'Dordrecht*, in 't kort *t'Dort*. Toch dat 'em het waarschijnlijkste toeschijnd dat die voorschreve Stad haren Naam heeft van de Riviere *Thurt* of *Dort*, zijnde, zoo hy zegt, een *Sprankxken* vande *Merwede*, en aande Noord-West-zyde tusschen de *Stad* en den *Zwindrechtsen-Waard* loopende, gelijk mede bewezen is door het *Leen* en *Visscherye* van *Dorts-Monde*, boven de Mond van *Dort* beginnende, en voor by de *Stad Dordrecht* na *Barendrecht* strekkende : Welk Leen en Naam van *Dortsmonde* zeer Oud, ende menichten Jaren by het Oude *Geslacht* van *Beveren* [en andere] binnen *Dordrecht* Bezeten, en te *Leen* gehouden is. a

Dordrecht, 1668.

a *I. v. Eyk, Beschrijv. van Zuyd-Holl. fol.* 58

Heer *Jan Rutgers* in zijn *Verscheyde Lessen*, houd, dat *Dordrecht* zijn Naam heeft vande voornoemde *Riviere Dort*, en *Drecht*, *Trecht*, en *Tricht*, welk beteykend een *Overtocht*, (*Trajectum*,) en over zulks, *Dordrecht*, niet anders te zijn als een *Overtocht* van de *Stroom Dort*. b

b *Ian. Rutg. Var. Lect. Lib.* 3. *Cap.* 13. *Fol.* 238, *&* 239.

Den Hoog-geleerden *Isaak Vossius* meend, dat *Dordrecht* die *Stad* is, welke in *Frodoards Geschicht-Boek*, op 'et Jaar Dccc. xxviij. werd genoemd *Durofostum*, dat is, Water-Vest, eertijds geheeten *Wiltenburg*, dan heeft zijn Naam Verwisseld in *Durdrecht*, of *Dordrecht*, welk een *Overtocht* des *Strooms* Beteykend. c

c *Zie boven Myne Beschrijving. fol.* 34. 35.

Andere van de menichte der *Thoornen* of *Thornen*, *Thorendrecht*, verkort *Thordrecht*, of *t'Ordrecht*. Van de *Thoornen* of *Thornen* die de *Stad* wel eer hadde, en ook daar mede Omsingeld wierd, waren of zijn noch in gedachtenisse gebleven, de volgende.

(Wy zullen al weer in 'et *Tweede Deel* Beginnen, en zoo voorts af handelen.) Eerst Twee Thorentjes, staande opte *Overdekte Gaandery*, beginnende aan 't

aan 't *Papen-Bolwerk*, achter de *Groote Kerk*, 1647. afgebroken, *'t Rondeel Englen-Burg* 1650. veranderd in een *Woning*. De *Kalk-Toorn*, staande op *'t Nieu-werk* 1584. afgebroken. Noch een daar Omtrent staande. *Water-Steyn*, Jonkvrou *Heylwy*, van *Nessen* Dochter, of *Grietken* van *Driels Toorn*: naderhand *Stads Werk-Huys*, nu de *Laken-Halle*. *Herman Vinken*, *Cleys Scoutaten*, *Klockelairs* of *Toeverlaats-Toorn*; by d'Heer *Joh.* van *Beverwijk* genoemd *Vinkenburg*: nu toekomende *Pieter* van *Gelsdorp*. Bakkers Toorn of Waakhuys stond aan de *Wal* omtrent *S. Joost*. *Alaerd* van den *Wijngaerden*, *Kolsters*, of *Drenkwaarten* Toorn, eygen Mr. *Matthijs Pompe*, Heere van *Slingeland*, zijnde *Pak-huyzen*. *Joppen* Toorn, sederd 't Jaar 1600. ten gebruyke vande *Graaffelijkheyds* Tolle van *Geervliet*, te voren te *Geervliet* geheven. Heer *Bendijn Puttox*-Torn 1607. om zijn Oudheyd afgebroken, en zijn 1608. opte zelve Plaats, toch een weynig achterwaarts twee Huyzen Gezet: 't eene met dit volgende Opschrift:

Door 't Vallen vanden Puttox-Toren Out
Ben ick Gebout.

Werd gehouden naast den *Torn* der *Tolle*: (wel eer gelegen opte *Stroom Merwede*, loopende langs den *Ouden-Dijk* en 't *Eerste Deel* der *Stad*, naderhand *Tolbrugs-Toorn* genoemd, hier boven Uytgebeeld.) Den *Oudsten Torn* der *Stad* te hebben geweest: en hadde eenige Honderden Jaren, een *Gevangen-Torn*- en *Steen* van *Thurdrecht*, verstrekt. Hanneken van Dorths Toorn, opten Boom 161.. ofgebroken. *Ammen* of *Rooden Toorn* t'eynde den *Riedijk*, achter welke Heer *Daniels* vander *Merwede Mart-veld* plag te zijn, nu *Woninge*. Het Tol-Huys opte Vest omtrent *'t Hoef-yzers Straatje*, mede veranderd. *Bertout Loenis*, *Martens* of *Ronden Torn*, verby de *Riedijks Poort*, werd nu bewoond. *Melis Toorn*, *Houtkoopers-Waakhuys*, gezeyd *Oostenburg* achter 't *Nieu-Kerk Hof* 16.. ofgebroken. *Pellen-Torn*, stond opte *Hoeken* van 'et eynde des *Riedijks*- en *Toorn-straatjes*. *Borst-rokken Torn*, nu toekomende *Anthoni Moliers*. Den Torn wel eer an 't eynde van *Oversloeten-Stege*. De *Schutters*, *Nonnen* of *Kuypers Toorn*- en *Waak-huys*, ten deele ofgebroken, veranderd in Woning. *Luchtenburg* t'eynde der *Nieustraat*, een Waakhuys. Den Aal-ouden *Minre-broeders*- of *Mennebrugs-Torn*, nu de *Kruyd-Toorn*, nevens de *Vriezen-Poort*. Den *Toorn*, bezyden de *Molen Hoogmoed*, wel eer een *Waakhuys*. Den Toorn tusschen de *Muelens Hoogmoed*- en *Raap-Hout*. Buels *Toorn*, nu een Waakhuys en Woning. Soetgens Toorn. Heer *Adriaan Ockers-Toorn*, by de *Spuy-Poort* 1672. Omgevallen, en ten deele weder Opgeboud. *Butkens-Toorn*, 1586. ofgebroken. *Lotkens Torn*, een Waakhuys en Woning. Mr. *Jan Adriaans Toorn*, stond aan de Vest, by de Lotjes omtrent den Jare 1617. ofgebroken. Noch Een by de Lotjes mettet Slechten vande Vest aldaar mede weg genomen. Den Aal-ouden Vulpoorts-Torn, hebbende eenige Honderden Jaren een *Stads-Gevangen-Wacht-Torn*, en *Steen* Verstrekt: is veranderd in *Woningen* en *Koorn-Zolders*. Voorts *Heyster-Bax-Torn*.

Den

Den Torn opte *Melk-Brigge*. *Katharinen Torn*, en *Gijpkens Torn*.

Toch waar die Belend waren, heb Ik niet kunnen uytvinden. Overslaande de *Thoornen* der *Stads Poorten* en meer *Andere*. Den *Tolbrugs-Torn*, boven Gemeld, is 1544. ofgebroken.

W A P E N.

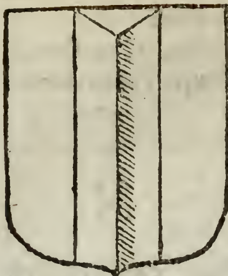


IN 't Jaar Ons Heeren M. LXIV. als Mr. *Arend* van *Buchel*, in zijn *Aanteykeningen* op de *Zaken* en *Bisschoppen* van *Utrecht* wil, dat Onze Stad Dordrecht Haar *Wapen* en *Zegel* heeft gekregen, van Bisschop *Willem* den Eersten dies naams, onder de *Gemyterde* den 21sten, te weten een *Kerk*, gelijk hier neven Uytgebeeld is, met dit Omschrift: †. SIGILLUM SECRET. OPP .... RDRE. dat is: na wy achten, *Den Geheymen Zegel der Inwoonderen van Dordrecht*.

Hebbende ook van gemelte *Willem*, (als zijnde een *Zone* van *Wichard* den Tweede en Laatste *Voogd* van *Gelre*) gekregen tot *Tegen-Zegel* een *Roos*, by *Gelderland* eertijds gevoerd. a

Toch wat hier van zy en zal Ik niet betwist-redenen. Maar zeggen, dat al eenige Honderden Jaren Onzes Stads *Wapen* is geweest den *Toorn*, boven 't begin van dit *Hoofd-Stuk* Afgebeeld en Vertoond. Hebbende dit omschrift: †. SIGILLUM: OPPIDANORUM: IN DURDRECHT: AD CAUSAS. Dat is: *Der Poorteren in Dordrechts Zegel ten Zaken*. Hebbende tot *Tegen Zegel*, een *Klimmende Leeu*, met dit Omschrift: †. CLAVIS SECRETI SIGGILLI. Dat is: *De Sluetel vanden Geheymen Zegel*. *W.* van *Goudhoeven*, Hem volgende Mr. *Jakob* vander *Eyk*, Dr. *Joh.* van *Beverwijk*, en *Jakob* van *Oudenhoven* zeggen, toen inden Jare 1351. dien *Bloedigen Water-Slag*, tusschen *Keyzerin Margriete* en Hertog *Willem* Haren *Zone*, opte *Maze* was voor-gevallen, waar door die *Water-stroom* van 't *Bloed geplengd*, drie dagen lang aande *Kanten* des zelfs *Rood*, en in 't *Midden*, zoo wel by *Vloed* als *Ebbe* enkel *Water* Vertoonde.

a *Vid. Hist. Episcop. Vltraject. Wilhelmi Hedæ. Cum Not. Buchel. Impress. Vltraject.* 1642. *fol.* 133.



Dat die van Dordrecht, daar van (op zoo een wijs als hier neffens te zien is) hebben Aangenomen. Voerende een *Rood Veld*, gebroken met een Zilvre Pale.

Toch wat hier van zy, laten Wy aande Naaukeurige en Naarſtige Onderzoekers.

Dan vinde inden Jare 1482. *Stads Wapen* en *Zegel*, noch geweeſt te hebben den aangewezen Toorn met dit Omſchrift: †. SIGGILLUM * OPPIDANORUM * IN DURDRECHT. Dat is: *Den Zegel der Inwoonderen van Dordrecht.* Hebbende ten *Tegen-Zegel* een *Klimmende Leeu*, met reeds meer gemelte Omſchrift: † CLAVIS SECRETI SIGGILLI. Wel is waar, dat wy in Latere Eeuwe hebben gevonden *Stads Wapen* en *Zegel*, den nu reeds meermalen gemelten *Thoorn.* Hebbende tot *Tegen-Zegel* een *Veld*, gebroken met een *Paal*, zijnde Omſchreven SIGNUM * MARCATRUM * IN DORDRECHT. Dat is: *'t Zegel der Koopluyden in Dordrecht.* En werd Ons Jonger *Stads Wapen* uytgebeeld, zijnde een *Rood-Veld* gebroken met een *Zilvre Paal*, en werdende gedragen door twee *Griffioenen.* En dus veel aangaande 't WAPEN.

De KERKKEN in DORDRECHT, enz.

Toch Wy zullen Beginnen met

DE GROOTE-KERKS-TOORN.

Tweede HOOFD-STUK.

De Groote-Kerks-Toorn,

DIemen volgens 't Bewerp of Model daar van zijnde, inde *Kerk* hangende, noch ruym eens zoo hoog meende te maken, maar Onvolmaakt gebleven, toch zoo hoog is geworden, datmen by klaar en helder weer, door hulp van *Verkyker*, daar af, *Utrechts Hoofd-kerk*, *S. Martens Dom* gemakkelijk kan Beoogen, den Buytenſte kring van de bovenſte Gaandery, beſlaat in zijnen Omtrek 222 *Rijndlandſche* Voeten, of 17 *Putſche Roeden.* is Hoog ongevaarlijk 209 gelijke Voeten, of 16 Putſe Roeden, tot aande toppen der *Uur-wyzeren*, anders 325 Trappen tot op 'et boven Platje. Heeft ten Vier zyden, een vande gemelte Uurwyſeren. En heeft een *Klok-geſlag* vande uuren en half-uuren: Welkers *Klokken* mede dienſt doen inde Plechtelijkheyd of *Ceremonien* van *Luyen.* Wanneer den *Toorn* is geſticht, zullen wy daar na zeggen. Volgd

De L. VROUWE, of
GROOTE KERK.

WAnneer Onze *Hoofd-Kerk* is Gebouwt, daar van zijn verscheyde meyningen, *Molanus*, en daar in van *Augustinus Wichmans*, in zijn *Brabantia Mariana Lib. 1. Cap. 25. pag. 219.* gevolgd, die de H. *Sura* voor Stichtersche daar van stellen, willen omtrent 't Jaar 1300. (welk den Hoog-geleerden *A. Junius* voor een Fabel acht. *Ton. van Holl. fol. 14.*) *Heribertus Rosweydis* in 't *leven der Heyligen*. Steld haren Sterfdag opten 10. Febr. 1320. d'Oude *Hollandsche Kronijk*, steld Sotheris, in duytsch Zuwaert, wel tot Stichtersche der eerste Kerke, maar wanneer dat dit geschiet is, zeytze, kan men niet weten. *Divisie 1. cap. 22.* Andre willen de Bouwing zy op 'et Jaar 1334. W. *van Gouthoeven* 1339. in zijn *By-voegsel* opte *Hollandsche Kronijk, Mihi fol. 76.* daar in 'em *Boxhorn* volgd, *Toneel* van *Holland*, *Blad of fol 80.* Welk Jaar d'Heer *Joh.* van *Beverwyk*, die Ik daar in na volge, enkel op den *Toorn* past. Toch *Goudhoeven*, schijnd op 'et reeds gemelte Blad, die *Kerke* vroeger te willen stellen. Men bevind, zeyt Hy, in een Oud *Regisler* tot *Wtrecht*, inhoudende de *Fondatien* der *Kerken* en *Kloosters* des *Bisdoms*, dat tot *Dordrecht* een *Kerke* Gesticht wierd in 't Jaar 1064. Welk de Heer *Joh.* van *Beverwijk*, deze *Kerk* Toe-eygend. Maar of dit op de *Groote Kerk*, dan of 'et op de *Nieu-Kerk*, of 'et *Gast huys Kerksken*, of de *Kappel* op den *Rie-dijk*, moet toegepast worden? staat den Naau-keurigen Lezer en Onderzoeker, nader te Overwegen. Ons blijkt altoos klaar, uyt een Geschreven Perkemente *Calendario* of Dag-lijst, Beginnende met het Jaar 1300. en eyndigende 1571. nu onder My berustende, datze in 't Jaar 1300. al in wezen was, uyt 'et volgende: Groote Kerk.

xj. Kalend. Februar. Memoria Harmanni Vinke Junioris, ex eo quod Corpus ejus Translatum erat de Ecclesiâ Telleusen, ad hunc Locum. Anno Domini M. ccc.

Dat is:

Gedachtenisse vande Jonge *Herman Vinck*, om dat zijn *Lichaam* van de *Kerk* van *Tolloysen*, was overgebragt tot deze *Plaets*, in 't Jaer *Onzes Heeren* Een duyzend en drie honderd, den 22. van Louwmaand.

xj. Kalend. Februar. Obiit Margareta Uxor Theodrici Filii Yden. Anno Domini M. ccc. *quæ legavit, x. gr.*

Dat is:

Sterf Margareet, Dirk Ydenszoon Vrouwe, in 't Jaar *Ons Heeren* M. ccc. den 22. van Louwmaand, maakte x. groten.

viij. Kalend. Februar. Obiit, Tyelmannus de Vinea Anno Domini M. ccc. *qui legavit x. Solidos.*

Dat is:

Sterf *Tielman* vande *Wijngaard*, in 't Jaar *Ons Heeren* M. ccc. maekte 10. schell.

Diergelijke meer, indien 't noodig waer, zouden wy uyt gemelte dag-lijst kunnen ophalen, dan stappen die over. Werdende deze Kerk in die *Kalendario* genoemd; nu *Ecclesia* Beatæ *Mariæ*, *dan Ecclesia* Major, ook *Ecclesia* Dordrana, of Dordracensis, *& hæc Ecclesia*, *aut* Templum. Dat is: De Kerk der zalige Maagd Mariæ, de Groote Kerk, of de Kerke van Dordrecht, en deze Kerk. Vermeld in Tresoriers Rekeninge 1323.

Deze KERK was een *Collegiale* en *Parochiale Kerk*. Hier in was by *Openen Brieven* Hertog *Aalberts* van *Beyeren* 1366. Opgerecht een *Stift*, *Collegie* of *Capittel*, Bestaande in een *Halve Canonisie*, Uyt *Eenen Deken* en *Twaalf Knunniken*. Om welkers Goed Kuering en verdere Bevestiging daar toe te verkrijgen, zijn in't Jaar *Ons Heeren* 1367. aan Heeren *Jan* van V*ernenburg*, onder de *Gemyterde* den xlviijste *Bisscop* van *Utrecht*, Afgezonden als Gemagtigden:

Hr. Peter, Heeren Gyselberts Zoon, overleden den 4. November 1380.
Hr. Anthoni van den Zande, overleden den 3. November 1369.
Hr. Boudewijn Onderwater.
Hr. Herman Spiegel:

K*nunnikken* der *Kerke* van D*ordrecht*. Die van gemelte Heer *Jan* de Vijfde en Laatste van dien Naam *Bisscop* des Bi*sdoms* van *Utrecht*, daar op volle Toestemming en Bekragting kregen.

Wy zullen de DEKENS, COLLATORES PRÆBENDARUM & POSSESSORES, (zoo alse Ons door Heer Mr. *Anthoni Oem*, zijn ter Hand Gesteld,) en de K*nunnikken* (by My Uytgevonden en Opgezocht) mitsgaders de S*tichting-Brieven*, H*ertog Aalberts*, als mede, een *Extract* uytte *Confirmatie*: (Ons door Mr. *Anthoni Oem*, nevens de S*tichting-Brieff* toegezonden,) laten volgen:

D E K E N E N.

1368. Hr. Willem van Lands-Kroon, overleden den 21. October 1376.
1376. Hr. Jan Waalwijns.
1334. Hr. Willem Machelaar, overleden 1441.
Hr. Tielman van Rosendaal.
1454. Hr. Jan van der Halle.
1459. Mr. Jan van Egmond Aalbertsz. Stigter van S. Pancras Kappelle ter Grooter Kerk 1474. Sterf 1485. zijn Zuster Dirksje van Egmond, getroud met Goverd van Beaumont, heeft dat Geslacht voortgezet.
1493. Gysbert Oem, Heeren Jakobsz. overleden 1493.
1507. Hr. Marten Willemsz, overleden 1507.
1510. Mr. Pieter van Eems Kerk. Schild-Knape, overleden 1510.
1527. Mr. Gillis Vogelaar, Bartholomeusz. overleden den 11. Mey 1527.
1535. Kornelis van Alblas, Heren Willemsz. overleden 1540. leyd begraven in 't Koor, met zijn Vierendeelen

ALBLAS.	HALLINCG.
ALBLAS.	
DRENKWAART.	PALLAES.

1541. Hr. Damas van de Myle, Heeren Kornelisz. overleden 1541. Zijn Vader, Oom, Broeder, en Broeders Zoon, zijn alle in der Tijd geweest Burgermeesters van Dordrecht.

1552. Mr. Eland Jansz. overleden den 19. October 1552.
1557. Hr. Adriaan van der Merwede.
1560. Mr. Kornelis Bomme-Bom, Gysbertsz. overleden den 21. Maart 1560.
1575. Hr. Adriaan van Duven-Voorde, Heeren Jansz. Ridders, overleed omtrent den Jare 1575.

Collatores Præbendarum & Possessores.

Hr. Herman Spiegel.
Hr. Lambert Maddijn.
Hr. Hugo Duyk.
Hr. Jan van Giessen.
Hr. Willem Matheusz Harden.
Hr. Jan Giellissz.
Hr. Marten Willemsz. *den Achtsten Deken.*
Hr. Jakob Riebeek.
Mr. Kornelis Willemsz. *den Elfden Deken.*
Collatores, &c. Collator Dñs Hollandiæ.

Hr. Jan vander Burch.
Mr. Jakob Hamert.
Hr. Matthias Ancelmi.
Mr. Jakob Pottert.
Hr. Daniel Berwouts.
Hr. Gijsbrecht Spoy.
Dñs Hollandiæ.

Hr. Willem van Lands-Kroon, *den Eersten Deken.*
Mr. [Martijn] Floris.
Hr. Pieter Jansz.
Mr. Adam Bogert.
Hr. Jan die Rode.
Mr. Nikolaas van Stryen.
Mr. Jan Pietersz.
Hr. Adriaan Kornelisz.
Mr. Gerard van Gelre.
Mr. Aarnoud Peul.
Mr. Bartholomeus vander Does.
Dñs Hollandiæ.

Hr. Johan Waalwijn, *den Tweeden Deken.*
Mr. Wouter Kod.
Hr. Jan Pot.
Hr. Dierk Rogiersz.
Hr. Jakob Gillisz.
Hr. Damas Boudewijnsz.
Hr. Dierk Nicolaasz.
Mr. Jakob Oliviersz.
Mr. Kornelis Zas.
Dñs Hollandiæ.

Hr. Anthoni vanden Zande.
Hr. Pieter Suys.
Mr. Huyg Jansz.
Hr. Jan Stijl.
Hr. Willem Kok.
Hr. Jan Boot.
Mr. Aarnoud Jakobsz. Peul.
Hr. Jakob Pauli.
Mr. Jakob Jakobsz.
Dñs Hollandiæ.

Hr. Henrik van Breda.
Mr. Huyg van Leyden.
Hr. Pieter, N. * Lijf-wachter 's Grave van Holland.
Mr. Jakob Symonsz.
Hr. Barthout van Eems-Kerk.
Hr. Adam Zas.
Mr. Jakob Spercke.
Mr. Jan Joosten.
Mr. Pieter van Eems-Kerk, *den Negende Deken.*
Mr. Floris van Thol.
Hr. Joost Joostensz.
Dñs Hollandiæ.
* *Custos.*

Hr. Ian Hoek.
Mr. Gerlacus. N.
Hr. Ian van Gent.
Hr. Dierk Buys.
Hr. Bartholomeus Iansz.
Mr. Phillips Fazout.
Mr. N. Æmilius.
Hr. Nikolaas Woutersz.
Mr. Marten Iakobsz.
Mr. Laurens N. Heel-meester van den Grave. *Chirurgus.*
Abbas de Middelburg.

Hr. Ian Alm.
Hr. Lambert Mol.
N. van Cappelle, Neef vanden Abt van Middelborg.

Capittulum Dordracense. nunc Dn̄s Hollandiæ.
Hr. Ian Malegijsz.
Hr. Tielman van Rosendaal, *den Vierden Deken.*
Hr. Rodolf vander Hal.
Hr. Iakob Kornelisz.
Hr. Franc van Diemen.
Hr. Dierk Klaasz. Mooy.
Hr. Damas Boudewijnsz.

Consulatus Dordracenus.
Hr. Pieter Gijsbertsz.
Mr. Aarnoud van Naarssen.
Hr. Dierk Iansz.
Mr. Kornelis Iansz. Molen.
Hr. Iakob Kornelisz. Vleyshouwer.

Consul. Dordr. & Scabini.
Hr. Willebrord Govertsz.
Hr. Kristiaan vander Lek.
Mr. Iakob Kok.
Hr. Ian Wullinck.
Hr. Willem van Malssem.
Mr. Roelof Klaasz. Duyk.
Mr. Iakob de Iode.
Hr. Marten Geritsz.
Hr: Huyg Flipsz.
Hr. Damas [vander Linden, *Heeren*] Kornelisz. *den Twaalfden Deken.*

Florentius Oem Florentii Filius.
Hr. Engelbert. N.
Hr. Gijsbert Zasse.
Hr. Willem van Amerongen.
Hr. Barwout Haeck.
Mr. Jan Albersz. van Egmond, *den Zesten Deken.*
Mr. Huyg van Oversteeg.
Mr. Pieter Bol.
Mr. Kornelis van West-Kappel.
Hr. Hugo van Dulcum.
Mr. Ian, N. * Harder in Iselmond.
Mr. Adriaan van Gorkum.
Hr. Godschalk N.

* *Pastor.*

Rudolphus Duyck cum suis.
Hr. Willem Gijsbertsz.
Hr. Mighiel van Amerongen.
Hr. Ian Kind.
Hr. Roedolf Duyk.
Mr. Ian Zeebaers.
Mr. Ian Adriaansz.
Hr. Willem Danielsz.
Hr. Gillis vander Halle.
Mr. Ian Duys.
Hr. Adriaen Buur.
Hr. Dierk de Iode.

Rudolphus Duyck cum suis.
Hr. Niclaas Hallincg.
Hr. Adriaan Zeebaars.
Hr. Ian vander Hal, *den Vyfden Deken.*
Hr. Gillis vander Halle.
Hr. Andries Waling.
Hr. Henrik Ulecoten.
Mr. Aernoud Block.
Mr. Gillis [Vogelaar] Bartholomeusz. *den Thienden Deken.*

Damaes inden Hont.
Hr. Ian Geritsz. van Schiedam.
Hr. Dierk Haeck.
Mr. Jan Tolner.
Hr. Dierk Barthouts.
Hr. Kornelis Heymansz.
Mr. Pieter Iansz.
Hr. Otto Iakobsz.
Hr. Rodolf Klaasz. Duyk.
Hr. Allaert Pietersz.
Hr. Kornelis Bakker.
Hr. Willem Buur.

Borg-graef van Leyden.
Hr. Boudewijn Onderwater.
Hr. Adam Gijsbertsz.
Mr. Iakob Iansz. die Verwer.
Hr. Ian van Yselmond.
Hr. Wouter Spiering.
Hr. Aarnoud Geritsz.
Mr. Gijsbert Oem, *den Zevenden Deken.*
Mr. Iakob van Diemen.
Mr. Iakob Banke.
Hr. Marten Spiering.
Hr. Adriaen van Duvenvorden, *den Zestienden Deken.*

Hr. Jan

Hr. Ian Schebbier.
Hr. Thomas Konincx.
Hr. Christiaan van Zierikzee.
Hr. Willem Machelaer, *den derden Deken.*
Mr. Niclaas Butt.
Hr. Willem Reynierſz. de Iong.
Hr. Ian Goer.
Hr. Ian Buſſert.

Hæredes Dn̄i Henrici Prijs: Theodoricus Lanwardi.

KNUNNIKKEN

des Capittels ter

GROOTER KERKE.

1366. Hr. Willem van Lands-Kroon.
1366. Hr. Peter, Heeren Gyſelbertſz.
1366. Hr. Anthoni vanden Zande.
1366. Hr. Boudewijn Onderwater.
1366. Hr. Herman Spiegel.
1368. Hr. Willem Gyſelbertſz. overleden.
1370. Hr. Godefroy N. overleden.
1373. Hr. Pieter Suys overleden.
1376. Hr. Ian Waalwijns.
1376. Hr. N. Henrikſz. overleden.
1377. Hr. Ian vander Burch.
1377. Mr. Martijn Floriſz.
1378. Hr. Ian Scebbier overleden.
1389. Hr. Ian van Schiedam, Geritſz. overleden.
1396. Hr. Ian Malegijs, overleden.
1396. Hr. Koenraad Zaſſezoen overleden.
1400. Hr. Kerſtiaan vande Lek, overleden.
1402. Hr. Iacob Korneliſz. overleden.
1403. Mr. Iacob Hamert, overleden.
1406. Hr. Niklaas Hallincg, overleden.
1407. Hr. Hugo Ianſz. overleden.
1434. Hr. Willem Machelaar.
14hh. Hr. Tielman van Roſendaal.
1441. Mr. Iacob Kock.
1444. Hr. Ian vander Halle.
1446. Hr. Dirck Bartoutſz.
1446. Hr. Ian die Rode.
1447. Hr. Bartout van Eems-Kerk.
1452. Hr. Daniel van Beveren, Willemſz. overleden.
1457. Hr. Willem de Ionge, Heren Reynerſz.
1458. Hr. Dirk Ianſz.
1458. Mr. Kornelis Moelen, Ianſz.
1459. Hr. Ian van Egmond, Aalbertſz.
1459. Hr. Willem van Malſſem.
1459. Hr. Roelof Duyk, Heeren Cleyſz.
1459. Hr. Tielman Oem, Heeren Iacopſz.
1462. Mr. Marten Willemſz.
1465. Hr. Wouter Spiering.
1472. Mr. Ian Pieterſz.
1477. Hr. Servaas Servaaſz.
1481. Mr. Gijsbrecht Oem, Heeren Iakopſz.
1484. Mr. Ian Boot van Barendrecht, *H*eeren Korneliſz.
1485. Hr. Frank van Diemen, Gijsbrechtſz.
1485. Hr. Ian van Goer, Aartſz.
1485. Mr. Ian Ioeſtenſz.
1485. Hr. Gillis vander Halle, Tielmanſz.
1485. Hr. Andries Walichſz.
1485. Hr. Iacop Gilliſz.
1485. Hr. Lambrecht Mol, Lambrechtſz.
1492. Hr. Ian Iooſtenſz.
1500. Mr. Frans van Alblas, *H*eeren Willemſz. Wan een Natuurlijke Zoon.
1503. Mr. Iacop die Ioede, Aartſz.
1503. *H*r. Tielman Oem, *H*eeren Iakopſz. overleden. Werd na de dood van zijn Huyſvrou Prieſter en Knunnik.
1504. Mr. Gillis Vogelaar, Bartholomeuſz.
1507. *H*r. Marten Geritſz.
1510. Mr. Pieter van Eems-Kerke, Tielmanſz. overleden.
1512. *H*r. Gerit Korneliſz.
1512. *H*r. Kornelis Backer, Iacopſz.
1513. *H*r. *H*uyg Flipſz.
1514. Mr. *H*erman *H*aak. Circa 1514.
1516. Mr. Adriaan vande Poel.
1517. *H*r. Iooſt Iooſtenſz.
1518. Mr. Aert vander Puel.
1519. *H*r. Willem *H*allincg.
1520. Hr. Hugo Bartoutſz. circa *1520.*
1522. Mr. Kornelis Oem, overleden, oud 58 Jaren.
1523. Mr. Kornelis [*H*eeren] Willemſz.
1525. Jakob Krooſwijk, overleden.

1529. *Hr.*

1519. Hr. Dirk van Holten.
1535. Hr. Iacop Cornelisz.
1535. Hr. Godschalck van Wijngarden.
1535. Hr. Damas [vander Myle, Heeren] Cornelisz.
1535. Hr. Jacop Beamont.
1535. Hr. N. Zas.
1545. Hr. Godschalck Oem, overleden, oud 59 Jaren.
1548. Mr. Heyman van Beamonth.
1550. Hr. Willem die Jonge van Baardwijk, circa 1550.
1552. Mr. Eeland Jansz. overleden.
1557. Hr. Adriaen vander Merweden.
1557. Mr. Jan de Vries.
1558. Hr. Wouther Hallincg.
1560. Mr. Kornelis Bomme-Bom, Gijsbertsz. overleden.
1562. Hr. Dominicus Backer, Dircx. overleden.
1564. Mr. Joris Jansz.
1565. Hr. Joris vanden Bosch, overleden.
1567. Mr. Gooswijn Matthijsz. overleden.
1571. Hr. Daniel Aarnoudsz. overleden.
1571. Hr. Daniel Hallincg.
1572. Hr. Jan vanden Koulster, Heeren Florisz.
1572. Hr. Kornelis Hallincg. circa 1572.
1575. Hr. Adriaan van Duvenvoorde, Heeren Jansz. overleden.
1603. Hr. Kornelis Neve, Geritsz. overleden.

STICHTING-BRIEF,

aangaande 't CAPITTEL inde

GROOTE KERK.

AElbrecht, byder Godts Genaede Palens Grave by den Rijn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, doen cond allen Luyden, dat wy puerlijck om Godts ende om sijne gebenedyde Moeder Marien, horen dienst te meeren ende te beteren in onser Kercken tot Dordrecht, in eene gedenckenisse ons ende onser ouder Zielen ter eeren ende ten love Godts gegeven hebben, ende geven onsen Consent ende Wille daer toe: Dat dese voorsz Prochy-Kercke, by Consent ende Wille, ons Geestelijckxs Vaeders des Bisschops van Uyttrecht gewandelt magh werden in een Collegium, ende sy in een Canonesye, dat is te verstaen: Dat de vier Cureyten vander Kercke voorseyt, voort met acht Gesellen die Geprovent sijn, in haer Kerke Canoniken mogen werden, Canoniken Staet ende Vryheyt te houden, elck op sijne Provenue, daer hy nu ter tijt op Geprovent is inder selver Kerke, behouwende ons, onse Heerelijckheyt ende gifte in aller manieren, als van onsen Ouders comen is. Ende daer toe dat Wy ende Onse Naercomelingen rechte Patroonen ende Gifters wesen sullen ende blyven tot eeuwighen daege, vanden Provenuen diemen te hieten pleget Cappelrye op Sinte Louis Altaer, ende die Cappelrye van St. Jacobs Autaer inder selver Kercke, die nu tot Canonickx Provenen sullen gemaeckt worden in alre formen, alsoo die Cureyten der Kercken voorseyt, dien de gifte daer aff te hooren plach, ons die over sullen geven, ende resigneert hebben sonder ergelist, ende want die

Cuere

Cuere vander Kercke groot is, ende ſy altoos is geweeſt met vier Cappellaenen, ſoo ſel elck Cureyt vanden vieren ſetten eenen Cappellaen, daer die Cuere by geregeert wert in aller manieren ende Ordonnantien als altoos haercomen is, ende een vande Vieren ſal altoos Cureyt blyven. Ende deſe voorſz Canonicken en ſullen den Vier Perſoonen, die de Kercke toebehoort, geen hinder doen aen haer Offerhande, ende aen andere accidentien die hem toebehoort, maer ſy ſullen hem een hulpe weſen nae der Ordonnantie, die ſy te haer toe gehadt hebben in haere Kercke, ende ſullenſe helpen beteren ende meeren totter Kercken orbaer. Ende want wy willen dat deſe voorſz ſaecke vaſt ende geſtade blyve; Soo hebben wy gebeden ende bidden eenen Hoogen ende Edelen Man, Mogenden Prelaet, onſen Geeſtelijcken Vaeder, Heeren Jan van Veernenborch, by Godes Genade Biſchop t'Utrecht, dat hy dit Collegium inder beſter formen authoriſeeren wil ende confirmeeren. In Oorconde deſen Brieve beſegelt met onſen Zegel. Geſchreven inden Hage des Saterdaghes naer Onſen Vrouwen dagh Purificatio. In't Jaer Ons Heeren M. CCC. Seſſ'en ſeſtigh. *Juſſu Domini Ducis Alberti. Per Dominum G. de Heemſteden, & Philippum de Polaenen, M. G. Potter. Sigillum ex coſſere.*

Extract uyt den Confirmatie-Brieff, van den Biſchop van Utrecht.

Conſenſus Epiſcopi,

J*Oannes Dei Gratia, Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Trajectenſis, univerſis Chriſti fidelibus ad perpetuam rei memoriam geſtæ, cognoſcere veritatem, &c. Quibus auctoritatem et conſenſum noſtrum pariter et aſſenſum impertimur, concedimus et adhibemus auctoritate noſtra Ordinaria approbamus, ratificamus et in Dei nomine ad perpetuam rei memoriam ſine aliqua conditione confirmamus. Harum noſtrarum Teſtimonio Litterarum Datum An°. Dom.* M. ccc. Lxvij. *Menſis July* 20.

Aengaende 't CAPITTEL tot DORDRECHT.

AElbrecht, by Goeds genaeden Pals-grave upten Rijn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, ende van Vriesland.

land. Doen Cond allen Luyden: dat wy wel beraden met goeder Voirſinnicheyt, in Goeds Name, zijnder liever Moeder ende alle Gods Heyligen, ende om Godsdienſt te meeren, in onſer Collegye tot Dordrecht geſticht, in onſer Vrouwen eeren Marien, der Moeder Gods: Gegeven hebben ende geven een zekere Rente, te nemen wt onſer Vier Provenden, die nu ter tijt beſitten Hr. Jan Waelwijn, nu ter tijt Deecken aldaer, Hr. Jan vander Burch, Hr. Herman Spiegel, ende Mr. Martijn Floriszoen. Inder manieren als hier nae volget: Wanneer datter enen Stervet van den vieren voirſz. Soe zal alle die Vrucht coemen aenden Deecken ende Capittel, die dan ter tijt weeſen zullen inder Kercken voirſz. ende wanneer die Collacie aen Ons of onſe Naecomelingen comt, ende Wy daer mede eenen anderen voirſien zullen, die zal hebben Drie Pont groet 's Jaers voir zijn Corpus, in Payemente alſme by tyde in onſe Stede van Dordrecht Byer ende Broet mede Coepen zal, ende dat Corpus mee dat daer verſcynen zal die Deecken ende Capittel Jaerlicx den geenen Wtreycken, die Wy onſe Collatie geven zullen. Ende zoe wye Wy, ofte onſe Naecomelingen verſien zullen metter Provende die nu ter tijt Hr. Herman Spiegel bezit, dien zal die Deecken ende Capittel Jaerlicx wtreycken voir zijn Corpus vier Pont groet Payements als voirſz es: overmits want die Provende des rechten Cureyts Provende es ende ewelicke blyven moet. Ende zoe wes van elcken van deeſen voirgenoemde vier Corpus meer coemen mach Jaerlicx, dat zullen die Deecken ende 't Capittel voirſz zetten ende geven In gedenckeniſſe onſer Ouders, Ons, ende Onſer Vrienden zielen dagelicx. In diſtributie den Canonicken, die daer dagelicx te Getyde coemen te Choer, Singende ende Leſende, ende anders nyemant, in geenen anderen Oirbaer trecken, noch doen trecken. Ende des zullen die Deecken ende Capittel voirſz up hoeren Coſt altoes houden Vier Cappellains: de Choer te Regeren ende den dienſt Gods te helpen doen inder Kercken, als gewoenlicke ende haercoemen es. Voirt zullen die Deecken ende 't Capittel tot Vier tyden van den Jaere onſen Oudere, Onſen ende Onſen Naecomelingen Memorien doen, mit Vigilien van Negen Leſſen; ende met Miſſen. Ende tot elcken Termijn te deelen Zeven Scellingen groeten, onder den Deecken ende Canonicken, ende daer dan tegenwoirdich weeſen zullen inden Choer: ende de Memorien te helpen begynnen middelen, ende eynden. Voirt waert zaecke dat enich van deſen viere, die nu ter tijt deeſe voirgenoemde vier Provende hebben, by Conſente Wyſſel ende Permutatie dede: Soe zoude die geene daer hy tegens Permuteerde ende Wiſſelde, ende van Ons een Preſentatie brochte, hebben zijn heel Provende, alſoe lanck als hy leeft, gelijcker wijs als die geene hadde daer hy tegens Wyſſelde ende Permuteerde, ende daer en tenden te coemen aenden Deecken ende Capittel: In alle manyeren als voirſz. Ende omme de meerder zekerheyt: Soe hebben wy gebeden ende bidden eenen eerſamigen Vader in Gode, Heer Arent van Hoern, Biſſcop t'Utrecht, Onſen lieven Neve, dat hy hyer inne gracye ende genade doen wille, ende dit Confirmere

wille

wille van zijnre Machte. In kennisse der waerheyt zoe hebben Wy deese Privilegie ende Brieve bezegelt, Wthangende met Onsen Zegele. Gegeven in den Haege des Donderdaechs na Synte Matthijs dach Apostel, In 't Jaer Ons Heeren M. ccc. Lxxvij.

DE Groote Kerk is een Cierlijk, Heerlijk en uytstekend Gebouw, over al met Steen-boog-werk, net en Kunstig overwelfd, waar van, boven al, en inzonderheyd, uytmunt 't Sterre-Gewelf, van 't Vrouwen-Koor, (zoo dat Bouw- en Kunst-kenners in 't zien, niet als met groote Lof daar van spreken, en versteld staande, zijn aardige welgeschiktheyd roemen, verkonden en uytbreyden.) Rust op 56 Suylen of Colommen, van graauwen Orduyn, waar van zes en veertigh zijn rond van gebouw, swaar, hecht of Massif, wel bedeeld en geproportioneerd swemende, met 'er Hoofd- en Voet-stukken, of Capiteelen en Basementen, eenigsins *Corintia*, d'ander tien Pilaren zijn na de hedendaagse, jongere of Moderne wijs. 't Middelste, grootste en hoogste Gewelf is hoog 82 Rijnlandze Voeten, over zijn Kruys, uyt de grond gemeten, is wijd 51 Voeten, van den eenen Zuyl tot den anderen 34 Voeten, de breette vande Kerk is 125 Voeten, de lengte van de heele Kerk, den Toorn daar mede ingesloten, 331 Voeten. Is Gesticht inder eeren Mariæ, die d'Engel Gabriel noemd Begenadigde en Gezegende onder de Vrouwen, Luc. 1. 28. Elisabeth de Moeder des Heeren, Luc. 1. 24. En de Euangelisten Lucas en Johannes, de Moeder Jesu, Joh. 2. 3. Hand. 1. 14. Deze Kerk was voor de Herstelling en Verandering inden Godsdienst verzien, opgeschikt, en vercierd met 21 Cappellen, 47 Outaren, menichte van Schilderyen, &c. Binnen 't Portaal, boven de Wester-deur is te lezen: En vele Volken zullen henen gaan, en zeggen, komt, laat ons opgaan tot den Berg des Heeren, tot den Huyze des Gods Jacobs, op dat hy ons leere zijne Wegen, en dat wy wandelen in zijne Paden, Jes. 2. 3. An de *Zuyd-zyde* van den *Toorn* staat:

Anno Christi 1821. *Novembris* 18. *Submersæ manserunt* 72. *Villæ Continuæ Dordraco.*

Dat is:

In 't Jaar Onzes Gezalfden 1421. op den 18. van Slagtmaand, zijn 72 (Dorpen) vast leggende an Dordrecht, met 't water bedekt gebleven.

En noch:

† *Era Christi* 1489. *Junii* 4.
Vicit Dort in Lecca Alleluja.

Dat is:

't Jaar Onzes Gezalfden 1489. den 4. van Zomermaand heeft Dordrecht inde Lek overwonnen. Loof God!

Van deze *Water-ſlag* was Overſte d'Heer *Kornelis* van *Blienburg*, Heeren Heymanſz. voor die van *Dordrecht*, *Goude*, *Schoon-hoven* en *Schiedam*, tegens die van Rotterdam, en *zegen-praalde.*

Is aande *Noord-zyde* de Stichting des voorſz Toorns uytgehouwen in Blauwen Steen, met deze Woorden

Fundata Sum Anno Hieſu *1339. Junii 16.*

Dat is:

Ik ben Gebouwt in 't Jaar *Onzes* Heylands, den 16. van Zomermaand 1339.

Wat Lager is te lezen:

Incenſa Cum aliis 1457. Junii 28.

Dat is:

Met andere aan Brand geraekt den 28. van Zomermaand 1457.

Toch hoedanig, zullen Wy laten volgen.

Grooten Brand t'Ordrecht.

IN 't Jaer *Ons Heeren* M. CCCC. Lvij. op *Sinte Pieters* en *Sinte Pouwels* nacht, te weten, den Maendagh afgaende ende den Dinxdagh aenkomende, des Middernachts ontrent Een aende Cloc. Was den grooten *Brant t'Ordrecht*, ende het Barnede van die *Groote Kerc*, ſonder die *Kerc-Toern* bleef ſtaen dat Steen-werc, maer alle Hout-werc vande *Kerc* ende vanden *Toern* Verboernde altemael, ende die *Klocken* vielen aen ſtucken, ende voert ſoo Borndet al totter *Visbrug* toe al of, datter niet en bleef ſtaen, after noch voren aen die *Poert-ſy.* Ende dat *Sacraments Gaſthuys*, met die *Vis-ſtraet* tot die *Lombaerde-ſtraet* toe, ſonder dat afterſte *Huys* after 't *Gaſthuys* [daer] die *Prieſter* in Woende, ende die *Lombert-ſtraet*, voert al totter *Gevangen-Toern* toe, die bleef alleen ſtaen, met *Paep Heynen Brouhuys*, ende in die *Lomberde-ſtraet* bleef ſtaen een *Cleyn Camer*, ende behoerden eenen *Kolff-drager* geheeten *Gillis*, anders en bleef'er niet ſtaen van die *Visbrugge* van after tot voren aen beyde ſyde. Ende deſen *Brandt* quam vut *cleyn Spoey-ſtraetken* aen die Graft, vut *Arien Danckertz'* Huysken.[a]

[a] Aangeteykend in een Kerke-Boek, behoorende ter Grooter Kerk.

Den Brand vande Groote Kercke binnen

DORDRECHT.

Brand inde Groote Kerk.

IN 't Jaer Duyſent en cccc. en Lvij. den xxviij. Juny: Op *Sinte Pieter* ende *Pouwels* avond, *Verbrande* die *Groote* Kerc al heel off, behalven den *Torn* ende al datter inne was, van *Gout*, *Zilver* ende *Juweelen*, &c. Ende dat H. Hout en worde niet gequetſt, ende den Brant duerde van 's Woensdaghes

tot

tot Sonnendaghes toe, ende doen wert dat H. Hout mede Gefroeyt inden Brand. b. In een Hantvest-Boek.

Sacrâ Dordraci pars nocte Cremata de Pauli. b

En waren toen Kerk-Meysters:

Cleys Symons soen.	Willem Duyck.
Willem van der Tympel, Heeren Jansz.	Jan van Muylwijck.

Ex Scabinis, ex antiquo consil.

Klimmende opten *Toorn*, daar zienwe onder weeg ter zyden af, Twee KLOKKEN, de Grootste met dit Omschrift:

Is qui vides, cur non Fidis, & Voce dulci traheris? Spe si fixa tu Confidis, prospere Liberaberis Marie Subsidio. Johannes Jeelstmans & Henricus Waghenens fecerunt me, Jo. Ka. & Lambert.

Dat is:

Ghy die ziet, waerom en Geloofd gy niet, en word door een Zoete Stem getrokken? Indien gy met een vaste Hoop vertroud, zoo zult gy voorspoedelijk verlost worden door de hulp van Maria. Jan Jeelstmans en Henrik Wagenens my maakten. Jo. *Ka. & Lambert.*

De Kleynder mettet Volgende:

Ut vox Sonat in deserto, Christo tubas in aperto, Voce Clara Letabunda parate vias Domino, Johannes ergo vocaberis.

Dat is:

Gelijk de Stemme roept in de Woestijne, zoo Luydt gy vrolijk in 't Openbaer, voor den *Gezalfde*, met een heldre Stemme: Bereyd den Weg voor den *Heere*, daerom zulje *Jan* werden geheeten.

Van daer te Rug tredende op 'et Gewelf van de Kerk, daer sach men wel eer buyten 't Dak, in 't Kruys van de Kerk, boven het grootste Bommel-gat, een *Mette-* of *Preek-Klok*, mettet volgende Omschrift:

Cum tinniam ab alto agite Christicolæ jam Segnes rumpite moras ad Templum Properate Dei.

Georgius vocor: Per me Georgium Wagenens. Anno Dñi M. CCCCC. XIX.

Dat is:

Dewijl Ik Geluyd geve uytte Hoogte, wel aan Dienaars des *Gezalfden*, breek nu de trage Vertoevinge, Yl na de Kerke *Gods*.

Ik heet Joris: Door my Joris Wagenens. Int Jaar Ons Heeren 1519.

Welke *Preek-Klok* naderhand is verplaatst, inden *Augustijnen*.

Wy zullen met de Zon omgaande laten volgen de *Kappellen*.

I. S. OLOFS- of ODULPHUS KAPPEL.

Gesticht by Wylen *Pieter* [*vander Myle*,] *Damasz. Burgermeester van Dordrecht*, 1505.

Boven welkers Ingang van des zelfs Hekken, onder 't Wapen van de Myle, zijnde een *Veld* van *Zilver*, beladen met een Stygende *Eenhoorn* van *Sabel*, welkers Hoorn, Manen en Klauwen zijn van *Goud*.

*Zwart.

Wy vinden dit volgende:

MONIMENTUM
SPLENDIDISSIMI ET PRUDENTISSIMI
VIRI D. PETRI DAMASI F. JACOBI N.
HUJUS REIPUB. SÆPE CONSULIS,
NATI CIRCA ANNUM M. CCCC. LI.
DENATI XXX. MARTII M. D. XXIV.
STYLO CURIÆ HOLLANDIÆ.
CURA POSTERITATIS REPARATUM.

En zijn van deze Kappelle Collatores:

II. S. BARBEREN KAPPELLE.

Gesticht in 't Jaar Ons Heeren 14 . . . Door *Reynoud* van *Brakel*. Werd vermeld 1422. 1454. By Koope opten 2. van Slachtmaand 1641. aangekomen Heer *Kornelis* van *Terensteyn*, Heeren Adriaansz.

Boven welkers Lijk-Kelder, in Witte *Italiaansche Mermer* is uytgebeeld zijn *Edts. Gedaante*, tusschen twee Doods-hoofden en Schinckelen, gehecht aan de Muur ter Noord-zyde: Rustende opte Voor-gevel, of *Frontispis*, van een *Dinantsche-Toetsteenen*-Tafel, met zijn volle *Wapen-stuk*, zijnde Terensteyn, en verdere vercierselen; verzien met Afstaande Zwarte *Marmeren* Zuylen, en after staande *Toet-Steene* Pilasters, welkers Hoofd- en Voet-stukken zijn van Witte *Italiaansche-Marmer*, en volgens de Boukunst *Dorica*. Opte *Frise* van gemelte *Tafel* staet uyt Psal. 103. 15. in Gulde Letteren: *De Dagen des Menschen zijn als Gras*. Op 't Plat van die *Toetsteenen* Tafel uytgehouwen in Witte Italiaansche Marmer, tusschen zijn Vierendeelen

Teren-

TERENSTEYN. 'T JONG.

ALBLAS: VERKERK.

Is mede in Gulde Letteren te lezen:

Ter Eeren
ende
Onsterffelijcke Gedachtenisse van de Heer Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaens-zoon, die alhier rust, en Verwacht zijn Opstandinge ter Zalicheyd. In zijn Leven gewezen Thesaurier dezer Stede Dordrecht, zoo van de Reparatie, als op't Groot Kantoor Twaelf Jaer. Borgemeester in diversche malen Zes Jaren. Gecommitteerd Tweemael in het Collegie van de Gecommitteerde Raden van Holland en West-Vriesland; Ter Vergaderinge vande Ho. Mo. Heeren Staten van Holland en West-Vriesland tot verscheyde reysen: En Regerende Burgermeester Gestorven, opten xxij. *Martii des Jaers* M. Dc. XLIII. *Oud* Lxiij. *Jaren.*

Waar onder den Hoog-geleerden Heer Dr. *Johan* de *Jong*, op dat Voorval spreekt:

Hy wiens Getrouwe Deugd, een Snegen Geest Verselden,
In't dragen van 's Lands Pak als 't op zijn Schouders helden.
Die Hollands eerste Stad dik Koos tot Burger-Heer,
Altijd Voor-Vader hiel: die voor ons in veel Tochten,
Heeft midden inde Dood, met Breyn en Tong gevochten:
Rust hier van dagen Vol, maar volder noch van Eer.

Boven 't Graf van den Wijd-vermaarden Hoog-geleerden Heer Dr. *Johan* van *Beverwijk*, Wylen Genees *Artz.* enz. Is Opgerecht des zelfs *Blasoen*, verzien met zijn Volle Wapen en Acht Stam-Deelen. En aldaar te Lezen, dit volgende.

EPITAPHIUM.

Lex hic Medendi. Sanitatis regula.
Salus Salutis Civium: vitæ artifex
Mortis fugator sedulus, victor Suæ.
Scriptis Superstes ipse post mortem sibi,
Dordrechti Apollo & Æsculapius jacet;
Defuncto lubens moerensque posuit.

DANIEL HEINSIUS.

S. KA-

III. S. KATHARYNEN KAPPEL.

Gesticht 14 . . . Vermeld 1411. Is by Koope opten 3de. van Zomermaand 1641. Aangekomen d'Heer Mr. J*akob* de *Witt*, Heeren *Kornelisz.* Zijnde Sederd geweest de Begraaf-plaats vanden Ed. Heer K*ornelis* Frans Wittens, boven welkers Lijk-Kelder is Opgerecht des zelf Wapen, zijnde een Veld
* Groen. van * Sinopel, beloopen met een Vluchtende omsiende Haas, vervolgd van Twee Wind-Honden, Alle van Zilver.

Bezet met des zelfs Acht Stam-deelen.

WITT.		BEVEREN.
SLINGERLAND.		HOLY.
	WITT.	
BOEM.		BAKEL.
VANDER MEER.		PUTTEN.

Waar onder is te Lezen:

DOMINO CORNELIO WITTIO F. F.
HUJUS REIP. SEPTIES COS. SÆPIUSQ. ORDINUM GENERALIUM, NEC NON HOLLANDIÆ ET WESTFRISIÆ IN DIVERSIS COLLEGIIS DEPUTATO IN P. M. P.

OBIIT 3. APRILIS Ao. 1622. ÆTAT. 77.

En op des zelfs Graf-Zark:

Hier leyt Begraven den E. E. Heere Cornelis Frans Wittens, in zijn leven Burgemr. Kerkmr. Schutmr. en Kolonel dezer Stede. Gecommitteerde Raad van de Ed. Mo. Heeren Staten van Holland en West-Vriesland. Dijk-graaf van Moerkerken, Sterf den 3. April 1622.

IV. S. ANDRIES KAPPELLE.

Gesticht in 't Jaar Ons H*eeren* 14 . . . Vermeld in een Pand-pond-Brieff vande Wantsniders, 1447. Toekomende 't Gilde van de *Vis-Koopers.* Zijnde daar van nu

Over-

Over-Luyden en Dekenen:

Pouwels Emond.	Pieter Danielsz. Pop.
Laurens van Duynen.	Isaak de Meyer.
Pieter Vink.	Ian van Munster.

De KAPPEL van 't H. KRUYS. V.

Gesticht in 't Jaar 14... By Koope opten 7. Febr. 1646. Aangekomen den Wel-Edelen Heer Kornelis de *Beveren*, Heeren *Willemsz.* Wylen *Ridder* van S. Michiel, *dict Chevalier de Coré de l'Ordre de la Colade.* Heere van *Strevels-hoek. West-Ysselmonde*, de *Linde*, enz. Geweest zijnde Vijfmaal *Burgermeester* van *Dordrecht.* Wegens Hare Hoogh-Mogende *d'Algemeene Staten* der *Vereenigde Nederlanden Afgezant* aan de *Kroonen* van *Engeland*, *Denemarken*, enz. Verscheyde malen *Gemachtigd* in 't *Ambt-genoodschap* van *d'Algemeene Staten.* In de *Gemachtigde Raden* van de Edele Groot-Mog. *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland.* Algemeen *Rentmeester* en *Raad* van *Zuyd-Holland.* *Bezorger* des *Hoogen Schools* tot *Leyden.* Boven welkers *Graft* en *Lijk-Kelder* is Opgerecht zijn *Edts Wapen-Kas* en *Blasoen*, zijnde onder der zelver Voor-gevel of Frontespis de Wapenen van

STREVELS-HOEK.

LINDE. WEST-YSSELMONDE.

Zijnde des zelfs Wapen in een *Veld* van * *Keel*, op een *Balk* of Fasce van Zilver een lopende *Bever* van * *Sabel*, *Gekroond* en *Gewapend* van *Goud*: Getongd van * *Keel.* Voerende 't voornoemde *Schild* aan de Rechter zyde in 't *Hoofd*, in een *Veld* van * *Azuur* een *Lely* van *Goud.* Behangen metten *Collier* der *Ridderlijke Ordre* van S. *Michiel.*

* Rood. * Zwart. * Rood. * Blau.

Welk Wapen is Omzet met zijn Edts Acht Stam-Deelen.

BEVEREN.		EYNDE.
VALK.		COEL.
	BEVEREN.	
MUYS VAN HOLY.		SANDELING.
QUEKEL VAN WIELDRECHT.		OLM.

VI. De Kappelle van den H. Naam IESUS.

Gesticht opten 20. van Herfstmaand in 't Jaar Ons *Heeren* 1485. by den Ed. Heer *Adriaan* van *Zandeling*, Pietersz. Heere van *Zandelingen Ambocht*. Welkers Inkomste en Goederen in den Jare 1574. door Juffr. *Belyken Coels*, en Haren Zoon *Jan* van den *Eynde*, zijn Opgedragen ten behoeve van 't *Erme-Wees-Huys*: breeder in 't Wees-Huys te Beschrijven. En is het *Outaar-Tafel*, wel eer hoorende totte zelve Kappelle, te zien by de Ed. Heer *Samuel Everwijn*, Samuelsz. uytten Oud-raad dezer Stede. Opte Buyten Dueren zijnde een Kunstig *Landschap*, ter Rechter Hand des zelfs leggen geknield, den Voornoemde Heere *Stichter*, met Dertien Zonen, onder welk getal zijn Twee *Knunnikken*: Ter Slinkerhand zijn Edts *Vier Vrouwen*, met Zes zijner Dochteren. 't Middelste van 't *Tafereel* is de *Besnydinge* JESU. 't Binnenste vande Rechter Duer de *Geboorte* Onzes *Zaligmakers*, en van de Slinker Duer, is de *Offerhande* der *Wyzen* aan dien *Heyland*. Stond de meer-gemelte Kappelle beneven de *Kappelle* van 't H. *Kruys*, en de *Noorder-Duer*. Daar aan volgd

Het L. VROUWEN KOOR.

Met zijn uytstekend Kunstig Sterre-Gewelf. Hebbende wel eer een *Broederschap* van *Maria*, welkers Koor-Gestoelte voor een Deel, inde *Nieu-Kerk*, en 't Ander inden *Augustinen* is Verplaatst. Door dit *Koor* ging men in 't *Kappittel-Huys*, buyten ter *Kerkken* Uytgeboud: naderhand by een van de Grafmakers Bewoond. In den *Trans* tusschen den Eersten en Tweeden Piler tegen '*t Hooge Koor*, is te lezen een Grooten Hongers Nood, voorgevallen in 't Jaar Ons *Heeren* 1557. in Zomermaand, als te zien is uyttet volgende:

In IVnIo Waeren WII In drVCk eñ In noot,
Want Voor een aChtendeeL terWe Worden
gheghеVen, t'sestICh StUyVers, drIIe groot gaf
Men een pont broot, Van hongher soe sIInder
VeeL doodt gebLeVen.

VII. S. Elisabeths Kappelle, al van Ouds genoemd de Beveren Kappelle.

Gesticht in 't Jaar Ons *Heeren* M. cccc. xxxi. den iv. October, omtrent ten iij. Uren, volgens Inhoud des Stichting-Brieffs, voor den Notaris Her-

man van der *Mye*: met zekere *Vicarie* op *S. Elisabeths Outer*. Beveſtigt van Heer *Sweder* van *Culenburch*, Biſſcop *t'Utrecht*, opten IXde des zelven Maands in 't voorſz Jaar, door de Eerwaardige Matrona, *Zoeta*, Naargelatene Giſelberts Neyſſen. [Willem Bevers Dochter, te zien inde Boedel-ſcheydinge by haar gedaan voor *Scepenen* van *Dordrecht*, In't Jaar Ons Heeren M. cccc. een ende Dortich, opten Dry-en-twintichſten dach in Februario mette Erffgenamen, *Gijsbrechts Neyſſen* van *Genderen*, Heeren *Wouters ſoen* van *Genderen*, Hares Mans.] My Getoond opten 18de van Lentemaand, 1675. En is't *Outer-Tafel*, gekomen uytte voorſz *Kappelle*, te zien by Vrou *Eliſabeth Ruyſch*, Heeren *Koenraads* Dochter, *Vrouwe* van *Barendrecht*, enz. POSSESSORES & COLLATORES:

Volgd den Trap tottet Sterre-Gewelf,

en de SACRISTYE: vanden Jare Ons Heeren 1572. tot nu toe

De *Kerken-Kamer*, diens ingang plag te zijn ten Ooſten, nu ten Zuyden. Welkers

Voor-Hof en Poortaal, opten 7ſten van Herftsmaand, in den Jare 1648. by Koope is aangekomen de Ed. Vrouwe *Adriana* de *Beveren*, Heeren *Kornelis* Dochter, Vrouwe van *Meerdervoort*, *Kort-Ambocht* van-*Swindrecht*, enz. Werdende toen, en ſederd genoemd

DE MEERDERVOORTS KAPPELLE.

De Kappelle van de Jeruſalems Heeren. VIII.

Geſticht in 't Jaar 14 . . . Vermeld inde Rekeninge des gemelten Broederſchaps, gedaan door Mr. Willem van Beveren, Jakobs zoon. In 't Jaar 1503. voor

De HEEREN:

Jan Oem, Dirkſz. Schout van Dordrecht, Overman.
Mr. Willem van Beveren, Geheymſchryver derzelver Stede: en
Pieter Koell, Adriaanſz. Dekenen.
Jan die Vrieſſ.
Kornelis Deeu, Gijsbrechtsz.
Gerit Jacobſz.
Gerit Willemſz.
Jan Vrankenſz.
Kornelis Ghenenſz.
Floris vanden Coulſter.
Klaes Adriaenſz.
Andries Dircxz.
Mr. Adriaen Heynricxz.

Welkers *Inkomſte* en Goederen, voor een gedeelte, in 't Jaar 1600. zijn gegeven aan 't Erme *Wees-huys*, en des zelfs *Puye* en Kunſtig *Hekken* is vereerd aan de *Munters*. En de voorſz *Kappel*, veranderd in een *Ingang* totte *Kerk* en *Duer* ten *Ooſten*.

IX. S. JORIS KAPPELLE.

Gesticht 14 . . . Wel eer de *Schutters* van de *Kruys-Boog*, toegevoegd. Vermeld in 't Jaar 1458. 163 . . Mede veranderd in een Kerk-duer.

X. S. LOUIS KAPPELLE.

Gesticht 13 . . . Werd Vermeld 1366. in de Stichting-Brieff van Hertog Aelbert, boven fol. 88. te zien. Gegeven den Munters opten 17de van Hoymaand 1493. en waren wel eer de Graven van Holland, *Patronen* en *Collatores* vande voorsz *Kappel*. Die inde Jaren 1674. en 1675. is Vernieud, en met twee Overwelfde Lijk-Kelders Verzien geworden. Voerende in 'er Hoofd:

DE MUNTERS CAPPEL.

Pronkt nu haer Verhuld Kunstig Gemarmerd Hekken, mettet *Wapen* van den *Sermente*, bestaande uyt dat van *Holland* en van *Dordrecht* gevierendeeld: hebbende te midden een *Roos* van de *Munt*, omhangen met allerley *Munt-gereedschap*. Daar en boven in de Frieze verciërd mette *Wapenen* vande jegenwoordige *Waardeyn*, *Provoosten* en *Gezwoornen*:

Heer Mr. Adriaan van Blyenburg, Heere van Naaldwijk: Waardeyn.

Samuel van Hoogstraten, Boekhouder, en
Laurens van Duynen, Provoosten.

Adriaan Braats, en
d'Heer Dr. Johan de Jong, Gezwoornen.

Binnen inde Kappel opte duer van 't Hekken, zijnde Kunstig ingeleyd, is te zien, het zoo genoemde, H. Graft met Onderschrift:

Dit is 't Conterfeytzel van 't Heylige Graft te Jerusalem.

Buyten, boven de voorsz Duer is te lezen een Vers, (zijnde daar in met Capitaal letteren 't Jaar getal 1675. begrepen.) luydende aldus:

Hebt gy op MVnt geMVnt, VItMVntenDer Dan goVDt,
DeeL D'arMen Van VW' MVnt, en WaCht Weer honDerDt-VoVDt.

S. v. HOOGSTRATEN.

S. APO-

S. APOLONIEN KAPPELLE. XI.

Gesticht in 't Jaar 141 . . . door Jonkv. *Adriana* vanden *Coulster*: En opten 2de van *Grasmaand*, 1510. Vermeerderd en Begiftigd door Juffr. *Beatrix*, *Willem* vanden *Coulsters* Dochter. By Koope vanden 5de van Lentemaand 1664. aangekomen, Heer *Jakob* van *Beveren*, Heeren *Kornelisz.* *Heere* van *Zwindrecht*, toen *Burgermeester*, enz.

S. PANCRAAS KAPPELLE, XII.

(Nu genoemd de Diemens Kappelle.) Gesticht opten 25sten van *Louwmaand*, in 't Jaar Ons Heeren 1474. by Mr. *Jan Aelbertsz.* alias van *Egmond*, *Deken* van de *Collegiale Kerke* der Heiliger *Maget Maria* in de Stad *Dordrecht*, zijnde daar van POSSESSORES:

Is Begistigd met twee *Vicarien*, behoorende tot S. *Pancraas Outer*, welkers *Patronen* en *Collatores* (volgens de *Gift-Brieff*, inhoudende dat de zelve *Vacant* zijnde, zullen moeten komen aande naaste *Erffgenamen* vanden voornoemde Heere *Stichter* van beyde zijden, daar in *Man* voor *Vrouwen*, in maniere van Leen-goeden neer gaande.) En zijn van de voorsz *Vicarien* nu *Patronen* en *Collatores*, *Johan Hallincq*, Heeren *Johansz.* en *Johan* van *Diemen*, *Johansz.* Volgens *Brieven* van *Approbatie* en *Confirmatie* Hemluyden Verleend, by de *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland* opten 3de van *Oogstmaand* 1663. en den 4de van *Wintermaand* 1673. Alle welke voorsz *Originele Brieven*, My zijn getoond, daar van Copyen Authentijcq onder my berusten.

S. KAPPELLE. XIII.

Gesticht in 't Jaar 14 . . . Vermeld in de *Kerk-Meesters Brieff*, Verleend in 't Jaar Ons Heeren Dusent Vier hondert Vijff ende tSeventich, Vijff dagen in Septembri, an Mr. *Jan Aelbertsz.* *Deken* van de *Groote Kerk*, belangende des zelfs *Kappelle*: Werdende in gemelte Brieff genoemd, *Jan* van *Muulwijcx Capelle*. POSSESSORES & COLLATORES:

XIV. S. JANS EVANGELISTEN KAPPELLE.

Gesticht den 16ste der Maand *Octobris*, in 't Jaar 1478. door *Geertruyd*, Mr. *Jan Aelberts Dochter*, *Rembout Janszoens Weduwe*. De Kerkhovens, enz. POSSESSORES & COLLATORES:

XV. S. Iacops die Meere Kappelle.

Nu genoemd de *Bolle Kappelle*. (*Gesticht* en *Begiftigd* met een *Vicarie*, hoorende tot S. *Jacobs Outer*, door *Thomas Bokelaer*, *Symonsz*. *Rentmeester Generaal* van *Holland*, enz. opten 25sten *Augusti* 1487. *Bevestigd* by *Bulle* Heeren *Davids* van *Bourgondien*, *Bisscop* van *Utrecht*, Verleend den 29sten des zelven *Maands* en *Jaars*. *Vermeerderd* by Heer *Arend Bokelaar*, *Priester*, den 14de *September*, mede in 't *zelve Jaar*. Welke *Vicarie*, volgens de *Fundatie* na de dood van den Heere *Stichter*, Heer *Arend Bokelaer*, off den genen daer Heer *Arend* tegen mochte komen te *Wisselen* of *Permuteren*, zoude verdeeld werden in twee *Vicarien*, en *Gifters*, en *Collatores* wezen, de naaste vanden *Bloede*, *Mannen* voor *Vrouwen* gaande, staande in gelijken Grade.)

En is inde voorsz Kappelle ge-eygend Heer *Koenraad Ruysch*, *Ridder*, enz. Uyt krachte van zekere *Procuratie*, Verleden by Jonkr. *Johan Bohl*: in dato den 27sten Juny 1630. Zeker *Verdrag* tusschen voorgenoemde Heer *Ruysch* ter eenre, en *Willem Jakobsz. Bohl*, en *Henrik Hoyink* ter anderen zyde, in dato den 21sten *July* 1632. de *Fondatie-Brieff* boven gemelt: Volgens *Erkentnis-Brieff* van de Heeren *Kerk-Meesters* aan den meer Wel-gemelte *Heer Ruysch*, daar van *Verleend* opten 21sten Mey 1652.

En is *Collator* van de *Vicarien* totte voorsz *Kappelle*, enz. behoorende, *Steven* van *Esch*, *Klaasz*. Blykende uytte *Verly-Brieff* van de *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland* Hem daar van Verleend, opten 26sten July 1661. Alle welke *Originelen* My getoond zijn, en *Copyen Autentycq* onder my berusten.

De voorsz *Kappelle* voerd in 't *Hoofd* van des zelfs *Hekken*, boven de *Deur* de *Wapenen* Wylen Heer *Koenraed Ruysch*, en zyne Ed. Huysvrou *Maria* de *Beveren*, te weten, *Ruysch*: voerende in een Veld van Zilver, op een *Schild* van Goud een *Kruys* van * *Keel*, gedragen door twee *Klimmende Bokken* van * *Sabel*, met *Hoorns* en *Klauwen* van *Goud*, en *Getongd* van * *Keel*. En *Beveren* in een *Veld* van * *Keel* op een *Balk* of *Fasce* van Zilver een lopende *Bever* van * *Sabel*, *Gekroond* en *Gewapend* van *Goud*, *Getongd* van * *Keel*.

* Rood. * Zwart. * Rood. * Zwart. * Rood.

Binnen in 't Hekken aan de Zuyder Muur is Opgerecht zijn Edts *Wapen-Kast*, daar in 't *Wapen* reeds Beschreven: Bezet met des zelfs Acht Stam-deelen:

RUYSCH.

RUYSCH. VELDE VAN ULFT.

SAMELAER. PASSART VAN BLITERSWYK.

RUYSCH.

EYNNATTEN. KEERSKORF.

KAMP. KLOMPMECKER.

Opte Graf-zark onder 't Wapen van Ruysch is te Lezen:
MORS FIDELIUM. TRANSITUS AD VITAM ÆTERNAM.

S. Pieter en Pouwels Kappelle. XVI.

Gezeyd de Romeynen Kappel. Gesticht den in 't Jaar 1404. door der zelver *Broeder* en *Susterscep*, enz. en omme daar inne ook Begraven te worden. In welke Kappelle *Herman* Jansz. *Spaan*, *Jerusalems*- en S. *Pieters-Heer*, *Medebroeder* der *Romeynen* is *Ge-aard*. Staat onder 't Opzicht van *Overman* en *Dekenen* van de zelve *Broederschap*. Zijnde nu

De HEEREN:

Jasper van der Velden. Mr. Nikolaas Viviër, Samuel van Hoogstraten.

In deze Kappel is den Trap en Opgang tot 'et *Orgel* of *Positif*. Als mede de *Duer* tot der Heeren *Kerk-Meesteren Kamer* ter Kerken Uytgeboud: daar in wel eer ook was de *Trou duer*.

Den Orgel of Positif.

De Zuyder-Duer 163 . . . toegemuurd.
De Yz're Duer: waar voor wel eer door de H. *Geest-Meesters* ter *Grooter Kerk* de *Proven* aan de *Gifters* of *Collatores* van die *Proven*, wierde toegediend, om de zelve aan Behoeftigen uyt te deelen, op *Paasschen*, *Pinxsteren*, *Kermis* en S. *Maerten*. Welk nu in 't H. *Geest huys* ter *Grooter Kerk*, werd gedaan.

S. PON-

XVII. S. Ponciaans Kappelle.

Gesticht 13 . . . Vermeld inde *Stichting-Brieff* vander *Mars-luden Capelle*, 1398. in een *Rente-Brieff*, nopende *S. Ponciaens Outer* 1427. Staat onder 't Opzicht vande *Dekenen* van den *Wantsniders* of *Lakenkoopers Gilde*, nu zijnde:

d'Hr. Diederik Bressi, Rafaelsz.
d'Hr. Arend Walen, Heeren Arendsz. uytten Oud-raad, en Schepenen dezer Stede.
Willem Bos, Jansz.
Pouwels van Helmont.

In welke Kappelle zijn de *Zit-plaatzen* en *Begraaffenissen* van den voorsz *Gilde*.

XVIII. S. Niklaas Kappelle.

Gesticht opten eersten van Grasmaand 1398. Staat onder 't Opzicht van *Keyzer* en *Dekenen* van den *Mars-Luden*, *Koomans* of *Kramers Gilde*. Zijnde

d'Hr. Tielman Zeeberg, Abrahamsz. uytten Ouden Veertigen dezer Stede.
Niklaas van Hoogstraten, Iakobsz.
d'Heer Dirk Spruyt, Kornelisz. uytten Veertigen dezer Stede.
Mattheus van Nispen, Marcusz.
Flips Daalman, Jansz.

XIX. S. Ausberts Kappelle.

Gesticht opten 4de April, in 't Jaar 1408. Staat onder 't Opzicht van de *Dekenen* van 't *Bakkers Gilde*. Nu zijnde:

Kapt. Dirk de Bot, Iansz.
Roeland Rykenburg, Lambertsz.
Ian Bosman, Dirksz.
Iakob Stoop, Willemsz.

XX. S. Annen Kappelle.

Gestlcht den 12de September, in 't Jaar 1451. Staat onder 't Opzicht der *Dekenen* van 't *Bontwerkers Gilde*. Nu zijnde:

Iohan Rallé.
Henrik Tafelmaker.

S. STE-

S. STEVENS KAPPELLE. XXI.

Gesticht den 21. Maert 1422. Staat onder 't Opzicht van *Overman* en *Dekenen* van *'t Verwers Gilde*. Nu zijnde:

Ian vander Houven, Iansz.
Boudewijn Erkelens. Iohan Verhagen.

Hier in stond wel eer Het *Doop-vat* of de *Vonte*.

Den Nieuwen Orgel.

Gesticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1671. En heeft opten 21sten van *Louwmaand*, onder den Zuyl ten *Zuyden*, den *Eersten Steen* geleyd Jonkr. *Jakob Pompe* van *Meerdervoort*, Heeren *Kornelis zoon*, Ridders. Als Burgemeester en Kerk-Meesters waren,

De HEEREN:

Mr. Jakob van Beveren, Heere van Swindrecht.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heere van Naaldwijk.
Johan Hallincg.
Mr. Kornelis de Witt, Ruard van Putten.

En in 't zelve Jaar heeft men opten voorsz *Orgel*, onder 't Zingen van den H. *Davids Zang-Liederen*, voor en na de *Preecke*, beginnen te *Spelen*.

Wy zullen laten volgen d'Outaren, buyten de gene die Wy inde Kappellen hebben aangewezen.

Van S. Hubert, stond in den Toorn: en had een Broederschap. XXII.
Van S. Severus, mede in den Toorn, en hoorden den Wevers Gilde. XXIII.
Van 't H. Sacrament, buyten den Toorn, toekomende den Scrijnwerkers. XXIV.
Van S.   , den Mazelaars. XXV.
Van S. Cosmus en Damianus, den Baerdemakers. XXVI.
Van S. Laurens. XXVII.
Van S. Eloy, den Smits. XXVIII.
Van S. Jan. XXIX.
Van *Quatuor Coronatorum*, den Maetzenaers. XXX.

XXXI. Van S. Joseph, den Huus-Timmerluden.
XXXII. Van Onzer L. Vrouwe, hebbende een Broederschap.
XXXIII. Van S. , den Scip-Timmerluden.
XXXIV. Van S. Leenderd, den Zagers.
XXXV. Vande Zeven Weeden.
XXXVI. Van S. Maerten, den Kraen-kinderen.
XXXVII. Het Hoog Outer.
XXXVIII. Vande H. Boodscap.
XXXIX. Van S. Erasmus.
XL. Van Vitus en Modestus, den Scerers metten droge Scare.
XLI. Van't H. Hout.
XLII. Vande H. Drievuldigheyd.
XLIII. Van S. Lucas, enz. den Schilders, enz.
XLIV. Van S. Lambert.
XLV. Van S. Sebastiaen.
XLVI. Van S. Ewout, den Kuypers.
XLVII. Van S. Crispijn en Crispiniaen, den Nieu-schoemakers.

Makende t'samen, met die inde Kappellen, 47. Outaren.

Wy zullen nu laten volgen de *Stichting* van de *Groote Kerk*, zoo, en gelijk die van *Heribertus Rosweydus* in 't *Leven* der *Heyligen* is *Beschreven.* Mitsgaders eenige *Teykenen* en *Mirakelen*, welke *Aldaar* zoude zijn gebuerd: Die de *On-Roomsche* en *Ik* niet en derven *Toe-stemmen.*

10. Febr. Anno 1320

Het Leven van de H. Sura, Maagt ende Martelersse.

Stichting vande Groote Kerk.

TOt Dordrecht is de gedagtenisse van de H. Sura, Maget en Martelerse, die aldaar van zeer eerlijke Ouders geboren is, ende word voor de Fondatersse vande Groote Kerke aldaar gevierd. Men seyd dat deze eene zonderlinge liefhebster van den Beelde der Moeder Gods, dat daar aan eenen Boom op de Riviere van Dordrecht hingh, geweest is; ende heeft alle dat zy winnen konde, den Armen gegeven. Als zy nu Wenschte eene *Kerke te Timmeren*, heeft zy van den *Engel* de *Grootte* der zelver *Ontfangen*, ende heeft *Drye Werklieden* met veel *Penninxkens* diemen *Kopkens* noemde, die wel kleyn in haar zelven, maar wel van Grooter kracht geweest zijn, Betaald. Hier uyt heeft men gemeynd dat zy rijk van gelde was, ende is vande Moorders van haar leven beroofd, op de zelve *Plaatze*, daar noch tot heden toe een zeer lustige *Fonteyne*, zeer Gezond voor de gene die met de *Cortze* beladen zijn, *springd*; vande

vande welke ook den Eerw. Heere *Guilielmus Lindanus*, *Bischop* tot *Remunde* vermaand. De *Moorders* zijn Gevangen, en ter Dood verwezen; maar de H. *Martelersse* heeft haar met een versche *Wonde* in haren *Hals* vertoond, (want haar den hals met een Mes afgesneden was) ende heeft voor deze leedwezende Moordenaars quijtscheldinge gekregen.

Teykene en Mirakelen.

IN den name des *Vaders*, des *Soens*, ende des *Heylichs Geests* Amen. Alle den ghenen die desen Brief zullen sien of horen lesen. *Willaem* vander *Lants-crone*, ende *Jan Celsus*, *Prochy Papen* inder *Grooter Kerken t'Ordrecht*: *Scepenen* ende *Raed* der *Stede* van *Dordrecht*, Saluut in Gode Onsen Heere met kennessen der warheit: Wi doen u te wetene dat in *Ons Heeren Jaer Dusent* CCC. *ende Neghen en Viertigh*, des *Maendaghes op* S. *Laurens dach*, tusschen den *Noene* ende *Vesper tijd*, of daer ontrent: Bi der gracie ende ghenaden Gods, ende in tegenwordicheden der *Cruse broederen* van *s'Hertoghen Bossche*, die doe waren binnen der Stede vorsz. om hore penitentie ten love Gods te doene, alsulke *Teykene* en *Miraculen* gheschiede als hier na ghescreven staen. Inden eersten, omtrent Middach doe die vorsz Broederen ghegeten hadden, ende si ter *Kerken* waerd ghinghen, ghevielt datter een Deel van Hem voer Ons *Heeren Cruce* ter *Grooter Kerken* hem dede in hoer Gebed, daer die *Casse* of dat *Huusken*, daer 't *Cruce* in staed, al vaste *besloten was*, welc *Cruce* die Broederen ghaerne ghesien hadden, alsoe dat Sommighe Broederen ende oec ander Luden die Casse ende die *Dore starkelike roerden*, ende en *condes* niet *Opgedoen*. Ende een Broeder deser Broederscep, ende dede so innentlic sijn *Gebet*: I of hore *Pelgrimmaedzi* ende *Broederscep Gode Ontfanghelic* ende *goed ware*, *dat hem God ghejonnen wilde 't Cruce te Bescouwen*. Daer roerde Hi die Casse ende die *Slote Ontspranghen*, ende die Doren ghinghen op bi der ghenaden Gods openbaerlic. daer 't vele Lude zaghen, des God ewelike geloeft si ende ghebenedijt. Cortelic daer na doe si hore Penitentie gedaen, ende in den Dienst Ons Heeren waren, was een *Kint* bi hem ghebrocht, daer wi wel ter Waerheit of verstaen hebben dattet wel *Zes Jaer* of langher *Blind* geweest hadde, ende daer die Broeders soe devotelic ende met soe grooter begheeren, van harten hoer Ghebeden deden, dat bi der gracien Gods Ons Heeren ende mids hoerre beden dat *Kint* openbaerlic voir alle die Luden *ziende word*, ende alse hem die Broederen sine Oghen roerde, vielen daer uut hete Tranen ghelijc als *ziedende Water*, ende si loveden Gode alle die 't saghen. In kennessen der Waerheit hebben wi desen Brief open Bezeghelt, Wi *Prochi-Papen* met Onsen *Zeghel*, ende Wi *Scepenen* ende *Raed* met Onser *Stede Zeghel*, ten love *Ons Heeren Jesu Christi*, ghegheven opten tijt vorscreven.

Teykene en Mirakelen.

'*t Kruys beproeft,*

HEt *Hout* van 't KRUYS (welk de *Roomsche Kerke H. Hout* noemd, volgens de *Legende* daar van zijnde) is wederom beproeft in 't Jaar van Lvij. [boven gedacht] doe *Verbrande* de *Groote Kerck* met dat *H. Sacraments Gast-huys* ende *S. Jacops Gast-huys*, met *Alle* de *Huyzen Groot* ende *Cleyn*, staende aen die *Poort-sijde*, en oick aen die *Land-sijde*, van die *Vuylpoort* of, totten *Minrebroeders* toe, ende het *Verbrande* al wat inde *Groote Kerck* was, Uuytgenomen *Steen* en *Yzer*. Ende alle *Gout*, *Silver*, *Coper*, *Loot*, *Clocken* ende *Schellen* die *Smolten*, ende die *Voet* ende alle dat *Geen* daer dat *H. Hout* in *Besloten* was, *Verbrande* off *Smelte*, dan alleen dat H. *Hout*, alsmen noch sien mach, dat Onthielt *Godt*, by sonderlinge ende Wonderlijke *Mirakel*. Leggende inden *Tabernakel*, die boven inde *Pilaren* gemaect was, gelijckerwijs alst nu staet, opter selver plaetse boven inden selven *Outaer* ende in der *Asschen* soe *gloeyende* heet, duerende van S. *Pieter* ende *Pouwels nacht*, welck was op eenen *Woensdach* tot *Sondachs* daer na volgende. Als die *Hette* ende *Brant* wat over was, soe quam die *Deken* van der selver *Kerke*, Meester *Jan Aelbrechts soen* selver, met veel *Heeren* van sijnre *Collegien*, ende met die *Kerk-Meesters*, als *Willem Duyck* ende *Jan* van *Muylwijck*, ende met Ontellick *Volck* van *Waerlijcke* ende *Geestelijcken Luyden*, ende sochten 't inder *Asschen* boven dat *Verbrande Outaer*, daer 't voor plach te staen, ende nu wederom tegenwoerdich staet, ende als *Hy 't* vant, soe wast *weeck* oft *Was* geweest waer, maer daer nae wert 'et *Herde* ende *Stijf* als *Hout*, dat ment Toenden den *Volck*. Ende voort alsmen nu sien mach, ende is Gebleven soe ment *Vertoent Jaerlick* dat *Volck* opten *Goeden Vrydach*, ende den Hoogen *Paesdach*.

Dit *Heylige Hout* heeft gegeven der *Kerke* voorsz. *Claes Scoutet*, welck voormaels was een *Borger* vander goeder *Stede* van *Dordrecht*. Ende naemaels Toech *Hy* te *Brugge* in *Vlaenderen*, ende wert daer *Borger* ende *Sterft* aldaer. *God* wil wesen sijn *Siel* genadich, Amen. a

a Geschreven Legende. fol. ...

Heribertus Rosweydus, Verteld, dat opten laetsten *Juny*, in 't Jaer *Christi*, 1457. na de *Feeste* van *Petrus* ende *Paulus* Smorgens ten dry uren, te *Dort* grooten *Brand* is geweest; door den welken meer dan de *Halve Stad Verbrand* is, en ook de *Collegiale Kerke* van Onse L. *Vrouwe* met 36 *Autaeren*, den *Toren* en veel *Ornamente*. Alleen is van den *Brand* bevrijd geweest een groot *Stuk* van 't H. *Kruys*, een *half Cubitus Lang*, en een *Duym Breed*, het welk stont op een *Verguld* houte *Basement*, seer rijkelik *vercierd* met *Goud* ende *Silver*. Soo dat na den *Brand*, den *Deken* met de *Canonikken*, en met de *Kerk-meesters*, *Willem Duyck*, *Jan* van *Muylwijck*, *Niklaas Simonsz.* en *Willem* vanden *Tempel*, met veel andere *Personen* soo *Mans* als *Vrouwen* inde *Kerk* quamen, vonden *Zy* de *Voet* of 't *Basement* van het *Kruys Verbrand*, het *Goud* en *Silver* Gesmolten, en het *Kruys* alleen *Geheel*. Den *Deken* dit *Kruys* opnemende, vond het gelijk oft *Week Was* geweest ware; maer aen het *Volk* vertoonende, die dat aanbaden, is het *Hard* geworden, en tot zijn eerste *Figure* gekeerd. En is weder gesteld op zijn Oude Plaetse, daar ontallijke *Mirakelen* door *geschieden*. Dit hebben

in 't Jaar Ons *Heeren* 1457. opten 28. *July*, daar toe verzocht zijnde vande *Kerk-Meesters*, met *Gezegelde Brieven* Getuygd, *Johannes Alberti*, *alias de Egmonda*, *Deken*, en 't *Capittel* vande zelve *Kerke.* [b] b *Kerkel. Hist. van Nederl. fol.* 171.

Wy laten de *Kappellen*, *Outaren*, *Teykenen*, *Mirakelen*, en wat dies meer is, varen, Stappen uyttet *Westen* na den *Buyk* van de *Kerk*, daar zienwe 't *Gestoelte* Onzer Ed. Achtbre *Over-Heeren*, en de Sittinge harer Edts *Vrouwen*, vercierd en onder-stut met *Pilaren* na de *Bou-kunst* zijnde *Dorica*, de Gestoelte der *Goede-Luyden* vanden *Achten*, der *Mannen* vanden *Veertigen*, en zoo voorts. Daar tegen over is den *Predik-Stoel*, verzien zijnde met een *Kopre Trap-luening*, zoo ook de *Lessenaar*. en Krans des *Zand-lopers.* Het *Hekken* en *Zit-plaats* der *Predikanten*, *Ouderlingen*, mede opte *Dorische* wyze, waar neffens zijn *Zittinge* voor sommige *Heeren Vrouwen*, Aanzienlike Matronen, enz. In 't *Ruym* vande *Kerk* zijn te zien Vier deftige *Kopre Kaars-Kroonen*, eenige *Gilden-Tafereelen*, verrijkt met *Zin-Sprueken* en *Lessen* uytte H. Schrift. Wy treen verder tot in het

HOOGE-KOOR.

Daar in de *Kunst* vanden *Wijd-vermaarden Beeldsnyder Jeannin de Teruenne*, gezeyd *Jan Terwen*, Aartsz. (die in 't Jaar 1589. te *Dordrecht*, Oud 78. *Jaren*, is *Overleden.*)

Voor een Groot deel sich noch laat zien, toch, welk jammer is, door onbesuysde en Rauwe handen; in vele deelen wel eer Geschonden en Mishandeld: Efter den *Kunst kenners*, noch genoeg laat zien, om zijn *Uytstekendheyd* met Verwondering te Aanschouwen. Hier ziet men den *Omgang* op 't cierlijkst Uytgebeeld: Daar, de *Zeegen-pralende inhalinge* der *Keyzeren*: Gins, daar den *Romeyn* Mr. *Mutius* zijn Hand, die Gemist hadde, Afbrand: Verder, daar *Griet* de *Duyvel* op 'et *Kussen* Bind. En wat dies noch meer Aardigs, aldaar te zien en te vinden is.

Op 'et *Oxsael*, Rust de Assche van Heer *Adriaan Vlaming*, Henrijks zoon, *Jerusalems Heer*, en van zijn Huysvrou *Mayken Kornelis* Dochter, *Jerusalemsche Vrouwe*, welkers *Lijken* eerst inde *Kappel* van 't *H. Kruys* waren Begraven. Op welkers *Graf zark* is te lezen:

Hier leyd Begraven, *Adriaan Henrijksz. Vlaming*, *Jerusalems-Heer*, Sterft op den 25sten dag *Martii* Ao. 1591.

Ende *Mayken Kornelis* Dochter, *Jerusalemsche Vrouwe*, Sterft den 17de *November* 1599.

(Van welken Heer *Adriaan Vlaming*, by *Frans Mol*, geweest zijnde 39 Jaar *Koster* ter *Grooter Kerk*, zijn te zien, Twee Dueren van een *Outaer-Tafel*, daar in gemelten *Heer* en zijn *Huysvrou*, Kunstig na 't Leven zijn Uytgebeeld.)

Voor den *Opgang* van de *Hoog-Saal*,

Leyd Begraven, *Magdeleen Aryens* Dochter, *Jerusalemsche-Vrouwe*. Storf den 2de *Octob.* 1593. Tegen 't *Koor*,

Leyd Begraven, *Adriaan Dircxzoon*, *Jerusalems*-Heer, sterf den 15ste *Juny* 1587.

Op 't OXSAEL is te zien de

BEgraaf-*Plaats* en *Lijk-Kelder* vanden *Edelen*, *Wijd-Vermaarden*, en *Dapperen Land-* en *Zee-Held*: Heer FRANCOYS PALM, * *Overste over Duyzend*, van een * *Bende Zee-Soldaten*, *doodlijk gewond* in den *Bloedigen Slag* omtrent *Chenef*, opten 11de van *Oogstmaand*, en *Overleden* den 14de des zelven *Maands*, 1674.

* Colonel.

* Regiment.

Opte *Hoog-Saal* en in 'et *Koor* zijn noch de *Aanzienlijke Begravenissen*, vande *Heeren* en *Vrouwen*, als *Beaumont*, *Beveren*, *Blyenburg*, *Brandwijk* van *Blokland*, *Brandeler*, *Duyk*, *Eland*, *Franken*, vander *Hulk*. De *Jonge*. Van *Koopman*, *Muys* van *Holy*, *Naarssen*, *Nicolai*. De *Rovere*. Van *Rottermond*, *Son-en-Maan*, *Stokman*, *Stoop*, *Trip*. De *Veer*, *Vivien*, *Vries*, *Witt*, enz. In 't L. *Vrouwe* Koor, in den *Buyk* van de *Kerk*; ende *Transsen*: Van Mr. *P.* van *Asperen*, *Beveren* 1831. *Beverwijk*, van *Bladegem* 1364. *Bonkel-waard*, *Boot*, vander *Burg*, vande *Cornput*. Van *Gernouw*, *Haarlem*, *Hogeveen*, *Hoynk*, van *Kastren*, vander *Mast*, van *Mewen*, vander *Myle*, van *Pompe*, *Repelaar*, vande *Sant-Huevel*, van *Schaerlaken*, vander *Steen*, van *Strepen*, van de *Witt*, van *Zevender*. En meer Anderen; die by My mochte Vergeten en Overgeslagen zijn.

Ie deze nu meermalen genoemde *Kerk*, werd door de *Leeraren* van den *Herstelden Godsdienst*, gemeenlik Vier maal 's Weeks *Gepreekt*: te weten, Drie Keeren op des *Heeren Dag*, en dan Twee reyzen * *Mondeling Onderwijs* gedaan. *Donredaags* voor de *Middag* eens *Gods Woord Verkondigd*. En *Vier maal* 's *Jaars* het *H. Avondmaal* Bediend en Onderhouden. Waren, en Zijn *Kerk-Meesters* van de *Groote Kerk*, In 't Jaar Ons Heeren

* Gecatechizeerd.

1387.

Oude Willem vander Tympel, Florens zoen.
Borwoud Meeus zoen.

1393.

Wouter van Ghenderen.
Wiggher Baernds zoen.
Berwoud Meeus zoen.
Ghijsbrecht Vranckens zoen.

1675.

De HEEREN:

Burgermeesters inder Tijd.

Johan van Neurenberg, Burgermeester.
Mr, Nikolaas Stoop, Burgermeester.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heere van Naaldwijk, Oud Burgermeester.
Johan van Haarlem, opten 2de February 1675. Overleden.
Mr. Matthijs Pompe, Heere van Slingeland.
Kornelis de Vries.
Adriaan vande Graaff, Super numirair.

S. Ni-

S. Niklaas of de Nieu-Kerk.

S. Niklaas Kerk. II.

GEsticht ter eeren van *S. Niklaas*, in 't Jaar 13 . . . . Vermeld inde *Ontfangers* of *Tresoriers* Rekeningen, 1309. 1312. 1325. In *Burgermeesters* Rekeninge 1363. in een *Dag-lijst* van de *Groote Kerk*, 1397. In *Scepen-Kennissen* 1303. 1404. 1414. in een *Acte Boek* 1427. in 't *Klep-Boek* 1448. Was de *Kerspel-* of *Parochy-Kerk* van 't *Hof*, en de *Heerlikheyd Merwede*. Sederd den Jare 1604. onze *Stad* geheel eygen.

Had wel eer drie *Kooren*, een ter eeren van de *Bescherm-Heer* of *Patroon*, een ter eeren *Mariæ*, en een ter eeren van 't *H. Kruys*. Eenige *Kappellen*. *Vijftien Outaren*, en verscheyde *Schilderyen*; waar van de *Heerlikste* geschilderd door *Blokland*, staande op 't *Hoog Outer*, is nu te zien in de *Kloveniers-Doele*. De *Kerk* bestaande uyt *twee Daken*, nu rustende op *drie Zuylen*, die met 'er *Hoofd-* en *Voet-stukken* eenigsins swemen na de *Corintische wijs*. Plag wel eer, (verzien zijnde met een *Toorn*) veel grooter te wezen dan zy nu is: Gelijk 't *Bewerp* of *Modelle* daar van zijnde, en in die *Kerk* hangende, uytwijst. *Verbrande* op S. *Vincentendag*, den 22. January, in 't Jaar

1567. Na den Stijl van 't Hof. Of anders na den gemeenen loop,

1568. 's Middags ten twaalff uren, of gelijk meergemelte *Dag-lijst*, *Kalendarium*, vande *Groote Kerk* inhoud, omtrent ten half eene. Welken ontsteken Brand, en '*s Kerks* eerste en buytenste gestalte Kunstig in Schildry, zijnde een vande beste Stukken van *Jan Dudeyn*, te zien is, by den Ed. Heer Mr. *Adriaan van Blyenburg*, Heeren Adriaansz. *Heere* van *Naaldwijk*, *Oud-Burgermeester* met deze Tijd-rekening:

> 't Was op daCh na AngnIeten daCh,
> Van dat Jaer staet hIer gesChreven,
> Men de nieuW-KerÇk Verbranden saCh,
> Was 't Vier groot seer stIIf VerheVen.

In welke *Schildry*, *Schout* en *Burgermeester*, in *Bonte Kappen*, elk gevolgd van drie *Hellebaerdiers*, Orde stellen opten *Brand*. Men ziet ook een groote bezigheyd in de *Munnikken*, *Mans*, *Vrouwen*, &c. om den *Brand* te *Slissen*.

Na 't *afbranden* vande *Kerk*, is de zelve in 't volgende Jaar, na *gemeenen*

Styl,

Styl, op S. *Gregorius* dag, wederom *Gewijd*, door Heer *Willem* vander *Lijnd*, Damas zoen, *Biscop* van *Ruurmond*.

Pastoren van de *Nieu-Kerk* (welkers *Pastoryschap* Afhing van 't *Capittel* van de *Groote* Kerk binnen D*ordrecht*.) Ons ter Hand gekomen,

1520. Mr. Adriaan Kornelisz. Vader van Broer Kornelis Adriaensz. Minrebroeder en Predikant te Brugge.
1522. Mr. Kornelis Oem, Knunnik ter Grooter Kerk. Oud 58. Jaren, 1522. Overleden.
1540. Hr. Adriaen Coemen.
1541. Hr. Adriaen Jager, 1561. Overleden.
1544. Mr. Adriaen Brouwer.
1557. Hr. Kornelis Fransz.
1560. Hr. Kornelis Kornelisz. Bieze.
1561. Hr. Jakob Staesz.

1572. Den 27. Augusti, op een *Woensdag* 's na-middags werde inde *Nieu-Kerk Gedoopt* een Dochterken, van Jan *Pouwelsz*. Hallincg, *Katharina* genoemd, en was het leste dat in die Ker*k* in 't openbaer by P*riesters* Gedoopt is, overmits de K*erke* daar na toe gehouden, en de *Beelden* off en weg genome worde.

1574. Opten 9. Juny werde aldaar het eerste V*ermaan* of *Lijk-Preke* over de *Dooden* gehouden, (volgens de *Engelsche Liturgie*.) En den 13. het eerste S*ermoen* gedaan, en 's anderen daags de *Outaren* afgebroken. En was in dese voorsz Kerke

S. KATHARYNEN KAPPELRYE.

GEsticht by J*an* J*acobsz* in den *Jare* 1407. des *Donredaags* na S*inte* M*atthijs* dach in der *Nieuwer-Kerke* tot *Dordrecht*, op S. K*atharynen Outer*, daar dat H*eyligdom* stonde, dat geheeten wierde *Heeren Daniels Heyligdom* vander *Merwede*; welke *Stichtinge* geschiede by den voornoemden J*an* J*acobsz*, ten Aanzien ende ter Bekentenisse van den *Uyterste wille* ende *Ynnige begeerte*, H*erberen* J*acobsz*. zijns B*roeders*, ende is de gemelte K*appelrye Begiftigd* met een *Vicarie* tot den voorsz *Outer* behoorende; van welke V*icarie* den *Stichter* wil, dat na zijn D*ood* daar G*ifter* ende *Collatoir* off wesen zal, die *Oudste* ende die *Naeste* van zijns *Vaders* Lijf geboren, ende die J*onger Man* voir dat *Ouder Wijf* te gaan, daar sy beyde even na zijn, en zoo voirt opten *Oudste* en *Naeste* van *Lijve* te *Lijve*, die van zijns V*aders Lijve* gekomen zijn; ende is dienvolgende van de voorsz V*icarie* jegenwoordig *Patroon*, J*an* C*laesz*. *Eyck*, die de zelve heeft Geconfereert op S*ander* C*laesz*., uytwijsende de *Confirmatie* van haar *Ed*. *Groot* M*og*. V*erleend* op den 20. *Augusti* in 't J*aar* Ons H*eeren* 1658. Van welke *Fundatie* ende *Confirmatie* respective, My de *Originele Brieven* sijn Vertoond, en *Copyen Authentijcq* der zelver Onder My Berusten.

In de voorsz Kerke aan de Noord-zyde, (ten Westen ingegaan zijnde,) Is het *Gestoelt* Onzer *Ed*. *Achtbre Over*-H*eeren*; daar wel eer

S. BAR-

S. BARBEREN KAPPELLE.

1541. Vermeld, achter ſtond, buyten de *Kerk* uytgetimmerd. Noch was inde zelve Kerk

S. JAKOBS KAPPELLE.

By *Overdracht* van den 3den July 1519. aan P*ieter* H*endrickſz.* van *Slinge-land*, ende Juffrou *Cornelia* vander *Mee*, ende behoord de zelve *Erffgenamen* het *jus* P*atronatus*, *Vicarie* ende S*epulture*; welke K*appelle* ſoo door B*rand* van de zelve K*erke* als anders niet meer in Wezen is: Toch eenige *Renten* daar toe als noch behoorende, werden by der ſelver *Nakomelingen* Ontfangen, en jegenwoordig by de Heer Mr. J*akob* van M*eewen*, &c. Heeren J*ohanſz.*

In 't Zuyden is den Predik-Stoel, met het Hekken, daar in de S*it-plaatzen* der P*redikanten*, *Ouderlingen* en *Diakenen*. Daar beneffens zijn de *Zittingen* der Ed. *Over-Heeren-Vrouwen*, Aanzienlike *Matronen*, enz. Achter 't Hekken is de S*acriſtye*, daar in *S.* J*ans* O*uter* ſtond, zijnde ſederd 1574. tot nu toe de K*er-ken Kamer*, ter Kerken Uytgeboud. Noch zijn in deze *Kerk*

De *Zittingen* der Heeren, de *Goede Luyden* van den *Achten*, *Mannen* vande *Veertigen*, H. *Geeſt Meeſters* ter *Nieuwer*-K*erk*. Der Oude--*Diakenen*, enz.

In deze K*erk* was ook een *Orgel* of P*oſitif*. Een *Doop-vat* of *Vonte*, enz.

In deze Kerk zijn verſcheyde Aanzienlijke *Begraaf*-P*laatzen* en *Lijk* K*elders*, als van B*erk*, *Hallincg*, *Oem*, R*uyſch*, *Terenſteyn*, en meer Anderen.

Het K*lokhuys*, Geſticht in 't Jaar

1541. Was verzien met vier *Gewyde* en *Gecorſtende* K*lokken*, gelijk men toen ſprak, namentlijk

S. S*alvator*, wegende	3200 ℔
Maria.	2234
Nicolaus.	1578
Auguſtinus.	109

Vinde in 't K*erken Boek* ter N*ieuwer*-K*erk*, inde *Rekeninge* der K*erk-Meeſters* aangeteykend op 'et Jaar

1542.

Opten 17ſten Maert Ons Vrouwen dach Annuntiationis, worde ons *Groote* K*lok* Ghewijt, ende Hyet S*alvator*; als doe Ontfanghen in 't B*ecken*, xij. Rijns g. x. ſtuyv.

Ontfanghen van dat die Twee eerſte Klocken Ghewijt waren, d'een Heet *Maria*, ende die Cleyn N*icolaus*, ende was opten xij. November 1542. Ende dat van de goede Gemeente in 't B*ecken* xxvj. Rijns guld.

Betaald den Paſtoer vande Clok *Salvator* te *Carſtenen* of te *Wyen* xxij. ſtuyv.

Betaald, van dat onsen Pastor beyde ons *Clocken Ghewijt* ende *Ghecorstent heeft* xxiiij. stuyv.

Item betaald van S. *Augustinus* te *Wyen*, iiij. stuyv.

In reeds meer-gemelte Kerk werd gewoonlik op des *Heeren-dagh* Twee maal *Gepreekt*, eens *Mondeling Onderwys* gedaan, en Acht reysen 's *Jaars* het *H. Avondmaal* Bediend en Onderhouden.

Waren, en zijn *Kerk-Meesters* ter *Nieuwer-Kerk*, in 't Jaar Ons Heeren

1405.

Reyner Janszoen.
Cleys Verloren.
Aernt van Sliedrecht.
Pieter Pieterszoen.

1459.

Alairt Suus, Mattheusz.
Jan Schoenhout.

1484.

Tielman Oem, Heeren Goidschalksz.
Kornelis Jan Schoerisz.
Pieter Boel, Pietersz.

1537.

Mr. Willem Stoop.
Bouwen Oem, Heere van Papendrecht.
Jan Ogiersz.

1565.

Damas vander Lynde, Willemsz.
Pieter Muys, Jacopsz.

1574.

Opten 6sten Juny werde by een Kleyne menichte van de *Gemeente* Gekoren tot *Kerk-Meesters* (die Hoer noemde *Fabricaers.*)

Florijs N. de Zeylmaker.
Jan Copal, Coemen.
Kornelis Rijsberg, Scoemaker.
Florijs Ewoutszoen, Coemen.

1586.

Jacob Coel, Adriaensz. Treforier.
Dierick Berck, pro eo, 1589. a
Meynaert van Segwaert.
Cornelis van Bywaert.
a Wouter van Crayesteyn, pro eo, 20sten December 1590. b
b Adriaen Jobs.
Vernieuwt Thomæ, 1591.
Ad Idem Thomæ, 1592.

Als wanneer de *Kerk Meesterschappen* van alle de *Kerken* zijn *Gecombineert*. En zijn 1675.

De HEEREN:

Burgermeesters inder Tijd,

Johan van Neurenberg, Burgermeester.
Mr. Nikolaas Stoop, Burgermeester.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heere van Naaldwijk, Oud Burgermeester.
Johan van Haarlem, Overleden den 2de February 1675.
Mr. Matthijs Pompe, Hr. van Slingeland.
Kornelis de Vries.
Adriaan vande Graaf, Super numerair.

S. Adriaans

S. Adriaans Kerk.

S. Adriaans Kerk. III.

GEsticht ter eeren van S. *Adriaan*, in 't Jaar Ons *Heeren* 13 . . . Vermeld in *Burgermeesters* Rekeninge, 1365. In een *Handeling* of *Acte-Boek*, 1423. In een *Getuygnis-Brief* van Broeder *Thomas* de *Scerpen zee*, *Gardiaan* van de *Orde* der *Minre-Broederen t' Utrecht*, 1453. die zendende aan gemelte *Kerk*, met een *Stuk* der *Overblijffelen* van S. *Adriaans Erm*, gelijk Hy *Verklaard*, by de volgende

Pateat universis evidenter quod ego Frater Thomas de Scerppenzee, Ordinis minorum domus Trajectensis, quod hec Pecia Sacrarum Reliquiarum sumpta est de Brachio Sancto Nobilissimi & Sanctissimi Viri, & martiris Sancti Adriani. In Testimonium horum Sigillum Officii Gardianatus presentibus pro munimine duxi appendendum. Scriptum Trajecti Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio. In festo inventionis Sancte Crucis.

Werd ook deze *Kerk* vermeld in 't *Klep-Boek*, 1454. 1470. in de Aanteykeningen der Kerk-Meesters en Dekenen van S. *Adriaans Gilde*, enz. 1423. 1454. 1556. 1570. 1571.

Was de *Kerk*, der * *Buurt* van S. *Adriaan* buyten de *Vuyl-Poort*, ten Dienst der *Buren* hoorende onder der zelver *Wijk*: Had een *Outer* den * *Bescherm-Heer* Toe-ge-eygend. En een *Broeder-* en *Zusterschap*, ter *Gedachtenisse* van S. *Adriaan*, en *Natalia*, des zelfs *Huysvrou*: daar in de *Grootste* van de Stad *Dordrecht* Opgeschreven en Erkend waren.

* Parochy.

* Patroon.

In deze *Buurt* was ook een *Schole*, enkel ten nutte voor de *Leerlingen* onder de *zelve* Begrepen. Een *Kerk-Hof* tot *Begravinge* der *Buren* onder die *Kerkvang* woonende. *Verbrande*, met alle de *Huyzen* daar Omtrent Staande, in 't Jaar 1528. Wierd korts daar na weder Herboud. Dan is door de *Water-geusen* in 't Jaar 1572. Vernield en Omgeworpen. Stond op een *Stuk* van den *Ringdijk*, 1421, in den *Grooten Vloed*, op S. *Elisabets* nacht overgebleven: Niet verre van daan, daar nu het *Huys* van d'Heer *Arend Zon-en-Maans*, Wylen *Heer* van *Rys-Oird*, *Schepen* van *Dordrecht*, staat.

Die *Bescherm Heer* dezer *Kerke*, in wiens Eere zy Gebouwd en Verheven was, werd aldus Beschreven:

Adriaan, * *Rechter* van *Nicomedien*, van wegen den Keyzer *Maximianus*, *Vervolgende de Christenen*: als Hy nu menig werven, met verwonderinge gezien hadde *Huerluyder Stantvastigheyd*, in 't *Belyden* des *Geloofs*, en in 't *Verdragen* der *Pyniging*: daar over grooteliks beweegd, en Hy by Hemluyden

* Schout.

van de Reden waarom, (namentlijk de Uytstekende *Beloften* van 't *Rijke* der *Hemelen*,) onderrecht zijnde, heeft sich tot 't et *Geloof Christi* bekeerd. Derhalven Hy in 't *Gezelschap* van xxiij. *Martelaren*, (by Hem zelfs van te voren om den *Naam* des *Heeren* gepynigd, is gewurpen inden *Kerkker*. Alwaar Hem zijn Huysvrou *Natalia* bezoekende, welke ook voor Hem het *Christen Geloof* hadde aangenomen, Hem tot 't et *Martel-Lot* zoo heeft ontsteken, dat Hy uyt den *Kerkker* gebracht zijnde, zoo lange met Roeden is geslagen, tot dat 'em het *Ingewand* bestond te *Verdruypen*. Eyndelijk op een *Rad* Gebonden, aldaar *Hangende*, en *Handen* en *Voeten* Afgekapt zijnde, heeft door *Lede-braak* zijn *Leven* zaliglijk *Vol-eynd*, opten *Vierde* van *Lentemaand* omtrent het *Jaar* Ons *Heeren* CCC. vi.

In deze voorsz *Kerk* was wel eer een *Doop vat* of *Vonte*, een *Orgel* of *Positijf*, enz. Hier *Preekte* gewoonlijk een * *Tijd-Gezondene* der *Preek-Heeren* van *Utrecht*. Welke *Gezondene* als in 't Jaar 1303. hier gestuurd wierden: waren ook * *Harders* in 't *Gast-Huys* binnen *Dordrecht*.

* Terminaris.
* Pastoren.

Vinde daar *Gepreekt* te hebben onder Anderen, *Dominicus* van *Nymegen*, door zijn Geleerdheyd vermaard, en een goed Poëet zijnde. Welke in 't Jaar 1558. den 16de September is Overleden.

En *Dekens* van S. *Adriaans* en *Natalia-Gilde* in die *Kerk* en der zelver *Kerk-Meesters* te zijn geweest,

Dekenen:

1556.

Dirk Lappan.
Ewout Jansz.
Kornelis Stoop.

Kerk-Meesters:

1423.

Jan Gheraetsz.
Jan Martinusz.

1454.

Aert Boot.
Willem Pryker.

1556.

Willem Kornelisz. Swaluwe.
Kornelis Symonsz.

1564.

Ewout Jansz.
Job Geemansz.

1570. 1571. Nov. 20.

Cornelis Toeniszoen.
Corstiaen Willemszoen.

Thiedrades-Kerk.

Thiedrades Kerk.
IV.

GElegen inden *Grooten Waard*, by de *Riviere Dubble*. Gesticht in 't *Jaar* Ons *Heeren* M. .... Vermeld in een *Gift-Brieff* van Biscop *Burchhard*, onder de Gemyterde van *Utrecht*, den 23sten in 't Jaar M. c. en Een.

Thiese-

Thieſelines Kerk.

Thieſelines Kerk. V.

MEde daar Omtrent gelegen: En zoo Wy achten, te zijn geweeſt in *Thieſſelings Waard*, zijnde inden *Ringdijk* van den *Grooten-* of *Inwaard* begrepen: Hebbende tot Bueren *Leer-Ambocht*, (dat is, *s'Graven-Deel*) en *Dubbeldam.* Vermeld in een *Gift-Brieff* van Biſcop *Godebald*, onder den *Biſcops-Hoed* van *Utrecht* den 24ſte in 't Jaar M. cc. xxvi. Behalven de *Kerken*, die inden Gemelten *Grooten-Waard* in 't Jaar 1421. zijn t'*Onder-gegaan*, door 't Water *Vernield* en *Bedekt* gebleven.

KLOOSTEREN

In

DORDRECHT, enz.

Derde HOOFD-STUK.

WY hadden, om zoo te ſpreken, wel eer in Onze *Stad*, de *Vier-Biddende-Ordenen*, te weten, *Dominicanen*, *Franciſcanen*, *Carmeliten* en *Auguſtinen*, gezeyd *Heremiten.* Alhoewel de *Preek Heeren* en *Carmeliten* hier geen *Kloosters*; maar wel *Wooningen* of *Terminary-Huyzen* voor *Afgezondene* van die *Orden*, zoo van *Utrecht* als van *Schoonhoven*, te *Dordrecht* Bezaten. De *Celle-Broeders* hadden binnen *Dordrecht* een *t'Samen Wooning.* De *Kathuyzers*, te *Heyſterbak* en onder *Raamsdonk* in *Zuyd-Holland*, hare *Munnik-dommen.* De *Regulieren* te *Eemſteyn*, by de *Vloed Eem*, inden *Grooten-Waard*, naderhand in *Kijfhoek* en ten *Donk* onder *Brandwijk* inden *Alblaſſer-Waard*, Hare *Kloosters.* Behalven de *Stiften* der *Munnikinnen*, *Beggynen*, enz. elk op zijn *Plaats* te *Beſchrijven.*

F. Dioniſius Mutzard, *Religieus Canonick* van Onze L. *Vrouwe* te *Tongerloo*, der *Orde* van *Premonſtreyt.* [a] Steld de *Opkomſt* der *Carmeliten* omtrent het Jaar 1181. onder *Paus Alexander* den Derde van dien Naam. De *Dominicanen* en *Franciſcanen* inde Jaren 1205. en 1206. onder *Innocent* den Derde: Toch dat de *Carmeliten* eerſt zijn *Beveſtigd* in 't Jaar 1226. van *Honorio* den Derde. De *Dominicanen* en *Franciſcanen* in 't Jaar 1215. van *Innocentio* den Derden. Den *Cardinael Cæſar Baronius* [b] wil, dat de *Vier Biddende-Orden*; te weten, *Dominicanen*, *Franciſcanen*, *Carmeliten* en *Auguſtinen* op 'et Jaar 1215. van *Honorio* den Derden zijn *Geſtadigd.* Zie *Mutzards* en *Baronii Kerkelijke Hiſtorien* op die voorſz Jaren.

a *Kerkelijke Hiſtorie, gedrukt tot Antwerpen by Hieron. Verduſſen.*
b *Kerkelijke Hiſtorie, gedrukt tot Antwerpen by Ian Cnobbert.* 1633.

Het Klooster der Minre-Broederen.

Minre-broeders Klooster.

GEsticht al voor den Jare 1252. Blykende Uytte *Handveste* aldaar gegeven, van *Florens* van *Holland*, Koning *Willems Broeder*, *Dinxendages* na den Sonnendach van *Jubilate*, in 't Jaar Ons *Heeren* M. cc. Lij. onder te volgen.

Wierde Bewoond by *Barvoeter-Munnikken*, der *Orde* S. *Francisci*, gezeyd den *Broers*, naderhand de *Observantia*, als blijkt uyttet volgende:

In 't Jaar Ons *Heeren* 1502. opten 2den July: Was by *Hertog Flips* toegestaan, Het *Klooster* der *Minrebroederen* binnen *Dordrecht* te *Reformeren*. En werde gedaan by den Eerwaerdigen *Vader* in *Gode*, den *Abt* en de *Prelaet* van *Egmond*, met zijn *Collegen*, *Commissaryssen* Gestelt, Up die *Reformatie* vanden *Minrebroeders* tot *Dordrecht*, eñ voert by mynen Heere den *Grave* van *Egmond*, *Stadhouder*, en de andere van den *Raeden* van *Holland*, dair Present wesende: Geordonneert [hebben,] den *Broederen* van den *Observanten*, die by den voorsz *Commissaryssen* Uuyt Crachte van der *Reformatie* by Hunluyden gedaen, in 't *Convent* van den *Minrebroeders* Gestelt ende Geset waren, dat die *Broeders* van der *Observantia*, die Goede *Stede* van *Dordrecht* zullen laten blyven, en berusten in alle Huer Oude *Privilegien* ende *Vriheyden*, aengaende die *Ghilden* ende *Neringen* van dien, ende Anders, gelijck Zy van allen Ouden tyden geweest hebben, zonder daer tegens, ende in *Prejudicie* van dien eenige *Nieuwicheyt* te doen off te beginnen. Aldus gedaen tot *Dordrecht* inden *Convente* van den voirsz *Observanten*, den xj. dach in Julio, Ao. xvc. en Twee. Onderstond, My jegenwoirdich

J. de WYNGARDEN, *vidit.*

Hant-vest van de Tollen te Huesden.

Hand-vest vande Tollen.

IC *Florens* van *Hollant*, Broeder *Willems* des Edels *Coninx* van *Almaengen*. Doen kond allen Luden die zijn, ende wesen zullen, dat, overmits die *Tollen* tot *Huesden*, onder eenen Edelen Man, *Johan* Heere van *Huesden*, an die een zyde, ende die *Stede* van *Dordrecht* an die ander zyde, langen tijt grooten *Twist* gheweest heeft, welke *zyden* na langen vertrecke, die *Si* an Beiden zyden, Onder Hem ghehat hebben, voir *My* te *Dordrecht* hebben *Ghecompereert* des *Dinxendaghes* na den *Sonnendach* dat men Singet *Jubilate*: en zijn alle zaken des Twiste mit vryen wil, alinge ende al an Mi ghebleven.

Dats te verstaen, van welker materien des twists te verdryven ende wech te doen an beiden zyden: Soo hebbe Ic al mijn naernsticheit daer toe ghedaen, mit goeden voirsienden Rade, ghelikerwijs ende inder manieren als hier na volghende Bescreven staet: Inden

Inden eersten, dat een yeghelic *Scip* van *Dordrecht*, dat alsoo groot is dattet mach dragen een Half hondert Zouts, ende niet meer, off daer binnen: Dat Scip mit zijnre Last Op gaende, sal gheven ij. *Deniers*, ende Neder varende, j. *Denier*: Voort een *Schip* van *Dordrecht* dat meer dan een Half hondert Zouts dragen mach, dat Schip mit zinen Last Op gaende, sal gheven vj. *Deniers Hollants*, ende Neder gaende vj. *Deniers*, sal 't gheven bi *Huesden* voir zijn *Tollen*, alsoo verre als die Last is van *Dordrecht*.

Oeck salmen weten, waert sake dat die *Last* vanden voirsz *Scepe* van Anderssins ware, van dien Laste off van dien Deel des Last, zonder de voirseide Tollen, zullen zi gheven ter Tollen, dat zy van rechts weghen sculdich zijn te gheven.

Oeck sal men weten, waert sake dat die *Toolnare* seyde dat altemalen dien Last off een Deel des Lastes van *Dordrecht* niet en ware, off oeck dattie Toolnaer Vestede, dat Schip daer Ic eerst off zeide, dat ij. Deniers Op gaende, ende eene Denier Neder gaende gheeft, voir zijn Tollen meer mocht draghen dan een Half hondert Zouts, ende van desen Tween Articulen, die Schipper off die Coopman sal zekeren off loven, mit zijnre hant, in goeder trouwen des Toolnaers, dat alle die Goede hooren binnen *Dordrecht*, ende dat dat Schip niet meer dragen en mocht, daer Ic te voren off zeide, soo salt vryen Orlof hebben wech te varen.

Oeck salmen weten, waert dattet den Toollener niet en genoechde, soo sal Hi die voirsz zake *Proponeren* den *Scepenen* binnen *Dordrecht*, ende waert sake dat dan die Scipper in eenich vande voirsz Articulen worde verwonnen, soo soude hi dat Goet ende dat Scip verliesen, ende staen in ghenade des *Heeren* van *Heusden*.

Oeck sal men weten, waert dat eenich Scipper off Coopman mit moetwil Lede verby onse Toollen, ende quamen totten *Toren* te *Aelborch*, ende zijn Tollen als hier voirsz is, niet en Gave, off niet en Voldede, die zoude Dubbel Tollen ende Pont *Hollants* gheven, voir die misdaet, ten ware dattet Tempeest vander Luchten dede, off dattet hem dat Ys belettede, ende wairt sake dattet Schip vorder voere, mit alle sijnre Last, soude verloren wesen.

Dats te verstaen, ende overmits dese saken voirsz, soo zullen wesen off ghedaen alle Rechten ende Clagen, die onder de voirsz *Zyden* roerende waren, overmits volre houdinge, ende ewelic staende tot der Justicien der *Voirwaerden* voirscreven.

Oeck soo heb Ic desen jeghenwoirdighen Brieff doen Scriven, ende mit *Minen Zeghel* doen *Zeghelen*, ende mitten *Zeghelen* van *Beiden zyden*, als *Jan*, Heere

Heere van *Huesden*, ende der *Stede* van *Dordrecht*, heb Ic doen *Confirmeren*, ende deser voirsz *Voirwaerden* zijn Ghetughen, die daer selver over waren, eene *Religiose* Man, *Lubbrecht Abt* van *Egmonde*, *Jan* Heere van *Leede*, *Willem* Heere van *Strien*, *Ogier* van *Hoecke*, *Hughe* van *Cralinghen*, *Baelju* van al *Hollant*.

Dats te verstaen, mit welcken Rade alle zake voirsz zijn gheordineert, *Daniel* vander *Merweden*, *Gillis* van *Voirschoten*, *Onder Balju* van *Zuyt-Hollant*, ende anders Vele. Ende dit is gheschiet in den *Hoff* der *Minrebroeders*. In 't Jaar Ons *Heeren Dusent* cc. *Twee* ende *Vyftich*, des *Dinxendaghes* na den *Sonnendach* van *Jubilate*.

Vinde wyders, dat 't *Klooster* vande *Minder-broeders* van S. *Franciscus Orde*, met de *Kerk* al Gesticht was in 't Jaar 1300.

Vermeld in de *Thresoriers Rekeninge* 1304. 1311.

In een *Rente-Briefken*, by drye *Scepenen* van *Dordrecht* Bezegeld, mede in 't Jaar 1311. In 't *Officie-Boek*, 1507. En waren Vaders van den Observanten:

1507. den 23. Decemb.
Barthout Dirxsoen.
Pieter [vander Myle] Damas zoen.
Jan Vrancken zoen.
Floerens van Thol, Floerensz. En

1543.
Huych Coel, Pietersz.
Heyman van Blyenborch, Adriaensz.

Te zien in een *Scepenen-Brieff*, daar in 'et voorsz *Klooster* werd genoemd 't *Convent* van den *Observanten Ordinis Sancti Francisci*.

Dit voorsz *Hof*, *Klooster* en *Convent* verstrekte als een *Tweede Raad-Huys*, daar de *Burgermeesteren* en *Dekenen Vergaderden*, de *Tresoriers aangenomen*, Haar *Rekeningen gedaan*, veel *Maeg-Soenen Getroffen*, en verscheyde *Geschillen Ge effend*, en *Beslecht* wierden.

Van 't geen then *Broederen* Gedaan en Gehandeld is, daar van zullen Wy eenige Zaken Vertoonen.

1252.

't Verdrag nopende den *Tol* te *Huesden*, reeds aangewezen.

1304. 1311.

Gelooffelijk dat Toen, Ja Ik achte Vroeger, aldaar de *Tresorieren Aangenomen*, Haar *Rekeningen Gedaan*, *Gelooft*, en *Gesloten* zijn. Gelijk naderhand, in 't *Hof* then *Augustinen*, en Sederd in S. *Joris Doele* gedaan is.

1402.

Is by den Ghilden, onder andere punten haarluyden *Ghilden* rakende, eendrachtelic verdragen: dat alle die ghene die vanden *Vechtelic*, dat geschiede voir die *Tollenbrug*, opten *Dinxdach* naer S. *Martyns Translatio*, des *avonds*, in 't *Jaer* Ons *Heeren* M. ende *vier hondert*, ende onder die *Bannier* waren, tot dier

dier tijd, om *Tielman Haec* ende *Jan* van *Slingelant* met Horen Medehulpers te Starken, of Raet of Daet daer toe gave, en daer of verwonnen zijn, of verwonnen ſullen worden, Bevonden zijn, of bevonden ſullen worden in der waerheyd, die en ſullen tot gheenre tijt, metten *Achten*, en den *Dekens* ten *Minrebrueders*, of waer ſi bi tiden tot anderen *Steden* Verghaderen ſullen, eenighe *Koren* gheven, als *Acht* of *Deken*, noch gheen *Stemme* met Hemluden hebben, &c.

1405.

In 't *Jaer Vive*, *'s Woendages* in die *Paeſcheiligen Dagen*, wort een *Zoene* gezeit tuſſchen *Wouter Tymmerman*, ende ſijnre *Hulpers*, op *d'een zide*, ende *Otte Anſſenz.* ende ſijnre *Hulpers* op *d'ander zide*, bi eenrehande *Perſonen*, die vander *Ghemeenten* weghen daer *Toeghevoecht* waren, overmits dat Sy 's op beiden ziden voirſz aen die *Achte*, ende die *Ghemeen Dekens* Bleven, roerende van den *Twiſt* die Si hadden, voer *Anſe Matthijsz.* Dore doe men die *Papegaye Schoet*, in 't *Jaer Drie*; in deſer manieren: dat die *Smarte* op *beyden ziden* ſal gaen, die een tegens d'ander. Item, overmits dat *Wouters Smarte* meer gecoſt heeft te *Meeſterie*, dan *Otten Smarte*, ende langer daer of ghinge, ſoe ſal *Otte* met ſinen *Hulpers*, *Wouter* gheven, tot ſinen *Meiſter-gelde* te baten, *xl. Pont Zwart*, tuſſchen *Hier* ende *Pinxſteren* naeſt-comende. Item ſal *Adriaen Anſſenz.* om dat Hi een vanden *Principael Vechters* was, ſoe ſal Hi den *Scout*, die op die tijt *Scout* was, geven voer ſijn *Boeten* ende ſijn *Onlede*, *Twee Engelſe Nobelen*; Ende overmits dat *Wouter* metten *Heere* quam om hem te *Starcken* ende *Onruſt* te *Bevellen*, ſoe ſal *Hi* ende ſijn *Hulpers* van den *Heere* quijt weſen. Deſe *Zoenen* was Geſeit, ten *Minrebroederen*, voer die *Achte* ende *Ghemeen Dekens* inder *Camer*, in Tegenswoerdicheit van *Scout*, en *Scepenen*, die deſe *Zoene* vorſz geboet te houden op beiden ziden vorſz, op een peyne van *Vijf hondert Pont Hollants*: te keren daer 't die *Seggers* metten *Achten*, mitten *Ghemenen Dekens* keren ſoude, waert dattet op enigher *zide verbroken* worde.

1406.

In 't Jaer Ons *Heeren* M. cccc. ende zeſſe, *tSaterdaghes* na *S. Symon* ende *Juden dach Apoſtelen*, wart *Jonge Wouter* van *Ghenderen* aengenomen, te *Minrebruederen*, bi den *Gherecht*, den *Ouden Rade*, den *Achte*, den Ghemenen *Dekens*, ende bi den ghemenen *Neringhen*, ſoe 't die *Dekens* van horen *Ghilden* weghen, metten meeſten *Koren* aenbrochte, der *Stede Treſerier* te weſen, met *Thielman Humanſz.* En der *Stede Gueden in te nemen* en *wt te gheven*, ter *Stede Orbaer*. Ende waert dat *Wouter* vorſz yet Meſſciede van yemande dat van der *Threſerie* vorſz, of van der *Stede Guede* roerde, dat ſoud men ſoe Berechten, dats hem ewelic een ander hoeden ſoude. Ende voert waert dat *Wouter* vorſz namaels Belaſt worde van yemande vande *Treſerie* vorſz, of dat van der *Stede Gueden* roeren mochte, dat ſeude hem die *Stede* helpen wtdraghen, ende daer of helpen Ontlaſten.

1410.

Op Sinte *Martijns* dach *Translatio*, wart *Meister Aernt Bloeyer* vander *Goude*, Aenghenomen, bi den *Scout*, *Borgermeisters*, *Scepenen*, *Raet*, *Achte* ende *Dekenen* te *Minrebrueders*, der *Stede Meister* te wesen van *Medicinen*, in allen manieren soe Sijn *Voirzaten*, der *Stede Meisters* in *Medicinen* gheweest hebben.

1415.

Opten 15[ste] Augusti, *Verborchde Aernt Aerntsz.* van *Slidrecht*, voer den *Scepenen* gemeenlicke inder *Kamer* ten *Minrebruederen*, ene geheten *Knigge*, op een Pont Hollants 's Jaers, gelegen aen die *Roert-zide* opten *Nieuwen Dijck*, inden *Erve* daer *Jan Pieter Laurensz.* op plach te Wonen, naest den Huyse daer *Borwout* Heeren *Meeusz.* plach te Wonen, roerende van sulke *Sake*, als die *Scout* van *sHeeren wegen* op Hem tseggen heeft, en daer Hi nu voer Ghevanghen leit.

1420.

Den 30[sten] Maert is 't *Convent* der *Minrebruederen*, bi den *Gherechte* den *Achte* ende *Dekens* toegestaen, een *Vat Biers sWeex* te mogen *Drincken*, binnen horen *Convent* sonder Exsijs, &c.

1476.

Hebben de *Dekens* van de *Gemeene Neringen*, *then Broeders* versameld, verdriet krijgende inde *Tweedracht* en *verdruckinge*, dan van d'een, en dan van d'ander, die zoo lang onder *Haer*, uyt de *Gedeeltheyt* van *Hoecx* en *Kabbeljausch*, had geweest, Aldaer ten wederzijden Belooft en Besloten, (na dat *Scout*, *Burgemeester*, *Scepenen*, *Raedt*, *Oudt-Raedt* en *Achten*, waren voirgegaen) eenen Algemenen *Eeuwigen Vrede*. En daer na alle die *Gilde-broeders*, elck in zijnen *Gilde*. Welcke *Vrede* en *Verdragh* met de *Klock* werd *Ofgekundigd* den 4[de] van *Sprockelmaend* des zelven Jaers: Toch Helaes! niet lang en duurde. Want als *Hertog Karel* opten 5[de] van *Loumaand* 1476. voor *Nancy* was verslagen, stonden, soo wel de *Hoexse* als de *Kabbeljausche* tegen de *Overheyd* op. In *Oogstmaand* des zelven Jaers, werd, uyt de *Hoexse*, Gekoren tot *Burgemeester*, *Dirk van Beaumont*, Govartszoon: Die namaels Beschuldigd wierd, dat hy 1480, toen zijnde *Scepen*, ten *Minnebroederen*, by de *Dekenen* van de *Gemeente*, had Voirgeslagen, en Toegestaen: Dat die van *Leyden* te *Dordrecht* Leef-tocht zoude mogen Koopen; dat men Schuldig was, by der Sterker hand, 't Vremde Volk, dat gekomen was om Haar tot onderdanigheyd te brengen, uyt den Lande te doen. Na dat Hy 't eerst boven op 'et *Stede-Huys* hadde voirgeslagen, en Stemme daer toe gegeven. Welk, en meer andere Beschuldingen, Hem 't leven koste, werdende opten 2[de] van *Oogstmaand*, in 't Jaer Ons *Heeren* 1481. met *Adriaen* [*Westphalinc*] Janszoon, *Scout* van *Dordrecht*, en *Bailljouw* van *Zuyd-Holland*, inden *Hage Onthoofd*.

Van

Vande *Minrebroederen*, zijn Ons ter Hand gekomen, eenige der zelver *Gardianen*, *Lees-Meesters*, *Vice-Gardiaen*, *Procurator*, *Coster*, *Broederen* en *Portier*, hier volgende.

Gardianen:

1284. Br. Baernt N.
1308. Jan Salomonsz.
1314. Barnardus, N.
1315. Barnaet van Groeningen.
1337. Heinric van Essche.
1338. 1345. 1346. Jan Salomonsz.
1346. Henric Jansz.
1355. Alaerd van Dieden.
1355. Ghiselbrecht van den Berghe.
1360. Henric van Assche.
1367. Pieter van der Nyewervaert.
1372. Tomas Tomasz.
1372. Jan Dirxz.
1382. Gabriel, N.
1383. Pouwels, N.
1384. *Paulus N. Provincialis Gardianus.*
1385. 1386. Joest, N. *vel Iodocus.*
1388. Wouter van Eel, *vel Waltherus de Eel, Provincialis Gardianus.*
1404. Adriaen, N.
1407. Jan die Bisscop.
1411. Clais Pannaert.
1414. Jan die Bisscop.
1439. Dirck van Rotterdam.
1440. Heinric, N.
1446. Heinric Jacopsz.
1447. Heinric van Absté.
1460. 1461. 1463. Heinric Andriesz.
1541. 1542. Lambrecht, N.
1543. Matthijs Wenssen, *Pater Generael*, van die Heele Orde aan deze zyde van 't Gebergt, alhier Overleden 1543.
1562. Kornelis van Mierop, *Ætat.* 42.
1572. Franciscus Mierbecanus, 1572. te Dordrecht verzekerd.

Lees-Meesters:

1308. Br. Willem Cant.
1355. Ghiselbrecht vanden Berghe.
1434. Heynric Hey.
1458. Cornelis vander Nieuwer Hey.
1460. Ghijsbrecht vanden Berghe.

Vice-Gardiaen.

1386. Br. Willem Goyer.

Procurator.

1434. Br. Gheraet van Hoesden.

Coster.

1434. Br. Jan Tesselt.

Broederen:

1325. Br. Tielman van Waerden.
1404. Jan Woutersz.
1434. Florens van Slickenborch.
Dirc van Delff.
Vrederic van Utrecht.
Jan van Wijck.
Peter Buyser.
Heynric van Wieringen.
Pieter van Sciedam.
1440. Heinric, N.
1446. Jacop Keerscopers.
Herbaren, Jacop Herbarens zoensz.
1454. Heinric Andriesz.
Heinric van Absté.
1464. Jacop Jacopsz.
1500. Adriaen Stoop, Heeren Willemsz. Jerusalems-Heer, circa 1500.
Henric Quekel, circa 1500.
1570. Blasius Bouquet.

Poortier.

1434. Br. Claes van Breda.

Hoedanig deze *Broederen Gekleed* gingen, zullen wy, in 't kort, vertoonen. *Zy* waren *toegesteld* in *Graauwe Caputien*, hebbende *Ronde Cappen*, *Omgord* zijnde met *Geknoopte Zeelen-koorden*, gaande *Barrevoets* met *Ledere Voetzolen.* En die belust is het *Leven* van Haren *Patroon* en *Orden*, te weten; die Leze, Het *Passionael* en de *Gulde Legendes*; *Geprent* te *Zwolle*, in 't Jaer Ons *Heeren* 1490. Van *Heribertus Rosweydus*, enz.

Kort verhael van *Het Leven der Heyligen* van S. *Franciscus Oirden*, deur *Broeder Cornelius Tielmans*, Guardiaen vande *Minder-Broederen* binnen *Aken*. *Gedruckt* tot *sHertogen Bosch*, by *Jan Scheffer*, M. Dc. xx. *&* *Statuta Generalia Barchinonensia Ordinis Seraphici. S. P. N. Francisci*, *impressa Antverpiæ* 1624. en meer Anderen.

De *Kerk* der *Minrebroederen* in 't Jaar 1578. *Ofgebroken*, was *Grooter* en *Wyer* als *d'Augustinen*, had *Drie Outaren* met *Tralien* afbeschoten. 't *Klooster*, naderhand, voor een korte tijd, geschikt tot een *Tucht-Huys*, is in 't Jaar 1622. Veranderd in een

Oude-Mannen-Huys.

Te laten volgen, en inde Vriezen-straat te Beschryven.

De Priorye, 't Hof, Klooster, en Convent, der Augustinen-Heremiten.

IS Gestickt volgens Heer *Herman Oems*, *Ongedrukte Beschrijvinge* van *Dordrecht*, in 't Jaar Ons *Heeren* M. cc. Lxxv.[a] En heeft van de *Kerk* den *Eersten Steengeleyd*, *Broeder Goidscalck Oem*, *Prior* aldaer in 't Jaer 1293. En is 'et voorsz *Klooster* by die *Broederen* bezeten totten Jare 1572.

Als wanneer den *Hertog* van *Alba* de *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland* opten 15den van *Hoymaand* in den *Hage* hadde [b] *Beschreven*, en namen hare *Ed. Mog.* die gelegentheyd waar; toch en leyde de *Dagvaard* niet in den *Hage*, maar te *Dordrecht* aan. Doende, die van *Dordrecht*, 't zelve den Heere PRINCE van ORANGIE, &c. verwittigen; met verzoek, dat Sijne *Vorstelikke Doorluchtigheyd*, tegen die tijd, mede een *Gemachtigde* uyt Sijnen *Naam* aldaar wilde zenden: En zijn binnen der zelver *Stede*, opte voorsz tijd verschenen, als *Gedeputeerde* uytte RIDDERSCHAP, Jonkhr. *Jacob* [*Oem*, *Ridder*,] Heere van *Wijngaarden*. Van DORDRECHT, *Adriaan* van *Blyenburg*, [Heeren] *Adriaanzoon*; *Kornelis*, [Heeren] *Hendrikzoon*, *Oudraden*; *Jacob Muys*: [Heeren] *Pieterzoon*, *Raad*, en Mr. *Jacob* [*Hallincg*] *Pouwelszoon*, *Secretaris*. Van HAARLEM, Jonkhr. *Johan* van *Woerden*, van *Vliet*, *Burgermeester*, en Mr. *Geraard* van der *Laan*, *Secretaris*. Van LEYDEN, *Johan* van *Broukhoven*, *Burgermeester*, en Mr. *Paulus Buys*, *Pensionaris*. Van der GOUDE, Mr. *Johan Jacobzoon*, *Burgermeester*, en Mr. *Peter* van *Asperen*. Van GORCHUM, *Jan Snouk*, *Burgermeester*; Mr. *Sebastiaan* van *Loosen*, *Pensionaris*, en *Servaas Adriaanzoon*, *Schepen*. Van ALKMAAR,

Jacob

a *In Annalib. Eccles. Tit. de Ortu & Progressu Vrbis Primariæ Dordracensis Zuyd-Hollandiæ M. S.*

b Beschryving der Staten van Holland.





Dit's **BLYENBURG**, die, tot de Zuivre Kristenheit,
Den aldereersten Steen in Dordrecht heeft geleÿt:
Hÿ gaf Zig in't verbont met Prins en Waeter-Leewen,
Om, tot verlossing van't verdrükte Vaederland,
Te Waegen goedt en bloedt, die trouw blÿft nae't vereewen
Noch in de Stam die't Zaet der Vrÿheÿt heeft geplant.

S.V. Hoogstraeten.



Gy ziet hier Vaderland, en Vaderlyke Stad,
Hem die u Slaverny in Vryigheyd verkeerde,
Dit 's Muys van Holy, die Gemoed-dwang van u weerde;
En meerder zuchts voor u als eygen leeven had;
Treurt gy, nu gy van hem geen manlyk oir meer vind?
Aenschouw zyn Deugden, die ten Hemel zig verheffen,
Zie 't wonder nood-geheym; de Dood kon 't lichaem treffen
Maer zyn volmaekte Deugd de Dood zelf overwint.



Jacob van *Waardendeel*, *Burgermeester*, en *Klaas Herkzoon*, *Vroedschap.* Van OUDEWATER, *Kornelis Willemzoon* de *Lange*, *Burgermeester*, en *Job Pieterzoon* van *Kattemeer.* Van HOORN, *Jan Berkhout*, *Burgermeester*, en *Peter Reynerzoon.* Van ENKHUYZEN, *Anthonis Symonzoon*, *Burgermeester*, en *Rijkert Klaaszoon.* Van MEDENBLIK, *Anthonis Klaaszoon.* Van EDAM, *Paulus Pieterzoon.* Van MUNNIKKENDAM, *Reynert Korneliszoon.* Opten 18den kwamen met *Credentialen*, Jonkhr. *Philips* van *Marnix*, Heere van S. *Aldegonde*, *Gemachtigd* van den PRINCE van ORANGIE, &c. en Jonkr. *Arend* van *Duvenvoorde*, *Gecommitteerd* van *Grave Willem* van der *Mark*, *Vry-Heer* tho *Lumen*, &c. Welken *Grave* opten 21sten mede aldaar zelfs in Persoon verscheen: In welke *Vergadering* den *Hoog gemelten* PRINCE, *Staats-gewijs*, 't gene eerst by de *Steden* in 't byzonder was geschied, op nieus wierd verklaard als GOUVERNEUR en STAD-HOUDER van HOLLAND, &c. *Geld-Middelen* beraamd, by forme van *Leeningen*, 't zy *Penningen*, *Goud*, *Zilver*, en andere *Kleynodien*, zoo in de *Steden* als ten *platten Lande*; als ook uyt de gereede *Inkomsten* der *Kerken*, *Kloosters*, &c. en der zelver *Verçierselen*, *Ornamenten*, &c. *Vryheyd* van *Religie*, enz. En werde die *Staats-gewijze Vergaderinge* gehouden in 't voorsz *Hof*, of *Klooster*-then *Augustinen*.

En werde, 't nu meer gemelte *Klooster*, geschikt tot een *Hof* en *Verblijf* voor de *Bestuurders* en *Stad-houders* van den zelven *Lande*.

Vinde in 'et *Klep-Boek*, als den *Grave* van *Leycester* alhier zijn verblijf had, 't navolgende:

Actum per Campanam, den laetsten Augusti Ao. 1587.

ALzoo tot kennisse van mijn Heeren, Scout, Burghemeesteren en Regeerders dezer Stede, ghecoemen zijn, de groote ongheregheltheden ende d'ongheschicktheyt, dye gepleecht ende bedreven worden, by verscheyde Personen, zoo Vrouwen als Mans ende Kinderen, dye hem vervorderen zeer Ongheschicktelicken te begheven ende in te dringhen binnen 't Hoff van zijn Exellentie, zoo binnen inde Eet-sale, als in 't Salet van zijne Exellentie. Omme daer inne te voerzyen, hebben myne Heeren, Schout, Burgemeesteren ende Regierders voornoemt, eenen yeghelick wel willen belasten ende waerschuwen, by dezen Openbaren Klocke gheslagh, dat nyemande wye hy zy, 't zy Vrou ofte Man en Kinderen, in te dringhen binnen de voorsz Sale en Salet, ofte daer neffens, ende omtrent de zelve plaetschen te staene, tot eenighen tyden, ten waere yemandt daer nootelicken te doene hadden. Alles opte verbeurte van haere Upperste Cleedt, en Correctie van Schepenen: Een yeghelicken zy wel ghewaerschuwet, ende d'een zegghet d'ander voort.

1613.

Na dat opten eersten van *Bloeymaand*, *Kuervorst Frederik*, *Palts-Grave* opten *Rijn*, enz. met zijn *Furstelike Gemalin*, de *Dochter* van *Engeland*, te *Dordrecht* van de *Overheyd*, en *Burgerye* in *Wapenen* zijnde, Heerlijk was ingehaald, wierde Inhaling vande Palts-Graaf.

wierde alhier bewellekomt, en in 't aanzien der Burgeren, door Onze Overheyd Feestelik onthaald.

* Sinod. Na.ional. Als * *'s Landschaps-Opper-Kerken-Raad*, in 't Jaar Ons *Heeren* 1618. te *Dordrecht* was Beschreven: Zoo lang die *Kerk-Saming* duurde, hield hier *Hof* als *Gemachtigd* vanden *Staat*, tot des zelfs *By wooning*, den *Hoog-geborene Heere*, WALRAVEN van BREDEROEDE, *Vryheer* van *Vianen*, *Ameyde*, &c. hebbende tot *Gezellinne* de *Hoog-geborene Vrouwe*, MARGARETA-MARIA D'HAUN, *Dochter* van den *Grave* vanden *Brouk* en *Valkensteyn* zyne *Gemalin*, brachte mede hare *Karrosse*, toen te *Dordrecht* wat nieus: maar nu zijn zoodanige *Koetzen* daar gemeen.

* Reventer. * Chambre Mi-partie. In 't Jaar 1655. wierd in de * *Eet-zale* van 't voorsz *Hof* gehouden, de * *Mid-gedeelde Kamer*, wegens de *Krone* van *Spanjen*, en den *Staat* der *Vrye-Vereenigde Nederlanden*.

Chambre Mi-partie.

AAngezien by het 21. Articul van het Verdrag van Vrede tusschen den Heere *Koning* van *Spagne* ter eenre, en den *Staat* der *Vereenigde Nederlanden* ter andere zyde, op den 30. January 1648. binnen de *Stad Munster* in *Westphalen* gesloten, was beraamd, dat ten wederzyden eenige *Regters* in gelijk getal zouden werden aangesteld by forme van *Chambre Mi partie*, tot beslegtinge van zaken in 't zelve Articul vermeld, zoo waren tot *verblyf-plaatzen* der voornoemde *Chambre*, de *Steden Mechelen* en *Dordrecht* verkoren, volgens het 13. Articul van de *Instructie* van de voorsz *Chambre*, om alzoo by buerten, dan onder het *Gebied* van d'eene, ende dan van d'andere, op alzulke tyden als men verdragen zoude haar verblijf te nemen.

Welken volgende op den 23. December 1653. zijn verschenen op het oude *Palais* binnen de *Stad Mechelen* d'Heeren, *Anthonis l'Hermite*, *Ridder*, *Præsident* van den *Grooten Rade* van den Heere *Koning* van *Spagne*, en *Rutger Huygens*, ook *Ridder*, en *Gedeputeerde* ter *Vergaderinge* van de Ho: Mog: Heeren *Staten Generaal* der *Vereenigde Nederlanden*, wegens het *Furstendom Gelre* en *Graafschap Zutphen*, beyde last hebbende om af te nemen den Eed van de Heeren *Regters*, van wegen zijne *Majesteyt* van *Spagne*, en haar Ho: Mog: wederzijds aangesteld tot de *Chambre Mi-partie*, en van de *Secretarissen* en *Greffiers* der zelve, te weten, van wegen den voorsz Heere *Koning*,

De HEEREN:

Guilliam Lottin, Heer van Noordhout, Raad en Mr. van de Requesten van den Grooten Rade van den Heere Koning van Spagne.

Aarnoud Verheyen, Raad en Mr. vande Requesten van den voorsz. Grooten Rade.

Johan Cuyermans,

Filips Rijckewaard, Heer van Tyberchamps,

Peter

Peter Stokmans, Heer van Latuy en Pieterbais. Alle drie Raden Ordinaris van den Rade van Braband.

Johan Baptista de Stucker, Raad Ordinaris van den Rade van Gelderland.

Denijs vander Beke, Heer van des Watines, Raad Ordinaris van den Provincialen Rade van Vlaanderen.

Jacques Edel-Heer, Heer van Hoofdvinder. Raad en eerste Pensionaris der Stad Antwerpen. Genoemd tot Regters. En

Julius Boccabella, Heer van Ophombeke, Secretaris van zijne Majesteyt van Spagne, genoemd tot Secretaris ende Greffier van de voorgemelte Chambre Mi-partie.

En van wegen de voorsz *Hoog: Mog:* Heeren *Staten*,

De HEEREN:

Willem van Lintelo, Heer van Ezen, enz. Burg-grave, Hoog-Schout van de Stad en het Ampt van Lochem, Extraordinaris Raad in den Hove van Gelderland, Gecommitteerde tot de Vergaderinge van haar Ho. Mog.

George Rataller Doublet, Raad in den Hoogen Rade van Holland, Zeeland en Vriesland.

Franco Riccen, Raad ende Pensionaris der Stede Purmerende.

Gerard de Cromom, Raad Ordinaris van den Hove van Holland, Zeeland en Vriesland.

Antonis Carel Parmentier, Heer van Heeswijk, enz. Geëligeerde Raad ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht.

Jacob van Bouricius, der beyden Regten Doctor, Erfgezeten in Bergum, enz.

Lucas Clant, Heer van Meknaburg, in Eeurum, enz. Genoemd tot Regters. En

Dirk Graswinkel, Ridder, Heer van Holy, Doctor in beyde de Regten, Raad en Advocaat Fiscaal van de Domeynen van Holland, genoemd tot Secretaris ende Greffier van de meer-gemelte Chambre.

In welken gevolge hebbende de voorsz Heeren eerste *Comparanten* vertoond de wederzijdse *Commissien* tot dien eynde hun gegeven, is na Lezinge van de zelven, en van de *Instructie* van de voorsz *Chambre* en *Ampliatie* der zelver, mitsgaders vande *Commissien* aan de Heeren *Regters*, *Secretarissen* en *Greffiers* daar toe verleend, voortgevaren tot het doen van wederzijds den behoorlijken Eed, welke mitsdien by de voorsz Heeren gedaan is, zijnde voor alsdoen geen *Gedelegueerde Regter* wegens de *Provincie* van *Overyssel* aangekomen.

En hebben de voorsz Heeren *Regters* haar eerste *Vergaderinge* binnen de *Stad* van *Mechelen* op het oude *Palais* voornoemt, als zijnde daar toe geschikt, gehouden op den 7. January 1654. en voorts toegetreden tot de wezentlijke bedieninge van hunluyden Ampten.

Den voornoemden *Heer Stokmans* vertrokken zijnde, is op den 27. January 1655. in des zelfs plaatze wegens zijn *Majesteyt* gevolgd, de Heer *Henrik Loyens*, *Doctor* in de *Regten*, en *Professor* in de *Universiteit* tot *Leuven*.

En is de voorsz *Chambre* tot Mey 1655. gebleven tot *Mechelen*, als wanneer de zelve is overgebragt tot *Dordrecht*, en heeft op den xj. der voorsz Maand haar eerste *Zit-plaats* genomen alhier in het *Augustijne Klooster*, gezeyd het *Hof*: gedurende welk verblijf binnen dezer *Stede* zijn inde voorsz *Chambre* gekomen, mitsgaders in plaatze van vertrokken ofte gestorven Heeren,

De

De HEEREN:

Mr. Henrik Moreelſe, Raad Ordinaris in den Hove Provinciaal van Utrecht, heeft den Eed gedaan op den 31. May 1655. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Antonis Carel Parmentier.*

Mr. Simon van Hoorn, Raad ende gewezen Præſident Schepen der Stad Amſterdam, enz. op den 5. Juny 1655. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *George Rataller Doublet.*

Henrik van Coeverden ten Berge, wegens haar Ho: Mog: op den 3. Novemb. 1655 waar mede de plaatze van *Overyſſel*, welke gelijk hier voor gezegt is was open gebleven, is gevuld.

Mr. Servaas van Panhuys, Raad ende Penſionaris der Stede Schoonhoven, op den 12. November 1655. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Franco Riccen.*

Nikolaas Verbolt, Burgemeeſter der Stad Nymegen, op den 21. February 1656. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de *Heer Lintelo.*

Jacquez le Gay, Raad ende Penſionaris der Stede ende Caſtelenye van Veurnes, op den 27. Marty 1656. wegens zijne Kon: Majeſteyt in plaatze van de *Heer Cuyermans.*

Ludowik Horenken tot Baffelo, Ramum, enz. op den 12. May 1656. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Lucas Clant.*

Jonkhr. Alexander van Capelle tot Buydelhof, Heer van 'sHeer-aartsberge, op den 20. May 1656. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Nikolaas Verbolt.*

Mr. Johan Boreel, Schepen ende Raad der Stad Middelburg, op den 23. May 1656. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de *Heer Cromom.*

Nikolaas Verbolt, Burgemr. der Stad Nymegen, in plaatze van Wylen den voornoemden Heere *Alexander* van *Cappelle*, wegens haar Ho: Mog: ende heeft op den 13. Iuly 1656. na nieuwe *Commiſſie*, wederom den behoorlijken Eed gedaan.

Ende is de voorſz *Chambre* met den 1. Auguſti 1656. wederom vertrokken na *Mechelen*, alwaar de zelve heeft gezeten den 18. September daar aan volgende; gedurende welk verblijf tot *Mechelen* zijn noch in plaatze van vertrokken ofte geſtorven Heeren gevolgd,

De HEEREN:

Gijsbrecht van Wijkerſloot, Oud-Burgemr. der Stad Utrecht, wegens haar Ho: Mog: op den 20. September 1656. in plaatze van de *Heer Moreelſe.*

Iohan van Schriek, der Regten Doctor, en Burgemr. der Stad Deventer, op den 29. Ianuary 1657. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Henrik* van *Coeverden* ten *Berge.*

Jonkhr. Frederik van Eſſen, Raad Ordinaris in den Hove van Gelderland, enz. op den 10. November 1656. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Nikolaas Verbolt.*

Lucas Harkens, der beyden Regten Doctor, op den 10. November voorſz, in plaatze van de Heer *Ludowik Horenken* zalr., wegens haar Ho: Mog:

Iehan Anthoine de Ruyſchen, Heere van Eleshem, Ordinaris Secretaris in den Grooten Rade van zijn Kon. Majt. in plaatze van den Heere *Filips Rijkewaard*, op den 5. April 1658.

Chriſtiaan van Rodenburg, Raad Ordinaris in den Hove Provinciaal tot Utrecht, wegens haar Ho: Mog: op den 8. Iuny 1658. in plaatze van de Heer *Gijsbrecht van Wijkerſloot.*

En is wyders den 19. Auguſti 1658. de voornoemde *Chambre* herwaarts tot *Dordrecht* gekeerd, en heeft op den 28. November 1658. hare Zit-plaats begonnen

begonnen in de *Kloveniers-Doele*; gedurende welke Zittinge tot *Dordrecht* zijn in plaatze van vertrokken ofte gestorven Heeren gevolgd,

De HEEREN:

Iehan Charles des Cordes, Licentiaat in de Regten, op den 19. December 1658. wegens zyne Kon. Majt. in plaatze vande Heer *Iacques le Gay* zalr.

Cypriaan de Varick, Heere van Carum, enz. op den 7. Ian. 1659. wegens zyne Kon. Majt. in plaatze vande Heer *Iacques Edel-Heer*, zalr.

Cornelis Iongbloed, Burgemr. der Stad Bommel, op den 9. Ianuary 1659. wegens haar Ho: Mog: in plaatze van de Heer *Frederik* van *Essen*.

Pieter van Kortekenne, der Regten Licentiaat, Raad ende Pensionaris van het Land van der Vrye, op den 17. Ianuary 1659. wegens zyne Kon. Majt. in plaatze van de Heer *Guilliam Lottin*.

Iehan van der Schore, der Regten Licentiaat, op den 18. Iuly 1659. wegens zyne Kon. Majt. in plaatze van de Heere *Denijs* van der *Beke*.

Ende is wederom den 6. Augusti 1660. de gemelde *Chambre* van *Dordrecht* na *Mechelen* overgebragt: tusschen welken tijd en den 7. November 1660. zijnde Overleden de Heer *Julius Boccabella*, *Greffier* en *Secretaris* wegens zyne Kon. Majt. en naderhand in den Jare 1666. zijnde mede Overleden de Heer Mr. *Dirk Graswinkel*, ingelijks *Greffier* en *Secretaris* wegens haar Ho: Mog: zijn in hunluyden Ambten gevolgd,

De HEEREN:

Jehan Baptista Boccabella, Heere van Steenwerven, Zone vande voorsz Heere Julius Boccabella, wegens zyne Koninklyke Majesteyt.

Mr. Johan van Someren, Heeren Kornelisz. Syndicus en Raad Pensionaris der Stad Nymegen, wegens haar Hoog-Mogende, opten 12 November 1666.

Verders heeft in de gemelde *Chambre* het Recht van zyne Kon. Majt. als *Advocaat* waargenomen, de Heer Mr. *Jakob Cloups*, Heer van *Harssy*, *Raad Ordinaris* van den *Souverainen Rade* van *Braband*; en zijn *Advocaat* en *Procureur* van haar Ho: Mog: geweest, Mr. *Cornelis Cauw* zalr. en *Richard* van *Dijk*. En voorts zijn eenige van de *Procureurs* uyt de voorsz *Verblijf plaatzen* vande *Chambre* tot het gemelde Ampt aangesteld, na het doen van behoorlijken Eed.

Kamer-bewaarders van de *Chambre* zijn,

wegens zyne Kon. Majt.	wegens haar Ho: Mog:
Herman Iacobsz.	Henrik Lambertsz. de Bruyn.

En is de gemelde *Chambre* alhier met verscheyde Eeren, Weerdigheden en Vrydommen vereerd geweest, onder anderen uytwijsende de Resolutie van Burgemeester en Gecommitteerden ten Beleyde, in dato den 15. October 1658. enz.

In 't Jaar 1658. De *Mid gedeelde-Kamer* uyt 'et *Hof* inde *Kloveniers Doele* verplaatst zijnde, is de voorsz *Zale* den *Koop-luyden* van den *Engelsche-Stapel* ingeruymd. Boven die *Zale* werde wel eer, nu inde *Nieuwe-Kerken-Kamer*, vier maal 's Jaars, de * *Kerken-Vergadering* van *Zuyd Holland*, gehouden: Bestaande uytte *Steden* van *Dordrecht*, *Geertruyden-Berg*, *Willems-Stad*, De

* Classis.

Klundert, en *Zevenbergen*, en de navolgende *Dorpen*, &c. Zittende op deze Wyze:

Sprang. Besoyen. Papendrecht. Dordrecht. Hooge-en-Lage-Zwaluwen. S. Anthonis-Polder. Raamsdonk. Dubbeldam. Waspik. Molenaars-Graaf. Gyssen-Nieukerk. Ryderkerk. sGraven-moer. Wijngarden. Made. Drimmelen. Zwindrecht. Henrik-Iden-Ambacht. Numans-Polder. Nieu-Beyerland. Geertruden-Berg. Brandwijk. Heer Oude-Lands-Ambacht. Zevenbergen. De Klundert. Kappelle. Alblas. Maasdam. Mijns-Heeren-Land-van-Moerkerken. Heer-Jans-Dam. Oud-Beyerland. West-Maze. Stryen. Willems-Stad. Barendrecht. Heynen-Oord. Goudriaan. Slydrecht. Streef-Kerk. Peters-Hoek. Klaaswaal. Lekkerland. Rys-Oord. Dussen. Cillers-Hoek. sGravendeel. Giessen-Oude-Kerk en Bleskins-Grave. Hebbende alsdan in Orde ook tusschen beyde de *Predikanten* van *Dordrecht* aldaar mede hare Zit-plaatzen. In dit *Hof* is nu de HEEL-HAAKS-DOELE. De *Bakkery* voor den *Huys-Ermen*, en werd door de * *Armen-Bezorgers* eens 's Weeks, alhier aan de Nood-druftige Brood Uytgedeeld.

* Diakenen.

Vande *Augustinen-Heremiten*, die alhier wel eer huys hielden, zijn Ons ter hand gekomen, eenige der zelver *Prioren*, *Lees-meesters*, *Senior*, *Supprioren*, *Procurators*, *Kosters*, *Broederen* en *Portier*, hier na volgende:

Prioren:

1293. Br. Goidscalck Oem, die den Eersten Steen van 'er Kerk leyde A°. 1293.
1343. Domaes N.
1344. Dionisius, Prior Generalis.
1346. Jan van Steenbergen.
1348. Dionisius, N. Prior Generaal.
1349. Gherijt van Hoesden.
1355. Jan, N.
1355. Br. Jan die Bisscop.
Cornelis vander Nieuwer-Hey.
1363. Jan Vincke.
1367. Adam van Deyle.
Pieter vander Nyewervaert.
1370. Claes van Sciedam.
1399. Claes Oem, Heeren Claisz. Reysde met die van Dordrecht opten Vriezen als Pape.
1402. Adriaen, N.
1405. 1406. Claeys Ockersz.
1407. Jan die Biscop.
1408. Aernt van Geervliet.
1410. Claeys Ockersz.
1414. Jan Biscop.
1417. 1419. Vrederick van Hoern.
1421. Dirck van Velsen.
1428. 1429. Jacop Lisse.
1431. Laurens Craling.
1432. 1433. 1434. 1439. Jacop Lisse, Bisscop van Tripolis, 1443.
1442. Philips, N.
1446. 1449. Claes van Breda.
1451. 1455. Gerard van Hoesden. Lees-Meester en Prior.
1455. 1456. 1458. Cornelis Vrancken van Nieuwer-Hey.
1475. Jacop, N.
1475. Boudewijn Stapel.
1481. Augustijn van Rosendael.
1485. 1490. Boudewijn Stapel.
1496. Jan Jansz.
1515. Heinric van Sutphen.
1516. Heinric van Sutphen, die 1524. te *Meldorp* in Diethmarssen, om de Leere Jesu Christi, Hervormd op Dr. M. Luthers wyze, gedood en verbrand is.
1520. Jan van Orsbach.
1521. Jan van Orstbach. S. T. Dr.
1530. Augustijn van Eyndhoven.
1543. 1553. Pieter van Hasselt.
1555. Cornelis Hardius.
1558. Cornelis Hardenier.

1559. Br. Aernold Regius, Provinciaal vander Oerdenen van den Augustynen.
Jooft Reyngout, Visitateur.
1559. 1568. 1569. Cornelis Hardius.
1571. 1572. Joannes Crabbius, laetste Prior.

Lees-Meesters:
1349. 1355. Br. Henrick Heye.
1419. Hughe van Leyden.
1432. Heinric Hey.

Senior:
1520. Br. Mr. Aelbrecht, N.

Supprioren:
1349. Br. Matthijs, N.
1402. Aernt van Utrecht.
1406. Aernt van Woudrichem.
1408. Jan Fraet.
1410. Aernt van Woudrichem.
1419. Heinric Houtscilt.
1432. Claes van Rotterdam.
1517. Jan Pels, Pietersz.
1520. Jacop van Berck.
1555. Augustijn van Baerle.

Procurators:
1494. Br. Bouwen Stapel.
1501. Barthout, N.
1515. 1516. Anthonis Jansz. van Baerle.
1520. Dirck van Tessel.
1528. 1529. Jacop Tielmansz. 1554.
1555. Tielman, N.
1557. 1558. 1559. 1560. 1563. 1568. Jacop Tielmansz.

Kosters:
1349. 1355. Br. Jan Mairlant.
1402. Gherijt van Haerlem.
1408. Aelbrecht, N.
1555. 1559. Ian Iellis van Oudenaerden.

Broederen:
1349. 1355. Br. Phillips van Berghen.
1349. 1355. Clais van Breda.
1349. 1355. Ian van Wijck.
1355. Matthijs van Delff. 1410.
1402. Ian Boy, 1408. 1410.
1408. Ian Ockeri.
Aernt van Woudrichem.
Ian van Beylaer.
1410. Ian Biscop, Prior van Agien.
Dirck van Velssen, 1419.
Matthijs van Delff.
Iacop Oudewater.
1419. Florens Ianszone.
1432. Iacop Lijs.
1451. Wouter, Meester Iacop Ians zoen.
1461. Iacop Cleysz.
1494. Iacop Iacopsz.
1515. Iacop Pels, Pietersz.
1515. Dede onze Overheyd aan de Mr. Provinciael te Colen,
Br. Willem van Alcmaer, Klachten over de Broederen:
Pieter Ferrewairde.
Cornelis van Reymerswal.
Gerrijt de Man, en hueren Discipel.
Symon van Mechelen: Datze in de Biechte de Gemeente van Dordrecht wijs maeckte niet alleen tegen die waerrachtigheyt; maer oock tegen 't gemeen Welvaren vande Stad. Verzoekende derhalven die te willen doen vertrecken, en daer voor te doen hebben Precaers en Biechtvaders van verstande, die de Gemeente mochte leeren den rechten weg der waerheyd, in de Biechten en daer buyten: en immers zulx die zoe hartnackig niet en zijn, dat zy in zaecken die buyten hueren verstand en Faculteyt zijn, hem niet en willen Submitteren andre die bat behoeren te wetene en te verstaen, dan zyluyden.
1520. Ian Botter.
1559. Ian Bogaert.
1572. Cornelis Iansz.

Portier:
1402. 1408. Br. Dirk van Velsen.

Hoedanig deze *Munnikken* gekleed gingen, zullen wy in 't korte zeggen: Zy waren *toegesteld* in *Zwarte Caputien*, hebbende *Ronde Kappen*, *Omgord*

 met

met *Lederen-Riemen*, afhangende ten voeten. Die verder het *leven* vanden *Patroon* dezer *Broederen* belust is te weten; die leze het *Paßionael* en de *Gulde Legende*: *Geprent* te *Zwolle*, in 't Jaar Ons *Heeren* 1490. van *Heribertus Rosweydus*, enz. En meer anderen.

Vinde *Meesters* of *Vaders* vanden *Augustynen* te zijn geweest,

1521. 23. December.

Pieter Schoeck, Willemsz.
Ian Pieter Henrixz.
Ian Ioestensz.
Blasius Bucquet.

1550.

Willem van Drenckwaert, Boudewijnsz. pro eo xj. Septemb. 1554. (a)
Arend Brouwer, pro eo 20. Augusti 1556. (b)
Adriaen van Blyenburg, Adriaensz. Scout, pro eo. (c)
Pieter Muys, Iacobsz. pro eo. (d)
(a) Willem Bucket, Blasiusz.
(b) Gerit Tack, Huybrechtsz.
(c) Dirck Nuysenburg, Iansz.
(d) Gijsbrecht van Haerlem, Iansz.

De AUGUSTYNEN KLOOSTER-KERK.

GEsticht, alswe hebben gezeyd, in 't Jaar 1293. leggende daar van den *Eersten Steen* Br. *Godschalk Oem*, *Prior*. Bestaat uyt twee Daken, rust op acht Zuylen, die volgens de Bou-kunst Swemen *Corinthia*. Verbrande 1512. den 23sten Augusti. Toch werde korts daar na weder Opgebout. Heeft vier Kappellen, had verscheyde Outaren en andere vercierselen.

Ter N. N. Wester-Deure inkomende, ziet men aan de Rechter-hand

De Kappelle, Genoemd de Schrijvers.
Kappelle, Gesticht by Heer Jan van Drenkwaard, 1549. Overleden.
Kappelle, Gesticht by Heer Willem van Drenkwaard, 1488. Overleden.
Kappelle, Genoemd de Quekels.

Waar in is te zien de uytstekende Begraaffenisse van den Ed. Heer *Willem* van *Beveren*, Heere van *Strevels-hoek*, enz. En des zelfs Huysvrou *Emerentia* van den *Eynde*, *Vrouwe* van *Strevels-hoek*. Boven welkers *Graf* op een *Zwarte Dinantsche Toetsteenen Tafel*, bezet met twee Afstaande *Marmere Zuylen*, voerende de gemelte *Tafel* in 't *Hoofd* de *Wapenen* van BEVEREN en van den EYNDE: En *Lager*, de *Stam-deelen*, Staat:

D. O. M. S.

Ætern: Memor: Gulielmi de Beveren, Corn: F. Strevels-Houckii Tōparchæ, Consilarii & Quæstoris Generalis Australis-Hollandiæ, Consulis Durdrechtani, Bis in Senatum Confœderati Belgii, Toties in Senatum Ordinum Hollandiæ, Sæpius ad Socias Nationes, & Postremo inter Confœderatos Belgii Proceres Delegati; Viri Cum Natalium Splendore, Tum Virtutum Famâ, & Eximiis in Rempublicam Meritis Præclari. Nati Pridie Nonas Dec. CIƆ IƆ LVI. *Denati* XV. *Kal. Sextilis* CIƆ IƆ C XXXI.

Con-

BEVEREN. EYNDE.

Conditur hoc tumulo Probitas; Prudentia busto,
Et cineri Pietas ingemit ipsa suo.
Quæ toties Patriæ juvit facundia causam,
Hic silet, & BEVERI plus volet ore loqui.
Stant vrnæ juxta Proavûm: sed marmore in isto
Hæredem priscæ nobilitatis habes.
Quam, si stemma neget, poterat virtute mereri.
Non solum titulos invenit illa; facit.
Nunc Quæstura Viro, nunc dives traditur Auster.
Nunc Fasces offert Vrbs veneranda suos.
Lustra decem attonito dictat consulta senatu;
Vitaque Battaviæ, non fuit acta sibi.
Legatis responsa refert, per castra, per enses,
Auriaco vadit belligerante comes.
Iam pia civiles placidè mens temperat æstus;
Publica mox monitis mollibus æra juvat.
Iam petit à sociis Marti stipendia terris,
Nassovioque parat robur & arma Duci.
Tempora sic belli, sic flexit tempora pacis,
Et modò plus lauri, plus placuere togæ.
Ipse fatiscentes Batavus cum cerneret annos,
Flevit, & hæc tumulo posthuma verba dedit.
Quam leve collapsis patriæ decedere rebus!
Hic voluit Patriâ non nisi stante mori.

VALCK. COEL.

MUYS van HOLY. SANDELING.

QUEKEL van WIELDRECHT. OEM.

[C. BARLÆUS.]

Sita quoque Hic est Emerentia van Eynde, Car: F. Conjux Gulielmi de Beveren, Matrona Genere & Virtute Spectabilis: Quæ defuncta Anno Proxime Sequenti CIↃ IↃ CXXXII. XV. *Kal: Sept. Cui* XLIX. *Annis Antea Vitæ Fuerat, jam Mortis jacet Socia.*

Op de Graf-zark, verzien met de *Wapenen* en *Stam-deelen*, hier volgende, Staat:

Hier leyt begraven den Eersamen Kornelis van Beveren, Heeren Pietersz. in zijn leven Burgermeester dezer Stede van Dordrecht, sterf den 27sten January 1586.

BEVEREN. VALCK.

BEVEREN. VALCK.

BAKEL. PUTTEN.

En Juffrouwe Maria vande Valck zijn Huysvrouwe, die sterf den 12. December 1576.

In de voorsz Quekels-Kappelle, leyd mede Begraven, (zoo Ons bericht is) den Wel-Ed. Heer *Johan* van *Mewen*, &c. Heeren *Jakobsz*. *Ontfanger Generaal* vande *Tolle* van *Geervliet*. Sterf den 14. Juny 1608. En Vrouwe *Alid* van *Beveren*, Heeren *Kornelis Dochter*, zijn Edts Huysvrouwe: Sterf den 11. January 1606.

In de Drenkwaarde-Kappelle, die gebruykt werd tot een Zit-plaats van de Heeren *Magistraten*, zijn, (zoo Ons bericht is) de Begraaf-plaatzen van de Erfgenamen van Heer *Wouter* van *Krayesteyn*, Heere *Jakob* van *Mewen*, &c. en die van *Schaarlaken*.

Hier tegen over zijn de *Begraaffenissen* van't *Geslachte Berk*, en op de laatste Zuyl is te zien, de *Gedachtenisse* van den *Wel-Edelen* Heer *Johan Berk*, Wylen *Ridder*, *Afgezante* aan de *Krone* van *Engeland*. 1607. 1610. aan de *Krone* van *Denemarken* 1618. En aan'et *Heerlikdom*, (*Sinjorie* of de *Gemeynten Staat*, *Republique*) van *Venetien*, 1622. Onder zijn Edts *Afbeeldinge*, zijnde van *Witte Italiaansche Marmer*, is dit Onderschrift:

Quod es Fui, Sum quod Eris.

En op een *Zwarte Dinantsche Toetsteenen Tafel*, in *gulde Letteren*, met deze Inscriptie:

Hic Situs est
Vir Genere Nobilis,
Sed animo Virtuteque Nobilior,
JOANNES BERKIUS, J. C.
In urbe Hac Natali Ann. xxxiij.
Primus a Consiliis. Syndicus,
Et a Secretis.
Dumque Munia Hæc Obit.
Præpotentium Fœderatæ Belgicæ Ordinum
Ter ad Reges Legatus:
Bis ad Serenissimum Magnæ Brittaniæ
Regem Jacobum:
A quo Virtutis ergo,
Eques auratus Creatus est.
Atque Iterum Legatus
Ad Cristiernum IV. *Daniæ Regem:*
Postea autem Supremæ in Hollandia Curiæ
Senator designatus.

Et

Et ad Sereniſſimam Venetorum Remp.
Legatus prope per quinquennium :
Unde Patriæ Suorum amore diu deſiderata,
Sæpiuſque Poſtulata Redeundi accepta poteſtate
VIII. *Aug. An.* M. Dc. xxvij. *Redux.*
Jucunda Liberorum amicorumque gratulatione,
Summoque Civium applauſu ,
Exceptus
(Heu Breve gaudium)
die xviij. *ejuſdem Menſis*
Ingenti Suorum ac civium Moerore
Terras reliquit.
Annos Natus Lxij. *Menſes* iij. *Dies* xv.

En onder aan de Voet is zijn Edts *Wapen* van *Witten Marmer.*

Volgd den *Orgel.*

De *Sacriſtie* of *Oude Kerken-Kamer.* En

De *Duer* op 'et *Hof*, *Klooſter*, of *Heel-Haeks-Doele* uytkomende.

De *Nieuwe Kerkken-Kamer* ter zy den de Kerk 1657. uytgebout, hier in werd gewoonlik eens 's Weeks, op Donredag, *Kerkken-Raad* gehouden.

De *Predik-Stoel* ;

'*t Hekken*, de Zit-plaats der *Predikanten*, *Ouderlingen* en *Diakenen.*

Waar recht voor is, de *Begraaffeniſſe* van Heer *Arend* van *Groeneveld*, *Ridder*, Wylen *Stadvoogd* van *Sluys* en *Nymegen*, met groote *Lykſtaci* aldaar *Geaard* en *Ingezarkt*: welkers *Lyk-zark*, altemaal, met Kopere Letters ingeleyd, vercierd was, toch met 'er tijd, door de onbeſuyſde Joncgheyd daar uytgepeuterd. Voor, en inde *Kappellen*, reeds genoemd, is 't *Geſtoelte* onzer *Ed. Groot-Achtbare Overheyd* , der zelver *Vrouwen*, enz. De *Zittingen* der *Goede Luyden* van den *Achten*, *Mannen* van *Veertigen*, enz.

In deſe Kerk zijn noch eenige Aanzienlike *Begraaffeniſſen* van *Heeren* en *Vrouwen.* En *Graven* van de navolgende : Van Baan, Bak, Beek, Berk, Beveren, Bogemaker, Boom, Bouquet, Jonker Frans van Brederoede, 1489. van zijn Wonde, op *Puttox-Toorn* Overleden. Brouwer. Carpentier, Caulier, Cool, Cools, Cornput. Daalman, Dammert, Deylman, Deure, Dibbetsz. Franken. Geer, Ghey, Groeneveld, Grijph. de Haan, van Helmond, Heyligen-berg, Hoeuft. Krul. Lens, vander Loo. van Meſſing, in welk Graf in *Wintermaand* 1640. is ge-aard *Kornelis* van *Gezel*, Aartsz. die na *Herſtelling* van den *Godsdienſt*, in *Zomermaand* 1572. onder de *Linden-boom* inde *Kloveniers-Doele* 't eerſte is *Gedoopt* : Meulen, Minneſang.

sang. vander Net. Onderwater. Rees, Regenmorter, Repelaar, Ring, Rijken. Sam, Schrevel, Someren, Son-en-Maan, Strikken. Tak, vander Tak, Trip, Turquet. Vaans, van Versfen, vander Vlies. Wassenhoven, Wielant, Willemot, Wit, Wittens, Wor. de Graven van Gilden, en meer anderen, die by Ons mochten vergeten en overgeslagen zijn.

Na dat de *Vergadering* van haar *Ed. Mog.* Heeren *Staten* van *Holland*, enz. gehouden in 't voorsz *Klooster*, was gescheyden, zijn opten 25. van *Hooymaand*, in 't Jaar Ons *Heeren* 1572. de *Beelden* then *Augustynen* weg gedaan, en werde aldaar 's anderen daags, door die vanden *Herstelden Godsdienst*, *Gepreeckt*, en voorts die *Leere* Opentlik ingevoerd. Werd nu gemeenlik achtmaal *'s Weeks*, in des zelfs *Kerk*, *Gods Woord Verkondigd*, te weten, Drie keeren op des *Heeren dag*, en dan eens *Mondeling-Onderwijs* gedaan, en voort Vijf reyzen in de *Week* aldaar *Geleerd*, en Acht maal 's Jaars het H. *Avondmaal* Bediend en Onderhouden.

De Zy-duer ter Straten uytgaande, is 't Huys des Kosters.

Wy hebben boven fol. 117. gezeyd, dat de *Dominicanen* en *Carmeliten* binnen *Dordrecht*, geen *Kloosters*, maar *Terminarii-Huyzen* hadden, die wy in Orde zullen laten volgen.

Het Terminarii-Huys der Dominicanen of Preek-Heeren.

Dominicaner Terminarii Huys. III.

GEsticht, na Ik achte, (om rede in *S. Adriaans-Kerk* verhaald,) in 't Jaar Ons Heeren 1303. mettet *Sacraments Gast-huys*: Stond inde *Vis-Straat*. (Naderhand bewoond, by *Monsr. Jean Polyander, de Kerkhoven, Ministre de l'Eglise Wallonne a Dort.* Eyndeling by Koope aangekomen, *Monsr. Jean de Lanoy, Pasteur en la dicte Eglise*, die dat heeft bezeten, en daar in 1672. is Overleden.) Welke Huyzinge fol. 72. gedacht, werde wel eer gewoonlik by Twee *Dominicani-Terminarii-Broederen*, van *Utrecht* gezonden, bewoond. Daar van den eenen was *Cappellaan* in S. *Adriaans-Kerk*, diewe op fol. 115. hebben aangewezen; den anderen was *Bewaerre*, *Procurator*, *Pastor* en *Biecht-Vader* in 't *Gasthuys* en in 't *Magdalenen-Klooster*, Preekte by tyden ook in de *Groote-Kerk*. En is daar *Pastor* geweest in 't Jaar

1442.	1547. tot 1568.
Br. Claes van der Eyk.	Br. Dominicus van Nymegen.

Wanneer de *Dominicanen* zijn opgekomen, hebben wy fol 117. aangeteykend. Aangaande haar Kleedinge, zy waren *toegesteld* in *Zwarte-* en *Witte Caputien*, hebbende *Ronde Cappen*, *Witte Schapulieren*, &c. Die breeder van haren

haren *Patroon*, *Orde*, enz. gelieve te weten, die *Leze* de *Gulde Legenden*, reeds meermalen aangewezen, en de *Roomsche Schrijvers* daar van handelende.

Het Terminarii-Huys der Carmeliten, of Vrouwen-Broeders.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 13... Vermeld inde geschreven *Legende*, van 'et zoo genoemde H. *Hout*, en de *Mirakelen* des zelfs zoo men zeyd, voorgevallen in *Mijns-Heeren-Herberg*, en in de *Groote-Kerk*, inde Jaren 1431. 1457: toen binnen *Dordrecht* waren van *Scoenhoven* gezonden, De *Terminarii-Broederen*, Carmeliten Terminaris Huys. IV.

1431.	1457.
Br. Pieter Spikers.	Br. Pieter van Scoenhoven. [a]

a *Legende Cap* viij. *M. S.*

Stond aan de *Poort-zide* achter S. *Jacops-Gasthuys*, gelijck My is voorgekomen, zoo uytte Ding-talen gehouden tusschen den *Carmeliten*, en de *Broederscap* van S. *Jakob*, als andere Blyken.

Welke *Huyzinge* gewoonlik wierde bewoond by Twee *Terminarii-Broederen*, van die voorsz *Orde* aldaar, als gezegd is, gestuurd. *Preekte* in S. *Jacops-Gasthuys*, en op zekere tyden inde *Groote-Kerk*.

De *Carmeliten* hebben haar Opkomst en Wooning eerst gehad opten *Berg Carmelus*, omtrent het Jaar 1181. onder *Alexander* den *Derden*. [b] En wanneer Bevestigd, hebben wy op fol. 117. getoond.

b *Baronii* en *Mutsards Kerk-Historien op 'et Jaar* 1181.

Aangaande haar *Klederen*, zy waren *toegesteld* in *Witte* en *Grauwe Caputien*, hebbende *Ronde Cappen*, een *Grauwen Schapulier*, gegord met een *Lederen Riem*.

Die meer van de *Carmeliten* zoekt te weten, Leze gemelte *Baronius*, *Mutsart*, en meer andere *Roomsche Schrijvers*: als ook *Hospinianus* van den *Oorsprong* der *Munnikkeryen*.

Het Klooster of Convent der Cellebroeders, Lollards of Alexianen.

DIe S. *Alexium* voor hueren *Patroon* of *Bescherm-Heer* hielde, was Gesticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Werd vermeld in een *Handeling* of *Acte-Boek* 1441. 1447. In 't *Ambten* of *Officie-Boek* 1482. 1483. 1487. &c. In 't *Klep-Boek* 1518. 1530. 1537. Werde wel eer by *Cellebroeders* bewoond, die *Waerlike Vaders* over Hemluden en haer Goeden hadden. Celle-broeders-Klooster. V.

Dit *Convent* was by gevoegd, (gelijk als noch) een

DUL-HUYS.

Dul-Huys.

OP welkers *Krank-zinnigen*, *d'Alexianen* acht namen (maar nu onder 't Gezag der *Cellebroederen-Meesters*, door *Binne-Vader-* en *-Moeder* waargenomen en verforgd werden.) Die *Celle-* of *Zwart-broeders* moften de *Zieken* en *Kranken*, zelfs vande *Pest* befmet zijnde, *Bezoeken*, *Vanden*, *Gemak* en *Dienst* doen, die *Dooden* op Stro leggen, *Uytdragen* en *Begraven*.

Dionisius Mutsart Schrijft van die *Cellarii* aldus: De *Cellebroeders* eeren S. *Alexium* voor hunnen *Bescherm-Heer*; Deze beneerftigen de *Dooden* te *Beaarden*, zijn *Leeken* zonder *Wyinge*; maar niet zonder *Barmhertigheyd* totten *Zieken* en *Dooden*.[a]

a *Historie der Kloosteren. fol.* 229.

Hoedanig de *Cellebroeders* gekleed gingen, zullen wy in 't kort overloopen, zy waren *toegesteld* in *Zwarte Caputien*, hebbende *Ronde Cappen*, daar aan een *Platte Toot*, die zy inden *Gordel* bonden, en waren verzien met *Schapulieren*. Die meerder van deze *Broederen* tracht te weten, Leze *Mutsarts Kerkelyke-* en andere *Roomsche-Historien*, *Hospinianus* van de *Munnikkeryen*, enz.

Dit voorsz *Klooster* had wel eer een *Kappelleken*, verzien met een Outer. Welk naderhand, in Twee Vertrekjes, ten dienfte van 't Huys, is veranderd.

In 't Jaar 1671. is in 'et nu meer-gemelte *Klooster* opgerecht en gemaakt een

TUCHT-HUYS.

Tucht-Huys.

Als Burgermeefter en Treforiers waren,

De HEEREN:

Mr. Jakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Zwindrecht.
Mr. Anthoni vander Maft, Heeren Johansz. |Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.

In dit nu meer-gemelte *Convent*, zietmen het *Kappelleken*, reeds aangewezen, Dertien *Cellen* voor de *Krank-zinnigen*. De *Kamer* der *Binne-Vader-* en *Moeder*. 't Groote *Kook-* en *Bak-Huys*. Twee *Kook-Huysjes*. Den *Hof*, en *Kleer-* en *Turf-Zolderen*, *Kelder*, *Regenbak*, en wat 'er noch meer te zien en te vinden is.

Inde *Gang* na 't *Tucht-Huys* gaande, ontmoet men de *Heeren-Kamer*, noch een *Vertrek*, den hoek om in 't gewefene *Klooster*, zijn twee *Opsluyt-plaatzen* voor de *Tuchtelingen*, 't *Gevangen-Huysje* voor de *Luyen* en *kwaadwilligen*. Boven zijn Vijff *Kameren* voor de *Tuchtelingen*, zoo *Mans* als *Vrouwen*.

Vinde Cellebroeders-Meesters geweest te zijn, in 't Jaar

1482.

Sarys van Slingeland, Saryszoen, Scout van Dordrecht. | Ambrosius Janszoen. En

1675.

Meesters of Vaders der Cellebroeders, Krank-zinnigen, en Tuchtelingen, en der zelver Goederen.

De HEEREN:

Burgermeesters inder Tijd,

Johan van Neurenberg, Willemsz. Oud-Burgermeester.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. Vry-heer van Blokland, Burgermeester.
Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michielsz. Ridder, Heere van Henrik-Iden- en Schildmans-Kinderen-Ambachten, enz. Schout dezer Stede.
Adriaan van de Graaf, Sebastiaansz.
Jakob Braats, Govertsz.

Rentmeester:

Adriaan vande Graaf, Heeren Adriaansz.

De Priorye, en 't Regulieren Klooster buyten Dordrecht: genoemd het Huys des H. Zaligmakers.

WAs Gesticht in 't Jaar Ons Heeren 1382. in 'et *Ambocht Eem*, gelegen by de *Vloed* Eem, door *Reynout* van *Minne-bode*. Een *Rijk*, *Uytstekend*, en *Voornaam Borger* van *Dordrecht*, die alleen betaalde de *Reys-kosten*, van Mr. *Gerard* van *Bronkhorst*, *Canonick t'Utrecht*, die van 't *Algemeen-Gods-Huys*, *Capittel Generaal*, te *Windesheym*, gelegen by *Zwolle*, der *Regulieren-Orde*, na *Romen* wierd gezonden, in 't Jaar 1397. Welkers *Munnikken* waren *Regulieren-Canonicken*, na den *Regel* van S. *Augustijn*. Stond onder 't gemelte *Gods-Huys* van *Windesheym*, welk eerst bestond uyt vier *Munnikdommen* of *Kloosters*, als dat

Klooster der Regulieren te Eemsteyn. VI.

Van de *Zalige Maagd Maria*, te *Windesheym* by *Zwolle*, opgerecht in 't Jaar 1387.
Des H. *Zaligmakers*, in *Eemsteyn* by *Dordrecht*, 1382.
Van *Maria*, by *Aernhem*, 1392.
Van 't *Nieuwe-Licht*, by *Hoern*, 1392.

Hebbende haar gesamentlike *Voor-rechten* verkregen van *Paus Bonifaas* de *Negende*. Welk *Capittel*. metter tijd, onder verscheyde *Roomsche Bisscoppen* is aangegroeyd, tot een getal van 84. *Mannen-* en 13. *Vrouwen-Kloosters*. Daar dan opte Ry het *Klooster* der *Regulieren* te *Eemsteyn* by *Dordrecht* de *zevende*

Plaats had. En onder de *Stiften*, de *Regulierrissen*, dat van S. *Angniet*, binnen Dordrecht het *Achtste* was.

Na dat den *Grooten Waard* op S. *Elisabeths nacht* in 't Jaar 1421. was ingebroken, is in plaats van 'et gemelte *Klooster*, voor die *Munnikken* een ander *Geboud* in *Kijshouk*, gelegen inden *Zwijndrechtschen Waard*. Welk vande *Water-Geusen* uytten *Briel* onder Hopman *Dirk Wor* van *Dordrecht*, opten 14de van *Zomermaand* 1572. wierd aan *Brand* gesteken en vernield, zoo dat 'er nauwliks iets van de Grondslag is te vinden. En waren gemelte *Broeders* recht voor haren eersten *Onder-Gang*, onder de *Land-Poorters* van *Dordrecht* aangenomen (na luyd der Woorden:) In 't Jaar 1421. *'s Vrydages* na S. *Lamberti*, soe was dat *Gods-huys* van *Eemsteyn Poorter* ontfaen, om *Hem* ende hoeren *Goeden* te *Beschudden*. Ende men scout hem quijt die *Kroen's Jaers* om *Gods* wil, dat Sy voer die *Stede Bidden* souden. Dit gesciede onder *Wouter* van *Genderen*, doen hy *Borgermeester* was. Ter *Bede* en *Begeerten Hertoges Jans* van *Beyeren*, met Synen *Bezegelden Brieve*, die Hy der Goeder Stede op die tijd sende. En 1432. *'s Daegs* voer *S. Lucia*, ist *Kloester* te *Eemsteyn* vry gesproken van *Ongeld* en *Excijns* vanden *Torf*, gelegen inden *Grooten Waard*, als *Burgermeester* was *Dirck* van *Eycke*.

De Namen der *Prelaten* of *Prioren* van den Beginne dezes *Kloosters* zijn den Wijd-vermaarden Dr. *Johan* van *Beverwijk*, door den Hoog-geleerden Mr. *Gijsbrecht Lappius* van *Waveren*, zeer *Ervaren* in onze *Oudheyd*, toegezonden:

1383. Pater Johannes Wissonis, *Vice-Præpositus.*
1387. P. Simon de Schoonhovia, *Præpositus.*
1388. P. Johannes de Horwinen, eerste *Prior.*
1395. P. Henricus Wild, van s'Hertogen-Bosch.
1400. P. Simon de Schoonhovia.
1402. P. Laurentius de Gestel.
1414. P. Theodoricus de Leydis.
1419. P. Johannes Brunonis de Asperen. Deze heeft het vergane *Klooster* mette *Munnikken* opgebracht in *Kijshouk*, als wy hebben gezeyd, is *Gestorven* en *Begraven* by de *Zusters* te *Bommel*, daar hy de *Vandinge* was gaan doen.
1433. P. Gijsbertus de Schoonhovia.
1435. P. Johannes Dictus de Kerk.
1444. P. Willem Duyc, de Dordraco.
1448. P. Johannes de Velsen.
1455. P. Conradus de Schoonhovia.
1457. P. Nicolaus de Worichem.
1468. P. Wilhelmus Johannis, de Leydis.
1474. P. Michael de Dordraco.
1476. P. Wilhelmus de Brielis.
1485. P. Henricus de Bommel.
1490. P. Arnoldus, Professus in Leyer-Dorp.
1492. P. Johannes Wolteri de Dircxland.
1505. P. Johannes Johannis, de Delft.
1529. P. Petrus Nicolaii, de Geldris.
1532. P. Johannes Johannis Gijssen, de Balen. Deze zijnde *Prior* van dit voorsz *Klooster*, is in 't Jaar 1511. *verkoren, Opper-Prior* van de heele *Orde* te *Windesheym*: Welke *Hy Negen Iaar*, en Drie *Maanden* loffelik hebbende *Bestierd*, *Sterf* aldaar, en werde in 't *Koor Begraven.*
1541. P. Jasperius Anthonii, a Delfshaven.
P. Johannes ab Eyndhovia, Professus in Rugge.
1552. P. Theodoricus Henrici Donck, de Buscoducis.
1570. P. Johannes Petri ab Herpt.

Vinde

Vinde hier ook *Procurators* en *Broeder* geweest te hebben,

Procurators:	Broeder:
1431. Br. Godeverd, N.	1522. Br. Reynier Oem, 1524. Overleden,
1462. Pieter Knijf.	oud omtrent 60. Jaren.

Omtrent de *Verkiezinge* der *Prioren*, vinde Ik dat de volgende *Voorschriften* gebruykt wierden.

Voorschrift tot de Bezweringe der Verkiezers.

BRoeder N. Wy bezweren U in den Heyligen Geest, ende in der beste manieren als Wy vermogen ende moeten, dat Gy een Canonick dezes Huys ofte daar Buyten kiest tot een Prior van dezen Huyze, die Gy na God en uwer Conscientie, alzoe veel als de menschelijke krankheyd verhenget Weerdig ende Bequaam meend te wezen, tot het Ambt van 't Prioorschap.

Voorschrift van 't geen gesproken werd in de Verkiezinge.

IK Broeder, N. bewillige in Broeder N. en hem Kieze Ik tot Prior dezes Kloosters.

Voorschrift van 't geen gezegt werd in de Vereyszinge.

IK Broeder N. bewillige in Broeder N. ende hem vereys Ik tot een Prior dezes Kloosters.

Van welken gelijken Inhoude, *mutatis mutandis*, Ik bevinde de Voorschriften die gebruykt wierden inde Verkiezinge der *Priorinnen*.

Deze *Regulieren* waren toegesteld in *Witte Caputien*, dragende *Vierkante Zwarte Bonetten*, *smalle Linde Beffen*, *Zwarte Coletten*, en *Witte Linde Subtilen*. Wie meerder van deze *Broederen*, hare *Patroon*, *Orde* en *Kloost er-leven* begeerd te weten, die *Leze* het *Passionaal* en *Gulde Legenden*: *Geprent* te *Zwolle*, in 't Jaar Ons Heeren M. CCCC. ende xc. Van *Heribertus Rosweydus*; Gedrukt *t'Antwerpen*, M. DC. xxix. *& Regulam Beati Augustini Episcopi cum Constitutionibus Canonicorum Regularium Capituli Windesemensis*, *&c. Excus. Ultraject.* 1553. en meer andere *Roomze Schryvers*.

Het Regulieren-Klooster onzer L. Vrouwen te Hemsdonk.

Klooster der Regulieren te Hemsdonk VII.

GEsticht, als *W.* van *Goudhoeven* wil, in 't Jaar Ons Heeren 1443. te *Hemsdonk* by *Brandwijk*, bestond ook uyt *Regulieren-Canonicken*, staande onder

des *Gerechts-dwang*, of 'et *Capittel* van 'et *Klooster* te *Kamp* in *Vriesland.* a

a Byvoegsel opte Hollandze Kronijk, fol. 118.

Welk *Klooster J.* van *Oudenhoven* aldus beschrijfd: Buyten *Schoonhoven* inden *Hem*, inden *Krimpender-Waard*, 't zy onder de *Landen* van *Bloys*, of onder *Zuyd-Holland*, heeft gelegen '*t Reguliers Klooster* van *S. Michiel*, waar van noch eenige *Fondamenten* en vervalle *Muren* worden gezien, en is daar uyt gesproten '*t Klooster* van Onse *Lieve-Vrouwe* ten *Donk*, onder *Brandwijk*, beyde vande *Orde* van *S. Augustijn*, blykende by den volgende *Gift-Brieff* van de *Grond-plaatze* van 'et zelve *Klooster*, (waar van vele vervallen *Muren*, en de *Fondamenten* noch overig zijn.)

GIFT-BRIEF.

WY *Engelbert*, *Grave* te *Nassouwen*, *Heere* ter *Lecke*, ende te *Breda*, ende *Johanna*, *Gravinne* ende *Vrouwe* der selver *Landen* voorsz. Syne *Gesellinne*, doen kond allen Luyden, ende kennen overmits desen Onsen openen Brieve: Dat Wy om *Gods* willen, ende aengesien Saligheyt Onser, Onser Oiren ende Nakomelingen Zielen, ende oock om den *Dienst Gods* te wecken, en te bet Wy huere Goeder Wercken en de Beden deelachtigh te worden, gegeven hebben, ende geven voor Ons onsen Erven, ende Nakomelingen, den *Regulieren* des *Kloosters* van S. *Michiels*, buyten *Schoonhoven* inden *Hem*, een *Stuck Landts*, geheeten die *Donck*, met huer toebehoorten, ofte beheingt leeght met hueren ouden Slooten, binnen onser *Parochien* van *Brandtwijck*, [inden) *Alblasserwaert*, als een *Klooster-Kerk* ende *Bouw-Huys* daer op te doen setten, ende te doen timmeren, soo hem dat beste ende nutste sal duncken te wesen, by der hulpen Gods ende Goeder Luyden. Welcke *Stuck Lands* voorsz Wy hem over gegeven hebben, ende geven over mits desen onsen Brieve, om een Jaerlijck Chijns, al-omme twee Pondt, des Heeren Ponde, Ons, ende Onse Nakomelingen Jaerlijcks te betalen, alle Jaer op S. *Martijnsdage*, in den *Winter*, sonder wederseggen, ende nemen hem Goeden Luyden des *Kloosters* voorsz, ende die Goeden in onser Hoede en Beschermenisse na onsen vermogen, sonder alle argelist, ende Wy voorsz *Grave* ende *Gravinne*, *Engelbert* ende *Johanna*, hebben des tot oorkonde Onser beyder *Zegel*, voor Ons ende Onse Nakomelingen aen desen Brieff gehangen, in 't Jaer Ons Heeren, *Duysent Vier Hondert* ende *Vier-en-twintigh*, *acht dagen* in *Junio*. b

b Beschrijving van Zuyd-Holland, fol. 416.

Van de *Broederen* die aldaar Huys hielden, zijn My maar ter hand gekomen,

Prior:	Broeder:
1495. Br. Joost de Witt, 1508. Overleden.	1494. Br. Kornelis vander Goude, *vel Cornelius Aurelius*, die 1515. noch leefde.

Wat van deze *Munnikken*, *Orde*, *Patroon*, *Kleedinge*, enz. viel te zeggen, is in 'et voorgaande van *Eemsteyn* reeds gezeyd.

De Abdye en 't Klooster te Heysterbak buyten DORDRECHT.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 13 . . . in den *Grooten Waard*, (die in 't Jaar 1421. op S. *Elisabets Nacht* t'onder ging,) lag wel eer ter *Plaatze*, daar in 't Jaar 1628. opgezet is de *Hofstede* van de Heer *Damas* van S*lingeland*, Jansz. *Schout* van D*ubbeldam*, enz. Abdye der Kathuyzers buyten Dordrecht. VIII.

Welk voorsz *Klooster*, *Wouter* van G*oudhoeven* meend te zijn geweest van de *Orde* der C*arthuyzers*. [a]

En werd des zelfs *Abt* vermeld in de *Rekeninge* der T*resoriers*, op 'et Jaar 1309. a *Byvoegsel opte Holl. Kron. fol.* 78.

Den *Prior* in een H*andeling* of A*cte-Boek* 1411.

De *Orden* der C*arthuyzers*, als C*æsar* B*aronius* en D*ionisius* M*utsart* willen, sou begonnen hebben in de W*oestijne* C*arthusia*, opgerecht by den H. B*runo*, onder P*aus* U*rbaan* den T*weeden*, in 't Jaar Ons H*eeren* 1086. Welken B*runo* Overleed in 't Jaar 1101. opten Z*esten* van W*ijnmaand*. [b] [c] b *Kerkelijke Histor. fol.* 898. 912.

Heribertus Rosweydus zeyd, de *Orde* der C*arthuyzers* is zoo Streng, dat sy Gekleed gaan, op hunne bloote lichamen, met *hayren klederen*; dat sy geen V*lees* en *eten*, al zijn sy ook Z*iek*, dat sy *geduriglijk stil swijgen*, ende altijd by na in den C*hoor* zijn. [d] c *Kerkelijke Histor. Tweede Deel, fol.* 214. 234.

Hoedanig wyders deze M*unnikken* haar D*ragt* was, zullen wy in 't kort verhalen. Zy waren *Gekleed* in W*itte* C*aputien*, hebbende lange S*pitze* C*appen*, heel *brede* W*itte* S*chapulieren*. Die meerder belust is van haren *Patroon*, *Orde*, *Leven*, *Wyze*, enz. te weten, Leze C*æsar* B*aronius*, en D*ionisius* M*utsards Kerkelijke Historien*. opte Jaren 1086. en 1101. H*eribertus* R*osweydus* in 't *Leven der* H*eyligen*, fol. 378. En meer andere R*oomsche* S*chrijvers*. H*ospinianus* vande M*unnikkeryen*, 5de Boek, cap. 7. fol. 16. d *Leven der Heyligen, Tweede Deel, fol.* 379.

't Klooster der Kathuyzers, buyten S. Geerten-Berge.

BUyten S. *Geertruyden-Berge*, in *Zuyd Holland*, op zekeren H*uevel* leggende opte *Donga*, schuyns over de S*tad*, an de Oost-zyde van de zelve Waterstroom, het *Ambocht* R*aamsdonk* onderhoorig, lag wel eer het Vermaarde K*looster* vande K*athuyzers*, alwaar noch eenige vervallen *Muren* en *Grondlegginge* van 't voorsz K*looster* zijn te zien: Was Gesticht omtrent het Jaar Ons H*eeren* 1353. door Heer *Willem* van D*uvenvoorde*, Heere van B*reda*, den B*erg*, O*osterhout*, enz. die Overleed in 't Jaar 1353. En werde dit voorsz Klooster der Carthuyzers buyten S. Geerten-Berge. IX.

Klooster genoemd: *'t Huys* des *Bergs* van S. *Geertruyd*. Zie! *Dionisius Mudzards Kerkelyke Geschiedenisse* van *Nederland*, fol. 226. *Wouter* van *Goudhoevens Byvoegzel* opte *Hollandze Kronijk*, fol. 118. *Jakob* van *Oudenhoven*, *Beschryvinge* van *Zuyd-Holland*, fol. 415.

Wat van deze *Munnikken*, haren *Patroon*, *Orde*, *Leven*, *Wyze*, enz. meer mochte zijn te zeggen, wyzen wy den *Lezer* tot het voorgaande *Convent*.

Vrouwen-Kloosteren, Beggijn-Hoven, enz.

binnen

DORDRECHT.

Het Slot, Klooster en Convent van S. Marien-Born, of Onzer L. Vrouwen-Fonteyne en Zuster-Huyze.

Klooster van S. Marien-Born. X.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1303.

Wierde wel eer bewoond van *Conventualen-Zusteren*, *Nonnen* des *Derden Regels* van *S. Franciscus*. Hadden tot Pater een *Waerlijk Priester*. Was by de *Overheyd* van *Dordrecht*, in 't Jaar 1469. opten 8ste van *Sprokkelmaand*, den voorsz *Zusteren* toegestaen, haar *Klooster-Kerk* te mogen *Bouwen*. Welke daar na pronkte met Twee *Gekerstende* en *Gewijde Klokken*, (gelijk men toen sprak) als *S. Marten* en *S. Zuur*, in plaats van andere daar vroeger gehangen. Vinde van S. *Marten*, ende die *Klocke* is *Kersten* gedaan, den xxviij. *Martii* Ao. xvc. xliij. *Stilo Hollandiæ*: ende daar worde thoen *ge-offerd* iij. *Rijnsguld*. xij. *Stuyv*. En van d'ander, *Sinte Zuur* is mynen Naam, deze *Clock* is *Kersten* gemaeckt, Up Onsser *Vrouwen dach Nativitatis*, Ao. 1548. ende daer waer Up *Ge-offerd* iij. *Rijnsguld*. vj. *Stuyv*.

Hoe veel Outaren dit *Klooster* heeft gehad, is My niet voorgekomen. Maar vinde in dezen *Zuster-Huyze* * *Moeders*, * *Bewaerres*, en *Zusteren* te zijn geweest, de navolgende.

* Matres. * Procuratrices.

Moeders:

1432. Sr. Zoete van Beveren.
1439. Joncv. Hillegond, N.
1449. Joncv. Geertruyd, N.
1520. Anna Willems dochter.
1545. Heyltken Jakops dochter.
Mariken Martens dochter.
Anna Dircks dochter.
1550. 1552. 1554. 1555. 1557. 1560. 1570. Mariken Martens dochter.

Procura-

Procuratrices.

1431. Sr. Mechteld Jans dochter, van der Goude.

1432. Katherijn Pieters dochter, van Delft.

Zusteren.

1431. Sr. Reyneld die Wijnter, Aernts dochter.
Woborch Wouters dochter.
Cleys Cnobbouts, Cleys dochter.
Lijsbeth Jacops dochter.
Lijsbeth Jans dochter.

1432. Lijsbet Scakelvoet,
Geertruyd Scakelvoet, En
Alyd Scakelvoet, Cleys dochters, van welke Susters, Lijsbeth en Geertruyd, weer uyt die Orde scheyden in 't Jaar 1437.

1443. Alyd Pieters dochter.

1451. Adriaen Pieters dochter.
Heylwy Jans dochter.

1461. Joncv. Katrijn vander Steenhuyzen, Willems dochter.

1461. 1462. Marken Jordens dochter.

1467. Elsken Geerlofs dochter.

1469. [Juffr.] Agnese die Jonge, [Heeren] Reyners dochter.

1476. 1485. Mechteld Jordens dochter.

1489. Lijsbet Leuf, Adriaens dochter.

1502. Nelle Frederix dochter.

1505. Juffr. Beatrix Boot, Sterf 1505.

1520. Agnes Oem.
Cornelia Oem.
Anneken Ians dochter, circa 1524.

1530. Cornelia die Iode, circa 1530.

1570. Anneken Jans dochter.
Anneken Dirx dochter.
Neelken Schrevels dochter.
Maryken Aerts dochter.
Anneken Oem.
Aeleken Ians dochter.
Trijnken Aryens dochter.

Hoedanig deze *Zusteren Gekleed* waren, zullen wy laten volgen: Zy waren *Toegesteld* met *Zwarte Wielen*, *Linde-Doeken* op 'et *Hoofd*, dragende *Bruyne Grauwe Rokken*, en achter en voren *Schapulieren*, *Omgord* met *Geknoopte Zeel-Koorden*, ten Voeten afhangende.

Hadden die *Zusteren* tot Vaderen,

1527. 21. December.

Kornelis [vander Mile] Heeren Kornelisz. Oud-Burgermeester.
Staes Govertsz.

1550.

Aernt [vander Mile] Heren Kornelisz.
Gerit Evertsz.
Iakob Oem, Heren Iakobsz.
Screvel Ockersz.

Dit reeds meer-gemelte Klooster is inden Jare 1575. veranderd in een

WEES-HUYS.

Onder de Gast-Huyzen te Beschryven.

Het Slot, Kloofter, of Convent der Zufteren tot S. Clara in Jerufalem.

Klooster van S. Clara. XI.

GEfticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1332. Wierde wel eer bewoond by *Barvoeten Zusteren*, der *Dorde Oerde* S. *Francifci*. En hadden tot *Pater* een *Minre-Broeder* of *Barvoeter Munnik*. Welke voorfz Jonkvrouwen Ik vermeld vinde inde Treforiers Rekeninge 1325. En hadden voor de Stichtinge dezes befloten Kloofters toen, ende wel te voren 1313. hare *Wooninge* in het *Cleyn Lombaarden-Huys*, uytwyzende den navolgende

Confent-Brieff van den Befloten Vrouwen-Cloefter, bynnen Dordrecht.

WY *Willem Grave* van *Henegouwen*, van *Holland*, *Zeeland*, en *Here* van *Vriefland*, enz. Doen cond allen Luyden, dat *Wy* om *Goeds* wille, aengefien Salicheyt Onzer, ende Onzer Ouderen Zielen, en om den Dienft Goids allen wegen te meeren, georloft ende geconfenteert hebben, Oirloven ende Confenteren mits defen *Brieve*, dat die *Vrouwen Perfoenen*, beyde *Maechden* ende *Weduen*, op defer tijt woenende in Onfer *Stad* van *Dordrecht*, in een *Woeninghe* geheeten dat *Cleyn-Lombaarden-Huys*, een *Befloeten-Cloefter* en *Convent* van S. *Francifcus Oerden* van *Penitencien* fullen [moegen] Funderen, Tymmeren ende volbrengen, in den *Woeninge* daer fy nu ter tijt in woenen, of een ander *Hofftede* binnen onfer *Stede* van *Dordrecht* voorfz, ende hem daer inne laeten befluyten in der manieren ende Ordonnancien als daer toe behoert. Ende nemen dat voirfz *Cloefter* ende *Convent* mit hoeren Goeden ende Perfoenen daer toe behoerende, in onfen *Hoede* ende *Befcermenife*, gelickerwijs ende in alrehande manieren als wy andere *Cloefteren* ende *Conventen* ende *Goeds-Huyzen*, in onfen *Lande* leggende, genoemen hebben. Ende om dat Wy dit vaft en geftade gehouden hebben willen, voir *Ons* ende voir Onfe *Nacoemelingen*. Soe hebben Wy defen *Brief* Befegelt mit onfen Zegele. Gegeven in den *Haege* upten viij. dach in *Junio*, in 't Jaar Ons *Heeren* M. CCC. en xiij.

De *Kerk* van dit *Convent* had drie *Outaren*, en een Koor afgefchoten.

De voorfz *Zufteren* waren gekleed en toegefteld, op en aan hebbende *Zwarte Wielen*, *Linde-Doeken* op 'er *Hoofd*, en *Grauwe Rokken*, dragende achter en voren *Scapulieren*, *Omgord* met *Geknoopte Zeel-Koorden*, (een weynig dikker dan die der voorgaande *Nonnen* in *Marien-Born*) ten voeten afhangende.

* Matres.

Vinde in dezen *Zufter-Huyze* * *Moeders*, *Onder-Moeder* ende *Zufters* geweeft te zijn, de navolgende.

Moeders:

Moeders:

1435. Sr. Alyd. N.
1563. Adriana Symons dochter.
1572. Onder-Moeder: Grietken van Kapelle, Willems dochter.

Zusteren:

1435. Sr. Margriet en Lijsbet Scoer Kappels, Heinrics dochters.
1544. Lijntken Croenenburg.
Ianneken Gerits dochter.
1548. Goeltje Ians dochter.
1572. Anna van Loeven.
Lydewy Henricx.
Lijntgen Ians dochter.
Lijsken Iacops dochter.
Claertgen Thijssen dochter.
Willemken Huybrechts dochter.
Neeltge Wouters dochter.
Mariken Ariens dochter.
Aeltgen Wouters dochter.
Anneken van Castillien.
Grietken van Castillien.
Philipote de Malfiance.
Mariken Gherits dochter van der Goude.

In 't Jaar 1493. waren der *Zusteren* mitten *Scapularen Meesteren* [of Vaders]

Wouwerick Cornelis zoen.
Pieter Damas zoen.
Cornelis Heynrix zoon.
Lodewijck Berck. En

1550.

Hugo Coil, Heeren Pietersz.
Heyman van Blyenburg, [Heeren] Adriaansz.
Wouter Schiltmansz.
Screvel Ockersz.

In 't Jaar 1577.

Bevinde Ik niet alleen de *Vaders* dezes *Convents*, maar ook vanden *Minre-Broederen*, *Augustinen*, mitsgaders vande *Conventualen* in *Marien-Born* te zijn afgeschaft.

En is dit voorsz *Klooster* in 't Jaar 1579. veranderd in een *Latijnze Schole*, (nader te Beschryven) op welkers *Inwydinge* dit volgende *Vers* ende *Opschrift* staande op een *Blauwe Steen*, te zien in den *Augustine Camp*, gemaakt is:

Qui fuit Idolis Sacratus tempore Longo,
Nunc Christo & Studiis est Locus iste Sacer.
Consule, Cornelio a Beveren.
Quæstore, Jacobo Cool. 1579.

Waar van de Vertalinge, gedaan by de Heer Mr. *Cornelis* van *Someren*, *Joh.* F. C. N. Rechts-Geleerde, aldus luyd:

Ter plaatz' waar Langen Tijd *d'Afgoden* zijn ge-eerd,
Daar werd de *Wysheyd* nu tot *Christi* Lof Geleerd.
Zijnde Burgermeester, Cornelis van Beveren.
En Tresorier, Jacob Cool. 1579.

Het Priorinnen-Slot, Klooster, en Convent der Regulierissen, Oude- en Witte-Nonnen na des H. Augustini Regel, in S. Agniet.

Klooster der Regulierissen in S. Agniet. XII.

IS Gesticht in 't Jaar Ons Heeren 1326. Stond wel eer onder * *'t Algemeen-Godshuys* van 't *Klooster* te *Windesheym*, welk was opgerecht in 't Jaar 1387. hoorende onder den *Myter* van *Utrecht*. Welk voorsz *Klooster* van *S. Agniet* Vermeld werd in den Jare 1430. (onder de Regeringe van *Paus Martyn de Vijfde*,) onderhoorig geweest te zijn het voornoemde *Capittel* van *Windesheym*, uytwijzende de *Lyste* van de Namen det *Canoniken-Regulieren-* en *Regulierissen Huyzen*, staande onder 't voorseyde *Godshuys*, in welke het genoemd werd,

* Capittel Generael.

Domus Sanctæ Agnetis in Dordraco, Oppido Hollandiæ, Diocœsis Trajectensis.

Dat is:

Het Huys van de H. *Agniet* te *Dordrecht*, een *Stad* van *Holland*, onder den *Stoel* van *Utrecht*.

Wierd grootelijx Begifst van Heer *Gerard* van *Heems-Kerk*, *Ridder*, Heere van *Oost-Huyzen*, die van de *Kabbeljauze* zyde was binnen *Dordrecht*, en *Raad* Hertog *Jans* van *Beyeren*. 1419. *Wouter* van *Goudhoevens* Hollandze *Kronijk* fol. 182. Ook van Vrouwe *Walburg* van der *Merwede*, aldaar *Nonne* 1430. en van *Reyner* die *Jonge*, Heeren *Reynersz*. *Tresorier* van *Dordrecht*, 1491.

De *Kerk* dezes *Kloosters* is geboud in 't Jaar 1494. hadde drie *Outaren*, en waren afgeschoten met een *Koor*, onder Hout en boven Tralien: ter zyde van 't *Koor* was uytewaarts een *Kappelleken* Gesticht; daar van verteld word; dat daar *Miraculeux* een *L. Vrouwen Beeldeken* gevonden, en aldaar opten *Outer* gesteld was.

In dit *Klooster* gingen eertijds vele Edele *Jonkvrouwen*, onder welke (zeyd Dr. *Johan* van *Beverwijk*, *Beschrijving* van *Dordrecht*, fol. 171.) bevonden een Dochter Heer *Jans* van *Vlissingen*, *Bastard's Graven* van *Holland*, en andere, uyt de Geslagten *Rommers-Waal*, *Ruyg rok*, *Castille*, &c.

De Navolgende *Priorinnen* en *Nonnen* des meer-gemelde *Kloosters* zijn ons ter hand gekomen.

Priorinnen:

1426. Jonkv. Geertruyd Blyde.
1440. Ermgard van Loven.
1440. Vrou Adelheyd Onderwater, Reynouds dochter, circa 1440.
1450. Katarina Haecks.
1477. Agniese van Diemen, Henrics dochter.

1480. Jonkv.

1480. Jonkv. Geertruyd van Neck, circa 1480.
1483. N. Kornelis Ockers dochter.
1547. Jenne die Jonge, van Baardwijk, 1547. Overleden.
1550. Lijsbet die Jonge, 1550. Overleden.
1554. Anna, Claas Jacobs dochter.

Nonnen:

1341. Jonkv. Ermgard, Haren Roelofs dochter.
1383. Goude, Heeren Willem Duux dochter.
1400. Alyd Loef, circa 1400.
1430. Vrou Walburg vander Merwede, Heeren Daniels dochter.
1434. Isabelle van Malburg.
1440. Sapientia Onderwater, Reynouds dochter, circa 1440.
1456. Beatrix van Naerssen.
1456. Lijsbet van Naerssen, circa annum 1456.
1456. Soete van Naerssen, circa 1456.
1465. Suete van Beveren.
1467. Geertruyd van Amerongen, obiit 1467.
1468. Elisabet vander Does.
1468. Luytgaert Willems dochter.
1469. Hadewy Gerits dochter.
1471. 1520. Klaesge [vel Nicolaa] vander Linde, Jans dochter.
1477. Geertruyd van Diemen, Henrics dochter.
1478. Janna Damas Willems dochter.
1479. Agnes Winter, 1479. Overleden.
1483. Hadewy Kool.
1483. Janneken Adriaens dochter.
1483. Lijsbet van Naerssen, Jans dochter, circa annum 1483.
1485. Wilhelmine van Brakel.
1495. Maria Crooswijck.
1499. Katrijn Ians dochter.
1500. Maria van Sandeling, circa 1500.
1504. Beatrix van Naerssen.
1506. Ida Oem.
1507. Christine van der Duyn.
1517. Sofia vander Linde, 1517. Overleden.
1520. Nicolaa vander Linde, circa 1520.
1521. Isabelle vanden Coulster.
1521. Anna van Sol, Anthonis dochter.
1524. Elizabet, Heeren Pieters dochter, Naturelijke dochter van *Pieter* [van der Mile] *Damasz. Burgemeester*, circa 1524.
1522. Adriana Willems dochter.
1535. Machteld die Iode, circa 1535.
1538. Katharina vander Duyn.
1557. Isabelle Stoop, Heeren Willems dochter, welke, metter *Broeder*, Br. *Adriaan Stoop*, Heeren *Willems zoon*, *Ierusalems Heer*, en noch *Zeventien Kinderen*, verwekt zijnde by Mr. *Willem Stoop*, *Adriaans zoon*, *Burgemeester* binnen *Dordrecht*, en *Kerkmeester* in *Heer Daniels Ambocht* ter *Nieuwer-Kerk*, uyt *Iuffr. Adriana* van *Roon, Ians dochter*, alle knielende, Kunstig uytgebeeld zijn, in een Outer-Tafel, te zien by d' Heer Mr. *Nikolaas Stoop*, Heeren *Iacobsz.* jegenwoordig *Burgemeester* van *Dordrecht*, en *Kerkmeester* daar al-omme, *Ontfanger* der *Gemeene Middelen* van *Holland*.
1563. Anna Diert, circa 1563. daar na *Nonne* in 't *Klooster* te *Nazareth* tot *Keulen*.
1566. Geertruyd Oem.
Sura Oem.
1572. Anna van Boshuysen, en Margareta van Boshuysen, welke twee *Zusteren* vertrokken na *Braband* in 't Iaar 1572.

Ik vinde noch de navolgende *Nonnen*, toch eygentlijk de Jaren, in welke zy in 't voorsz *Klooster* zijn *Gekleed*, of *gewoond* hebben, zijn my niet gebleken.

Ionkv. Martha Oem.
Magteld vander Haer,
Bona Duyck.
Isabella vander Does.

Hoedanig deze *Zusteren Gekleed* waren, zullen Wy laten volgen: zy droegen op 'er *Hoofd Zwarte Wielen*, *Witte-Linden-Vouwen* en *Huyven*, en om 'er

Halſen, *Geployde-Barbetten*, voorts aan hebbende *Witte-Wollen-Rokken-* en *Schapulieren.*

Op wat Wijs de *Priorinnen* wierden G*ekozen*, te zien *Mutatis Mutandis*, in de B*eſchrÿvinge* van *'t Klooſter* te *Eemſteyn.*

De K*looſter-Beloſten* der *Zuſteren* geſchiede opte volgende Wyze :

ICk Suſter N. Love voer God ende allen Heyligen, in teghenwoerdicheyt des Priors en Ons Rectoers Stantachticheyt in deſen Cloeſter, dat Gheſticht is in der Eeren der Salichſter Maghet Agniete : Ewige Reynicheyt mijns Lichaems, derven Eyghens guets, ende Ghehoerſaemheyt Onſer Priorinnen ende haare rechte Nacomelingen, na Sinte Auguſtijns Regel, en de Ghemeen Inſettinge ons Generaels-Capittels.

De Beſchermſter, in wiens Eere dit meer-genoemde Klooſter was Geſticht en Opgerecht, werd aldus Beſchreven:

A*Gnes*, van Eerlijke en Edele Ouders te *Romen* geboren, als zy ongevaarlijk 13. Jaren oud was, wierd van *Symphronii*, des *Rechters* of *Schouts Zoon* aldaar, ten H*uwelÿk* verzocht: Maar zy eenen anderen M*innaar* en *Bruydegom* den Heere J*eſus Lievende*, ſloeg zijn verſoek plat af. Werd daar over van eenige P*luymſtrÿkers* bedragen dat zy *Chriſtene* was. Welk Zy, voor 't G*erecht* ontboden, niet en *Lochend*, maar Vrymoedig *Beleed*: alhoewel den S*chout* haar eerſt met Sinekende, daar na met dreygende Woorden ſocht tot A*fval* te bewegen. S*ymphronius* ziende dat hy niet en vorderde, en datze de *Godinne* V*eſta* noch *Minerva* niet en wilde O*ffren. Beval 'er* naakt *t'Ontkleden*, ten B*ordeele* te *leyden*, en den R*offianen* ten P*roye* te geven. *Ontkleed*, en 'er H*ayr-vlechten Ontvlochten* zijnde, wierd door de D*ikheyd* van 'er H*ayr*, als met K*leedren* bedekt. Inden H*oeren-Kelder* komende, vond die door *'s Heeren Engel* bereyd, en met een *Groot-Stralend-Licht* vervuld, dat des A*anſchouwers* O*ogen verduyſterde*, en na datze *God Aangeroepen* en G*ebeden* hadde, vantze aldaar een W*it kleed*, datze aan dede. S*ymphronii Zoon* als D*ul* en *Uytgelaten*, komende om haar te S*chenden*, en 'er aan R*anſende*, wierd van den *Slaanden Engel gedood.* Die door 't G*ebed* van A*gnes*, van *'s* H*eeren Engel* weder opgewekt zijnde, met de *Chriſtenen* den waren G*od* des H*emels* en der Aarden Beleed. Verfoeyende de A*fgoden* der H*eydenen.* S*ymphronius* door dees W*onderdaad* ook Overtuygd, zou 'er gaarn Geſpaard en Verſchoond hebben. Maar de H*eydenſche-Afgodiſche-Prieſters-* en T*eken-Bedieders 't Volk* oproerig makende, riepen, weg, weg, met deze B*ezweerſter*, weg met die T*overeſſe.* S*ymphronius* ziende dat hy haar niet konde verloſſen, vreſende K*ayſers toorn*, en *'s* V*olks dommen* en *dullen haat*, was droevig, ſteld A*ſpaſius* tot R*echter*, in zijn plaatze, dieze ten V*uure Doemd*, belaſtende haar ter halver Vlamme te werpen, welke, als dit

dit geschiede, sich in Tween deelde, Sengende d'oproerige Omstaanders, Maar de *Maagd Agnes* niet rakende, die te midden in 't Vuur haar handen ten *Hemel* uytstrekkende, *God* aanriep en Bad, en na 't *Gebed* 't Vuur zoo uytgebluſt vond, datter met al geen hette meer overig was. *Aspasius* zijn *Vonnes* vruchteloos ziende, heeft 'er met een *Swaard* de *Kele* doen *afsteken*. En *Agnes* heeft inde 10de *vervolginge* der *Christenen* onder de *Keyzers Diocletiaan* en *Maximiniaan* de *Martel-Kroon* ontfangen, opten 21sten van *Loumaand*, in 't Jaar Ons *Heeren* 304. Zie *Abraham Mellini Groot-Christen-Martelaars-Boek*, fol. 106. *Heribertus Rosweydus* in 't *Leven* der *Heyligen*, in 't *Eerste-Deel*, fol. 205.

Dit nu meer-gemelte *Klooster* is in den Jare 1575. Veranderd in 'et H. *Geest-* en *Pest-Huys* ter *Grooter-Kerk*, onder de *Gasthuyzen* te Beschrijven.

't Klooster der Magdalenen-Zusteren, der Dorde Orde van S. Augustijn. Gevoegd an 't H. Sacraments Gast-Huys.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Vermeld in 't *Klep-Boek* opten 4den Maart in 't Jaar 1447. met deze woorden: Dat Nyemant den *Magdalenen-Zusteren in die Vysch-straet*, by *Dage* noch by *Nachte* in zijn *Huysch* en houw, om *Eetens* wil, off om *Drinckens* wil, off om geenre-hande *zaken*, daer men *Ondoechte* off *On-eer* in *Bedencken* mach, buyten *Oerloff* van den *Mater*, op iij. *Pond*, en *Correctie* van *Scepenen*. Magdalenen Klooster. XIII.

Dit *Zuster-Huys* en des zelfs *Mater* werd ook gedacht in 't gemelte *Klep-Boek*, in 'et Jaar 1451.

Opten *Grond* van dit voorsz *Klooster*, is inden Jare 1666. den 14ste van *Oogstmaand*, *Gevonden* en *Uytgegraven*, een *Ouden-Graff Zerk*, wat geschonden, (die Ik gezien hebbe) met deze Woorden:

NEESKEN JANS DOCHTER VAN WOERKUM, EEN TROUWE A.....RSE VAN DIT CLOESTER, STERF MAECHT, INT JAER 1.47. HIER BEGRAVEN.
BIDT VOER DIE ZIELE.

Hantvest van een Jonkvrouwen en Zusteren Klooster te mogen bouwen in Dordrecht ofte in Zuyt-Hollandt.

JOhan, by der *ghenaden Gods Hertoogh* van *Lothringen*, van *Brabant*, ende van *Limborgh*, *Marck-grave des Heyligh Rijcx*, *Grave* van *Henegouwen*, van

van *Hollandt*, van *Zeelandt*, ende *Heer* van *Vrieslandt*, doen cont allen Luyden: Want wy den *Dienst Gods* alle tijt geerne vermeerdert saghen, soo hebben wy ter Eeren *Gods* uyt ootmoedigh versoeks wille van der *Jonck-Vrouwen* ende *Susteren* vander *dorder Oorden* in *Dordrecht*, der selver *Jonck-Vrouwen* ende *Susteren* die nu ter tijt by een zijn, ofte naermaels daer inne comen sullen, ghegonnen, ende gonnen met desen *Brieve* voor *Ons* ende onsen *Erven* ende *Nacomelingen* ten eeuwighen daghen toe duyrende, dat sy aen moghen nemen die *Regule* van S. *Augustyn*, ende hem in een *Clooster* besluyten, ende dat selve *Clooster* sullen moghen doen *Maecken* ende *Doteren* tot hare mitschap binnen onser *Stede* van *Dordrecht*, of binnen den *Grooten-Waert* van *Zuydt-Hollandt*, ende bevelen onsen *Bailliu* van *Zuyt-Hollandt*, ende Onsen *Schout* van onser *Stadt* van *Dordrecht*, die nu zijn of namaels wesen sullen, of yemant dese *Jonck-Vrouwen* ofte *Susteren* voorsz eenighen *Overlast* ofte *Ghewelt* dede, dat sy dat Rechten ghelijck als die Misdaet draeght.

Voort waert saecke dat dese *Jonck Vrouwen* of *Zusteren* die naermaels wesen sullen, tot eenigher tijt haer *Regulen* te *niete* *Maecken* wilden, ende hem niet *Volstandigh* en hielden nae hare regulen, soo soude dan dese *Gifte doot* ende *te niet* zijn, alle dinck sonder erghelist; in Oorconde desen *Brief* Besegelt met onsen *Zegele*: Ghegeven tot *Dordrecht*, vij. *daghen* in Maert, in 't Jaar *Duysent vier hondert* en *twintigh*.

Op wat Wyze de *Magdalenen Zusteren* Gekleed waren, en hebben Wy niet net kunnen Uytvinden. Toch, indienze als *Gast-Huys-Nonnen* wierden aangemerkt, droegen zy *Witte-Laken-Rokken* met *Mouwen*, en *Voren* en *Achter*, heel *Breede-Witte-Schapulieren*; Voor-hebbende *Witte-Linden-Voorschoten*; *Gehuld* zijnde met *Langwerpige Vier-kante Linden-Doeken-* en *Hullen*.

Het Slot, Klooster, of Convent in Beddlehem, der Brood-Celle- of Zwarte-Zusteren, der Orde van S. Augustijn.

XIV. 't Klooster in Beddlehem.

GEsticht inden Jare Ons *Heeren* 13... Toch eygentlik wanneer, en hebben wy niet volkomen kunnen Uytvinden: Efter is My daar van ter hand gekomen 't navolgende: De Orde die de *Brood-Zusteren* inde *Breed straat* te *Dordrecht* houden, is *geapprobeerd* in 't Jaar 1378. By Heer *Florens* [van *Wevelinkhoven* de L.] *Bisscop* van *Utrecht*; als daar toe last hebbende van *Paus Gregorius* de XI. [die te *Avignon* in *Vrankrijk* VI. Jaar hebbende *Hof* gehouden, *'s Pauselijken Zetel*, die wel LXX. Jaar aldaar hadde geweest, weder te *Romen* bracht] in 'et... Jaar zijnes *Pausdoms*.

Bisscop David van *Bourgondien*, *Bastard 's Graven* van *Holland*, den LV.

onder

onder de *Gemyterde* des voorsz *Bisdoms*, heeft inden Jare 1464. Dit *Slot* tot een *Geestelik-Convent* opgericht; belastende den *Prior* en *Regulieren* van *Eemsteyn*, en den *Deken* des *Collegiums* van *Onzer Vrouwen*, dat zy een *Overste* binnen dat *Convent* zullen stellen, die de *Regeerster* en *Moeder* zijn zoude. En Ontfangen de *Professyen*, of *Geestelike Beloftenissen* van *Reynigheyd* des *Lichaams*, dervens eygens *Goeds*, en *Gehoorsaamheyd*, zullende, als van te voren, mogen doen *Werken* van *Barmhertigheyd* en *Ootmoedigheyd*. Als *Zieken Vanden*, *Bewaren*, *Dooden havenen*, &c. En *Gekleed* gaan in *Simpel-Kleeder* met een *Zwarte Schapulaar drie handen breed*. Zullen Leven van *Aalmissen*, en 't *werk* harer handen tot die *Professie* niet toegelaten worden voor de xviij. Jaren, zullen alle *Week* eens *Vasten*. Den voorsz *Prior* en *Deken* zullen dit *Convent Visiteren*, en de *Gebreken* in 't *Hooft* of *Leden Corrigeren*. Zullen mede Haar een *Biecht-Vader* Stellen. Daar en zal, ten zy Noodzake, geen *Man-Volk* inden *Slote* komen.

Zy verkregen in 't Jaar 1511. Consent het H. *Sacrament* in haar *Kerke* te mogen *Bewaren*, en dat de *Geprofessyde-Zusteren*, en niemand anders, aldaar zoude *Begraven* werden. Welk voorsz *Convent* der *Brood-Zusteren* werde *Solemnelijk*, door bevel van Heer *Frederik* van *Tautenburg*, *Eerst-Bisschop* van *Utrecht*, [onder des Bisdoms Staf de LXV.] Gevisiteerd by Heer *Dierck Donck*, *Prior* der *Regulieren* van *Eemsteyn*: Heer *Adriaan* van *Duven-voorden*, *Deken* van *Dordrecht*, en Br. *Jan* van *Herpt*. in 't Jaar 1568.

Daar waren toen, behalve de *Mater*, noch *Acht Geprofessíde Zusteren*. [a]

Vinde dit *Klooster* Vermeld in 't *Officie-Boek*, 1534. 1537. 1539. 1541. 1542. 1544. 1550. in 't *Klep-Boek*, 1518. 1530. 1537. en inde *Tresoriers-Rekeningen* 1575.

Dit meer-gemelte *Klooster* Stond inde *Raam-Straat*, en de *Klooster-Kerk* Stond en Staat inde *Breed-Straat*, hebbende wel eer een *Huel* over de *Graft*, daar mede men van 't *Klooster* ter *Kerke*, en uytte *Kerk* ten *Convente* ging.

[a] *Herm. Oem, Aanteyk. op W. van Gouth. Beschr. der Kerken, Kloosters, enz. M. S.*

Vande *Moeders* en *Zusters* zijn My maar ter hand gekomen,

Moeder:

1615.

Sr. Neeltken Meeus dochter, die 1615, noch quytingen van Renten, als Anders, gaf.

Zusteren.

1628.

Sr. Emmeken [Dirx dochter.] En Aeltje [Jans dochter,] die 1628. haar Jaarlijks onderhoud werde toegestaan, als wanneer de *Goederen*, hoorende tot 't voorsz *Klooster*, ten behoeven van 't *Oude-Mannen-* en *Vrouwen-Huyzen* zijn gegeven.

De *Celle Zusteren* Beschrijft Fr. *Dionisius Mutzard* aldus: Beneffens de *Cellebroeders*, zijn in onze *Nederlanden* en Elders *Vergaderingen* of *Kloosters* van de *Zwarte Zusteren*, Welke den *Zieken*, zoo *Buyten*, zoo te *Huys Bezorgen* en *Bewaren*, deze hebben den *Naam* van de *Zwarte-Kleeding*, die zy dragen, en levende na den *Regel* van S. *Augustijn*, staan zy evenwel onder het Bestel van den *Bisschop* der *Plaatze*. [b]

[b] *Beschr. der Kloosteren, fol.* 229.

Aangaande haar K*leedinge*, is ten deele gezeyd: Zy droegen *Zwarte Laken* T*abberts*, opte *Borst Geployd*, met matelijke *Wyde-Mouwen*, en *Schapulieren*, als Boven is aangewezen. Hebbende op 'er H*oofden*, *Witte Linden-Doeken*, en H*ullen*.

Vinde dat 1534. *Meesters* of *Vaders* der *Zusteren* tot *Bethleem* waren:

Jan Vrankensz. | Staes Govertsz. | Damaes Philips.

1625.

De HEEREN:

Hugo Muys van Holy, Heeren Jakobsz. Ridder, Heere vande Ketel, enz. | Kornelis van Beveren, Heeren Jakobsz. [Heere van Barendrecht, enz.]

Moeders,

De Vrouwen:

Jannette Andries.
Margrieta van Beaumont.
Dirxken Konincx.

Mitsgaders de Huys-Vrouwen van de dienende *Vaders*.

En zijn op 'et Jaar 1675. V*aders* en M*oeders* over der B*rood-Zusteren-*G*oederen*, de *Heeren* en V*rouwen* inde *Oude* M*annen-* en *Oude-Vrouwen-Huyzen* te Beschrijven.

De K*erk* diend nu voor den *Opziender* der *Missie-*K*arren*, en tottet S*tallen* der *Paarden*. Het K*looster* is omtrent den Jare 1628. Veranderd in Wooningen.

Het Beggijn-Hof.

Het Beggijn-Hof. XV.

GEstichtin 't Jaar 13...

Werd bewezen uyt *Oude Rente-*B*rieven*, al te zijn geweest inde Jaren Ons H*eeren* 1302. 1303. Uyt de R*ekeningen* der T*resoriers* 1309. 1312. 1322.

En als in 't Jaar 1326. nu Sommige B*egginen*, op datze sich naauwer aan *God* mochten V*erbinden*, den *Dorden* R*egel* van *S. Franciscus* hadden *Aangenomen*, en niet te min, in een B*egginen-t'* S*amen-Wooning* bleven, zoo heeft *d'Ongelijkheyd* van K*leeding*, verschil van *Zinnen* verwekt: Maar *Grave* W*illem*, heeft by gegeven B*ulle* dese B*oet-Zusteren* in zijne B*eschermìnge* genomen, en gewild, datze in 'er B*y-een-Wooning*, van zijne *Voor-Vorderen Graven* van *Holland*, gelijk Hy zegt, *Gesticht*, zoude W*oonen*, en Gebruyken alle V*riheden* dieze te voren hadden genoten. Haar ernstelik bevelende de O*verheyd* van D*ordrecht*, te zien uytten volgenden.

BRIEVE.

WY *Willem Grave* van *Henegouwen*, van *Hollant*, van *Zeelant*, ende *Heere* van *Vriesland*, alle den gheenen die desen Brief sullen sien Saluut en alle goed: Want een deel *Jonck-Vrouwen* des Hoefs der *Beggynen* in *Dordrecht*, hebben aangenomen, een *Orde* die gheheeten es *Orde* der *Penitencie*, die *Gesticht* ende *Geconfirmeert* es van den *Stoel* van *Romen*, als Wy verstaen hebben, dat Wy Prijsen en loven, waer by dat Wy desen *Jonck-Vrouwen*, die *Beggynen* waren, ende noch in desen voersz *Hove* woenen, alsoe langhe als sy hem Wel en Eerlicke houden, nemen in onse Bescermenisse. Ende willen dat sy haren *Hoff* ende haere *Huysinge* besitten ende ghebruycken, in al dien Rechten, dat si plaghen te doene, doe si *Beggijnen* waren; want 't *Beggyn-Hoff* voersz van Onse *Voor-Vorders*, *Graven* van *Hollant*, eerst *Gefondeert* ende *Gesticht* was.

Voirt want by begheren deser voirsz *Jonck-Vrouwen* voirtganck in allen Geestelicken stucken, soo Bevelen wy narenstelicken Onsen *Rechter*, *Scepenen* ende *Raed* in Onse *Poirte* van *Dordrecht*, wie sy sien in deser tijt, dat sy dese voirn. *Jonck-Vrouwen* jonstelicken hebben, ende vorderen in allen stucken, daer sy es begheren. In Oirconden desen *Brieve Besegelt* ende *Ghegheven* tot *Sente Gheerden-Berghe*, op *Sente Jans dach* te *Midde-Somer* in 't Jaer *Ons Heeren* M. CCC. xxvj.

Op 'et *Beggijn-Hoff* Stond wel eer een *Kerk*, slecht opgetimmerd, had drie *Outaren*, Te weten, het *Hooge Outer*, een ter eeren *Mariæ*, en 't Dorde *S. Aechten*, was van *Grootte* als die van S. *Jakobs-Gast-Huys*. En wierd gehouden voor *d'Oudste Kerk* van de *Stad*. Op welkers *Plaats* in 't Jaar 1625. is *Geboud*

't Oude-Vrouwen-Huys.

Te laten volgen by de *Gast-Huyzen*.

De *Meesterssen* en *Begginen* hadden haar *Huyzingen* opten voorsz *Hove*, in 't *Groot-Huys*, en aldaar rondom in andre *Wooningen*: Van welke My zijn ter Hand gekomen de navolgende:

Meesterssen.

1360. Joncv. Vrou Everwige Oem, Heeren Clais dochter.
1403. Agnese, Heeren Heinrix Vriezen dochter.
Diewaert van Aspren, Heinrix dochter.
1411. Margriet Kox, Jans dochter.
Jacopmine Damaes dochter.
1417. Alyd Coenraets dochter.
Margriet Harlebeecx, Jans dochter.
1423. Aechte, Jacop Tielmans dochter.
Lijsbet Ockers dochter.
1430. Margriete Kox.
Aechte Suus.

1433. Joncv. Hildegont van Ho[illegible]ingen, Dircx dochter.
1436. Janneken Kegelairs dochter.
1458. Beli Jacops dochter.
Janneken Jacops dochter.
1469. Lijsbet [die] Jonge, Jans dochter.
1628. Mariken Cornelis dochter, 1618. Overleden. Haar volgde
Mariken Willems (die *Henrik* van *Nieu-stad* Troude, en waren daar mede de *Meesterssen* en *Begginen* UYT.)

Begginen.

1385. Jonkv. Margriet Haes, Geraets dochter.
1425. Lijsbet vanden Eynde.
1426. Katheline Fazen dochter.
1430. Alyd Koenen.
1433. Bartrait Gheiters.
Hillegond, N.
1435. Janneken Kegelairs.
1512. Marige, en
Jacopge, Aerts dochters.
1568. Anna Willems dochter.

De Beggijnen droegen *Zwarte Tabberts*, opte *Borst Geployd*, met *Orgel-Pypen*, hebbende *Wyde-Mouwen*, die zy noemden *Trompen*, hebbende op 'er Hoofd een *Witte-Linden-Hulle*, dragende daer over, in de *Kerk* zijnde, een *Witten-Omme-Doek*. Uyt gaande, hadden *Zwarte-Huykken*: en over den *Hof Zwarte-Schouder-Mantelkens*.

En wierden geregeerd by *Beggijn-Meesters*, zijnde *Waarlijke Luyden* uytte *Beste* van de *Stad*, en waren Beggijn Meesters [of *Vaders*]

1398.
Jan Slingeland.
Pieter Voerkoop.

1623.
Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz, Burgermeester.
Wouter van Krayensteyn, Heer van Wulven, Oud-Burgermeester.

Als wanneer der Begginen Goederen zijn gegeven aan de *Oude Vrouwen*.

't Kleyn-Beggijn-Hof.

Kleyn-Beggijn-Hof. XVI.

STond inde *Nieu-Straat*, omtrent de *Kaats-Baan*, [was by-gevoegd een *Marie-Kappelleken*, staande over den *Dwars-gang*.] Vermeld in 'et *Klep-Boek*, in 'et Jaar 1540. Is Veranderd in *Wooningen*.

Indien Ik in 'et *Toe-stellen* der *Kleederen*, en *Op-Hullen* der *Munnikken*, *Nonnen* of *Begginen* eenigsins mochte hebben *Gemist*, den *Lezer* denke, dat Ik inden *Roomschen Gods-Dienst* niet en ben *Opgequeekt*, veel min *Belydenisse* daar van doe. En dat 'er dan door *Verkeerde-Bevattinge-* en *Opgevingen*, juyst geen *Doel* is *Getroffen*.

GAST-

GAST-HUYZEN IN DORDRECHT,

En des zelfs Byvang.

Vierde HOOFD-STUK.

ONze *Voor-Vorderen*, met *Barmhertigheyd* en *Mildadigheyd ontsteken*, acht nemende op de *Lessen* Onzes *Zaligmakers*, ook wetende dat men met zoodanige *Offerhanden Gode* behaagd, hebben dan Haren *Godzaligen Iver* getoond in 'et *Op-rechten* en *Stichten* van *Arm-* en *Gast-Huyzen*, diewe *Vervolgens* de *Ry* zullen *Beschrijven*.

Het Oude-Man-Huys.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Vermeld in een *Acte-Boek* 1447. inde *Rekeningen* der *Romeynen*, gezeyd S. *Pieters Heeren*, 1465. 1468. Hadden *d'Oude-Mannen* tot *Meysters* [of *Vaders*,] Man-Huys, I.

1478.

Rutger Claes zoen. | Ocker Goverts zoen. | Ian Gijsbrechts zoen. En

1623.

De HEEREN:

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz. Burgermeester.
Jakob Anthonisz. obiit pro eo. (a)
Kornelis van Beveren, Heeren Iakopsz.
Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelisz.
(a) Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. Rentmeester Generaal van Zuyd-Holland.

Omtrent welke tijd dit *Man-Huys* is Verplaatst in 't

MINRE-BROEDERS KLOOSTER.

Staande in Heer *Heinric 's Vriezen-Straat*, gezeyd de *Minre-Broeders-Straat*. Aldaar te Beschrijven.

Dit

Dit voorsz *Man-Huys* stond inde *Groote-Kerks-Buurt*, in 't *Straatje*, (welk de *Naam* na dat *Huys* voerd) dat ook *Elleboogs-gewijs uytloopt* in 't *Bailljous*, *Blasius*, of *Schuytmakers-Straatje*. Had zijn Belending, tegen 't Huys van *Michiel* en *Adriaan* van *Leen*, *Koperslagers*; en inden *Elboog*, aan de *Poort* van Wylen *Joost* van Goudhoeven, Henriksz. *Stads-Bouw-Meester*: zijnde nu voor 'et *Grootstegedeelte* het *Pak Huys* van d'Heer *Isaac* vanden *Bies-Heuvel*, *Anthonisz.* uytten *Veertigen* dezer *Stede*.

Sinte Iacops-Huuze, of Gast-Huys,
By-gevoegd een Kappelle.

S. Jakobs Gast-Huys. II.

IS by *Koope*, jegens *Herman Vincken*, *Jonghe Heeren Herman Vincken zoene*; van de *Dekens* dier zelver *Bruederscap*, in 't Jaar Ons *Heeren* 1348. *Toegevoegd* dat *Erfve* ende *Tymmeringhe*, daer *Jan* van *Nymaghen*, Heeren *Gheraets zoene*, op plach te *Woenen*, voer den *Groeten Brande* [1338.] Op welkers *Grond* wy houden korts daar na is *Gesticht* S. *Jakobs Kapelle*, verzien met een *Outer* ter eeren van S. *Jakob*. Werd Vermeld in *Burgermeesteren*, *Scepenen* en *Raids-Brieven*, 1348. 1571. In een *Huwelixe-Vorwaerde* tusschen *Wouter Negeler*, *Aernts soen*, en *Joncfr. Geertruut*, Heeren *Symoens dochter* van *Bysanten*, 1411. In een *Acte-Boek*, 1448. 1469. Raakte mede in *Assche* in den *Grooten Brand*, in 't Jaar 1457. (na weder Opgeboud) werde Bestierd by de S. *Jakobs Heeren*, die te S. *Jakob*, te *Compostelle* in *Galisçien* hadden geweest. Vinde daar van *Dekens* waren in 't Jaar

1348.

Heynrick Katelynen zoene. Gheraet van Orsoyen. En

1571.

Cornelis Aertsz. Lenerd die Vos.
Ian Maesz. Symon Lenartsz.

Als wanneer by *Verdrag*, aangegaan tusschen de S. *Jakobs Heeren*, en de *Toeziend̲ers* van 't *Arme-Wees-Huys*, is by de voorsz S. *Jakobs Heeren* vergunt en toegestaan, dat voor een Gedeelte zoude werden ingeruymd, den *Armen Weezen*, gelijk ook *Vier Jaren daar na*, de *Meyskens* daar in opgehouden, toch naderhand ten *Maryen-Born* by de *Knechjes*, onder een *Dak* gebracht zijn. In 't *Klooster* ten *Maryen-Born* te Beschrijven.

In welk *Gast-Huys* wel eer S. *Jakobs Broeders*, *Vremdelingen* en *Pelgrims* mochten *Vernachten*, *Huysvesten* en *Herbergen*. After dit *Gast-Huys* was mede een *Vertrek* en *Wooning* voor de *Terminarii-Broederen* der *Carmeliten* van *Schoonhoven*, die (als reeds gezeyd) in S. *Jakobs Kapelle*, en by tyde in de

Groot

Groote Kerk Sermoen dede. Welk *Gast-Huys* en *Capelle* in 't Jaar 1613. zijn Veranderd in *Wooningen*, zijnde voor een *Gedeelte* het *Huys* van d'Heer Mr. Jakob van *Beveren*, Heeren *Kornelisz. Heere van Zwindrecht*, en *Begrypende* de *Huyzinge* van d'Heer Johan Hallincg, Heeren *Hermansz.* beyde *Oude-Burgermeesteren*.

De Kappelle vande Scip-Lude, was By-gevoegd een Gast-Huys.

STaande opten *Nieuwen Dijk* aen die *Poert-zide*, by der *Grooter Briggen*, nu genoemd den *Boom*, (Is by-gevoegd, na luyd der Woorden, in 'et Jaar Ons *Heeren* 1363. In rechten *Testamente*, en in *Aelmoßen*, inder Eeren *Gods*, en Onzer *L. Vrouwen*, een *Gast-Huys*, de *Huyzinge* van Boudijn *Tensone*, die *Vantsnider*, ende zijns *Wijfs Lijsebetten*, *Jan Heyzen dochter*,) had een *Outer*, met een *Choer* ofgeschoten. Vermeld in een *Acte-Boek*, 1421. 1452. 1453. 1574. In *Scepenen-Brieven*, 1475. In 't *Klep Boek*, 1574. Was in 't Jaar 1480. ook geschikt, by *Onraad* en *Ongeval* van **Wapen-kreet*, *Brand*, enz. tot een vande *Vier Loop-Plaatzen* dezer *Stede*. Welkers *Erff* den voornoemde *Schipluden*, in 't Jaar 1574. by onze *Overheyd* is toegestaan, te mogen *Betimmeren*; Blykende uyttet volgende:

De Kappelle van den Ouden Schipluden. III.

* Alarm.

Ende zullen de voorsz *Gilde broeders*, van 't voorsz *Gild*, voor *Hem-luyden* ende heuren *Naercomelingen*, nu, ende ten Eeuwegen daghen *Hebben*, en *Behouden*, het geheele *Erff*, daer de *Cappelle* by 't *Groote Hooft*, placht te staen, streckende vande *Voor-Straet*, tot achter aen de *Straet* by der *Stede-Vesten*, ende 't zelve mogen *Betimmeren* tot heuren Costen, ende aldaer Heurluyder *Gild* ende *Vergaderinge* houden: *Renunchierende* ende *Affstant* doende Zy-luyden, ende elx van Hem luyden bysondere, van alle alsulcke *Gerechticheyt*, *Actie* ende *Toesegginghe*, als Zy-luyden eenighsins zoude mogen hebben ofte Pretenderen tot eenige *Cappellen*, *Huyzen*, *Renten* der *Anderen Gilden*, die als noch, voor dese Tijd, na *Ouder-gewoonte*, elcx in zijn *Regard*, blyven ende *Geregneert* sullen worden, tot dat anders, daer inne zal zijn *Geordonneerd*. Aldus *Gedaen* ende *Geordonneerd* by mijn *Heeren* vanden *Gerechte*, *Oud-Raden*, ende *Luyden* van den *Achten* der *Stede* van *Dordrecht*, ende naer voorgaende *Clocken-geslag*, *Gepubliceert*, binnen der zelver *Stede*, opten vij. *Augusti* xvc. Vier ende tSeventich, my present, ende was Onderteykent,

J. PAULI.

Waer op is gevolgd dat in de Jaren 1587. en 1595. 't voorsz *Erff* is Veranderd in *Huyzen*, en 't Eene het *Schippers Huys*, en 't Ander het *Smak-Schip* genoemd. Zijnde *'t Schippers-Huys* Sederd geweest *'t Gild-Huys* van den gemelten

gemelten *Gilde*. En is aldaar te zien een *Oude Schildery*, begrypende '*t Rooven* der *Koe*, uyt zekere *Weyde* in *Henrik Yden-Ambocht*, door den *Bailjou* van *Zuyd Holland*, in den Jare 1336. En d' *Uytspraak* ende *Rechts-pleging*, door *Graaf Willem* de *Goede*, daar op gevolgd.

Bestaande in verscheyde *Uytbeeldingen*.

1. Daar den *Baljou* den *Boer* om de *Koe* aanzoekt, 't welk den *Boer* afslaat.

2. Daar den *Baljou* de *Koe* uytte *Wey* haald.

3. Daar den *Boer* hem beraad met een zijnder *Vrienden*, over 't *Ongelijk* en *Geweld* van den *Baljou* hem aangedaan.

4. Daar den *Boer* an den *Grave* over den *Baljou* Klaagd.

5. Daar den *Grave* een *Brieff* ofvaardigd [an den *Scout* van *Dordrecht*, hem ten *Hove* Ontbiedende, en Belastende zynen *Neve* den *Baljou* mede te brengen.]

6. Daar de *Scout* den *Brieff* van den *Graaf* Ontfangd.

7. Daar de *Scout* en *Baljou*, ten byzijn van den *Boer*, voor 't *Bedde* van den *Grave* komen, [die een *Verdrag* tusschen hun *Beyde* Maakt.]

8. Daar de *Graaf* den *Baljou* ter *Dood* verwijst, en zelfs 't *Zwaard uytte Scheyde trekkende*, voor zijn *Bedde* doet *Onthalsen*.

9. Daar den *Baljou Dood* zijnde, by *Kraan Rodermond* aan komt, (die men houd, daar van den Naam *Rodermond* heeft gekregen) en aldaar mette *Kiste* opgehyst werd. En in 't *Verschiet* ziet men *Englen burg*, de *Gaaldery*, 1647. ofgebroken, in 't *Voor-werk* de *Molen-Steenen*, daar eenige *Heeren* sich Vertoonen, enz.

Is opte zelve Kamer noch te zien een Stuk ter Eeren van zijn HOOCHEYD.

NA dat zijn DOORLUCHTIGE HOOGHEYD, WILLEM-HENRIK, PRINCE van ORANGE, enz. Inden Jare 1672. binnen DORDRECHT tot STAD-HOUDER van HOLLAND Erkend, en daar na by de STATEN van HOLLAND en WEST-VRIESLAND, Staats-Gewijs was Aangenomen, Hebben die van den voorsz *Schip-luden Gilde*, tot *Gedachtenisse* van 'et Voorval, nopende 't STAD-HOUDERSCHAP, in onze STAD gepleegd, en ter Eeren van zyne HOOG-GEMELTE HOOGHEYD, door *Adriaan Verveer*, doen maken, een *Schildery*, Bestaande in de Navolgende *Zinne-Beelden*: Daar de *Faam* als *Uytgalmd* den *Roem* van ORANGE, de *Merwe-Nimf* het *Roer* heeft *Gevist*, behandigende 't zelve aan de DORDZE-MAAGD, die 't * WELHEM, (de *Nyd* opte *Vlucht* zijnde Gedreven,) in 't aanzien van *Schout*, *Burgermeester*, andere *Heeren*; *Hop-Luyden*, van den *Krijgs Raad*, en *Borgeren Over-leverd*. [En is de voorsz *Schildery* opgerecht ter *Plaatze*, daar onlangs te voren hadde gehangen, de *Afbeeldinge* van 't *Verrichte* op *Chattam*, enz. door den Heer *Ruwaard* van *Putten*, '*s Lands Gevolmachtigde*, opte *Vloot* van den *Staat*, den Heer *Zee-Voogd* de *Ruyter*, en d'Heer van *Gent*, welke reeds Vernield en weg gedaan was.] En op de *Zin-Speling* van 't *Roer*, enz. werd aldus gezongen:

Dus

DUs werd het Roer van 't Schip aen * WELHEM opgedragen,
Doen 't, reddeloos verzeild, lag op een blinde Klip,
In 't uyterste gevaer. Europe moet gewagen
Van 't heilsaem Helden-stuk. Gy die dit heerlijk Schip
Soo kunstig had Volbout, ten wonder van de Werelt,
Geef Hollands PALINUUR, wiens oog noit slaep bevat,
Dat hy 't op d' oude Ree, met *Nassauws* gloor beperelt,
Mag stuyren veiliglijk, door 't ongestuymig Nat.

CORN. de BEVEREN.

Noch een.

DE Faam had op een nieu, *Orangies* roem doen Klinkken,
En, met 'er Lof-Klaroen, * WELHEM gevoerd ten Top,
Waar door Ons *Merwe-Nimf*, *'t Lands Roer* (beducht voor Zinkken)
Gaf aan de *Dordze-Maagd*, die 't draagd zijn HOOGHEYD op,
De *Nijd* zijnde opte vlugt, van 't *Yvrend-Volk*, gedreven.)
't Stad-Houderlyk-Gezag, gesteld werd in zyne hand.
En, onder Vreugd-Gejuyg, gewenst Hy lange leve;
Ten goede van 'er *Stad*, en van 'et *Vaderland*!
Gods Engel, meer en meer, de *Tweedragt* wil verdryven!
Dat *Eendragt* raak ten *Throon*; en voorts ten *Zetel* blyve!

MATTH. BALEN.

* Den XIde, anders den IIIde van dien Naam, uytten Huyze van Nassau, PRINCE van ORANGIE, enz.

Was *Deken* van den *Ouden-Scipluden-Gilde*, in 't Jaar

1371.
Meeus, Meeus Gheylen Soens Sone.

En zijn aldaar *Dekens* 1675.

Aart Korthals, Willemsz.
Symon Braat, Klaasz.
Jan Heykoop, Lambertsz.
Engel Vaak, Aartsz.

Hebbende tot *Overluyden*, de *Heeren*:

Johan-Nikolai van Malapert, Lowysz. Heere van Krayjensteyn.
Symon Rottermond, Adriaansz.
Matheus vanden Brouk, Matheusz.

Onzer L. Vrouwen Kappelle van den Scipluden opten Riedijk. By-gevoegd een Gast-Huys.

Gast-Huys vanden Scip Lude. opten Riedijk.
IV.

STaande onder de Heerlikheyd *Merwede*.

Is zeer Oud, gelijk uyt 'et Gebouw kan gezien worden; Maar ofze daar al gestaan heeft in den Jare 1064. Willen wy den Lezer in bedenken geven, Vinde in de B*ulle* van K*oninc* H*enrick* gedaan in gemelte Jaar tot *Werede*: boven breder aangeroerd, onder andere: Van *Ryede*, by der M*erwen* tot S*lydrecht*; Item in die *Merwen* tot in *Dordrecht*, mitter *Nieuwer* K*appelle* gemaakt in *Dordrecht*, an die *Oest-zide*, tot G*odekems-Hoef-Stad*, d' welc is by *Werkenemunde*, &c.

Die *Kappelle* vanden S*cipluden*, werd Vermeld in de T*resoriers* R*ekeninge* 1372. In S*cepenen-Brieven-* en K*ennissen* 1408. In een *Acte*-Boe*k* 1429. 1439. 1448. In 't *Klep*-Boe*k* 1585. Had een *Outer* met een *Koor* afgeschoten, Anneks een *Gast*-H*uys*. In de voorsz K*appelle* werde wel eer gehouden de H*alle* der buyten de *Stad* woonende V*leyshouwers*, en stonden op 'er besteinde dagen daar voor ten Toon, met 'er *Vleys*, A*fval*, &c. Gelijk naderhand in, en voor de *Kruys*-K*apel* geschiede.

Welke K*appelle* jegenwoordig is 't *Gilde*-H*uys* vande *Riedijkers*, gezeyd '*t Kleyn*-S*chippers*-*Gilde*. Werd Geregeerd by de D*ekens* van den voorsz G*ilde*, zijnde

1675.

Kors Joppen.	Kornelis de Koning.
Marten Schouman, Leendersz.	Aart Danser, Pietersz.

Hebbende tot *Overluyden*,

De HEEREN:

Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz.	Gerard Franken, Genefaasz.

H. Geest- en Pest-Huys ter Nieuwer-Kerk. Behoorende onder die Wijk.

't Gast-Huys van den H. Geest-en Pest-Huys ter N. Kerk.
V.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren*, 14 . . .

Vermeld in een *Acte*-*Boek*, 1436. In 't *Klep*-*Boek*, 1455. In een *Gift*-*brieff*, en *Testament* van *Hr. Jan* van S*windrecht* 1475. In een G*ift*-*brief* van *Jacop Pietersz.* en *Adriana Jacops Dochter*, opten 16de van *Herfst-maend* des *Jaars* 1477. en genoemd 't G*ast*-*huys* van den *H. Geest*.

Is

Is rijklijk begift van *Hr. Tielman die Rode*, en van *Hr. Herman Haec*, *Jacopsz. Priester*, en *Knunnik* ter *Grooter-Kerk*, *Licenciaat* in beyde Rechten. en meer andre *Buren*. Welkers *Gods huys Meysters*, of *Vaders* en *Verzorgers* werden gekozen door, en uyt de *Aansienlikste* en *Rijkste Buren*, of *Parochianen* van gemelte *Wijk*. Die beneffens het Opvoeden en Onderhouden van eenige *H. Geest Kinderen*, het *Acht nemen* en *Verzorgen* der *Pest-zieken*, onder Hare Wijk besmet zijnde, en daar Toevlucht nemende, noch daar en boven, Verscheyde *Proven* Uytdeelen, als *Broot*, *Boter*, *Kaas*, *Linnen*, Geld, *Turf*, *Hout*, enz.

Neffens de *Poort*, in de *Heyman Suus Straat*, aan de *Rechter hand* is de *Wooninge* voor de *Dienaarresse* dezes *Gestichts*. Ter *Slinkerhand* zijn twee *Woonhuyskens*. Binnen de *Poort* ziet men de *Kamer* der *Buyten-Vad'ren*, welkers Wanden zijn vercierd met *Schildryen* van eenige *Afgestorven*, als noch *Levende Regenten*: Uytzigt hebbende op een Groten Moyen *Hof*, verzien met verscheyde *Boomen*, *Heesteren*, *Planten*, *Vruchten*, *Genees-Heel-* en *Kueken Kruyden*.

Het *Mannen Vertrek*, of der zelver *Zieken-Kamer*, verzien met twee *Haart-Steden*, *Negen Bed-Steden*, elk met'er *Bedden*, en *Spreyen*, en *Behangselen*, een *Tinne Water-Pot*, *Bekken* en een *Kannetje*, &c. In welk *Vertrek*, ter nood, by gevoegd werden zeven *Kribben*, staande anders op Solder.

Het *Vrouwen-Vertreck*, met een *Haard-stee*, Acht *Bed-steden*, Vijf *Rol-Koetzen*, en elk mede met'er *Bedden* en verdere *Toestel* zijnde verzien.

De *Kueken* van de *Binnen Vader* (Mr. *Jakob Obijn*, *Stads Pestmr.*) ende *Binne Moeder*.

Vertreckjes, om ter nood, eenige goede *Vrienden* in te mogen leggen.

Backery en't *Was-huys*.

't Krankzinnig Huysje.

Het *Huysje* daar de afgeleyde *Dooden* in werden gebracht.

't *Was-bad* of de *Vyver*, daar het *Besmette-* en bezoedeld *Linnen* en *Wollen*, eensdeels in word gezuyverd en gereynigd. Voorts *Kleer-* en *Turf-zolders*, een *Vertrek* om der *Pestige-Kleeren* te verluchten, en 'et Pest-vuur daar uyt te doen verhuyzen. *Kelder*, *Regenbak*, en wat'er noch tot gerief en nut te zien en te vinden is. Vinde te zijn geweest 1471.

Bestierders, en *Toezienders* dier *Tafel-goeden*

Mrs. Barthout Loenisz.
Pieter Pietersz.
Gillis Adriaensz.
Geerlof van Diemen.

In 't Jaar 1675.

De HEEREN,

Aarnoud Praam, Dirksz.
Gysbrecht van Botland, uytten Veertigen dezer Stede.
Mr. Anthoni van der Mast, Heeren Johansz. uytten Ouden-Oudrade dezer Stede.
Alexander de Hoog, Lazarusz. uytten Veertigen dezer Stede,

't Lufte Onze *Zangeres* van dit *Gods-Huys* dus te quelen:

Hier, wert 't Peft-Vuur uytgelefchft:
Hier, vind de Weeze een Borght en Veft.
Dit Huys, Heer Daneels Wijk, houd Reyn;
En Strekt een Gaft-huys, voort 't Gemeyn.
M. B.

Onzer Vrouwen Kappelle vande Mazelaars, By-gevoegd een Gafthuys.

Gafthuys der Mazelaars. VI.

GEfticht in 't *Jaar* Ons *Heeren* 14 ... Vermeld in 't *Klep-boek* 1541. Had een *Outer*. En hebben de *Dekens* van 't *Gild* der *Maze*, en van 't *Gilds wegen* een *Gedeelte* daar van *Verkocht*, blijkende by *Scepenen-Brieven*. In 't Jaar 1503. Stond in *Hr. Ian Raets Stege*, nu beft bekend, mette naam van *Mazelaars* of *Zakdragers Straatje*. Welk gemelt Gedeelt, ter *Hoogstraat*, an de *Landzy* is eygen d'*Heer Aarnoud van Raveſteyn*, uytten Ouden Achten dezer Stede. Werd bewoond by *Govard de With Juſtuſz. Clerc* of *Secretaris* van 't *Water-Recht*. De Reft verftrekkende, en nu zijnde
't Gilde-Huys van 't *Mazelaare-Gilde*.
Werdende beftierd door der zelver *Dekenen*. Zijnde

In 't Jaar 1503.

Jan Aertfz. | Jan Backer.
Adriaen Vinc, Cornelifz.

In 't Jaar 1675.

Leenderd vas Voorheyden, Janfz. | Gerit de Bruyn, Geritfz.
Geurt van Woeningen, Geurtfz. | Pieter Pouwelfz.

Hebbende tot Overluyden de HEEREN,

Rudolph Bremkens, Heeren Johanfz. Burgermr. van den Achten, en uytten Veertigen dezer Stede.
Kornelis van Eyffel, Everdfz. uytten Oude Treforiers en Achten dezer Stede.
Jakob van de Graaf, Sebaftiaanfz. uytten Ouden Achten en Veertigen dezer Stede.

De H. Kruys-Kappelle, By-gevoegd een Gaft-Huys.

Kappelle en Gafthuys der Kruysbroederen VII.

GEſticht in 't *Jaar* Ons *Heeren* 1306. Toch eerft *Gewijd* en *Geworden* de *Kruys-Broeder* Kappelle, enz. In de Jaren M. CCC. LVII. en M. CCC. en LIX.

en LIX. te zien in *Scepenen Brieven* en *Biscops Bulle*, welkers * *Geloofwaardige Af-schriften* my zijn getoond, opten 17[sten] van *Gras maand*, 1675. Deze *Kappelle* dan is *Gewijd* op S. *Valentijns dag*, den 14[ste] van *Sprokkel-maand* in't Jaar 1357. by Heer *Jakop*, *Biscop* van *Douay*, * *Plaats-houder* van Heer *Jan* [de *Vierde*, uytten *Huyze* van *Arkel* de XLVII.] *Biscop* van *Utrecht*. Werdende in des *Biscops Brieve* belooft XL. *Dagen Aflaat*. den genen die alle *Jaar* op *Kruys-Verheffing* met *Aandacht* die *Inwijding* zouden *Gedenk-plegen*: breeder te zien uytten volgende:

* Copyen Authentycq.

* *Vicem in Pontificatu gerens.*

Vniversis, & Singulis Christi Fidelibus cupimus Fore notum, quod nos Iacobus Dei gratiâ Episcopus Duatensis vicem in Pontificatu gerens, Reverendi in Christo patris ac Domini Domini Iohannis eadem gratia Episcopi Trajectensis, Anno Domini 1357. in Festo Sancti Valentini Martyris, Consecravimus Summum altare in Cappella Sanctæ Crucis in Dordrecht, ad honorem omnipotentis Dei, & Sanctæ Crucis, Cujus Dedicationem perpetuis temporibus, singulis annis inviolabiliter Constituimus observari die Dominica ante exaltationem Crucis, quare omnibus, & singulis vere penitentibus, confessis, & contritis, qui ad prædictam dedicationem cum devotione Convenerint, 40. dies Indulgentiarum de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ejus authoritate confisi de injunctis eis pænitentiis misericorditer in Domino relaxamus. Datum Dordraci anno & die quo supra harum nostrarum testimonio literarum sigillum nostrum duximus apponendum.

In dorso stond Consecratie van het *Hooge Outaar* inde *Cruys-cappelle* gedaan op S. *Valentijns dach*, Anno 1357. Den *Feest-dach* te houden, *Sondach* voor H. *Cruys-Verheffing*. Onderstond

Gecollationeert jegens het principale, zijnde geschreven in Franchijn, is dese Copie daer mede bevonden t'accorderen, By my, en was geteykend,

D. Symonsz. Coplaer, *Notarius* Public.

De voorsz. *Kappelle* had een *Outaer* met een *Koor* afgeschoten, een *Preekklokje*, enz. In't *Gast Huys* mochten *Arme Vremdelingen*, een Nacht of twee *Herbergen*. En mochten de *Vleys-houwers* buyten de *Stad* wonende in gemelte *Kappelle* wekelik en inde *Beestemarct Slachten*, en met 'er *Vleys* en *Afval* daar voor ten *Toog* staan, blykende niet alleen, by *uytspraak*, gedaan door't *Gerechte* van *Dordrecht*, opten xv[sten] *Novembris*, Anno XV[c]. Twee en tsestig; (by welke den *Regierders* of *Kappel-meesters* van de H. *Kruys* Kappel was toegestaan, van de voorsz. *Vleyshouwers* te mogen ontfangen, ten behoeve van de voorsz. *Kappelle*, van elk *Beest* een halve stuyver, en van elk *Schaap* een oort stuyvers, dat daar *Geslagen* of *Verkocht* zoude worden, enz.) Maar ook dat 'et noch is in goede geheugnis van My en vele Anderen, dat die voorsz. *Land-Poorters*, daar *Beesten* Slachten, en in, en voor de zelve, haar *Geslachte* Vente en Verkochten. Zoo dat die *Kappelle* een *Halle* voor gemelte *Been-hakkers* verstrekte. Toch haar getal zeer geminderd, en op Twee gekomen zijnde, hebben de *Buren* van de *Kruys Kappel*, alzoo de last van Onderhouden te groot,

en Genot komende van de Vleyshouwers te kleyn was, aan de Ed. Achtbare Overheyd verzocht dezelve te mogen verkoopen: welk haar zijnde vergund, is opten 18de July in Jaar 1645. *Verkocht*, aan d'Hr. *Anthoni de Sont*, Pieterſz. uytten *Achten* dezer *Stede*, die de zelve in een *Pak-huys* heeft *Veranderd*. Op welkers *Gevel* is te lezen:

Dit Huys is wel befaemt,
De Kruys Kapel is 't genaemt.

Alhoewel de voorſz. *Kappelle* Verkocht en 'et *Gaſt-huys* te Niet is, zoo werden de Goederen en Inkomſten der zelver, noch Beſtierd, en Geregeerd by *Overman* en *Dekenen* der Buurt van de nu meer-genoemde *Kruys Kappelle*. En de *Arme-Vreemdelingen* in plaats van *Nacht-Herberg*, *Slaap geld*, Verſchaft en Gegeven.

Waren in 't Jaar M. CCC. LIX.

DEKENEN,

Jacop Suus, Heeren Diderix zone. Janne Van der Tympel, Ians zone.

En zijn tegenwoordig, in 'et Jaar 1675.

OVERMAN en DEKENEN,

De Heer Dr. Johan Becius, Karelſz. uytten Oudraad en Schepen dezer Stede.
d'Heer Pieter de Regenmorter, Pieterſz. uyt ten Oudraad dezer Stede.
d'Hr. Paul Eelbo, uytten Ouden Achten en Veertigen dezer Stede.
Goſewijn de Bruyn, Hermanſz.
Johannes Verhagen, Janſz.

S. Peters en S. Pouwels Gaſt-Huys.

By-gevoegd een Kappelle Geſticht in 't Jaar Ons Heeren 13...

S. Peters en Pouwels Gaſt-huys. VIII.

DEs zelfs *Gilde* of *Bruederſchap*, (nu in 't gemeen genoemd 't Romeyn-Huys, en de Broederſchap der Romeynen) vermeld by een Pand-Pond-Brieff, van den Jare 1399, den voor-zeyden Gilde toe-komende, in een *Acte Boek* 1433. 1425. Was, wel eer, alswe hebben gezeyd, ook verzien met een *Kappel*, nu veranderd in *Woning*.

Beſtaande, gemelte *Gilde*, in 't Jaar 1465. uyt meer als 120. *Gilde-Broederen*, en over de 30. *Zuſteren*. De Overgeloovigheyd dier Eeuwe, had de Vrouwelijke Kunne of Sexe zoo ver ingenomen, dat eenige uyt haar, *'t Pauslijk-Hof*, *'t Vaticaan*, met eygen Oogen wilde Bezien, en die *Stad*, gegrond op *zeven Bergen*, zelfs Bezoeken.

Duurte

Duurte des Gelds, anders goeden Koop, getrokken uyt de Rekeningen van Sunte Pieters Heeren, gedaan door der zelver Dekens op den 3. Juli 1465.

Gheven om 10. Pont caerssen die in de capel gehaelt zijn 7½ stuyv.
Verreyst met de 6 Gilden op Hr. Iansdam 2 st.
Gehaelt tot Lijsbet Cleysweynders 11 Pont Was en een Vierdel comt 37½ st.
Geven Ian de Grachtmaker van beyeren 2 st.
Geven van 26 Pasteyen te bachgen koemt 19½ st.
Geven de Kocht Dirc van koken 5 st.
Geven om 5 achtel broet 21½ st.
Geven om een Salm 16 st.
Geven om een dosijn hantschoe 6 st.
Geven om twee vaet biers 27 st.
Ian de Nagher in Sunt Ians hus geven van dat hy ons holp 3 st.
Geven van bier in te doen 1 st.
Van Vys te coken een halve st.
Verreyst om de paelyn 1 st. en 1. deyt
Geven den Augustijnen 1 st.
Ende de Mynder broeder 1 st.
Geven opten drayboem 1 Fylpus
Geven tot Iacop Tach om 5 stoep wijn 10 st.
Tot Bryen gehaelt 2 stoep wijn geven 2½ st.

Op S. Pieters dach

1466.

Geven van 2½ vat biers t'samen mit draghen 38 st.
Gecoft 26 hoenderen gecost 29 st.
Gecoft 3 scaep gecost t'samen 52 st. 1 oert.
Geven 2 weinders 1 st.
Die Austinen ende Minrebroeders ende Boemsluter 3 st.
Van Mostert [een Stoep] 1 st.
Van beyeren 2 st.
Geven die Priester die prechte 1 st.

Op den 28. Iuni

1467.

Van een nieu bos te maken, die in de coppel staet 1 en een halve st.
Hr. Dirc kant voer wijn en broot ghegheven 1 st.
Roel [ons knecht] van zijn laergelt 10 st.
Van een kar sants 1 st.

1468.

De Priester gegeven 2 st.
Van wenden gegeven 1 st.
Van den Scrienmaeckers mergespraec te doen leggen gegeven 1 st.
Van anderhalf duyssent steens die ant Gast-Huys vermetselt is, gegeven 15 stuyv.
Den Metselaer met den Knecht gegeven 8 stuyv.
Vant Lant dat wy gecoft Hebben tot S. Pieters behouf en leyt buyten Hr. Iansdam onbedijct daer voer gegeven 8 guld. [de guld. tot 10 stuyv. is 4 g.]
Herman Haec van den Briefven vant Lant dat wy coften, van den oncost ghegheven 6 stuyv.
Om Boter gegeven 22½ stuyv. te weten L Kinderkens.
Van die Ree te trecken gegeven 8 st.
13 Pont rosynen 't Pont een Lelyaert facit 10 stuyv. min een oortje.

1470.

Van Hout voor Sente Pieters-straet gegeven 2 en een halve st.
Eenen kop botteren [wegende 3 pont] na gehaelt 2 st.
Noch verreyst om 't lant 4 st.
Twee vaet biers 37 st. van exsijns ende van dragen.

1472.

Drie scaep voer 38 st.
38 Hoenderen 2 en een halve gul. [de gul. 10 st. is 25 st.]
Die Cappelaen 1 Braspenninc.
Griet voer dat H. hout 1 st.
Die Boemsluter 1 bras penninc.
Die Augustinen en Minderbroders elx een halve bras penninc.
Die kock ende die wenders 10 en een halve st.

1474.

Die Reetreckers 4 st.

Zaer

Zaer die Coster gegeven 1. Bras penninc: [waer uyt misschien dat oude spreekwoord is gesproten, De Koster 1. Bras penninc.]
Voer bleyken 1. Braspenninc.
Voer den machtighbrief 1 halve st.
Om drie scaepen 48 st. een leliaert [of 12 penninc.]
Om een yserken eenen deut.
Voer missen 2 en een halve st.
Heyn die Koc 1 gul. [de gul. tot 10 st.]
Die Dienders 4 st.
Om dat lant te sloten 8 st. 1. ort.

1476.
Van dat nieu sielbuck 2 st. en een half.
Om ecsise van dat bier 16 st. en een ort.
Van S. Pouels zwaert te maken ende sijn hant 5 st.
Van eenen brief te scriven Verleit 1 st.

1478.
Verdroncken een halve st.
Gegeven van dat Zielboeck te verscriven ½ st.
Om 19. stoep biers 3 st. en een half min en duyt.
Een spint meels 2 st. min een doet.

Waren, en zijn *Overman* en *Dekenen* van Gemelte *Broederschap* en *Gilde*, gezeyd S. *Pieters* Heeren,

In 't Jaar 1465.
De HEEREN:
Danel Aellartzoen.

Huc de Cupper.
Herman die Zeylmaker.
Meynaert de Brouwer.
Dirc Otte Baertoutsz.

In 't Jaar 1675.
De HEEREN:
Nikolaas Viviën.

Jasper van der Velden.
Samuel van Hoogstraten.

In dit voorsz. *Gast-huys* mochten wel eer de S. *Pieters Reys Broeders Herbergen*, en mogen hier in *Arme Vreemdelingen* voor een Nacht of Twee Slapen.

S. Ians Gast-Huys, By-gevoegd een Kappelle.

S. Jans Gast huys. IX.

GEsticht int Jaar Ons *Heeren* 13... *Vermeld* op Dertien dag; of *Drie Koningen*, in Schepenen Brieven, int Jaar 1370. 1380. 1405. in een *Rekening* van S. *Pieters Gasthuys* 1465. Had wel eer een *Kappel*, en een *Outer* met *Traillien* af-geschoten. welke *Kappel* int Jaar 1592. is veranderd in een *Woon-Huys*, daar achter Komende het *Gild* en *Gast-Huys* der *Heeren* van S. *Jan.* in welk *Gast-Huys* eenige *Vremdelingen* mogen *Vernachten*. *Werde* Geregeerd by de *Dekens* vant *Kleer-Makers Gilde*. zijnde van 't vootsz Gilde, *Dekenen* en *Leen-Man* int Jaar

1675.

DEKENEN,
Willem van Buren
Henrik van Pluren
Pieter Pietersz.
Pieter Hervendonk,

Jakob Mom, Jakobsz.

Als

Als *Leen-Man*, van de *Leengoederen*, toekomende 't Voorsz. * *Gast Huys*, lie daar mede, na gedane *Eede*, *Hulde* en *Manschap* aan de *Staten* van *Holland* :n *West-Vriesland*, is *Verlyd*: Blykende uytten *Verli-Brieff*, daar van by Hare Hoog-Mog: *Gegeven* en *Verleend* opten 12ste van *Zomer-maand* in 't Jaar M. DC. Lxxiij. My getoond, opten 16ste van *Gras-Maand*, 1675. * Hopitaal

S, Niklaas Gilde- en Gast-Huys, gezeyd de Kolff.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 13 ... Vermeld in *Francijne Rolle*, of *Brieff* den voorsz *Gilde* rakende, opten 12den dag in *Sulle* in 't Jaar 1406. in en *Acte-Boek* 1434. 1454. 1562. S. Niklaas Gasthuys, X.

Verstrekte mede een *Gild-Huys* voor den *Mars-luden*: werde Bestierd by de Dekenen van S. *Niklaas Gilde* ter *Groter Kerke*, gezeyd *Marsluden*, *Koomans* of *Kramers*.

Stond in Heer *Matthijs-Straat*, gezeyd *Kolff Straat*. Is in den Jare 1650. Verkocht en Veranderd in woninge: en zijn *Keyzer* en *Dekenen* van 't voorsz *Gilde*.

1675.

d'Hr. Tielman Zeeberg, Abrahamsz. uytten Ouden Veertigen dezer Stede.

Nikolaas van Hoog-straten, Jakobsz.	Mattheus van Nispen, Markusz.
d'Hr. Dirk Spruyt, uytten Veertigen dezer Stede.	Flips Daalman, Jansz.

't Blinde Luden Gast-Huys, Bygevoegd een Kappel.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 13... In Hr. *Heinrick 's Vriezen Straat*, Vermeld in de *Rekeningen* der *Tresoriers* 1304. 1415. In de *Rekeninge* der Burgermeesters 1365. In 'et *Klep-boek* 1438. 1453. 1454. 1470. 1537. In een *openen Brieff* dezer *Stede* 1494. Gasthuys der Blinde Lude. XI.

Hebbende des zelfs *Kappel* drie *Outaren* ter eeren, &c. Met een *Koor* afgeschoten. Werde geregeerd en bewoond van Blinde en Krepele. Hadde allaar

1440.

Dekens van Onzer Vrouwen Gilde.

Waren *Blinde Luden Meysters*

Adriaen

1487.

Adriaen die Ioede, Aertſz. | Iacop Heinrix zoen.
Aert Daniels zoen. | Evert Aerts zoen. En

1579.

Iakob van Beveren. | Adriaen Ianſz.

Zijnde toen 't *Gaſt-huys Inkomſten* toegevoegd aan *d'Arme Weezen.* 't *Gaſt huys* in de Jaren 1629. en 16 . . . veranderd in gemeene *Wooningen.* De *Kappel* werd gebruykt om daar in *Dood-kiſten* en *Baren* te maken, en *Stads turf* te leggen.

't H. Geeſt-en Peſt-huys ter Grooter Kerk.

H. Geeſt, en Peſt huys ter Grooter Kerk. XII.

GEſticht in 't Jaar Ons Heeren 13 . . . Staande mede in de *Vriezen Straat* belendende aan de *Visſtraat*, welkers *Huel* tende de *Vis-* of *Begginen ſtraat*, wel eer den *Naam* droeg de H. *Geeſt-Brug*. Vermeld in 't *Klep boe* 1455. 1471. 1493.

Waren over dit Gods-huys *Meysters*, *Beſtierders* en *Toezienders* dier *Tafel goeden.*

1398.

Willem Duuc. | Gillis Hugemanſz.
Aernt Meyland.

Ende is dit *Gaſt-huys* omtrent den Jare 1579. als H. *Geeſt meeſters* waren

Cornelis, Heeren Henrickſz. | Michiel van Beveren, Heeren Pieterſz.
Ian Adriaenſz. | Ian Adriaenſz. Cruenier.

Verplaatſt, in

S. Angnieten Klooſter,

Staande aan de Veſt, tuſſchen 't *Steeg over Sloet*, en de *Nieu ſtraat*; aldaa te Beſchrijven.

't H. Sacraments Gaſt-Huys, Bygevoegd een Klooſter-Kerk-of Kappel.

't Sacraments Gaſthuys. XIII.

GEſticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1301. Vermeld in de *Ontfangers-* of *Treſo riers* Rekeningen 1304. Namaals *Begift*, door die van 't *Oude Geſlacl* va

van *Ratingen* te *Dordrecht*, als mede die van *Heems-Kerk*, in *Zuyd-Holland*, zijnde haar *Wapenen*, in de *Glazen* van 'et Koor des *Kerks*, te zien.

Welk *Gast-huys* 1457. op S. *Pieters* en S. *Pauwels Nacht*, behalven *'t Priesters Huys*, mette *Kerk*, verbrande en korts daar na *Herboud* wierd.

Is een *Mannen-* en *Vrouwen Gasthuys*, toch elk van den anderen, in byzonder Vertrekken, afgescheyden. Boven de laatste *Herstigte Poort*, gemaakt in 'et *Jaar* 1616. Zijn in *Bentemer-steen* gehouwen en uytgebeeld, eenige *Zieken*, *Kreupelen*, *Verminkte*, &c. Ter zijden de *Poort* staat: *Wel dien die hem den Nood drustigen aenneemd, dien zal de* Heere *verlossen ter boozer tijd.* Psalm 41. 1.

Binnen die Poort zijnde, komt men op een groote *Plaets*, waar op de *Zalen* der *Buyten-Vaderen* en *Buyte* Moederen toegang en uytsicht hebben, tusschen beyde is den Hof, verzien met verscheyde *Heesteren*, *Genees-Heel-en Keuken Kruyden*. Hier ziet men ook, het *Gebouw* der *Buyten Opsienderen*, in't gemeen genoemd, het *Engels huys*, welk niet dan in byzondere nood en voorval en werd geopend, Hebbende 24 *Geschrynwerkte Bed steden*, altemael verzien met nieuwe *Bedden*, groene *Behangselen*, *Spreyen*, &c. voor elk *Bed* een *Gemak-stoel*, een *Knechje of Bankje*, een *Tinne-Water-Pot*, een *Kannetje*, &c. boven de *Bed-steden* is een getralyde *Gaendery*, om ter nood, ook met *Rol-Koetzen* te kunnen werden bezet. Te midden in dit *Vertrek*, staet een *Schoorsteen*, met een vier-kante omgaende *Schoorsteen mantel*, vercierd. Deze *Zieken-Kamer* is ook behangen en verzien met eenige *Schilderyen*, *Tafereelen*, en andere Optooyingen, zoo tot cieraed, als noodsakelikheyd dienstig en nut. Wat verder is een bequame *Brouwery*, een *Slagt Huys*, *Bleekveld*, *&c.* *Voor hoofds* is een Moy *Vertrek* voor de *Vrouwen*, verzien met *Bed steden*, *Bedden*, *Spreyen*, &c. Hebbende tenden eenen *Schoorsteen*. Daar after nogh volgen twee *Vertrekken*, mede voor de Vrouwen. Ter *slinkerhand* van de *Plaats* sietmen en komt uyt't *Mannen Vertrek*, Hebbende twee *Haard steden* en *Schoorsteenen*, zijnde mede ten wederzijden verzien met *Bed-steden*, *Bedden* en verdere *Toestellinge*. Te rug keerende, is de *Cel* der Binne-Vader en Binne-Moeder, de *Kamer* der *Keuken-Moeder*, met fraayen *Huys-raad* verzien, en opgeschikt. De gemeene *Keukenen*, *Bak-* en *Wasch-Huys*, zijnde in dit *Gast Huys* over de 80 *Bed-steden*, en over de Honderd *Bedden*. Op dat wy niet en vergeten zijn *Koorn*, *Kleer* en *Turff Zolderen*, *Kelderen*, *Regen Bakken*, *Pompen*, *&c.*

In welk nu Beschreven *Gast-Huys*, *Zieken*, *Ellendigen*, *Gequetsten*, *Kreupelen* en *Verminkte Menschen* werden *Verzorgd* van alles 't geen tot'er *Genesing*, *Heeling*, *Verquikking* en *Levens Onderhoud*, dienstig en nodig is, door twee *Genees-Meesters*, twee *Heelmeesters*, en twee * *Artzeny makers*, een *Binne-Vader*, twee *Binnen-moeders*, te weten een *Kueken-* en een *Zieke-moeder*, en verscheyde *Dienst-maarten* die elk in 't *zyne* en op'er *Beurt* die *Zieken* bezoeken, *Genees-* en *Heel-middelen* voorschrijven, *Verbinden*, *Heelen*, de voorgeschreve *Middelen* Bereyden en toemaken. Dienst doen, spijzen, laven, bezorgen en

*Aptekers.

 waar-

waarnemen. En dit alles onder 't Gezag van de boven-genoemde *Opzienderen* en onder de *Bestiering* van een *Rentmeester*, waren en zijn hier *Gasthuys-Meesteren* [of *Vaders*] en *Vrouwen* [of *Moeders*] de *Heeren* en *Vrouwen* in 't Jaar 1395.

Meesters van den Grooten Gast-huyze,

Heinric van Naerssen, Jans soen.
Willem Boemghert, Willems soen.
Sarys Clawaerts soen.
Baertout Wouters soen.

1550. *Gast-huys Meesters*,

Mr. Aert van der Lede.
Hugo Coel, Heeren Pietersz.
Adriaen van Blyenburch, Adriaensz. Schout.
Maerten Screvel, Dircxz.

Gast-huys Vrouwen,

Mariken, Damas Philps wedue.
Aeltgen, Jan Oems Huysvrouw.
Anna, Weduwe wijlen Hugo Koel.
Anna, Jan Eelands Wedue.

1675. *Gast buys Meesters*,

De HEEREN:

Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Jakobsz. Burgermeester.
Mr. Johan van der Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands Vriend, Oud-Burgermeester.
Dr. Johan de Jong, Heeren Kornelisz.
Balthasar Walen, Heeren Arendsz.
Henrik Herinx, Gysbrechtsz.
Rochus van Wezel, Goverdsz.

Gast buys Vrouwen,

De VROUWEN.

Maria Gernouw, Hubrechts Dochter.
Maria de Sont, Heeren Anthonis Dochter.
Maria Hœufft, Dideriks Dochter.
Katharina van Kouwenhoven, Heeren Willems Dochter.
Elisabeth van Naarssen, Revixits Dochter.
Johanna Joye, Mattheus Dochter.

Rent-Meester,

De HEER Paul Eelbo Danielsz. uytten Ouden Achten en Veertigen dezer Stede.

Genees- en Heel meesters,

De HEEREN,

Dr. Johan de Jong, Heeren Kornelisz.
Dr. Piere de Caulier.
Alexander de Hoog, Lazarussen.
Willem van der Thuynen, Geritsz.

Aptekers,

Jakob van der Velden, Francoysz.
Willem van Braam, Pietersz.

Daar word verteld dat de *Lichamen* der Gestorvenen, en alhier Begraven, binnen den Dorden dag Verrot en Vergaan waren, zonder eenigen Stank te geven, ten ware *Rijken*, en midtsdien onwaardig *'t Gast huys*. Hoedaniger *Lichamen* tot verscheyde reysen, overmidts den Stank gemelt, en buyten de voorsz. plaatze elders wierden gebracht. Noch dat 'et H. *Sacrament* werde behouden in den *Brand* Anno 1457. by een *Pastey-bakker*, die de † *Ouwel-kas* metten H. *Sacramente*, willende uyt den *Brand* halen, verstikte

† Ciborie.

ſtikte en ſterf, de *Ciborie* heel *Swart* van de *Vlamme*, maar den *Dwaal* en 'et H. *Sacrament* onbevlekt gebleven zijnde; En datter pleeg te leggen des voerſz. *Mans Beeld* van *Was* tot een gedachteniſſe.

En waren in dit Gaſt-huys Prieſters, de HEEREN,

1328. 1329. 1335.
Mathiſe Wiliaem, Ballens Soens ſeen, of Haren Mathiſe Balle.

1442. Claes van der Eyck.

1447. tot 1568.
Dominicus van Nymegen, gezeyd Pater Slamppamp.

't Magdalenen-Klooſter of de Gaſt-Huys-Kerk.

HAd wel eer, Drie *Outaren*, te weten, 't *Hoog-Outer*, ſtaande in 't *Koor*, met *Kopre-Tralien*, afgeſchoten, van S. *Rochus* ſtond ter zyden 't *Koor*, laermen na 't *Ziek-Huys* gaat. En an d'ander zyde was het *Outer* van S. *Michiel*, met een *Choerken* of-geſchoten: de *Kerk* beſtaat in *Twee Daken*, ruſt op *Drie Zuylen*, is nu de *Vergader Plaats*, de *l'Egliſe Wallonne*, gezeyd de *France-Kerk*, welkers *Stichting*, na *Herſtelling*, in den *Gods-Dienſt* wy inde *Wijn-Koopers-Kappel*, zijnde aldaar Begonnen, mette *Kerk* der *Koopluyden* vanden *Engelſche Stapel*, zullen Beſchryven. Tot 'et oprechte der *Gemeente* van 'et *Engelſche* en *Schotſche-Volk*, zijn hier de Beginſelen en Gronden geleyd, gelyk my 't den Eerwaardigen Man, *Robbert-Paget* heeft opgegeven.

De Kerck van de Engelſche ende Schotſe natie, gelyck de ſelfde in de Ordonnantie van de EE. Heeren Staten, wegen des Predicants Tractament, genoemt wort, heeft eenighſins haar begin ende aenleydinge tot verder ſtichting gehadt in de Jaren 1618, en 1619, wanneer de *Synodus Nationalis* alhier gehouden is geweeſt. Ende hebben doen hare Kerckelicke vergaderingen gehadt in de Magdalenen-ofte Gaſthuys-Kerck.

Een geſtabilieerde Kerk met behoorlick Tractement voor haren Predicant, zijnde opgericht in den Jare 1623, hebben ſy hare vergaderingen tot den Gods-Dienſt voor de middagh gehouden in de gemelte Gaſt-Huys-Kerck, daar na oock eenigen tijt in de Auguſtyne-Kerk; ende na de middagh in de Nieuw-Kerk. Doch wanneer in den Jare 16. . . de Nederduytſche Catechiſmus-Predicatien in de Nieuw-Kerck aengevangen ſijn geweeſt; ſoo iſſer voor de voorſz. Gemeente op Stadts coſten in 't Wees-Huys, van outs het Clooſter ten Marien born, in des ſelfs wel eer Molken-Huys, een bequame plaets gebouwt, op dat Chriſtelicke Zielen het ſuyvere melck des Goddelicken woorts aldaer mochten ontfangen. Ende hebben die van de voornoemden Gemeente tegenwoordigh aldaer hare gewoonlicke by-een-komſten: voornamelick van die tijt af, dat de Nederduytſche voor-middagſe Predicatien oock in den Auguſtynen Kerke haren aenvang gehadt hebben.

Predicanten die in de voornoemde Kercke van de Engelſche en Schotſche natie binnen Dordrecht, ſedert den Jare 1623. Beroepen en Beveſtigd zijn.

 1623. Johan-

1623. Johannes Oswaldus.	1635. Franciscus Dibbetius.
1625. Johannes Vincentius, Haesterle.	1638. Robertus Pagetius.

De eerste Ouderlingen zijn geweest,
Henry Lodge. Vincent Johnson.

Diaconen,
George Waters. Giles Langley.

Tegenwoordige Ouderlingen: 1675.
Henry Herincx. Henry Homes.

Diaconen:
Thomas Turner. Edward Atkinson.

In deze gemelte Magdalenen- of *Gast-huys Kerk*, ter straten inkomende, staat boven de deur L*e dix commandement's* of *Tien Geboden*: mette Zon omgaande ziet men in 't N. O. ten Oosten, de *Predik stoel*, en 't H*ekken* voor de P*redikanten*, *Ouderlingen*, enz. Daar tegen over 't Gestoelte onzer Ed: Groot Achtbare *Overheyd*, en des zelfs *Huysvrouwen.* In 't Koor de S*acristi*, nu de *Kerken* Kamer, voorts wat 'er noch meer mochte zijn te zien, by my overgeslagen of vergeten. In deze nu meer-genoemde K*erk* werd gewoonlIk op des H*eeren dag*, door der *Fransche Leeraren*, twee reyzen G*epreekt*, en viermaals 's Jaars het H. A*vondmaal* bediend en onderhouden.

Onzer Vrouwen Gast-Huys van den Spoeye. Bygevoegd een Kappelle, en verzien met een Outer.

Gast-huys van den Spoeye. XIV.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 13... Vermeld in S*cepene-Brieve*, 1407. De C*appelle* ofte 't K*erksken* van dit C*onvent*, werde G*ewijd*, door Hr. N*icolaes* de N*ova Terra*, als † *Wy-Biscop* van den *Biscop* van *Utrecht*. Ao. 1543. den 2de November. Werde geregeert by den *Dekenen* van den *Spoey-Gilde*. Is veranderd in *Wooningen*, de K*appel* nu zijnde 't G*ild huys* van den *Spoeye*. Vinde in 't Jaar 1675.

† Suffragaan.

DEKENEN,

Klaas Sachariasz.	Kornelis Wor, Jansz.
Pieter Schuyten, Thuenisz.	Thuenis van den Strenge, Hansz.

Hebbende 't voorsz. G*ild* tot
Overman, de HEER
Justus Koxius, uytten Oud-raad dezer Stede.

In

In dit voorsz. *Gild-Huys* pleeg de *Kamer* der *Fonteynisten* in *Reyn-genuegt*, te vertoonen. *Bly- en Truer-Spelen*, en zoodanighe *Oeffeninge* te houdèn, als tot opscherpinge van de *Geesten*, en aanwakkering totte *Rym-kunst* vereyste. Hadde de voorsz *Kamer* in *Reyn genuegt*, in 't Jaar 1550. tot

Overmannen, de HEEREN,

Dirck van Nuyssenborch, Iansz. Tresorier, pro eo.	Adriaen de Vet, Pietersz. [uyten OudRade.]
Pieter Muys Iacobsz. [Scepen.]	Ioris van der Linde, Baellju van Zuydt-Hollandt.

Wy treden, inde *Vuyl-Poort* ter Stad uyt, in

't Zieken Malacryen, Lazarus-of Leproos-Huys, was verzien met een Grote Kappelle en een Outer.

't Zieken. XV.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 13... *Vermeld* inde *Rekeningen* der *Tresoriers* 1309. 1575. In 't *Offici-Boek*, 1388. 1399. 1400. 1401. &c. in *Scepenen* Brieven en *Kennissen*, 1412. 1424. in een *Acte-Boek*. 1439. in 'et *Klep-Boek*. 1441. 1454. 1470. 1518. 1522. 1524. in een *Lijste* der *Gild Broederen* van S. *Peter* 1465.

Had tot Zieken-Meesters [of Vaders,] 1398.

Gerit Elsen zoen.	Boudewijn Onderwater.

1579.

Willem Ian Wittesz.	Iacob Block, Cornelisz.
Ian Adriaensz. Cruenier.	Cornelis Aertsz. Vleyshouwer.

Stond opten *Keep* of *Ring-dijk* van den *Grooten Waard*, in S. *Adriaans Buurt*, of *Parochye*. buyten de *Vuyl-Poort*. Te zien neffens de voorgaande Bewijzen in een *Kaart*, jegenwoordig onder my berustende, gemaakt en in 't licht gebragt 1545. door *Jakob* van *Deventer*, *Keyzerlijke Aardrijks Beschryver*. Op welkers *Erf*, * na dat de *Leprosen*, 't Oude H. *Geest* en *Pest Huys* ter *Groter-Kerk*, in 't Jaar 1579. was ingeruymd, 1580. een *Run-Muelen*, en *Huys* en *Loodsen*, tot berging van *Schors*, en 't Gemaal daar van komende, zijn opgerecht, Toch naderhand, zoo veel den *Run-Muelen* aan gaat, van daar verplaatst, eerst an de *Veste*, besluytende een gedeelt van S. *Adriaans Wijk*, in de *Stad* betrokken, en endeling *Verkrode* verby de *Lazarussen*, buyten de *Stad*. Nu toekomende de Heer *Willem Bosschert*, *Lodewijksz.* uytten Achten en Veertigen dezer Stede.

* Zijnde nu pas over de Brug van de Sluyspoort

Wy

Wy zullen nu te rug treden en de verplaatste, en by-gekomen Gast-huyzen, elk, daarze nu zijn te vinden langs de Ry, ophalen:

Het Arme Wees-huys.

Arme Weeshuys. IS in 'et *Klooster* of *Zusterhuys* ten *Marienborn*, of *Marienbon*, in 't Jaar 1576 geplaatst, gelijk wy in 't beschrijven, van 'et *Rijpland*, nu de *Steur*, daa 'et eerst begon, hebben aangewezen, en zullen zijn eerste opkomst: hier n te zien, vertoonen.

Alzoo de *arme Weezen* zijnde aangegroeyt tot het getal van 80. die te vore maar 15. of 16. plachten te wesen, hebben de H. *Geestmeesters* ter *Groote Kerk*, opten 27ste van Julio en den 8ste van Augusto 1571. aan den E. Heere de *Regierders* der *Stede* van *Dordrecht* overgegeven *Requeste*, waar by zy luyde verzochten, alzoo haar Comptoir, door 't groot getal der Weezen dappe was ten achteren gezet, dat 'et haar E. van den *Gerechte* gelieven mochte, n 't voorbeeld van andere *Steden*, zelfs van minder gezag en gelegentheyd, i hare *Stad* ook te ordonneren en op te rechten een *Wees-huys*, te beginnen me 12. of 13. *Weezen*, om uyt de Aelmoessen en Giften, reeds ten dien eynd gegeven, en noch aan haar toe te leggen, te werden onderhouden, en daa over te stellen eenige *Toezienders* en *Regierders*, mitsgaders een *Ordonnanti* voor dat *Godshuys* te willen maken; waar op zy luyden *Supplianten* van ha E. van den *Gerechte* tot *Apostille* kregen, dat der *H. Geestmeesters* verzoe werde toegestaan, en dat hare E. tot een *Wees-huys* leenden *Doldes-huys*, (n de *Brouwery* van de *Steur*) der *Stede* toebehoorende, en verder dat tegen B misse te zullen laten repareren, en daar toe bequaam maken. Dat als eers *Toezienders* en *Vaders* van den *armen Wees-huyze* zoude zijn:

Kornelis van Diemen, Jakobsz. Schepe in Wette.	Govard Aartsz. van Ameroye.
Adriaan de Koning Diriksz. Oud-raad.	Adriaan Vlaming, Henrijksz. en
	Jakob Pauli, Secretaris dezer Stede.

Ondertusschen zijn gemelte Opzienderen op den 24. September overk men en verdragen, onder zekre Voirwaarde, met den *Overmannen*, *Dekene* oude *Dekenen*, of *Bruederschap* van S. *Jakops Gilde*, om der zelver *Gast-hu* te mogen maken en gebruyken tot een *Wees-huys*, onder den naam van 't *arm Wees-huys*, in S. *Jakobs Gast huys*. Waar op ten zelven dage, dit voor *Schou Burgermeesteren*, *Schepenen*, en *Raid* wierde bekrachtigd en van haar E. to gestaan, en daar nevens aan de voor-genoemde Wees-huys-meesteren t hand gesteld Ordonnantie om 'et zelve, daar na te bestieren. Tog na 't ve

loo

loop van vier Jaren hebben die Vaderen by Requeſte verzocht, alzoo 't getal der Weezen, door een meer als jarige ſterfte, was geklommen tot over de honderd en tachtig, dat hemluyden mochten werden toegevoegd alle de Goederen en Inkomſte van *Marien-born*, om daar uyt de Weezen te mogen onderhouden. Welk verzoek den *Wees-verzorgeren*, op den naam van *Flips* den II. *Koning* van *Kaſtillen*, &c. en 3de van dien naam, laatſte *Grave* van *Holland*, &c. *Willem* den Eerſte uyt den *Huyze* van *Naſſouw*, anders den 9de van dien naam, *Prince* van *Orangien*, &c. en van den *Staten* van *Holland* wierde toegeſtaan, onder voirwaarde dat de *Conventualen* en *Suſteren*, des zelven *Kloosters* haar jaarlijks onderhoud, daar uyt mede zoude werden toegevoegd, waar op aldaar toen gevolgd is de volle *Inwijding* tot een *Wees-huys*. Tot welkers gedachteniſſe my uytte Pen viel:

Hier is der Weezen wijk, in noot.
Stort van dijn gaven in 'er ſchoot.
Deel rijklijk, om 'et groot genot,
Dat u daar door gewerd van Godt.

M. B.

De eerſte Grondleggers, Stichters, en eenige verdere Opbouwers van het *Wees-huys* zijn, onder andre, de navolgende: (voor d'oprechtinge)

'Heer Heyman van Blyenborgh, Adriaanſz. uyt den Oudraad, &c. H. Geeſtmr. ter Grooter Kerk. Met een Rente-brief van 600. gul. Te loſſen den Pen. 16. van den 13. January 1566.

Mr. Joris Ianſz. Prieſter en Knunnik ter Grooter Kerk, by Teſtamente van den 1. Maart 1564. 300. gul.

Hr. Jan van der Linden, Willemſz. Prieſter. Een Rente-brief van 3. Pond Grooten Vlaems, 's jaars te loſſen den Pen. 16. van den 6. September 1563.

Marigjen Janſz. dochter, zuſter van Mr. Joris voerſz. een Rente-brief van 3. Pond Grooten Vlaems 'sjaars, te loſſen den Pen. 16. van den 21. Auguſti 1538.

Na de Oprechtinge, in 't eerſte Omgaan:

'Heer Jan van Drenkwaard, Boudewijnſz. Schout, een Pond Grooten Vlaams 'sjaars zijn leven lang, belaſt aan te teykenen, te verſchijnen Bamis dag.

'Heer Boudewijn van Drenkwaard, Willemſz. Heer van Giezenburg, Burgemr. alle jaars twee zakken Terwe.

Govard Aartſz. van Ameroyen, (een der eerſte Regierders en Toezienders van 't Arme Wees-huys.) en Jakomine van der Maſt, Stevens dochter, zijn Huysvrou, een Rente-brief van 12. Pond Grooten Vlaems 'sjaars, los renten, den Pennink 16. van den 14. December 1571. Bedingende onder andere voirwaarden, dat 'er 2. of 3. van 'er beyder t'ſamen naaſte bloed of magen, die 't van doen zoude mogen hebben, in 't voorſz. Wees-huys voor andre ontfangen en geprefereerd zullen worden.

Jan Geritſz. Brouwer met zijn Broeder en Zuſters, een Rente-brief van 9. carol. gul. 'sjaars, los-renten, van den 3. December 1571. onder zekere voirwaarde.

Damas van der Linde, Willemſz. een Rentebrief van 4. car. gul. 'sjaars, los-renten, den 31. October 1552.

Ianneken Oems, Kornelis dochter, Ian

van Beaumont, Govertſz. wed. een Rente-brief van 3. gul. 'sjaars, los-renten.

Heyltje Ians dochter een Rente-brief van eenen Philips gul. tot 25. ſtuyv. 'sjaars, los renten, den 28. November 1544.

Barend van Hoef en zijn Huysvrouw Adriana Egberts dochter, te Schoonhoven 15½. mergen lands, met Hof-ſtede, Huys, Schuyr, in Niemands Vriend, onder andre voirwaerden altoos op haren naem twee Weeskindren daar in te mogen brengen, den... November 1571.

De Dekens van S. Anthonis Gilde, op den hoek van 't Kuwet, een Rente-brief van 10. ſtuyv. 'sjaers los renten, den pen. 12. den 13. Auguſti 1538.

Een Rente-brief van 20. ſtuyv. 'sjaars los-renten, gegeven by Bartout Geritſz. Brouwers Huys-vrouw, van den 4. February 1544.

Lijntje Willems Dochter, Wiſſe Ianſz. weduwe, een Rente-brief van 2. Car. gul. 'sjaars los-renten, den 5. Iuly 1554.

Noch heeft de zelve 't Wees-huys gemaakt een Rente-brief van 5. Schellingen vlaams 'sjaars los-renten, den 12. Novemb. 1561.

Hr. Kornelis Kornelisz. Bieze Paſtoor ter Nieuwer Kerk, een Rente-brief van 2. Car. gul. 10. ſt. 's jaars los-renten, den 8. October 1560.

Iuffr. Belyken Coels, Adriaens dochter, weduwe van zalr. Kaerel van den Eynde, Ianſz. ende Ian van den Eynde haar outſten ſoen, dragen op aan den Toeſienders en Voerſtanders van den Armen Wees-kinderen, &c. uyt goeder affectie tot het Arme Wees huys, ten behouf der voorſz. Kinderen, &c. binnen Dordrecht, voor Scepenen. 1572. den 12. September 209. g. 15. ſt. Ses mergen lands, in Oud Ryeder waert, vier mergen lands, gelegen in Nieu Ryeder waart, en vorder alle de Inkomſten en Goeden, behoorende tot de Cappelle van den Naem Ieſus in de Groote Kerk,

En dit by wille en conſent van Mr. Adriaen van Blyenborg, Pouwels Ianſz. en Kornelis van Schaerlaken, Gijſbrechtſz. als naeſte Vrunden van Ioffrouw Kornelia Boegaerds, Huysvrouw van Aert Heeren Pieterſz. Zandeling zalr. En waren de voornoemde Vaders de voorſz. Iuffr. Beliken Coels, en Ian van den Eynde grootelijks bedankende van die ſchoone gifte, ende voerſz. overleveringe Hemluyden, en haar Nakomelingen verbindende, den zelven te doen hebben alle voordeel, tot heuren begeerten, voor eenige kinderen in 't voorſz. Wees-huys, &c.

Neeltje Louwen een Rente-brief van 3. Car. gul. 'sjaars los-renten, den 21. Auguſti 1572.

d'Erfgenamen wijlen Adriaen de Both den Ouden, een Heemraeds-brief van de een helft van twee mergen lands in Ryderwaerd, den 3. Maert 1530.

Ieutke Oems, Iakobs dochter, weduwe wijlen Kornelis Biſchop een Rente-brief van een Pond Vlaams 'sjaars los-renten, den 17. December 1561.

De goederen van Marien-born, boven gemeld, aan te vaarden 'sjaars 1575. in kluys.

Het Recht van Exeu, dat is, den 10. penning van Beſterffeniſſe, daar van de Erfbeurders buyten de Stad wonen, &c. 1576.

Eenige goed'ren wijlen Mr. Iakob Roelofz. van Deventer, Geographus des Koninx van Spangien na-gelaten, door des zelfs Erfgenamen den Weezen toegevoegd voor Schepenen, den 21. Decembee 1578.

d'Heeren Ian Pouwelſz. Schepen, Kornelis Molen Adriaenſz. uytten Oudraad, Mr. Iakob Pauli, Penſionaris en Secretaris ende Damas Wouterſz. geven over den Wees-verzorgeren, ten behoeven der Weezen, om God wille en uyt een rechte aelmiſſe, 't afgebrand Klooſter van Eemſteyn of Domus oord, begrijpende met den Bogaard, Wey-landen, &c. tien mergen lands, gelegen in Kyf-houk, onder zekere voirwaarde, vermeld in den Giftbrief, voor Schepenen, den 2. Iannuary 1580.

De Regeerders dezer Stede een Rente-brief van 18. Pond, te 40. Grooten 'sjaars los-renten, toebehoord hebbende de 7. Getyden ter Nieuwer-Kerk. 1579.

Heynrik Hoyink Ottenſz. een Rente-brief van 1. Pond, 10. Schel. 'sjaers los-renten, in date den 15. Iuny 1568.

Heyltje Pieters dochter, Willem van Diemen Gijſbrechts zoens wed. een Rente-brief van

van 21. Pond, 10. Schell. te 40. Grooten 'sjaers los-renten, den 6. Septemb. 1588.

Noch de zelve een Rente-brief van 12. Schilden 'sjaers, tot 14. stuyv. 't Schild, los-renten, van den 1. Mey 1531.

Anneken Stevens dochter de helft van een Rente-brief van 15. Car. gul. 's jaars los-renten, van den 11. Augusti 1575.

Jenneken Henrik zegers dochter, alias Schulpen te Gorichem, een Rente-brief van 7. Car. gul. 'sjaers, Erf-renten. Van den 20. November 1579. by making van Testament, den 1. April 1580.

Heyltje Aert Smids dochter, in Schobbelands Ambocht, een Rente-brief van 6. Rijns gul. 'sjaars los-rente, van den 27. November 1577. by ratificatie ende ampliatie eens Testaments, van den 10. September 1582.

't Jerusalems Gild ter Grooter Kerke een Groot deel der zelver Inkomste. 1600.

Karel Iakobsz. van Bockstael, by Uyterste wille van den 29. September 1609. 100. g. onder voirwaerde dat die 100. guld. aangeleyd zoude werden op rente, ter gedachtenisse des Makers.

Binnen de Poort, in Willem Oskens straat komtmen op een groote Plaets, alwaer ter Rechter-hand zijn de Keukenen en Eet-plaetssche des Binnen-Vaders, Schoolmeesters, der Keuken-en Binnen-Moeders, Wollen-en Linden-Naysteren, Dienst-Maegden, &c. Het Bak-en Wasch-Huys, Schole der Wees-Meysjes. De Linden-Naysters- of Nieuwe Kamer, 't Molken-huys, &c. zijnde nu de *Engelsche-Kerk*, (Breeder te beschrijven.) Ende Poort uytkomende ter Doele-straet.

Voor-Hoofds is 't Oude-verbond [Het Oude vertrek der Buyten Vaderen] den Hof verzien met Moes- en Keuken-kruyden, de Zieken-Kamer. De Zale der Buyten Vaderen- en Moederen. De slaep vertrekken der Wees-Meysjes, vercierd en verzien met Geschrijn-Werkte Bed-steden, hebbende hare Bedden, Spreyen, &c.

't Slaep-vertrek der Wees-Jongeren, Waer onder in den grooten *Reventer* van *Maryen-Born*, ter Rechterhand, zijn de Eet-Tafelen der Wees-Jongeren, en ter Slinkerhand, die van de Wees-Meysjes. Ter Slinkerhand van de Voor-Poort is de Schole der jongers, en 't Vertrek der Binne-Vader- en Moeder. Behalven dat wy overslaen de Koorn-Kleer- en Timmer-Zolderen, Kelderen, Born-Put, Regen-Bak, Turf-Huys en voorts wat'er noch meer tot gerief en nut te zien en te vinden is.

In welk gemelte Wees-Huys, die Kinderen, zijnde in 't getal omtrent Twee Honderd en twintig, werden verzorgd van alles 't geen tot'er Levens onderhoud dienstig en noodig is. Gekleed gaende, zoo wel des Sondags met 'er Beste, als in de weke met'er dagelijkse Kleederen in 't Rood; ten ware der Jongeren Ambacht een andere dragt mochte vereysschen, efter met een Geschakeerd Rood en wit Biesje, ter Schouderen, verbeeldende Stads Wapen, verzien. Leerende elk zoodanig een Hand-werk, daarze nut en bequaem tee zijn: Ook Lezen en Schrijven. De Meysjes meest Nayen en Speldewerken, enz. Boven dien werden die Kinderen opgetrokken inden Herstelden Gods-dienst, en om God te dienen en te vresen aengeleyd, gaende ten dien eynde ook op des Heeren dag tweemael ter Kerken, onder het opzicht des Binnen-Vaders- en Moeders, Paar aan Paar, te weten, de Kleynste vande

Meysjes en zoo vervolgens voor af, en daar na de Jongens op gelyker wijze en Orde. Werdende Sondags, voor de Middag, na de Predicatie, in de Groote-Kerk, in dien Gods-dienst mondeling onderwezen en Gecatechiseerd. Bequaam zijnde om Kost en Nood-druft te konnen bezorgen, werdense op dusdanigen wijze uytgezet:

De Jongers met

Een pak zwarte laken Kleederen.
Een pak gekleurde Kleederen.
Een nieuwen blauwen laken Hemd-Rok en een Roode onder Broek.
Een ouden laken Hemd-Rok.
Twee paer Schoenen.
Drie nieuwe Hemden, met een Oud.
Een Testament.
Twee gulden aen gelt tot Beffen en Kouffen.
Een bos Pennen, een Boek Papier met een Inkt Koker.
Gereet-schap volgens het Ambacht.

Varende na Jndien of anders op Zee.

Zes nieuwe Hemden.
Twee nieuwe Fluwijnen, met 8 Neusdoeken, van geblokt Linden.
Wat oud Linden om water in te vangen, of gequest wordende.
Een pak Schapegraauwe Kleederen.
Een roden Wollen onderbroek, of twee Rouwe-Linden.
Twee Hemt-Rocken, een van Laken, een van Karsaay.
Twee pakken Kaneffasse Kleederen.
Een Py van Schapegraauw.
Twee paar witte gebreyde Kouffen.
Twee roo Mutsen.
Een Bult-sack, met een ouwe Deken.
Een out Kusse, niet te groot.
Een Engelsche Muts.
Drie paer Schoenen, soo Oud als nieuw.
Een Dop met twee Messen.
Wat Naelden, met wat wit en gekleurt garen, met wat Nestelingen.
Een Boek Papier, een bos Pennen, met een Inkt koker.
Een Testamentje.
Twee stoop vanden Besten Brande-Wijn.
Een Peper-Koek van 7 of 8 pond.
Een Kist om alles in te leggen.

De Meysjes werden uytgezet met;

Een swarte laken Borst-Rok
Een gekleurde Laken Borstrok.
Een swarte Saje Schort.

Een

Een roden Laken Rok.
Een Onderrockje van root Lijft.
Een blauwen laeken Rok.
Een ouden Onder rock, ten minften een Jaar gedragen.
Een ouden roden Borftrok.
Een Root Lakens Roklijf.
12 ftuyvers om Kouffen te koopen.
Twee paar nieuwe Schoenen.
Een blau faje Voor-fchoot.
Een wit Linde Voor-fchoot.
Een el wit Linde Laken tot Mutfen.
Drie Nieuwe Hemden, met een Oud.
Een Nay of Werk-Kuffen.
Een Schaar tot Wollen en Linden.
Haer out Rok-Lijf.
Een Teftamentje.
Een Boek-Papier, een bos Pennen, een Inkt-Koker.

Over dit *Arme Wees-huys* waren en zijn *Vaders*, *Toeziendenders* en *Regenten*, de *Heeren* en *Vrouwen*. De *Vaders op 'et* Jaar 1571. aangewezen.

Moeders in 't Jaar 1575.

Aapje [van der Maft] Stevens dochter, weduwe wijlen Goverd [van Ameroyen] Aartfz.
Nelleken Pieters dochter, Huysvrouw van Jakob Coel, Treforier.
Gijfelken Klaas dochter, weduwe van de Muntmr. Gerard Dou.
Belijken Coels [Adriaans] dochter; wed. wijlen Karel van den Ende.
Borchgen Adriaans dochter, Huys-vrouw van Adriaan Diricfz. Droecghen.

Vaders in 't Jaar 1675.

De HEEREN,

Mr. Samuel Everwijn, Samuelfz. Burgermeefter.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heren Adriaanfz. Heere van Naaldwijk, Oud Burgermeefter.
Kornelis de Vries, Heeren Dingmanfz.
Kornelis Belljaart, Kornelifz.
Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Heeren Matthijfz.
Dionijs van der Kezel, Govardfz.
Matthijs Bax, Heeren Johanfz.
Dirk de Veer, Allerdtfz.

Moeders,

De VROUWEN,

Arnoldina van Beaumont, Heeren Symons dochter.
Vrouw Adriana de Beveren, Heeren Kornelis dochter, Vrouwe van Meerdervoort, Kort Ambacht, &c.
Vrouw Sophia van Beveren, Heeren Kornelis dochter, Vrouwe van Hardinxveld.
Vrouw Levina de Vries, Heeren Dingmans dochter, Vrouwe van Naaldwijk.
Maria Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters dochter.
Elifabeth de Lange, Pieters dochter.

Rent-meester.

De Heer Damas van Slingeland, Janfz. Schout van Dubbeldam, enz.

Voortgaende Stappen wy in 't

H. Geest- en Pest-Huys, ter Groter-Kerk.

H. Geest- en Pest-Huys.

IS overgebracht, in 't Klooster der *Besloten Nonnen* van S. *Agniet* omtrent den Jare 1579. als wy in 't H. *Geest-* en *Pest-Huys* staande wel eer inde *Vriezestraat* fol. 170. hebben aangewezen.

Na dat de Nonnen in S. *Agniet* waren vertrokken; Hebben by *Verzoek-Schrift* opten *Eersten* van *Sprokkel-Maand*, in 't Jaar 1573. na den *Stijl* van 't *Hof* van *Holland*, of anders na den *Gemeenen Loop* in 't Jaar 1574. *Gijsbrecht Jansz.* Tresorier, *Kornelis* [Heeren] *Henriksz.* [Scepen] en *Michiel* van Beveren, [*Heeren Pietersz.* Scepen] als H. *Geest-Meesters* en *Toe-zienders* van den *Comtoer* van den *Ermen* ter *Grooter-Kerk* binnen *Dordrecht*, in der *Camer Iuditiale* der zelver *Stede* voor den *Ed. Gerechte* aldaar Collegialiter Vergaderd, te kennen gegeven, dat 'et H. *Geest* of *Pest Huys*, staande by de *Menne-Brucx-Toorn*, niet bequaem en was, om langer daar in de *Kranke* en *Pest Zieken*, na behooren, Onder-houd en Gemak te doen, moetende zelfs de *Scamele* H. *Geest-Kinderen*, buyten 's *Huys* Besteden; verzoekende daar omme, de voorsz. H. Geest-Meesters aande gemelte Camer, dat de zelve Geliefde goed te vinden, in Plaats en *Wisseling* Hemluyden toe te staan, het Ruineus *Klooster* der *Witte Nonnen*, zoo wyd en zoo breed alst die *Regulierisse* voortijds hadden bezeten: omme daar van te doen maken een bequaam *Pest Huys* voor de *Gemeente* en *Woninge* tot Onderhoud der *Schamelen Kinderen* die vande H. Geest-meesters wierden besteed. Op welk voorsz *Requeste* 't Gerechte voornoemd *Apostil* gaven, dat Hemluyden Verzoek werde toegestaan en het zelve *Klooster* voor Eeuwig en On-wederroepelik, ten eynde als voren, te mogen gebruyken, Onder Voirwaarden dat zoo ras alst *Nieu-Pest-Huys*, enz. zoude zijn voltoyd, dat alsdan het *Oude* H. *Geest-* en *Pest-Huys*, behalven *imboel*, *Bed steden*, *Huysraad*, enz. zoude komen an de voorsz *Stede*, waar op toen alhier gevolgd is *Inwyding* tot 'et *H. Geest-* en *Pest-Huys* ter *Groter Kerk*. Toch na 'et verloop van Negen Jaren, hebben de H. Geest-Meesters en *Toesienders* van den *Ermen* H. *Geest-Huyze*, enz. vertoond, aan de *Ridder-schap*, *Edelen* en *Steden*, van *Holland* en *West-Vriesland*, representerende de *Staten* van den zelven *Lande*, dat de Stichting van 'et H. Geest-Huys, oorspronkelik was geweest tot opvoedinge van Twaalf of Veertien Kinderen, H. Geest Kinderen genoemd, Maar toen aangegroyd tot een getal van wel 't Negentigh, Behalven de verdere Lasten, zoo van *Pest-Zieken*, enz. die alle by haar niet mogelijk en waren langer te dragen, ten ware zy-luyden merkelik wierden Onderstut: Verzoekende daar omme aan gemelte *Staten* te dien eynde te mogen aanvaar-

vaarden alle de Goederen van de voorſz *Witte Nonnen* te *Dordrecht*, welke hem *Suppljanten*, opten 16devan *Lente-Maand*, in 't Jaar 1592. by de voonoemde *Staten*, wierde toegeſtaan, onder *Voir-wairde*, dat de Onderhoudinge vande voorſz *Nonnen*, toen noch *Achtien* in 't Getal, zoude zijn en blyven totten *Verzoekers Laſten*, enz.

Het H. Geeſt-Huys ter Linde Gracht ingaande, ſtaat boven de Poort:

DOMUS SPIRITUS SANCTI.

Numine Corda Regat, qui Sacrat nomine, large
Munera dent dites, Deus uberiora rependet.

Dat is,

'tHEYLIG-GEEST-HUYS.

Het Hert gevoel de kracht, daar 't Huys de naam van Speld;
De Rijke geven mild! 't geen milder God vergeld.

J. OUDAAN.

DE Gang deurgaande, gemoet men een moyen Hof, verzien met verſcheyde Vrucht-boomen, Heeſteren, Planten, Kruyden. Een Bleykveld, en een Spoel-huys, een groote Plaats, die over zijnde, komt men in de Cel der Linde Nayſteren, en 't Kem-huys, die deurgaaende in 't Voorhuys, ter ſlinkerhand ziet men de Schoole, en 'et Eet-vertrek der H. Geeſt-kinderen. De Zale der Buyten-Vaderen- en Moederen. Daar te zien een Kunſtig ſtuk van 'et *Oordeel*, geſchilderd door *Jakop Born water*, Dortenaar, 1563. Een Schildery van de *Straffe*, gedaan in 't jaar 1538. over de *Moorden* by *Jan Smit* en den zijnen gepleegd, aan verſcheyde Luyden, zoo binnen *Dordrecht* als elders. Voorts is deze Zale met andere Schilderyen en vercierſelen opgeſchikt. Ter Rechterhand van 't Voorhuys, is de Groote Kueken. De Eet-plaats der Binne-Vader- en Moeder, Linde-Nayſter, Dienſtmaagden. De Spijs-kamer, Bakkery, Kook-kueken, Zieken-kamer, Was-huys, enz. Boven zijn de Slaap-vertrekken der H. Geeſt-Meysjes, verzien met 'er Bed-ſteden, Bedden, Dekens, enz. De Kamer der Binne-Vader- en Moeder. Het Slaap-vertrek der jongers; Overſtappende, de Koren-Kleer- en Turf-zolderen, Kelderen, Regen-bak, Born-put, en voorts wat 'er noch meer tot gerief en nut, aldaar te zien en te vinden is.

In welk gemelte H. Geest-huys, die Kinderen zijnde in 't getal omtrent hondert, werden verzorgd van alles 't geen tot 'er Levens onderhoud dienstig en noodig is. Gekleed gaande zoo wel des Sondaags met 'er beste, als in de Weke, metter dagelijckse Kleederen in Staal-Graauw, en Blaauw, ten ware der Iongeren Ambacht een ander dracht mochte vereysschen, zijnde effer ter Slincker Mouwe met Stadts-Wapen bezet, leerende elck soodanigh een Handt-werck, daerse nut en bequaem toe zijn: ook Lesen en Schrijven. De Meysjes meest Nayen en Spelde-werkken: Boven dien werden de voorsz. Kinderen opgetrokken en in den herstelden Gods-dienst en om *God* te dienen en te vreesen aan-geleyd, gaande ten dien eynde op des Heeren-dag twee maal ter Kerkken, onder het opzicht der Binnen-Vaders-en Moeders. Paar aan Paar, te weten, de Kleynste van de Meysjes, en soo vervolgens voor af, daar na de Jongers op gelijcke wijze en Orde, Werdende Sondags voor de Middag na de Predikatie inde Groote-Kerck, in dien Gods-dienst Mondeling onderwezen, en *Gecatechiseert*, Bequaem zijnde om Kost en Nood-druft te bezorgen, werdenze op dusdanige wijze uytgezet.

De Jongers met

Een pak zwarte laken Kleederen.
Een pak Graauwe Kleederen.
Een paar gebreyde Koussen.
Vier nieuwe Beffen.
Een Testamentje in 24. met een Gebede Boeck.
Twee paar nieuwe Schoenen.
Een pak Sondaagse Kleederen, van 't Huys zijn Verff.
Een nieuwen swarten Laken Mantel, wanneerse in *Houwelik* treden, of komen ten H. Avondmaal te gaen.

Varende naar Oost-Indien, enz.

Twee pak Linde Kleeren.
Een Onderbroek van Dobbelsteentjes Linden.
Een Hangmat.
Een *Hooft*-kussen van streep-linden.
Een Engelsche Muts.
Twee Roode gebreyde Mutsen.
Een Bultsack.
Een of twee paer Yslantse wanten.
Twee gestreepte Neusdoekken.
Een beslagen Kist.
Drie pont peperkoek.
Twee a drie Stoop Brandewijn.
Een Tonneken om water te vangen.
Twee pont Spaanse-seep.
Drie gestreepte, en een wit, hemden.
Twee of drie kammen en Messen van elk.

Een

Een Trechter, een wolle Schaar.
Lepels, Twijn, Haeken, Oogen, en Knoopen.
Een Wolle-deken van 't huys.
Twee Linde Lakens, een om te ſcheuren, en een om water in te vangen.

De Meysjes Werden uytgezet, met

Een zwarte Borſtrok.
Een graauwen Borſtrok.
Een blaauwen Rok.
Een nieuw Rijg-lijf.
Een zwarte Schort.
Twee paar nieuwe Schoenen.
Een paar gebreyde Kouſſen.
Vier nieuwe hemden.
Drie Ellen fijn Linden.
Een Nieuw-Teſtament, met een Gebede-boek.
Een werkendaagſe Boven-rok.
Een ouden Borſtrok.
Een Nieuw Schorteldoek.
Een zwart Kapje, enz.

In 't voorſz. H. Geeſt-huys werden zesmaal 'sjaars drie honderd en vijftig Proven uytgedeeld, zijnde de Proven van Vaſtel-avond, Paaſchen, Pinxſteren, Kermis ofte Ommegang, S. Maerten, en van Korſmis, beſtaande elke Prove in vier en een half Pond Vleys, een brood van een pond, en een ſtuyver aan geld.

In 't Peſt-Huys.

BInnen de Poort zijnde, zietmen de Kook-Keuken, waar boven een Kamer en ſlaap vertrek is. De kleynen *Reventer*, of Kamer der Binne-Vader- en Moeder, met verſcheyden Huysraad vercierd en opgeſchikt. Den Grooten *Reventer* of het Mannen-vertrek, en der zelver Zieken-Kamer, verzien met een Haartſte, 20 geſchrijn-werkte Bedſteden (daar onder Twee met toeſluytende Deuren) elk met'er Bedden, Spreyen, Behangſelen, &c. een Tinne-water-Pot, een Kannetje, &c. een Knegje of Bankje, en Tien Rol-Koetzen, met 'er verdere toeſtel, ſtaande noch op zolder verſcheyde Kribben, om ter nood, te konnen gebruykt worden.

Het Vrouwen-vertrek verzien met Dertien Bed-ſteden, elk met'er Bedden, Spreyen, &c. een Tinne-Water-Pot, een Bekken, een Kannetje, &c. en Tien Rol-Koetzen met'er verdere toeſtel. Verſcheyde vertrekken om eenige goede Vrunden, by nood in te leggen. 't Huysje voor d'afgeleyde Dooden, een vertrek om der beſmette Kleeren te verluchten, een vyver of was-bad- en Spoel-

 Huys,

Huys, daar in der besmette bezoedeld Linnen en Wollen eens deels werd gegesuyverd en gereynigd, een groot Bleykveld; Eenen grooten mooyen Hof, verzien met verscheyde Boomen, daar onder een boom des Levens, Heesteren, Planten, Bloemen, Vruchten, Genees-Heel- en Keuken-Kruyden. Voorts Kelder, Pomp, Kleer-en Turf-Zolderen, en wat'er noch meer tot gerief te zien en te vinden is. Ter Veste zijn drie Huyskens voor de Cellebroers: Is een Poorte daar de Besmette in komen, en ter Linde-Gracht een Duer daar door de Geheelde en Gezonden weder uytgaen. Op welk Pest-Huys my dit uytte Pen schoot:

Hier wert 'et Pestig vuur gesmoord,
Zijn Kool geleschst, Zijn Vlam gestoord,
Dit Gast-Huys dient voor 't algemeyn,
Om voorts Ons Stad te Houden reyn.

M. B.

Waren en zijn H. *Geest*-M*eesters* en *Vrouwen*.

De H. Geest-meesters op 'et Jaar 1573. aengewezen.

Vinde in 't Jaar 1577. H. Geest-Meesters,

De HEEREN:

Kornelis Heeren Henricxz.
Jan Adriaansz.
Michiel van Beveren, Heeren Pietersz.
Jan Adriaansz. Cruenier.

H. Geest-Moeders.

De VROUWEN,

Aertge Pouwelsz dochter.
Reynsbourg Symons dochter.
Reynsbourg van Beaumont, Jans dochter.
Adriaentge van Schaer Laken, Gijsbrechts dochter.
Neeltge Mollen, Dirks dochter.

H. Geest-Meesters in 't Jaar 1675.

De HEEREN:

Mr. Niklaas Stoop, Heeren Jakobsz. Burgermr.
Arend Muys van Holy Symonsz, Burgermr.
Mr. Johan van der Burch, Heere van Niemands Vriend, Oud Burgermr.
Mr. Pompeus Berk, Heeren Mattijsz.
Willem van Blyenberg, Laurensz.
Aalbrecht Kuyp, Jakobsz.

H. Geest-Moeders.

De VROUWEN,

Vrou Alid de Roovere, Heeren Pompeus dochter, Vrye-Vrouwe van Goidschalks-Oord.
Margaretha Bordels, Johans dochter.
Vrouw Johanna de Witt, Heeren Jakobs dochter, Vrouwe van Swijndrecht.
Vrou Katharina van Beverwijk, Heeren Philips dochter.

Geko-

Gekomen in de Vriezen Straat, ingaande ten *Minrebroederen*, welkers *Klooster* in de jaren 1622. 1623. herboud en bequaam gemaakt is tot een

Oude Man-huys.

EN gevolglijk de *Mannen* uyt 'et eerste Gesticht, staande in 't *Man-huys-straatje*, hier overgegaan zijnde, zoo zullen wy in 't korte de gestalte dezes Huys aanwijzen. Oude Man-huys.

Boven de Poort, zijnde van Bentemer-steen, staan uytgehouwen drie Oude Mannen, gekleed op de Oude en Antijksche wijze, onder welkers middelste staat, uyt

PROVERB. 16. 31.

Grauwe Hayren zijn een Kroone der eeren, die op den weg der gerechtigheyd gevonden worden.

En uyt SAP. 4. 9.

Kloekheyd onder de menschen, is het rechte grauwe hayr, en een onbevlekt leven is de rechte Ouderdom.

Binnen aan de rechter-hand is een overdekte Gaandery, staande op acht vierkante Zuylen of Colommen, waar op uytkomt de Zale en 't Vertrek der Buyten-Vaderen- en Moederen, met zijn Vercierselen opgetooyd. De Zieken-kamer, (wel eer den *Reventer* en 't *Capittel-huys*, de Kamer, en Vergader-plaats der Overheyd, Achten en Dekenen.) Voorhoofds een Middelplaats, de Keukenen, Eet-vertrekken, zoo wel der *Provenieren* als der *Aelmoessenieren*, en de kamer der *Binne-moeder* mooy opgeschikt. Ter luchter-hand van de Poort en ingang is een halve Kruys-trans, met fraaye lichten verzien, op de middelplaats uytzicht hebbende, in welke Trans zijn twintig byzondere kamertjes of Cellen, voor d'oude Mannen, hebbende elk zijn Bedstede, Behangsel, Bedde, Spreyen, Tinne-water-pot, Bekken, Kannetje, &c. Zijnde over dit Huys een Binne-moeder, Dienstmeyd, die op de Keuken, als anders, passen, en dit alles onder 't beleyd, opzicht en verzorging van de *Man-huys Meesters-* en *Vrouwen*, mitsgaders een *Rent-meester*.

Die wy vinden in den jaren 1623. 1624. en 1625. te hebben geweest,

De HEEREN,

Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz. Borgermeester.
Jakob Anthonisz. overleden, quam in plaats. (a)
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobsz.

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelisz.
(a) Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. Rentmr. Generaal van Zuyd-Holland.

De VROUWEN,

Jannette Andries dochter.
Dirxken Konings.
Margrieta van Beaumont.
Kornelia van Beveren, Jakobs dochter.

Waar by gevoegd zijn, in't Jaar 1625. de Huysvrouwen van de dienende Vaders. Bestaande nu de Regering dezes *Gestichts* in't Jaar 1675. uyt de navolgende *Heeren* en *Vrouwen*:

Man-Huys Meesters.

De HEEREN,

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands Vriend, oud Burgmr.
Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michielsz. Ridder, Heere van Henrik-Iden en Schildmans Kinderen Ambachten, Meerdervoort, en Kort Ambacht.
Johan Bax, Matthysz.
Johan van Beaumont, Heeren Symonsz.
Dionys Gyzen, Hermansz.
Arnold van Ravesteyn, Johansz.
Willem van Blyenberg, Laurensz.

Man-Huys Vrouwen.

De Huys-Vrouwen van de dienende Vaders, (tot Moeder *Supernumirair* Juffr. *Josina van Esch.*) zijnde de Huys-Vrouwen van de voorsz. Vaderen, de volgende:

VROUWEN,

Vrouw Margaritha Berk, Heeren Matthys dochter, Vrouwe van Niemands Vriend.
Vrouw Alida van Beveren, Heeren Jakobs dochter, Vrouwe van Henrik-Iden- en Schildmans Kinderen Ambachten, Meerdervoort en Kort Ambacht.
Kornelia Burgers, Pieters dochter.
Agatha Leysten, Pieters dochter.
Katharina Weyers, Willems dochter.
Kornelia van wezel, Pieters dochter.

Rent-meester de HEER,
Dr. Iohan de Iong, Heeren Kornelisz.

Wy gaen dieper in de Vriezen- of Minrebroeders-Straat, omtrent des zelfs Poort, in'et Oude

H. Geest-en Pest-Huys ter Groter-Kerk.

(daar in wel eer de H. Geest-Kinderen, opgevoed, en de Pest-Zieken, gekoesterd en verzorgd wierden, die in't Jaar 1573. is gegeven het Klooster der Nonnen van S. Agniet,) om aldaar te beschryven,

Het Zieken- of Leproos-Huys.

Binnen de Poort ziet men de Kamer der Buyten-Vaderen en Regenten, uytsicht hebbende op een Mooyen Hof, verzien met Boomen, Heesteren en Kruyden. In welke kamer opte zyd-panelen, voor-hoofds des Schoorsteenmantels

mantels ſtaan uytgebeeld twee Lazaruſſen, een Man en een Vrouw, met'er Lazarus Klappen, Mantel, &c. Waar onder is te Lezen:

Ten tyden van Heliſeo waren daar veel Melaatzen *in Iſrael, en daar en worde niemand van hen gereynigd, dan alleen* Naäman *van* Syrien, Luc. 4. A°. 1637.

De Kameren der Binne-Vader- en Moeder, daar van d'eene, by nood, 't anderen gebruyk werd gehouden; Het Bak-Kook- en Was-Huys, noch een Huysje, verders verſcheyde Cellen, Kleer- en Turf-zolderen, en voorts wat'er noch meer tot gerief en nut te zien en te vinden is. In dit Gods-Huys werden nu opgehouden eenige Simpelen. Die haar inden Dronk verloopen, en eenige quaad-willige Vrou-Luden. De Leproſen werden nu buyten dit Gods-Huys onderhouden, en verzorgd.

Zieke-of Leproos-meeſters.

De HEEREN:

Burgermeeſters inder tyd.

Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. Vry-Heere van Blokland, Burgermeeſter.
Johan van Neurenberg, Willemsz. Oud-Burgermeeſter.
Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michielsz, Heere van Henrik-Iden- en Schildmans-Kinderen Ambachten, Meerder-voort en kort Ambacht, Schout dezer Stede.
Adriaan vande Graaf, Sebaſtiaansz.
Adriaan Braats, Govardsz.

Rentmeeſter.
Adriaan van de Graaf, Heeren Adriaansz.

Het Oude Vrouwen Huys.

WAs al begrepen in den Jare 1621. Als wanneer d'Oude Mannen en Vrouwen, onder een Beſtiering gebracht, en daar over tot Meeſters en Moeders geſteld waren — Oude Vrouwen Huys.

De HEEREN:

Hugo Repelaar, Anthonisz.
Jakob Anthonisz.
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobsz.
Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelisz.

De VROUWEN:

Janneta Andries dochter.
Dirxken Konings.
Margareta van Beaumont.
De Huysvrou van Jakob Anthonisz.

Toch eerſt op't Beggijn-Hof, ter plaatze daar wel eer der Beggynen-Kerk

ſtond, in 't Jaar 1625. Geboud. Alwaar gevolglijk d'Oude Vrouwen in ver ſameld, en onder een Dak gebracht zijn.

Boven welkers Poort, van Bentemer-Steen, uytgehouwen ſtaat, ee Oude Vrou, gekleed op de Oude en Antique wijs, en gehuld met een Lebb doek, hebbende in 'er hand een Doods-Hoofd. Waar onder wylen den E Heer Ridder, *Jakob* Kats, Penſionaris van Dordrecht, heeft doen ſtellen:

Siet! Hier werden onderhouwen,
Oude, Koude, Swacke Vrouwen.
Trotſe Vryſters, fiere Jeugt,
Siet, hoe datje werden meugt.

Binnen welkers Poort is een rond-om-gaande Trans, over al met heldre e moye lichten verzien. Op een Midde-Hof en Schoonen Thuyn, beplant bezet met eenige Fruyt-boomen, Heeſteren, Vruchten, enz. uytzicht hebbend Ten drie zyden van gemelten Trans zijn de Kamertjes of Cellen der Ou Vrouwen, met'er Bedſteden, Bedden, Huys-raad, opgeſchikt. Voo hoofds van de Gaandery zijn de Zale der Opzienderen, de Zieken-Kame de Kamer der Binnen-Moeder, het Eet-vertrek, elk na eyſch opgetoyd vercierd. De Kuekenen, het Bak- en Washuys, Kelder, Regen-bak. Voo zijnder Koorn- en Kleer-zolderen, en noch wat 'er meer tot gerief en gem te zien en te vinden is.

Zijnde over dit Huys geſteld een Binne-Moeder, die tot 'er dienſt en b hulp heeft een kloeke Dienſt-meyd, om, neffens haar, op de Kueken anders te paſſen. En dit alles onder 't Opzicht, Beleyd, Bezorging der *Oud Vrouwen Meeſters-* en *Vrouwen*, en des zelfs *Rentmr*. zijnde jegenwoordig, d wy in 'et Man-huys fol. 188. hebben aangewezen.

't Arme Wees-Huys des Armen-Be zorgerſchaps.

Wees-Huys der Diacony.

GEſticht in 't Jaar Ons Heeren 1668. na dat opten *Elfden* van *Zomermaan* des zelven Jaars by den * *Armen-Bezorgers*, in overweginge was gen men, of niet de Arme-Kinderen die van de Diacony wierden Beſteed, en h hoorde in een Gemeene Wooning, onder een Dak te werden gebracht, anders, d'een hier, en d'ander daar, niet na behooren en wierde opgetrokke Zoo ja? of 'et dan niet en vereyſte na bequame luyden om te zien, on wiens opzicht, die Kinderen niet alleen een handwerk daarze nut en bequa toe mochten zijn te doen leeren; Maar ook dezelve te doen onderwyzen in d Herſtelden Gods-dienſt, en voorts in alle geſchiktheyd en heblikheyd te werd

* Diakenen.

opg

pgebracht? Welk opten 22. des zelven Maands, by * Hervatting door de elve Diakenen wierde goed gekuerd en vast gesteld. En waren toen de *Broe-eren Diakenen*: *Resumptie.

driaan Braats, Govardsz. Boekhouder.	Françoys van Bredenhof, Cornelisz.
n Erkelens, Gosensz.	Adriaan Hordijk, Iakobsz.
'Heer Gerard Baan, Heeren Okkersz. uytten Veertigen dezer Stede.	Pieter van Slingeland, Iansz.
ohan Boedonk, Pietersz.	Mattheus van Dijk, Leendersz.
'Heer Paul Eelbo, Danielz. uytten Achten en Veertigen dezer Stede.	Marten Verbroek, Kornelisz.
	Gilles van Helmond, Gillisz.

Waar op gevolgd is dat by gemelte Diakenen aan *Jan Danielsz. Pop*, *Vijff* en *wintig* der voorsz *Kinderen*, ten eynde als voren, zijn overgegeven, op zoodaige Voorwaarden, als Zy luyden *Diakenen* metten zelven *Jan Danielsz.* waren 'erdragen, en zoo is de Grond tot 'et voorsz *Wees-Huys* der *Diacony* geleyd, n eerst Op-gerecht in de *Vrieze-Straat*, aldernaast daar wel eer de *Ploeg-appel* plag te staan: en is nu in 't *Steeg-Over-Sloot* te vinden. In welk gemelte *'ees-Huys*, die Kinderen zijnde in Getal omtrent *Vijftig*, werden verzorgd an alles 't geen tot 'er Levens onderhoud Dienstig en Noodig is. Gekleed aande zoo wel des Sondags met 'er Beste, als in de Weke metter Dagelijkse lederen in 't Graauw, zijnde ter Slinker Mou geteykend mette Letteren A D. erende elk zoodanig een Handwerk, daarse nut en bequaam toe zijn, de Meysjes meest Nayen en Speldewerken: Boven dien werden de voorsz. Kineren Opgetrokken in den Herstelden Gods-dienst, en om *God* te dienen en e vreezen aangeleyd, gaande ten dien eynde op des Heeren dag tweemaal ter Kerkken, onder het Opsicht van *Pieter Klaarbout*, en des zelfs Huysvrou, (in iens hoede de zelve zijn vertroud) Paar an Paar, te weten, de Kleynste van e Meysjes voor af, daar na de Jongens op gelijke Wijs en Orde: Werdende ondags voor de Middag na de Predikatie in de Groote Kerk Mondeling Onerwezen, en *Gecatechizeerd*: Bequaam zijnde om Kost en Nood-druft te beorgen, werdenze op dusdanigen Wyze uytgezet:

De Jongens, met

wee Pakken Klederen.
ier Hemden.
wee Hoeden.
wee paar Schoenen.
en paar Nieuwe en een paar Oude Kousfen.
Vat Neusdoeken, en Beffen, na gelegentheyd.

De Meysjes, met

en Sarsje Manteltje.
en Sarsje Schort.

Vier

Vier Hemden.
Twee paar Kouſſen, en
Twee paar Schoenen, en
Wat Kleyn Goed.

Beſtaat de *Diacony* nu in 't Jaar 1675. uytte *Broederen:*

Samuel 't Hoofd, Adriaansz. Boekhouder.
Pieter van Drongelen, Anthonisz.
Govard de With, Iuſtusz.
Adriaan Boſman, Iansz.
Gijsbert van Aſperen, Anthonisz.
Govard van Wezel, Rokusz.
Pieter Hulſthout, Lambrechtsz.
Adriaan Hordijk, Iakobsz.
Adolf van der Linden, Adolfſz.
Abraham Bezemer, Willemsz.
Abraham vander Spa, Iſaacsz.

Welke voorſz *Diacony* Johannes van Milt, als Dienaar, is toegevoegd.

't Oude-Mannen-Huys der Diacony.

Oude-Mannen-Huys der Diacony.

IS Opgerecht opten 30. van *Grasmaand*, in 't Jaar Ons *Heeren* 1664. Als *Diakenen* waren de *Broeders*:

Dirik van Herwynen, Boekhouder.
Ian Erkelens, Goſensz.
Gerard Baan, Heeren Okkersz.
Iohan Boedonk, Pietersz.
Marten Oeyens, Abrahamsz.
Paul Eelbo, Danielsz.
Balthaſar Walen, Heeren Arendsz.
Pieter van Slingeland, Iansz.
Iohannes van Eyſſel, Kornelisz.
Willem vander Rad, Iakobsz.
Adriaan Braats, Govardsz.

In welk voorſz *Huys*, ſtaande *Buyten* de *Vrieze-Poort*, begonnen met 24 oude *Mannen*, nu omtrent 50. *Mannen-* en *Vrouwen*, werden verzorgd van alle 't geen tot 'er Levens onderhoud dienſtig en noodig is, door *Pouwels Jansz.*

't Oude-Vrouwen-Huys der Diacony

Oude-Vrouwen-Huys der Diacony.

TOen mede Opgerecht, in welk voorſz Huys, ſtaande inde *Vrieze-Straat* begonnen met 20. Oude *Vrouwen*, zijnde nu in getal omtrent 40. mede op gelijke Wyze werden verzorgd, door Aryen de Reus. Onder d'Opper-be ſtieringe der *Diaconye*, beſtaande uytte *Broederen Diakenen*, boven aange wezen.

KAP

KAPPELLEN IN DORDRECHT, enz.

Wel eer geweest hebbende, of noch zijnde.

Vierde HOOFD-STUK.

't H. Sacraments, en de Wijnkoopers Kappelle.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 1325. onder de Bestieringe van een Deken van 't Wijnkoopers Gilde. Had wel eer een Outer met een Koor ofgeschoten, op welken Outer de Minrebroeders meest alle dagen 's morgens vroeg Dienst deden. En de Augustinen een Sondaagse Misse lazen. Wijnkoopers Kappelle. I.

In welke Kappelle, na verandering in den Godsdienst, de grond tot 'et oprechten van de Walse Gemeente is geleyd, zoo My bericht is van den Ed. Heer Burgermeester *Johan* van *Neurenberg*, wiens Vader en Groot-Vader, Wylen Leden van die Kerke waren. Blykende ook uytte Overblijffelen van *Les Dix Commandements*, daar blyven staan, na Verplaatsinge van de Kerk, als aldaar d'Yzer-Wage was opgerecht, gelijk Ik, en andere met My, menigmaal hebben gezien, voor dat die Kappelle den Merchants Avonturiers van den Engelschen Stapel tot een Predik-Plaats was ingeruymd.

L'EGLISE WALLONNE,

Gezeyd de Françe Kerk binnen Dordrecht.

IS Hersteld in 't Jaar Ons Heeren 1586. door *Jaques de la Dreve*, Dienaar des Woords Gods. En eerst door de zelve: *Gerard de Brun*, *Bastien Clincquan*, Ouderlingen: *Martijn Cavillon* en *Piere Barron*, Diakenen, Bestierd en Geleyd. France Kerk.

Ministres de la Parole de Dieu, en Cette Eglise.

1586. Jaques de la Dreve Appellé á Dord,
1587. Jaspard Uzile.
1592. Jean Polyander, Appellé Professeur en la S. Theologie á Leyden 1611. Tre-

 passé

passé en la ditte Ville, le quatriesme de Feburier 1646. Agé 78. Ans.

1612. Daniel de la Vigne. Confirmé par Monsr. Iean Polyander, l'Onzieme de Mars. Decedé le Neufjeme de juillet 1628.

1629. André Colvius. Confirmé par Monsr. Iean Polyander, le vingtjeme de May. Ayent esté Prescheur Domestique á VENISE, de l'Ambassadeur Mr. Iean Berck, en l'Anneés de Nostre Salut. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. & 1627. Morut le Premier de juillet 1671.

1655. Nicolas Colvius. Confirmé par Monsr. Charles de Rochefort, Pasteur en l'Eglise de Rotterdam, le Tresieme de juin. Appellé á Amsterdam, 1656.

1656. Iean de Lanoy. Confirmé par Monsr. André Colvius, Pasteur en Ceste Eglise le Cincquieme de Novembre, Trepassé le vingt & Cincquieme de Decembre 1672.

1669. Iean Prevot. Confirmé par Monsr. Iean de Lannoy, Pasteur en Ceste Eglise, le Trentieme de Septembre.

1673. Claude-Benjamin Charpentier, Confirmé par Monsr. Henry des Marest, Pasteur á Delf, le vingt & deuxieme d'Octobre.

1674. Samuel Pothuc, Appellé le de Novembre.

En zijn tegenwoordig van de *Françe-Kerk* vergaderende, in de *Magdalenen* of *Gast-Huys-Kerk*.

Predikanten,

Les Messieurs:

Claude-Benjamin Charpentier. | Samuel Pothuc.

Ouderlingen,

Les Messieurs:

Jaques de Mewen, &c. aux Ancien-Conseil de Dord:

Corneille de Bevere, Seigneur de West-Yffelmonde, &c. aux Ancien-Conseil de Nostre Ville de Dord:

Jaques de Hoogstraten, aux Ancien-Conseil & Escevin de cette Ville.

Denijs Gysen, Tresorier sur le Grand Comptoir, de la dicte Ville.

Diakenen,

Arnold Walraven.
Matthias Paradijs.
Iean de Straten.
Paul de Brun.

Stichting der Engelsche Court-Kerk

Engelsche Court-Kerk.

NA dat de *Gemagtigden* van Onze *Ed. Groot-Achtb.* Heeren der Stad Dordrecht, metten *Gemagtigden* vande *Merchants-Avonturiers* van den *Engelschen Stapel*, waren verdragen, nopende 't Overbrengen der zelver *Court*, van *Rotterdam* in onze voorsz *Stad*. Hebben mijn *Ed. Heeren* voornoemt opten 6. van *Louw-maand*, beraamd, en opten 15. van *Sprokkel-maand*, 1656. (* Resumptie, * Hervatting) vast gesteld, ten dienste van gemelte *Koopluyden*, de *Wijn-Ko*

pe

ers *Kappelle*, zijnde toen *d'Yzer-Wage*, in een *Kerk* te doen veranderen, ge-
jk Gevolglijk wierd gedaan, als *Burgermeesters* en *Tresoriers* waren,

De HEEREN:

Ir. Jakob de Witt, Heeren Kornelisz.	Kornelis Vaans, Iohansz.
Ir. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz. Heere van Naaldwijk.	Francoys Rees, Mattheusz.

De Societeyt van de Engelsche Merchants Avonturiers.

Die Gemeente alhier komende, is omtrent 16. Jaren bediend geweest, door Mr. *Thomas Marschall*, tegenwoordig Doctor der H. *Theologie*, *Rector* van *incoln-College*, inde *Universiteyt* van *Lincoln*. Werd tegenwoordig bediend als Predikant, door Mr. *Philip Bowie*, Doctor *Philosophie*. Daar en zijn geen *Ouderlingen* in deze Kerk. De *Diakenen* werden aldaar alle Vierendeel Jaars wee uytten *Koopluyden* verkozen, daar van d'een d'Aelmoessen, an de Duer taande, van de Gemeente ontfangd, en Versameld en Deeld de zelve daar iy acht het noodig is, weder uyt: doende Rekening aan zijne Navolgers. Sondags voor en na de Middag, werd gewoonlik aldaar Gepredikt, en voor 'et Zingen, leest den Predikant (*in Inferiori Cathedra*) een Psalm en twee Kapittelen uytte H. Schrift. Predikt ook in de zelve *Court-Kerk* opten 25. Mey, ls wanneer des Konings Geboorten-dag werd gevierd. Zijn tegenwoordig nde voorsz Kerk Diakenen, Mr. *Samuel Bubwith* en Mr. *Robert Hartley*.

S. Lijsbetten Huysken of Kappelleken.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Vermeld in 't *Klep-Boek*, 1472. 1479. 1486. Stond aan de *Poort-zy* tusschen *Tollebrugs-* en *'s Graven-Straatkens*. S. Lijsbetten Huysken. III.

S. Ioesten Kappel.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Vermeld in 'et *Klep Boek*, 1472. 1486. 1528. 1543. 1582. In *Scepenen-Brieven*, 1534. 1584. Stond aan de *Poort-zy* achter in 't *sGraven-Straatken*, by der *Zelling* van der *Nieuwer-Haven*, veranderd in *Wooninge*. Waar omtrent, eer dat de Nieuwe Haven was, en sGraven-Straatje die Naam droeg, Ik achte dat den 4. *Dirk*, en 5. *Grave* van *Holland* in 't Jaar 1048. sich had wezen *Verlustigen*, na *Overwinning* zijner *Vyanden*, op *Stabboem*, zijnde de *Water-kant* langs de *Merwede*, zoo S. Joesten Kappel. IV.

 genoemd

genoemd eenige Honderden Jaren na 'et voorsz *Voorval*, in verscheyden *Scepenen-brieven* en *Kennissen*, als volgd: op S. *Clemens dag* in 't jaar 1404. verborgde *Pieter Schaert Dirksz.* hem zelven op een Pond Hollands 'sjaars in 't s'Graven-straetken, daar die uterste Stove op staet, naest den Stab-boem, roerende van den Ghiselscap 's Woendages na *Elf duzend Maagden-dag*, in 't jaar 1404. een achtendeel van een Toorn, after 't Huys *Henegouwen*, opten Stabboem. Op S. *Marcus-dag* 1409. 't vierendeel van den Huyze den *Gulden Leeuw*, staende by de Tollebrug, aen de Poert zy, tot aen den Stabboem.

Onzer L. Vrouwen Kappelleken.

L. Vrouwen Kappelleken. V.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 13... Stond eertijds over den *Dwars-gang*: welk My toeschijnd dat 'et het *Kappelleken* van 'et *Kleyn Beggijn-Hof*, fol. 156. aangewezen, wel mochte hebben geweest: *Veranderd* in *Wooninge.*

Onzer L. Vrouwen Kappelle.

L. Vrouwe Kappele. VI.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1313. Stond inden *Hoek* van de *Krommen-Elboog*, was verzien met een *Outer*, in 't Jaar 16... *Veranderd* in *Wooningen*, werdende het *L. Vrouwen Erff* in 't Jaar 1548. *Vermeld* in 'et *Klep Boek*. De Bestieringe vande voorsz *Kappelle*, stond aan de *Buren*, en hadde voor 't Jaar 1570. tot

Dekens,

Aart Hugensz.	Adriaan Back.
Toenis die Kennip.	Jan Joestensz.

Onzer L. Vrouwen Kappelle van de Ploeg.

L. Vrouwe Kappelle vande Ploeg. VII

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... was verzien met een *Outer*, Stond eerst aan de *Vest* beneffens de *Mennebrugs-Toorn*, daar na *Verplaatst* in 'et *midden* vande *Vriezen-Straat*, drie *Huyzen* vande *Muelen*, na voren toe. Werd vermeld in 'et *Klep-Boek*, in 't Jaar 1445. In een *Acte-Boek*, 1541. De *Bestieringe* van deze *Kappel*, stond aan de *Buren*. Van welke Kappelle word verteld datte *Kinderen* van S. *Machuyt* aldaar werden Geholpen en Genezen. En is gemelte Kappelle door *Adriaan* den *Rodre* 1613. *Veranderd* in *Wooningen.*

S. Lau-

S. Laurens Kappelle.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 14... Werd vermeld in een *Acte-Boek* 1494. Inde *Boeken der Verpondinge* 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 594. 1595. 1596. 1697. 1598. 1599. 1600. enz. Stond opten *Hil*, waar na e *Huel*, daar omtrent gelegen, en 't *Straatje* in de *Breed Straat*, tegen *Elf-Huyzen* uytkomende, wel eer den Naam droegen *S. Laurens-Brug-* en- *traatje*, te zien inde *Acten-Boeken*, *Scepenen-Brieven*, en andere *Bewyzen*. n is de voorsz *Kappel veranderd* in *Wooningen*. S. Laurens Kappelle. VIII.

Ter *Stad* uytgaande, onder de * *Buurt* van *S. Adriaan*, in 'et *Voor-Stedeken*, u in 't gemeen genoemd den *Dorren Boom*, of wel de *Verbrande Buurt*, om at 'et in 'et Jaar 1629. by na geheel in *Assche* raakte, daar in stond wel eer

* Parochie.

Onzer L. Vrouwen Kappel van den Dorren-Boom.

GEsticht in 't Jaar Ons *Heeren* 1317. Waar verteld word, datte *Luyden* met *Koortschen* beladen, aldaar plachten *Geholpen* en *Genezen* te worden, die an ter *Gedachtenisse* in de voorsz *Kappelle* haar *Kousebanden* ophingen. En och zeer vele waren te zien in 'et Jaar 1572. Hier zijn de *Kappellen t' Ende*, en ebben de *Mirakelen* UYT. L. Vrouwen Kappelle van den Dorren-boom. IX.

Wy treden te rug inde *Stad*, en zullen aldaar Beschryven

De Engelsche Kerk.

N 't jaar Ons *Heeren* 1635. opten 22. van *Zomermaand*, is by mijn Ed. *Achtb. Heeren* van *Dordrecht*, Geordonneerd dat men achter het *Wees-Huys* in 'et *tolken-huys* des *Kloosters* van *Marien-born*, gelegen in Heer *Willem-Oskens-traatje*, aan den *Dwars-gang*, gezeyd *Bysterveld*, een *Engelsche Kerk* zoude naken, als *Burgermeester* en *Tresoriers waren*, Engelsche Kerk. X.

De HEEREN:

Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz.
ohan Berk, Dirksz. | Kornelis Schouw, Roelandsz.

En is toen gevolglijk bequaam gemaakt tot een *Kerk*, verzien met een *'redik-Stoel*, *Hekken*, de Zit-plaats der *Predikanten*, *Ouderlingen* en *Diake-en*. Werdende gewoonlik in de voorsz Kerk op des *Heeren-dag*, en op Publyke *Bede-dagen* Tweemaal Gepredikt, en Viermaal 's jaars het *H. Avondmaal* be-

 diend

diend en Onderhouden. Predikant, Ouderlingen en Diakenen nu in Dienst zijnde, hebben Wy fol. 170. aangewezen.

't Preek-Huys der Doop-gezinde, gezeyd de Mennoniten of Mennisten-Kerk.

Mennifte Kerk. XI.

IS in 't jaar Ons *Heeren* 1624. van een *Woon-huys* inde *Breed-straat* toegesteld, tot een *Vergader-Plaats*, om daar in haar *Gemeente* te *Versamelen* en *Gods-Woord* voor te dragen, welk gewoonlik op des *Heeren-dag* Smorgens werd gedaan, als mede op openbare en gewoonlijke Bede-dagen, en werd aldaar viermaal 's jaars het H. *Avondmaal* bediend en Onderhouden, zijnde in dit Preek-Huys een Predik-stoel, de Bank of zittingen der Leeraren en * Armen-Bezorgers, enz. Welkers Vergader-Plaatzen, (eerze Verenigde) zijn gehouden in sHerboeydens- en in *Willem-Oskens-straatjes* : in de *Vrieze-straat*, Op'et *Beggyn-hof*, in de *Breed-* en *Vis straten*, enz.

* Diakenen.

Gods-dienstige Kameren en Wooningen, gezeyd Fondatien of Pieuse Gestichten, wel eer in Dordrecht enz. geweest hebbende, of noch zijnde.

Vijfde HOOFD-STUK.

De Kameren van Heer Herman Haek.

Kameren van Heer Herman Hack. I.

IN 't jaar Ons *Heeren* 1514. opten 12. van *Wintermaand*, zijn by Heer *Herman Haak*, Heeren *Hermanszoon*, *Priester* : En *Knunnik* ter *Grooter-Kerk*: Gesticht Vier *Steene-Kameren*, bestaande in Acht Wooningen, ten gebruyke van Acht *Arme-Menschen*, en zijn daar van *Collatores* de *H. Geest-Meesters* ter *Nieuwer-Kerk* inder tijd. En nu op 'et jaar 1675.

De HEEREN:

Kapt. Aarnoud Praam, Dideriksz.
Gijsbert van Botland, Abrahamsz. uytten Veertigen dezer Stede.
Mr. Anthoni van der Mast, Heeren Johansz uytten Ouden Oud-rade dezer Stede.
Alexander de Hoog, Lazarusz, uytten Veertigen dezer Stede.

De

De Kameren en twee Fondatien van de Oemen.

GEsticht in 'et jaar Ons *Heeren* 15... Staande bezyden *'t Nieu-Kerk-Hof*, Veranderd in *Wooninge*. Kameren van de Oemen. II.

De Kameren van Pieter Damasz. [van Slingeland] gezeyd Burgermeesters-Poortje.

GEsticht in 't jaar Ons *Heeren* 15.... in *Heyman-Suys-straat*, bestaande in 24. *Wooningen*, de voornoemde Heer *Pieter Damasz.* was *Burgermeester* in 't jaar 1505. en zijn van die *Wooningen* ten gebruyke van d'Armen, *Collatores*: Burgermeesters Poortje. III.

De Kameren, genoemd Konings Hof.

GEsticht in 't jaar Ons *Heeren* 1595. in *Marien-born-Straat*, by Wylen de Heer *Adriaan* Koning, *Dirksz.* *Schepen*, *Wees-Verzorger*, enz. en van zijn Huysvrou Juffr. *Lucretia Oem*, Heeren Kornelis *dochter*, waar voor, boven de Poort, onder een dood geraamte of *Sceleton*, leggende tusschen de Wapenen der Stichters, is te lezen: Konings-Hof. IV.

Dat ick wel gaf is my gebleven,
En dat ick hielt heeft my begeven.

Binnen de Poort voor-hoofts zietmen 7. beknopte Wooningen, en een ter slinker zyde, ten gebruyk van 8. *Oude Vrouwen*, al 'er leven lang, werdende daar-en-boven, 's jaars verzorgd met 10. Tonnen Turf. Ter Rechter hand is een Bleyk-veld, ter Slinker een Thuyn, en voorts wat 'er noch meer tot gerief te zien en te vinden is. Zijn hier van Voogden en Opzienders:

Jan van Eyk, Klaasz.
d'Hr. Alexander de Hoog, Lazarusz.
Jan vander Boef, Fransz.
Dirk de Leeuw, Jakobsz.

De

De Kameren van Broer Kornelis Adriaansz.

Broer Kornelis Kameren. V.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren 15... in 't *Steeg-Over-Sloot*, by Broer *Kornelis Adriaansz.* die 1581. te Brugge Overleed. Bestaande in IV. *Wooningen*, ten gebruyke van *Armen*, en zijn daar van *Gifters* en *Collatores*:

Symon Braat, Klaasz.
Wouter Verbraak, Woutersz.
Mr. Kornelis Hechtermans.
Willem van Dijk.

Arend Martensz. Hof.

Arend Martensz. Hof. VI.

GEsticht in 't Jaar 1625. Wylen Heer *Arend Martensz.* Heere van Oost-Barendrecht en Schobbelands-Ambacht, Schepen, &c. En Begiftigd van zijn Ed. derde Huysvrou, Vrou *Klementia* van *Beaumont*, Ambachts-Vrouwe vande Kleyne-Lind, &c.

Boven de Poort van dit Gesticht, zijnde van Bentemer-Steen, zijn uytgehouwen twee Vrouwen, dragende een Schild, verzien met de Wapenen der Stichters, en zijner Huysvrou. Waar boven staat:

Vita Vapor. dat is: *'t Leven is een Damp.*

Wat hooger op de Kantelen, op en nederdalende,

Naakt Kom Ik,
Naakt Scheyde Ik.

Onder 't Wapen is te lezen:

Dat de Oude Vrouwen haar dragen, gelijk het den Heyligen betaamd, Tit. 2. 3.

BInnen komende, is ter Rechterhand vande omgaande Trans, 't Vertrek, de Kamer of zale, der Voogden, en Gifters, Afkomelingen en Nazaten vanden Heere Stichter. En voorts zijnder XXXVIIJ Fraye-luchtige en vrye woningen voor zoo veel Vrouwen, all'er leven durende, daar en boven verzien met 20 tonnen turf's Jaars, weekelijk tot'er onderhoud 20 stuyvers, noch de weken van Paesschen, Pincxsteren en Kers-Feest 40 stuyv. boven vrydom van alle Inposten. Vorder is dit gesticht verzien, met een grooten, moyen, en vermakelijken Hof, in vieren, met gekassyde Kruys-wegen, afgedeeld en onderscheyden. Bepland en bezaayd, met velerhande Boomen, Heesteren, Planten en Kruyden, (daar in elke Vrou haar bysonder Tuyntje heeft) hebbende

bende in 't midden des kruys-wegs een ſchone overdekte Born-Put, met opklimmende en nederdalende Emmeren, ter rechter-hand vanden Omgaande trans, een groote en gerieffelike Regen-bak, ter Slinker-hand een koets-ſtallinge, ter Nieuwer-ſtraat uytkomende.

De Voogden en volkomen macht-hebbende Gifters dezes Geſtichts beſtaan in drie Hoofden, en zijn:

I. De Ed. Heer Jakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon Heere van Zwindrecht, &c. Burgermr. &c. dezer Stede. Dochters Zone van wylen den E. Heere Stichter.

II. Vrou Sofia van Beveren, Heeren Kornelis dochter, Vrouwe van Hardinx-veld, &c. Dochters dochter vanden overledene Heere Stichter. Weduwe wylen de Ed: Heer Pieter de Rovere Heeren Pompejuszone, Heere van Hardinx-veld, &c. Bailju van Zuyd-Holland, &c.

III. De Kinderen en Oiren van Zalr. Vrou Rynsburg van Beveren, Heeren Kornelis dochter, mede dochters dochter van gemelte Heere Stichter (die getroud was met den Ed. Hr. Willem Paats, Burgermeeſter van Leyden, Hoog Heemraad van Rijn-land, &c.) als:

1. De Ed. Hr. Kornelis Paats, Schepen in Wetten der ſtad Leyden, &c.
2. De Ed. Hr. Diderigh van Leeuwen, van Leyden, Oud Burgermeeſter der Stad Leyden, Hoog-Heemraad van Rijn-Land, &c. als ten Echt gehad hebbende Vrou Alida Paats.

Over deſen Geſtichte is opten 10. van *Grasmaand* 1670. aengeſteld, by voorgenoemde Heere en Vrouwe Regenten, tot

Rentmeeſter,

Den Hr. Pompejus Berk, Heeren Dirks zoon, Schepen in Wetten dezer Stede.

Hebbende ook bewind van 600. gulden 's Jaars, tot bevordering van behoeftige * Oeffenaars, ſich inde H. * God-Geleerdheyd Oeffenende. En is nu in plaatze van den voorſz Heer Berk, Rentmeeſter *Hugo* van *Dijk*, *Leendersz.* * Openbaar Beampt-Schryver.

* Studenten.
* Theologie.
* Notarius Publicus.

Maar zoo veel aangaat de Makinge van Vrou *Klementia* van *Beaumont*, boven gemeld, heeft daar van Bewind, en is Rentmeeſter den Boekhouder der *Diacony* inder Tijd. Die ook daar-en-boven 't Beſtier heeft van 6400. gulden Hoofd-geld, welker vruchten dienen voor vier Jonge Luyden ſich Oeffenende in de God-Geleerdheyd.

De Kameren van Moeſien-broek.

GEſticht in 't jaar Ons *Heeren* 15... in Heer *Matthijs-ſtraat*, gezeyd *Kolff-ſtraat*, by *Adriaan* van *Moeſien broek*, Heeren *Govardsz.* die in 't Jaar 1571. 1572. was Burgermeeſter van 't Gerecht, 1559. 1560. 1571. 1572. Sche-

Moeſien-Broeks Kameren.
VII.

Schepen, en 1554. 1555. Raad in Dordrecht. Welke Kameren bestaan in iij. *Wooningen* voor *Armen*, en zijn daar van des zelfs Erfgenamen, *Collatores*:

De Kameren van Saris van Slingeland.

Saris van Slingelands Kameren. VIII.

GEsticht in 't jaar Ons *Heeren* 14 ... in de *Vrieze-straat*, Werden vermeld in een *Acte-boek*, op de jaren 1497. 1498. Welken *Saris* van *Slingeland* in 't jaar 1480. zijnde van de *Kabbeljausche zyde*, met Heer *Jan* van *Egmond*, en by hebbende *Knechten* in twee *Rijs-Schepen* verborgen opten 6. April, in heldren Dage de *Stad Dordrecht* holp in nemen, vinde den zelven *Schout* van *Dordrecht* 1481. 1497. 1498. te hebben geweest, en in 't jaar 1495. eerste *Artillery Meester*. Zijn *Steene-Kameren* bestaan in vj. *Wooningen* voor *Armen*, daar van *Collatores*:

De Kameren van Pieter Henriksz. van Slingeland: gezeyd den Ermen-Hof.

Ermen-Hof. IX.

GEsticht volgens *Uytterste Wille* vande voorsz *Pieter* Henriksz. van *Slingeland*, gemaakt opten 25. van *Loumaand*, in 't jaar Ons Heeren 1542. Weder Vergroot by de *Erffgenamen*, *Jan Pieter* Henriksz*oon*, en *Beatrix Pieters dochter*, in den jare 1593. Zijnde 24. *Wooningen*, inde *Vrieze-straat*, werdende gegund om te Bewoonen, aan Arme-en-Oude-Vrouwen; onder Voorwaarden, indien yemand van de Erfgenamen Begaaft, of met haastige Ziekten quame besmet te werden, in een van de zelve Huyskens, aldaar Gediend en Genezen zoude moeten werden, en indien yemand van de voorsz Vrouwen, zonder Kinderen ofte Kinds-Kinderen kwame te Sterven, dat des zelfs naar te laten Goederen zoude vervallen ten Behoeve van de voorsz Kameren. En werd het *Bewind* daar van by de *Nakomelingen* van dien waar genomen. En voor als nu by d'Heer Mr. *Jakob* van *Mewen*, &c. Heeren *Johansz.* uytten *Oud-raad* dezer *Stede*.

Kameren uytten Huyze van Heer-Iansdam, Muys van Holy, Blyenburg, enz.

Kameren uytten Huyze van Heer-Jansdam. X.

GEsticht in 't jaar Ons Heeren 15 ... staan inde *Vis-straat* tegen over de *Begginen-Brug*, zijn iij. *Wooningen* voor *Armen*, en zijn *Collatores*:

Kame-



DUS MAELDE MARGARYT HAER UITERLYKEN SCHYN,
ALS STONDZE VOOR ONS: MAER, OM HAEREN GEEST IN TAELEN,
IN KONST, IN KENNIS, EN IN GODVRUGT T'ACHTERHAELEN,
SCHEEN NESTORS LEVENS TYD NOCH WEL TE KORT TE ZYN.

S.V. Hoogstraeten.

Kameren uytten Huyze van der Linde, en by gevolg Muys van Holy.

GEsticht in 't jaar Ons Heeren 15... eerst opgerecht inde *Gang* der *Augusti-nen*, uytkomende inde *Nieu-straat*: Maar na dat die tot een Straat is gemaakt 159.. (nu genoemd de *Hof-Straat*) zijn in Wisseling Heer *Jakob Muys* van *Holy*, ingeruymd vj. *Wooningen* voor *Armen* in 'et *Groot-Huys* op 'et *Beggijn-Hof*, met noch een *Jaarlijks-Byslag*, welk aan de *Armen* daar woonende, werd, na hoe grootheyd, ter gewoonlijke tijd omgedeeld, 't zy an Turf als anders. En zijn *Collatores*: Kameren uytten Huyze van der Linde. XI.

Geleerde Mannen, en Jonk-Vrouwen VAN DORDRECHT.

Zeste HOOFD-STUK.

Geleerde Ionk-Vrouwen.

JOnkvrou ANNA SUYS, uyt Heeren Geslachte, Geestelijke Maagd, welke van wegen haar yverige Godzaligheyd, zuyvere Zeden, en ongelooffelijke Geleerdheyd, haren Aal-oude en Doorluchtigen Stamme, grooten Glans heeft aangebracht. Aan gemelte Genaden-rijke Ionkvrou (ANNA) zijn te lezen eenige *Latijnsche Rymen*, van *Grudius*, met haar Edts Antwoorden.

Indien UTRECHT oyt praalde met Ionkv. ANNA-MARIA VAN SCHUURMAN! Wy vinden gelijke stoffe om de gezegende Herssenen van onze DORDRECHTSCHE Parel in

Jonkv. MARGARITA GODEWYK voor te stellen: die niet alleen is ervaren inde Griecksche, Latijnsche, Italiaansche, Fransche, en Engelsche Letteren, maar, neffens haar Moeder-taal, de zelve grondig verstaat. Begrypende mede de Hebreeusche-Boek-staven. Rymende geestig op nette en wisse Dicht-voeten. Zijnde uytstekende Konstig met de Naald na 't leven af te Malen, Gedaant-nabootzing, Landschappen, Water-vallen, Hoven, Tuynen, Bloemen, Uytsichten, Sloten, Sterkten, Huyzen, Stroomen- en Zee-bevaringe, met allerley slag van Schip-gevaart. Kunstig in Schilderen, met Oly- en Water-Verwe, in Teykenen met Pot-lood, Kool, en met de Penne. Schryvende aardig op Glas. Verstaande de Maat-zang, en Spelende op de *Clave-Cimbal*, en wat dies meer en by ons niet gedacht is. Zoo dat Wy, schoon niet voor hebbende, de Geleerdheyd en Wetenschappen van onze Inboorlingen, by 'er leven,

ven, te vertoonen noch op te halen, ons efter verplicht vonden, om datze zoo zelden inde Vrouwelijke Kunne (Sexe) voor vallen, die van onze reeds gemelte Parel, (MARGARITA) op'et *Toneel* van luyster te doen verschynen, en alhoewel Jonger in Tijd, evenwel in Orde (behoudens der Mannen-Opperwaardigheyd) mede voor aan te zetten, en opten *Schouwburg* van Eeren te plaatschen.

Geleerde Mannen.

DOctor ADAM BOGAARD, geboren tot Dordrecht, van een seer Oud en eerlijk Geslacht, een Zone van *Willem Bogaard*, die 1423. Schout van Dordrecht was, is geweest Hoog-leermeester, &c. (Professor) in de Genees-Konst, Anno 1442. en Hoog-School-bestierder (Rector) der Hooge Schole van Leuven, alwaar hy storf 1482. aldaar begraven in S. Peters, onder een Zark met een Kopere Plaat.

THOMAS EVERARDI, is geweest Preek-Heer en Leeraar in de God-geleerdheyd tot Leuven, was in 't leven 1487.

Dr. JACOB BOGAARD, Zone van den voornoemden *Adam Bogaard*, was eerst Genees-Meester van Antwerpen, daar na 36. Iaren Hoog-leer-meester in de zelve Kunst, en Hoog-School-Bestierder van Leuven, gestorven 1520. den 17. van Hoymaand, begraven in S. Peters Kerk, by 't Outaar van S. Lucas, en worden uyt eenige Rijm-dichten, op zijn Graft deze volgende gelezen:

Sancta Maritalis servavit fœdera Lecti,
Charus septenæ prolis honore Pater.
Conjuge defuncta thalamum tædasque perosus,
Sacra sacerdotis munia castus obit.
Annis triginta nec non sex dogmate certo
Hic docuit Medicas Gymnasiarcha Scholas.

Heeft geschreven Uytleggingen op de Oeffening (Practijk) van Avicenna, verdeelt in vijf Stukken, (Volumina) genoemd *Collectorium M. Iacobi Bogardi*, metter Hand geschreven, (M. S.) te vinden in de gemeyne Boekkery (Bibliotheque) van Antwerpen.

Mr. IACOB BOGAARD, Zone van Mr. *Arnold Bogaard*, Raads-Heer van Mechelen, en Zoons Zone van den voornoemden *Iacob Bogaard*, is mede geweest Raads-Heer van het Raad-Hof (Parlement) van Mechelen, en daar naar Ridder, Raads-Hoofdman (President) van Vlaanderen, ende Aangezeyde Raads-Hoofdman (Gedesigneerde President) van Mechelen, alwaar hy leyd Begraven.

Vader (Pater) MATTHIAS WENTSEN, geboren te Dordrecht, van seer treffelijke Ouders, Zone van Mr. *Iohan Wentsen*, is geweest eerst Gardiaan der Grauwe Munnikken tot Antwerpen, en daar na Commissaris Generaal van die Orde aan deze zyde van 't Gebergte, heeft geschreven en doen Drukken een Boekxken, genaamd *Bondelken*, of *Fasciculus Myrrhæ*, storf in zijn Convent te Dordrecht, Anno 1547.

THOMAS MONTES, geboortig van Dordrecht.

Broeder KORNEIS ADRIAANSZ. gezeyd *Broer Kornelis*, geboren 1521. Zone van Mr. *Adriaan Kornelis Woutersz.* Herder (Pastor) van de Nieuw-Kerk binnen Dordrecht, wierd Minre-broeder te Brugge 1548. alwaar hy Openbaarlijk Geleerd heeft, omtrent de dertig Iaren, zijnde ervaren in Drie Spraken, te weten, Latijnsche, Grieksche en Hebreeusche. Door zijn Predicatien en oproerige Sermoenen die hy dede Anno 1566. 1568. en 1572. tegen de Geusen (die men doen ter tijd soo noemde) seer vermaard, was welsprekend en vleyende van woorden, nochtans van nature genoeglijk, en met welke men spotte en gekte, welk genoeg blijkt uyt de Predicatien die in allen menschen handen zijn, welke de Lezers tot overvloedig lacchen en tot Gramschap verwekken.

Hoe-

Hoewel de Wel-geleerden *Ianus Lernutius* als *Franciscus Sweertius* getuygd in zijn Ne-erlands Athenen) zeyd, van hem gezien : hebben, Ongedrukte en zeer Geleerde redicatien, die zonder twijffel in die ver-'arde tyd zijn weg geraakt, of noch in :nige plaatzen schuylen. Daar is in open-aren Druk een Boekje by hem gemaakt van : Zeven Sacramenten. Noch, Den Spiegel of ytlegginge over de Thien Geboden, Ge-:ent te Brugge, by *Corijn* van *Belle*, *Cum ratia & Privilegio.* Hy was in alle plaatzen ıvertzaagd, want van wat voor Staat of oogheyd zijn Toehoorders waren, berif-:de die vryelijk, Bisschoppen en Vorsten aren hem als den gemeenen Man, en dat r oordeelde hem te mishagen, dat bestrafte r openbaarlijk en met opgezetten wille, *iit* Anno cIↄ.Iↄ. LXXXI. *Prid. Idus Iulii*, ıd 60. Jaren. *Stephanus Lindius*, Priester, eft twee Geleerde Latijnsche Brieven aan :m geschreven, die gedrukt zijn Anno :67. met dit Opschrift: *Venerando Patri, atri, Cornelio Dordraceno, Sacræ Theologiæ ofessori, & Concionatori Celeberrimo in Mo-sterio S. Francisci, Brugis.* Dat is: Aan den :rwaardigen Vader, Broeder Kornelis van ordrecht, Hoog-leermeester in de God-ge-:rdheyd, en zeer vermaarden Prediker in t Klooster van S. Franciscus tot Brugge.

M'. KORNELIS DE KONING ıN BLOYS, Wylen Rechtsgeleerde, eft in zijn Vaderland groote eere en weer-ʒheden bediend, na dat hy Borgermeester ı Delf hadde geweest, Afgezand (Am-Taduer) van de Staten van Holland en :ſt-Vriesland, op de Handeling vande 'ede tot Gent, met Willem Prince van ange, daar na Raads-Heer van 't Hof van olland, ende Bezorger (Curateur) der oge Schole (Academie) te Leyden, :ft zijn Leven en Eer-Ambten mette od verlaten in s' Graven-Hage, in 't .r 1582.

Heer WILLEM VANDER LINDE, AMASZ. geboren tot Dordrecht in 't .r 1525. uyt het eertijds Edele Geslacht ı der *Linde*, in den Jare 1421. met de 72. rpen verdronken, twaalf Jaar oud zijnde, heeft by de Meranen (Dorp in 't Graafschap Hoogstraten) 3. Jaren Leer-Oeffening ontfangen, (Gestudeerd.) Heeft strax daar aan de Wijs-begeerte (Philosophie) te Leuven geleerd: en daar na de God-geleerdheyd onder *Ruardus Tapperus*, *Iod. Tiletanus*, en *Ioan. Hasselius*, en de Grieksche en Hebreeusche Talen onder *Rutgerus Rescius*, en *Andreas Balenus*, en ten dien eynde in Vrankrijk gereyst zijnde, om de Uytlegginge der Rabbinen beter te leeren smaken, heeft aldaar heel vrundzaam omgegaan met *Iohannes Mercerus & Adrianus Turnebus*, Hoog-leermeesteren in die Tale. Te Leuven 1552, wederom gekeerd zijnde, werd Gevorderd (Gepromoveert) Leeraar (Doctor) in de God-geleerdheyd, en 's Jaars daar aan tot Hoog-leermeester van de nieuwe opgerechte Dilingaansche Hoog-Schole der Swaven, en aldaar de Heylige Schriften 3. Jaren uytgeleyd hebbende, wierde te Leuven her-roepen 1556. den Hoog-Leeraars Eer-naem ontfangende, wierde daar na Deken der Hof-Knunnikken van s'Graven-Hage, Raads-Heer des Konings, Stadhouder des Bisschops van Utrecht, en Onderzoeker (Inquisiteur) in 't Geloof. Eerste Bischop van Ruremonde 1562. en wierde hem niet eerder toegestaan de bezittinge van zijn Kerk te nemen, als zeven Jaar daar na, en daar in gelaten zijnde, heeft in 't eerst anders niet gehad, als dat aanging een zwaren en gevaarlijken arbeyd van zijn Kerkelijken Leer te her-tugten en te herstellen, is tweemaal Balling geweest, dewijl alles in roere was, door 't geweld en oproer der Soldaten, in 't Jaar 1578. sijn Schapen verlaten hebbende, is den Herder naar Romen gereyst, en is in sijn aankomst by Paus *Gregorius* den XIII. *Stanislaus*, *Hosius*, *Serletus*, en andere Cardinalen heel aangenaam geweest, en ook aan den Koning van Spagne, tot wien hy is gereyst met den Afgesant des Paus, zijn tweede Reyze na Romen was in den Iare 1584. en dezelve volbragt hebbende, is 1588. geworden Bisschop van Gent, en die plaatze nauwlijx dry Maanden bekleed hebbende, sterf opten 10sten van November 1588. oud 63. Jaren. Die meer van hem gelieve te zien, die leze den Cardinaal Cæsar Baronius, *In Notis ad Martyroll. Rom.* XXIII. *Novemb.* en Arnoldus Havensis in *Commen-*

tario de *Erectione Novorum in Belgio Episcopatuum.* Heeft geschreven deze volgende Boeken, waar van de Lijste (Catalogue) ten Bosch Gedrukt is 1584. in 8. en eenigsins vervult door *Valerius Andreæ*, in sijn *Bibliotheca Belgica*, en staan de zelve aldus in orde:

De Optimo genere Interpretandi Scripturas, l. 4.

Tabulæ Analyticæ omnium Hæreseon hujus Sæculi.

Panoplia Euangelica, seu *de verbo Euangelico.* lib. 5.

Stromatum libri 3. *pro Defensione Conc. Tridentini*, adversus Chemnitium.

De Sacrificio Missæ audiendo, sive quonam modo sit Studiosis Dilinganis quotidie audienda Missa.

Dubitantius Dialogus, de Origine Sectarum hujus Sæculi.

Ruevuardus Dialogus de animi Tranquillitate: quo Sectarii omnes ex Suismet Principiis ad Catholicam revocantur Ecclesiam.

De vera apud Romanos Ecclesia contra Vuitebergenses eam Vuiteberga Collocantes.

Apologeticon libri 3. ad Germanos, *pro Concordia cum Catholica Christi Ecclesia*, contra novam Protestantium Confessionem Augustanam ex Lutherana Calvinizantem, Antverpiæ 1570. & pars altera 1578. in 8. Typis Plantini.

Confutatio Confessionis Antverpiensis, zijnde in Nederduyts geschreven.

Apologia Ejusdem contra Illyricum, ook Nederduyts.

Paraphrasis & Castigationes in Psalmum CXVIII. *cum Isagoge & Oratione parasceuastica*, in eundem.

Commentatiuncula brevis *de Cantico Angelico* Allelu-ja.

Responsio pro vero ac vivo Christi corpore in Sancta Eucharistia, adver. Joan. Campani blasphemias.

De Sapientia Cœlesti: ad *Sophiam Lindinam*, Sanctimonialem, JESU Christi Sponsam.

Psalterium Vetus, à mendis Io c repurgatum, & de Græco atque Hebraico fontibus Illustratum.

De modo veræ Confessionis, Nederduyts.

Oratio Synodica, habita in Synodo Ruræmundensi, *de Officio Pastorum.*

Paraphrases in Psalmos XXX. *priores.*

Paraphrases in Psalmos ad Laudes antelucanas Decantari Solitos.

Catechismus in Duyts.

Speculum Sacerdotale: sive Meditationes quibus se Sacerdotes quotidiano præparent Sacrificio.

Exhortatio ad Hollandos, ut redeant ad Catholicam Christi Ecclesiam. Cujus Præfatio demonstrat D. *Thomam fuisse Germanorum Apostolum.*

Mysticus Aquilo, sive Declaratio Vaticinii Jeremiæ Prophetæ: *Ab Aquilone pandetur omne malum*; qua demonstratur non pertinere ad Saxoniam, unde omne malum Ecclesiæ aperiatur, sed ad calimitates Ecclesiæ Illinc orituras.

De Apostolico Virginitatis Voto, atque Euangelico Sacerdotum Cœlibatu, lib. v. pro Conc Tridentino, adversus Chemnitium.

Orationum Theologicarum Eximii Theologi *Ruardi Tapperi* Tomi 11. a *Lindano* in lucem editi, 1577 & 1578. in 8.

De Fugiendis hujus Sæculi Idolis, novisque istorum Euangelicorum Dogmatibus, &c.

De Virtute Ecclesiæ, ad Weertenses, Duyts

Contra Carnivoros, qui vetitis temporibus carnes comedunt, Duyts.

Dogmaticæ Conciones, Bredæ habitæ, quibus doctrinæ de Ecclesiæ Origine, Unitate, Certitudine, ex Prophetis & Apocalypsi Item de Sacramentis, ceterisque Controversiis explicantur, ook Duyts, en 23. in getal.

Concordia discors, sive Confessionis Augustanæ adulteratæ Confutatio.

Labyrinthus Christianus, Duyts.

Dux Viæ ad verum Deum Christum JESUM ook Duyts.

Conciones per Quadragesimam & Adventum.

Conciones in Festis Sanctorum habitæ.

Conciones Catechisticæ aliquot.

Catechismus, Iuventuti Ruræmundensi Scriptus, juxta Concilii Tridentini Doctrinam.

Illuminator Obcæcatorum Calvinistarum Duyts.

Missa Apostolica, seu *Liturgia S. Petri*, *cum Annotationibus, & Apologia pro eadem.*

Glaphyra in Epistolas Apocalypticas S. Iohannis Apostol. ad Episcopos Catholicos, ubi veri Episcopi adumbratur Typus.

Eusebius, sive *De fugienda impœnitentia & de Ingredienda serio angustæ vitæ Euangelicæ via*: ad Clericos Ecclesiæ Catholicæ,

Para

Paraphrasis in VII. *Psalmos Pœnitentiales* ad concipiendum veræ compunctionis Spiritum concinnata. En zijn deze Boeken t'Antverpen, Ceulen, enz. Gedrukt.

De volgende Boeken, zeyd *Valerius Andrea*, volgens het getuyge van *Arnoldus Havensis*, waren noch door den Druk niet in 't licht, maar tot de Pers gereed; of die nu Gedrukt ofte niet Gedrukt zijn, bevelen wy aan en nauwkeurigen Onderzoeker, hy steld an deze:

Theophilus, sive *De Officio pii viri*, contra Cassandrum.

Pro decreto Concilii Tridentini de Purgatorio, contra quartum Tomum Examinis Chemnitii in Idem Conc. Tridentinum.

Epistola Apologetica pro Conc. Tridentino: qua respondetur Præfationibus Chemnitii in nos Examinis iij. & iv. Tomos &c.

Exhortatio secunda ad Hollandos, de Gog & Magog in Belgium adventantibus, cum Præfatione ad Guilielmum Aurangiæ Principem.

Lachrymæ Germaniæ, ad S. D. N. Gregorium XIII. &c. de Clericis non Canonice viventibus.

Cur necessaria sit S. S. Bibliorum Castigatio? ad Gregorium XIII.

Epistolarum lib. iij. *Politicarum*, *Theologicarum & Miscellanearum*, Et quartus *Hebraicarum Quæstionum*, qui habet *Apologiam* LXXII. *Interpretum*.

Romanum Pontificem vere ac merito appellari universalem Episcopum Ecclesiæ Christi.

De Victoria Christi contra Iudæos, & Iudaizantes Bibliorum Interpretes: ubi ordine Alphabetico pluria proponuntur S. S. Bibliorum loca à Judæis modò depravata, & aliter lecta, quam olim vetus legit Synagoga LXX. & Doctissimus D. Hieron. Aquila, Symmachus, &c.

Paraphrasis in Psalmum, Exurgat Deus.

Paraphrasis in Cantica Canticorum, cum *Annotationibus Variarum Lectionum, & trium Linguarum.*

Missa Apostolica: in qua est luculenta & solida Rituum & Apostolicarum Cœremoniarum explicatio.

Christomachia Calvinistica: qua nunc Satanas Christianos conatur Semi-Turcas facere.

Decuriæ locorum, ab Hæreticis nostri sæculi in Patribus aut edendis aut pervertendis Depravatorum.

Epistola ad N. Calvinizantem, ut ad Catholicam redeat Ecclesiam, &c.

Tabulæ naufragii Nicæni, ubi aurea S. S. Canonum & Actorum Nicænorum ramenta ex variis veterum Patrum Scriptis repræsentantur.

Acta Colloquiorum Religionis per Germaniam conciliandæ causa habitorum, potissimum, Anno cIↃ. IↃ. xxx. Augustæ cIↃ. IↃ. xl. Ratisbonæ, cIↃ. IↃ. lvii. Wormariæ.

Hy wierde, volgens het getuygenis van *Wouter* van *Goudhoeven*, in zijn *Byvoegzel* op de *Hollandsche Kronijk*, gehouden neffens *D. Erasmus* van *Rotterdam*, *Hadrianus Iunius*, en *Ianus Douza*, een van de *Vier Geleerste Mannen* in de *Latijnsche Tale*, die in *Holland* geboren waren. Waar by, zeyd den zelven *Goudhoeven*, *Hugo* de *Groot*, als de *Vijfde* wel mag gevoegd werden.

Hr. ADRIAAN VANDER MYLE, Heeren *Arends zoon*: van welke d'Heer *Pieter Bor*, *Christiaansz.* in zijn 27. *Boek*, van 't *Vervolg* der *Nederlandsche Oorlogen* aldus Schrijft:

Wy en konnen hier ook niet voorby gaan, te verhalen het Overlyden van den zeer Geleerden Heere *Adriaan* vander *Myle*, Heere van Bleskyns-Grave ende Dubbeldam, Præsident in den Hove van Hollandt, dewelke de beraetslaginge van het innemen van Breda mede Gecommuniceert geweest zijnde, eenige Maanden daar na, in eene siekte gevallen zijnde van omtrent 14. dagen, ende weder gebetert wezende, sterf haestelijk in den Hage den 16. Juny dezes Jaers, 's Avonts soo hy even aen Tafel was geseten, ende sijn Ed. Huysvrouwe merkende uyt sekere proposten, de haestige veranderinge, hem wat vragende, antwoorde hy, in Godes naem, ende ontsliep daer mede: was een seer Geleert Man in de Rechten en de materie van State, werde in den Jare 1563. Raedt in den Rade van Holland, Zeeland, ende Vrieslandt, hy vertrok in den Jare 1568. met consent van den Koninck van Spangien, onder dekzel van sijne gesontheyd (maer uyt vreze van de strenge Regieringe des Hertogen van Alba, blyvende niet te min by expresse commissie

missie Raedt extraordinaris) naer Italien, hem tot het eynde van den Jare 1572. onthoudende tot Venetien ende Padua, in de beginselen van den Jare 1573. besocht hebbende tot Heydelberge, den Doorluchtichsten Cheurfurst *Frederik Palts-grave*, &c. wert van den selven seer ernstelijk vermaent om na sijn Vaderlant te trecken, om 't selve, ende den *Prince* van *Orangien*, Hoochloff. Memorie, met raedt ende daedt te assisteren. Welcken volgende, is hy derwaerts gereyst, ende wert terstont Raedt van de Staten van Hollandt, neffens sijn Excell. gemaeckt: In den Jare 1575. wert hy neffens andere Gecommitteert op de Vrede-handelinge tot Breda, Anno 1576. opte Vrede-handel tot Gent, Anno 1578. op de Satisfactie van Amsterdam, ende Anno 1579. van wegen die van Hollandt, alleen op de Vrede-handelinge tot Colen, is daer naer ook Gecommitteert in den Landt-Raedt, ende daer voor ende naer oock in de Vergaderinge van de Staten van Hollandt, ende van de Staten Generael t'Antwerpen: daer naer oock Anno 1582. in den Raedt van State neffens den Hertoge van Anjou in Brabant, ende in 't leste van den Jare 1583. Præsident van den Hove van Hollandt, ende terstont naer d'aflyvigheyd van den *Prince* van *Orangien*, oock Raedt neffens den *Prince Mauritius* van *Nassau*, ende niet tegenstaende hy Præsident was van den Hove van Hollandt, is hy gemaeckt Raedt vande Regeeringe, ende in den Raedt van State over de Vereenichde Nederlanden, ende naer het vertreck van den *Grave* van *Lycester*, noch wederom Raedt van State. Somma is in alle gewichtige Landtsaecken gebruyckt geweest, hy was een Man seer yverigh in de Religie, ende een beminder van de Justitie: den vermaerden *Iustus Lipsius*, die als doe in seer groot-achtinge was alhier in Hollandt, ende Professor inde Historien in de Hooge Schole tot Leyden, stelde hem dit Graf-schrift:

Hic situs est
Vir Nobilis & Clariss.
Hadrianus Mylius Arnoldi F. Dordracenus
Iuris Scientia & Titulo Eximius:
Varia Prudentia Præditus, *& ad Varias*
Dignitates Evectus, *Iisque cum sua Laude & Bono* Publico *Functus*:
Consiliarius in Curia Bataviæ, *& in Ea*
Denique Præses:
Vigilans, *Incorruptus*, *& Verus*
Iustitiæ Antistes:
Qui omni Vita Laudabiliter Acta Subito
Obiit xvj. *Kal. Iul. Ann. Chr.* cIↃ. IↃ. xc.
Vixit Ann. LII.
Lector & Patria
Dolete.

Dat is:

Hier leyt begraven den Edelen ende see[r] vermaerden *Adriaen* vander *Myle*, *Arendsz.* geboren van Dordrecht, in de wetenscha[p] der Rechten uytmuntende, met menigerle[y] voorsichtigheyt begaeft, ende tot verschey[den] den Eeren ende Staten beroepen, hebben[de] de selve tot zynen lof, ende welvaert van [de] gemeene beste bedient, zijnde geweest Raed[s] Heere in den Hove van Holland, ende eynd[e]lijk Præsident in 't zelvige, eenen wackere[n] onverbrekelijken ende oprechten Voorsta[n]der der Gerechtigheyd, dewelke zijn gehee[l] leven loflijk overgebracht hebbende, haest gestorven is den sestienden July in 't Jaer v[an] Christi geboorte 1590.

Hy heeft geleeft twee-en-vijftig Jaren [en] ses Maanden, gy Lezer ende Vaderlan[d] meucht u wel bedroeven.

Br. JAKOB NAUCLERUS, geweest Priester, Pastoor, en Canonik v[an] de Kappelle der H. Besnydenisse tot Antwe[r]pen, sterf in 't Jaar 1591. en is aldaar b[e]graven.

Mr. ADRIAAN VAN BLYE[N]BURG, Heeren *Adriaansz.* Heere v[an] Schobbelands-Ambocht, Schout der St[ad] Dordrecht, een Groot Rechts-geleerd[e] een Geleerd Poëet, gelijk sijn Gedrukte P[oe]mata uytwijzen. Waar in zijn *Parentali[a]* *Odæ*, *Elegiæ*, *& Adoptivorum* liber Unu[s] sterf 1599. en in de Groote Kerk begraven.

Mr. BOUDEWYN VAN KRA[]NENDONK, Heeren *Iakobsz.* is gewe[est] Raads-Heer, in 't Gerechts-Hof (Parlemen[t]) van Mechelen, sterf 1601.

GE[]

GERARD HOVÆUS, was Prie-
:r, en een goed Poëet, ſterf 1604.

Hr. JAN VAN DRENKWAARD,
eeren *Boudewijnſz*, was 1571. 1572. Schout
n Dordrecht, vertrok als een van de *Glip-*
s in Junio 1572. uyt Dordrecht, eerſt na
:recht, en in 't zelve Jaar na Bruſſel, wierd
idder, Borg-Grave van Dormaal, Alge-
een-Schat-Bewaarder (Treſorier Gene-
al) van des Koninks Heerlykyen (Do-
eynen) in Nederland, en Raad van State.
nder de Gedrukte Brieven van den Hoog-
leerden *Iuſtus Lipſius*, zijn eenige aan hem
ſchreven; ſterf te Bruſſel, zonder Oir, oud
. Jaren, in 't Jaar 1606.

PAULUS MERULA, G.F.P.N.
n Vader was *Willem Merula*, *Pouwels zoon*,
cretaris alhier. Deze zijn wy dan verſchuld
n Dordrecht, eerſte Stad van Holland, een
an, in welke om Prijs ſtreden, God-
uchtigheyd, Oprechtigheyd, Beleefdheyd,
:digheyd, en Geleerdheyd. In zijn Jongk-
yd geleyd hebbende de Gronden van voor-
:ffelijke Geleerdheyd, in de Hooge Schole
nes Vaderlands, bewogen door drift tot
yzen, heeft zich in Vrankrijk begeven,
waar hy, zoo tot Orliens als te Geneve, volle
ht Jaren heeft door-gebrocht in de Oeffe-
ngen der Letteren, en 'et [Rooms] Bor-
:rlijke Recht. Van waar hy gegaan is na
ilien; welkers voornaamſte Plaatzen en
ooge Scholen, hy met Vrucht doorzien
eft. Hier van daan in Duytſland gekeerd
nde, en tot Straasborg lang zijn verblijf
:nomen, daar na het Overige Duytſland
orwandeld hebbende, is in Engeland
ergeſcheept, op dat hy dat Grootſte der
ylanden ook zoude bezien. In zijn Vader-
nd weder-gekeerd, heeft zijn gedachten
t de Gericht-bank, en Ding-talen begeven.
aar als *Lipſius* vertrokken was, heeft hy,
:roepen door 't Algemeen gezag, de Leſſen
:r Geſchichten (Hiſtorien) Ondernomen,
i in de zelve Vijftien Jaren door gebracht,
e Oeffeningen al te vlytig waar nemende,
iet verzuym van Gezondheyd, de krachten
jns Lichaams gebroken, terwijl hy de
:lve tracht te herſtellen, neemt, onder 't Ge-
yde van zijn Huyſvrou, zijn weg na Ro-
ſtok, om aldaar zijn Vrienden en Huwelijks-
verwanten te begroeten. Alwaar hy, na 't
verloop van twee Maanden, zijn gezondheyd
ten deele herſteld: als hy dacht wederom te
komen, wierd belet door een Scherpe ziekte,
Braken van Bloed, en Zwarte Gal, en Willige
Uytwerpinge, met een gedurige Koortſche.
Wierd Ontboren, of Sterf den 19. van Hoy-
maand 1607. als hy geleefd hadde 49 Jaren.
En op zijn Graft is geſteld dit Opſchrift:

Tibi
PAULE MERULA;
Qui
Dum Deus te Nobis Superſtitem Volebat;
Ob Singularem Tuam Eruditionem,
Magnaque & Multa in Omnes Beneficia;
Doctiſſimorum Audiiſti Humaniſſimus,
Humaniſſimorum Doctiſſimus.
Hoc Qualecunque Monumentum.
Mœrens Bene Merito.
F. P. Q.
P. D. I. F. Ex A. D. VIII. *Kal. Aug.*
cIↃ. IↃ c. XIII.
Ave & Salve Vir Paucis Comparande.
S. T. T. L.

Edita ab Eo.

Praxis Civilis Provincialis Curiæ apud Ba-tavos. Zijnde in Duyts.

Ennii Fragmenta cum Commentariis.

Eutropius.

Coſmographiæ General. lib. iij. *Specialis* iv.

Cynegetica Idiom. Belgico.

Vita Eraſmi, & Epiſtolæ aliquot nondum editæ.

Vita Franciſci Iunii.

Angeli Merulæ Hiſtoria Tragica.

Hiſtoria Eccleſiaſtica & Politica mille ducentorum annorum. Reliquos quadringentos adtexit Gulielmus Merula F. in Duyts.

Willeramus Abbas in Cantica Canticorum cum Commentariis.

Edenda reſtant.

Hiſtoria Belgica.

Hiſtoria Gelrica.

Synchroniſmus earum rerum quæ proximè elapſo ſeculo in Orbe Chriſtiano contingerunt.

Hiſtoria ſive Faſti Rerum à Romanis geſtarum.

Faſti Dordraceni.

 De-

Descriptio Romæ.
Descriptio Dordraci.
Descriptio Bataviæ, Idiom. Belg.
Belgica Unita, *Idiom. Gallico.*
Status Belgiæ, Idiom. Belg.
Discursus Politicus in Donationem sive Cessionem qua Philippus Rex Hisp. &c. in Infantem Isabellam Ius transcribit Provinciarum Belgicarum, Comitatuumque Burgundiæ Carolesii. Anno 1598.
Cosmographiæ pars altera.
Praxis Latina.
Praxis Criminalis Provincialis *Curiæ, apud Batavos.*
Commentarii in IV. *Institutionum Iustiniani* lib.
Tractatus de Dotibus Antinomiæ Iuris.
De Linguis Variis.
Diatriba de Liguæ Gallicæ Antiquitate, Imitatione, & Dialectis.
Nomenclator Cynegeticus.
Fragmenta Vet. Poetarum *cum Annotationibus.*
Tabula Antiquitatum Romanarum.
Historia de Dis. Vet.
Historia Magistratuum Romanorum.
De Comitiis Rom.
De Legibus Rom.
De Sacrificiorum Ritibus apud Vet. Romanos.
De Sacerdotibus Rom.
De Diebus Festis apud Rom.
Lectiones in Iulium & Augustum Suetonii.
Lectiones in I. & ij. *lib. Flori.*
Lectiones in Taciti Germaniam.
Chronologiæ in Lucanum, Cæsarem de Bello Civili, & Dionysium Hallicarnasseum.
Orationes quædam & Poemata.

ABRAHAM VANDER MYLE, Oorspronkelijk van Dordrecht. is geboren den 13. van Bloeymaand 1563. was een Man van uytnemende, en niet van gemeene Geleerdheyd. *Disseruit post Ioann. Geropium, Lipsium* & alios.

De Antiquitate Linguæ Belgicæ, deque communitate ejusdem cum Latina, Græca, Persica & plerisque aliis, Lugd. Bat. 1614. in 4. (over welke Oudheyd ook een Brief onder My beruft, geschreven aan de Heer *Hugo* de *Groot.*)

Dedit & *Consolationem super morte Eilardi ab Alma*, Frisii, Heydelbergæ 1587. in 4.

Item Rythmo Belgico ex Scotico Jacobi, tum Scotiæ Regis, *Prælium Lepantinum*, ductore *Ioanne Austriaco.*

Meditabatur insuper *Glossarium Veteris Linguæ* Belgicæ, atque alia.

Mr. DAMAS VAN BLYENBURG, Heeren *Heymansz*, Waardeyn der Graaffelijkheyds Munte van Holland, Eerste Raad van den Onder-Koning (Viceroy) van *Virginia*, een Geleerd Man, braef Poëet. Heeft verscheyde dingen Geschreven en Uytgegeven. Onder andere, è Variis Poëtis contexuit.

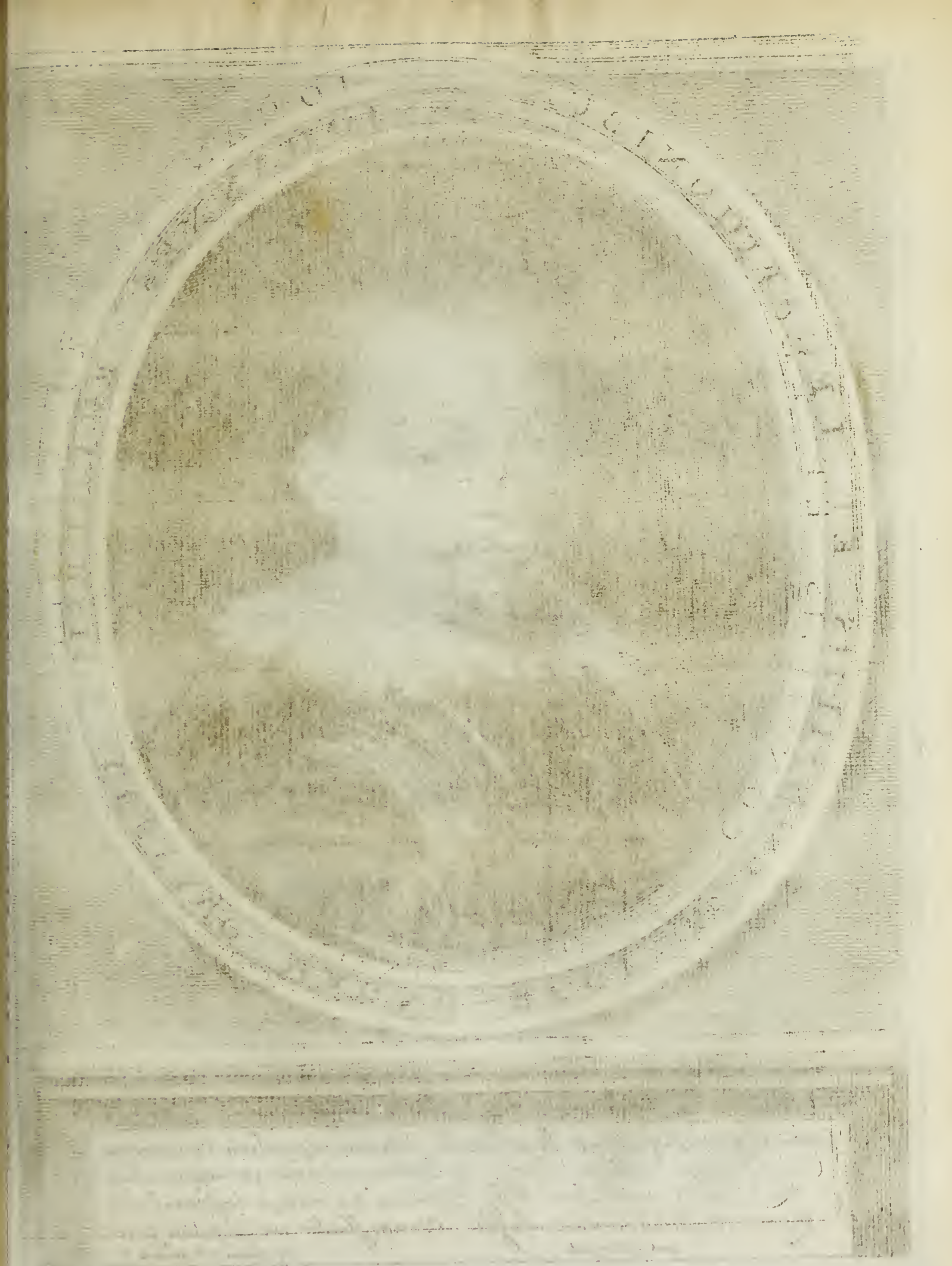
Centonem Ethicum, Lugd. Batav. in 8.

Veneres Blyenburgicas, sive Carmina Erotica è diversis similiter Poëtis congessit, Dordraci 1600. in 8.

Dedit & Epitomen Operum B. Fulgentii, in xxx. capita distributam, Amstelod. 1612. in 8.

Waar, en wanneer Gestorven, en weet men niet net: Werd vertrouwd in Bohemen, alwaar hy in den Jare 1616. na toe reysde.

Mr. JOHAN RUTGERS, *Wynands zone*. hadde tot Moeder Joffr. *Kornelia Muys* van *Holy*, Heeren *Iakobs dochter*, die gesproten was uyt een Oud en Adelijk Geslacht, welke vele Doorluchtige Mannen aan onze Bataafsche Staat heeft uytgeleverd; zijne Stamme was by de zijne Vermaard en Aanzienlijk, welke zijn Vader door een meer dan bezondere Deftigheyd zeer heeft vermeerderd, hy was geboren te Dordrecht 1589. den 28. van Oogstmaand, alwaar hy, zoo ras als zulks den Ouderdom quam te lyden, tot de beginzelen der wetenschappen wierde overgegeven, en tot wat meerdere bequaamheyd gekomen zijnde, bevolen aan de Onderwijzinge van den voortreffelijken Man *Gerardus Iohannes Vossius*, onder wiens Onderwijzinge openbaar is geworden zijn Verstand tot alle dingen vlijtig te wezen, in den Jare 1605. tot Leyden gezonden; was zeer aangenaam aan de Geleerste Mannen van dien tijd, als *Iosef Scaliger*, *Daniel Heyns*, Ridder, (aan wien hy namaals zijne eenige Zuster *Ermgard Rutgers*, uyt troude) en *Dominicus Baudius*; na een verblijf van zes Jaren aldaar, is hy in den Jare 1611. na Vrankrijk vertrokken, doorbrengende twee





Guſtavo en gratum Magno caput; ille probati
Regibus eloquii conſiliique potens,
Cor Veneris Latiæ Rutgerſius, Attica Pitho,
Quem Cirrha aſſeruit, nec minus aula, ſibi.

His fretæ auſpiciis populatrix Parca juventæ
Maxima ſpondentem rupit iniqua colum.
Tot merita heu meritiſque dati fecistis honores,
Ut mors flebilior tam properata foret.

Lamb. Viſſcher ſculp. — Nic. Heinſius D.F. Avunculo P.

aren, eensdeels te Parijs in het huys van den Heer beroemde *Vrederik Morell*, ter welker Stede hy groote gemeenzaamheyd had met de Heer *Iehan Cappellaan*, namaals Raads-Heer des Konings van Vrankrijk, en voorts tot Orleans, alwaar hy aangenomen heeft den Eer-naam van der Regten Toegelatene (Licentiaat) mitsgaders te Blois, alwaar hy mede zig eenige tijd heeft opgehouden; zijnde over al by alle treffelijke Mannen zeer aangenaam. En dewijl hy tot Parijs verbleef, heeft hy uytgegeven eenige Aantekeningen op *Horatius*, als doen Gedrukt by *Robertus Stephanus*. In zijn Vaderland wederkeerende, heeft hy bevonden, daags voor sijne aankomst zijn Moeder te zijn Overleden, het welk voorviel op den 13. van Herfstmaand, in den Iare 1613. en van daar zich na den Hage tot de Rechts-oeffening begeven hebbende, is het voorgevallen dat de Heer *Iakob* van *Dijk*, Ridder, enz. Afgezant (Ambassadeur) van Zweden aan dezen Staat, van zijnen Koning gelast zijnde uyt deze Landen een Man mede te brengen, die bequaam was tot Raads-Heer in zijn Hof, dat hy eyndeling na lange verbiddinge, met den voornoemden Heere na Zweden vertrokken is, alwaar ter zijner aankomst hy uytermaten heeft behaagd aan den Heere *Axel Oxenstern*, des Kroons Geheym-Schryver, (Cancelier) met wien, nevens den voorsz Gezant, hy na Nerva tot den Koning gereyst zijnde, van zijne Majesteyt op den eersten dag van Oogstmaand de voorsz weerdigheyd ontfangen heeft, zijn dry-en-twintig Iaren noch niet volbragt zijnde; toch tot reddering sijner Huys-zaken, met den voorsz Gezant in 't Vaderland gekeerd zijnde, is hy 't volgende Iaar in Zweden weder aangekomen, van daar is hy in 't beginzel van Bloeymaand 1616. over zeer zwaarwigtige zaken, aan den Staat dezer Vereenigde Landen afgezonden, en in 't begin van 't volgende Iaar weder gekeerd; en in Oogstmaand weder aan dezelve zijnde afgezonden, is hy, op den eerste van Sprokkelmaand te rug gekomen zijnde, vier dagen daar na herwaarts weder afgezonden; in welk Gezantschap hy ook bevelen heeft gehad aan den Furst van Oost-Vriesland en den Raad van Lubek, en is met den aanvang van den Iare 1619. weder gelukkig aangekomen, in dry Iaren hebbende volbragt dry Gezandschappen na wens en begeeren des Konings, en heeft zijne Majesteyt zoodanige diensten niet onvergolden gelaten, want den Koning op den XXI. van Wintermaand 1619. hem, in het bywezen van de grootste menigten der Opperste en Voornaamste Heeren des Rijks, heeft verkoren in de Orde der Edellieden, hem vereerende een gouden Keten van geen kleyn gewigte; en in die tijd op het alderheftigst brandende de Beemze beroerten, is hy tot Koning *Frederik* gezonden in Louwmaand 1620. en op zijn Reys volbragt hebbende 't geen hy te verrichten hadde by de Raden van Lubek en Hamburg, de Princen, den Aarts-Bisschop van Bremen, des Konings Moeders Broeder, de Broeders van Meklenburg, en voornamentlijk den Keurvorst van Zaxen, is in het begin van Grasmaand tot Praag aangekomen; in welke Stad hy deelachtig is geweest aan de Doodelijke Neerlaag en Elende die haar overquam opten 18. van Slachtmaand, verliezende onder anderen zijne Papieren en Boekskens; en heeft de overige getrouwigheyd der Dienaars, waar van noch eenige in de Stad gebleven waren, staande gehouden: naulijks zijnde wedergekeerd, is hy gezonden tot den Koning van Denemarken, den Aarts-Bisschop van Bremen, de Princen van Holsteyn en Meklenburg, en andere, die den Koning van Denemarken over de gemeene zake tot Zegebergen hadde beschreven, met nodinge aan den Koning van Zweden, om zijn Gezant aldaar mede te zenden; 't welk voorviel in Sprokkelmaand 1621. en in Herfstmaand daar aan volgende, de vierdemaal aan dezen Staat zijnde afgezonden, is hy tot Hoymaand in den Hage verbleven, en is als doen verreyst na Riga, om by te woonen de Bestand of Vrede-handeling tusschen de Kroonen van Zweden en Polen; en is met de voorsz Doorluchtige Rijks Geheymschryver in 't midden des Winters, na een lange Reys door Letten, Lijfland, Esthien, Carelien, Finnen, en andere Noordze Volken, in 't begin van Lentemaand 1623. met zeer groot gevaar in Zweden aangekomen; en is het zelve Jaar voor de vijfde maal na Holland gezonden, en op Reys verricht hebbende zyne last, aan eenige Hanze Steden, is hy gelast, wegens zyne voornoemde Majesteyt, in zynen naam by de Heeren Sta-

ten te verblyven en aan te wezen. Zoodanig was tot die tijd zijns levens loop, in welke hy niet meer beklaagde, dan dat hy met gedurige Reyzen belast zijnde, zonder eenige rust, de Geleerdheyd die hy zoo beminde, niet anders dan met genegendheyd konde dienen, waar door hy nochtans verkregen heeft de gunst van de Geleerdste Mannen, welke voor Eere hebben geacht, onder zijne Vleugelen voor den dag te komen, als namelijk *Dominicus Baudius*, die hem heeft toege-eygend, *Dissertationem super Induciis Belgicis, sub Latini Pacati nomine, quæ Epistola ab ipso Rutgersio, quod variis, ut fit, Studiis ea Dissertatio exciperetur, tum suppressa, nunc in secunda Epistolarum Baudii Centuria legitur*: midsgaders *Iohannes Meursius*, *Gaspar Barthius*, *Otho Heurnius*, *Ioannes Kirchmannus*, *Gebhardus Elmenhorstius*, *Iacobus Zevecotius*, *Ioannes Loxenius*: en meer anderen, onder welke *Daniel Heyns*, na toe-eygeninge van eenige Stukken, hem met zijn treflijk werk de *Contemtu mortis*, ter onsterflijkheyd heeft ingewijd. Hy heeft geschreven, *Variarum Lectionum* lib. vj. (in welke hy eenige Oude Schryvers 't eerst heeft bekend gemaakt) en eenige Geestige Latijnsche Gedichten, al het welke Gedrukt is, en met verwonderinge van yeder dagelijks gelezen werd: hy heeft mede aangevangen, doch door de dood niet opgemaakt, *Venusinas Lectiones ad Horatii libros* iv. Hy sterff in den Hage den 26. van Wijnmaand 1625. oud zijnde 36. Jaren, twee Maanden, min twee dagen. Geweest zijnde een groot Lief-hebber van alle verstanden, die bykans alle andere te boven ging.

WOUTER VAN GOUDHOEVEN, Zone van *Arend Woutersz.* van *Goudhoeven*, Dijk-graaf van Dubbeldam, een neerstig onderzoeker der Oudheden zijns Vaderlands, Uytgever der verbeterde en vermeerderde Oude Kronijk van Holland, Zeeland, en Utrecht; en heeft die verrijkt met de Geslacht-Boomen der Edelen, en Tafel der Geleerde Mannen van Holland; heeft op Papier gebracht een Beschryvinge zijner Geboorte-Stad, tot noch toe ongedrukt, sterf 1628.

SAMUEL NÆRANUS, zone van *Servaas Næranus*, Leeraar te Dordrecht, heeft Uytgegeven zijn Gedichten (*Poëmata*) 1611. te Dordrecht Gedrukt. Was Predikant van Amersfoord, 1618. Afgezondene en mede Gemachtigde wegens de Kerken des Stichts van Utrecht, totte Algemeene Volkren-Kerk-Verzamelinge (*Synodum Nationalem*) Beschreven te Dordrecht. Vond goed opte XXV. Sittingen, sich by den Gedaagden daar Ontboden en Verschenen, te voegen. Breeder te zien in de Handelingen des voorsz Synodi, sterf in 't Jaar 16...

Mr. ADRIAAN VAN MOESIENBROUK, Zone van *Kornelis* van *Moesienbrouk*, Schepen van Dordrecht, is geweest een treffelijk Rechts geleerde, en groot onderzoeker der Oudheyd, (*Antiquarius*) hy heeft verscheyde aanzienlijke Ampten geweygerd; en heeft geschreven, *Innumerabilia Consilia*, *Antiquitates Australis Hollandiæ*, (Zuyd-Holland) *Elegantissimos Versus*, & *Analogias Patriciarum Dordracensium Familiarum*, doch alle tot noch toe ongedrukt, sterf Anno 1630.

Heer ADRIAAN VAN BLYENBURG, Ridder van de Orde van S Michiel, Heere van Naaldwijk, Schout der Stad Dordrecht, Waardeyn der Gravelijkheyds Munte van Holland, was een welsprekend' Geletterde, (*Litterator*) een groot Oudheydskender (*Historicus*) en een braaf Poëet, heeft vele, en verscheyde aardige Gedichten, als mede een groote menichte van fraye en Geleerde Latijnsche Brieven geschreven, tot noch toe ongedrukt, sterf 1630.

JOACHIM JUNIUS, is geweest Priester tot Leuven, heeft geschreven, *Gryphos Aquæ Spadanæ* in 8.

Lusit item in Symbolum Reverendiss. D. *Ioan. Malderi*, Episc. Antverpiensis, MALO DE RE; & ejus generis alia. Is gestorven te Leuven 1630. en begraven in S. Peters.

BOUDEWYN DE JONGE, genaamd JUNIUS, geboren te Dordrecht, Zone van Mr. *Cornelis* de *Ionge*, Heere van

Baard-

aardwijk, Raad van Holland, is geweest Lardiaan van de Minrebroeders, eerst tot Hertogen-Bosch, en daar na te Leuven, *Definitor ejusdem Ordinis*, een uytstekend od-geleerde, is Leerling, en eens Huys-sting Genood van den Geleerden *Iustus ipsius* geweest, hy heeft Geschreven en laten rukken:

Demonstrationes Fidei Orthodoxæ, ex Rob. ellarmini Controversiis.

Manuale Theologicum: de præcipuis totius heologiæ fundamentis.

Chronicon Morale: Concionibus anni totius :commodatum.

Conciones super Euangelia Dominicalia ac estorum Anni totius.

Domum Sapientiæ & Paradisum Voluptatis, uyts. Deze zijn alle tot Antwerpen gerukt.

Behalven deze voorgaande, heeft noch oen drukken verscheyde Werken, van verheyde Stoffen, op verscheyde Plaatzen, erzwygende zijn eygen Naam, en daar voor ellende den vercierden Naam van *Constan-us Peregrinus*, en zijn dezelve deze volende:

Iter quadrimestre Comitis Buquoii, progressusue, quo Austria est conservata, Bohemia subgata, &c. Viennæ Austriæ 1621. in 8. cui on nemo reposuit, *Constantium Peregrinum stigatum*, seu *Relectionem Itineris quadriestris Buquoii*, auctore Berchtoldo Rauchenein, 1621. in 4.

Tuba Concionatorum, sive *Collationum ignearm* Centuriæ XIX. I. *De Sacramentis in nere, De Baptismo & Confirmatione*, Lovaii, 1629. in 8. II. *De tota Aristot. Logica & Physica: De Theologia, Præceptis Decalogi, & Ecclesiæ*, Ibid. 1630. III. *De Sanctis*, uaci, 1630. IV. *Ex Novo Testamento*, bid. 1629 V. *Historialis ab Origine Mundi, usque ad annum* LVII. Ibid. 1629. VI. *De en Sacramento Eucharistiæ, & Sacrificio lissæ*, Lovanii 1630. VII. *De Doctrina ivili*, Ibid. 1630. VIII. *De S. S. Dominico, etro Martyre, & Thoma Aquinate*, Bruxel. 628. IX. *In Dominicas & Festa totius Anni*, Duaci 1631. X. *Historia a Christo nato ad Fredericum* II. *Imp.* Scil. annum Dom. cIↃ.cc. II. Lov. 1638. XI. *De Sacramento Pœnitentiæ*, Bruxel, 1628. XII. *De Vita Civili*, Lov. 1629. XIII. *De S. S. Vincentio, Valentino, Catharina Senensi, Antonino Archiepisc. Florentino*, Bruxel. 1628. XIV. *De cognoscendo & amando Deum*, Lov. 1629. XV. *Historialis ab Anno Mundi* LVII. *usque ad annum Ducentesimum*, Bruxel. 1630. XVI. *De Sacramentis Extremæ Unctionis Ordinis & Matrimonii*, Lov. 1630. XVII. *De Vita Civili*, Ibid. 1631. XVIII. *De B. Raimundo, Alberto Magno, Martyribus Iaponensibus*, &c. Bruxel. 1629. XIX. *De S. Angelo Custode*, &c. Lov. 1631.

Pharetra quadruplex divini Amoris. I. *De Mundo, Cœlo, Sideribus, & Elementis.* II. *De Meteoris, Gemmis, & Metallis.* III. *De Plantis, & Brutis.* IV. *De Homine, & Angelis.*

Scutum Catholicæ fidei. I. *De vocatione Ministrorum Ecclesiæ.* II. *De Præsentia Christi in Ven. Eucharistia.* III. *De Purgatorio.* IV. *De Observatione Legis, & Ministrorum Cœlibatu.* V. *De Gratia, Libero Arbitrio, & Auctore Peccati.* VI. *De Peccato Originali, Mortali & Veniali.* VII. *De Iustificatione & Merito bonorum Operum.* VIII. *De Antichristo.* IX. *De Ecclesia.* X. *De Prædestinatione.* XI. *De Invocatione Sanctorum.*

Fasciculus Myrrhæ dilectus; sive JESU Christi.

Lilium inter Spinas, sive de Beatiss. Virgine Maria.

Canticum Canticorum Ecclesiæ Dei, & Animæ Sanctæ applicatum.

Theatrum S. S. Principum Veteris & Novi Testamenti.

Mons Spiritualis Confessariorum.

Threni, sive Lamentationes *Ieremiæ* Prophetæ, triplici sensu expositæ.

Sanctorum Angelorum amica Laudatio.

Via Salutis æternæ, sive de Symbolo Fidei.

Horologium diurnum, nocturnum, & XII. *Prædestinationis signa.*

Praxis quotidiana audiendi Missam.

Progenies & Vitæ SSS. Francisci, Ludovici IX. *Galliæ Regis, & Isabellæ Reginæ Portugalliæ.*

Tuba novissima de Iudicio.

Schola divini Amoris.

Speculum Animæ, De Cognitione Sui.

Principes Hollandiæ & Zeelandiæ.

Caput Sponsæ, sive *Speculum Prælatorum.*

Hortus Conclusus, sive Instructio Status Religiosi.

Viridarium Ecclesiasticum, sive de Benedictionibus in Ecclesia variis; De Episcoporum Dignitate.

Gestorven te Brussel den 12. van Grasmaand 1634.

Mr. JAKOB VANDER EYK, *Heriksz.* Secretaris des Hofs en Hooge Vierschare van Zuyd-Holland, was een Groot Onderzoeker der Oudheyd, heeft geschreven en uytgegeven de Beschryving van Zuyd-Holland. Gedrukt tot Dordrecht 1628. sterf omtrent ten midden van Wijnmaand 1634.

Dr. JOHAN VAN NAARSSEN, *Staasz.* van Dordrecht, was eerst een Godgeleerde, en oeffende zich daar na in de Genees-konst tot Caan in Vrankryk (volgens zekere zyne Brief, uyt de voorsz Stad geschreven aan de Heer Dr. *Kornelis* van *Someren, Iohansz.* op den 14/24 van Hoymaand 1619.) onder de Heeren Hoog-Leeraars *Brixæus* en *Mauritius*, en wierd Genees-Meester, (Medicinæ Doctor) heeft vele treffelijke reyzen gedaan in Zweden, Muscovien, Pruyssen, Duytsland, enz. hy was Lijf-Artz en Geschigt-Schryver van *Gustavus Adolphus*, der Zweden Koning, (*Medicus & Historiogr. Gustavi Adolphi Sueciæ Regis*) heeft ook zyne wooninge in Pruyssen genomen, om zoo veel te beter van des Konings Bedrijf en Daden narichtinge te konnen krygen: blykende by zekeren Brief van den Koning zelf geschreven den 15. van Bloeymaand 1630. was een goed Poëet in Duyts, Frans, en voornamentlijk inde Latijnsche Tale, en zijn by hem uytgegeven:

Riga devicta ab Augustissimo Principe *Gustavo Adolpho, Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Rege; Magno Principe Finlandiæ, Duce Esthoniæ, Careliæque, nec non Noningriæ Domino*, &c. *Carmine Heroico descripta.* Rigæ Ligonum, Excudebat *Gerhardus Schroder*, M. DC. XXV.

Meva Pomerelliæ obsidione Polonorum liberata ductu Augustissimi Sueciæ, &c. Regis Gustavi Adolphi: aliaque Poëmata Suedo-Borussica Moschovitica, Miscellanea. Stocholmiæ, Typis *Reusnerianis*. Anno cIↃ. IↃc. XXVII.

Gustavidos, sive de Bello Seuco-Austriaco, lib. tres, *Poëmatum Miscellaneorum* Liber unus, Hamburgi, ex Officina *Iacobi Rebenlini.* Anno M. DC. XXXII.

Gustavus Saucius, Tragedia: in qua res Seuco-Polonicæ in Borussia gestæ, Anno cIↃ. IↃc. XXVII. majore *ex parte enarrantur.* Cui accedunt *Regis Beatissime Defuncti Funebria; aliaque miscellanea Latina & Batavica*, &c. Francofurti ad Mœnum, Typis *Wolffgangi Hoffmanni*, Anno cIↃ. IↃc. XXXIII.

Gustavidos, sive *de Bello Seuco Austriaco*, Liber quartus: Continens *Occupatam Thuringiam, Franconiam & loca quædam finitima.* Francofurti ad Mœnum, Typis *Ioannis Nicolai Stolzenbergeri*, Anno cIↃ. IↃc. XXXIV.

(Alle welke Boeken, zijn Ed. onder anderen, hadde vereerd, aan Wylen d'Heer *Kornelis* van *Someren*, boven gemeld, blykende uyt des zelfs Hand-teykeningen daar op geschreven, gelijk Wy hebben gezien by d'Heer Mr. *Iohan* van *Someren*, Heeren *Kornelisz.*) Den voorsz Dr. *I.* van *Naarssen* is omtrent den Jare 1635. voor Ongewoonlijk (Extraordinaris) Raad na Oost-Indien getrokken, en ongevaarlijk twee Jaren daar na op Batavia Overleden.

Heer ROCHUS VANDEN HONERT, Heeren *Thomas zone*, Ridder, &c.

Geboren den 13. van Lentemaand, 1572.

Gevorderd en geworden te Basel een Toegelatene (Licentiaat) inde Rechten, 1593.

Afgeleyd den Eed als Voorspraak (Advocaat) voor den Hove van Holland, 1594.

Geworden Voorspraak der Stad Dordrecht, 1596.

By Plaats-vervulling (Surrogatie) Schepen van Dordrecht, 1597.

Aangenomen als Gewoonlyke Gemachtigde, om zich te onthouden in den Hage, om 's Lands en Staten dienst waar te nemen, op een Wedde van 300. guldens, 1598.

Gemachtigd tot 'et hooren des Gemeenen Lands Rekeninge, 1599.

Geworden, ter voller Teelte, Schepen van Dordrecht, 1600.

Gemachtigde (Gecommitteerde) Raad der Staten van Holland, 1601. 1602.

Gemachtigd, voor de tweede maal, tot 'et hooren des Gemeenen Lands Rekeninge. En in 't zelve Jaar geworden Raads-Heer in den Hoogen-rade, 1603.

Verzorger (Curator) der Hooge Schole van Leyden, 1619.

Ongewoonlijk Afgezant (Ambassadeur Extraordinair) aan de Kroonen van Zweden en Polen, tot bylegging van den Oorlog in Pruyssen, tusschen de zelve Ontstaan, 1627.

Als voren, voor de tweede reys, Gemachtigd aan die Kroonen; en na dat zijn Ed. tusschen die Groot-Mogendheden (Majesteyten) een Bestand had helpen maken voor 26. Iaren, werde van de Koninginne van Zweden Ridder geslagen, 1635.

Heeft uytgegeven, op den Ouden Treur-spels-leest het Treur-spel van *Thamar*, uyt 2 Sam. 4. en Josef. 7. Boek, 7. Hoofd-stuk, tot Leyden, 1611. by Paats, in 8. En Mozes den Wet-Verzamelaar, by den zelven.

Dag-Tafel zijnes eersten Gezantschaps, met Afbeeldingen, tot Utrecht 1632. By *Abraham Boot*, in 4. Zie ook Valerii *Andreæ Bibliothec. Belgic. Lovanii* 1643. fol. 798. Ging den weg aller Wereld in den Hage, op ten 30. van Loumaand 1638. Oud 65. Jaren, 10. Maanden, en 17. Dagen.

Hr. HERMAN OEM, *Hermansz*, Eerst-Beambt-Schrijver des Roomschen Stoels, Priester, enz. Leeraar in beyde Rechten. (*Protonotarius Apostolicus*, *Sacerdos*, &c. *Doctor Iuris* U*triusque*) heeft Beschreven in Latijn, Kerkelijke Jaar-Boeken, en in de zelve, d'Opkomst en Voortgang van Dordrecht, Eerste Stad van Zuyd-Holland, En de Geslachten der zelver Stad, enz. (*Annales Ecclesiæ, in quibus Titulus de Ortu & Progressu Urbis Primariæ Dordracensis Zuyd Hollandiæ, M. S. Et Familiæ Dordracenæ.*) Mitsgaders Aanteykeningen, in zijne Moederlijke Taal, opte Beschrijvinge van *W.* van *Goudhoeven*, nopende de Kerkken, Kloosters, Gast-huyzen, Kappellen, enz. in Dordrecht en des zelfs By-vang begrepen, Voor als noch Ongedrukt. Overleed den 5. van Bloeymaand in 't Jaar 1639.

DIONYSIUS VOSSIUS, Zone van den Hoog-geleerden *Gerardus Iohannes Vossius*, Hoog-Leeraar in de Hooge Schole tot Amsterdam, was een Geleerd Jongman, had niet alleen groote ervarendheyd in de Griekze ende Latijnsche Letteren, welke een heele eeuw van een mensch weg nemen, maar ook in de Hebreeuze, Syrize, Chaldæze, en Arabize, sprak daar by Franz, Italiaanz en Spaanz, heeft uytgegeven, P*anegyricum duplicem*, dicatum *Frederico Henrico*, Arausionensium Principi &c. prosa oratione & versu Heroico. Amsterod. 1633. in 4.

Heeft de Geschichten; en Jaar-getijden van *Everard* van *Reid*, in Latijn overgezet.

Iulii Cæsaris novam editionem moliebatur. Ook den Rabbijn *Maimonidem de Idolatria*, ex Hebræo fonte in Latinam Linguam a se derivatum & Commentario illustratum (cui ut & Cæsari non multum ad perfectionem suam deerat) aliaque communicare Reip. literariæ gestiebat: verum succrescentem illum florem mors nimis præpropera in ipsa velut herba succidit.

FRANCISCUS VOSSIUS, Zone van den voornoemden *Gerardus Iohannes Vossius*. *Lusit.*

Carmine P*anegyrico Victoriam navalem*, auspiciis Ordinum Fœderat. Belg., ductuque *Martini Heriberti Trompii*, partam. Amstel. 1640. In folio.

GERARD VOSSIUS, Zone van den voornoemden *Gerardus Iohannes Vossius*, heeft uytgegeven, Aanteykeningen, (*Notas*) in M. Valerium Paterculum, Lugd. Batavorum. Typis Elzevirianis, 1639. in 12.

WYNAND RUTGERS, *Wynandsz*, en Broeder van den voornoemden *Iohan Rutgers*, heeft geschreven, Institutiones Metaphysicas, Gedrukt te Oppenheym, by Levinus Hulsius, 1610. in 12.

Mr. BARTHOLD VAN AKELAKEN, was Raad des Grave *Lodewijks* van *Egmond*, een Groot Navorsser der Aal-oudheyd (*Antiquarius*) en Genealogist der Geslachten van de Hertogen van Gelre, der Graven van Zutphen en Egmond, mitsgaders der Hertogen van Gulik, Cleve, en Berge, als mede der Princen van Orange, en Graven van Nassau, enz. Heeft geschreven van het Recht der Graven van Egmond, op het Hertogdom van Gelderland; toch niet Gedrukt, sterf 1646.

Dr. JO-

Dr. JOHAN VAN BEVERWYK, *Bartholomeus zone*, der Vrye, en Genees-konsten-Leeraar, (*Lib. Art. & Medicinæ Doctor*,) was Schepen in Wetten, 1628. Raad 1627. Eerste Genees-Heer, en Hoog-Leermeester der Heel-meesteren binnen Dordrecht, &c. Meermalen Afgezondene, ter Dagvaard van Hare Ed. Groot-Mog. de Staten van Holland en West-Vriesland, wegens de zelve Stad. Heeft geschreven, en laten uytgaan:

Idæam Medicinæ Veterum, Typis Elzevir, 1637. in 8.

De Calculo Renum & Vesicæ, Lugd. 1638. in 12.

Exercitationem in Hippocratis Aphorismum de Calculo, & Spicilegium de Calculo, Lugd. 1641. in 12.

De Vitæ Termino Epistolicas quæstiones, & Medicinę Encomium, Rotter. 1644. in 8.

ΑΥΤΑΡΚΕΙΑΝ Bataviæ, sive Introductionem ad Medicinam Indiginam, Lugd. 1644. in 8. Zijnde des zelfs

Collectanea in Joh. Fernelium, opus posthumum, als noch ongedrukt.

De Genees-konste, &c. bestaande in den Schat der Gezondheyds eerste en tweede Deel,

Den Schat der Ongezondheyds twee Deelen, (daar onder begrepen, Inleydinge tot de Hollandze Genees-middelen. Gesprek der Ontleed-kunst. Bericht van de Pest. Van de Blaau-Schuyt. Het Steen-stuk. Lof der Genees-konst, &c.) En de Heel-kunst, in 2. Deelen onderscheyden. Lof des zelfs, &c laatst gedrukt t'Amsterdam, 1664. in 4.

Begin van Holland in Dordrecht, Dordrecht, 1640.

Spaansche Xerxes, Dordrecht, 1639 in 4.

Uytnemendheyd der Vrouwen, Dordrecht, 1643. in 8.

Hertog van Alva, &c. Dordrecht, 1641 in 12.

Zijn Ed. heeft ook uytgegeven eenige Gedichten in de Griekze, Latijnze, en Neerlandze Talen.

En sterf den 19. van Louwmaand, Anno 1647. des zelfs Graf-schrift hebben wy aangewezen fol. 95. in de Groote-Kerk.

En heeft onder anderen den voortreffelijken Rijmschrijver *Tieleman van Bracht*, tot zijn Ed. Gedachtenisse, deze Pyramide opgericht:

O *Artz*! die Ridder sloeght bekranste Lauwerkoppen:
Die 't Leven, voor de Dood, met Toorts en Fakkel-brand,
In 't stormen, Schilden gaaft. Hoe! heeft u 't Spook vermand,
Dat korts quam, aan uw' Koetz, met harde Schenkkels kloppen?
Kond gy 't niet, als voor heen, ten donkk'ren Afgrond schoppen?
O neen! 't *Orakel* zwijgt. Geen Helden-heir houd stand
In 't heilloos worstelperk, op *Lethis*-uytterkant;
Daar 't Zielenslott ontzield', om 't Kerkhofshol te stoppen.
Hier suft nu 't schrander Hoofd, ja rammeld in 't Gebeentt';
't Ontzuilde Raadhuis kraakt; de véége krankheyd steend,
Angstvallig; mids de Dood, nu, met bebloede Daggen
Afgrijsl'lijk dreygd. Schep moet, Aal-oude Stads-Gemeentt':
Dien * *Heyland*, schoon hy viel, we'er * Goude-lessen leend;
Boekstaven, uyt zijn Breyn, in trotze Standaard-vlaggen.

* Beschermer. * Schatten der Gezondheyd, &c.

Dr. KORNELIS VAN SOMEREN, *Iohansz*, zijn Moeder was Joffr. *Lidewy de Bevere*, Heeren *Kornelis dochter*, wierd geboren tot Dordrecht 1593. in zijn Jonkheyd leerde hy de Latijnsche Tale, onder den Doorluchtigen Man, *Gerardus Iohannes Vossius*.

tus, en wierd in de Genees-konst op de Hooge Schole te Leyden onderwezen door en Beroemde Hoog-Leeraar *Elius Everardus Vorstius*. Reysde van daar na Vrankrijk, en voltrok zijn Leer-Oeffeningen onder den hoyt volpreze Heere *Iakob Cahagneze*, Hoog-Leeraar in de Genees-konst tot Caan, alwaar hy zig onthiel by de Heer *Matthieu Columelle*, Ouderling der hervormde Godsdienst, met wien hy namaals groote gemeenzaamheyd onderhiel, uytwyzende verscheyde Brieven, en wierd ter zelver Plaatze *post Publicam Disputationem de Prognosi seu Præcognitione Acutorum Morborum*, Leeraar in de Genees-konste verklaard, den 16. van Wijnmaand 1615. was Medicijn Ordinaris dezer Stede, Schepen 1628. Raad 1626. Veertig den 17. van Herfstmaand 1627. Water-Schepen, 1638. Voorzitter (President) derzelve, 1645. School-verzorger, 1637. Trezorier op't Groot Comptoir, 1647. Van de Reparatien, 1643. Gecommitteerde Raad wegens de Provincie van Holland ter Admiraliteyt in Zeeland tot Middelburg, 1649. Heeft in Druk uytgegeven,

Orationem Funebrem in Obitum *Viri Clariss.* & *Eminentiss.* D. D *Guilielmi de Bevere*, D.D *Corn. Fil.* Consl. Avunculi *Sui quam Dordrechti excudebat Henricus Essæus* 1636.

Epistolam Responsoriam de Vitæ Termino, geschreven den 29. May 1635. op den Brief van d'Heer Dr. *Iohan* van *Beverwÿk*, van den 5. der zelve Maand en Jaar, verhaald *in Epistolicis Quæstionibus Iohannis Beverovicii de Vitæ Termino, Lugd. Batav ex Offic. Ioan. Maire.* 1636.

De Unitate Librum singularem ad S.P.Q.D *Dord. excudente Essæo.* 1639.

Tractatum de Variolis & Morbillis, ibid. Namaals vertaald by *Martÿn Huygens*, en gedrukt alhier by *Abr. Andriesz. Cui accessit Ejusdem de Renum & Vesicæ Calculo Epistola*, van den 13. van Louwmaand 1641. welke mede te zien is in *Ioh. Beverovicii, Exercitationi* ... *in Hippocratis Aphorismum de Calculo, ex Offic. Elzevir.* 1641. Mede door den zelven vertaald, te zien in het Aanhangzel van Brieven aan de Genees en Heelkonstige Werken van d'Heer *Iohan* van *Beverwÿk*, no. 52. Gedrukt t'Amsterdam by J. J. Schipper, 1664. Waar in mede te zien is een Brief van den voornoemden Heere *Kornelis* van *Someren*, geschreven den 13. van Slagtmaand, 1637. aan den voornoemden Heer *Beverwÿk*, over de genezinge der Steen in de Vrouwen, als voren Vertaald, en aldaar verhaald no. 55.

Epistolam Responsoriam de Curatione Iterati Abortus, quam *dabat* v. Kal. Febr. 1644. Gedrukt *in Epistol. Quæst. Ioh. Beverov. Impress. Rotterod. sumpt. Arn. Leers*, 1644. En naderhand, Vertaald zijnde door *Martÿn Huygens*, gedrukt in het Voorsz Aanhangzel van Brieven aan de Genees en Heelkonstige Werken van d'Heer *Iohan* van *Beverwÿk*, no. vij. t'Amsterdam, by J. J. Schipper, 1664.

En zijn onder des zelfs Oudste Zoon d'Heer Mr. *Iohan* van *Someren*, Greffier van de Chambre Mi-partie, als noch ongedrukt berustende,

Ejusdem Authoris Consilia & Observationes Medicinales.

Liber singularis Consiliorum de Morbis Mulierum.

Observationes Chirurgicæ.

Methodus Curandarum Febrium.

Ejusdem Epistolæ cum Doctorum Virorum Responsis.

Was een zeer goed Latijns Poëet, uytwyzende verscheyde Gedigten in de voorsz Tractaten verhaald, en meer andere die my vertoond zijn, en zeer ervaren in de Griekze, Latijnze, Franze en Engelze Talen; Werdende in het Opschrift van zekere Brief by *Iacobus Crucius*, lib. 5. Epistol. Gedrukt t'Amsterdam. apud Æg. Valkenier, 1661. genoemd, *Vir sine Ambitione Eruditissimus.* Hy sterf binnen Dordrecht 1649. op een Saterdag, den xj. van Wintermaand, oud zijnde 57. Jaren. En heeft, tot zijn Edts. Gedagtenisse, de Hr. Mr *Kornelis Boey*, Rechts-geleerde, en namaals Advocaat Fiscaal van Holland, Zeeland en Vriesland, dit volgende Grafschrift gemaakt:

Qui Medicas variis decoravit Honoribus *Artes*,
Jus Valachris tandem dicere jussus Aquis,
SOMERUS, *ipse suo &* BEVERORUM *Stemmate Clarus*,

Hoc ventura redux clauditur umbra loco,
Æternumque diem & fælices computat horas,
Nec quem dilexit cessat amare Deum.
Discite Mortales, rebus distare creatis:
Ista Creatorem respicit Urna suum.

Waar van de Vertalinge gedaan door de Heer Mr. *Iakob* van *Someren*, Zone van den voorsz Heere Mr. *Iohan* van *Someren*, Heeren *Kornelisz.* Rechts-geleerde, aldus luyd:

Die de Geneez-konst met verscheyde Weerdigheden
Vereerde, en Zee-Raad was op 't laatst ter Zeeuze Kust,
Door Eyge, en Moeders Stam vermaard, legt hier beneden,
Tot dat in Hem verrijst de Geest noyt uytgeblust,
Hy teld dien Eeuw'ge Dag en die Gelukkige Uyren,
En zijn Beminde God komt hy noyt af te gaan.
Leer Wereld, leer, hoe kort geschape dingen duyren:
Deez' Lijk-bus ziet alleen haar Grooten Schepper aan.

Dr. SEBASTIAAN HOOGENDYK, *Kornelisz.* van Dordrecht, wierd in 't Jaar 1636. in de VII. Indictie, Woensdags, zijnde den XVII. van Bloeymaand, by de Doorluchtige Hooge Schole van Padua, met alle Plegtlijkkeyd Leeraar der Wijs-begeerte en Genees-konst (der Philosophie en Medicine Doctor) verklaard, en daar toe ingewijd by de Beroemde Heeren Hoog-Leeraren in de Wijs-begeerte en Genees-konst (*Philosophiæ ac Medicinæ Doctores*), Ioannes *Veslingius*, *Eques & Præses. Thomas Montanus*, *Pisaurensis Prosyndicus.* Ioannes *Baptista Soncinus*, Promotor. *Ioannes Dominicus Sala. Benedictus Sylvaticus*, *Eques. Ioannes Franciscus Bonardus*, *Practicus Ordinarius. Ioannes Cottunius*, *Eques*, *& in Pat.* Unte. *Philos.* *Primarius. Andreas Argolus*, *Primi ac Secundorum Mobilium, nec non Ephemeridum Compilator, in Patavino Lyceo Mathematices Professor. Octavius Ferrarius*, *Mediolanensis*, & *Angelus Montagnana.* Getuygende dat Hy tot de voorsz Eeren is gevorderd, *Unanimiter & Concorditer, Cunctisque Suffragiis, ac nemine penitus atque penitus discrepante aut dissentiente nec hæsitante quidem*, en verders met groote Lof-redenen zijne Geleerdheyd uytbreydende, uytwijzende de Opene Brieven daar van my vertoond. Hy Oeffende de Genees-konst binnen zijne Vaderlijke Stad, en was een voortreffelijk Poëet in de Griekze Tale, gelijk eenige des zelfs gedrukte Gedigten ten genoege vertoonen, onder anderen dienende tot een Proef-stuk, deze twee volgende:

Ad Clarissimum & Amplissimum Virum,

D. CORNELIUM à SOMEREN,

Scabinum & Medicum Excellentissimum Tractatum suum de Variolis & Morbillis edentem.

Ἀσκηταῖς σελίδεσσι διχοστασίην ἀλεγεινὴν
Ἡμετέρης πρώην πατρίδος ἐξελάσας
Εἰρήνης ὑποφῆτα, ἀκεσορίης μέγα φέγγος,
Νῦν πάλιν ὑγείης ἱρὰ μετερχόμενος,
Φάρμακα πολλὰ δαεὶς καὶ ἀλεξητήρια, παύεις
Δυσμενέων θορύβους ἔνδοθεν ὀρνυμένων.

Het welk naderhand uyt de voorsz Tale by de Heer Mr. *Kornelis* van *Someren*, Oudste Zone van de Heer Mr. *Iohan* van *Someren*, Heeren *Kornelisz.* Regts-geleerde, aldus is vertolkt,

Gy

Gy die noch onlangs door U wel bedreve Blad'ren
De droeve Twisten hebt van Onze Stad verjaagd,
De Vreê verkondigden, in wien men ziet vergad'ren
De groote glans die Onz Genees-konst met zig draagd,
Gy dwingd dan niet alleen die door ontstelde Zinnen
De Tweedragt Zaayen, maar bied overvloedig aan
Opregte Midd'len om Gezondheyd weer te winnen,
En wijst de weg om tot haar Heyligdom te gaan.

IN
OBITUM
Amplissimi, Clarissimi Doctissimique
VIRI

D. CORNELII à SOMEREN,

Senatoris & Medici Dordrechtani.

Καὶ σὺ, ψίλη Κεφαλὴ τὸν χάλκεον ὕπνον ἰαύεις,
Υςάπιόν σε γεραιοτέρων λάβε μοῖρα Κραταιή
Ιατρων, νούσους ἀπαλαλκέμεναί γε δαέντων
Λυγρὰς, ἀργαλέους. αἳ νῦν φαιτῶσαι ἐπ᾽ αἶαν
Πολλὰς ἀνθρώπων ψυχὰς ἄϊδι παρέδωκαν,
Ηδ᾽ ἔτι παρδώσουσι, θεοῦ μέγα μηνίσαντος.
Τούνεκα δή σε Κακοῖσιν ἀλεξέμεναι γηεροῖσιν
Μοῦνον ἐπιςάμενον, πολλοῖς τ᾽ ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι
Μοῖρ᾽ ὀλοὴ ἕλε, πᾶσι γόον καὶ πῆμα τεκοῦσα.
Χαῖρέ μοι οὐρανίωσι συνέστιε, χαῖρε τὸ σῶμα
ψυχῆς σημα λιπὼν, τό δέ τοι Κλέος οὔποτ᾽ ὀλεῖται.
Σῆς δ᾽ αρετῆς υἱοὶ καὶ τιμῆς ἔμμοροί εἰσι.

SEB. HOOGENDYK,
Phil. & Med. D.

Van welk laatste de Vertalinge gedaan is by de voornoemde Heer Mr. *Iakob* van *Someren*, Regts-geleerde.

En Gy Geliefdzaam Hoofd, slaapt gy die vaste rust,
Heeft 't magtig Lot dan u der Artzen Voogd gelust
Te vellen, die gewis de zwaarste Ziekten leerde
Te heelen; zag men niet hoe hier de Dood verheerde
Zoo vele menschen, moest dan voor Gods Grimmigheyd

U weer-

U weerde Leven ook te neder zijn geleyd.
Waarom moeft U die wift alleenlijk te genezen
Bedroefde Qualen, en 't Verderf hebt afgewezen,
Weg rukken 't woedend' Lot, tot yeders fchade en fmert.
Juych gy hier Boven, Juych gy Lichaam dat hier werd
In 't Graf gedompeld; maar U Roem zal nimmer fterven,
Dijn Eer en uwe Deugd zal in dijn Zonen erven.

Voorts waren by hem Gefchreven eenige uytftekende Aanteykeningen tot de Genees-konft, gefchikt tot bezondere onderrichtinge van zijn Zoon, die hy mogte komen na te laten, tog zijn door het ongelijk en geweld des Tijds de voorfz Schriften verdwenen. Hy fturf van eene langdurige ziekte opten 21. van Bloeymaand 1653. binnen Dordrecht. Dienende tot eene Getuygenis zijner Geleerdheyd, deze volgende Klagten op zijn Overlyden gemaakt,

Occidit Heu! nimium maturè maximus, & quem
Non potuit Mundus claudere, Terra poteſt.
Terra tegit Docti, vitâ cedente, cadaver,
At pia mens Cœlo reddita. Fama manet.
Heu fatum! ſic triſte mihi! Quam flebilis, omni
Eripitur! lachrimans deſino plura loqui.
Sic placuit Summo. Non eſt Sors altera nobis,
Omnis ad interitum, cum venit hora, cadit.
Vita cadit cum vitâ venit, dum Spiritus altum
Poſcit & ad ſuperos igneus ardor agit.
Quid gemimus miſeri? Cœli nunc incola lætus
Ridet & ex voto rite beatus ovat.
Vita nihil mortalis habet niſi triſte. Cadente
Luce meâ, læto da mihi Chriſte mori.

Ex tempore cum luctu effudit.

JUSTUS van WYK, *M. D.*

De voornoemde Heer Mr. *Kornelis* van *Someren*, Regts-geleerde, my bezoekende, Vertaalde het voorfz Vers aldus;

Hy fterft helaas! te vroeg, wiens Roem niet kon omtrekken
De Wereld, dien befluyt nû de Aarde in hare Schoot.
Het Leven wijkende, quam de Aard zijn Lijk bedekken,
Maar zijn Godvrugte Ziel vloog daarze eerft 't Ligt genoot,
En liet zijn Lof by ons. O Nood-Lot zoo befchoren!
Zoo zwaar aan my! hoe werd Hy yeder een ontrukt!
Befchreyende zijn Dood moet ik mijn woorden fmoren.
't Heeft God alzoo beliefd. Dat Lot een yeder drukt.

Die





Heer Overſtege hier: die om kort-ſcherpe taal,
in Holland werdt benaamt den tweden Martiaal.

A°. 1661. G.G. Fena ſculpſit A.V. Niſpen. I.C.

Die Dood-Uur slaande, moet elk voor haar pylen zwigten.
Het Leven valt als 't komt, terwijl de Ziele tracht
Na Boven, en zig neygd by Gode te verligten.
Waaromme zugten wy? Want Hy vol vreugde lacht
By d'Hemel-lien; alwaar Hy Zalig komt te zingen
Na wensch. Het Leven niet als enkle rou beslaat
Op de Aarde; 't geen de Mensch de Dood niet kan ontwringen.
Geef God Ik blyde sterf wanneer mijn Ligt uytgaat.

Dr. DANIEL JONGTYS, *Ewoutsz.* Leeraar in de Genees-konst (Medicinæ Doctor,) na Rotterdam vertrokken zijnde, wierd aldaar Schepen in Wetten, heeft geschreven en uytgegeven,

Verhandeling der Toover-ziekte. Geschil van de Schoot- en Steek-vrye. Geschil van de Wapen-zalve. Paracelsi Vrye-konst; by den zelven uyt verscheyde Latijnze Boeken *Dan. Sennerti* Vertaald, en by een geschikt, Gedrukt tot Dordrecht, by Henrik van Esch, 1638.

Rozelijns Oogjes, Gedrukt tot Dordrecht voor Jasper Goris, by Henrik van Esch, 1639.

Pijnbank wedersproken en bematigd, tot Rotterd. by Joh. Næranus, 1651.

Hedendaagze Venus en Minerva, of Twist-gesprek tussen die zelfde. Gedrukt tot Dordrecht, by Henrik van Esch, 1641.

Apologie, of Gedrongen Onschuld, roerende zijn misduyde Hedendaagze Venus en Minerva, 1642.

Mannen Opper-Waardigheyd, beweerd tegen de Vrouwelijke Lof-redenen van Dr. *Ioh.* van *Beverwyk.* Gedrukt tot Rotterdam by Thomas Dirksz. Cel Born, 1646.

Tooneel der Jalouzyen 1. en 2. Deel. Gedrukt tot Rotterdam by Johannes Næranus, 1666. sterf in 't Jaer cIↄ. Iↄc. LIV.

Mr. SYMON VAN BEAUMOND, Rechts-geleerde, Zone van *Herbert* van *Beaumont*, was Loon-trekkende Raad van Middelburg. 1606 of 1607. Afgezonden ter Vergaderingen van de Algemeene Staten 1615. Ongewoonlijk Afgezant (Ambassadeur Extraordinaris) aan de Kroonen Polen, Zweden, Denemarken, enz. 1617. en 1618. daar na Loon-trekkende Raad van Rotterdam, 1634. Heeft uytgegeven zijn Gedigten (*Poëmata*) genoemd Tijd-Snipperingen (*Horæ Succisivæ*) sterf den 20. van Zomer-maand 1654. op een Zaterdag, Oud 80. Jaren.

MATTHÆUS VOSSIUS, Zone van den voornoemden *Gerardus Iohannes Vossius*, heeft in 't Latijn geschreven Geleerdelijk en net, de Geschigten der Graven van Holland, onder den naam van *Annales Hollandiæ, Zelandiæque*, in 4. partes. Amstel. Apud Guil. Blaeu, 1635. & Ioh. Ianzonium, 1641. 1644. 1646.

ISAACUS VOSSIUS, Zone van den voorsz *Gerardus Iohannes Vossius*, was Boekverzorger (Bibliothecarius) van de Koninginne van Zweden, ervaren in Oudheden en Talen, heeft geschreven het Leven van Vrouwe *Iacoba*, Gravinne van Holland, in 't Latijn.

E Græco Latinè reddidit *Periplum Scylacis Caryandensis*, additis Castigationibus. Accedit *Periplus Ponti Euxini*, cum ejusdem versione ac Notis. Amstelodami, 1639. in 4.

In *Iustini Historiarum ex Trogo Pompeio libros* XLIV. *Notas* edidit. Leydæ, 1640. in 12.

KORNELIS VAN OVERSTEGE, Heeren *Willemsz.* Wylen Wel-Geboorn, of Mans-Man van den Hove en de Hooge Vierschaar van Zuyd-Holland, Water-Graaf in den Neder-waard, Dijk-Graaf op den Grond van de Myle ende Crabbe in den Zuyd-Polder van Dubbeldam, Heem-raad van Oud Dubbeldam ende de Merwede-Polder, Hoog-Dijk-Heem-Raad van Mijns-Heeren Land van Moerkerken, &c. Was een scherp-zinnig Rijm-schrijver, (Poëet) heeft gemaakt en uytgegeven zijn

Geestelijke en Wereldlijke Poëzy. Gedrukt tot Dordrecht by Gillis Nering, in 't Jaar 1661. Op zijn Afbeeldinge heeft de Heer Mr. *Adriaan* van *Nispen*, Regts-geleerde, dit Gedigt gemaakt:

Heer Overstege *hier*, *die om Kort-scherpe Taal*,
In Holland werd benaamd den Tweden Martiaal.

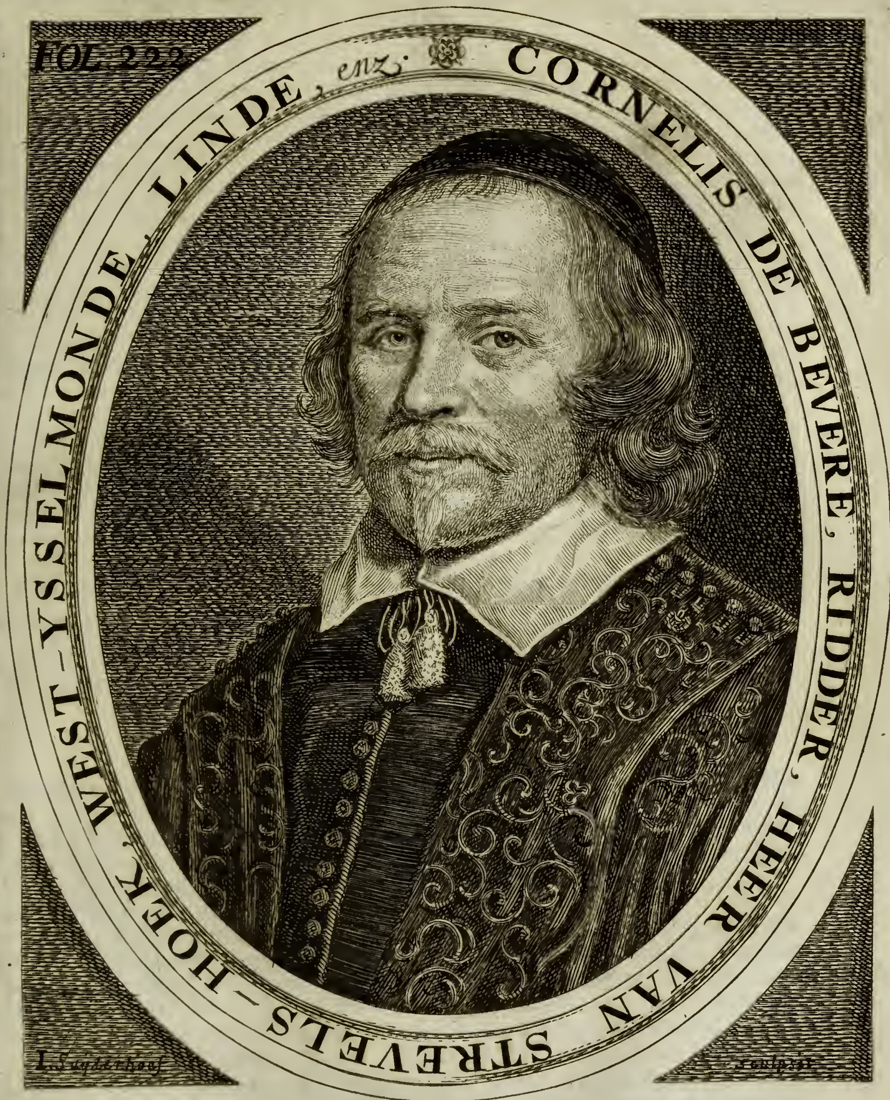
Sterf den 19. van Wijnmaand, 1662.

Heer KORNELIS DE BEVERE, Heeren *Willemsz.* Ridder van d'Orde van S. Michiel, *dict Chevalier de l'Orde de la Collade*, daar toe Verheven by *Louijs* den XIII. *Koning* van *Vrankrijk*, in Slagtmaand, des Jaars der *Genade* 1635. te *S. Germain en laye*, in erkentenisse van eenige voorname diensten, door zijn Ed. aan die Kroon gedaan: met zoodanige byzondere Voor-rechten, dat neffens zijn Ed. alle des zelfs *Afkomelingen* werden verklaard Edelen, enz. En heeft daar-en-boven zijn *Opper-Mogendheyd* (Majesteyt) van *Vrankrijk*, zijn Edts. gewoonlijk *Wapen* [tot onderscheyd van de andere uytten *Geslachte* van *Bevere*] verrijkt in 't *Hoofd* des zelfs met een Schild van *Azuur*, Beladen met een *Lely* van *Goud*. Was Wylen *Heere* van *Strevels-houk*, *West-Yffelmonde* en de *Lind*, *Burgermeester* van *Dordrecht*, *Raad* en *Algemeen-Rent-meester* van *Zuyd-Holland*, *Verzorger* (Curator) van de *Hooge Schole* van *Leyden*, midsgaders van de *Schole* van *Dordrecht* en des zelfs *Stads Boekkerye*. Is geweest verscheyde Reyzen Ongewoonlijk *Afgezand* (*Ambassadeur Extraordinair*) aan de *Kroonen* van *Engeland* en *Denemerken*, 1637. en 1631. Heeft bekleed meest alle de *Ambt-Genoodschappen* (Collegien) van onzen *Staat*; Was een groot Regts-geleerde, een goed Rijm-schryver, (*Poëet*) in 't Latijn, Frans en Duyts, Geschicht-kundig (*Historicus*) en een nauw Onderzoeker van de Oudheden van Dordrecht en Zuyd-Holland, heeft veel dingen van die voornoemde Oudheden by een gebragt ende ingesteld, tog tot nog toe niet gedrukt. Sterf den 17. van Hoymaand, in 't Jaar 1663.

Op welkers Overlyden d'Heer Mr. *Iohan* van *Someren*, Heeren *Kornelisz.* Synd. Neom. dit volgende Lijk-digt heeft gemaakt:

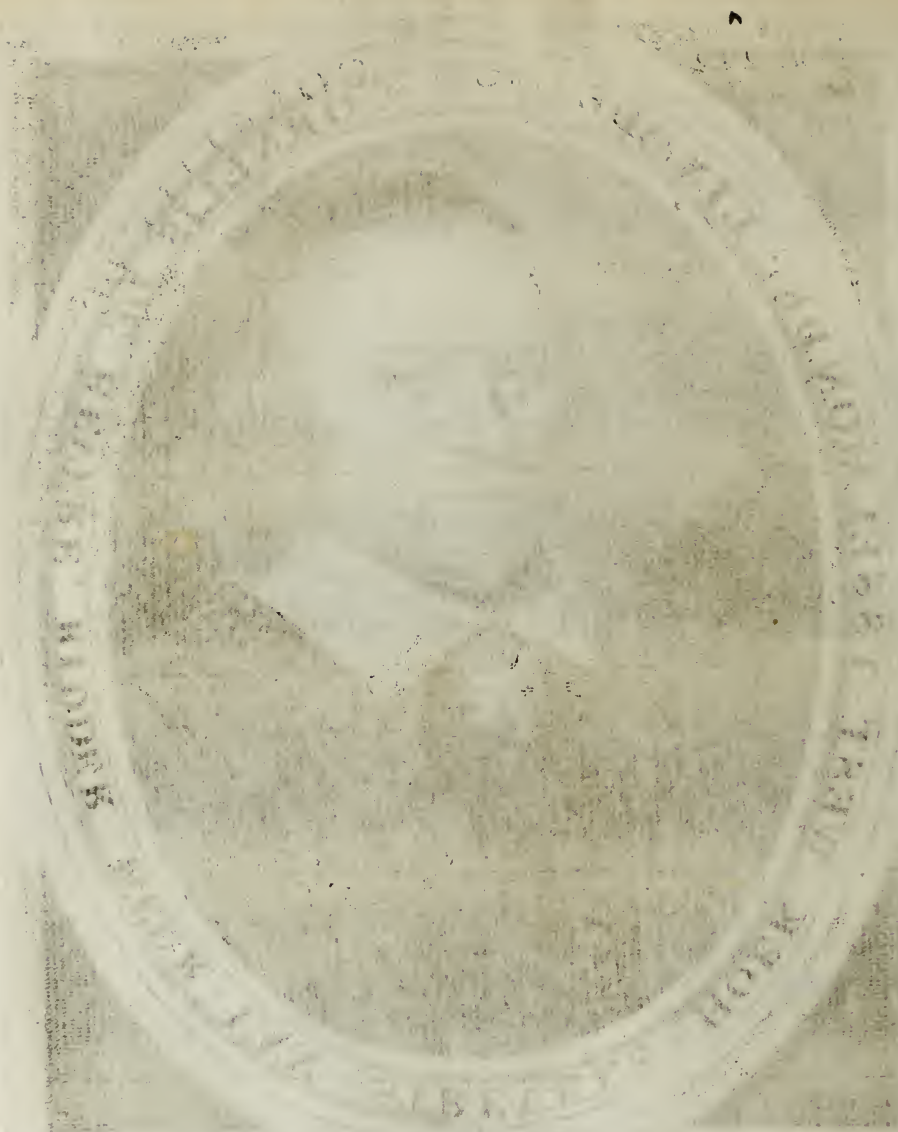
Den Burger-Heer van daag ten Hemel is gestegen,
Naar dat Hy 't groote Rad van 't Statelijk gebied
Had helpen voeren, en daar door de Naam gekregen
Die 't Wereldlijk Gezag haar grootste Vaders bied.
Hy zag zijn Vaderland in volle Vryheyd bloeyen,
Zijn Stad in Rust en Vree, zijn Huys vol Hayl geplant,
Zijn Naam Ge-eeuwigd, door den Welstand en het Groeyen
Dat Hollands Eerste Stad in hare Voorspoed vand.
Hy zag den Staat Bevreed met alle zijn Gebuuren,
Meest Vorsten daar Hy als Gezandt te wezen plag:
En zey, Wat is het Aardsch? Wat is het Werelds duuren?
Mijn Leven is gegaan en schijnt maar eenen dag!
De Wereld heeft het haar, den Hemel eyscht het zyne,
Ik voel my afgesloofd in Stads en Staats Bewind,
En schoon Ik beyd's bezat, zoo is 't maar een Gordyne!
Waar agter niet en schuyld dan ydelheyd en wind.
De Wereld kon niet meer Hem aan zijn Eerkroon schenken:
Nu komt den Hemel, en die Reykt Hem meerder Lot.
Den Hemel die op Aard was stadig zijn bedenken,
Die voerd Hem van Ons weg, en geefd Hem aan zijn God.

TIEL-



Aenschouw het Beelt van een Doorlugte Borger-Vader,
Bij 't Vaderland bemint, en Koningen geagt,
Die Oorlog heeft geweert, en Vrede toe-gebragt;
't Pinçeel verbeelde noit de ware Deugden nader.

G. V. S.



TIELMAN VAN BRACHT, *Ians-zoon*, geboren te Dordrecht, den 29. van Loumaand, in 't Jaar 1625. Leeraar der Doops-gezinden binnen deze Stad: Verstond, zoo veel Hem vereyste tot verstand van de H. Schrift, de *Hebreeuwsche*, *Griekssche* en *Latijnsche Talen*; Inzonderheyd de *Griekssche*: Verstond ook de *Fransche* en *Hoogduytsche*. Heeft uytgegeven: Het *Bloedig Toneel* der *Doops-gezinde* en *Weerlooze Christenen*, zijnde een *Vergrootinge* van den *Spiegel* der *Martelaren*; by Hem neerstig opgezocht, beschreven en t'samen gesteld: Gedrukt te Dordrecht voor Jakob Savry, by Jakob Braat, 1660. in folio. Noch zyne *Schole* der *Zedelijke Deugd*, mede gedrukt te Dordrecht: By Symon de Vries, Jakob Braat, en Gillis Nering, in de Jaren 1657. 1658. enz. Daar-en-boven zijn 51. *Predikatien*, na zijn Dood uytgegeven, by Hem, in 't beginzel zijnes Diensts, gedaan. Gedrukt t'Amsterdam, voor Jan Rieuwertsz. en Pieter Arendsz. 1669. in 4. Zijn van Hem noch voor handen 348. *Ongedrukte Preek-Stellingen*, tot versterking van zijn Geheugenis by Hem Beworpen, Ontleed en Verdeeld, en met Noodige en daar toe dienende aanwyzingen, zoo uytte H. *Schrift*, *Oud-Vaderen*, als andere *Aanmerkingen* verzien. Toch, vertrouwende op God en zyne Onthoudinge, maar kort aangeroerd, om de zelve onder 't Preken breeder uyt te breyden: Was een uytstekend *Rijmschrijver*, gelijk zyne *Gewiekte Kruywagen*, tot *Opvoering* der *Stad Dordrecht*, zijn *Pyramijd* opte *Dood* van *Iohan* van *Beverwijk*, zijn *Zwanen-gezang*, en andere *Zinrijke Gedigten*, door Hem gemaakt en in 't licht gebracht, overvloedig getuygen. Hy begreep de *Waarneming* van den *Hemel-loop*, de *Kennis* der *Wijs-begeerte*, (Philosophie) Waar van eenige Stukken onder My berusten. Ging den weg aller Wereld den 7. van Wijnmaand, 1664. omtrent *Moord* opten *Yssel*. En is begraven in de Groote Kerk te Dordrecht. Op welkers Dood dit volgende Graf-schrift My uytte Pen viel:

Hy die aan 't *Weerloos-Volk*, een Zuyl was in haer Kerk:
Na dat Hy zestien Jaar had 't *Leer-Ambt* waar genomen,
Is Hy die Kudde ontrukt; Besloten in dees Zerk:
En wacht d'Opstandinge der Dooden, metten Vromen.

M. B.

JEREMIAS DE DEKKER, *Abrahamsz.* geboren te Dordrecht, Leerde grondig in zijne Jonglingschap de Latijnze, en naderhand de Franze, Italiaanze en Engelze Talen, zonder yemands hulpe of onderwijs, alleen uyt de Boeken door zig zelven, was een treffelijk Rijmschrijver, (Poëet) getuygen zyne Rijm-Oeffeningen, verdeeld in dry Boeken, vervattende Gedigten van verscheyde stijl en stoffe, en zijne Lof der Geld-zucht, ofte vervolg der Rijm-Oeffeningen, verdeeld in twee Boeken, meermalen gedrukt t'Amsterdam, was oprecht van omgang, zedig en nederig, in zynen handel en wandel Godvruchtig: (zijn Vader en Moeder Maria van *Bremden* vierden hare Gulde Bruyloft, of vijftig Jarigen Troudag, op den 3. van Grasmaand 1657. beyde oud zijnde vijf en tzeventig Jaren; Zijnen voorsz. Vader was ook een neerstig en ervaren Man in Geschigt-schriften, Vertaalder van Florus en Eutropius, sterf op den 16. van Bloeymaand 1658.) Hy Overleed t'Amsterdam, in 't Jaar 1666. in Wintermaand.

PIETER VAN GODEWYK, *Govardsz.* geboren te Dordrecht, was een Zoet-vloeyend Rijmschryver (Poëet,) van wien my de volgende gedrukte Gedichten zijn ter hand gekomen, namentlijk:

Zegen-Krans op de Overwinninge (Victorie) van Breda, en Dankzegging over de zelve, 1637. Zegen-Vlag op de Overwinninge van den Ed. Zee-Held Marten *Herpertsz. Tromp*, 1639. Lijk-Klagt over de Dood van *Henrik Kasimier*, Graaf van Nassau, Stadholder van Friesland, 1640. Lof op de Geboorte onzes Heeren JESU Christi, 1641.

Witte-

Witte-Broods Kinderen, of Bedorve Jongelingen, Bly-eynde-ſpel, 1641. Hollandze Mars aan zijn Doorluchtige Hoogheyd *Fredrik Henrik*, Prince van Orange, enz. op het Veroveren van 't Sas van Gent, 1644. Oorlogs-Reden opte Dood van zijn Doorluchtige Hoogheyd, *Fredrik Henrik*, Prince van Orange, enz. 1647. Olijf-Tak opte Eeuwige Vrede, enz. 1648. En meer andere Gedigten van verſcheyde ſtoffe. Heeft mede begonnen op te ſtellen eenige Aanteykeningen, dienende tot een Beſchryvinge van Dordrecht, niet voltoyt. Sterf den XI. van Oogſtmaand, 1669. Oud 76. Jaren 6. Maanden, en 6. Dagen.

Mr. ROELAND DE CARPENTIER, Heeren *Pietersz.* Wylen Oud-Raad, Schepen van Dordrecht, enz. School- en Boekery-Verzorger, Eerſte Deken der S. Pieters Heeren, gezeyd de Broederſchap der Romeynen, Bewindhebber der Weſt-Indiſche Maatſchappy. Heeft vertaald en uytgegeven. Verhaal-boeken van den Cardinaal *Bentivoglio*, nopende de Vereenigde Nederlanden, Gedrukt tot Rotterdam, by Johannes Næranus, 1648. Was een goed Latijnz Poëet, en Rijmſchrijver, blykende by verſcheyde Gedigten daar van in druk zijnde. Sterf den 26. van Grasmaand 1670. Ter welkers Gedagteniſſe Hem dit volgende Graf-Spits by My is opgerigt:

Dees' *Graf-Zark* dekt het *Lijk*, Heers *Roelands*, die, te *Romen*,
Was over twintigh jaer, en ſes, aan 't * *Vaticaan*;
* 's Paus Hof.
Als d'Achtſte *Urbanus* ſterf, (de *Kroon* weêr was gekomen,
Aan 't *Cardinaal* Gezag,) den *Stoel* zag open ſtaan;
En *Innocentius* den *Myter-hoed* opdragen.
Wat is ſunt, CARPENTIER, al over 't hoofd gewaayd?
Terwijl Hy Vruchten Teeld, gevoeld Hy bitt're ſlagen,
De, nooyt verzetb're, Dood twee Sijner Vrouwen maayd.
Als, voor de derde-maal, Hem SONNE-MAANS verlichte,
En gaf 'em jeughdigh Krooſt, zoo kwam die bleeke Feex,
Heer Pieters een'ge *Zoon*, te vellen door'er Schichten;
Hecht dien *Romeyn*, aant 't ſnoer der Dooden nare Reex.
Helaas! wat baat geſnik? de Wangen ſtaagh te droogen?
Heer *Roeland* is niet meer, een *Zuyl* van 't * *Capitool*,
* Raad-Huys.
Hy is de *Wees* ontvremd, de *Boekery* onttogen,
Niet meer *Verzorger*, van ons zoo *Doorluchte School*.
GOD leyde Hem in ſijn *Rijk* vol koſtelijkke *Zalen*,
Om daar met JESUS, voort en voort te *Zegen-pralen*.

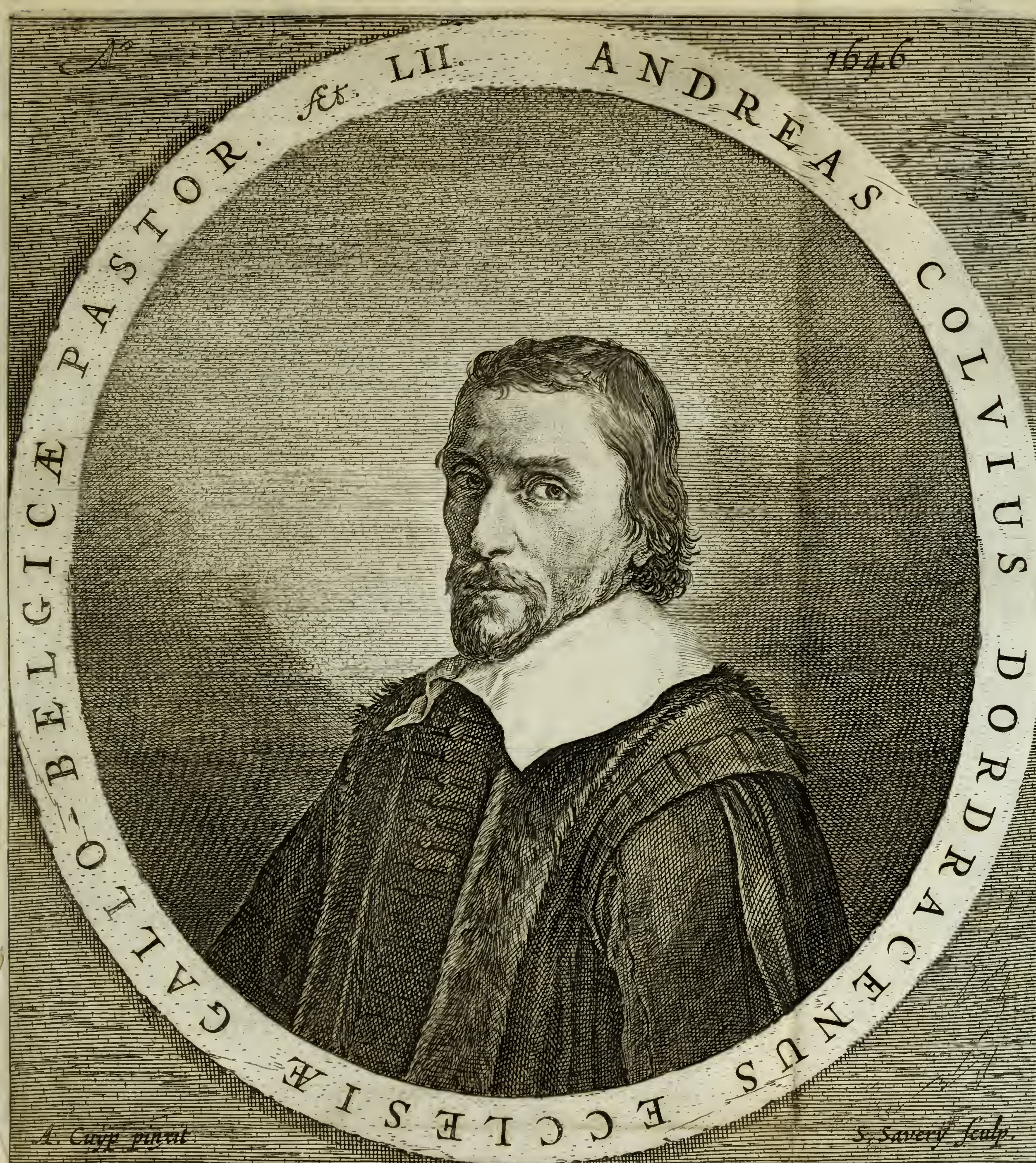
M. B.

ABRAHAM VANDE KORNPUT, *Henriks zone*, geboren den 7. van Louwmaand, in 't Jaar 1601. Is geweeſt Leeraar des Goddelijken Woords te Gieſſen-Nieukerk. Heeft beſchreven en uytgegeven, de Goddelijke Vierſchare: beſtaande in Eerſte, Tweede, Derde en Vierde Deel. Tot Utrecht, by Johan van Waasberge, in de Jaren 1659. 1662. Tot Amſterdam, by Jan Jansz. van Waasberge, en Elizeé Weyerſtraat, 1665. en Tot Amſterdam, by Joannes Janszonius van Waasberge, en de Weduwe van Elizeé Weyerſtraat, 1670.

't Leven en de Dood van *Filips Melanthon*. t'Amſterdam, by Abraham Wolfgank, 1662.

Hiſtorie der Turken, en van 't Turkze Hof.

Verhandeling of Petrus oyt te Romen is geweeſt,



Si pietas, si pura fides, si candor et illa
Quæ facit ars doctos, nec sinit esse malos,
Totq; aliæ dotes si possent ære referri,
Hæc simul has omnes vna tabella daret.
Quale potest, præstat: quæ præfert COLVIUS ora
Exprimit, ingenij dona animiq; premit.

Cl. Salmasius.



geweest. Welke Twee laatste zijn noch Ongedrukt.

Hy overleed den 28. van Wijn-maand 1670. Oud 69. Jaren, negen Maanden, en 21. Dagen.

ANDREAS COLVIUS, Wylen Prediker de *l'Eglise Wallonne*, gezeyd de Françe Kerk, School- en Boekery-Verzorger (*Curator & Bibliothecarius*) te Dordrecht. Verstond grondig de Waarneming van den Hemel-loop en Wijs-konste (*Astronomiæ & Philosophiæ*): was ook een Latijns en Duyts Rijmschrijver (*Poëet*), en in zijne Jonkheyd Hof-Prediker van den Wel-Edelen en Vermaarden Heere *Iohan Berk*, Ridder, Afgezant wegens haar Hoog-Mog: aan den Staat van Venetien; heeft in de Latijnse en Nederlandse Tale Vertolkt, de Historie van de Inquisitie, en in 't byzonder hoe de zelve in het Gebied van Venetien word onderhouden; by een gesteld door den Eerwaardigen Vader *Paolo Servita*, Opgedragen aan den Heere *Antonio Viviën*, Heere van Bevigny, enz. Heeft mede geschreven een Brief in den Jare 1633. aan d'Heer *Iohan* van *Beverwijk*, over het geschil de *Vitæ Termino*, Gedrukt in *Ioh. Beverov. Epist. Quæst. de Vitæ Termino, Fatali an Mobili*: Zeer geacht by de Geleerste Mannen onzer Eeuwe. Hebbende onder andere de Heer *Des Cartes* aan hem gezonden, zekere Antwoord-Brief, onder My berustende, hier volgende:

Monsieur,

VOus m'avez obligé de m'avertir du passage de S. Augustin, avec le quel mon Je pense donc je suis a quelque raport. Ie l'ay esté lire aujourdhui en la Bibliothéque de cette Ville, & je trouve quil s'en est servi pour prouver la certitude de nostre estre, & en suite monstrer qu'il y a en nous quelque Image de la Trinité en ce que, nous Sommes, nous scavons que nous sommes, & nous aymons cet estre & cette science qui est en nous; Au lieu que je m'en sers pour faire connoistre que ce Moy qui pense est une substance immaterielle, & qui n'a rien de corporelle, Et pour cela seul d'inferer qu'on est de ce qu'on pense c'est une chose si claire & si naturelle quelle auroit pû aysement tomber sous la plume de qui que ce soit, mais je ne laisse pas d'estre bien ayse d'avoir rencontré en cecy avec un si grand Personnage, quand ce ne seroit que pour fermer la bouche aux petits esprits qui ont tache de regrabeler sur ce que jay escrit en cet endroit la. Mon petit Traité de Metaphysique est desia en chemin pour aller a Paris ou je croy qu'on le fera imprimer, & il ne m'en est reste icy qu'un brouillon si plein de ratures que j'aurois Moy mesme de la peine a le lire, ce qui est cause que je ne Vous le puis offrir, mais si tost qu'il sera imprimé j'auray soin de Vous en envoyer des premiers, puis qu'il vous plaist me faire la faveur de le vouloir lire & je seray fort ayse d'en apprendre vostre jugement.

Ie suis Monsieur

De Leyde ce 14. Nov. 1640.

Vostre Treshumble & tres acquis serviteur

DES CARTES.

Heeft mede den Wijd-beroemden Heer *Claudius Salmasius* aan hem geschreven, *Epistolam super Cap. xj. Primæ ad Corinth: Epist. de Cæsarie Virorum & Mulierum Coma. Lugd. Batav. ex Offic. Elzevir.* 1644. Namaals in de Nederlandse Tale, onder de Naam van, Brief van *Claudius Salmasius* aan *Andream Colvium*, over het xj. Cap. van den Eersten Brief tot den Corinthen, Belangende het lang hayr der Mannen, en de lokken der Vrouwen, overgezet door *Ioannes Michaëlius Hornanus*, Gedrukt tot *Dordrecht*, voor *Ian Ambrullaard*, 1645. op zijne Beeltenis, in 't Koper gesneden, door de Konstige Hand van *Salomon Savry*, 1646. heeft den voornoemden Heer *Claudius Salmasius* dit volgende Gedicht geschreven:

Si Pietas, si pura Fides, si Candor & illa
Quæ facit Ars doctos, nec sinit esse malos,
Totque aliæ dotes si possent ære referri,
Hæc simul Has omnes una tabella daret.
Quale potest, præstat: quæ præfert COLVIUS *Ora*
Exprimit, ingenii dona animique premit.

Sterf den Eersten van Hoy-maand 1671. Oud zijnde omtrent 77. Jaren.

Mr. JOHAN DE WITT, Heeren *Iakobsz*, (Zone van Mr. *Iakob* de *Witt*, Heeren *Kornelisz*, en van *Anna* van de *Corput*, *Iohans dochter*,) geboren den 24. September 1625. Wylen Heere van Zuyd- en Noord-Linschoten, Snelrewaarde, Heeckendorp, en Yſſelvere: Eerſt Raad-Penſionaris van Dordrecht; Naderhand van de Heeren Staten van Holland, en Weſt-Vriesland; Stadhouder, en Regiſter-meeſter van de Leenen, Groot-Zegel-bewaarder van den voornoemden Lande, &c. Vermaard door zijne Geleerdheyd, Welſprekentheyd, Staatskunde, Ervarentheyd, enz. Heeft uytgegeven *ELEMENTA CURVARUM LINEARUM*; *Edita Opera FRANCISCI à SCHOOTEN, in Academia Lugduno-Batava Matheſeos Profeſſoris. AMSTELÆDAMI, Apud Ludovicum & Danielem Elzevirios*, CIↃ. IↃC. LIX. Wierd in den Hage, als bekend is, opten 20. Auguſti 1672. Omgebracht.

Mr. JAKOB DE WITT, Heeren *Kornelisz*, (Derden Zone van *Kornelis* de *Witt*, *Fransz*, en van *Iohanna Heymans*, *Andries dochter*,) geboren opten 7. van Sprokkelmaand 1589. Wylen Borgermeeſter, Schole- en Boekery-Verzorger, (*Curator & Bibliothecarius*) in Dordrecht. Ongewoonlijk Afgezant (*Extraordinair-Ambaſſadeur*) 1644. van hare Hoog-Mogende, de Heeren Staten der Vereenigde Nederlanden, aan de Kroonen van Zweden, en Denemarken, tot Bylegging van de Onluſten tuſſen die Kroonen ontſtaan. 1653. Na Lubek, tot Bevrediging van de Kroonen Polen, en Zweden. 1657. enz. Raad, en Meeſter van de Rekeningen der Heerlijkyen (*Domeynen*) van Holland, enz. Hy ſterff binnen Dordrecht, opten 10. van Loumaand 1674. Oud Vier-en-Tachtig Jaren, Elff Maanden, en drie Dagen. Na zijn dood zijn uytgegeven eenige zijner Gedichten, en Rijmen: Beſtaande in Stichtelijke Gebeden, Zedige Tweelingen; Geeſtelijke Lofzangen; En laatſtelijk, Korte Zuchtingen tot God, Tot Dordrecht, by de Weduwe van Jaſper Goris, M. DC. LXXIV.

Mr. JOHAN VAN SOMEREN, Heeren *Kornelisz*; geboren tot Dordrecht den 3. Julij 1622. Leerde de gronden der Latijnſe Tale in zijne Jonkheyd binnen zijne Vaderlijke Stad; Hy hoorde op de Hooge Schole tot Leyden de voortreffelijke Hoog-Leeraars der Rechtsgeleerdheyd, d'Heeren *Bernhardus Schotanus*, *Nicolaus Dedel*, *Arnoldus Vinnius*, en *Iacobus Mæſtertius*, *ſub cujus Præſidio*, Hy Diſputeerde de *Iurejurando*, *ſive Voluntario*, *ſive Neceſſario*, *ſive Iudiciali*, 16. Octobr: 1641. En de *Retractu Gentilitio*, 30. Novembris 1641. voorſz; En voltrok zijne Studie wel voornamelijk onder den ſelven, en den gemelten Heere *Bernhardus Schotanus*. Hy wierde *Poſt habitam publicam Diſputationem Inauguralem*, *Continentem*, *nonnullas Illuſtriores ex Teſtati & Inteſtati cauſa quæſtiones*, *die* 17. *Martii*, *ac Orationem de Antiquitate Legum, earumque Dignitate, die ſequenti*, 1643. met alle Plechtelijkheyd der beyden Rechten Doctor Verklaard, *Accinentibus Amicorum Votis*, en onder de ſelve voornamentlijk de Heer *Nicolaus Heinſius*, *Dan. F.* waar van ſie des zelfs *Poëmata*, Gedrukt te Parijs 1646. fol. 84. Hy was zeer ervaren in de Griekſe, Latijnſe, en Franſe Tale, en oeffende met een bezondere Welſprekentheyd de Rechtsgeleerdheyd, eerſt voor beyde Hoven van Juſtitie in den Hage, en namaels binnen zijne Geboorte-Stad, alwaar hy Veertig wierde den 21. September 1650. en Water-Schepen, den 5. Januarij 1647. Waar na hy op den 7. Januarij 1655. wierde Syndicus, ofte Raad-Penſionaris der Stad Nymegen, en den 12. November 1666. Greffier van de Chambre Mi-partie; Hy was mede een voortreffelijk Onderzoeker, en Kender der Oudheyd, en een Vermaard Poëet; Heeft in 't Nederduyts vertaald, en uytgegeven,

Iohan Gerards Haylige Overdenkingen, en yeder der zelver met Verſen vercierd, Gedrukt tot Dordrecht by Jakob Braat, 1647.

En wijders geſchreven en uytgegeven, Herſtelde Oudheyd, ofte Beſchrijving van BATAVIA, wezende een gedeelte van 't Hertogdom GELRE, en Graafſchap HOLLAND, Gedrukt tot Nymegen, by Andries van Hoogenhuyzen, 1657. Doorgaans gepreſen by *Philippus Cæſius à Zezen*, in zijn Boek, genaamd *Leo Belgicus*, Gedrukt t'Amſterdam, *Apud Lud. & Dan. Elzevi-*



Mr. Johan de Witt Raetpensionaris van Holland. etc.
Zoo oyt de Konst, verlicht van Hemel-glans, en stralen,
De Wysheit, en 't Gedúld, na 't leven zocht te malen,
In 't schetsen van dit Beeld trofse haer volmaakte Witt;
Of zoo hier iets gebreekt, en datse meer kon geven,
Zoúw in het Beeld de kracht der Godlijke úitspraak leven,
Die in het Voorbeeld leefde op 't niet verbeelde lidt.
J. Oúdaan.

Elzevirios, 1660. pag. 24, 25, 28, *& seqq.*

Uytspanning der Vernuften, bestaande in Geestelijke, en Wereldlijke Poëzy, mede Gedrukt tot Nymegen, ter Drukkerye van Nikolaas van Herveld, 1660.

Cajus Iulius Cæsar, ofte Wraak van Vermande Vryheyd, Treurspel. Gedrukt tot Dordrecht by Petrus de Vlieger, 1670.

Ende berusten noch Ongedrukt onder zijne twee Zonen, Mrs. *Kornelis*, en *Iakob van Someren*, Advocaten voor den Hove van Holland,

Verscheyde Consultatien, Advisen, Deductien, en Advertissementen van Rechten, in Gelderze, en Hollandze zaken, by hem Geschreven, en tot den Druk bequaam gemaakt;

Als mede zijne Vertalinge van *Iohan Gerards* dagelijkze Oeffeninge der Godzaligheyd, by hem voor yeder Hoofdstuk mede met Versen vercierd;

Ende verscheyde merkelijke Vermeerderingen dienende tot de voorgemelte zijne Beschrijving van BATAVIA;

En noch zijne verscheyde Latijnse, Franse, en Nederduytse, zoo Geestelijke als Wereldlijke Gedichten (waar van eenige in *Plano* zijn Gedrukt) by hem bereyd tot een Tweede Deel van zijne voorsz Uytspanning der Vernuften;

Midsgaders des zelfs Cleopatra, Koninginne van Ægypten,

En Mithridates, Koning van Pontus, Nederduytze Treurspelen;

Zie van hem wyders *Ioannis Michaëlii Hornani Poëmatia*, en doorgaans *Iakob* van *Oudenhoven* in zijne Beschrijving van Zuyd-Holland, en aldaar onder anderen fol. 185. en 423. en hebben de Heeren *Iakob Cats*, *Constantyn Huygens*, zijn Voorzaat *Theodorus Graswinkel*, *Iakob Westerbaan*, en meer anderen verscheyde van zijne voorsz Werken met haar Lof-dichten geroemd. Hy sterff binnen Dordrecht den 22. December 1676. En heeft d'Heer *Franciscus Plante*, S. S. *Theol*, *Doctor*, *Professor & Pastor Bredæ*, des zelfs overlijden gelieven te vereeren met de navolgende

N Æ N I A

In Obitum genere & scientia Nobilissimi Viri

D. D. JOH. à SOMEREN, J. U. D. Syndici

Neomagensis, *Cameræ bipartitæ Graphiarii*, *&c.*

In Domino piè defuncti, xxij. Decembris M. D. C. LXXVI.

AH quoties vitæque tuæ mortisque SOMERE,
Post obitum rediit tristis imago mihi!
Tune etiam moreris SOMERE, *heroica virtus*,
Et vigor in tuto quem jubet esse loco?
Tu moreris? quæ fata mori te posse probarint,
Ni cupias læto funere sponte mori?
Quid deerat SOMERE *tibi? Natura favebat*,
Favit & Ingenio lingua diserta Tuo:
Ingenium, non ex terra, non pulvere ab atro,
Ast à cælesti Numine Numen habens.
Ingenium plusquam felix. regere undique doctum,
Dumque regit, poterat mens ea docta regi.
Si quid candor habet, si quid Prudentia, totum
Concessit pleno flumine Suada *Tibi.*
Non deerat certe, quam speres, copia Lucri,
Non quas exoptes pectore divitias;
Has dederat Natura potens: *hæc dona Parentis*
In te præclaro munere cuncta fluunt.
Quid tribuat Natura ulli, quod forte negatum
Sit tibi? participem te facit inde Deus:
Sique animum tollam ulterius: *Si gratia Cœli*,
Si Patris æterni mente resurgat opus;
Si Christi excellens meritum, fusumque cruorem,
Vel magnam Intuear, magne SOMERE, *fidem*,
Cur credam te velle mori? dum gratia terras
Exsuperat, dum sunt pectora plena Deo?
Non poteras illis satiari in tempore fatis?
Æternis etiam fas erat esse locis?
O Pietas! o rara fides, quæ despicit omne
Terrenum, cœli quæ modo spirat opus!

Quæ Christum celsumque Patrem super omnia laudat!
Et Cæli Angelicos conspicit ore thronos!
Vade procul SOMERE, *altas surrepte sub auras,*
Et nostri semper, quod facis, esto memor.
Nos memores sumus usque Tui; nostrique (quid obstet?)
Ast vestri nunquam, sic decet, immemores.
Laudamus tua scripta, melos, & carmina Vatis,
Hæc facient Vatem, qui tua scripta legat.
Turba Poëtarum testata est, testor anhelo
Carmine, post obitum quod tibi mitto tuum.
O utinam Laudes referam, meritumque Sodalis;
Quas nunc cum refero. Musa referre negat.
Cur ita? jam positus cunctas super æthera laudes,
Non eget indignis laudibus, hisce locis.
In Domino laus una tuo; laus sufficit illa,
Non laudabilior laus erit ulla Viro.
Sique mihi posthac laudes felicior optem,
In Domino tecum laus erit una mori.

Gemitus Filiorum duorum, mortem Patris deplorantium.

Fide Pater, *ter fide* Pater, *ter corde fidelis,*
Cur binos uno funere, dure, necas?
Quàm nos fide Pater *(sic testabaris) amasti!*
Quàm nos hoc uno funere, dure, premis!
Nos miseri in terris densa recubamus in umbra,
Tu nos è terræ pulvere, fide, leva.
Vivere da, non adde mori. Dum funera vestra
Conspicimus, nobis funera sponte paras.
Et nisi de summo redeas, Pater *optime, cælo,*
Iam binos uno funere funus habet.

Gemitus Filiæ unicæ.

JAm Pater *aufugit, fugiunt simul ordine Fratres:*
Unica cum premerent funera, trina premunt.
Exanimem video Patrem, *fratresque subinde*
Exanimes, animus jam mihi sponte cadit,
Nec vis est, nec vita mihi. mors nunc mihi vita est:
O utinam liceat cum Patre *morte mori!*
Sic semel emorerer, nec mors foret illa perennis.
Nunc mihi quæ mors est atra, perennis erit.
Defunctum video Patrem, *video ordine fratres,*
Et me defunctam non minus hic video.
Summe Deus, trahe defunctos prope funere fratres,
Et me defunctam funere, sume, trahe.

FRANCISCUS PLANTE,
SS. *Th. Doct.* Prof. *&* Past. *Bredæ.*

Boven, by de Geleerde Mannen van Dordrecht, te voegen,

ERASMUS VAN HOUWELINGEN; welke Beschreven, en door den Druk gemeen gemaakt heeft; Penninck-Boeck, inhoudende alle Figuren van Silvere, en Goude Penningen, geslagen by de Graven van Holland, van *Dierick* den VII. van dien Naam, tot Philippus van Bourgondien toe, met het leven in 't korte van dezelve Graven, in 4. Tot Leyden by Francoys van Ravelengien, M.D.XCVII. Naderhand zijnde 't Chronijkje Vergroot, en Verrijkt totten 19. van Slacht-maand 1625. is weder onder de Pers gebracht; en by Hem uytgegeven den 6. van Lou-maand 1627.

Dr. ISAAK BEBBER, *Ians zoon*, geboren den 8. van Oogst-maand, in 't Jaar ons Heeren 1636. Wierd met volle Plechtelijkheyd 1656. by de Hooge Schole van Utrecht Ingewijd, en Verklaard Leeraar in de Genees-konst, enz. (*Doctor Medicinæ, &c.*) Welke Konst Hy ook gevolglijk in zijn Geboorte-Stad Dordrecht oeffende: Heeft uytgegeven, Ware en Vaste Gronden van de Heel-konst, in 8. Gedrukt by Symon Onder de Linde 1668. Ging den weg aller Wereld den 3. van Herfts-maand 1668.

Aangaande de Voortreffelijke Mannen, Waar mede Onze Stad als nu is vercierd, wy willen hopen dat in lange Jaren geene gelegentheyd zal voorvallen, om de zelve in zoodanig getal, als wy jegenwoordig vertoond hebben, op te tellen, maar

Wy bidden dat Elk spaa ten Hemel keer,
Lang met zijn Glanz het Dordse Volk vereer,
Om onze schuld geen snelder Wind haar te eer
Kom weg te rukken.

MAT-

MATTHYS BALENs
Beſchrijving van
DORDRECHT,
DERDE BOECK.

Bevattende

'sStads Beſtieringe, Voor-Rechten, (Privilegien) Hand-Veſten, Oude Herkomen, Keuren, Gemeyne-Gebouwen, enz.

BESCHRYVING
Der Stad
DORDRECHT.
DERDE BOECK.

Eerste HOOFD-STUK.

Inleydinge tot Stads Bestieringe, Voor-Rechten; (Privilegien,) Hand-vesten, Oude-Herkomen, Keuren, Gemeyne-Gebouwen, enz.

DE Orde van Onze Beschryvinge leyd ons tegenwoordig tot 's Stads Bestieringe, voortreffelijke Voor-Rechten en Hand-Vesten, waar mede de zelve komt uyt te munten, midsgaders de loffelijke Oude-Herkomen, en Keuren, alhier onderhouden; en mitsdien om tot het verhaal der zelver gevoegelijk over te gaan, zoo hebben Wy niet ondienstig geoordeeld, alvorens de Trappen van het *Stad-Huys* op te treden, alhier des zelfs Bouwinge en gelegendheyd te vertoonen.

'tS T A D - H U Y S,

ZYnde wel eer de *Halle*; welkers Neder-gestelle begonnen is in 't Jaar 1383. des Dinxendages na *S. Odulfs*-dach, en dat was *Sinte-Alexis*-dach te Middezomer, als *Burgermeesters* en *Tresoriers* waren,

Heinric Zas.	Oude Willem van den Tympel, Florens zoen.
Jacob Lisse.	Heinric van Aerssen.

En wierd doen onder den Eersten Steen geleyd, by deze *Tresoriers*, twee Gulden, doen xlj. Schellingen iiij. groot. Gelijk My zulks uyt de Rekeninge der voorsz *Tresoriers*, zijnde bewaard in Stads Kantoor, (nu Burgermeesters Kamer) is gebleken.

De oorzake van deze Stichtinge werd verhaald by d'Heer Matth. *Vossius*, *Annal. lib. 12. fol. 46. en 47.* op 't Jaer 1382. Namelijk, datter oorzake van den Oorloge van *Lodewijck van Malen*, Grave van *Vlaanderen* en zijne hulpers, zijn Schoon-zoon *Flips den Stouten*, en *Karel*, *Koning* van *Vrankrijk*, tegens de Stede van *Gent*, en de opgevolgde nederlage der *Gentenaers*, de meeste Steden van *Vlaanderen*, aan *Karel* zijnde Overgevallen, eyndelijk de *Bruggelingen* zig mede hebben Overgeven, waar van de meeste alles de zamen pakkende, *Vlaanderen* haar *Vaderland* verlatende, hebben tot de *Hollanders* en *Zeeuwen* hare Wooningen genomen, en voor 't meerendeel hem tot *Dordrecht* begeven, alwaer, haer en de Koopmanschap ten gevalle, een Heerlijk Huys uyt der Gemeene Stede Schat-kist is opgerecht, (gelijk zulx by My reeds is aangewezen.) Dese volgende zijn *Vossii* eygen woorden: *Inter hæc Ludovicus Comes, per Generum Philippum Audacem, Regem Francorum Carolum in Gandavenses armavit. Nec timuit advenienten Artevelda; verum educto Exercitu Millium Sexaginta, relictis ad Aldenardam quadraginta Millibus, in Regem ex adverso direxit aciem. Rostbecam prope concursum. Cecidit Artevelda, & cum illo Gandavensium millia novem, ac Sociorum sex & decem. Inventus adhuc spirans Artevelda, deque arbore suspensus. Hinc cunctarum fere Civitatum ad Carolum defectio. Ipsi etiam Brugenses se tradidere; quorum plurimi, qui contaminassent manus, vasis conclamatis, relicta Patria, Solum verterunt, & ad Hollandos, Zelandosque, habitatum concessere. Plurimi Dordrechtum perfugerunt; ubi in gratiam Eorum & Mercaturæ, Domus magnifica (quæ nunc Curia est) publicis Sumptibus exstructa.*

Dien niet tegenstaande, vinde ik een Voor-recht (*Privelegie*) van *Florens* de V. *Grave* van *Holland*, enz. al van den Jare 1284. gegeven op des Heyligen Kruys-dach, waer by de Poorteren van *Dordrecht* geoorloft wierd een nieuwe *Halle* te maken, Luydende als volgd:

FLorentius, Comes Hollandiæ, &c. Universis præsentes Literas inspecturis vel audituris, Salutem. Libertatem & Privilegia, quæ dilecti Oppidani nostri de Dordrecht habent a Carissimo Patre Nostro, Dno. Wilhelmo quondam Romanorum Rege, ac aliis nostris Progenitoribus, Comitibus Hollandiæ, rata habemus & grata, & ea secundum dictorum tenorem Privilegiorum ipsis permittimus inviolabiliter observare. Et ad hoc propter grata suæ Devotionis obsequia, quæ dicti Oppidani totiens Nobis & Nostris grata impenderunt,

Ipsis de speciali Gratia duximus indul-

IC Florens, Grave van Hollant, &c Doen kond alle den ghenen die dese Lettere sullen sien of hooren Lesen Alsulke Vriheit en Privilegien, die Onse Lieve Poorteren van Dordrecht hebben van Onsen Lieven Vader Willem, Coninc van Romen was, en van anders Onsen Voorsaten, Graven van Hollant, die willen Wi hem vast en gestade houden.

Zo hebben Wi hem wt sonderlingen Gracien ghegeven, dat Wy of Onse Rechter, die te Dordrecht bi tiden ghesetsal worden, onse Beteringe die Ons bi misdaet van yemanden vallen

gendun

endum, quod Nos sive Iudex Noster, uisquis apud Dordracum pro tempore uerit constitutus, Emendam Nostram uæ Nobis per excessus alicujus acciderit ntra Libertatem dictæ Villæ de Dordraco, nfra decem Libras, & de inferioribus Emendis singulis recipere aut requirere non ossumus, nisi per Scabinatum de Dordrecht, vel per compositionem amicabilem aso sive conquerenti fuerit satisfactum.

Præterea concessimus Eisdem, quod uicumque per Nos, sive per Iudicem Nostrum, quem ibidem constituerimus, & er Scabinos, ac alios dictæ Villæ Oppidanos, quod ad hoc requiritur, receptus uerit in Oppidanum de Dordrecht, & ura Villæ, & alia quæ competunt in hoc asu facere, promiserunt observare, idem eceptus, prout cæteri ibidem Oppidani, atim & sine contradictione omnium dictæ illæ in Dordrecht per Terram Nostram alias, quamdiu ibidem Oppidanus permanserit, fruetur Libertate.

Item dicti Oppidani de Nostra Bona icentia & Voluntate novam Hallam eri facient apud Dordracum, ad Utitatem Villæ, in Loco in quo credunt)ppido prædicto melius expedire, in ua in Inferiore parte dictæ Domus)fficium Venditionis Carnium commode agi possit: & in Superiori parte jusdem, videlicet in Solio, Exercitum lacitationis & Negotia Scabinorum ac liorum Oppidanorum, quæ per Conlia fiunt, commodius valeant exerceri.

Et Domum Lapideam firmam juxta ictam Hallam constituent, in qua 'apti sui & Obsides, quilibet secunum excessum suum, bene & firmiter

mach binnen onser Poorten van Dordrecht, tot x Ponden toe, of daer beneden, van yemenden ontfaen of eysschen sullen moghen, eer den Gequetsten of den Clager bi Scepenen van Dordrecht of bi minnentliker effeninge voldaen waer van den selven twist.

Oeck hebben Wy hem ghegeven, so wie bi Onsen Rechter, dien Wy daer setten sullen, en bi Scepenen, onsen Poorteren, dient toebehoord, ontfaen wort tot eene Poorter, in Dordrecht, en dat recht der Poorten, en anders dat daer toe behoord, voldoet, die daer alsoo ontfaen wort, sal althans en sonder eenigh wederseggen darenteinden gebruken alle der voorseider Vriheden onsen Poorten van Dordrecht voorsz en alle Onsen Lande deure, also lange als hi daer Poorter bliven sal.

Voort so moghen dese Poorters bi Onsen goeden Oorlove een nieuwe Halle doen maken binnen Dordrecht, ter Poorten Orbaer, in eene Stede daer 't Orbaerlichste wesen sal, aldaer men beneden dat Ambocht van Vleisch vercopen sal doen, en boven in der selver Halle der Scepenen Camer te hantieren, die men in den Raedt te hantieren pleecht.

Noch daer toe zullen Zi een vast Steen-Huus bi deser voorsz. Halle doen maken, daer si hare Ghevangen inleggen, en hare Ghiselschap in hantieren, en eenen yegheliken na zijne misdaet wel en vast behouden moghen: en in dit selve Huus mogen Wy oeck Onse Ghevangen, die binnen der Vriheit van Dordrecht misdoen, daer in sluten en vast houden.

deti-

detineantur. Et in eadem Domo possumus Captos Nostros, qui intra Libertatem dictæ Villæ deliquerunt, concludere & in ea facere detinere.

Et omne jus quod Nos contingebat in Domo Macelli, & in fundo in quo Domus sita existit, dictis Scabinis & Oppidanis libere duximus conferendum, & propriis usibus applicare.

In cujus Rei Testimonium præsens Scriptum fecimus Sigillo Nostro communiri. Datum Anno Domini Millesimo Ducentesimo Octogesimo Quarto, in Festo Exaltationis Sanctæ Crucis.

Voort alle Recht dat aen Ons geboert in den Huse der Vleysen-bancken, en in den Bodem daar dat Huus geset is, hebben Wy den Scepenen en den Poorters Vrilick gegeven tot haren Vryen wil te gebruken behoudeliken eenen yegeliken zijns Recht.

En in ghetugheniſſen der Waerheit so hebben Wi desen Brief met Onsen Zegelen ghegheven in 't Jaer Ons Heeren M. Twee hondert vier en tachtig, al op des Heilichs Cruisdach *Exaltatio.*

Maar of dit Voor-recht moet verstaan en gepast werden op die *Halle*, waar in Wy strax zijn getreden, dan of 'et van een *Andere*, die, over eenige honderd Jaren geleden, onder 't *Oude Stad-huys* zoude konnen geweest zijn, te verstaan zy, is onzeker; Wy gedragen ons aan beter, verziender en schrandere Oordeel: aan welke Wy mede overgeven om te Oordeelen, of in krachten van de woorden, *Nova Halla*, of *Nieuwe Halle*, in 't voorsz Voor-recht vermeld, niet te denken zy, dat voor de Stichtinge van de *Halle*, in 't zelve Voor-recht geroerd, voor henen noch een *Ouder Halle* aldaar, of op een andere plaats geweest zy?

Deze *Halle* is omtrent den Jare 1544. Veranderd in het tegenwoordig *Stad-huys*. Zijnde binnen Dordrecht voor dezen geweest een *Oud Stad-huys* gelegen opten Nieuwen Dijk aan de *Poort-zyde*, (hebbende een *Houten Gevel* van achteren vast zijnde aan *Tollebrugs-Toren*, staande opten Ouden Dijk gezeyd de *Land zyde*; zo dat men over de *Brug* door den zelven *Toren* ging en staande over het *Tollebrug-Straatje* aan de *Poort-zyde*, en verder Oostwaarts op: en door vreze dat het voorsz *Oude Stad-huys* metten *Toren* van Ouderdom mochte komen om te vallen, zijn in den voorsz Jare beyde afgebroken uytwijzende de Verkondinge metter Klokke dien aangaande gedaan;

Actum per Campanam, xviij. Decembris, 1544.

ALzoe die G. L. vander Stede mitten Tresoriers besteed hebben of te breken, dat Out Stadt-huys metten Tollebrugs-Thoren, in 't welck te doen gescapen was enich inconvenient te mogen gescien, overmits dat vele Kinderen, en andere Mans en Vrous Personen, hem niet en wachten ter voorsz plaetse

ſen te comen. Soe iſt, dat die G. L. om dair in te voerſien, waerſcouwen een yegelijcken, Jonck en Out, wye zy zijn, dat zy hem nyet en vervorderen te coemen ſoe doon onder den Torn ende Zale voerſz; want in geval hem yet misquame, hy en ſoude dair van geen verhael mogen eyſcen van de Werkluden voerſz. Voerts waerſcouwen die G. L. een yegelijck, nyemant hem en vervordere yet wech te dragen van 't Stad-huys en Toren voerſz, op ſoe ſcarpelijken gecorrigeert te werden, dats hem te zwaer en een ander ten exempel weſen ſal.

Toen zijnde *Burgermeeſter* en *Treſoriers*:

Aernt [van der Myle,] Heeren Kornelisz.
Huych Cool, Pietersz. | Heyman van Blyenborch [Heeren] Adriaansz.

En om nu de gelegendheyd en geſtaltenis van het tegenwoordige *Stad huys* te vertoonen, zoo ziet men, Voor op komende, de Vier-Schaar; ter Slinker hand het Oude Wacht-huys der Burgery, dat deur gaande, is 't Waakvertrek der Hopluyden en Bevelhebbers, nieulijks gemaakt. Volgd 't Vertrek der Geheym-Schryvers, en de Secretarye, Voorhoofds is de Raad-Kamer van den Oud-Raad en 't Gerecht, alwaar den Bailljou van Zuyd-Holland ook zijn Gerecht-bank en Vier-Schaar ſpand. Boven 't Poortaal hangt de Belegeringe van DORDRECHT, door Jan den IV. Hertog van Braband, en Vrou Jakoba, Gravinne van Holland, zijn Gemalin, met dit Jaar getal:

Anno M. cccc. xviij. ontrent S. Laurens dach,
Was dat men het Beleg voor Dordrecht,
Van Hertog Jan van Braband opbreken zach.

Daar nevens ziet men de Stad Dordrecht, Afgemaald door A. Willarrs, 1629. Waar onder is een Gaande Werk, aanwyzende der Heeren Overheden gewoonlijke Waarneminge, rakende deze Stad, mede vertoonende het Waſſen en Afnemen der Mane, de Maanden des Jaars, en der zelver Dagen, mitsgaders de Uren van dien.

Waar tegens over, achter Burgermeeſters Zetel, hangt een Avondmaal des Heeren, getroffen en gehandeld, door 't Penceel en Konſtige hand van Anthoni van Montfoort, gezeyd Blokland.

Voor de Schoorſteen een Uytbeelding van de Algemeene Kerk-Samening, (*Synodus Nationalis*) alhier te Dordrecht, 1618. en 1619. gehouden.

Boven de achter-deure der Raad-Zale is een afbeelding van Simſon, daar Dalila zijn Hair-lokken afſnijd.

En werd tegenwoordig de voorſz Raad-Kamer vercierd met aangename Pronk-kleden, (Tapiſſerien,) nieuwe Zitkuſſens; (*Baluſtre*) enz.

Achter welke Raad-Zale, aan de Rechterhand is Stads Kantoir (nu Bur-

 ger-

gernmeesters Kamer. Daar achter volgd de Wees-Kamer, met Tapyten en eenige Schilderyen vercierd. Daar tegen over is der Heeren Vertrek, mitsgaders 't Verblijf des Kamer-bewaarders der Heeren Borgemeesteren, en Weesmeesteren ter Wees-Kamer.

Tweede HOOFD-STUK.

Van de Regeeringe.

DE Regeeringe van *Dordrecht* is geheel verscheyde van andere Steden. Bestaat by den *Burgermeesteren*, *Schepenen* (onder welke Schepenen, de *Graaffelykheyds Schout* is de laatste, maar heeft inden Oud-Raad Stemme op zijn Buerte, volgens de Tijd dat Hy daar inne is gekomen.) *Oud Raden*, en de *Goede Luyden* van den *Achten*.

DE SCHOUT.

DE *Schout* (eertijds genoemd *Rechter*) als komende van wegen de *Graaffelikheyd* van *Holland*, heeft d'eerste plaats. Zijn *Ambt*, als Schout, is, de Misdadigen, door Stads Dienaars te doen vangen, die voor *Borgermeester* en *Schepenen* te *Recht* te stellen, en volgens 't Gewijs, by Haar gestreken, te doen Uytvoeren.

Voor het aanvangen van zijn *Ambt*, word hem den volgenden *Eed* gestaafd door den Heere *Borgermeester* inder tijd.

Eed van den Schout der Stad Dordrecht.

IK belove ende zwere de Staten van Holland en West-Vriesland, zijnde onze Hooge ende Souveraine Overheyd, midsgaders den Heere Prince van Orange, als Stadhouder dezer Provincie, in dier Qualiteit gehouw en getrouw te wezen, als mede onder der zelver Regeringe, de Kerke Christi naar Godes Heylig Woord, te helpen hand-houden, de Stad Dordrecht, en alle de Inwoonderen van dien in hare Privilegien te helpen maintineren, Recht ende Justitie te doen t'allen tyden, Rechtveerdige Vonnissen te vermanen, en Rechtveerdige scheydingen te helpen geven tusschen twee Manthalen; niet uytter Stede te zullen verreyzen, zonder alvorens een bequaam Substituit of Stedehouder te hebben gesteld, zoodanig dat men met hem van wegen Hooggemelte Heeren Staten van Holland en West-Vriesland Recht doen, ende

Vonnis

Vonnis wyzen mag; de Roede van 't Schout-Ambt niet te zullen laten leggen, ten zy dat een ander Schout tot Dordrecht gesteld is, daar men Recht mede doen mach; ook My te zullen houden en reguleren na de Keure en de Statute dezer Stede, in 't reguard van den Schout-Ambte op den iiij. January 1631. gemaakt; en voorts alles te doen dat een goed en getrouw Schout tot Dordrecht toestaat ende schuldig is te doen.

Zoowaerlijk moet mijn God Almachtig helpen.

Als des *Schouts* plaatze ledig is, zoo werd by den *Stadhouder* van H*olland*, een ander Gekozen, uyt Drie Voorname Burgers van Dordrecht, by den *Oud-Raad* voorgesteld; die den Eed eerst word Gestaafd in de *Kamer* van *Rekeninge*, en daar na (alswe hebben gezeyd) den zelven Afleyd in handen van den *Burgermeester* van *Dordrecht*. En op dat de voorsz S*tad* noyt zonder *Rechter* zy, mach by gebrek van *Schout*, *Zelfs* en 't *Gerecht*, dat *Ambocht* yemande, die Hem genoege, Bevelen, tot datter anders in werde verzien. Volgens *Hand-Veste* van Hertog *Jan* van B*eyeren*: haar gegeven in 't Jaar 1418.

Het *Schout-Ambt* (eertijds by Verpachtinge vergund, en nu t'zeder lange Jaren voor het leven den *Schouten* toegestaan.) Bevinden Wy, uytwijzende de *Lijsten* van *Wouter* van *Goud-hoeven*, en D[r]. *Johan* van *Beverwijk*, als ook in de *Tijd-Boeken*, H*and-Vesten*, *Openbare Handelingen* en B*rieven* by My opgezogt en uytgevonden, bediend te zijn by de Navolgende

HEEREN:

1243. Gerard Boot, vermeld, met Dirk van Minnegem, Bailljou van Zuyd-Holland, in een Brief van Nikolaes, Heere van Putten, in 't Iaer 1243.

1309. Ghisebrecht Haren, Jacopsz.

1323. Willem Butgens.

1325. Kleys Oem, Kleysz. Ridder, werde verslagen van de Oost-Vriezen, in den Veld-slag by Staveren, met Graaf Willem de IV. 1345.

1345. Jan die Verwer. (Allardsz.

1379. Wormbout van den Wijngaarden,

1383. 1386. 1393. Kleys Scoutate.

1404. Jan van Arkel, die omtrent deze tijd na den Hage tot den Grave reyzende, onderweeg t'Overschie van Jan Schoenhout en zijn Aanhangers werd dood geslagen.

1404. Willem van Brakel, Knape.

1405. Aernd van Riede, Knape.

1406. Jacop die Guede, Jacopsz.

1407. Aernd van Gheemont.

1407. 1408. Willem van Brakel, Goidscalcxz. Knape, die opten elfden van Bloeymaand, tusschen Rotterdam en Ouderschiede, door Jacop van Kuuvre en zijn Hulpers, wierd dood geslagen.

Waar over Hertog Willem van Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant en van Zeelant, aan Scout, Borgemeesters, Scepenen en Raden van Dordrecht aldus schreef:

Lieve en Getruwe, Wi hebben verstaen dat Willem van Brakel, Onse Scout, doot geslegen soude wesen tusschen Rotterdam en Ouderschiede, daer Ons van gueder herten leet toe is, en hebben daerom gescreven aen Onse Baelyu van Delfland, en aen anders allen Onsen Dienaren, over al in Onsen Lande, dat Si die sonder vortrec aentasten en vangen, en vanden Kerchove nemen, daer si die bevinden konden in den Onsen, en willen daer alsoe over doen Rechten waer wise geviinden konnen, dats hem ewelic een ander hoeden sal,

 beghe-

begherende daerom aen U vriendelic, dat ghi U en der Ghemeynte hier mede te vreden setten wilt; want waer Wi vernemen datter yemant raets of daets aen schuldich wesen mach, daer willen Wi Ons alsoe in bewisen, dat ghi vernemen sult dattet Ons van Gueder herten leet is. God simet U. Ghescreven in den Hage, xj. daghen in Meye.

Hier was by-gevoegd, desen Brief quam den xijsten Dach in Meye in 't Jaar Achte, soe Willem van Brakel, dien God genadich si, 's dages te voren gesiegen was van Iacop van Kuuvre en sijne Hulpers.

1408. Goidscalc van Brakel, Goidscalcxz. Knape.
1408. Iacop Bartoutsz.
1411. Heer Ian van Rozendaal, Ridder.
1411. 1413. Everdey van Ghenderen, Heeren Woutersz.
1415. Ionckhr. Adriaen die Bastert Hertoghe Aelbertsz. van Beyeren.
Die 1418. op S. Laurens dach, in een Block-huys op Papendrecht, by die van Dordrecht ingenomen, wierd dood geslagen.
1419. Aernd Zarisz.
1421. 1422. Ian Graman.
1423. Willem Boemgaerd, Willemsz.
1424. Willem vander Dussen.
1424. 1427. 1428. 1431. Florens vander Dussen.
1432. 1433. 1436. Adriaen van Malburch.
1437. Willem vander Tympel, Gheraetszoen van Nesse, Knape.
1437. 1438. Ian Otte Oem, Heeren Tielmansz. Knape.
1438. 1449. Willem vander Tympel, Gheraetszoen van Nesse, Knape.
1439. 1441. Florens vanderDussen, Knape. Is 1440. toegestaan zijn Scout-Ambt t'Ordrecht te bewaren, en zijn Casteleynscap van Lovesteyn te mogen behouden, mits dat Hy 't Scoutscap zelve, en 't Casteleynscap door een ander bediene. Sterf 1457.
1443. Gheryt Oem.
1444. Gheraet Boemgaert, Willemsz.
1445. Joris van Eemskercke, Knape.
1445. 1446. Jacop Tonisz.
1446. 1447. Dirck vander Does, Knape.
1451. Jorys van Heemskercke, Knape.
1452. 1456. Niklaes Loydinc, die 1470. Burgermeester wierd.
1456. Florens van der Tympel, Knape.
1456. Ioris van Eemskerk, Knape.
1457. 1458. Iacop Pot, Pietersz.
1459. Willem die Pryker.
1460. 1461. 1462. 1463. Iacop Pot, Pietersz.
1463. 1466. Iacop Damaesz. doe den Scout Iacop Pot, Pietersz. in de Stad niet en mocht komen.
1468. Iacop Pot, Pietersz. weder aengenomen voer den tijd van tien jaren, omme 't Scout Ambocht te bedienen, en heeft den Eed gedaen in handen van mynen Here Pieter, Here van Goucx en Wedergrate, Ridder, en Cancellier van mynen genadigen Here den Hertoech van Burgoendien ende van Brabant, &c. (toch hoe lang hy 't Scout Ambocht, in die gevaerlike tijd van Hoeks en Kabeljaus, heeft bediend, kan gezien werden uyt 'et volgende.)
1471. 1473. Niklaes Loydinc. Doe hy wierde afgezet.
1474. Florys Oem, Here van Wyngaerde, Knape.
1477. Jacop Pot, Pietersz. In welck Iaer de Houcse, de Stad hebbende vermeesterd, weeck na Antwerpen, sterf 1479.
1477. Adriaen [Westvalinc,] Iansz. werde Scout, na dat d'Oude Regeerders uyt de Stad waren geweken. Maer na dat opten 6. April 1480. die Stad, onder 't beleyd Heren Ians van Egmond, uyt 's Graven last, door de Kabbeljausche, met twee Rijs-Scepen was ingenomen, Burgermeester Gillis Adriaensz. en den Onder-Scout, onder 't woeden, op Straat dood geslagen, en gemelte Scout Adriaen Iansz. neffens Dirck van Beaumont, Govertsz. Oud-Burgermeester, na den Haghe, in hechtenis, waren gevoerd, is Scout geworden,
1481. den lesten Aprilis, Iacop Ian Weensz.
1481. 1482. 1483. 1484. 1486. 1487. 1489. 1492. 1493. 1494. 1495. 1498. Sarys van Slingeland, Sarysz. die in 't Iaar 1480. mede in 't eene Rijs-Schip was geweest.
1499. Mr. Thomas Buekelaer, Symonsz. Knape.

Knape, Stichter van S. Jacops die Meere Kappelle, ter Grooter Kerk, 1487.
00. 1504. 1506. 1507. 1509. 1513. 1515. Jan Oem, [Heeren] Dircxz. Knape, had veel onrust en oneenigheyd met de Overheyd, verliet 1515. zijn Ambt en de Stad, storf te Mechelen, 1523. daer hy woonde.
15. 1518. 1521. 1525. 1526. 1528. 1530. 1532. 1534. 1535. 1537. 1539. 1541. 1542. 1544. 1546. 1547. 1549. Jan van Drenkwaert, Willemsz.
49. Adriaen van Blienburg, Adriaensz. die niet meer gezind zijnde 's Koninks Bloed-Plakkaten te helpen uytvoeren, zijn Ambt verliet 1571. sterf 1573, den 8. Augusti.
71. Jan van Drenkwaert, Bouwensz. Oud 29. Jaren, vertrok in Zomermaand 1572. na dat de Geusen de Stad in hadden, na Utrecht, en is, zijnde Algemeen Ontfanger van 's Koninks Inkomsten, en Raad van Staten, te Brussel, Oud 63. Iaren, zonder Kinderen Overleden, 1606.
72. Jakob Muys van Holy, Heeren Pietersz.
73. 1574. Jonkhr. Willem van Zuylen van Nieuveld, Heer van Berg-Ambacht, (Bailljou van Zuyd-Holland, 1574.)
81. Ian Wentsen, Adriaansz.
83. tot 1592. Mr. Iakob Muys van Holy, Heeren Pietersz. (Bailjou van Zuyd-Holland.)
92. Den 12. van Herfstmaand, Dr. Aernoud Muys van Holy, Heeren Iakobsz. by voorziening, op de Verkiezing van de Stad, in plaats van zijn Vader, tot dat anders daar in zoude wezen verzien.
92. Den 21. van Slagtmaand, Heer Adriaan van Blienborg, Heeren Adriaansz. Heere van Schobbelands-Ambacht, Waardeyn der Munte van Holland, Overleden den 23. van Sprokkelmaand, 1599.
1599. Heer Hugo Muys van Holy, Heeren Iakobsz. Ridder, verliet dat Ambt 1620. en werd 1624. Burgermeester.
1620. Heer Pompejus de Rovere, Jakobsz. verliet dat Ambt 1626.
1626. Heer Adriaan van Blyenborg, Heeren Iakobsz. Ridder van S. Michiel, Heere van Naaldwijck, Waardeyn der Munte van Holland.
1631. Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Barendrecht. Afleggende het Schout-Ambt 1643. werde Burgermeester den 16. van Grasmaand.
1643. Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Zwindrecht. Afleggende het Schout-Ambt 1662. werde Burgermeester den 18. van Lentemaand.
1662. Heer Kornelis Pompen van Meerdervoort, Heeren Michielsz. Ridder van S. Michiel, Heere van Heinrik-Yden- en Schildmans-Kinderen-Ambachten, Meerdervoort en Kort-Ambacht.

BURGERMEESTERS.

HEt Ambt van den *Burgermeester inder Tijd*, is, de *Stad* van *Dordrecht*, in alle haar Voor-rechten, Hand-Vesten, Oude-Herkomen en Kueren te andhaven. De Borgery voor te staan, en Eenigheyd onder de Gemeente te bewa-

bewaren. 't Gerecht Viermaal 's Weeks t'ſamen te doen roepen, om rechtvaardige Scheydinge te helpen geven tuſſchen twee Manthalen. De Jaar-of Poorters- en Pleyt-Gedingen, na Ouder gewoonte, te laten bezitten. De Daag-Brieven te Bezegelen. Den Oudraad of Vroedſchap, als 't Oirbaar is, t'ſamen te Roepen, en doen Vergaderen; alle Voorvallen van Stads- en Lands-zaken, aan die zelve voor te dragen. De Stemmen te Verzamelen. Tot Hand-opleggingе: En tot het Dagen der Borgeren Verlof te geven. Die 't Poort-recht verzoekt, den Eed te Staven, of onder Hand-taſtinge van getrouwigheyd, als den Borgeren betaamd, aan te nemen. De Noeming van de Achten en 't Kiezen der Treſoriers, by den Dekenen en Gilden te bezorgen. Met de Paying (neffens den Schout en 't Gerecht tot ſlechting den Buur-geſchillen, Saterdages voor Palmen,) om te gaan. Opten vijfde van Zomermaand, als *Heer Daniels Mart* zal ingaan, de *Gerechts-Roede*, uyt handen van den *Schout* der *Staten* van *Holland*, enz. te Ontfangen, en wegen de *Stad Dordrecht*, als *Heere* van de *Merwede*, aan den *Schout* der zelver voor *Acht dagen* over te Leveren en te Bevelen, om binnen die Tijd 't Gebied als *Rechter* over de Heele Stad waar te nemen. En na 't eynde van dien, die weder uyt des zelfs handen aan te nemen, en aan den *Schout* van hare *Ed. Groot Mogende* te Behanden. En, uytten *Hoofde* van 't *Burgermeeſterſchap*, is * *Stad-Voogd* van *Dordrecht*: *Bewaarder* der *Sluetelen*, en Bevoegd tot 'et geven der *Lueze* en 'et *Wacht-Woord*. By * *Verbeelding* * *Vry-Heer* van de *Merwede*. *Kerk-meeſter*. * *Bend-Overſte*. * *Geſchut meeſter*. *Leproos-meeſter*. En van de *Gevangenen* en *Krank-zinnigen*. *Vader* der *Cellebroederen* en *Tuchtelingen goederen*.

* Gouverneur.
* Repreſentatie.
* Baron.
* Collonel.
* Artillery-Mr.

Voor het aanvangen van zijn *Ambt*, werd hem den volgenden Eed geſtaafd door den Heere Schout in der tijd.

Eed van den Borgermeeſter der Gemeynte, der Stad Dordrecht.

IK Zwere dat Ik, omme tot Borgermeeſter te geraken, niet en hebbe geſolliciteert, zulx Belove ende Zwere de Staten van Holland ende Weſt-Vrieſland, zijnde Onſe Hooge ende Souveraine Overheyt, mitsgaders den Heere Prince van Orange, als Stadhouder dezer Provincie, in dier Qualiteit gehouw en getrouw te wezen, als mede onder der ſelver Regeringe ende Beſchermingе der Kerke Chriſti, Gereformeert na Godes Heylig Woord, voor te ſtaan ende te helpen Hand-houden; die Stede van Dordrecht, ende alle Inwoonderen van dien, in hare Privilegien te maintineren; de Keuren ende Statuten der zelver Stede, in Reguarde van den Schout-Ambte, op den vierden January 1631. gemaakt, te hand-haven, en geene Inbreuke daar van te zullen lyden, ofte toeſtaan; ook naar Mijn uytterſte Vermogen te zullen naarkomen, ende zonder Infractie Practiſeren, ende doen Practiſeren, de Reſolutie ende

Artijke

Artijkelen op den xiij. July 1666. by Myne Heeren van den Oud-Rade, op het Subject van Mesnage, ende tegens het verleenen ofte geven van Acten van Survivance ende Resignatien genomen en Gearresteert; Weduwen ende Weezen te helpen beschermen; dagelijx ter Zale te laten Luyden op behoorlijke tyden; en dat Jaar-Geding te laten bezitten al zoo menig-werf als dat t'Mynen tijde komt; Rechtveerdige Vonnissen en Rechtveerdige Scheydingen te helpen geven tusschen twee Manthalen, ende dat niet te laten om Giften noch om Gaven, noch om eenigerhande Zaken; ook nimmermeer, directelijk ofte indirectelijk te zullen tragten de tegenwoordige forme van 's Lands Regeringe te veranderen, en voorts alles te doen, dat een Goed en Getrouw Borgermeester van de Gemeynte schuldig is en behoord te doen.

Zoo waarlijk moet my God Almachtig helpen.

Vande *Borgermeesteren* zijn My, zoo uytte *Lijste* by d'Heer *Johan* van *Bevervijk* gesteld, en door naarder Opzoekinge, uytte *Rekeningen* der *Borgermeysters*, als anders ter hand gekomen de navolgende

Heeren Burgermeysters.

351.	Willem vander Tympel, Florenszone.	
354.	Jan vander Halle.	Iacop vander Tympel.
354.	Roelof, Heeren Bendijn Putox zone.	Hughe Dukinx zone.
365.	Gheeraed vanden Steenhuse.	Sarys Clawaertsz.
366.	Heinric van Waes.	Herman Vincken van Rathinghen.
367.	Wormbout van Rathingen, Heeren Tielmansz.	Hughe Boeye, Heren Gillys Oemsz.
368.	Iacop Duyc.	Hugheman Clais zone.
369.	Aernt Boot, Heren Cornelis zoen.	
370.	Alairt vanden Wijngaerden.	
372.	Hughe Boeyen zoen.	Wormbout vanden Wijngaerden.
374.	Cleys Oem [Heren] Cleysz. [Knape.]	
374.	Hugheman Adaems zoen.	Heine But.
374.	Wormbout vanden Wijngaerden.	Cleys Oem.
375.	Wormbout vanden Wijngaerden.	Cleys Oem. En Ian die Witte.
375.	Hugeman Cleysz.	Gheraed vanden Steenhuse, Iansz.
376.	Hugeman Cleysz.	Gheraed vanden Steenhuse, Iansz.
377.	Heinric van Naerssen, Iansz.	Alaird vanden Wijngaerden.
378.	Cleys Oem.	Heinric van Aerssen.
379.	Cleys Oem.	Henric van Aerssen.
379.	Hugheman Adaems zoen.	Cleys Buweel.
380.	Hugheman Adaems zoen.	Cleys Buweel.
1380.	Heinric van Aerssen.	Heinric Sas.
1381.	Heinric van Aerssen.	Heine But.
382.	Heinric van Aerssen.	Heine But.

1382. Cleys

1382.	Cleys Faſout.	Iacop Liſſe.
1383.	Cleys Faſout.	Iacop Liſſe.
1383.	Heinric Saſſe.	Cleys Oem.
1384.	Cleys Oem.	
1385.	Willem Boemgaerd, Willemsz.	Ghijsbrecht van Cuuvre. Iacop Liſſe.
1385.	Gheraed vanden Steenhuſe.	Alaerd vanden Wijngaerden.
1386.	Gheraed vanden Steenhuſe.	Alaerd vanden Wijngaerden,
1387.	Ghiſebrecht van Kuuvre.	Tielman Haec.
1388.	Ghiſebrecht van Kuuvre.	Willem Boemghaerd.
1388.	Cleys Buweel.	Cleys Scoutaet, Heeren Heynricxz.
1389.	Cleys Buweel.	Cleys Scoutaet, Heeren Heynricxz.
1389.	Alaerd vanden Wijngaerden.	Heinric van Naerſſen.
1389.	Willem vander Tympel, Heeren Florensz.	Sarys Clawaerdsz. Heinric Sas.
1390.	Willem vander Tympel, Heeren Florensz.	Sarys Clawaertsz.
1390.	Ian van Brakel.	Cleys Moelnaer, Iansz.
1391.	Ian van Slingeland, Heeren Iansz. vander Tympel.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinxz.
1392.	Ian van Slingeland, Heeren Iansz. vander Tympel.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinxz.
1393.	Willem Boemgaerd, Willemsz.	Cleys de Moelenaer.
1393.	Sarys Clawaerts zoen.	Cleys Vaſoutsz.
1394.	Siſaris Clawaertsz.	Cleys Faſout.
1394.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinxzoen.	Ian van Slingeland, Heeren Ians zoen va der Tympel.
1395.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinx zoen.	Ian van Slingeland, Heeren Ians zoen va der Tympel.
1395.	Tielman Haec, Ricoutsz.	Iacop Liſſe, Hermans zoen.
1396.	Tielman Haec, Ricoutsz.	Iacop Liſſe; Hermanszoen. En Henric Sas.
1396.	Ian van Slingeland.	Wiggher Baerntszoen.
1396.	Wiggher Baerntszoen.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinxz.
1397.	Wiggher Baerntszoen.	Ian Maleghijs, Heeren Willem Dukinxz.
1397.	Cornelis Boot van Barendrecht, Heeren Aertsz.	
1397.	Aernt Vincken.	Wiggher Baerntszoen. Omtrent den Jar 1400. (met Gijsbert van Kuuvre) Doo geſlegen.
1398.	Wormbout vanden Wijngaerden.	Pieter Hoddemont.
1398.	Ian van Slingeland, Heeren Florenszone vander Tympel.	
1399.	Cleys de Moelenaer.	Ian van Slingeland.
1399.	Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmansz.	Ian Maleghijs, Heeren willem Dukinxz.
1400.	Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmansz.	Ian Maleghijs, Heeren willem Dukinxz.

Bur-

Burgermeysters der Gemeente.

1400. Wormboud But, Heeren Henricksz.
1. Willem Duyc.
2. Willem Duyc.
3. Ian van Naerssen.
4. Ian van Naerssen.
5. Willem Duuc, Heeren Claes Oemsz.
6.
7. Cleys Fasout.
8. Cornelis Boot, Heeren Aertsz.
9.
10. Thomas Pieter Kijntszone.
11. Snellaert Duyck.
Wormbout vanden Wijngaerden.
12. Pieter Hoddemont.
Wormboud vanden Wijngaerden.
13. Tielman Humansz. van Rathingen.
Thomas Pieter Kijntsz.
Pieter Hoddemont, 30. Ianuary.

14. Pieter Hoddemont totten 9. Iuny.

Ian van Naerssen.
15. Tielman Oem, Heeren Iacopsz.
Willem Graman, Hughemansz.
16. Willem Graman, Hughemansz.
Ian Hugens.
17. Ian Fasout, Heeren Cleysz.
18.
19. Snellaert Duyc.
Ian Fazout, Heeren Cleysz.
20. Ian Fazout, Heeren Cleysz.
Willem van Muylwijck, Jansz.
Godscalck Oem.
21. Noeyde van Amerongen, Heeren Meeusz.
Wouter van Genderen, Heeren Woutersz.
Ian Fazout, Heeren Cleysz.
22. Snellaert Duyc, Gijsbrechtsz.
Wouter van Genderen, Heeren Woutersz.
Willem van Muylwijck, Jansz.
23. Willem van Muylwijck, Jansz.
Willem Aerntsz.
Thomas Pieter Kijntsz.
24. Thomas Pieter Kijntsz,
Sander Jansz.

Burgermeysters van 's Heeren Weghen.

1400.
1.
2. Wouter van Ghenderen.
3.
4.
5. Iacop Marre, Ianszoen.
6. Godscalc, Heeren Gillysz.
7.
8. Godscalc, Heeren Gillysz.
9.
10.
11.
12.
13.
Wormboud vanden Wijngaerden, 30. Ianuary.
14. Wormboud vanden Wijngaerden, totten 9. Iuny.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
Noyde Meeusz.
24.

25. Heyman van Blyenborch, Heeren Cornelisz.
26. Snellart Duyck, Ghijsbrechtsz.
Ghijsbrecht Quekel, Baerntsz.
27. Ghijsbrecht Quekel, 5 December.
28. Ghijsbrecht Quekel, totten 13. April.
Noyde van Amerongen.
Gheryt van Muylwijck, Iansz.
Wouter van Ghenderen, Woutersz.
29. Wouter van Ghenderen, Woutersz.
30. Wouter van Ghenderen, Woutersz.
Henrick Vinck, van Brandenburg.
Dierck vander Eyck.
31. Dirck vander Eycke, den 5. April, totten 4. Augusti.
32. Dirck vander Eycke.
33. Dirck vander Eycke.
Gheryt Iansz. 12. Augusti.
Ian Graman.
34. Ian Graman.
Wouter Humansz.
35. Wouter Humansz.
Alaerd Suys, Mattheeusz.
Snellart Duyck, 15. February.
36. Snellaert Duyck totten 19. Iuny.
Abel Pietersz. 26. February.
37. Abel Pietersz.
Dirc van Slingeland, Ottenszoen, 3 Iuly.
Abel Pietersz. 6. Maert.
38. Abel Pietersz.
Snellert Duyc, 8. Iuly.
39. Snellert Duyc.
Abel Pietersz. 21. Iuly.
40. Abel Pietersz.
Dirc van Slingeland, Ottenz. leste Maert.
Godscalc Oem, Heeren Godscalcxz. 8 Augusti.
Dirc van Slingeland, Ottensz. 11. April.
41. Dirc van Slingeland, Ottensz.
Snellart Duyc, 14. Augusti.
Abel Pietersz. 15. December.
42. Abel Pietersz.
Iacop Fraet, Iansz. 2. Ianuary.

25.
26.
27. Noyde van Amerongen.
28. Noyde van Amerongen.
29.
30.
31. Noyde van Amerongen, 5. April, totten 4. Augusti.
32.
33.
34.
35.
Willem van Aerssen, 15. February.
36. Willem van Aerssen, totten 19. Iuny.
Aernt Zamencoper, 26. February.
37. Aernt Zamencoper.
Willem van Naerssen, Heeren Cleyszoen, 5. November.
38. Willem van Naerssen, Heren Cleysz.
Otte Bartoutsz. 13. November.
Willem van Naerssen, Heeren Claeszoen, 17. Maert.
39. Willem van Naerssen, Heeren Claeszoen.
Aernt Zamecoper, Gerytsz. 26. November.
40. Aernt Zamecoper, Gherytsz.
Willem Duyc, Aerntsz. 11. April.
41. Willem Duyc, Aerntz.
Cornelis Boot, Aerntz. 15. Decemb.
42. Cornelis Boot, Aerntz.
Willem Duyc, Aerntsz.
Alaert Zuus, Matheusz. 2. Ianuary.

43. Iacop

43. Iacop Fraet, Iansz.
Abel Pietersz. 13. September.
Adriaen Haec, Hermansz. 18. Ianuar.
44. Adriaen Haec, Hermansz.
Reyner de Ionghe, Willems zoen, 15. October.
45. Reyner die Ionghe, Willems zoen.
Iacop Fraet, Iansz. 25. February.

46. Iacop Fraet, Iansz.
Abel Pietersz. 27. Iuny.
Willem van Aerssen, 26. October.
Abel Pietersz. leste February.
47. Abel Pietersz.
Dirck van Slingeland, Ottensz. 9. November.
48. Dirck van Slingeland, Ottenz.
Iacop Fraet, Iansz. 22. Maert.

49. Iacop Fraet, Iansz.
Godscalc Oem, Godscalcxz. 30. Iuly.
Damaes Iansz. 27. November.
50. Damaes Iansz.
Dirck van Slingeland, Ottenszoen, 17. April.
Abel Pietersz. 22. December. Sterf na Middag, 7. Dagen in April.
Alaert Suuys, Matheusz. 13. April.
51. Alaert Swys, Matheusz.
Cornelis Boot, Aertsz. 21. Augusti.
52. Cornelis Boot, Aertsz.
Alaert Zuuys, Matheusz. 29. April.
Dirck van Slingeland, Ottensz. 30. Augusti.
Iacop Fraet, Iansz. 17. February.
53. Iacop Fraet, Iansz.
Cornelis Boot, Aertsz. 25. October.
54. Cornelis Boot, Aertsz.
55. Cornelis Boot, Aertsz.

56. Cornelis Boot, Aertsz.
57. Cornelis Boot, Aertsz.
Reyner die Iongh, Heeren Willemsz. 11. Augusti.
58. Reyner die Iongh, Heeren Willemsz.
Iacop Fraet, Iansz. 22. April.

43. Alaert Zuus, Matheusz.
Cornelis Boot, Aerntsz. 13. Septemb.
44. Cornelis Boot, Aerntsz.

45. Cornelis Boot, Aerntsz.
Ian Oem, Heeren Tielmansz. 19. October.
46. Ian Oem, Heeren Tielmansz.

Adriaen Haeck, Hermansz. leste Feb.
47. Adriaen Haeck, Hermansz.
Ian Oem, Heeren Tielmansz. 3. Iuly.
48. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
Adriaen Haeck, Hermansz. 15. Iuly.
Ian Oem, Heeren Tielmansz. 16. November.
49. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
50. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
51. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
52. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
53. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
54. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
Dirck Pietersz. 3. Iuly.
55. Dirck Pietersz.
Iacop Fraet, Iansz. 10. Iuly.
Ian Buys, Willemsz. 8. November.
Reiner die Iongh, Heeren Willemsz. 11. Maert.
56. Reyner die Iongh, Heeren Willemsz.
Iacop Fraet, Iansz. 20. Iuly.
57. Iacop Fraet, Iansz.
Aert van Goir, Aertsz. 11. Augusti.
58. Aert van Goir, Aertsz.
Cleys Loydinc, 22. April.

Reyner die Iongh, Heeren Willemsz.
21. Augusti.
Cornelis Boot, Aertsz. 22. Decemb.
59. Cornelis Boot, Aertsz.
Reyner die Iongh, Heeren Willemsz.
5. Mey.
Aernt van Goir, 15. Ianuary.
60. Aernt van Goir.

Cornelis Boot, Aertsz. 22. Mey.
Reyner die Iongh, Heeren Willemsz.
5. February.
61. Reyner die Iong, Heeren Willemsz.

62. Reyner die Iong, Heeren Willemsz.
Iacop, Heeren Damaesz. 15. Iuny.
Ian van Riebeeck, Dircxz. 10. Febr.

63. Ian van Riebeeck, Dircxz.
Ian Oem, Heeren Tielmansz. 11. Iuny.
64. Ian Oem, Heeren Tielmansz.
Floris Oem, Heer van Wijngaerden,
14. February.
65. Floris Oem, Heer van Wijngaerden.

Ian Oem, Heeren Tielmanszoen,
17. October.
Alaert Zuus, Matheusz. 15. Febr.
66. Alaert Zuus, Matheusz.
Iacop, Heeren Damaesz. 16. Iuny.

Florens Oem, Heer van Wijngaerden, 23. Maert.
67. Florens Oem, Heere van Wijngaerden.
Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz. 28. Iuly.

68. Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz.

69. Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz.
Ionghe Adriaen van Oversteghe, Heeren Iacopsz. 26. Iuly.
70. Ionghe Adriaen van Oversteghe, Heeren Iacopsz.

59. Cleys Loydinc.
Adriaen van Overstege, Heeren Iacopsz. 5. Mey.

60. Adriaen van Overstege, Heeren Iacopsz.
Clais Symonsz. 22. Mey.
Ian van Swindrecht, 5. February.

61. Ian van Swindrecht.
Ian van Diemen, 8. Iuny.
Alairt Zuus, Matheeusz. 8. October.
62. Alairt Zuus, Matheeusz.
Iacop Iansz. 15. Iuny.
Heynrick Pijpken, wenemairs zoen,
10. February.
63. Heynrick Pijpken, wenemairs zoen.

64. Heynrick Pijpken, wenemairs zoen.
Tielman van Amerongen, Heeren Noydensz. 14. February.
65. Tielman van Amerongen, Heeren Noydensz.

Aernt van Goir, 15. February.
66. Aernt van Goir.
Tielman van Amerongen, Heeren Noydensz. 16. Iuny.

67. Tielman van Amerongen, Heeren Noydensz.
Ian van Diemen, 28. Iuly.

Ian Doe, Gheritsz. 26. November.
Adriaen, Heeren Gheritsz. 26. Maert.
68. Adriaen, Heeren Gheritsz.

Ian Doe, Gheritsz. 27. Iuly.
Adriaen, Heeren Gheritsz. 26. Maert.
69. Adriaen, Heeren Gheritsz.

Ian Doe, Gheritsz. 29. Maert.

70. Ian Doe, Gheritsz.

Cornelis Adriaensz, 28. Iuly.

Claes Loynck. 27. November.
Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz. 30. Maert.
71. Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz.
72. Giellis van Rathinghen, Heeren Tielmansz.
Adriaen Boy, Hugensz. 3. Augusti.

73. Adriaen Boy, Hugensz.
Jonghe Adriaen van Oversteghe, 3. April. Die twee werff buten Oirloff uter Stede was getogen, opten 13ste mette Klock wierd ingedaegd.

Actum per Campanam, 13. *Aprilis* 1473.

ALsoe die Stede sonder Burgermeyster van der Ghemeente wegen nyet en behoert van Rechts wegen te staen, noch te wesen: Ende Jonge *Adriaen* van *Overstege*, Heeren *Jacopsz.* onlancx Burgermeyster ghecoren, twee werff wter Stede ghetogen is buyten Oirloff: Soe ist van noede hier op te voirsien: Ende laten den selven Burgermeyster voirnoemt hier op van 's Heeren ende van der Stede weghen [weten] om alhier binnen der Stede te comen, tusschen dit ende en Woensdage naestcomende, ende sinen Dienst te hantieren, alst behoert, ghelijck als hy gheloift ende ghesworen heeft, op dat gheen noet en zy hier op vorder te voirsien.

Waar op is gevolgd, na dat Hy 19. dagen Burgermeesters Naam had gedragen, in zijn plaats wierd gesteld,

1473. Iacop, Heeren Damasz. 22. April.
Florens Oem, Heer van Wijngaerden, 18. December.
74. Florens Oem, Heer van Wijngaerden.
Jacop, Heeren Damasz. 18. Augusti.
75. Jacop, Heeren Damasz.
Willem Bouwensz. 12. Augusti.

Jacop, Heeren Damasz. 9. April.

Adriaen, Heeren Gheritsz. 27. Nov.

71. Adriaen, Heeren Gheritsz.

72. Adriaen, Heeren Gheritsz.

Adriaen van Oversteghe, Heeren Jacopsz. 3. December.
[Aernt Boot van Barendrecht.]
73.
Barthout Loenisz. 22. April.

1473. Barthout Loenisz. 22. April.
Pieter van Slingeland, Heeren Dirxzoen, 18. December.
74. Pieter van Slingeland, Heeren Dirxzoen.
Willem Bouwensz. 18. December.
75. Willem Bouwensz.
Pieter Tack, Jacopsz. 14. April in 't Voor-jaer.
Tielman van Amerongen, 9. April in 't Na-jaer.

76. Jacop, Heeren Damasz.
Willem Bouwensz. 9. December.
77. Willem Bouwensz.
Cornelis Adriaensz. 10. April.

Cornelis Adriaensz. 9. Augusti.

xij. Augusti.

Item, soe Cornelis Adriaensz. die Borgermeester gecoren was den ix. dach in Augusti, na 't Verdrach van de Gemeente, geen Borgermeester wesen en mach, want Hy binnen twee Jaren Geregeert heeft, Soe hebben Koeren totter Borgermeesterscap van de Gemeente wegen,
Dirck van Beaumont, [Govertsz.]
78. Dirck van Beaumont, [Govertsz.]
Cornelis Adriaensz. 9. April.
Giellis Adriaensz. 8. December.

79. Giellis Adriaensz.
Giellis Adriaensz.

80. Giellis Adriaensz. tot opten 6. April in 't Na-jaer, als wanneer die Stede door de Kabbeljausche was Verrast en Ingenomen, Hy, metten Onder-Schout, op Straat, wierd Dood geslagen. En is opten 7. in zijn plaats Gekosen,
Iacop [van Minnebeke] Heeren Damasz. Die sederd het jaer 1477. toen de Hoeksche boven dreven, Balling was geweest te Huesden.

81. Iacop [van Minnebeke] Heeren Damasz. 28. April.
82. Iacop [van Minnebeke] Heeren Damasz.
Ian Oem, [Heeren] Dirxz. 28. November.
83. Claes van Bakel, Dirxz. 26. Novemb.

76. Tielman van Amerongen.
Bartout Loenisz. 7. Augusti.
77. Bartout Loenisz.
Cornelis Heynrice, Cornelis zoen, 10. April totten 9. Augusti.

Vanden 12. Augusti totten 9. December.

Alsoe binnen dier Bourghermeesterscip geen Scepenen geweest en hebben, so en heeft geen Bourghermeester van 's Heeren wegen geweest. Maar opten 9. December is weder Gekoren tot Burgermeester van 's Heeren wegen,
77. Lambrecht Gerytsz.

78. Lambrecht Gerytsz.
Ian Ottensz. 9. April.
Gering van Veldwijck, Hubrechtsz. 8. December.
79. Gering van Veldwijck, Hubrechtsz.
Engel Willemsz. 7. Augusti.
Cleys Vastraetsz. 7. December.
80. Willem van Neck, Lambrechtsz. den 6. April in 't Voor-jaer.
Ionge Adriaen van Oversteghe, Heeren Iacopsz. 7. December tot opten 6. Aprilis in 't Na-jaer, toen de Kabbeljausche Meester waren, afgezet.

Anno Lxxx. Septimo Aprilis.

Hebben Koeren tottet Borgermeesterschap van den Gerechts wegen; *Per absentiam Scabinorum*,
80. Symon Gout.
Item, soe mynen Genadigen Heere by provisie ende sonder prejudicie van onse Privilegien, sijn Wet vernieut heeft opten vij. Aprilis, soe is de Borgermeester van 's Gerechts wegen, *ut supra* Gekoren.
81. Ian Oem, Dircxz. 28. April.

82. Ian Oem, Dircxz.

Geerlof van Diemen, Roelofsz. laatsten Iuly.
83. Geerlof van Diemen, Roelofsz.
Pieter van Slingeland, Heeren Dirxz. 29. Iuly.
Willem Willem Zegersz. 29 Maert.

84. Claes van Bakel, Dirxz.
Ian Oem, Dirxz. 28. July.
Gheerlof van Diemen, Roelofsz.
85. Gheerlof van Diemen, Roelofsz.
Ian Oem, Dirxz. 27. Iuly.

Willem Bouwensz. 23. Maert.
86. Claes van Bakel, Dirxz. 20. Novemb.
87. Claes van Bakel, Dirxz.
Ian Oem, Dirxz. 21. Iuly.
88. Ian Oem, Dirxz.
Geerlof van Diemen, Roelofsz. 19. Iuly.
Mr. Ian Duyck, Heeren Willemsz. 19. Maert.
89. Mr. Jan Duyck, Heeren Willemsz.
Claes van Bakel, Dirxz. 19. Novemb.

90. Claes van Bakel, Dircxz.

Cornelis [vander Myle] Damasz. 22. November.
91. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Ian Oem, Dircxz 19. Iuly.
Claes van Baeckel, Dircxz. 17. Nov.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 20. Maert.
92. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Adriaen Ockersz [Ambachts-Heer van Alblasserdam] 16. November.
93. Adriaen Ockersz.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 16. Iuly
94. Willem [van Alblas] Ian Reyners zoenszoen, [Ambachts Heer van de Myle en Dubbeldam] 15. Iuly.
Adriaen Ockersz. 12. Maert.
95. Adriaen Ockersz.

96. Adriaen Ockersz.

Cornelis [vander Myle] Damasz. 8. November.

84. Willem Willem Zegersz.
Iacop Oem, Tielmansz. 23. Nov.
85. Iacop Oem, Tielmansz.
Geerlof van Diemen, Roelofsz. 22. November.
86. Geerlof van Diemen, Roelofsz.
87. Geerlof van Diemen, Roelofsz.
Willem, Willem Zegersz. 21. Iuly.
88. Willem, Willem Zegersz.
Claes van Bakel, Dircxz. 19. Iuly.

89. Claes van Bakel, Dircxz.
Thomas Boekelaer, Symonszoen, 19 November.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 22. Maert.
90. Thomas Boekelaer, Symonszoen, 21 Iuly.
Willem, Willem Zegersz. 22. Nov.
91. Willem, Willem Zegersz.
Adriaen Ockersz. 17. November.

92. Adriaen Ockersz.
Reyner de Ionge, Heeren Reynersz. 16. November.
93. Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.

94. Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.

Willem, Willem Zegersz. 13. Nov.
95. Willem, Willem Zegersz.
Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyners zoenszoen, [Ambochts-Heer vander Myle en Dubbeldam] 10. Maert.
96. Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyners zoenszoen, [Ambochts-Heer vander Myle en Dubbeldam.]
Mr. Ian Duyck, Heeren Willemsz. 8. November. Sterf, kwam in plaets, 11. May 1497.
Reyner de Ionge, Heeren Willemsz.

97. Cor-

97. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Adriaen Ockersz. 10. November.
98. Adriaen Ockersz.
Willem [van Alblas] Ian Reyners zoenszoen, 9. Maert.
99. Willem [van Alblas,] Jan Reyners zoenszoen.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 9. Maert.
1500. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Adriaen Ockersz. 8. Maert.
1. Adriaen Ockersz.
Willem [van Alblas,] Jan Reyners zoenszoen, 4. November.
2. Adriaen Ockersz. 5. Iuly.
3. Adriaen Ockersz.
4. Adriaen Ockersz.
Adriaen die Joede, Aertsz. 2. Nov.
5. Adriaen die Joede, Aertsz.
Pieter [vander Myle] Damasz. leſten October.
6. Pieter [vander Myle] Damasz.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 2. Maert.
7. Cornelis [vander Myle] Damasz.
8. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Floris van Thol, Florisz. leſten Juny.
9. Floris van Thol, Florisz.
Barthout Dircxz. 26. October.
10. Barthout Dircxz.
Pieter [vander Myle] Damasz. 25. February.
11. Pieter [vander Myle] Damasz.
Barthout Dircxz. 23. Juny.
12. Barthout Dircxz.
13. Pieter [vander Myle] Damasz. 22. Juny.
14. Pieter [vander Myle] Damasz.
Barthout Dircxz. 21. October.

97. Reyner de Ionge, Heeren Willemsz. 11. Iuly.
98. Reyner de Ionge, Heeren Willemsz.
Jan Oem, Dircxz. 8. November.
99. Jan Oem, Dircxz.
1500. Jan Oem, Dircxz.
Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyners zoenszoen, 7. July.
kwam in zijn plaets 30. October.
Reyner de Jonge, Heeren Reynersz.
Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
1. Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 5. Maert.
2. Cornelis [vander Myle] Damasz.
3. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Pieter [vander Myle] Damasz. 4. November.
Iacop Bol, Heeren Iansz. 4. Maert.
4. Iacop Bol, Heeren Iansz.
5. Iacop Bol, Heeren Iansz.
Floris van Thol, Florisz. 25. Octob.
6. Floris van Thol, Florisz.
Barthout Dircxz. 2. October.
7. Barthout Dircxz.
Mr. Heynrick Tack, 19. October.
8. Mr. Heynrick Tack.
9. Mr. Heynrick Tack.
Ian Ockersz. 28. Iuny.
Cornelis [vander Myle] Damasz. 26. October.
10. Cornelis [vander Myle] Damasz.
Iacop Oem, [Heeren] Iacopsz. 25. February.
11. Iacop Oem, [Heeren] Iacopsz.
Aert Ionge, Adriaensz. 13. October.
12. Aert Ionge, Adriaensz.
13. Aert Ionge, Adriaensz.
Iacop Oem, Heeren Iacopsz. 3. Octob.
14. Iacop Oem, Heeren Iacopsz.

15. Barthout

1515. Barthout Dircxz.
Pieter [vander Myle] Damasz. 18. February.
16. Pieter vander Myle] Damasz.
17. Pieter [vander Myle] Damasz.

18. Pieter [vander Myle] Damasz.
Barthout Dircxz. 26. October.
19. Barthout Dircxz.

20. Pieter [vander Myle] Damasz. 27. Iuly.
21. Pieter [vander Myle] Damasz.
Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelis Damasz.

22. Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelis Damasz.
Pieter [vander Myle] Damasz. 2. Maert.

23. Pieter [vander Myle] Damasz.
Iacop Oem, Heeren Iacopsz. leſten Iuny.
24. Iacop Oem, Heeren Iacopsz.

1515. Iacop Oem, Heeren Iacopsz.
Aert Jonge, Adriaensz. 15. October.

16. Aert Ionge, Adriaensz.
17. Aert Ionge, Adriaensz.
Ian van Driel, Pietersz. 9. October.
18. Ian van Driel, Pietersz.

19. Ian van Driel, Pietersz.
Aert Ionge, Adriaensz. 13. October.
20. Aert Ionge, Adriaensz.

21. Aert Ionge, Adriaensz.
Ian Hallincg, Ockersz. 7. October.

Ian Vranckensz. 29. October.
Ian Hallincg, Ockersz. 1. Maert.
22. Ian Hallincg, Ockersz.

Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelisz. [Ambochts-Heer van Scobbeland] 29. October.
23. Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelisz. [Heere van Schobbelands-Ambocht.]
24. Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelisz. [Heere van Schobbelands-Ambocht.]

NOTA.

In 't Iaer xvc. Vier en Twintig, opten Achtienſten dag van April nae Paeſſchen, 's avonts ten Negen uren, is deſer Werelt Overleden, *Iacop Oem*, Heeren *Iacopsz.* Ons *Borgermeeſter* van der *Gemeente wegen*, wiens ziele moet ruſten inder Eeuwigheyt, by Godt Almachtigh. En opten Een-en Twintichſten dach der Maent voorſz, wert by den *Schout*, *Schepenen*, *Raeden*, *Out-Raeden*, ende de *Goede Luyden* van den *Achten* Collegialiter Vergadert weſende, inde Camere van Dordrecht, eendrachtelijck geaccordeert ende geſloten, dat Mr. *Gheeraet Boegaert*, Heeren *Cornelisz.* doen ter tijt *Borgermeeſter* van 't *Gerecht* weſende: Bewaeren en Exerceren ſoude 't *Borgermeeſterſchap* van der *Gemeente wegen*, totter tijt toe dat men een ander *Borgermeeſter* van der *Gemeente wegen* Kiezen zoude, in Behoorlijcken tijd en naer Ouder gewoonte.

Burgermeyſters der Gemeente.

24. Mr. Gheraet Boegaert, Heeren Cornelisz. [Heere van Schobbelants-Ambocht.]
24. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. [Ambochts-Heer van der Myle en Dubbeldam,] leſten Iuny.

Burgermeyſters van 's Heeren Wegen.

24. Aert Ionge, Adriaens zoen, als Eerſte Schepen.

24. Mr. Gheraet Boegaert, Heeren Cornelisz. [Heere van Schobbelants-Ambocht,] leſten Iuny.

1525. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. [Ambochts Heer vander Myle en Dubbeldam.]
Jan Vranckensz. 30. October.
26. Jan Vranckensz.
Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. 29. October.
27. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
28. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
Floris vander Coulster, Ysbrantsz. 27. Iuny.
29. Floris vander Coulster, Ysbrantsz.
Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. 3. Maert.
30. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
31. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
Florens vanden Coulster, Ysbrantsz. 30. October.
32. Florens vanden Coulster, Ysbrantsz.
Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. 4. Maert.
33. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
Florens vanden Coulster, Ysbrantsz. lesten February.
34. Florens vanden Coulster, Ysbrantsz.
Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, Doct. Medicin. 29 October.
35. Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen.
Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. 29. October.
36. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, 1. Maert.
37. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.
38. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.
Ian [van Alblas] Heeren Willemsz. 29. October.
39. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.
40. Ian [van Alblas] Heeren Willemsz.

Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.]
1525. Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.]
Floris vanden Coulster, Ysbrantsz.
26. Floris vanden Coulster, Ysbrantsz.
Reyner de Jonge, Heeren Reynersz. 29. October.
27. Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
28. Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.] 27. Iuny.
29. Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.]
Frans van Thol, Floris zoen, 29. October.
30. Frans van Thol, Floris zoen.
Ian Hallincg, Ockersz. 29. October.
31. Ian Hallincg, Ockers zoen.
Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.] 30. October.
32. Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.
33. Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doct. Medicin.]
Aert Heynricxz. 30. October.
34. Aert Heynricxz.
Iacop Willemsz. 29. October.
35. Iacop Willems zoen.
Staes [vander Lee] Goverts zoen, 29. October.
36. Staes [vander Lee] Goverts zoen.
37. Staes [vander Lee] Govertsz.
Frans van Thol, Floris zoen, 29. October.
38. Frans van Thol, Floris zoen.
Iacop Willemsz. 29. October.
39. Iacop Willems zoen.
Damas Philips zoen, 29. October.
40.

In 't Iaer Ons Heeren xv^c. Veertich, opten Tweeden Dach van April, naer Schrivens 's Hoofs van Hollandt, voor Paesschen, is dezer Wereld Overleden, *Ian*, Heeren *Willemsz.*

Onse

Onse *Borgermeester* vander *Gemeente* wegen; wiens Ziele Onsen Heere genadich zy. En opten Dordendach van April, daer aen volgende, wert by den Schout, Schepenen, Raeden, Oudt-Raeden, ende de Goede Luyden vanden Achten; eendrachtelijck geaccordeert ende gesloten, dat *Frans* van *Thol*, *Florisz.* doen ter tijt *Borgermeester* van 't *Gerechts wegen* wesende: Bewaeren ende Exerceren soude 't *Borgermeesterschap* van der *Gemeente wegen*, totter tijt toe, dat men een ander Borgermeester vander Gemeente wegen kiesen soude, in behoorlijke tyden, naer ouder gewoonten.

Burgermeesters der Gemeente.	Burgermeesters van 's Heeren Wegen.
Frans van Thol, Floris zoen.	Cornelis Willem Clements zoens-zoen, als eerste Schepen. Frans van Thol, Florisz. 29. Octob.
1541. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 27. Iuny.	1541. Frans van Thol, Floris zoen.
42. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	42. Frans van Thol, Floris zoen.
	Willem vander Bies, Ians zoen, 30. October.
43. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	43. Cornelis Croeswijck, Ians zoen, in tegenwoordigheyt vanden Oud-Raedt, 27. Iuny.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, Heere van Gyssenburg, in tegenwoordicheyt vande Wet, 27. Iuny.	Cornelis Willem Clements zoen, 29. October.
44. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, Heere van Gyssenburg.	44. Cornelis Willem Clements zoen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 25. Iuny.	

Zoe geringe die Rekeninge [van beyde Borgemeesters] geloeft is, ende den Ouden Borgermeester zijn Excusen gedaen heeft, gaet die Schout, met die Borgermeester van 't Gerechts wegen, achter op 't *Vertreck-Kamerken*, en Kiezen [den *Borgermeester* van 't *Gerecht*] in *Presentia Antiq.* En den *Borgermeester* vande *Gemeente* werd Gekozen inde *Zale*, alleen door den *Ouden Raedt* ende de *Achten*, (De Schout en Schepenen voor Sittende) in *Presentia* vande *Wet*.

Burgermeesters der Gemeente.	Burgermeesters van 's Heeren Wegen.
45. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	45. Cornelis Willem, Clements zoen.
	Cornelis Croeswijck, Ians zoen, 19. October.
46. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	46. Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, lesten Iuny.	
47. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.	47. Cornelis Croeswijck, Ians zoen.

Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 1. Maert.
1548. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
49. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, 26. October.
50. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.
Hugo Koel, Pietersz. 26. October.
51. Hugo Koel, Pieters zoen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 27. Iuny.
52. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen, 27. February.
53. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.
54. Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 25. Iuny.
55. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
56. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen, 30. October.
57. Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 1. Maert. *Stilo Curiæ Hollandiæ.*
58. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
59. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
60. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen, 29. October.
61. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen.

Cornelis, Willem Clements zoen, 29. October.
1548. Cornelis, Willem Clements zoen.
49. Cornelis, Willem Clements zoen.
Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen, 26. October.
50. Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.
51. Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.
Pieter van Beveren, [Mr.] Willemsz. 29. October.
52. Pieter van Beveren, [Mr.] Willemsz.
53. Pieter van Beveren, [Mr.] Willemsz.
54. Pieter van Beveren, [Mr.] Willemsz.
Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen, 29. October.
55. Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen, 29. October.
56. Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
57. Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
58. Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen, 24. October.
59. Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.
Philips [van Beverwijck] Ogiersz. 27. October.
60. Philips [van Beverwijck] Ogiersz.
Cornelis Croeswijck, Ians zoen, 29. October.
61. Cornelis Croeswijck, Ians zoen.

1561. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, 17. Iuny.	1562. Cornelis Croefwijck, Ians zoen. Philips [van Beverwijck] Ogiersz. 30. October.
63. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	63. Philips [van Beverwijck] Ogiersz.
64. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen, 24. October.	64. Philips [van Beverwijck] Ogiersz. Willem Bucket, Blasiusz. 24. Octob.
65. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, lesten February.	65. Willem Bucket, Blasius zoen.
66. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	66. Willem Bucket, Blasius zoen. Philips [van Beverwijck] Ogiersz. 29. October.
67. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen, 29. October.	67. Philips [van Beverwijck] Ogiersz.
68. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, lesten February.	68. Philips [van Beverwijck] Ogiersz. Willem Boucquet, Blasius zoen. 29. October.
69. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.	69. Willem Boucquet, Blasius zoen.
70. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen.	70. Willem Boucquet, Blasius zoen. Ian van Slingeland, Heeren Ottensz. 30. October.
71. Boudewijn van Drenckwaert, Heeren Willems zoen. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, Ambochts-Heere vander Myle, Dubbeldam, S. Anthonis Polder, enz. 6. November.	71. Ian van Slingeland, Ottensz. Adriaen van Moesienbroick, Heeren Govards zoen, 6. November.
72. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, Ambochts-Heere vander Myle, enz.	72. Adriaen van Moesienbroick, Heeren Govards zoen.

Onder welkers Burgermeesterschap, naat Verdrag gemaakt met Bartholt Entens, opten 25. van Zomermaand, de Water-Geusen te Dordrecht wierden ingelaten, en zijn opten eersten van Hoymaand weder Gekoren tot

Burgermeesters der Gemeente.	Burgermeesters van 's Heeren Wegen.
1572. Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen, enz.	1572. Adriaen van Moesienbroick, Heeren Govards zoen, zijnde in 't zelve Iaar een vande Glippers.

Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen, 15. November.

1573. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.
74. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.
Michiel van Beveren, Heeren Pieters zoen, 2. Maert.
75. Michiel van Beveren, Heeren Pieters zoen.
Cornelis, Heeren Henricx zoen, 18. Juny.

76. Cornelis, Heeren Heynricx zoen.

77. Cornelis, Heeren Heynricx zoen.
Jacop Muys [van Holy] Heeren Pieters zoen, 8. July.

Cornelis, Heeren Henricx zoen, 15. November.

1573. Cornelis, Heeren Henricx zoen.

74. Cornelis, Heeren Henricx zoen.

Cornelis van Diemen, Jacops zoen, 2. Maert.
75. Cornelis van Diemen, Jacops zoen.

Balthasar Fransz. en Jan Tomasz. van Wesel. Hebbende elck 6. Koeren, is met gemeene advysen van die van den Gerechte genomen, Balthasar Frans zoen tot Burgermeester vanden Gerechtswegen, 14. November.
76. Balthasar Frans zoen.
Jan Adriaens zoen, 16. November.
77. Jan Adriaens zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen, 8. July.
Willem Stoep, Dircxz. 14. Novemb

Den Lezer wete dat in dit voorsz Jaar, den Stijl van 't Hof, die metten *Goeden Vrydag* het NIEU-JAAR begon, is afgeschaft; en dat men het voortaan heeft begonnen opten eersten van *Louwmaand*, hebbende 't Jaar 1577. maar gehad Twee Teelten tottet Borgermeesterschap.

Burgermeesters der Gemeente.

1578. Jacop Muys [van Holy] Heeren Pieters zoen.
Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen, 8. July.
79. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.
80. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.
Willem Stoop, Dircxz. 29. February.

81. Willem Stoop, Dircx zoon.
Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen, 18. November.
82. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.

83. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.
Willem Stoop, Dircxs zoen.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen

1578. Willem Stoep, Dircxs zoen.

Cornelis van Diemen, Jacops zoen 8. Iuly.
79. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Balthasar Fransz. 18. November.
80. Balthasar Frans zoen.

Huybrecht Iong, Adriaens zoen 29. February.
81. Huybrecht Iong, Adriaens zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburch, [Heeren] Adriaensz. 18. November.
82. Mr. Adriaen van Blyenburch, [Heeren] Adriaens zoen.
Willem Ian Wittensz. 10. Iuly.
83. Willem Ian Wittens zoen.

Balthasar Fransz. 19. November.

84. Willem

1584. Willem Stoop, Dircxs zoen.	1584. Balthasar Frans zoen. Iacop Coel, [Mr.] Adriaens zoen, 24. November.
85. Willem Stoop, Dircxs zoen. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen, 8. July.	85. Iacop Coel, [Mr.] Adriaensz.
86. Cornelis van Beveren, Heeren Pieters zoen.	86. Iacop Coel, [Mr.] Adriaens zoen.

Opten 27. Ianuary 1586. *Stilo Comuni*, is *Cornelis* van *Beveren*, Heeren *Pietersz.* Onsen *Borgermeester* vander *Gemeenten wegen*, des nae Middachs ten drie Uren, achter op 't Stadt-Huys inde Wees-Kamer Subytelijck gestorven, tot Onser allen grooten Leetwesen ende bedroeftheyt. Ende is *Iacop Coel, Adriaensz.* Doen ter tijt *Borgermeester* van 't *Gerechts wegen*; Opten 28. der selver Maent, by mijn *Heeren* de *Schout*, *Schepenen*, *Raeden*, *Oudt-Raeden*, en de *Goede Luyden* vanden *Achten* deser Stede, eendrachtelijcken bevolen, de bedieninge en de Administratie van den *Borgermeesterschap* van der *Gemeente wegen*, totter tijt toe, dat men een *Borgermeester* van der *Gemeente* Kiesen soude, in behoorlijcke tyden, naer Ouder Gewoonte.

Desen Borgermeester was subject van Oude tyden, Suselinge in 't Hooft ende Flauwicheyt, die hem dickmaels, goets moets sijnde, overvielen, aende Taefel sittende, ende ock over Straet gaende; welcke sieckte hem inde Wees Kamer overviel, ende is alzoo inden *Heere* Ontslapen, gelijck hy dickmael hadde vermaent, dat hem dochte hy noch zoe Sterven soude.

Van welkers Quale en Dood Wy gevonden hebben in 't Geslacht-Boek van Beveren, fol. 198. Dat korts naat Overgaan vanden Briel, in den Iare 1572. Den Grave vander Marck te Dordrecht zijnde aangekomen, hem ontgaande met Vangen, Spannen, en qualijck Tracteren van eenige Pastoors en Papen ten Platten Lande, en hem mede bezoeceld hebbende onder andere aan [Hr. Andreas Waltheri] Pastoor van Heynen-Oord, den voorsz Kornelis van Beveren wel bekend, en eenige van zijn Vrienden aangaande, heeft den zelven Heere den gemelten Grave vander Marck, daar over bezocht in de Huyinge van Drenckwaart, en niet weynig daar over berispt: Hem onder andere aan zeggende, dat men om de Conscientie dwang, en Tirannye te ontgaan, Hem hadde ingeten, en niet om andere in de Conscientie te dwingen, of omme de Religie wille yemand overlast en Geweld aan te doen. En voorts tegen den gemelten Grave, hem zoo ontstelende, dat Hy in Onmacht ter Aarden viel. Waar over by den voorsz Grave van der Aarden opgenomen zijnde, Hem heeft geantwoord, Herr ich Schenck ihr den Paff. En is sederd die tijd somtijds met gelijke Flaute gequeld geweest, dewelcke men houd uytte voorsz ontstellinge zijn Oorsprong genomen te hebben, waar van Hy daar na in den Iare 1586. [als gezeyd is,] Schielijk is Dood gebleven.

Burgermeesters der Gemeente.	Burgermeesters van 's Heeren Wegen.
1586. Iacop Coel, Adriaens zoen. Willem, Ian Wittensz. 13. Maert. Cornelis, Frans Wittensz. 2. Decemb.	1586. Adriaen Dircks zoen, als Eerste Schepen. Iacop Coel, Adriaensz. 13. Maert. Adriaen [van Teresteyn] Iobs zoen, 2. December.
87. Cornelis, Frans Wittens zoen.	87. Adriaen [van Teresteyn] Iobs zoen. Ian Adriaensz. Cruyenier, 21. Nov.
88. Cornelis, Frans Wittens zoen. Iacop Coel, Adriaensz, 24. Novemb.	88. Ian Adriaens zoen, Cruyenier.

89. Iacop

1589. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Willem, Ian Wittensz. 13. Iuly.

90. Willem Jans zoen de Wit.
Cornelis, Frans Wittensz. 9. July.

91. Cornelis, Frans Wittens zoen.

92. Cornelis, Frans Wittens zoen.
Willem de Jonge, Willemsz. 4. July.

93. Willem de Jonge, Willems zoen.

94. Willem de Jonge, Willems zoen.

95. Willem de Jonge, Willems zoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelisz. Raidt ende Rentmeester Generael van Zuydt-Hollandt, 1. July.

96. Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, enz.

97. Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen.
Cornelis, Frans Wittensz. 7. Maert.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, Raidt en Rentmeester Generael van Zuydt-Hollandt, 5. Iuly.

98. Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen.
Willem de Ionge, Willemsz. 11. Iuly.

99. Willem de Ionge, Willems zoen.

1589. Ian Adriaens zoen, Cruyenier.
Willem de Ionge, [Willemszoen,] 23. November.

90. Willem de Ionge, Willems zoen.

91. Willem de Ionge, Willems zoen.
Ian Adriaensz. Cruyenier, 25. Nov.

92. Ian Adriaens zoen, Cruyenier.

93. Ian Adriaens zoen, Cruyenier.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen.

94. Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen.
Adriaen [van Terefteyn] Iobs zoen, 26. November.

95. Adriaen [van Terefteyn] Iobs zoen.

96. Adriaen [van Terefteyn] Iobs zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen, 26. November.

97. Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen.

98. Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen.
Cornelis de Vries, willems zoen 28. November.

99. Cornelis de Vries, willems zoen.

Opten 28. Martii 1599. voor het Procederen tot Verkiesinge van de *Borgermeester* van de *Gemeenten wegen*, den *Schout Adriaen* van *Blyenborch*, Overleden zijnde, ende *Baerthou* van *Aeckerlaecken* het Schout-Ambt door last van mijn Heeren van der Stad Bedienende, is naer deliberatie eendrachtelijcken verstaen ende geresolveert, dat van nu Voortaen, ende Altijds, de Loose ofte het woort vande wachte, gegeven sal worden by den Borgermeester vander Gemeente wegen in der Tijd. Actum als boven: Ende was geteyckent, In kennisse van My,

J. BERCK.

Burgermeester der Gemeente.

1600. Willem de Iong, Willems zoen.

Burgermeester van 's Heeren Wegen.

1600. Cornelis de Vries, Willems zoen.

Op den Veerthienden Martii, Anno Sestien hondert, voor het Verkiesen van den Heere Borgemeester van der Gemeenten wegen, mijn Heeren Borgemeester, Schepenen ende

nde Raeden, Oud-Raeden, en de Goede Luyden vanden Achten deser Stede, Vergaert zijnde, heeft den Heere Schout, Hugo Muys van Holy, geproponeert, dat Wylen). Adriaen van Blyenborch, zijn Voorsaet in Officie, gehad hadde de eere van te geven e Loose ofte het Woort voor de Wachten, 't welck naer zijn Overlyden, het Officie ijnde Vacant, hadde geweest by den Heere Borgemeester, volgens seeckere resolutie an mijn Heeren voorsz, ende soo hy gesuccedeert was, inde plaetsche vanden voorsz lyenborch, met alle de eere, Preminentien en Prerogativen tot 't voorsz Officie staende, at daeromme de redenen vereysten; ende hy versocht van nu voortaen het Woord by hem egeven mochte werden, als hy niet min daer toe gequalificeert zijnde, als andere Schouen inder tijt geweest waren.

Waer op by mijn Heeren voorsz rypelijck gelet zijnde, is naer rype deliberatie verstaen nde geresolveert, ende den voorsz Heere Schout aengeseyt, dat de Bewaringe van de tad, waer van 't geven van 't Woort is een Condependent, Competeert ende Bevolen is orgemeester ende Regierders deser Stede, sonder dat den Heere Schout daer inne seggen eeft, meer als eenich ander Lidmaet vande Vergaderinge, ende dat men daeromme in 't ninste niet en soude mogen toestaen, noch toestaet, dat de Schout inder tijt, in qualiteyt an Schout, ofte als een Condependent van sijn Officie oyt gehad heeft, of eenich hebben oude, 't geven van 't Woord, daer van wel Expresselijck Protesteren. Dan dat hare E. m andere goede respecten, en 't goed vertrouwen dat sy hebben vanden jegenwoordigen leere Schout, by hare Resolutie Verklaren, dat by Provisie, en dat anders sal wesen eresolveert, 't Woord van Hem sal worden gehaelt, als Hy in de Stad is, ende by sijn bsentie aende Borgemeester van der Gemeente wegen inder tijt. Aldus gedaen ter voorsz Vergaderinge: Ende was geteykend, In Kennisse van My

JAN vanden EYNDE.

Burgermeesters der Gemeente.

600. Willem de Iong, Willems zoen.

1. Willem de Iong, Willemsz. 14. Maert.

2. Willem de Iong, Willems zoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, enz. 6. July.

3. Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen.

1600. Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen, 14 Maert.

1. Dirck [van Beverwijck] Heeren Philips zoen.
Adriaen [van Terestein] Jobs zoen, 11. Iuly.
Thomas de Witt, Heeren Willemsz. 1. December. Sterf ten zelven Dage, en werd in zijn plaatse gesurrogeerd, de Heer Thesaurier, Iacop, Frans Wittens zoon.

2. Iacop, Frans Wittensz. 16. Maert.
Cornelis de Vries, Willems zoon, En Adriaen, Heeren Iansz. Ontfanger vande Gemeene Middelen, 2. Dec.
Ende alsoo de Stemmen hebben gesteken, is in deliberatie geleit in wat voegen die gescheyden behoorden te worden: ende is eenparelijck verstaen, 't selve te doen by blinde Lotinge, *& Cecidit Sors* op Cornelis de Vries, Willems zoen.

3. Cornelis de Vries, Willems zoen.

1604. Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, enz.
Adriaen, Heeren Jans zoen, Ontfanger vande Gemeene Middelen, 27. November.
5. Adriaen, Heeren Jans zoen, enz.
6. Adriaen, Heeren Jans zoen, enz.
Cornelis, Frans Wittens zoen, 25. November.
7. Cornelis, Frans Wittens zoen.
8. Cornelis, Frans Wittens zoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, Heere van Strevelshoek, Raed en Rentmeester, enz. 22. November.
9. Willem van Beveren, Heeren Cornelisz. Heere van Strevelshoek, enz.
10. Willem van Beveren, Heeren Cornelisz. Heere van Strevelshoek, enz.
Adriaen, Heeren Jans zoen, Ontfanger, enz. 24. November.
11. Adriaen, Heeren Janszoen, Ontfanger, enz.
12. Adriaen, Heeren Jans zoen, Ontfanger, enz.
Cornelis, Frans Wittensz. 24. Nov.
13. Cornelis, Frans Wittens zoen.
14. Cornelis, Frans Wittens zoen.
[Mr.] Wouter van Crayesteyn, Boudewijns zoen, Heere in Wulven, 22. November.
15. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, Boudewijnsz. Heere van Wulven.
16. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, Boudewijns zoen, enz.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis zoen, Heere van Strevelshoek, Raed en Rentmeester, enz. 26. November.

1604. Adriaen [van Teresteyn] Iobs zoen, [Sterf in Februario.]
Jacop van Diemen, Heeren Kornelis zoen, 30. Maert.
5. Jacop van Diemen, Heeren Cornelis zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen. 26. November.
6. Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
[Mr.] Wouter van Crayesteyn, [Boudewijns zoen] Heere van Wulven, 25. November.
7. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, [Boudewijnz.] Heere van Wulven.
8. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, [Boudewijnsz.] Heere van Wulven.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen 22. November.
9. Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
10. Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
[Mr.] Wouter van Crayesteyn, [Boudewijns zoen] Heere van Wulven 24. November.
11. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, [Boudewijnsz.] Heere van Wulven.
12. Mr. Pouwels van Asperen, Heeren Matthijs zoen, 24. November.
13. Mr. Pouwels van Asperen, Heeren Matthijs zoen.
Cornelis Back, Jacopsz. 13. Maert.
Nicolaes Jans zoen, Cruydenier 23. November.
14. Nicolaes Jansz. Cruydenier.
15. Nicolaes Jans zoen, Cruydenier.
Jacop, Frans Wittensz. 28. Maert.
16. Jacop, Frans Wittens zoen.
Cornelis Back, Jacopsz. 26. Nov.

1617. Willem van Beveren, Heeren Cornelisz. *Heere* van Strevelshoek, Raed en Rentmeester, enz.

18. Willem van Beveren, Heeren Corneliszoen, Heere van Strevelshoek, enz.
Cornelis, Frans Wittensz. 13. Nov.

19. Cornelis, Frans Wittens zoen.

20. Cornelis, Frans Wittens zoen.
[Mr.] Wouter van Crayesteyn, Boudewijns zoen, Heere van Wulveu, 21. November.

21. [Mr.] Wouter van Crayesteyn, Boudewijnsz. Heere van Wulven.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoen, 21. November.

22. Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoen.

23. Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoen.

24. Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoen.
Hr. Hugo Muys van Holy, [Heeren Jakobs zoen] Ridder [der Orde van Zweden,] enz. Heere van de Ketel, [Woude] en Spaland, 23. November.

25. Hr. Hugo Muys van Holy, [Heeren Jakobs zoen] Ridder, enz.

26. Hr. Hugo Muys van Holy, [Heeren Jakobs zoen] Ridder, enz.
d'Heer Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Raad en Rentmeester Generaal van Zuyd-Holland, 21. Maart.

27. d'Heer Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Raad en Rentmeester, enz.

28. d'Heer Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Raad en Rentmeester, enz.

1617. Cornelis Back, Jacops zoen.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen, 16. November.

18. Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.

19. Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.
Jacop, Frans Wittensz. 23. Novemb.

20. Jacop, Frans Wittens zoen.
Dr. Aernt Muys van Holy, [Heeren Jacops zoon] 21. November.

21. Dr. Aernt Muys van Holy, [Heeren Iacops zoon.]

22. Dr. Aernt Muys van Holy, [Heeren Iacops zoon.]
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen, 8. Iuly.
Mr. Françoys vander Burch, [Iohans zoon] 19. November.

23. Mr. Françoys vander Burch, [Iohans zoon.]
Kornelis Back, Iacopsz. 18. Nov.

24. Kornelis Back, Iacops zoen.

25. Kornelis Back, Iacops zoon.
Kornelis van Beveren, Heeren Iakops zoon, 29. November.

26. Kornelis van Beveren, Heeren Iakops zoon.
Melchior vanden Broeck, Anthonis zoon, 21. November.

27. Melchior vanden Broeck, Anthonis zoon.

28. Melchior vanden Broeck, Anthonis zoon.

Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon, 1. April.
1629. Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon.
30. Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon.
[d'Heer] Kornelis van Beveren, Heeren Iakobs zoon, Ambachts-Heere van Barendrecht, 9. Maert.
31. [d'Heer] Kornelis van Beveren, Heeren Iakobs zoon, Ambachts-Heere, enz.
32. [d'Heer] Kornelis van Beveren, Heeren Iakobs zoon, Ambachts-Heere, enz.
Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon, 20. Maart.
33. Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon.
34. Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon.
Cornelis van Terefteyn, Heeren Adriaans zoon, 25. Maart.
35. Kornelis van Terefteyn, Heeren Adriaens zoon.
36. Kornelis van Terefteyn, Heeren Adriaans zoon.
Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon, 21. Maart.
37. Symon van Beaumont, Heeren Govards zoon.

[Mr.] Herman Hallincg, [Heeren Iohans zoon] 18. November.
1629. [Mr.] Herman Hallincg, [Heeren Iohans zoon.]
30. [Mr.] Herman Hallincg, [Heeren Iohans zoon.]
Philips van Beverwijck, Heeren Apers zoon, 23. November.
31. Philips van Beverwijck, Heeren Apers zoon.
Roelof Francken, Dircxs zoon 22. Maart.
32. Roelof Francken, Dircxs zoon.
33. Roelof Francken, Dircxs zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon, 19. November.
34. Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon.
Philips van Beverwijk, Apers zoon 18. November.
35. Philips van Beverwijk, Apers zoon
Roelof Francken, Dircxs zoon 19. November.
36. Roelof Francken, Dircxs zoon.
37. Roelof Francken, Dircxs zoon.

d'Heere Symon van Beaumont, Heeren Goverts zoon, Borgermeefter vande Gemeent indertijd, Sterf den xj. November 1637. van een langfame uytteerende Ziekte, wiert Begraven opten xv. daar aan volgende inde Groote Kerk, gaande alle de Gilden op hare Orde, elk met hare Schilden, gebonden aan Zwarte Stokken, voor uyt. [Werde] 't Lijk gedragen by den Schout, en die vanden Gerechte, gevolgd by den Oud-Raad, en de Goede Luyden vanden Achten. Mitsgaders de Schutteryen en den Krijgs-Raad, alle in den Rouwe, waar na dan waren volgende, de Vrienden en andere in Orde. [Op welkers Begraaffeniffe waren over de Zeftien Honderd Menfchen.]

Gedurende d'Indifpofitie vanden voornoemden Borgermeefter, ook tot opte Ordinaris tyde der Verkiezinge van een ander Borgermeefter gefchied was, welk gebeurde op Saterdag voor S. Katharijn, is de plaatze van 't Burgermeefterfchap bewaard by

Burgermeefters der Gemeente.

1637. Mr. Herman Hallincg, [Heeren Iohansz.] als Oudfte en Prefident Schepen.

Burgermeefters van 's Heeren Wegen.

1637. Mr. Iakob de Witt, by Reprefentatie.

1637. d'Hee.

1637. d'Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, *dict Chevallier de l'Ordre de l'Accolade.* Heere van Strevelshoek, West-Ysselmonde, enz. 21. November.

38. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

39. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

d'Heer Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, 24. November.

40. d'Heer Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.

41. d'Heer Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.

Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, *dict Chevallier de l'Ordre de l'Accollade*, enz. 23. November.

42. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

43. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaans zoon, 14. Maart. En den 22. Overleden: wierd het Burgermeesterschap Bewaard by Anthony Repelaar, Heeren Hugens zoon.

1637. Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon, 21. November.

38. Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon.

Kornelis, Heeren Nikolaas zoon, 20. November.

39. Kornelis, Heeren Nikolaas zoon.

d'Heer Pieter Brandwijck, Aertsz. Vry-Heere van Blokland, 2. April.

Thomas de Witt, Heeren Nikolaasz. 2. Iuly.

Philips van Beverwijck, Apers zoon, 24. November.

40. Philips van Beverwijk, Apersz.

41. Philips van Beverwijk, Apersz.

Abraham Koopman, Ians zoon, 23. November.

42. Abraham Koopman, Ians zoon.

Anthony Repelaar, Heeren Hugensz. 20. November.

43. Anthony Repelaar, Heeren Hugensz.

Heer Hubert Berk, Heeren Iohans zoon, Ridder [van S. Marcus.] By Representatie.

Opten xxij. Martii xvjc. Drye en Veertig, Sterf d'Heere *Kornelis* van *Teresteyn*, Heeren *Adriaans zoon*, *Borgermeester* van de *Gemeente.* Gesturven en Begraven zijnde; is opten vij. Aprilis daar aan volgende, by d'Heere *Anthonis Repelaar*, Heeren *Hugens zoon*, *Borgermeester* van 't *Gerechte wegen*, *Vergaderinge* doen leggen van *Schepenen*, *Raden*, en de *Goede Luyden* van den *Achten*, en aldaar by den gemelte Borgermeester van 't Gerechte geproponeerd, off mijn *Heeren* niet goed en mochte vinden, eenen dag totte *Verkiezinge* van den *Borgermeester* van de *Gemeente* te leggen, en daar toe voorgeslagen den Dag van Donderdag den xvj. daar aan volgende, Hem excuserende by alle gevouglijke middelen, en verklaarde dat zijne gelegentheyd niet langer toe en liet het *Borgermeesterschap* van de *Gemeente* te *Bewaren*, is den voorsz Dag opten xvj. gearresteert, en zijn Ed. verzocht en Geauthoriseerd het voorsz *Borgermeesterschap* van de *Gemeente* tot die tijd toe, [gelijk Hy reeds gedaan hadde] te Exerceren en te *Bewaren*, En wierd ter bestemde tijd Gekoren tot

 Burger-

Burgermeesters der Gemeente.

d'Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Barendrecht, hebbende zijn Schout-Ambt Afgeleyd, 16. Aprilis.

1644. d'Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Cornelis zoon, Heere van Barendrecht.

45. d'Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.

Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, *dict Chevallier de l'Ordre de l'Accolade*, Heere van Strevelshouk, West-Yſſelmonde.

46. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon, 10. Maart.

47. Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon.

48. Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon.

Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, *dict Chevallier de l'Ordre de l'Accolade*, Heere van Strevelshoek, West-Yſſelmonde, enz. 21. Maart.

49. Heere Kornelis de Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, *dict Chevallier de l'Ordre de l'Accolade*, Heere van Strevelshoek, West-Yſſelmonde, en Linde.

50. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.

Iohan Berk, Dirksz. 26. Maart.

51. Iohan Berk, Dirks zoon.

52. Iohan Berk, Dirks zoon.

Heer Mr. Koenraad Ruyſch, Nikolaas zoon, Ridder, 9. Maart.

53. Heer Mr. Koenraad Ruyſch, Nikolaas zoon, Ridder.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen.

Anthoni Repelaar, Heeren Hugensz. 16. Aprilis.

1644. Anthoni Repelaar, Heeren Hugensz.

Iacob vande Cornput, Henricxsz. 19. November.

45. Iacob vande Cornput, Henricxsz.

46. Iacob vande Cornput, Henricxsz.

Iohan Dionys zoon, 24. November.

47. Iohan Dionys zoon.

Dirk Dammert, Heeren Aarntsz. 23. November.

48. Dirk Dammert, Heeren Aarntsz.

Abraham Koopman, Ians zoon, 21. November.

49. Abraham Koopman, Ians zoon.

Michiel Feltrum, [Michiels zoon] 21. November.

50. Michiel Feltrum, [Michiels zoon.]

Kornelis Schouw, Roelands zoon.

51. Kornelis Schouw, Roelands zoon.

52. Kornelis Schouw, Roelands zoon.

Mr. Dirk Berk, Heeren Iohans zoon, 23. November.

53. Mr. Dirk Berk, Heeren Iohans zoon.

Dirk Dammert, Heeren Aarntsz. 16. November.

1654 Heer Mr. Koenraad Ruyſch, Nikolaas zoon, Ridder.
d'Heer Mr Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon, 14. Maart.
55. d'Heer Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon.
56. d'Heer Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon.
d'Heer Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk, 1. Iuly.
57. d'Heer Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, enz.
58. d'Heer Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, enz.
d'Heer Iohan van Mewen, &c. Heeren Iacobs zoon, 30. Maart.
59. d'Heer Iohan van Mewen, &c. Heeren Iacobs zoon.
60. d'Heer Iohan van Mewen, &c. Heeren Iacobs zoon.
d'Heer Mr Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Ooſt- en Weſt- Barendrecht, 6. Maart.
61. d'Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.
62. d'Heer Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.
d'Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Zwindrecht: na dat hy zijn Schout-Ambt hadde afgeleyd, 18. Maart.
63. d'Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.
64. d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon, 22. Maart.
65. d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
66. d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.

1654. Dirk Dammert, Heeren Aarntsz.
55. Dirk Dammert, Heeren Aarntsz.
Michiel Feltrum, [Michiels zoon] 20. November.
56. Michiel Feltrum, [Michiels zoon.]
Iohan Hallincg, Heeren Hermansz. 23. November.
57. Iohan Hallincg, Heeren Hermansz.
Chriſtiaan Koopman, Heeren Abrahams zoon, 24. November.
58. Chriſtiaan Koopman, *Heeren* Abrahams zoon.
Oude Gerit Noy, Geritsz. 23. Nov.
59. Oude Gerit Noy, Gerits zoon.
60. Oude Gerit Noy, Gerits zoon.
Alewijn van *H*alewijn, *H*eeren Françoys zoon, 20. November.
61. Alewijn van *H*alewijn, *H*eeren Françoys zoon.
Iakob Stoop, Dirksz. .. November.
62. Iakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Willem *H*allincg, *H*eeren *H*ermans zoon, 18. November.
63. Mr. Willem *H*allincg, *H*eeren *H*ermans zoon.
64. Mr. Willem *H*allincg, *H*eeren *H*ermans zoon.
Dirck Dammert, *H*eeren Aerntsz. 22. November.
65. Dirk Dammert, *H*eeren Aerntsz.
66. Dirk Dammert, *H*eeren Aerntsz.

d'*Heer*

d'Heer Mr. Kornelis de Witt, Heeren Iakobs zoon, Ruwaard van Putten, 3. April.
1667. d'Heer Mr. Kornelis de Witt, Heeren Iakobs zoon, enz.

Hugo Repelaar, *Heeren* Anthonisz. 20. November.
1667. *Hugo* Repelaar, *Heeren* Anthonisz.

Sondag den xxij^sten Mey 1667.

Is ter Vergaderinge vanden *Oud-Rade* gelezen zekere *Missive* vande *Ed. Groot-Mog.* Heeren *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland*; in date den 20. dezer lopende Maand, houdende Avertentie, dat hare *Ed. Groot-Mog.* reflectie gemaakt hebbende, opte goede qualiteyten vande *Heer Kornelis* de *Witt*, *Regerende Borgermeester* dezer *Stad*; den zelven *Heer* hadden Geëligeerd, omme op de Presentatie van deze *Provincie*, voor de aanstaande *Expeditie*, ter *Zee* mette *Vloot* van den *Staat*, als *Gecommitteerde* te werden gebruykt, met verzoek, dat haar *Ed. Achtb.* onbeswaard zoude gelieven te wezen, den Gemelten *Heer* de vereysche Permissie en Dispensatie ten voorsz eynde te verleenen, breder blykende uytte Missive hier naar volgende, van Woorde te Woorde geinsereerd.

De Staten van Holland ende West-Vriesland.

EErenfeste, Wijze, Voorzienige, Discrete, Lieve, Getrouwe. Op huyden by Ons wezende Gedelibereerd over den Persoon die van Onzent wegen Geëligeerd, en ter Generaliteyt voorgesteld zoude werden, omme voor de aanstaande Expeditie ter Zee met de Vloote van den Staat, als Gecommitteerd te werden gebruykt, hebben Wy Reflectie gemaakt op de goede qualiteyten van den Heere Kornelis de Witte, jegenwoordig Borgermeester der Stad Dordrecht, niet twijffelende ofte de zelve zal hem ten Dienste van den Lande, onweygerlijk tot het voorsz Employ laten disponeren. Maar dewyle Ons by de Heeren U L. Gecommitteerden, op Onze Vergaderinge te gemoete gevoerd is, dat achtervolgende de Statuten van de voornoemde Stad, een Regerende Borgermeester in geen Employ buyten de Stad vermag gebruykt te werden, zonder voorgaande Dispensatie van den Oud-Rade der voorsz Stad: Zoo verzoeken Wy dat U L. de zake daar henen Dirigeren willen, dat tot de Gerequireerde Dispensatie dienthalven ten spoedigsten Geresolveerd, en Ons daar van Advertentie gegeven mogen werden, op dat de Onze voorts ter Generaliteyt ingebracht, ende ten Dienst van den Lande moge werden gevorderd. Ende Ons daar toe verlatende, bevelen Wy U. L. onder de Beschherminge Godes. Geschreven in den Hage den xx^sten Mey 1667. Onderstond, Ter Ordonnantie vande Staten; Geteykend

HERBRT. van BEAUMONT.

Waar op alvorens gehoord zijnde de Resolute en de Cordate Verklaringe vanden Gemelte *Heere* Borgermeester, en gezien des zelfs bereydwilligheyd, om zijn Persoon ten Dienste van Onze Lieve Vaderland, in deze Importante Occasie te laten Employeren; is Goed

oed Gevonden en Verstaan, dat aan den Gemelten Heer *Borgermeester* Permissie zal werden gegeven, gelijk gedaan werd by Dezen, omme de aanstaande Expeditie inde voorsz qualiteyt by te woonen, en zulks dat de zelve gedurende den voorsz Tijd vande Actuele unctie van het *Borgermeester-Ambt* zal werden Gedispenseerd, zijnde den Gemelten *Heer* ok te gelijk, alle Heyl en Voorspoet, mitsgaders een Glorieuse wederkomste Toegewenscht:

Is naar voorgaande Deliberatie Goed Gevonden en Verstaan, dat de *Heer Hugo Repelaar, orgermeester* van *'s Heeren wegen*, zal werden Verzocht en Geauthoriseerd, gelijk de elve Verzocht en Geauthoriseerd werd by Dezen, omme gedurende de Absentie van den eer *Kornelis* de *Witt*, *Borgermeester* van de *Gemeente*, de zelve Functie te Bekleden, en lomme waar te nemen, ten meesten Dienste van de Stad.

Burgermeesters der Gemeente.

667. d'Heer Hugo Repelaar, Heeren Anthonisz. totten 17. September.
67. d'Heer Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon, Ruwaard van Putten, 18. September.
68. d'Heer Mr. Kornelis de Witt, Heeren Iakobs zoon, enz
d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon, 10. Maart.
69. d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
70. d'Heer Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
d'Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Korneliszoon, Heere van Zwindrecht, 15. Maart.
71. d'Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Korneliszoon, enz.
72. d'Heer Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon.
d'Heer Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk, 24. Maart.
d'Heer Mr. Iohan vander Burg, Heeren Françoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, 19. September.
73. d'Heer Mr. Iohan vander Burg, Heeren Françoysz. enz. 19. September.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen.

1667. Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pieters zoon, by Representatie.
67. Hugo Repelaar, Heeren Anthonisz. 18. September.
Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakopsz. 19. November.
1668. Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobsz.
69. Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobsz.
Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz. 23. November.
70. Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz.
Françoys Rees, Mattheus zoon, 22. November.
71. Françoys Rees, Mattheus zoon.
Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon, 21. November.
72. Mr. Gerard Brandwijk, Okkersz. totten 16. September.

NOTA.

Geene Verkiezinge van den Borgermeester van 's Heeren wegen gedaan, en Gestateerd totte naaste Teelt van den Borgermeester vande Gemeente wegen, Memorie.
d'Heer Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland, 19. Nov.
73. d'Heer Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. enz.
d'Heer Iohan van Neurenberg, Willems zoon, 25. November.

Borgemeesteren van de Gemeente, zoo door den Oud-Raad en Goede Luyden van den Achten: Als ook by zijn Doorluchtige Hoogheyd den Heere Prince van Orange, enz. uyt voorgaande Noeminatie van een dubbel getal, door den voorsz Oud-Raad en Goede Luyden van den Achten, aan zijn Hooggemelte Hoogheyd voorgesteld, Verkoren: Volgens 't Octroy vande Staten van Holland en West-Vriesland, verleend opten 24. Martii 1674.

Burgermeesters der Gemeente.

De Heeren,

1674. Mr. Iohan vander Burch, Heeren Françoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, Gekozen door den Oud raad, en de Goede Luyden vanden Achten, 31. Maart.

Iohan van Neurenberg, Willemsz. Verkoren door zijn Hoogheyd, enz. uyt een dubbel getal, omme te Dienen voor een Iaar, 2. April.

Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobsz. uyt een dubbel getal, omme te Dienen voor twee aanstaande Iaren.

Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland, mede uyt een dubbel getal, omme te Dienen voor twee Iaren.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen.

De Heeren,

1674. Iohan van Neurenberg, Willemsz totten 31. Maart.

Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz 30. Iuny.

NOTA.

September geene Verkiezinge vander Borgermeester van 's Heeren wegen gedaan en Gestateerd totte naaste Teelte van de Verkiezinge van den Burgermeester van de Gemeente wegen.

Burgermeesters der Gemeente.

De Heeren,

1675. Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobsz. 1674. Verkoren door zijn Hoogheyd, enz.

Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland, mede 1674. door sijn Hoogheyd, enz. Verkoren.

Samuel Everwijn, Samuels zoon, Verkoren door zijn Hoogheyd, enz. 1675. 29. Maart.

Burgermeesters van 's Heeren Wegen.

De Heeren:

1675. Arend Muys van Holy, Symonsz 3. Ianuary.

Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz 24. Maart.

Arend

Arend Muys van Holy, Symonsz. Gekozen door den Oud-Raad, en de Goede Luyden van den Achten, 1675. den 24. Maart.

Burgermeesters der Gemeente.

De Heeren,

1676. Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz, Ridders, Heere van Naaldwijk, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. den 28. Maart 1676.

Mr. Samuel Everwijn, Samuelsz, Gekozen door zijn Hoogheyd, enz. 1675.

Arend Muys van Holy, Symonsz, Gekozen door den Oud-Raad, en Goede Luyden van den Achten, 1675.

Johan van der Hulk, Gillisz, Gekozen door zijn Hoogheyd, enz. den 28. Maart 1676. Overleed den Eersten Augusti 1676. Kwam in plaats, by Surrogatie van Hooggemelte Hoogheyd, den 21. Septemb. 1676.

Mr. Pompejus Berk, Heeren Matthijsz.

Burgermeesters der Gemeente.

De Heeren,

1677. Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz, Ridders, Heere van Naaldwijk, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. 1676.

Mr. Pompejus Berk, Heeren Matthijsz, Aangesteld by zijn Hoogheyd, enz. 1676.

Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz, Gekozen door den Oud-Raad, en Goede Luyden van den Achten, den 27. Maart 1677.

Mattheus van den Brouk, Mattheusz, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. den 20. April 1677.

Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz, 1675. den 31. Decemb.

Burgermeesters van 's Heeren wegen.

De Heeren,

Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johansz, den eersten Octob. 1676.

Mr. Meynart van Segwaard, Heeren Bartholomeusz, den 31. Decemb. 1677.

De

De Borgermeysters werden gedacht, in een *Handveste*, gegeven by *Ian* van *Avennes*, in 't Jaar Ons Heeren 1296. op *S. Michiels dag*, omme te Kiezen *Negen Scepenen*, en *Twee Burgermeesters*, tot *Ian Grave* van *Holland* te Lande komt. In een *Verdrag*, nopende *Stads Rekeningen*, enz. 1345. op *S. Victoers dag*. In de *Tresoriers Rekeningen*, 1354. In *Burgermeysters Rekeningen*, 1365. In een *Handveste* van *Hertog Aelbert*, aangaande 't *Gerecht*, *Achten*, *Land-Poorters*, enz. 1395. 's Woensdages na *S. Marcus dag* Euangelist. In een *Verdrag*, belangende den *Ban*, *Bevaerden*, enz. 1400. op Onzer *Vrouwen Avond*, *Conceptio*. In een *Verdrag*, rakende 't *Kuer-Boek*, enz. op *S. Michiels Avond*, *Archangeli*. In een *Brieff* der *Gemeen-Stede* van *Dordrecht*, Bezegeld met Zes en tNegentig Zegelen, 1406. opten Elfsten January. In een *Handvest* van *Hertog Willem*, roerende van den *Scout*, *Scepenen*, *Raide*, *Achten*, *Dekenen*, enz. 1409. upten 15. *Meye*. In een *Brieff* van *Burgermeesters*, *Scepenen*, *Raide*, den *Ouden-Raide*, *Achten*, *Twaalven*, enz. 1433. opten 20. in Julio. In een *Ordonnantie*, rakende 't *Eeden* der *Poorteren*, 't maken der *Kueren* voor de *Gilden*, 1445. opten 13. dag in *Meye*, en den vijfsten dag Juny. In een *Verdrag* uytte *Handvest* vande *Zee*, nopende *Geleyde* den *Koopluyden* aangaande, 1447. den 7. dag in *Meye*. In een *Verdrag*, rakende de *Maag-taal* in 't *Gerecht*, 1455. opten vijfsten dag in Julio. In een *Handveste* van *Hertog Flips*, vande *Veertigen*, 1456. den 23. Juny. In een *Kuere*, daar mede de voorsz *Maag taal* Vernietigd, en de *Veertigen* afgerocht zijn, 1462. opten 25. dag in *Meye*. In een *Handveste* van *Hertogen Maximiliaen* en *Maria*, daar by de *Veertigen* ende *Graden* van *Maag-taal* weder aangesteld werden, 1478. inde Maend van Ougst. Noch van *Maximiliaen* en *Maria*, als voren, 1481. den 18. dag van *September*. Insgelijks van *Koning Maximiliaen*, en *Eerst-Hertoge Flips* van Oostenrijk, 1494. den 21. dag in December, enz.

Alle *Teelten*, (wel eer Drie-maal, nu Vier-maal 's Jaars) werde in den *Oud-Raad*, al eer men tot *Verkiezinge* komt, de *Rekeningen* der *Borgermeesteren* van de *Gemeente-* en van *'s Heeren wegen*, met open *Kamer*, gelezen: en gedaan zijnde, gaan daar op uyt, werdende by den *Schout* omgevraagd, en by den *Oud-Raad* geloofd, verschijnen weder in de *Zale*, nemende Haar gewoonlijke plaats. En dan werde inde *Vertrek-Kamer*, door 't *Gerecht*, den *Borgermeester* van *'s Heeren wegen*; en by den *Oud-Raad*, en de *Goede Luyden* van den *Achten* inde Zale, den *Borgermeester* van de *Gemeente*, (opte wyze als Wy gezeyd hebben,) Verkoren. Den *Borgermeester* van 't *Gerecht* is gemeenlik de Oudste en Voorzittende *Schepen*, zijn *Ambt* is in 't *Gerecht* d'eerste Stem te geven: in 't affwezen van *Voorzittende Borgermeester*, het toestaan van *Hand-opleggingen*, *Dagingen*, enz. Den *Borgermeester* vande Gemeente moet zijn een *Lid* van den *Oud-Raad*, Geboren te *Dordrecht*, of binnen de *Vryheyd* van dien, bereykende *Zes-en-dertig* Jaren. En aangaande de Geboort-plaats, van den *Burgermeester* van 't *Gerecht*, zijne Jaren, enz. zal by de *Schepenen* in 't *Octroy* van haar *Ed. Groot-Mog.* gezeyd werden.

't Gerechte van Dordrecht,

BEstond wel eer uyt *Negen Scepenen* en *Vijf Raden*, (bygevoegd den *Scout.*) Zijn *Scepenen* en *Raden* bekend in een *Handvest Koning Willems*, Gegeven te *Brunswich*, opten Vijfde *Kalende* van *Februario*, dat is, den 28. van *Louwmaand*, in 't Jaar Ons Heeren 1252. Onder deze woorden: *Quamcunque Electionem Juris Justitiarius, Scabini & Consiliarii Salvo jure Nostro fecerint, ratam observabimus.* Dat is, Wat voor Verkiezinge van Recht den *Rechter*, (te weten den *Scout*) *Scepenen* en *Raden* zoude mogen doen, zullen Wy voor goed kueren. In een *Verdrag*, nopende hoedanige *Tollen* die van *Dordrecht* te *Huesden* geven zoude, door *Floris* van *Holland*, *Koning* Willems Broeder. Gedaan te *Dordrecht*, inden *Reventer* der *Minrebroederen*, *'s Dingsdages* na den *Zondach* als men inder *Kercken* zinget *Jubilate*, boven fol. 118. aangewezen. In een *Handvest* vande *Halle* en *Boeten*, Gegeven by *Grave Florens*, 1283. op des *Heylig Cruys-dag*, *Exaltatio*, fol. 230. aangewezen. In een *Handveste* van *Tolle-vry* te varen, mede Gegeven van *Florens* de V. en XIX. *Grave*, inden *Hage* 1384. des *Woensdages* na *Pinxsteren*; Onder deze volgende woorden: Voert soe geloven Wy Onsen voersz *Poirteren*, dat Wy hem *Scepenen* ende *Raets-Mannen* maken en zetten zullen in aller manieren, dat Onze *Vader*, *Scepenen* ende *Raets-Mannen* plach te setten, ende het by zynen tyden in *Dordrecht* plach te wezen. In een *Hand-vest* vande *Quadyen* hier volgende:

Florens, *Grave* van *Holland*, &c. Maecken Cond ende Kenlijck allen Luden, die desen *Brieff* sullen sien of hoeren Lezen, dat Wy Gegeven hebben, ende Geven Onsen Lieven *Poirteren* van *Dordrecht*, dat *Scepenen* en *Raets-Mannen*, *Waerheden* van *Quadyen* besitten moegen, ende die te Corrigeren nae hoeren goet dencken. In Oirconden desen Brieff Besegelt met Onsen Zegel. Gegeven in den *Haege*, opten dorden dag in *Aprille*, in 't Jaer Ons Heeren M. CC. ende LXXXIX. In een *Handvest* van *Pandinge*, dat Onze *Poirteren* door eenige Heren Aengehaeld of huer Goed genomen zijnde, die weder mogen Houden en haer Goed Beslaen. Gegeven te *Middelburg*, *'s Dingsdages* voer *Paesschen*, 1292. In een *Handvest* der *Wees-Kinderen*, Gegeven by *Grave Ian* van *Henegouwen*, inden *Hage* 1303. des *Maendages* na *S. Martijn* inden *Somer.* In een *Handveste* van den *Jaer-Gedingen*, Gegeven by *Grave Willem* van *Henegouwen* 1315. upten eersten dach in *Aprille.* In een *Handvest* van den *Zelven*; dat men de *Gebannen*, die 'er toevlugt tot 'er *Kercken* nemen, van den *Gewide* mach halen. Gegeven te *Dordrecht* 1323. *'s Vrydages* na *Dortien dag.* Noch in een *Handvest* op 't voorgaande, mede Gegeven te *Dordrecht* 1324. op *S. Victoers dag.* In een *Handvest* van 't *Beggijn Hof*, Gegeven te *Sente Gheerden Berge* 1326. up *Sente Jans dach* te *Midde-Zomer.* Fol. 154. aangewezen. In een *Handveste* van geen *Knyven* noch *Messen* te *dragen*, Gegeven in den *Hage* 1332 op

op S. *Pieters dach*, *ingaende Oogst*. In een *Handvest* van de *Jaer-Mercten*, enz. 1343. In een *Handvest* van *Arrest*, enz. Gegeven by *Margriet*, *Gravinne* van *Henegouwen*, te *Sinte Geertruden-Berge*, op S. *Pieters Avond*, *ingaende Oegst*. in een *Handvest* van Hertog *Willem* van *Beyeren*, van *Arresteren*, *Panden*, enz. Gegeven in den *Hage* 1335. den 15. *Meye*. In een *Handvest* van *Hertog Aelbert* van *Beyeren*, van geen *Weezen* te *Ontvoeren*, opte *Verbuerte* van *Lijf* en *Goed*, Gegeven inden *Hage* 1359. op *Onzer Vrouwen Avond*, *Conceptio*. In een *Handvest* van *Hertog Aelbert* van *Beyeren*, tot *Berestinge* der *Gilden*, Gegeven inden *Hage* 1367. op S. *Lucien dach*. In een *Handvest* van *Willem* van *Beyeren*, van den *Spoeye* binnen *Dordrecht*, Gegeven inden *Haege* 1367. nae *Onzer Vrouwen dach*, *Conceptio*. In een *Handvest*, dat geen *Achten* noch *Dekenen* hem den *Gerechte* en zullen *onderwinde*, Gegeven inden *Hage* 1409. den 15. *September*. In een *Handvest* van *Land-Poorters*, Gegeven inden *Haege* 1414. opten derden dach in *September*. In een *Handvest* van *Hertog Jan* van *Beyeren*, vande *Tollen*, *Munte*, *'t Bailljuscap*, *Rentmeesterscap*, *'t Scoutscap*, *'t Gerecht*, enz. Gegeven te *Dordrecht*, 1418. opten 20. Juny. In een *Handvest* van *Hertog Flips* van *Bourgongien*, vande *Veertigen*, *Achten*, *Borgermeester*, enz. in den *Hage* 1456. opten 23. Juny. In een *Handveste* ten eynde als voren, van *Maximiliaen* en *Maria*, *Hertogen* van *Oestenrijk*, Gegeven te *Gent* 1478. in *Ougstmaand*. In een *Handvest*, door de *zelven*, en als voren, Gegeven in den *Hage* 1481. opten 18. *September*. Noch in een *Handveste* van *Koning Maximiliaen*, en *Eerst Hertoge Flips* van *Oestenrijk*, rakende de *Veertigen*, enz. Gegeven op 't *Slot* te *Tuernhout*, in 't Jaer 1494. den 21. *December*, enz.

De *Raden* en wierden niet Gemagtigd in zaken 't *Gerecht* aangaande, noch tot Overzien van Stukken, noch en Zegelden ook geen Brieven, gelijk de *Schepenen*, dan waren de zelve tot *Raden* by gevoegd. Toch hebben op *Michaëlis* in 't Jaar 1652. opgehouden.

En werden de *Schepenen* wel eer by de *Graven*, des zelfs *Gemachtigden*, of den *Stad Houder* van *Holland*: Voor een Tijd by haar *Ed. Groot-Mog.* Onlangs by den *Oud-Raad* of *Vroedschap* van *Dordrecht*: En nu weder by den *Stad-Houder* van *Holland*, uyt een Dubbel Getal, door de *Veertigen* aan zijn *Doorluchtige* HOOGHEYD, den *Heere* PRINCE van ORANGE, enz. Voorgesteld, Gekozen.

Haar Ambt is, de *Staten* van *Holland* en *West Vriesland*; Mitsgaders den *Heere* PRINCE van ORANGE, als *Stad-Houder* dezes *Landschaps*, in dien aanzien, Gehouw en Getrouw te zijn, enz.

En werd Haar voor het Aanvangen van 'er Ambt, door den Heere Schout onder Tijd, den volgenden Eed Gestaafd:

Eed

Eed vande Schepenen der Stad Dordrecht.

WY Zweren dat Wy, omme tot Schepenen te geraken, niet en hebben Gesolliciteerd, sulks Beloven en Zweren Wy, de Staten van Holland en West-Vriesland, zijnde Onze Hooge en Souveraine Overheyd; Mitsgaders den Heere Prince van Orangie, als Stadhouder dezer Provintie, Gehouw en Getrouw te wezen: als mede onder der zelver Regeringe en Beschermingе der Kerkke Christi, Gereformeerd naar Godes Heylig Woord, voor te staan, en te helpen Hand-houden. Die Stede van Dordrecht, en alle Inwoonderen van dien, in hare Privilegien te Maintineren. De Keuren en Statuten der zelver Stede, in 't reguarde van den Schout-Ambte op den iiij. January 1631. gemaakt, te Hand-haven, en geene Inbrueken daar van te zullen lyden, ofte toestaan. Weduwen en Weezen te helpen Beschermen. Rechtvaardige Vonnissen en Rechtvaardige Scheydinge te helpen geven tusschen twee Manthalen: En dat niet te laten om Giften noch om Gaven: Om Maagschap noch om Zwagerschap, noch om eenigerhande Zaken: Ook nimmermeer, Directelijk ofte Indirectelijk te zullen trachten de jegenwoordige Forme van 's Lands Regeeringe te veranderen: En voorts alles te doen dat Goede en Getrouwe Schepenen schuldig zijn en behooren te doen.

Zoo waarlijk moet Ons God Almachtig helpen.

WAARSCHOUWINGE.

ALzoo ons in eenige volgende Jaren, meer Schepenen, als 't gewoonlijk getal vereyste, waren ter hand gekomen, en Wy niet net den dach haerder Verkiezinge en Ofgaan, konden uytvinden, nadien de Teelte toen op zoo een vaste tijd, als nu wel, niet en geschiede, en derhalven onkundig, welke telkens in dien onzekeren tijd, mosten afgaan of aanblyven, hebben daarom goed gevonden tot voorkoming van Blame en Missinge, alle die Wy hadden in elk rond Jaar (dat metten Goeden Vrydag plag te beginnen, volgens Stijl 's Hoofs van Holland, en ook dezer Stede) te stellen; en na onze naaste kennis, Plaats of Rang te geven, 't zy datze ter voller Teelte, of by Plaats-vervulling, daar in mochte gekomen zijn. Toch wanneer d'Heer *Johan* van *Beverwijk* de zelve op zekere dagen, wanneerze Be-eedigd zijn, Beschrijft, en Wy in zoodanige Teelten en Jaren, eenige meerder, 't zy voor of naar, mochten gevonden hebben, die zullen Wy met een ander Letter uytdrukken.

Vande

Vande *Schepenen* en *Raden*, zoo uytte *Lijste* by d'Heer *Johan* van *Beverwijk* ...esteld: Door naarder Opzoekingen van *Schepenen-Brieven*, Het Door-...laden in de *Handelingen* of *Acten-Boeken*, en der *Ambten* van *Dordrecht*, enz. ...y My bekeken, en anders bekomen de Navolgende

Heeren Scepenen en Raeden.

1294.
Scepene.
...eyman Suus.

1310.
Scepene.
...ornelis Boot, Heren Geraets zoen.

1312.
Scepene.
...odscalc Oem, Cleys zoen.

1313.
Scepene.
...n Oem, Cleys zoen.

1314.
Scepenen.
...n Vere Diedewien sone.
...n die Meister.
...hiese Dukinc.

1325.
Scepenen.
...n die Ketelaer.
...n vanden Sloete.
...n van Dornick.
...odscalc, Wissen sone.
...amas die Leuter.

1328.
Scepenen.
...hise Dukinc, Haren Willaems soen.
...hisebrecht Maleghijs, Haren Ghisebrechts soen.
...n Veren Yden soen.
...oenraaed VerNeesen soen.

1329.
Scepenen.
...hise Dukinc, Haren Willaems soen.
...n Veren Yden soen.
...oelof Betten soen.
Pieter, Haren Pieters soen.
Coenraed VerNeesen soen.
Ian Maleghijs, Ians soen.

1331.
Scepenen.
Ghise Dukinc, Haren Willaems soen.
Florens, Haren Florens soen, vanden Zwaerde.
Aernoud Onderwater.
Ian van Nimaghen, Haren Gherads soen.

1335.
Scepenen.
Godscalc, Heeren Heinrix sone.
Ian Maleghijs, Jans sone.
Ghisebrecht Maleghijs, Heren Ians sone.
Jacob Blankert, Jakobs sone.

1339.
Scepenen.
Jan die Vriese, Haren Diderix soen.
Gillys de Munter.
Alaerd, Haren Tielmans soen.

1340.
Scepenen.
Mr. Tielman, Heren Jans zoene.
Allaird Vlamingh.
Willem Draeck.
Gielijs Oem, Heren Jans zone.
Ian vanden Sloete.
Heynric Scoutate, Heren Clays sone.
Alaert, Heren Tielmans sone.

1341.
Scepenen.
Tielman van Striene, Haren Pouwels zone.
Ian die Vrieze, Haren Didderix soen.
Heinric Scoutaet, Haren Cleys soen.
Alaerd Haren, Tielmans soen.
Hughe Boeye, Haren Tielman Oems soen.

1342.

Scepenen.

Tielman van Striene,Haren Pouwels foen.
Robbert vander Helle.

1344.

Scepenen.

Robbert vander Helle.
Vrederic , Haren Jacobs foen van der Tempel.
Willaem Dukinc , Haren Ghifen foen.
Ian , Symons fone van Byfanten.
Jacop vander Haye.
Alaerd, Haren Tielmans fone.
Laurens Elants fone.

1345.

Scepenen.

Ghifebrecht Maleghijs , Heren Jans fone.
Jacob vander Haye.
Laurents Elants fone.

1348.

Scepenen.

Ian Maleghijs , Jans zone.
Everaet Meeus foene.
Ian die Vriefe , Heren Diddericx zoen.
Hughe, wouter Kocx fone.
Ian vander Halle.
Heynric Scoutaet, Heren Cleys zoene.

1350.

Scepenen.

Everaed, Meeus fone.
Jan Suus, Heinric Suus fone.
Ghifebrecht, Haren Ghifebrechts fone.
Heinric, Jan Veryden foensfone.
Arnoud Suus, Gheerolfs fone.
Roelof Dukinc, Haren Gheraeds fone.
Hughe Dukinc, Haren Gheraeds fone.
Florens vander Tympel, Splinters fone.

1351.

Scepenen.

Aert Boot, Heeren Cornelis zoen.
Gherit van Orfoeyen.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets zone.
Tielman Houck, Heeren Florens zoen.
Vrederik van Ameronghen.

1352.

Scepenen.

Everaed Meeus zone.
Gheeraed Hamard, Hughen zone.
Abel van Byfanten, Ghisbrechts zone.
Jan Suus, *Heinrix* Suus fone.
Heinric, Heeren Jan Veryden foens fone.

1353.

Scepenen.

Roelof, Heeren Boydijn Puttox fone.
Jan vander Helle, Marcelis zoen.
Boudijn, Jan Boudijns zoens zone.
Gheraed *Hamert*, [*Hughen* fone.]
Abel vau Bifanten, Ghifebrechts zoen.
Gheeraed van Orffoyen.
Gheeraed vanden Steenhufe, Jans zoen.
Jacob vander Tympel, Jans zoen.
Jan Maddijn, Alaerds foen.
Wouter vander Tympel , Haren Iacobs fone.

1354.

Scepenen.

Reymboud Zeebaers zoen.
Roelof, *Heeren* Boydijn Putox fone.
Gheeraed vanden Steenhufe, Ians zoen.
Ian vander Halle.
Abel van Bifanten, Ghifebrechts foen.
Boudijn, Ian Boudijns zoens zone.
Gheraet van Orffoyen, Hermans zoen.
Thielman Oem, *Heeren* Gillys zoen.
Heynric,Heeren Ian Verydens zoens zone.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets zone.
Hughe Boey, Heeren Gillis zoen.
Oude Ian Beyn, Herman Beyns zoen.

1355.

Scepenen.

Roelof, Heeren Boydijn Putox fone.
Tielman van Steenberghen, Ians fone.
Tielman die Hont,Heeren Florens fone, van den Zwaerde.
Boudijn, Ian Boudijns foens fone.
Ghifebrecht, Heeren Gifebrechts fone.
Gheeraet van Orfoyen, Hermans foen.
Gheraed Hamard, Hughen fone.
Abel van Bifanten, Ghifebrechts fone.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets fone.
Ian Maddijn, Alaerds fone.
Gheeraed vanden Steenhufe, Ians zoen.

1356.

Scepenen.

Ian Malegijs Ians foene.
Ian die Vriefe , Heeren Didericx foene.
Everaed Meeus foene.
Ian vander Halle.
Heynric *Scoutate* , Heeren Claeys foene.
Tielman van Steenbergen, Ians fone.
Ian Maddijn, Alaerds foen.

Vrederik van Amerongen, Vrederix soen.

1357.

Scepenen.

Boudijn, Ian Boudijns soens sone.
Ghisebrecht, Heeren Ghisebrechts sone.
Gheeraerd Hamard, Hughen sone.
Wouter vander Tympel, Heeren Iacops soen.
Roelof Dukinc, Heeren Gheeraeds sone.
Tielman vanden Wijngaerden, Wormbouds zone.

1358.

Scepenen.

Boudijn, Ian Boudijns soens soen.
Gheeraed van Orsoyen, Hermans soen.
Gheeraed Hamard, Hughen soen.
Gheeraed van den Steenhuse, Ians sone.
Heinric van Waes, Heeren Herman Vincken soen.

1359.

Scepenen.

Ian vander Halle.
Boudijn, Ian Boudijn soens sone.
Gheeraed van Orssoyen, Hermans sone.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets soen.
Oude Ian Beyn, Herman Beyns sone.
Iacop vander Tympel, Ians sone.
Gheeraed vanden Steenhuse, Ians soen.
Heinric van Waes, Heeren Herman Vincken soen.

1360.

Scepenen.

Herman Vinck, van Venlo.
Ian vander Halle.
Gheraed van Orssoyen, Hermans soen.
Roelof Dukinc, Heeren Gheeraeds soen.
Gheeraed vanden Steenhuse, Ians soen.
Iacop vander Tympel, Ians soen.
Oude Ian Beyn, Herman Beyns soen.
Heinric van Waes, Heeren Herman Vincken soen.

1361.

Scepenen.

Gheeraed van Orssoyen, Hermans soen.
Ian vander Halle.
Iacop vander Tympel, Ians soen.
Gheeraet vanden Steenhuse, Ians soen.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets soen.
Heinric van Waes, Heeren Herman Vincken soen.

1362.

Scepenen.

Heinric die Vriese, Heeren Heinricx Vriesen sone.
Godscalc die Hont, Heeren Clays Meystersz.
Gheeraet van Orsoyen, Hermans sone.
Ghisebrecht, Heeren Ghisebrechts soen.
Ionghe Heinrick Scoutaet, Heeren Claesz.
Tielman vanden Wijnghaerden, Wormbouds sone.

1363.

Scepenen.

Gheeraed van Orsoyen, *H*ermans sone.
Gheeraed van den Steenhuse, Ians sone.
Iacop vander Tympel, Ians sone.
Heinric van Waes, *Heeren Herman* Vincken sone.
Cleys Oem, Ian Maleghijs sone.

1364.

Scepenen.

Gheeraed van Orssoyen, *H*ermans soen.
Vrederik van Amerongen, Vrederiks soen.
Ionge *H*enric Scoutate, Cleys soen.
Tielman vanden Wijngaerden, Wormbouts sone.
*H*enrick van Waes, *H*eeren *H*erman Vincken soon.
Iacop vander Tympel, Ians soen.
*H*einric die Vriese, *H*eeren *H*einric Vriesen sone.

1365.

Scepenen.

Gheeraed van Orssoyen, *H*ermans soen.
Iacop vander Tympel, Ians sone.
*H*enric Scoutaet, *H*eeren Clais sone.
Ian Maddijn, Allerts soen.
Clais Oem, Ian Maleghijs sone.

1366.

Scepenen.

Ionge Ian Beyen, *H*erman Beyens soen.
Willem van Brederoede, *H*eeren Willemsz.
Tielman Oem, *H*eeren Ian Oems sone.
Aper Scoutate, *H*eeren Cleys sone.
Godscalck die *H*ont, *H*eeren Cleys Meysters sone.

 1367.

1367.

Scepenen.

Jan die Witte, Godscalcx soen.
Jan Maddijn, Allerts soen.
Reynboud, Jan Minne-boden sone.
Gerard van Orssoyen, Hermans soen.
Willem, Heeren Reymboud Zeebaers soen.
Aernt Suys.
Ian Draeck.
Herman Vinck, van Waes.

1368.

Scepenen.

Ian vanden Sloete, Heeren Ians zone.
Cleys Oem, Ian Maleghijs soen.
Coenraed, Heeren Coenraeds soen.
Gheraet van Orssoyen, Hermans soen.
Hugheman, Clays sone.
Ian die Witte, Godscalcx sone.
Matheus Heinricx soen.
Jan Westvalinc.
Willem, Reynboud Zebars soen.
Aernt Suus.
Ian Draeck.
Herman Vinck, van Waes.

1369.

Scepenen.

Gerard van Orssoyen, Hermans soen.
Mattheus Henricks soen.
Wormbout van Ratingen, Heeren Tielmans soen.
Ian Westvalinc.
Meeus Meeus soen.
Gheraet vanden Steenhuse, Ians soen.
Vrederick van Amerongen, Vredericksz.
Henrick Haeck, Herman Haex soen.
Hugeman Adaems soen.
Ricout, Willem Tolners soen.

1370.

Scepenen.

Gheeraet vanden Steenhuse, Ians sone.
Vrederic van Amerongen, Vrederix sone.
Hugo Graman.
Meeus Meeus soen.
Herman Haec, Herman Haex soen.
Hugeman Adaems soen.
Herbaren van Brakel, Heeren Ricolds zoen.

1371.

Scepenen.

Ian Maddijn, Alaerts zoen.
Godscalc die Hont, Heeren Cleys Meystersz
Ricoud, Willem Moelners zoen.
Heinric Suus.
Wouter Zasse, Ghiselbrechts zoen.

1372.

Scepenen.

Everaet Meeus zoen.
Gerit Hamert, Hugens zoen.
Ionge Heinric Scoutaet, Heeren Cleys zoen

1373.

Scepenen.

Geraet vanden Steenhuse, Ians zoen.
Ricout, Willem Tolners zoen.
Willem, Heeren Reymbout Zeebars zoen.
Pieter Marsant, Ians zoen.
Heinric Sasse, Ghiselbrechts zoen.

1374.

Scepenen.

Gheraet vanden Steenhuse, Ians sone.
Ricout, Willem Tolners sone.
Pieter Marsant, Ians sone.
Willem, Heeren Reymbout Zeebars soen.
Ian die Witte, Godscalcx zone.
Heinric Zasse, Ghijsbrechts sone.
Martijn, Haren Boudens sone.
Heinric van Dinslaken, Vrederix soen.
Clays Oem, Ian Maleghijs sone.

1375.

Scepenen.

Gheraet vanden Steenhuse, Ians soen.
Pieter Marsant, Ians soen.
Human, Claeys sone.
Henric Zas, Gijsbrechts sone.
Everdey, Heeren Everdeys sone.
Cleys Oem, Ian Malegijs sone.
Cleys Buweel, Heeren Wormbouts sone.

1376.

Scepenen.

Gheraet vanden Steenhuse, Ians sone.
Ionge Heinric Scoutate, Heeren Claeys sone
Ricout, Willaem Tolnaers sone.
Hugeman, Claeys sone.
Everdey, Heeren Everdeys sone.
Cleys Buweel, Heeren Wormbouts sone.
Hugeman, Adaems sone.
Heinric But, Diddericx sone.

1377

1377.

Scepenen.

Gheraet vanden Steenhuſe, Ians ſone.
Ian die Witte, Goidſcalcx ſoen.
Ionge Heinric Scoutate, Heeren Claeys ſoen.
Ricout, Willaem Tolnaers ſone.
Ian vander Tympel, Ians ſoen, Scildknape.
Ian Dukinck, Heeren Gheraets ſoen.
Cleys Buweel, *H*eeren Wormbouts ſoen.
Reynboud, Ian Minneboden ſone.
Heinric But, Diddericx ſoen.
Wouter die Grave, Dircx ſoen.
Goidſcalc, Ian Fraets zoen.

1378.

Scepenen.

Heinric Zaſſe, Ghijsbrechts ſoen.
Wormboud van Wijngaerden, *H*eeren Alairts ſoen.
Everdey, Heeren Everdeys ſoen.

1379.

Scepenen.

Ian die Witte, Goidſcalcx ſone.
Wouter die Grave, Dircx ſone.
Heinric Zas, Ghiſebrechts ſone.
Cleis Buweel, Heeren Wormbouts ſone.

1380.

Scepenen.

Roelof Dukinc, *H*eeren Gheraets ſone.
Vrederick van Amerongen, Vredericx ſoon.
Ian die Witte, Goidſcalcx ſone.
Herman Vinck van Rathingen, Heeren Tielmans ſoen.
Hugeman, Adaems ſoen.
Martijn, Heeren Boudijns ſoen.
Willaem, die Moelnaer van Stryen.
Cleys Buweel, Heeren Wormbouts ſoen.
Pieter van Maldegem.
Cornelis Boot, Heeren Aerts ſoen.

1381.

Scepenen.

Heinric Zas, Ghijsbrechts ſone.
Clays Buweel, *H*eeren Wormbouts ſone.
Heynric van Aerſſen, Ians ſone.
Alaert vanden Wijngherden, Heeren Tielmans ſone.

1382.

Scepenen.

Everdey, Heeren Everdeys ſoen.
Oude Willem vander Tympel, Florensz.
Willem Boeghaert, Willems ſoen.
Willem, die Moelnaer van Akerſlote, Sciltknape.
Gerit vanden Steenhuſe, Ians ſone.
Roelof Dukinc, Heeren Gheraets ſoen.
Hugo Feytop, Heynricx ſone.
Ian die Witte, Goidſcalcx ſone.
Henrick Zas, Ghijsbrechts ſone.

1383.

Deſe ſweeren ten Gerechte, voor Heer Aelbert van Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, ende van Vrieſland: En voor zijnen Raed inden Hage, opten 22. dach in Aprille.

Scepenen.

Roelof Duyck, Heeren Gerits ſoen.
Ionge Heynrick Scoutate, Heeren Claysz.
Henrick Zas, Ghiſebrechts ſoen.
Oude Willem vander Tympel, Florensz.
Heer Ian van Roſendale, Ridder.
Godſcalck van Brakel, Heeren Ricoutsz.
Cleys Bouweel, Heeren Wormboutsſoen.
Wouter vanden Wale.
Iacop Yſereel, Heeren Tielman Oems zoen.

Raiden.

Wouter van Genderen.
Willem Boemgaerd.
Aernt van Maldegem, Heymans zoen.
Gillys, Heeren Hugemans zoen.
Gyſebert van Kuuvre.

1384.

Deſe ſwoeren ten Gerechte, inden Hage, opten leſten dach van Aprille.

Scepenen.

Roelof Dukinc, Heeren Gheraets zoen.
Heinric Scoutate, Hugen ſone.
Clais Oem, Ian Maleghijs zoen.
Henrick Hugensz.
Henrick Sas, Gyſebrechts zoen.
Willaem Moelenaer.
Oude Willaem vander Tympel, Floris zoen.
Willaem Boemgaerd, Willems ſoen.
Wouter Fraet, Stevens ſoen.

Raiden.

Gijſbert van Kuuvre.
Steven Ians ſoen.
Aernt van Maldegem.

Wouter vanden Wale.
Iacop Ysereel.

1385.

Dese swoeren ten Gerechte, voer Heer Aelbert van Beyeren. onsen genadichste Here, ende voer onzer Vrouwen, tot Dordrecht, in Reynouts Huyse, opten 23. dach van Meye.

Scepenen.

Roelof Duuc, Heeren Geraetsz.
Cleys Oem, Ian Malegijs soen.
Henrick, Gerit Wicken soen.
Henrick van Waes, Heeren Herman Vincken zoon.
Henrick Zas, in zijn plaets,
Cleys Buweel, Heeren Wormboutsz.
Oude Willem vander Tympel, Florens soen.
Aernt van Maldegem.
Willem Boemghert, Willems soen.
Alaird vanden Wijngaerden, Heeren Tielmans soen.

Raiden.

Gysebert van Kuuvre.
Wouter vanden Wale.
Ghyse Duyck.
Saris Clawaerts soen.
Ian van Slingeland.

1386.

Dese swoeren ten Gerechte, voor onsen Lieven Heere van Hollant, binnen Dordrecht, Sondages na beloken Sinxen, dat was den 17. dach in Iunio.

Scepenen.

Ian Maddijn, Alaerts soen.
Cleys Oem, Ian Maleghijs soen.
Willaem Boemgaerd, Willems soen.
Aernd van Maldegem.
Willem vander Tympel, Heeren Florensz.
Tielman Haec, Ricouts soen.
Saris Clawaerts soen.
Ian van Slingeland.
Iacop [Oem, gezeyd] Ysereel, [Heeren Tielmans soen.]

Raiden.

Ionge Henrick Scoutaet, Heeren Cleys soen.
Cleys Buweel.
Wouter vanden Wale.
Ian Vinck, van Steenberghen.
Godevert van Steenberghen.

1387.

Sondages na S. Ians dach te Mid-Somer, dat was de leste dach in Iunio, swoeren inden Hage, voor onsen Lieven Heere van Hollant, ten Gerechte, dese Personen, hier na beschreven:

Scepenen.

Cleys Oem, Ian Malegijs soen.
Henrick Zas, Ghijsbrechts soen.
Willem die Moelner, van Ackersloet.
Godeverd van Steenberghen.
Gheraet vander Haeye.
Tielman Haeck, Ricouts soen.
Saris Clawaerts soen.
Cleys Buweel.
Henric Ottens soen.

Raiden.

Wouter vanden Wale.
Ian Vinck, van Steenbergen.
Ian Iacops soen.
Goidscalc, Heeren Gillis soen.
Wormboud vanden Wijngaerden.

1388.

Dese swoeren ten Gerechte, in den Hage, Woensdages na S. Martyns dach, [inden Zomer] opten 8. dach in Iulio.

Scepenen.

Ionge Heinrick Scoutaet, Heeren Cleys soen.
Cleys Buweel.
Willem Boemgaerd, Willems soen.
Willem Moelner, van Ackersloet.
Aernd van Maldeghem, Heinricx soen.
Ian Vinck van Zevenbergen, Iacops soen.
Godeverd van Steenbergen, Heeren Tielmans soen.
Willem vander Tympel, Heeren Florensz. Ridder.
Tielman Haeck, Ricouts soen.

Raiden.

Wouter vanden wale.
Ian Malegijs soen.
Meeus Noydens soen.
Cleys vanden Wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Henrick Ottens soen.

1389.

Dese swoeren ten Gerechte, inden Haghe, Sateedags na S. Margrieten dag, den 16. in Iulio.

Scepe-

Scepenen.
Henrick Zas, Ghijsebrechts zoen.
Cleys Bouweel.
Willaem die Molenaer, van Ackersloet.
Geraed vander Haye, Heeren Iacobs soen.
Godevaerd van Seeenbergen.
Tielman Haec, Ricoudsz.
Henrick, Ottens zoen van Malborgh.
Godscalck, *Heeren* Giellis soen.
Zarys Clawaerts zoen.
Raden.
Godschalck van Brakel.
Henrick van Naerssen.
Ian Vinck.
Wouter vanden Wale.
Cleys Molenaer.

1390.
Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, des Sondags op S. Pieters avont ad Vincula, *dat was die leste dag in Iulio.*

Scepenen.
Oude Willem vander Tympel, Floris zoen.
Willaem Boemgaerd, Willems zoen.
Cleys Bouweel.
Henrick van Naerssen, Ians zoen.
Cleys Molenaer, Ians zoen.
Ian Malegys, Heeren Willem Dukinx zoen.
Alaerd vanden Wijngaerden.
Godschalck, *Heeren* Gillis zoen.
Zarys Clawaerds zoen.
Raden.
Cleys Ockers zoen.
Symon van Byzante.
Geraed vander Haye.
Henrick Ottens zoen.
Ian, Heeren Martijns zoen.

1391.
Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, des Dingsdags, in Octavia assumptionis, *dat was den 22. dagh der Maent van Augusto.*

Scepenen.
Henrick Zasse, Gysberts zoen.
Iacop Lisse, Hermans soen, van Colen.
Oude Willaem van der Tympel, Florensz.
Cleys Buweel, Heeren Wormbouts soen.
Ghijsbrecht van Kuuvre, Gijsbrechts soen.
Cleys Moelnaer, Ians zoen.
Ian Malegijs, Heeren Willem Dukinx soen.
Geraet vander Haye, Heeren Iacops soen.
Ionge Willem vander Tympel, Heeren Florens soen, sterf, en werde in zijn plaets Gekozen den 14. April,
Tielman Haeck, Ricouts soen.
Raden.
Cleys Ockers soen.
Arend van Maldegem.
Meeus Noydens soen.
Henrick vanden Wercke.
*W*ormbout vanden wijngaerden.

1392.
Dese swoeren ten Gerechte, in den Hage, 's Maendags na S. Bartholomeus dagh, in Augusto.

Scepenen.
Henrick Zas, Ghijsbrechts soen.
Iacop Lisse, Hermans soen, van Colen.
Oude willem vander Tympel, Florens soen.
Gijsbert van Kuuvre, Ghisebrechts soen.
Cleys Molenaer, Ians soen.
Arent wenemaer, willems soen.
Meeus, Heeren Noydens soen.
Zaris Clawards soen.
Henrick vanden wercke, Ians soen.
Raden.
Wouter vanden wale.
Arent van Maldegem.
Herman Vinck, van Brandenburgh.
Geraerd vander Haye.
Huych Barends soen.

1393.
Dese swoeren ten Gerechte, in den Hage, Saterdaghs na S. Gillis dagh, op den 6. September.

Scepenen.
Cleys Ockers soen.
Wouter van Genderen, Heeren wouterssoen.
Oude Willem vander Tympel, Florens soen.
Willem Boemgaerd.
Henrick van Naerssen.
Ian Vinck, van Steenbergen.
Ian Zamekoper, Iacops soen.
Henrick vanden wercke, Ians soen.
Arend van Haren.
Raden.
willem Maes.
Herman Vinck, Ians soen,

Lude

Lude Henricks soen.
Iacop Melre.
Herman Vinck, van Brandenburgh.

1394.

Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, des Donderdaghs na S. Calixts dagh, op den 15. October.

Scepenen.
Wouter van Genderen, Heeren woutersz.
Oude willem vander Tympel, Florens soen.
Cleys Molenaer, Ians soen.
Ian Vinck, van Steenbergen, Iacobs soen.
Ian Malegijs, Heeren willem Dukings soen.
Tielman Haec, Ricouds soen.
Zaris Clawaerds soen.
Henrick vande wercke, Ians soen.
Ian, Heeren Martijns soen.
Raden.
Henrick van Naerssen.
Meeus, Heeren Noydens soen.
Vrederick Tack.
Ian Zamekoper, Iakobs soen.
Tielman van Ratingen, Hugemans soen.

1395.

Dese swoeren ten Gerechte, des Woensdaghs na S. Baven dagh, die 6. dagh in October.

Scepenen.
Henrick Zaffe, Gijsberts soen.
Oude Willem vander Tympel, Florens soen.
Willem Boemgaerd.
Cleys Moelenaer, Ians soen.
Tielman Haec, Ricouts soen.
Ian van Slingelant, Heeren Ians soen.
Zaris Clawaerds soen.
Wormboud vanden wijngaerden, *H*eeren Tielmans soen.
Ian, *H*eeren Martijns soen.
Raden.
Wouter vanden Wale.
Ian Vinck.
Lambert Cock.
Iacob Melre.

1396.

Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, Sondaghs op den 8. dagh in October.

Scepenen.
Henrick Zaffe, Ghijsbrechts soen.
Wouter van Genderen, wouters soen.
Willem Boemgaerd, willems soen.
Cleys Moelnaer, Ians soen.
Ian Malegijs, *H*eeren willem Dukinx zoen.
Pieter *H*oddemont.
Zaris Clawaerds zoen.
Wormbout vanden wijngaerden.
Willaem Dukinc, *H*eeren Cleys Oems sone.
Raden.
*H*enrick vande wercke.
Ian, *H*eeren Martijns zoen.
Pieter B......
Arend Vinck.
Cleys Bouweel, *H*eeren Cleis soen.

1397.

Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, des Vrydaghs, opten 22. dach in October.

Scepenen.
*H*enrick Zaffe, Ghijsbrechts soen.
Willem Boemgaerd, willems soen.
Goidschalck van Brakel.
Cleys Scoutaet, *H*eeren Henricx soen.
Goidschalck, Heeren Gillis zoen.
Sarys Clawaerts soen.
Ian van Slingelant, Heeren Ians soen, vander Tympel.
Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Ian, Heeren Martijns soen.
Raden.
Henrick Ians soen.
Reynier Ians soen.
Gillis vander Halle.
Arend Vinck.
Cleys Bouweel.

1398.

Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, des Saterdaghs na S. Margrieten dagh, den 16. in Iulio.

Scepenen.
Henrick Zaffe, Ghijsbrechts soen: hy stervende, kwam in sijn plaets,
Ian van Naerssen.
Wouter van Genderen, wouters soen.
Pieter Pieters soen.
Henrick van Malburgh, Otten sone.

Goid-

;oidschalck, *H*eeren Gillis soen.
:aris Clawaerds soen.
an van Slingeland, Heeren Ians soen, van der Tympel.
an, Heeren Martijns soen.
Villaem Duyck, Heeren Cleys Oemsz.
Raden.
)amas die *H*ont.
Vormbout Tack.
ieter Voerkoop.
ander Vinck.
.icoud Haeck.

1399.
'ese swoeren ten Gerechte, tot Schoonhoven, des anderen daegs na S. Victoers dag, den 11. *dag in October.*

Scepenen.
'outer van Genderen, Wouters soen.
'illaem Boemgaerd, Willems soen.
ysbert Molenaer, Ians soen.
·ysbert Vrankens zoen.
leys Schoutaet, *H*einricx soen.
.enrick van Malburch, Ottens zoen.
aris Clawaerds zoen.
'ormboud vanden Wijngaerde, *Heeren* Tielmans zoen.
illis vander *H*alle, Ians zoen.
Raden.
rederick Tack.
rend van Maldegem.
ieter *H*oddemont.
.cop die Hoege.
ander Vinck.

Vinde in 't Iaar 1400. geweest te zijn, Scepene.
Bartout Hamert, Ians soen.

1400.
ese swoeren ten Gerechte, tot Teylingen, op den 7. dach in October.

Scepenen.
'outer van Genderen.
rend van Maldegem, Henricks soen.
ijsbert Vranckens soen.
.n Malegijs, *H*eeren willem Dukinx soen.
enrick Ottens soen.
'ormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Iacop die Guede, Iacops soen.
Willaem Dukinc, *H*eeren Cleys Oems soen.
Ian van Naerssen, *H*enricx soen.
Raden.
*H*uman, Adams soen.
Borwout, Heeren Meeus soen.
Claes Scoutaet, Heeren *H*enricks soen.
Geraert Wick, *H*eeren Henricks soen.
Gillis vander *H*alle, Ians soen.

1401.
Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, op den 9. dach in October.

Scepenen.
Wouter van Genderen, wouters soen.
Gijsbrecht Vrankens soen.
Ian Malegijs, Heeren willem Dukingsz.
Vrederick Tack, Brunus sone.
Baertout Hamaert, Ians soen.
Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Iacob Marre, [Ians soen.]
Iacob die *H*oege, *H*ughe Zaffen sone.
Iacob die Guede, Iacobs soen.
Raden.
Costijn willems soen.
*H*enrick Ottens soen.
Tielman Humans soen.
Iacob van Kuuvre.
Godschalck van Brakel.

1402.
Dese swoeren ten Gerechte, inden Hage, op den 9. dach in October.

Scepenen.
Gijsbert Vranckens soen.
Ian Malegijs *H*eeren Willem Dukincx soen.
Iacob, Bartout Iacops soens zone.
Henrick Ottens zoen.
Pieter Suys, Vrederix soen.
Iacob die Guede, Iacobs soen.
*H*eer Ian van Rosendael, Ridder.
Sander Vinck.
Iacob van Kuuvre, *H*eeren Gijsbrechts soen.
Raden.
Willem Gijsbrechts soen.
Ian Pieters soen.
Jakob Mat.
Iakob die *H*ooge.
Ian Schoenhout.

1403.

Dese swoeren inden , 's Woensdags na Lamberti.

Scepenen.

Wouter van Gendere , Wouters zoen.
Iacob Lisse , Hermans zoen , van Colen.
Tielman Oem , Heeren Hugen Boeyensz.
Godschalck , Heeren Gillis soen.
Wormbout vanden Wijngaerde , Heeren Tielmans zoen.
Tielman van Ratinge , Heeren Humansz.
Gillis vander Halle , Heeren Ians soen.
Thomas , Pieter Kynts zone.
Godschalck van Brakel , *H*eeren Goidschalcks zoen.

Raden.

Oude Pieter Schaert.
Willem Gijsberts zoen.
Willem Graman , *H*ugens soen.
Huge Boeye.
Reynout Zaris zoen.

Vinde int Jaer 1403. geweest te zijn,
Scepenen ,
Sander Vinc.
Ian Fasout.

1404.

Dese swoeren inden Hage , Sonnendags in die Bamis mart.

Scepenen.

Jan Maleghijs , Heeren Willem Dukingsz.
Godschalck , Heeren Gillis zoen.
Pieter Schaert , Dircks zoen.
Wormbout vanden Wijngaerde , Heeren Tielmans zoen.
*H*eer Arent van Giessen , Ridder.
Jan van Naerssen , *H*eeren Henricks zoen.
Robbert van Drongelen , Arents zoen.
Thomas , Pieter Kynts zone.
Reynout Zarissen.

Raden.

Jan Pieters zone.
Jacob Bierenbroe.
Willem Leen.
Jacob Marre.
Tielman , Jakob Rodens zoen.

In 't selve Iaer *starf Hertoge Aelbert , omtrent Kers avent , ende daer na , doe Hertog Willem hier binnen Gehult wart , sijn Soen , doen swoeren dese hier binnen Scepenen en Raden te wesen in 't selve Iaer , op S. Pieters avont in Zille.*

1404.

Scepenen.

Jan Malegijs , Heeren Willem Dukincxz.
Goidschalc , Heeren Gillijs soen.
Aernt van Haren,
Pieter Suus , Vredericx soen.
Jacop die Guede , Jacops soen.
Sander Vinck , Heeren Herman Vincken zoen van Venle.
Iacop van Kuuvre, Heeren Gijsbrechts soen.
Otte van Malburgh , Heeren Henricx soen.
Goidscalc van Brakel , *H*eeren Goidscalcxz.

Raiden.

Jan Pieters zoen.
Jacop Bierenbroet.
Willem Leen.
Jacop Marre.
Tielman die Roede, Jacops zoen.

1405.

De selve Schepenen en Raden lest voorsz worden alle Vernieut ende Ver-eedt , 's Iaers daer na , in 't Iaer 5. in den Hage : 't welck voortijts nye gezien en was , dat Sy alle daer aen bleven , anders dan op dese tijt , gelijcken dat die Ouders vander Stede alle seggen.

1406.

Scepenen.

Jan Malegijs , Heeren Willem Dukinx zoen.
Goidschalck, Heeren Gillis zoen.
Arent van Haren.
Pieter Suys, Vredericks zoen.
Jacop die Guede, Jacops zoen.
Sander Vinck , *H*eeren *H*erman Vincken zoen, van Venle.
Jacop van Kuuvre, *H*eeren Ghijsbrechtsz.
Otte van Malburgh, *H*eeren *H*enricx zoen.
Godscalc van Brakel, *H*eeren Godscalcxz.

Raden.

Costijn Willems zoen.
Borchgaert die Groote.
Jan Pieters zoen.
Jacop Bartouts zoen.
Jacop Marre.

1407.

1407.

Vanden 22. April totten 25. September des zelven Jaers, ftond die Stede zonder *Scout* ende *Scepenen*, en werde *Bericht*, door den
Burgermeesters, en de
Guede Luden,
die 'er bygevoecht waren, van der *Stede* wegen, dagelicx te *Rade* te comen,
En vinde, neffens den
Burgermeesters, onder die
Raiden,
geweest te zijn:
Ghijsbrecht Vranckens zoen.
Jan Jacops zoen.
Borwout Meeus zoen.
Willem Graman, Heeren Humans zoen.

1407.

Dese swoeren op den Huyse te Gorinchem, den 25. dach in September.

Scepenen.

Wouter van Genderen, wouters zoen.
Arent Heymans zoen.
Tielman Oem, Heeren Huygen Boeyensz.
Willem Gijsberts zoen.
Willem Graman, Heeren Hugemans zoen.
Gillys Snellaert, Heeren Humans zoen.
Wormbout vanden Wijngaerde, Heeren Tielmans zoen.
Tielman van Ratingen, Heeren Herman Vincken zoen.
Jan Fasout, Heeren Cleys zoen.

Raden.

Jacop Bartouts zoen.
Huge Boeyen, Andries zoen.
Gerit van Nes, Willemsz. vanden Tympel.
Henrick Cornelis zoen, van Heysterbach.
Noeyde, Heeren Meeus zoen.

1408.

Scepenen.

Wouter van Genderen, wouters zoen.
Aernt Heymans zoen.
Tielman Oem, Heeren *H*ugen Boeyensz.
Willem Gijsberts zoen.
Willem Graman, Heeren Hugemans zoen.
Gillys Snellaert, Heeren Humans zoen.
Wormbout vanden Wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Tielman van Ratingen, Heeren Herman Vincken soen.
Jan Fasout, Heeren Cleys zoen.

Van den 19. van Slachtmaend,

1408.

tot den 17. van Herfstmaend,

1409.

Stonde die Stede zonder Gewoonlick Gerecht, en daerom vielen binnen Dordrecht meer twisten dan voor en na; maer werde bestuurd door de
Burgermeesteren,
Raden,
Vier en twintigen, ende
Achten.

In alle welcken tijd, geen Scepenen Brieven en werden Gezegeld, noch Gegeven: maer alle Overdrachten, Vertichtingen, Huwelickse Voirwaerden, &c. werden inde Camer voer den Raed *aengegeven, onder verzoeck, daer van Wettelijck bescheyd en Scepenen Brieven te mogen hebben, alsser weder Scepenen zoude wezen.*
En vinde onder die,
Raeds-luden, *neffens de*
Burgermeesters,
te zijn geweest:

Aernd van Maldegem, Heinricx zoen.
Aernt Heymans zoen.
Tielman Oem, Heeren Hugen Boeyensz.
Willem Ghijsbrechts zoen.
Willem Graman, Heeren Hugens zoen.
Gillys Snellairt, Heeren Humans zoen.
Wormboud vanden Wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Jan, Heeren Martijns zoen.
Tielman van Ratingen, Heeren Herman Vincken zoen.
Jan Vazout, Heeren Cleys zoen.
Jan van Nesse, Heeren Heinricx zoen.

1409.

Dese swoeren inden Hage, op S. Lamberts dach.

Scepenen.

Jan Zamecoper Jacobs zoen.
Jacob Bartouts zoen.
Willem Gijsberts zoen.
Borchgaert die Groote, Dircks zoen.

Willem Graman, Heeren Hugens zoen.
Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Jan Fazout, Cleys zoen.
Florens vanden Tympel, Heeren Ians zoen.
Heer Jan van Rosendael, Ridder.

Raden.

Gerit Boot van Barendrecht.
Jan die Jonge.
Willem die Molenaer.
Willem, Arent Beckmans zoen.
Florens vander Duffen.

1410.

Scepenen.

Symon van Bysanten, Ians zoen.
Damaes die Hont, Heinricx zoen.
Gheraet Boot, vander Swalu.
Aernt van Ryer-kerck.
Ian, Hugen Dircx zoens zoen.
Godevert die Pottere, Godeverts zoen.
Ian, Heeren Martijns zoen.
Pieter van Cleve, Ian Wissens zone.
Willem Aernts zoen.
Snellert Duyck, Heeren Gyse Dukincxz.

Raiden.

Ian Pieters zoen.
Pieter Thonis zoen.

1411.

Scepenen.

Symon van Bysanten, Ians zoen.
Damaes die Hont, Heynricx zoen.
Ian, Hugen Dircx zoens zoen.
Godevert die Pottere, Godeverts zoen.
Willem Aernts zoen.
Pieter van Cleve, Ian Wissens zone.
Snellert Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.

1412.

Scepenen.

Damas die Hont, Heinricx zoen.
Tielman Oem, Heeren Godschalks zoen.
Ian, Hugen Dircx zoens zoen.
Godevert die Pottere, Godeverts zoen.
Willem Aernts zoen.
Pieter van Cleve, Ian Wiessen zoen.
Godevert die Ram.
Snellert Duuck, Heeren Gijsbrechts zoen.

1413.

Scepenen.

Damaes die Hont, Heinricx zoen.
Ian, Hugen Dircx zoens zoen.
Aernd van Maldegem, Heinricx zoen.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Aernt Heymans zoen.
Ian Zamecoper, Iacops zoen.
Willem Graman, Heeren Hugemans zoen.
Wormboud vanden wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Tielman van Ratingen, Heeren Human Vincken zoen.
Godeverd die Pottere, Godeverts zoen.
Willem Aernts zoen.
Snellert Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Florens vander Duffen, Aernts zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.
Geraet van Nesse, willemsz. vanderTympel.
Meeus Tater, Ians zoen.

1414.

Scepenen.

Aernt van Maldegem, Heinricx zoen.
Aernt Heymans zoen.
Damaes die Hont, Heinricx zoen.
Willem Graman, Heeren Hugemans zoen.
Wormboud vanden wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Tielman van Ratingen, Heeren Human Vincken zoen.
Ian van Naerssen, Heeren Heinricx zoen.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Borchart die Groote, Dircx zoen.
Florens vander Duffen, Aernts zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.
Geraet van Nesse willemsz. vander Tympel.
Meeus Tater, Ians zoen.

Raden.

Pieter Hoddemont.
Gysbrecht Neysse.
Reyner, Reynout Sarys zoen.
Eewout Laurens zoen.
Adriaen Anssen zoen.

1415.

Scepenen.

Aernd van Maldeghem, Heinricxs zoen.
Aernt Heymans zoen.
Damaes die Hont, Heinricx zoen.
Borchart die Groote, Dircx zoen.
Wormbout vanden wijngaerden, Heeren Tielmans soen.
Florens vander Duffen, Aernts zoen.

Ian

Ian van Naerssen, Heeren Heinricx zoen.
Geraet van Nesse, Willemsz. vanderTympel.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.

Raden.

Pieter Hoddemont.
Gijsbert Meeus zoen.
Reynout Zaris zoen.
Ewout Laurens zoen.
Adriaen Anssens zoen.

1416.

Scepenen.

Aernd van Maldegem, Heinricx zoen.
Aernt Heymans zoen.
Willem die Moelner van Stryen, Heeren Heinricx zoen.
Pieter Hoddemont, Dircx zoen.
Wormboud vanden wijngaerden, *H*eeren Tielmans soen.
Willem van Muulwijck, Ians zoen.
Tielman die Roede, Iacops zoen.
Willem Henricx zoen.
Thomas, Pieter Kynts zone.
Geraet van Nesse, Willemsz. vanderTympel.
Everdey van Ghenderen, Heeren Woutersz.
Cleys Symons zoen.
Ewout Laurens zoen.
Florens vander Dussen, Aernts soen.
Willem Boemgaerd, Heeren Willems zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.

1417.

Scepenen.

Aernt Heymans zoen.
Aernt van Maldegem, Heinricx zoen.
Willem die Moelner van Stryen, *H*eeren Heinricx zoen.
Pieter Hoddemont, Dircxz. (Tielmansz.
Wormboud vanden wijngaerden, Heeren
Tielman die Rode, Jacops zoen.
Tielman Oem, Goidscalcx zoen.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Reynout Sarys zoen.
Meus Tater.
Geraet van Nesse, willemsz. vanderTympel.
Everdey van Ghenderen, Heeren woutersz.
Ewout Laurens zoen.
Florens vander Dussen, Aernts zoen.
Willem Boemgaerd, Heeren willems zoen.
Lambrecht van Woudrichem.

Raet.

Dirck vander Eyck.

1417.

Dese swoeren, doe Hertogh Ian Gehult wert te Dordrecht, als Ruwaert.

Scepenen.

Wormboud vanden Wijngaerden, *Heeren* Tielmans zoen.
Gillis Snellairt, Heeren Humans zoen.
Tielman die Roede, Iacops zoen.
Tielman Oem, Godscalcx zoen.
Reynout Zarys zoen.
Huge Elants zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx soen.
Meeus Tater, Ians soen.
Willem Boemgaerd, *H*eeren Willems soen.

Raden.

Iacop B. . . . .
Gherit van Naarssen.
Gherit van Muylwijck.
Cleys Symons zoen.
Ian van Nesse, Bartouts soen.

1418.

Op S. Iacops dach, wert Hertogh Ian gehult te Dordrecht, als Heere 's Lants, ende korts daer na swoeren te Dordrecht, de Personen hier na bescreven:

Scepenen.

Wormboud vanden wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Tielman die Roede, Iacops zoen.
Thomas, Pieter Kynts zone.
Reynout Sarys zoen.
Noeyde van Amerongen, Meeus zoen.
Meeus Tater, Ians zoen.
Gerit van Nesse, willemsz. vander Tympel.
Willem Boemgaerd, Heeren Willems zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.

Raden.

Huge Elants zoen.
Wouter van Ghenderen.
Gherit van Naerssen.
Goidscalck Oem, Tielmans zoen.
Abel Voercoper, Pieters zoen.

Vinde in 't zelve Jaer oock geweest te zijn,

Scepene.

Willem van Muylwijck, Jans zoen.

 1419.

1419.

Scepenen.

Wormboud vanden wijngaerden, Heeren Tielmans zoen.
Willem van Muulwijck, Ians zoen.
Tielman die Roede, Jacops zoen.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Meeus Tater, Jans zoen.
Ghcraet van Nesse, Willems zoen, vander Tympel.
Cleis Symons zoen.
Willem Boemgaerd, Heeren Willems zoen.
Bruun Tack, Heeren Vredericx zoen.

1420.

Dese swoeren, Ipso die Gregorii.

Scepenen.

Wormbout vanden Wijngaerden *H*eeren Tielmans zoen.
Willem van Muylwijck Ians zoen,
Tielman die Roede, Iacops soen.
Gillis van Mitveld,
Pieter *H*aeck, Humans soen.
Snellaert Duyck, Heeren, Ghijsbrechtsz.
Aernt Sarys soen.
Cleys Symons zoen.
Abel Voercoper, Pieters soen.

Raden.

Borchart die Grote, Dircx zoen.
Huge Elants soen.
Willem Willems zoen.
Aert Gherits soen.
Goidschalck Oem, Goidschalcx zoen.

Vinde noch in 't Iaer 1420, geweest te zijn

Scepenen.

Borchart die Grote, Dircx soen.
Thomas Pieter, Kynts soen.

1421.

Dese swoeren omtrent, Gregorii.

Scepenen.

Wormboud vanden Wijngaerden, *H*eeren Tielmans zoen.
Tielman die Roede, Iacops zoen.
Gillis van Mitvelt,
Wouter van Ghenderen, Heeren Woutersz
Gherit van Nesse, Willems zoen, van de Tympel.
Peter *H*aeck, Humans zoen.
Aernt Zarys soen.
Willem Boemgaerd, Heeren Willems soen.
Abel Voercoper, Pieters zoen.

Raden.

Huge Elants zoen.
Sander Ians soen.
Gherit van Naerssen.
Snellaert Duyck.
Daem Gillys zoen.

Vinde noch in 't Iaer 1421, geweest te zijn

Scepenen.

Willem van Muulwijk, Ians soen.
Snellaert Duyck, Heeren Gijsbrechts soen.
Cleis Symons zoen.

1422.

Dese swoeren omtrent, Gregorii.

Scepenen.

Willem van Muulwijck, Jans zoen.
Wouter van Genderen.
Pieter Haeck, Humans zoen.
Willem Willems soen.
Ewart Clauwerts soen.
Sander Ians zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts soen.
Noeyde van Amerongen, Meeus zoen,
Abel, Voercoper, Pieters soen.

Raden.

Gherit, Ians zoen.
Meeus Tater.
Ghijsbrecht Quekel.
Damaes Ians soen.
Willem van Naerssen, Cleis soen.

1423.

Scepenen.

Willem van Muulwijck, Ians soen.
Wouter van Ghenderen.
Pieter *H*aeck, Humans zoen.
Willem vander Tympel, Willems zoen.
Ewout Laurens zoen.
Sander Jans soen.

Snel-

Snellairt Duuck, Heeren Ghijsbrechts ſoen,
Gijsbrecht Quekel.
Aernt Zamencoper, Gheraets ſoen.
Willem Willems zoen.
Noeyde van Amerongen, Meeus ſoen.
Abel Voercoper, Pieters ſoen.

1424.

Scepenen.

Willem van Muulwyck, Ians ſoen.
Ghijsbrecht Neyſſe van Ghenderen, Heeren Wouters zoen.
Wouter van Ghenderen.
Pieter Haec, Humans zoen.
Gheraet van Neſſe, Willems ſoen, vander Tympel.
Willem vander Tympel, Willems ſoen.
Willem Willems.
Ghijsbrechts Quekel.
Aernt Zamencoper, Gheraets ſoen.
Noyde van Amerongen, Heeren Meeusz.
Abel Voercoper, Pieters zoen.

1425.

Scepenen.

Ghijsbrecht Neyſſe, van Genderen, Heeren Wouters ſoen.
Willem van Mnulwijck, Ians ſoen.
Ian Vazout, Heeren Cleis ſoen.
Pieter Haeck, Heeren Humans zoen.
Gheraet van Neſſe, Willems zoen, vander Tympel.
Willem vander Tympel, Willems zoen.
Ghijsbrecht Quekel.
Cleis Symons ſoen.
Noyde van Amerongen, Heeren Meeusz.
Abel Voercoper, Pieters ſoen.

1426.

Deſe ſwoeren ten Gerechte binnen Dordrecht, opten 10. *dach in Februario.*

Scepenen.

Hugo Elants zoen,
Gijsbert Neyſſe van Ghenderen, Heeren Wouters zoen.
Willem vander Tympel, willems zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamencoper, Gheraets zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Godſcalck Oem, Godſcalcx zoen.
Gheraet Boeghert, Heeren willems zoen.
Dirck van Slingeland, Ottens zoen.

Raiden.

Melis van Vecht.
Pieter Haeck.
Gerit van Muylwijck.
Vrederick Tack.
Coenraed Ians zoen.

1427.

Scepenen.

Hughe Elants zoen.
Ghijſelbrecht Neyſe, Heeren woutersz.
Willem vander Tympel, willems zoen.
Willem, willems zoen.
Aernt Zamencoper, Gheraets zoen.
Ghijsbrecht Quekel.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechtsz.
Cleys Symons zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Goidſcalc Oem, Goidſcalcx zoen.
Gheraet Boeghert, Heeren willems zoen.
Dirck van Slingeland, Ottens zoen.
Damas Ians zoen.

1428.

Deſe ſwoeren den 3. *dach in Iulio.*

Scepenen.

Ghijsbrecht Neyſe van Ghenderen, Heeren wouters zoen, Sterf, en werd in zijn plaets Gekozen,
Aernt Zamencoper, Gheraets zoen.
Ghijsbrecht Quekel, Barents zoen.
Reynout Zaris zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Noeyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Vrederick Tack, Heeren Vredericx zoen.
Gherit Boegaerd, Heeren willems zoen.
Abel Pieters zoen.
Godſcalck Oem, Heeren Tielmans zoen.

Raden.

Melis van Vecht.
Gherit van Neſſe.
Willem vander Tympel, willems zoen.
Gherit Ians zoen.
Willem van Naerſſen.

1429.

Scepenen.

Aernt Zamencoper, Gheraets zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Vrederick Tack, Heeren Vredericks zoen.
Gheraet Boeghert, Heeren Willems zoen.
Abel [Voerkoper] Pieters zoen.
Godſcalc Oem, Heeren Tielmans zoen.
Tomas, Pieter Kynts zoen.
Ghijsbrecht Quekel, Baernts zoen.
Reynout Sarys zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.

1430.

Scepenen.

Thomas, Pieter Kynts zoen.
Willem vander Tympel, willems zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamencoper, Gheraets zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Gheraet Bogaert, Heeren willems zoen.
Abel Voercoper, Pieters zoen.
Vrederick Tack.
Otte Bartouts zoen.
Willem Duyck, Aernts zoen.

1431.

Scepenen.

Wouter van Ghenderen, Heeren woutersz.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Reynout Zarys zoen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamecoper, Gheryts zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Vrederick Tack, Heeren Vredericx zoen.
Gheraet Bogaert, Heeren willems zoen.
Abel Pieters zoen.

1432.

Scepenen.

Wouter van Ghenderen, Heeren woutersz.
Thomas, Pieter Kynts zoen.
Reynout Zarys zoen.
Snellaert Duyck, Heeren Ghijsbrechtsz.
Aernt Zamecoper, Gherys zoen.
Noyde van Ameronghen, Heeren Meeusz.
Vrederick Tack, Heeren Vredericx zoen.
Gheraet Boeghert, Heeren Willems zoen.
Abel Pieters zoen.

1433.

Deſe ſwoeren opten 15. dach in April.

Scepenen.

Thomas, Pieter Kynts zoen, Sterf, en quam in plaets,
Iacop Fraet, Jans zoen.
Willem vander Tympel, willems zoen, Sterf, en quam in plaets,
Willem Duyck, Heeren Aernts zoen.
Gijsbrecht van Loen.
Aernt Zamecoper, Gheryts ſoen.
Cleys Symons zoen.
Gherit Boemgaerd, Heeren willems zoen.
Damaes Jans zoen, werd Rentmeeſter, en quam in plaets,
Adriaen Haeck, Hermans zoen.
Willem van Naerſſen, Heeren Claes zoen.
Otte Bartouts zoen, Sterf, quam in plaets,
Zarys Reynouts zoen.

Raden.

Melis van Vecht, Sterf, en quam in plaets,
Willem Ians zoen, die oock Sterf, en had tot navolger,
Willem vander Tympel, Gherits zoen, van Neſſe.
Gherit van Neſſe, Sterf, en quam in plaets,
Reynout willems zoen.
Tielman die Rode.
Wouter van Genderen, Sterf, quam in plaets,
Alaerd Matheeus zoen.
Pieter Haeck.

1434.

Scepenen.

Thomas, Pieter Kynts zoen.
Ghijsbrecht van Loen.
Aernt Zamecoper, Gheryts zoen.
Claeys Simons zoen.
Gheraet Bogaert, Heeren willems zoen.
Damas Ians zoen.
Willem van Naerſſen, Heeren Cleys zoen.
Otte Bartouts zoen.

1435.

1435.

Scepenen.

:homas, Pieter Kyntszone.
Villem vander Tympel, willems zoen.
Ghijsbrecht van Loen.
\ernt Zamecoper, Gheryts zoen.
:lays Symons zoen.
Gheraet Boeghert, Heeren willems zoen.
)amas Jans zoen.
Villem van Naerssen, Heeren Cleis zoen.
)tte Bartouts zoen.

1436.

Scepenen.

Villem vander Tympel, willems zoen.
Ghijsbrecht van Loen.
.ernt Zamecoper, Gheryts zoen.
:lays Symons zoen.
ıcop Fraet, Jans zoen.
·heraet Boeghert, Heeren willems zoen.
)amas Jans zoen.
Villem van Naerssen, Heeren Cleis zoen.
)tte Bartouts zoen.
driaen Boeghert.
driaen *Haec*, *Her*mans zoen.

1437.

Scepenen.

Villem vander Tympel, willems zoen.
Ghijsbrecht van Loen.
ernt Zamencoper, Gheraets zoen.
lais Symons zoen.
ıcop Fraet, Jans zoen.
·heraet Bogaert, Heeren willems zoen.
Villem van Naerssen, *Heeren* Claes zoen.
)tto Bartouts zoen.
.driaen *Haeck*, Hermans zoen.

Raden.

ieter *Haeck*, *Her*mans zoen.
.driaen Harbarts zoen.
Villem van Uythoven, Jans zoen.
laerd Suus, Matheeus zoen.
.eyner willems zoen.

Achten.

:eraet van Houten.
:eynrick van Cuyck, Jans zoen.
ieraet Boet.

Willem Daniels zoen.
Dirck die Goyer.
Cornelis wissen zoen.
Cornelis Gheraets zoen.
Dirck van Slingelant, Ottens zoen.

1438.

Scepenen.

Willem vander Tympel, willems zoen.
Aernt Zamecoper, Gheraets zoen.
Cleis Symons zoen.
Jacop Fraet, Jans zoen.
Gheraet Bogaert, *Heeren* willems zoen.
Willem van Naerssen, *Heeren* Claes zoen.
Otte Bartouts zoen.
Willem Duyck, Aernts zoen.
Adriaen *Haeck*, *Her*mans zoen.

1439.

Scepenen.

Willem vander Tympel, willems zoen.
Aernt Zamecoper, Gheraets zoen.
Claes Symons zoen.
Jacop Fraet, Jans zoen.
Gheraet Boghaert, *Heeren* willems zoen.
Willem van Naerssen, Heeren Claes zoen.
Adriaen *Haeck*, Hermans zoen.
Willem Duyck, Aernts zoen.
Sarys, Heeren Reynouts zoen.

1440.

Scepenen.

Willem vander Tympel, willems zoen.
Aernt Zamecoper.
Claes Symons zoen.
Jacop Fraet, Jans zoen.
Gheraet Boegaert, *Heeren* willems zoen.
Willem van Aerssen, Heeren Claes zoen.
Adriaen *Haeck*, *Her*mans zoen.
Willem Duyck, Aernts zoen.

In't lair M. CCCC. *ende* XL. *versette mynen genadigen Heere Hertoge van Burgoendien, &c. in Middelborch wesende, sijn Gerechte, wt begeren der Stede van Dordrecht, ende vangracien, soo die Brief wtwijst, die mijn Heere dair off der Stede gegeven heeft: ende worden ge-eyt inden Hage, by den Heere van Lalaing, Regent van Hollant, opte Witte*

Donredach , in 't Iaer XL. *ende quamen t'huys een Goeden Vrydage, in 't Iair* XLI.

Scepenen.

Adryaen Anssen zoen.
Hillebrant Kegelair, Jacops zoen..
Heynric vander Myll, Claes zoen.
Cornelis Boot, Aerts zoen.
Alairt Suys, Matheus zoen.
Jacop van Overstege , voor den zelven voor een tijd ,
Willem van Brakel, Reynouts zoen.
Lambrecht Splinter, Vrancken zoen.
Willem Duyck, Aertsz. voor den zelven ,
Florys van Dyemen , mits dat hy Scrooder wert.
Aert van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.

Raden.

Claes Lauwen zoen.
Lambrecht van Eck.
Jan Harberens zoen.
Willem van Aerssen, Heeren Claes zoen.
Monne Jans zoen.

Die Acht eod. Anno XLI.

Arnout Heestinc.
Jan Vredericx zoen.
Bartout Gheryts zoen.
Claes Jans zoen.
Meyster Dirck Rogiers zoen.
Jan Michiels zoen.
Vastraet Pieters zoen.
Cleys Symoens zoen, inden But.

1442.

Scepenen.

Adriaen Anssen zoen.
Hillebrant Kegelair, Jacops zoen.
Heynric vander Myl, Claes zoen.
Cornelis Boot, Aernts zoen.
Alaird Suys, Matheus zoen.
Jacop van Oversteghe, Pieters zoen.
Lambrecht Splinter, Vranckens zoen.
Willem Duyck, Aerts zoen.
Aert van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Willem van Brakel, Reynouts zoen,

1443.

Scepenen.

Adriaen Anssen zoen.
Hillebrant Kegelair, Jacops zoen.
Heinric vander Myl, Claes zoen.
Cornelis Boot, Aernts zoen.
Alairt Suys, Matheus zoen.
Lambrecht Splinter, Vrancken zoen.
Willem Duyck, Aerts zoen.
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoe[n]
Willem van Brakel, Reynouts zoen.

1444.

Scepenen.

Willem vander Tympel, willems zoen.
Ghijsbrecht van Loen.
Aernt Zamecoper, Gheraets zoen.
Claes Symons zoen.
Hillebrant Kegelair, Jacops zoen.
Florys van Diemen.
Heynric vander Myl, Claes zoen.
Cornelis Boot, Aerts zoen.
Alairt Suys, Matheus zoen.
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen

1445. den 26. Mey.

Scepene.

Jacop van Overstege, Pieters zoen.

1445.

Opten iersten dach in Decembri , swoeren t[']Gerechte , van Dordrecht , in presencie v[an] den Hertoge Philips van Burgundien , Gra[ve] te Hollant , &c. inden Hage, dese na bescre[ven] Personen :

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoe[n]
Aert Zamencoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Adryaen Haeck, Hermans zoen.
Gheryt Jans zoen.
Jorys Splinters zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gheritsz.
Ian Oem, Heeren Tyelmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.

Raden.

Damaes willems zoen.
Dirc, Heeren Borchart die Grooten zoen.
Willem Boegaert, Heeren willems zoen.
Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
Iacop Damaes zoen.

1446.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aert Zamecoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Adriaen Haeck, Hermans zoen.
Gheraet Ians zoen.
Iorys Splinters zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.

1447.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aert Zamencoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Adriaen Haeck, Hermans zoen.
Gheryt Ians zoen.
Iorys Splinters zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.

1448.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamecoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Adriaen Haec, Hermans zoen.
Gheryt Ians zoen.
Iorys Splinters zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.

1449.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamecoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Adriaen Haeck, Hermans zoen.
Gheryt Ians zoen.
Iorys Splinters zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Reyner die Ionge, Heeren willems zoen.
Ian Buys, willems zoen.

1450.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Aernt Zamecoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Gheryt Ians zoen.
Iorys Splinter.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Reyner die Ionge, Heeren willems zoen.

1451.

Scepenen.

Ghijsbrecht Neyssen, Heeren wouters zoen van Ghenderen.
Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechtsz.
Aert Zamecoper, Gheryts zoen.
Pieter van Roden.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Gheryt Ians zoen.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Florens vander Tympel, Ians zoen.

1452.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechtsz.
Pieter van Roden.
Heinric Pijpken, wenemers zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Gherytsz.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners zoen.
Iacop Ians zoen.

1453.

Scepenen.

Snellairt Duyck, Heeren Ghijsbrechtsz.
Heinrick Pijpken, wenemers zoen.
Iorys Splinter.
Ian Oem, Heeren Tielmans zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Reyner de Ionge, Heeren willems zoen.
Iacop Ians zoen.

1454.

Scepenen.

Adriaen Anssen zoen.
Heynric vander Myl, Claes zoen.
Heynric Pijpken, wenemers zoen.
Iorys Splinter.
Dirck Pieters zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Reyner die Iong, Heeren willems zoen.
Iacop van Overstege.
Iacop Ians zoen.

1455.

Scepenen.

Iacop Fraet, Ians zoen.
Henrick Pijpken, wenemers zoen.
Cleys Symons zoen.
Dirck Pieters zoen.
Ian Buys, willems zoen.
Reyner de Iong, Heeren willems zoen.
Iacop Ians zoen.

In't Iaer 1456. *drie dagen in Iulio, en op den 9. dach in Iulio, wart mijns Genadichs Heeren Gerecht t'Ordrecht verzet, als op elcken dach voirsz die een helft, ende worden Geeedt bi den Schout van mijns Heeren wegen, optie nyeuwe Ordinantie ende Tractate, dat tusschen mijnen Genadigen Heere ende der Stede nu gemaeckt is.*

Scepenen.

Iacop Fraet, Ians zoen.
Cleis [Loyinck] Symons zoen.
Mon, Meister Ian Aeben zoen.
Aert van Goer, Aerts zoen.
Ian die Brouwer, Michiels zoen.
Gillis van Ratingen, Heeren Tielmansz.
Iacop Ians zoen.
Iacop Noye, Ians zoen.
Willem vander Tympel, Heeren Ians zoen.

Raden.

Jan Doe, Gheryts zoen.
Willem Boegert, willems zoen.
Daniel willems zoen.
Jan van Zwindrecht.
Herman Haeck, Hermans zoen.

In't Iaer 1457. *achtervolgende die Ordonnancy onlancx in den lestleden Iaire gemaeckt.*

Scepenen.

Aryaen Herberts zoen.
Alert Zuys, Matheeus zoen.
Pieter Iacops zoen, Sterf, quam in zijn plaets,
Dirc van Bemont, Goverts zoen.
Willem Matthijs zoen.
Cleys Loeync [Symons zoen.]
Airnt van Goir, Airnts zoen.
Gillis van Ratingen, Heeren Tielmans zoen
Iacop Noey, Ians zoen.
Willem vander Tympel, Ians zoen.

Raden.

Ian Doe, Gheryts zoen.
Daniel willems zoen.
Bernt Quekel, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Herman Haeck, Hermans zoen.
Cornelis Buys, Heeren Ians zoen.

I*nden Iare* 1458. *ultim.* I*unij, ontfangen.*

Scepenen.

Aryaen Herberts zoen.
Alert Zuys, Matheus zoen.
Pieter Iacops zoen.
Willem Mathijs zoen.
Cleys Loeync, [Symons zoen.]
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Cleys Vastraets zoen.
Willem van Neck, Heeren Lambrechtsz.
Ariaen van Overstege, Heeren Iacops zoen.

Raden.

Bernt Quekel, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Ian Vinck.
Ionge Iacop Fraet, Heeren Iacops zoen.
Cornelis Buys, Heeren Ians zoen.
Engel Pekelharinc, Pieters zoen.

1459. 17. Iuny.

Scepen.

Dirick van Bemont, Goverts zoen.

In't Iaer 1459. *ultimo* I*unii.*

Scepenen.

Cleys Symons zoen.

Willem

Willem Boegaert, Heeren willems zoen.
Airnt van Loen, Heeren Gijsbrechts zoen.
Adriaen Goverts zoen.
Adriaen Boey, Huge zoen.
Cleys Vaftraets zoen.
Willem van Eck, Heeren Lambrechts zoen.
Adriaen van Overftege, Heeren Jacops zoen.
Gillis Adriaens zoen.

Raden.

Engel Pekelharinc, Pieters zoen, Sterf, kwam in zijn plaets,
Marten Ghijsbrechts zoen.
Willem Geryts zoen.
Ian Vinck.
Cleys van Alcmade.
Ionge Iacop Fraet, Iacops zoen.

Anno 1460. *Iuny* 28.

Scepenen.

Ian van Diemen.
Cleys Symons zoen, Sterf, kwam in plaets,
Cornelis Boot.
Willem Boegairt, Heeren willems zoen.
Adriaen Goverts zoen.
Ian van Zwindrecht.
Adriaen Boey, Hugen zoen.
Lambert Geryts zoen.
Gillis Adriaens zoen.
Ionge Adriaen van Overftege, Heeren Iacops zoen.

Raden.

Adriaen Winter, Iacops zoen.
Cleys van Alcmade.
Willem Geryts zoen.
Ian van Beamont, Goverts zoen.
Cornelis Heynricx zoen.

In't Iair 1461.

Scepenen.

Heynric Pijpken, wemmers zoen.
Clairt Zuys, Matheeus zoen.
Ian van Diemen.
Iacop Ians zoen.
Airnt van Goirl, Aerts zoen.
Daniel willems zoen.
Ian van Zwindrecht.
Lambert Gerits zoen.
Bertout wouters zoen.

Ionge Adriaen van Overftege, Heeren Iacops zoen.

Raden.

Ian van Herp.
Adriaen wynter.
Cornelis Heynricx zoen.
Ian van Bemont.
Vaftraet Adriaens zoen.

In *'t Iair* 1462. *opten* 22. *dage in Iunio, soo is dat Gerechte te Dordrecht verset, by den Heer van Bergen opten Zoom, Heer Adriaen van Bogel, Heer van Breda : Iacop Pot: Meyster Autonis Michiel: ende mede Meyster Ian Brant : als des Gemachticht van den Grave van Oestervant, alsoo sy alle vijf voirsz des Gemachticht waren, van onsen Genadigen Heer van Charlois, die welcke Grave van Charlois des Gemachticht was van onsen Genadigen Heer van Burgonjen sijn Heer Vader, oic mede dat te mogen vorder te Committeren, anderen gelijc hy gedaen heeft, als voirsz is, ende dair af die Brieve van Commissien inhouden ende begrijpén, ende dit is gesciet wt gratien ende sonder prejudicy vanden Stede Rechten ende Previlegien, ter begeerte vanden Stede, alsoo den Brieff van den Viertich geheel ende al doet ende te niet is gekoert, ende dat onsen Genadigen Heer van Burgonjen belieft ende consenteert heeft, na 't inhout des Briefs dair of.*

Scepenen.

Heynric Pijpken, wemmers zoen.
Dirc Pieters zoen.
Jan van Diemen.
Jacop Jans zoen.
Airnt van Goirl, Airnts zoen, uytlandich, kwam in zijn plaets,
Adriaen van Overftege, Heeren Jacopsz.
Airnt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Iacop Ians zoen, Sterf, quam in zijn plaets,
Willem Boemgairt, en weder in zijn plaets,
Adriaen Iacop Ludolfs zoen.
Bertout Loenis zoen.
Cornelis Bogairt, Heeren Gerits zoen.
Tielman van Amerongen, Heeren Noeydens zoen.

 Raden.

Raden.

Floris Vullinc, Sterf, kwam in zijn plaets,
Ian Bol, Gerits zoen.
Dirc Ians zoen, Sterf, kwam in zijn plaets,
Floris Oem, Sterf, kwam in zijn plaets,
Pieter van Slingelant.
Jan van Slingelant, Pieters zoen.
Iacop die Vrieze, Ians zoen.
Ian Duyck, Heeren willems zoen.

1463.

Scepenen.

Heinrick Pijpken, wennemaers zoen.
Heynrick Maech.
Dirck Pieters zoen.
Ian van Diemen.
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Bertout Loenis zoen.
Iacop Ians zoen.
Cornelis Boeghert, Heeren Geraets zoen.
Tielman van Ameronghen, Heeren Noeydens zoen.

1464.

Scepenen.

Heinrick Pijpken, wemmaers zoen.
Heynrick Maech.
Ian van Diemen.
Airt van Goer, Airts zoen.
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen,
Barthout Loenis zoen.
Iacop Ians zoen.
Cornelis Boeghert, Heeren Gherytszoen.
Tielman van Ameronghen, Heeren Noeydens zoen.

1465.

Scepenen.

Heinric Pijpken, wennemaers zoen.
Ian van Diemen.
Willem Boeghert, Heeren willems zoen.
Aernt van Goir, [Aernts zoen.]
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Bertout Loenis zoen.
Cornelis Boeghert, Heeren Gheryts zoen.
Tielman van Ameronghen, Heeren Noeydens zoen.

1466.

Scepenen.

Heinric Pijpken, wemmaerts zoen.
Ian van Diemen.
Willem Boeghert, Heeren willems zoen.
Airnt van Goir, [Airnts zoen.]
Aernt van Loen, Heeren Ghijsbrechts zoen.
Bartout Loenis zoen.
Iacop Ians zoen.
Cornelis Boeghert, Heeren Geraets zoen.
Tielman van Ameronghen, Heeren Noeydens zoen.

In't Iair 1467. opten eersten dach van Decembri, is dat Gerecht van Dordrecht verset ende vernyeuwet, by Meyster Willem Klingy, Prothonotarius, Meyster Antonis Hancron, Proest van Trycht, Iacop Pot, ende Meyster Ioris Baert, als dair toe Gelast ende Gecommitteert, van onsen Genadigen Heer den Hertoge van Burgonjen, &c. wt begeren der Stede van Dordrecht voirsz, ende sonder Prejudici der Stede Rechten, na't inhout der Brieven dair off gegeven, ende worden terstont inde Camer Ge-eedt by den Scout.

Scepenen.

Ian Doe, Gerits zoen.
Cleys Vastraets zoen.
Willem Priker, willems zoen, wort 1469. Bailju, kwam in zijn plaets,
Pieter Boel, Pieters zoen.
Adriaen, Heeren Gerits zoen.
Ian Stoep, willems zoen.
Goeffen Scrappelinc, Dircx zoen, 1471. wtlandich, kwam in zijn plaets,
Adriaen van Overstege, Heeren Iacopsz.
Engel willems zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Reyner de Ionge, Heeren Reyners zoen; werd Dijckgraef, kwam in plaets, 23. April 1471.
Ian Vinck.

Raden.

Ian Schoir, willems zoen.
Wouter Voppen zoen.
Reymbout Ians zoen, Sterf, kwam in plaets 13. Augusti 1472.
Aernt Boot, Heeren Cornelis zoen.

Geri

Gerit Iacops zoen.
Zarys, Heeren Martens zoen, Sterf, kwam in zijn plaets;
Gerynck van Veldwijck, Hubrechts zoen.

1468.

Scepenen.

Ian Doe, Gerits zoen.
Cleys Vastraets zoen.
Willem Priker, willems zoen.
Adriaen, Heeren Gerits zoen.
Ian Stoep, willems zoen.
Goeffen Scrappelinc, Dircx zoen.
Engel willems zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners zoen.

1469.

Scepenen.

Ian Doe, Gerits zoen.
Cleys Vastraets zoen.
Willem die Pryker, word Bailliju, kwam in plaets,
Pieter Boel, Pieters zoen.
Adriaen, Heeren Geryts zoen.
Ian Stoep, Willems zoen.
Goeffen Scrappelinc, Dircx zoen.
Engel Willems zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners zoen.

1470.

Scepenen.

Ian Doe, Gerits zoen.
Claes Vastraets zoen.
Pieter Boel, Pieters zoen.
Adriaen, Heeren Geryts zoen.
Ian Stoep, willems zoen.
Goeffen Scrappelinc, Dircx zoen.
Engel willems zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners zoen.

1471.

Scepenen.

Ian Doe, Gerits zoen.
Claes Vastraets zoen.
Pieter Boel, Pieters zoen.
Adriaen, Heeren Geryts zoen.
Ian Stoep, willems zoen.
Goeffen Scrappelinc, Dircx zoen, wtlandig; kwam in plaets,
Adriaen van Overstege, Heeren Iacopsz.
Engel willems zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners zoen, werd Dijckgraef, kwam in plaets, 23. April,
Ian Vinck, Ians zoen.

Raden.

Ian Scoer, willems zoen.

In 't Iair 1472. opten 10. dach in Aprill, wort dat Gerecht t'Ordrecht verzet ende Vernyeuwet, by mynen Genadigen Heer, den Hertoge van Bourgonjen, &c. als Grave van Hollant, optie tijt wesende in zynre Stede van Sinte Geertruyden-Berge in Hollant, ende worden die Scepenen ende Raiden aldaer Geeedt in Presencie van mynen genadigen Heer voirsz.

Scepenen.

Barthout Loenis zoen.
Adriaen Jacop Ludolfs zoen; kwam in plaets,
Willem Bouwens soen.
Adriaen Aelbrechts soen, kwam in zijn plaets,
Cornelis, Heeren Damas zoen.
Pieter Tack.
Cornelis Bogaert, Heeren Gerits soen, kwam in plaets,
Rutger vander Haer, Sanders soen.
Meester Jan Boem.
Pieter, Heeren Abels soen.
Pieter Slingeland, Heeren Dircxs zoen.

Raden.

Ian Tater, Heeren Meeus zoen, Sterf, kwam in zijn plaets,
Adriaen Fyck.
Lambert Mol, Aerts zoen: wtlandig, kwam in zijn plaets,
Gerinck van Veldwijck, Hubrechtsz.

Damas

Damas Jacops zoen, kwam in zyn plaets, Gerit Cornelis zoen.
Ionge willem Zegers zoen.
Cornelis Haeck: kwam in zijn plaets, Iacop Oem, Tielmans zoen: kwam in zijn Plaets.
Hugo Quekel, kwam in zijn plaets, Ian Otten zoen.

1473.

Scepenen.

Bertout Loenis zoen.
Willem Bouwens ſoen.
Rutger vander Haer Sanders zoen.
Cornelis, Heeren Damas ſoen.
Pieter Tack Iacops zoen.
Meeſter Ian Boem, Hugens zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Pieter van Slingeland, Heeren Dircxs ſoen.
Tielman Oem, *Heeren* Goidſcalcx zoen.

1474.

Scepenen.

Rutger vander Haer, Sanders zoen.
Cornelis, *H*eeren Damas zoen.
Bartout Loenis zoen.
Willem Bouwens zoen.
Tielman Oem, Heeren Goidſcalcxszoen.
Pieter van Slingelant, *H*eeren Dircx zoen.
Pieter van Slingelant, *H*eeren Dircx zoen.

1475.

Scepenen.

Rutger vander *Haer*, Sanders zoen.
Bartout Loenis zoen.
Cornelis, Heeren Damas ſoen.
Pieter Tack, Iacops zoen.
Brien Cornelis ſoen.
Mr. Ian Boem, *H*ugens ſoen.
Pieter, Heren Abels ſoen.
Pieter van Slingelant, *H*eeren Dircx ſoen.
Tielman Oem, Heeren Goidſcalcx ſoen.
Tielman van Amerongen Heeren Noydens zoen.

Raden.

Damas Iacops zoen.

1476.

Scepenen.

Rutger vander *H*aer, Sanders zoen.
Brien Cornelis zoen.
Cornelis, *H*eeren Damas zoen.
Bartout Loenis ſoen.
Pieter, *H*eeren Abels ſoen.
Adriaen, Ian Pieter Neven zoens zoen.
Adriaen, Iacop Ludolfs ſoen.
Ian Stoop, Willems ſoen.
Pieter van Slingelant, Heeren Dircx zoen.
Tielman Oem, *H*eeren Goidſcalcxz.

1477.

Scepenen.

Bartout Loenis zoen.
Brien Cornelis zoen.
Jan Stoep, willems zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Ian Bol, Gerits zoen.
Cornelis Henrice, Cornelis zoen.
Adriaen, Ian Pieter Nevens zoens zoen.
Lambrecht Gerits zoen.
Willem Samen coper Jacops zoen.
Pieter Nan. Pieters ſoen.
Jacop, *H*eeren Cleys ſoen.

In 't Iair 1477. *opten* 17. *dach in* Ianuario, *is dat Gerecht van Dordrecht verſet ende vernyeut by myn Heer van Raveſteyn, mijn Heere van den Gruythuyſe, ende Meeſter* Ian *Carondolet, Ridder, ende Preſident van Bourgoenjen, als dair toegelaſt ende Gecommitteert, van onſe Genadigen Heer ende Vrou, die Hertoech ende Hertoechinne van Oeſten-rijck, ende van Bourgoenjen &c. ende wt begeren der goeder gemeente van Dordrecht, ſonder* Prejudicie *der Stede rechten ende* Previlegien, *na inhout der Brieven, die de voirſz. Heeren dair off gegeven hebben. Ende worden ge-eedt by den Schout.*

Scepenen.

Adriaen Goverts zoen.
Lambrecht Gerijts ſoen.
Willem Zamencoper, Jacops zoen, kwam in zijn plaets, 12. October 1478.
Gerijt Iacops ſoen.
Pieter Nan, Pieters ſoen.
Iacop van Steenbergen, Tielmans zoen.
Ian van Naerſſen, Heeren Willems zoen.

Geryt

ieryt Cornelis zoen.
an Ottens zoen.
acop Heeren Claeys zoen.

Raden.

yman Gout Iacops zoen.
Villem Geryts soen.
Ocker Goverts zoen.
Vouter Maes soen.
an Meeus zoen.

Scepenen die vernyeut worden.

Anno 1478. opten 28. dach van Octobrii, doe sommige off gingen ende sommige bleven sitten, na inhout der nieuwer Previlegien.

Scepenen.

an Stoep, Willems zoen.
acop van Steenbergen, Tielmans zoen.
an van Naerssen, Heeren Willems zoen.
eryt Iacobs zoen.
ngel Willems zoen.
an Ottens soen.
leester Anthonis, Ians zoen.
erinck van Veldwijck, Hubrechts soen.
cop, Heeren Claes soen.

Raden opten selven tyde.

Villem Geryts zoen.
ubbrecht Ghijsbrechts soen.
ieter Iacops soen,
ieter Humans soen.
Vouter Maes soen.

nno 1479. den 28. dach in Octobri, worde half 't Gerecbte vernieut, na inhout der Previlegien van den Viertigen, als Scepenen ende Raiden, die horen behoorlijcken Eedt deden aen handen des Schoutets van Dordrecht: Ende die Goede Luyden van den Achten deden horen behoerlycken Eedt ten Broeders voir der Gemeenten, na der ouder Costuymen.

Scepenen.

laes Vastraets soen.
irck van Bemont, Goverts soen.
Villem van Eck, Heeren Lambrechts soen.
an Stoep, willems soen.
ornelis Adriaens soen.
ngel willems soen.
an van Overstege, Vastraets zoen, en is uytgegaen mitter Officie vander Wairdeynscap van der Munte, ende den 11. dach van April, Anno 80. wordt Meester Willem vander Schoer, willemsz. voir Ian Vastraets soen yoirsz, Scepen gecoren, ende dede sinen behoirlijcken Eedt na gewoente.
Gering van Veldtwijck, Hubrechts soen.
Meester Anthonis Ians soen.

Raden.

Lubbrecht Gijsbrechts soen.
Adriaen, Heynric Geryts soen.
Ian van Steenbergen, Tielmans soen.
Pieter Iacops soen.
Pieter Huymans soen.

Achten.

Aert Wouters soen.
Adriaen Heymens soen.
Anthonis Cleis soen.
Adriaen Andries soen.
Pieter, Adriaen Gybens zoens zoen.
Ian van Barendrecht, Adriaens soen.
Sarys Fraet, Iacops soen.
Willem Aerts soen.

Anno 1480. den 28. dach in Octobri, worde half 't Gerecht vernyeut, navolgende die Previlegien vanden Viertich, als Scepenen, ende Raet, ende Achten, deden Eedt, na gewoente.

Scepenen.

Symon Gout, Jacobs soen.
Cleys Vastraets zoen.
Dirck van Beamont, Goverts zoen.
Lambrecht Geryts soen.
Cornelis Henrice, Cornelis zoen.
Willem van Eck, Heeren Lambrechts soen.
Meester Willem vander Schoor, Willemsz.
Cornelis Adriaens zoen.
Ionge Adriaen van Overstege, Heeren Iacops soen.

Raden.

Cleys van Alcmade, Ians soen.
Adriaen, Heynric Geryts soen.
Ian van Steenbergen, Tielmans soen.
Ocker Goverts zoen.
Ian Meeus soen.

Anno 1481. opten 28. dach in Aprill, heeft mijn Genadige Heer, die Hertoge van Oestenryck ende Bourgoenje, wesende in sijnre Stede van Dordrecht, wt synre Princeliker mogentheit, by Provisie en sonder Prejudicie, van onse Previlegien, ende Rechten dat Gerecht, en die Wet t'Oordrecht vernyeuwet.

Scepenen.

Barthout Loenis zoen.

Willem Zamencoper, Iacops zoen.
Gherit Cornelis ſoen.
Cornelis Buys, Gerits ſoen.
Tielman Oem, Heeren Goodſcalx zoen.
Adriaen Pallaes, Ians ſoen.
Ioeſt van Muylwijck, Gerits ſoen.
Ian Oem, Dirx ſoen.
Ott van Slingelant, Heeren Ottens ſoen.

Raiden.

Claes Baen, Ians ſoen.
Damas, Pieter Kegelaers ſoen.
Willem Buſſer, Ians ſoen.
Cornelis Damas ſoen.
Laurens Ians zoen.

Item 1481. *opten* 28. *dach in Septembri, wort half dat Gerecht vernyeuwet, na den inhout des nyeuwen Previlegie vanden Viertigen, en deden haren behoirliken Eedt, opten* 29. *dach in Septembri.*

Scepenen.

Geerlof van Diemen, Roelofs zoen.
Brien Cornelis zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Gherit Cornelis zoen.
Claes van Bakel, Dircx zoen.
Adriaen Pallaes, Jans zoen.
Jacop van Slingelant, Jans zoen.
Jan Oem, Dircx zoen.
Ot van Slingelant, Heeren Ottens zoen.

Raden.

Claes Baen, Jans zoen.
Adriaen Dircx zoen.
Aert die Joede, Dircx zoen, ſoe hy wtlandig, wordt,
Cornelis Oem, Jacops zoen.
Cornelis Damas zoen.
Laurens Jans zoen.

In't Iaer 1482. *opten* 28. *dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte vernyeuwet, navolgende dat Previlegie van den Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt.*

Scepenen.

Geerloff van Diemen, Roelofs zoen.
Brien Cornelis zoen.
Willem, willem Zegers zoens zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Pieter van Slingelant, Heeren Dircx zoen.
Claes van Bakel, Dircx zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Adriaen Jans zoen.
Jacop van Slingelant, Jans zoen.

Raden.

Adriaen Dircx zoen.
Ambroſius Jans zoen.
Adriaen Ockers zoen.
Pieter van Raephorſt, Jacops zoen.
Cornelis Oem, Jacops zoen.

In't Iaer 1483. *opten* 28. *dach in Septembri wordt die een helft vanden Gerecht vernyeuwet, navolgende dat Previlegie van de Viertigen, ende deden haren behoirliken Eed alſt gewoonlick is.*

Scepenen.

Willem, willem Zegers zoens zoen.
Pieter van Slingelant, Heeren Dircx zoen.
Tielman Oem, Heeren Goodſcalcx zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Reyner Jonge, Heeren Reyners zoen.
Gherbrant vander Coulſter, willems zoen.
Adriaen, Jan Martijns zoen.
Willem Buſſer, Ians zoen.
Willem, Ian Reyners zoens zoen.

Raden.

Ian Vaſtraets zoen.
Ambroſius Ians zoen.
Adriaen Ockers zoen.
Pieter van Raephorſt, Iacops zoen.
Pieter Schaert, Kerſtiaens zoen.

In't Iaer 1484. *opten* 28. *dach in Septembr. wordt die een helft vanden Gerecht vernyeu wet, navolgende den Previlegie van de Viertigen, ende deden horen behoirlike Eedt.*

Scepenen.

Iacop Oem, Tielmans zoen.
Tielman Oem, Heeren Goodſcalcx zoen.
Adriaen Pallaes, Ians zoen.
Reyner Ionge, [Heeren] Reyners zoen.
Gherbrant vanden Coulſter, willems zoen
Willem Buſſer, Ians zoen.
Willem, Ian Reyners zoens zoen.

Cornel

Cornelis Damas zoen.
Laurens Ians zoen.

Raden.

Ian Vastraets zoen.
Adriaen Iacops zoen.
Vormboud vanden wijngaerd, willemsz.
Coenraet Florens zoen.
Pieter Schaert, Kerstiaens zoen.

In't Iaer 1485. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerecht vernyeuwet, navolgende den Previlegie vanden Viertigen, ende deden horen Eedt alst behoirt.

Scepenen.

Gheerloff van Diemen.
Iacop Tielmans zoen, sterf, kwam in zijn plaets,
Cornelis Buys, Gerits zoen.
Willem Zamencoper, Iacops zoen, sterf, kwam in zijn plaets,
Meester Ian Damas zoen.
Ghijsbrecht van Diemen, Vranckens zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Adriaen Pallaes, Ians zoen.
Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Laurens Ians zoen, sterf, kwam in zijn plaets,
Cornelis Oem, Heeren Iacops zoen.
Cornelis Gerits zoen.

Raden.

Adriaen Dircx zoen.
Iacop vanden Poel.
Adriaen Iacops zoen.
Damas Kegelaer, Pieters zoen, sterf, kwam in zijn plaets,
Wouter Heymans zoen.
Coenraet Florens zoen.

In't Iaer 1486. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte vernyeuwet, navolgende den Previlegie van den Viertigen, ende deden hoir behoirliken Eedt.

Scepenen.

Gheerloff van Diemen, Roelofs zoen.
Ghijsbrecht van Diemen, Vranckens zoen.
Willem, willem Zegers zoens zoen.
Pieter, Heeren Abels zoen.
Pieter van Slingelant, Heeren Dircx zoen.
Adriaen Ockers zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Cornelis Gerits zoen.
Meester Ian Damas zoen.

Raden.

Adriaen Dircx zoen.
Iacop vanden Poell.
Pieter van Raephorst, Iacops zoen.
Iacop Bol, Ians zoen.
Bouwen Willems zoen.

In't Iaer 1487. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerecht vernyeuwet, navolgende den Previlegie vanden Viertigen, ende hebben horen behoirliken Eedt gedaen.

Scepenen.

Willem, willem Zegers zoens zoen.
Pieter van Slingelant, Heeren Dircx zoen.
Claes van Bakel, Dircx zoen.
Adriaen Ockers zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Reyner de Ionge, Heeren Reyners zoen.
Gherbrant vanden Coulster, willems zoen.
Willem Buffer, Ians zoen.
Willem, Ian Reyners zoens zoen.

Raden.

Pieter van Raephorst, Iacops zoen.
Iacop, Ian weents zoen.
Mr. Ian Brouwer, Heeren Ians zoen.
Iacop Bol, Ians zoen.
Bouwen willems zoen.

In't Iaer 1488. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerecht vernyeuwet, navolgende 't Previlegie van den Viertigen, ende hebben horen behoirliken Eedt gedaen.

Scepenen.

Claes van Bakel, Dircx zoen.
Reyner [de] Ionge, Heeren Reyners zoen.
Gherbrant vander Coulster, willems zoen.
Adriaen, Ian Martijns zoen.
Willem Buffer, Ians zoen.

Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyners zoens zoen.
Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
Ian van Slingelant, Ians zoen.

Raden.

Iacop, Ian weents zoen.
Mr. Ian Brouwer, Heeren Ians zoen.
Coenraet Florens zoen.
Wouwerick Cornelis zoen.
Meeus van Amerongen, Heeren Tielmansz.

Int Iaer 1489. *opten* 28. *dach in September, wort die een helft van den Gerechte veryneuwet, na Inhout des Previlegie van den Viertigen, Ende deden haren behoerliken Eedt.*

Scepenen.

Gheerlof van Diemen, Roelofs ſoen, kwam in zijn plaets,
Adriaen de Groot, Jacobs ſoen.
Cornelis Buys, Gerits ſoen.
Ian van Overſtege, Vaſtraets ſoen.
Adriaen, Ian Martijns ſoen.
Thomas Boekelaer, Symons zoen.
Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Cornelis Gerits ſoen.
Adriaen die Ioede, Aerts ſoen.
Ian van Slingeland, Ians ſoen.

Raden.

Adriaen Dirx zoen.
Coenraet Florens zoen.
Huge van Overſtege, Pieters zoen.
Wourick Cornelis ſoen.
Meeus van Amerongen, Heeren Tielmansz.

Int Iaer 1490. *opten* 28. *dach in Septembri wort die een helft vanden Gerechte vernyeuwet, na Inhout des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoerliken Eedt.*

Scepenen.

Willem, willem Zegers zoens zoen.
Adriaen die Groot, Jacobs zoen.
Cornelis Buys, Gerits ſoen.
Ian van Overſtege, Vaſtraets zoen.
Adriaen Ockers zoen.
Adriaen Heynrix zoen.
Thomas Boekelaer, Symons zoen.
Cornelis Gerits zoen.
Jacob Bol, Heeren Jans zoen.

Raden.

Adriaen Dirx zoen.
Huge van Overſtege, Pieters ſoen, Sterf kwam in zijn plaets.
Jacop Oem, van Wijngerden.
Pieter [vander Myle] Damas ſoen.
Willem Oem, Heeren Jacops ſoen.
Gherit, Heeren Jacops ſoen.

In 't Iaer 1491. *opten* 28. *dach in Septembri wort die een helft van den Gerechte vernyeu wet, na Inhout des Prevelegien vanden Vier tigen, ende deden haren behoirliken Eedt.*

Scepenen.

Ghijsbrecht van Diemen Franckens zoen.
Willem, Willem Zegers zoens zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Pieter van Raephorſt Iacops zoen.
Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyner zoens zoen.
Pieter Hugens zoen.
Iacop Bol, Heeren Ians ſoen.
Godſchalck Oem, Heeren Tielmans ſoen.

Raden.

Iacop, Ian Weents ſoen.
Pieter [vander Myle] Damas ſoen.
Willem Oem, Heeren Iacops ſoen.
Gherit, Heeren Iacops zoen.
Noyde van Amerongen, Heeren Tielmansz

In 't Iaer 1492. *opten* 28. *dach in Septembe wort die een helft van den Gerechte vernyeu wet, na Inhouden van den Previlegie va den Viertigen, ende deden haren behoirlike Eed, aen handen vanden Schout 't Oordrecht als gewoentlick is.*

Scepenen.

Ghijsbrecht van Diemen, Frankens ſoen.
Reyner de Ionge, Heeren Reyners ſoen.
Pieter van Raephorſt, Iacops ſoen.
Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reyners zoens ſoen.
Pieter Hugen zoen.
Ian van Slingelant, Ians ſoen.
Adriaen die Ioede, Aerts ſoen.

Good-

Goodſcalck Oem, Heeren Tielmans ſoen.
Wouwerick Cornelis ſoen.

Rade.

Adriaen Koell, Adriaens zoen, Sterf, quam in zijn plaets, in Septembri 1493.
Iacop Meeus ſoen.
Iacop, Ian Weents zoen.
Coenraet Florens ſoen.
Cornelis Heynricx ſoen.
Noyde van Amerongen, Heeren Tielmansz.

In 't Iaer 1493. opten 28, dach in Septembri, wart die een helft vanden Gerechte vernyeuwet. ua Inhouden vanden Previlegie van Veertigen. En deden haren behoirliken Eed inder camer, an handen vanden Scout 't Ordreght, als gewoontlick is.

Scepenen.

Adriaen die Groot, Iacops zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reyners ſoen.
Willem Buſſer, Ians zoen.
Wouter Heymans ſoen.
Barthout Dirx zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts ſoen.
Ian van Slingelant, Ians zoen.
Wourick Cornelis zoen.
Meeus van Amerongen, Tielmans ſoen.

Raden.

Iacop Meeus zoen.
Witte Ians ſoen.
Coenraet Florens ſoen.
Cornelis Heynrix ſoen.
Aert van Diemen Henrixſoen.

In 't Iaer 1494. op ten 28. dach in Septembri, wort die een helft vanden Gerechte vernyeuwet, navolgende 't Previlegie vanden Viertigen, &c. Ende hebben haren behoerliken Eedt gedaen.

Scepenen.

Willem, Willem Zegers ſoens ſoen.
Adriaen die Groot, Iacops ſoen.
Adriaen Heynrix zoen.
Willem Buſſer, Ians ſoen.
Wouter Heymans ſoen.
Barthout Dirx zoen.
Iacop Bol, Heeren Ians ſoen.
Pieter [van der Myle] Damaes ſoen.

Meeus van Amerongen, Heeren Tielmans zoen.

Raden.

Witte Ians ſoen.
Gherit, Heynrix zoen.
Aert van Diemen, Heynrix ſoen.
Herberen [de] Ionge, Reyners ſoen.
Clais Adriaens ſoen.

In 't Iaer 1495. opten 28. dach in Septembri, wort die een helft vanden Gerechte vernyeuwet, navolgende 't Previlegie vanden Viertigen, als gewoonlik is, Ende hebben haren behoerliken Eedt gedaen: Ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Willem, willem Zegers zoens ſoen.
Adriaen Heynrix zoen.
Adriaen, Ian Martijns zoen.
Willem [van Alblas, Heeren] Ian Reynersz.
Pieter Hugen zoen.
Aert Ionge Adriaens zoen.
Pieter [van der Myle] Damas zoen.

Rade.

Cornelis Deu, Ghijsbrechts zoen.
Gherit Heynrix ſoen.
Ian van Driel, Pieters ſoen.
Clais Adriaens zoen.

In 't Iaer 1496. opten 28. dach in Septembri, wort die een helft vanden Gerechte vernyeuwet, navolgende dat Previlegie vanden Viertigen, als gewoentlick is, ende deden hare behoirliken Eedt. Ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Ian Duyck, Heeren Willems zoen, Sterf, kwam in zijn plaets, 15. Meye 1497.
Reyner Jonge, Heeren Reyners zoen.
Adriaen, Ian Martijns zoen.
Willem [van Alblas] Ian Reyners zoen.
Pieter Hugens zoen.
Aert Jonge, Adriaens zoen.
Ian Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
Goodſcalck Oem, Heeren Tielmans zoen.
Wourick Cornelis zoen.

Raiden.

Cornelis Deu, Gijsbreehts zoen.
Ian van Driel, Pieters zoen.
Cornelis Heymans soen.
Florens Florens zoen.
Noyde van Amerongen, Tielmans.

In 't Iaer 1497. *opten* 28. *dach in Septembri, wort die een helft vanden Gerecht vernyeuwet, na inhout des Previlegien vanden Viertigen, als gewoontlick is, ende deden haren behoirliken Eedt an handen van den Schout. Ende zijn die na geschreven Personen.*

Scepenen.

Adriaen de Groot, Iacops zoen.
Ian van Overstege, Vastraets zoen.
Reyner de Jonge, Heeren Reyners soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens soen.
Barthout Dirx soen.
Ian Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts soen.
Dirck Oem, vau Wijngaerden.
Wourick Cornelis soen.

Raden.

Witte Ians soen.
Cornelis Heymans soen.
Florens Florens zoen.
Noyde van Amerongen, Heeren Tielmansz. zoen.
Florens vander Coulster, Ysbrants zoen.

In 't Iaer 1498. *opten* 29. *dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Viertigen, als haircomen is ende deden haren behoirliken Eedt an handen vanden Schout. Ende zijn dese nageschreven Personen.*

Scepenen.

Willem, willem Zegers zoens zoen.
Adriaen die Groot, Iacops soen.
Ian van Overstege, Vastraets soen.
Adriaen Heynrix soen.
Ian Oem, Dirx soen.
Wouter Heymans soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens soen.
Barthout Dirx soen.
Dirck Oem, van Wijngaerden.

Raden.

Witte Ians soen.
Gherit Heynrix zoen.
Herberen Ionge, Heeren Reyners soen.
Clais Adriaens soen.
Florens vander Coulster, [Ysbrants zoen.]

In 't Iaer 1499. *opten* 28. *in Septembri, wort die een helft vanden Gerecht vernyeuwet, navolgende den Privilegie vanden Viertigen, als haer comen is ende deden haren behoirliken Eedt, an handen vanden Schout. Ende zijn dese nagescreven Personen.*

Scepenen.

Willem willem, Zegers zoens soen, Sterf, kwam in zijn plaets, op S. Odulphi 1500. Adriaen Ockers soen.
Adriaen Heynrix zoen, Sterf, kwam in zijn plaets, eod. Die ut Sup. Willem [van Alblas Heeren] Ian Reyners zoens zoen.
Ian Oem, Dirx soen.
Pieter Hugens soen.
Wouter Heymans soen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Pieter [vander Myle] Damas soen.
Iacop Bol, Heeren Ians zoen.
Pieter Schoock willems zoen.

Raden.

Cornelis Deeu, Gijsbrechts zoen.
Gherit Heynrix soen.
Ian van Driel, Pieters soen.
Herberen Ionge, [Heeren] Reyners soen.
Clais Adriaens zoen.

In 't Iaer 1500. *opten* 29. *dach in Septembri, word die een helft vanden Gerecht t'Ordrecht vernyeuwet, na inhouden des Privilegie vanden Viertigen; Ende deden haren gewoentliken Eedt, aen handen vanden Schout, als haer comen is, ende zijn dese nageschreven Personen.*

Scepenen.

Reyner Ionge, Heeren Reyners soen.
Pieter Hugen zoen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Ian Ockers soen.
Pieter [vander Myle] Damas zoen.

Iacop

Iacop Bol, Heeren Ians soen.
Wourick Cornelis zoen.
Florens van Tol, Florens soen.
Pieter Schoock, willems zoen.

Raden.

Cornelis Deu, Gysbrechts soen.
Ian Pieters soen, van Driell.
Cornelis Heymans soen.
Gherit Iacops soen.
Iacop Heerman.

In 't Iaer 1501. opten 28. dach in Septembri, word die een helft van den Gerecht t'Ordrecht vernyeut na inhout des Previlegien vanden Viertigen. Ende dede haren behoirliken Eed aen handen vanden Schout, als gewoontlick is, en 't zijn dese nageschreven Personen.

Scepenen.

Reyner die Ionge, Heeren Reyners soen.
Cornelis [vander Myle] Damas soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens soen.
Bartout Dirx soen.
Ian [Hallincg] Ockers soen.
Adriaen die Ioede, Aerts soen.
Wourick Cornelis zoen.
Florens van Tol, Florens zoen.
Florens vander Coulster.

Raden.

Witte Ians soen.
Ian Vranckens soen.
Cornelis Heymans soen.
Gherit Iacops soen.
Iacop Heerman.

In 't Iaer 1502. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerecht t'Ordrecht vernieuwet, na inhouden vanden Privilegie vanden Viertigen, Ende deden haren behoirliken Eedt als gewoontlick is, an handen vanden Schout, ende 't zijn dese nagegescreven Personen.

Scepenen.

Cornelis [vander Myle] Damas soen.
Wouter Heymans soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens soen.
Barthout Dirx zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts soen.
Adriaen van Eemskerck, Tielmans zoen.
Herberen die Jonge, Heeren Reyners zoen.
Florens vander Koulster.
Clais, Heeren Adriaens soen.

Raden.

Witte Ians zoen.
Gherit Heynricx zoen.
Ian Vranckens zoen.
Damas Iacops soen.
Screvel Boegaert, [Cornelis zoen.]

In 't Iaer 1503. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t'Ordrecht vernyeuwet, Ende deden haren behoirliken Eedt, an handen vanden Schout. als gewoentlick is, Ende zijn dese nageschreven Personen,

Scepenen.

Adriaen die Groot, Jacops soen, sterf, kwam in zijn plaets, (1504.
Ian van Overstege, Vastraetsz. 29. Iuly.
Pieter Hugens soen.
Wouter Heymans soen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Pieter [vander Myle] Damas soen.
Iacop Bol, Heeren Ians soen.
Adriaen van Eemskerck, Tielmans soen.
Herbaren die Ionge, Heeren Reyners soen.
Clais, Heeren Adriaens soen.

Raden.

Cornelis Deeu, Ghijsbrechts soen.
Gherit Heynricx soen.
Goidscalck Brienens soen.
Damas Jacops soen.
Screvel Bogert, Cornelis soen.

In 't Iair 1504. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t'Ordrecht vernieuwet, na inhoudt des Privilegie vanden Viertigen, ende deden haren bebehoirliken Eedt, aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, En zijn dese na geschreven Personen.

Scepenen.

Jan van Overstege, Vastraets soen.
Pieter Hugens zoen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Ian Ockers zoen.
Pieter Damas zoen.
Iacop Bol, Heeren Jans soen.

Cornelis

Cornelis Heymans zoen.
Wourick Cornelis zoen.
Florens van Toll, Floeris zoen.

Raden.

Cornelis Deeu, Ghijsbrechts zoen.
Pieter Heynricx zoen.
Jan van Driel, Pieters zoen.
Goidſcalck Brienens zoen.
Gherit Jacops zoen.

In 't Iair 1505. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerecht t'Ordrecht vernieuwet, na inhoudt des Previlegie vanden Viertigen: Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoentlick is: Ende zijn deſe nageſcreven Perſonen.

Scepenen.

Barthout Dircx zoen.
Jan [Hallincg] Ockers zoen.
Jan Vranckens zoen.
Cornelis [van Blyenborg] Heymans zoen.
Wourick Cornelis zoen.
Florens van Tholl, Florens zoen.
Jacop Oem, Heeren Jacops zoen.
Pieter Schoeck, willems zoen.
Jacop Heerman, Ghijsbrechts zoen.

Raden.

Jan van Driell, Pieters zoen.
Joeſt, Jan weyns zoen.
Cornelis Heynricx zoen.
Gherit Jacops zoen.
Cornelis Cornelis zoen.

In 't Iair 1506. opten 28. dach in Septembri, wordt die helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernieuwet, na inhout des Privilegie van den Viertigen: Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoentlic is: Ende zyn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Wouter Heymans zoen, ſterf, en kwam in zijn plaets,
Mr. Willem Stoop, Adriaensz. 11. September 1507.
Barthout Dircx zoen.
Jan Vranken zoen.
Damaes Jacops zoen.
Jacop Oem, Heeren Jacops zoen.
Herbair die Jonge, Heeren Reynaers zoen.
Pieter Schoeck, willems zoen.
Screvel Bogairt, Heeren Cornelis zoen.
Jacop Heerman, Ghijsbrechts zoen.

Raden.

Gherit Heynricx zoen.
Heynrick Gherits zoen.
Joeſt, Jan weyns zoen.
Franſch van Tholl, Floris zoen.
Cornelis [vander Myle, Heeren] Cornelisz.

In 't Iair 1507. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernieuwet, nae inhoudt des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn deſe nageſcreven Perſonen.

Scepenen.

Jan van Overſtege, Vaſtraets zoen.
Pieter Hugens zoen.
Aert Ionge, Adriaens zoen.
Mr. Heynrick Tack, Coenraets zoen.
Iacop Boll, Heeren Ians zoen, ſterf, kwam in zijn plaets,
Pieter [vander Myle] Damas zoen.
Damas Iacops zoen.
Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen.
Herbair die Ionge, Heeren Reynairs zoen.
Screvel Bogairt, Heeren Cornelis zoen.

Raden.

Cornelis Deu, Ghijsbrechts zoen.
Gherit Heynricx zoen.
Heynrick Gerits zoen.
Goedſcalck Brienens zoen.
Franſch van Toll, Floris zoen.

In 't Iair 1508. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t'Ordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als als gewoenlic is, Ende zijn deſe nageſcreven Perſonen.

Scepenen.

Ian van Overſtege, Vaſtraets zoen.

Ian

an van Driel, Pieters zoen.
'ieter Hugens zoen.
\ert Ionge, Adriaens zoen.
Mr. Heynrick Tack, Coenraets zoen.
an [Hallincg] Ockers soen.
'ieter [vander Myle] Damas soen.
Cornelis [van Blyenborg] Heymans soen.
Michiel Brouwer, Michiels zoen.

Raden.

Cornelis Deu, Ghijsbrechts soen, sterf, kwam in zijn plaets,
Ian van Slingelant, Ottens soen.
Goedscalck Brienens zoen.
Claes Scriver, Heeren Adriaens soen.
Gherit Iacops soen.
an [van Alblas, Heeren] willem Jans zoens zoen.

n 't Iair 1509. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoentlick is, ende zijn dese nagescreven Personen.

Scepenen.

Cornelis [vander Myle] Damas soen.
an van Driell, Pieters soen.
oest, Ian weyns zoen.
an [Hallincg] Ockers zoen.
an Vranckens zoen.
Cornelis [van Blyenborg] Heymans zoen.
acop Oem, Heeren Iacops soen.
Dirck Kar, Ians soen.
Michiel Brouwer, Michiels soen.

Raden.

Adriaen Kant, Ghijsbrechts soen.
Claes Scriver, Heeren Adriaens soen.
Gherit Iacops soen.
Aert Heynricks soen.
an [van Alblas, Heeren] Willem Ians zoens zoen.

In 't Iair 1510. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Privilegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Cornelis [vander Myle] Damas soen.
Gheerit Heynricx soen.
Ioest, Ian Weyns soen.
Ian Vranckens soen.
Floeris van Toll, Floeris soen.
Iacop Oem, Heeren Jacops soen.
Heynrick de Veer, Claes soen.
Dirck Kar, Ians soen.
Screvel Boegaert, Heeren Cornelis soen.

Raden.

Adriaen Kant, Ghijsbrechts soen.
Aert Heynricx zoen.
Ian Gherits soen.
Pieter Koell, Adriaens zoen.
Ian Ogiers soen.

In 't Iair 1511. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernieuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Gerit Heynricx zoen.
Pieter Hugen zoen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Floeris van Toll, Floeris soen.
Daniel Oem, Heeren Iacops soen.
Heynrick die Veer, Claes soen.
Floerens vander Koulster, Ysbrants soen.
Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelisz.
Screvel Boegaert, Heeren Cornelis soen.

Raden.

Schiltman Iacops soen.
Ian Gerits soen.
Pieter Koell, Adriaens soen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Ian Ogiers zoen.

In 't Iair 1512. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken

hoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese nagescreven Personen.

Scepenen.

Ian van Driel, Pieters soen.
Pieter Hugen soen.
Aert, Ionge Adriaens soen.
Jan Ockers soen.
Cornelis Heymans soen.
Daniel Oem, Heeren Iacops soen.
Pieter Schoeck, Willems soen.
Floeris vander Koulster, Ysbrants soen.
Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelisz.

Raden.

Mr. Pieter van Foreest, Doctor Medicinar.
Schiltman Iacops soen.
Gherit Iacops soen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Ian, Willem Ians zoens zoen.

In 't Iair 1513. *opten* 28. *dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte 't Dordrecht vernieuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Jan van Driel, Pieters soen.
Joest, Jan Weynts soen.
Jan Ockers soen.
Ian Vranckens soen.
Cornelis Heymans soen.
Jacop Oem, Heeren Jacops soen.
Adriaen van Eemskerck, Tielmans zoen.
Pieter Schoeck, willems zoen.
Michiel Brouwer, Michiels soen.

Raden.

Mr. Pieter Foreest, Doctor Medicinarum.
Adriaen Kant, Ghijsbrechts soen.
Gherit Iacops soen.
Aert Heynricx soen.
Ian, Willem Ians zoens zoen.

In 't Iaer 1514. *opten* 28. *dach in Septembri, word die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Veertigen, Ende deden haren behoirliken Eed aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Gherit Heynricx soen.
Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Ioest, Ian Weynts soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens soen.
Ian Vranckens soen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Adriaen van Eemskerck, Tielmans soen.
Heynrick de Veer, Claes soen.
Michiel Brouwer, Michiels soen, sterf kwam in zijn plaets, 7. September 1515 Claes van Beveren, Willems soen.

Raden.

Adriaen Kant, Ghijsbrechts soen.
Aert Heynricx soen.
Ian Gherits soen.
Pieter Koel, Adriaens soen.
Ian Ogiers soen.

In 't Iaer 1415. *opten* 28. *dach in Septembr wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt an handen vanden Schout, als gewoenlic is, Ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Gherit Heynricx soen.
Cornelis [vander Myle] Damas soen.
Schiltman Iacops soen.
Pieter Schaert, Kerstiaens zoen.
Aert Ionge, Adriaens soen, [Doctor.]
Mr. Willem Stoep, Adriaens soen.
Daniel Oem, Heeren Iacops soen.
Heynrick de Veer, Claes soen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.

Raden.

Adriaen Heynricx zoen.
Ian Gherits zoen.
Pieter Koel, Adriaens soen.
Ian Ogiers soen.
Cornelis, Adriaen Ockers zoens zoen.

In 't Ia

In 't Iaer 1516. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernieuwet, na inhoudt vanden Privilegie vanden Viertigen, Ende dedén haren behoirliken Eedt an handen vanden Schout, als gewoontlick is, ende 't zijn dese nagescreven Personen.

Scepenen.

Schiltman Iacops soen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Ian Ockers soen.
Cornelis Heymans soen.
Mr. Willem Stoep, Adriaens soen, Doctor.
Daniel Oem, Heeren Iacops soen.
Floris vander Koulster, Ysbrants soen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Ian [van Alblas] Heeren Willems zoensz.

Raden.

Adriaen Heynricx zoen.
Mr. Pieter van Foreest, Doctor.
Gherit Iacops soen, sterf, pro eo
Ian Barthouts soen, 13. Augusti 1517.
Willem die Ionge, Heeren Reyners soen.
Cornelis, Adriaen Ockers soens soen.

In 't laer 1517. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie van den Veertigen, Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout als gewoentlick is, Ende zijn dese nageschreven Personen.

Scepenen.

Ian van Driel, Pieters soen.
Ian Ockers soen.
Ian Vranckens soen.
Cornelis Heymans soen.
Aert Heynricx soen.
Floris vanden Koulster, Ysbrants soen.
Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelisz.
Ian [van Alblas] Heeren Willems soen.
Willem van Drenckwaert, Bouwens soen.

Raden.

Mr. Pieter van Foreest, Doctor.
Ghijsbrecht Ewouts soen.
Ian, Pieter Heynricks zoens zoen.
Willem die Ionge, Reyners zoen.
Ian Bartouts zoen.

In 't laer 1518. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t'Dordrecht vernieuwet, na inhoudt des Privilegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, En zijn dese na geschreven Personen.

Scepenen.

Gherit Heynricx soen.
Ian van Driel, Pieters soen.
Ian Vranckens soen.
Aert Heynricx soen.
Heynrick de Veer, Claes soen.
Cornelis [vander Myle] Heeren Cornelisz.
Reyer die Ionge, Heeren Reyers zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens soen.
Claes van Beveren, Willems zoen.

Raiden.

Heynrick Snoeck, Gerits zoen.
Ghijsbrecht Ewouts zoen.
Ian Gherits soen.
Pieter Koel, Adriaens soen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.

In 't Iaer 1519. opten 28. dach in Septembri, wort die een helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Privilegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Scout, als gewoenlick is, Ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Gherit Heynricx zoen.
Schiltman Iacops soen.
Aert Ionge, Adriaens soen.
Mr. Willem Stoep, Adriaens zoen, [Doctor.]
Daniel Oem, Heeren Iacops soen.
Heynrick de Veer, Claes soen.
Reyer de Ionge, Heeren Reyers soen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Claes van Beveren, Willems soen.

Raden.

Adriaen Heynricx zoen.
Heynrick Snoeck, Gerits zoen.
Wouter Moerman, Aerts soen.
Ian Gerits soen.
Pieter Koel, Adriaens soen.

In 't Iaer 1520. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na in houdt des Privilegie vanden Veertigen; Ende deden haren behoeirliken Eedt, aen handen vanden Scout, *als gewoenlic is, ende zijn dese nagescreven Personen.*

Scepenen.

Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Schiltman Iacops zoen.
Aert Ionge, Adriaens zoen.
Mr. Willem Stoep, Adriaens zoen, [Doctor.]
Daniel Oem, Heeren Iacops zoen.
Pieter Schoeck, Willems zoen.
Floris vanden Koulster, Ysbrants zoen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Ian [van Alblas] Heeren Willems zoen.

Raden.

Adriaen Heynricx zoen.
Wouter Moerman, Aerts zoen.
Floris van Tol, Floris zoen.
Willem de Ionge, Heeren Reyers zoen.
Ian Ogiers zoen.

In 't Iaer 1521. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, Ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
Ian van Driel, Pieters zoen.
Ian [Hallincg] Ockers zoen.
Ian Vranckens zoen.
Aert Heynricx zoen.
Pieter Schoeck, Willems zoen.
Floris vanden Koulster, Ysbrants zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Ian [van Alblas] Heeren Willems zoen.

Raden.

Ghijsbrecht Ewouts zoen, sterf, kwam in plaets, 23. Augusti 1522.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Fransch van Tol, Floris zoen.
Ott van Slingelant, Heeren Ottens zoen.
Willem die Ionge, Heeren Reyers zoen.
Ian Ogyers zoen.

In 't Iaer 1522. opten 28. dach in Septembri wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlick Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, Ende zijn dese nagescreven Personen.

Scepenen.

Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelis zoen.
Ian van Driel, Pieters zoen.
Ian [Hallincg] Ockers zoen.
Ian Vranckens zoen.
Aert, Heynricx zoen.
Heynrick die Veer, Claes zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Reyer die Jonge, Heeren Reyers zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens zoen.

Raden.

Cornelis, Willem Clements zoens zoen.
Otto van Slingelant.
Jan van Hairlem, Dircx zoen.
Willem vander Bies, Jans zoen.
Damas Phlips zoen.

In 't Iaer 1523. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelis zoen.
Aert Jonge, Adriaens zoen.
Mr. Willem Stoep, Adriaens zoen, [Doctor.]
Daniel Oem, Heeren Jacops zoen.
Heynrick de Veer, Claes zoen.
Reyer die Jonge, Heeren Reyers zoen.
Heynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens zoen.
Claes van Beveren, Willems zoen.

Raden.

Adriaen Heynricx zoen.
Cornelis, Willem Clements zoens zoen.
Staes Govaerts zoen.

Jan

an van Haerlem.
)amas Phlips zoen.

n't Iaer 1524. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, Ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

ert Jonge, Adriaens zoen.
Ir. Willem Stoep, Adriaens zoen, [Doctor.]
)aniel Oem, Heeren Jacops zoen.
loris vanden Koulster, Ysbrants zoen.
rans van Tol, Floris zoen.
leynrick, Cornelis Heynricx zoens zoen.
in Ogyers zoen.
laes van Beveren, Willems zoen.
)cker, Heeren Jans zoen.

Raden.

driaen *H*eynricx zoen, sterf, kwam in zijn plaets, 6. April voer Paesschen 1524.
Vastraet willems zoen.
taes Goverts zoen.
ieter Koel, Adriaens zoen.
ert Moerman, Wouters zoen.
lichiel Brouwer, Michiels zoen.

't Iaer 1525. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoudt des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, Ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

ert Heynricx zoen.
loris van Koulster, Ysbrants zoen.
rans van Tol, Floris zoen.
in, Pieter Heynricx zoens zoen.
Villem vander Bies, Ians zoen.
ert, Heeren Pieters zoen.
in Ogyers zoen.
ornelis van Alblas, Heeren Adriaens zoen.
'cker, *H*eeren Ians zoen.

Raiden.

Gherit Willems zoen, sterf, kwam in zijn plaets,
Willem Clemens zoen.
Pieter Koel, Adriaens zoen.
Aert Moerman, wouters zoen.
Cornelis Wouricx zoen.
Michiel Brouwer, Michiels zoen.

In 't Iaer 1526. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoonlick is, Ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Ian [Hallincg] Ockers zoen.
Aert *H*eynricx zoen.
Ian, Pieter *H*eynricx zoens zoen.
Reyer die Ionge, *H*eeren Reyers zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Aert, *H*eeren Pieters zoen.
Damas Phlips zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens zoen.
Cornelis van Alblas, *H*eeren Adriaens zoen.

Raden.

Cornelis, Willem Clemens zoens zoen.
Ian van Naeltwijck, Gherits zoen.
Cornelis Witte zoen.
Ian Wouters zoen.
Cornelis Wouricx zoen.

In 't Iaer 1527. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt, aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Aert Ionge, Adriaens zoen, sterf, kwam in plaets, 16. September 1529.
Ian Vranckens zoen.
Ian Ockers zoen.
Mr. Wilem Stoop, Adriaensz. [Doctor.]
Staes Goverts zoen.
Reyer die Ionge, *H*eeren Reyers zoen.

 Heynrick,

Heynrick, Cornelis *Heynricx* zoens zoen.
Damaes Philips zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens zoen.
Claes van Beveren, Willems zoen.

Raden.

Ian van Naeltwijck, Gherits zoen.
Ott van Slingelant, *Heeren* Ottens zoen.
Cornelis Wittens zoen.
Ian, Wouter *Heymans* zoens zoen.
Vastraet willems zoen.

In 't Iaer 1528. *opten* 28. *dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t'Dordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Viertigen, en deden haren behoirliken Eedt, aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn dese uagescreven Personen.*

Scepenen.

Ian Vranckens zoen.
Mr. Willem Stoop, Adriaens zoen, [Doctor &c.]
Staes, Goverts zoen.
Frans van Tol, Floris zoen.
Willem die Ionge, *Heeren* Reyners zoen.
Heynrick, Cornelis *Heynricx* zoens zoen.
Jan Ogyers zoen.
Claes ven Beveren, willems zoen.
Ocker, *Heeren* Ians zoen.

Raden.

Bouwen Oem, *Heeren* Tielmans zoen.
Ott van Slingelant, *Heeren* Ottens zoen.
Meynert Meeus zoen.
Vastraet Willems zoen.
Ian Oem, *Heeren* Iacops zoen.

In 't Iaer 1529. *opten* 28. *dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte t'Ordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, Ende zijn dese nagescreven Personen.*

Scepenen.

Aert *Heynricx* zoen.
Frans van Tol, Floris zoen.
Ian, Pieter *Heynricx* zoens zoen.
Willem die Ionge, *Heeren* Reyners zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Aert, *Heeren* Pieters soen.
Ian Ogiers zoen.
Ocker, *Heeren* Ians zoen.
Cornelis, *Heeren* Wouricx zoen, sterf kwam in plaets, 31. Mey 1530.
Pieter Koel, Adriaens zoen.

Raden.

Cornelis, Willem Clemens zoens zoen.
Bouwen Oem, *Heeren* Tielmans zoen.
Meynert Meeus zoen.
Martijn Bol, *Heeren* Iacops zoen, sterf kwam in plaets, 28. September 1530.
Willem willems zoen.
Ian Oem, *Heeren* Iacops zoen.

In 't Iaer 1530. *opten* 28. *dach in Septembri wordt die een helft vanden Gerechte t'Dordrecht vernieuwet, nae inhoudt des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout als gewoenlic is, ende zijn dese nagescreven Personen.*

Scepenen.

Ian Ockers zoen.
Aert Heynricx zoen.
Ian van Naeldtwijck, Gherits zoen.
Pieter Koel, Adriaens zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Aert, Heeren Pieters zoen.
Damaes Philips zoen.
Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen

Raden.

Cornelis, Willem Clemens zoens zoen.
Aert Moerman, Wouters zoen.
Ian, Wouter Heymans zoens zoen.
Cornelis Oem, Cornelis zoen.
Willem Willems zoen.

In 't Iair 1531. *opten* 28. *dach in Septembri wordt die helft vanden Gerechte t'Dordrech vernieuwet, na inhout des Privilegie vanden Viertigen: Ende deden haren behoirlike Eedt aen handen vanden Schout, als gewoentlic is: Ende zyn dese na gescreven Personen.*

Schepe

Scepenen.

Ian Ockers zoen.
Ian Vranckens zoen.
Mr. Willem Stoop, Adriaensz. [Doctor.]
Staes Goverts zoen.
Ian van Naeldtwijck, Gherits zoen.
Damaes Philips zoen.
Cornelis Witt, Ians zoens zoen.
Willem van Drenckwaerde, Bouwens zoen.
Vastraet willems zoen.

Raden.

Govert Adriaens zoen.
Aert Moerman, Wouters zoen.
Ian, Wouter Heymans soen.
Cornelis Oem, Cornelis zoen.
Mr. Gherit van Bladeghem, Tielmans zoen.

In 't Iaer 1532. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerecht t' Dordrecht vernieuwet, na inhoudt des Previle*gie vanden Viertigen : Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoentlick is : Ende zijn dese nagescreven* P*ersonen.*

Scepenen.

Ian Vranken zoen.
Mr. Willem Stoop, Adriaensz. [Doctor.]
Staes Goverts zoen.
Frans van Toll, Floris zoen.
Willem die Ionge, Heeren Reyers zoen.
Ian Ogyers zoen.
Cornelis witt, Ians zoens zoen.
Vastraet willems zoen.
Ocker, Heeren Ians zoen.

Raden.

Govert Adriaens zoen.
Bouwen Oem, Tielmans zoen.
Meynert Meus zoen.
Mr. Gherit van Bladeghem, Tielmans zoen.
Ian Oem, Iacops zoen.

In 't I*aer 1533. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dorrecht vernyeuwet, na inhoudt des Previlegie vanden Veertigen, Ende deden haren behoirliken Eed an handen vanden Schout, als gewoontlick is, ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Aert *H*eynricx zoen, sterf, kwam in plaets, 28. September 1534.
Willem van Drenckwaerde, Bouwensz.
Frans van Tol, Floris zoen.
Iacop willems zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Willem die Ionge, Heeren Reyers zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Aert, Heeren Pieters zoen.
Ian Ogyers zoen.
Ocker, Heeren Ians zoen.

Raden.

Cornelis, willem Clemens zoens zoen.
Bouwen Oem, Tyelmans zoen.
Meynert Meus zoen.
Ian Oem, Iacops zoen.
Aernt [vander Myle, Heeren] Cornelis Cornelis zoens zoen.

In 't Iaer 1534. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoudt des Previlegie vanden Viertigen, Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese na gescreven P*ersonen.*

Scepenen.

Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelis zoen.
Ian van Naeldtwijck, Gherits zoen.
Iacop willems zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Aert, Heeren Pieters zoen.
Damas Philips zoen.
Cornelis Oem, Heeren Cornelis zoen.
Willem van Drenckwaert, Bouwens zoen.

Raden.

Cornelis, willem Clemens zoens zoen.
Aert Moerman, wouters zoen.
Ian, Wouter Heymans zoens zoen.
Aernt [vander Myle, *H*eeren] Cornelis Cornelis zoens zoen.
Willem willems zoen.

In 't Iaer 1535. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken

hoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese nagescreven Personen.

Scepenen.

Mr. Gherit Boegaert, Heeren Cornelis zoen.
Staes Goverts soen.
Govert Adriaens soen.
Jan van Naeldtwijck, Gherits zoen.
Damas Philps zoen.
Cornelis, Wit Jans zoens zoen.
Cornelis Oem, Heeren Cornelis zoen.
Vastraet Willems zoen.
Jan Bol, Heeren Jacops soen.

Raden.

Ott van Slingelant, Ottens zoen.
Aert Moerman, wouters zoen.
Jan, Wouter Heymans zoens zoen.
Willem, Willem Jans zoens zoen.
Mr. Adriaen Koel, Gherits zoen.

In 't Iaer 1536. *opten* 28. *dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, Ende zijn dese nagescreven Personen.*

Scepenen.

Staes Goverts soen.
Govert Adriaens soen, sterf 16. Augusti 1537. kwam in plaets, 30. July,
Cornelis Snoeck, Heynricx zoen.
Frans van Tol, Floris zoen.
Willem die Jonge, Heeren Reyers zoen.
Cornelis, Wit Jans zoens zoen, sterf, kwam in plaets, 16. Augusti 1537.
Heynrick Pots.
Meynert van Zegwaert, Bartholomeusz.
Ocker [Hallincg] Heeren Ians zoen.
Vastraet Willems zoen, sterf na Paessche 5. Aprilis, kwam in plaets, 19. Juny 1537.
Ian Ogiers zoen.
Ian Bol, Heeren Iacops zoen.

Raden.

Pieter Symoens zoen.
Bouwen Oem, Tyelmans zoen, Heere van Papendrecht.
Ott van Slingelant, Ottens zoen.
Mr. Adriaen Koel, Gherits zoen, sterf 10. September 1537.
Huygh Koel, Pieters zoen.

In 't Iaer 1537. *opten* 28. *dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na Inhout des Previlegii van den Viertigen, Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Frans van Tol, Floris soen.
Iacop Willems soen.
Ian. Pieter Heynricx zoens soen.
Willem die Ionge, Heeren Reyers zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Meynert van Zegwaert, Bartholomeusz.
Cornelis Croeswijck; Ians soen.
Ocker [Hallincg] Heeren Ians soen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen

Raden.

Pieter Symons soen.
Bouwen Oem, Tielmans zoen, Heere van Papendrecht.
Huych Koel, Pieters zoen.
Heyman van Blyenborch, Heeren Adriaensz.
Aelbert Pijns zoen.

In 't Iaer 1538. *opten* 28. *dach in Septembri wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na Inhout des Previlegii vanden Viertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn dese na gescreven Personen.*

Scepenen.

Pieter Schoock, Willems zoen.
Iacop Willems zoen.
Ian, Pieter Heynricx zoens zoen.
Willem vander Bies, Ians zoen.
Damaes Phlips zoen.
Cornelis Oem, Heeren Cornelis zoen, sterf kwam in plaets,
Cornelis van Driel, Claes zoen.
Cornelis Croeswijck, Ians soen.
Aernt [vander Myle] Heeren Cornelis zoen.
Mr. Aert, Heeren Staes zoen.

Raden.

Raden.

ᐟdriaen Scriver, Claes ſoen.
ᐟert, Ian Ockers ſoens ſoen.
acop Oem, Iacops zoen.
ᐟeyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens ſoen.
ᐟelbert Pijnſſen ſoen.

n 't Iaer 1539. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoudt de Previlegie vanden Viertigen, ende deden haren behoirliken Eed aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

ᐟornelis, willem Clements zoens zoen.
ᐟieter Schoeck, willems zoen.
ᐟamaes Phlips zoen
ᐟornelis van Driel, Claes zoen.
ᐟn, Heeren wouters ſoen.
ᐟn Bol, Heeren Iacops zoen.
Ir. Aert, Heeren Staes zoen.
ouwen van Drenckwaert, Heeren willems ſoen.
ieter Muys, Iacops ſoen.

Raden.

ᐟillem wouters ſoen.
driaen Scriver, Claes ſoen.
ert die Koninck, Ians ſoen.
ᐟcop Oem, Iacops ſoen.
driaen van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.

ı 't Iaer 1540. opten 18. dach in Septembri, wordt die een Helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet na inhoudt des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirliken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn deſe na geſchreven Perſonen.

Scepenen.

ᐟornelis, Willem Clemens zoens zoen.
ᐟrans van Tol, Floris zoen.
ᐟouwen Oem, Heeren Tielmans zoen, Sterf, kwam in zijn plaets,
Ian Halling, Ockers zoen.
ᐟleynart van Segwaert, Bartholomeusz.
Ian, Heeren Wouters zoen.
Ocker, Heeren Ians zoen.
Ian Bol, Heeren Iacops zoen.
Bouwen van Drenckwairt, Heeren willems zoen.
Pieter Muys, Jacops zoen.

Raden.

Willem wouter ſoen.
Otto van Slingelant, Otten zoen.
Willem willems zoen.
Huych Koel, Pieters zoen.
Adriaen van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.

In 't Iaer 1541. opten 28. dach in Septembri, wordt die een Helft vanden Gerehte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoerlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Frans van Tol, Floris ſoen.
Ian Halling, Ockers ſoen.
Willem vander Byes, Ians ſoen.
Ian Ogyers ſoen.
Meynart van Segwairt, Bartholomeus zoen.
Gherit Everts zoen.
Cornelis Croeswijck, Ianszoen.
Ocker, Heeren Ians zoen.
Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens ſoen.

Raden.

Otto van Slingelant, Otten zoen.
Willem willems zoen.
Huych Koel, Pieters zoen.
Herman Oem, Daniels ſoen.
Willem die Ionge, willems ſoen.

In 't Iair 1542. opten 28. dach in Septembri, word die een helft vanden Gerechte 't Dordrecht vernieuwet, na inhoud des Previlegie vanden Veertigen, ende deden haren behoirlicken Eedt aen handen vanden Schout, als gewoenlic is, ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Willem vander Bies, Ians zoen, Sterf, kwam in zijn plaets, 6. Iuny 1543.

Cornelis Snoeck.
Aert, Heeren Pieters zoen, Sterf, kwam in zijn plaets, 6. Juny 1543.
Jacop Oem, Heeren Jacops zoen.
Ian Ogyers zoen.
Gherit Everts zoen.
Cornelis Croeswijck, Ians ſoen.
Aert, Heeren Ians zoen.
Marten, Screvel Dircx zoen.
Mr. Aert, Heeren Staes ſoen.
Heyman van Blyenborch, [Heeren] Adriaens zoen.

Raden.

Jacop Adriaens ſoen.
Pieter Govaerts zoen.
Herman Oem, Daniels zoen.
Willem de Jonge, willems ſoen.
Screvel Ockers ſoen.

In 't Iaer 1543. opten 28. dach in Septembri, word die een helft van den Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhout des Previlegie vanden Veertigen, Ende deden haren behoirliken Eed aen handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn deſe na geſcreven Perſonen.

Scepenen.

Cornelis, willem Clements ſoen.
Cornelis van Dryel, Clais ſoen.
Jan Bol, Heeren Jacops ſoen.
Aert, Heeren Jans ſoen.
Marten, Screvel Dircx ſoen.
Jacop Oem, Heeren Iacops ſoen.
Mr. Aert, Heeren Staes ſoen.
Adriaen van Blyenborch, [Heeren] Adriaens ſoen.
Pieter Muys, Iacops ſoen.

Raden.

Iacop Adriaens ſoen.
Pieter Govarts ſoen.
Wouter Schiltmans ſoen.
Screvel Ockers ſoen.
Abel vanden Coulſter, Floris ſoen.

In 't Iaer 1544. opten 28. dach in Septembri, wordt die een helft vanden Gerechte t' Dorrecht vernyeuwet, na inhoudt des Previlegie vanden Veertigen, Ende deden haren behoirliken Eed an handen vanden Schout, als gewoenlick is, ende zijn deſe na geſcrev. Perſonen.

Scepenen.

Cornelis, willem Clements ſoen.
Ian Hallincg, Ockers ſoen.
Ian, Heeren wouters ſoen.
Cornelis van Driel, Clais ſoen.
Ian Bol, Heeren Iacops ſoen.
Willem, Heeren willems ſoen.
Huych Koel, Pieters ſoen.
Adriaen van Blyenborch, [Heeren Adriaens ſoen.
Pieter Muys, Iacops ſoen.

Raden.

Willem wouters ſoen.
Otte van Slingelant, Ottens ſoen.
Wouter Schiltmans ſoen.
Tyelman Oem, Iacops ſoen.
Abel vanden Coulſter, Floris ſoen.

In 't Iaer 1545. opten 28. dach in Septemb. wordt die een helft vanden Gerechte t' Dordrecht vernyeuwet, na inhoud des Previ. gie vanden Veertigen, ende deden haren b hoirliken Eedt an handen vanden Schout, gewoenlic is, Ende zijn deſe na geſcrev. Perſonen.

Scepenen.

Ian Hallincg, Ockers ſoen.
Ian wouters ſoen, ſterf, kwam in plaet. 28. Juny 1545.
Adriaen van Niſpen, Gherits ſoen.
Jan Ogiers ſoen.
Gherit Everts ſoen.
Cornelis Croeſwijck, Ians ſoen.
Willem, Heeren willems ſoen.
Huych Koel, Heeren Pieters ſoen.
Herman Oem, Heeren Daniels ſoen.
Heyman van Blyenborch, [Heeren Adriaens ſoen.

Raden.

Willem wouters ſoen, ſterf, kwam plaets, 10. December 1545.
Mr. Jaques de Vries.
Ott van Slingelant.
Arie Goverts ſoen.
Tielman Oem, Jacops ſoen.
Dirck van Nuyſſenborch, Heeren Ians ſoe

Ant

Anno 1546. opten 28. dach van Septembri, werd d'een helft vande Wet vernyeuwet, naervolgende het Previlegie vanden Veertigen, en deden heuren behoirliken Eed in handen vanden Schout Drenckwaert, en zijn dese naervolgende Personen.

Scepenen.

an Ogyers zoen.
ierit Everts soen.
ornelis Croeswijck, Ians zoen.
ernt, *Heeren* Ians zoen.
aerten, Screvel Dircx zoen.
erman Oem, *Heeren* Daniels zoen.
acop Oem, *Heeren* Iacops zoen.
r. Aernt, *Heeren* Staes zoen.
eyman van Blyenburgh, [*Heeren*] Adriaens zoen.

Raden.

acop Adriaens zoen.
hilips Ogiers zoen.
driaen Goverts zoen.
crevel Ockers zoen.
irck [van] Nuysenburgh, Jans zoen.

nnio 1547. opten 28. dach in September, werd d'een helft vande Wet vernyeuwet, achtervolgende 't Previlegie vanden Veertigen, te weten voor dit Iaer *vijf in State van Scepenen ende twee Personen in State van Raiden ende deden haren behoirliken Eed.*

Scepenen.

ornelis, Willem Clemens zoen.
ornelis van Driel, Claes zoen.
ert, *Heeren* Ians zoen, sterf, kwam in plaets, 25. Juny 1548.
Pieter van Beveren, willems zoen.
aerten, Screvel Dircx zoen.
acop Oem, *Heeren* Iacops zoen.
r. Aert, Heeren Staes zoen.
driaen van Blyenburch, [*Heeren*] Adriaens zoen.
ieter Muys, Jacops zoen.
bel vanden Colster, *Heeren* Floris zoen.

Raden.

acop Adriaens zoen.
ieter Goverts zoen.
hilips Oegiers zoen.
Wouter Schiltmans zoen.
Screvel Ockers zoen.

Anno 1548. opten dach in September, wert d'een helft vande Wet vernyeuwet, achtervolgende 't Previlegie vanden Veertigen, te weten, voer dit Iaer vier in State van Scepenen, en twee in Staten van Raiden, Ende deden haren behoirliken Eedt aen handen Ians *van Drenckwairt. Willems zoen. Schout als gewoenlick is ende zijn dese nageschreve* Personen.

Scepenen.

Cornelis, Willem Clemens zoen.
Ian Hallincg, Ockers zoen.
Oth van Slingelant, *Heeren* Ottens zoen.
Willem, *Heeren* willems zoen.
Cornelis van Dryel, Claes zoen.
Hugo Koel, Heeren Pieters zoen.
Adriaen van Blyenborgh, [Heeren] Adriaens zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Abel vanden Colster, Heeren Florens zoen.

Raden.

Revert Lubberts zoen.
Pieter Goverts zoen.
Wouter Schiltmans zoen.
Tielman Oem, Iacops zoen.
Wouter Oem, Bouwens zoen.

Anno 1549. opten 28. dach van Septembri, is d'een helft vande Wet vernieuwt, navolgengende het Previlegie vanden Veertigen, te weten voir dit jegenwoordige Iaere, vijf in State van Scepenen, ende twee in State van Rade, en hebben heuren behoirliken Eedt gedaen aen handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede, ende zijn dese na gescreven Personen.

Scepenen.

Ian Hallincg, Ockers zoen, *Obiit & Sepultus, & loco ejus electus*,
Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
Oth van Slingelandt, Heeren Ottens zoen.
Gerit Everts zoen.
Willem, Heeren willems zoen, *Obiit & Sepultus est Die Veneris post Dominicam Letare & loco ejus electus*,
Cornelis van Beveren, Heeren Claes zoen.
Hugo Coil, Heeren Pieters zoen.

Herman Oem, Heeren Daniels zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Heyman van Blyenburch, [Heeren] Adriaens zoen.
Gerit Tack, Hubrechts zoen.

Raden.

Revert Lubberts zoen.
Frans Adriaens zoen.
Tielman Oem, Iacops zoen.
Dirck van Nuysenborch. Ians zoen.
Wouter Oem, Boudewijns zoen.

Anno 1550. *opten* 28. *dach in Septembri, es d'een helft vande Wet vernyeuwet, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, te weten voir dit jegenwoirdige Iaere, vier in State Schepenen, ende drie in* State *van Raide, ende hebben heuren behoirliken Eedgedaen, aen handen Adriaens van Blyenburch, Adriaens zoen, als Schout der selver Stede.*

Scepenen.

Ian Oegiers zoen.
Gerit Everts zoen.
Maerten Screvel Dircx zoen.
Herman Oem, Heeren Daniels zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Mr. Aert vander Lede, Heeren Staes zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Heyman van Blyenburgh, [*Heeren*] Adriaens zoen.
Gerit Tack, Hubrechts zoen.

Raden.

Iacop Adriaens zoen.
Philips Ogiers zoen.
Frans Adriaens zoen.
Aernt Henricx zoen.
Dirck van Nuysenborch, Ians zoen.

Anno 1551. *opten* 28. *dach in September, es d'een helft vande Wet vernieuwet, navolgende t'* Previlegie *der Veertigen, te weten, voor dit jegenwoerdige* Iaere *vijf in State van Schepenen, ende twee in State van Raide, en de hebbeu haerluyden Eedgedaen, aen handen Adriaens van Blyenburch, als Schout deser Stede.*

Scepenen.

Ian Oegiers zoen.
Cornelis van Driel, Claes zoen.
Peter van Beveren, willems zoen.
Maerten Screvel Dircx zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Mr. Aert vander Lede, *H*eeren Staes zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Screvel, Heeren Ockers zoen.
Abel vanden Coulster, Heeren Floris zoen.

Raden.

Iacop Adriaens zoen.
Peter Goverts zoen.
Philips Oegiers zoen.
Aernt Henricx zoen.
Wouter Barthouts zoen.

Anno 1552. *opten* 28. *dach van September, e d'een helft vande Wet vernieuwet, volgende t'* Previlegie *vanden Viertigen, te weten voor dit jegenwoordige Iaere, vier in Stat van Schepenen, ende drie in State van Rai de, en hebben heurluyden behoirliken Eedge daen, ende afgenomen by Adriaen van Bly enburch, als Schout deser Stede.*

Scepenen.

Cornelis van Driel, Claes zoen.
Cornelis Croeswijck, Ians zoen.
Peter van Beveren, willems zoen.
Willem Bucquet, Blasius zoen.
Mon [van Eyssel] Bartholomeus zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Tielman Oem, Heeren Iacops zoen.
Screvel, Heeren Ockers zoen.
Abel vanden Colster, Heeren Floris zoen.
Nota, ab 28. Iulii 1553. heeft Mon va Eyssel, Bartholomeus zoen, begonst t zegelen met dat Nieu Zegel.

Raden.

Revert Lubberts zoen.
Peter Goverts zoen.
Frans Anthonis zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Simon van Capel, Ians zoen.

Anno 1553. *opten* 28. *dach van September, e d'een helft vande Wet vernyeuwet, volgen de t' Previlegie vanden Veertigen, te weten voor dit jegenwoordige Iaere, vijf in Stat van Schepenen, ende twee in State van Rai de*

de, ende hebben haerluyden behoirlicken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede.

Scepenen.

Mr. Thielman Schoick, Heeren Pietersz.
Cornelis Croefwijck, Jans zoen.
Herman Oem, Heeren Daniels zoen.
Willem Bucquet, Blasius zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Mon van Eyssel, Bartholomeus zoen.
Heyman van Blyenburg, Adriaens zoen.
Thielman Oem, Heeren Jacops zoen.

Raden.

Revert Lubbrechts zoen.
Frans Anthonis zoen.
Frans Moelen.
Bartholomeus van Zegwaert, Meynartsz.
Simon van Capelle, Ians zoen.

Anno 1554. *opten* 28. *dach van September, es d'een helft vande Wette vernyeuwet, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, te weten, voor dit jegenwoirdige Iaere, vier in State van Schepenen, en drie inne State van Raide, ende hebben heurluyden behoirliken Eedt gedaen, in handen Adriaens van Blyenburg, Schout deser Stede.*

Scepenen.

Mr. Thielman Schoock, Heeren Pietersz.
Iacop Adriaens zoen.
Philips Ogiers zoen.
Herman Oem, Heeren Daniels zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Heyman van Blyenburgh, [*Heeren*] Adriaens zoen.
Cornelis van Beveren, *Heeren* Clais zoen.

Raiden.

Frans Moelen.
Adriaen van Moesyenbroeck, [Heeren] Goverts soen.
Gijsbrecht van Haerlem, Ians zoen.
Bartholomeus van Zegwaert, Meynertsz.
Ian, Ian Elants zoen.

Anno 1555. *opten* 28 *dach van September, es d'een helft vander Wette vernyeuwet, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, te weten voor dit jegenwoordige Iaere vijf in State van Schepenen ende twee in State van Raide ende hebben heurluyden behoirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede, ende zijnen Stadhouder.*

Scepenen.

Iacop Adriaens zoen.
Philips Ogiers zoen.
Marten Screvel Dircx zoen.
Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Peter Muys, Iacops zoen.
Screvel, Heeren Ockers zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Cornelis van Beveren, *Heeren* Claes zoen.
Wouwerick van Drenckwaert, *Heeren* willems zoen.

Raden.

Adriaen van Moesienbroeck, Goverts zoen.
Gijsbrecht van *Haerlem*, Ians zoen.
Adriaen *Hertman*.
Wouter Oem, Boudewijns zoen.
Ian, Ian Elants zoen.

Anno 1556. *opten* 28. *dach van September, es d'een helft vander Wette vernyeuwet, te weten, vier in State van Schepenen, ende drie in State van Raide, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, ende hebben heurluyden behoirliken Eed gedaen in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede, en zynen Stadhouder.*

Scepenen.

Cornelis Croefwijck, Ians zoen.
Frans Anthonis zoen.
Maerten Screvel Dircx zoen.
Mr. Aert vander Lede, *Heeren* Staes zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Peter Muys, Iacops zoen.
Screvel, *Heeren* Ockers zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Wouwerick van Drenckwaert, *Heeren* willems zoen.

Raiden.

Peter Goverts zoen.
Adriaen Hertman.
Jacop Cornelis zoen.
Simon van Cappelle, Jans zoen.
Wouter, Heeren Boudewijns zoen.

Anno 1557. *opten* 28. *dach van September, es d' een helft vander Wette vernieuwet, te weten, vijf in State van Schepenen, en twee in State van Raide, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, ende hebben heurluyden behoirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schoudt deser* Stede, *ende zijnen* Stadhouder.

Scepenen.

Mr. Thielman Schoeck, Heeren Pietersz.
Cornelis Croesfwijck, Jans zoen.
Frans Anthonis zoen.
Mr. Aert vander Lee, Heeren Staes zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Heyman van Blyenburgh, [Heeren] Adriaens zoen.
Gerit Tack, Hubrechts zoen.

Raden.

Peter Goverts zoen.
Iacop Cornelis zoen.
Simon van Capelle, Jans zoen.
Cornelis van Diemen.
Daniel Oem, Hermans zoen.

Anno 1558. *opten* 28. *dach van September, es d' eene helft vander Wette vernieuwet, te weten vier in State van Schepenen, en drie in State van Raide, volgende 't Previlegie den Veertigen, ende hebben heurluden behoirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schoudt deser Stede, ende zijnder Stadhouder.*

Scepenen.

Mr. Tielman Schoock, Heeren Pietersz.
Philips Ogiers zoen.
Adriaen van Nispen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Heyman van Blyenburgh, [Heeren] Adriaens zoen.
Ghijsbrecht van Haerlem, Jans zoen.
Boudewijn van Drenckwaert, Heeren willems zoen.
Dirck van Nuysenburgh, Jans zoen.
Jan, Jan Elants zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Adriaen van Thol, Floris zoen.
Cornelis van Diemen.
Adriaen de Vet.
Daniel Oem, Hermans zoen.

Anno 1559. *opten* 28. *dach van September, es d'eene heft vander Wette vernieuwet, te weten. vijf inne State van Schepenen, ende twee in State van Raide, volgende 't Privilegie vanden Veertigen, ende hebben heurluden behoeirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schoudt deser Stede, ende zijn Stadhoudere.*

Scepenen.

Pieter Ogiers zoen.
Adriaen van Moesyenbroeck, [Heeren] Goverts zoen.
Peter Muys, Jacops zoen.
Boudewijn van Drenckwaert, Heeren willems zoen.
Tielman Oem, Heeren Jacops zoen.
Gijsbrecht van Haerlem, Jans zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Dirck van Nuysenburg, Jans zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburgh, Heeren Adriaens zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Adriaen van Tol, Floris zoen.
Cornelis Henricx zoen.
Adriaen de Vet.
Wouter Oem, Boudewijns zoen.

Anno 1560. *opten* 28. *dach van September, is d'eene helft vande Wette vernieuwet, te weten, vier in State van Schepenen, en drie in State van Raide, volgende 't Privilegie vanden Veertigen, ende hebben hueren behoerliken Eedt gedaen in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede, ende zynen Stadhouder.*

Scepe-

Scepenen.

Cornelis Croefwijck, Ians zoen.
Iacop Adriaens zoen.
Frans Anthonis zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Adriaen van Moesienbroeck, *Heeren* Goverts zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Thielman Oem, Heeren Iacops zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburgh, Heeren Adriaens zoen.

Raden.

Henrick Adriaens zoen.
Cornelis Henricx zoen.
Iacop Cornelis zoen.
Wouter Oem, Boudewijns zoen.
Symon van Cappel, Ians zoen.

Anno 1561. *opten* 28. *dach van* September, *es d'een helft vande Wet vernieuwet, te weten, vijf in* State *van* Schepenen, *en twee in State van Raide, volgende t' Previlegie vanden Veertigen, ende hebben haeren behoerliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch*, Schout *defer* Stede, *ende zijnen* Stadhouder.

Scepenen.

Mr. Tielman Schoeck, *Heeren* Pieters zoen.
Cornelis Croefwijck, Ians zoen.
Iacop Adriaens zoen.
Frans Anthonis zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Adriaen van Nifpen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Cornelis van Diemen, Iacobs zoen.
Ido Coel, *Heeren* Huygens zoen.

Raden.

Henrick Adriaens zoen.
Huybrecht Adriaens zoen.
Iacop Cornelis zoen.
Cornelis Everts zoen.
Symon van Cappelle, Ians zoen.

Anno 1562. *opten* 28. *dach in* Septembris, *is d'een helft vanden Gerechte vernieuwet, te weten, vier in* State *van Schepenen, en drie in* State *van Raide, volgende t' Previlegie vanden Veertigen, ende hebben haren behoirliken Eed gedaen, in handen vanden* Schout, *ende zijn* Stadhouder.

Scepenen.

Mr. Tielman Schoeck, *Heeren* Pieters zoen, fterf, kwam in plaets,
Gijsbrecht van Haerlem, Ians zoen.
Philips Ogiers zoen.
Adriaen van Nifpen, Gerits zoen.
Frans Adriaens zoen.
Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Dirck van Nuyfenburg, Ians zoen.
Wouwrick van Drenckwaert, Heeren willems zoen.
Ian, Ian Elants zoen.
Ido Coel, Heeren *Hugens* zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Adriaen van Tol, Floris zoen.
Huybrecht Adriaens zoen.
Cornelis Everts zoen.
Adriaen de Vet, Pieters zoen.

Anno 1563. *opten* 28. *dach van Septembris, is de helft vande Wet vernyeuwt, te weten, vijf in State van Schepenen, en twee in State van Raden, volgende 't Previlegie van den Veertigen, en hebben hare behoerlicken Eed gedaen, in hande Adriaens van Blyenburch*, Schout *defer* Stede, *en fynen* Stadhouder.

Scepenen.

Philips Ogiers zoen.
Adriaen van Moefyenbroeck, Heeren Goverts zoen.
Arendt *Heyndricx* zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Dirck van Nuyfenborch, Ians zoen.
Wourick van Drenckwaert, Heeren Willems zoen.
Ian, Ian Elants zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburgh, Heeren Adriaens zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Adriaen van Tol, Frans zoen.

Cornelis

Cornelis Claes zoen.
Gijsbrecht Ians zoen.
Adriaen de Vet, Pieters zoen.

Anno 1564. *opten* 28. *dach van* September, *is d'eene helft vande Weth vernieuwet, te weten vier in State van* Schepenen, *ende drie in State van Raide, volgende 't Privilegie van Viertigen ende hebben haren behoirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede, ende zijnen Stedehouder.*

Scepenen.

Jacob Adriaens zoen.
Frans Anthonis zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Adriaen van Moesyenbroeck, Heeren Goverts soen.
Cornelis, Heeren Heynricx zoen.
Aernt Heynricx zoen.
Pieter Muys, Iacobs zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Mr. Adriaen van Blyenborch, Heeren Adriaens zoen.

Raden.

Henrick Adriaens zoen.
Gijsbert Jans zoen.
Iacob Cornelis zoen.
Cornelis Claes zoen.
Simon van Capelle, Ians zoen.

Anno 1565. *opten* 28. *dach van* Septembre, *is d'eene helfte vander Collegie inne Wetten vernieuwet, te weten vijf in State van Schepenen, ende twee in State van Raide, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, ende hebben heurluden behoirliken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenborch, Schout deser Stede.*

Scepenen.

Iacob Adriaens zoen.
Frans Anthonis zoen.
Willem Bucket, Blasius zoen.
Frans Adriaens zoen.
Cornelis, Heeren Henricx zoen.
Gijsbrecht van Haerlem, Jans zoen.
Cornelis van Diemen, Jacobs soen.
Jan van Slingelant, Heeren Ottens zoen.

Ido Coil, Heeren Huygensz. sterf, kwam i[n] zijn plaets, 21. Iuny 1566.
Huybrecht Adriaens zoen.

Raden.

Henrick Adriaens zoen.
Iacop Gijselaer, Cornelis zoen.
Claes de Lange, Cornelis zoen.
Cornelis Everts zoen.
Symon van Cappelle.

Anno 1566. *opten* 28. *dach in Septembris, i[s] d'een helft vander Collegie vander Wett[en] vernieuwet, te weten vier in State van Schepenen, en Drie in State van Raiden, volgende 't Previlegie vanden Viertigen, end[e] hebben horen behoerlicken Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schou[t] deser Stede.*

Scepenen.

Pieter Ogiers zoen.
Frans Adriaens zoen.
Gijsbrecht van Haerlem Ians zoen.
Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Huybrecht Iong, Adriaens soen.
Ian van Slingelant, Heeren Otten zoen.
Ian, Ian Elants zoen.
Adriaen de Vet, Pieters zoen.
Wourick van Drenckwaert, Heeren Willems zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Claes de Lange, Cornelis zoen.
Cornelis Everts zoen.
Cornelis von Beveren., [Heeren] Pietersz.
Boudewyn Heerman.

Anno 1567. *opten* 28. *dach in September, i[s] d'een helft vanden Collegie vander Wett[en] vernieuwt, te weten vijf in State van Schepenen, ende twee in State van Raeden, volgende 't Privilegie vanden Veertigen, end[e] hebben heurluyden Eed gedaen, in hande[n] Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede.*

Scepenen.

Philips Ogiers zoen.
Adriaen van Moesyenbroeck, Heeren Goverts zoen.

Aernt

Aernt Henricx zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Gijsbrecht Ians zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Adriaen de Vet, Pieters zoen.
Wourick van Drenckwaert, Heeren Willems zoen.
Ian, Ian Elands zoen.

Raden.

Frans Moelen.
Cornelis Claes zoen.
Adriaen Koninck, Dirckx zoen.
Cornelis van Beveren, Heeren Iacops zoen.
Boudewijn Heerman.

Anno 1568. opten 28. dach van Septembris, is d'een helft vande Collegie vander Wette vernieuwt, te weten, vier in State van Schepenen, en drie in State van Raden, volgende 't Previlegie vanden Veertigén, ende hebben haer luyden Eed gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede.

Schepenen.

Willem Bucket, Blasius zoen.
Adriaen van Moesyenbroeck, Heeren Goverts zoen.
Cornelis, Heeren Henricx zoen.
Aernt Henricx zoen.
Pieter Muys, Iacops zoen.
Gijsbrecht Ians zoen.
Wouter Barthouts zoen.
Wourick van Steenhuysen, Heeren Cornelis zoen.
Jan van Drenckwaert, Heeren Boudewijns zoen.

Raden.

Cornelis Claes zoen.
Adriaen de Koninck, Dircx zoen.
Wouter Oem, Heer van Papendrecht.
Jan Philips zoen.
Pieter Cool, Huygens zoen.

Anno 1569. opten 28. dach in September, is d'een helft vande Collegie vander Wet vernieuwet, te weten, vijf in State van Scepenen, en twee in Staten van Raiden, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, ende hebben huerluyder Eed gedaen in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede.

Schepenen.

Willem Boucquet, Blasius zoen.
Cornelis Heeren, Henricx zoen.
Gijsbrecht van Haerlem, Ians zoen.
Cornelis van Diemen, Iacobs zoen.
Huybrecht Jonge, Adriaens zoen.
Jan van Slingelant, Heeren Otten zoen.
Wouwrick van Steenhuysen, Heeren Cornelis zoen.
Cornelis van Moesyenbroeck, Heeren Cornelis zoen.
Jan van Drenckwaert, Heeren Boudewijnsz.

Raden.

Claes de Lange, Cornelis zoen.
Cornelis Everts zoen.
Wouter Oem, Heer van Papendrecht, sterf, kwam in plaets, 23. Juny 1570.
Willem Oem, Tielmans zoen, Heer van Papendrecht.
Jan Philips zoen.
Pieter Cool, Huygens zoen.

Anno 1570. opten 28. dach van September, is d'een helft vander Collegie vander Wette vernieuwt, te weten, vier in State van Schepenen, ende drie in State van Raden, volgende het Previlegie vanden Veertigen, en hebben heurluyder Eedt gedaen, in handen Adriaens van Blyenburch, Schout deser Stede.

Scepenen.

Gijsbrecht van Haerlem, Jans zoen.
Cornelis van Diemen, Jacobs zoen.
Huybrecht Jong, Adriaens zoen.
Jan van Slingelant, Heeren Otten zoen.
Wouwrick van Drenckwaert, Heeren willems zoen.
Jan, Jan Elants zoen.
Boudewijn Heerman, Gijsbrechts zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Cornelis van Moesyenbroeck, Heeren Cornelis zoen.

Raden.

Claes de Lange, Cornelis zoen.
Steven Adriaens zoen.
Cornelis Everts zoen.
Cornelis van Beveren, [Heeren] Pietersz.
Willem Oem, Hermans zoen.

Anno 1571. *opten* 28. *dach van September, is d' eene helft vander Collegie vander Wette vernyeuwt, te weten, vijf in State van Schepenen, ende twee in* State *van Raden, volgende het Privilegie vanden Veertigen, ende hebben haren Eed gedaen, in handen Iohans van Drenckwairt, Schout der Stede van Dordrecht.*

Schepenen.

Adriaen van Moesyenbroeck, Heeren Goverts zoen.
Adriaen de Koninck, Dircx zoen.
Aernt Henricx zoen.
Gijsbrecht Jans zoen, Tresorier.
Wouwrick van Drenckwaert, Heeren willems zoen.
Jan, Jan Elants zoen.
Boudewijn Heerman, Gijsbrechts zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Damas, *H*eeren Wouters zoen.

Raden.

Steven Adriaens zoen.
Cornelis Claes zoen.
Cornelis van Beveren, [Heeren] Pietersz.
Willem Oem, Hermans zoen.
Iacob Muys, Pieters zoen.

Anno 1572. *den* 28. *September, is d' een helft vander Collegie vander Wette vernyeuwt, te weten, vier in State van Schepenen, en drie in State van Raden, volgende 't Previlegie vanden Veertigen, ende hebben haren Eed gedaen, in handen Iacobs Muys, Schout der Stede van Dordrecht.*

[Schepenen.]

Ao. *Primo.* Cornelis, *H*eeren *H*enricx zoen.
2. Adriaen van Moisenbroeck, *H*eeren Goverts zoen.
2. Adriaen Dircx zoen Coeninck.
2. Aernt Henricx zoen. [*Obiit*] *hujus loco* is gesurrogeerd,
Ian Adriaens zoen.
2. Gijsbrecht Ians zoen, Tresorier.
1. Michiel van Beveren, Heeren Pietersz.
1. Mr. Ian van Muylwijck, Heeren Fransz.
1. Pieter Cool, Heeren *H*uygens zoen. [*Obiit*] *hujus loco* is gesurrogeerd,
Ian Adriaens zoen, voorsz.

2. Damas [van Gouthoeven] Heeren wouters zoen.

Raiden.

2. Cornelis Claes zoen.
1. Adriaen Pieters zoen Nan.
1. Willem Stoop, Dircx zoen.
2. Iacob Muys, Pieters zoen.
1. Thomas [vanden Honerd] Rochusz.

NOTA.

Opten 16. *December* 1572. *zijn in de plae[ts] van* [Schepenen.]

Adriaen van Moesienbroeck.
Mr. Ian van Muylwijck, en
Damas Wouters zoen, Absenten ofte F[u]gitiven, [gezeyd Glippers,]

Gesurrogeert,

Adriaen van Blienburch, *H*eeren Adriaens[z.]
Iacob Cool, Adriaens zoen, en
Henrick Hoinck, Ottens zoen.

Ende in de plaetse [*van de* Raiden.]

Cornelis Claes zoen, en
Iacob Muys,

Zijn Gesurrogeert,

Adriaen Thonis zoen, Loetering.
Govart Aerts zoen.

Anno 1573. *opten* 28. *Septembris, is d' e[en] helft vander Collegie vander Wette verniewet, als vijf in State van Schepenen, twee in State van Rade, volgende 't Privilegie vanden Veertigen.*

Schepenen.

Ao. *Secundo.* Cornelis, Heeren Henricxz.
1. Cornelis van Diemen, Iacobs zoen.
2. Ian Adriaens zoen.
1. Cornelis Everts zoen.
2. Iacob Cool, Adriaens zoen.
1. Willem, Jan wittens zoen.
1. Mr. Adriaen van Blienborch, [Heere[n]] Adriaens zoen.
2. Michiel van Beveren, *H*eeren Pi[e]ters zoen.
1. Blasius Brouwer, Aernts zoen.

Rade[n].

Raden.

Secund. Adriaen Leutering, Tonis zoen.
. Adriaen Nan, Pieters zoen.
. Willem Stoep, Dircx zoen.
. Adriaen [van Terefteyn] Iobs zoen.
. Thomas [vanden Honerd] Rochusz.

Anno 1574. *den naer leften Septembris, is d'een helft vander Collegie vander Wette vernieuwet, te weten, vier in State van Schepenen, ende drie in State van Raide, volgende 't Privilegie vanden Veertigen.*

Schepenen.

Cornelis van Diemen, Iacobs zoen.
Ian van Wezel, Thomas zoen.
Cornelis Everts zoen.
Willem, Ian wittens zoen.
Balthafar Frans zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburg, Heeren Adriaens zoen.
Ionckhr. Pieter, Heeren Aerts zoen, Ambachts-Heer van Heer-Ians-Dam.
Blafius Brouwer, Aernds zoen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechtsz.

Raden.

Adriaen Henricx zoen de Vlaming.
Gerard van Nifpen, Adriaens zoen.
Adriaen [van Terefteyn] Iobs zoen.
Cornelis Molen, Adriaens zoen.
Steven Dionys zoen.

Anno 1575.

Schepenen.

Ian van Wefel, Thomas zoen.
Balthafar Frans zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Ionckhr. Pieter, Heeren Aernts zoen, Ambochts-Heer van Heer-Jans-Dam.
Ian [Hallincg] Pouwels zoen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechts zoen.
Cornelis, Frans Wittens zoen.
Willem de Jonge, willems zoen.
Ian Brouwer, Aernts zoen.

Raden.

Adriaen Leutering, Anthonis zoen.
Adriaen de Vlaminck, Heynricx zoen.
Govert van Beamont, Jans zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Steven Dionys zoen.

Anno 1576.

Schepenen.

Jan Croefwijck, Heeren Cornelis zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Iacob Coel, Adriaens zoen.
Willem Stolck, [moet Stoep zijn] Dircxz.
Jan [Hallincg] Pouwels zoen.
Cornelis Frans Wittens zoen.
Gerit van Nifpen, Heeren Adriaens zoen.
Willem de Jonge, willems zoen.
Jan Brouwer, Arends zoen.

Raden.

Adriaen Leutering, Anthonis zoen.
Govert van Beamont, Jans zoen.
Willem Dionys zoen.
Pieter Jans zoen.
Thomas [vanden Honerd] Rochus zoen.

Anno 1577.

Schepenen.

Cornelis van Diemen, Jacobs zoen.
Cornelis Everts zoen.
Willem, Jan Wittens zoen.
Gerit van Nifpen, Heeren Adriaens zoen; kwam in plaets,
Ian Adriaens Cruyenier.
Ian Croefwijck, Heeren Cornelis zoen.
Mr. Adriaen van Blyenburch, Heeren Adriaens zoen.
Iacob Coel, Adriaens zoen.
Willem Stolck, Dircks zoen.
Ian Adriaens zoen, Lakenkoper, fterf, kwam in plaets, 16. Ianuary 1578.
Blafius Brouwer, Arents zoen.

Raden.

Adriaen [van Terenfteyn] Iobs zoen.
Willem Dionys zoen.
Iacob van Beveren.
Thomas [vanden Honerd] Rochusz.
Pieter Ians zoen.

Anno 1578.

Schepenen.

Cornelis van Diemen, Iacobs zoen.
Cornelis Everts zoen.

Willem, Ian wittes zoen.
Balthasar Frans zoen.
Ian Adriaensz. Cruyenier, *Subrogati in locum Gerardi à Nispen defuncti.*
Mr. Adriaen van Blienborch, Heeren Adriaens zoen.
Ionckhr. Pieter van Heer-Ians-Dam, Heeren Aernts zoen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechtsz.
Ian Wenssen, Adriaens zoen.

Raden.

Adriaen de Vlaming, Henricx zoen.
Iacob van Beveren.
Adriaen [van Terensteyn,] Iobs zoen.
Cornelis Mole, Adriaens zoen.
Adriaen Ians zoen, Lakenkoper.

Anno 1579.

Schepenen.

Huybert Iong, Adriaens soen.
Balthasar Frans soen.
Ionckhr. Pieter van Heer Ians-Dam, Heeren Aernts soen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Flipsz.
Ian [Hallincg] Pouwels soen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsberts soen.
Ian Brouwer, Aernts soen.
Ian Wenssen, Adriaens soen.
Cornelis, Frans wittes soen.

Raden.

Adriaen de Vlaminck, Henricx zoen.
Adriaen Leutering, Thonis soen.
Cornelis Mole, Adriaens soen.
Adriaen Ians soen, Lakenkoper.
Wouter van Crayesteyn.

Anno 1580.

Schepenen.

Huybert Iong, Adriaens soen.
Ian Croeswijck, Heeren Cornelis soen.
Iacob Koel, Adriaens soen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Henrick, Heeren Cornelis soen.
Ian [Hallincg] Pouwels soen.
Cornelis, Frans Wittes soen.
Willem de Ionge, Willems soen.
Ian Brouwer, Arents zoen.

Raden.

Adriaen de Leutering, Anthonis soen.
Claes Ians soen, Cruyenier.
Pieter Ians soen, Lakencoper.
Meynart van Segwaert, Bartholomeus soe[n]
Wouter van Crayesteyn.

Anno 1581.

Schepenen.

Willem, Ian wittens soen.
Ian Adriaens Cruyenier.
Ian Croeswijck, Heeren Cornelis soen.
Iacob Coel, Adriaens soen.
Mr. Adriaen van Blyenburg, Heeren Adr[i]aens soen, sterf, kwam in plaets, 28. Me[i] 1582.
Cornelis van Blyenburg, [Heeren] Adr[i]aens zoen.
Govert van Beaumont, Ians soen.
Adriaen [van Terensteyn] Iobs soen.
Henrick, Heeren Cornelis zoen.
Willem de Ionge, Willems soen.

Raden.

Adriaen Ians soen, Backer.
Claes Ians soen, Cruyenier.
Pieter Ians soen, Laeckencooper.
Henrick van Nispen.
Meynaert van Segwaert.

Anno 1582.

Schepenen.

Willem, Ian Wittens soen.
Ian Adriaens zoen, Cruyenier.
Balthasar Frans soen.
Cornelis van Blyenburg, Heeren Adriaensz
Iacob van Beveren, Heeren Pieters soen.
Govert van Beaumont, Ians soen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechtsz.
Adriaen [van Terensteyn] Iobs soen.
Ionckhr. Iohan vander Myle, Heere[n] Arents soen.

Raden.

Adriaen Ians zoen, Corencoeper.
Henrick van Nispen, Adriaens soen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems soen.
Adriaen Ians soen, Lakencoper.

Anno

Anno 1583.

Schepenen.

Hubrecht Jong, Adriaens soen, sterf, kwam in plaets,
Nicolaes van Wezel, [Heeren] Jans soen.
Balthasar Frans soen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Jacob van Beveren, Heeren Pieters zoen.
Jan [Hallincg] Pouwels zoen.
Jonckhr. Jan van der Myle, Heeren Arentsz.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechtsz.
Thomas vanden Hoenert, Rochus soen.
Jan Brouwer, Arents soen.

Raden.

Adriaen de Vlaminck, Henricx zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems soen.
Haddeman Joostens soen.
Adriaen Ians soen, Laeckecoeper.

Anno 1584.

Schepenen.

Adriaen Dircx zoen.
Jacob Coel, Adriaens zoen.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Jonckhr. Pieter van Heer-Ians-Dam, Heeren Arends soen.
Jan [Hallincg] Pouwels zoen.
Cornelis, Frans Wittens soen.
Thomas vanden Hoenaert, Rochus soen.
Niclaes van Wesel, Heeren Ians soen.
Jan Brouwer, Aernts soen.

Raden.

Adriaen de Leutering, Anthonis soen.
Adriaen de Vlaminck, Henricx soen.
Cornelis Brouwer, Gijsberts soen.
Haddeman Ioostens soen.
Meynart van Segwaert.

Anno 1585.

Schepenen.

Adriaen Dircx soen.
Jan Croeswijck, Heeren Cornelis zoen.
Jacob Coel, Adriaens zoen.
Jonckhr. Pieter van Heer-Ians-Dam, Heeren Arents soen
Govert van Beaumont, Ians soen.
Adriaen [van Teresteyn] Iobs zoen.
Cornelis, Frans Wittens zoen.
Willem de Ionge, Willems zoen.
Henrick van Nispen, Heeren Adriaenz.

Raden.

Adriaen Leutering, Anthonis zoen.
Cornelis Syberts zoen.
Adriaen Repelaer, Thonis zoen.
Wouter van Crayesteyn.
Meynert van Segwaert.

Schepenen *des Iaers* 1586.

Ian Croofwjick, Heeren Cornelisz.
Govert van Beamont, Ians zoen.
Cornelis van Blyenburg, Heeren Adriaensz.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechts soen.
Adriaen [van Teresteyn] Iobs zoen.
Willem de Ionge, willems zoen.
Adriaen Adriaens zoen, Laken koper.
Henrick van Nispen, Heeren Adriaens soen.
Cornelis de Vries, willems zoen.

Raden.

Adriaen Ians zoen, Coren coper.
Cornelis Jacobs zoen, Boghemaker.
Jacob, Frans Witttens zoen.
Wouter van Crayesteyn.
Adriaen Repelaer, Thonis zoen.

Schepenen, *ingaende Michaelis Anno* 1587.

Ian Adriaens zoen, Cruyenier.
Cornelis van Blyenburch, Heeren Adriaensz.
Dirck [van Beverwijck] *H*eeren Philipsz.
Ian [*H*allincg] Pouwels zoen.
Cornelis van Schaerlaken, Gijsbrechts soen.
Aeriaen, Heeren Ians zoen, Laken coper.
Cornelis de Vries, Willems zoen. Tresorier.
Ian Brouwer Arent zoen.
Thomas de Wit, *H*eeren willems zoen.

Raden.

Adriaen Ians zoen, Corencoper.
Cornelis Iacobs soen, Boghemaker.
Adriaen Cornelis soen.
Iacob, Frans Wittens soen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis soen, Rentmeester van Zuyd-Holland.

Schepenen, *ingaende Michaelis, Anno* 1588.

Ian Adriaens zoen, Cruyenier.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Cornelis Syberts ſoen.
Cornelis Moele, Adriaens ſoen.
Ian [Hallincg] Pouwels ſoen.
Thomas vanden Hoonaert, Rochus ſoen, Ontfanger.
Adriaen Brands, Ians ſoen, ſterf, kwam in zijn plaets,
Dr. Adriaen 't Iong.
Ian Brouwer, Arents zoen.
Thomas de Wit, Heeren Willems zoen.

Raden.

Cornelis Aerts ſoen, Vleyshouwer.
Meynaert van Segwaert, Bartholomeusz.
Adriaen Cornelis ſoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis ſoen, Rentmeeſter van Zuyd-Holland.
Pieter Cool, Heeren Iacobs ſoeu.

Schepenen en Raden, *beginnende a die Michaelis, in 't zelve* Iaer, *de Anno* 1589.

Ian Krooswijck, Heeren Cornelis ſoen.
Govert van Beamont, Ians ſoen.
Adriaen de Leutering, Anthonis zoen, ſterf in April 1590. kwam in plaets,
Adriaen [van Tereſteyn] Iobs ſoen.
Cornelis Molen, Adriaens ſoen.
Thomas vanden Hoonaert, Rochus ſoen.
Willem de Iong, Willems ſoen.
Wouter van Crajeſteyn, Boudewijns ſoen.
Cornelis Brouwer, Syberts ſoen.
Dr. Adriaen 't Iong, *in loco poſt de* Brandis Ianſſe, *defuncti.*

Raden.

Cornelis Aerts ſoen, Vleyshouder.
Meynard van Zegwaerd, Bartholomeusz.
Ian Boudewijns ſoen, Glaesmaker.
Adriaen Repelaer, Anthonis ſoen.
Pieter Kool, [Heeren] Iacobs ſoen.

Schepenen en Raden, *beginnende van Michaelis aff, Anno* 1590.

Ian Krooswijck, *Heeren* Cornelis zoen.
Govert van Beamont, Ians ſoen.
Adriaen [van Tereſteyn] Iobs ſoen.
Adriaen, *Heeren* Ians ſoen, Lakenkoper.
Willem de Ionge, Willems ſoen, I*dem p. Conſul.*
Henrick van Niſpen, Heeren Adriaens ſoen.
Cornelis de Vries, willems ſoen.
Iacob, Frans wittens ſoen.
Wouter van Kraeyeſteyn, Boudewijns ſoen.

Raden.

Adriaen Ians ſoen, Corenkooper.
Ian Boudewijns ſoen, Glazemaker.
Matthijs Gerits ſoen, Zeylmaker.
Adriaen Repelaer, Anthonis ſoen.
Arent Dammert.

Schepenen, *ingaende Michaelis* 1591.

Ian Adriaens zoen, Cruydenier.
Adriaen, Heeren Ians ſoen.
Henrick van Niſpen, Heeren Adriaens ſoen.
Cornelis de Vries, willems ſoen.
Adriaen Cornelis ſoen, Theſaurier.
Ian Brouwer, Arents ſoen.
Thomas de Wit, Heeren Willems ſoen.
Iacob, Frans wittens ſoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis ſoen.

Raden.

Adriaen Ians ſoen, Corencoper.
Cornelis Iacobs ſoen, Boogmaker.
Cornelis Aerts zoen, Pontgaerder.
Mathijs Gerits ſoen, Zeylmaker.
Arent Dammert.

Schepenen, *ingaende Michaelis, Anno* 1592.

Ian Adriaens ſoen, Cruydenier.
Cornelis Molen, Adriaens ſoen.
Thomas vanden Hoenart, Rochus ſoen, Ontfanger.
Adriaen Cornelis ſoen, Theſaurier.
Nicolaes van Weſel, Heeren Ians ſoen.
Ian Brouwer, Arents ſoen.
Thomas de Wit, Heeren willems ſoen.
Willem van Beveren, Heeren Cornelis ſoen, Rentmeeſter.
Dr. Adriaen van Blyenburg, Heeren Adriaens ſoen, ſterf, kwam in plaets, 22. December 1592.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.

Raden.

Cornelis Iacobs ſoen, Boogmaker.
Adriaen van Duynen, Ians ſoen.

Corne-

Cornelis Aerts ſoen, Pontgaerder.
Pieter Cool, Iacobs ſoen.
Willem de Ionge, Cornelis zoen.

Schepenen, *ingaende Anno* 1593.

Nicolaes Ians ſoen, Cruydenier.
Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Govert van Beamont, Ians ſoen.
Cornelis Molen, Adriaens ſoen.
Thomas vanden Hoonard, Rochus ſoen.
Nicolaes van Wezel, Heeren Ians ſoen.
Meynard van Zegwaert, Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis ſoen.
Wouter, *H*eere van Crayeſteyn, en Wulven.

Raden.

Ian Schoonhout, Boudewijns ſoen.
Adriaen van Duynen, Ians ſoen.
Cornelis Ians ſoen, Capiteyn.
Pieter Kool, Iacobs ſoen.
Willem de Ionge, Cornelis zoen.

Anno 1594.

Schepenen.

Govert van Beaumont, Ians zoen.
Adriaen [van Tereſteyn] Iobs zoen.
Adriaen, Heeren Ians zoen, Lakenkoper.
Cornelis de Vries, Willems zoen.
Wouter, Heere van Crayeſteyn, en Wulven.
Nicolaes Ians zoen, Cruydenier.
Meynard van Segwaert, Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.
Adriaen Ians zoen, Corencoper.

Raden.

Ian Schoonhout, Boudewijns zoen.
Mathijs van Aſperen, Gerits zoen.
Arent Dammert.
Cornelis Ians zoen, Capiteyn.
Willem van Liesveld.

Schepenen, *ingaende Michaelis* 1595.

Adriaen [van Tereſteyn] Iobs zoen, Burgermeeſter van 't Gerecht.
Ian Brouwer, Arents zoen.
Adriaen, *H*eeren Ians zoen, Ontfanger.
Cornelis de Vries, willems zoen.
Thomas de Wit, *H*eeren willems zoen.
Iacob, Frans wittens zoen.
Adriaen Cornelis zoen, Treſorier.
Cornelis Iacobs zoen, Boogmaker.

Raden.

Mathijs van Aſperen, Gerits zoen.
Arend Dammert.
Willem van Liesveld.
Cornelis Backer, Jacobs zoen.
Gerard van Blyenburg, Adriaens zoen.

Schepenen, *ingaende Michaelis* 1596.

Dirck [van Beverwijck] Heeren Philipsz.
Ian Brouwer, Aernts zoen.
Nicolaes van Wezel, *H*eeren Ians zoen.
Thomas de Wit, Heeren Willems zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Iacob, Frans Wittens zoen.
Adriaen Cornelis zoen, Treſorier.
Cornelis Iacobs zoen, Boogmaker, ſterf den 26. September, by Schepenen en Raedt opten 5. October 1596. Gekoren Iacob van Diemen, *H*eeren Cornelis ſoen.
Willem de Ionge, Cornelis zoen, Treſorier.

Raden.

Cornelis Aerts zoen, Vleyshouwer.
Adriaen van Duynen, Ians zoen.
Cornelis Back, Iacobs zoen.
Gerit van Blienborch, Adriaens zoen.
Adriaen Roerom, Cornelis zoen.

Achten.

Gecoren by ſijne Exellentie, den eerſten Novembris 1596.

Goris Maertens zoen.
Pieter Nan, Aerts zoen.
Iacob Anthonis zoen.
Ian Iooſtens zoen.
Pieter van Beveren, Cornelis zoen.
Iacob van Blienborch, Adriaens zoen.
Huych Repelaer, Anthonis zoen.
Leonardt Siberts zoen.

Schepenen, *ingaende Michaelis Anno* 1597.

Dirck [van Beverwijck] *H*eeren Philipsz.
Balthaſar Frans zoen.
Govert van Beaumont, Ians zoen.
Niklaes van Weſel, Heeren Ians zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens ſoen.
Niklaes Ians ſoen, Cruydenier.

Meynard van Segwaerd ,Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.
Willem de Ionge , Cornelis zoen , Treſorier Sterf, kwam in plaets,
Mr. Rochus van den *H*oonaert, *H*eeren Thomas zoen.

Raden.

Cornelis Aerts zoen , Vleysbouder.
Adriaen van Duynen , Ians zoen.
Adriaen Roerom , Cornelis zoen.
Goris Maertens zoen.
Jacop Anthonis zoen.

Schepenen , *ingaende Ipſo die Michaelis , Anno* 1598.

Cornelis de Vries , Willems zoen , Burgermeeſter vant Gerecht.
Balthaſar Frans zoen.
Govert van Beaumont, Ians zoen , kwam in plaets,
Cornelis Syberts zoen Brouwer.
Wouter, *H*eere van Crayeſteyn en Wulven.
Niklaes Ians zoen, Cruydenier.
Meynert van Segwaert, Bartholomeus ſoen.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.
Adriaen Ians zoen, Corencoper, ſterf, in plaets by mijn *H*eeren van den Gerechte Geſurrogeerd,
Adriaen, Heeren Ians zoen, Ontfanger van de Gemeene Middelen.
Willem van Liesveld, Aerts zoen.

Raden.

Aernt Dammert.
Cornelis Aerts ſoen, Pondgaerder.
Cornelis Both , Ians zoen, Capiteyn.
Goris Martens zoen.
Iacob Anthonis ſoen.

Schepenen , *ingaende Ipſo die Michaelis , Anno* 1599.

Cornelis de Vries , willems zoen , Burgemeeſter van 's *H*eeren wegen.
Adriaen [van Tereſteyn[Iacobs zoen.
Adriaen, *H*eeren Ians zoen.
Wouter van Crayeſteyn[Heere van Wulven]
Adriaen Cornelis zoen, Treſorier.
Iacob van Diemen, *H*eeren Cornelis zoen.
Willem van Liesvelsd, Aerts zoen.
Matthijs van Aſperen , Gerits zoen.
Gerard van Blyenburg Heeren Adriaensz.

Raden.

Ian Schoonhout, Bouwens zoen.
Arend Dammert.
Cornelis Aerts zoen, Pontgaerder.
Cornelis Bot, Ians zoen.
Cornelis Back, Iacobs zoen.

Schepenen , *Anno* 1600. *ingaende ipſo die Michaelis.*

Dirck [van Beverwyck] Heeren Philipsz.
Adriaen [van Tereſteyn] Iobs zoen.
Cornelis Meulen, Adriaens zoen.
Iacob Frans Wittens zoen, Treſorier.
Adriaen Cornelis zoen.
Iacob van Diemen, Heeren Cornelis zoen.
Matthijs van Aſperen ,Gerits zoen.
Gerard van Blyenburg, Heeren Adriaensz.
Mr. Rochus vanden Honert, Heeren Thomas zoen.

Raden.

Ian Schoonhout, Bouwens zoen.
Cornelis Back, Iacobs zoen.
Adriaen Roerom, Cornelis zoen.
Boudewijn Koninck.
Cornelis van Beveren.

Schepenen , *Anno* 1601. *ingaende Ipſo die Michaelis.*

Dirck [van Beverwyck] Heeren Philipsz.
Thomas de Wit , Sterf, in zijn plaets , Geſurrogeerd,
Cornelis Zyberts zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Iacob Frans Wittens , Treſorier.
Niklaes Ians zoen , Cruydenier.
Adriaen Repelaer , Anthonis zoen.
Meynert van Segwaert , Heeren Bartholomeus zoen.
Mr. Rochus vanden Honert Heeren Thomas zoen.

Raden.

Adriaen Roerom , Cornelis zoen.
Iacob Anthonis zoen.
Boudewyn Koninck.
Cornelis van Beveren.
Cornelis Bot , Adriaens zoen.

Schepe-

Anno 1602.

Schepenen, *ingaende Ipso die Michaelis*.

ldriaen, *Heeren* Ians zoon.
;ornelis de Vries, willems zoon, sterf, kwam in plaets, by Surrogatie van Schepenen en Raden, den 11. Augusti 1603.
Willem van Liesveld, [Aerts zoon.]
Vouter van Crayesteyn.
;ornelis Syberts zoon.
Jiclaes Jans zoon, Cruydenier.
leynart van Zegwaert, Heeren Bartholomeus zoon.
.driaen Repelaer, Anthonis zoon.
;oris Maertens zoon, Tresorier.
lr. Pouwels van Asperen.

Raden.

.rend Dammert, [Arends zoon.]
ornelis Bot, Jans zoon.
:cob Anthonis zoon.
ornelis Bot, Adriaens zoon.
ieter Nan, Aerts zoon.

Anno 1603.

Schepenen, *ingaende Ipso die Michaelis*.

driaen [van Teresteyn] Jobs zoon, sterf, kwam in plaets, by Surrogatie, Huygh Repelaer, Anthonis zoon.
driaen, Heeren Jans zoon, Ontfanger.
'outer van Crayesteyn.
iclaes van Wesel, Heeren Ians zoon.
cob van Diemen, Heeren Cornelis zoon.
'illem van Liesveld, Aerts zoon.
erard van Blyenburg, Heeren Adriaensz.
r. Pouwels van Asperen, Heeren Mathijsz.
ornelis Back, Iacobs zoon.

Raden.

rent Dammert, [Arends zoon.]
ornelis Bot, Ians zoon, Tresorier van de Reparatien.
eter Nan, Aerts zoon.
cob van Blyenburg, Penningmeester van den Alblasserwaert.
:nard [vanden Hatert] Syberts zoon.

Anno 1604.

Schepenen, *ingaende Ipso die Michaelis*.

cob van Diemen, Heeren Cornelis zoon.
ornelis Moelen, Adriaens zoon.
Niclaes van Wezel, Heeren Ians zoen.
Iacob, Frans Wittens zoon.
Matthijs van Asperen, Gerits zoon.
Gerard van Blyenburg, Heeren Adriaensz. sterf 31. Iuly, kwam in plaets, by Surrogatie, 8. Augusti 1605.
Mr. Françoys vander Burch, [Iohansz.]
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Huyg Repelaer, Anthonis zoon.
Boudewijn Koninck.

Raden.

Cornelis van Beveren, [*Heeren* Iacobsz.]
Iacob van Blyenburg.
Lenard [vanden Hatert] Zyberts zoon.
Niclaes de Wit, Willems zoon.
Pouwels Adriaens zoon.

Anno 1605.

Schepenen, *ingaende ipso die Michaelis*.

Cornelis Moelen, Adriaens zoon.
Iacob, Frans Wittens zoon.
Cornelis Zyberts zoon.
Claes Ians zoon, Cruydenier.
Meynard van Zegwaerd, Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Matthijs van Asperen, Gerits zoon.
Goris Maertens zoon, Tresorier.
Boudewijn Koninck.

Raden.

Cornelis van Beveren, [*Heeren* Iacobsz.]
Iacob Anthonis zoon.
Cornelis Bot, Adriaens zoon.
Niclaes de Wit, Willems zoon.
Pouwels Adriaens zoon.

In 't Iaer 1606. *Ipso die Michaelis, is de helft van 't Gerecht vernyeuwt, volgende 't Privilegie vanden Veertigen, ende zijn dese naervolgende Personen.*

Schepenen.

Cornelis Syberts zoon.
Wouter van Crayesteyn, Heere tot Wulven.
Niclaes Ians zoon, Cruydenier.
Meynert van Segwaert, Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Willem van Liesveld, Aerts zoon.
Goris Maertens zoon.

 Mr. Pou-

Mr. Pouwels van Asperen, Heeren Mathijs zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon, Tresorier.

Raden.

Arend Dammert, [Arends zoon.]
Iacob Anthonis zoon.
Cornelis Bot, Adriaens zoon.
Pompejus de Roovere.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.

Anno 1607.

Schepenen en Raden, *ingaende ipso die Michaelis.*

Wouter van Crayesteyn, Heere tot Wulven.
Willem van Liesveld, Aerts zoon.
Mr. Pouwels van Asperen, Heeren Mathijs zoon.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon, Tresorier.
Iacob van Blyenburg, Heeren Adriaensz.
Lenart [vanden Hatert] Sybertsz. Tresorier.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynarts zoen.

Raden.

Arent Dammert, [Arends zoon.]
Pompejus de Roovere, [Iacobs zoon.]
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.
Cornelis van Beaumont, [Goverts zoon.]
Thomas vanden Honert.

Anno 1608.

Schepenen ende Raden, *aengaende ipso die Michaelis.*

Cornelis Moelen, Adriaens zoon.
Matthijs van Asperen, Dijck-graef vanden Alblasserwaerd.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Boudewijn Koninck.
Huyg Repelaer, Anthonis zoon.
Iacob van Blyenburg, Heeren Adriaensz.
Lenard vanden Hatert, Zyberts zoon.
Mr. Bartholomeus van Zegwaerd, Heeren Meynarts zoon.

Cornelis van Beveren, [Heeren Iakobsz.]

Raden.

Niclaes de Wit, Willems zoon.
Pouwels Adriaens zoon.
Cornelis van Beaumont, Goverts zoon.
Thomas vanden Honert.
Symon van Gesel, Cornelis zoon.

Anno 1609.

Schepenen ende Raden, *aengaende ipso di[e] Michaelis.*

Cornelis Muelen, Adriaens zoen.
Mathijs van Asperen, Dijck-graef vande[n] Alblasser-waerd, sterf, kwam in plaets, by Surrogatie van Schepenen en Raden, Cornelis Zyberts zoon.
Niclaes Ians zoon, Cruydenier.
Meynert van Segwaert, Bartholomeusz.
Henrick van Nispen, Heeren Adriaens zoon.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Boudewijn Koninck.
Cornelis van Beveren, Heeren Iacobs zoon.
Anthoenis Elinck, Anthoenis zoon.

Raden.

Niclaes de Wit, Willems zoon.
Pouwels Adriaens zoon.
Simon van Gesel, Adriaens zoon.
Cornelis Mesjan, Ians zoon.
Dirck Clootwijck, Iacobs zoon.

Anno 1610.

Schepenen ende Raden, *ingaende ipso di[e] Michaelis.*

Wouter van Crayesteyn.
Iohan Brouwer.
Henrick van Nispen.
Iacob, Frans Wittens zoon.
Nicolaes Ians zoon, Kruydenier.
Meynart van Zegwaert, Bartholomeusz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Goris Maertens zoon.
Anthoenis Elinck, Anthoenis zoon.

Raden.

Iacob Anthonis zoon.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.
Cornelis Mesjan, Ians zoon.
Dirck Clootwijck, Iacobs zoon, kwam i[n] plaets,
Arent Dammert, [Arents zoon.]
Aert Koil, sterf, kwam in plaets,
Pompeius de Roovere, [Iacobs zoon.]

Anno 1611.

Schepenen ende Raden, *ingaende ipso die Michaelis.*

Wouter van Crayesteyn, [Wouters zoon.]
Iohan Brouwer, sterf 31. October 1611. kwam in plaets,
Ian de Wit, Willems zoon.
Iacob, Frans Wittens zoon.
Goris Maertens zoon.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon.
Hugo Repelaer, [Anthonis zoon.]
Leonart vanden Hatert, Zyberts zoon.
Mr. Iohan vander Wolde, [Hermans zoon.]

Raden.

Iacob Anthonis zoon.
Pompejus de Roovere, [Iacobs zoon.]
Cornelis van Teresteyn, [Heeren] Adriaens zoon.
Roelof Francken.
Ian Adriaens zoen.

Anno 1612.

Schepenen ende Raden, *ingegaen die Michaelis.*

Mr. Pouwels van Asperen, Heeren Matthijs zoon, door de beroepinge deszelfs tot Raad inden *H*oogen Rade in Hollant, is in zijn plaetze Gesurrogeerd,
Mr. Bartholomeus van Zegwaert, *Heeren* Meynerts zoen, 1613. Martii 16.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon, Oud Tresorier.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Lenard vanden Hatert, Zyberts zoon, Tresorier.
Cornelis van Beveren, Heeren Iacobs zoon.
Mr. Iohan vanden Wolde, [*H*ermans zoon.]
Nicolaes de Wit, Heeren Willems zoon.
Willem van Kroofwijck, Heeren Ians zoon.

Raden.

Cornelis van Beaumont, Heeren Govertsz.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon.
Roelof Francken.
Jan Adriaens zoon, Corencooper.
Cornelis Banen, Cornelis zoon.

Anno 1613.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Nicolaes Jans zoon, Cruydenier.
Henrick van Nispen, Heeren Adriaensz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Françoys vander Burch, Jans zoon.
Mr. Bartholomeus van Zegwaert, Heeren Meynerts zoon.
Cornelis van Beveren, Heeren Jacobs zoon.
Nicolaes de Wit, Heeren Willems zoon.
Willem van Croofwijck, Heeren Jansz.
Arend Dammert, Aernds zoon.

Raden.

Pouwels Adriaens zoon, Backer.
Cornelis van Beaumont, Heeren Govertsz.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon.
Cornelis Mesjan, Jans zoon.
Cornelis Banen, Cornelis zoon.

Anno 1614.

Schepenen, *ingaende die Michaelis.*

Nicolaes Jans zoon, Cruydenier.
*H*enrick van Nispen, Heeren Adriaensz.
Jacob, Frans Wittens zoon, Oud Tresorier.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Goris Maertens zoon, Oud Tresorier.
Jan de Wit, Heeren Willemsz. Tresorier.
Mr. Françoys vander Burch, Jans zoon.
Arend Dammert, Arends zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Jans zoon.

Raden.

Iacob Anthonis zoon, Wijncooper.
Paulus Adriaens zoon, Backer.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.
Cornelis Ians zoon Mes.
Mr. Coenraed Ruys, Niclaes zoon.

Anno 1615.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Iacob, Frans Wittens zoon, Oud Tresorier.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon, Dijck-graef van den Alblasserwaert.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon, Brouwer.
Ian de Wit, Heeren Willems zoon, Tresorier.
Mr. Iohan vander Wolde, Hermans zoon.

 Mr. Her-

Mr. Herman Hallincg, Heeren Ians zoon.
Pompejus de Roovere, [Iacobs zoon.]
Mr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.

Raden.

Iacob Anthonis zoon, Wiincooper.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.
Ian Adriaens zoon, Corencoper.
Mr. Coenraed Ruys Niclaes zoon.
Aelwijn Pieters zoon, Ontfanger.

Anno 1616.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Cornelis Back, Iacobs zoon.
Cornelis Bot, Ians zoon, Dijck-graef van den Alblasserwaerd.
*H*ugo Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, [Heeren] Meynerts zoon.
Cornelis van Beveren, *H*eeren Iacobs zoon.
Mr. Iohan vander Wolde, [Hermans zoon.]
Nicolaes de Wit, Heeren Willems zoon.
Willem van Kroofwijck, Heeren Ians zoon.
Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.

Raden.

Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.
Ian Adriaens zoon, Corencooper.
Aelwijn Pieters zoon, Ontfanger.
Willem vander Loo, [Iooftens zoon.]
Mr. Adriaen van Blyenburg, Waerdeyn van de Munte.

Anno 1617.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon, Ontfanger van de Licenten.
Mr. Françoys vander Burch, Ians zoon.
Mr. Bartholomeus van Zegwaert, Heeren Meynerts zoon.
Cornelis van Beveren, *H*eeren Iacobs zoon.
Nicolaes de Wit, *H*eeren Willems zoon.
Willem van Kroofwijck, Heeren Ians zoon.
Paulus Adriaens zoon.
Maerten de Bouffkens, Cornelis zoon.
Melchior vanden Brouck, Anthonis zoon.

Raden.

Thomas vanden *H*onerd, Pieters zoon.
Cornelis Mes, Ians zoon.
Cornelis Banen, Cornelis zoon.
Willem vander Loo, [Iooftens zoon.]
Mr. Adriaen van Blyenburch, Waerdeyn van de Munte.

Anno 1618.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Iacob, Frans Wittens zoon.
Mr. Francoys vander Burch, Ians zoon.
Iohan de Wit, Willems zoon, Tresorier.
Mr. *H*erman *H*allincg, Heeren Ians zoon.
Pompejus de Roovere, Iacobs zoon.
Paulus Adriaens zoon, Backer.
Maerten de Bouffkens, Cornelis zoon.
Melchior vanden Brouck, Lakenkoper.

Raden.

Iacob Anthonis zoon, Wijncooper.
Cornelis Mes, Ians zoon.
Roelof Francken, Dircx zoon.
Cornelis Banen, Cornelis zoon.
Iohan van Beaumont, Heeren Govertsz.

Anno 1619.

Schepenen, *ingegaen die Michaelis.*

Iacob, Frans Wittens zoon.
Cornelis Back, Iacobs zoon.
*H*ugo Repelaer, Anthonis zoon.
Iohan de Wit, *H*eeren Willems zoon.
Mr. *H*erman *H*allincg, *H*eeren Ians zoon.
Pompejus de Roovere, [Iacobs zoon.]
Mr. Michiel van Crayesteyn, *H*eeren Wouters zoon.
Cornelis van Teresteyn, *H*eeren Adriaensz.
Aelwijn Pieters zoon, Ontfanger.

Raden.

Iacob Anthonis zoon, Wijncooper.
Roelof Francken, Dircx zoon, Wijncooper.
Ian Adriaens zoon, Corencooper.
Ian van Beaumont, *H*eeren Goverts zoon.
Dirck vanden *H*onerd, Pieters zoon.

Anno 1620.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Dr. Arend Muys van Holy, Heeren Iacobsz.
Cornelis Back, Iakobs zoon.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Cornelis van Beveren, Heeren Jakobs soon.
Nicolaes de Wit, Heeren willems zoon.
Dr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Cornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.
Alewyn Pieters zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis.

Raden.

Jan Adriaens soon, Corencooper.
Willem vander Loo, Ioostens zoon.
Dirck vanden Hoonert, Pieters zoon.
Sybert van Slingelant.
Mr. Dingman de Vries, [Heeren Kornelisz.]

Anno 1621.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Dr. Arend Muys van Holy, Heeren Iacobsz.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Francoys vander Burch, Iohans soon.
Mr Bartholomeus van Segwaerd, Heeren Meynerts zoon.
Cornelis van Beveren, Heeren Iacobs soon.
Nicolaes de Wit, Heeren Willems zoon.
Pouwels, Heeren Adriaens zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis soen.
Mr. Matthijs Berck, Heeren Iohans soen.

Raden.

Thomas vanden Honerd, Pieters zoen.
Willem vander Loo, Joostens zoon,
Sybert van Slingeland.
Mr. Dingman de Vries, [Heeren Kornelisz.]
Francoys [van Halewyn] Alewyns zoon.

Anno 1622.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon, Sterf, kwam in plaets,
Cornelis van Beveren, Heeren Willemsz.
Mr Francoys vander Burch, Iohans zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynerts soon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Ians zoon.
Pouwels, Heeren Adriaens zoon.
Maerten de Bouffkens, Cornelis soon.
Melchior vanden Brouck, Anthonis zoon.
Mr. Mathijs Berck, Heeren Iohans soon. werd Secretaris, kwam in plaets, by Surrogatie van Schepenen en Raden,
Johan Berck, Dirx zoon.
Roelof Francken, Dircx zoon.

Raden.

Thomas vanden Honaert, Pieters zoon.
Cornelis Banen, Cornelis soon.
Francoys [van Halewyn] Alewyns zoon.
Thomas Cornelis soen.
Pieter Brandwijck Aerts zoon, [Vry-Heer van Block-Land]

Anno 1623.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Cornelis Back Jacobs zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Ians zoon.
Maerten de Bouffkens, Cornelis zoon.
Melchior vanden Brouck, Anthonis zoon.
Aelwyn Pieters zoon, Ontfanger vande Gemeene Middelen.
Roelof Francken, Dircks zoon.
Mr. Adriaen van Blyenburg, Heeren Iacobs zoon, Waerdyen van de Gravelijckheyts Munte.
Hr. Johan Berck, Ridder, en Ambassadeur &c.
Michiel Pompe, Pieters zoon, Tresorier van Fabrique.

Raden.

Cornelis banen, Cornelis zoon, Sterf, kwam in plaets, by Surrogatie,
Iacob vanden Cornput, [Henricks soon,
Dirck vanden Honerd, Pieters zoon.
Thomas Cornelis zoon.
Pieter Brandwijck, Aerts zoon, [Vry-Heer van Block-Land.]
Jacob van Mewen, [&c. Johans zoon.]

Anno 1624.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Cornelis Back, Jacobs zoon.
Cornelis van Beveren, Heeren Jacobs zoon.
Mr. Johan vander Wolde, Sterf kwam in plaets, by Surrogatie,
Kornelis, Heeren Nicolaes zoon.

Dr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Aelwyn Pieters zoon, Ontfanger.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis zoon.
Mr. Adriaen van Blyenburg, Heeren Jakobsz. Waerdeyn van de Gravelijckheyts Munte.
Hr. Johan Berck, Ridder, Ambassadeur. in Venetien, vermits sijn Absentie, kwam in zijn plaets, by Surrogatie den .Martii 1625.
Mr. Coenraet Ruys, Nicolaes zoon.
Michiel Pompe, Pieters zoon, Tresorier vande Fabrique, Sterf, kwam in plaets, by Surrogatie 30. Augusti 1625.
Mr. Dingman de Vries, [Heeren Kornelis zoon.

Raden.

Mr. Coenraed Ruys, Schepen geworden kwam in plaets,
Symon van Beaumont, Heeren Goverds zoon.
Dirck vanden Honerd, Pieters zoon, sterf, kwam in plaets 13. July 1625.
Adriaen van Hoogeveen.
Sybert van Slingeland.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Cornelisz. geworden Schepen, kwam in plaets, 6. September 1625.
Adriaen Repelaer, Adriaens zoon.
Iacob van Mewen, [&c. Iohans zoon,] Sterf, kwam in plaets,
Arend Walen, 3. September 1625.

Anno 1625.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Cornelis van Beveren, Heeren Iakobs zoon.
Pouwels, Heeren Adriaens zoon, Sterf, kwam in plaets, den 28. September 1625.
Pieter van Beveren, Heeren Iakobs soon,
Dr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis zoon.
Cornelis, Heeren Nicolaes zoon.
Johan Pijl, Johans zoon.
Johan vander Mast, Hermans zoon.
Philips van Beverwijck, Aerts zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.

Raden.

Sybert van Slingeland, Sterf, kwam in Plaets, 30. July 1626. by Surrogatie van 't Gerecht.
Abraham Palm, Ians zoon.
Symon van Beaumont, [Heeren Goverdsz.]
Adriaen Repelaer, Adriaens zoon.
Johan Dionijs zoon.
Iacob Coenen.

Anno 1626.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Melchior vanden Brouck, Anthonis zoen.
Roelofs Francken, Dircx zoon.
Iohan Pijl, Iohans zoon.
Iohan vander Mast, Hermans zoon.
Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon.
Arend Maertens zoon, Ambachts-Heer van Barendrecht ende Schobbeland.
Pieter van Beveren, Heeren Iacobs zoon.

Raden.

Iohan Dionis zoon.
Iacob Coenen.
Dirck Dammert, [Heeren Aernts zoon.]
Dingman Pauli [Hallincg, Ians zoon.]
Dr. Cornelis van Someren, Iohans zoon.

Anno 1627.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Melchior vanden Brouck, Anthonis zoon.
Roelof Francken, Dircx zoon.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Cornelisz.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon.
Arend Maertens zoon, Ambachts-Heer van Barendrecht en Schobbeland.
Pieter van Brandwijck, Aerts zoon, [Vry-Heer van Blok Land.
Iacob vanden Cornput, Henricks zoon.
Adriaen van Hoogeveen, Gerits zoon.
Mr. Gerard Schaep, Pieters zoon.

Raden.

Dierck Dammert, Heeren Arends zoon.
Dingman Pauli [Hallincg, Ians zoon.]
Dr. Cornelis van Someren, [Iohans zoon.]
Henrick Starrenburch, Pieters zoon.
Dr. Iohan van Beverwijck, Bartholomeus zoon.

Schepenen en Raden, *ingaende* *Anno* 1628.

Mr. Herman Hallincg, Heeren Ians zoon, Baillju vande Merwede.
Mr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis zoon, Ontfanger vande Gemeene Middelen.
Johan Berck, Dircks zoon.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Cornelisz.
Hr. Pieter van Brandwijck, Aerts zoon, Vry-Heer van Blok-Land.
Iacob vande Cornput, Henricks zoon.
Adriaen van *H*oogeveen.
Mr. Gerard Schaep, Pieters zoon, vertrocken na Amsterdam, Gesurrogeerd,
Dr. Iohan van Beverwijck, Bartholomeus zoon.

Raden.

Abraham Palm, Ians zoon.
Henrick Starrenburch, Pieters zoon.
Dr. Iohan van Beverwijck, Bartholomeus zoon, geworden Schepen, kwam in plaets,
Iacob van Clootwijck, Dircx zoon, uytten Achten.
Iob van Slingeland, Damas zoon.
Mr. Pieter de Roovere, [*H*eeren Pompeius zoon.]

Schepenen en Raden, *innegaende* *Anno* 1629.

Mr. Herman *H*allincg, Heeren Ians zoon.
Mr. Michiel van Crayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis zoon.
Iohan Berck, Dircks zoon.
Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.
Pieter van Beveren, Heeren Iacobs zoon.
Iohan Dionys zoon.
Michiel Feltrum.

Raden.

Adriaen Repelaer.
Iacob Coenen.
Abraham Palm, Jans zoon.
Iob van Slingeland, Damas zoon.
Anthonis Repelaer, [Heeren] Huygensz.

Anno 1630.

Schepenen ende Raden, *innegegaen Michaelis.*

Johan Pijl, Johans zoon, sterf den 28. November, ende op den 13. December 1630. is Gesurrogeerd,
Thomas de Witt, Heeren Nicolaes zoon.
Philips van Beverwijck, Aperts zoon.
Abraham Koopman, Jans zoon.
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.
Pieter van Beveren, Heeren Iacobs zoon.
Iohan Dionijs zoen.
Michiel Feltrum, Michiels zoen.
Dirck Dammert, Heeren Arends zoon.
Mr. Abraham van Beveren, Heeren Cornelis zoon.

Raden.

Francoys [van Halewyn] Aelwyns zoon.
Iacob Coenen.
Dingman Pauli [Hallincg, Ians zoon.]
Pieter de Wit, Cornelis zoon.
Johan Cools.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis,* *des Iaers* 1631.

Roelof Francken, Dircx zoon.
Cornelis, Heeren Nicolaes zoon.
Mr. Coenraed Ruysch, Nicolaes zoon.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Cornelisz.
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.
Dr. Johan Beverwijck, Bartholomeusz.
Dirck Dammert, Heeren Aernts zoon.
Thomas de Wit, Heeren Nicolaes zoon.
Francoys [van *H*alewijn] Aelwijns zoon.

Raden.

Thomas Cornelis zoon.
Dingman Pauli [*H*allincg, Ians zoon.]
Pieter de Wit, Cornelis zoon, vertrocken uytter Stad, ende is in plaets Gesurrogeerd, 7. September 1632.
Dierck Absouw, Jacobs zoon.
Abraham Struys.
Francoys vande Velden.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis,* *des Iaers* 1631.

Roelof Francken, Dircks zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Jans zoon.

Mr. Iacob de Wit, *Heeren* Cornelis zoon.
Mr. Coenraed Ruysch, Nicolaes zoon.
Cornelis, *Heeren* Nicolaes zoon.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Cornelisz.
Pieter Brandwijck, Aerts zoon, [Vry-Heer van Block-land.]
Dr. Iohan van Beverwijck, Bartholomeusz.
Barthout van Slingeland, Damas zoon.

Raden.

Thomas Cornelis zoon.
Henrick Starrenburg, Pieters zoon.
Francoys vande Velden.
Mr. Iohan de Roovere, [Heeren Pompejus zoon.]
Mr. Dirck vander Burg.

Schepenen en Raden, *ingaende Michaelis, des Iaers* 1633.

Mr. Herman Hallincg, Heeren Ians zoon.
Mr. Iacob de Wit, Heeren Cornelis zoon.
Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.
Hr. Pieter Brandwijck, Aerts zoon, [Vry-] *Heer* van Block-land.
Michiel Feltrum, *M*ichiels zoon.
Barthout van Slingelant, Damas zoon.
Mr. Sebastiaen Francken, Heeren Roelofsz.
Mr. Cornelis vander Loo, Heeren willemsz.

Raden.

Henrick Starrenburg, Pieters zoon.
Iacob van Clootwijck.
Mr. Iohan de Roovere.
Mr. Dirck vander Burg.
Cornelis Dionys zoon.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis des Iaers* 1634.

Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.
Pieter van Beveren, *H*eeren Iacobs zoon.
*M*ichiel Feltrum, Michiels zoon.
Mr. Sebastiaen Francken, *H*eeren Roelofsz.
Mr. Cornelis vander Loo, *H*eeren Willemsz.
Anthonis Repelaer, *Heeren Huygens* zoon.
*Hr. H*uybert Berck, *H*eeren Iohans zoon, Ridder [van S. *M*arco.]
Aelwijn van *H*aelewijn, *H*eeren Francoys zoon.

Raden.

Abraham Palm, Ians zoon.
Dingman Pauli [*H*allincg, Ians zoon.]
Iacob van Klootwijck.
Dirck Absouw, Iacobs zoon.
Cornelis Dionys zoon, sterf, kwam in plaets by Surrogatie, opten 28. Martii 1635.
Cornelis Schouw, Roelands zoon, Tresorier vande Reparatien.

Schepenen en Raden, *innegaende Michaelis, Anno* 1635.

Roeland Francken Diericx zoon.
Thomas vanden *H*onaert, Pieters zoon.
Pieter van Beveren, *H*eeren Iakobs zoon.
Iacob van de Cornput, *H*enrycks zoen.
Dr. Iohan van Beverwijk, [Bartholomeus zoon.]
Iohan Dionijs zoon.
Anthonis Repelaer, *Heeren Hugens* zoon.
[*Hr.*] *H*ubert Berck, *H*eeren Iohans zoon, Ridder [van S. Marco.]
Aelwijn [van] *H*aelwijn, [*H*eeren Francoys zoon.]

Raden.

Thomas Cornelis zoon.
Abraham Palm, Ians zoon.
Dingman Pauli [*H*allincg, Ians zoon.]
Dierck Absouw, Iacobs zoon.
Ocker Baenen.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis*, 1636.

Roeland Francken, Diercx zoon.
Mr. *H*erman *H*allincg, *H*eeren Iohansz.
Mr. Iacob de Wit, *H*eeren Cornelis zoen.
Mr. Dingman de Vries, *H*eeren Cornelisz.
Thomas vanden *H*onaert, Pieters zoen.
Iacob vanden Cornput, *H*enrycks zoen.
Dr. Iohan van Beverwyck, Bartholomeusz.
Iohan Dionys zoon.
Dierck Dammert, *H*eeren Aernts zoon.

Raden.

Thomas Cornelis zoon.
Iohan Coels.
Ocker Baenen.
Sebastiaen *M*anternach.
Mr. Iohan Walen, [*H*eeren Arends zoon.]

Schepe-

Anno 1637.

Schepenen en Raden, *ingaende Michaelis.*

Mr. *Herman Hallincg*, Heeren Ians zoon.
Mr. Iacob de Witt, Heeren Cornelis zoon.
Cornelis, Heeren Nicolaes zoon.
Mr. Dingman de Vries, *Heeren* Cornelisz.
Mr. Pieter van Brandwijck, Aertszoon, [Vry-] Heer van Blockland.
Dirck Dammert, Heeren Arends zoon.
Thomas de Witt, Heeren Nicolaes zoon.
Mr. Sebastiaen Francken, Heeren Roelofsz.
Mr. Cornelis vanderLoo, [*Heren*] Willemsz.

Raden.

ohan Coels.
ebastiaen Manternach.
Mr. Johan Walen, [*Heeren* Aernts zoon.]
Mr. Dirck Berck, [*Heeren* Jans zoon.]
ohan van Mewen, [&c. Heeren Jacobsz.]

Anno 1638.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis.*

ornelis, Heeren Nicolaes zoon, *Obiit*, Gesurrogeerd 7. Juny 1639.
Jan van Haerlem, [Rochus zoon,] uytten Achten.
ieter van Brandwijck, Aerts zoon, [Vry-] Heer van Blokland, *Obiit*, Gesurrogeerd, ten dage als voren.
Mr. Abraham van Beaumont, uytten Achten.
homas de Wit, *Heeren* Nicolaes zoon.
Ir. Cornelis vander Loo, [Heeren] Willems zoon.
Ir. Michiel Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, [Schild-knape,] Heere van Meerdervoort, &c.
r. Kornelis van Someren, Johans zoon.
Ir. Nicolaes Ruysch, Heeren Coenraeds zoon.
Ir. Jacob van Beveren, Heeren Cornelisz.

Raden.

enrick Starrenburg, Pieters zoon.
Ir. Dirck Berck, Heeren Jans zoon.
han van Mewen, [&c. Heeren Iacobsz.]
cob Stoop, [Dircx zoon.]
illem van Overstege.

Anno 1639.

Schepenen, *innegegaen Michaelis.*

Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Dr. Johan van Beverwijck, Bartholomeusz.
Aelwijn [van] Haelwijn, Heeren Francoys zoon.
Dr. Cornelis van Someren, Ians zoon.
Mr. Nicolaes Ruys, Heeren Coenraets zoon, geworden Raed-Pensionaris, op ten 1. Mey 1640. en in des zelfs plaets Gesurrog. Iacob Stoop, [Dircks zoon.]
Mr. Iacob van Beveren, Heeren Cornelisz.
Dingman Hallincg, Heeren Ians zoon.
Iob van Slingeland, Damas zoon.
Mr. Iohan vanden Cornput, Heeren Iacobsz.

Raden.

Henrick Starrenburg, Pieters zoon., sterf, in plaets Gesurrogeerd, 21. Aprilis 1640. Iohan de Wit, Ians zoon.
Willem van Overstege.
Iacob Stoop, geworden Schepen, kwam in plaets, by Surrogatie. Cornelis de Iong, Pieters zoon, uytten Achten.
Gerit Noy.
Cornelis van Esch, [Samuels zoon.]

Anno 1640.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis.*

Philips van Beverwijck, Apers zoon.
Abraham Koopman, Ians zoon.
Dr. Iohan van Beverwijck, Bartholomeusz.
Dirck Dammert, Heeren Aernts zoon.
Dingman *Hallincg*, Heeren Ians zoon.
Iob van Slingeland, Damas zoon.
Mr. Iohan vande Cornput, Heeren Iacobsz.
Cornelis Schouw, Roelands zoon.
Cornelis van Hoogeveen, Amelis zoon.

Raden.

Gerit Noy.
Cornelis van Esch, [Samuels zoon.]
Iohan Hallincg, [Heeren] Hermans zoon.
Pieter vanden Honerd, [Heeren] Thomasz.
Mr. Dirck Berck, Gerits zoon.

Anno 1641.

Schepenen ende Raden, *innegegaen Michaelis.*

Abraham Koopman, Ians zoon.

Dierck Dammert, Heeren Arents zoon.
Hr. Hubert Berck, Heeren Johans zoon, Ridder [van S. Marco.]
Cornelis Schouw, Roelands zoon.
Kornelis van Hoogeveen, Amelis zoon.
Dierck Absouw, Iacobs zoon.
Johan van Mewen, [&c. Heeren] Iakobsz.
Mr. Diederich Hoeufft, Diedericks zoon.
Mr. Iakob Pijl, Heeren Iohans zoon.

Raden.

Johan Hallincg, [Heeren] Hermans zoon.
Pieter vanden Honert, [Heeren Thomasz.]
Mr. Diderick Berck, Gerits zoon.
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.
Mr. Johan vanden Honert.

Anno 1642.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis.*

Anthoni Repelaar, Heeren Huygens zoon.
Hr. Hubert Berck, Heeren Iohans zoon, Ridder [van S. Marco.]
Alewyn [van] *H*aelwyn, Heeren Francoys zoon.
Dirck Absouw, Iacobs zoon.
Mr. Diderich Hoeufft, Dideriks zoon.
Mr. Iakob Pijl, Heeren Iohans zoon.
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijck.
Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michiels zoon.

Raden.

Arend Walen, [Symons zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Mr. Iohan vanden Honert.
Blasius van *H*aarlem, [Blasius zoon.]
Mr. Iohan vander Burch, [Heeren Francoys zoon.]

Anno 1643.

Schepenen en Raden, *ingegaan Michaelis.*

Anthoni Repelaar, Heeren Hugens zoon.
Mr. Kornelis vander Loo, [Heeren] Willems zoon.
Aalwijn [van] Haalwijn, Heeren Francoysz.
Iohan van *H*aarlem, Rochus zoon.
Mr. Adriaan van Blienborg, Heeren Adriaans zoon, *H*eere van Naaldwijk.
Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michielsz.
Mr. Dirk Berk, Heeren Iohans zoon.
Gerard Noye, Gerits zoon.
Kornelis van Esch, Samuels zoon.

Raden.

Arend Walen, [Symons zoon.]
Iohan Kools.
Blasius van Haarlem, [Blasius zoon.]
Mr. Iohan vander Burch, [Heeren Francoys zoon.]
Gosuinus Housslager.

Anno 1644.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis.*

Iakob vanden Kornput, Henricx zoon.
Dr. Iohan van Beverwijk, [Bartholomeusz.
Michiel Feltrum, Michiels zoon.
Mr. Kornelis vander Loo, [Heeren] Willems zoon.
Iohan van Haarlem, Rochus zoon.
Mr. Dierk Berk, *H*eeren Iohans zoon.
Gerit Noye, Gerits zoon.
Kornelis van Esch, Samuels zoon.
Iohan de Witt, Heeren Iohans zoon.

Raden.

Thomas Kornelis zoon, *Obiit*, Gesurrogeerd, 27. September 1645.
Anthoni de Zont, [Pieters zoon.]
Iohan Kools.
Kornelis tIong, Pieters zoon.
Gosuinus Hoefslager.
Henrik de Bouskens, Martens zoon.

Anno 1645.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis.*

Iakob vande Kornput, Henriks zoon.
Dr. Iohan van Beverwijk, [Bartholomeusz.
Iohan Dionijs zoon.
Michiel Feltrum, Michiels zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohans zoon.
Kornelis van *H*ogeveen, Amelis zoon.
Iohan de Witt, [*H*eeren] Ians zoon.
Pieter de Carpentier Roelands zoon.
Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz.

Raden.

Willem van Overstege.
Kornelis tIong, Pieters zoon.
Henrik de Bouskens, Maertens zoon.

Anthonis de Zont, [Pieters zoon]
Christiaen Koopman, [Heeren Abrahams zoon.]

Anno 1646.

Schepenen en Raden, *innegaende Michaelis.*

Iohan Dionys zoon, Thesaurier.
Dierck Dammert, *H*eeren Aernts zoon.
Dr Kornelis van Someren, [Johans zoon,] Thesaurier.
Jakob Stoop, Diedericx zoon.
Cornelis van Hogeveen, Amelis zoon.
Mr. Diederich Hoeufft, Diederics zoon.
Mr. Matthijs Pompen, Heeren Michielsz.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Mr. Willem Hallincg, Heeren *H*ermansz.

Raden.

Ocker Baen.
Sebastiaan Manternach.
Willem van Overstege.
Blasius van Haarlem, [Blasius zoon.]
Christiaan Koopman, [Heeren Abrahams zoon.]

Anno 1647.

Schepenen en Raden, *innegaende Michaelis.*

Dierck Dammert, *H*eeren Aernts zoon.
Mr. Cornelis vander Loo, [Heeren] Willems zoon.
Iohan van Haerlem, Rochus zoon.
Jakob Stoop, Diercks zoon.
Dierck Absouw, Iakobs zoon.
Mr. Diederich Hoeufft, Dierks zoon.
Mr. Matthijs Pompe, Heeren *M*ichielsz.
Mr. Iohan vanden Honaert, Heeren Rochus zoon.
Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz.

Raden.

Ocker Baenen.
Sebastiaen *M*anternach.
Blasius van *H*aerlem, [Blasius zoon.]
Mr. Johan Repelaar, [Heeren Anthonisz.]
Mr. Johan de Wit, [Heeren] Jans zoon.

Anno 1648.

Schepenen en Raden, *innegegaen Michaelis.*

Abraham Koopman, Iansz zoon, sterf, Gesurrogeerd op den 28. September 1649.
Aernt Walen, Symons zoon.
*M*ichiel Feltrum, Michiels zoon.
Mr. Cornelis vander Loo, *H*eeren Willemsz.
Aelwijn [van] *H*aelewijn, *H*eeren Francoys zoon.
Iohan van Haarlem, Rochus zoon.
Dirck Absouw, Jakobs zoon.
Mr. Johan vanden *H*onaert, Heeren Rochus zoon.
Mr. Iohan vander Burg, Heeren Francoysz.
Mr. Kornelis de Witt, *H*eeren Jakobs zoon.

Raden.

Arent Walen, Gesurrogeerd tot Schepen, ende in des selfs plaetse wederom Gesurrogeert, 28. September 1649.
Huyg Repelaar, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Ian Repelaar, [Heeren Anthonisz.]
Mr. Jan de Wit, [Heeren] Jans zoon.
Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]
Dr. Adam Dibbets, [Ians zoon.]

Anno 1649.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis.*

Michiel Feltrum, *M*ichiels zoon.
Aelwijn van *H*aelwijn, *H*eeren Francoys zoon.
Kornelis van *H*oogeveen, Amelis zoon, *Abiit*, in des selfs plaets Gesurrogeert, Adriaan van Dorsten, 't Gerechte daar op specialijk gedagvaart, op den 20. September 1650.
Johan van Mewen, [&c. Heeren] Jakobsz.
Kornelis van Esch, Samuels zoon.
Johan de Witt, Heeren Jans zoon.
Mr. Kornelis de Witt, [*H*eeren] Jakobsz.
Arent Walen, Symons zoon.
Kornelis de Jong, Pieters zoon.

Raden.

Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]
Adam Debits, [Ians zoon] *Obiit* opten 13. April 1650. Gesurrogeert,
Ionkhr. Willem van Beveren, 't Gerechte op den Eedt special. vergaderd zijnde.
*H*enrick Absouw, [*H*eeren Iakobs zoon.]
Gerrit Noye
*H*ugo Repelaar, [*H*eeren Anthonis zoon.]

Anno 1650.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis.*

Kornelis Schouw, Roelants zoon.
Johan van Mewen, [&c. Heeren] Jakobsz.
Kornelis van Esch, Samuels zoon.
Johan de Wit, Heeren Jans zoon.
Kornelis de Ionge, Pieters zoon.
Adriaan van Dorsten, Kornelis zoon.
Anthonis de Sont, Pieters zoon.
Kornelis Vaans, Iohans zoon, Thesaurier.
Mr. Iohan Berck, [Heeren] Matthijs zoon.

Raden.

Henrik Absouw, [Heeren] Dirx zoon.
Gerrart Noye.
Iohan van Neurenberg, [Willems zoon.]
Mr. Iohan *Hallincg*, [Pouwels zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [Heeren Pieters zoon.]

Anno 1651.

Schepenen en Raden, *ingegaen Michaelis.*

Cornelis Schouw, Roelants zoon.
Anthonis Repelaer, Heeren Hugens zoon.
Mr. Diederich Hoeufft, Diedericx zoon.
Mr. Jacob Pijl, Heeren Johans zoon.
Mr. Adriaen van Blyenburg, *Heeren* Adriaens zoon, *Heere* van Naeldwijck.
Gerit Noye, Gerrits zoon.
Anthonis de Zont, Pieters zoon.
Cornelis Vaans, Iohans zoon, Thesaurier.
Mr. Iohan Berck, [*Heeren*] Matthijs zoon.

Raden.

Willem van Overstege, [Willems zoon.]
Christiaan Koopman, [Heeren Abrahamsz.]
Iohan Neurenberg, [Willems zoon.]
Mr. Iohan Hallincg, [Pouwels zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [Heeren Pieters zoon.]

Anno 1652.

Schepenen, *Gekoren by mijn* [*Ed.*] *Heeren van den Oud-Raad, innegaende Michaelis.*

Anthonis Repelaar, Heeren Hugens zoon, *Obiit*, in des zelfs plaatse Gesurrogeerd, den 14. November 1652.
Mr. Dierck Berck, Heeren Iohans zoon.
Willem van Overstege, Willems zoon.
Geraard Noye, Geraards zoon.
Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon.
Mr. Iakob Pijl, Heeren Iohans zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Mr. Iohan vanden Honerd, Heeren Rochus zoon.
Mr. Adriaan van Blyenburg, *Heeren* Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk.
Christiaan Koopman, Heeren Abrahamsz.

Achten, *Gekoren by mijn* [*Ed.*] *Heeren van den Oud-Raad, op den* 2. *Novembris* 1652.

1. *Quartier.*

Kornelis van Mewen, [&c. Heeren Iakobs zoon.]
Mr. Iohan de Vries, [Aarnouds zoon.]

2. *Quartier.*

Mr. Thomas Sasburch.
Iohan Weller.

3. *Quartier.*

Damas van Slingeland, [Heeren] Barthouts zoon.
Adriaan Koenen, [*Heeren* Iakobs zoon.]

4. *Quartier.*

Mr. Adriaan vander Mast, [*Heeren* Iohans zoon.]
Kornelis van Eyssel, [Everds zoon.]

Anno 1653.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Raad, innegaende Michaelis.*

Dierck Dammert, *Heeren* Aernts zoon.
Aelwijn [van] Haelwijn, Heeren Francoysz.
Willem van Overstege, Willems zoon.
Iohan van Haerlem, Rochus zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Mr. Iohan vanden *Honaert*, Heeren Rochus zoon.
Mr. Iohan vander Burg, Heeren Francoysz.
Christiaen Coopman, Heeren Abrahamsz.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.

Anno 1654.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Raad, innegaende Michaelis.*

Dirck Dammert, *Heeren* Aernts zoon.

Michiel

Michiel Feltrum, Michiels zoon.
Alelwijn [van] Haelwijn, Heeren Francoysz.
Iohan van Mewen, [Heeren Iacobs zoon.]
Iohan van Haerlem, Rochus zoon.
Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoys zoon.
Anthonis de Zont, Pieters zoon.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Iohan van Neurenberg, [Willems zoon.]

Schepenen, *Gekoren by mijn [Ed.] Heeren vanden Oud-Rade, innegaende Michaelis,* 1655.

Michiel Feltrum, Michiels zoon.
Iohan van Mewen, [&c. Heeren Iacobsz.]
Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Mr. Diederich Hoeufft, Diederix zoon.
Anthonis de Zont, Pieters zoon.
Henrick Absouw, Heeren Dircx zoon.
Gerard Noey, Heeren Gerards zoon.
Iohan van Neurenberg, Willems zoon.
Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pieters zoon.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Rade, innegaende Michaelis,* 1656.

Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Mr. Diederich Hoeufft, Diedericx zoon.
Christiaen Coopman, Heeren Abrahamsz.
Mr. Iohan de Witt, Heeren Iohans zoon.
Henrik Absouw, Heeren Dircx zoon.
Gerard Noey, Heeren Gerards zoon.
Mr. Iohan Hallincg, Pauwels zoon.
Mr. Roelant de Carpentier, Heeren Pietersz.
Mr. Henrik vanden Cornput, Heeren Iacobs zoon sterf, kwam in zijn plaets, Mr. Pompeius Berk, Heeren Mathijsz.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Rade, op den* 28. *Septembris, innegaande Michaelis,* 1657.

Christiaen Coopman, Heeren Abrahamsz.
Mr. Iohan de Witt, Heeren Iohans zoon.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Hugo Repelaer, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Iohan Hallincg, Pauwels zoon.
Mr. Pompeius Berk, Heeren Mathijs zoon.
Arent Sonnemaens, Iakobs zoon, Heere van Rijsoort.

Mr. Nicolaes Stoop, Heeren Iacobs zoon.
Cornelis de Vries, Heeren Dingemansz.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Rade, innegaende Michaelis,* 1658.

Gerard Noey, Gerards zoon.
Mr. Cornelis de Witt, Heeren Iacobs zoon.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Hugo Repelaer, Heeren Anthonis zoon.
Cornelis Vaans, Iohans zoon.
Arent Sonnemaans, Iacobs zoon, Heer van Rijsoort.
Mr. Nicolaes Stoop, Heeren Iacobs zoon.
Cornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Mr. Adriaen vander Mast, Heeren Iohansz.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Rade, op den* 25. *September, innegaende Michaelis,* 1659.

Gerard Noey, Gerards zoon.
Alewijn van Halewijn, Heeren Francoysz.
Mr. Cornelis de Witt, Heeren Iacobs zoon.
Mr. Willem de Beveren, Heeren Cornelis zoon, Raed ende Rentmeester Generael van Zuyd-Holland.
Cornelis Vaens, Iohans zoon.
Mr. Roelant de Carpentier, Heeren Pietersz.
Mr. Adriaen vander Mast, Heeren Iohansz.
Adriaen Coenen, Iacobs zoon.
Samuel Trip, Iakobs zoon.

Schepenen, *Gekoren by mijn Ed. Heeren van den Oud-Rade, op den* 23. *September, innegaande Michaelis,* 1660.

Alewijn van Halewijn, Heeren Francoysz.
Iacob Stoop, Dircx zoon.
Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Gerard Noey, Heeren Gerards zoon.
Mr. Willem de Beveren, Heeren Cornelis zoon, Raed ende Rentmeester Generael van Zuyd-Holland.
Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pietersz.
Mr. Pompeius Berk, Heeren Mathijs zoon.
Adriaen Coenen, Heeren Iacobs zoon.
Samuel Trip, Iacobs zoon.

Schepenen, *ingaende Michaelis,* 1661.

Iacob Stoop, Dircx zoon.
Cornelis de Iong, Pieters zoon.

Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Gerard Noey, Heeren Gerards zoon.
Hugo Repelaer, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Iohan Hallincg, Pauwels zoon, *Obiit*, by Surrogatie [van 't Gerecht, 1662. Ianuary 18]
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.
Mr. Pompeius Berk, Heeren Mathijs zoon.
Damas van Slingeland, Heeren Barthoutsz.
Mr. Willem Brandwijk, Heeren Pietersz. [Vry-]Heer van Blockland.

Anno 1662.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Kornelis de Iong, Pieters zoon.
Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Hugo Repelaer, Heeren Anthonis zoon.
Iohan van Neurenberg, Willems zoon.
Mr. Nicolaes Stoop, Heeren Iacobs zoon.
Damas van Slingeland, Heeren Barthoutsz. Ontfanger vande Gemeene middelen.
Mr. Willem Brandwijck, Heeren Pietersz. [Vry-Heer] van Blockland.
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.

Anno 1663.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Iohan van Neurenberg, Willems zoon.
Mr. Niklaas Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Adriaan Koenen, Heeren Iakobs zoon.
Kornelis van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Dr. Willem Langly, Gillis zoon.
Arend Muys van Holy, Symons zoon.

Anno 1664.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Mr. Dirck Dammert, Heeren Arends zoon.
Iohan van Haerlem. Rochus zoon.
Mr. Dirk Berk, Heeren Iohans zoon, *Obiit, pro hoc* (a)
Gerard Noey Geraardsz. *Obiit, pro hoc* (b)
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Adriaan Koenen, Heeren Iakobs zoon.
Kornelis van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Dr. Willem Langly, Gillis zoon.
Arend Muys van Holy, Symons zoon.
(a) Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz.
(b) Govard vander Velden, Heeren Francoys zoon.

Anno 1665.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Mr. Dirk Dammert, Heeren Arends zoon.
Iohan van Haarlem, Rochus zoon.
Hugo Repelaar, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pietersz
Samuel Trip, Iakobs zoon.
Damas van Slingeland, Heeren Barthoutsz Ontfanger van de Gemeene middelen.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland.
Adriaan vande Graaf, Sebastiaans zoon.
Goverd vander Velden, Heeren Francoysz.

Anno 1666.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Hugo Repelaar, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pieters zoon.
Samuel Trip, Iakobs zoon.
Damas van Slingeland, Heeren Barthoutsz. Ontfanger van de Gemeene middelen.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon Vry-Heer van Blokland.
Pouwels Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Mr. Geerard Brandwijk, Okkers zoon.
Mr. Iohan de Valleé, Heeren Arnouds zoon.
Willem de Witt, Heeren Iohans zoon.

Anno 1667.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Mr. Nikolaes Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.
Kornelis van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Arend Muys van Holy, Symons zoon.
Pouwels Hallincg, Heeren Hermans zoon.
Mr. Geerard Brandwijck, Okkers zoon.
Mr. Iohan de Valleé, Heeren Arnouds zoon.
Willem de Witt, Heeren Iohans zoon.

Anno 1668.

Schepenen, *ingegaen Michaelis.*

Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.
Kornelis van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Adriaan vande Graaf, Sebastiaans zoon.
Govard vander Velden, Heeren Francoysz.
Henrik vanden Santheuvel, Bartholomeusz.

Mr. An-

Mr. Anthoni vander Maft, Heeren Johansz.
Dr. Johan de Jong, Heeren Kornelis zoon.

Anno 1669.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Adriaan vande Graaff, Sebaftiaans zoon.
Govard vander Velden, Heeren Francoysz.
Mr. Anthoni vander Maft, Heeren Johansz.
Dr. Johan de Jong, Heeren Kornelis zoon.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
Juftus Coxius, Johans zoon.
Abraham Stoop, Heeren Jakobs zoon.
Mr. Henrik Onderwater, Heeren Boudewijns zoon.
Mr. Meynard van Segwaard, Heeren Bartholomeus zoon.

Anno 1670.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Francoys Rees, Mattheus zoon.
Juftus Coxius, Johans zoon.
Abraham Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Mr. Henrik Onderwater, Heeren Boudewijns zoon.
Mr. Meynard van Segwaard, Heeren Bartholomeus zoon.
Mr. Nikolaas vander Duffen, Heeren Ewouts zoon.
Gerard van Duynen, Symons zoon, fterf, en kwam in plaats, by plaats-vervulling van 't Gerecht, den 18. van Grasmaand 1671. (a)
Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon.
Mr. Herman vanden Honert, Heeren Iohans zoon.
(a) Pompejus de Roovere, Heeren Pieters zoon, Heere van Hardinxveld.

Anno 1671.

Schepenen, *ingaende Michaelis.*

Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon.
Willem de Witt, Heeren Iohans zoon.
Henrik vanden Sandheuvel, Bartholomeufz.
Mr. Nikolaas vander Duffen, Heeren Ewouts zoon.
Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon.
Mr. Herman vanden Honert, Heeren Iohans zoon.
Mr. Pompejus de Roovere, Heeren Pieterfz. Heere van Hardinxveld.
Mr. Iakob van Mewen, &c. Heeren Iohans zoon.
Mr. Pompejus Berk, Heeren Dirks zoon.

Schepenen, *Ge-eligeerd by zijn Doorluchtige Hoogheyd, den Heere* PRINCE van ORANGE, &c. *als Stadhouder van* HOLLAND, &c. *den 6. September Be-eedigd, en ingaande den* 8. *des zelven Maands,* 1672.

De HEEREN,

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, opten 19. van Herfftmaand 1672. Gekozen Burgermeefter van de Gemeente, kwam in plaats, by plaats vervulling van 't Gerecht, den eerften van Wijnmaand des zelven Jaars (a)
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland.
Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon, overleden den 3. van Loumaand 1673. kwam in plaats, by plaats-vervulling van 't Gerecht, den 10. des zelven Maands (b)
Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johans zoon.
Mr. Pompeus Berk, Heeren Dirks zoon.
Mr. Kornelis de Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Weft Yffelmonde, de Linde, &c. Bailliu en Dijk-graaff van de Merwede, en Schout van Acht dagen dezer Stede.
Johan-Nikolai van Malapert, Louys zoon, Heere van Krayefteyn.
Mr. Pieter Belaart, Gerards zoon.
Pieter van Regenmorter, Pieters zoon.
(a) Mattheus vanden Brouk, Mattheufz.
(b) Mr. Francoys vander Burch, Heeren Johans zoon.

Schepenen, *Gekozen by zijn Hoogheyd, &c. den . October ingaande, en Be-eedigd den* 14. *des zelven Maands,* 1673.

De HEEREN,

Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland, Geworden Burgermeefter van 't Gerecht,

Gerecht, den 18. Novembris 1672. Gekozen Burgermeester van de Gemeente, by zijn Hoogheyd, &c. den 2. Aprilis 1674. *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht, den 19. des zelven Maands, (b)

Johan van Neurenberg, Willems zoon, Gekozen Burgermeester van 't Gerecht, den 25. Novembris 1673. Ge-eligeerd tot Burgermeester van de Gemeente, by zijn Hoogheyd, &c. den 2. Aprilis, 1674. *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht, den 19. des zelven Maands, (a)

Adriaan vande Graaff, Sebastiaans zoon, geworden Burgermeester van 't Gerecht, den 30. Junij 1674.

(a) Johan vander Hulk, Gillis zoon.

Kornelis Belljaart, Kornelis zoon.

Johan-Nikolai van Malapert, Louys zoon, Heere van Krayesteyn.

(b) Johan van Beaumont, Heeren Symons zoon.

Pieter van Regenmorter, Pieters zoon.

Mattheus vanden Brouk, Mattheus zoon.

Balthasar Walen, Heeren Arends zoon.

Henrik Herincx, Gijsbrechts zoon.

Schepenen, *ingaande Michaelis* 1674.

De HEEREN,

Arend Muys van Holy, Symons zoon, doende afstand van 't Secretarisschap, Geworden Burgermeester van 't Gerecht, den 3. Januarij 1675. Gekozen Burger meester vande Gemeente, by den Oud-Raad, den 24 Maart 1675. Is in des zelfs plaats tot Schepen Gesurrogeerd, den 10. April 1675. (a)

Adriaan vande Graaf, Sebastiaans zoon, Geworden Burgermeester van 't Gerecht, den 24 Maart 1675.

Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon.

Mr. Herman van den Honert, Heeren Johans zoon, Geworden Secretaris, opten 17. October 1674. In zijn plaats tot Schepen Gesurrogeerd, 20. November 1674. (b)

Johan vander Hulk, Gillis zoon.

Kornelis Belljaart, Kornelis zoon.

(a) Jakob van Hoogstraten, Jakobsz.

(b) Dr. Johan Becius, Karels zoon.

Dirk Bressi, Rafaels zoon.

Balthasar Walen, Heeren Arends zoon.

Henrik Herincx, Gijsbrechts zoon.

Schepenen, *ingaande Michaelis*, 1675.

De HEEREN,

Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon.

Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johans zoon.

Mr. Pompejus Berk, Heeren Dirksz.

Symon Rottermond, Adriaans zoon.

Johan Bax, Matthijs zoon.

Francoys vande Graaff, Sebastiaans zoon.

Jakob van Hoogstraten, Jakobs zoon.

Dr. Johan Becius, Karels zoon.

Dirk Bressi, Rafaels zoon.

Schepenen, *ingaande Michaelis*, 1676.

De HEEREN,

Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johans zoon.

Mr. Pompejus Berk, Heeren Dideriks zoon.

Symon Rottermond, Adriaans zoon.

Johan Bax, Matthijs zoon.

Francoys vande Graaff, Sebastiaans zoon.

Elias vanden Brouk, Mattheus zoon.

Hubert vande Graaff, Nikolaas zoon.

Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Heeren Matthijs zoon.

Pieter de Carpentier, Heeren Roelands zoon.

Schepenen, *ingaande Michaelis*, 1677.

De HEEREN,

Mr. Meynard van Segwaard, *H*eeren Bartholomeus zoon.

Korstiaan Gijsen, *H*ermans zoon.

Gerard Franken, Genefaas zoon.

Elias vanden Brouk, Mattheus zoon.

*H*ubert vande Graaff, Nikolaas zoon.

Mr. Michiel Pompe van Slingeland, *H*eeren Matthijs zoon.

Pieter de Carpentier, *H*eeren Roelands zoon.

Willem Bosschert, Lodewijks zoon.

Isaak vanden Biesheuvel, Anthonis zoon.

De Schepenen moften wel eer 30. Iaren bereyken, toch moeten nu ten minften volle :. Iaren oud zijn, voor en al eer dat zy mochten of mogen tottet Schependom toegela- n worden: zijnde al van Ouds de Duer om in den Oud-Raad te geraken: Maar of den id-Raad mettet Schependom te gelijck (dat waarfchijnlik is) heeft begonnen, kan My, zoo klaar, als Ik wel wenfte, niet getoond worden.

Dat den Oud-Raad of de Vroedfchap zeer Oud is, is klaar en zeker: In n Verdrag, beraamd op S. Victoers dage 1345. is de zelve al bekend. In 't erdrag, gemaakt op S. Valentijns Dag 1385. nopende de Achten, werd de lve gemeld. In een Verdrag, belangende den Ban, Bevaarden, enz. 1400. onzer Vrouwen Avond *Conceptio*. In een Verdrag, rakende 't Keur-Boek, z. 1401. op S. Michiels Avond *Archangeli*. In een Brief der Gemeen-Stede n Dordrecht 1406. opten Elfften January. In een Brieff van 't Uytgeven n Erven 1433. opten 20. in Julio. In een Ordonnantie, rakende 't Eeden r Poorteren, maken der Kueren voor de Gilden 1445. opten 13. Dag in eye, en den Vijfften Dag in Junio. In een Verdrag uytte Handveft, no- nde 't Geleyde der Koopluyden 1447. den 7. Dag in Meye. In een Ver- ag, rakende de Maag-taal in 't Gerecht 1455. opten Vijfften Dag in Julio: meer andere.

Nopende het zitten in den Oud-Raad, is de volgende Orde, beraamd 1594.

N de Vergaderinge van mijn Heeren Schout, Burgemeefter, Schepenen, Raden, Oud-Raden, en Luyden van den Achten der Stede Dordrecht, ge- ouden op den 28. September in den Jare 1594. voor het openen van de Miffive n den Hove van Holland, inhoudende de Veranderinge ofte Verkiezinge n Schepenen en Raden, voor den aenftaenden Jare, in deliberatie geleyd nde, of het niet betamelicken zoude zijn inde Ordinaris Vergaderinge van hepenen en Raden om Recht te doen, ende oock in andere Vergaderinge nde Magiftraet, in 't Adviferen ende oock Zegelen te gebruycken, die rdre, dat Voorzitten, Adviferen en Zegelen zullen, niet die Oudfte van ren, gelijck tot noch toe gebruyckt is geweeft, maer die de Oudfte zijn in fficie, gelijck in alle wel geformeerde Collegien geufeert wert.

Is eendrachtelick gerefolveert en gearrefteert, dat van nu voortaan de Ce- lle vande Magiftraet gefteld ende gedrefleert zal werden in vougen en ma- ere hier naer volgende: Te weten, dat d'eerfte plaetfche genomen zal wer- n by den Schout, doch gevraeght werden, ende Adviferen in vougen ende anieren gelijck van Ouds gebruyckt is, daer na den Burgemeefter vande emeente wegen, daer aen den Burgemeefter van 't Gerecht ofte 's Heeren egen, als Prefident vande Schepenen; dan d'ander Schepenen, na dat zy

eerst in qualite als Schepenen hebben gedient. De Raden daer aen, na dat z Oudste zijn in Officie in die qualiteyt. De Oud-Burgemeesters van de Ge meente daer na, oock op d'ordre van den tijt dat zy Burgemeesters gekore zijn geweest, volgens d'Oud-Raden, zonder distinctie te maken ofte zy Sche penen ofte Raden geweest zijn; ende op 't laetste de Luyden van den Achten naer dat zy de langst hebben gedient. Ende daer de Personen gelijck in Offiti gekomen zijn, zal voor zitten die Oudste van Jaren is.

Op welcke Orde de Cedulle van de Magistraet hier na werd gesteld:

Schout.

Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz.

Borgemeester.

Willem de Iong, Willems zoon.

Schepenen.

Goverd van Beaumond, Ians zoon.
Adriaan [van Teresteyn] Iobs zoon.
Adriaan, Heeren Ians zoon, Lakenkoper.
Kornelis de Vries, Willems zoon.
Wouter, Heere van Crayesteyn en Wulven.
Nikolaas Ians zoon, Kruydenier.
Meynerd van Segwaard, Bartholomeusz.
Adriaan Repelaar, Anthonis zoon.
Adriaan Ians zoon, Korenkooper.

Raden.

Jan Schoonhout, Boudewijns zoon.
Matthijs van Asperen, Gerits zoon.
Arend Dammert, [Arends zoon.]
Kornelis Ians zoon, Kapiteyn.
Willem van Liesveld.

Oud-Burgemeesters.

Willem, Ian Wittes zoon.
Kornelis, Frans Wittes zoon.
Iakob Kool, Heeren Adriaans zoon.

Oud-Raden of Vroedschap.

Dierick [van Beverwijk,] Heren Flips zoon.
Balthasar Frans zoon, Gecommitteerde Raad ter Admiraliteyt.
Kornelis Moelen, Adriaans zoon.
Iohan Pauli, Raad van Staten der Vereenigde Nederlanden.
Ian Brouwer, Arends zoon.
Ian van Kroofwijk, Heeren Kornelis zoon.
Henrik van Nispen, Heeren Adriaans zoon, Baillju en Dijk-graaf van Altena.
Kornelis van Blyenburg, Heeren Adriaansz.
Nikolaas van Wezel, Heeren Ians zoon.
Kornelis Zyberts zoon, Brouwer.
Kornelis Iakobs zoon, Boogmaker.
Iakob, Frans Wittes zoon.
Thomas de Witt, Heeren Willems zoon.
Adriaan Kornelis zoon, Thesaurier vand Reparatien.
Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon Raad en Rentmeester van Zuyd-Holland
Pieter Kool, Iakobs zoon
Kornelis Aerts zoon, Vleyshouwer.
Adriaan tIong, Ians zoon, Doctor ind Rechten.
Kornelis Aarts zoon, Pondgaerder.
Adriaan van Duynen, Ians zoon.
Willem de Ionge, Kornelis zoon.

Achten.

Adriaan Roerom, Kornelis zoon.
Kornelis de Wit, Willems zoon.
Kornelis Iakobs zoon Bak.
Gerard van Blienburg, [Heeren Adriaansz.]
Goris Maertens zoon.
Iakob van Diemen, [Heeren Cornelisz.]
Pieter Nan, Aarts zoon.
[Willem van Liesveld, ontbrekende, zijnd geworden Raad.]

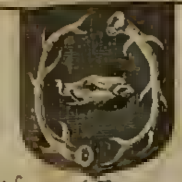
De

Wapenen der Ed. Groot-Achtbre Heeren de Heeren Schout, Borgermeesteren, Schepenen, Oud-Raden, Secretarissen, Ende Goede Luiden vanden Achten, der Stadt Dordrecht, den 14. Julii 1676.






Hr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Ridder, & Schout.


Mr. Samuel Everwyn Presiderende Borgermeester.


Hr. Adriaan van Blijenburg, Ridder, Hr. van Naaldw. Borgerm.


Arend Muys van Holy. Borgermeester.


Iohan vander Hulk, Borgermeester, sterft den eersten Augusti 1676.


Mr. Iohan vande Burch, Oud Borgermeester.


H. Matthijs Pompe, vry Heer van Slingeland, Oud Raad.


Iohan van Neurenburg, Oud Borgermeester.


Mr. Pompeius Berk, Borgerm. in plaats van Iohan vander Hulk.

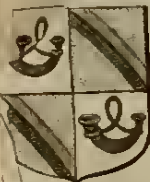

Mr. Nikolaas Stoop, Oud Borgermeester.

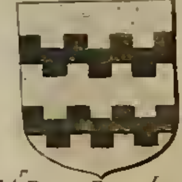

Kornelis de Vries, Oud Raad.


Mr. Willem Brandwyck van Blokland, vry Heer van Blokland, Oud Borgerm.


Adriaan vande Graaf, Oud Raad.


Dr. Iohan de Iong, Oud Raad, sterft den 10. September 1676.


Meinert van Gwaert, Oud Raad.


Mr. Pieter Brandwyk van Blokland, Borgerm. den 27 Maart 1677.


Mr. Pompeius de Roovere, Hr. van Hardinksveld, Oud Raad.


Mr. Iacob van Mewen, ... Borgerm. vant Gerecht. 31. September.


Mr. Pompeius Berk, Schepen.


Kornelis Bellaart, Oud Raad.


Mr. Kornelis de Beveren, Hr. vande Lind. West-Ysselmonde, Oud Raad.


Mr. Pieter Belaarts, Oud Raad.


Symon Rottermont, Schepen.


Korstiaan Gysen, Oud Raad.


Iohan Bax, Schepen.


Iohan van Beaumont, Oud Raad, sterft den 25. September 1676.


Gerard Franken, Oud Raad.


Pieter van Regenmorter, Oud Raad.


Mattheus vanden Broek, Borgerm. den 20sten April 1677.


Francois vande Graaf, Schepen.


Iakob van Hoogstraten, Schepen.


Dr. Iohan Becius, Schepen.


Govard van Eyssel, Oud Raad.


Mr. Dirk Bressi, Schepen.


Mr. Francoys vander Burch, Oud Raad.


Balthasar Walen, Oud Raad.


Henrik Herincx, Oud Raad.


Mr. Gerard de Beveren, Hr. van Strevelshoek, Oud Raad.


Mr. Herman Hallincg, Oud Raad, ende Secretaris.


Mr. Herman vanden Honert, Oud Raad, en Secretaris.




Rudolph Broemken, Borgerm. vande Achten.


Iakob vanden Brandeler, Acht.


Willem Bosschert, Acht.

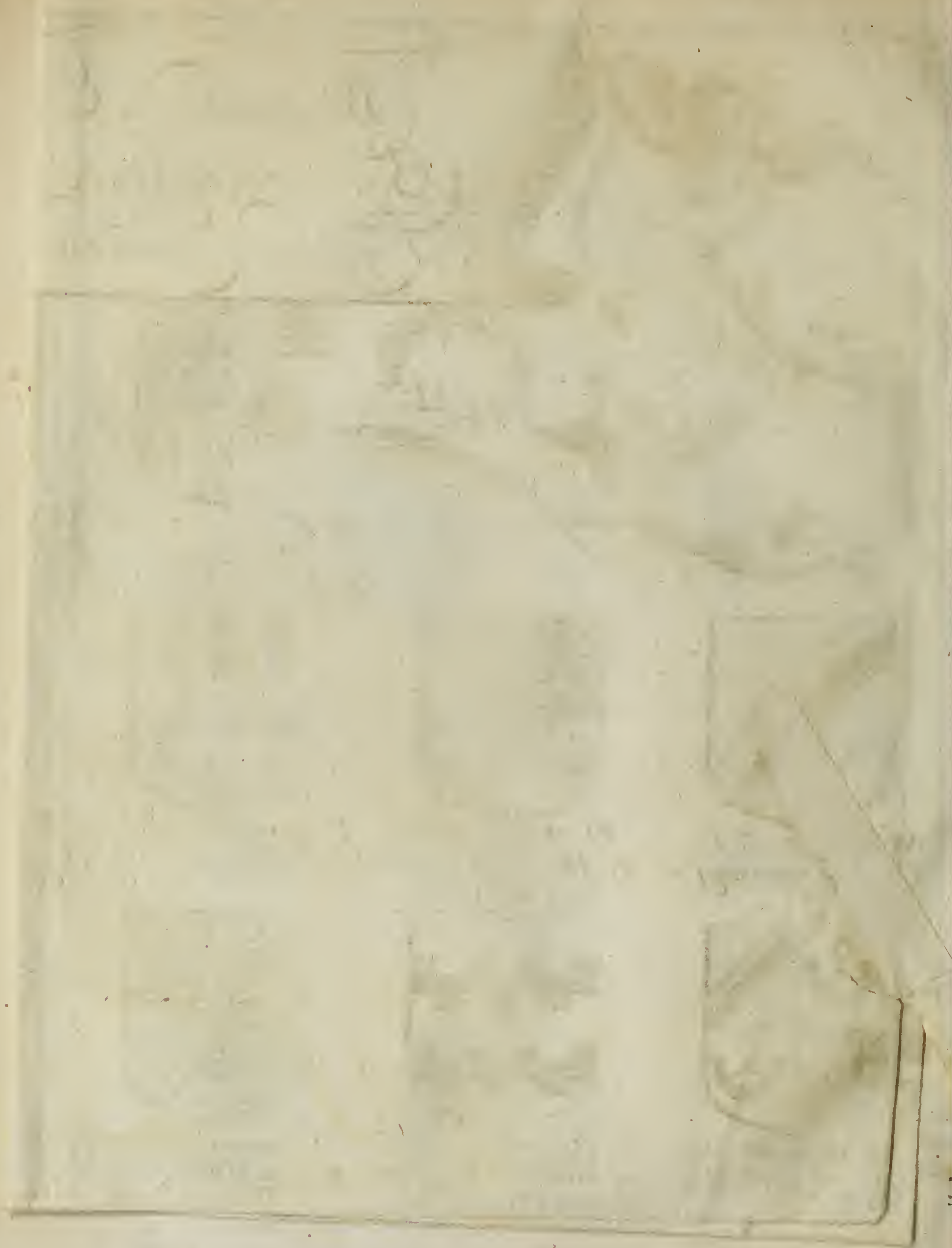

Pieter van de Werff, Acht.


Elias vanden Broek, Schepen den 29. September 1676.


Huybert vande Graaff, Schepen den 29 Septemb. 1676.


Willem van Blijenberg, Acht, Tresorier den 31sten Januari 1677.


Iakob Sonnemans, Secretaris van de Achten.



Der Oud-Raden Ambt is, de Staten van Holland en West-Vriesland, Mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder, Gehouw en Getrouw te zijn, enz. In Stads en Lands zaken ten besten te helpen Beramen en Besluyten: En, opten Eed, daar toe vermaand, wanneer 't vereyst, het zelve dicht te houden.

Toch eer de Oud-Raden in 'er Ambt treden, en Sittinge en Plaats nemen, werd haar den volgenden Eed, door den Heere Schout inder Tijd, Gestaafd.

Eed vande Oud-Raden.

WY Zweren dat Wy, omme tot Oud-Raden te geraken, niet en hebben gesolliçiteerd; sulks Beloven en Zweren Wy de Staten van Holland en West-Vriesland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder dezer Provintie, in dier qualiteyt gehouw en getrouw te wezen, als mede onder der zelver Regeeringe de Kerkke Christi, [Gereformeerd] naar Godes Heylig Woord te helpen hand houden; De Stad Dordrecht, en alle de Inwoonders van dien, in hare Privilegien te helpen maintineren; De Keuren en Statuyten der zelver Stede, in 't regard van 't Schout-Ambt, op den 4. January 1631. gemaakt, te hand-haven, geene Inbreuke daar van te zullen lyden ofte toestaan: Weduwen en Weezen te beschermen: En voorts alles te doen dat goede en getrouwe Vroedschappen, schuldig zijn, en behooren te doen:

Zoo waarlijk moet Ons God Almachtig helpen.

Lijste van den *Oud Raad* of *Vroedschap*: Hersteld en Gekozen door zijn Doorluchtige Hoogheyd, den Heere PRINCE VAN ORANGE, enz. als Stadhouder van HOLLAND, &c. opten 6. Septembris 1672. En séderd geworden: Met Byvoeging der Jaren, wanneer de zelve d'eerstemaal in dat Ambt-genootschap zijn getreden.

De HEEREN:

1642. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, *Heere* van Naaldwijk, Regeerende Borgermeester.

1639. Iohan van *Haarlem*, Rochus zoon, 2. February 1675. Overleden.

1641. Pieter de Carpentier, Roelands zoon, 17. December 1672. Overleden.

1642. Mr. Matthijs Pompe, *Heeren* Michiels zoon, *Heere* van Slingeland.

1642. Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, werd Burgermeester 19. September 1672.

1650. Iohan van Neurenberg, Willemsz. werd Burgermeester 2. April 1674.

1656. Mr. Pompeus Berk, Heeren Matthijs zoon.

1657. Mr. Nikolaes Stoop, *Heeren* Iakobs zoon, werd Burgermeester 2. April 1674.

1657. Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.

1661. Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van

Blokland, werd Burgermeester 1. April 1674.

1662. Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, werd Burgermeester 29. Maert 1675.

1661. Mr. Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, Ridder, Heere van Henrik Yden-Ambacht, enz. Schout van Dordrecht.

1663. Arend Muys van Holy, Symonsz. (Gesteld tot Geheym-Schryver, uytten Oud-Rade gegaan 1668. en door 'et afstaan van 'et Secretarisschap daar weder ingekomen 1674.) werd Burgermeester 24. Maart 1675.

1664. Adriaan vande Graaf, Sebastiaansz.

1664. Goverd vander Velde, Heeren Francoys zoon, Overleden den Eersten Mey 1673.

1666. Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon, *Obiit* 3. January 1673. *pro eo* by Surrogatie van 't Gerecht, 10. Januario 1673. (a)

1668. Dr. Johan de Jong, Heeren Kornelis zoon.

1669. Francoys Rees, Matheus zoon.

1669. Iustus Coxius, Iohans zoon.

1670. Mr. Meynard van Segwaard, Heeren Bartholomeus zoon.

1670. Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon.

1670. Mr. Herman vanden Honert, Heeren Johans zoon.

1671. Mr. Pompeus de Roovere, Heeren Pieters zoon, Heere van Hardinxveld.

1671. Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johans zoon.

1671. Mr. Pompeus Berk, Heeren Dirksz.

1672. Iohan vander Hulk, Gillis zoon.

1672. Kornelis Belliaard, Kornelis zoon.

1672. Mr. Kornelis de Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van West-Ysselmonde, de Linde, &c. Schout van Acht dagen binnen Dordrecht.

1672. Iohan-Nikolai van Malapert, Louys zoon, Heere van Krayesteyn.

1672. Mr. Pieter Belaarts, Geritsz.

1672. Symon Rottermond, Adriaans zoon.

1672. Korstiaan Gysen, Hermans zoon.

1672. Iohan Bax, Matthijs zoon.

1672. Iohan van Beaumont, Heeren Symons zoon.

1672. Gerard Frankken, Genefaas zoon.

1672. Pieter van Regenmorter, Pietersz.

1672. Mattheus vanden Brouk, Matheus

1672. Francoys vande Graaf, Sebastiaens

1672. Iakob van Hoogstraten, Iakobs zoo

1671. Dr. Iohan Becius, Karels zoon.

1672. Goverd van Eyssel, Kornelis zoon.

1672. Dirk Bressi, Rafaels zoon.

1673. (a) Mr. Francoys vander Burch, Heeren Iohans zoon.

1673. Balthasar Walen, Heeren Arendsz.

1673. Henrik Herincx, Gijsbrechts zoon

1674. Mr. Rochus van Moleschot, Lowi zoon.

1674. Mr. Herman Hallincg, Heeren Li hans zoon.

1674. Mr. Gerard de Beveren, Heeren Wi lems zoon, Heere van Strevelshoek.

Ook zaten als Oud-Raden, in den Iare 167: uytten Goeden Luyden vanden Achten.

Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willems Heere van Strevelshoek, Burgermeest vanden Achten.

Rudolph Bremkens, Heeren Iohans zoon.

Iakob vanden Brandeler, Roelandsz.

Willem Bosschert, Lodewijks zoon.

Mr. Francoys vander Burg, Heeren Iohans

Pieter vande Werff, Adriaans zoon.

Leonard vander Hulk, Gillis zoon.

Mr. Iohan Bladegem van Woensel, Iohans

Na de Huydendaagse Bestieringe en Wyze, eyste nu te volgen de Goede Luyden van den *Achten*. Maar na dien de Goede Luyden van den *Twaalven* eerder hebben geweest, en dienvolgende vroeger in Orde en in Tijd waren, als zijnde, zoo Ik houde, opgekomen in 't Jaar Ons Heeren 1371. 's Vrydages na Onzer Vrouwen dag. Die, gelijk de Achten, inde Tweespalt van *Hoeks* en *Kabeljauws*, somtijds Aangesteld, en dan wederom Ofgeraakt zijn: zoo zullen wy van de Twaalven eenige der zelver Lysten en Namen, gevonden inde Rekeningen der Tresoriers, opte Jaren 1381. en 1382. In de Gilde-Kist der Heeren vau S. Jan, gezeyd Kleermakers, nopende een Verdrag tusschen den Oude-Cleermaeckers en den voorsz Gilde. Gedaen in 't Jaer Ons Heeren M. CCC. Drie ende Tachtich, opten Sonnendach na Jaers dach. Als ook in een Handeling- of Acte-Boek, leggende op Stads Kantoor, nu Burgermeesters Kamer, laten volgen.

1381.

Cleys Oem.
Huge Feitop.
Iacob Lisse. (a)
.
.
.
.
.
.
.
.
.

(a) *Deze waren in Gelreland gezonden, om een Reeht, nopende Onze Stad, en werden derhalven vermeld inde Rekeningen der Tresoriers.*

1383.

Willem Cleys zoen.
Ionge Willem vander Tympel, Florens sone.
Damas die Hont.
Tielman Haec.
Ian Nouden sone.
Heynrick Blanckaert.
Pieter van Maldegem.
Willem vanden Spoeye.
Ian Willems zoon, die Backer.
Gheraet Aerts zoon die Viscoper.
Iakob Meester, Ians zoon, die Scalemaker.
Bartout Hamert, Ians zoon.

1457.

Dirc Suus, Vleyshouwer.
Cleys Loeync, Hout coper.
Willem Mattheus zoen.
Heyman Vastraets zoen.
Bouden Ians zoen.
Pieter Iacobs zoen, Snyder.
Pieter Braet, Backer.
Airnt Ians zoen, Cuper.
Adriaen Ians zoen.
Ian Geryts zoen, Vyscoper.
Govert Heinricx zoen, Oud-scoemaker.
Iacop Symons zoen, Smyt.

[1457.]

Gheenken Luf, Heynens zoen.
Iacop Symons zoen, Hout coper.
Lambert van Veldwijc, Wantsnider.
Ian Braet, Linnewever.
Dirc in die Kar, [van] 't Groote Gild.
Bouden Ians zoen [van] Dol-dieff, [een vande zes Scipluden Gilde.]
Pieter Braet, Backer.
Willem Daniels, Scrienmaker.
Roelof Willems zoen d'Appelcoper.
Ian Geryts zoen, Vyscoper.
Hughe Geryts zoen, Scoemaker.
Geryt van Asperen, Metzelaer.

1462.

Willem vander Tympel, Heeren Ians zoen.
Ysebrant vanden Kouster.
Cleys Baen.
Ian Pieters zoen Coman.
Adriaen Heinricx zoen.
Bartout Loenis zoen.
Iacop Wor, Aerts zoen, Metzelaer.

Iacop Damas zoen.
Meeus Gillys zoen.
Pieter van Slingelant, Dircx zoen.
Pieter Pieters zoen die Cuper.
Anthoenis vanden Hoevel, Ians zoen.

Op welk Iaar dit volgende mette Klok is Afgekundigd.

Actum den leften dach in Aprill 1462.

UUt begeerte van de Guede Luden vanden Twaelven, waert Gecondicht, waert dat yemant binnen der Stede eenege Guede onder hem hadden, der Stede ende hoire Treforie toebehoerende: dat fy die binnen den Ierften viertien dagen naeft comende, brengen fullen onder der Stede Treforiers, of onder de Guede Luden van den Twaelven voirfz. Ende waert dat yemandt namaels bevonden waerde, die des niet gedaen en hadde, mer die Stede Guede onder hem behilde, dat waer op Correxie van Scepenen.

Item, of yemandt eenige faken wift, dair der Stede profijt in gelegen waer, dat fy dat aenbrengen den Gueden Luden van den Twaelven, of enich van hem, binnen den ierften viertien dagen naeftcomende.

Dat nyemandt gheen Aerde en neme of wech en drage, after van der Stede Veften, om die in hoir Hove of anders te voeren, of dair eenich Grippen of Putten en maeck, op die Boet van iij. Pondt, ende Correxie van Scepenen.

Wy vinden de Twaalven al Vermeld, metten Ouden-Rade en Gerechte, in 't Jaar Ons Heeren 1372. Infgelijks in 't Jaar 1380. daar den Heer van Ameyde, in fijn Oude Vriheyd van zynen Wine, by den Rechte, Oud-Rade en Twaalven, werd gefteld. Vinde de Twaalven in 't Jaar 1477. ook te hebben geweeft.

De Goede Luyden van den Achten

d' EErftemaal geworden in 't Jaar Ons Heeren 1385. des Maandaghes na S. Valentijns dag. Zijn, gelijk Wy van den *Twaalven* hebben gezeyd, fomtijds Afgeraakt, en dan wederom Opgekomen. Werden alle Jaar, ter vermane van den Heere Burgermeefter der Gemeente inder Tijd, by de Dekenen vande Gilden en Gemeene Neringen, uytte Vier Wyken, en aanzienlikfte Borgery der Stad, uyt een getal van Vier en Twintig, voorgefteld, omme daar uyt, by zijne Vorftelijke Hoogheyd, den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder van HOLLAND, enz. te werden Gekozen.

Der Achten Ambt en Plicht is, de Staten van Holland en Weft-Vriefland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, enz. Gehouw en Getrouw te zijn, de Stad in haren Rechten te helpen houden, hair oirbaer te vorde-

vorderen haar ſchade te ſchutten: ter Zale ontboden zijnde, te ſtaan over Stads en Lands zaken, en die, als 't vereyſt, opten Eed aangemaand, by 'er te houden. Viermaal 's Jaars de Burgermeeſters van de Gemeente te helpen Kiezen, of wel, mede tegenwoordig te zijn, t'elker Teelte op 'et doen der Burgermeeſters Rekeningen, en als het *Præſidium* van 'et Burgermeeſterſchap der Gemeente, na Orde van den eenen opten anderen valt. Viermaal 's Jaars voor 'et doen der Burgermeeſters Rekeningen, inden Oud-Raad voor te ſtellen zoodanige zaken als zy achten tot Stads Welvaren te behooren: (werdende genoemd, Punten der Burgerlyke Beſtieringe,) moetende haar getal vol zijn voor 'et Inbrengen van haar Twaalf Kueren, tottet Borgermeeſterſchap, of anders, by gebrek van yemande uyt hem luyden, 't zy uytter Stad, of niet tegenwoordig zijnde, werd het getal uytte dienende Schepenen vervuld. En zijn de Achten in de Vierde Wijk, metten Schat-bewaarder (*Treſorier*) van Stads Verbeteringen (*Reparatien*) Grachtmeeſters.

En werd Hemluyden voor 'et aanvangen van haar Ambt, door den Heere Schout inder Tijd, den volgenden Eed Geſtaafd:

Eed van de Goede Luyden van den Achten.

WY Zweren dat Wy, omme tot Achten te geraken, niet en hebben geſolliçiteerd; ſulks Beloven en Zweren Wy, de Staten van Holland en Weſt-Vrieſland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder dezer Provintie, in dier Qualiteyt Gehouw en Getrouw te wezen, als mede onder der zelver Regeringe de Kerkke Chriſti, [Gereformeerd] naar Godes Heylig Woord, te helpen hand-houden, de Stede van Dordrecht, en alle Inwoonderen van dien, in hare Privilegien te helpen maintineren; de Kueren en Statuten der zelver Stede, in 't regard van den Schout-Ambte; op den 4. Januarii 1631. gemaakt, te hand-haven, en geene Inbrueke daar van te zullen lyden ofte toe te ſtaan; der voorſz Stede proffijt en Oirbaer te helpen doen, en hare ſchade te ſchutten: Vier-werven 's Jaars den Borgermeeſter van de Gemeente te helpen Kiezen [en Nomineren] in behoorlijke Tyden, naar Gewoonte; en voorts alles te doen, dat Goede en Getrouwe Achten van Dordrecht ſchuldig zijn, en behooren te doen.

Zoo waerlijk moet Ons God Almachtig helpen.

Vinde vande Achten 't volgende Verdrag.

INden Jaere Ons Heeren M. CCC. Vijff ende Tachtich, des Maendaghes nae Sinte Valentijns dach: Doe waert over een gedragen met gemeenen

Raede

Raede van den Gerechte, den Ouden Raede, ende gemeennen Neeringen inder Stede, om ruste ende goet accoirt mit malcanderen inder Stede te behouden, tot ons Lieffs Heeren eere, ende der Stede ende des gemeenen Coopmans oirbaer ende prouffijt. Ende uyt zeggen van Zestien Mannen, die daer toe uyt gemeenen Consente gevoecht waeren: ende diemen allre saecken geloeffden, hoe sy 't best geordineren konde: Dat soude men vast ende Stade houden, daer off dat sy hoer gescheyt voertbrochten by eenen openen Brieffve, die daer off is onder der Stede groeten Zegel, Achte Mannen te hebben, die de Deeckens vander Neeringen by tyden kiesen, Raed te hebben mitten Gerechte, ende alle saecken ten meesten oirbaer der Stede mit Hemluyden te disponeren vander Stede State, mit andere Poincten, alsoe die Brieff inhoud. Des sullen *dese Achte by tyden Koeren hebben, op hoeren Eed, gelyck den Ouden Raede, van Burgemeesterschap, Treseryen,* ende *Heemraedschap.* Ende sullen hebben twaelff Stemmen en Koeren, gelijcke als die twaelffve plagen te hebben inden Voerbrieffven daer op gegeven, ende dit sal sonder stadich bysitten wesen mitten Gerechte inder Kamer. Ende behoudelijk Onsen Lieve Heere ende Vrouwe hoere Heerlickheyt, ende hoer seggen stadich te blyven, dat sy nu lest-werff inden Hage seyden: ende der Stede van Dordrecht alle hoers Rechts ende Hantvesten, ende den Neringen al hoers Rechts ende Brieven in hoere Machte. Alle dinck sonder Archgelist.

Werden de Achten ook vermeld in een Verdrag, gemaakt opten 24. Mey 1397.

Woensdaechs na S. Marcus dach Evangeliste 1395. gaf Hertogh Aelbert inden *H*age een *H*andvest aen die van Dordrecht, daer in gezeyd werd:

Wanneer Wy of Onsen Naecoemelingen, Graven te Hollant, onsen Gerechte te Dordrecht versetten sullen, soe sullen die gemeene Neeringen van Dordrecht Ons of Onsen Naecoemelingen voersz in Schrifte oversenden xxiiij. goeder Knapen, dats te weeten, uuyt elcken Quartier vj. Mannen, ende daer sullen Wy of Onsen Naecoemelingen nemen uuyt elcken Quartier twee Mannen, die ons genoegen, die coemen sullen by onsen Gerechte, tot alre tijt als [Sys] vermaent worde van hem, of dat sy van der Neringe wegen daer by te doen hebben, om te helpen raden onsen Gerechte voersz, tot Onser eeren ende Ons ende Onser Stede oirbaer, ende mede tot Onser Stede goet te ziene, &c.

Inde Handvest Willems van Beyeren, gegeven inden *H*age den 15. van Herfstmaand 1409. werd onder andere gezeyd:

Soe wat Scout ende Gerechte wy inder tijt setten, die sullen Recht hantieren na hoeren vijff sinnen, sonder eenige berechtinge van Achten off Dekenen, off van yemant anders van den Gemeenten, ende waert dat hem daer en boven yemant bewonde, ende men betugede mit Scepene of mit Raede, dat zoude staen up een peyne van thyen Ponden Hollants, ten waer dat die bruecken hoeger liepen, &c. Item, soe en sullen die Achten, die inder tijt weesen sullen, by onsen Gerecht opter Zaele niet sitten, ten sy datse onsen Gerechte by hoer ontbiet, of ten waer dat zy van onser Stads saeken, of der Gemeenten daer te doen hadden, die sullen zy onsen Gerechte toegen, ende weder wech gaen, sonder eenich bewint meer te hebben in eenige saecken die Ons of Onsen Gerechte aengaen, &c. En sal nyemant Achte wesen, hy en zy een ingeboere Poertere, ofte hy en hebbe thyen Iaeren binnen onser Stede gewoent, &c.

Inde Handvest van Hertogh Flips, gegeven te Dordrecht, op Sinte Martijns dach inde Winter

Winter 1425. Werden de Achten ook gedacht in de Handvest van Maximiliaen en Maria, Hertogen, gegeven te Gent, in Oegstmaand, 1478. &c. ende maakt ook gewag van de Kiezinge der Achten. De Handvest van Maximiliaan en Maria, gegeven in den Hage, op den xviij. September 1481. Desgelijks die van Koning Maximiliaan en zijnen Zoon Flips, gegeven op 't Slot van Tuernhout, den 21. van Wintermaand 1494. en in meer andere.

Wy zullen laten volgen de Achten, My ter hand gekomen uytte Gilde-Kist der Schip-Timmerluden, belangende zeker Verdrag, gemaakt door *Wigger Barentszoen*, den Burgermeester vande Gemeente Wegen, in 't Jaar Ons Heeren 1397. opten 24. dag in Mey. En den Alingen Achten, en die gene, welke door zijn Heogheyd, den Heere *Prince* van *Orange*, enz. in de Jaren 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. en 1677. zijn Aangesteld.

Goede Luyden vanden Achten.

1397.

Damas die Hont, Henrix soen.
Reyner, Heinric Vogelaers soen.
Herbaren, Heinric Kynts soen.
Reyner Jans soen.
Willem Graman, Hugen soen.
Jan Fraet, Sanders soen.
Gillys vander Halle, Jans soen.
Jacop die Goede, Jacops soen.

Verkiezinge, gedaan by zijn Hoogheyd, den Heere PRINCE *van* ORANGE, *enz. opten 6. van Herfstmaand 1672. uyt Vier-en-twintig Luyden, door de Dekenen van de Gilden en gemeene Neeringen aan zyn Hooggemelte Hoogheyd voorgesteld, den 3. der zelver Maand, in 't voorsz Iaar, tot*

Goede Luyden vanden Achten.

De HEEREN,

Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willemsz, Heere van Strevelshoek, Geworden Burgermeester van 't Ambt-genootschap der Achten, 1672 September 8.
Rudolph Broemken, Johans zoon.
Jakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Willem Bosschert, Lodewijks zoon.
Mr. Francoys vander Burch, Heeren Johanszoon, by plaats-vervulling (Surrogatie) van 't Gerecht 1673. geworden Schepen, kwam in plaats, by Surrogatie vanden Achten, opten 9. Maart des zelven Jaars, (a)
Pieter vande Werff, Adriaans zoon.
Leonard vander Hulk, Gillis zoon.
Mr. Johan Bladegem van Woensel, Iohansz, Scriba van 't gemelte Collegie.

(a) Elias vanden Brouk, Mattheus zoon, werd Scriba, &c.

Goede Luyden vanden Achten, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. den , November 1673.

De HEEREN,

Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willemsz, Heere van Strevelshoek, Burgermeester van 't Collegie der Achten, gesteld door zijn Hoogheyd, enz. in den Oud-Raad, volgens Aanschrijvens van Hoog-gemelte Hoogheyd, opten 28. van Lentemaand 1674. is, by Surrogatie vande Achten, in deszelfs plaats gekomen, opten 30. des zelven Maands, in 't voorsz Iaar, (b)
Rudolph Broemkens, Heeren Iohans zoon.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Willem Bosschert, Lodewijks zoon.
Pieter vande Werf, Adriaans zoon.
Leonard vander Hulk, Gillis zoon.
Mr. Iohan Bladegem van Woensel, Iohansz.
Elias vanden Brouk, Mattheusz, Scriba, &c.

(b) Huybert vande Graaf, Nikolaas zoon, werd Scriba, &c.

Goede Luyden vanden Achten, Gekozen by zijn Hoogheyd, den 28. van Wijnmaand, 1674.

De HEEREN,

Rudolph Broemken, Iohans zoon, Burgermeester van 't zelve Collegie.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Willem Bosschert, Lodewijks zoon.
Pieter vande Werff, Adriaans zoon.
Elias vanden Brouk; Mattheus zoon.
Huybert vande Graaff, Nikolaas zoon.
Willem van Blyenberg, Laurens zoon.
Iakob Zonnemaans, Goverdsz, Scriba, &c.

Goede Luyden vanden Achten, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. 1675.

De HEEREN,

Rudolph Broemken, Iohans zoon, Burgermeester van 't zelve Collegie.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Willem Bosschert, Lodewijks zoon.
Pieter vande Werff, Adriaans zoon.
Elias vanden Brouk, Mattheus zoon. En
Huybert vande Graaff, Nikolaas zoon. geworden Schepenen, 1676. Kwamen in plaats, by Surrogatie van de Achten, (a) (b)
Willem van Blyenberg, Laurens zoon.
Iakob Zonnemaans, Goverdsz, Scriba of Secretaris, &c.
(a) Leonard vander Hulk, Gillis zoon.
(b) Matthijs van Kapel, Iohans zoon, werd Scriba, &c.

Goede Luyden vanden Achten, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. 1676.

De HEEREN,

Rudolph Broemken, Iohans zoon, Burgermeester van 't voorsz Collegie.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Willem Bosschert, Lodewijks zoon, werd Schepen, 1677. Kwam in plaats, by Surrogatie vande Achten, (a)
Leonard vander Hulk, Gillis zoon.
Iakob Zonnemaans, Goverds zoon.
Willem van Blyenberg, Laurens zoon.
Matthijs van Kapel, Iohans zoon, Scriba of Secretaris, &c.
(a) Iohan de Witt, Abrahams zoon, werd Scriba, &c.

Goede Luyden vanden Achten, Gekozen by zijn Hoogheyd, enz. 1677.

De HEEREN,

Rudolph Broemken, Iohans zoon, Burgermeester van 't voorsz Collegie.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Pieter vande Werff, Adriaans zoon.
Leonard vander Hulk, Gillis zoon.
Willem van Blyenberg, Laurens zoon.
Iakob Zonnemaans, Goverds zoon.
Matthijs van Kapel, Iohans zoon.
Iohan de Witt, Abrahams zoon, Scriba of Secretaris, &c.

Loon-trekkende-Raden, (*Raad-Pensionarii*) van DORDRECHT.

My uyt W. van Goudhoevens Byvoegsel opte Hollandsche Kronijk, uyt Schepenen Brieven, Stads Bezendingen, Openbare Handelingen, als anders, ter Handen gekomen.

Haar Ambt is, de Staten van Holland en West-Vriesland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, enz. Gehouw en Getrouw te zijn, &c.

En werd haar, voor 'et aanvangen van 'er Ambt, door den Heere Schout inder Tijd, den volgenden Eed Gestaafd:

Eedt van den Pensionaris der Stad DORDRECHT.

DAt Sweert ghy dat ghy Pensionaris der Stadt Dordrecht wesen sult; de Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, mitsgaders den Heere Prince van Orangie, als Stadthouder deser Provincie, in dier Qualiteyt Gehouw ende Getrouw te wesen, alsmede onder deselver Regeeringe de Kerkke Christi [Gereformeerd] naer Godes Heylig Woordt, te helpen handt-houden; de Stede van Dordrecht, ende alle Gilden der selver Stede, sult helpen houden in heuren Rechten; der selver Stede proffijt en oirbaer sult helpen doen, ende haer schade schutten; goede toesicht sult hebben op der Stede Privilegien, Keuren ende Handvesten; na uwen besten wetenschap, alle Secreten, soo vande Camere van Dordrecht, als vande Previlegien ende andere saecken der selver Stede, secretelijck sult houden; Dagelijcx ter Zale sult comen, ten waere ghy inder Stede saecke moste Vaceren; ende tot allen tyden als ghy van den Borgemeesters ende Regeerders der Stede van Dordrecht voorsz ontboden sult worden, by henluyden sult comen; Ende voorts alles te doen, dat een Goet ende Getrouw Raed-Pensionaris van Dordrecht schuldich is ende behoort te doen.

Zoo waarlijk moet U God Almachtig helpen.

De HEEREN:

1468. Mr. Adriaen N. wt Dreyscher.

1476. Mr. Kornelis de Jonge, Heere van Baardwijk, na Raads-Heer van 't Hof van Holland: zijnde Rekenmeester van Holland, sterf 1504.

1505. Mr. Albert van Loon, tot 1511. werd Raads-Heer van Holland, sterf 1524.

1518. Mr. Floris Oem van Wijngarden, Heeren Jans zoon, Dr. in beyden Rechten, werde door 't opstoken zijner wangunstigen, by Bevel-Brief van Keyzer

Karel; Geschreven uyt Saragossa, den 6. December 1518. de Stad Ontzeyd. Toch den 4. October 1521. van Stads-wegen weder Gedeputeerd ter dag-vaert. En 7. Maert 1522. neffens Pieter Scoec, Bailliu van Zuyd-Holland, oock Gezonden ter Dag-vaert, in den Hage. Werd verheven tot Raads-Heer van 't Hof van Holland, 1523.

15... Mr. Jakob vanden Eynde.

1520. Mr. Jakob van Teylingen, Overleden 1520.

1520. Mr. Gerit Bogaerd.

1529. Mr. Joos Bets zoen.

1532. Mr. Joost Beest.

1538. Mr. Nikolaes de Groet, 1553. Overleden.

1550. Mr. Willem Scoeck.

1553. Mr. Nikolaes van Diemen.

1553. Mr. Kornelis van Hooglande.

1563. Mr. Peter Cornet, in Junio 1572. te Dordrecht verzekerd.

1577. Mr. Adriaen Wentsen.

1578. Mr. Jan Bets zoen, werd 1582. Raads-Heer inden Hoogen-Raad.

1580. Mr. Jakob [Hallincg] Pauwelsz. werd Raads-Heer inden Hove van Holland, den 30. Januarii 1590. sterf den 25. November 1596.

1584. Mr. Ioos van Meenen, gezeyd de Menin, staande beschuldigd tegen den Staat gezondigd te hebben, en zijnde by 't Hof van Holland 1594. gesteld *in Reatu*, werd door de Overheyd van Dordrecht, om eenige ondiensten, zoo zy verstonden, hare Stad aangedaan, den 15. April 1595. zijn Ambt ontzeyd, sterf 1596.

1591. 10. Ianuarii, Mr. Iohan Berk, Matthijs zoon, Ongewoonlik (*Extraordinair*) Afgezant (*Ambassadeur*) aan de Kroone van Engeland, in de Iaren 1607. en 1610. alwaar Hy in de tweede Bezending werd Ridder geslagen. Gezant aan de Kroone van Denemarcken in 't Iaar 1618. Aan de Gemeynte-Staat (*Respublicque*) van Venetien, van den Iare 1622. tot 1627. Binnen Dordrecht den 18. Augusti 1627. Overleden.

1618. Mr. Andries de Witt, Heeren Kornelis zoon. Bekleede voor een tijd, het Advocaatschap van Holland, na dat Mr. Iohan van Oldenbarneveld, in 't Iaa 1618. in Verzekeringe was genomen. Werd Raads-Heer van 't Hof van Hol land 18. December 1620. Overleed de 26. November 1637.

1623. Mr. Iakob Cats, werd Raad-Pensio naris van Holland, 1636. Overleed 166[illegible]

1634. 18. Maart, Mr. Matthijs Berk, Hee ren Iohansz. Overleed 18. Decemb. 166[illegible]

1634. 18. Maart, Mr. Herbert van Beau mont, Heeren Symons zoon, werd Se cretaris vande Staten van Holland, enz 1640.

1640. 1. Mey, Mr. Nikolaas Ruysch, Hee ren Koenraads zoon, werd Hof-Schryve (Griffier) van de Algemeene Staten, 1650 Overleed den 3. November 1670.

1650. 21. December, Mr. Iohan de Witt Heeren Iakobs zoon, werd Raad-Pensionaris van Holland, enz. Be-eedig den 30. Iuly 1653. Was ook Groot Ze gel-Bewaarder en Stadhouder van d Leenen van Holland, enz. Dede daa van Offtand in 't Iaar 1672. den 4. Augusti. En is opten 20. des zelven Maands in 't voorsz Iaar, (neffens zijn Broede Mr. Kornelis de Witt,) inden Hage, omgekomen.

1653. 1. September, Mr. Govard van Slingeland, Heeren Barthouts zoon, Afgezant aan de Kroone van Zweden, enz. 1656. werd Secretaris vanden Raad van Staten.

1655. 3. Mey, Mr. Iohan Berk, Heeren Matthijs zoon, Overleed 18. December 1667.

1664. 16. Septemb. Mr. Nikolaas Viviën, Anthonis zoon. Dede daar van Afstand den 13. September 1672.

1672. 12. October, Mr. Rochus van Moleschot, Lowijs zoon.

Secretarissen van Dordrecht,

My, uyt Schepenen-Brieven, openbare Handelingen, als andre Schrif-en, ter handen gekomen.

Haar Ambt is, de Staten van Holland; mitsgaders den Heere PRINCE AN ORANGE, enz. Gehouw en Getrouw te zijn, &c.

En werd haar, voor 'et aanvangen van 'er Ambt, door den Heere Schout nder Tijd, den volgenden Eed Gestaafd:

Eed van den Secretaris.

ICk Zweere, dat ick Secretaris der Stadt Dordrecht wesen sal; ende sulcks beloove ende Zweere ick de Staten van Holland ende West-Vriesland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadthouder dezer Provintie, in dier Qualiteyt Gehouw ende Getrouw te wezen, als mede nder der zelver Regeringe de Kercke Christi, Gereformeerd naar Godes Heylig Woord, te helpen hand-houden; Dat ick de Stadt Dordrecht, ende lle de Borgeren ende Ingezetenen van dien, sal trachten te maintineren ende e conserveren in hare Privilegien ende Gerechtigheden; Dat ick den Heere Borgermeester inder Tijd, ende de Regeerders der voorsz Stadt, sal bewijsen nde toedragen behoorlijck Respect ende Reverentie, ende My in alles, soo eel doenlijck, reguleren ende gedragen naer de Instructie voor de Secretarissen deser Stadt, op den 20. February 1668. gearresteert, sonder in den Tax ofte het Salaris, by het selve tot de Besoignes, soo ter Kamere als ter Secretarye gestelt, te exçederen ofte te verhoogen; ende dienvolgende niet te llen ontfangen ofte aennemen eenige Giften, Gaven ofte Geschencken, by e geschreven Roomsche Rechten verboden; ende voorts My in alles generajcken te gedragen, soodanigh als een Goed ende Getrouw Secretaris toestaet nde behoort te doen.

Zoowaerlijk moet My God Almachtig helpen.

De HEEREN:

355. I. Theod.
359. 1365. I. Iacob Neve.
377. Siffr. Will. Vlaming.
386. Mr. Willem Cau, in 't Iaar 1400. Overleden.
390. 1391. Hugo Ioflor.
400. Hr. Iacop Hamert, Priester en Knunnic, die om verscheyde beschuldigingen, en om dat Hy eenen valsen Eed had gezworen, daar van Overtuygd zijnde, hoewel hy zeyde, die niet te hebben Gestaafd, Hem opten 16. Ianuarii 1403. zijnen Dienst, ter Camere, wierde ontzeyd.
1401. 1403. Io. Haesb.
1409. 1415. Io. Tolner.
1436. Ian van Zutphen.

1436. Ael. Gherardi.
1439. N. Boy.
1443. P. But.
1444. N. Scoenhout.
1447. Io. Slingeland.
1457. 1462. 1463. 1465. Io. Albert. de Egmond. [Deken van de Groote Kerk; Stichter van S. Pancras Kappelle ter Groter Kerk; nu bekend de Diemens Kappelle.]
1458. C. de Scoenhoven.
1470. I. LL. Blaeuw.
1473. 1482. I. Heyn.
1477. Corn. Backer.
1481. H. Boys.
1484. Mr. Willem van Beveren, ſterf den 19. February 1505. *Stilo Curiæ.*
1487. T. Gerardi.
1489. Ian Brouwer.
1493. M. Brouwer.
1497. 1507. Mr. Corn Iacobi.
1502. Io. Iacobi.
1511. I. de Vries.
1513. 1524. 1536. Adr. de Woltre.
1513. Mr. Tielman, Gerit Monnen zoen.
1527. Mr. Iac. de Vries.
1531. Ian die Vries.
1536. Mr. Ioes Betz.
1536. Mr. Adriaen Wouters zoen.
1540. Willebrord Uuytenbrouck.
1542. 1545. Ioh. de Naerſſen, Anthonides.
1548. Mr. Willem Scoeck, Tielmans zoen.
1554. Mr, Gerard Michaelis.
1561. 1572. 1583. Mr. Iacop [Hallincg] Pauli.
1570. 1571. Mr. Willem Merula, Pouwels zoen.
1591. Mr. Iohan Berk, Matthijs zoen, 17. September 1627. Overleden.
1593. H. I. de Naerden, Secretaris Subſituyt.
1598. H. Spiegel, Secretaris Subſituyt.
1607. Ian Berk, Dirks zoen, Secretaris Subſituyt.
1622. Mr. Matthijs Berk, Heeren Iohansz. den 23. Iuny 1655. Overleden.
1655. 3. Iulii, Mr. Iohan Berk, Heeren Matthijs zoon, den 18. December 1667. Overleden.
1668. 1. Maart. Arend Muys van Holy, Symons zoon.
1668. 1. Maart. Mr. Nikolaas vander Duſſen, Heeren Ewouts zoon.
1670. 15. September. Mr. Herman Hallincg. Heeren Iohans zoon.
1674. 17. October, Mr. Herman vanden Honerd, Heeren Iohans zoon.

Clercquen ter Secretarye.

Voor'et aanvangen van haren Dienſt, werd haar den volgenden Eed Geſtaafd:

Eedt der Clercquen ter Secretarye binnen DORDRECHT.

IK Zweere, Dat Ick als Clercq ter Secretarye-weſende; de Secretariſſen ſal dragen Reſpect ende Eerbiedigheyt; den Heere Schout, Borgemeeſters, ende Regeerders deſer Stede bewijſen, in allen plaetſen, Reverentie ende Waerdigheyt; alle ſecreten van de Kamere ſecreet houden, ende niet reveleren; de Regiſters, my bevolen by de Secretariſſen, trouwelijcken houden, ende de Beſoingens daer uyt Reſulterende, verantwoorden; dat ick de Luyden, ter Secretarye te doene hebbende, niet en ſal exactioneren, maer my te vreden houden met het gunt my ter ſake van mijn Salaris by de Secretariſſen werd toegevoegd, ende 't Salaris ter Secretarye geordonneert, trouwelijcken aen de Secretariſſen verantwoorden; de Secretarye trouwelijcken bewaren ende waer nemen; mitsgaders d'Executien van de Vonniſſen behoorlijcken aſſiſteren; ende d'Ordonnantie, op 't ſtuck van de Juſtitie voor de Kamere Judiçiële deſer Stede gemaeckt, achtervolgen ſal:

Zoo waarlijk moet My God Almachtig helpen.

En zijn als nu Gezworen Eerſte Klerkken ter Secretarie.

Samuel vander Heyden, Iohans zoon,
Adriaan Baan, Pieters zoon,

De Mannen van Veertigen,

Eerſt Ingeſteld by Handveſte van thien Jaren, door Hertog Flips van Bourgondien, enz. gegeven inden Hage, 23. dagen in Junio, in 't Jaar Ons Heeren Duyſent Vier Honderd Ses en Vijftig. Welken Brieff van den Viertich geheel ende al Doet ende te Niet is Gekoert, door laſt van den Grave van Charoys, als des Gemachtichd van den Hertoge van Burgongien, zijnen Heer Vader,

Vader, opten 22. dage in Junio 1462. Toch inde Maend van Ougst, in 't Jaer Ons Heeren Duyzent Vier honderd Acht ende tZeventich, zijn de voorsz Mannen als by onverbreeklijk Privilegie, gegeven te Gent, weder Hersteld. Breder te zien inde Handvesten, onder te volgen.

Der Veertigen Ambt en Plicht is, nu onder anderen de Staten van Holland en West-Vriesland; mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder, in dier qualiteyt Gehouw en Getrouw te wezen. En voor het Aanvangen van 'er Ambt, werd haar, door den Heere Schout inder Tijd, den volgenden Eed Gestaafd:

Eed vanden Veertigen.

WY Zweren dat Wy, omme tot Veertigen te geraken, niet en hebben gesolliçiteerd; sulks Beloven en Zweren Wy de Staten van Holland en West-Vriesland, mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder dezer Provintie, in dier qualiteyt gehouw en getrouw te wezen, als mede onder der zelver Regeeringe de Kerkke Christi, [Gereformeerd] naar Godes Heylig Woord te helpen hand houden; Jaerlijcks het getal van Veertigh Persoonen te helpen suppleren, ende sulcks in plaetse van de aflijvige ofte uytlandige, andere Persoonen te helpen kiesen; oock Jaerlijcks, het een Jaer thien, ende 't ander Jaer acht Persoonen te helpen Nomineren tot de Vernieuwinge van de Wet deser Stede, omme daer uyt het een Jaer vijf, ende het ander Jaer vier geëligeert te werden; ende voorts alles te doen dat Goede ende Getrouwe Veertigen schuldig zijn, ende behooren te doen:

Zoo waarlijk moet Ons God Almachtig helpen.

Veertigen, gekoren by de Dekenen vande Ambochten en Gilden der Stede van Dordrecht, uyt honderd Persohen an de zelve opgegeven, door Heer Gerard, Heere van Assendelft, Schild-knape, ende Claas de Vriese, Rentmeester Generael van Holland, Raden van Hertog Philips, &c. Grave van Holland, den 23. Junii 1456.

De HEEREN:

Bernt Quekel.
Adryaen Gheryts zoen.
Cornelys Boot.
Jan van Muulwijc.
Jan Costens zoen.
Daniel Willems zoen.
Jan die Brouwer.
Jan van Diemen.
Airt van Goir.
Cleys Symons zoen, *pro eo*,
Adriaen Wynter, Anno LXI. xviij. Juny.
Jan Doeyens zoen.
Meeus van Ameronghen.
Jan Vinck.
Florens vander Tympel.
Cleys Looydinc.
Reyner Willems zoen.

Jacop

acop Tielmans zoen.
an Schoeren zoen.
Villem Mathijs zoen, *pro eo*,
Ocker Pieters zoen.
acop Fraet, Jans zoen.
an van Zwindrecht.
ıdriaen Herberts zoen, *pro eo*,
Lubbert Gerytsz. Anno LXI xviij. Juny.
acop van Overstege, Pieters zoen, *pro eo*,
Goessen van Malsem, Anno LVII. Febr.
ıdriaen, Huge Boyens zoen.
ıllert Matheeus zoen.
ıdriaen, Iacop Pieters zoens zoen.
Ion Ians zoen, *pro eo*,
Iacop Pot, Anno LVIIJ. xx. Iuny.
ieter Iacops zoen, *pro eo*,
Marten Gijsbertsz. Anno LVIIJ. xxix. Iuly.
ambert Franckens zoen, *pro eo*,
Adriaen, *ejus Filius*, Anno LVIJ. xxiij. Iuny.
ornelis Heynrice zoen.
driaen Goverts zoen.
Villem van Neck.
ouden Ians zoen, *pro eo*, *Lix* xxiij. Iuny.
Ionge Iacop Fraet.
illys van Ratinghen.
ın Buys, *pro eo*,
Willem Gherytszoen.
herit, Pieter Hugen zoen.
leys Copperts zoen.
leys Vastraets zoen.
ornelis Buys.
illys Adriaens zoen.

ertigen van den Iare 1478. volgens het Privilegie vanden 16. October des zelven Iaers.

outer Maes, in des zelfs plaets,
Ionge Adriaen van Oversteech, Heeren Iacops zoen.
eynric Quekel, Baernts zoen.
ering van Veldtwijc, Hubrechts zoen.
eter Iacop Verwer.
erit Iacops zoen.
honis Cleis zoen.
eter, Adriaen Gyben zoen.
n die Wynt, Pieters zoen.
ıstraet Cleis zoen.
ıbbrecht Gijsbrechts zoen.
cop, Heeren Cleis zoen.
illem Aerts zoen.
rck van Bemont, Goverts zoen.
est van Bemont, Dircx zoen.

Adriaen Heymen zoen.
Adriaen Ians zoen, Cuper.
Pieter, Pieter Wouters zoen, in zijn plaets,
Ian van Steenbergen, Tielmans zoen.
Pieter Boel, Pieters zoen.
Aernt Wouters zoen, Cordewanier.
Iacop Blanckert, Iacops zoen.
Adriaen Heynricx zoen.
Geryt van Veen, Cornelisz. Cordewanier.
Ian Stoep, Willems zoen.
Ian Ottens zoen.
Ocker Goverts zoen.
Heynric, Adriaen Goverts zoen.
Pieter Nan, Pieters zoen.
Cornelis Adriaens zoen.
Ian van Nairsschen, Heeren Willems zoen.
Iacop van Steenbergen, Tielmans zoen.
Meester Anthonis Ians zoen.
Willem Geryts zoen, in zijn plaets,
Mr. Ian die Brouwer, Ians zoen.
Willem van Neck, Lambrechts zoen.
Lambrecht Geryts zoen.
Cleis Vastraets zoen.
Ian Meeus zoen.
Pieter Humans zoen.
Ioest, Adriaen Cleys zoen, in zijn plaets,
Giellis Adriaens zoen.
Pieter Braet, Cleis zoen, in zijn plaets,
Engel Willems zoon.
Ian Pryker, Willems zoen.

Veertigen, by de Dekenen vande Gilden en gemeene Neeringen, Gekozen uyt Honderd Mannen, door zijn Doorlugtige Hoogheyd, den Heere PRINCE VAN ORANGE, enz. *als Stadhouder van Holland en West-Vriesland, aan de zelve opten 4. Septembris 1672. opgegeven.*

De HEEREN:

Kornelis Belljaart, Kornelis zoon, Gesteld door zijn Hoogheyd in den Oud-Raad of Vroedschap, 1672. September 6. kwam in plaats, by Surrogatie, gedaan door de voorsz Veertigen, opten 8. Septembris 1672. Geteykend hier naar mette letter (a)
Symon Rottermond, Adriaans zoon, gesteld, door zijn Hoogheyd, inden Oud-Raad, 1672. September 6. Kwam in plaats by Surrogatie, enz. (b)

Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willemsz. Heere van Strevelshoek, geworden President van 't gemelte Collegie opten 8. Septembris 1672. Gesteld inden Oud-Raad, by Missive van zijn Hoogheyd, in date den 28. Maart 1674. Kwam in plaats by Surrogatie opten 17. September 1674. (m)
Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Heeren Matthijs zoon, geworden President in plaatze van den voorsz Mr. Gerard de Beveren, opten 30. Maart 1674.
Johan van Kapel, Geemans zoon.
Marten vander Pypen, Gillys zoon, Overleden den 5. Iuny 1675. Staat in plaats te komen (n)
Gijsbert van Botland, Abrahams zoon.
Iohan de Gelder, Aarts zoon.
Francoys Bruyn, Anthonis zoon.
Gillis van Helmond, Gillis zoon, Overleden den 29. July 1673. Kwam in plaats opten 20. September 1673. (h)
Iacob Turk, Adriaans zoon.
Warnerd vanden Brande, Iakobs zoon.
Rudolph Bremkens, Heeren Iohans zoon.
Balthasar Walen, Heeren Arends zoon, werd Schepen opten 12. October 1673. Kwam in plaats, (k)
Abraham Heyblom, Francoys zoon.
Wouter de Iong, Kornelis zoon.
Elias vanden Brouk, Matheus zoon.
Iakob vanden Brandeler, Roelands zoon.
Korstiaan Gysen, Hermans zoon, gesteld door zijn Hoogheyd, inden Oud Raad, 1672. September 6. Kwam in plaats (c)
Iohan Bax, Matthijs zoon, gesteld, door zijn Hoogheyd, inden Oud-Raad, 1672. September 6. Kwam in plaats (d)
Alexander de Hoog, Lazarus zoon.
Philips opte Beek, Iohans zoon.
Iohan van Veen, Isaacs zoon.
Isaac vanden Bies-Huevel, Anthonis zoon.
Iohan van Beaumont, Heeren Symons zoon, gesteld, door zijn Hoogheyd, inden Oud-Raad, 1672. September 6. Kwam in plaats, (e)
Iohan Oom, Adriaans zoon.
Gerard Francken, Genefaas zoon, gesteld, door zijn Hoogheyd, inden Oud-Raad, 1672. September 6. Kwam in plaats, (f)
Pieter van Braam, Heeren Abrahams zoon, Overleden den 5. October 1673. Kwam in plaats, (i)
Henrik vander Bank, Abrahams zoon.
Willem Paf, Iohans zoon.
Henrik Herincx, Gijsbrechts zoon, werd Schepen, den 12. October 1673. Kwam in plaats, (l)
Wouter van Oirschot, Iohans zoon.
Iohan Boedonk, Pieters zoon.
Francoys Dolé, Iohans zoon.
Huybrecht vande Graaf, Nikolaas zoon.
Kornelis de Vries, Aarnouds zoon.
Willem Bosschert, Lodowijks zoon.
Pieter van Oudgaarden, Pieters zoon.
Willem vander Thuynen, Gerits zoon.
Mr. Francoys vander Burch, Heeren Iohansz. geworden Schepen by Surrogatie van 't Gerecht, den 10. Ianuary 1673. Kwam in plaats, (g)

Veertigen, opten 8. *September* 1672. *vervuld door 't Collegie der voorsz Veertigen.*

(a) Iakob van Neurenberg, Heeren Iohans zoon.
(b) Wessel de Ruyter, Iohans zoon.
(c) Gijsbrecht Hogerwerff, Iohansz.
(d) Nikolaas Staphorst, Kaspers zoon.
(e) Govard Schoen, Iohans zoon.
(f) Dirk Spruyt, Kornelis zoon, Scriba van 't voorsz Collegie.

Veertigen Geresumeerd, en vervuld opten 20 *September* 1673.

(g) Ian Gijsbrechts zoon, Wijnkooper.
(h) Symon Krom, Pieters zoon.

Veertigen Geresumeerd, en vervuld opten 21 *October* 1673.

(i) Anthoni Buys, Kristoffels zoon.
(k) Willem van Blyenberg, Laurensz.
(l) Matthijs van Kapel, Iohans zoon.

Veertigen, vervuld en Geresumeerd opten 17 *September* 1674.

(m) Henrik vander Pypen, Martensz.
(n)

Dirk Spruyt, Kornelis zoon, Secretar. van 't voorsz Collegie.

'tCollegie der Mannen van Veertigen, ingesteld by Handveste van Hertog Flips van Bourgondien, den eersten van dien Naam, Grave van Holland, enz. Gegeven inden Hage opten 23. Juny M.CCCC.LVI. en weder Bevestigd by Hertogen Maximiliaan en Maria, M.CCCC.LXXVIII. en M.CCCC.LXXXI. Respective. En noch by Koning Maximiliaan, en Eerst-Hertog Flips, M.CCCC.XCIV. plachten wel eer, haar getal, na Aflyvigheyd, Vertrek of andersins, van yemand uytten haren, binnen den eersten Vier dagen, des zelfs plaats, met een ander te vervullen, volgens Kuere daar van gemaakt opten 23. Juny M.CCCC.LVII. Maar Vergaderen nu opten Stad-Huyze, inde Groote Raad-Zale, den Tweeden Maandag in September, (volgens Resolutie, by Hem-luyden genomen, opten 21. October 1673. en den 17. September 1674.) en werden aldaar in Cas van Aflyvigheyd, Vertrek of anders, van eenige harer Mede-broeders, voor de Noeminatie der Schepenen, Geresumeerd, en by Besloten Billjetten vervuld; welke Suppletie ende Noeminatie tot Schepenen nooyt en mag werden gedaan, ten zy de voornoemde Veertigen zelfs aldaar tegenwoordig, en niet minder dan Een en twintigh in getal sterk en zijn.

En na dat de voorsz Veertigen hun Collegie hebben vervuld, beramen dezelve een dag om te Procederen, (ten minsten Acht dagen voor S. Mighiele) in gevolge van de Privilegien, Jaarlijks by Besloten Billjetten totte Noeminatie van een Dubbel getal der Aan te stellen Schepenen, als namentlijk, het eene Jaar Tien en het ander Jaar Acht Personen, die alle moeten wesen uytten Oud-Raad, in gevalle den zelven Oud-Raad, op 'et doen vande voorsz Noeminatie Compleet zoude mogen werden bevonden. Edog, by aldien ten voornoemden tijden, een ofte meer plaatzen vanden Oud-Raad open gevallen zoude mogen wezen, doen de zelve Veertigen alsdan Noeminatie, ten deele uytten Oud-Raad, en wyders tot yeders Vacante plaatze twee Gequalificeerde Personen, het zy van den Getale van den Veertigen, ofte andere uytten Buyk van de voorsz Stede. En daar omtrent precyse in achtinge nemende, dat de zelve zijn gekomen tot den vollen Ouderdom van Vijf-en-twintig Jaren, en ook boven dien, Ingeboren Borgers der Stad Dordrecht: of wel Inboorlingen van de Provintie van Holland en West-Vriesland, Getroud met een Burgers Dochter. (Toch en werde, hier mede, niet uytgesloten, die Mannen van Veertigen, buyten de Provintie van Holland en West-Vriesland geboren, welke in den Iare 1672. zijn Aangesteld, als zijnde dezelve, volgens 't Octroy vanden Iare 1674. onder andere mede Noeminabel en Eligibel, tot Schepenen.) En doen de Professie vande ware Christelijke Gereformeerde Religie, en Gegoed, ten minsten tot Tien Duyzend guldens. En in cas het mochte komen te gebeuren, dat binnen een Iaar tijds, meer plaatzen inden Oud Raad kwamen te Vaceren, als door 'et aanstellen vande voorsz Vijf ofte Vier Schepenen respective, konde werden gesuppleerd, zoo werde de verdere plaats, of plaatzen open gelaten, en de Suppletie van dien tottet volgende Iaar gereserveerd.

Acht Dagen voor de Noeminatie der Schepenen werd gemaakt, door den Secretaris van Dordrecht, en in de Groote Zale Opgehangen, een Lijste van alle de Oud-Raden, die Noeminabel zijn tot Schepenen, ten eynde by Onkunde, ofte In-advertentie egeene Noeminatie en zoude werden gedaan, strydig tegens de Privilegien, ofte ook tegens de verboden Graden van Consanguiniteyt ofte Affiniteyt. Welke voorsz Lijste, eenige dagen voor de gezeyde Noeminatie, aan de Leden der Veertigen tot Hem-luyden na-richtinge, werd behandigd.

De Noeminatie tot Schepenen, by de Veertigen gedaan, Schriftelijk betuygd, en door Gecommitteerden uytten hare, overgebracht zijnde, aan den Burgermeester van de Gemeente inder Tijd, ofte den Gerechte, omme de voorsz Noeminatie, by de zelve na Ouder Gewoonte, Geresumeerd en Ge-examineerd zijnde, met Besloten Missive, overgezonden te worden, aan zijne Hoogheyd den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder der Provintie van Holland en West-Vriesland, omme daar uyt deszelfs behaaggelijke Electie, in een Enkel getal, af te wachten, en t'erlangen.

De Kiezinge en Electie der Schepenen Verregt, en zulks door Schriftelijk Antwoord van zijne Hoog-gemelte Hoogheyd, aan den Heere Schout, Geaddresseerd, werd den zelven aanbevolen de Nieuw Gekozen Schepenen den Eed te Staven.

Ende in gevalle dat eenige Mannen uyttet Collegie der Veertigen, door de voorsz Noeminatie en Elextie waren gevorderd tot Schepenen, of dat, federd de laatste gedane Elextie mid'lerwyle, door Avancement, Vertrek ofte Overlyden der zelver, een ofte meer plaatzen kwame open te vallen, zoo werden de voorsz Vacante plaatzen, in gevolge van de boven genoemde Resolutie by de Veertigen, genomen opten 23. October 1674. weder na den Achtsten dag, na dat d'Electie vande Nieuwe Schepenen is gekomen, ofte wel dat de zelve in 'et Gerecht zijn Be-eedigd en Ge-installeerd, door Hemluyden vervuld.

Of het gebeurde, dat yemand vande Schepenen, (die gewoonlijk twee Iaren dienen,) middelertijd kwame te Overlyden, uytte Stad vertrokken, ofte met een ander Ambt tegen het zelve strydig, werde verzien: is de Wet geauctoriseert een ander (uytten Oud-Raad, sonder daar buyten te mogen gaan) in des zelfs plaatze te stellen, en te Surrogeren, die zoo lange diene, als zijn Voorzaat en Predecesseur zoude hebben gediend.

Wel eer bestond het Collegie der Veertigen, voor 'et meerendeel, uytte Overheyd en Oud-Raad, en 't verdere uytte Aanzienlikste der Borgerye. Welke Combinatie inden Iare 1672. door zijn Hoogheyd den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder van Holland en West-Vriesland, is afgekeurd, en verstaan dat voortaan geene Veertigen in hare Bedieningen zullen vermogen te Continueren, wanneer dezelve tot Oud-Raad of Schepenen komen Ingekoren te worden. Mede dat geene Ministers, 't zy Pensionaris of Secretaris, gedurende hare functie, Veertigen zullen mogen zijn.

't Collegie der Gecommitteerden ten Beleyde der Stad DORDRECHTS zaken.

OPgerecht inden Jare 1591. op S. Thomas Avond. Werde wel eer, by den Oud-Rade, en de Goede Luyden van den Achten, alle Jaar op S. Thomas Avond, en somtijds op S. Thomas Dag, en by nader Resolutie, op Drie Koningen Avond, of wel op Drie Koningen Dag, des zelfs Leden Gekozen, Overzien en Geresumeerd.

Maar inden Jare 1674. opten 31. Maart, is by mijn Ed. Heeren van den Oud-Raad der voorsz STAD verstaan, dat, in toekomende, 't Collegie der Gecommitteerden ten Beleyde zal wezen Gemortificeerd: en dat alle zaken vande Finantien van deze Stad, Mitsgaders Commercien en Policien: als mede het Invorderen van alle dezer Stads Middelen en Restanten, niets uytgezonderd ofte gereserveerd, van wat nature dezelve ook zoude mogen wezen.

Van toen af, ter Bezorginge van de Aan te stellen, Vier Heeren Burgermeesters te laten..

Gecom-

Gecommitteerden ten Beleyde.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken.

1591. *S. Thomas Avond.*

De HEEREN:

Den Burgermeester inder Tijd, [zijnde
Kornelis Frans Wittes zoen.]
Adriaen, [Heeren] Ians zoen.
Kornelis de Vries, Willems zoen, in plaets,
Willem de Iong, Kornelis zoen,
Thom. 92.
Arend Maertens zoen.

Gecommitteerde ten Beleyde vander Stede zaken.

1596.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoen,
als Burgermeester inder Tijd.
Dirk [van Beverwijk] Heeren Philipsz.
Schepen.
Geerit van Blyenburg, [Heeren Adriaansz.]
Raed in Wette.

Clerk Ordinaris ter Kamere vande Thesaurie,
Aernt Maertens zoen.

Gecommitteerden ten Beleyde vander Stede zaken.

1597.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoen,
als Burgermeester inder Tijd.
Dirk [van Beverwijk] Heeren Philipsz.
Schepen.
Geraet van Blyenburg, [Heeren Adriaensz.]
Oud-Raad.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken.

1598.

Willem de Iong, Willems zoen, als Burger-
meester inder Tijd.
Dirk [van Beverwijk] Heeren Philipsz.
Oud-Raed.
Geerard van Blienburg, [Heeren Adriaensz.
Oud-Raed.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken.

1599.

Kornelis Frans Wittesz. Borgermeester van
de Gemeente inder tijd.
Willem de Ionge, Oud Burgermeester, in
plaatze van Willem de Ionge,
Adriaan, Heeren Ians zoen, Ontfanger.
Geeraed van Blyenborg, Heeren Adriaansz.
[Oud-Raad.]
Kornelis Meulen, Adriaansz. Oud-Raad.

Gecommitterde ten Beleyde dezer Stede zaken.

1601.

Kornelis Frans Wittesz. Borgermeester inder
tijd.
Adriaan, Heeren Jans zoen, Ontfanger van
de Gemeene Middelen.
Wouter van Krayesteyn.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken.

1602.

Willem van Beveren, Heeren Kornelisz.
Borgermeester inder tijd.
Adriaan, Heeren Jans zoon, Ontfanger.
Wouter van Krayesteyn.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken.

1604.

Willem van Beveren, Heeren Kornelisz.
Borgermeester inder tijd.
Adriaan, Heeren Jans zoon, Ontfanger,
werd Burgermeester, in zijn plaats,
Geerard van Blyenborg, [Heeren Adri-
aans zoon.]
Arend Dammert, [Arends zoon.]
Kornelis Meulen, Adriaans zoon.
Jakob Frans [Wittesz.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken.

1607.

Kornelis Frans Wittesz. Borgermeester in-
der tijd.
Jakob Frans Wittesz. Gecommitteerde
Raad der Heeren Staten, Gesurrogeerd,
de Heere

 Adriaan,

Adriaan, Heeren Jans zoon, Oud-Borgermeester, ten tyde dat Jakob Frans [Wittesz.] in 't Collegie vande Gecommitteerde Raden is Gecommitteerd geweest.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op S. Thomas Avond den 20. Decemb. 1608.

Kornelis Frans Wittesz. Borgermeester inder tijd.
Adriaan, Heeren Jansz. Oud-Borgermeester.
Arend Dammert, [Arends zoon.]
Mr. Pauwels van Asperen.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op S. Thomas Avond den 20. Decemb. 1609.

Willem van Beveren, [Heeren Kornelisz.] den Burgermeester inder tijd.
Adriaan, Heeren Iansz. Oud-Burgermeester.
Mr. Pouwels van Asperen.
Goris Maartens zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op S. Thomas Avond den 20. Decemb. 1610.

Adriaan, Heeren Ians zoon, den Borgermeester inder tijd.
Goris Maartens zoon, Oud-Tresorier.
Mr. Pauwels van Asperen.
Arend Dammert, [Arends zoon.]
Kornelis Bak, Iakobs zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op S. Thomas Avond den 20. Decemb. 1611.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde toen Adriaan, Heeren Ians zoon, Ontfanger.]
Wouter van Krayesteyn, Heere tot Wulven.
Arend Dammert, [Arends zoon.]
Kornelis Bak, Iakobs zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken. op S. Thomas Avond den 20. Decemb. 1613.

Den Burgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis Frans Wittesz.]
Wouter van Krayesteyn, Heere tot Wulven, *pro eo*, 20. December 1614.
Goris Maartens zoon, Oud-Thesaurier.
Arend Dammert, Arends zoon.

Gecommitteerden ten Beleyde van Stads zaken op S. Thomas dag, om dat S. Thomas Avond kwam op een Zondag 1615.

De Heer Burgermeester inder tijd, [zijnd Wouter van Krayesteyn, Heere tot Wulven.]
Arend Dammert, Arends zoon.
Kornelis Bak, Iakobs zoon.

Gecommitteerden ten Beleyde van Stads zaken op S. Thomas Avond 1617.

De Heer Burgermeester inder tijd, [zijnd Willem van Beveren.]
Wouter van Krayesteyn, Oud-Burgermeester, *pro eo*, 20. December 1619.
Ian de Witt, [Heeren Willems zoon.
Kornelis Bak, Jakobs zoon, *pro eo*, den 20 December, 1619.
Willem van Beveren, Oud-Burgermeester

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stads zaken, op S. Thomas Avond 1619.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis Frans Wittesz.]
Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon Oud-Borgermeester, in plaatze 1620.
Dr. Arend Muys van Holy, [Heeren Iakobs zoon.]
Iohan de Witt, Heeren Willems zoon, Oud Tresorier.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken op S. Thomas Avond 1621.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Wouter van Krayesteyn, Heere van Wulven.]
Dr. Arend Muys van Holy, [Heeren Iakobs zoon.]
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken op S. Thomas Avond 1622.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz.
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.
Johan Berk, Diercx zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op S. Thomas Avond 1623.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis van Terefteyn, Heeren Adriaansz.]
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.
Iohan Berk, Diercx zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken. den 15. February 1625.

d'Oorzake waarom deze Officien niet en zijn Geresumeerd geweest op den gewoonlijken dag van S. Thomas-Avond, is geweest de noodige Absentie ten dienste van de gemeene zaken, van den Heer Borgermeester, die verstaan werd, deze Resumptie noodig by te moeten wezen.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Ir. Hugo Muys van Holy, Heeren Iakobsz. Ridder, Heere van de Ketel, Woude en Spaland.]
Iohan de Witt, Heeren Willems zoon.
Iakob van Mewen, [&c. Iohans zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken. opten 15. January 1626.

d'Oorzake van'et verstellen van den voorsz dag, is geschied, vermits de noodige Absentie vanden Heer Borgermeester.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Ir. Hugo Muys van Holy, Heeren Jakobsz. Ridder, Heere vande Ketel, Woude en Spaland.]
Ir. Kornelis van Beveren, [Heeren Willems zoon,] Rentmeester van Zuyd-Holland. d'Heer Rentmeester Beveren is Gecontinueerd voor een Jaar. Gekoren Burgermeester, en als Gecommitteerde by provisie Gesurrogeerd by den Oud-Raad, Jakob vanden Corput, [Henriks zoon,] uytten Oud Raad.
Arend Maartens zoon, Ambachts-Heer van Oost-Barendrecht.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen-Avond 1627.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Ir. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Rentmeester van Zuyd-Holland.]
Arend Maartens zoon, Ambachts-Heer van Oost-Barendrecht.
Jakob vande Korput, [Henriks zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1628.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Rentmeester van Zuyd-Holland.]
Arend Maartens zoon, Ambachts-Heere van Oost-Barendrecht.
Jakob vanden Korput, [Henriks zoon] Gecontinueerd Extraordinaris voor den tijd van een Jaar.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1629.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. Rentmeester van Zuyd-Holland.]
Arend Maartens zoon, Ambachts-Heere van Barendrecht, *Obiit.*
Johan Berk, Diercxs zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1630.

Den Burgermeester inder tijd, [zijnde Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz.]
Pompeus de Roovere, Heere van Hardinxveld.
Johan Berk, Dierxs zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1631.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon.]
Symon van Beaumont, *H*eeren Goverdsz. Oud-Borgermeester.
Pompeus de Roovere, *H*eere van *H*ardinxveld.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1632.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon, Ambachts-*H*eer van Barendrecht.]

Symon

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz. Oud-Borgermeeſter.
Philips van Beverwijk, Apers zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1633.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz.]
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon, Oud-Borgermeeſter.
Philips van Beverwijk, Apers zoon.
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1634.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde Kornelis van Tereſteyn, Heeren Adriaansz.]
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon, Oud-Borgermeeſter. In plaatze van d'Heer Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz. laatſt afgegaan Borgermeeſter, Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1635.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde Kornelis van Tereſteyn, Heeren Adriaansz.]
Symon van Beaumont, Heeren Govardsz. en [Kornelis van Beveren,] Heere van Barendrecht, zijn Gecontinueerd uyt verſcheyde Inſichten, en eenige Beſoingnes zijn aangevangen, en by hemluyden, als kenniſſe van zaken hebbende, moeten werden afgedaan.
Thomas vanden Honerd, Pieters zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1636.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde Kornelis van Tereſteyn, Heeren Adriaansz.]
Symon van Beaumont, Heeren Govardsz. en Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon, Heere van Barendrecht, Oud-Burgermeeſters, werden Gecontinueerd.
Thomas vanden Honerd, Pietersz. *pro eo*, Kornelis, Heeren Nikolai.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1637.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde Symon van Beaumont, Heeren Govardsz.]
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon.
[Pompeus de Roovere, Heere van] Hardinxveld.
Kornelis, Heeren Nikolaas zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1638.

Den Borgermeeſter inder tijd, [zijnde d'Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevelshoek, enz.]
Pompeus de Roovere, [Heere van Hardinxveld, *Obiit* den 23. October 1638.
Kornelis, Heeren Nikolaas zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1639.

[Den Burgermeeſter inder tijd, zijnde d'Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevelshoek, enz.]
Johan Berk, [Dirks zoon.]
Philips van Beverwijk, [Apers zoon.]
Iob van Slingeland, [Damas zoon.]
Jakob Stoop, [Dirks zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1640.

[Den Burgermeeſter inder tijd, zijnde Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.]
Johan Berk, [Dirks zoon.] *pro eo*, Jakob vande Korput, [Henriks zoon.]
Philips van Beverwijk, [Apers zoon.]
Job van Slingeland, [Damas zoon,] *pro eo*, Dierck Dammert, [Heeren Arendsz.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1641.

[Den Borgermeeſter inder tijd, zijnde Mr. Iacob de Witt, Heeren Kornelis zoon.]
Iakob vande Korput, [Henriks zoon.]
Philips van Beverwijk, [Apers zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]

Gecom-

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Dag, Anno 1642.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde d'*Heer* Kornelis van Beveren, *Heeren* Willems zoon, Ridder, enz.]
Mr. Iakob de Witt, [*Heeren* Kornelis zoon.] Oud-Borgermeester.
Iakob vande Korput, [*Henriks zoon.*]
Dierck Dammert, [*Heeren* Arends zoon.]
Thomas de Witt, [*Heeren* Nikolaas zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1643.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde d'*Heer* Kornelis van Beveren, *Heeren* Willems zoon, Ridder, enz.]
Thomas vanden *Honerd*, Pieters zoon.
Iohan Berk, Dirks zoon.
Thomas de Witt, [*Heeren* Nikolaas zoon.]
Mr. Koenraad Ruysch, [Nikolaas zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1644.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde Mr. Abraham van Beveren, *Heeren* Kornelis zoon, *Heere* van Barendrecht.]
Thomas vanden *Honerd*, Pieters zoon, *Obiit*, Gesurrogeerd,
Abraham Koopman, [Ians zoon.]
Iohan Berk, [Dirks zoon.]
Mr. Koenraad Ruysch, [Nikolaas zoon.]
Okker Baan.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1645.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde Mr. Abraham van Beveren, *Heeren* Kornelis zoon.]
Mr. *Herman Hallincg*, [*Heeren* Iohansz.]
Okker Baan.
Abraham Koopman, [Ians zoon.]
Dirk Absouw, [Iakobs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1646.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde d'*Heer* Kornelis van Beveren, *Heeren* Willems zoon, Ridder, enz.]
Mr. Abraham van Beveren, [*Heeren* Kornelis zoon,] Oud-Burgermeester.
Mr. *Herman Hallincg*, [*Heeren* Iohansz.]
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Dirk Absouw, [Iakobs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1647.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde d'*Heer* Kornelis van Beveren, *Heeren* Willems zoon, Ridder, enz.]
[Mr.] Abraham van Beveren, [*Heeren* Kornelis zoon,] *Heere* van Barendrecht, Oud-Burgermeester.
Iohan Berk, [Dirks zoon.]
Dirk Dammert, [*Heeren* Arends zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1648.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde Mr. Iakob de Witt, *Heeren* Iakobs zoon.]
Iohan Berk, [Dirks zoon.]
Iakob vande Korput, [Henriks zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]
Iohan Dionijs zoon.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1649.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde d'*Heer* Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, &c.]
Jakob vanden Corput, [Henriks zoon.]
Abraham Koopman, [Ians zoon.]
Iohan Dionijs zoon.
Iohan van Mewen, [&c. Heeren Iakobsz.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1650.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde d'Heer Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, enz.]
Mr. Koenraad Ruysch, [Nikolaas zoon.]
Anthony Repelaar, [Heeren Hugens zoon.]
Iohan van Mewen, [&c. Heeren Iakobsz.]
pro eo,
Gerit Noye.
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon,]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1651.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan Berk, Dirks zoon.]
Mr. Koenraad Ruysch, [Nikolaas zoon.]
Anthony Repelaar, [Heeren Hugens zoon.]
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon.]
Gerit Noye.

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1652.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan Berk, Dirks zoon.]
Iakob vanden Korput, [Henriks zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]
Gerard Noey.
Alewijn [van] Haalwijn, [Heeren Francoys zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van Stads zaken, op Drye Koningen Avond 1653.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Koenraad Ruysch, Nikolaas zoon.]
Iakob vande Korput, Henriks zoon.
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1654.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Koenraad Ruysch, Nikolaas zoon.]
Jakob vanden Korput, [Henriks zoon.]
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Iakob Stoop, [Dirks zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Iohan Hallincg, [Heeren Hermans zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drye Koningen Avond, Anno 1655.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.]
Iohan de Witt, [*H*eeren Willems zoon.]
Ontfanger van 's Graaffelikheyds Tolle.
Iohan *H*allincg, [*H*eeren *H*ermans zoon.]
Mr. Iohan vanden *H*onerd, [*H*eeren Rochus zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken op Drye Koningen Avond 1656.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.]
Mr. Johan vanden Honerd, [Heeren Rochus zoon.]
Mr. Johan vander Burch, [Heeren Francoys zoon.]
Anthoni de Sont, [Pieters zoon.]
Johan van Neurenberg, [Willems zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde dezer Stede zaken, op Drie Koningen Avond 1657.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk.]
Dierik Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Mr. Johan vander Burch, [Heeren Francoys zoon.]
Johan van Neurenberg, [Willems zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond Anno 1658.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon.]
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Christiaan Koopman, [Heeren Abrahamsz.
[Mr.] Willem de Beveren, [Heeren Kornelis zoon,] Raad en Rentmeester Generaal van Zuyd-Holland.

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Dag Anno 1659.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Johan van Mewen, &c. Heeren Jakobsz.]
Alewijn van Halewijn, [Heeren Francoysz.
Johan *H*allincg, [Heeren *H*ermans zoon.]
Kristiaan Koopman, [Heeren Abrahamsz.
[Mr.] Willem de Beveren, [Heeren Kornelis zoon,] Raad en Rentmeester Generaal van Zuyd-Holland.

Gecom

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1660.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde
Johan van Mewen, &c. Heeren Jakobsz.]
Alewyn van Halewyn, [Heeren Francoys zoon.]
Iohan van Haarlem, [Rochus zoon.]
Iohan Hallincg, [Heeren Hermans zoon.]
Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1661.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Oost-en West-Barendrecht.]
Mr. Adriaan van Blyenburg, [Heeren Adriaans zoon,] Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeester.
Iohan van Haarlem, [Rochus zoon.]
Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [Heeren Pieters zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, 1662.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.]
Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, enz. Oud-Burgermeester.
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon.]
Anthoni de Sont, [Pieters zoon,] *pro eo*, by Surrogatie,
Iohan van Neurenberg, [Willems zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [Heeren Pieters zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde der Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1663.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Zwindrecht.]
Iohan van Mewen, [&c. Heeren Iakobsz.]
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon.]
Iohan van Neurenberg, [Willems zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1664.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.]
Iohan van Mewen, &c. Heeren Iacobsz. Oud-Burgermeester.
Dirk Dammert, [Heeren Arends zoon.]
Geerard Noey, [Heeren Gerards zoon.]
Mr. Adriaan vander Mast, [Heeren Iohansz.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1665.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan *H*allincg, *H*eeren *H*ermans zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Hugo Repelaar, [Heeren Anthonis zoon.]
Gerard Noey, [*H*eeren Gerards zoon.]
Mr. Adriaan vander Mast, Heeren Iohansz.

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1666.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan *H*allincg, *H*eeren *H*ermans zoon.]
Mr. Adriaan van Blyenburg, *H*eeren Adriaans zoon, *H*eere van Naaldwijk, Oud-Borgermeester.
Iohan van Mewen, [&c. Heeren Iakobsz.] Oud-Borgermeester, *pro eo*,
Iohan Hallincg, [*H*eeren *H*ermans zoon.]
Pieter de Carpentier, [Roelands zoon.]
Hugo Repelaar, [Heeren Anthonis zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Dag, Anno 1667.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Kornelis de Witt, *H*eeren Iakobs zoon, Ruwaard van Putten.]
Mr. Adriaan van Blyenburg, [*H*eeren Adriaans zoon, enz.] Oud-Burgermeester.
Iohan *H*allincg, [*H*eeren *H*ermans zoon,] Oud-Borgermeester,
Dirk Dammert, [*H*eeren Arends zoon.]
Mr. Nikolaas Stoop, [*H*eeren Iakobs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1668.

[Den Burgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Kornelis de Witt, Heeren Iakobsz. enz.]
Dirk Dammert, [*H*eeren Arends zoon.]
Alewyn van *H*alewyn, [*H*eeren Francoysz.]
Pompeus Berk, [*H*eeren Matthijs zoon.]
Mr. Nikolaas Stoop, [*H*eeren Iakobs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, 1669.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan Hallincg, Heeren Hermans zoon.]
Alewyn van Halewyn, [*H*eeren Francoysz.
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [*H*eeren Pieters zoon.]
Mr. Pompeus Berk, [*H*eeren Matthijs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Dag, 1670.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Iohan *H*allincg, [*H*eeren *H*ermans zoon.]
Mr. Diederich Hoeufft, [Diederichs zoon.]
Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]
Mr. Roeland de Carpentier, [*H*eeren Pieters zoon, *Obiit* 26. April 1670.
Mr. Samuel Everwijn, [Samuels zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, 1671.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Iakob van Beveren, *H*eere van Zwindrecht.]
Iohan *H*allincg., *H*eeren *H*ermans zoon,]
Oud-Borgermeester.
Iohan van *H*aarlem, [Rochus zoon.]
Boudewijn Onderwater, [Iohans zoon.]
Mr. Samuel Everwijn, [Samuels zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, 1672.

[Den Borgermeester inder tijd, zijnde
Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelis zoon, enz.]
Johan Hallincg, [Heeren Hermans zoon,]
Oud-Borgermeester.
Iohan van Haarlem, [Rochus zoon.]
Mr. Iohan de Witt, [Heeren Iohans zoon.]
Mr. Nikolaas Stoop, [Heeren Iakobs zoon.]

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, 1673.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde
Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoysz.
Heere van Niemands-Vriend.]
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. Vry-Heere van Blokland.
Francoys Rees, Mattheeus zoon.
Iohan-Nikolai van Malapert, Louys zoon, Heere van Krayesteyn.

Gecommitteerde ten Beleyde van de Stad Dordrechts zaken, op Drie Koningen Avond, Anno 1674.

Den Borgermeester inder tijd, [zijnde
Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoysz.]
Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. Vry-*Heer* van Blokland.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
Iohan-Nikolai van Malapert, Louys zoon, *H*eere van Krayesteyn.

Het Collegie van de Gecommitteerden ten Beleyde dezer Stads zaken, zijnde, gelijk Wy hebben gezeyd, komen te Cesseren, met de Aankomste van de Vier Heeren Burgermeesteren, zoo zijn alle zaken, te voren behoorende aan 't wel-gemelte Collegie, gebracht ter Besoingnes van de voornoemde Heeren Burgermeesteren, en hebben Sessie genomen op den 5. *April* 1674.

De Ed. Groot-Achtbre Heeren,

De HEEREN:

Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoysz.
Heere van Niemands-Vriend.
Iohan van Neurenberg, Willems zoon.
Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pietersz. Vry-Heer van Blokland.

1675.

1675. den 5. April.

De Ed. Groot-Achtbre Heeren,

De HEEREN,

Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobs zoon.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieterſz, Vry-Heer van Blokland.
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.
Arend Muys van *H*oly, Symons zoon.

1676. den 2. Mey.

De Ed. Groot-Achtbre Heeren,

De *H*EEREN,

Heer Adriaan van Blyenburg, *H*eeren Adriaans zoon, Ridder, *H*eere van Naaldwijk.
Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.
Arend Muys van *H*oly, Symons zoon.
Iohan vander *H*ulk, Gillis zoon, *Obiit primo Augusti 1676. pro eo,*
Mr. Pompejus Berk, *H*eeren Matthijs zoon.

1677. den 28. Aprilis.

De Ed. Groot-Achtbre *H*eeren,

De *H*EEREN,

Heer Adriaan van Blyenburg, *H*eeren Adriaans zoon, Ridder, *H*eere van Naaldwijk.
Mr. Pompejus Berk, *H*eeren Matthijs zoon.
Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, *H*eeren Pieters zoon.
Mattheus vanden Brouk, Mattheus zoon.

Klerk-

Klerkken en Secretarissen Ordinaris

Ten Kantoire vande Thesaurie; (in Burgermeesters Kamer) mitsgaders der Ontfangers van de Penningen, Gedestineerd ten Oorloge, geweest, of noch zijnde, sederd den Jare 1596.

De HEEREN:

Arend Maartens zoen, 1596. 1597. 1598. 1599. 1601. 1602. 1604. 1605. 1607. 1608. 1610. 1611. 1613. 1615. 1617. 1619. 1621. 1622. 1623. 1625. Overleden 1629.

Mr. Sebastiaan Frankken, [Heeren Roelofs zoon,] van 1625. tot 1638. als de zelve Raads-Heer in den Hove van Holland werd, Overleden den 3. December 1651. *pro eo*,
Kornelis van Esch.

Kornelis van Esch, Samuels zoon, van 1638. tot 1656. Overleden 29. September 1656.

Abraham Stoop, [Heeren Jakobs zoon,] Secretaris van den 11. November 1656. tot 1675.

Eed vanden Secretaris ter Kamere van de Thesaurie, en Ontfanger van de Stads-Penningen, Gedestineerd ten Oorloge.

DAt Zweer Ik, dat Ik Secretaris ter Kamere van de Thesaurie der Stad Dordrecht; Mitsgaders Ontfanger der zelver Stede Penningen, Gedestineerd totten Oorloge, wezen zal. En dat Ik ordinaris, op alle de dagen daar toe geordonneerd, des morgens, en naarnoens en extraordinaris, zoo dikwils den Borgermeesteren inder tijd, goed vinden zullen, ter voorsz Kamere verschijnen, om alle Missiven, Depesschen en Besoignes, aldaar vallende, te stellen by Geschrifte, en goed Regifter, Bouk en Notulen te houden, van alle 't gene aldaar Gehandeld, Getracteerd, en Geresolveerd zal worden: en te Verzorgen dat alle Particuliere en Generale Rekeningen, de Stad aangaande, op haren behoorlijken en gewoonlijken tijd, gehoord en gesloten zullen worden, de Penningen, Gedestineerd ten Oorloge, met alle neerstigheyd in te vorderen, en de zelve wel en getrouwelijk te Administreren, en ter Ordonnantie van de Borgermeesteren te Distrubueren, als naar behooren, goed en getrouw Boek en Regifter daar van te houden; en alles Secreet te houden, dat den dienst van de Stad zal vereyschen, en de Borgermeesters dienvolgens zullen bevelen, en ook behoord Secreet gehouden te worden. En dat Ik My voort-

voort zal reguleren naar myne Commissie ende Instructie, de voorsz Ambt aangaande: en zoo de zelve Instructie noch naarder Ge-amplieerd zal worde en alles te doen wat een goed en getrouw Secretaris van de Kamere van Thesaurie, en Ontfanger van de Middelen, Gedestineerd totten Oorlog schuldig is en behoord te doen.

Zoo waarlijk moet My God [Almachtig] helpen.

TRESORIERS.

Wanneer de Ontfangers, naderhand Tresoriers genoemd, opgekome en welke van Tijd tot Tijd geweest zijn, en heb Ik niet net kunnen uytvinde Dezen volgenden Brieff is My in Stads Kantoir, (nu Burgermeesters Kame ter handen gekomen.

Lettre der Poorteren van Dordrecht daer zy mede ghecoren hadden hem Vieren, der Poo ten oirbaer te doene, te radene, en alle stucken wie nu doet is.

WI Rechtere, Scepenen ende Raed van den Stede van Dordrecht, groet alle die ghene die dese letteren sien sullen off horen lesen: ende mak hem dat cond ende kenleck; dat wi duer 's beters wille, omme der Stede ni scap van Dordrecht, by ghemeenen Rade met gheswoorne Eede, ende da toe gecoren hebben Haren *Pietren Ver-Dybborghen Sone*; Haren *Thielman Ver-Machtilden Sone*: *Ghilise Ver-Hadewighen Sone*: ende *Wolbrande* den *Vries* die houder sijn van desen Brieve, tusschen hier en Mey-daghe, die alrena toecommende is, dat si hier en binnen der ghemeenre Stede van Dordrecht gheraden sullen by horen Eede, na hoere macht, in allen saken zo waers d Stede te doene hevet, ende den Stede Renten te Verhuerne ende te Vercopen ende die Penninghen daer off te Ontfane ende in te nemene, ende die wed uit te Ghevene, in der Stede oirbare, zoe waer dats te doene ware; ende da off ghoede Rekeninghe ende wettafteghe te doen, alle Zonnendaghe, op dier Zale: ende voert van allen zaken, die binnen dier Weken ghesciet ware Voert soe zullen zy daer toe helpen ende wijsen met alle hoere Macht ende b hoeren Eede, dat alle twist ende pijnlichede die ghevallen mach binnen d Stede van Dordrecht, verbetert worden: ende omme dat zake dat wi dit vast end

nde gestade willen houden, zoe hebbe Wi hem desen Brieff ghegheven, Be-eghelt met Onser Stede Zeghel; die waert ghegheven in 't *Jaer* ons *Heeren* M. CC. Drie ende negentich; op Sinte *Symon* en *Juden dach*, der *Apostelen*.

Lijste der Tresoriers, by My uyt hare Rekeningen, als andere Bewyzen, opgesteld.

De HEEREN:

193. *H*aren Pietren, Ver-Dybborghen Sone.
*H*aren Tielmanne, Ver-Machtilden Sone.
Ghilise, Ver-Hadewighen Sone. En Wolbrande den Vriese.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

00.

1.

2.

3. Haren Pieter Oudekyn, en Haren Tielman die Vriese.

3. Ghise Dukinc, en Jan, Haren Gillys soen.

4. Heeren Wouter vander Tympel, en *H*eeren Boudijn, Ver-Ave-Soeten sone.

4. Haren Hugeman, en Heynric die Vriese.

5.

6.

7. Haren Pieter Oudekyn, en Haren Gheeraet, *H*aren Gheeraetsz.

1308. Haren Pieter Oudekyn, en Haren Gheeraet, Haren Gheeraetsz.

9. Haren Pieter Oudekyn, en Haren Gheeraet, *H*aren Gheeraetsz.

9. Haren Geeraet, Haren Gheeraetsz. en Ghise Dukinc.

9. Lammekyn Pellen, en Mr. Jan van Rathinghen.

9. Symon van Bysante.
Clais Onderwater, en Jan vanden Sloete.

10.

11. Clais Onderwater, en Jan vanden Sloete.

12. Heinric Vriesen, en Tielman Oem.

12. Abel, Haren Giellis soen, en Tielman Oem.

12. Clais Onderwater, en Jan vanden Sloete.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

1322. Heeren Gillys, [Heeren Gillysz.] en Jan Malegijs.
23. Heeren Ghisebrecht, Heeren Jacops soen, en
Gillys, Heeren Gillys soen.
23. Heeren Ghise Dukinc, en
Herman Vincken.
25. Heeren Anthonis, Heeren Ghisebrechts sone, en
Heeren Pieter, Heeren Pieters sone.
25. Heeren Ghise Dukinc, en
Heeren Ghisebrecht Maleghijs.
26. Heeren Ghise Dukinc, en
Heeren Ghisebrecht Maleghijs.
27. Heeren Ghise Dukinc, en
Laurens Vincken.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.

1346.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.

1372. Gheraed van den Steenhuse.
Hughe Cleys soen.
Heyn Bod, en
Heinric van Dinslaken.
73. Gheeraed van den Steenhuse.
Hughe Cleys soen.
Heine Bot, en
Heinric van Dinslaken.
74. Rycout Tolner, en
Herman Jans soen.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
Jan van Ytren.
81. Heynrick Saffen, en
Jan van Ytren.
Heynric But.
82. Heinric Saffe, en
Jan van Ytren.
83. Oude Willem vander Tympel, Florens soen, en
Heinric van Aerffen.
84. Oude Willem vander Tympel, Florens soen, en
Heinric van Aerffen.
85. Oude Willem vander Tympel, Florens soen, en
Jan van Ytren.
86.
87.
88.
89.
90.
91. Oude Willem vander Tympel, Florens soen, en
Heynrick van Naerffen, Jans soen.
92. Oude Willem vander Tympel, Florens zoen, en
Heynrick van Naerffen, Jans soen.
1393. Oude Willem vander Tympel, Florens soen, en
Henric van Naerffen.
94. Oude Willem vander Tympel, Florens zoen, en
Henric van Naerffen.
95.
96. Willem Duuc, en
Meeus Noyden soen.
97. Borwout Meeus soen, en
Jan . . . . .
98.
99. Jan van Naerffen, en
Gillis Humans soen.
1400. Gijsbert Vranckens zoen.
Willem Duyc.
Jan van Naerffen.
Bartout Wouters zoen.
1. Gillys van Rosendael.
Willaem Graman, Hugens zoen.
Willaem Quaetvoet.
Baselys Pouwels zoen.
2. Pieter Blanckart.
Jan Jordaens zoen.
Aernt Meeus zoen.
Symen Gherits zoen.
3.
4.
5. Jan Michiels zoen.
Adriaen Blec.
Ian van Dam.
Jan die Grave.
6. Thielman Humans zoen.
Wouter van Genderen.
7. Willem Graman, Heeren Hugensz.
8. Jan die Jonghe.
Bouwen Arthus zoon.
Wouter Negelaer.
Ewout Laurens zoen.
8. Thielman Humans zoen.
Wouter van Genderen.
9.
10.

1411.

12,

13. Gheraet van Houten,
Jan Willems zoen.
Dirc Smit.
Adriaen Anssen soen,

14.

15. Willem Langeraec.
Willem Boeghaert.
Dirck van Ryebeec.
Jan Gherencx zoen.

16. Jan van Naerssen.
Willem Graman.

17. Willem Graman.
Heinric Hugemans zoen,

18. *H*uge Elants zoen.
Henrick Taters.
Henrick van Kuuvre.
Jan die Kock.

18. Willem Boeghert.
Gijsbrecht Neysse.

18. Symon Pieters zoen,
Cleis Daniels zoen.
Dirck Pieters zoen.
Jan Lambrechts zoen.

19. Pieter Iacops zoen.
Ioest Aernts zoen.
Willem Ians zoen.
Ian Heinricx zoen.

20. Goidscalc Oem, Goidscalx zoen.
Willem Willems zoen.
*H*eyne But.
Symon Martijns zoen.

20. Willem van Muylwijc.
Ghijsbrecht Neysse.
Ewout Laurens zoen.
Heinric Feytop, Hugen soen.

21. Willem van Muylwijc.
Ewout Laurens zoen.

22. Ewout Laurens zoen.
Geraet Jans zoen.

23. Ewout Laurens zoen.
Geraet Ians zoen.

24. Otte Bartouts soen.
Ewout Laurens zoen.

25. Ghijsbrecht Neysse.
Otto Bartouts zoen.

26. Ghijsbrecht Neysse.
Gheraet van Muylwijc.

1427. Gheraet van Muylwijc.
Gheraet Ians zoen.

28. Wouter van Genderen.
Otto Bartouts zoen.

29. Wouter van Genderen.
Otto Bartouts zoen.

30.

31. Wouter van Genderen.
Otte Bartouts zoen.

32. Willem van Naerssen, Claes zoen.
Gheraet van Muilwijc, Ians zoen.

33.

34.

35.

36. Otto Bartouts zoen.
Reyner Willems zoen.

37. Otto Bartouts zoen.
Reyner Willems zoen.

38.

39. Dirck van Slingelant, Ottens zoen.
Iacop van Overstege, Pieters zoen.

40 Adriaen *H*aec, *H*ermans zoen.
Iacop van Overstege, Pieters zoen.

41. Adriaen *H*aec, *H*ermans zoen.
Iacop van Overstege, Pieters zoen.

42. Damas Philips zoen.
Ocker, *H*eeren Ians zoen.

43. Iacop van Overstege, Pieters zoen.
Adriaen *H*aec, *H*ermans zoen.

44. Dirc van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Muylwijck, Gheraets zoen.

45. Dirc van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Muylwijck, Gheraets zoen.

46. Dirc van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Muylwijck, Gheraets zoen.

47. Dirc van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Muylwijck, Gheraets zoen.

48. Willem vander Tympel, *H*eeren Gheraets zoen.
Reyner die Iongh, *H*eeren Willems zoen.

49. Willem vander Tympel, *H*eeren Gheraets zoen.
Reyner die Iongh, *H*eeren Willems zoen.

1450. Dirck van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
51. Dirck van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
52. Dirck van Slingelant, Ottens zoen.
Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
53. Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
Reyner de Iongh, *H*eeren Willemsz,
54. Ian van Riebeeck, Dircx zoen.
Reyner de Iongh, *H*eeren Willemsz.
55. Jan van Diemen.
Clays Symons zoen.
Ian die Brouwer, Michiels zoen.
Ian van Muylwijck, Heeren Geritsz.
Floris vander Tympel, Heeren Iansz.
56. Ian van Muylwijck, Heeren Geritsz.
Ian die Brouwer, Michiels zoen.
Claes Symons zoen.
Ian van Diemen.
Floris vander Tympel, *H*eeren Iansz.
57. Ian van Diemen.
Cornelis Boot, Aerts zoen.
58. Ian van Diemen.
Cornelis Boot, Aerts zoen.
59. Ian van Diemen.
Cornelis Boot, Aerts zoen.
60. Ian van Muylwijck.
Ian van Diemen.
61. Cornelis Boot, Aerts zoen.
Cleys Loeyncx.
62. Ian van Diemen.
Iacop Ians zone.
62. Ian van Muylwijck.
Iacop Ians zoen.
63. Ian Oem.
Pieter van Slingelant.
Willem Geryts zoen, Schoenmaker.
Claes Baen, Ians zoen.
Egbert van Vollenhoeff.
63. Iacop Ians zoen.
Ian van Diemen.
64. Iacop Ians zoen.
Ian van Riebeeck.
65. Iacop Fraet, die Ionge.
Iacop Ians zoen.
66. Ian van Muilwijck, Heeren Geritsz.
Willem Boegert, Heeren Willemsz.
67. Ian van Muylwijck, Heeren Geritsz.
Oude Adriaen van Overftege, Heeren Iacops zoen.
68. Willem Pryker, Willems zoen.
Iacop Fraet, Heeren Iacops zoen.
1469.

70. Gillis van Ratingen, Heeren Tielmans zoen.
Willem Pryker, Willems zoen.
71. Gillis van Ratingen, Heeren Tielmans zoen.
Ionge Adriaen van Overftege, Heeren Iacops zoen.
72. Gillis van Ratingen, Heeren Tielmans zoen.
Ionge Adriaen van Overftege, Heeren Iacops zoen.
73. Ian die Brouwer, Michiels zoen.
Cornelis Heinrice, Cornelis zoen.
73. Willem Bogert.

74. Iacop, Heeren Damis zoen.
Ian Duyck, Willems zoen.
75. Cornelis Henrici, Cornelis zoen.
Ian Duyck, Willems zoen.
76. Pieter Tack, Iacops zoen.
Cornelis Henrice, Cornelis zoen.
77. Cornelis Henrice, Cornelis zoen.
Ysbrant vanden Coulfter, Willemsz. [Schildknape.]
Corftiaen Dircx zoen.
Cornelis Ian Schoerens zoen.
78. Cornelis Heinrice, Cornelis zoen.
Willem van Neck, Heeren Lambrechts zoen.
Korsgen Dircx zoen.
Cornelis Schoer, Ians zoen.
79. Cornelis Heinrice, Cornelis zoen.
Willem van Neck, Heeren Lambrechts zoen.
Iacop, Heeren Claes zoen.
Cornelis Schoer, Ians zoen.
80. Cornelis *H*enrice, Cornelis zoen.
Geryt Iacops zoen.
Ian Ottens zoen.
Iooft van Beaumont, Dircx zoen.
81. Cornelis Henrice, Cornelis zoen.
Ian Ottens zoen.
82. Thomas Bokelair, Symons zoen, Rentmeefter van Zuyd-Holland.
Tielman, *H*eeren Goidfcalcx zoen.
Otto van Slingelant, Heeren Ottens zoen.
Ian Duydijn, *H*ardijns zoen.

1483. Tielman Oem, Heeren Goedſcalxz.
Ott van Slingelant, Heeren Ottensz.
84. Mr. Ian Duyck, Heeren Willemsz.
Tielman Oem, Heeren Goidſcalcxz.
Otto van Slingelant, Heeren Ottensz.
85. Tielman Oem, Heeren Goidſcalcx.
Cornelis Oem, Heeren Iacops zoen.
86. Ian Oem, Dircx zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reynersz.
87. Mr. Ian Duyck, *Heeren* Willemsz.
Reyner de Ionge, *Heeren* Reynersz.
88. Mr. Ian Duyck, Heeren Willemsz.
Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
89. Mr. Jan Duyck, Heeren Willemsz.
Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
90. Adriaen Heynricxzoen.
Coenraet Floris zoen.
91. Adriaen *Heynricx* zoen.
Reyner die Ionge, Heeren Reynersz.
92. Adriaen Heynricx zoen.
Reyner de Ionge, Heeren Reynersz.
93. Mr. Ian Duyck, [*Heeren*] Willemsz.
Pieter Damis zoen.
94. Mr. Ian Duyck, [*Heeren*] Willemsz.
Pieter Damis zoen.
95. Ian Ockers zoen.
Pieter Damis zoen.
96. Ian Ockers zoen.
Pieter Damis zoen.
97. Ian Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
98. Jan Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
99. Ian Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
1500. Ian Ockers zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
1. Pieter Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
2. Pieter Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aertsz.
3. Pieter Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
4. Pieter Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
5. Pieter Damas zoen.
Adriaen die Ioede, Aerts zoen.
6. Florens van Thol, Florens zoen.
Ian [Hallincg] Ockers zoen.
7. Florens van Thol, Florens zoen.
Ian [Hallincg] Ockers zoen.
1508. Florens van Thol, Florens zoen.
9. *Harbaren* die Ionge, [Heeren] Reyners zoen.
Ian [Hallincg] Ockers zoen.
10. *Harbaren* de Ionge, [Heeren] Reyners zoen.
Ian [*Hallincg*] Ockers zoen.
11. Iacop Oem, [*Heeren*] Iacops zoen.
Cornelis, *Heeren* Cornelis zoen.
12. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
13. Iacop Oem, Heeren Iacops zoen.
Cornelis, *Heeren* Cornelis zoen.
14. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
15. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
16. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
17. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
18. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
19. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
20. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoon
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
21. Iacop Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis Damas zoen.
22. Iacop Oem, [*Heeren*] Iacops zoen.
Cornelis, Cornelis [vander Myle] Damas zoen.
23. Daniel Oem, [Heeren] Iacops zoen
Aert Henricx zoen.
24. Daniel Oem, [*Heeren*] Iacops zoen
Aert Henricx zoen.
25. Daniel Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Aert Henricx zoen.
26. Daniel Oem, [Heeren] Iacops zoen.
Willem [van Drenckwaerd] Bouwens zoen.
27. Reyer de Ionge, [Heeren] Reyersz.
Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
28. Reyer de Ionge, [Heeren] Reyersz.
Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
29. Reyer de Ionge, [Heeren] Reyersz.
Willem van Drenkwaerd, Bouwensz.
30. Willem van Drenkwaerd, Bouwensz.
Damas Philips zoen.

1531.

1531. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
32. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
33. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
34. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
35. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
36. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
37. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
38. Willem van Drenckwaerd, Bouwens zoen.
Damas Philips zoen.
39. Damas Philips zoen.
Ocker [Hallincg] Heeren Ians zoen.
40. Damas Philips zoen.
Ocker [*H*allincg] Heeren Ians zoen.
41. Damas Philips zoen.
Ocker [*H*allincg] Heeren Ians zoen.
42. Damas Philips zoen.
Ocker [Hallincg] Heeren Ians zoen.
43. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
44. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
45. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
46. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
*H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
47. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
48. *H*uych Coel, *H*eeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
49. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
*H*eyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
1550. Huych Coel, Heeren Pieters zoen.
Heyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
51. Huych Coel, *H*eeren Pieters zoen.
*H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoon.
52. Huych Coel, *H*eeren Pieters zoen.
*H*eyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
53. *H*uych Coel, *H*eeren Pieters zoen.
*H*eyman van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
54. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
Screvel, [*H*eeren] Ockers zoen.
55. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
Screvel, [*H*eeren] Ockers zoen.
56. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
Screvel, [*H*eeren] Ockers zoen.
57. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoon.
Screvel, [*H*eeren] Ockers zoen.
58. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
Screvel, [*H*eeren] Ockers zoen.
59. *H*eyman van Blyenborg, [*H*eeren] Adriaens zoen.
Dirck van Nuyssenborg, Ians zoen.
60. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis *H*enricks zoen.
61. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis *H*enrics zoen.
62. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis *H*enrics zoen.
63. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis *H*enrics zoen.
64. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis enrics zoen.
65. Dirck van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Cornelis Henrics zoen.
66. Direk van Nuyssenborg, [Ians soen.]
Gijsbert Ians zoen.
67.
Gijsbert Ians zoen.
68.
Gijsbert Ians zoen.

1569.
Gijsbert Ians zoen.
70.
Gijsbert Ians zoen.
71.
Gijsbert Ians zoen.
72. Gijsbert Ians zoen.
Pieter Coel, [Heeren] Huygens zoen.
73. Gijsbert Ians zoen.
Cornelis van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
74. Gijsbert Ians zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
75. Gijsbert Ians zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
76. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
77. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
78. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
79. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
80. Cornelis van Diemen, Iacops zoen.
Iacop Coel, Adriaens zoen.
81. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
82. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
83. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
84. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis van Blyenborg, [Heeren] Adriaens zoen.
85. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen.
86. Jacop Coel Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen.
87. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen.
88. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen.
89. Cornelis de Vries, Willems zoen.
Adriaen Cornelis zoen
90. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.
91. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.
92. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.
93. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.
94. Jacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.

Resolutie en Confirmatie.

1595. IN de Vergaderinge van mijn Heeren Schout, Borgermeesters, Schepenen, Raden, Oud-Raden, en de Luyden van den Achten der Stede van Dordrecht; Gezien, Gevisiteerd ende Ge-examineerd zijnde, hare voorgaande Resolutie op de Remonstrantie, zoo van de Gecommitteerden ten Beleyde van de Stede zaken, als op de Rekeningen van de Thesauriers, van den Jare xvc. Drie ende tNegentig, naer voorgaende Communicatie met den Thesauriers, ende advys van de zelve, op den xxiij. January Anno xvc. Vijf ende tNegentig genomen, by de welke, onder andere is verstaen, dat tot beter Beleyd van de Stads-zaken, ende Inninge vande Restanten, de Thesauriers in een Comptoir niet langer en zoude mogen Dienen als Drie Jaren aen malckanderen: ende Affgaende, in 'tzelve Comptoir niet wederomme Innegecoren werden, ten zy dat die Twee Jaren hebben stille gestaen; ende in Deliberatie geleyt, wat dies aengaende, ten meesten dienste vande Stad Oirbaerlickste gedaen soude werden, ende Geconsidereerd zijnde, dat de gekoren Thesauriers te verdrietig valt, zoo vele Jaren aen malckanderen zonder Rust, met soo swaren Ambten, onder kleyn proffijt, belast te blyven, tot groot Interest van haer particulier, ende principalijck, dat niet mogelijck en is, de Stads Restanten bequamelick te Innen, ten zy datter somtijds Veranderinge valt in de Comptoiren. Is by myne voorsz Heeren eendrachtelick Geresolveerd, dat men in Keure zoude leggen, ende werd oversulcx in Keure

Keure geleyt mits desen, omme altijts sulcx geobserveerd te werden: Dat van nu voortaen geene Thesauriers, in een Comptoir, langer aen een sullen mogen Dienen, dan Vier Iaren; ende Affgaende, niet wederom Innegekoren werden in 't selve Comptoir, ten zy die eerst twee Iaren hebben stille gesteen. Wel verstaende, dat by desen den Gilden niet benomen en werd hare vrye Electie, omme den Thesauriers t'allen tyde, al en hebben die geene Vier Iaren aen een Gediend, te mogen Verkiezen, zulcx als zy ten meesten Oirboir ende Dienste van de Stad bevinden zullen te behooren. Aldus gedaen ter voorsz Vergaderinge; op den viij. Ianuary Anno xvc, Zes ende tNegentig.

Ende was onderteykend

J. Berck.

De voorsz Keure Gecommuniceerd zijnde inde Vergaderinge van de Dekens vande gemeene Gilden, en de Neringen der Stede Dordrecht, is by den zelven Dekens oock Goed gevonden ende Geconfirmeerd, op den xxj, Ianuary 1596.

Onderstond:

In Kennisse van My, [zijnde geteykend]

J. Berck.

595. Iacop Coel, Adriaens zoen.
Adriaen Cornelis zoen.

96. Adriaen Cornelis zoen.
Willem de Iong, Cornelis zoen.

97. Adriaen Cornelis zoen.
Willem de Iong, Cornelis zoen.

98. Adriaen Cornelis zoen.
Willem de Iong, Cornelis zoen.

99. Adriaen Cornelis zoen.
Willem de Iong, Cornelis zoen.

600. Iakob, Frans Wittens zoon.
Goris Maertens zoon.

1. Iakob, Frans Wittens zoon.
Goris Maartens zoon.

2. Iakob, Frans Wittens zoon.
Goris Maartens zoon.

3. Goris Maartens zoon.
Kornelis Bot, Ians zoon.

4. Goris Maartens zoon.
Kornelis Bot, Ians zoon.

5. Goris Maartens zoon.
Kornelis Bot, Ians zoon.

6. Goris Maartens zoon.
Kornelis Bot, Ians zoon.

7. Kornelis Bot, Ians zoon.
Leenderd [vanden Hatert] Sybrechts zoon.

8. Kornelis Bot, Ians zoon.
Leenderd [vanden Hatert] Sybrechts zoon.

9. Kornelis Bot, Ians zoon.
Leenderd [vanden Hatert] Sybrechts zoon.

10. Kornelis Bot, Ians zoon.
Lenard [vanden Hatert] Sybrechtsz.

11. Lenard [vanden *H*atert] Sybrechtsz.
Ian de Witt, Willems zoon.

12. Lenard [vanden Hatert] Sybrechtsz.
Ian de Witt, Willems zoon.

13. Lenard [vanden Hatert] Sybrechtsz.
Ian de Witt, Willems zoon.

14. Lenard [vanden *H*atert] Sybrechtsz.
Ian de Witt, Willems zoon.

15. Ian de Witt, Willems zoon.
Kornelis van Terensteyn, [*H*eeren] Adriaans zoon.

16. Ian de Witt, Willems zoon.
Kornelis van Terensteyn, [*H*eeren] Adriaans zoon.

17. Ian de Witt, Willems zoon.
Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaens zoon.

18. Ian de Witt, Willems zoon.

Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
1619. Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
Kornelis Bak, Iakobs zoon.
20. Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
Kornelis Bak, Iakobs zoon.
21. Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
Kornelis Bak, Iakobs zoon.
22. Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
Kornelis Bak, Iakobs zoon.
23. Kornelis Bak, Iakobs zoon.
Michiel Pompe, Pieters zoon.
24. Kornelis Bak, Iakobs zoon.
Michiel Pompe, Pieters zoon.
25. Kornelis Bak, Iakobs zoon.
Michiel Pompe, Pieters zoon, Overleden 30. Augusti 1625.
26. Kornelis Bak, Iakobs zoon.
Kornelis Nicolai.
27. Kornelis van Terensteyn, [*Heeren*] Adriaans zoon.
Kornelis Nicolai.
28. Kornelis van Terensteyn, [*Heeren*] Adriaans zoon.
Kornelis Nicolai.
29. Kornelis van Terensteyn, [Heeren] Adriaans zoon.
Kornelis Nicolai.
30. Kornelis van Terensteyn, [*Heeren*] Adriaans zoon.
Kornelis Nicolai.
31. Kornelis Nicolai.
Ian Berk, Dirks zoon.
32. Kornelis Nicolai.
Ian Berk, Dirks zoon.
33. Kornelis Nicolai.
Ian Berk, Dirks zoon.
34. Kornelis Nicolai.
Ian Berk, Dirks zoon.
35. Iohan Berk, Dirks zoon.
Kornelis Schouw, Roelands zoon.
36. Iohan Berk, Dirks zoon.
Kornelis Schouw, Roelands zoon.
37. Iohan Berk, Dirks zoon.
Kornelis Schouw, Roelands zoon.
38. Iohan Berk, Dirks zoon.
Kornelis Schouw, Roelands zoon.
1639. Kornelis Schouw, Roelands zoon.
Iohan Dionys zoon.
40. Kornelis Schouw, Roelands zoon.
Iohan Dionys zoon.
41. Kornelis Schouw, Roelands zoon.
Iohan Dionys zoon.
42. Kornelis Schouw, Roelands zoon.
Iohan Dionys zoon.
43. Iohan Dionys zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
44. Iohan Dionys zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
45. Iohan Dionys zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
46. Iohan Dionys zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
47. Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
Mr. Iohan vander Burch, *Heeren* Francoys zoon.
48. Dr. Kornelis van Someren, Iohansz.
Mr. Iohan vander Burch, *Heeren* Francoys zoon.
49. Mr. Iohan vander Burch, *Heeren* Francoys zoon.
Kornelis Vaans, Iohans zoon.
50 Mr. Iohan vander Burch, *Heeren* Francoys zoon.
Kornelis Vaans, Iohans zoon.
51. Mr. Iohan vander Burch, *Heeren* Francoys zoon.
Kornelis Vaans, Iohans zoon.
52. Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoys zoon.
Kornelis Vaans, Iohans zoon.
53. Kornelis Vaans, Iohans zoon.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
54. Kornelis Vaans, Iohans zoon.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
55. Kornelis Vaans, Iohans zoon.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
56. Kornelis Vaans, Iohans zoon.
Francoys Rees, Mattheus zoon.
57. Francoys Rees, Mattheus zoon.
Kornelis van Eyssel, Everds zoon.
58. Francoys Rees, Mattheus zoon.
Kornelis van Eyssel, Everds zoon.
59. Francoys Rees, Mattheus zoon.
Kornelis van Eyssel, Everds zoon.
60. Francoys Rees, Mattheus zoon.
Kornelis van Eyssel, Everds zoon.

1661. Kornelis van Eyſſel, Everds zoon.
Mr. Iohan de Vries, Aarnouds zoon.
62. Kornelis van Eyſſel, Everds zoon.
Mr. Iohan de Vries, Aarnouds zoon.
63. Kornelis van Eyſſel, Everds zoon.
Mr. Iohan de Vries, Aarnouds zoon.
64. Kornelis van Eyſſel, Everds zoon.
Iohan vander Hulck, Gillis zoon.
65. Iohan vander Hulck, Gillis zoon.
Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
66. Iohan vander Hulck, Gillis zoon.
Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
67. Iohan vander Hulck, Gillis zoon.
Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
68. Iohan vander Hulck, Gillis zoon.
Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
69. Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.
70. Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.
71. Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.
72. Mr. Anthoni vander Maſt, Heeren Iohans zoon.
Mr. Hugo Baan, Heeren Okkersz.
73. Dionys Gyſen, Hermans zoon.
Kornelis vanden Hogenboom, Pieters zoon.
74. Dionys Gyſen, Hermans zoon.
Kornelis vanden Hogenboom, Pieters zoon.
75. Dionys Gyſen, Hermans zoon.
Kornelis vanden Hogenboom, Pieters zoon.

Sederd het oprechten van 't Collegie ten Beleyde dezer Stad Dordrechts zaken; Hebben de Heeren Tresoriers Toegang en Sessie gehad ten zelven Comptoire: En zijn haar Ed. Consideratien gevraagd, op alle zaken de Finantie en Reparatie der voorsz Stede rakende: En ook byzonderlijk, aan den Tresorier vande Reparatie d'Opzigt en Directie van de zelve aanbevolen, en zijnen Name daar omtrent, allomme gebruykt: En hebben beyde de Tresoriers 't Bewind der Middelen, tot hare respective Kantoiren behoorende: Mits, buyten hare ordinaris lasten, niets betalende, als op Ordonnantien van Welgemelte Heeren ten Beleyde, of nu de Heeren Burgermeesteren: Behalven dat alle voorvallende Kleynigheden, by den Thesaurier der Reparatien, betaald, en by Hem op Maand-Staaten gebragt werden.

Voor 't Aanvangen der Ambten van Beyde de Tresoriers, werden haar nu door den Heere Schout inder tijd, de volgende Eeden Gestaafd.

Eed vanden Thesaurier der Stad Dordrecht.

DAt Zweer Ick, dat Ick de Stadt Dordrecht getrouwelijck als Thesaurier dienen sal, aenschouw nemende, ten meesten oirbaer ende welvaert der selver Stede Goederen, na mijn beste wetenschap. Goede toesicht hebbende op der selver Stede Inkompsten, de Maeckelardien ende andere Inkompsten Jaerlijcks, by advys ende goetduncken vande Heeren Borgermeesteren, ten meesten Pryse helpen Verhuyren; die Renten, Beden ende Subventien, ende anderen der Stede Schulden, vande Stede wegen te betalen, daer van nemende goede ende suffisante Quittantien, tot bewaernisse der selver Stede, soo verre t Inkomen sal mogen strecken. Rechtveerdigh Boeck te houden, als een goet Thesaurier toebehoort ende schuldich is te doen.

Zoowaerlijk moet My God Almachtig helpen.

Eed vande Thesaurier vande Reparatien.

DAt Zweere Ick, dat Ick de Stede van Dordrecht getrouwelijck als Thesaurier dienen sal, aenschouw nemen ter welvaert ende meesten oirbaer der selver Stede Goeden, na mijne beste wetenschap, goede toesicht hebbende op de Reparatie, die by tyde te doen sal wezen: Oock mede geene Nieuwe Timmeringe ofte Wercken te doen maecken, 't zy buyten ofte binnen der Stede, noch oock aan geen Gaten vande Revieren van de Merwede, ofte elders, dan by advys ende consent vanden Oud-Raed: Rechtveerdigh Boeck te houden, als een goet Thesaurier schuldigh is ende behoort te doen. Ende My

voorts reguleren naer Myne Instructie, ende naerdre Ampliatie ende Resoluti vanden Oud-Raed, in 't Reguart van het Bestede vande Wercken ende ander genomen ende noch te nemen, ende in Mynen Blaffert gedaen, Registreren.

Zoo waarlijk moet My God Almachtig helpen.

Tredende uyt Burgermeesters Salet in de Wees-Kamer.

ALwaar boven de Schoorsteen-Mantel, geschreven in Gulde Letteren, de Ed. Heere J. Cats, wylen Raad-Pensionaris van Dordrecht, c Wees-Kamer aldus doed zingen:

Vaders, als het ydel leven,
U, op Aarden, zal begeven,
Siet dan dat u herte peyst,
Dat de tijdt van u vereyst:
Wild niet angstigh leggen vreezen,
Voor uw' na te laten Weezen;
Hier zijn VADERS *voor een Kind,*
Dat geen Vader meer en vind.

Zijnde, sederd d'Oprichtinge der voorsz Kamere, aldaar geweest, of noc in Bedieninge,

Wees-Meesters ter Wees-Kamer.

De HEEREN:

Anno 1591. *December* 21.

Cornelis, Frans Wittensz. Burgermeester.
Dirck van Beverwijck, Heeren Philipsz.
Adriaen van Teresteyn, Jobs zoen.
Adriaen, Heeren Jans zoen.

Anno 1592. *December* 21.

Cornelis, Frans Wittens zoen, Oudt-Burgermeester.
Adriaen, Heeren Jans zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen, Oudt-Thesaurier.

Anno 1593. *December* 21.

Dirck van Beverwijck, Heeren Philipsz.
Adriaen van Teresteyn, Jobs zoen.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen, Oud Thesaurier.

Anno 1594. *December* 21.

Willem de Jonge, Willemsz. Burgermeeste
Dirck van Beverwijck, Heeren Philipsz.
Adriaen van Teresteyn, Jobs zoen.
Govert van Beaumont, Johans zoen.

Anno 1595.

Willem de Jonge, Willems zoen, Ou Burgermeester.

Gove

Govert van Beaumont, Johans zoen.
Adriaen 't Jong, Cornelis zoen, Thesaurier.
Johan Brouwer, Arents zoen.

Anno 1596. *December* 21.

Adriaen, Heeren Jans zoen, Ontfanger van de Gemeene Middelen binnen Dordrecht.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Adriaen 't Jong, Cornelis zoen, Thesaurier.
Johan Brouwer, Arents zoen.

Anno 1597. *December* 20.

Dirck van Beverwijck, Heeren Philipsz.
Adriaen, Heeren Jans zoen, Ontfanger van de Gemeene Middelen binnen Dordrecht.
Cornelis Moelen, Adriaens zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen, Oudt-Thesaurier.

Anno 1598. *December* 19.

Dirck van Beverwijck, Heeren Philipsz.
Adriaen van Teresteyn, Iobs zoen.
Cornelis de Vries, Willems zoen, Burgermeester van 's Heeren-wegen.
Iacop, Frans Wittens zoen.

Anno 1599. *December* 20.

Adriaen van Teresteyn, Iobs zoen.
Iacop, Frans Wittens zoen.
Nicolaes Jans zoen.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoen.

Anno 1600. *December* 20. *S. Thomas Avondt.*

Cornelis, Frans Wittensz. Burgermeester.
Willem de Ionge, Willems zoon, Oudt-Burgermeester. Ende vermits sijn vertreck in den Hage, op den 1. Mey 1601. wierdt in des selfs plaetse Gesurrogeert,
Adriaen 't Iong, Korneliszoon, Oudt-Thesaurier.
Nicolaes Ians zoon.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.

Anno 1601. *December* 20.

Cornelis, Frans Wittensz. Burgermeester.
Cornelis Moelen, Adriaens zoon.
Cornelis de Vries, Willems zoon, Oudt-Thesaurier.
Adriaen 't Iong, Cornelis zoon, Oudt-Thesaurier, tot sijn Sterf-dagh den 30. October 1602.

Anno 1602. *December* 20.

Adriaen van Teresteyn, Iobs zoon.
Kornelis Moelen, Adriaens zoon.
Kornelis de Vries, Willems zoon, Oudt-Thesaurier, tot sijn Sterf-dagh den derden Augusti 1603.
Iacob, Frans Wittens zoon, Thesaurier.

Anno 1603. *December* 20.

Adriaen van Teresteyn, Iobs zoon, tot sijn Sterf-dagh den 23. February 1604. Ende is in des selfs plaetse Gesurrogeert,
Goris Maertens zoon, Thesaurier.
Iacob, Frans Wittensz. Oudt-Thesaurier.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Pauwels van Asperen, Heeren Matthijsz.

Anno 1604. *December* 20.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Strevelshoeck. Burgermeester, vermits sijn vertreck na den Hage, 1605. den 1. Mey, is in sijn plaetse Gesurrogeert,
Goris Maertens zoon, Thesaurier.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Pauwels van Asperen, Heeren Matthijsz.
Iacob van Diemen, Heeren Kornelis zoon.

Anno 1605.

Kornelis Moelen, Adriaens zoon.
Goris Maertens zoon, Thesaurier.
Iacob van Diemen, Heeren Cornelis zoon, tot sijn Sterf-dagh den 2. April, 1606. Ende op den 10. dito in sijn plaetse Gesurrogeert,
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Matthijs van Asperen, Geerits zoon.

Anno 1606. *December* 20.

Adriaen, Heeren Ians zoon, Oudt-Burgermeester, ende Ontfanger.
Kornelis Moelen, Adriaens zoon.
Matthijs van Asperen, Geerits zoon.
Arent Dammert, Arents zoon.

Anno 1607. *December* 20.

Adriaen, Heeren Ians zoon, Oudt-Burgermeester, ende Ontfanger.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Pauwels van Asperen, Heeren Matthijsz.
Arent Dammert, Arents zoon.

Anno 1608. *December* 20.

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Pauwels van Asperen, Heeren Matthijsz.
Goris Maertens zoon, Oudt-Thesaurier.
Kornelis Back, Iacobs zoon.

Anno 1609. *December* 20.

Goris Maertens zoon, Oudt-Thesaurier.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Kornelis Back, Jacobs zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.

Anno 1610. *December* 20.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Strevelshoeck, Oudt-Burgermeester.
Jacob, Frans Wittensz. Oudt-Thesaurier.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.

Anno 1611. *December* 20.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Strevelshoeck, Oudt-Burgermeester.
Jacob, Frans Wittensz. Oudt-Thesaurier.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Arent Dammert, Arents zoon.

Anno 1612. *December* 20.

Adriaen, Heeren Jans zoon, Oudt-Burgermeester, en Ontfanger tot sijn Sterf-dagh, den 2. December 1613.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Kornelis Back, Jacobs zoon.
Arent Dammert, Arents zoon.

Anno 1613. *December* 20.

Kornelis, Frans Wittensz. Burgermeester, in plaets van zalr.
Adriaen, Heeren Jans zoon.
Goris Maertens zoon, Oudt-Thesaurier, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen.
Kornelis Back, Jakobs zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.

Anno 1614. *December* 20.

Goris Maertens zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, ende Oudt-Thesaurier, tot sijn Sterf-dagh, den thienden Martii 1615. *pro eo*,
Hugo Repelaer, Anthonis zoon, den 12. Mey, *Ao. eod.*
Jacob, Frans Wittensz. Oudt-Thesaurier.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.
Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz.

Anno 1615. *December* 21. *op S. Thomas Dagh vermits S. Thomas Avondt quam op Sondagh*

Jacob, Frans Wittensz. Oudt-Thesaurier.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Arent Dammert, Arents zoon, tot sijn Sterf-dagh, den 23. Juny 1616. Ende op den 4. July, *Ao. eod.* Gesurrogeert,
Pompejus de Roovere, Jacobs zoon, Equipage-meester van 's Lands Schips-brugge alhier.
Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaensz. Thesaurier.

Anno 1616. *December* 20.

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Kornelis Back, Jacobs zoon.
Pompejus de Roovere, Jacobs zoon, Equipage-meester van 's Lands Schips-brugge.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen binnen Dordrecht.

Anno 1617. *December* 20.

Kornelis Back, Iacobs zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Koenraed Ruysch, Nicolaes zoon.

Anno 1618. *December* 20.

Iacob, Frans Wittensz. Oud-Thesaurier.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Mr. Bartholomeus van Segwaert, Heeren Meynderts zoon.

Mr. Koen-

Mr. Koenraed Ruysch, Nicolaes zoon.

Anno 1619. *December* 20.

Jacob, Frans Wittensz. Oud-Thesaurier.
Hugo Repelaer, Anthonis zoon.
Pompejus de Roovere, Iacobs zoon, Equipage-meester van 'sLands Schips-brugge, tot den 25. Iuly 1620. als hy wierd be-eedigd Schout van Dordrecht, ende Bailliuw van Zuyd-Holland, ende op den 26. Iuly 1620. in sijn plaets Gesurrogeert, Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Kornelis van Beveren, Heeren Jacobsz.

Anno 1620. *December* 21.

Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoon, Thesaurier.
Kornelis van Beveren, Heeren Jacobs zoon.
Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.

Anno 1621. *December* 20.

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaens zoon, Borgermeester.
Adriaen Repelaer, Anthonis zoon.
Kornelis Back, Jakobs zoon, Thesaurier.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen van de Vivres, ende van de Schepen.

Anno 1622. *December* 20.

Kornelis Back, Jacobs zoon, Thesaurier.
Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Koenraed Ruysch, Nikolaes zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon, Bailliuw der Merwede, ende Schout van Acht-dagen.

Anno 1623. *December* 20.

Mr. Koenraed Ruysch, Nicolaes zoon.
Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Johans zoon. Bailliuw der Merwede, ende Schout van Acht-dagen.
Pieter van Brandwijck, Aerts zoon, Vry-Heer van Blockland.

Anno 1625. *February* 15. (*in plaetse van St. Thomas-Avond*, 1624) *vermits de noodige absentie van d'Heer Borgermeester.*

Kornelis van Beveren, Heeren Jacobs zoon.
Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Pieter van Brandwijck, Aerts zoon, Vry-Heer van Blockland.
Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon.

Anno 1626. *Ianuary* 15. (*in plaetse van St. Thomas-Avondt*, 1625.) *vermits de noodige absentie van d'Heer Borgemeester; Ten selven dage is by mijn Ed: Heeren van den Gerechte, Oudt-Raedt, ende Goede Luyden van den Achte geresolveert, Dat hier namaels de Officien sullen werden vergeven op Drie-Koningen-Avondt.*

Kornelis Back, Jakobs zoon, Thesaurier.
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobsz.
Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Ontfanger van de Gemeene Middelen.
Mr. Dingeman de Vries, Heeren Kornelisz.

Anno 1627. *Drie-Koningen Avondt, volgens de Resolutie in dato den* 15. *Ianuary, Anno* 1626.

Kornelis Back, Jakobs zoon, Oud-Thesaurier, tot sijn Sterf-dag, den 27. Martii, 1627. *pro eo* be-eedigd,
Pieter van Beveren, Heeren Iakobs zoon, den 13 September, *Anno eod.*
Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz.
Iakob vanden Corput, Henriks zoon.

Anno 1628. *Drie Koningen Avond.*

Thomas vanden Honert, Pieters zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen,

Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Pieter van Brandwijk, Aarts zoon, Vry-Heere van Blockland.
Iakob vanden Corput, Henriks zoon.

Anno 1629. *Drie Koningen Avond.*

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz. Burgermeester.
Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz. Oud-Burgermeester.
Mr. Michiel van Krayesteyn, Heeren Wouters zoon.
Pieter van Brandwijk, Aarts zoon, Vry-Heer van Blokland.

Anno 1630. *Drie Koningen Avond.*

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz. Burgermeester.
Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz. Oud-Burgermeester.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz.
Roelof Franken, Dirks zoon.

Anno 1631. *Drie Koningen Dag.*

Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz.
Roelof Franken, Dirks zoon.
Melchior vanden Brouk, Anthonis zoon.

Anno 1632. *Drie Koningen Avond.*

Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon, Bailliuw van de Merwede, ende Schout van Acht-dagen.
Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Ontfanger van de Gemeene Middelen.
Melchior vanden Brouk, Anthonis zoon, tot sijn Sterf-dag, den 7. Augusti, 1632. *pro eo*,
Kornelis, Heeren Nikolaas zoon, Thesaurier, den 11. September daar aan.

Anno 1633. *Drie Koningen Avond.*

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz Burgermeester.
Mr. Herman Hallincg, Heeren Iohans zoon Bailliuw van de Merwede, ende Schou van Acht-dagen.
Pieter van Brandwijk, Aarts zoon, Vry Heer van Blokland.
Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon Ontfanger van de Gemeene Middelen.

Anno 1634. *Drie Koningen Avond.*

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz Burgermeester.
Pieter van Brandwijk, Aarts zoon, Vry Heer van Blokland.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz.
Philips van Beverwijk, Apers zoon.

Anno 1635. *Drie Koningen Avond.*

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz Burgermeester.
Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz.
Kornelis, Heeren Nikolaasz. Thesaurier.
Philips van Beverwijk, Apers zoon.

Anno 1636. *Drie Koningen Avond.*

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz Burgermeester.
Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Maga zijnen, van de Vivres, ende van d Schepen.
Kornelis, Heeren Nikolaas zoon, Oud Thesaurier.
Iohan Berk, Dirks zoon, Thesaurier.

Anno 1637. *Drie Koningen Avond.*

Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Mag zijnen, van de Vivres, ende van d Schepen.
Pieter van Brandwijk, Aerts zoon, Vr Heer van Blokland.
Iohan Berk, Dirks zoon, Thesaurier.
Dr. Iohan van Beverwijk, Bartholomeusz.

Anno 1638. *Drie Koningen Avond.*

Hr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz Ridder

Ridder, Heere van Strevelshoek, West-Yſſelmonde, enz. Burgermeeſter.
Pieter van Brandwijk, Aarts zoon, Vry-Heer van Blokland.
Mr. Dingeman de Vries, Heeren Kornelisz.
Dr. Iohan van Beverwijk, Bartholomeusz.

Anno 1639. *Drie Koningen Avond.*

Hr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevelshoek, West-Yſſelmonde, enz. Burgermeeſter.
Mr. Dingeman de Vries, Heeren Kornelisz.
Jakob vanden Korput, Henriks zoon.
Dirk Dammert, Heeren Arends zoon.

Anno 1640. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Jakob vanden Korput, *Henriks* zoon.
Dirk Dammert, Heeren Arends zoon, geworden Schepen, Anno *eod.* September 28. *pro eo,*
Kornelis van Beveren, Heeren Jakobsz. Heere van Barendrecht, Oud-Burgermeeſter.
Anthonis Repelaar, Heeren Huygens zoon.
Michiel Feltrum, Michiels zoon, Gecommitteert in d'Admiraliteyt tot Rotterdam, Anno *eod.* May 1. ende in ſijn plaats Geſurrogeert,
Dr. Kornelis van Someren, Jans zoon, Anno 1640. December 6.

Anno 1641. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Iohan Berk, Dirks zoon.
Anthonis Repelaar, Heeren *Huygens* zoon.
Dr. Kornelis van Someren, Iohans zoon.

Anno 1642. *Drie Koningen Dag, January* 6.

Thomas Pieters zoon vanden Honert, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Herman *Hallincg*, *Heeren* Iohans zoon, Bailliuw vande Merwede, ende Schout van Acht-dagen.
Iohan Berk, Dirks zoon, Oud-Theſaurier.
Dr. Iohan van Beverwijk, Bartholomeusz.

Anno 1643. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Mr. *Herman* Hallincg, *Heeren* Iohans zoon, Bailliuw vande Merwede, ende Schout van Acht-dagen.
Philips van Beverwijk, Apers zoon.
Dr. Iohan van Beverwijk, Bartholomeusz.
Iohan Dionys zoon, Theſaurier.

Anno 1644. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Philips van Beverwijk, Apers zoon.
Dirk Dammert, *Heeren* Arends zoon.
Iohan Dionys zoon, Theſaurier.
Iakob Stoop, Dirks zoon.

Anno 1645. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Dirk Dammert, *Heeren* Arends zoon.
Iakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Iohan vanden Korput, *Heeren* Iakobsz.
Mr. Iakob Pijl, *Heeren* Iohans zoon.

Anno 1646. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Mr. Iohan vanden Korput, *Heeren* Iakobsz.
Mr. Iakob Pijll, *Heeren* Iohans zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Iohan van Mewen, &c. Iakobs zoon.
Iohan Hallincg, *Heeren* *Hermans* zoon, Bailliuw vande Merwede, ende Schout van Acht-dagen.

Anno 1647. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Iohan van Mewen, &c. Iakobs zoon.
Iohan *Hallincg*, *Heeren* *Hermans* zoon, Bailliuw vande Merwede, ende Schout van Acht-dagen.
Abraham Koopmans, Ians zoon.
Gerard Noey, Gerards zoon.

Anno 1648. *Drie Koningen Dag, January* 6.

Dr. Kornelis van Someren, Iohans zoon, Thesaurier.
Abraham Koopman, Jans zoon.
Gerard Noey, Gerards zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.

Anno 1649. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Dr. Kornelis van Someren, Johansz. Thesaurier, *pro eo*, (vermits sijne Commissie ter Admiraliteyt in Zeeland) Gesurrogeert den 30. Martii 1649.
Anthonis de Sont, Pieters zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Kornelis Schouw, Roelands zoon, Oud-Thesaurier.
Blasius van Haarlem, Blasius zoon.

Anno 1650. *Drie Koningen Avond, January* 5.

Mr. Iakob Pijl, Heeren Iohans zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Kornelis Schouw, Roelands zoon, Oud-Thesaurier.
Blasius van Haarlem, Blasius zoon.
Mr. Iohan de Witt, *H*eeren Iohans zoon.

(Nota) *Ten voorsz dage*, 1650. *is by mijn Ed. Heeren van den Gerechte, Oud-Raad, ende Goede Luyden van den Achten geresolveert, Dat voortaan de Bedieninge van de Heeren Wees-Meesters ter Wees-Kamere, zal inne- ende uyt-gaan met de Bedieninge van mijn Ed. Heeren van den Gerechte, (dat is) in September, Michaëlis.*

Anno 1650. *October* 11.

Mr. Iakob Pijl, Heeren Iohans zoon, Commis Stapelier van 's Generaliteyts Magazijnen, van de Vivres, ende van de Schepen.
Mr. Iohan de Witt, *H*eeren Iohans zoon.
Dirck Absouw, Iacobs zoon.
Mr. Kornelis vander Loo, Heeren Willemsz.

Anno 1651. *September* 30.

Dirk Absouw, Iakobs zoon, *pro eo* den 5. October, Anno *eod.* (vermits sijne Sieckte en hoogen Ouderdom) Gesurrogeert in plaats,
Henrik Absouw, *H*eeren Dirks zoon.
Mr. Kornelis vander Loo, *H*eeren Willemsz
Mr. Dirk Berk, *H*eeren Iohans zoon.
Iohan van Haarlem, Rochus zoon.

Anno 1652. *September.*

Mr. Dirk Berk, Heeren Iohans zoon.
Iohan van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Iohan van *H*aarlem, Rochus zoon.
Mr. Iohan vander Burch, *H*eeren Francoysz Thesaurier.

Anno 1653. *September.*

Iohan van Mewen, &c. *H*eeren Iakobsz.
Iakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoysz
Mr. Willem *H*allincg, *H*eeren *H*ermansz.

Anno 1654. *September.*

Iakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz.
Korstiaan Koopman, Heeren Abrahamsz.
Mr. Iohan de Witt, Heeren Iohans zoon.

Anno 1655. *September.*

Korstiaan Koopman, Heeren Abrahamsz.
Mr. Iohan de Witt, *H*eeren Iohans zoon.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
*H*ugo Repelaar, *H*eeren Anthonis zoon.

Anno 1656. *September.*

Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
*H*ugo Repelaar, Heeren Anthonis zoon.
Iohan van Mewen, &c. *H*eeren Iakobsz.
Mr. Willem van Beveren, *H*eeren Kornelisz. *H*eere van Strevelshoek, 1663. Raad ende Rentmeester Generaal van Zuyd-Holland, 1672.

Anno 1657.

Iohan van Mewen, &c. Heeren Iakobsz.
Boudewijn Onderwater, Iohans zoon.
Hugo Repelaar, Heeren Anthonis zoon.
Mr. Willem de Beveren, *H*eren Kornelisz. &c.

Anno 1658.

Iohan van Mewen, &c. *H*eeren Iakobsz. Burgermeester.
Iakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Willem *H*allincg, *H*eeren *H*ermansz.
Adriaan van Dorsten, Kornelis zoon.

Anno

Anno 1659.

Iacob Stoop, Dirks zoon.
Adriaan van Dorsten, Kornelis zoon.
Henrik Absouw, *H*eeren Dirks zoon.
Gerard Noey, *H*eeren Gerards zoon.

Anno 1660.

Dirk Dammert, Heeren Arends zoon.
Johan van Haarlem, Rochus zoon.
Gerard Noey, Gerards zoon.
Anthonis de Sont, Pieters zoon.

Anno 1661.

Dirk Dammert, *H*eeren Arends zoon.
Gerard Noey, Gerards zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Mr. Johan vanden Honert, Heeren Rochusz.

Anno 1662.

Jakob Stoop, Dirks zoon.
Pieter de Carpentier, Roelands zoon.
Mr. Johan vanden Honert, Heeren Rochusz.
Mr. Pompeus Berk, Heeren Matthijs zoon.

Anno 1663.

Jakob Stoop, Dirks zoon.
Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon.
Mr. Roeland de Carpentier, *H*eeren Pietersz.
Mr. Pompeus Berk, Heeren Matthijs zoon.

Anno 1664. *en* 1665.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon.
Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pietersz.
Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz.
Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Jakobs zoon.

Anno 1666.

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz.
Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Jakobs zoon.
Mr. Adriaan vander Mast, Heeren Johansz.
Arend Muys van Holy, Symons zoon.

Anno 1667.

Johan van Neurenberg, Willems zoon.
Mr. Adriaan van der Mast, Heeren Iohansz.
Arend Muys van Holy, Symons zoon.
Adriaen van de Graaff, Sebastiaans zoon.

Anno 1667. *October* 21. 1668.

Johan van Neurenberg, Willems zoon.
Adriaan Koenen, Heeren Jakobs zoon.
Adriaan vande Graaff, Sebastiaans zoon.
Dr. Willem Langle, Gillis zoon.

Anno 1668. *October* 23.

Adriaan Koenen, Heeren Jakobs zoon.
Dr. Willem Langle, Gillis zoon.
Samuel Trip, Jakobs zoon.
Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon.

(Nota) *d'Heeren* Willem Langle, *ende* Samuel Trip, *November Anno eod. beyde dezer wereld* Overleden *zijnde, zoo is op den* 19. *December daar aan volgende, in plaatze van d'Heer* Dr. Langle, *die tot September* 1669. *noch een Iaar als Wees-Meester, met d'Heer* Koenen *zoude hebben gediend, Gesurrogeert,*
d'*H*eer Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heere van Blokland.
Ende in plaatze van d'Heer Samuel Trip, *dienende met d'Heer* Mr. Gerard Brandwijk, *tot September* 1670.
d'Heer Pauwels Hallincg, Heeren Hermans zoon.

Anno 1669

Adriaan Koenen, Heeren Iakobs zoon.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland.
Pauwels Hallincg, *H*eeren Hermans zoon.
Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon.

Anno 1670.

Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Pauwels Hallincg, Heeren *H*ermans zoon.
Mr. Gerard Brandwijk, Okkers zoon.
Mr. Iohan de Vallé, Heeren Aarnouds zoon.

Anno 1671.

Kornelis de Vries, *H*eeren Dingmans zoon.
Mr. Iohan de Vallé, Heeren Aarnouds zoon.
Govard vander Velden, Heeren Francoysz.
*H*enrik vanden Santheuvel, Bartholomeusz.
Geworden Schepen, September 22. (die anders tot Michaëlis 1772. zoude hebben kon-

konnen dienen) *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht,
Iohan van Neurenberg, Willems zoon.

Anno 1672.

Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend. Gekoren Burgermeester den 19. September, (welke anders tot Michaelis 1673. zoude hebben konnen dienen) *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht opten Eersten October 1672. (a)

Iohan van Neurenberg, Willems zoon, (Afgaande Michaelis 1672.) *pro eo*, by Electie vanden Oud-Rade, opten 12. November 1672. (c)

Govard vander Velden, Heeren Francoysz. (Afgaande Michaelis 1672.) *pro eo*, by Electie vanden Oud-Rade, opten 12. November 1672. (d)

Mr. Henrik Onderwater, Heeren Boudewijns zoon, (die neffens d Heer Mr. Iohan vander Burch, &c. tot Michaelis 1673. zoude hebben konnen dienen) *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht, opten Eersten October 1672. (b)

(a) Mr. Meynard van Zegwaard, Heeren Bartholomeus zoon.
(b) Mr. Herman vanden Honert, Heeren Iohans zoon.
(c) Iohan vander Hulk, Gillis zoon.
(d) Iohan Bax, Matthijs zoon.

Anno 1673. *November* 11.

Iustus Coxius, Iohans zoon.

Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, geworden Schepen Michaelis 1674. *pro eo*, by Surrogatie van 't Gerecht opten , October 1674. (b)

Iohan vander Hulk, Gillis zoon, werd Schepen by Surrogatie van 't Gerecht, den 19. Aprilis 1674. *pro eo*, mede by Surrogatie van den zelven Gerechte, opten 13. Augusti 1674. (a)

(a) Dr. Iohan de Iong, Heeren Kornelisz.
(b) Francoys vande Graaf, Sebastiaansz.

Anno 1674. *November* 5.

Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon.
Iustus Coxius, Iohans zoon.
Francoys vande Graaf, Sebastiaans zoon.
Mr. Francoys vander Burch, Heeren Iohans zoon.

Secretarissen ter voorsz Wees-Kamere binnen Dordrecht, zijn gekoren geweest de navolgende.

Anno 1591. op S. Thomas Avondt.

Damas van Slingelandt, Iobs zoen, tot sijn Sterf-dagh den 10. Martii 1606.

Anno 1606. den 10. Aprilis.

Mr. Andries de Witt, *H*eeren Kornelis zoon, tot den 15. Augusti 1613.

Anno 1613. Augusti 15.

Dr. Francoys de Witt, *H*eeren Kornelisz. tot sijn Sterf-dag den 29. Martii 1615.

Anno 1615. December 21.

Mr. Iohan vander Wolden, *H*ermans zoon, tot sijn sterf-dag den 6. November 1624.

Anno 1625. February 15.

Iohan Berk, Dirks zoon, tot den 26. September 1635.

Anno 1635. September 26.

Mr. Dirk Berk, *H*eeren Iohans zoon, tot den 30. November 1650.

Anno 1650. November 30.

Blasius van Haarlem, Blasius zoon, tot sijn Sterf-dag den 13. Martii 1666.

Anno 1666. Martii 31.

Dirk van *H*aarlem, *H*eeren Blasius zoon.

De Eeden, zoo van de *H*eeren Wees-Meesters, Secretaris, Klerk, Bode- of Kamerbewaarder, zullen Wy mette Ordonnantie vande Wees-Kamer laten volgen.

WY hebben boven Fol. 7. aangewezen, zoo uytte Handveste Hertog Jans van Beyeren, als Keyzer Karels, gegeven 1418. en 1533. dattet Hof en de Recht-Bank van Zuyd-Holland, nergens anders dan te Dordrecht mag gehouden noch gespannen werden. In welken gevolge, aldaar opten Stad-Huyze, gewoon-

gewoonlijk Tweemaal 's Weeks, te weten, 's Maandags en 's Vrydages werd gehouden de

Hooge - Vyerschaar van Zuyd - Holland.

Hoedanig de zelve moet werden Gehouden, en met hoe veel, en wat voo Welgeboren- of Mans-Mannen, die werd Bezeten, kan men zien uytte Brieven der Heeren PRINCEN VAN ORANGE, enz. hier volgende:

Den PRINCE VAN ORANGE, &c
Marquis vander Veer, &c.

ERntfeste, Discrete, Lieve, Bysondere: Wy senden U hier by gevoeght in seeckere Billette, by Ons Onderteykent, de Namen e Toe-namen, vande Personen by Ons gecoren en gestelt, uyt de Nominatie by U aen Ons overgesonden, om dit jegenwoordigh Jaer, met U voi gende den Privilegie van den selven Landen, de Hooge-Vierschare va 't Bailliuschap aldaer te Besitten, en de Partyen Recht, en de Justiti te helpen Administreren, U versoeckende, en des niet te min bevelende de selve in Officie te stellen, ende den gewoonlijcken Eedt af te nemen Ontslaende van heuren Eedt, den genen die het voorleden Jaer gedien hebben, ende den selven van hunnen goeden Dienst bedanckende, alle soo na gewoonlijcke Wyse ende Maniere van doen behoort te geschieden. Hier mede,

Eersame, Discrete, Lieve, Bysondere, sijt Godt Bevolen, uyt Antwerpen de 5. May 1583.

En was geteyckent,

U Goede Vrient,

GUILLAME DE NASSAU.

d'Opschrift was, Den Eersamen, Discrete, Onsen Lieven, Bysonderen, Mr. *Iacob Muys*, Bailliu van Zuyt-Hollant.

Namen en de Toe-namen van de Elf Personen, by sijne Exellentie gecorer en gestelt, om dit jegenwoordigh Jaar 1583. de Hooge-Vierschaer van het

Bailliu-

Bailliuſchap van Zuyt-Hollant, met den Bailliu van den ſelven Lande, te Be-
ſitten, de Hoogheit en de Graefflijcheit van Hollant te bewaren, en de Par-
tyen Recht ende Juſtitie te helpen Adminiſtreren, te weten, Acht uytte Bor-
gery van Dordrecht, ende Dry uytten Platten Lande.

Uyt de Borgerye.

Huybrecht Iongh, Adriaens zoen.
Ian Crooswijck, [Heeren Cornelis zoen.]
Iacob van Beveren, [Heeren Pieters zoon.]
Balthaſar Frans zoon.
Willem de Iong, [Willems zoen.]
Adriaen Pieters zoen van Beaumont.
Cornelis Iacobs zoen.
Ian [Hallincg] Pauwels zoen.

Uyt den Platten Lande van Zuyt-Hollant.

Iacob Aerts zoen, van Rijs-oort.
Aert Ians zoen, uyt Mijns-Heeren-Landt.
Iacob Meus zoen, van Zwindrecht.

Aldus gedaen by ſijn Exellentie tot Antwerpen den 5. Mey Anno xvc. Dry en Tachtigh.

En was Geteyckent,

GUILLAME DE NASSAU.

ERentfeſte, Voorſienige, Diſcrete, Lieve, Beſondere. Uyt de Perſonen by U E. voorgeſlagen, tot de Bedieninge van Mannen van Zuyd-Holland, voor den Jare ingaande den 1. Mey aanſtaande, hebben Wy naar Deliberatie, Verkoren, ſoodanige, als inde nevens-gaande Lijſte met Namen ſtaan ge-expreſſeerd, laſtende U E. derhalven de ſelve by Stavinge van den Gewoonlijcken Eed, te ſtellen in Poſſeſſie van hare voornoemde Ambten, en bevelen U E. hier mede

Erentfeſte, Voorſienige, Diſcrete, Lieve, Byſondere, inde Protextie Godes, in sGraven-Hage, den 26. April, 1675.

Was geteykend,

G. H. PRINCE D'ORANGE.

d'Opſchrift was,
Erentfeſte, Voorſienige,
Diſcrete, Lieve, Byſondere,
POMPEUS DE ROOVERE,
Heere van Hardinxveld,
Bailliu van Zuyd-Holland.

Lijste vande Namen der Personen by sijn Hoogheyd Geeligeerd tot Mans-Mannen van Zuyd-Holland, voor den Jare 1675.

Uyt de Stad.

[De *HEEREN*:]

Adriaan vande Graaf, Sebastiaans zoon, [President.]
[Mr.] Pieter Belaarts, [Gerards zoon.]
[Mr. Iohan Bladegem van Woensel, [Iohans zoon.]
Philips van Mewen, &c. [*H*eeren Iohansz.]
[Mr.] Roelof Eelbo, [Daniels zoon.]
Pieter de Carpentier, [Heeren Roelandsz.]
Willem Bosschert, [Lodewijks zoon.]
Wouter de Gelder, [Abrahams zoon.]

Uyt het Platte Land.

Kornelis van Herwijnen, Dirks zoon.
Iooft Boon, [Kornelis zoon.]
Adriaan Schildman.

Aldus by sijn Hoogheyd *gedaan in sGraven-Hage, den 26. April 1675.*

En was Geteykend,

G. H. PRINCE D'ORANGE.

Lager Stond,

Ter Ordonnantie van sijn Hoogheyd,

En was Geteykend,

C. HUYGENS.

Staande ter zyden opte Kant, het Wapen van zijn *Hoogheyd*, Gedrukt in een Rooder Ouwel, Overdekt met een Pampiere Ruyte.

Zijnde in 't Opschrift des Bevel-Brieffs van zijn Doorlugtige Hoogheyd, G. H. PRINCE D'ORANGE, den Heere Bailliu (als Opperste van die voorsz Recht-Bank) aangewezen: te zien Fol. 401.

Hebbende tot Secretaris.

Mr. Francoys vander Burch, Heeren Iohanszoon.

Voor 'et Aanvangen van 'et Bailljuws-Ambt, na dat den Heere Bailliu den Eed heeft Afgeleyd in handen van haar Ed. Groot-Mogende, en inde Reken-Kamer van Holland, zoo werd zijn Ed[r]. die ook Gestaafd door den Heer Burgermeester van Dordrecht, in der Tijd.

De Welgeboren- of anders Mans-Mannen, doen Eed, alvoren in haar Offitie te treden, aan handen vanden gemelte Heere Bailliu.

Belangende de Procureurs, by de Heeren Bailliu en Mannen aangesteld, die werd den Eed Gestaafd, door den voorsz Heere Bailliu, eerze in Dienst mogen treden.

Eed vanden Bailliu van Zuyd-Holland.

DAt Zweerd gy, dat gy Bailliu van Zuyd-Holland wezen zult.

De Heylige Kerkke, Gereformeerd, naar Godes Woord, voor zult staan, en helpen hand-houden.

De STATEN van HOLLAND en WEST-VRIESLAND; Mitsgaders den Heere PRINCE VAN ORANGE, als Stadhouder van de zelve Provincie, in dier qualiteyt, te helpen houden in hare Overheyd en Heerlijkheyd.

De Stad Dordrecht in hare Privilegien en Handvesten.

Dat gy uwe Gevangenen alhier Sluyten zult, en nergens anders.

Die Affleydinge van de Stad Dordrecht Obedieren.

En al doen dat een goed Bailliuw van Zuyd-Holland schuldig is te doen.

Zoo waerlijk moet U God Almachtig helpen.

Eed vande Mans-Mannen, vanden Hove en Hooge-Vierschare van Zuyd-Holland.

DAt Zweerd ghy, dat ghy Baillious-Mannen wezen zult.

Dat ghy de Heylige Kerkke, Gereformeerd, naar Gods Woord, voor zult staan, en helpen hand-houden.

De Hooge Overigheyd, en Graaffelijkheyd van Holland te helpen houden in hare Overheyd en Heerlijkheyd.

Dat ghy tot allen tyden ter Hooger Vyerschare zult komen, als ghy van den Bailljou van Zuyd-Holland ontboden werd.

Dat ghy Partyen goed kort Recht ende Justitie zult Administreren, en 't zelve niet laten om Maagschap, Zwagerschap, Gunste of Ongunste, Giften ofte Gaven, ofte om geenerhande zaken.

Dat ghy voorts alles zult doen, dat een goed Baillious-Man toestaat en behoord te doen.

Zoo waarlijk moet U God Almachtig helpen.

Eed vande Procureurs voor gemelte Vierschaar.

DAt Zweert ghy, dat ghy mijn Heere den Bailliu, en de Mannen van den Hove en Hooge-Vierschare van Zuyd-Holland, in allen plaatzen zult bewijzen eer en reverentie.

Dat ghy niet dienen en zult in eenige zaken die ghy weet Onrechtveerdig te zijn, het zy dat vande voorsz Onrechtvaardigheyd blyke in 't beginsel van den Processe, ofte daar naar.

Dat ghy naarstelijk en ghetrouwelijk zult dienen uwe Meesters.

Dat ghy te vreden zult zijn metten tax van mijn Heeren voornoemd.

Dat ghy zoeken, nochte gebruyken en zult, eenige onbehoorlijke uytwegen ofte dilayen.

Dat ghy geen overkomst maken en zult om deel of part inde zake te hebben.

En generalijken, dat ghy U in, en over al dragen zult, gelijk een goed en getrouw Procureur schuldig is te doen.

Zoo waarlijk moet U God Almachtig helpen.

Namen der Heeren Gemachtigde,

DIe sederd den Jare 1586. wegens de Stad Dordrecht, in de volgende [a] Ambt-genootschappen zijn [b] Gemachtigd.

a Collegie. b Gecommitteerde.

In 't a Ambt-genootschap van b d' Algemeyne Staten der Vereenigde Nederlanden.
a Collegie. b Generale.

De HEEREN:

1601. 1603. 1604.

Willem de Jong, Willems zoon, Oud-Burgermeester.

1619. 1620. 1621.

Huygo Muys van Holy, Heeren Jakobsz. Heere van Woude, werd by Koope 1624. Heere vande Kethel en Spaland,

1628. 1629. 1630.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Strevelshoek, Raad en c Algemeen Rent-meester van Zuyd-Holland.
c Generaal.

1637. 1638. 1639.

Kornelis van Terestеyn, Heeren Adriaansz, Oud Borgermeester.

1646. 1647.

Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevelshoek, West-

West-Yffelmonde, enz. Raad, en Algemeyn Rentmeester van Zuyd-Holland, Oud-Borgermeester.

1648.

Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Oud-Burgermeester.

1655. 1656. 1657.

Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Oost- en West-Barendrecht, Oud-Borgermeester.

1664. 1665. 1666.

Mr. Johan de Witt, Heeren Johans zoon, uytten Oud-Rade.

1673. 1674. 1675.

Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michiels zoon, Heere van Slingeland, enz. uytten Oud-Rade der Stad Dordrecht.

Zijnde geweest a *Hof-Schrijver van 't voorsz* b *Ambt-genootschap.*
a Griffier. b Collegie.

De HEERE:

Van 1650. tot 1670.

Mr. Nikolaas Ruysch, Heeren Koenraadsz.

In't a *Ambt-genootschap van den Raad van Staten der Vereenigde Nederlanden.*
a Collegie.

De HEEREN:

1593. 1594. 1595. 1596.

Jan Hallincg, Pouwels zoon, uytten Oud-Rade.

1598. 1599. 1600.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Raad en Algemeyn Rentmeester van Zuyd-Holland, Oud-Burgermeester.

1604. 1605. 1606.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Strevelshoek, Raad en Algemeyn Rentmeester van Zuyd-Holland, Oud-Burgermeester.

1626. 1627. 1628.

Pompejus de Roovere, Jakobs zoon, Heere van Hardinxveld, uytten Oud-Rade.

1647. 1648. 1649. 1650.

Mr. Abraham van Beveren, Heeren Korneliszoon, Heere van Oost- en West-Barendrecht, Oud-Burgermeester.

1668. 1669. 1670.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaanszoon, Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeester.

De [a] Zee-Voogdyschappen, door de Staten der Vereenigde Nederlandsche [b] Landschappen, reeds opgericht: (maar in zulken Orde en Gevolg noch niet gebracht, als wel naderhand, en nu, werde onderhouden en waargenomen.) Heeft Robert Dudley, Grave van Leycester, enz. [c] Algemeyn [d] Land-Voogd, en [e] Bend-Overste der gemelte Nederlanden; neffens anderen, Verleend op Balthasar Frans zoon, uytten Oud-Rade der Stad Dordrecht, de volgende

a Admiraliteyten.
b Provincien.
c Generale.
d Gouverneur.
e Capiteyn.

[f] MACHT-BRIEF.

f Commissie.

R*obert, Grave van Leycester, Banderheere van Denbigh, &c. Lieutenant van haere Majesteyt van Engelandt, Gouverneur ende Capiteyn General der Vereenichde Nederlantsche Provincien, Allen den ghenen die desen jeghenwoirdighen zullen zien ofte hoiren lesen,* *alut: Alsoe wy, om behoorlick te versien, soe wel op 't stuck vander Admiraliteyt, als mede op 't* *eleyt vande Convoyen, mitsgaders op de toe-rustinghe vande Schepen van Oirloghe, kennisse van* *'e Beuyten ende Prinsen, die by den selven Inneghebrocht sullen worden, ende des dien aencleeft,* *ants noodich ende den Lande dienstelick hebben bevonden, In sommighe Quartieren deser Vereeichde Nederlanden op te richten eenighe Collegien, die de kennisse, opsicht ende sorghe van* *nsent weghen, ende onder onze ghesach daer over souden hebben, Ende dat de zelve Collegien* *ootelick versien moeten worden van bequame, ervarene ende vertrouwe Persoonen, tot Raden* *nde Officiers der selver.* Doen te weten, *Dat om 't goet rapport, ons ghedaen van den Per-* *son van* Balthazar Frans zoen, *ende vande goede diensten by hem, tot noch toe, den Lande ge-* *'aen, ons t' sijnder cloeckheyt, ghetrouwicheyt ende ervarentheyt betrouwende, Wy, by advise* *an onze Lieve ende Ghetrouwe, den Luyden vanden Rade van State ende Financien, neffens* *ns wesende, den zelven Onthouden Ghestelt ende Ghecommitteert hebben, Onthouden, Stellen* *nde Committeren mits desen, totten Staet van Raedt der Admiraliteit, over den Quartieren van* *Noort-Hollandt, Amstelredam, Guelderlandt, Vtrecht, Vrieslandt ende Over-yssel: Ghevende* *en voirnoemden* Balthazar Frans zoen *volcomen Macht, Authoriteyt ende sonderling Bevel,* *en zelven Staet t' Aenveerden, Exerceren ende Bedienen, ende dien volghende hem In alle Ver-* *aderinghen vanden Collegie, metten anderen Raden der Admiraliteyt voirnoemt, te laten vin-* *en, ende aldaer met sijnen goeden Raet ende Advis, op alle voirvallende saken, soe wel aen-* *haende der voirnoemde Admiraliteyt, als op 't beleyt vanden Convoyen, Equipage ende Toe-* *ustinghe vanden Schepen van Oorloghe, kennisse van Buyten ende Prinsen, die by den zelven* *nneghebrocht zullen worden, ende des dien aencleeft, te helpen Delibereren ende Resolveren, des* *t voirderinghe van 's Lants dienst ende der ghemeene zaecke, nae recht ende redene zal bevon-* *en worden te behoiren: Ende voirts alles te doene des een goet ende ghetrouw Raedt der Admi-* *aliteyt voirnoemt schuldich is ende behoirt te doene, volghende de Instructie by ons daer op ghe-* *aeckt, oft alnoch te maken: Totten Gagien, by ons daer toe gheordonneert, oft alnoch te ordon-* *eren: Ende voirts totten Eeren, Baten, Vryheden, Prouffijten ende Vervallen daer toe staende.* *Vaer op, ende van hem wel ende deuchdelick in desen te quyten, de voirnoemde* Baltazar Fransz. *ehouden wordt den behoirlijcken Eedt te doene aen onsen handen, oft aen den ghenen by ons daer* *e te Committeren: soe hy oock schuldich zal wesen dese teghenwoirdighe te presenteren ande* *amere vande Financie, om aldaer Gheregistreert ende Gheverificeert te worden na behoiren.* *ntbieden daerom, ende bevelen den Staten 's Lants ende Forstendoms Gueldre, 's Lants ende* *ravelicheyt van Hollandt, Vtrecht ende Over-yssel, heure Ghecommitteerde Raden, mits-* *aders allen Officieren, Magistraten ende Ondersaeten vanden zelven Lande: Insgelicx den Ad-* *irael, Vice-Admirael aldaer: mitsgaders allen Capiteynen, Schips ende Krijchsvolcke, te Water*

ende

ende te Lande, ende allen anderen die 't zal moghen angaen, den voirnoemden Balthasar *te hou-den ende kennen voir onsen Raedt der Admiraliteyt voirnoemt, ende een yghelick soo 't hem angaet alle eere, ghehoorsamheyt, hulpe ende bystant, in 't gene desen zijnen last ende Commissie aengaet te bethoonen: ende wordt ons zulcx aenghenaem. Des t'Oirconden, hebben onzen Zeghele in Ro-den Wasche hier an doen hanghen. Ghegheven in sGraven-Haeghe den xxvj. July, Anno xv. zessentachtentich.*

Geteykend,

R. LEYCESTER.

En ter zyde, J. REINGOUT, vt.

Opte ploye stond,

By mynen Heer den Grave,

Was Geteykend,

D. BURCH-GRAVE.

Hebbende onder uythangende aan een dubbelde Francynen Staart, het Wapen van d Algemeene Staten, en dat vanden Grave van Leycester tot een Tegen-Zegel, in Rode Wassche.

Opten Rugge Stond,

Op Huyden heeft Balthasar Frans zoen gedaen den behoorlyken Eedt, in handen va zijne Exellentie, volgende den Inhoudt vande Commissie, staende in 't Witte van dese Actum ten daghe als inde Commissie.

Onder,

My present, *Geteykend,*

D. BURCH-GRAVE.

En lager,

Die Hoofden, Tresorier Generael en Commisen vande Finantien, Consenteren voo zoe veel in hen is, dat den Inhouden in 't Witte van dese, werde volbracht, ende ge effectueert, nae heure forme ende Inhouden. Gedaen in 'sGraven-Hage, ten Burele va de Finantien, opten xiij. Augusti xvc. Sessentachtich.

Geteykend,

H. KYLLYGREN. J. REINGOUT. en J. DOUBLET.

Staande voorhoofds van 't laetste, *Registrata, fol. lxxxvij.*

In 't a Ambt-genootschap ter b Zee-Voogdye inde Gewesten van Noord-Holland, Amsterdam, Gelderland, Vtrecht, Vriesland en Over-Yssel.

De HEER,

1586. enz.

Balthasar Frans zoen, uytten Oud-Rade der Stad Dordrecht,

De [a] Algemeene Staten, na genomen Affcheyd vanden Grave van Leycester (hebbende gesteld by [b] Voorsiening tot [c] Algemeen Land-Voogd; MAURITS; geboren PRINCE VAN ORANGE, enz.) Vonden goed, ter Verkiezinge vande Staten van Holland, ondertusschen als Raad in 't [d] Ambt-genootschap ter [e] Zee-Voogdy, beschikt tot Rotterdam, te [f] Machtigen, Balthasar Frans zoen, uytten Oud-Rade der Stad Dordrecht, blykende uytten volgende

a Generale. b Provisie. c Gouverneur Generaal. d Collegie. e Admiraliteyt. f Committeren.

[g] MACHT-BRIEF.

g Commissie.

Die Generale Staten der Vereenichde Nederlanden. Allen den ghenen die dese jegenwoirdige zullen zien ofte hooren lesen, Saluyt: Doen te weten, *Alzoo tot goet beleydt vande zaecken der Admiraliteyt, ende het Oorlooge te Water vande voersz* Landen, *noodich is te voorzien die Collegien vander Admiraliteyt, van bequaeme ende gequalificeerde Persoonen, als Raeden:* Soo Ist, *Dat wy ter Verkiesinge vande Staten van Hollandt Gecommitteert hebben, ende Committeren by desen,* Balthasar Frans zoen, *tot Raedt vander Admiraliteyt, in't Collegie, by Provisie Geordonneert, inde Stede van Rotterdamme: Gevende hem volcomen Macht, Bevel ende Authoriteyt, omme den zelven Staet te Exerceren ende Bedienen, op gelijcke Eer en Gagien, ende Emolumenten, als tot noch toe genoten zijn; ende op alzulcke Last ende Instructien als alreede daer op gemaeckt zijn, ende noch voorder gemaeckt zullen worden, ende dit voor acht Maenden eerstcommende: Beginnende den eersten Aprilis voorleden. Waer op, ende omme hem wel ende behoorlijck inden voersz Staet te quijten, den voersz* Baltazar Frans zoen *aen ons gedaen heeft den behoorlijcken Eedt. Ordonneren daeromme eenen yegelijck, des noot zijnde, dat zy luyden den voerscreven* Baltazar Frans zoen, *laten geuyeten ende gebruycken Rustelijck ende Vredelijck het Effect van dese onze Commissie. Doende Cesseren alle Contradictien ende Empechementen ter contrarien. Gegeven in sGraven-Hage, onder onsen Zegel ende Signature van onsen Griffier, den twee-en-twintigsten Aprilis xvc. Negen-en-tachtentich.*

Geteykend,

HEERMALE, v[r].

Opte Ploye,

Ter Ordonnancie vande voernoemde Heeren Staten.

En Geteykend,

C. AERSSENZ.

Hebbende onder uyt hangen, aan dubbelde Francyne Staarten, een Zegel in Rooden Wassche, Verbeeldende een Hand, komende door de Wolken, houdende gebonden in een gestrikt Snoer, 17. Pylen, over dwars aan den anderen gebonden, met dit Omschrift: SIGILLUM ORDINUM BELGII ADVERSUM.

In 't a *Ambt-genootschap ter* b *Zee-Voogdy opte Maze, tot Rotterdam.*
a Collegie. b Admiraliteyt,

De HEEREN:

1589. enz.

Balthasar Frans zoen, uytten Oud-Rade,

1597. &c.

Jan Brouwer, Arends zoen, uytten Oud-Rade,

1612. &c.

Johan van Beaumont, Heeren Govertsz, uytten Achten.

1621. &c.

Mr. Bartholomeus van Zegwaard, Heeren Meynerts zoon, uytten Schepenen.

1626. &c.

Mr. Koenraad Ruysch, Nicolaas zoon, uytten Oud-Rade.

1630. &c.

Jakob vanden Korput, Henriks zoon, uytten Oud-Rade.

1634. 1635. 1636.

Michiel Feltrum, Michiels zoon, uytten Oud-Rade.

1637. 1638. 1639.

Thomas vanden Honert, Pieters zoon, uytten Oud-Rade,

1640. 1641. 1642.

Michiel Feltrum, Michiels zoon, uytten Oud-Rade.

1643. 1644. 1645.

Mr. Johan vanden Honert, Heeren Rochusz. uytten Oud-Rade.

1646.

Jakob vanden Korput, Henriks zoon, Burgermeester van 's Heeren-wegen, Schepen, &c,

1647. 1648.

Mr. Johan vanden Korput, Heeren Jakobsz, uytten Oud-Rade,

1649. 1650. 1651.

Michiel Feltrum, Michiels zoon, Schepen in Wette, Burgermeester van 's Heeren-wegen, en uytten Oud-Rade,

1652. 1653. 1654.

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon uytten Oud-Rade.

1655. 1656. 1657.

Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz, uytten Oud-Rade.

1658. 1659. 1660.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon Heere van Fontaine Peureuse, uytten Oud-Rade.

1661. 1662. 1663.

Adriaan van Dorsten, Kornelis zoon, uytten Oud-Rade.

1664. 1665. 1666.

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, uytten Oud-Rade.

1667. 1668. 1669.

Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz uytten Oud-Rade,

1670. 1671. 1672.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon Heere van Fontaine Peureuse, uytten Oud-Rade.

1672. *den* 19. *van Herfstmaand.*

1673. 1674. 1675.

Mr. Pompejus Berk, Heeren Matthijs zoon uytten Oud-Rade of Vroedschappe de Stad Dordrecht,

In 't a *Ambt-genootschap ter* b *Zee-Voogdy in Zeeland, tot Middelburg.*

a Collegie. b Admiraliteyt.

De HEEREN:

1596. &c.

Kornelis, Frans Wittes zoon, Oud-Burgermeester. (zijnde ook mede aldaar Raats-Heer in den Rade van Vlaanderen) van den 4de van Bloey-maand, 1596. totten 2de van Winter-maand 1600. toe; als wanneer Hy weder tot Burgermeester inghekoren, uyt dit Ambt-genootschap scheyde. Overleden den 3. van Grasmaend 1622.

1638.

Mr. Michiel Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, Schildknape, Heere van Meerdervoort, enz. uytten Oud-Rade; Overleden den 9. van Wintermaand 1639.

1649.

Dr. Kornelis van Someren, Iohans zoon, uytten Oud-Rade. Overleden den 11. van Wintermaand 1649.

1650.

Mr. Johan vanden Korput, Heeren Jakobsz. uytten Oud-Rade. Overleden den Eersten van Wijnmaand 1650.

1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656.

Mr. Willem de Beveren, Heeren Kornelisz. uytten Oud-Rade, Raad en Algemeen Rentmeester van Zuyd-Holland, Overleden den 31. van Bloeymaand 1672.

1670. 1671. 1672.

Mr. Willem Hallincg, Heeren Hermansz. uytten Oud-Rade.

1672. 1673. 1674. 1675.

Mr. Gerard de Beveren, Heeren Willemsz. Heere van Strevelshoek, uytten Achten en Oud-Rade der Stad Dordrecht.

In 't [a] *Ambt-genootschap ter Reken-kamer van de* [b] *Algemeyne Staten.*

a Collegie. b Generale.

De HEEREN:

1607. 1608. 1609. 1610.

Mr. Francoys vander Burch, Johans zoon, uytten Oud-Rade. Overleden 1624.

1638. 1639. 1640.

Mr. Herman Hallincg, Heeren Johans zoon, Bailliu vande Merwede, en Schout van Acht dagen, over 't Schoutendom in Dordrecht: uytten Oud-Rade. Overleden den 19. van Oogstmaand 1647.

1665. 1666. 1667.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon, Heere van Fontaine Peureuse, uytten Oud-Rade der Stad Dordrecht.

In 't a Ambt-genootschap *ter Vergadering der* b Gemagtigde Raden *van* Holland *en* West-Vriesland.
a Collegie. b Gecommitteerde.

De HEEREN:

van 1586. tot 1589.

Jan Hallincg, Pouwels zoon, uytten Oud-Rade, en Schepenen.

van 1590. tot 1594.

Wouter van Krayesteyn, Wouters zoon, uytten Oud-Rade en Schepenen.

van 1595. tot 1597.

Willem de Jonge, Willems zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1598. tot 1600.

Thomas de Witt, Heeren Willems zoon, uytten Oud-Rade.

Van 1601. tot 1605.

Kornelis, Frans Wittes zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1607. tot 1613.

Jakob, Frans Wittes zoon, uytten Oud-Rade en Schepenen.

1614. 1615.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Oud-Burgermeester.

1616. 1617.

Kornelis, Frans Wittes zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1618. tot 1621.

Mr. Francoys vander Burch, Johans zoon, uytte Schepenen en Oud-Rade.

Van 1622. tot 1624.

Hugo Muys van Holy, Heeren Jakobs zoon, Ridder, Heere van Woude, Kethel en Spaland. Hebbende 1620. Afstand gedaan van zijn Schout-Ambt.

Van 1625. tot 1627.

Willem van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1628. tot 1630.

Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1631. tot 1633.

Kornelis van Teresteyn, Heeren Adriaansz. Oud-Burgermeester.

Van 1634. tot 1636.

Symon van Beaumont, Heeren Goverdsz. Oud-Burgermeester.

Van 1637. tot 1639.

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, uytten Oud-Rade.

Van 1640. tot 1642.

Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz. Oud-Burgermeester.

1643. 1644.

Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevelshoek, West-Ysselmonde, enz. Oud-Burgermeester.

Van 1645. tot 1648.

Mr. Koenraad Ruysch, Nikolaas zoon, uytten Oud-Rade.

1649.

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Oud-Burgermeester.

Van 1650. tot 1653.

Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Barendrecht, Oud-Burgermeester.

Van 1654. tot 1656.

Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. Heere van Strevelshoek, enz. Oud-Burgermeester.

Van 1657. tot 1659.

Mr. Johan vanden Honert, Heeren Rochusz. uytten Oud-Rade.

Van 1660. tot 1662.

Mr. Johan de Witt, Heeren Johans zoon, uytten Oud-Rade.

1663.

Mr. Abraham van Beveren, Heeren Kornelis zoon, Heere van Ooſt- en Weſt-Barendrecht, Oud-Burgermeeſter.

Van 1663. tot 1665.

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon, uytten Oud-Rade.

Van 1666. tot 1668.

Mr. Jakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Swindrecht, Oud-Burgermeeſter.

Van 1669. tot 1671.

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Iakobs zoon, Oud-Burgermeeſter.

1672.

Mr. Iakob van Beveren, Heeren Kornelisz. Heere van Swindrecht, Oud-Burgermeeſter.

Van 1672. tot 1675.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeeſter.

In 't a Ambt-genootschap, *ter* b Aanhooring, *inde* Reken-Kamer *van* Holland,
a Collegie. b Audientie.

De HEEREN:

1590. 1591.

Geerit van Blyenburg, Heeren Adriaansz.

1598. 1599.

Mr. Rochus vanden Honert, Heeren Thomas zoon.

Van *1602.* tot *1605.*

Mr. Francoys vander Burch, Iohans zoon.

Van 1612. tot 1614.

Mr. Francoys vander Burch, Johans zoon.

Van *1626.* tot 1628.

Mr. *H*erman Hallincg, Heeren Johans zoon.

Van 1643. tot *1645.*

Mr. Jakob de Witt, *H*eeren Kornelis zoon.

Van *1659.* tot *1661.*

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend.

a *Gemachtigde, van wegen dezer Stede; als Bewindhebbers vande Oost-Indische* b *Maatschappye, ter Kamere in Amsterdam.*
a Gecommitteerde. b Compagnie.

De HEEREN:

1635.

Elias Trip.

1637.

Thomas de Witt, Heeren Nikolaas zoon.

1645.

Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michiels zoon, Heere van Slingeland.

1671.

Mattheus vanden Broek, Mattheus zoon.

Ge-

a *Gemachtigde van wegen dezer Stede, als Bewindhebbers van de Oost-Indische* b *Maatschappye, ter Kamere in Rotterdam.*
a Gecommitteerde. b Compagnie.

De HEERE:

1647.

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend.

Namen der Heeren, Oorspronkelijk van Dordrecht die inde volgende a Ambt-genootschappen hebben Gezeten, of noch de zelve helpen Bekleden.

a Collegien.

In't a Ambt-genootschap *van den* Hoogen Rade *in* Holland.
a Collegie.

De HEEREN:

1582.

Mr. Gheerit van Wijngaerden.

1592.

Mr. Adriaan Wentsen, 1592. Overleden.

1603.

Mr. Rochus vanden Honert, Heeren Thomas zoon, den 30. van Louwmaand 1638. Overleden.

1613.

Mr. Pauwels van Asperen, Heeren Matthijs zoon, Overleden 16..

In'

n't a Ambt-genootschap *van den* Hove *van* Holland, Zeeland *en* West-Vriesland.]
a Collegie.

b *Voorzitters in'et zelve,*
b Presidenten.

De HEEREN:

1559.

Ir. Kornelis Suys, Heere van Rijswijk, uytten Aal-Ouden Stamme Suys: wiens Voorvaderen, al over Vier honderd Jaren, onder de Bestierders van Dordrecht wierden geteld. Overleden den 19. van Herftsmaand 1580. Oud zijnde Vier en Seftig Jaren.

1584.

r. Adriaan vander Myle, Overleden den 26. van Zomermaand 1590. Oud zijnde 52. Jaren.

1591.

r. Geerit van Wijngaarden, Heere van Benthuysen, uytten Aal-Ouden Tronk Oem, die mede al over Vier honderd Jaren, te Dordrecht op'et Kussen zaten. Overleden 1598.

Raads-Heeren inden voorsz Hove.

De HEEREN:

1434.

Godschalck Oem, namaals Heere van Wijngaarden.

1469.

Mr. Willem van Brakel.

Mr. Henrik Oem van Wijngaarden.

1477.

Mr. Tielman Oem van Wijngaarden.

1501.

Mr. Reyer de Jonge, Heere van Baardwijk, Overleden 1515.

1504.

Mr. Kornelis de Jonge, Heere van Baardwijk, Overleden 1504.

Mr. Ian Oem van Wijngaarden.

1512.

Mr. Thomas Beukelaar, Symons zoon, Knape, Overleden omtrent den Iare 1515.

1523.

Mr. Floris Oem van Wijngaarden.

1524.

Mr. Aelbert van Loo. Overleden 1524.

Mr. Francoys Snouk.

1525.

Mr. Abel vanden Coulster. Overleden 1584. Oud zijnde 70. Iaren.

1528.

Mr. Arend van Sandelijn.

1550.

Mr. Kornelis Suys, Heere van Rijswijk.

Mr. Dominicus Boot, Mr. Franks zoon, t'Utrecht Overleden 1573. zijnde aldaar inden Iare 1572. vermits de Nederlandsche Beroerten, geweken.

1559.

Mr. Boudewijn van Kranendonk, Iakobsz. te Mechelen Overleden 1601. Oud zijnde 83. Iaren.

1561.

Mr. Dierk van Loo.

1566.

Mr. Adriaan vander Myle.

Mr. Govard van Moesyenbrouk, week 1572. na Utrecht, 1605. te Brussel Overleden.

Mr. Gerard van Wijngaarden.

Mr. Kornelis Oem, Hermans zoon, wiens Voor-Oudren al voor Vier honderd Iaren onder de Overheyd van Dordrecht wierden gevonden. t'Utrecht Overleden 1599.

1576.

Mr. Kornelis de Ionge, Heere van Baardwijk; te Ysselsteyn Overleden 1614. Oud zijnde 73. Iaren.

Mr. Arend van Zandelijn, Mr. Adriaansz.

1590.

Mr. Iakob Hallincg, Pauwels zoon, 1596. Overleden.

1596.

Mr. Adriaan 't Iong, gezeyd *Iunius*.

1620.

Mr. Andries de Witt, Heeren Kornelis zoon, Overleden den 26. van Slagtmaand 1637.

1638.

Mr. Sebastiaan Frankken, Heeren Roelofsz. Overleden den 3. van Wintermaand 1651.

1663.

Mr. Iohan vanden Honert, Heeren Rochusz. Overleden den 14. van Grasmaand 1667.

1670.

Mr. Kornelis Terestеyn van Halewijn, Heeren Alewijns zoon.

1670.

Mr. Kornelis Baan, Heeren Okkers zoon.

a *Hof-Schrijvers vanden zelven Hove*,
a Griffieren.

De HEEREN:

1482. tot 1502.

Mr. Floris Oem, van Wijngaarden, namaals b Loontrekkende-Raad van Dordrecht, en eyndeling, 1523. geworden Raads-Heer in 't Hof van Holland.
b Pensionaris.

1506.

Mr. Aelbert van Loo.

1515.

Mr. Arend van Zandelijn.

1529.

Mr. Ian de Ionge, Overleden 1543.

Mr. Anthonis Duyk, uyttet Aal-Oud Geslagt Duyk, wiens Voorzaten al over Vier honderd Iaren, te Dordrecht het Overheyds-Ambt Bekleede.

In 't a Ambt-genootschap *der* Raden *en* Meesters *vande* Rekeninge *der* b Heerlijkyen, *Inkomste en Goederen des* Graaflijkheyds, *nu der Heeren* Staten *van* Holland *en* West-Vriesland.
a Collegie. b Domeynen.

De HEEREN:

1480.

Tielman Oem van Wijngaarden, Godschalks zoon.

1504.

Mr. Kornelis de Ionge, Heere van Baardwijk, Overleden 1504.

1509.

Mr. Tielman van Dullekum, Wouters zoon, Overleden te Dordrecht 1524.

1526.

Mr. Iakob de Ionge, Heere van Baardwijk, Overleden 1554.

1538.

Pieter Bol, Iakobs zoon, sterf Knunnik te Souburg 1550.

1578.

Mr. Kornelis de Ionge, Heere van Baardwijk, Overleden 1578.

1596. tot 1605, als hy storf.

Ian *H*allincg, Pauwels zoon.

1657.

Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, dede daar van Afstand 1672. Overleden den 10. van Loumaand 1674.

Derde HOOFD-STUK.

Inhoudende

's Stads Voor-Rechten, Handvesten, Oude Herkomen, Kueren, enz.

a Privilegien. b Costumen. c Ordonnantien.

GEkomen aan de a Voor-Rechten, Handvesten, b Oude Herkomen, c Inzettingen, Kueren, enz. van *Dordrecht* en *Zuyd-Holland*, als in een Lichaam begrepen: Hebben Wy gevoeglikst geoordeeld, alle de zelve (om de Verscheyde zaken daar in bevat) te laten volgen, na de Jaren, in welke die zijn verleend. Toch aangaande die vanden *Stapel*, als zijnde van een Nature, gevolglik te brengen na de Eerste *Handvest*, Ons bekend, daar van gegeven des Vrydages na Alre-Heylighen dach, in 't Jaar Ons Heeren 1299. En dan zullen Wy voorts d'Overige, als boven, na Orde der Jaren, stellen.

1252. Handvest van Koning Willem, Grave van Holland, enz.

Waar by de Poorteren van Dordrecht werden Vry verklaard van alle Heervaarden en Beden; Macht gegeven aan den Rechter, Schepenen en Raden, om Kueren te maken: En voorts beroerende Boeten, Beteringe, enz.

Handvest Koning Willems.

Wilhelmus Dei Gratia Romanorum Rex, & semper Augustus universis Sacri Imperii fidelibus præsentes literas inspecturis, suam gratiam & omne bonum. Ad notitiam universorum volumus pervenire, quod nos ob fidem & devotionem, quam ad nostram Celsitudinem habent. Dilecti Fideles nostri Opidani de Dordrecht, ipsos ad instar claræ memoriæ Wilhelmi Comitis Hollandiæ Prædecessoris nostri ab omni expeditione, & petitione nisi cum uno pleno Cogghone liberos & absolutos dimisimus, & Pontem qui sub Banno Iacebat, quitum similiter reclamamus.

Willem, bii der ghenaden Goids, Coninck des Roomſchen Riicks, en altoes meerderende, allen ghetrouwen des Heilighen Riicks, die dezen tegenwoirdige sellen zien, ziinen ghenade en alle guet. Doen kond ende kenlic allen Luden, hoe dat Wii overmits trouwe en ghehoirsaemheit, die t'onser Hoecheit hebben onsen gheminden, ghetrouwen Poirters van Dordrecht, hemluden in navolgingh Hoochloffelicker ghedenckenis Willems 's Graven van Hollant, onsen Voorvorder, van alle a Heervaerden ende van allen Beeden quit ende vrii

a Heervaart en Beden.

Praterea

ghelaten hebben, zonder alleen mit eender volder Cogghe, en tie Brugge die onder den Ban gelegen was, hebben wii hem mede quiit gelaten.

Praterea quamcunque Electionem Juris Justitiarius, Scabini, & Consiliarii, salvo Jure nostro fecerint, ratam observabimus: nec nos, nec aliquis Judex noster amplius judicabit, quam Scabini sententiaverint.

Voirt, zoe wat Rechts-Kueren den Rechter, Scepenen en Raden, behoudens ons Recht, maken, sullen wii van waerden houden. Noch Wii, noch eenich Rechter, van Ons sal vorder wiisen, dan Scepenen gewiist hebben. 's Rechters Scepenen en Raden, Kueren en Wijsdom, van waarden te houden.

Si quis aliquem gravi vulnere vulneraverit, vel aliquem percusserit tale vulnus, quod Achtbaer *dicitur, & hoc Scabinis notum fuerit, perdet manum suam, vel decem libras Hollandiæ.*

Soe iement eenen andere met eene swaere Wonde quetste, of eenen andere sloech, alsulcken Wonde, die men *Achtbaer* noemt, ende dat den Scepenen kenlic worde, zal verliesen zijn Hant, of tien Ponden Hollants. Achtbaar Wonde.

Insuper quicunque pugnaverit infra Opidi libertatem, & tamen evaserit, in libertatem reducetur, & emendabit secundum Privilegium & Judicium Scabinorum.

En soe wie Vocht binnen der Vriheit van der Stede, en nochtans voorvluchtich wort, sal wederom binnen der Vriheit gebracht werden, en boeten na Voor-recht en Vonnisse van Scepenen. Vechten.

Quicunque homicidium fecerit, illi pœna Capitis inferetur. Si quis aliquem læserit ad sanguinis effusionem, viginti solidos Hollandiæ persolvet Judici, nec non læso satisfactionem secundum Scabinorum sententiam exhibebit.

Soe wie een Doodslach deede, die sal men 't Hooft of slaen. Is yment die enen andere Quetst, tot wtstortinge zijns Bloets, die sal betalen den Rechter twintich Scellingen Hollants, en nochtans den Ghequetste voldoen, na Scepenen Vonnisse. Doodslag. Bloedstortinge.

Si quis violenter ad terram aliquem dejecerit, viginti solidos Hollandiæ persolvet Judici, & violentam dejectionem ipsi dejecto per sententiam Scabinorum emendabit.

Soe wie enen Geweldelic ter Aerden worpt, sel den Rechter gelden Twintich Scellingen Hollants, ende den Nedergeworpene, by Wiisdom van Scepenen, die Geweldelijke Nederwerping, beteren. Geweldige Nederwerpinge.

Qui maxillatam alii dederit, quinque solidos persolvet Judici, & læso per Scabinorum

Is oick iement die den anderen gevet een Kennebak smeete, hii sal den Kinnebak smete.

binorum sententiam emendabit.

Rechter geven Vijf Scellinck Hollants, en den geene die geslegen wort, genouch doen na Wijsinge van Scepenen.

Huys-stootinge.

Quicunque alicujus domum impugnaverit, & hoc notum fuerit Scabinis, decem libras Hollandiæ Judici persolvet, & satisfactionem per Scabinatum prius sibi, quem impugnaverit, exhibebit.

Soe wie eens anders Huys Aenstoot, en dat Scepenen kenlic wort, sal den Rechter geven Thien Pont Hollants, en eerst genoech doen, na Scepenen Wisinge, den gene dien hii den aenstoot gedaen heeft.

't Dordendeel der Boeten, ten Voordele der Poorteren, enz.

De omni forefacto tertia pars quæstus in usus cedet Burgensium; duæ vero reliquæ partes nobis.

Van alle Misdaden, sal het Derde deel van de Boeten, komen ten Voordele van de Poirteren, en de Twee overige Deelen aen Ons.

Goeden Rechter te stellen.

Si aliquem Judicem eis præfecerimus, qui eis & Hospitibus inutilis dignoscatur, debemus bonum illis & utilem assignare.

Soe Wii Hem eenen Rechter stellen, die hemluden of hoeren Gaster On-oirbairlic ware, zijn Wii verplicht hem eenen guede en oirbaerlicke te bewiizen.

Den Schuldenaar, niet kunnende voldoen, den Schuldeysser over te geven.

Si quis Burgensium Hospiti, *vel* Hospes *Burgensi bona sua per Scabinatum crediderit, & suos denarios ad certum terminum, solutioni præfixum, habere non potuerit, ad persolvendum compellemus pignore vel denariis debitorem, qui si non habuerit, unde solvere valeat, ejus personam creditori præsentare debemus.*

Soe enich Poirter eenen Gast, of enich Gast eenen Poirter sijn Guet by Scepenen kennisse ghelovede, en sijne Penningen tot sekere termine ter betalinge gestelt, niet ghecrigen en konde, soe sullen Wii den Sculdenaer bedwingen met Pand of met Geld; en waers dat hy 's niet en hadde, waer of hi betalen mocht, soe siin Wii gehouden den Persoon den Schult-eysse over te geven.

Onderhorige aan jemand, Jaar en Dag hier gewoond hebbende, is Vry.

Si quis alicujus conditionis, per diem & annum ab impetitione Domini sui mansionem quietam infra hanc libertatem de Dordrecht fecerit, illum a Jugo Domini deinceps liberum observabimus, atque quitum.

Soe wie eens anders Onderhoirige jair en dach, buiten aentael van ziinen Heere, ziine Woeninge gerustelic binnen deser Vriheit van Dordrecht gehadt heeft, dien zellen Wii voortaen van 't Jock ziins Heers Vrii en Ontslagen houden.

Prætere

Praterea nec Burgensis Burgensem, nec Hospes Hospitem, nec aliquis ad Duellum alium provocabit, nec aliquis alium de lite vel de pugna reum probare poterit, nisi Scabini vel Consiliarii vel in Dordrecht aliquis Hæreditatus. Judex vero neminem pandabit, nisi cum Scabinis.

Quicunque Burgensium Justitiam habere voluerit, tenetur eis, ipsius Jure salvo, eandem Justitiam exhibere.

Scabini in eo Jure quo Antecessores eorum esse solebant permanebunt.

Quandocunque nos Dordrecht accesserimus, & opus habuerimus victualibus nobis credendis ad quatuordecim dies absque contradictione nobis credetur, ita quod securum faciamus creditorem.

Pro hac autem libertate perpetuo, & inviolabiliter observanda iidem Burgenses aut Opidani Sexaginta libras Hollandiæ, unam medietatem in Pascha, & aliam medietatem in Festo beati Remigii, nobis persolvent communiter annuatim.

Hanc autem libertatem eisdem Burgensibus, vel Opidanis firmiter promisimus observare.

Si quis autem contra hujusmodi libertatis & Privilegii nostri tenorem ausu temerario venire præsumpserit, gravem Celsitudinis nostræ offensam se noverit incursurum: & in reatus sui pœnam pro hujusmodi temeritate Centum marcas Colonienses Cameræ nostræ componat.

Voerts soe sal geen Poirter den Poirters, geen Gast den Gast, noch iement den andere ten [a] Twee-camp uytdagen, nochte sal den eene den andere van Kijf of van Vechten schuldich betuigen, dan Scepenen of Raden, of iement in Dordrecht ge-erft. En die Rechter sal oick niement Panden dan met Scepenen.

Uytdagen. [a] Duelle. Kijf en Vechten. Zonder Schepenen en zal den Rechter niemand Panden.

Wat Poirter Recht begeert, is Hii (Rechter) gehouden, behoudens zijns Recht, 't selve Recht te doen.

Poirter Recht begerende, moet de Schout sulks doen.

Scepenen sullen in dat Recht verbliiven, dair hoere Voirsaten plegen in te ziin.

Schepenen blyven in 't Recht van haar Voorzaten.

Wanneer wii tot Dordrecht komen, en van noden hebben leef-tochten, sel men ons die tot Veertien dagen borgen, sonder tegen-seggen, des dat wii, die ons geloeft, versekeren.

Leef-tocht voor den Grave.

En om dese Vriheit ewelic en onverbrekelic te onderhouden, soe sellen de zelve Poirters en Ingesetenen aen ons betalen t'Sestich Ponden Hollants, de eene helfte te Paesschen, en de andere helft op 't Feest van S. Remigius, gemeynderhant Jairlijx.

Erkentnis aan den Grave.

Ende dese Vriheit hebben Wii de selve Poirters of Ingesetenen vastelic beloeft te onderhouden.

Vryheyds Belofte Stadigen.

Soe wie tegens den Inhouden van dese Vriheit en onse vergunninge, door een rueckeloes bestaen, voernam te doen, Hii wete dat Hii die swaere bolgenschap onser Hoegheyt, op hem gehaelt heeft, en in Boete ziiner misdaet, soe sel Hii voer dusdaenighe ruecke-

Boete tegen d'Overtreders.

loesheit Hondert marck Coelsche t'onser Camere geven.

Getuygen over dees Handvest.

Testes qui interfuerunt sunt hii Venerabilis H. Spirensis Electus Cancellarius noster. Wilhelmus Abbas Sancti Trudonis, Cappellanus noster. E. Præpositus de Humvelt, *Notarius noster. Nobilis Vir A. Comes de Waldegghe, Advocatus Aquensis. Familiares nostri, & alii quam plures. Datum Brunswich quinto Kalend. Februarii Indictione decima, Anno Domini M. CC. L. Secundo, Regni vero nostri Anno quarto.*

De Ghetugen die hier over geweest ziin, waren dese: den Eerweerdige H. Elect van Spiers, onsen Canseler; Willem abt van S. Truyen, onsen Capellaen; E. Proost van Humvelt, onsen Notaris; den Edele man A. Grave van Waldegghe, Advocaet van Aken; Die van onzen Ghezinde, en seer veel andere. Gegeven te Brunswijck de tiende Indictie in't Jair des Heeren, M. CC. Twee en Vijftich, en van onsen Rijcke het Vierde.

1252. Handvest vanden Tolle van Huesden, gegeven te Dordrecht ten Minrebroeders, des Dijnsdaghes na den Sondagh van Jubilate, uytten Latyne. Vide supra fol. 118.

1270. Hantvesten van Graef Florens de V. die van Dordrecht in Zuyt-Hollant niet Arrestabel.

Florens de V. van niet te Arresteren in Zuyd-Holland.

Florentius, Comes Hollandiæ, *universis præsentes literas inspecturis, Salutem: Diversis inspectis obsequiis, quam dilecti Oppidani nostri de Dordrecht nostris sæpius Antecessoribus, & nobis favorabiliter impenderunt ipsis tenore præsentium duximus concedendum: Quod Iidem infra Suyt-Hollandiam, nulla causa vel ratione præcedentibus, salva semper libertate Villæ nostræ de Monte Sanctæ Gertrudis, & Jure nostri Thelonii, impeti Arrestari, vel detineri possunt in Personis, vel in Bonis suis, nisi pro suis debitis, quæ promissa, seu recognita existunt coram vero Judice ad hæc negotia,*

Florens, Grave van Holland, &c. Alle die gene die dese teghenwoordige Brieve sullen sien, *Saluyt:* Aengesien hebbende de verscheide dienste, die onse Lieve Poorteren van Dordrecht, dikwils onse Voorsaten ende Ons gunstelijck getoont hebben, soo hebben Wy geoordeelt, met den Inhouden van desen, haer te verlenen, dat sy in Zuyd-Hollant, om geene voorgaende oorsaek of rede, behoudens altijt de Vryheyd van onse Stad van Sinte Geertruyden Berge, ende ons Recht van Tollen mogen werden belett, Gearresteert ofte Aengehou-

negotia, & consimilia deputato, qui Gewaert Rechter, *vulgariter dicitur, & sex testibus, vel pluribus, qui dictam promissionem, seu recognitionem debitorum prædictorum ratione prima recognoscunt. Volentes si aliqui, vel aliquis, extra dictam Villam de Dordrecht, infra dictam terram* Suet-Hollandiam *manentes, aliquos Opidanos dictæ Villæ ex debito, vel ex alia causa quacumque impetere voluerunt, quod ipsi veniant infra dictam Villam de Dordrecht, jus suum secundum legem Villæ supra sua inpetitione habundantius recepturi. In cujus rei Testimonium, presens Scriptum Sigillo nostro fecimus communiri. Datum apud Haerlem, Anno Domini Millesimo Ducentisimo Septuagesimo in die Beati Thomæ Aprili.*

den te werden, in Persoon of in hare Goeden, ten zy voor sodanige hare schulden, welcke verleden ende bekent zijn, voor den waere Rechter, tot sodanige ende diergelijcke zaken Gemachticht, welke gemeenelijck Gewaert Rechter geseyd werd, ende Ses of meerder Getuygen, die de voornoemde verlijdenisse of bekentenisse van de voorseyde schulden, om de vorige redene erkenne. Willende indien yemand, of yemanden uyt de voorseyde Stad van Dordrecht, in 't voorsz Land van Zuut-Hollant wonende, eenige Poorters van de voornoemde Stad, uyt schult, of uyt andere eenighderhande oorsaeck ter Recht wil trecken, dat sy komen in de voornoemde Stad van Dordrecht, sullen haer Recht, na de Wet van de voornoemde Stad, op haren Eys, overvloedelijck ontfangen. In welckers getuygenisse wy dese tegenwoordige Brief met onsen Zegel hebben doen bevestigen, Gegeven by Haerlem, in 't Jaer des Heeren Duysent Twee Hondert en Seventich, op Sint Thomas Dach, in Aprile.

Hantvest vanden Driif-Diick, die niet te brenghen op ter Poorteren Lant.

FLorentius, Comes Hollandiæ, universis presentes literas inspecturis, salutem: Dilectis Opidanis nostris de Dordrecht, tenore præsentium duximus indulgendum: quod nullus ager adduci potest supra aliquem Oppidanum de Dordrecht, nec eidem imponi, nisi Heme-

FLorens, Grave van Hollant; Doen kond allen Luden, die desen Brief zullen zien: Dat wy ghegheven hebben met desen Brieve, onsen Lieve Poorteren van Dordrecht, als dat ghenen Diick op eenighen Poorter aenghebrocht of aengeset sal mogen raden

Handvest vanden Drijfdijk. IV.

raden *ita vera declaratione, seu intimatione declarare potuit Scabinis dictæ Villæ de Dordrecht, quod dicti Scabini ipsis credant in hoc casu.*

Quod si forte præfati Hemeraden *dictos Scabinos supra impositionem dicti aggeris certiores reddere non potuerint ad credendum.*

Extunc Ballius noster Suyt-Hollandiæ, *quicunque pro tempore fuerit, duos Viros idoneos, & discretos, extra dictam Villam manentes, & duos, infra dictam Villam idoneos, & discretos Opidanos assumere debet, ad dictum casum, seu negotium tractandum.*

Qui jurare debeant vero modo, & justo secundum ipsorum notitiam, & opinionem rationis veriorem, in causa præcedente memorata.

Et quidquid dicti quatuor, seu tres ipsorum, si quatuor prædicti non concordaverint, in dicto casu pronunciaverunt concordantes, illud ab omni parte observabitur, & ratum erit.

Verum si contingat, quod dicti assumpti quatuor, vel tres ipsorum concordare non potuerint, ad proferendum dictum suum in præmissis.

Ballius noster Suyt-Hollandiæ *ipsos compellere potest, & debet ut infra xv. dies, dictum suum proferant sub juramento præstito, ad quem dictus agger de*

worden, ten ware den Heemrader of den Scepenen van Dordrecht me warachtige verclaringe aengebrocht also dattet hem die Scepenen voorſ. gheloofden in dien ghevalle.

Voort waert ſake dat tie vorſ. Heemraders den vorſz Scepenen gheen zeker betooch van den vorſ. Diick te leggen, aenghebrengen e consten, dat ſiis gheloofden.

So ſal dan onſe Baeliu van Zuut-Hollant, die bi tyden weſen ſal, dae toe nemen twee beſcheide Knapen, di buten der Stede wonachtich ziin, end twee van binnen der voorſz Stede, da goede beſcheide Knapen ziin, die deſ voorſz ſake einden zullen.

Ende deſe voorghenoemde vie Mannen zullen ſweren, dat ſi in deſe voorſeider zaken, nader beſter rede nen, ende na haren beſten weten ende na haren beſten verſtandeniſſe met deſer zake einden, ende voor gaen ſellen.

Ende ſo wat dat deſe vorſz vie Mannen, of die drie, waert dat di vier niet over een en droeghen, inde voornoemder zaken met eendracht voort brochten, dat ſal men aen aller ziiden vaſte houden.

Ende waert dat deſe voornoemd vier of drie Mannen niet over een er droeghen, hare ſeggen te uten als va den voorſz zaken.

So ſalſe ende ſo machſe onſe Baeli van Zuut-Hollant, die dan weſen ſal, daer toe dwingen, dat ſi binnen xv. daghen haer ſeggen uten zullen bi

que

quo vertitur quæstio pertineat, secundùm opinionem ipsorum, justiori titulo notiorem, quorum dictum volumus & in hoc casu præcipimus observari.

In cujus rei Testimonium, præsens Scriptum Sigillo nostro fecimus communiri. Datum apud Haerlem, Anno Domini Millesimo Ducentesimo Septuagesimo, in die Beati Thomæ, Aprili.

haren Eede, die zy ghedaen hebben, so wie den Diick toebehoren sal, als die dadinge om is, na haerder bester wetenheit ende wiisdom ende haer zeggen, ghebieden, ende willen wy vast en van waerden ghehouden hebben.

Tot welckers ghetugenisse wii deze teghenwoordighe Brieve met onsen Seghele hebben doen beveſtighen. Gegeven by Haerlem, in 't Jaer des Heren Dusent Twee Hondert Seventich, op Sint Thomas Dagh in Aprielc.

Hantveſt, dienende tot Sterkinge ende Verweringe van de Stad Dordrecht. 1271.

Florentius, Comes Hollandiæ, universis præsentes literas inspecturis, salutem: Cupientes dilectos Opidanos nostros de Dordrecht, in omnibus hys quæ utilitati, & defentioni suæ expediunt, favore prosequi gratioso, ipsis tenore præsentium, duximus concedendum: quod idem Opidani, ad munitionem Oppidi sui, & defentionem ipsorum, fossatum circa Villam suam prædictam fodiant, & transitum detineant, per Terras, Officia, Domos, seu Molendinum, cujuscunque ea fuerint, dum in medio consistant, per quod medium, fossatum fodi possit, & debeat secundum quod, ad munitionem Villæ suæ prædictam melius, & utilius vident expedire, ita quod dicta terra, quæ ob fossatum fodiendum effodiatur, & domum sine Molendinum, quod ob hanc fossam, removeri oporteat, secundum ordinationem Balliui nostri Suet-Hollan-*dia,*

Florens, tot Versterkinge van Dordrecht

Florens, Grave van Holland, Alle die gene die desen tegenwoordige sullen sien: Saluyt. Begerende Onse Lieve Stedelingen van Dordrecht, in alle het gene, welke tot haren Vordeel ende Beschermինge dient, met Onse genadige gunste te voorsien, hebben geoordeelt, haar by den Inhouden deses te verlenen: Dat de selve Poorteren, tot Versterkinge van hare Stad, ende Verweringe van haar-luden, mogen graven een Grachte om haar voorseide Stad, en een door-tocht behouden, door de Landen, Ambochten, Huysen of Molens, aen wie die oock soude mogen toecomen, soo die haer maer inden weegh staen, door welcke wegh de Gracht magh en behoort gegraven te werden, na dat sy sien 't selfde tot de voorseide Versterkinge van

diæ, quicunque pro tempore fuerit, Scabinorum *dicta Villæ,&* Hemeraden *Terræ* Suet-*Hollandiæ, justo titulo si concordaverint persolvatur, si vero non concordaverint* Hemeraden, *Scabini, & Balliuus prædicti quod iidem sub juramento suo sive bona fide, in hoc casu duxerint proferendum. Et volumus quod agger, qui contingit terram, quæ effoditur, remaneat penes illum qui ante fossatum dictum aggerem sibi applicuit, & juxta unum mandamus vobis singulis, ac universis quatenus ordinationi Scabinorum dicti loci, & illorum, quos ad hoc secum habeant, favorabiliter inpendatur, & acquiescatis eisdem, ipsis in hac parte nullatenus resistentes. Si quis vero contra fecerit, & ipsos in præmissis seu aliqua præmissarum molestari impedire vel resistere præsumpserit, contra nos agere expresse, & procedi, & factum ipsius seu ipsorum nobis assumemus, loco, & tempore pœna debita puniendum, & ut vero propositum nostræ intentionis, circa hoc opus promovendum voluntarium, manifeste accommodatur, ipsis quatuor jugera terrarum, quod Loberssius* Lant *appellatur, jacentia circa dictam Villam per quæ fodere potuerint, si placet prout ea nos contingunt duximus, conferenda, & aggerem qui contingit dicta quatuor Jugera terrarum, nobis prout resumamus. In cujus rei Testimonium, præsens Scriptum Sigillo nostro fecimus communiri. Datum apud Dordrecht, Anno Domini Millesimo Ducentesimo Septuagesimo Primo, in Octavo Beatorum Apostolorum Petri & Pauli.*

hare Stad bequaemst en vordelijkst te behoren: soo nochtans, dat de voornoemde Landen, die, om de te gravene Grachte, uytgegraven worden, en 't Huys ofte Molen, welke om dese Grachten verplaatst moet werden, sullen na 't goedvinden van onsen Bailliu van Zuyt-Holland, die inder tijd wesen sal, en van Schepenen der voorgemelde Stad, mitsgaders Heemraden van den Lande van Zuyd-Holland, na de rechte waarde, soo sy over-eenkomen, betaalt werden. Maer indien de voorseide Heemraden, Schepenen, en Bailliu niet over een dragen, het gene sy onder haar Eed, ter goeder trouwe, na goedvinden alhier, sullen uytspreken. En willen wy dat het Land, 't gene raekt aen 't Land, 't welke uytgedolve werd, blyve aen die gene, welke voor de uytgravinge het voorgeseide Land heeft toebehoort. En daer benevens bevelen wy U alle ende een ygelijk, voor soo veel als de bevelinge van Schepenen der voornoemde plaetse, en die gene, die sy hier omme by haar hebbe, aengaet, U gunste daar toe werde bygebracht, en u omtrent haar te vreden houdt, en haar in desen dele geensins tegensteld. Indien yemand hier tegen kome te doen, ende haar in 't voorgeroerde, ofte in eenich deel van dien voorneemt te moeyen, beletten ofte tegen te staan, die wete dat hy uytdrukkelijk tegen ons doet en aangaat. En dat wy sijn, of hare daad ons sullen aantrekken, om de selve, t'sijner plaatse en tijd, met behoorlijke straffe te doen boeten, en op dat dan 't voornemen van onse meyninge, omtrent het volbrengen van dit werk, na Onse wille, opentlick

lick beschikt werde: Soo hebben wy goed gevonden, haar vier Bunderen Land, genoemd Lobers Land, gelegen omtrent de gemelde Stad, door de welke sy graven konnen, soo 't haar gevalt, gelijk die ons aankomen te vereeren; ende 't Land, gelegen naast de voornoemde Vier Bunderen, nemen wy, gelijk dat is, wederom aan Ons. In welkers getugenisse wy desen tegenwoordigen Brieve, met Onsen Segel hebbe gedaen bevestigen. Gegeven by Dordrecht, in 't Jaar des Heeren, Dusend Twee Honderd een en Seventich, in d'Octave van de Apostelen S. Pieter en Pauls.

Uytsprake van Florens de V. tusschen die Poirteren van Dordrecht ter eenre, en die Wijnschroeders, en Soutmeters, ter andere zyde. 1273.

Florentius, Comes Hollandiæ, universis & singulis, quibus præsens scriptum videre, vel audire, contigerit, salutem: Noverit Universitas vestra, quod nos inter dilectos nostros Oppidanos de Dordrecht, ex una parte, Vinitores nostros, Winscroeders *dictos, & salis mensuratores,* Soutmaters *dictos vulgariter, ex altera, super discordia & querela, quæ vertebatur inter eosdem de operatione Vini & mensura salis. Diximus arbitrando, quod præfati Vinitores & salis Mensuratores deinceps de quolibet vase Vini, quod de navi exponunt, & movent, ac reponunt, non plus accipient, quam Octodecim Denarios Hollandiæ, & de Lagena Vini novem Denarios ejusdem monetæ. De quolibet vero vase vini, quod a* Windaze *ad proximam*

WY Florens, Graeve van Hollant, &c. Allen den gheenen, en een ygelic die dese tegenwoordige Schrifte zyen zullen off hooren, Saluyt: Kennelijck sy u allen, dat wy ge-effent hebben dat gescille ende den twist, die geweest heeft tusschen ons lieve Poorters te Dordrecht, op die een zijde, ende onsen Wijn-werkers, gemeenlick, geseit Wijnscroeders, en Sout-meeters aen die andere zyde, als vanden Wijn te wercken, ende der Sout-maten, soe dat die voorsz Wijnscroeders, ende Sout-meeters voortaen van elcken Vate Wijns datse uuyt den Scepe doen, verarbeyden, en indoen, niet meer en zullen nemen dan achtien Deniers Hollants, ende van eenen Lagelen Wijns, negen Deniers der

operant domum, quæ juxta Windaze *sita est, non magis habebunt quam duodecim Denarios Hollandiæ. Item de Vino quod* Wijnscroeders *ydem per plateam trahunt, & operant ad domos Oppidi de Dordrecht, recipient secundum quod labor eorum gravis cognoscitur, aut levis, de dicto Vino operato; Verum si contingat quod dicti* Wijnscroeders, *& ille cujus Vinum fuit, quod operatur, concordare non possent, nec velint supra mercede laboris eorum & operationis per amicitiam: In hoc casu Judex noster, quicunque pro tempore fuerit in Dordrecht, duos Viros legitimos & fide dignos Oppidanos loci prædicti, ad hoc assumet, qui mercedem laboris eorum memorati taxent, & ordinent in hac parte; & secundum quod prædicti duo taxaverunt ordinando inter eosdem, hoc ratum utrique erit & firmum observabitur. Item dicti* Wijnscroeders *& salis mensuratores de quolibet Centum salis quod mensuraverint, non magis accipient quam quinque solidos Hollandiæ, aut requirent: Et Vas, quod* te lope *dicitur, & mensuram recte ponent, & plane dicti* Wijnscroeders *in mensurando, Item Coggones & magnæ Naves, quæ de partibus veniunt marinis, Vina sua licite per malos suæ Navis & instrumenta, si voluerint, possunt operari, & nihil prædictis* Wijnscroeders *inde dare tenetur, aut exhibere. Insuper promisimus dictis Oppidanis nostris de Dordrecht, quod nos mensuram salis prædictam nusquam ponere debeamus, aut ponamus, quam in domo nostri Thelonei infra libertatem Villæ de Dordrecht memoratæ. Si vero præfati* Wijnscroeders *magis receperint, aut requisiverint, de Vino operato, ac sale mensurato, quam ut superius diximus & ordinavimus, & inde per duos*

selver Munte, ende van elcke Vat Wijns die sy ten naesten huys by de Craen wercken, daer en sullense niet meer off hebben dan xij. Deniers Hollants. Item van Wijn, die de selffde Wijnscroeders by der Straten trecken ende wercken, totter Poorters huysen, daer zullen zy off nemen nae dat hueren arbeyt licht off zwaer bekent zal wesen van den voorsz Wijn te wercken. Voort waert zaecke dat die voorsz Wijnscroeders, ende die gheene, wiers Wijne 't waer die men wrochte, met vrientscappen niet over een dragen en costen noch en woude, opten loon haers arbeyts, ende wercken, soe zal in dat geval onsen Rechter, die by tyden wesen zal in Dordrecht, daer toe neemen twee Mannen Wettachtich ende gelooffelijcken Poorters in der selver Stede, die dat loon huers arbeyts voorsz grooten ende ordineren zullen in dien sticken, ende nae dat die twee taxeeren ende setten tusschen hem, dat zal men aen beyde zyden vast ende sterck houden. Dese Wijnscroeders ende Soutmeeters en sullen niet meer neemen off eysschen van elcke hondert Souts dat sy meeten, dan vijf Scellingen Hollants: ende als sy meeten, soe sullen sy dat Vat setten dattet loop heeft, ende die Mate recht ende effen setten. Item Coggen ende groote Schepen die uuyter Zee coemen, die moegen vryelijck haer Wynen wercken met haere Getouwe by huere Mast, ende der voorseyde Wijnscroeders en sijn zy niet sculdich daer off te geven off te vrede te stelle. Voert hebben wy gelooft den voorsz Poorters, dat wy die Sout-Maten nergens anders en sullen

duos Viros fide dignos & legittimos Oppidanos de Dordrecht convicti fuerint, hoc Judex noster de Dordrecht Judicabit per sententiam Scabinorum nostrorum de Dordrecht. Deinde nostram ordinationem præscriptam prædictis Oppidanis nostris perpetuo inviolabiliter observabimus, & a dictis Wijnscroeders *firmiter faciemus observari. Datum Anno Domini Millesimo Ducentesimo Septuagesimo tertio, feria quarta, octavo post Pentecosten, apud Arnescore. In cujus rei Testimonium, præsentem literam Sigillo nostro, una cum Sigillo venerabilis Amitæ nostræ Dominæ, Aleyd de Hayn, prædictis Oppidanis dedimus roboratam. Datum Anno & feria quarta prædicta.*

doen setten dan in onsen Tolhuys, binnen der Vryheyt der voorsz Poorten van Dordrecht; ende waert saecke dat die voorsz Wijnscroeders meer namen ende eysten van den gewrochten Wijn, off vande gemete Soute, dan wy hier boven geseyt ende geordineert hebben, ende dat sy daer off by twee Wettachtige Knapen in Dordrecht verwonnen worden, dat zal onsen Rechter van Dordrecht rechten, nae Scepenen Vonnis van Dordrecht. Voorts sullen wy de voorsz Ordinantie den voorsz Poorteren eeuwelijcken vast houden, ende van de voornoemde Scroeders van den Wynen vaste doen houden. Gegeven in 't Jaar des Heeren Dusent Twee Hondert drie en Seventich, op die Vierde Vierdagh na d'Octave van Pinxteren, by *Arnescore* In welkers getugenisse wy den voornoemden Borgeren dese tegenwoordige Brieve met Onsen Segel, en die van Onse Eerwaerdige Moeye, Vrouwe Aleyd van Hayn bevesticht, gegeven hebben. Gedaen opten Jare en Vierde Vierdagh voornoemt.

Handveste Hertog Jans van Lotteringen en Braband, wat die van Dordrecht, nopende de Tollen te Lit, schuldig zijn. Gegeven in 't Jaar Ons Heeren M. CC. lxxiv. opten naasten Saterdag, nader Octave van Sinxen. Stond in lib. Privil. fol. 121. verso. 1274.

Handveste van Floris de Vijfde, dat die van Dordrecht geen Brood- noch Wijn-geld te Strienmonde schuldig en zijn. 1280.

Lorentius, Comes Hollandiæ, &c. Dilecto Fidelissimo Wilhelmo de Stryen, Salutem: Cum nos veraciter intellexerimus, quod Solutio illa de Vino, & de denariis Vini, de pane, Floris, van Broodgeld, enz.

& de

& de denariis pavis, quam Oppidani Nostri de Dordraco, cum bonis suis Thelonium Strie monde transeuntes vobis exhibere consueverint, hactenus sit injusta, mandamus Authorita præsentium, & stricte præcipientes, quatenus ab hinc deinceps, a dictis Oppidanis Nostr hujusmodi panis, vel Vini, vel denariorum pro utroque solutionem minime exigatis, vel per vos vel per vestros, apud Striemonde, vel alias in Districtu vestro requiri faciatis, scientes certiss me vos Nostram indignationem, vel offensam si contrariam feceritis incursuros. Datum Ann Domini M. CC. LXXX. In festo Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis.

Dat is:

FLorens, Grave van Holland, Onsen Lieven Getrouwen Willem va Strien, Ridder, Saluyt: Want wy waerlijcke verstaen hebben, dat die betaling van Wijn, en van Wijn-geld, van Brood, ende van Broot-geld, dat Onse Poor ters van Dordrecht, die de Tollen van Striennmonde met hueren Goeden voorb Lyden gegeven hebben, t'onrecht gegeven is: Daerom ontbieden wy U met de sen Brieve, ende gebieden, dat ghy voort meer van onsen voorsz Poorteren, al sulcke betaelinge van Wynen, van Broode of van Gelde, daer of niet eyssche noch van U, noch van uwent weghen en laet eysschen, tot Striennmonde, c elders binnen uwen Bedrive; ende weet seeckerlijck dat ghy in onse onwaerd vallen sult, ist dat ghy hier teghens doet. Gegeven in 't Jaer Ons Heere M. CC. ende Lxxx. op Onser Vrouwen dachs Geboorte.

1280. Een Effeninge tusschen die Stede, en die Scroeders.

WY Florens, Graeve van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vries lant, Maken cond allen den gheenen die deesen Brieff sullen zien off hoe ren leesen, dat wy tusschen den Poorters van Dordrecht, ende tusschen de Scroeders gesproecken en gemaeckt hebben een Gevouch en een Effeninge inder maniere als hier na bescreven staet:

Inden eersten, als dat die Scroeders hebben zullen, van elcks Hondert Sout dat sy meeten van desen daeghe voort, maer Ses Scelling Hollants, ende nie meer, ende waert saecke, dat sy meer naemen dan hier bescreven staet, end des wel betuycht worden met twee Wittachtige Poorteren, die gheene di meer genoemen hadden dan hier voorsz is, die soude onsen Bailju van Zuyd Hollant off doen, als van dien Ambocht eeuwelijcke te blyven, ende des Voorwaerde ende Effeningen hebben wy gemaeckt, behoudelijcke den Poorters ende elck Man zijn rechts in anderen sticken. Alle dinck zonder arch ende list Gegeven in 't Jaer ons Heeren, als men schreeff, Duysent Twee Hondert end Tachtich.

Hant

Hantvest van Tyeslijns Waert. 1282.

IC Florens, Grave van Hollant, &c. doen cond allen Luden, die wonachtich zijn, of wesen zulllen in Tyessellins Waert. Hebben ghegheven vrilicken te berusten, te weten, van allen ghemeenen Wercke, ende van allen Diickinge des ghemeens Lants, ende nameliken ghenen Diick te verwaren noch te Diicken, dan haren ghesetten Hooftdiick.

Voort so zullen si wateren mitten ghemeenen Lande, sonder haren cost, van Slusen, of van Watergangen, ende waert sake, dattie vorsz Luden van Tyessелins Waert, niet beholpen en waer mitten Watergange des ghemeene Lants, so mochten si, bi haren Heemraders Rade, leggen eene Sluse daer 't hem goet docht, ende daer 't den gemeene Lande niet en schade.

Voort so en sullen si gheene Reyse doen, noch ter Heervaert varen, sonder namelic alleen ter rechter Lantweringe, als mense daer toe roept.

In orconde, desen Brieve ghegheven, in 't Jaer Ons Heeren Duysent Twee Hondert Twee en Tachtich, des anderen daghes na Sinte Bertholomeeus dach.

Die Effeninge van Graaf Floris, tusschen die Stede en die Scroeders, sie daar van 't Latijn en Duytz, op den Jare 1273. *feria quarta post Octavo Pentecosten*, fol. 429. 1284.

Hantveste, aangaande de Tollen te Ammers, Moordrecht, Niemands-Vriend, en te Almsvoet. Gegeven by Koning Willem, in 't Jaar Ons Heeren 1249. By Grave Florens Gezien, Bevestigd en Vermeerderd, in den Jare 1284. 1284.

FLorentius, Comes Hollandiæ, universis literas præsentes inspecturis seu audituris, Salutem: Noverit vestra universitas quod nos literas dilecti Patris nostri Vidimus in hæc verba: Wilhelmus, Dei Gratia, Romanorum Rex, & semper Augustus, universis Christi fidelibus Gratiam suam, & omne bonum, Ex liberalitate Serenitatis Regiæ præcamur fidelibus nostris adesse gratia speciali,

FLorens, Grave van Holland, Alle die gene die desen tegenwoordige sullen sien ofte horen, Saluyt: U alle zy bekent, dat wy gesien hebben den Brieve van onsen Lieven Vader, luydende aldus: Willem, by de genade Gods, Rooms Coningh, ende altijt vermeerder des Rijkx, Alle geloovige Christenen sijne gunste, ende alle goed: Alsoo wy werden gevordert uyt

Vidimus van Koning Willem, by Graaf Floris Bevestigd, enz.

ut eo fortius animentur, ad obsequium, quo liberalius fuerint honorati a nobis: sane igitur ad notitiam universorum volumus pervenire, quod nos liberalitatis Paternæ vestigiis inhærere volentes, Burgensibus nostris de Dordrecht gratiam fecimus specialem, pro eo, quod Florentio Comiti Hollandiæ, Nobili Viro Charissimo Patri nostro claræ memoriæ, obsequiosi multipliciter extiterunt, & nobis existunt debita servitute fideles, quod per Thelonea nostra Ammers, Moerdrecht, Niemants-Vrient, *&* Almsvoete, *de Vino, Pannis, Calibe & Ferro, integrum dantes Theloneum, & Sale, & Annona, dimidium, de cæteris Mercaturis universis liberi pertranseant & securi, Vt igitur hujus gratiæ dubietas, ab omnibus auferatur, præsens Scriptum Sigillo nostro fecimus roborari. Datum apud Dordrecht, Anno Domini Millesimo, Ducentesimo, Quadragesimo Nono, indictione Octava, xiij. Kalendarum Martii.*

Nos igitur gratiam, & factum dicti Patris nostri, in hoc casu ratum habentes, & gratam, promittimus dictis Burgensibus nostris de Dordrecht, dictum factum, & gratiam secundum tenorem prædictum inviolabiliter observare: ad hæc insuper ipsos gratia supportare volentes pleniori iisdem concessimus, quod nulla Navis, sive bona cujuscunque ea fuerint, licet dicta Navis & bona ad exactionem Thelonii obligantur, possint & debeant bona Burgensium nostrorum de Dordrecht prædictorum, quæ in dicta Navi, & cum dictis bonis, simul ante dicta loca deferuntur, ad majorem exactionem Thelonei, aliquatenus obligari, quam superius, in literis dicti Patris nostri est expressum, dummodo bona Opidanorum nostrorum prædicta, ita expresse sunt distincta a communitate aliorum bonorum in eadem navi contentorum, quod ea, sine aliquo communitatis dubio distincte poterunt demonstrare; præterea ipsis concessimus, quod quæcunque bona dicti Opidani nostri emerint, extra Comitatum nostrum Hollandiæ, & ea deduxerint ad dicta Thelonea, iidem Opidani, *de dictis bonis ad nullam exactionem Thelonei majorem ibidem obligantur, quam superius in literis dicti Patris nostri expresse continetur. In cujus rei Testimonium, præsens Scriptum Sigillo nostro fecimus communiri. Datum in Festo exaltationis Sanctæ Crucis, Anno Domini Millesimo Ducentesimo Octuagesimo Quarto.*

de mildheyd van onse Koninklijke Waardigheyd, onse Getrouwe, met onse bisondere genegentheyd behulpsaam te zijn, op dat, hoe sy des te meer tot gehoorsaemheyd werden aangemoedigt, hoe sy mildelijker van ons vereert zijn geweest: Soo hebben wy gewilt, tot kennisse van een yder te komen, dat Wy willende volgen de voetstappen van ons Vaders mildadigheyd, aan de Burgeren van Dordrecht, gedaan hebben dese bysondere gunste, om dat sy den Edelen Man Florens, Grave van Holland, onsen seer Waarden Vader, Hoogloffelijker Gedagtenisse, verscheyden maal eerbiedig hebben getoont, en ons noch met behoorlijke pligte getrouw zijn, dat sy aan onse Tollen t'Ammers, te Moordrecht, Niemands-Vriend en Almsvoete, van Wijn, Lakenen, Staal en Yser, den vollen Tol, en van Sout en Mondkost, de helfte gevende, met alle andere Coopmanschappen, vry en onbelast sullen voorby varen: En op dat hier niemand aan twijfele; Soo hebben wy desen tegenwoordige Brieve met onsen Segel gedaan bevestigen. Gegeven by Dordrecht, in 't Jaar des Heeren Dusent Twee Hondert Negen en Veertig, de Achtste Indictie, den 17. February.

Wy in desen deele onse voorgedachte Vaders gunste van Waarden ende aangenaam houdende; beloven de voornoemde onse Borgeren van Dordrecht, het voorseyde gedaene ende verleende, volgens den meergemelden Inhoud, onverbrekelijck te onderhouden. En daar-en-boven haar noch meerder willende begunstigen, hebben de selve toegestaan, dat geen Schip noch Goeden, wien die soude mogen zijn, alhoewel 't voorseide Schip en Goeden aan den Tolle schuldig zijn, of moeten geven, dat nochtans geen van de selve Goeden van onse voorseide Borgeren van Dordrecht, de welcke in 't voornoemde Schip, en met de voornoemde Goeden, te gelijck voor de voorgemelde Plaatzen komen, eenig meerder Tol-recht sullen schuldig zijn, of afgenome werde, als hier boven in den Brieve ons voorgedachte Vaders is uytgedruckt. Soo nochtans dat de voorseide Goeden van onse Borgeren, soo klaarlijk zijn onderscheyden van de gemeenschap

van

van andere Goeden in 't selve Schip geladen, dat sy die sonder eenige twijffelinge van gemeenschap, onderscheydentlijk konnen toonen. Daar-en-boven hebben wy deselve verleent, dat wat Goede de gemelde onse Borgeren komen te kopen buyten ons Graafschap van Holland, ende die brengen tot de voornoemde Tolle, dat de selve Borgeren van de voornoemde Goeden geen meerder Tol-recht aldaar sullen betalen, als boven in de Brieve van onsen Gedachten Vader, uytdrukkelijk is geseit. In welkers getuygenisse wy desen tegenwoordige met onsen Segel hebben doen bekrachtigen. Gegeven op den Vierdagh der Verheffinge des H. Kruys, in 't Jaar des Heeren Duysent Twee Hondert Vier en Tachtich.

Hantvest van geen Broot-gelt, noch Wijn-gelt, die van Dordrecht te Geervliet te geven. 1284.

Florentius, Comes Hollandiæ, &c. Nicolao heredi de Putte, ac Tutori ejusdem, Salutem. Cum nos veraciter intellexerimus, quod Solutio illa de Vino, & de denariis Vini, de Panibus, & de denariis eorundem actenus Vobis ab Oppidanis nostris de Dordraco, Theoloneum nostrum in Geervliet *cum bonis suis transeuntibus, facta & exhibita sit injusta, mandamus vobis Auctoritate præsentium & stricte præcipientes, quatenus ab hinc deinceps dictis nostris Oppidanis, hujusmodi Exactionem sive solutionem Vini & Panis, aut denariorum pro utroque indebitam & iniquam non exigatis, vel per vos, vel per vestros nullatenus requiri faciatis apud* Geervliet, *aut alias in Dominio vestro, aut Districtu. Si contrarium feceretis, nostram Indignationem & offensam vos noveritis incursuros. Datum Anno Domini M. CC. LXXXIV. In Festo Nativitatis Beatæ Mariæ.*

WY Florens, Grave van Hollandt, aen Claes, Erffgename van Putte, ende Ruwaert daer off, Saluyt. Want wy in 't waer verstaen hebben, dat die betalinge van Wijnen, ende van Wijngelt, van Brooden ende van Broot-gelt, tot huden toe, by onsen Poorters van Dordrecht, die onsen Tolle van Geervliet met hueren Goeden, voorby lyden, ten onrechte gegeven is: Daeromme ontbieden wy U met desen tegenwoerdige, ende gebieden strengelijck, dat ghy voortaen niet meer van onsen voorsz. Poorters, alsulcke Schattingen off Betaelingen van Wynen, off van Brode, off van den Penningen daer voor, die u voor beyden niet verschuldigd, en onbehoorlijck sijn, tot geenen tyde en eysschet, noch van U, off van uwent wegen en laet eysschen, tot Geervliet off elders binnen uwer Heerschappyen ioff Bedrijve, waert dat ghy hier tegens doet, soe Weet dat ghy in onser onwaerde ende gramschappe sult vallen. Gegeven in 't Jaer ons Heeren Duysent Twee Hondert Vier en Tachtich, op onser Vrouwen dach harer Geboorte.

1284. Handveſt van Tol-vry vaeren, Makelaerdie, Samencope, Scepenen te zetten, enz.

Florens, van
WY Florens, Grave van Hollant, maecken cond ende kennelick allen den genen die deſen Bryeff zullen zien, ioff hoeren leſen: Dat Wy by Onſen vryen wille, ende by raede Ons Raeds, onſen lieven getrouwen Poorters van Dordrecht, om mennichfouden trouwen Dienſt, die zy dicke vlitelicke ende trouwelicke aen Onſen Voirderen ende Ons gedaen hebben, ende altoes gereet zijn te doene, tot alle die andere Vryheden ende Privilegien, die ſy wittelicke ende redelicke aen onſen Voirderen ende aen ons verworven hebben; aldusdanege Vriheden hebben gegeven, dat zy ewelicken ende altoes van alrehande Guede ende van alre Coepmanſcappe, in wat Scepe ioff op wat Bodeme, zy zijn vry ioff Tolnebaere; hoer Guet leget tot Geervliet ende tote Striemonde ende over al anders waer, in onſen Graveſcappe, ende in all onſen
Tol-vry. Lande, Tolle-vry vaeren ſullen, ende quyte, ſonder dat ſy te Ammers, te Moordrecht, te Niemants-Vrient ende te Almsvoete Tolne geven zullen: als huere Hantveſten houden, die zy van onſen Voirvorderen ende van Ons daer off hebben. Ende van Broede ende van Broet-gelde, van Wyne ende van Wijn-gelde, dat die Here van Striene, ende dat Kint van Putten van onſen voirſz Poirteren plach te nemen ende te doen nemen, van Baken-gelde ioff van Geleede, als zy zeggen, daer off zullen wyſe ewelicke vry houden ende quite. Voirt zoe ne ſullen wy noch nyement van onſe wegen, ons nemmermeer onderwinden van geenrehande Makelaerdyen, noch van Samecoope binnen Dordrecht, wech te geven, noch te vercopene, noch te verhuren, noch te verleenen, ne ware dat elck Man die guet Man ende Poerter es, hem daer aen generen ſall, alſoe Scepenen ende Raedt, mit onſen Baillju ioff mit onſen Rechter Koeren, Viſieren, ende over een draegen. Ende daer toe geloven wy onſen voirſz Poerters, dat wy hem Scepenen ende Raets-mannen maecken ende zetten ſullen, in alre maniere dat onſe Here onſe Vadere Scepenen ende Raets-mannen plach te zetten, ende het by zijnen tyde in Dordrecht plach te weſen. Voirt zoe wat Mannen te Landewaert binnen Zuyt-Hollandt eenege Poerters van Dordrecht eenegerhande Sculde ſculdich is, die voir vier Scepenen ioff voir meer van Dordrecht gemaeckt es, ende de Scult niet en betaelde tot zulcken daege als beſproken es, die Scult zal onſe Baillju van Zuyt-Hollant, wie dat hy by tyden es, Inpanden, van zijnen gereetſte Gueden, gelijcke ioft binnen der Vryheyt van Dordrecht ware. Omme dat alle deſe voirſz Vriheden ende Pointen vaſt ende geſtade blyve, ende wyſe onſe voirſz Poerteren euwelicken houden willen, zonder enegerhande argeliſt; Zoe hebben wy deſen Bryeff hem gegeven, Bezegelt mit onſen Zegele. Die oirconden die hier over waeren, dat waeren Haer Geraet van Wateringe, ende

Makelaardyen, Samenkope, enz.

Scepenen en Raden te zetten.

Baillju Pandinge te doen.

Haer

Haer Wolffaert van Borſelen, Ridderen, Meeſter Geraet van Leiden, onſen Clerck. Deſen Brieff was gegeven inden Haege, in 't Jaer ons Heren Duyſent Twee Hondert Vier en Tachtich Jaer, des Woenſdaechs na achte daghen na Pinxſteren.

Grave Florens Handveſte, tot Verſterkinge der Voor-Rechten van voorgaande Graven van Holland, die Stede van Dordrecht gegeven. En voorts van Boeten niet te zullen ontfaan, zonder toewyzinge van Scepenen, of minnelik Verdrag, eer den Eyſſcher of Klager voldaan ware. Van de Vryheyd der Thollen voor een Poorter, zoo haaſt hy tot Burger is aangenomen. Oorlof tottet Stichten van een Nieuwe Halle, Gevankeniſſe, Raad-Kamer, enz. *Vide ſupra*, fol. 230. 1284.

Handveſte van Grave Florens, in *Feſto Exaltationis Sanctæ Crucis* 1284. Inhoudende, dat geen Poorter van Dordrecht is Arreſtabel in Zuyd-Holland, *Vide ſupra* fol. 424. *Datum in die Beati Thomæ Aprili* 1270. 1284.

Handveſt van Graaf Florens, aangaande den Drijf-Dijk niet brengen opter Poorteren Land. Gegeven op H. Cruys-Verheffing, in 't Jaer 1284. *Vide ſupra*, fol. 425. *in die Beati Thomæ Aprili* 1270. 1284.

Handveſt van Grave Florens, dat Scepenen ende Raets-Mannen, Waerheden van Quadyen bezitten moegen. Gegeven inden Haege, opten dorden dach in Aprille, in 't Jaer Ons Heeren M. CC. LXXXIX. Zie boven, fol. 270. linea 20. 1289.

1290. Hantvest van Sout- en Coren-Mate Scole en Costeryen, Quitinge van 't Recht opten Steen-Torn tegen 't Kerk-Hof, Bevestinge der Voor Rechten, enz.

Florens, van

WY Florens, Grave van Hollant, maken cond ende kennelijck, alle den ghenen die desen Brief sullen sien ende hoiren; Dat wy om menige trouwen Dienst, die onse lieve getrouwe Poirteren van Dordrecht, onse Vor deren ende Ons dick en menichwerf vlitelijck hebben ghedaen, ende altoe bereet zijn te doene: So hebben wy hem verdragen ende quyte gelaten, da men gheenen Poirteren Sout van Dordrecht sal vermeten, ende dat wy de

Zout- en Koren Maten.

vermetens van Soute, noch der Core-Mate, nemmermeer begeren en zullen t hebben, noch dat wy es ons dies niet zullen aentrecken noch onderwinden.

Voert, so hebben wy onse voorsz Poirteren ghehenget ende ghegeven, da

Scole- en Kosterien.

si ewelijcke voor waert meer die gifte van der Scole t'Ordrecht, ende va der Costerien aldaer, selve gheven mogen, daer si willen, ende dien zy jonnen.

Den Steen Torn.

Ende al dat recht dat wy hadden inden Steenen Torn tegen dat Kerk-Hof dat schelden wy, tot onsen voirsz Poirters behoef, vri ende quyte.

Voert so oirloven wy onsen voirsz Poirteren van Dordrecht, so waer sy Erv

Erven te Betimmeren.

liggende hebben binnen hoeren Vryheden, het zy opten Havene, iof after ic voeren, dat zy dat Betimmeren mogen, ende hueren oirber daer mede doen sonder onse schade. Ende alle die Vryheden, ende Privilegien of Hantvesten die onse voirsz Poirteren van Dordrecht, aen onsen Vorderen ende aen Ons wittelick ende redelijcken hebben vercregen ende ghewonnen, ende zy des be tuygen mogen, die geloven wy hem ewelicke vast ende gestade te houden sonder argelist; ende voer onsen Raidt, Die daer over waeren, ende Onse hoger Mannen een deel, Jan, Heer van Erckel, Heer Willem van Egmonde Heer Dierick van Wassenaer, Ridderen, ende voert vele andere goede Luden so hebben wy hem desen Brief doen Beseghelen mit onsen Zeghele. Gegeven in Dordrecht, in 't Jaer Ons Heeren Dusent Twee Hondert en tNegentich, t half Aprille.

1292. Hantvest van Grave Florens, nopende Pandinge en Arresten.

Florens, van

WY Florens, Grave van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant, maken cond ende kennelick, allen den ghenen die desen Brief zullen zien of hoi-

›f hoiren lesen: Dat wy Oirlof gheven, onsen lieven Poirteren van Dordrecht gemeenlijcken, dat, zoe wanneer dat eenich van hoeren Poirteren Gepant, Gearresteert, of hoer Goed genomen worde, in eenich 's Heeren Lande buyten onse Graefscappe, dat zy dan sonder merren weder mogen Panden, by onsen Bailliu of onsen Rechter, ende Scepenen van Dordrecht, des gheens Heeren Luden, die onse Poirters Gearresteert, of hoer Goed genomen hebben, ende dat Goed ende Luden houden in gewaerder hant, by Raide ons Baillius, ons Rechters, ende onser Scepenen van Dordrecht, totten male, dat zy van hueren verliese, by ons of by onsen gewaerden Bode berecht zijn. In oirconde van desen Brief, die sal gedueren tot onsen ontzeggen. Gegeven des Dijnsdaechs voer Paesschen, in 't Jaer ons Heeren Dusent Twee Hondert Twee en Negentich, tot Middelborch. Panding en Arrest.

Handvest van Grave Florens, dat alle Kenningen van Drie of meer Scepenen, ewelicke vaste blive, &c. 1292.

WY Florens, Grave van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant, maecken cond, alle den genen die desen Brieff sullen sien ioff horen lesen; dat wy, omme gemeene orbare onser Port van Dordrecht, over een gedragen hebben, mitten Scepenen van Dordrecht, dat alle Kenningen, die drie Scepenen ioff meer, kennen mit haeren Segelen, ewelicke geduyre van desen dage voerd, dat dese Brieff was gegeven. Omme dat wy willen dat dese stucken ewelicke vast blive gehouden, ende gestade, hebben wy desen Brieff besegelt, uythangende mit onsen Segel, ende bidde onsen Scepenen, onsen Raedt, ende die Gemeente van Dordrecht, dat sy haeren Segel, omme gestichede van desen sticken, hangen an desen Brieff gemene mit ons. Gegeven tot Middelburgh, des Woensdaeghs voor Paeschen, in 't Jaer ons Heeren Dusent Twee Hondert Twee ende tNegentich. Florens, van Kenningen met drie Scepenen, &c.

Hand-

Handveſten van den Stapele, enz.

1299.

WY *Jan*, *Grave* van *Hollant*, van *Zeelant*, ende *Heere* van *Vrieſlant*. Ende Wy *Jan* van *Avennes*, *Grave* van *Henegouwe*, maecken cond allen Luden, die deſen *Brieff* ſullen ſien jof hoeren leſen, Dat Wy, om menighen trouwen dienſt, die Ons Onſe lieve *Poërteren* van *Dordrecht* gedaen hebben, ende noch doen ſullen, ende om den ghemeenen oirbaer alle der Coopmannen die after Onſe Landen vaeren. Ende om Ons gemeens Landts oirbaer, zoe hebben Wy wel voerpeynſt, ende mit raede veele goeder Luden, die *Marckt* van alle Coopwaerighe Goeden, dat die *Marwede* off die *Lecke* neder compt, te *Dordrecht* hebben geleyt, aen wat Guede dat het gelegen zy, iſt in *Wyne*, iſt in *Koeren*, iſt in *Houte*, ofte in wat Goede dat het gelegen es, by wyen dat het neder compt, iſt by Perſonen Exempt, iſt by Perſonen nyet Exempt, iſt by Begeven Luden, iſt by Onbegeven Luden, ende leggen daer die *Marckt* te Vercoopen ende te Coopen: Ende Wy ontbieden allen Onſen *Tollenaers* van *Geervliet* ende van *Stremonde*, die nu zijn, oft naemaels weſen ſullen, dat zy nyemant en Verthollen, ioff verby en laten varen, zy en bringhen *Litteycken* uuytter *Wiſſel* van *Dordrecht*, dat zy dat Guet te *Dordrecht* gekoft hebben. Voort zoe hebben Wy geſeet, ende willen, Dat alle Coopmannen, van waen dat zy zijn, vryelijck Coopen en Vercoopen moghen ſonder eenighe *Pandinghen*, alzoo dat die vremde Coopman alzoo ruſtelick Coopen mach, als die Coopman van binnen, behouden der *Stede* van *Dordrecht* huere *Vryheden*. Voort zoo gheven Wy hier op alle Coopmannen, waen dat zy zijn, een zeker *Geleyde* op alle, after allen Onſen Lande te varen, ende te keren mit huere Coopmanſcap, ende om huer Coopmanſcap, uuyt geſeet die tegens Ons miſdaen hebben; ende waer dat zaecke dat Wy op yemandt yet hadden te zeggen, dat zoude Wy *Veerthien nachte* te voeren laeten weten; ende dan zal hy weſen buyten Onſen *Geleyde*. Ende deſe *Vryheden* willen Wy dat geduyre ſonder Onſen weder zeggen, die Wy Onſe *Poirte* van *Dordrecht* gegeven hebben. In oirconden deſen Brieve gegeven des Vrydages nae alre Heylighen dach, in 't Jaer ons Heeren duyſent twee hondert negen ende negentich.

Handveſten der Stapele van Grave Ian, enz.

WIllem, *Grave* van *Henegouwen*, van *Hollant*, van *Zeelant*, ende *Heere* van *Vrieſlant*, maicken cond ende kennelick allen Luden, dat Wy wel voirſien, ende by *Raede* Ons *Ghemeens Raets*, om oirbaer Ons zelfs, Ons Landts, ende Onſer *Stede* van *Dordrecht*, gegeven hebben, ende geven Onſen *Ghemeenen Luden* van Onſer Stede van *Dordrecht*, Hem, ende hueren Naecomelinghen Euwelicken duyrende, om meenigen trouwen dienſt, die ſy Ons, ende Onſen Vorders gedaen hebben, ende altijts bereet ziin te doene,

1344. Grave Willem

ende om *Handvesten*, ende *Recht* dat zy hebben, ende van Ons ende van On-sen Vorders vercregen hebben, Dat alle *Coggen*, *Evers* ende *Hulcken*, ende alle *Scepen* die mit Coopmans Goeden geladen zijn, dat van der Zee coompt die *Maeze* in comende, op comen zullen mit huere *Volre Last*, tot *Dordrech* voor Onse *Stede*, ende aldair *Ontlaeden* ende *Wederlaeden*. Ten wair dat eenich Scip dat die *Maeze* in qwaeme, binnen doer wilde vaeren tot *Vlaenderen* waert mit zijnre *Volre Last*: Ende waert dat yemant waere die hier jegens dade, alse dat hy tot *Dordrecht* voor Onse *Stede* nyet op en qwaeme mit zijnre *Volre Last* als hier voirsz staet: Soe gebieden Wy, ende bevelen Onsen *Baillju*, Onsen *Rentmeester* van *Zuyt-Hollant*, die nu zijn joff hier naemaels wesen sullen allen *Wel-geboren Luden*, *Steden* ende *Gemeenten* van Onsen *Landen*, sonde eenich Gebot joff Beveelnisse van Ons off van Onsen Naecomelinghen mee daer off te hebbene, dat zy des van Onsen weghen altoes bereet zijn te helpen houden, ende te doen houden, soe welcken tijt ende hoe dicke dat zijts ver-maent worden van Onsen *Goeden Luden* van Onser *Stede* van *Dordrecht* voirsz Ende zoe wat cost joff scaeden dat Onse *Baillju*, Onse *Rentmeester*, Onse *Stede*, joff Onse *Luden* daerom daden, dyen willen Wy dat men houde ande gheenre Guede daer dyen cost ende dyen arbeyt om gedaen worde. Ende waert, dat Onse *Guede Luden* van Onser *Stede* van *Dordrecht* voirsz hier eenich gebreck off stoer in hadden, alse dat hem de voirsz zaicken niet gehouden e worden als hier voirsz staet: Soe hebben Wy hem gelooft, ende ghelove voer Ons en voer Onse Naecomelinghen, dat wijt hem ende hoire Nacome-linghen, met Onser *Mogentheyt*, sullen houden ende doen houden tot euwelic-ken daeghen. In kennisse hier off, want Wy willen dat Onse *Guede Luden* van Onser *Stede* van *Dordrecht* dese voersz zaicken euwelicken vaste, zeker, ende ghestaede bliven, ende wel gehouden worden van Ons, ende van Onse Nae-comelingen: Soe hebben Wy hem desen *Brief*, wthangende Bezegelt mi Onsen Zegele. Ende om die meerder kennisse ende zekerheden, soe hebben Wy gebeden, Onsen Lieven Oem, *Here Janne* van *Henegouwen*, *Here* van *Beaumont*; *Here Willem* van *Duvenvoerde*, *Here* van *Oisterhout*; *Here Heynrick* *Here* van *Brederoede*; *Here Daniel*, *Here* vander *Merwede*; *Here Jan*, *Her* van *Egmonde*; *Here Jan* van *Pallanen*, *Here* vander *Lecke*; *Here Diederick* van *Brederoede*; *Here Herberen* van *Riede*, ende *Here Tielman* die *Moelnaer*, da zy desen *Brieff* mit Ons Bezegelen willen, mit hoeren Zegelen. Ende W *Jan* van *Henegouwen*, *Here* van *Beaumont*; *Willem* van *Duvenvoerde*, *Here* van *Oisterhout*; *Heynrick*, *Here* van *Brederoede*; *Daniel*, *Here* vander *Merwede* *Jan*, *Here* van *Egmont*; *Jan* van *Pallanen*, *Here* vander *Lecke*; *Diederick* van *Brederoede*, *Herberen* van *Riede*, ende *Tielman* die *Moelnaer* voir genoemt hebben om Bede willen Ons Liefs *Heren sGraven* van *Henegouwen*, ende *Hol-lant* voirsz, desen *Brieff* mit hem, in kennisse, uuythangende Bezegelt mi Onse Zegelen. Gegeven tot *Dordrecht*, des Saterdaghes na Onser *Vrouwen* dagh *Nativitatis*, in 't Jaer ons Heren duysent drie hondert vier ende veertich.

Hertog

HErtoge *Willem* van *Beyeren*, *Grave* van *Hollant*, van *Zeelant*, *Heer* van *Vrieslant*, ende Verbeyder der *Graeffscap* van *Henegouwen*, doen cond allen Luden, Dat Wy, om menigen trouwen dienst, die onse *Guede Luden* van onser *Stede* van *Dordrecht*, ons, ende onsen Voorvorders tot menigen stonden gedaen hebben, ende ons ende onse Nacomelinghen noch doen sullen, ende om goede jonste die Wy tot hemwaert hebben, wel beraden ende voorsien gegeven hebben, voor Ons ende voor onse Nacomelinghen, *Graven* van *Hollant*, onsen *Gueden Luden Ghemeenlijc* van onser *Stede* van *Dordrecht* voirsz, die nu zijn, ende naemaels wesen sullen, euwelicken duyrende, dat alle *Goed* dat den *Rijn*, de *Maeze*, den *Wael*, *d'Yessele*, die *Lecke*, ende die *Marwede* neder coemen sal, joff opwaert vaeren wil, van waen dat het compt, joff wien dat het toebehoert, binnen onse *Stede* van *Dordrecht* voerseyt, comen sal, ende rechten *Stapel* aldaer *houden*, alse *Coorn* ende *Zout*, ende dat sal men aldaer Vercoopen ende Vermeten up eenen anderen Bodem, sonder argelist, ende alle ander *Goed'* desgelijcx dat den *Stapel* toebehoert, uuytgeseet onsen *Gueden Luden* van onser *Stede* van *Middelbourch*, ende van onser *Stede* van *Ziercxzee*, die sullen mit hoeren vollen Last opwaert vaeren ter Hooghster Marckt mit *Zoute*, dats te *Colne* off te *Venle*; Ende weder nederwaert mit Coorne off mit anderen *Goeden* daer zy willen: Ende desgelijcx sullen doen onse *Guede Luden* van onser *Stede* van *Dordrecht* voirsz: Ende waer dat zaecke dat yemant mit sijne *Goeden* verby onse *Stede* van *Dordrecht* voirnoemt voere, ende *Stapel-Recht* daer mede niet en hielde als voirsz is: Soe *Consenteren* Wy, ende geloven onsen *Gueden Luden* van onser *Stede* van *Dordrecht*, zoe wes dat zy daer toe doen sullen, dat sullen Wy hem volstaen, ende vaste ende gestade houden, gelijck off wijt zelve gedaen hadden. Ende om dat Wy willen dat alle dese voirsz Pointen ende Voirwaerden, onsen *Gueden Luden* van onser *Stede* van *Dordrecht* voirnoemt, die nu zijn, off naemaels wesen sullen, van ons ende onse naecomelinghen vaste ende ghestaede gehouden worden euwelicken: Soe hebben Wy desen *Brieff* open Bezegelt mit onsen Zegele. Gegeven in den *Haeghe*, upten vijftienden dagh van *Meye*, in 't Jaer ons Heeren duysent drie hondert vijf ende vijftich. Aldus onderscreven opte Plijcke, *Jussu Domini Comitis*; *Presentibus*, *Dominis Joh. de Dronghelen. Jo. de Bruel. Militib.* H. *Copponis Presbytero*, *D°. de Merwede.* 1355. Hertog Willem.

Ende onderteyckent,

JOH. DE BUEREN.

Noch stont opte Plijcke aen d'ander ende laeghe zijde van den Zegel, *S. Dominus de Yssel steyn.*

Aldus onderscreven upten xxijen dach van November, Anno xvc. ende xl. dese *Copie gecollationeert* jegens die *Originale Brieff*, rustende up den *Thol-*

 ... *brugghe*

brugghe Thoern, binnen der *Stede* van *Dordrecht*, by ons *Geerit*, *Heere* va *Assendelst*, van *Eemskerck*, *&c. Ridder*, *eerste Raedt presiderende* in Hollandt ende *Pieter du Breul*, *Raedt* ende *Meester* van den *Requesten ordinaris*, enc *Advocaet Fiscael's Keysers* in den *Grooten Rade* te *Mechelen*, *Commissarissen* b de *Keyserlicke Majesteyt geordonneert*, uuyt crachte van zijnder *Majesteyts Se tencie* binnen de *Stadt* van *Bruyssel*, *gepronuncieert* den xviijen October laetſ leden, ende hebben den ſelven *Brieff* bevonden gans en gave, ende *onger ſeert*, zoe wel in Geſcrifte als in 't Zegel, 't welck was van groenen Waſſe uuythangende in dubbelen ſtaerte, gewapent ende gekartelleert mitter *Wap nen* van *Beyeren* ende van Hollandt; ende in de *circumferencie* van dien, ſtont *S. Guillielmi*, *Ducis Bavariæ Comitis Hollandiæ*, *Zeelandiæ*, *ac Domini Frisia* ende is 't zelve Zegel binnent Geſcrifte vander groote van eenen Roſennobı van *Eyngelandt*, ſoe Wy by der *experiencie* ende *inspectie* van dyen bevonde hebben. Onder ſtont geteykent, *G. d'Aſſendelſt.* My oyck preſent, *P. ι Breul*, ende van *S. Pieters.*

Den Tolbrugs-Toorn, wel eer gehecht aan 't Oude Stad-Huys, en mett zelve in den Jare 1544. ofgebroken, gelijk wy boven fol. 232. hebben aang wezen: zijn nu de Principalen van de Bovenſtaande te vinden in d'yzere Kaſſe ten Comptoire van de Theſaurie dezer Stede, volgens de Lijſte daar van g maakt in 't Jaar 1649.

Gewijs, of Sententie van den Keyzer roerende het *Stapel-Recht* der Stede van DORDRECHT.

Gewijs van Keyſer Karel, enz.

KAerle, bi der gracie Goods, *Roomſche Keyſer*, altijt vermeerd 's Rijcx. *Coninck* van *Germanien*, van *Caſtillien*, van *Leon*, v *Grenaden*, van *Arragon* van *Navarre*, van *Napels*, van *Secillien*, v *Maillorque*, van *Sardaine*, van den *Eylanden* van *Indyen*, ende vaſten Lanc vander Zee *Occeane*, *&c. Eerts-Hertoge* van *Oiſtenrijck*, *Hertoge* van *Bourgoi gien*, van *Lothrijc*, van *Brabant*, van *Limburch*, van *Luxembourg* ende van *Gel Grave* van *Vlaendren*, van *Artois*, van *Bourgoingien Pals-grave*, ende van *H negouwe*, van *Hollant*, van *Zeelant*, van *Ferrette*, van *Hagenault*, van *N men* ende van *Zuytphen*. *Prince* van *Zwaven*, *Marc-Grave* des *Heylichs Rijc Heere* van *Vrieſlant*, van *Salins*, van *Mechelen*, van der Stadt, Steden enc Landen van *Wtrecht*, *Over-Yſſel*, ende van Groeningben: Ende *Dominateur Azyen* ende in *Affrycke*.

Alle

ALlen den ghenen die dese onse Letteren sullen sien oft hooren lesen, *Saluyt*: Doen te wetene, dat onse lieve ende wel beminde, Die *Burgmeesters* ende *Regierders* onser Steden van *Delft*, *Amsterdam*, *Rotterdam*, *Gorchum*, *Schiedam*, *Alcmaer*, *Hoorn*, *Enchuyse*, *Eedam*, *Geertruyberge*, *Briel*, *Medemblijck*, *Monickendam*, *Woerden* ende *Naerden*; mitsgaders de *Regierders* van onsen *Dorpen* van *Wormer*, *Uuytgheest* ende *Ackersloot*, by huere supplicatie, ons ghepresenteert opten sestèn dach van *Julio* lest-leden; In dit Jaer xvc. veertich, hebben ons te kennen ghegeven, hoe dat nae dispositie van ghemeenen Rechte, ende ingheboeren natuerlijck, vrydom, een yghelijcken gheoorloft is te hanteren met alreley Negotiatie, allen Rivieren, Stroomen, Wateren ende Havenen, als wesende een yegelijcken ghemeen, sonder bedwongen te sijne, tot sekere plaetsen mit Schepen ende Goeden te moeten arriveren, ende die selve Goeden aldaer te Verbodemen ende Verstapelen, overmits dat 't selve een servijl Recht wesen soude, contrarie der voorschreven natuerlijcke Vrydomme: Dat navolgende die voorschreven Vrydomme ende oock exemptie, sy Supplianten altijts huere Negotiatie gheëxerceert hebben, halende dye selve wt de Landen *Gulijck*, *Cleve*, *Gheldre*, *Brabant*, *Vlaendren* ende elders, omme te brenghen lancxs den Rijn, Maese, Lecke, ende anderen Rivieren in onsen Lande van *Hollant*, sonder aen die Stede van *Dordrecht* te houden eenighe Recht van Stapel. Ende al ist soe, dat die voorschreven van *Dordrecht* niet en behooren te soecken eenighe nieuwicheit, contrarie huere voorschreven Vrydom, desen al niet tegenstaende, 't heeft den selven belieft te vervolghene ende te vercrijghene (so si seggen) van onsen Voorvoerders, *Graven* van *Hollant*, *Zeelant* ende *Vrieslant*, eenige gepretendeerde Privilegien, Inhoudende, Dat al 't Goet dat den Rijn, Yssel, Maese, Wael, Lecke, ende Meruwede neder compt, oft opwaerts varen wil, ghehouden zijn binnen *Dordrecht* Stapel-Recht te houdene: Ende hebben die van *Dordrecht* voorscreven ghepoocht, 't voorschreven gepretendeerde *subreptijf* Octroy ter executie te willen doen legghen aen der Supplianten Goeden ende Schepen, so dat si 't selve hebben, wijlen *Hertoge Aelbrecht* in *Beyeren*, *Grave* van *Hollant*, ons Voorsaet verthoont, die den selven van *Dordrecht* doen roepen heeft, om de sake te verantwoorden, ende te verthoonen van huere pretens Recht vanden Stapel: In welcke sake, alsо die van *Dordrecht* niet gecompareert en zijn, so heeft die voorschreven *Hertoghe Aelbrecht* met zijnen *Rade*, voor eenighe decisie, eerst ghevisiteert die Registeren ende Brieven van den selven van *Dordrecht*, mitsgaders 't bescheyt vanden Supplianten: Ende 't selve in 't langhe ghevisiteert zijnde, heeft wt rechte wetentheyt, by advyse van sinen *Rade*, ghewesen, dat die Supplianten ende hueren Poorteren, ten ewigen dage vry ende quijt wesen sullen van Stapele, ende alle Ongelden van dien, als die de beste ende outste Brieven hebbende waren; Belovende sulcx den Supplianten inde voorschreven Vryheyde te stijven ende te stercken, doende alsо 't voorschreven *subreptijf* Octroy te nieuten, so dit al breeder

ken mach bi den voorschreven Sententie; welcke Sententie by Hertoge *Willen* in *Beyeren* specialijck geconfirmeert is geweest. Ende dat hoewel die van *Dor drecht*, bi tyden van Oorloge ende Divisien, den Schepen hebben willen dwingen tot huere gepretenteerde Stapel, die Supplianten daer af geadverteert hebben daer tegens met Justicie wederstaen gehadt, daer van noch eenige Pro cessen hangen ongedecideert, ende sonderlinge tusschen den voorscreven van *Dordrecht*, ende die van *Rotterdam*: Ende dat die van *Dordrecht* van dage te dage pooghen meer ende meer te overvallen den Supplianten, willende niet alleen dat die Schippers Verstapelen souden sekere sorte van Coopmanschepe die de vreemde gewoonlijck zijn te Verstapelen, mer oock 't guene dat yemant tot zijns selfs behoefte gekocht heeft, ende ooc Loot, Kennip, Caese Huepen, Clap-hout, alle Hout daer die Byle ofte Saghe doer gheweest is Appelen ende dierghelijcken: Ende boven al desen pooghen hem die voor schreven van *Dordrecht*, alle daghe meerder ende meerder Loon ende andere oncosten in 't Stapel-Recht op te stellen, mits welcken die Coopluyden die wile schuwen onse Landen, ende vertrecken eenighe Burgeren wt die Plecke daer die Supplianten resideren, tot anderen plaetsen, die vry zijn vande voorschreven Stapel-Recht. Ende dat noch arger is, soe wanneer eenigh Schippers, overmits onghevaerden van ghevangen, ende huer Schepen ende Ghoeden benomen te worden, gedrongen worden tot *Dordrecht* aen te leg gen, om 't pretense Recht van Stapele te houden, so wort der Cooplude Goet, wt haer eyghen oft andere goede ende dichte Schepen, Verbodemt in ondichte Schepen, den Schippers van *Dordrecht* toebehorende. Doe 't welcke niet alleen hoer Goet verargert en wort, maer ooc somtijden ver drenct mit 't voorschreven ondichte Schip, ende moeten die Coopluyden de Schippers van *Dordrecht* so veel Loon gheven alst hem-lieden belieft t'eysschen Ende boven al desen en willen die selve Schippers van *Dordrecht* niet m Coopluyden Goede afvaren, sonder te vollen bevracht te zijne, hoewel d Coopman overloon presenteert. Pooghen oock die voorschreven van *Dor drecht*, 't voorschreven pretens Stapel-Recht te extenderen op die Schepe ende Goeden, die op een myle oft meer, der voorschreven Stede van *Dor drecht* niet en genaken, ende oock dye ter Zoute-Zee inne commen, willende ter maelstede vanden Supplianten wesen, sonder der Stede van Dordrecht t ghenaken: soe dat, al ware 't voorschreven pretens Previlegie van Stape Recht bi den voorschreven van Dordrecht duechdeliken vercreghen, ende opten Supplianten, onse goetwillighe Ondersaten gheëxtendeert mochte wor den. Niet te min omme 't voorschreven onghebruyck, ende omme 't groot twiste, ende onminne te schuwen, welbehoort den voorschreven van *Dordrecht* 't pretens Previlegie benomen oft gerevoceert te sine, tot vorderinge van de Coopmanscepe, ende midtsdien ooc augmentacien van onser Thol-Recht Versoeckende daeromme de voorschreven Supplianten in effect, dat hemluy den, ende anderen van onsen voorschreven Lande van *Hollant* toeghelaten souc

soude zijn, vry, vranck, ende onbelet te moghen varen nederwaerts ende opwaerts, duer die Rivieren vanden Rijn, Wael, Maese, Lecke, Yssel ende Merwede, sonder gehouden te sijne eenichsins te Verstapelen binnen der voorschreven Stede van *Dordrecht*, achtervolghende der voorschreven Sentencie van *Hartoghe Aelbrecht*, ghegeven in den Jaere xiij^c. drie ende tnegentich, ende dat die voorschreven Sentencie bi ons soude gheconfirmeert zijn: Welcke Requeste ende Supplicatie is bi ons ghesonden gheweest, aen onsen lieven ende ghetrouwen, eersten ende anderen, onsen *Raden* in *Hollant*, om Partien daer op ghehoort, ons rappoort te doen. Ende dien achtervolgende, hebben die van *Dordrecht* voorschreven geantwoort voor onsen voorschreven *Rade* in H*ollant*, seggende, Dat de voorschreven Stadt van D*ordrecht* onder anderen Previlegien verchiert is van een Previlegie, haer verleent ende geoctroyeert bi wijlen hooger memorie *Jan*, *Grave* van H*ollant*, *Zeelant*, ende *Vrieslant*, daer by hemlieden een eewighe en continuelle Marct van alle Coopvaerrighe Goeden, inde Merwede ende Lecke commende, ghegunt is, sonder wedersegghen van yemanden, ende is 't selve verleent in remuneracie vanden weldaden ende grooten diensten, hoeren *Princen* bewesen, ende oock om den ghemeen oorbaer, niet alleen vanden ghemeenen Coopman, maer mede vanden ghemeenen Lande, als den Text van't selve Privilegie claerlijck inhoudt. Interdicerende den Tollenaren van G*eervliet* ende *Striemonde*, geen Goeden te laten passeren sonder Lit-teyken wter wissele van D*ordrecht*, daer bi bleecke deselve Goeden aldaer ghecocht te wesen, dat wt Concessie vande voorschreven Previlegie zijn oock onse Domeynen vermeerdert, ende sonderlinghe onse Tollen aldaer. Segghen noch te hebben een ander Previlegie, gegundt inden Jare xiij^c. xliiij. by wijlen *Willem*, *Grave* van *Henegouwe*, van *Hollant*, *Zeelant*, ende Heere van *Vrieslant*, daer bi hemluyden verleent wort, dat alle Cogghen, Evers ende Hulcken, ende alle Schepen, die mit Coopmans Goeden gheladen zijn, vander Zee commende inder Mase, op commen sullen mit hueren volre Last tot D*ordrecht*, aldaer ontladen ende weder laden. In welcke Privilegie ons Voorsate bekent heeft, 't selve te wesen tot zijn profijte, ende oorbaer van 't gemeene Lant, ende oock van onser voorschreven Stede van D*ordrecht*: Daer mede men verstaen mach dat de voorschreven Stapel, boven memorie van allen menschen, profitelijcken ende oerbaerlijcken gheweest te hebben, ende van desen wort die van *Dordrecht* niet alleen gegunt d'Executie, maer mede gheboden ende bevolen den B*aillíu* ende *Rentmeester* van *Zuyt*-H*ollant*, doen wesende, ende toecomende, mit alle Welgeboren Luyden, Steden ende Ghemeenten, dat si luyden, sonder ander bevel te verwachtene, altoos bereet souden wesen te helpen houden, ende te doen houden, 't Inhoudt van der voorscreven Previlegie, ende aen der onwilligen Goeden mitter daet te verhaelene de costen, schaden ende interesten, die si luyden ende de Stadt van D*ordrecht*, wt saecke van der onwillicheyt, gehadt souden hebben. 't Selve Privilegie is ooc naer dien verbreet ende geamplieert,

bi

bi wijlen hooger memorie, *Hertoghe Willem* van *Beyeren*, *Grave* van *Hollant* die den voorſchreven Stapel van *Dordrecht* niet alleen geleyt en heeft van Coopwarige Goeden in der voorſcreven drie Rivieren, maer mede die in den Rijn, Wael ende Yſſele arriveren ſouden, ende dat om menigen getrouwen dienſten die ſi luyden van *Dordrecht* hem beweſen hadden, alſt blijct bi de voorſcreven Privilegie, inhoudende, Dat alle 't Goet dat den Rijn, de Maeſe de Wael, d' Yſſel, Lecke ende Merwede neder commen ſal, oft opwaert varen wilt, van waen dat compt, oft wien dat toebehoort, tot *Dordrecht* commen ſal, ende rechten Stapel aldaer houden, ſal Vercocht ende Vermeten worden op eenen anderen Bodem: In welcke Previlegie alleenlijc wt geſondert zijn onder ſekere reſtrinctie, de Poerters van *Middelburch*, *Siercxzee* ende *Dordrecht*, doer welcke exceptie alle andere, van waen ſi luyden oock weſen mogen, onder 't ſelve Previlegie gecomprehendeert zijn, ende ſculdich, hem daer na te reguleren, ende achtervolgende den voerſcreven Privilegien, zijn ſi luyden van *Dordrecht* geweeſt in poſſeſſie van dien, ende dit van ſo lange tijt, dat men ter contrarei bi memorie van menſchen niet en gedenct, ſulcx als ſi luyden noch zijn tegens alle de voorſcreven Requiranten, niemant wt geſondert; ſeggende, Dat huere voorſcreven Previlegien by verſcheyden Vonneſſen ende Executie, ten diverſchen tyden gheconfirmeert zijn, ſo in onſen *Groten Rade*, als in ons *Hoff* van *Hollant*. Ende aengaende die Sententie, gegeven (ſo de Supplianten ſeggen) by wijlen *Hertoge Aelbrecht*, antwoordende, ſeggen die voorſcreven van *Dordrecht*, de ſelve te weſen nul ende van gheender waerden, gemerct dat ſi luyden maer eens geropen en hadden geweeſt, ende dat die dach beteykent was op eenen Sondach; ooc dat hemluyden van Rechts wegen niet geraden en was alsdoen te compareren inde preſentie van den voorſcreven *Hertoge Aelbrecht*, in wiens ongenaede ſi luyden ten aenbringen van huere vianden ende quaetwillige waren; ſulcx dat die plaetſe, daer ſi gedaecht waren, voor hemluyden niet ſekere en was, en hadde ooc 't voerſcreven pretens Sententie noyt effect geſorteert: want dier niet tegenſtaende hadden ſi luyden altoos gebleven in poſſeſſie ende gebruyck vanden voorſcreven Stapel, 't gene dat veel vanden Supplianten wel wetende, ende kennende 't Recht, toebehoorende der voerſcreven Stede van *Dordrecht*, hadde ten diverſchen ſtonden huere beſloten Brieven gheſchreven aen die van *Dordrecht* begeerende gratie van ſommige Perſoonen ende Goeden vanden voorſcreven Stapel-Recht: Concluderende die voorſchreven van *Dordrecht*, dat de Supplianten ſouden verclaert worden in huere verſoeck ende concluſien niet ontfancbaer; ende in gevalle van ontfancbaerheyt, dat 't ſelve verſouck hemluyden ſoude ontſeyt zijn, ende ſi luyden daer af gheabſolveert: daer op die Supplianten ghereplicieert hebben, alleghercnde veel redenen ende motijven persiſterende in huere voerſchreven Supplicatie: Ende hanghende dye Proceduren voorſchreven, ſo zijn ghevoecht mitten Supplianten, dye *Burgmeester* ende *Regierders* van den Steden van *sHertoghenboſſche*, *Grave*, *Reymerſwael*

Tholen

Tholen ende andere, tenderende ten ſelven fijnen als de Supplianten, employerende die redenen ende middelen by den Supplianten gheallegeert, ende noch ander die ſi luyden bi gheſchrifte overghegheven hebben. Ende na dat wi ſekere *Commiſſariſen* gheordonneert hadden, om Partien voor hemluyden te roepen, ende die vereenighen, waer 't doenlijc, ſo zijn de voorſchreven Partien voer hem ghecompareert, mer en hebben niet connen over commen; ende daeromme hebben wi bi ons ontboden ende doen commen, alle die Stucken aen beyden ſiden overgegeven, ende ooc ſekere Proces, mit Informatie ordinarijs, tuſſchen dien van *Rotterdam* ende D*ordrecht*, dat hangende was in onſen voorſcreven *Raet* van *Hollant*, ende hebben alle de voerſcreven Stucken, Brieven, ende Beſceit vanden voerſcreven Partien, wel ende rijpelijcken gelaen viſiteren, rapporteren, ende in onſen *Rade*, neffens ons weſende, delibereren, ende geconſidereert, dat te conſidereren ſtont. Wi met rijpe deliberacie van R*aede* hebben geweſen, ende wijſen mits deſen onſe Sentencie diffinitijf, ende voor Recht, den Supplianten ende gevouchden niet onſancbaer, noch gefondeert in huere Requeſte, Fijnen ende Concluſien, in der voegen ende manieren ſo ſi luden die ghenomen hebben. Verclaren ende ordonneren, Dat de voorſcreven van D*ordrecht* ſullen behouden den Stapel ende Recht van dien, ter plaetſen, tegens Perſonen, op de Goeden, ende mit ſulcke limitacien, ordonnantien, reſtrinctien ende modificatien, als Wi dat verclaren ende ordonneren ſullen; Ende om daer toe te commen, ordonneren, dat de voerſchreven partien hoeren Gedeputeerden ſeynden ende ſchicken ſullen met ſouffiſſant bevel ende inſtructie binnen der plaetſen van den Haege, opten iiij. dach van Novembrij naeſtcomende, ende aldaer te compareren voer Heere *Gerard*, Heere van A*ſſendelf*, Riddere, eerſte Raedt, preſiderende in *Hollant*, ende Meeſter *Pieter du Breul*, Raet ordinarijs, ende ons Advocaet Fiſcael, den welcken wy committeren, om in hueren handen te nemene, alle die ſtucken bijden partijen opt voorſchreven different gedient, deſelve partijen te hooren op de limitacien, ordonnancien, reſtrinctien ende modificatien van den, goeden, perſoonen, ende plaetſen boven gementionneert, ende opten abuyſen ende inconvenienten die ter cauſen van den voerſcreven Stapel ſouden moghen ghebueren, de ſelve partijen te verlijckene ende by hueren conſente die ordonnancie by geſcrifte te ſtellen, indient doenlijck is, indien niet, verbael van als te makene, ende ons oft onſe lieve ende ſeere beminde ſuſtere, dye Coninghinne *Douagiere* van *Hongarien*, van *Bohemen*, Regente, &c. rapport te doene, om als dan ſulcx te verſien, dat elck ſal weten hoe dat hi des aengaende hem ſal moeten reguleren, mit inthimacie dat indien de voerſcreven partien commen oft niet, mit inſtructie oft ſonder inſtructie, die voerſcreven Commiſſariſſen ſullen voerts procederen als behooren ſal, ende ſi bevinden ſullen van doene, Ende hier mede doen wi te nyeten alle die proceſſen tuſſchen den voerſcreven partien oft eenighe van dien, als noch onghedecideert hangende, ter cauſen van den voerſcreven Stapel, ſoe voer onſen *Grooten*

Rade, onsen *Raede* in *Hollant*, als elders: Des t'oirconden hebben wi ons zegel hier aen doen hangen. Ghegeven in onser stadt van *Bruysel*, den xvi dach van Octobre, Int Jaer ons Heeren duysent vijf hondert veertigh, V onsen Keyserijcke 't xxi. Ende van onsen Rijcken van *Castillien*, ende andere 't xxv. Onder stont gescreven ende gheteykent,

Bi den Keyser, in sinen Rade,

VEREYKEN.

KAerle, bi der gracie Gods, *Roomsch Keyser*, altijdt vermeerd 's Rijcx. *Coninck* van *Germanien*, van *Castilien*, van *Leon*, v *Grenaden*, van *Arragon*, van *Navarre*, van *Napels*, van *Cecillien*, v *Maillorcque*, van *Sardainne*, van den *Eylanden* van *Indyen*, ende vasten Lan vander Zee *Oceane*, *&c.* *Eerts-Hertoge* van *Oostrijcken*, *Hertoge* van *Bourgoi gien*, van *Lotrijck*, van *Brabant*, van *Lembourg*, van *Luxembourg* ende van *Gel* *Grave* van *Vlaendren*, van *Artois*, van *Bourgoingien Pals-grave*, ende van *H negouwe*, van *Hollant*, van *Zeelant*, van *Ferrette*, van *Hagenault*, van *N men* ende van *Zuytphen*. *Prince* van *Zwaven*, *Marc-Grave* des *Heylichs Rijc* Heere van *Vrieslant*, van *Salins*, van *Mechelen*, van der Stadt, Steden en Landen van *Wtrecht*, *Over-Yssel*, ende van *Groeninghen*: Ende *Dominateur* *Asien* ende in *Affrycke*.

ALlen den ghenen die desen onsen Brief sullen sien, *Saluyt*: Also Wi in maent van *Octobry* laetstleden, op 't different, gheresen tusschen den *Bur meesters* ende *Regierders* van onsen Steden van *Delft*, *Amsterdam*, *Rotterdan* *Gorchum*, *Schiedam*, *Alcmaer*, *Horn*, *Enchuysen*, *Eedam*, *Sint Geertruye berge*, *Briel*, *Medemblijck*, *Monickendam*, *Woerden*, *Naerden* ende hue consorten, Supplianten ende Heesschers, *Burgmeesters* ende *Regierders* v onse Steden van *sHertogenbossche*, *Grave*, *Reymerswaele*, *Tholen*, en andere, hemluyden voeghende mitten voorschreven Supplianten ter eend side, ende den *Burgmeesters*, *Schepenen* ende *Regeerders* onser Stede van *Do drecht*, Verweerders ter andere side, ter causen ende wt oorsake vanden Stape Recht, bi der selver onser Stede van *Dordrecht* ghepretendeert, hebben ond anderen bi onse Sentencie diffinitijve verclaert ende gheordonneert, dat voorschreven van *Dordrecht* sullen behouden den Stapel, en de Rechten va dien, ter plaetsen, tegens de Persoonen, op de Goeden, ende mit sulcl Limitacien, Ordonnancien, Restrictien ende Modifficatien, als Wy d verclaren ende ordonneren souden: Te dien eynde committerende onsen li ven ende getrouwen *Ridder*, ende eerste Raedt, presiderende in onsen *Ra* van *Hollant*, *Heere Geryt*, *Heere* van *Assendelft*, ende *Meester Pieter du Breu* onsen *Raedt* ordinaris, ende *Advocaet Fiscael* in onsen *Grooten Rade* te *Mechelen*

om in huere handen te nemene alle die Stucken bi de Partien op 't voorschreven Different ghedient, de selve Partien te hooren op de Limitacie, Ordonnancie, Restrictie ende Modifficatie vanden Goeden, Persoonen ende Plaetsen, boven ghemencionneert, ende op de abuysen ende inconvenienten die ter cause van den voorschreven Stapel souden moghen ghebueren, de selve Partien te vereenigen, ende bi huerluyden consente de Ordonnancie bi geschrifte te stellene, soo verre doenlick ware: in gevalle niet, van als Verbael te makene, ende ons oft onser lieve ende beminde Sustere, die *Coninghinne Douagiere* van Hongryen, van *Bohemen*, *&c.* voor ons *Regente* ende *Ghouvernante* in onsen Landen van Herwaerts-over, rappoort te doene, om voerts daer inne gheordonneert te wordene alsoo 't behooren soude: Ende het si dat onse voorschreven *Commissarissen* huere voorschreven besognye ende Verbael, duer Ordonnancien van onse voerschreven Sustere de *Coninghinne*, ghecommuniceert hebben den Luyden van onsen *Rayde* in *Hollant*, de welcke hun Advijs, op al Schriftelijck ghestelt, ende bi den voerschreven *Commissarissen* der selver onser Sustere, mit alle de Stucken, bi Partien ghedient, overgesonden hebben: Doen te wetene, dat al 't selve in onsen *secreten Raede* wel, ende in 't langhe doorsien, ende ghevisiteert, ende gheconsidereert 't ghene des in dese behoorde gheconsidereert te wesene. Ende na dien onse voorschreven Sustere, de *Coninghinne Regente*, van als rapport ghedaen is gheweest, willende ordene stellen op 't stuck vanden Stapele onser voorschreven Stede van *Dordrecht*: Hebben by rijpen advyse ende deliberacie der selver onser Sustere, die *Coninginne*, van den *Ridderen* van onser *Ordene*, ende die *Hoofden* ende *Luyden* van onsen *Raeden* van *State*, *Secreten* ende *Fijnancien*, neffens haer wesende, gheordonneert ende ghestatueert, ordonneren ende statueren by desen, de Punčten ende Articulen hier na volghende:

I.

IN den eersten, dat van nu voortaen gehouden sullen worden voor Stapel-Goeden, alle Coopmanscappen van Coorn, hart oft weecke, Arweeten, Boonen, Wicken, ende alle saet datter mate toebehoort, Wijnen, Weet, Sout, Hout, Oefft, Calck, Koelen, Molensteenen, Stael, Yser, Schalien, Hoppe, Harst ende Run, ende gheen andere.

II.

Dat alle Coopluyden, commende van boven, Wtheemsche, oft ons Ondersaten met eenighe vanden voorschreven Coopmanschappen inde Rivieren vander Meruvede oft Lecke, varende nederwaerts, gehouden sullen wesen, tot Dordrecht dye selve Coopmanschappen te Verstapelen, te Vercoopene, te Verbodemen, ende die Rechten, hier naer verclaert, daer af te betaelen.

III.

Welverstaende dat die Steden, ghelegen op die Rivieren boven de Stadt van Dordrecht, sullen moeghen coopen ende doen ontlaeden, in oft voor huere Haven, alle Stapel-Goeden, nederwaerts commende, ende lijdende voorby de voorschreven Steden, alsoe veele als si luyden behoeven sullen voor 't ghebruyck vander voorschreven Steden ende Inwoonders alleenlijck, sonder de selve Goeden te mogen anderen luyden vercoopen, vermanghelen, oft transporteren.

IV.

Welverstaende, ooc dat Karsen, Crieccken, Peersicken, Pruymen, Druyven ende diergheliijcke weeck Oefst, gestorte Runne ende Mout, alleenlijcke sullen tot Dordrecht Marct houden ofte blyven legghen een dach ghetiede, ende dat ghedaen, sullen die Coopluyden, sonder Verbodemen, daer mede moeghen reysen ende vertrecken daer 't hemluyden goetduncken ende believen sal, sonder yet te betalen. Maer worden alsulcke Waeren binnen Dordrecht vercocht, sullen daer af betaelt warden de naervolgende Rechten.

V.

Item, dat onder Stapel-hout niet begrepen en sal wesen Barninc-hout, Houpen, Speecken. Velliighen, Waeghen-Asschen, het si dat die Riviere vander Lecke ofte Meruwede opwaerts oft nederwaerts gevoert wort.

VI.

Item, van gelijcken en sal niet schuldich zijn te Verstapelen, alle Hout dat Poorters van Gorchum, tot commoditeyt vanden Inwoonders aldaer, ende vanden Inghesetenen 's Lants van Arckel, verwerken sullen.

VII.

Item, ende onder 't Cooren en sal niet begrepen wesen het Ghewas, ghevallen beneden Vianen, oft in den Lande van Huesden, Altenae ende daer beneden, dat een Lant-man van zijn eyghen Ghewas in sacken te Gorchum, oft in een andere Stede ter marct wilt voeren, sonder voorbi Dordrecht te passeren, al sonder fraude oft arghelist.

VIII.

Item, dat Coorn ghewassen in 't Lant van Arckel, dat binnen Gorchem te marct compt, ende daer gheladen wort op Schepen van Gorchem, ende toebehooren de Poorters oft Inwoonders van Gorchem voorschreven, willende passeren voerby der Stede van Dordrecht westwaerts, sal gehouden wesen eenen dach lange marct te houden binnen der Stede oft Havene van Dordrecht, ende 't selve Coorn ter vente t[e] stellene, tot redelicken prijse, na den marct ganck, ende te betalen de rechten van Ma[r]kelardie ende van de Meters, ende indien dattet aldaer niet vercocht en wort, sal mo[e]ghen passeren daer 't hem believen sal, son[]der te Verbodemen oft Volgher te nemen mits brenghende certificatie, ende affirme[]rende 't selve Coorn te wesen vanden ghe[]was van Arckel, en de Poorters oft Inne[]woonders van Gorchem toe te behoorene verbiedende den selven van Gorchem onder 't decxel van desen eenich Coorn buy[]ten den Lande van Arckel ghewassen voorby de Stede van Dordrecht te voeren sonder Verstapelen, op de verbuerte va[n] 't selve Coorn ende Schip, dat vercocht sa[l] worden, d'een helft tot onsen profijte ende d'ander helft tot profijte van der Sted[e] van Dordrecht; ende boven dien sullen d[ie]ghene die in alsulcke fraude bevonden wor[]den, tot eewighen daghen gheprijveer[t] wesen van dese Vryheyt. Ende om all[e] fraude te verhuedene, sullen die van Dordrecht de Schepen van Gorchem, me[t] Cooren gheladen, moeghen visiteren, o[m] te besuekene oft daer onder gheen ander[e] Comenschappen verborghen en zijn.

IX.

Item, dat alle Stapel-Ghoeden, Coopmanscapen wesende, comende van bove[n] te Dordrecht, sullen aldaer vercocht wor[]den, het si t'eenemale oft bi parcheelen so wel den ghenen van buyten als van binne[n] der voorschreven Stede.

X.

Die Goeden commende wten Noorden als van Amsterdam ende daer omtrent, due[r] de Stede van der Ghoude in de Riviere va[n] der Yssel, nederwaerts passerende voorb[y] Rotterdam, en sullen niet gehouden wese[n] te Dordrecht aen te varen noch aldaer t[e] Verstapelen, wtghenomen Canthout Cromhout ende Eycken Plancken, die ge[]houden sullen wesen tot Dordrecht Ver[]cocht, Verbodemt ende Verstapelt te wor[]dene, ghelijck anderen Stapel Goeden.

De

XI.

Des so en sullen de Ondersaten van den Steden ende Dorpen van Noort-Hollant ende West-Vrieslant, Amsterlant, Waterlant ende andere Steden ende Dorpen daer omtrent gelegen, gheen Rijnsche Wijnen van boven commende, slijten noch vercopen, ten si dat die selve Wijnen eerst tot Dordrecht te Stapel gheweest hebben, op de peyne van confiscatie van den voorschreven Wijnen, ende daer en boven twee Karolus guldens van elcke Ame Dordrechts; t'appliceren de voorschreven Confiscatie ende Peynen, een derdendeel tot onsen profijte, het tweede derdendeel tot profijte van onser voorschreven Stede van Dordrecht, ende 't derde derdendeel tot profijte van den Officier van der Plecke, aldaer die Wijnen ghevonden ende gheapprehendeert sullen worden, die d'Executie doen sal.

XII.

Item, insgelijcx alle Coopmanschappen, Stapel-Goeden, commende van beneden duer Bernisse, willende wesen te Schiedam, Delfshaven, Rotterdam oft opwaerts duer d'Yssel, ter Goude, oft passerende door der selver Stede van der Goude, en sullen niet ghehouden zijn te Dordrecht aen te vaerene noch te Verstapelen.

XIII.

Welverstaende dat alle Stapel-Goeden, commende duer d'Yssele in de Merwede, ende willende passeren voorby de Stede van Dordrecht westwaerts, ende oock de selve Goeden willende die Lecke ofte Meruwede opwaerts, sullen ghehouden wesen te Dordrecht te Verstapelen, betaelende de naervolgende Rechten, ende oock te Verbodemen, dan sullen onghehouden wesen versocht te wordene.

XIV.

Item, dat alle onse Ondersaten van herwaerts over, sullen moghen opwaerts voeren tot huere Maelstede, achtalve Mudde Souts ofte daer onder, sonder te Dordrecht te Verstapelen; behoudelijck, dat men de selve achtalve Mudde Souts sal vercopen metter cleyne Maeten bi den Oevre, sonder dat te Schepen oft in 't Gros te vercopen, sonder arghelist, ende daer af Certificatie te bringhen, als si des versocht sullen wesen van der Stede van Dordrechts weghen.

XV.

Dat alle die ghene die ter Stapel commen tot Dordrecht, ende niet en weten tot huere gherieve te vercopen, sullen moeghen tot huere Maelstede keeren, hebbende huere Goeden op huere Bodem, sonder yet te betalen, mits brenghende Certificatie, dat si tot huere Maelstede gekeert zijn, als si des bi die van Dordrecht versocht sullen worden.

XVI.

Alle Schepen ende Goeden ter Stapel gheweest hebbende tot Dordrecht, van boven oft van beneden commende, ende diemen niet en heeft moeghen vercopen aen de marckt daer die selve gheweest zijn, sullen moghen passeren voorby Dordrecht, sonder andermael te Verstapelen, indien die selve op huere Bodem ghebleven zijn, ende die Coopman 't selve wilt affirmeren.

XVII.

Dat een vreemde Coopman, brenghende Wijnen tot Dordrecht, sal die selve Wijnen mitter Canne moeghen vercoopen als een Burgere, sonder yet meer te ghevene dan die voorschreven Burgher.

XVIII.

Desghelijcx die ghene die binnen Dordrecht Wit Sout ghebrocht sullen hebben, ende 't selve aldaer in 't Gros niet en weten te vercopen, sullen dat moghen wt-Penninck-waerden metter cleyne Mate, sonder yet daer van te betalen, dan den Meters huere loon.

XIX.

Een Coopman die tot Dordrecht zijn Goet Verstapelt, Verbodemt ofte ontladen heeft, van nu voortaen sal moeghen kiesen alsulcken Schip als hem ghelieven sal, van wat plaetse 't selve sal mogen wesen, sonder dat die Schippers daeromme sullen moghen

moghen lothen ofte cavelen, des soe sal, een Schippere van Dordrecht willende varen om den selven prijse ende loon daer 't een vreemde Schippere om verlaet, sonder fraude, hebbende een Schip so goet als de vreemde Schippere, den selven wtheemsche ofte vreemde Schippere gheprefereert zijn; behoudelijck nochtans dat gheen vreemde Schippere binnen Dordrecht sal moghen laden, dan wesende van sulcke Stede ende Haven, daer die Schippers van Dordrecht mede toeghelaten wort te laden, ende als ter cause van desen oft van eenighe anderen saken den Stapel aengaende, eenighe clachten sullen mogen commen, sullen die van den Gherechte van Dordrecht daer af die kennisse nemen, sonder die sake te mogen renvoyeren voor den Dekens van den Schippers Ghilde, oft voor eenighe andere Dekens, van wat Ghilden dattet zy.

XX.

Een Schippere ontfanghen hebbende eenighe Coopmanschappen te voeren, sal gehouden wesen t'Zeyl te gaen met dat eerste Ghetiede, na dat hi gheladen sal wesen, by deghene die hem ghehuert heeft, sonder langher te moeghen verwachten, ten waere hy des belet worde bi merckelijcke Wint ofte Onweder: Ende indien sulcke Schippere dies in ghebreke bevonden wort, sal van elcke Ghetijde dat hi vertouft, verbueren ses Karolus guldenen, voor die een helft tot onsen profijte, ende die andere helft tot profijte van den Officier, daer aen die Executie versocht sal worden, ende daer en boven sal ghehouden wesen den Coopman te betalen zijn schaden ende interesten.

XXI.

Item, een Schippere ontfanghen hebbende eenighe Coopmans Goet bi Ghewichte oft bi de Mate, sal ghehouden wesen 't selve over te leveren in sulcke Ghewichte ende Mate, als hi dat ontfanghen sal hebben; behoudelijck, dat men in 't overleveren aenschouwen nemen sal opte ghewoonlijcke lakaygie, vallende in 't verschieten van den Greynen: Ende sullen dye Schippers van Dordrecht in 't overleveren moeghen volstaen, daer ander Schipper mede moghen voldoen.

XXII.

Die van Dordrecht sullen goeden toesicht hebben op huere Officiers, omme den Coopman te gherieven, ende indien bevonden worde dat eenich van dien dies in ghebreke ware, sulcx dat die Coopman ofte Schippere redene hadden omme te claghen, sullen 't selve straffen ende corrigeren bi privatie van Officien, ende by condemnatie van schaden ende interesten; ende tot dien eynde sullen oock toesicht hebben, dat die Officiers in sulcken ghetaele ghestelt worden, dat die Coopman ofte Schippere terstont gheriefț mach werden.

XXIII.

Dat die Meters, Telders, ende andere Officiers, van den Coopman oft Schippere niet meer en sullen moghen exigeren noch ooc nemen, dan den taux hier na verclaert op peyne van privatie van huere Officie al vooren, ende daer en boven arbitralijcken ghecorrigeert te worden.

XXIV.

Ende ten eynde, dat die vreemde Coopman, ende oock onse Ondersaten niet gheexactionneert en worden met onbehoerlijcken Imposten oft Arbeyts-loon, soe sullen die voorschreven van Dordrecht, voor 't Recht van 't Verstapelen, dat Excijs of Makelardye gheheten wort, ende huere Officiers van den Goeden, die ten Stapel commen, sullen ontfanghen als hier na volcht, ende niet meer.

XXV.

Eerst, van Teruwe, Raepsaet, Coelsaet, Erweten blau, ende wit, commende van boven, ende niet van Westen, van elck Hoet twee stuyvers.

XXVI.

Van Rogghe, Mesteluyn ofte Rogghemeel, van die drie Hoet vier stuyvers, ende van min naer advenant,

Van

XXVII.

Van Gaerſte, Spelt, Boonen, graeu rweten, Wicken, Bouckweyt, Lijnſaet, :out oft Kennepſaet, van elcke Hoet eenen ıyver.

XXVIII.

Item, vander Haver, van den drie Hoet vee ſtuyvers.

XXIX.

Welcke Excijſen betaelt ſullen worden bi :n Coopere ende Vercoopere, elcx half ıde half.

XXX.

So wanneer eenige vanden voorſchreven oeden binnen der Stede van Dordrecht ıdermael vercocht ſullen worden, ſo ſal : Copere ghehouden weſen 't ſelve Recht betalen, ende die Vercoopere ſal vry zijn.

XXXI.

Ende van den voorſchreven Goeden, ımmende van Weſten, als van Antwer- n, Zeelant, Vlaenderen ofte van elders, betaelt worden als hier na volcht.

XXXII.

Van Terwe, Rogge, Raepſaet, Cool- et, Lijnſaet, Erweten blaeu, ende wit, n 't Hoet eenen ſtuver.

XXXIII.

Van Gaerſte, Mout, Spelt, Kennep- :t, graeuwe Erweten, Boonen, Havere de andere ſpecie van Graenen, van 't oet eenen halven ſtuyver.

XXXIV.

Die Meters ende Arbeyts-luyden ſullen ıtfangen als hier na volcht.

XXXV.

Item, van Terwe, Rogghe-meel, aepſaet, Kennepſaet, Lijnſaet, Cool- et, Spelt, Garſt ende Mout, van elck oet een half blancke, die een helft tot laſte n den Coopere, ende die andere helft tot ſte vanden Vercoopere.

XXXVI.

Van Boonen, Wicken, Erweten, van den drie Hoet twee ſtuyvers, tot laſte als vooren.

XXXVII.

Item, vander Haver, van 't Hoet een oortgen.

XXXVIII.

So wanneer die Terwe, Rogge, Rogge-meel, Raepſaet, Coolſaet, Kennepſaet, Spelt, Garſt oft Mout, tot Dordrecht onvercocht opgheleyt wort, oft dattet onvercocht van daen vervoert wort, ſullen de Meters voor huere Rechte hebben, voor elcke Hoet een oortgen; ten waere die Schippers dat wederomme voerde tot zijnre Maelſtede, dat houdende op ſinen Bodem, in welcken ghevalle die Meters daer niet af hebben en ſullen, als vooren verclaert is.

XXXIX.

Van 't Meten van Erweten, Boonen, Wicken, Bouckweyt oft Lijnſaet, dat opgeleyt ofte vervoert wort, als voren, van elck Hoet een halve blancke.

XL.

Item, van 't Meten van der Haver, die opgeleyt oft vervoert ſal worden, als voren, vanden drie Hoet eenen halven ſtuver.

XLI.

Die van Dordrecht ſullen hebben voor den Coop van drie Roeden Rijnſche Wijnen ende daer beneden, van elcke Roede, houdende thien Dortſche Aemen, dertich ſtuvers, die de Vercoopere alleen betaelen ſal.

XLII.

Ende ſo wat Wijnen in eenen Coop vercocht worden boven die drie Roeden, te weten, boven die twee-en-veertich Aemen Brabants, daer af ſal betaelt worden vieren-twintich ſtuvers voor die Roede, tot laſte vanden Coopere ende Vercoopere, half ende half, ende daer en boven die Excijſenaer een fleſſche Wijns van twee ſtoopen, nae ouder ghewoonte,

Van

XLIII.

Van een Quartier wit Souts, dat tot Dordrecht te Stapel vercocht wort, sal die Coopere betalen, voor 't Recht vanden Excijs oft Makelardye, een half blancke, ende die Vercoopere een blancke.

XLIV.

Van vier Quartiers Sweens, die maken vijf Quartier Dordrechts, die Verstapelt sullen worden, sal betaelt worden voor elck Quartier Dordrechts, negen deuts.

XLV.

Van 't Meten sullen die Arbeyders hebben, 't zy dat tot Dordrecht Vercocht ende Vermeten wort dan niet, van elck Quartier eenen braspenninck.

XLVI.

Item, van grof Sout, sal de Stadt voor huere Recht van Excijs oft Makelaerdye hebben, van 't hondert neghen stuvers, ende die Meters vanden hondert acht stuyvers.

XLVII.

Van elcke Cuype Weets, sullen die van Dordrecht voor hun Recht ontfangen twee blancken, tot laste vanden Coopere ende Vercoopere, half ende half.

XLVIII.

Die Meters sullen hebben van elcke Cuype Weets, tot laste als vooren, eenen stuyver, wtgescheyden van Weet van Westen in Baelen commende, daer en sal men niet af betalen.

XLIX.

Van alle Wesels Hout, ghetimmert oft onghetimmert, Eycken Plancken, ende andere Wesels Hout, dat ter Stapel behoort, sullen die van Dordrecht ghenieten, vanden Pont groote twee stuyvers, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half.

L.

Die Arbeyders sullen hebben van 'tSlijck, oft buyten 't Water 't Hout te Schepen te doen, van elcke Rijns-guldene een blancke ende van 't guene dat si luyden sullen schoi ten aen de Schepen ofte Schuyten, sullen hebben van den Rijns-guldenen eenen hal ven stuyver.

LI.

Als eenich Hout soe swaer sal zijn, da die Arbeyder mit zijn Takel 't selve nie Schepen en mach, maer metten Craen i den Schepen gheset moet worden, soe sa betaelt worden voor 't Craen-ghelt ende Ar beyden, van 't Pont groote vier stuyvers.

LII.

Indien die Coopman dat Hout van onder begeert te besien, ende dat doet canten omme te weten oft onder soo goet is als bo ven, sal van een Staendaert betalen van ar beyden vijf stuyvers, van een Asch oft va een Steen-balck eenen stooter; ende va een Molen-roede eenen braspenninck, end van alle andere Hout naer advenant, 't welc ke die Coopere alleen betalen sal.

LIII.

Van 't Meten van Plancken, sal van ' duysent betaelt worden eenen stuyver, to laste van den Coopere ende Vercoopere half ende half, ende die reste van den arbey dies aengaende, sal een yegelijck moghe besteden naer sine goet duncken.

LIV.

Van Drach-hout, 't si wten corten oft langen bosch, sal men betaelen voor ' Recht van den Excijsen ofte Makelaerdye van 't duysent vijfthien stuyvers, daer va die Vercoopere, die 't van boven afbrenght die thien stuyvers, ende die Coopers vij stuyvers betaelen sullen, ende indien 't selv Drach-hout min ghecocht wordt dan bi de duysent, daer af sal betaelt worden naer ad venant.

LV.

Noch sal die vreemde Coopman, die voorschreven Hout afbrenght, tot onder houdenisse ende makinge van der plaets daer 't voorschreven Hout inne gheberch wort, by tijden van storm ende onweder betaele

betaelen een vierendeel van een Hout, 't welcke men noempt een Keper Hout.

LVI.

Die gesworen Kervers, die dit Hout leveren, sullen hebben van elck duysent Drach-houts thien stuyvers, tot laste van den Vercoopere, ende indien 't min is, naer advenant.

LVII.

Indien de Coopluyden, die 't voorschreven Hout van boven af brenghen, eenige voerdere bewaernisse begheeren te hebben van 't voorschreven Drach-hout, moeghen si besteden aen den Arbeyders, omme toesicht tot huere Houten te hebben, 't si oft si der Stadt Eedt ghedaen hebben oft niet, so goet coop als si konnen.

LVIII.

Van die Lubicx Sparren, cort ende lange, oft Sommers, die tot Dordrecht tot Balcken ghereduceert worden, sullen die Coopere ende Vercoopere van elcken Balck betalen een deut.

LIX.

Tot makinge van der plaetse daer 't Hout inne ghebercht wort, sal die vreemde Coopman betalen van 't hondert Balcken een Payementgen, 't welck beloopt optie hondert, een thiende deel van eenen Balck.

LX.

Als die vreemde Coopman zijn Balcken vercocht sal hebben, so sal hi den gesworen Leveraers betalen, van de hondert Balcken thien stuvers, ende van minder getalle naer advenant.

LXI.

Indien de vreemde Coopman zijn Hout niet en can vercoopen, ende begheert bewaernisse van den ghesworen Leveraers, ende zijn Balcken ghestapelt oft op malcanderen geset te hebben, voor storm ende onweder, sal betaelen voor elcken Balck een plancke, ten ware si tot minder prijs conden accorderen: Ende sullen die van Dordrecht den Coopluden, met Hout aldaer commende, wijsen eene gherieffelijcke ende bequame plaetse, daer si huere voorschreven Hout bergen ende leggen moegen.

LXII.

Alle Oeft dat tot Dordrecht ter Marct compt, als Appelen, Peeren, Pruymen, Groene Ocker-nooten, ende andere Oeft, van waen 't selfde comt, en aldaer vercocht wort, sal betaelen van der Tonne onderhalf penninck Dordrechts, daer van die Coopere betalen sal een halve penninck, ende die Vercoopere een gheheele penninck.

LXIII.

Die voorschreven Karssen sullen betalen Waech-gelt, als die tot Dordrecht vercocht worden: te wetene, van 't hondert Wegens een oort, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half.

LXIV.

Die droeghe Noeten die tot Dordrecht Vercocht ende Verbodemt sullen worden, daer af sal betaelt worden, van de hondert duysent, 't welck genoemt wort een groot hondert, twee stuyvers, ende daer en boven der Kercke, totter Fabrijcque behouf, eenen halven stuyver, al 't welcke sal staen tot laste van den Vercoopere alleene.

LXV.

Voor dat Tel-ghelt van den voorschreven Noeten, sal men voor 't groot hondert betalen drie grooten, tot laste van den Coopere alleene.

LXVI.

Item, van Smee-colen oft Calck, sal de Stadt betaelt worden, voor 't Recht van der Excijse ofte Makellardie, van elck Hoet eenen halven braspenninck, die de Coopere betalen sal, ende die Meters van huere arbeyts-loon, voor elck Hoet eenen halven stuyver, die den Vercooper betaelen sal.

LXVII.

Van Hout-colen ende Steen-colen, en sal niet betaelt worden dan den arbeyt.

LXVIII.

Van Molensteenen sal men betaelen van 't Pont groote drie stuyvers, tot profijte van der Stadt, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half.

LXIX.

Van Scalien, van Couverdack, ende dat daer aen cleeft, sal men betalen van 't Pont groote drie stuvers, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half: Ende aengaende het Tel-gelt, sal betaelt worden van 't duysent eenen stuver, tot laste als vooren: ende midtsdien sullen die Telders ooc gehouden wesen die Schalien t'Scepe te leveren, indien dat versocht wort.

LXX.

Van Yser oft Stael dat tot Dordrecht ter Wage compt, sal men betaelen van 't hondert Weghens een oort, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half.

LXXI.

Van der Hoppe, van 't hondert Pont Weghens sal betaelt worden eenen stuyvere, bi den ghenen die de selve Hoppe vercoopt.

LXXII.

Van Runne, die tot Dordrecht vercocht sal werden, en sal niet betaelt worden dan 't Meten ghelt.

LXXIII.

Item, van Harst, van 't hondert Wegens een oort, tot laste van den Coopere ende Vercoopere, half ende half.

LXXIV.

Ende omme dit onverbrekelijcken te onderhouden, ende te doen sorteren effect tot eewighen daghen, soo sal die Schout van Dordrecht, (in den tijt wesende) als onse Officier, als Grave van Hollant, tot allen tyden, als hi dies bi den Burgmeesteren van wegen der Stadt van Dordrecht versocht sal zijn, zijn Dienaers ofte anderen Wtleggers moeghen seynden, ende houden op eenige van de voorschreven Rivieren, omme den ghenen die teghens dese Ordonnancien doen ofte attempteren sullen, oft daer tegens ghedaen oft gheattempteert hadden, aen ... moeghen halen mit huere Schepen end... Goeden, ende die binnen der Stede va... Dordrecht te doen brenghen, omme alda... ter Justitie ghestelt van huere delicten en... mesusen, pugnitie ende correctie ghedae... te worden; te wetene, voor die eerste reys... dat, die teghens dese Ordonnancien bevo... den sullen worden ghedaen te hebben, ee... ende al voren gehouden sullen wesen op... legghene ende te betalene, boven 't Rec... van 't Verstapelen, de costen vanden Scho... ende sinen Dienaers gedaen, omme hen... luyden aen te halen, ende daer en bov... noch bi den voorschreven Gherechte gh... condempneert te wordene in de Boete v... tsestich Karolus guldens, by den voorscr... ven Schout te verhalene aen 't voorscrev... Schip, ende ooc aen de Coopmanscha... Stapel-goeden daer inne wesende: en... voor de tweede reyse, op peynen (boven... Recht van 't Verstapelen) in de voorscr... ven oncosten ende verbuerte van hond... ende twintich Karolus guldens, te verh... len als vooren: ende voor die derde reys... op peyne van Confiscatie van 't Schip en... Goet. Ende so dicke ende menichwerf ... na de derde reyse een Schippere oft Coo... man bevonden ende geconvinceert sal wo... den tegens 't inhouden van desen ghedaen... hebbene, sal daer aen tot elcke reyse ve... bueren zijn Schip ende Goeden, als voore... Welcke pecuniele Boete ende Confiscat... wesen sullen, voer d'een helft tot ons... profijte, ende d'ander helft tot profijte v... der voorschreven Stede van Dordrech... Ende sal dat ghewijsde van dien, gheda... in conformite van desen, bi den voerschr... ven van Dordrecht Executie hebben, ni... tegenstaende oppositie ofte appellatie, en... sonder prejudicie van dier.

LXXV.

Ende oft ghebuerde dat die Burgmeest... ren van Dordrecht, den Schout aldaer ve... sochte omme eenighe Wtlegghers o... Stroemen te legghen, ende bi den selv... bevonden worde niemant tegens dese C... donnantien ghedaen te hebben, so sullen ... costen van dien ghedragen worden tot la... van den voorschreven Stede alleene.

En...

LXXVI.

Ende omme dat elck weten mach 't inhouden van onse tegenwoordige Ordonnancie, ende daer af gheen ignorantie pretenderen, soo sullen die van Dordrecht schuldich zijn dese Ordonnancien te doen schriven in een Taeffereel oft Berdt, ende 't selve hanghen binnen der Poorte van den Grooten Hoofde der voorschreven Stede, ende 't selve Taeffereel te doen onderhouden tot allen tyden, aldaer gheschreven sullen wesen d'Artijckelen van deser Ordonnancie, ende desghelijcx een andere Taeffereel op 't Stadt-huys aldaer.

LXXVII.

Reserverende niet min aen Ons ende onsen Naecomelinghen, Graven van Hollant, d'interpretatie ende verclaringhen van de duysternisse die naemaels soude moeghen ghebueren, by verlopen van Stroomen, bi veranderinghe van den Coopmanschappen, oft andersins, bi wat maniere dat wesen mochte; ende te moeghen meerderen ende minderen, naer de ghelegentheyt van den tijdt ende exigentie van onsen saecken. Des t'oirkonden hebben Wi onsen Zeghel hier aen doen hanghen. Ghegeven in onse Stadt van Bruessele, den iiij. dach van Junio, in 't Jaer ons Heeren duysent vijf hondert een-en-veertich: Van onsen Keyser-Rijcke den xxij. Ende van onsen Rijcke van Spaenguen ende anderen, 't xxvj.

Onder stont gheschreven,

Bi den Keiser, in sinen Rade,

Ende geteyckent,

VEREYKEN.

Naarder Verklaringe, belangende de Limiten den STAPEL subject.

KAerle, by der gracie Gods, Roomsch Keyzer, &c. Allen den ghenen die dese jeghenwoirdighe sullen sien, Saluyt. Alzoo van weghen die Burgermeesteren ende Regierders Onser Steden van Delft, Amsterdamme, Rotterdamme, Schiedam, Briele mit huere consorten, mitsgaders die Regierders van onse Steden van Antwerpen ende Remmerswale, ons up den tweetsten dach van deser jegenwoirdigher maent van Augusto xv^c. xlj. zekere *supplicatie* over-gegeven es geweest, inhoudende hoe dat geleden es omtrent een jaer, die voorscreven *Supplianten* ons zekere Clachten gedaen hadden, over en jegens den Regierders onser Stede van Dordrecht, roerende 't gebruyck van den Stapele: In welcke zaecke by ons op den xviij. Octobris laetst-leden verclaert zoude zijn, dat die Regeerders van Dordrecht behouden soude den Stapele, ende Rechte van dyen, ter Plaetsen, jegens de Persoenen, op die Goeden, mit sulcke Limitacien, Ordonnancien, Restrinctien ende Modificatien, als wy verclaren ende ordonneren soude; naer-volgende welcker verclaringe zoude by ons, up den vierden in Junio oick laetst-leden, geordonneert zijn, Dat alle Coop-luyden, comende van Boven mit eenige Coopmanscappen, totter Stapele verbonden, in de Riviere vander Merwede ofte Lecke, varende Nederwaerts, gehouden souden wesen deselve Coopmanscappen tot Dordrecht te verstapelen, te vercoopen, ende de Rechten, daer toe staende, te betalen. Naerder Verklaringe, enz.

 Ende

Ende al waert zoo dat de voorscreven van Dordrecht, nyet schuldich en waren hem contrarie de voorsz. Ordonnancie te draghen, alsoe by der Sentencie verclaert zijn soude, hem alleene Stapel-Recht te *competeren*, mit nae-volgende restrinctien, ende overmits die Beveelen, van onsen wegen Pertyen gedaen hem te reguleren achtervolgende onse voorscreve Ordonnancie. Oick gemerckt dat nae *dispositie* van Rechten, 't gunt *specialicken* nyet verboden en wordt, blijft in vrydomme des ghemeens Rechts, daer by een yegelick geoorloft es allen Stroomen sonder eenighe lasten te gebruyckene; dese nochtans al nyet jegenstaende, 't hadden den Regierders der voorscreven Stede van Dordrecht gelieft mitter daet aen te haelen, sonder eerst van ons te hebben expresse Ordonnantie ende Verclaringen, ende den *suppli*anten daer van *geadverteert* te hebbene, diversche Scepen, comende uuyt Zeelant, van Antwerpen, ende andersins, zeylende die Oude Maeze af, willende naer Rotterdamme, Schiedam, Delfs-haven, ofte duer die Yssele, ende eenighe van die Schippers af te nemen de somme van tsestigh Ponden, mit diversche andere oncosten, houdende andere Scepen ende Goeden, tot dat sy gelijcke somme op-gebrocht soude hebben, nyet jegenstaende dat van zoo langhen tijde als memorie van Menschen wesen mach, alle Scippers, comende van Westen, geseylt soude hebben duer die Oude Maeze, oick by weten van den Regierders ende Scippers van Dordrecht, sonder eenichsins tot Dordrecht Stapel-Recht gehouden te hebbene, zonder oick dat die voorschreven van Dordrecht Recht daer toe gepretendeert, off eenighe Uuytleggers aldaer gehad hebben: Emmers soude de voorscreve Regierders, ende die Deeckens van den Scippers, ende veel van de Ghemeenen Scippers van Dordrecht selve dickwils bekent hebben, die Oude Maeze vry te zijn, oick ten tijede dat zy luyden pretendeerde 't Recht van Stapele te hebben up die Sesse Rivieren, als den Rijn, Maeze, Merwede, Lecke, Yssele, ende Waele; ende dat indien men anders gebruycken zoude willen, zoe souden Onse voorsz. Ordonnancie ende Restrinctien, up 't Gebruyck van der Stapele, nyet alleene in eenige pointen bliven illusoer, maer oick den *supplianten* die souden schijnen by dyen een weynich gevordert te zijne, aen-bringen groot achterdeel, alzoo by der selve geordonneert soude zijn, dat alle Coopmanscappen Stapel-goeden, comende van Benede duer Bernisse, willende wesen tot Schiedam, Rotterdam, oft Delfs-haven, oft oyck Opwaerts duer d'Yssele, en soude nyet gehouden zijn tot Dordrecht aen te vaeren, noch te Verstapelen: Ende nu is by veel Tijden ende Winden nyet mogelicken duer Bernisse te zeylen, ende hebben altijts die Scipperz, sonder eenich letsel, *optie* gehadt, tot hueren goet duncken te zeylen duer Bernisse, off duer de Oude Maeze; ende 't voornemen van dyen van Dordrecht blijvende, soude die Coop-luyden ende Scippers geconstringeert worden Scepen te doen maecken om buyten omme in de Zee te vaeren, tot groote achterdeele van onse Tol-Rechte; hadden daeromme de voorsz *supplianten* versocht van ons te hebben Opene-brieven van *Mandemente*; uuyt crachte der welcker den voorscre-

yen

ven Regierders, ende oick Scippers van Dordrecht bevolen soude zijn, op groote peyne jegens ons te verbueren, de voorscreve aengehaelde Scepen ende Goeden, onder hem-luyden wesende, costeloos ende schaedeloos te ontslaene; ende hem *suppliantes*, zoe zy procederen, deselve te laeten volgen, ende oick te restituëren die Penninghen ende oncosten, die zy van d'andere ontfangen ende genomen mogen hebben; ende dat verboden soude zijn den voorschreven van Dordrecht, in 't gebruyck der voorscreven Oude Maeze, den *suppliantes* eenich letsel aen te doene, ofte eenighe nyeuwicheden in 't Stapel-Recht te zoucken, daer van zy, voor daete van der Clachte, in possessie nyet geweest en zijn: Alles nyet jegenstaende eenighe *Appellatie* ofte *Oppositie* ter contrarie, ende altijts by provisie die voorscrevene Scepen ende Goeden van den *suppliantes*, onder den voorsz. van Dordrecht noch wesende, up souffisante *Cautie* ontslegen soude warden, ende tot anders geordonneert waere, den selven verboden soude worden eenighe nyeuwicheyden, buyten oude *possessie* te plegen: Up welcke *Requeste* en *Supplicatie*, na dat by Ordonnantie van den *President*, ende Luyden van onsen *Secreten Raede*, den voorscreven van Dordrecht gethoent es geweest, zy huere antwoorde by geschrift overgegeven hebben, seggende, Dat die *suppliantes* mit ongelijck, ende zonder zaecken, hem zelven beclaechden over de Regierders der Stede van Dordrecht: want men bevijnden soude dat zy van Dordrecht, in conformité van de Ordonnancie, den vierden Juny laetstleden *gepronunchieert*, geweesen hebben over Scepen ende Goeden, by den Schout der voorsz. Stede, gecomen wesende in der Riviere van der Merwede, by zijnen Uuyt-leggers aen te doen haelen; daer af de Gedeputeerde der voorscreven Stede, als hier *suppliantes*, voer den Commissarissen, ten verzoucke van der selver Stede, by den Hove van Hollandt, geordonneert ter contrarie, souden hebben willen sustineren den thiensten dach der maent July, versouckende provisie jegens 't Gewijsde der voorscreven Stede van Dordrecht; ende nyet wetende 't selve te gecrijgen, zouden hebben alleenlicken up den Naeme van eenen *Pieter Heyndricxz.* Schipper van Purmereynde, by den voorsz. Hove van Hollandt doen *expediëren* Opene-brieven, in cas van Reformatie, ende den Schout ende Regierders onser voorscreven Stede van Dordrecht doen roupen voor den selfden Hove, den xviij. der selver maent, aldaer de *suppliantes conclusie* genomen hebben na hun goet duncken, verzouckende provisie, waer tegens de Schout der voorscreven Stede van Dordrecht sustineerde ter contrarie, docerende dat 't Gerecht van Dordrecht nyet anders dan in conformité van de voorscreven Ordonnantie, hun Vonnisse gegeven souden hebben, ende dat mits dyen daer jegens geen provisie gegeven en mochte worden, 't welck oick by den Hove van Hollant sulcx soude verstaen geweest hebben, die 't zelve by huere *appointtement geinterloqueert* hebben, ende de principale materie gewesen in feyte, waer by die voorscreven van Dordrecht sustineren dat dese zaecke aldaer genouch *Litigieulx*, ende dat daeromme t'onrecht in de voorscreven Requeste gegeven,

ende Ons gepresenteert was: Ende voerts omme by oerdene t'antwoirden, ten principale van deser materie, hebben geseyt, ende geallegeert waerachtich te wesene: Dat by der voorscreven onse Ordonnancie, die Riviere van der Merwede, van de Stapel-goeden daer inne comende, blijven in sulcken staet ende subject den Stapele der voorscreven Stede, als de zelve geweest zijn volgende huere Previlegien, sonder dat de voorscreven Stede, oft eenige huer-luyder Consorten, eenige Vrydom daer inne vercregen hebben, als men sonder eenige swaricheyt, by 't in-houden van Tweeste, Thienste, Twaelfste, ende Derthienste Articulen van der voorscreven Ordonnancie t'samen gevoucht, mochte verstaen; ende daeromme souden *evident* zijn, dat de gene die de voorscreve Riviere van der Merwede mit eenige Stapel-goeden willen gebruycken, dat zy-luyden daer mede gehouden zijn, volgende de voorscreven Ordonnancie, tot Dordrecht te Stapel te comen, ende dat de gene die 't zelve nyet gedaen en hebben, by den Schout der voorscreven Stede aengehaelt mogen warden; ende dat nyemant hem mach beclaegen sulcx aen-gehaelt te wesene van der *Mulcte* daer inne hy conforme de voorscreven Ordonnancie, by 't Gerechte van Dordrecht gecondempneert es, ende daeromme de voorscreve Requeste t'ongelijcke gepresenteert: want 't gunt dat gebuert was, en es in de Oude Maeze nyet gebuert, maer in de Merwede: Om van den welcken claerder verstant te gheven, hebben de voorscreven van Dordrecht doen zeggen ende *proponeren*, dat de Riviere van der Merwede van allen ouden tijden cours gehadt heeft tusschen twee Dijcken, nederwaerts loopende van Gorchem, beneden oft omtrent het Huys ter Merwede, laetende 't selve Huys aen de Zuyt-zijde, ende die Kercke van Papendrecht aen de Noort-zijde, ende zoo voorts verby de Stede van Dordrecht, laetende de zelve Stede aen de Zuyt-zijde, ende dat landt van Zwindrecht aen de Noort-West-zijde, ende voorts nederwaerts verby de Hambochts Heerlicheyt van den Dubbeldam, ende de Mijle, laetende de selve Hambochts Heerlicheden aen de Zuydt-zijde, loopende voorts verby het Dorp van der Linde, laetende 't selve Dorp aen de Noordelicke-zijde, ende voorts noch nederwaerts naer 't Dorp van Putters-hoeck, laetende 't selve Dorpe aen de Zuyt-zuyt-west-zijde, loepende zoe voorts neder naer het Dorp van Heer Jans-dam, laetende 't selve Dorp aen de Noort-noort-oest-zijde, ende zoe voorts nederwaerts loopende verby het Dorp van Heynenoort, laetende 't selve Dorp aen de Zuyt-zijde, ende dat Dorp van Roen aen de Noort-zijde, en zoe voorts Nederwaerts, loopende tot omtrent half wegen tusschen dat Dorp van Putten ende Heynen-Oort, daer de selve Merwede eerst vallet, ende compt in de Oude Maeze: Zeyde oick, dat men bevijnden soude by veele ende diversche Autentijcke Brieven, de voorscreve Dorpen ende Ambochts Heerlickheyden huere Bepalingen en *Limiten* aen de voorscreven Riviere van der Merwede te hebbene; ende oick dat de Heere van der Merwede soude de Visscheryen in der Merwede, onder de voorscreven Bepaelinge uuyt-gegeven hebben: Ende om noch te bewijsen dat de Oude Maeze onder

onder de voorscreven Limiten noyt huere cours gehad en hadde, ende dat men 't selve noch tegenwoirdelicken by den Ouden Vestigien mochte onder-tasten, zeyden de voorscreven van Dordrecht, dat de zelve Oude Maeze een Arm es uuyt de principale Maeze, comende duer Mazieres ende 't Landt van Luyck, ende heeft den selven Erm ofte Oude Maeze, huer cours oft loop gehadt duer de Dussen en 't Landt van den Verdroncken Waert, Zuytwaerts van Dordrecht, ende van 't voorscreven Dorp van Putters-houck, ende oick Zuytwaerts van 't Dorp van Maes-dam, aldaer de zelve Oude Maeze jegenwoerdichlicken binnen Bedijckt legget, als men 't selve by *Oculaere inspectie* mochte bevijnden: Zeyden noch, dat de Geestelicke *Iurisdictie*, by de selve Oude Maeze, van malcanderen gescheyden worden, ende sulcx sorteren de ghene die Zuytwaerts van der Ouder Maeze gelegen waeren, onder de *Iurisdictie* van Luyck; ende die Noortwaerts daer aff gelegen waren, als Maes-dam, Putters-houck, des Heeren Landt van Moerkercken, waeren onder de Bisdom van Utrecht; dat by den Oude Maeze oick gescheyden was Zuyt-Hollandt van der Heerlicheyt van Putten ende Strien: Zeggende voorts kennelick ende *notoer* te wesen, dat Maes-dam, Putters-hoeck, Heynen-oert, sorteerde onder 't Bisdom van Utrecht, ende onder de Graeflicheyt van Hollandt, als gelegen Noortwaerts van der Oude Maeze; ende midts desen ende daeromme en mochte de Riviere van der Merwede, loopende Noortwaerts van den Dorpe, vast aen Putters-houck nyet geseyt zijn d'Oude Maeze: Zeggende onwaerachtich te zijne, dat de *suppliante*n de selve Reviere over lange jaren, sonder te Verstapelen, gebruyckt zoude hebben, immers soude men vijnden dat veele ende diversche Scepen daer inne gecoemen wesende mit Stapel-goeden, tot Dordrecht Verstapelt hadden in sulcken schijn, dat men 't getal van dyen nyet en mochte weten; daer toe vougende, dat verre binnen memorie van menschen het Diep by Dordrecht, waer doer de Scepen comen, duer de voorscreven Riviere passeren moeten, nyet bruycwaer en was, maer binnen corten jaeren herrewaerts op gecomen; maer was Bernisse de gemeen passaege aldaer de Scippers van Dordrecht, comende van West, noch onlancx gepasseert hebben. Zeggende voorts, dat de *supplianten* behoiren te attenteren waer toe zy-luyden voor de Commissarissen, by ons geordonneert in de Sentencie, daer by wy verclaert hebben, dat die van Dordrecht zoude behouden de Stapele, en de Rechten van dyen gecontendeert hebben, ende wat zy-luyden aldaer voer die voirscreven Commissarijssen begeert hebben, ende wes hem-luyden op huere *conventie* ende begeerte, by der voorscreven Ordonnancie toe-gelaeten wordt: want men bevijnden soude, dat zy-luyden gecontendeert hadden om der Vrydom van der Yssele, ende oick om de Vrydomme in de Canalen ende Wateren die mitter tijdt in de plaetse van d'Yssele *gefrequenteert* zoude worden, ende voorts om een vry passaege naer Zeelandt, Brabandt, Vlaenderen, derwaerts reysende, ende wederkeerende, zoe wel duer de Maeze,

't Velt

't Velt by Dordrecht, de Merwede, Bernisse, ende anders: Up welcke *con clusie* ende begeerte gevolcht is de *moderatie*, by ons gedaen in't Thienste Articule, verclaerende, dat de voorscreven Steden, de Riviere van Yssele zoude mogen ghebruycken, van Noorden nederwaerts passerende de Stede van Rotterdamme, sonder tot Dordrecht te Verstaepelen, uuyt-genomen Cant-hout, Cromp-hout, ende Eycken-Plancken: Ende beroerende de verdere *Petitie*, was de voorscreven *suppllianten* toegelaten, alleenlicken te passeren Bernisse, willende wesen te Schiedam, Delfs-haven, Rotterdamme, ofte Opwaerts duer d'Yssele ter Goude, sonder oick gehouden te wesen tot Dordrecht te Verstapelen. By allen welcken, ende veel meer redenen van Hueren twegen *geallegeert*, zy *geconcludeert* hebben, dat de *suppllianten* oft *requirantes* souden verclaert worden tot Huere versoeck, ende provisie nyet Ontfangelick ende dat het selve Hem-luyden, in gevalle van Ontfangbaerheyt, Ontseyt soude worden; maeckende heesch van Costen, Scaeden ende Interesten welcke antwoirde geordonneert es geweest, getoocht te zijne: Den *supplianten*, om daer up te *repliqueren*, zoe zy-luyden oick by gescrifte gedaen hebben; ende die van Dordrecht *gedupliceert* elck van de voorscreven Pertyen *allegerende diversche* Redenen ende Middelen, *persisterende* in Hueren voorscreven *fijnen* ende *conclusyen*, overleggende oick elcke verscheyde Brieven, *Certificatien* ende *Munimenten*, tot Huere *intentie* dienende, versouckende beyde Pertyen Hem-luyden Recht ende Justicie *geadministreert* te wordene: Doen te wetene, Dat ghesien in Onsen voirsz Secreten Raede de Requeste, Antwoirde, Replijcken, Duplijcken van de voirsz Pertyen, en de *productie* daer mede overgegeven ende gedient aen beyde zijden, ende *geconsidereert* al 't gene datter behoirde *geconsidereert* te zijne: Ende nae dyen onsen zeer Lieve en Beminde *Sustere* de *Counginne* ende *Douaigiere* van *Henegouwe*, van *Bohemen, &c* voor ons *Regente* en *Gouvernante* in onsen Landen van Herwaerts overe, daer aff rapport es gedaen: Wy, by de *Deliberatie* van onser voorsz *Sustere*, ter Advijse van den Ridders van onser Oerdene, ende den Hoofden ende Luyden van Onsen Raede van Staete, *Secreten* ende *Financien*, neffens Haer wesende om *Proces* tusschen den voorscreven Pertyen te scuwen; Hebben by onse Sentencie diffinitive, verclaerende de Tweeste, Thienste, Twaelfste, ende Derthienste Articulen van onser voorsz Ordonnancie van der Stapele in questien, Gezeyt ende Gewesen, Zeggen ende Wijsen, *Dat de Goeden en Coopmanscappen van Stapele, passerende duer de Riviere, tusschen Putters-houck ende 't Landt van Zwijndrecht, zullen subject wesen ten* Stapele, *van onsen voorsz Stede van Dordrecht, te wetene, te Verstapelen, van Scepen te veranderen, ende de Stapel-Rechten te betaelene, zonder nochtans gehouden te wesen te Vercoopen* alsoo 't by de voorsz Derthienste Articule gedisponeert es. Des t'oirconde, Zoe hebben Wy onsen Seghel hier aen doen hanghen. Gegeven in onse Stadt van Brussele, den twee-en-twintichsten dach van Augusto in'

n 't Jaer ons Heeren Duysent vijf hondert een-en-veertich: Van onsen Keyzer-Rijcke 't twee-en-twintichste. Ende van onsen Rijcke van Castillien ende nderen, 't ses-en-twintichste.

Up de Ploye stont gescreven,

By den Keyser, in sijnen Rade,

Ende onder-geteyckent,

VEREYCKEN.

Verklaringe van Keyzer Karel, nopende het Verbodemen en Verstapelen van Rijs, werdende gevoerd voorby de *Stede* van *Dordrecht*, of binnen de Limiten van den zelven STAPELE.

ALzoe onlancx die *Burgermeesters* ende *Regierders* der *Stede* van *Rotterdam*, voir hem zelven, ende uuyt den naeme van de *Poerters* ende *Inwoenders* van yere, den *Keyzer* huer-luyder *supplicatie* overgegeven ende *gepresenteert* hadden, by der selver te kennen ghevende, Hoe al est zoe dat zy over langhe tijt an Jaeren, ymmers zoe langhe dat gheen memorie en ware ter *contrarie*, in ustighe en vreedsamighe *possessie* hadden geweest, omme mit huere *Rijs* te geruycken alle die *Rivieren* des *Keyzers*, mitsgaders te mogen *passeren* die *Stadt* an *Dordrecht*, soe wel hangende die *Processen* die zy *suppliantien*, tegens de selve an *Dordrecht gesustineert*, hebben gehadt, als oick naeder *pronunciatie* van en *Sentencie* van Zijne *Majesteyt*, tusschen den *Pertyen* gegeven, den iiij. uny laetstleden, sonder eenich hinder of belet ter *contrarie*. Desen nyet jeenstaende die *Burgermeesters* ende *Regeerders* der voorscreven *Stede* van *Dordrecht*, hadden de *Faeme* laeten gaen onder den *Scippers*, dat nyemandt, mit *ijs* geladen, hem vervorderen soude te Vaeren voorby *Dordrecht*, sonder aen e spreecken ende te *Verstapelen*, *contrarie* de *possessie* van den voirscreven van *otterdam*, die zy nae daete van der voersz *Sentencie* gebruyckt hadden, mits at daer af in geenen van den *Processen mencie* gemaickt es geweest: Ende alzoe enighe *Poorters* van *Rotterdam* mit hueren *Rijs-Scepen gearriveert* hadden tot *ordrecht*, die voirsz van *Dordrecht pretenderende* 't selve *Rijs Stapel-Goedt* te esen, hebben hem verboden te Zeylen; mits welcken die *Scippers* huer *Scen* aldaer hebben moeten laeten blyven, tot huere groote scaede en achterdeel, ngesien dattet verderffelick Goedt, ende van zeere cleynen ende vijlen prijse, immers minder dan *Asschen*, *Velllighen*, *Barninchout*, ende *Houpen*, die by

't Verbodemen en Verstapelen van Rijs.

de voirscreven *Sententie* verclaert zijn *Stapel-vry* te wesen, ende en soude nye draeghen d'oncosten van 't *Verstapelen*, gemerckt mede dat de voirscreven *Rij* nyet geoorbaert en wordt dan tot *commoditeyt* van den *Landen*, als tot *preser vacie* ende onderhoudenisse van Dijcken ende Dammen, ende oick ten oirbae van den Visscheryen, om Vuycken, Schuttinghen, ende anderen nootzaec kelicke Korven daer af te maecken voir den Visschers: Versouckende daer omme om den voirsz redenen, ende anderen in hueren voirsz *supplicatie* ge roert, dat hem *geaccordeert* warden *Openen-brieve*; uuyt crachte van de welc ken den voirsz van *Dordrecht* bevolen worde, op grooten Peyne, de voirs *Scepen* mit *Rijs* costeloes en scaedeloes te ontslaen, ende gedoghen de zelve t laeten Vaeren vry ende Vranck, sonder belet, maeckende eysch van costen scaeden ende interesten. De welcke *supplicatie* gethoent es geweest den *Gede puteerde* der voirsz *Stede* van *Dordrecht*, omme daer up te antwoirdene, di huere antwoirde in gescrifte overgegheven hebben, hem-luyden *funderende* u hueren *Rechten*, *Previlegien*, *Sententien* ende *Ordonnancien* der voirscreve *Keyzerlijcke Majesteyt*, nae der welcke de *Partyen* schuldich zijn hem selve voer den toe-comende tijt te reguleren, sonder te *disponeren* wes voertijts *geusee* es geweest: Ende was te vervreemden, dat die voirsz van *Rotterdam* mitte voersz oude *usancie*, *contrarie* de voirscreven *Ordonnancie*, hem selven wilde behelpen, aengesien dat zy, *conform* de selve *Ordonnancie*, de *Reviere* van de *Yssele* vry gebruycken, die boven *memorie* van menschen de *Stapele subject* e geweest, als de selve ter date van der voirscreven *Ordonnancie* was; die oic *expresselick* in 't *Previlegie* van der *Staepele genomineert* staet: Oick waeren di voirscreven van *Rotterdam*, *supplianten*, nyet *gefundeert* te *exipiëren* Rijs, onde 't decksel dat by den voorscreven *Ordonnancie Houpen geexcipieert* zijn: want b der *exceptie* van d'eene *specie*, wardt al andere onder *d'Ordonnancie gecompre hendeert*, ende wordt de selve *Coopmanscappe* van *Rijs* in groote menichte va boven, uuyten *Lande* van *Gelre* en *Cleve* neder gebracht, ende es mede t *Dordrecht Verstapelt* ende *Vercocht* van allen ouden tyeden: Versouckende, o de voorscreven redenen ende andere, in huere antwoirde begrepen, dat Zijn *Majesteyt* beliefde dese saecke te *decideren*, 't zy by gevouch, oft anders, son der groote treyn van *Proces*, omme de voorscreven *Stede* eensdeels te verlich ten van lasten ende oncosten: Ende *concludeerde*, dat de voorscreven van *Rot terdam* souden verclaert worden in hueren versouck, ymmers als zy 't selv doen, nyet ontfangelick, als daer toe te vrouch up zijnde: Ende in gevall van ontfancbaerheyt, dat het selve hemluyden ontseyt soude worden, maec kende eysch van costen. Waer op na *Replijcke* en *Duplijcke* scriftelick overgege ven, mitsgaders alle 't gunt wes de voirsz *Pertyen* aen beyde zijden hebben wi len *exhiberen* tot *justificatie* van huere *intentie*, ende op al ghelet. Die *Keyz* mit goede en rijpe *deliberatie* van *Raide*, zeyt, ende verclaert by desen, D alle 't Rijs, dat die voorscreven van *Rotterdam* gecocht sullen hebben, staend tot huere *pericule* ende *fortune*, ende willen Vouren verby de voirscreven *Staa*

va

van *Dordrecht*, oft binnen den *Limiten* van der *Stapele*, ſullen ſy moeten *Verbodemen*, ende betaelen die Rechten daer toe ſtaende, ſonder ſchuldich te zijn te *Verſtapelen*; maer van Rijs, den *Poerters* van *Rotterdam* nyet toebehoerende, dat de *Coopman* verby de *Stadt* van *Dordrecht*, oft binnen den *Limiten* van der *Stapele*, ſal willen doen Vouren, dat ſal men ſchuldich zijn te *Verſtapelen* ende te *Verbodemen* gelijck andere *Stapel-Goeden*. Aldus gedaen en geordonneert in de *Stadt* van *Bins*, den iij. dach van Januarij, xvc. een-en-veertich. Aldus onder-geteyckent,

L. de ZOETE.

VERDRAGH,

Overkomen, geaccordeert ende gesloten tuſſchen de Stadt *Dordrecht*, ende de Stadt *Gorchum*, aengaende den STAPEL, in 't Jaer 1541.

ALſoo apparent was diverſche Queſtien ende Proceſſen te rijſen, tuſſchen den *Borgermeeſter*, ende *Regeerders* der Stadt van *Dordrecht* ter eender, ende den *Borgermeeſteren* ende *Regeerders* der Stadt van *Gorchum* ter ander zijden, upten verſtande ende meyninge van eenige Artikelen in der Ordonnantie, van wegen der *Keyſerlijcke Majeſteyt* gedivulgeert ende uytgegeven, op 't ſtuck van den *Stapel* tot *Dordrecht*, in Junio 1541. leſtleden: Die van *Gorchum* voorſz ſuſtinerende dat by den ſeſten Artikel der ſelver Ordonnantie, hemluyden georloft ende toegelaten ſoude weſen van Noorden ende Weſten voorby de Stadt *Dordrecht* tot *Gorchum*, ſonder Verſtapelen, Verkoopen oft Verbodemen, te mogen voeren alle manieren van Houten dat ſy in der Stadt, ende in den *Lande* van *Arckel* ſouden behouven: Inſgelijcks, dat onder 't *Landt* van *Arckel*, gementioneert in den achtſten Artikel der voorſz Ordonnantie, begrepen ſoude weſen de Steden, Dorpen, ende Landen van *Dalem*, *Spijck*, *Hoeckelom*, *Leerdam*, *Aſperen*, *Ackoy*, *Hageſteyn*, *Vueren*, ende andere, als voortijdts aen de *Heerlijckheyt* ende *Lande* van *Arckel* behoort hebben, ende daer van geſneden ende geſcheyden weſende. Dat oock uyt krachte van den Negenthienden Artikele der Ordonnantie, haere Schippers van *Gorchum*, binnen de Stadt *Dordrecht* ſoude mogen aennemen alle Vrachten, ende met den ſelven van daer varen op alle Havenen, ſonder bekroon van den Schippers van *Dordrecht*, anders dan van haer Voorlaedinge, ſoo verde ſy 't om het ſelve Loon doen wilden, mit meer andere diergelijcke voorſtellen, ende die van *Dordrecht* ter contrarien. Eerſt, aengaende 't Seſte Article, dat 't ſelve nyet te verſtaen was, dan van Hout, comende van boven den Rijn aff; maer nyet van den

Verdrag tuſſchen Dordrecht en Gorchum.

den Houte, dat zy van Noorden ende Westen soude mogen haelen. Dat oick onder 't Landt van Arckle, noch in den Arckelschen Gewassen, in den Achtsten Article geroert, nyet begrepen en moghen worden andere Steden en Dorpen, ofte Landen, dan die jegenwoirdelicken, ende over hondert Jaeren, onder den Drost-Ampte van Arcle Gecomprehendeert, Bedreven, ende Berecht zijn gheweest, als die Stadt Gorcom mit Zes ofte Seven Dorpen: Voorts aengaende 't Negenthiende Article, ghemerct den Scippers van Dordrecht voor date van der voorsz Ordonnantie, noyt toegelaeten en is gheweest, to Gorcom te laeden: ende al waere hemluyden 't selve toegelaeten; zy haere Laedinghe, tot Dordrecht comende, souden moeten Verstapelen ende Verbodemen. Dat daeromme dyen van Gorcum, by den selven Negenthienden Article anders nyet toegelaten en is, &c. mit meer andere redenen ende middelen, jegens 't voorstel van dyen van Gorcum geallegeert: Ende omme vrientscap tusschen desen Tween Steden te maecken ende t'onderhouden ende alle processen, moeyten ende onverstant, die daer uuyt soude moghen spruyten, te verhoeden: Soo zijn de selve *Borgermeesteren* ende *Regeerders* van beyde Steden voorsz, door tusschen-spreken van ons *Peter du Bruel*, *Raed* ende *Advocaet Fiscael* van den *Grooten Raedt* tot *Mechelen*, ende *Geraerdt Rennoy*, *Raedt* ende *Meester* van sijne *Majesteyts Rekeninge* in *Hollandt*, getreden in vriendelijcke communicatien: ende naer lange ende diversche propoosten, dispûtatien, vertreckinge ende deliberatien, oock eyndelijcken in vriendtschappen overkomen, gesloten ende geaccordeert, in der manieren hier naer volgende:

I.

Erstelijck, dat die van Gorchum alle haer Haver, Tarwe, Boonen, Erweten ende Garste, van haer selfs Gewasch, ende andere die tot Gorchum in Sacken of Schuyten ter Merckt gebracht, ende by hem-luyden gekocht sal werden (sonder eenighsins te roeren de Stapel-Goeden, van boven komende) in haer selfs, of harer Mede-poorteren Schepen sullen mogen Laden, ende op den selven Bodem voorby de Stadt Dordrecht voeren, sonder Verschepen of Verbodemen, mits brengende Certificatie van de menighten die sy luyden geladen sullen hebben.

II.

Ende tot die selve Granen tot Gorchum als vooren, in Schuyten of Sacken ter Merckt gekomen ende gekocht zijn geweest, of van haer selfs Gewassche is, betalende van de drie Hoedt Gorchums, soo voor Makelaerdye tot der Stadt Dordrechts behoef, als van Meet-gelde, te samen drie grooten Vlaems, sonder meer: Ende nemende eenen Volger, Schip of Schuyte van Dordrecht wesende, hebbende een Schip niet wraeckbaer, ende groot naer den eysch van de quantiteyt van de Granen dien die van Gorchum geladen sullen hebben; welverstaende, dat de selve Volger gehouden sal wesen over te nemen, ende te Laden in sijn Schip, 't zy tot Dordrecht oft onderwegen, soo veel als de Schipper of Koopman believen sal, oft van doen sal hebben: Ende ten eynde, dat geen gebreck valle aen den Volgers, sullen de Regeerders van Dordrecht daer toe stellen sulcke Peynen als hemluyden inder tijdt noodtlijck sal duncken.

III.

Ende alle andere Granen, hier boven niet gespecificeert, sullen die van Gorchum gehouden

houden wesen tot Dordrecht te Verstapelen, Verkoopen, Verbodemen, ende alle Rechten van dien te betalen, 't en ware dat sy in haer eygen oft Mede-poorteren Schepen geladen hadden eenigh Kennipzaet, Mostert-zaet, oft Boeckweyt, tot eenen Laste ende daer onder: In dien gevalle sal den Borgermeester der Stadt Dordrecht hemluyden 't selve voorby laten Voeren, mits hem aensprekende, ende oorlof biddende, sonder Verkoopen oft Verbodemen, mits betalende half Makelaerdye, ende 't Meet-gelt als voren, sonder meer.

IV.

Item, sullen oock in haer selfs, oft Mede-poorteren Schepen, van Westen mogen halen, ende sonder Verkoopen oft Verbodemen, voorby Dordrecht Voeren alle maniere van Soute, mits nemende eenen Volger als vooren, ende betalende den Excijs oft Makelaerdye, ende 't Meet-gelt daer toe staende, behouden ende onvermindert der selver van Gorchum haer Vryheydt van de vij½. Mudden, daer van sy ongehouden sullen wesen yet te geven, soo wel als die Schepen meer Souts geladen sullen hebben, als dat sy anders geen dan vij½. Mudden geladen hebben, als in de Ordonnantie.

V.

Van gelijcken sullen sy van Noorden ende Westen mogen halen, ende voorby Dordrecht tot Gorchum Voeren, alle Hout, Wageschot, Sparren, ende diergelijcke, hemluyden tot haren slete ende behoeften dienende, sonder Volger of yet daer van te betalen; maer geen Krom-hout, Kant-hout, noch Eycke Plancken, dan mits nemende eenen Volger, ende betalen alle Rechten, naer-volgende d'Ordonnantie.

VI.

Item, sullen oock in Gorchumse, of ander vremde Schepen, voorby Dordrecht mogen Voeren, sonder Verkoopen, Verbodemen of Verstapelen, generalijcken alle Stapel goeden die sy Westwaerts ende Noortwaerts, als tot Antwerpen, in Zeelandt, tot Amsterdam, of elders in die Quartieren ende Gewesten sullen koopen, ende tot Gorchum willen brengen, omme aldaer gesleten ende gedistribueert te werden; mits betalende alleenlijck de helft van de Makelaerdyen met het Meet-gelt ende Waegh-gelt daer toe staende, ende nemende eenen Volger, 't zy Schip of Schuyte, na der quantiteyt van de Goeden; behaltelijck dat de Koopman in persoon, oft by geschrifte onder sijn Handt-teycken affirmeren sal, dat 't Goedt hem toebehoort, die quantiteyt van sijn Ladinge, ende dat hy 't selve Goedt nergens elders dan tot Gorchum Voeren sal, 't en ware nochtans dat sy van de selve Goeden meer dan halve Last geladen hadden, in welcken gevalle sy gehouden sullen wesen eenen Volger te nemen, ende te betalen die volle Makelaerdye, ende andere Rechten daer toe staende, naer de selve Ordonnantie.

VII.

Ende of yemandt van Gorchum by Vry Goedt, ongehouden te Verstapelen, vijf of ses Sacken Meels geladen hadde, ende vijf hondert Ysers, sonder meer, komende van Westen, 't selve sal hy oock voorby de Stadt Dordrecht tot Gorchum mogen Voeren, sonder Volger, Verstapelen of Verkoopen, mits betalende alleenlijck van vijf hondert Ysers, tot behoef van de Ses Gilden, eenen stuyver, ende van de ses Sacken Meels eenen halven stuyver; des als sy by nacht passeren, sullen dat mogen te kennen geven den Tollenaer.

VIII.

Van gelijcken sullen sy voorby Dordrecht, sonder Verstapelen, Verbodemen, Verkoopen, of eenige Impositie te betalen, tot Gorchum mogen brengen alle Westersche Wijnen, die tot hare slijtinge ende nootdruft behoeven sullen.

IX.

Item, als die van Gorchum geladen sullen hebben een knye Klap-houts, met een duysent Bodems, of vijftigh stuck Ribben, ende daer onder, sonder eenigh ander Stapel-goedt, 't selve sullen sy oock voorby Dordrecht mogen Voeren sonder Verkoo-

pen, Verstapelen, Verbodemen, oft eenigen onkost, mits alleenlijck den Borgermeester aensprekende, ende oorlof biddende; maer niet daer over, sonder oorlof of consent van den Borgermeesteren te hebben: Ende als sy dat met ander Stapel-goeden geladen hebben, sullen gehouden wesen te nemen eenen Volger, naer d'Ordonnantie.

X.

Als oock die van Gorchum in twee Schepen niet meer Stapel-goedts (gehouden wesende eenen Volger te nemen) geladen sullen hebben, dan een Schip van Dordrecht soude mogen voeren t'eenemael, soo sullen sy mogen volstaen, mits nemende alleen eenen sulcken Volger voor beyde die Schepen.

XI.

Van gelijcken sullen sy voorby Dordrecht mogen Voeren eenigh kleyn getal, oft menighte van Schoof-hout, Boighhout, Schoppen-hout, Klompen ende Blaesbalcken-hout, tot discretie van den Borgermeesteren van Dordrecht, mits betalende behoorlicke Impositie, indien by der Ordonnantie eenige daer toe gestelt zy.

XII.

Insgelijcks sullen sy voorby Dordrecht mogen Voeren, seven, acht, negen, of thien Tonnen Oefts, van den Arckelschen Gewassche, ende dat tot Gorchum in Schuyten ende Sacken ter Merckt gebracht werdt, sonder Verstapelen, Verbodemen ofte Verkoopen, mits alleenlijcken den Borgermeester aensprekende, ende oorlof biddende, ofte ten uyttersten niet meer dan twaelf Tonnen, maer dat tot discretie van den Borgermeesteren, mits betalende, tot proffijte van de Kercke, van elcke Tonne vijfthien penningen, volgende d'Ordonnantie.

XIII.

Item, sullen oock voorby Dordrecht mogen Voeren, ende opgehouden zijn van allen Stapel-Rechte ende Impositien, Tonnen, Horden, Rijs, Teenen, ende diergelijcke specyen van Houte:

XIV.

Ende soo wanneer tot Dordrecht geen Schepen ofte Schuyten gevonden sulle[n] worden, naer eysch van den Laste of La[din]ge van den Stapel-goeden, of dat nie[]mandt om redelijcken Loon volgen en wil[] soo sal den Borgermeester van Dordrecht i[n] der tijdt daer inne voorsien: te weten, mit[s] taxerende 't Loon van den Volger, of de[n] Schippers van Gorchum consenterende t[e] mogen voort varen, sonder Volger oft Ver[]bodemen: Welverstaende, dat als dien va[n] Gorchum geoorloft sal werden voort t[e] varen sonder Volger, sy als dan betalen sul[]len dubbelt van sulcker Makelaerdye, a[ls] hier vooren in desen Accoorde op elcke Par[]tye of specyen van Goeden gestelt is.

XV.

Ende hier mede sullen die van Gorchun[] hem verdragen ende te buyten gaen, ver[]dragen ende gaen te buyten mits desen, d[e] Vryheyt ende Exemptien die sy sustinere[n] willen hemluyden gegeven te wesen by de[n] sesten, achtsten, ende negenthienden Ar[]tijckele van de voorsz Ordonnantie.

XVI.

Ende dit al onvermindert de voorsz Or[]donnantie in allen anderen Poincten end[e] Artijckelen, by Accoorde ende Appoincte[]ment verandert wesende; welcke Ordon[]nantie tusschen den selven van Dordrech[t] ende Gorchum, anders in hare vigeur end[e] kracht blyven sal: Ende en sullen die va[n] Gorchum geen faveur doen, yemande, wi[e] hy zy, omme die van Dordrecht in hare[n] Stapel-Recht te defrauderen of verkorten noch de voorsz Ordonnantie eenighsins t[e] breken.

XVII.

Item, of tot eeniger tijdt bevonden war[] dat eenich Koopman of Schipper dit voors[z] Accoort ende Appoictement gebroken, o[f] daer jegens gedaen hadden, die sullen dae[r] aen verbeuren de selve Peyne, begrepen i[n] de voorsz Ordonnantie: te weten, voo[r] d'eerste reyse dat yemandt bevonden sal we[]sen jegens eenigh Poinct van desen Accoor[]de

le, of van de Ordonnantie gedaen te hebben, te betalen de somme van tseftigh Carolus guldens eens, ende boven dien de koten van den Officier ende sijnen Dienaers, e verhalen aen de Schepen ende Stapel-Goedt daer inne wesende; de tweede reyse hondert twintigh Carolus guldens, te verhalen als vooren; de derde reyse te verbeuren 't geheel Schip en Stapel-goeden daer inne wesende, als boven, ende onverminlert de voorsz kosten van den Schout ende sijnen Dienaers: ende voorts soo dickwils ende menighmael als na de derde reyse een Schipper of Koopman bevonden sal werden tegens 't inhouden van desen Accoorde gedaen te hebben, sal daer aen verbeuren elcke reyse sijn Schip ende Goedt, als vooren; welcke voorsz Boeten ende Confiscatien wesen sullen, d'een helft tot proffijte van de Keyserlijcke Majesteyt, ende d'ander helft tot proffijte der Stadt Dordrecht: Ende sal dat gewijsde by die van Dordrecht daer op, in conformité van desen Accoorde gedaen, executie hebben, niet tegenstaende oppositie of appellatie, ende sonder præjuditie van dien.

XVIII.

Ende ten eynde dit voorsz Accoordt vast ende gestade blyve ten eeuwigen dage, sullen de voorseyde Partyen te samen daer op aen de Keyserlijcke Majesteyt volgen Raficatie ende Approbatie, ende hemluyden elcks besonder, tot onderhoudt van den selven laten condemneren.

XIX.

Aldus overkomen, geaccordeert ende gesloten, oock mede by beyde Partyen geaccepteert ende gelaudeert binnen der Stadt Dordrecht: Ende tot kennisse van allen desen, hier van gemaeckt twee Charteren, van woorde te woorde alleens luydende.

By ons *Peeter du Bruel*, *Raedt* ende *Advocaet Fiscael*, ende *Geerard Rennoy*, *Meester* van de *Rekeninge* voorseydt, onderteeckent; ende met beyde der voorsz Steden van Dordrecht ende Gorchums groote Zegelen bezegelt, op den twee-entwintighsten November, wesende St. Cecilien-dagh, in 't Jaer onses Heeren vijfthien hondert een-en-veertigh. Onder de Ploye stont Gescreven en Onderteyckent aen de rechter sijde, *P. du Bruel*, ende *G. Rennoy*. Ende was desen Brieff Beseghelt mit Twee groene uuythangende Segelen, d'eene ter rechter hant, was van groenen Wassche, ende der Stede van Dordrecht; ende d'ander oock uuythangende in groenen Wassche, stont in, de Hoogh-Arckel-Poort, mit Twee ronde Toren; ende om die Circumferentie stont gescreven, SIGGILLUM OPPIDANORUM DE GORCHUM.

Naarder Verklaringe, op 'et voorgaande VERDRAGH.

Naarder Verklaringe op 'et voorgaande Verdrag.

ALzoo by den *Accoorde* gemaict, by Tusschen-spreecken van Ons *Peter du Bruel*, *Raedt* ende *Advocaet Fiscael* van den *Grooten Raidt* des *Keyzers* tot *Mechelen*, ende *Geraerdt Rennoy*, *Raidt* ende *Meester* van den *Rekeninghe* des *Keyzers* in *Hollant*, tusschen den *Burgermeesteren* ende *Regierders* der *Stadt* van *Dordrecht* ter eenre, ende den *Burgermeesteren* ende *Regierders* der *Stadt* van *Gornichem* ter andere zijde, onder andere gezeyt is, Dat die van *Gornichem*, *passerende* voorby de *Stadt* van *Dordrecht* mit zeeckere *Stapel-goeden*, gehouden zoude wesen eenen *Volger* te nemen, sonder te seggen hoe verre die *Volger* gehouden zoude wesen te Volgen, ende voorts dat die van *Gornichem* nyemande, wie

wie hy waere, soude eenigh *Faveur* doen, omme dien van *Dordrecht* in hae Stapel-Recht te *Defrauderen* oft Vercorten, noch die *Ordonnancie* van de *Key serlijcke Majesteyt*, dyen aengaende, te breecken, sonder te verclaeren d meeninge van de selve *Faveure*; ende dat *Pertyen* aen *beyde zijden*, verducl tende dat daer uuyt eenich Behael ofte Onverstant soude moghen commen aen Ons *Peter du Bruel*, ende *Geraerdt* Rennoy voirscreven verzocht hebben Hemluyden daer up Onze meyninge ende verstant by gescrifte te willen geven Soe ist, dat Wy *Peter du Bruel*, ende *Geraerdt* Rennoy voirsz, omme te ve hoeden toecomende Onverstant ende Behael, *Attesteren* ende *Certificeren* b dese, Onse meyninge en verstant te wesen: Eerst, roerende den *Volgers*, d als dyen van *Gorchum* gehouden zijn eenen *Volgher* te nemen, zy dyen Huyre sullen op *Berghen*, indien zy zonder *fraude* ofte *bedroch* vercoopen, ofte leve ren willen, oft *t'Antwerpen*, ende voorts daer mede te moghen Vaeren te Plaetsen toe, daer zy meynen dat *Stapel-Goedt* eerst ter Venten te steller ende Vercoopen willen, ende oft zy die tot *Antwerpen* oft tot *Mechelen*, da zy die eerst op gesceept hebben gehadt, niet vercoopen moghen, sullen a dan ende in dien gevalle, andere Merckten ende Steden, mitten selven *Goede* moghen besoucken, al sonder Becroon van der *Stadt*, oft *Scippers* van *Dor drecht*, ofte yet te verbueren. Ende aengaende van gheen faveur te doe yemande, in *Prejudicien* van den *Stapel*-Rechte, oft van den *Ordonnancie*, d oick Onse meyninghe ende verstant dien aengaende es, Dat dyen van *Gorchum Directelicken* noch *Indirectelicken*, nyemant en sullen behulpelick wesen, c bewegen, omme dyen van D*ordrecht* in haeren *Stapel*-R*echte* te Vercorten o Verachteren: Ende tot verzekertheyt van dyen hemluyden verdraeghen eenighe S*tapel-goeden* van boven aen te nemen, van P*oorters* van *Middelbourch* oft *Zierx-zee*, omme voirby D*ordrecht* aldaer te Voeren: Behaltelicken d die van *Gornichem generalicken* alle Vracht, soe van S*tapel-goeden* als anders sullen moghen aennemen ende bringhen tot D*ordrecht*, ende vorder nyet ende wederomme van D*ordrecht* op *Gornichem*, zoe wanneer zyluyden tot D*or drecht* mit halver Last, oft daer boven ghelaeden, gecomen sullen wesen Ende oft zy oick tot *Dordrecht* eenighe S*tapel-goeden*, ofte andere *Goede* cochten, die zullen zy in haers selfs Scepen moghen Laeden ende Voere daer 't hemluyden gelieven sal, sonder misdoen, oft verbueren, soe verde z willen *Affirmeren* ende *Zweeren*, dat het *Scip* ende *Goet* hemluyden toebehoert ende nyemant anders daer aene deel, al sonder bedroch oft list. In teycken de waerheyt, zoe hebben Wy *Peter du Bruel* ende *Geraerdt* Rennoy, desen jegen woirdighen Brief van *Certificatie* Ondergeteyckent mit ons gewoenlick Hand teycken, up ten drie-en-twintichsten dach in de maent van Novembri, in Jaer ons Heeren duysent vijf hondert een-ende-veertich. Ende hier af zijn twe Brieven, daer aff elck van de voorsz *Steden* een heeft. *Onder stont geteyckent* P. du BRUEL, *en* G. RENNOY.

Or

OM 't voorscreven *Appoinctement* te Vestighen, hebben de *Gedeputeerde* van *Dordrecht* ende *Gornichem* aen de *Keyzerlijcke Majesteyt* versocht, 't selve te willen *Confirmeren*; ende hebben de selve *Confirmatie* verworven, die hier naer oick *geinsereert* wardt.

Confirmatie van 't Verdrag door Keyzer Karel.

K*Aerle*, by der gracie *Goods*, R*oomsch Keyzer*, *&c.* Allen den ghenen die desen onsen *Brief* zullen zien, *Saluyt*: Van weghen onsen beminden *Schout*, *Burgermeesters*, *Scepenen*, ende R*aedt* onser *Steden* van *Dordrecht* ende *Gorchum* es ons verthoent, ende te kennen gegeven geweest, hoe dat zyluyden, om te *Eviteren* alle *Querellen*, *Questien*, *Processen*, *Costen* ende *Moeyten* die hemluyden, in wat manieren dat het waere, soude mogen op comen doer den S*tapele* onser voirsz S*tede* van *Dordrecht*, ende om te voeden tusschen beyde de voirsz *Steden* Eendracht ende Vrede, zoe zy luyden te zaemen een verstandt hebbende, te bat soude mogen *Defenderen* onse *Steden* tegens onse Vianden, als beyde op de *Frontieren* van den *Landen* van *Gelre* en *Cleve* gelegen zijnde: Hebben mit malkanderen, by tusschen-spreecken van onsen Lieven ende Getrouwen R*aedt*, *Mrs. Peter du Bruel*, Raedt ende *Advocaet Fiscael* in onsen *Grooten* R*aede* van *Mechelen*; ende *Gerit* Rennoy, R*ekenmeester* van *Hollandt*, mit Vrundtscappe gemaict ende gesloeten, zekere *Accoordt*, 't welck zy t'samen den xxij. Novembris, Anno vijfthien hondert een-en-veertich, mit de *Zegelen* der voirsz *Steden* hebben doen *Bezegelen*. Ende tot meerder Vesticheyt *Geaccordeert*, Dat zyluyden van ons daer up verwerven souden onse *Brieven* van C*onfirmacie* ende *Approbatie*, als al 't selve vorder blijcken mach by de *Brieven* van *Accoirde*, daer van 't inhouden hier naer volcht; van woorde aldus beginnende:

A*Lzoe apparent was*, *&c.* Ende was eyndende, G. R*ennoy*. Daer nae volgende, ons seer oitmoedelick versouckende, tot meerder Vesticheyt van desen, hem hier op te willen Verleenen, ende doen *Expediëren*, onse *Opene Brieven*, in behoirlicker vormen; ende voirt by hoere *Gedeputeerden*, tot Onderhoudt van den zelven *Appoinctemente*, hem, ende elcken van hem respective, te *Condempneren*: Soe eyst, Dat Wy die zaecken voirsz overgemerckt, begerende Eendracht; Ende Twist te scuwene tusschen onsen Onderseten, besonder van den ghenen die up de *Frontieren* geseten zijn; genegen wesende tot Huer-luyder *Bede* ende S*upplicatie*, hebben 't voirsz minnelick *Accoordt* ende *Appoinctemente* gemaeckt tusschen onse voirsz S*teden* van *Dordrecht* ende *Gorchum Supplianten*, mitsgaders alle de *Punten* ende *Articlen* hier inne begrepen, ende hier boven *Geinsereert*, *Geconfirmeert*, *Geapprobeert*, *Gератificeert*, Belieft ende Gevesticht: *Confirmeren*, R*atificeren*, *Approberen*, Bevelen ende Vestigen, uuyt sonderlinge *gracie*, by dese onsen *Brieve*, naer zijne Vorme ende Inhouden. *Condempnerende* voorts mitten selven die voirscreven *Contrahenten Supplianten*, ende elcken van hem *respectivelick* tot Onderhoudt ende Volcoeminghe van den inhouden van dyen, ende de *Puncten* ende

 Articlen,

Articlen, daer inne begrepen, als boven: Want ons alsoe gelieft. Ende de t'oirconden, zoe hebben Wy onzen *Zegel* hier aen doen hanghen. Gegeven i onse *Stadt* van B*ruessel*, den xvj. dach in Januario, in 't Jaer ons Heeren duyzent vijf hondert een-en-veertich. Van onsen *Keyzer-Rijcke* 't xxij. End van *Spaengen*, beyden den *Cicilien*, ende andere, het xxvj. *Onder stont ge screven*,

By den Keyzer, in zijnen Raede,

Ende onder-geteyckent,

DESPLEGHEM.

UYT-SPRAKE,

Gedaen tusschen de Borgermeesters, Schepenen, end Raedt der Stadt SCHOONHOVEN, soo sy Procederen Supplianten ter eenre, ende den Schout, Borgermeester Schepenen, ende Raedt der Stadt DORDRECHT, Sup plieerde ter andere zijden.

Uytsprake tusschen Schoonhoven en Dordrecht.

GEsien ende rijpelijck overgelesen by den *Heere van* Beveren, R*idder* va den G*ulden Vlies*, *Gouverneur* van *Hollandt*, *Zeelandt*, *Vrieslandt*; *Adm rael* van der *Zee*: *Heere Viglius* van *Swijchem*, R*idder*, P*resident* van den S creten R*ade*, ende *Philips Nigri*, *Cancelier* van der voorsz *Ordre* van den *Gu den Vlies*, alle de Stucken ende Munimenten, overgelevert by den B*orgerme sters*, *Schepenen*, ende R*aedt* der Stede van *Schoonhoven*, interveniërende va *Jan Adriaensz*, G*overt Evertsz*, *Adriaen Claesz*, ende andere Poorters va *Schoonhoven*, Supplianten ter eenre zijden, ende de *Schout*, *Borgermeesters Schepenen*, ende R*aedt* der Stede van D*ordrecht*, supplieerde ter andere zijden aengaende sekere geschillen ende differenten, tusschen de voorsz Partyen uy staende, roerende het Recht van den Stapel, die van D*ordrecht* voortijd aengewesen; de voorsz Heeren, naer-volgende de submissie op hemluyden ge daen, seggen ende uytspreken als hier naer volght:

I.

TEn eersten, dat de Limiten van die van Schoonhoven, Supplianten, dewelcke in den Vonnisse van den Jare vijfthien hondert seven-en-veertigh, den derden van de maent Decembris, maer hem extendeerden tot Lopijck, ende ter Ameyden, verbreedt sullen worden tot den Do pen van der Capellen, ende Lexmonde t inclusive.

II.

Item, indien yemandt van Schoonhov bevonden ware den Stapel van Dordrec hier naermaels gefraudeert te hebben, b

ve

ven de Breucke dien hy betalen sal, navolgende d'Ordonnantie ende Vonnisse voorsz, sulcken Fraudateur of Bedrieger sal oock by die van Schoonhoven gestraft zijn, andere en exempele.

III.

Item, wat Stapel-Goeden van Westen by die van Schoonhoven gebracht sal zijn, t zy in Schoonhoefssche Schepen, ofte vremde, dat sal moeten Verstapelen, ende alle Rechten, daer toe staende, betalen, sonder nochtans te Verkoopen, Verbodenen, of Volger te nemen.

IV.

Item, de voorsz van Schoonhoven sullen mogen Laden, sonder Verstapelen, een half hondert Zout, Zeeuwsche Mate, in de plaetse van achthalve Mudde, ende wat Zout sy meer Laden, dat sullen sy moeten Verstapelen.

V.

Ende wat betaelt is van contrarie den Vonnisse voorsz gedaen te hebben, in dit stuck van die van Schoonhoven, dat sal betaelt blyven, ende alle Processen daeromme geresen, tusschen Partyen voorsz, zijn te niete gedaen.

VI.

Item, de Supplianten van Schoonhoven sullen oock des Jaers mogen hebben vijftich Vaten Westersche Wijnen, (mits aenspreckende) om daer af tot haren wille te gebruycken; maer indien sy meer brachten, dat sal Stapele moeten houden.

VII.

Aengaende de Teyckenen van 't Vry Goedt, dat die van Schoonhoven sullen mogen voeren sonder te Verstapelen, die sullen sy moeten, op haer-lieder kosten, tot Dordrecht brengen of senden, 't en ware nochtans dat sy consenteren wilden datter een goedt ende eerlijck Persoon te Krimpen, by de voorsz Partyen, gesaemder handt gekoren ende gestelt ware, ten koste van den Supplianten; welcke Persoon schuldigh soude zijn den Eedt te doene die van Dordrecht, van wel ende te rechte de voorsz Teeckenen t'ontfangen, ende de selve tot Dordrecht over te senden.

VIII.

Item, aengaende 't Stapel-Recht ende Breucken, dat die van Dordrecht begeeren te hebben, van alle 't gene dat de Poorters of Inwoonders van Schoonhoven gevoert hebben, sonder tot Dordrecht te Verstapelen, t'sedert de Vonnissen van den achtienden Novembris, vijfthien hondert veertigh, ende den vierden Juny, vijfthien hondert een-en-veertigh sonderlinge, waer van Borgh-tocht gegeven is geweest: Is geseydt ende verklaert, Dat die van Dordrecht wel gefondeert zijn, om 't geheele Stapel-Recht te verhalen van Stapel-goedt, dat Dirck Pietersz in sijn Schip ofte Schuyte, ende Jan van Dam doe ter tijdt toebehoorende, die in 't Jaer vijfthien hondert veertigh aengehaelt was, voorby Dordrecht gevoert heeft, sonder te Verstapelen, maer nochtans sonder Breucke oft Amende.

IX.

Ende voorts, aengaende alle andere Stapel-Rechten, Borgh-tochten ende Breucken, die de voorsz van Schoonhoven mochten schuldigh zijn, oft verbeurt hebben, ten proffijte van die van Dordrecht, tot den derden dagh Decembris, vijfthien hondert seven-en-veertigh, sy sullen eens voor al de voorsz van Dordrecht betalen de somme van ses hondert Carolus guldens, tot twintigh stuyvers, Vlaemsche Munte, den gulden, hemlieden absolverende van 't surplus van den Heessche, dat die van Dordrecht, aengaende dit Artikel, gedaen hebben.

X.

Wel verstaende nochtans, dat de voorsz Vonnissen van de Jaren vijfthien hondert veertigh, vijfthien hondert een-en-veertigh, ende vijfthien hondert seven-en-veertigh, in alle andere hare Poincten ende Artikelen onverbrekelijcken by de voorsz Partyen onderhouden wesen sullen, ende in hare kracht ende vigeur blijven, uytgesondert d'Artikelen, in desen Uytsprake geroert

ende gespecificeert, compenserende de kosten van beyde zijden, in dit different gedaen, om sekere merckelijcke redenen, ons daer toe porrende. Gedaen tot Brussel, onder de voorsz Heeren Handt-teyckenen ende Zegelen, den laetsten dagh van Novembris, vijfthien hondert negen-en-veertigh. Onder de Ploye stondt geschreven, *M. de Bourgoingne*, *Viglius van Swychem*, *P. Nigri.* Ende Bezegelt met drie Zegelen van rooden Wassche, uythangende met dubbele Staerten.

Formulier van de Certificatien van 't Gewas van Schoonhoven.

Formulier der Certificatien van 't Gewas van Schoonhoven.

WY Burgermeesters, Schepenen ende Raedt der Stede van Schoonhoven, Certificeren, dat op huyden date van desen, voor ons gecomen ende gecompareert is, Claes onsen Mede-Poorter, ende heeft by sijnen Eedt vervangen, verstaen te hebben, van Pieter, woonende in de Prochie van N. dat alsulcke Thien Hoedt Haver, die hy van hem gecoft heeft, ende in 't Schip van N. mede onsen Poorter, gelaeden, ende opgescheept sijn, alleenlick gecomen sijn van 't Gewas, onder die Limiten gespecificeert, inde Sententie vande K. Majesteyt, van date den iij. Decembris Anno vijfthien hondert seven-en-veertigh. Ende inder Uytspraecke van date den naest-lesten Novembris, Anno vijfthien hondert negen-en-veertigh geëxtendeert, 't welck Pieter voorsz op sijn Trouwe ende Mannen-waerheyt, Claes onsen Poorter voornoemt, geseyt ende geaffirmeert heeft, sonder dat sijns weetens daer onder gemengelt is eenich Stapel-goet, van boven gecomen, ofte buyten die voorsz Limiten Gewassen, ende dat die Haver voorsz hem affirmant onsen Poorter, ofte sijne Mede-inwoonende Poorters alleene toebehoort, sonder dat yemant anders daer inne paert off deel heeft. Soo waerlick moet hem Godt helpen, ende allen sijnen Heyligen. *In kennisse, &c. Ghedaen te Brussel den xiij. Martii 1549. Onderteykent,*

VIGLIUS. NIGRI.

Accord, nopende 't Ontfanghen van de Teyckenen in de Lecke.

Accord, van 't Ontfangen der Teykenen inde Lecke.

OM costen ende verloeren moeyten te schouwen, die gebueren mochten in 't seynden, oft draeghen tot Dordrecht de Teeckenen van 't Vry Goet, ende oock om geen Tijt, ende Getijden te verliesen van de Scepen, ende 't voorsz Vry Goet, dat de Lecke uuytvaeren sal, naer Rotterdam, der Goude ende elders, sonder verby die Stede van Dordrecht te vaeren; Soo hebben gesamenderhant geconsenteert, Burgermeesters ende Schepenen van Dordrecht: ende Burgermeesters ende Schepenen van Schoonhoven, soo voor hem selven, als uuyten Naem ende voor hemluyden Poorters, dat ten costen van de voorsz van Schoonhoven, Adriaen Iansz, Schoudt in Crimpen, sal last hebben, ende sijnen Eedt ten Heyligen doen, in handen van de Burgermeesters van Dordrecht: van wel ende rechtelick die voorsz Teeckenen gemaeckt, in der formen alst selve geaccordeert is, t'Ontfangen, ende keeren, soo verre alst hem mogelick sal sijn, datter gheen bedrogh off fraude by den Poorters van Schoonhoven gecommitteert sy: ende als hy eenige suspitie hebben sal van fraude, dat hy in 't Schip sal mogen treden ende ondersoucken, off onder 't Vry Goet, eenige Onvry gemengelt soude worden, 't welck die van Schoonhoven sullen moeten lijden, sonder van daer te vertrecken, totter tijt toe die voornoemde Visitatie gesciet sy; boven dien sal oock Sweeren, dat hy de voorsz Teeckenen tot Dordrecht metten eersten Boede schicken sal, in handen van den Burgermeester aldaer, off die hy daer toe Committeren sal, ofte anders soo geringe het doenlick sal sijn: Des sullen die voorsz van Dordrecht, den voorsz Adriaen mogen destitueren, in soo

verre

verre Sy-luyden hem in eenige faulte ofte fraude, in't gundt wes voorsz is te exerceren, sullen bevinden, en sullen alsdan de voorsz van Schoonhoven gehouden wesen, by consent van dien van Dordrecht, eenen anderen eerlicken Persoon te becostigen, tot 't gundt wes voorsz is; die welcke die van Dordrecht sullen gehouden sijn aen te nemen binnen drie daghen naer de presentatie, ten sy dat sy merckelicke cause hebben van die te refuseren. Ende 't selve sal onderhouden worden, soo wanneer die voorsz Adriaen, ofte ander Persoon gelijcke last hebbende, afflijvich worde, afgezeyt sijn sal, oft sijnen dienst opseggen. Actum te Brussel, den xix. dach Aprilis, Anno vijfthien hondert vijftich, naer Paesschen. Onder geteyckent,

VIGLIUS. NIGRI.

Forme van den Eedt voor den Ontfangher van de Teykenen tot Crimpen.

Eed des Ontfangers tot Krimpen, enz.

DAt Sweer ick, dat ick wel ende te rechte Ontfanghen sal, van de Poorters van Schoonhoven, alle alsulcke Teeckenen, als Sy-luyden moeten hebben ende in Crimpen moeten overgeven, om die Lecke uuyt te voeren, eenighe Vrye Goeden, naer Rotterdam, der Goude ende elders, sonder verby Dordrecht te vaeren, Gewasschen ende Gevallen onder die Limiten inder Sententie vande Keyserlicke Majesteyt, gegeven den Derden Decembris, Anno vijfthien hondert seven-en-veertich, ende die Uuytspraeck uuytgesproecken, den naest-lesten Novembris, Anno vijfthien hondert negen-en-veertich geëxpresseert, ende dat Ik die Schepen ende Schuyten, ende die Goeden daer inne wesende, van de voorsz Poorters van Schoonhoven, sal Visiteren, soo wanneer Ick eenige Vermoeden ofte Suspitie mach hebben, datter eenich Onvry Goet, onder 't andere Vry Goet gemengelt mochte wesen; ende oock keeren, voor soo veel my mogelick sal sijn, datter geen bedroch ofte fraude by den Poorters van Schoonhoven gecommitteert en sy, ende dat ick die voorsz Teeckenen soo geringe, alst doenelicken sal wesen, tot Dordrecht sal brenghen ofte seynden, aldaer in handen van den Burgermeester ofte van sijne Gecommiteeerde. [Soo waerlick moet My Godt helpen.]

Sententie, nopende 't Verstapelen van 't Sout, boven 't Half-honderd, de Anno 1551. tegens die van Schoonhoven.

Sententie des Keyzers van 't Verstapelen van 't Sout boven 't Half-honderd.

GEzien in den Secreten Raede des Keyzers, 't Different ende Geschil, geresen op seeckere Supplicatie, aldaer gepresenteert, tusschen de Burgermeesters, Schepenen, ende Raedt der Stede van Schoonhoven, Supplianten ter eenre, ende die Burgermeesters ende Regierders der Stede van Dordrecht, wederleggende die voorsz Supplicatie ende Opposanten ter andere sijden, ter cause, dat die voornoemde van Schoonhoven mainteneerden, ende seyden, dat huere Poorteren mochten voeren ende brengen alle Coopmanschappen, comende uuytten Westen, mits betaelende die Rechten van den Stapel alleenlick, sonder gehouden te wesen te Ontlaeden, Lossen, Vercoopen, off Volger te nemen, gelijck 't zelve begrepen is in 't Derde Article vander Uuytspraecke,

ſpraecke off Laudum, gegeven tuſſchen den voorſz Perthyen, den naeſt-leſter November vijfthien hondert negen-en-veertigh. Ende dat (boven een Halff-hondert Souts, d'welck ſy vryelick mochten laeden, ende tot huere Maelſteden voeren) Hemluyden geoorloft waere noch te voeren, alſoo veele Souts alſt Hemluyden belieffde, mits betaelende 't Recht van den Stapele alleenlick, aengeſien dattet voorſz Sout uuytten Weſten quam: Ende hoewel nyemant Hemluyden hier inne behoorde belet ofte hinder te doen, niet te min de voorſz van Dordrecht hadden gearreſteert 't Schip, toebehoorende Govert Potter, Poorter van Schoonhoven voorſz, willende hem bedwyngen te Verſtapelen, Ontlaeden, Vercoopen, ende alle Rechten betaelen, van al 't Sout dat hy gelaen hadde in ſijn voorſz Schip, comende van Weſten, boven dat Halff-hondert Souts, 't welck hy mochte vryelick tot ſijnder Mael-ſtede voeren, naer inhout van 't xiiij. Article vande Vonniſſe, op 't Stuck van de voorſz Stapele, in den Jare vijfthien hondert een-en-veertigh gegeven: Waer inne ſy Supplianten ſeyden ſeere beſwaert te ſijn; ende dat ſelve te weſen contrarie de voorſz Uuytſpraecke, d'welck anders verſtaen weſende dan ſy verſtaen, ſouden contraryeteyt inhouden, en ſoude oock ſijn tegen de Welvaert ende Vryheyt van de Neringhen ende Coopmanſchappen, Concluderen daerom, dat ſijne Majeſteyt ſoude die voorſz Uuytſpraecke ofte Laudum verclaeren ende interpetreren, voor alſoo veele als 't iij. ende iiij. Articlen van de voorſz Uuytſpraecke aengaet, die de ſwaricheyt in deſe materie maecken: Die voornoemde van Dordrecht ſuſtineren ter contrarie, dattet Sout ſedert 't Beginſel vande Privilegie vande voorſz Stapel, Hemluyden verleent, altijts es geweeſt eene Specie ſubjeĉt der voorſz Stapele, te weeten, Ontladen, Vercocht te ſijn; ende dattet Betaelen moet alle Rechten, gelijck 't ſelve by de voorſz Privilegien, ende den Vonniſſen van den Jaere vijfthien hondert een-en-veertigh notoirlick blijcken mach, waer aff niet verandert en is, dan voor een Halff-hondert alleenlick, 't welck die voorſz Supplianten, ende andere, vryelick mogen voeren naer huere Mael-ſtede, 't ſelve vercoepende metter Cleyner Maeten, bi den Oever, ende niet in 't Gros, mits betaelende alleenlick die Rechten, gelijck verclaert is in 't xiiij. Article van der voorſz Vonniſſe, ſonder dat 't iiij. Article van de voorſz Uuytſpraecke eenighſins daer jegens is repugnerende; gemerckt, dattet woort Verſtapelen, geſtelt in 't ſelve Article, uuyt ſijn eygen nature inhoudt, van te Ontlaeden, Vercoopen, ende Betaelen die Rechten van de Waere, die Verſtapelt wort: Gemerckt oock dat in den Uuytſpraecke eenige Clauſule geinſereert is, te weeten, dat de voorgaende Vonniſſen, vercregen by den voorſz van Dordrecht, aengaende den Stapel in huere cracht ende waerde, in allen hueren Articlen niet verandert ofte geaIltereert ſijnde, by der voorſz Uuytſpraecke blijven ſullen, 't welck in cas ſubjeĉt niet gebuert en is: Daer by gevought, dat 't voorſz iiij. Article van de Uuytſpraecke daer inne niet geinſereert en is, noch geſtelt geweeſt, om te verclaeren hoe 't voorſz Sout ſoude behooren Verſtapelt te weſen, gelijck in ſeeckere

seeckere Gescrifte, overgegeven by den voorsz Supplianten, in handen van den Arbiters, de selve Supplianten versochten 't welck geomitteert was. Maer was alleenlick gestelt om te verclaren, dat inde plaetse van Achtalve Mudden Souts, sy vryelick soude mogen tot huere Mael-stede voeren een Halff-hondert, ende tot geen ander effecte. Boven dien seyden, dat andersins userende van 't voorsz Sout, 't selffde comen soude tot grooten achterdeele in de Thollen van sijne Majesteyt, ende van der Negociatie; Concluderende daeromme dat in den voorsz Article geen duysterheyt en was, ende mits dien, datter geen interpretatie en viel, ende alsoo en waren de Supplianten niet gefondeert in huere versoucken, die voorsz Parthyen by diversche redenen en middelen, begrepen in huere Antwoorde, Replique, Duplijcque, Triplique ende Quadriplicque, persisterende in huere Fijnen ende Conclusien. Gesien oock de Stucken ende Munimenten *hinc inde* overgeleyt, ende geproduceert by den voorsz Perthyen. De Keyser Secht ende Verclaert by desen, dat die voorsz Supplianten niet gefondeert en sijn in huere voornoemde Requeste ende Versouck: Ende dat sy gehouden sijn te Verstapelen, Ontlaeden, Vercoopen, ende Betaelen alle die Rechten van der Stapel van 't Sout, dat sy brenghen sullen boven het Halff-hondert Souts, 't welck Hemluyden gegundt is als boven. Aldus ghedaen ende gewesen in den voorsz Jaere tot Brussel, den vij. dach van Julio, Anno vijfthien hondert een-en-vijftich. V^t. *Onderteyckent*,

De SOETE.

Uytlegginge en Interpretatie, gedaen by Koningh Philips, in den Jare xvc. lxv. nopende den STAPEL.

PHilips, by der gracie *Gods*, *Coninck* van *Castillien*, van *Leon*, van *Aragon*, van *Navarre*, van *Napels*, van *Cicilien*, van *Majorque*, van *Sardaine*, van de *Eylanden Indyen*, ende Vaste Lande van der *Zee Oceane*, *Eerst Hertoge* van *Oostenrijck*, *Hertoge* van *Bourgoingien*, van *Lotrijck*, van *Brabant*, van *Limborch*, van *Luxemborch*, van *Gelre*, ende van *Milanen*, *Grave* van *Habsborch*, van *Vlaenderen*, van *Arthoys*, van *Bourgoingien Pals-grave*, ende van *Henegouwen*, van *Hollant*, van *Zeelant*, van *Namen*, ende van *Zutphen*, *Prince* van *Swaven*, *Marck-grave* des *Heylichs Rijcx*, *Heere* van *Vrieslant*, van *Salins*, van *Mechelen*, van der *Stadt*, *Steden*, ende *Landen* van *Utrecht*, *Over-Yssel*, ende *Groeninghen*, ende *Dominateur* in *Asie*, ende *Afrijcque*. Allen den genen die dese jegenwoordighen sullen sien, *Salut*: Van wegen der Burgermeesteren ende Regierders onser Stede van Dordrecht, es ons vertoont ende te kennen gegeven geweest, hoe dat in den Jaere een-ende-veertich lestleden,

Koning Flips Interpretatie en Confirmatie, nopende de Stapel.

leden, opten vierden dach van Junio, wijlen *Hoogh-loffelicker memorie*, d *Keyser*, onſen Heere ende Vader, geſtatueert ende geordonneert heeft, in 't tweede Artijcle van der Ordonnantie van den Stapel-Recht onſer voorſz Stede dat alle Coop-luyden, comende van Boven, Uuytheemſche, ofte onſ Onderſaten, mit eenige van de Coopmanſchappen, in 't eerſte Artijcle de voorſz Ordonnantie verclaert ende geſpecificeert, in der Rievieren van de Merwede ofte Lecke, varende Nederwaerts, gehouden zullen weſen to Dordrecht voorſz die ſelve Coopmanſchappen te Verſtapelen, te Vercoopen te Verbodemen, ende die Rechten, in de voorſz Ordonnantie verclaert daer aff te Betalen. Achtervolgende welcke Ordonnantie, die voornoemd Toonderen, van dyen tijt aff, hebben hem gereguleert, alzoe zy oock al noch doen, *Executerende* de ſelve by onſe Authoriteyt naer haere forme end inhouden: Maer alſoe notoir es, dat vele, van den genen die uuyt cracht van de voorſz Ordonnantie gehouden zijn mit haere Goeden ter Stapelen t coemen, alle naerſticheyt doen omme de zelve te ontgaene, ſouckende be dectelicke omwegen, ten eynde ſy by den voornoemden Thoonderen niet e ſouden achterhaelt worden: Soe es tot kenniſſe van de ſelve Thoonderen dat eenighe hem beginnen te vervorderen, naer dien dat ſy mit eenige ſpecye van Stapel-goede gecomen zijn in de Rieviere van de Merwede ofte Lecke, t verlaten de voorſz Rivieren ende Stroomen, ende duer andere Binne-watere te nemen hueren cours, duer de Vaert in onſer Stad Utrecht, ende van dae op onſe Stad van Amſterdam, ende andere omleggende Plaetſen, omme va daer te comen duer onſe Stede van der Goude, de Rieviere van der Yſſele aff ende alſoe Nederwaerts te coemen naer onſe Landen van Brabant, Vlaenderen ende andere, *Frauderende* mit ſulcke *ſiniſtre practiquen*, onſe voorſz Stede va Dordrecht, van haer Oude, ende altijts gecontinueerde Stapel-Recht, ne mende Fondament op het thienſte Article van der voorſz Ordonnantie, duc dien dat in 't ſelve geſeyt es, Dat die Goeden, coemende uuyt den Noorden als van onſe voorſz Stede van Amſterdam, ende daer omtrent, duer onſ voorſz Stede van der Goude, in de Riviere van de Yſſel Nederwaerts paſſe rende, en ſullen niet gehouden weſen te Dordrecht voorſz aen te Vaeren noch aldaer te Verſtapelen, uuytgenomen Cant-hout, Crom-hout, end Eycken Plancken, die gehouden ſullen weſen, tot Dordrecht voorſz, Ver cocht, Verbodempt, ende Verſtapelt te worden, gelijck anderen Stapel Goeden. Ende al iſt ſoo dat de voornoemde Thoonderen wel ſouden verhope te mogen *ſuſtineren* (oyck in *Juditio Contradictorio*) dat d'intentie ende mee ninge van de voorſz *Keyſerlicke Majeſteyt* nyet en is geweeſt, door 't voorſ thienſte Article van der Ordonnantie, te bevryen ende ontlaſten van der *ſub-jectie* van den Stapel-Rechte onſer voorſz Stede van Dordrecht, andere Goe-den, dan die geene die uuyten Noorden, als van Amſterdam voorſz, end daer omtrent comende zijn, ſonder Fraude, ende niet die gheene die eens ge-comen zijnde in der Rivieren van der Merwede ofte Lecke, om Nederwaert

te Vae-

e Vaeren, souden verlaten die voorsz Stroomen, ende Vaeren naer onse voorsz Stad van Amsterdam, ofte daer omtrent, om alsoe te coemen in de Rieviere van der Yssele; ende overmits die Vrydomme ende Exemptie van de Yssel voorsz *consequentelick* Nederwaert te Vaeren, sonder tot Dordrecht voorsz ter Stapel te coeme, contrarie 't voorsz Tweede Artickel, alsoe 't selve directelicken wesen soude in fraude van de voorsz Ordonnantie, ende *Illusoir* maecken soude 't geheele Stapel-Recht, ende die Previlegien van de voorsz Thoonders, mitsgaders onse Thollen van Gorchum ende Schoonhoven, contrarie onse meeninghen ende intentie, ende oyck alle Ordonnantie van onse Thollen, by den welcken *geinterdiceert* word gelijcke omweghen te soucken, ende die gemeene Stroomen te verlaten: Nochtans om nyet te verwachten datter hier duere meerder *inconvenienten* souden moghen comen; ende regulerende hem die voorsz Thoonders nae inhouden van 't leste Article der voorsz Ordonnantie van den Stapel-Rechte, daer inne de voorsz K. *Majesteyt* gereserveert heeft aen Hem, ende aen sijne *Majesteyts* Naecomelinghen, Graven van Hollant, *d'Interpretatie* ende verclaringe van de duysternissen die namaels souden moegen gebueren; soe hebben die voorsz Thoonderen ons zeer ootmoedelicken gebeden, dat ons soude believen hem te verleenen goedertieren *Interpretatie* op de voorsz swaricheyt ende difficulteyt: Verclarende dat achtervolgende 't voorsz Tweede Article der voorsz Ordonnantie, alle Coop-luyden, comende van boven, Uuytheemsche, ofte onse Ondersaten, mit eenige van de Coopmanschappen, in 't Eerste Article gespecificeert, in der Rivieren van de Merwede ofte Lecke Nederwaerts varende, nyet en sullen moegen, in *prejuditie* van den Stapel-Rechte onser voorsz Stede van Dordrecht, naer onse voornoemde Stede van Amsterdam ofte elders, Noordwaerts vaeren, noch verlaten de voorsz Stroomen, om, door alsulcke *indirecte* middelen, te commen genieten *d'Exemtie* van de voorsz Riviere van der Yssele, in 't voorsz Thienste Article begrepen: Ende ordonnerende onsen lieven getrouwen, den *President*, ende Luyden van onsen Grooten Raede, ende Provincialen Raede van Hollant, hem te reguleren, des versocht zijnde, naer *d'Interpretatie* voorsz, in allen schijn, oft die in de voorsz Ordonnantie *geincorporeert*, ende begrepen waere, &c. Soe est, dat Wy de zaecke voorsz overgemerct, geneigen wesende totte Bede van de voorsz Supplianten, ende *Interpreterende* de voorsz Ordonnantie, *Hebben Geordonneert, ende Ordonneren by desen, Dat achtervolgende 't voorsz Tweede Article der voorsz Ordonnantie, allen Coop-luyden, comende van Boven, Uuytheemsche, ofte onse Ondersaeten, mit eenige van de Coopmanschappen, in 't Eerste Artickel gespecificeert, in de Riviere van de Merwede ofte Lecke, Nederwaerts varende, nyet sullen moeghen in fraude ende prejuditie van den Stapel-Rechte, onse voorsz Stede van Dordrecht competerende, verlaten de voorsz Stroomen, ende trecken naer onse Stede van Amsterdam, ofte andere Plaetsen daer omtrent gelegen*, omme door alsulcke *indirecte* middelen te coemen genieten *d'Exemtien* van de voorsz Riviere van der Yssele, in 't voorsz x. Article

begrepen; maer sullen, des nyet tegenstaende, de selve Goeden gehouden wesen, te Dordrecht voorsz, all evenwel te Verstapelen, Verbodemen, Vercoopen, ende 't Recht, daer toe staende, te betaelen. Ontbieden daeromme, ende bevelen onsen lieven getrouwen, den Hoofde, *President*, ende Luyden van onsen Secreten Raeden, den voornoemden *Presidenten* ende Luyden van onsen Grooten Raede, ende Provincialen Raede in Hollant, dat sy, des versocht zijnde, hem reguleren naer dese onse *Interpretatie*, in allen schijn, oft die in de voorsz Ordonnantie *geincorporeert* ende *geexpresseert* waere, ende van de selve *Interpretatie* ende Ordonnantie doen, laten, ende gedoogen, den voornoemden *Supplianten* rustelick ende vredelick genieten ende gebruycken, sonder hem te doene, ofte laten geschien eenich hinder, letsel, off moyenisse ter contrarien: want ons alsoe gelieft. Des t'oirconden, soe hebben Wy onsen Zegel hyer aen doen hangen. Gegeven in onse Stad van Brussel, den vijfden dach in November, in 't Jaer ons Heeren xvc. lxv. Van onsen Rijcken, te weten van Spaingien, Cicilien, &c. Thienste, ende van Napels, Twaelfste. *Opte Plijcke stond gescreven*, By den Coninck, in zijnen Raede: *Ende was geteyckent*, VLIERDEN. Hebbende onder uythangende een groot Zegel in Rooden Wassche.

Besluyt en Resolutie van de *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland*, waar by het *Hof* van *Holland* werd *geauctoriseerd*, tot het verleenen van *Exëcutorie* op de Sententie van den STAPELE.

Besluyt der Staten van Holland, tottet verleenen van Executorie, enz.

OP 't point van de Beschrijvinge aen de Eedelen ende Steden van Hollant ende West-Vriesland gedaen, nopende de Clachten van den Schout, Burgermeesteren, Schepenen ende Raiden der Stad Dordrecht, van dat de Sententie by hemluyden van *Keyzer Kaerle*, in den Jaere xvc. een-en-veertich, op 't stuck van den Stapele vercregen, daer op voor de jegenwoordige Oorloghen alle Jaers, op haer verzouck by den Secreten Raide, op den naeme van den Prince deser Landen, plach verleent te worden *Exëcutorie*, ende in crachte van dien *ge-executeert*, hemluyden duer de veranderinge van den Staet van den Lande, mits den Oorloge blijft *Infructueus*, is naer rijpe *diliberatie*, ende verstaen zijnde het *different*, dat ter oorzaecke van de *Exëcutie* van de voorsz Sententie, tusschen de Steden van Dordrecht ende Amsterdam uuytstaende; by den Eedelen, ende andere Steden eendrachtelick verstaen ende *geresolveert*, dat omme alle Eenicheyt ende goede *Correspondentie* onder den Leeden ende Steden van Hollant te houden, ende eenen yegelijck in zijne Privilegie ende Gerechticheden, mitsgaders de wettelijcke *Defentie* te *conserveren*: *Het Hof*

Provin

Provinciael van Holland, *Zeeland*, *ende Vriesland*, *by provisie*, *ende tot anders by gemeene advijs van de Eedelen ende Steden in de voorsz zaecke sal wesen geordonneert*, *op den Name ende van wegen de Hooge Overicheyt van Holland*, *op de voorsz Sententie sal mogen verleenen gelijcke Exëcutorie*, *als voor den Oorloge*, *van wegen den Grave van Holland*, *by den Secreten Raed plachte gedaen te worden*. Welcke *Exëcutorie* oock *ge-effectueert* sal mogen worden by de *Exëcuteurs* van den voorsz *Hove*, sulcks als by den Deurwaerders oft Sergeanten van Wapenen, van de *Princen* deser Landen plach te geschieden: Welverstaende, dat de ghene die hem by de selve sullen vinden beswaert, van haere beswaernisse hem aen 't voorsz *Hoff* sullen moegen *addresseren*, ende beclagen, gelijck als zy voor den Oirloge aen den Secreten Raede hebben mogen doen. Ende sal 't selfde *Hoff*, op de clachten ende *questien*, die daer op soude mogen rijsen, met gelijcke *authoriteyt procederen*, als by den Secreten Raed plach te geschieden; daer toe de Eedelen en de Steden, des versocht zijnde, hare *authoriteyt* sullen gebruycken, sulcxs als den *Prince* van desen Lande voor den Oorloge soude hebben gedaen. Ghedaen in den Haghe, onder 't Zegel van de *Staten* voornoemt, hier op gedruct den xxvij. January, vijfthien hondert acht-en-tachtich. Onder stond gescreven, Ter Ordonnantie van de Staten: *Ende was ondertey- gent*, C. de RECHTERE. Hebbende, onder uythangende, een groot Zegel in Rooden Wassche.

Panding-Brief, of *Exëcutoriael*, by het *Hoff Provinciael* van *Holland*, opte voorgaende Resolutie verleent.

MAuritz, geboren *Prince* van *Oraengen*, *Grave* van *Nassau*, *Catzenelleboge*, *Vianden*, *Dietz*, *&c.* *Marquis* van der *Veere* en *Vlissingen*, *Heere* van *S. Vijt*, *Daesborch*, de *Stad Grave*, ende van den *Lande* van *Cuyck*, *&c.* *Gouverneur*, *Capiteyn Generael* ende *Admirael*, mitsgaders die *President* ende *Raide* over *Holland*, *Zeeland*, ende *Vriesland*, den Eersten gesworen *Exploictier* hier op versocht; Alsoe Burgemeesteren, Schepenen, ende Raide der Stede van Dordrecht, soe voor hem selven, als in den Naem van de Poorteren ende Inwoonders der selver Stede, ons te kennen gegeven hebben, hoe dat *Hoogl. Memorie* de *Keyzerlijcke Majesteyt Carolus Quintus*, stellende Ordre op 't Recht van den Stapele, de voorsz Stede competerende, vermogens de Sententie onlancx te voren in sijne *Majesteyts* Secreten Raede gewesen, in den Jaere xvc, xlj. gemaect heeft seeckere Ordonnantie, nae den welcken een yegelicken gehouden soude zijn hem selven te reguleren: Ende onder anderen mede in 't stuck van de Rijnsche Wijnen, die binnen Holland vertierd ende Gesleten souden

Execut0-riaal, verleend by den Gouverneur, President, en de Raden van Holland, Zeeland en Vriesland.

fouden worden. Op welcke Sententie ende Ordonnantie de *Suppliantem* nae date van dien, ende totten aenvanck deser Oorloge altijts vercregen hebben letteren *Exëcutoriael*, in *forma*, ende hebben uuyt crachte van dien, de voorsz Sententie ende Ordonnantie realijcken gedaen *Exëcuteren*, voor soe veel als noot was tegens veel ende diversche Coop-luyden, ende andere, zoe Uuytheemsche als Ondersaeten van de voorsz Landen, die syluyden bevonden wederstandich ende onwillich te zijn in 't onderhouden van de voorsz Sententie ende Ordonnantie, beroerende soe 't poinct van de voorsz Wijnen, als andere Coopmanschappen, Stapel-Goeden wesende, ende alsoe die leste Brieven *Exëcutoriael*, vercregen in den Jaere xvc. lxxj., deur 't verloop van de tijden crachteloos geworden, ende de *Supplianten* van vordere Contraventien beducht waeren, soe hadden sy-luyden in den Jaere lxxxiiij., van desen *Hove* gesien hebbende de voorsz Sententien, Ordonnantien, ende voorgaende *Exëcutorialen*, vercregen gelijcke lettren *Executoriael*, als by den *Coninck* in sijnen Secreten Raede plach verleent te worden, ende de *Supplianten* pogende uuyt crachte van dien binnen Amsterdam, tegens de *Contraventeurs* van de voorsz Sententie ende Ordonnantie te *Procederen* by *Executie*, volgende de selve lettren *Executoriael*, hadden den Burgemeesters ende Regeerders van Amsterdam belieft hem te *constitueren*, *Appellanten*, van de *Concessie* van de selve *Executoriael*, ende van 't gunt daer uuyt gesproten ende gevolcht was ende hadde huere Grieven onder den *Hove* gelevert, dan en hebben die niet vervolcht, in voughen dat op den selve niet *gedisponeert* en is; middelre-tijt hebben de *Supplianten* de raede geworden, van de *Concessie* ende *expeditie* van de voorsz *Executoriale*, by den voorsz *Hove extraordinaria potestate* verleent, ende van 't gunt uuyt crachte van dien gedaen was te wijcken, ende te *renuncieren*, naerder blijckende by de *Acte* dieshalven in de greffie gepasseert, ende die Procureur van de voorsz Burgermeesters ende Regeerders van Amsterdam *geinsinueert*. 't Is nu soe, dat 't voorsz *Hoff*, onlancx geleden, by den *Heeren Staten geauctoriseert* es, omme opten Naem ende van weghen die *Hooge Overicheyt* van Hollant, op de voorsz Sententie te moegen verleenen gelijcke *Executorie* als voor den Oirloghe, van wege de *Grave* van Hollant, by den Secreten Raede plach gedaen te worden, met Ordonnantie, dat de selve *Executorie* oock *ge-effectueert* soude werden by de *Executeurs* van den zelven *Hove* sulcx als by den Deurwaerders oft Sergeanten van Wapenen, van den *Prince* deser Landen plach te geschieden: Welverstaende, dat die ghene die hem by de selve *executie* soude bevinden beswaert, van haere beswaernisse hun aen 't voorsz *Hoff* soude mogen addresseren ende beclagen, gelijck als zyluyden voor den Oorloge aen den Secreten Raede hebben mogen doen; ende dat selve *Hoff*, op de clachten ende questien, die daer op zouden moegen rijsen, met gelijcke *autoriteyt* soude *Procederen*, als by den Secreten Raede plach te geschieden; ende dat die *Staten* van Hollant, des versocht zijnde, haer *authoriteyt* daer toe oock souden gebruycken, sulcxs als de *Prince* van desen Landen voor den Oirloge

loge soude hebben gedaen, als claerlicken bleeck by de voorsz *Acte* van *Authorisatie* ende Ordonnantie, by de *Heeren Staten* daer van *gedepescheert*. Ende alsoe die van Dordrecht alle Lasten van den Oirloge, nessens d'andere heure Bontgenoten helpen dragen, ende deur het sluyten van de Rievieren ende Stroomen, ende andersints, meer beschadicht zijn dan eenige andere Steden: Ende mits dien redelick ende billick is, dat zy soe wel als andere *Geconserveert* ende *Gemainteneert* werden in heuren Rechten ende Privilegien, by de Sententie van de *Keyzerlicke Majesteyt* geconfirmeert, zulcx zy *geconfirmeert* ende *gemainteneert* werden onder den *Prince*, *Souverain* van desen Landen, jae onder den *Hertoghe* van *Alve* selven, alsoe zy *Supplianten* zeggen: Verzouckende dienvolgende gelijcke *Executorie*: Soe ist, dat Wy, als *specialicken* tot desen, by *Acte* van de *Staten* van Hollant, gedateert den xxvij. January voorleden, by *provisie geauthoriseert*, U ontbieden ende bevelen, daer toe *Committerende* mits desen, dat ghy van wegen der *Hooger Overicheyt*, ten verzoucke van de voorsz *Supplianten*, stelt tot behoorlicke *Executie* de voorsz Sententie ende Ordonnantie, op 't stuck van den Stapel-Rechte der Stede van Dordrecht, by aentastinge ende *Confiscatie* van de Rinsche Wijnen, ende andere *Stapelgoeden* daer inne begrepen, mitsgaders by *Executie* van *Peene*, op den Coopluyden van de Wijnen, ende andere Stapel-goeden, die men van nu voortaen in Holland, West-Vriesland, Waterland, Amsterland, en de omleggende Steden ende Quartieren voeren ende bringhen sal, sonder te Dordrecht Verstapelt te hebbene, nae vermoegen van de voorsz Sententie ende Ordonnantie van den vierden Juny een-en-veertich, alles realijck, ende by feyten, niet tegenstaende *Oppositie* ofte *Appellatie* gedaen ofte te doene, ende zonder *prejuditie* van dien, des te doene met dieser aencleeft, geven Wy U volcomen Macht, *Authoriteyt*, ende zonderlinge Bevel, by desen ontbieden ende bevelen alle onsen Rechteren, Officieren ende Ondersaten, dat sy U 't zelve doende ernstelicke verstaen ende obedieren. Ghegeven in den Haghe, onder 't Zegel van Justitien hyer aen gehangen, den ses-en-twintichsten February, Anno vijfthien hondert acht-en-tachtich.

Onder stont,

By mijne Heeren den Gouverneur, President ende Raeden over Holland, Zeeland, ende Vriesland.

Onderteeckent,

HANNEMAN.

Ende Bezegelt met des voornoemden Zegele, in Roeden Wassche uuythangende.

Noch eenige

HAND-VESTEN,

Aangaande den STAPEL.

1346. **Handveſt, dat geen Coggen uytter Zee komende, ten Briel mogen Verkopen en Ontladen: Dat men geen Zout ten Briel en mag Voeren, ten zy eerſt te Dordrecht Opgekomen, aldaar Verkoft en Vermeten.**

Margriet, dat geen Coggen uytter Zee komende, ten Briel mogen Ontladen: Dat men geen Zout aldaar en Voere, ten zy te Dordrecht Verkoft en Vermeten.

ICk Margariet, by der genaede Gods Keyſerinne van Roomen, Doen condt, en laet U weten onſen Rentmeeſter van Zuydt-Hollandt, die nu es, off ter tijt Rentmeeſter aldaer weſen ſal; want wy verſtaen hebben ter waerheyt, dat zommige Coggen die uytter Zee coemen, dat zy Vercoopen ende Ontlaeden ten Briel, dat zeer uuyterlijck tegens dat Recht gaet van onſer Stede van Dordrecht, dat onſe Voorvaders, ende Wy, onſer liever Stede van Dordrecht gegeven hebben, om meenigen trouwen Dienſt, die ſy Ons ende onſen Ouderen dickwils gedaen hebben, ende Ons noch doen moegen, ende onſen Naecoemelingen, en altoes bereyt zijn te doen, en zoe willen Wy dattet hem immers gehouden ſy.

Voort zoe gebieden Wy, en ontbieden ſeer naerſtelijcken allen onſen Tollenaers, dat ghy hem beveelt van onſent wegen, dat zy niemant geen Zout laten Voeren ten Briel, het en ſy eerſt op gecoemen tot Dordrecht, en aldaer Vercoft ende Vermeeten.

Voort gebieden Wy, dat ghy dit alſoe bewaert, dat oock gheen Zout gevoert, noch geladen en wert in gheenne Coggen, die ten Briel Ontlaeden en Vercoſt hebben; en dit ſoe en laet in gheenne manieren, alſoe lieff als Wy u zijn; alle dinghen ſonder arch off liſt. Gegeven te Sinte Geertrudenberge, des Maendages na Sinte Bartholomeus dagh, in 't Jaer ons Heeren duyſent drie hondert zes ende veertigh.

Hantveſt, van den Stapel van alle Goede. 1350.

IC *Margriet*, *Graevinne* van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Vrouwe van Vrieſland: Doen cond allen Luden, Dat Wy om meenighen trouwen Dienſt, die Onſe Goede Luden van onſe Stede van Dordrecht, Ons ende onſen Voorvaderen tot meenighen ſtonden gedaen hebben, ende Ons, ende onſen Nacomelingen noch doen zullen; overmits Jonſte ende liefde die Wii tot hemwaerts hebben, wel beraden ende voorſien gegeven hebben, ende gheven voor Ons, ende voor onſen Nacomelingen, Graven van Hollant, onſen Goeden Luden, ghemeenlic van onſer Stede van Dordrecht, die nu zijn, ende namaels weſen zullen, Hem ende huere Naecomelinghen, eweliken dürende, als hier na beſcreven ſtaet: te weeten, Dat alle Goed, dat den Rijn, die Maze, die Waele, die Yſſele, die Lecke, en die Merwede neder comen ſal. of opwaerts varen wil, van waenen dattet comt, of wien dattet toebehoort, binnen onſer Stede van Dordrecht comen ſal, ende rechten Stapel aldaer houden, als Coeren ende Zout, ende dat ſal men aldaer Vercoopen, ende Vermeten op eenen anderen Bodem, ſonder arch of liſt, ende voort alle ander Goet, datten Stapel toebehoert, deſgelijcx: wtgheſeit onſen Goeden Luden van Middelborch, ende van onſer Stede van Ziericzee, die zullen met haerder volre Laſt opwaerts varen, ter hoochſter Marct, met Zout, dats te Coelne of te Venle, ende weder nederwaerts met Coerne of met anderen Goede, daer ſi willen, ende deſgheliicx zullen doen onſe Goede Luden van onſe Stede van Dordrecht voorſz, ende waer dat zaecke, dat iemant met ſine Goede voerbi onſe Stede voere, ende zijn Stapel-Recht aldaer niet en hilde, als voorſz ſtaet: Soe conſenteren Wii, en gheoerloven onſen Goede Luden van onſer Stede van Dordrecht, ſo wes dat ſy daer toe doen zullen, dat ſellen wy hem volſtaen en gheſtade houden, ghelijc of wyt ſelver ghedaen hadden: Ende om dat wi willen dat alle deſe pointen ende voorwaerden, onſen Goeden Luden van onſer Stede van Dordrecht voornoemt, die nu zijn of namaels weſen zullen, van Ons, en van onſen Nacomelingen vaſt ende geſtade gehouden worde, tot eeuwigen daegen, ſoe hebben Wy hem deſen Brief open Bezegelt met onſen wthangende Zegel: Ende die hier over waren onſe trouwe Ridderen, Heer *Jan* van *Pollanen*, Heere van der Lecke; Heer *Diedericvan Breederoeden*, Heer van Voshole; Heer *Aerent*, Heer van Bruningen; Heer *Herbaren* van *Ryede*, Heere van Peindrecht; Heer *Philips* van *Pol*; Heer *Herbaren* van den *Binchorſt*; Heer *Jan* van *Drongelen*, Heere van Meeuwen, Ridderen, ende *Jan*, Heere van Haemſtede, Knape.

Margriet van den Stapel van alle Goede.

Voort om die meerder zekerheit ende veſteniſſe, ſoe hebben Wy gebeden Heeren *Lodewijc* van *Romen*, *Merc-grave* te *Brandenborch*, *Palens grave* van den

den *Rijn*, ende *Hertoge* van *Beyeren*, Onsen Lieven Outsten Erf-zone, dat h alle dese voorsz Pointen ende Voorwaerden, onsen Goeden Luden van onse Stede van Dordrecht voorsz, vast ende ghestade ghelove te houden, voe hem ende voor zijnen Nacomelingen, ende dat hi desen Brief met Ons Besegelen wille.

Ende Wy *Lodewijck* voorsz, om beden wil onser Liever Vrouwen ende Moeder voorsz, hebben gheloeft ende gheloven voor Ons en voor onsen Nacomelingen, onsen Lieven ende ghetrouwen Vrienden, den Goeden Luden van onser Stede van Dordrecht voorsz, alle Pointen ende Voorwaerden voorsz vast ende ghestade te houden, ende hem daer in te helpen tegens eenen ygheliken, die hem daer in hinderen, letten ofte veronrechten wilden. Ende des tot eenen oirconden, soe hebben Wy met onser Liever Vrouwe ende Moeder, de Graefinne voorsz, desen jeghenwoerdighe Brief open Besegelt, met onsen Zeghele. Ghegeven te Dordrecht, op Sinte Gheertruden dach, die doen was den Zeventiensten dach in Maerte, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. L.

1355. Belastinge aen die van Dordrecht, roerende den STAPEL.

Hertoge Willems Belastinge, aan die van Dordrecht, roerende den Stapel.

HErtoghe *Willem* van *Beyeren*, Grave van Hollant, van Zeelant, Heere van Vrieslant, ende Verbeyder der Graefscappe van Henegouwen; Ontbieden naerstelicken onsen Lieven ende Ghetrouwen Scout, Scepenen ende Raden, onser Stede van Dordrecht, dat ghi condight openbaerlicken. Ende ghebiet van onsen wegen, dat niemand, wie hi sy, opwaert en vare voerby onse Stede van Dordrecht mit Soute, hi en heeft aldaer Verstapelt, Vercocht ende Vermeten, als recht is: wtgeseyt onsen Vryen Steden van onsen Lande, die 't ons claerlicken betoghen moghen, dat zy recht daer toe hebben, die moghen voerby varen met hoere volre Last ter hoechster Marct, te Coelen of te Venloe, ende warachtich betoech van daen brenghen, onsen Rentmeester van Zuyt-Hollant oft onzen Tollenaeren, dat zy hoere Soute Vercocht hebben rechtelijck ende redelijck ter hoechster Merćte, als voorsz is. Voert allrehande knapen, die men heet Potyaers, die moghen voerbi Varen met eenen vierendeel Souts, oft daer beneden, ende dat Vercoepen als zede ende ghewoente is. Ende waer yemant die dit niet houden en wilde, soo wes ghi daer toe doet; dat trecken Wi aen Ons, ende sullen U volstaen: Behouden Ons ende onser Vryen Steden hoers Rechts, ende onsen Ouderen Hantvesten, ende der Onsen. Ende omme dat Wy dit wel willen hebben gehouden, zoe hebben Wy desen onsen openen Brieff Bezegeld. Ghegeven in den Haghe, op Sinte Peter ende Pauwels avont, in den Jare ons Heeren Duysent drie hondert vijf ende vijftigh.

Hant-

Hantveſt vanden Stapel, roerende de Steden Middelburch en Zierickzee. 1379.

Aelbert van den Stapel, rakende Middelburg en Zierickzee.

AElbrecht, by Godts genaeden Pals-grave by den Rijn, Hertoge in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, en Heere van Vrieſlant; Doen cond allen Luden: Dat Wy van alſulcken geſchil, ende twy, alſſe geweeſt heeft tuſſchen onſe Lieven ende Getrouwen Steden, alſe der Stede van Dordrecht aen die een zijde, ende der Stede van Zierickzee aen die ander zyde, roerende van de Stapel-Rechten, die onſe Stede van Dordrecht meynde te hebben, met rechte alſoe hem dochte, nae Brieven die ſy daer off hebben van onſen lieven Broedere Hertoge *Willem*, ende nae Ouden Haercoenen die ſy ons thoenden, tot welcken Stapel-Rechte onze Stede van Zierickzee hoer vermat, dat zy daer toe nyet verbonden en waeren, nae Ouder Kueren, Hantveſten ende Poinćten, die ſy ons daer toe toechden, alſoe als dat ſy des voor Ons, ende onſen Raede gecoemen waeren, om recht, redenen ende goet beſcheyt daer off te hebben, Soe hebben Wy by Raede ons Hoegen Raeds van Henegouwen, van Hollant ende van Zeelant, die Wy daer toe te Raede hadden, ende die alle met Ons, en Wy met hem des eendrachtich waeren, *Onſe ſeggen geſeyt nae den beſten Rechte ende redenen, dat onſe Stede van Zierickzee van dien Stapel-Rechte nyet belaſt noch becommert en ſal weſen, tot geender tijt toecomende: maer ſullen mit huere Coopmanſcappe vryelijck vaeren, ende keeren, gelijckerwijs dat ſy voortijts plagen te doene.* Ende want hier alrehande arreſteringen van Luyden, Scepen ende Goeden om geweeſt heeft. Soe es ons ſeggen, ende geſceyt omme Rechte, Ruſte, ende minnelicheyt onder onſen Stede voorſz te maecken, dat elck van hem quyte ſchelden ſal, los, en vry alle Luyden, Schepen ende Goet, die elck opten anderen gearreſteert hebben, om deze saecke wille, ſonder yet daer aff te heeſſchen off te nemen, ende andere koſt, teringhe ende ſcaede, die ſy aen beyde zijden daer omme geleden hebben, ſeggen Wy, aen beyde ſijden quijt; en willen dat zy dat aen beyde zijden lijden, omme die lieve van Ons: voort omme te verhueden Diſcoert, die van onſe *Stede van Middelburch roeren mochte van den ſelven Stapel-Rechte.* Want ons wel cond is, dat ſy die ſelve Poinćten ende Recht hebben, gelijck onſe Stede van Zierickzee. *Soe is onſe ſeggen, ende willen, dat onſe Poorteren van Middelburch vry vaeren ſullen in allen Rechte, alſoe van onſe Stede van Zierickzee voorſeyt is.* In oirconde deſen Brief Bezegelt met onſen Zegel: Gheſeyt ende gedaen in den Haeghe, des Dincxdaechs nae Derthien dach, in 't Jaer ons Heren Duſent Drie hondert Negen ende tſeventich. Aldus ondergeſcreven: *Juſſu Domini Ducis Alberti, Præſentibus Comite Bleſen. D. de Moreanes, D. de Gommengh; D. de Montingi, & D. Ægidio de Stanſſz. Conſilii Hannoniæ; D. de Brederoede; D. de Lecke & Breda; D. Burchg. Leidenſi; D. de Aſperen; D. de Zevenberghen;*

berghen; D. Gijselberto de Nieuwenrode; D. Geth. de Poel-geest, M. & Decan Sanctæ Mariæ Hagensis, Consilii Hollandiæ. Item, D. de Veer, D. de Sinte Martinsdijcke; D. Raesoen de Borsalea; D. W. Vriese; D. de Oost-eynde, M. & Reyngh Willemani Consilii Zeelandiæ. Geteykent, *D. Præpositus Monsensis G. Pottre.*

1299. # Handvest van Ian, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, en Here van Vriesland, nopende Vry Geleyde.

Grave Jan, van Vry Geleyde.

WY Jan, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heer van Vryeslant; maecken cond allen Luyden, dat Wy Vry Geleyde ende vast, hebben gegeven, ende gheven mits desen tegenwoerdighe Bryeff, allen Coopmannen, zijn zy van Engeland, zijn zy van Brabant, zijn zy van Vlaenderen, zijn zy van Duytsche Landen, off uuyt wat Landen oft uuyt wat Stede dat zy zijn, allen onsen Land doer, tot onser Poirteren van Dordrecht te comen, ende Coepmanschappe aldaer te hantieren, te doen, te coepen, ende te vercoepen, ende daer te Marren, ende weder te keeren sonder letten van yemande, in allen onsen Lande woenende, uuytgenomen die berucht sijn van Raide, off van Vangenisse, off van der doot ons lyeffs Neven Heeren *Floris*, die wijle Grave was van Hollant, van Zeelant, ende Heer van Vrieslant, daer God die zyele off hebben moet. Ende waer dat zaecke dat Wy dit Geleyde yemande woude breecken, dat zouden Wy een Maent te voeren laeten weten, alzoe dat hy daer en binnen zijn Lijff en zijn Goet zeecker zoude moegen brenghen, ende voeren daer hy wilde uuyten Lande. Ende dit Geleyde geloven Wy vaste ende gestade te houden allen Coopmannen, uuytgenomen den genen die vooren uuytgenomen zijn, ende dat nyet te breecken, om geenen twist off Oirloge, dat geresen is, off rijsen mochte tusschen Ons aen die een sijde, ende der Coopmannen Heeren aen die ander sijde, die onse Poorteren van Dordrecht zoecken zullen omme huere Coemanschap. In oirconden desen Bryeff Bezegelt mit onsen Zegel. Gegeven in 't Jaer ons Heeren Duysent CC. XCIX. des Vrydaechs nae Dorthyen dach.

1303. # Handveste van Verweesde Kinderen, enz.

Grave Jan, van de Weezen.

WY Jan, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heer van Vryeslant, maecken cond allen Luyden, die desen Bryeff zullen

len sien off hoeren lesen; dat Wy aengesien hebben nutschap ende oirbaer onser lyever Poirteren van Dordrecht, ende hebben over een gedragen by Raide ons Raids, mit Scepenen ende mitten Raide onser Stede ende Poirteren voorseyt, dat Wy gelegget hebben, ende leggen sulcke Rechten als hyer nae geschreven staen, blyvende bynnen onsen Poirte van Dordrecht voernoemt. In den eersten, dat gheen Verweeset Kind off Verweesde Kynderen huer dage mogen hebben, noch Mondich mogen wesen voor zy vijftien Jaren Oudt zijn, ende dan soe zijn zy Mundich, ende hebben haer dagen. Ende dat gheen Voecht van Onmundighe Kinderen, off die Verweeset zijn van Vaeder off van Moeder, zijn hant slaen en zal aen die Kinderen Goet, noch dat gebruycken, op tye boete van x. Pont, alsoe dicke alser den Rechter ende Scepenen croeninge off quame, het en waer dat hy alder-eerst den Kinde off den Kinderen huer Goet verzeeckert hadde, alsoe Scepenen redelijck dochte ende moegelijck. Ende die Voecht sal die voorsz Kinderen doen houden, na hueren betamen, op dat zy'er toe geghuet zijn: ende daer off zal hy alsoe veel hebben, als hem Scepenen toegeschiert hebben. Ende hebben zy meer Güets off Renten dan die Schieringe dragen mach, die zal hy hem voirwaerts keren ende uuyte reycken, als zy tot haeren daeghen coemen, ende dat te verzeeckeren gelijcke anders haere Goede. Ende wairt dat enich Voicht enich Verweest Kynt off Verweesde Kinderen onnutte waer, dan die Scepenen dochte by aenbrenghen der Vrienden, zoe zoude die Scepenen, metten recht, den voirgenoemde Weesen eenen anderen Voicht setten, die hem dochte dat hem nutte ende oirbaerlick waere. Ende waer daer yemant die enich Verweest Kint, ofte Verweesde Kinderen houden woude om nyet, ende haer Guet voirwaerts keeren, ende dat verzekeren wilde, alsoe Scepenen redelick dochte, die zoude dat Kint ofte Kinderen Vermonden; ende wyl dese de Voicht Vermonden ende houden, zoe zal hy doen desgelijcke. Ende zoe wat scaede die Verweesde Kinderen tot noch toe geleeden hebben, die blive alzoe. Voert zijn Wy over een gedragen metten Scepenen, ende mitten Raide van onsen Poirten voirnoemt, dat Wy geleyt hebben ende leggen een Recht, blyvende bynnen onse Poerte van Dordrecht. Soe wat Man die Scult vergiede enen anderen voir Scepenen, dat hy hem dat verzekert aen zulcke guede, als hy dan te tyden heeft ofte naemaels hebben zal, ende aen hem zelven: ende dat hem daer aen hinderen en zal noch en mach, in geenrehande Coep noch Wil-coere, dyem hynder daer nae up maecken mochte. Voirt hebben Wy by Raeden ons Raets, ende om beede ende verzouck onser lieve Scepenen ende Raits-Mannen, ende oick om oirbaer onser Poirteren van Dordrecht, een Recht gelegget ende legge, blyvende bynnen onse Poirte voirnoemt. Soe wye dat een Kynt ontvoerde dat vijftyen Jaer hadde, off daer beneden, het waere Verweest of Onverweest, ende Ondertrouwe dede met yemanden, buyten oorlove van Vrienden of van Magen, die verbuerde zijn Hooft ende zijn Goet; werde hy begrepe ergent in onse Landen, ende niet te Verdingen noch Geleyde te vercrygen, ende wyet der toe brochte ende hyer

Weezen zijn Mondig tot 'er 15. Jaren.

Voegdien.

Scult vergieden.

Geen Weezen ontvoeren.

toe ryedde, die verbuerde zijn Lijff ende zijn Guet, mocht men hem daer of betughen. Voort soe sal men weten, dat alle alsulck Guet, als aldusdanighe Weeskinderen hebben, of aencomen mochte, ende aldus Ondertrouwe dede, of Ontvoert worde buyten Vrienden ende Magen, al alsulcke Goet ende Have sal dan aencomen die voorsz Erfgenamen, als of die Weeskinderen verstorven waere. Ende omme dat wy wyllen dat dese voirsz dynghen vaste ende gestade blyve gehouden van Ons, ende van onsen Naecoemelinghen, tot eenen ewelicke Rechte onser liever Poerte dicke voirsz. Soe hebben Wy deze Letteren Bezegelt met onsen Zegele wthangende, ende hebbense doen Zegelen, om die meerder zekerheit onser liever Poirteren van Dordrecht voirgenoemt, gemeene met Ons, ende mit haere Stede Zegele. Gegeven in 't Jaer ons Heeren, Duysent drie hondert ende drye, up Synte Maertijns dach in de Wynter, in den Haeghe.

1303. Handvest van Jan, Grave van Henegouwen, enz. van Zuyd-Holland. Zie boven fol. 11.

1304. Confirmatie aller Privilegien ende Hantvesten, &c.

WY Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Maken cond allen Luden, Dat Wy onsen lieven getrouwen Scepenen, Raidt, ende Gemeene Poirteren van Dordrecht, om menigen trouwen dienst, die sy dicke onsen Ouders ende Ons hebben gedaen, Beloeft hebben ende Geswoeren, allen hueren Hantvesten, Koeren ende Recht, die sy van onsen Ouderen betogen mogen, ende bescreven hebben, in wat manieren syse bescreven hebben, te houden vast ende gestade, voer Ons ende onsen Nacomelingen: om dat wye hem dit vaste, zeker ende gestaede houden willen, Soe hebben Wy desen Brieff Bezegelt mit onsen Zegele. Gegeven te Dordrecht, in 't Jaer ons Heeren Dusent dry hondert ende vier, des Woendages nae Sinte Victoers dach.

1307. Ver-erffeninge en Verdrag, Heeren Daniels van der Merwede, nopende chiering, enz, mette Stad Dordrecht aangegaan, zie boven fol. 43.

Een Geleyde in Braband.

1307. Jan, Hertog van Brabands Vry Geleyde.

WY Jan, bii der ghenaden Gods Hertoge van Lotthringhen, van Brabant, ende van Limborch; Maken cond ende kenlijck allen den geenen die dezen Brief zullen zien

off hoeren lesen; Dat Wy den Poorteren van Dordrecht ende huer Ghoet, geven seecker Geleyde ende Stade, in allen onsen Landen te Coemen, te Vaeren, ende te keeren, ende in vryen Heer-Scepen in onsen Landen, dat men van ons houdt met hueren Goeden, ende met huer Comenschappen, duerende Ses weecken na onser wedersegghen, behoudelijck dien van allen schulden, die sy in 't Landt schuldich zijn, ende men hem Persoennelijcken in onsen Landen heysschende is, dat sy daer op Recht doen zullen, nae den Recht van den Landen. Om dat Wy willen dat hem dit vaste ende wel gehouden worde, als voorsz is, zonder alle argelist. Soe hebben Wy hem dezen Brief Bezegelt. Gegeven tot Sinte Geertruydenberge, des Donderdaechs na Sinte Bonifaes dach, in 't Jaer ons Heeren, Duysent drie hondert en Zeven.

Handveste van Grave Willem, van Represalien. Gegeven te Middelborch, des Dijnxendaegs voor Paassen, als men zinget Resurrectio, in 't Jaar 1312. Zie hier van boven fol. 439. 1312.

Consent-Brieff tot een Besloten Vrouwen-Klooster binnen Dordrecht, van Grave Willem van Henegouwen, enz. Zie boven fol. 146. 1313.

Hantvest, gegeven den Oosterlingen, om Tol-vry haer Goed binnen Dordrecht te brengen. 1313.

Willem van den Oosterlingen.

WIllem, Graeve van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Maken condt ende kennelike hem alle, die desen eghenwoordige Brieff sien sullen, ofte hooren lesen: Dat Wy gegeven hebben, ende geven allen den Coepluden van Oest-lande, die met hoere Comenscepe, die sy by der Zee in onsen Lande brengen, ende mit geheelre Last opcoemen tot onsen Poorte van Dordrecht, dat sy Tolle-vry wesen sullen van allen Goeden dat sy daer brengen: Ende waer dat saecke, dat sy, nae der tijdt dat sy in onsen Lande gecoemen waeren, hoeren Last braecken eer sy te Dordrecht quamen, soe souden sy geven Tollen, alsulcke als sy tot noch toe gegeven hebben: Ende van alsulcken Goeden als sy weder coopen binnen onsen Landen, dat sal blyven staen totte alsulcke Rechten alset tot noch gestaen heeft: ende dit sal gedueren vier Maenden nae onsen wedersеggen. In oirconde desen Brieve Besegelt met onsen Zegel. Gegeven tot Dordrecht, des Maendages nae Meydach, in 't Jaer ons Heeren Dusent drie hondert ende Dorthien.

1314. Handveste Grave Willems van de Groten Waard. Zie boven fol. 17.

1315. Handvest van den Jaer- off Poirters-Gedinge, dat Scepenen een Vonnis uyten moeten nae dye Veertien nachten, na dat zy 't gevaet hebben.

Grave Willem, van

WY Willem, Grave van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Maecken cond alle luden, dat wy by Raede ons Raeds, onsen lieven getrouwen Poirteren van Dordrecht, om menege trouwen dienst die zy dickwijlle, vlitelicke ende getrouwelicke onsen Vorderen ende Ons gedaen hebben, ende altoes bereyt zijn te doene, aldusdaneghe Vryheden, als in desen Brieve gescreven staen, gegeven hebben, ende geven mits desen jegenwoerdyge Bryeve, eeuwelicke blyvende bynnen onse voirsz Poerte van Dordrecht. Dat men alle Jaere, des Dijnxsdaechs, des Woensdaechs, ende des Donredaechs na beloecken Paesschen, en na beloecken Pinxteren, ende nae verswoeren Maendaeghe van Korsdaeghe, Gedynghe houden zal; dat men heeten sal Poerteren Gedynghen. Ende zoe wye bynnen Dordrecht ende bynnen anders, dat der Vryheyt van Dordrecht toebehoert, aen Erve off aen Huysen coemt mit Coepe, mit Huwelijcke, off dattet hem gegeven word, off anecoemt mit Besterfte of mit Pandingen, nae den Rechten van der Stede voirsz: ende dat betoeghet in 't Poirter Gedynghe, ende nae der tijt dat hy 't enewerve in den Poirt-Gedynge betoecht hevet, besit een Jaer ende eenen dach Ongecalengiert, dat hem nae die tijt geenrehande aentaele, noch geenrehande Calengierynge deeren en zal, aen sulcke Guede van ymants wegen, des dat Guet voermaels geweest hadde. Ten waere dan zaecke dat ymant, die up zulcken Guet te seggen hadde, alle die tijt buyten onsen Lande geweest hadde, ende dat kenlicke waere, die mochte bynnen den eersten Zes Weecken van dien dat hy bynnen Dordrecht quame, zulck Guet aenthaelen; ende Recht daer op vorderen, van dat hy 'er up te zeggene hadde. Ende alle deese voirsz dynghen zijn gedaen behoudelicke Verweesde Kynderen haers Rechts, nae den Rechte dat van Outs bynnen Dordrecht geweest hevet: dat es te wetene, dat men geene Weeskynderen Guet vervremden mach noch ont-erven, van Guede daer zy in versturven sijn, en voor Oegen is; ten zy by hoeren gekoeren Voecht, ende by hoeren gemeenen Vrienden, ende om haeren oirbaer, ende voir Scepenen.

Jaar-Gedingen.

Scepenen moeten binnen die Veertien nachten Vonnis uyten, enz.

Voirt, zoe wye van den Scepenen bynnen Dordrecht van onzen Rechten eens Vonnisse vermaent word, ende dat vaet, dat hy bynnen dyen Veertien nachten naest-coemende van dat hy 't gevaet hadde, dat voert brenghen moet, ende

ende uuyten, ende die geene die dat gevaet hadde des niet en dede, ende t'sijnen uuyterſten daeghe bynnen Banne nyet en waere, ofte nyet voertcomen en mochte dat Vonnis te uuyten, zoe moet onſen Rechter, zoe wye dat hy zy by tyden, dat Vonniſſe aen eenen anderen van den Scepenen die daer voer oegen ſijn vraeghen, ende die moet dat Vonnis bynnen dien zelven daeghe voert brenghen ende uuyten, ende es des ſaecke, dat dat Vonnis des zelven daeges nyet gewijſt en worde, zoe moet onſen Rechter Scepenen gemeenlicke dye dan bynnens Banne zijn, manen te gaen leggen up haer zelfs Coſte, en nyet up ter Stede Coſte van die van Dordrecht voirſz, in een Herberge daer hyſe in wijſt, by guetduncken des meeſten hoops van de Scepenen ende van den Raed, ende nyet uuyten huyſe te ſceyden eer dat Vonnis gewijſt es, up die boete van ſeſtich Pont: dats te wetene, zoe wie dat uuyten huyſe van Hemluden eer ſceyde dan 't Vonnis gewijſt zy, dat hy dye boete verbuerde, ende die gene die leggen blyven, niet: Ende zoe wye van dien Raetsmannen haeren Geſellen, t'haren Raede, als tot zulcken Vonniſſe van Scepenen off van haeren gewaerde Boede totte hem ontboede waere, ende daer toe nyet en quame, up dat hy bynne banne waere, dye moet die Rechter maenen mitten Scepenen te coemen leggen up zijn ſelfs Coſte in die zelve Herberge, ende nyet daer uuyt te ſceyden, eer hy up ſijn Eed, die hy ſwoer als hy Raetsman worde, zijn guetduncken gezeyt hadde van dien Vonniſſe, den Scepenen dien ontboeden hadde, ende dat upte boete van t'Seſtich Ponde. Voert, tot welcke tyde dat dye gene dye buyten Banne zijn, zijn zy Scepenen off Raet, bynnen Banne coemen: ſoe moetſe onſe Rechter manen in die Herberge, mit den anderen te coemen leggen, in der zelver manyere ende up tie zelve Peyne als voerſz es. Ende waer dat zaecke dat onze voerſz Rechter, tot welcken tyde dattet te doene waere van Vonniſſe dat gevaet waere, ende andere te vragen, ende nyet vragen en wylde, oft van Scepenen ende Raet te maenen te leggene, nyet maenen en wylde, zoe en zoude Scepenen te geenen Rechte mit hem zitten, eer hy daer toe gedaen hadde dat hem daer toe behoirt te doene, en hier voirſz ſtaet: Ende alle deſe voirſz dynghen zullen weſen zonder eenegherhande arghelist. Ende omme dat wy wylle dat alle deſe voirſz dingen eeuwelicke vaſte en geſtade blyve, zoe hebben wy deeſen tegenwoerdeghe Bryeff doen Bezegele mit onſen Zegele, ende mit onſen voergenoemde Stede Zegele van Dordrecht, die gegeven was in 't Jaer ons Heeren M. CCC. ende vijftyene, upten eerſten dach in Aprillis.

Verli-Brieff van dat Ambocht ten Dubbeldam, op Clays Oem, Clays zoon. 1318.

Grave Willems Verli-Brief van 't Ambocht ten Dubbeldam.

WY Willem, Grave van Henegouwen, &c. Maecken condt allen Luyden, Dat voor Ons quamen Jan, Heeren Genemans ſoone, uyten Polre, ende Geneman ſijnen ſoone, ende droegen Ons op, met zamender hant, 't Ambocht ten Dubbeldam, leggende

gende tusschen Apers-Ambocht Uteroide, en Segers Ambocht van der Tolne, streckend an 't Poort-Recht van onser Poirte van Dordrecht, dat sy van Ons te houden plagen Welck Ambocht voorsz, alsoe alst voergenoempt is, ende alsoo groot als sy 't van Ons t houdene plagen: Wy voort Verleent hebben Clays Oem, Clays Oems soone, onsen ge trouwe Man ende Poirter van Dordrecht, van Ons in rechte Leene te houden. In oircond desen Brieve Bezegelt met onsen Zegele. Gegeven in den Haege, des Maenendages voo S. Ambrosius dach, in 't Jaer ons Heeren Duysent Drie hondert en Achtiene.

1318. Verli-Brieff van het Ambocht van de Nesse, op Zeger van der Tolne.

Grave Willem, van 't Ambocht van den Nesse, enz.

WY Willem, Graeve van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant, &c. Maecken cond allen Luyden, dat alsulcke Recht, alse Hugeman Heeren Ghenemans sone uuyten Polre hadde, aen 't Ambocht dat men heet de Nesse dat leget in Thiesselins-Waert, van Wollebrants Kercke opwaert, thot Heeren Ghenemans-Polre, ende aen die Visscheryen, die totten Ambochte voorseyt, toebehoren, di gelegen sijn van Heeren Ghenemans Polre Westwaerts, tot der Heeren Visscheryen van S. Pieters t'Utrecht, inden Dubbel; dat Zeger van der Tolne, jegens Hugheman, Heeren Ghenemans soone, wten Polre gecocht heeft, den voorseyden Zeger van der Tolne ende Heyneken sijnen soone; Verlijt hebben ende Verlijen, van Ons te houdene in al der selven Rechten, alsoe Hugheman, Heeren Ghenemans soone uuyten Polre voornoemt van Ons plach te houden, sonder arch ofte list. In oirconde desen Brieff B.zegelt me onsen Zegele. Gegeven in den Haege, des Saterdages op onser Vrouwen Avont in Martii in 't Jaer ons Heeren M. CCC. ende Achtiene.

1319. Hantvest van der Leystinge.

Willem van Leystinge.

WIllem, Graeve van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vriesland: Maken condt allen Luden, Dat Wy ghebieden allen onsen Luden, die binnen onsen Landen woenen, waer 't zaecke dat yemant van hemluden enige schult makende, van deesen daeghe, heden, voorwaert op die Leystinge, dat die gheene die de schult makede, of daer sy tegens gemaickt waer, off die daer op Leysten dede, off die de Leysters in haer huys ontfingen, dat elck soude verbueren veertich Pond Hollants..

Voort zal men weten, dat Wy hier omme ontbieden alle onse Bailjuwen, ende Rechters van onsen Landen, die nu zijn off naemaels wesen zullen, dat zy dit houden, ende die boete scerpelick nemen van de gheenen die hier breuckich bevonden worden. Gedaen in 't Jaer ons Heeren, Dusent drie hondert ende Neghentien.

Handveſt, dat de Poorters van Dordrecht Tolle-vry varen. 1322.

WY Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heer van Vrieſlant; Doen condt allen Luden, die deſen Brief ſullen ſien of hoeren leſen: Dat Wy gegeven hebben, ende geven onſen lieven ende getrouwen Poorteren van Dordrecht, alſulcken Recht als hier nae beſcreven ſtaet; ende dat om menigen trouwen dienſt, die ſy Ons ende onſen Voirſaten hebben gedaen, ende Ons noch doen moegen, ende altoes ſijn bereyt te doen: Voert ſoe ſal men weten in den eerſten, dat ſy Tolle-vry vaeren ende keeren moegen doer al Ons Lant, met allen hoeren Goeden, dat ſy brengen of voeren ſullen, eeuwelijcken geduerende, ſonder eenich wederſeggen: Ende dit hebben Wy gedaen by Rade ons Raets, ende die 'er over waeren; Dats te weten, Heer *Pieter* vander *Lecke*; Heer *Symon* van *Benthem*; Heer *Daniel* vander *Merwede*; *Ridders*: *Matthijs Rengen ſoon*; *Jan* van *Polanen*, ende *Willem* ons *Camerlincx*, *Knapen*. Ende om dat Wy willen dat alle deſe voorſz Pointen vaſt ende geſtade blijven ſullen tot eeuwigen daegen, ende wel gehouden werden van Ons ende van onſen Nacomelingen, Soe hebben Wy hem deſen Brief Bezegelt mit onſen Grooten Zegel. Gedaen in 't Jaer ons Heeren, M. CCC. ende XXII. des Vrydaechs nae Sinte Bartholomeus dach.

Willem, van Tolle-vry.

Hantveſt van der Gruyte voor drie Jaren. 1323.

WY Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieſlant; Maken condt allen Luden, Dat Wi onſe lieve ende getrouwe Stede van Dordrecht te Pachte gegeven hebben, onſen Gruyte van Dordrecht, van Baeſmiſſe naeſt komende, drie Jaer daer naer durende, des Jaers om Drie en dartich Ponden grooten Conincx, correct te betalen alle Jaren, op onſer Vrouwen dach Lichtmiſſe; ende hier binnen ſullen ſy hebben, ende beſegen deſen termijn voorſz onſen Gruythuyſe, ende de Waren die daer toe behoren; maer ſy ſullen de Hoff-ſtede hure van den huyſe gelden voort yeder, ende ſullen dat Gruyt-huys ende de vate voorſz, alſo goed op leveren als ſyſe ontfaen, ſy en ergen van oude, ſonder argeliſt.

Willem van de Gruyte.

Voort ſo en ſal men geene Gruyte maken binnen Zuyd-Hollant anders, dan daer van rechts de Gruyt-Stede leggen, ende daer van Ons af verſien. Voort, ſo wat Koeren onſe Stede voorſz op die Gruyte maeckt binnen deſen termijn voorſz, ende weeſelijck ſien, die ſullen Wy geſtade houden Ons onſer Heer-

lickheden, ende Ons Rechts van onſen Gruyte maken ende geven, in alſulcker manieren als ſy voormaels gegeven is. In oirconde deſen Brieve Beſegelt. Gegeven des Vrydaghes naer Sinte Lamberts dach, in 't Jaer ons Heeren, Duſent drie hondert drie en twintigh.

1323. Handveſt, nopende de Vry-plaats off Aſylum der Kerkke.

Willem van 't Aſylum der Kerkke.

WY Willaem, Grave, &c. Maken condt, dat &c. Dat Wy vaſte ende geſtade houden alſulcke Koere alſe Scepenen ende Raet van onſer Poerte van Dordrecht, by onſen Rechter, van onſer voorſz Stede gemaect hebben, ende hier nae geſcreven ſtaet; dats te wetene, Zoe wat Perſoen die miſdaet dede in wat maniere dat ware, binnen onſer voorſz Stede, jof daer uuyte geſet, jof Gebannen worde, en hy daer of Beſcuddeniſſe der Heyliger Kercken begeerde ende hire in quame, ſoe ſoude hem onſe voorſz Rechter ene tijt ſetten by Scepenen ende Raden, voor onſer voorſz Stede, ute dien voorſz Kercken te gaene, joff ſelve daer uuyt te geleyden, wat dat hys begeerde, op ſijn ſeecker ruym, ende woude hy dat niet doen, jof dat geviele, dat hy in eenige manieren op ſijn ruym quame, uuyter voorſz Kercken, ſoe ne ſoude hem 't Gebot van der Heyliger Kercke niet helpen moegen: Ende hier om bieden wy ende bevelen onſen Rechter van onſer voorſz Stede, ſoe wie hy es by tijden dat hy alſulcke Perſoenen uuyt dier voorſeyde Kercke nemen, ende dat hy hem doe Recht, als toit onſer voorſz Stede gelegen es, ende geviel, dat die voorſz Kercke daer omme beſlegen worde, die geloven Wy weder op te doen wiennen op onſen coſt, ende vort daer of comen mochte, ſonder alrehande archliſt dit ſal gedueren tot onſen wederſeggen. In oirconde &c. Gegeven te Dordrecht des Vrydages nae Derthien dach, in 't Jaer M. CCC. ende drie ende twintich.

En is 't zelve weder van 'em Beveſtigd up Synte Victoers dach, M. CCC ende XXIV.

1325. Uytſprake van den Stapele, by Brieven Jans Biſſchops van Utrecht.

Uytſprake van den Stapele.

WY Jan, by der genaden Gods, Biſſchop van Utrecht; Jacob, by der ſelver genade Biſſchop van Zuden, Nyclaes, by der ſelver genade, Abt van Middelborch; Gherit Heere van Voerne, Borch-grave van Zeelant, Ghwy van Vlaendren, Heer van Putten Pieter, Heer van der Lecke; Ghijsbrecht, Heere van Yſſelſteyn; Jan van Kruyningen Hugeman van Zevenbergen; Steven van Nieuwenvelde; Aernt van Yſelſteyn; Jan van

de.

der Duffen; Daniel van der Merwede; Otto van Afperen; Willem van Wijffliet; Cleys van der Merwede, Herbaren van Ryeden; Coftijn van Rijneffe; Claes van Cats; Cleys Kervinck van Reymerfwale; Dirck Boekell; Jacob van Moerdrecht, ende Jacob van Scobben; Ridderen: Maken kondt allen Luden, Dat Wy daer over waren, dair die Scepenen van den Stede van Dordrecht op tie een zijde, ende die Scepenen van Hollant wt die Steden; als Delfft, Leyden, Hairlem, Alcmaer, Goude, Schoenhoven, Akerfloot, Wtgheeft ende Wormer, op tie ander zijde, hoer Hantveften togende voor myne Edelen, Mogende Man, onfen lieven Heere, Heer Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieflant, als om den twyft die zy onderlinge hadden om den Stapel t' Dordrecht te houden; Ende op die Hantveften hoirden Wy Hemre beyder woirden ende weder-woirden voor den Grave: Ende want ons die Grave bat, ende vermaende by der Trouwe, die wy Goede ende hem fchuldich waren, dat wy hem rieden 't befte, ende wat hy na hoerre beyder Hantveften, ende na hoerre beyder woirden ende weder-woirde fchuldich waren te doene; So hebben Wy ons mit goede voirfienicheyt befproken, mit alle des Graven trouwen Mannen voorfz, Ridderen, Knapen, gemeenlic, die daer waren, Ende mit hem over een gedragen, dat Wy den Grave voorfz geraden hebben, na onfer befter Wetentheyt ende Raden, dat hy emmers die outfte Hantveften houde, die Koeren van fijne Ouders en van Hem, ende houde die elc in finen Haircomen, alfoe fy fpreecken na hoeren daten, ende na dier Maninge voorfz; zoe houden Wy dit voir goet Recht. In oirconde defen Brieve Bezegelt mit onfen Zegelen. Gegeven in den Hage, des Donredachs, op Sinte Lucas Avont, in 't Jaer ons Heeren, Dufent drie hondert vijf en twintich.

Brieve Grave Willems, van den Beggijnen. Zie boven fol. 155. 1326.

Hantveft, die van Dordrecht geen Roeder-gelt te Niewervaert te geven. 1326.

Willem, Grave van Henegouwen, &c. Maken condt, dat Heeren Ghwye van Vlaenderen, Heere van Putten ende van Stryen, onfe Neve, eyfchende was onfe Poorteren van Dordrecht, dat fy hem fculdich waren van hoeren Scepen Roeder-gelt, in den Heerfcippe van Stryen, dat daer toe alrehande Stede voormaels genomen was, ende men nu nemet ter Niewervaert, dat onfe Stede van Dordrecht wederfeggende, des fy van beyder fijden aen ons bleven, die waer rede daer of te befoecken, ende mit waer rede te fcheyden, waer of Wy de waer rede befocht hebben an die van Dordrecht van de Niewervaert, an die van Zevenbergen, an die van Ziericzee ende andere Luden, die langhe daer of gehoegen mach. Ende hebben gevonden, dat onfe Poorteren van Dordrecht voorfz van aller tijt, die men gehoegen mach, daer Roeder-gelt gegeven, ende fchuldich waren te geven, al antwoorden fy te fomme tyden. Waer over Wyfe fcheyden, ende feggen, dat onfe Poorteren van Dordrecht, voor wert niet meer dat Roeder-gelt geven fullen, gelijck andere Luden. Gegeven in den Hage, Sondages na Sinte Jacobs daghe, in 't Jaer ons Heeren, Dufent drie hondert ende Ses ende Twintich.

Willem, dat die van Dordrecht geen Roeder-geld te Niewervaert zullen geven.

1328. Hantveſt, roerende den Cloeſteren ende Gheeſtelijke Luyden in Hollant, alſe dat ſy geen Land coepen moeten.

Willem, datte Geeſtelijken geen Land mogen koopen in Holland.

WY Willem, Grave, &c. Maeken cond, dat groete Croene voer ons comet, alſoe dat die Cloeſters, ende Gheeſtelicken Luden binnen onſen Landen, ende oock ſomme van buyten onſen Lande, Ambochte, Thienden, ende Land coepen binnen onſen Lande, ende alſe ſijt gecoeft hebben, ſoe willen ſijt trecken ter Gheeſtelicker hant, ende en willen onſen Luden geen Lants Recht of doen, daer ſy onſe Heerlickhede ende Recht mede verminderen willen, des Ons niet en ſtaet te gedoghen. Waeromme Wy ontbieden allen onſen goede Luden van onſer Graefſchap van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieſlant, Welgeboeren Poirteren ende Gemeente, dat hem nyement geen Goet, alſe voorſz es, en vercoepe in onſen Lande, op een boete van thien Ponden, ende op dat Goet dat ſy hem vercoepen, tegens Ons te verboeren. Voort gebieden Wy allen Rechteren, Scepenen ende Gheburen van onſen Lande, elcke by eenre boete van thien Ponden, dat daer niement over en ſtae, daer men hem eenighe Ghifte gevet, of daer ſy enighen eygendom ontfaen, van eenighen Erve. Ende omme dat Wy willen dat dit vaſte ende geſtade werde gehouden, ſoe hebben Wy deſen Brief Bezegelt, &c. Gegeven te Sinte Geertenberge, des Sonnendages voer Sinte Domaes dach, in 't Jaer 1328.

1330. Belaſtinge aen den Rentmeeſter van Zuyd-Holland, ende aen allen Tollenaren, geen Wijnen voorby te laten varen, of moeten eerſt te Dordrecht geroeyt worden.

Willem, geen Wijnen verby de Tollen te laten voere, ten zy te Dordrecht Geroeyd.

WY Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heer van Vrieſlant, ontbieden onſen Rentmeeſter van Zuyt-Hollant, ende allen onſen Tollenaren, dat ghy gheenen Wijnen voerby onſen Tolne varen laet, ſijne worden gheroeyt te Dordrecht, als ſy hier voormaels geroeyd geweeſt hebben, van ouden tiden herwairts.

Ende waert dat zake, dat eenich voorby voer ongeroeyd, ſo ontbieden Wi onſen Bailljouwen, overal in onſe Landen, dat zy de Wijnen op houden, alſoe verre als men 't hem te wete doet, ter tijd toe dat zy 't ghebetert hebben, &c. Gegeven tot Dordrecht, op Alre-Zielen dach, in 't Jaer ons Heeren, M. CCC. XXX.

1332. Hantveſt van geen Knyven te dragen binnen Dordrecht.

Willem, Gebod van geen Kniven te dragen.

WY Willem, Grave, &c. Maken cond, Dat Wy geoorloven onſen lieven ende getrouwen Scoute, Scepenen, ende Raed van onſer Stede van Dordrecht, te verbieden by eenre boete, alſoe groet als 't hem goet duncken ſal, dat nyemant eenige Knyve drage binnen huere Stede, uuytghenomen onſe Ridders, ende onſe Knapen, ende onſer Geſinde van onſer Herberge, ende onſen Baillju van Zuyt-Hollant, ende onſen Scoute van Dordrecht, ende hoeren gewaerde Boeden, ende Heer Daniels Scout, die ſijn Scoute is binnen der Stede: Ende ontbieden allen onſen goeden Luyden van onſer Landen, ende anders, dat ſy hueren Knyven off leggen binnen Dordrecht: Ende ſulck Gebod als onſen Scoute, Scepenen, ende Raedt van Dordrecht daer off gebieden zullen, van onſent wegen, joff zulcke boeten gelde, als ſy daer op ſetten: Ende wat onſen Scoute, Scepenen, ende Raedt voorſz daer toe doen ſullen, dat ſullen Wy geſtaede houden; en dit ſal gedueren tot onſen wederzegghen. In oirconde deſen Brief, &c. Gegeven in den Hage, op Sinte Pieters dach, ingaende Ooſt, in 't Jaer ons Heeren, M. CCC. XXXII.

Grave

Grave Willems Vernieuwing der Handvest, nopende d' Oosterlingen. Gegeven te Dordrecht, 's Woensdages na S. Valentijns dach, 1338. Zie boven fol. 493. 1338.

Vernieuwing der Handveste van Tolle-vry varen: Gegeven te Bergen in Henegouwen, den 22. dag in den Oogst, 1338. Zie boven fol. 497. 1338.

Hantvest om die Stalen op te trekken. 1341.

Willem van de Stapelen, enz.

Willem, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Maken condt allen Luden, dat Wy bevolen hebben, ende bevelen onsen goeden Luden, ende getrouwen, gemeenliken van onser Stede van Dordrecht, van onser Poirte van Rotterdam, ende van onser Poirte van Schiedam; waer dat zaecke dat yemant eniche Stalen stake, zoe wye hy waer, dat sy die optrekken, en wt doen, want Wy des mit onsen Stede gemeenelicken over een ghedragen hebben, ende mit anderen onsen Luden, dattet ons gemeenes Landes oorbaer is: want Wy ter waerheyt vernomen hebben, dat onse Stroem ende onse Wateren alle Vyscheloes woerden, overmits die Stalen, ende die Coopmannen, die onsen Stroem lijden, verby onse Tolle, die in anxte hoirs Lijffs ende hoirs Goets, nacht ende dach daer voirby varende lijden moeten, dat Wy schuldich onse Stroem te opene, ende te vryen sijn: Ende waer dat zake dat hem yemant off te bekronen heefft mit redene, die wilt an Ons wijsen, Wy sullen hem daer goet bescheyt off doen hebben, dat hem billic wel genoege mach; want Wy dese voirsz zaken neerstelicken gedaen willen hebben, en om niemants wille gelaten; [hebben] Wy geloeft, ende gheloven voir Ons, ende voir onse Nacomelingen onser Stede van Dordrecht, onser Poirteren van Rotterdam, ende van Schiedam, daer off wt te draghen te volstaen, ende schadeloos te houden, jegen alle die gene, dien sy hoir Stalen wt gedaen hebben, off wt doen sullen, van onsen weghen, wie dat zy zijn, die die Stalen toebehoren, zijn zy groot, zijn zy cleyne. In oirconde desen Brief Bezegelt mit onsen Zegele. Ghegeven in Middelborch, des Maendaghes na Oculi, in 't Jaer ons Heeren Dusent drie hondert een-en-veertich.

Handvest van de Iaer-merckten. 1342.

Willem van de Jaar Marten.

Willaem, Grave van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, ende Heere van Vriesland; Maken cond allen Luden, Dat [Wy] by goeden oversiene, ende wel beraede mit onsen lieven Oem, Heere Janne van Henegouwen, Heere van Beaumont, ende anders, mit onsen gemeenen Raede over een gedraghen zijn, om nutscap ende oirbair Ons zelfs, ende onser Stede van Dordrecht, gegheven hebben, ende gheven, voir Ons ende onsen Nacoeme-

coeme-

coemelingen, onsen lieven ende getrouwe Poerteren gemeenlicken, van onse Stede voirsz, ende hueren Nacoemelingen, om menegen trouwen dienst, die zy Ons ende onsen Vorderen gedaen hebben, ende altoes bereyt zijn, te doen; In den eersten Twee Jaer-merċten 's Jaers, daer off die Eene inne gaen zal, ende beginnen upten xxvj. dach na Paesschen, als men zinghet *Resurrectio Domini*, ende zal duren Viertien daeghen daer nae, ende die ander Merċt zal ingaen, ende beginnen upten x. dach na Sinte Baven dach, ende zal duren Viertien daeghen daer nae. Ende alle die gene die tot enege van dese Merċten, off tot beyde coemen zullen, die zullen Tolle-vry vaeren ende keeren, doer onse Lande, ende Onbeset, ende alle die daer Guet coepen, die zullen Ons daer Merċt-Tolle off geven, in dier manieren als hier na bescreven staet: Dat es te wetene, van den Lakenen die daer coemen zullen, ende daer vercoft wordden, van elcken Scaerlaken, Acht Deniers Hollants: van elcken Gemengede off Geverwede Lakene, Ses Deniers Hollants: van enen Strijpte Lakene, Vier Deniers Hollants: van elcken Witten off Graeuwe Lakene, Twee Deniers Hollants: van elcken Paerde, Vier Deniers Hollants: van elcken Runde, Twee Deniers Hollants: van elcken Vercke, Een Denier Hollants: van elcken Scape, enen halven Denier Hollants: Voirt van allen anderen Gueden, die daer vercoft worde, sel men Ons geven van elcker Marck, te Tolle, enen Penninck Hollants, ende te Wissel enen Penninck Hollants: ende elcke Merck voer xxiiij. Deniers Hollants gerekent: ende dat beneden eenre Marck waerdich waere, ende vercoft worde, dat en zal niet geven. Ende in dezen Merċten zetten Wy uuyt, dat gheen Merċt-Recht plegen en zal, Wijn, Hout, Coern ende Zout; oeck alle ander Guet, dat vander Zee comen zal, als Wolle, Vlas, Werck, Yser, Stael, ende Harinck; ende alle dat zal zijn rechte Tolle geven, als men daer off plach te geven, buten der Marċt: Ende dit is behouden alle Vryheyt ende Rechte van onsen Vrye Steden, ende behouden alsulcx Recht, als die Heere van der Merweden heeft binnen onse Stede van Dordrecht, ende zijne Vorders daer toe gehad hebben, ende gebruyckt: Ende alle zaecken voirsz zonder argelist. Gegeven in den Haege, des Dincxdaechs nae Sinte Katherine dach, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. ende XLII.

1346. Margriet, Bevestiging der Handvesten, Previlegien, Rechten, enz. aan die van Dordrecht. Gegeven op Mey-Avond, M. CCC. XLVI.

1346. De Groote Handvest van Zuyd-Holland, Gravinne Margriets. Zie boven fol. 18.

Hant

Hantveſt dat die van Dordrecht alſulke Recht en Vryheden hebben, als die van Zuyd-Holland.

1346.

IC Margriet, bii der ghenaden Goeds Keyſerinne van Romen, altoes meerſende Gravinne van Heynegouwen, van Hollant, van Zeelant, en Vrouwe van Vrieſlant; Maken kondt allen Luden, Dat Wii ghegeven hebben, ende gheven onſen lieve en ghetrouwe Poorteren gemeenlike van onſer Stede van Dordrecht, die nu zijn, of namaels daer Poorters weſen zullen, om menigen trouwen dienſt die ſy Ons en onſen Ouders gedaen hebben, en Ons en onſen Nacomelinghen noch doen moghen; alſulck Recht en Vryheden, als Wy onſen goede Luden van Zuut-Hollant ghegeven hebben, behoudelicken onſer Stede voirſz hoers Rechts, en allen hoeren Hantveſten, die ſi van Ons ende van onſen Voirvaderen vercregen hebben; Behoudelicken eenen yeghelijcken zijns Rechts, dat hi van Ons of van onſen Voirvaderen vercregen heeft. En om dat Wi willen dat dit vaſt en geſtade zy, en wel gehouden worde van Ons en van onſen Nacomelinghen, Hem en haren Nacomelingen, die nu zijn of namaels weſen zullen tot ewighen daghen; Soe hebben Wy hem deſen Brieff Beſegelt mit onſen Zegele. Gegeven in 't Jaer ons Heeren M. CCC. zeſſe ende Viertich.

Margriet, dat Dordrecht alſulcken Recht en Vryheyd heeft, als Zuyd-Holland.

Hantveſt van den Zeent.

1346.

IC Margriet, by der Goids ghenaden, Keyſerinne van Romen, altoes merende des Rijckx, Gravinne van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Vrouwe van Vrieſlant; Maken condt allen Luden, die deſen Brief zullen ſien of horen leſen; Want Ons onſe goede Luden van onſe Stede van Dordrecht getoent hebben, dat ſy ſeere beſwaert zijn van den Zeent, die men in onſer Stede voorſz. te beſitten pleegt. Soo iſt, dat Wy hem hebben gelooft, ende gheloven, dat Wy hem daer inne te hulpe coemen zullen in alder manieren, als zyt ſelver inſetten willen, ende alſoe verre als zyt met redenen doen moeghen, op dat dies niet meer en geſchye. Ende want wy willen, dat deſe voorſz. zake aldus blijven en weſen zal, ſo hebben Wy hem deſen Brief Beſegelt met onſen Seghel. Ghegeven tot Sinte Geertrudenberge, op Sinte Pieters Avont, ingaende Oeſt, in 't Iaer ons Heeren, Duſent drie hondert Ses ende veertich.

Margriet, van den Zeent.

Handveſt, wat Oude Privilegien de Stad van Dordrecht quam te gebreken, die altijt wederom te vernieuwen.

1346.

Margriet, van Handveſten vernieuwen, enz.

MArgriet, bi der Goids ghenaden, Keyſerinne van Romen, Graevinne van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Vrouwe van Vrieſlant;

Vrieslant, &c. Maecken kond alle Luden, Dat Wy ghegeven hebben, ende gheven onsen lieve ende ghetrouwen Poorteren van onser Stede van Dordrecht, die nu aldaer Poorters zijn, of hier namaels Poorters wesen sullen, om meenighen trouwen dienst, die zy Ons ende onsen Ouders dickwils hebben ghedaen, ende Ons ende onsen Nacomelingen noch doen moegen, ende altoes sijn bereet te doen: Sal men weeten in den eersten, waert saecke dat si eenich gebreck hadden, of namaels hebben mochten, an eenighen van hueren Hantvesten, die zi van Ons of van onsen Ouders hebben, of noch namaels van Ons ende van onsen Nacoemelingen vercrigen moegen, ist an Ghescrift of an Zegelen, dat Wy hem die vernieuwen zellen tot allen tijden, alssi gebreck daer an hebben, ende aen Ons begheren zullen in allen manieren, als hare Hantvesten inhouden, die zy vernieuwet willen hebben, sonder haren cost.

Voort waer dat zake, dat onse Poorters van onser Stede voernoemt, in eenighen zaken hier voortijts in veronrecht gheweest hadden, van Ons, of van onsen Voorvadren, daer of willen Wy dat si verdraghen zijn, ende dat hem niet meer en geschie, ende dat si voortaen alle haers Rechs ende Vriheden rustelikеn gebruyken zellen.

Voort sal men weeten, want Wy onse Poorters voorsz Recht ende Vriheden hebben, binnen der Vriheit van onser Stede voorsz, van onsen Voorvaderen, als si segghen, soe waer eenige van onsen Poorteren voernoemt, in eenich 's Heeren Lande haer Lijf of haer Goet, Ghearresteert of ghehouden worde, dat sy dan sonder vertreck op tien Heere, op sijne Luyden, ende op haer Goet, daer 't hem waer ghenomen ende op ghehouden is, off op gehouden wort; Soe is te weeten, dat dan onse voorsz Poorters weder Panden, ende op houden moghen, bi onsen Rechter, Scepenen, totter tijt toe, dat onse Poorters voorseyt, begroot zijn van huere schaden, die zi daer off geleden hebben.

Van Arresten.

Noch hier toe, soe hebben Wy hem ghegeven, ende gheven, ende willen dat onsen Bailliu van Zuut-Hollant, die nu is, of hier namaels wesen sal, dat hi tot allen tijden, als hys van onser Stede wegen versocht ende vermaent sal worden, sonder eenich ander Gebot daer of van Ons meer te hebben, terstont ophoude ende Arrestere alsulcke Heeren Luden ende Goet, daer si der schade of geleden hebben, of hadden; soe waer mense binnen onsen Lande van Zuut-Hollant vinden mach, alsoe varre als 't Wtheemse Luyden zijn, ende buten onsen Lande geseten zijn, geliken dat onse Rechter ende onse Scepenen binnen onser Stede voorsz daer of schuldich zijn te doen, na haren Previlegien, Rechten, ende Hantvesten.

Voort soe gheloven Wy, ende willen oick mede dat men die Galghe ons Gherechts van onser Stede voorsz, daer sy nu staet, versetten sal opten naesten Noort, die ghelegen is tusschen Papendrecht ende Zwijndrecht, overmits dat si onser Stede van Dordrecht al te na staet.

Verzetten der Galge.

Voort, om dat Wy willen, dat alle dese voorsz punten, ende elcx bi hem selven,

ſelven, wel gehouden worden in alre manieren als hier voorſcreven ſtaet, van Ons ende onſen Nacomelingen, onſen goeden Luyden van onſer Stede van Dordrecht, die nu aldaer Poorters zijn, of hier naemaels Poorters weſen ſullen, alle deſe voorſz poinĉten vaſt ende geſtade te houden, tot eeuwigen daegen, ende des ſoe hebben Wy hem deſen Brief open Beſegeld met onſen Zegel. Gegeven te Sinte Gheertrudenberghe, op Sinte Pieters Avont, ingaende Oeſt, in 't Jaer ons Heeren, Duſent drie hondert ſes ende veertich.

Hantveſt van Lant te copen binnen Zuut-Hollant van Poorters, en quijtſcheldinge, enz. 1348.

Willem, van Land te kopen in Zuyd-Holland: Poorters: Quijtſcheldinge, enz.

WIllem, Hertoghe van Beyeren, Palens-grave opten Riin, en Verbeyder der Graeffl icheden van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, en len Heerlicheden van Vrieſlant; Doen kond allen Luden, Want Ons onſe goede Luden van onſer Stede van Dordrecht ghemeenlic, aen Ons ghebleven zijn, van alſulcker broecke ende miſdaet, als ſii tegens Ons ende onſer Heerlicheden miſdaen moeghen hebben, inne wat manieren dattet zi, totten daghe van huden toe. Soe hebben Wii ons wel ende voorſienliken beraden met onſen Rade, en met onſen goeden Luden van onſen Steden van Hollant ghemeenlic, en hebben aenghesien menige trouwen dienſt, die onſe goede Luden van onſer Stede van Dordrecht onſen Voorvaders; ende Ons gedaen hebben, ende Ons ende onſen Nacomelingen noch doen moegen.

Soe is Ons ſeggen in den eerſten, waert zake dat eenich Poorter, van onſer Poorten van Dordrecht, nu voortaen enich Lant coſten binnen den Hove van Zuut-Hollant, die ſoude een Ghift ontfangen van dien Lande, in den Ambocht daer 't Lant ghelegen waer, voor den Rechter ende voor den Heemraet, alſo varre als ſi daer over ſtaen wouden; en waer 't ſake dat ſi daer niet over ſtaen en wouden, ſo ſullen onſe Poorters voorſz onghelaſt bliven, en Brieven nemen van Scepenen, als haercomen is.

Voort ſoe is Ons zeggen, dat onſe goede Luden van Dordrecht, nu voortaen gheen Poorters ontfangen en zullen, ſy en ſellen met haerder woenstede binnen der Vriheit van Dordrecht comen woenen, wtgheſet vj. weken Oeſt, ende vj. weken Lenten, behoudelicken onſen goede Luden van Dordrecht haers Rechts, en alle hare Hantveſten, wtgheſet deſe punten voorſz, ſonder arch of liſt.

Voort ſoe is Ons zeggen, dat onſe goede Luden van onſer Stede van Dordrecht, Ons gheven zullen xiiij^c. Pont Hollants, en welcke xiiij^c. Pont Hollants voorſz Wy hem quijt ſchelden, en quijt gheſchouden hebben, voor ſulcke ſcult, als onſe lieve Heere ende Oem, die Grave van Henegouwen, van Hollant, &c. daer God die ziel of hebben moet, hem ſchuldich bleeff,

van dienst in die Reise optie Vryesen, die zy haren Poorters of gheleent hadden, ende hem daer of ghenoech doen zullen, ende overmits desen voorsz punten, so hebben Wy onsen goeden Luden ghemeenlic, quijt gheschouden, en scheldense quijt van allen broecken, die si teghens Ons ende onser Heerlicheit misdaen moeghen hebben, tot desen daghe van huden toe.

Ende om dat Wy willen dat alle dese voorsz Previlegien ende punten voorsz, en elcx bi hem, wel ende getrouwelijck, vast ende gestade gehouden worde, onsen goeden Luden voorsz, Soe hebben Wy hem, des tot eenen oirconden, desen Brief open en wthangende Besegelt met onsen Zeghel. Ghegeven in den Haghe, op Sinte Marie Magdalenen dach, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. Acht ende viertich.

1348. Hantvest, dat die van Dordrecht sullen vry gehouden worden van der Gravene schuld, soo sy over de selve bekommert worden.

Willem, Dordrecht ontheffen van 's Graven schuld.

WIllem, Hertoge van Beyeren, Palans-grave vanden Rijn, Verbeyder der Graeffcappen van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende der Heerlickheyt van Vrieslant; Maken condt allen Luden, Dat Wy geloeft hebben, ende geloven onse lieve ende getrouwe Poorters gemeenelijcken van Dordrecht, voor Ons ende onsen Nacomelingen, so waer Zy, of haer Goet, gehouden sijn, of gehouden worde voor onse Scult, die kennelijcken is, of voor onser Voorsaten Schult, dat Wyse daer of quijte ende ontheffen zullen. Ende om dat Wy willen, dat dese puncte vast ende gestade zy, ende wel gehouden worde van Ons, ende van onsen Nacomelingen, soe hebben Wy desen Brief open Bezegelt met onsen Zegele. Ghegeven tot Dordrecht, in 't Jaer ons Heeren Dusent drie hondert Acht ende veertich, opten Vrydach na half Vasten, die doen was den seven en twintichsten Dach in Maerte.

1348. Confirmatie op allen Hantvesten.

Willems Bevestinge der Handvesten.

WIllem, Hertoghe van Beyeren, &c. Doen condt allen Luyden, Dat Wy onsen lieven ende getrouwen Scepenen, ende Raedt der gemeene Poorteren van Dordrecht, beloeft hebben, ende geswoeren, allen hoere Hantvesten, Privilegien, ende Haercomen, Kueren, ende alle Rechten, die sy van onsen Ouderen gecregen hebben, die Heeren van Hollant geweest hebben, ende sy kennelijcken betuygen moegen, met hueren openen Besegelde Brieven; alle dese voorsz Kueren ende Hantvesten, Oude Rechten voorsz, geloven Wy hem vast ende gestade te houden, voor Ons, ende voor unse Nacomelingen, Hem, ende haere Nacomelingen, eeuwelijck duerende. Gedaen in 't Jaer ons Heeren M. CCC. en XLVIII. opten Saterdach nae half Vasten, dat was die xxviij. dach in Maerte.

Hant-

Hantvest van de Huldinge van Hertogh Willem, waer by hy die van Dordrecht ontslaet van haeren Eed, die sy gedaen hadden sijne Moeder, Vrouwe Margriete. 1351.

Willems' Huldinge: Ontslanninge van den Eed, gedaen aen sijn Moeder.

WIllem, Hartoghe van Beyeren, Grave van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Maken kondt ende kenlic allen Luden, die desen Brief sullen sien of hoeren lesen, Dat onse goede Luden van Dordrecht, Ons ontfangen, ghehult, ende ghesworen hebben, in alre manieren als hier na bescreven staet: In den eersten, Dat Wy geloeft hebben, ende geloven onser liever Vrouwe ende Moeder, die Keyserinne, wel ende trouwelick te voldoen van sulcken Duwarien ende Voirwaerden, als Wy haer ghelooft hebben; ende wairt, dat Wy yet te corte daer aen ghedaen hadde, dat sullen Wy verbeteren in gelijcke zake, by onser goede Luden van onser Stede van Dordrecht, ende by anders onsen Steden, ende goede Luden van onsen Landen.

Voirt geloven Wy onsen goeden Luden van onse Stede voirsz, t' ontheffen van alsulcke Eede, als sy onser liever Vrouwen ende Moeder gedaen hebben, ende des vryelick t'ontslaen van haer, ende van yemande die hem daerom deren willen.

Voirt geloven Wy, dat men in onse Stede van Dordrecht, noch in Zuut-Hollant, nyemant Verontrechten, noch Scatten en sal, noch Vangen en sal, ende elc Man ter antwoirde laten coemen, op sulcke Recht, als in der Stede ende in den Lande gelegen es; ende wes yemant mit Recht of mit Vonnisse verbuert heeft, dat die tot onser genaede staen sal, als Wy hem mit Recht ende mit Vonnisse verwonnen hebben.

Voirt geloven Wy onse goede Luden van onse Stede van Dordrecht, waer dat zake, dat hem enich last of commer an quame, van sulcker Eede ende Manschap, als zy Ons gedaen hebben, dat Wy hem daer inne te hulpe comen sullen, ende ontheffen, als Wy schuldich zijn te doene.

Voirt alle Ambt-luden, die onse lieve Vrouwe ende Moeder geset heeft, die geloven Wy, dat Wyse niet of doen noch ontsetten en sullen, eer Wy hem betaelt of voldaen hebben, van sulcken scult, als sy bewijsen moeghen dat men hem sculdich es.

Voirt waert zake, dat yemant van onse Poirteren enich gebreck of scade geleden hadde, off leede, van eenighe scult die roerde van de Graeffelijckheden, dien geloven Wy daer of te ontheffen, ende quijten. In kennisse hier of, want Wy willen dat alle dese voirsz puncten wel ende trouwelick ghehouden worden, zonder verbreken, soe hebben Wy onsen Zegel ghehangen aen desen Brief. Ghegeven [te Dordrecht] in 't Jaer ons Heeren M. CCC. een ende vijftich, opten Paessch-avent, die doen was den xvj. Dach in Apriele.

1352. # Hantveſt van den Ballingen ende Caſteelen.

Willem, van Ballingen : geen Veſte noch Borge maken, dan van anderhalveSteen.

WIllem van Beyeren, Grave van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieſlant, Verbeider der Graefflicheden van Henegouwen; Doen kond allen Luden, Dat Wy onſer liever ende ghetrouwer Stede van Dordrecht, om menighen trouwen dienſt die ſi Ons, en onſen Vorders voortijts te menighen tijt gedaen heeft, en Ons ende onſen Nacomelingen noch doen mach, ghegeven hebben, ende gheven mit deſen openen Brieve alſulcke Previlegien, Vriheden, eweliken duerende, als hier na geſcreven ſtaen:

In den eerſten, ſo gheloven Wy onſer liever ende ghetrouwer Stede van Dordrecht voorſz, dat Wyſe van allen zaken, die zy gedaen hebben ten ſcade jof ten verlieſe, opten ghenen die onſe openbare Vianden zijn, ende Ballingen onſer Landen en Steden, of die zy noch doen zullen, of namaels doen moghen, geheellijc ende al ontheffen zullen, ende daer of ſcadeloos, vri ende quiit houden, ende aen Ons trecken, gheliken jof wy 't ſelver gedaen hadden, ſonder eenighe Calengieringe daer of, van Ons, of van onſer Heerlicheit te hebben: zonder dat wys dies Bans der Heyligher Kercken toebehoorende, of toehoeren mach, quiit willen weſen, maer nochtans willen Wi hem te hulpe comen, waer dat Wi moeghen.

Voirt ſo hebben Wy onſer ghetrouwer Stede van Dordrecht voirſz, in Vriheden ghegeven, en gheven, dat niement, die binnen derdalf mijl na onſer voorſz Stede gheſeten is, Veſte noch Borghe maken en mach, noch doen maken, vorder dan anderhalven Steen dicke, ten waere alleen bi Ons ſelven, van Ons, ende t'Onſer behoef. Oick ſal men weeten, want Wy willen, dat deſe Previlegien ende Vriheden onſer liever Stede van Dordrecht voorſz, vaſt en gheſtade ghehouden worde van Ons, ende van onſen Nacomelingen, Hem en haren Nacomelingen, tot ewighen daghen; Soe hebben Wi hem deſen openen Brief beſeghelt mit onſen Zegel. Ghegeven in den Haege, des Donredaechs voor Bamiſſe, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. twee en vijftich.

1358. # Hantveſt, van Tol-vry voerby Hoeſden te varen.

Aelbrecht, Tolle-vry voerby Hueſden te varen.

AElbrecht, by Godts genaden, &c. Doen cond allen Luden, Want onſe guede Lude van Dordrecht Privilegien en Hantveſten hebben, als Wy verſtaen hebben, van onſe Voir-ouders vercregen, dat zy doer alle Ons lieffs Broeders Landen van Hollant ende van Zeelant, datter Graeffelicheit toebehoert,

hoert, Tolle-vry varen zullen mit hoeren Geude. Soe ift, dat Wi ontbieden ende gebieden onfen Tollenaren tot Hoesden, die nu zijn of namaels wefen zullen, dat zi onfe guede Lude, die Poorters zijn binnen Dordrecht, van deefen daege voirt Tollen-vrii laten varen mit hoeren Guede, te Lande ende te Water, gelijc zi doen voir andere Tollen van Hollant ende van Zeelant; ende dit fal dueren tot onfen wederfeggen toe. In oirconde, gegeven tot Sciedamme, des Vridaechs na groete Vaftelavont; in 't Jaer ons Heeren Duyzent drie hondert acht en vijftich.

Hantveft van geen Zoene, of Dadinge, aen te gaen met den Heere van Arckel, voor en al eer Hy die Schade, die van Dordrecht aengedaen, heeft gebetert; en van geen Stapel tot Gorinchem. 1359.

Aelbert, geen Soene metten Heer van Arkel aangaan, enz. Geen Markt-Tollen te Gorchum.

AElbrecht, bi Goeds ghenaden Palens-grave bi den Rijn, Hertoghe in Beyeren, Ruwert van Heynegouwe, van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieflant, Maken cond allen Luden, dat Wy, omme dien trouwen ende grote helpe, ende coft, die Ons onfe lieve ende ghetrouwe Stede van Dordrecht doen in onfen Oorloghe, dat Wi hebben jeghens den Heere van Arkel, ende fine hulperen, ende noch doen fellen dit Oerloge wt; Soe hebben Wy hem geloeft, ende gheloven met defen Brieff, dat Wyt en geenrehande Zuene noch Dadinc aengaen en fellen mitten Heere van Arckel, hi en hebbe hem ghebetert horen coft, ende horen fcade, dien onfe lieve ende getrouwen Steden liden, ende doen in defen Oerloghe jeghens den Heere van Arckel.

Voert foe ghelove Wi onfe lieven ende ghetrouwe Stede voerfcreve, dat Wy alle onfe macht daer toe doen zellen, dat men gheenrehande Stapel van Goede te Gorichom hantieren noch houden en fel, dat jeghens onfer Stede van Dordrecht draghen mach, in eeniger manieren. In Oerkonde defen Brieve Bezeghelt mit onfen Zeghele. Gegeven in onfer Thente voer Delf, des Saterdaechs na Paefdach, in 't Iaer ons Heeren, Duyfent drie hondert ende negen en vijftich.

Onderftont,

Juffu Dñi Ducis Alberti, Præfentibus Dñis de Lec & Breda, Caftell. de Leyden, Dñis de Egmonde, & Heinric. Moelnaer.

En lager,

J. HEERMAN, vt.

Doms. P. Camer de Haytft.

Hantveft, dat men geen Weduwen, Weefen, inheems Kind, Mondich of Onmondich, ontvoere, op Lijff ende Goed. 1359.

Aelbrecht, geen Weduwen en:

AElbrecht, by Gods genaede, Palens-graeve upten Rijne, Hertoege in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, Zeelant, ende van Vrieflant; Doen cond allen

Weesen te ontvoeren, enz. allen Luyden, want Wy aengesien hebben, ende aensien den grooten onraet, die in der Lande gevallen is, ende noch vallen mochte, als vander goeder Luyden Kindere te ontvoeren met crachte, als Weduwen, Weesen, inheems Kinderen, Mondich of Onmondich, daer veel onruste tot noch thoe by geweest heeft, ende Ons veel crooninghen ende clage off te vooren gecoemen es; Soe ist, dat Wy met goede voorsiene, ende by Raede Ons Raedts, om ghemeenen oirbair, ruste ende profijte, ende allen onraede daer off te verhoeden, gegeven hebben, ende geven tot eenne eewyghe Rechte blivende, onser lieven en getrouwen Poorteren tot Dordrecht, die nu zijn of namaels wesen zullen: Soe wat Persoen die van desen daege voirt eenige van Poorteren van Dordrecht, Weduwen, Weesen, inheems Kind, Mondich of Onmondich ontfoerde, dat Scepenen ende Raet van Dordrecht, binnen Jaer en binnen daegen daer na, met kennelijken waerheit geproeven off gevinden conden, dattet huers onwille waere ende met crachte geschiet, die gene diese ontvoert waren: Die Persoon daer 't ontvoere by geschiet waere, ende allen die geene die met hem aenvaerden in de Velde waren, verbuerden huer Lijff ende Goet waer mense begreepe ergens binnen onsen Lande, niet te Verdinge noch Geleye te vercrige. Ende vonden Scepenen ende Raet, dattet tot eenigher tijt huers ondancks ende onwille geweest hadde, en zy nochtans by den Man blyven of ane hem lyden, zoe waer huer Guet verbeurt, ende van den Goeden dat sy hadden, daer off soude Wy hebben die eenne helft, ende die Erffgenamen souden die ander helft deelen, gelijc of zy ware verstorven.

Ende ontbieden Wy en bevelen naerstelijken onsen Schout van Dordrecht, die nu is, of namaels wesen sal, zoe waer hy dusdanighe feyten vernemen zal, die onsen Poorteren voorsz aengaen, dat hy die by onsen voorsz Scepenen en Raets-luyden van Dordrecht Rechte, sonder vertreck, als voorsz is. In oirconde deesen Brieff Bezegelt met onsen Zegele. Gegeven in den Haege, des Saterdaechs, op onser Vrouwen Avont *Conceptionis* in 't Jaer ons Heeren Duysent drie hondert negen ende vijftich. *Jussu Domini Ducis Albert. Per Dominum de Leck, &c.*

1363. Hantvest, gegeven Meester Abel, Meester Jans zoen van Bladegem; en zijne Nacomelingen, dat zy, woonende binnen of buyten Dordrecht, gelijke Vryheden gebruyken sullen, als andere Poorters daer binnen geseten, enz.

Aelbrecht, van 't Poirterschap Meester Abels, Meester Jans zoon van Bladegem, enz. *AElbrecht, by Gods genade, Palans-graeve opten Rijn, Hartoge in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, Zeelant ende Vrieslant; Doen condt allen Luden, Dat Wy in onser bescermenisse ontfangen hebben Meester Abel, Meester Ians zoen van Bladegem, en zijne Naccemelingen, en oirloven hem met desen opene Brieff, dat zy, woenende binnen der Stede van Dordrecht, off daer buyten, waerts hem genoecht, moegen bruycken alsulcke Vryheeden, en alsulcks Rechts, als andere Poorters van Dordrecht, daer binnen geseten, toebehoort te gebruycken, tot eeuwige daegen. In oirconde deese Brieff Bezegelt met onsen Zegele. Gegeven tot Sinte Geertrudenberge, des Vrydaechs na Sinte Odulphus dach, in 't Iaer ons Heeren Duysent drie hondert drie ende sestich.*

1366. Aelbrechts Stichting-Brief van 't Capittel in de Groote Kerk: d'Anno 1366. En Extract uytte Confirmatie Jans Bisschop t'Utrecht: d'Anno 1367. Zie boven fol. 88. 89.

Verdrag

Verdrag der Stede van Dordrecht met den Gilden, ende Consent van Hertoch Aelbert daar op gevolgd. 1367.

AElbrecht, bi Gods ghenaden, Palens-grave bi den Rijn, Hertoghe in Beyeren, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieslant; Doen condt allen Luden, Dat wt dien, dat onse goede Lude van Dordrecht, hebben gheordineert ende gemaect, in onser Stede vorseit, ghefelscep van Ghilden, ende daer toe allerande punten om te helpen, ende te brenghen onse Stede vorseit in meere rusten, ende in betren state ende Neringhen, ende daer in te houden, van welker Ordinancie ende punten, die vorme hier na van worde te worde ghescreven staen: Wi Scepenen ende Raet, ende die ghemeen Stede van Dordrecht; Doen condt allen Luden, dat Wi, metgaders den ghemeenen Ambochten onser Poirteren in Dordrecht, van den Neringhen die hier na ghescreven staen: Dats te verstane, allen Ambochten ende Neringhen, die nu ter tijt binnen onser Stede van Dordrecht in Ghilden begrepen zijn: omme ghemeenen noot, oirbaer, ende nutscep, ende om ghebrec, dat die Stede voortijts in allerande beleede ghehadt heeft, ende om te scuwen Onraet in der Stede, ende die meeste ruste ende proffijt vort te zetten, tot Ons Gherechts Lants Heeren behoef, ende der Stede van Dordrecht in betren punten te brenghen, van Neringhen ende van Rechte, met mallicandren over een ghedraghen sijn; dat Wi hem in gracien hebben ghegheven, ende in Koeren geleit, alsulke punten als hier na gescreven staen: In den eersten, dat nyemant, wye hi si, die gheen Porter t'Ordrecht, noch in hoer Ghilde niet en es, werken en mach binnen der Stede Vriheit van Dordrecht, als Meesterie van eenich desen vornoemden Ambochten te hantieren, hi en si Porter in Dordrecht, en hine hebben 't sGhilden gemoede daer 't werc of roert, noch oec in Knaepsceppen, hine hadde des Ghilden ghemoede daer 't werc of roert, ende wye daer over dede, dats op een pene ende boete van Tyen Ponden, ende sijn Port-Recht. Voert, dat nyement in eenich deser Ghilden of Ambochten, en sal worden ontfangen, hine si Wercman van dien Ambochte, ende hine sal dat Ambocht stadelic hantieren, optie selve voirscreven boete, ende alle saken sonder archlist. Ende waer dat sake dat der ghemeenre Stede, of onser eenich om dese zake last of swaernisse op quame, des zullen Wi troulic bi mallicanderen bliven, dien onraet te wederstane, behoudelic altoes onsen lieven Heere sijnre Heerlicheit sijns Rechts, ende der Stede van Dordrecht haers Rechts. Ende om dat Wi dit wel ende troulic willen hebben gehouden, ende meenen te houden, so hebben Wi onser Stede Zegel van Dordrecht an desen Brieve ghehanghen; In Vestenissen deser dinghen, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. seven ende tsestich, op S. Gillys dach. Wi die goede wille hebben, ende meeninghe, onse Stede vorseit te helpen, ende te raden in allen redeliken saken ende punten, daer ruste, pays, ende goede Neringhe mede comen, ende gehouden mach worden in onser Stede vorscreven, hebben hier toe ghedaen onse consent, in alsulker manieren alst vorscreven es, durende een Jaer na der date des Brieves, ende vort tot onsen wederseggen, dat daer toe ghedaen, dat van den boeten die daer of verscinen zullen, binnen der tijt dattet staen sel, zullen gaen daer anders boeten gaen, die binnen onser Stede verscinen; ende oec dat een yegelic sijn Goed mach besteden te voeren dien hi wille, ende hem genoecht, ende behoudelic Ons, anders onser Heerlicheit ende Recht. In orconde desen Brieve Beseghelt met onsen Zegele. Ghegheven in die Haghe, op S. Lucien dach, in 't Jaer ons Heeren M. CCC. zeven ende tsestich. *Jussu Domini Ducis Alberti; presentibus Domino de Breedenrode. Domino de Egmond & Yselsteyn, Baroni. Theodoro Loef de Heurne. Florentio de Bisante. Danyele de Marwede. Henrico de Bisante. Arn. de Cruninghen. Philippo de Pollanen. Io. de Wateringen, Militib. W. Naeldw. Theodor. Voppon. & Coenrado Presbyteris, I. G. Potbacker. S. S. ex coff.*

Aelbert, Confirmatie opte Handvest der Gilden.

Hant-

1369. Hantvest van de Gilden ende Neringen binnen Dordrecht.

Aalbert, van de Gilden, Ambochten, en Neringen.

AElbrecht, bii der Goids ghenaden, Palens-grave opten Rijn, Ruwaert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende van Vryeslant; Doen kond, alle Luden, Dat Wy onsen goede Luden van Dordrecht, die in Ambochten, of in Neringen, ende of in Ghilden zijn op desen tijt, gheconsenteert hebben, dat elc Ambocht, by hem selven Ghilden hebben, hantieren mach, in alsulcken schijne ende manieren als men die Ghilden in ouden tijden in Dordrecht te hantieren plach, ende niet anders. Ende hebben onsen goede Luden van den Ambochten en Neringen voirsz sulcke gracie ghedaen, te weeten, dat niemant Ambocht of Neringe doen en sal moghen binnen Dordrecht, hi en zy Poirter in Dordrecht, en hi en hebbe des Ambochts joff Neringhe gemoede.

Ende wouden die Ambochten dair in voert varen boven reden, so souden sy daer in doen, na des Scouten, Scepenen, ende Raeds Ordinantie van Dordrecht, also hem bescheydelijc dencken sall. Ende want onse goede Luden voorsz alle pointen van Ghilde, die zi opgheheven hadden, boven dien dat men van outs te hantieren plach, quijt ghescouden hebben, die niet meer te hantieren: Soe hebben Wy 't vergheven ende quijt ghescouden, vergheven ende quijtschelden alle dat voirtijts ghebroect off misdaen macht wesen van den Ghilden weghen, dat by den Hooft-mans of bi Dekens ghesciet is. Ende ware yemant die daer naemaels enich recht, wrake off verhaell off zochte, off yemant daerom misdede of dede misdoen, dat kenlic wair, dat zouden wy houden an ziin Liif ende an ziin Goet, als aen den gene die zelver tegens ons selven dat dede. Ende daer mede nemen Wy alle onse goede Luden voirsz tot onser volcomenre genaden, zoene, ende vrientscap. Ende alle dese poynten voirsz sullen wesen sonder argelist. In oirkonde desen Brieff Bezegelt mit onsen Zegele. Ghegheven in den Haghe, op onser Vrouwen dach *Conceptio*, in 't Jaer ons Heeren M.CCC. neghen ende tsestich, by Ons Ge-eedt in die teghenwoordicheit Heeren *Philips* van *Pollanen*, Mr. *Dirc Voppensz.* ende Hr. *Coenraet* van *Zieloe*, Priesters.

1377. Aelbert, aangaande 't Capittel in de Groote Kerk: d'Anno 1377. Zie boven fol. 89.

1379. Hantvest van 't Inluden van de vrye Jaer-markt van Bamisse, op dat die Coopman die Toon-dage waer neme.

Aelbert, van 't Inluyden der Bamismart.

AElbrecht, by Gods genaden Palens-grave by den Rijn, Hertoghe in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Doen kond allen Luden, Want onse getrouwe Stede van Dordrecht, Hantvesten ende Vryheden heeft, van onsen lieven Oem, Grave Willem, die God sy genadich: alsoe van Twee Jaer-merchten, elcx Jaers daer te houden, die eene na Paeschen, die ander na Bamisse, daer Ons of ghethoent is, dat wat stoets in is van der Merct na Bamisse inne te luden, dair die Coopman by ghehindert worde van sinen rechte Toge-dagen te gebruycken. Hierom hebben Wy (in een goede verclaring op dat poynt, om onse Stede ende den Coopman, te vorderen, ende dat elck zijn rechte Toge-dagen tijdelijc weten mach, ende die Marct hantie-

bantieren, nae Ons lieffs Oems Brieffs, als hy schuldich is te doene) gegeven, ende geven, ende willen dat men die Marct, die te Bamisse coemt, dat men die altoes Inluden sall opten iersten Vrydach na Sinte Victoers dach, op dat die Toge-dagen dair na hem te rechte sullen vervolghen. Ende wair dat zake dat Sinte Victoirs dach quame op eene Vrydach, soe soude men nochtans die voirsz Marct op dien selven Vrydach Inluden, op dat ymmer die Coopman weten sall, hem totter Merct op sijn rechten tijt te stellen; dit sal wesen behoudelijck Ons lieffs Oems Brieffs, in sijnre machte volcoemelijck van allen pointen, wtgeset dit verclaren van desen ene punte voirsz. Des hebben Wy in kennisse onsen Zegel hier an gehangen, op dat men dit pointe altoes aldus houden sal. Gegeven in den Hage, in 't Jaer ons Heeren Dusent drie hondert neghen ende seventich, op Sinte Lucas dach.

Een Confirmatie op alle Hantvesten voorsz. 1390.

Aelbrechts Confirmatie op alle Handvesten voorsz

AElbrecht, by Gods genade, Palans-grave opten Rijn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, en Heere van Vrieslant; Doen condt allen Luyden, Dat Wy onsen lieven en getrouwen Scepenen en Raedt, ende die gemeene Stede van Dordrecht, om meenige trouwe dienst, die zy dicke onsen Ouders ende Ons hebben gedaen, beloost hebben ende geswoeren, allen huer Hantvesten, ende Privilegien, Haercomen, Kueren ende Rechten, die sy hebben van Ons, off van onsen Voirvorders besegelt, Graven van Hollant, te houden vast ende gestade, voor Ons en voor onsen Naecomelingen, eewelijck duerende. Ende om dat Wy hem dit vast, zeker ende gestade houden willen, soe hebben Wy desen Brieff open Bezegelt mit onsen Zegele. Gegeven in den Hage, opten xiij. dach in Meye, in 't Iaer ons Heeren Duysent drie hondert en tnegentich. Onder stont geschreven, Jussu Domini Ducis Alberti, Præsentibus de Consilio, Domino Theodorico Vopponis, Decano Hagensi; Domino Guilhelmo, Præposito, Ecclesiæ Montensis Hannoniæ: & Guillhelmo de Naeldwijck, Maerchalcko Noirt-Hollandiæ.

Verdrag van de Achten. Zie boven fol. 351. 1385.

Vanden Achten, Land-Poirters, &c. 1395.

Aelbert, Zoene, Achten, Land-Poorters, &c.

AElbrecht, bi der Gods genade, Palens-grave upten Rijn, Hertoge in Beyeren, Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vryesland: Doen cond allen Luden, al ist dat onse goede Stede van Dordrecht tegen Ons ende tegens Ons Heerlicheyt in sommige Pointen ende Artikelen in tyden voirleden, misdaen ende gebroect heeft, daer Wy een wijl tijts jegens der zelver Stede ende hoeren Mede-poirteren mismoedich omme geweest hebben. Soe hebben wy nochtans aengesyen mennighen trouwen dienst, die onse Stede voirsz onsen Voervoirderen ende Ons tot mennigen tyden gedaen heeft, ende Ons ende onsen Naecoemelinghen, of God wil noch doen zall. Ende hebben daerom, ende omme oetmoedige versmeects

ende vervolghs wille onser Stede voirsz, genoemen ende ontfaen, onze Stede van Dordrecht voirsz, en alle hoeren Mede-poirteren tot onsen Zuene ende volcoemene vrientscap ende genaede; ende kennense jegens Ons wittelijcke ende wel Versoent, ende sceldense quijte van allen broecken ende misdaden, die zy ende hoeren Mede-poirteren jegens Ons, ende onse Heerlicheyt misdaen hebben, tot desen daege toe, dat onser gemeender Stede voirsz aenroert. Ende daer voir zal Ons onse Stede voirsz geven ende betalen Vier dusent ende Vier hondert Dordrechtse Guldens, voir desen dage geslegen, die een helfte tot Bamisse naestcoemende, ende d'ander helfte op den Meydach daer naest volgende, ende oick mede zullen mit onse Stede voirsz Versoent ende Vereffent wesen alle onse Dienaers, ende andere Luden, het zy onsen Bailljù Tollenaers, Scoutten, Boeden ende Rechters, wye zy zijn, die om onser wille jegens onse voirsz Stede yet gedaen hebben. Voirt hebben Wy noch onse Stede van Dordrecht voirsz, om hoeren trouwen dienst wille, ende om ruste om vrede, ende omme beter thoesiene te hebben, tot onser voirsz Stede geoirloft ende geconsenteert, oirloven ende consenteren mit desen Bryeve, dat wanneer Wy, off onsen Nacoemelingen, Graven van Hollant, onsen Gerechte te Dordrecht verzetten zullen, zoe zullen die gemeene Neringe van Dordrecht, Ons off onse Naecomelingen voirsz in Scrifte over zenden Vier ende Twintich goeder Knapen; dats te weten, uuyt elcken quartier Zes Mannen, ende daer zullen Wy off onze Naecoemelinge nemen uuyt elcken quartier Twee Mannen, die Ons genoegen zullen, die coemen zullen by onsen Gerechte tot alre tijt als zy's vermaent worden van hem, off dat sy van der Neringe wegen voirsz daer by te doene hebben, omme te helpen raeden onsen Gerechte voirsz tot onsen eere, ende Ons ende onsen Stede oirbaer ende mede tot onser Stede goet te zyene. Ende dese Achte sal onsen Scout van Dordrecht, die by tijden weesen sal, Eeden van onser weege optie manyer ende vorme voirsz, ende als men die Raede van onser Stede pleech te Eeden dit zal gedueren tot eeuwigen daege. Item, want onse Stede van Dordrecht voirsz een wijl tijts in crancker Nerynge gestaen heeft, ende noch staet, ende die Groete Waert van Zuyt-Hollant, by ongevalle ende Vloeden besout es alsoe datter onse Stede van Dordrecht, ende Lant voirsz zeere by verarmt es oick mede omme dat men Ons luttel off nyet van onsen Bailljuscap van Zuyt Hollant rekent, dat in onsen profijt ende oirbaer coemt. Soe hebben Wy onse Stede van Dordrecht voirsz zulcke gracye gedaen, ende geoirloft ende geconsenteert dat zy Lant-poirteren zullen moege hebben, houden, ende ontfaen binnen onsen Lande van Zuyt-Hollant geseeten, ende niet vorder, die zulcke Vriheden hebben ende gebruycke zullen voir onse Tollen, ende in andere zaecken, als onse Ondersaeten ende Lant-luden van Zuyt-Hollant pleghen te gebruycken. Ende van elcken Lant-Poirtere zullen Wy hebbe alle Jaere up Sint Martijns dach in de Wynter, Twee Dordrechtsche Guldens, voir deese tijt gesleghen, ende onse Stede eenen Gulden. Ende van desen gelde en sal geen

Achten.

Land-Poorters.

Poirte-

Poirter van Dordrecht vry wesen, noch Tolle-vry vaeren voir onse Tollen, ten zy dat hy mit zijn alinger Woenstat stadelick woenachtich zy, binnen onse Stede voirsz. Voirt, worde eenich Lant-poirtere besaeckt van den Baillju van Zuyt-Hollant, soe sal die Baillju, nae dien dat hy den Lant-poirtere aengesproecken heeft, daer nae over veerthyen daeghen upten Woensdach, zijn hulpe brenghen voir die Scepenen van Dordrecht, ende dan zal die Ballju dien moegen verwinnen met drye wittachtige getugen, na der Steede Rechte voirsz.

Voirt zullen die Burgemeesters van Dordrecht binnen Twee Maenden nae den datum des Bryeffs, Ons, off dien Wy dat bevelen zullen, in Scrifte overgeven, allen die geene die zy nu ter tijt voir hoir Lant-poirteren verantwoerden willen, omme die te zetten in onsen Boucke. En voirt alle Jaer, up Sinte Martijns Avont in den Wynter, alle die geene die zy binnen dien Jaere te Lant-Poirteren ontfaen hebben, op dat die gene, die Wy dat bevelen, zullen weten moegen, onse gelt voersz inne te manen opten termijn voirsz. Ende dit laetste pointe zal gedueren Twintich Jaer lanck, nae den datum des Bryeffs. Ende daer en tende Twee Jaer nae onssen off onsse Naecoemelingen wederseggen, mit openen Brieve. Ende want Wy dese Zuene ende pointen voirsz onse goede Stede van Dordrecht geloeft hebben, voir Ons ende voir onsen Naecoemelingen, onverbroecken te houden, ende te doen houden, den tijt uuyt als voorsz es; Soe hebben Wy desen Bryeff doen Bezegelen mit onzen wthangenden Zegele: ende gebeden, omme die meerre zeeckerheyts wille, onsen lieven Zoen, Heeren Willem van Beyeren, Graeve van Oestervant, alle dese voirsz pointe te Vestigen ende Confirmeren, ende desen Bryeff mit Ons te Bezegelen.

Ende Wy Willem van Beyeren, Graeve van Oestervant, om bede wille Ons genadichs liefs Heere en Vaeder voirsz: hebben wy Gevesticht ende Geconfirmeert, Vestigen en Confirmeren mit deesen Brieve die Zuene ende pointe voirsz, in alre manyere als die voirsz staen, ende geloeven voir Ons, ende voir onsen Naecoemelingen der gueder Stede van Dordrecht voirsz, wanneer dat aen Ons coemt die Zoene, ende pointen voirsz te houden vaste ende stade, ende te doen houden den tijt uuyt als voirsz es; ende hebben in getuygenisse daer off dezen Brieff doen Bezegelen nae onsen lieven Heer ende Vaeder voirsz, mit onzen Zegele hier aen gehangen. Gegeven in den Haeghe, des Woensdaechs nae Sinte Marcus dach Euangeliste, in 't Jaer ons Heeren Duzent drye hondert vijff ende tnegentich.

Hantvest, roerende de Lijff-tuchte, by den Grave vercoft. Tolle te Dordrecht, enz, 1405.

Willem, roerende Lijf tuchte: Tolle te Dordrecht.

Willem, by der genaden Gods, Palens-grave opten Rijn, Hertoghe in Beyeren, &c. Doen kond allen Luden, Want onse getrouwe Stede van Dordrecht, om onsen begheerte en beden wille, mit Ons Bezegelt hebben die Brieve van Lijf-tuchten, die Wy in onsen

onsen Besitte voir Haegenstein op onse Goede ende Heerlicheit vercofft hebben: Soe hebben Wy voir Ons en voir onse Nacoemelingen, hem ende allen horen Ondersaten, die nu zijn off namaels wesen sullen, om sonderlinge gunsten die Wy tot hem hebben, geloefft, ende geloeven mit desen Brieve, van der Lijfpensie voirsz, scaedeloes te houden ende wel te quijten. Ende wair dat tot eniger tijt, eenich van onser voirsz getrouwer Stede Poirteren off Ondersaten, voir onse Lijff tucht voirsz gearresteert, off opgehouden woirde, wt eeniger Stede, an Liive off an Goede, ende Wyse recht voirt niet en losseden, ende en quijtede, buten horen scaede, soe setten Wy hem dan dair voer in handen, onsen Tollen t'Dordrecht.

Ende hebben hem geconsenteert, ende consenteren voir Ons ende voir onse Nacoemelingen, dat si dan recht voirt die Tollen t'Dordrecht voirsz aen moegen tasten, ende van onsen wegen bedriven, ende die nutschap dair off opbueren, ter tijt toe, en tot zulcker Sommen toe, als enich van hoere Poirteren off Ondersaten, dan voir onse Lijff-tuchte voirsz in gebreken waere, het waere van Hoefft-gelde off van Costen.

Ende oick geloeven Wy onser getruwer Stede van Dordrecht, voir Ons en voir onse Nacoemelingen, onse Tollen t'Dordrecht nergens te verleggen, tot geene Stede, dan sy t'Dordrecht sall bliven leggen in alre manieren als Haircomen is, sonder argelist, duerende ter tijt toe dat onse getruwe Stede voirgenoemt van der voirsz Lijff-tuchten ontslegen ende al gequijt sijn.

Ende geloeven Wy onser getrouwer Stede voirsz, dat Wy in geenrewijs hier tegens coemen noch doen en sullen mit geenen Rechte, mit geenne vonden, noch zaken die gevonden sijn of gevonden sullen woirden, Wy en sullen onser voirsz Stede getrouwer Poirteren en Ondersaten hyer off wel quyten en scadeloes houden, als voirsz staet; alle dinger sonder argelist. In oirconde desen Brieff Bezegelt mit onsen Zegele. Gegeven in onser Besitte voir Hagenstein en Everstein, upten eerste dach in September, in't Jair ons Heeren M. Vier houdert ende Vive.

1409. Hantvest, dat men mitten ouden Schepenen Recht sal moegen doen, by gebreecke van anderen.

Willem, met Oude Scepenen Recht doen.

WIllem, by der genaden Gods, Palens-grave upten Riin, Hertoghe in Beyeren, &c. Doen cond allen Luden, Dat Wy omme vele trouwer diensten wille, die Ons onse Stede van Dordrecht tot menigen tyden gedaen heeft, en off God will noch doen zal; en zonderlinge om dat Wy onse guede Stede in eeren, in zalicheyden, ende in ruste houden willen, ende nyet en willen, dat onse goede Stede tot eniger tijt zonder Recht staet, der selver onser voirnoemde Stede, zulcke gracye van Rechten gedaen en gegunt hebben, als hier na bescreven staet: dats te weten, waer dat Wy tot eeniger tijt die ghene, die onsen Gerechte aldaer wesen sullen, by Ons ontboeden, om die te Vernieuwen, en eenich Recht, binnen den tijt dat zy wt waeren, of by hoeren ontwaeringe vervallen zoude, Soe soude dan onse Oude-Gerechte, die lest geweest hadden, op hoeren ouden Eedt Recht moegen doen, ter tijt toe dat Wy een Gerechte aldaer gheset sullen hebben, sonder argelist. In kennisse

kenniſſe hyer off, ende om dat Wy voir Ons ende voir onſen Nacomelingen, onſen getrouwe Stede voirnoemt, en alle hoir Poirteren, die nu zijn of namaels weſen zullen, in deſen voirſz Rechte houden willen tot eewigen daegen onverbroecken, Soe hebben Wy deſen Brieff Bezegelt mit onſen Zegele hyer aengehangen. Gegeven in den Hage, upten xv. dach in Septembri, in 't Jair ons Heeren M. CCCC. ende IX. *Præſentibus de Concilio, Domino Vicecomite Leydenſi; D. P. de Heemſtede; D. Gyſelberto de Diepenbroec, Militibus: nec non Foyckino, Theſaurario Holland. & Johanne Heerman, Scutifero.*

Van Scout, Burgermeyſteren, Scepenen, Raiden, Achten, Dekenen en Land-Poorters. 1409.

Willem, van Scout, Burgermeyſteren, Scepenen, Raden, Achten, Dekenen, Land Poorters, enz.

WIllem, by der genaden Gods, Palens-grave opten Rijn, Hertoge in Beyeren, &c. Doen cond allen Luden, Dat Wy een wijl tijts up onſe goede Stede van Dordrecht miſmoedich geweeſt hebben, overmits ſonderlinge broecken, die zy tegens Ons in alrehande poynten gebroect hebben: ende want zy tot veel tijden, mit grooter oetmoedicheyt, aen Ons, ende onſen Raede verſocht ende vervolcht hebben, om tot onſe vrientſcap ende hulde te coemen, ſoe hebben Wy daerom, ende om mennige trouwen dienſt, die onſe Poirteren ende goede Luden van onſer Stede voirſz, onſe Voirvaderen zaliger gedachten, ende Ons in onſer Oirloge van Arkel, ende anders tot veel tijden bewijſt, en tot hoeren groten coſte gedaen hebben, ende noch, off God will, doen zullen; ende zonderlinge, om dat zy Ons overgegeven ende verdraeghe hebben, zulke Bryeven als zy laeſt tot Woudrichem van Ons vercregen hebben, ende Wy Ons mit zommige poynten in verbonden hadden; dat zy onze begeerte alſoe guetlijck in vervolcht hebben, dat Wy hem des volcomelicke Dancken, onſe genaede tot hem gekeert, ende onſen wedermoet laeten zyncken: zoe dat Wy onſe getruwer Stede van Dordrecht, ende alle hoeren Poirteren quijt geſcouden en vergeven hebben, quijt ſcelden ende vergeven mit deſen Brieve alſulcke brueken, ongehoirſaemhede ende miſdaden, als zy tot deſen daegen toe, tegens Ons, ende onſe Heerlicheyt miſdaen ende gebroect moegen hebben in eniger wijs, ende nemenſe voirtaen in onſe beſcermeniſſe ende hoede, up zulcke poynte ende voirwaerden, alſe onſe getrouwe Stede voorſz met Ons overdraghen es: Dats te verſtaen, Soe wat *Scout* ende *Gerechte* Wy in der tijt zetten, die zullen recht hantieren ende wijſen nae hoeren vijff zinnen, zonder enige berichtinge off bewint van den *Achten* off *Dekenen*, off van ymande anders vanden Gemeente, ende waert dats hem daer en boven yemant bevonde, ende men betugen konde, mit *Scepene* off mit *Raede*, dat zoude ſtaen up een peyne van thyen Ponden Hollants: ten waer dat die broecken hoger liepen, dat zoude ſtaen ter *Scepenen* grotinge, behoudelicke onſe

Stede hoeren Rechten, in der *Scepenen* wisinge. Des en zal geen *Borgermeyster* wesen, noch coemen by den *Gerechte* te raede, hy en zy Ge-eed; gelijcken *Scepenen* ende *Raed* van onsen *Scout* van *Dordrecht*.

Item, zoe en zullen die *Achten*, die in der tijt wesen zullen, by onsen *Gerechte* opter *Zaelen* nyet sitten, ten zy datse onsen *Gerechte* by hem ontbiet, off ten waere dat zy van onser Stad zaecken, off der Gemeynte te doen hadden, die zullen zy onsen *Gerechte* togen, ende weder wech gaen, zonder eenich bewynt meer te hebben, in enigen zaecke, die Ons off onse *Gerechte* aengaen: Item, zoe en zal niemant in onsen *Gerechte* wesen, hy en zy Ingeboeren Poirter, off hy en hebbe vijff Jaeren binnen onse Stede gewoent stadelicken, zonder argelist, ende gegoed tot Twee hondert Nobelen toe, ende desgelijcx en zal nyemant *Achte* wesen, hy en zy een Ingeboeren Poertere, off hy en hebbe thyen Jaer lanck binnen onzer Stede gewoent, en gegoet tot Hondert Nobelen toe, oick zoe en zal nyemant *Deecken* wesen, hy en zy een Ingeboeren Poirtere, off hy en hebbe thien Jaren lanck binnen onse Stede gewoent. Item, zoe en zal onse Stede Ons, off den genen die wy 't bevelen zullen, die Lant-poirteren overleveren: Ende dat men voirt geen meer Lant-poirtere ontfaen en zal, dan by den Borgermeysteren, ende by dat meestendeel van onsen Gerechte, ende doen Ons, off die Wy 't bevelen zullen, in Gescrifte overleveren binnen den Dorden dage daer nae, off hem en zoude zijn Poirterscap nyet te stade coemen. Item, zoe wye enige Vergaderinge off Wapenynge maecte tegens Ons, onsen Scepenen off Raede, off tegens onse Stede, om Rechts wille, die verbuerde zijn Lijff. Item, zoe wanneer die Lant-poirteren ingeboeden wordden, om Ons met onse gueder Stede te dienen, zoe wye dan nyet in en quame, daer zoude onse Baillju van Zuyt-Hollant mede begaen moegen gelijck off hy geen Poirtere en waere, ende zonder dien te verantwoerden van onse Stede. In kennisse hyer off, ende om dat Wy voir Ons, ende voir onse Naecoemelingen alle dese voirscreve pointen vaste ende gestade houden willen, tot ewigen daegen onverbroecken; Soe hebben Wy onsen Zegell aen deser Bryeff doen hangen. Gegeven in den Haege, upten vijftiensten daege in Septembri, in 't Jaer ons Heeren M. CCCC. ende Negen. *Præsentibus de Consilii ut Supra.*

1414. Hantvest van der Merct-Tolle tot Hoesden, Gornichem en Woudrichem.

Willem, van de Merct-tolle tot Hoesden, Gornichem, en Woudrichem.

WIllem, by der genaden Gods, Palens-grave opten Rijn, Hertoge in Beyeren, Grav van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieslant; Doen cond allen Luden Want Wy onser getrouwer Stede van Dordrecht, ende hueren gemeynen Poirteren, to onsen gunste ende vrientschappen genomen hebben van zulker mismoet, als Wy up hen hadden van zulcken broecken ende aentichten, als zy tegens Ons gebroeckt mochten hebben: ende zy Ons gethoont hebben, dat huer Poirteren tot veel tyden van onsen Die nare

naren toegesproocken, ende gemoeyt werden, omme sonderlinge Marct-Tollen, die men hem van onsent wegen eyschende es, in onsen Stede van Hoesden, Gorchum en Woudrichum; Soe hebben Wy daeromme, ende omme menigen trouwen dienst wille, die sy onse Voirvaderen zaliger gedachten, ende Ons, tot veel tijden gedaen hebben; en Ons, off God wil, noch doen sullen, onser getrouwer Stede van Dordrecht voirnoemt, zulcke gratie gedaen ende gegeven, doen ende geven mit desen Bryeff, dat alle hoir Mede-Poirteren, die nu zijn of namaels wesen zullen, voirtaen over al in onsen Lande, vry ende onbelast zullen bliven vander Marct-Tollen voirsz, alsoe dat sy dair thoe ongehouden zullen wesen tot eewigen dagen. Ende om dat Wy voir Ons ende voir onse Nacoemelingen der zelver Stede, dit volcomentlic houden willen zonder verbreken, in alre manieren voirsz, soe hebben Wy in kennisse hier off, onsen Zegel aen desen Brieff doen hangen. Gegeven in den Hage, opten Dorden dach in Septembri, in 't Jair ons Heren Duysent Vier hondert en Veertien.

Hantvest vanden Groten Waard in Zuyt-Hollandt. 1417.

JAcob, by der genaden Goeds, Hertoginne in Beyeren, Dolphine van Vyennen, Gravinne van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Vrouwe van Vrieslant; Want alle tijtelijcke dingen, by vergetelheyt der menschen, mitter tijt verganckelick sijn; Soe ist wail noit, ende ymmer behoerlick, datmese in Gescrifte eeuwich maecke, op dat zy t'allen tijden, in den menschelicken gedachten tegenwoerdich schijnen, ende overmits Outheyt des tijts, niet en vergangen: Soe ist dat Wy te kennen geven, ende kondt maecken, mit desen Brieve allen Luden, dat Wy overdenckende ende merckende, mit onsen gemeenen Raide, menige Laste, Swaernisse, Onrecht, ende Onredelicke saecken, die in onsen Landen van Zuut-Hollant voortijts geschiet sijn, ende dagelicx geschien, ende men mit sulcken Lant-rechte, als onse goede Luyden aldaer gehadt hebben, tot desen dach toe, nyet en heeft moegen Rechten, noch Berechten, den selven onsen goeden Luyden gemeenlijck, geseten in den Grooten Waerde van Zuyt-Hollant, die nu zijn ende namaels wesen sullen; gegeven hebben, ende gheven mits desen onsen Brieve, tot den Ouden Hantvesten ende Rechten, die sy tot hair toe gehadt hebben, alsulcke nieuwe puncten van Privilegien ende Rechten, als hier naer beschreven staen: Vrou Jacob, van de Groten Waard in Zuyd-Holland.

In den eersten, soe sullen alle onbesproocken Schild-boirdige-Mannen, die tot Hondert Nobelen toe Gegoet zijn, in den Hove van Zuyt-Hollant, aen goeder Erffelickheyt, of aen Thienden, of aen Renten, in onser Hooger Vierschaer van Zuyt-Hollant, moegen sitten ende Recht wijsen, ende volgen by hoiren Eede, ende anders nyet, ende onse Verleende-Mannen, die Schildboirdich ende onbesproocken sijn, die sullen Wijsen ende volgen by haeren Eede die sy Ons gedaen hebben: ende quaem yemanden in onse Vierschaer voorsz sitten, die niet Gegoet, noch Geboeren en waer als voorsz es, die verbuerde Thien Pont, alsoe dick als hy Wijsde, of Volchde, of Kueren gave, tot eenighe Vonnisse. Wie ter Vierschaar zitten mogen.

Item, soe sal men Dootslaegen, ende alle ander saecke die aen 't Lijff gaen, betuygen met drie Wittachtigen Mannen, ende van die getuygen en sal men nyemant affweeren, dan Viande van [die] Dootslage, off die gene die Onwittachtich zijn, off die onse Mannen redelick dunckt, dat men billick weeren sal, ende des soe sullen die Wailgeboeren Luyden moegen tuygen over die Huys-luyde, ende die Huys-luyde nyet over die Wailgeboere Luyden. Van Dood-slage.

Item, soe sallen Moort, ende Moort-brant, Vrouwen-cracht, Reede-roof, Transseneringe, Diefte, ende alle doncker saecken, staen totten Getuygen voorsz, off tot ondervynden der Mannen. Moort, Moord-brand, Vrouwen-cracht, Reede-roof, Transseneringe, Diefte, enz.

Item,

Vrede-braak.

Item, soe wie eenen Vrede wetende breket, die sal verbueren sijn Lijff, alsoe verre als hy betuycht werde met drie Getuygen, als recht is, ende soe wie eenen onwetende Vrede breket, die sal verbueren Twintich Pont, ende worde eenich Man aengesocht, ende bestreden over Vrede, ende hy sijn Lijff van noede verweren moste, dat kennelick waer, die en sal daer aen geen Vrede breke, ende soe wie een Vrede weygert, een warven, ende ander warve, verbuert elck maele Thien Pont, ende weygert hys derde werven, soe verbuert hy vijftich Pont, alsoe verre alst beset ende betuycht wordt, met drie Getuygen, als recht is; ende soe sal men hem die Vrede gebieden te houden, op sijn Lijff ende Goet, ende Vocht yemande over die Vrede, die verbuerden alsoe veel, of die Vrede aen beyde sijden Gegeven, ende Gesceyt waeren, met recht.

Pynigen, enz.

Item, soe en sal onse Bailliu, noch niemant van sijnent wegen, yemant Pijnen off Prueven mogen, ten sy by Ses Mannen, ofte meer sulcker Mannen, als tot onser Vierschaer sitten mogen, ende wie hem belyet met sijnen Vryen wille, Ongebonden, Ongepijnt, voor den Bailliu, ende voor Ses Mannen, off voor meer, dat sal van machten blijven, ende dat en sal hy daer nae niet wedersеggen moegen.

Vangen, enz.

Item, soe en sal onsen Bailliu, noch nyemant van sijnent wegen, yemant Vangen ofte yemants Goet aenvaerden, die in Zuyt-Hollant woenachtich is, hy en sallen laeten Verborgen, op dat hy Borge heeft, ende des begeert mit Vier Mannen, die alsoe Gegoet sijn in Zuyt-Hollant, dat Wy daer aen gehouden sijn, by goetduncken des Ambochts-Heeren, off sijns Rechters, mit Ses gedeilder Mannen, ende en duncket die Ses Mannen nyet redelijcke wesen, soe en sal men 's niet Verborgen, ende soe sal hem onse Bailliu een dach van Recht leggen ter naester Vierschaer, alsoe verre als hy 't geert, off yemant van sijnent wegen.

Huys-stotinge.

Item, soe wie Huys-stotinge doet by daege, sal verbueren Thien Pont, ende by nachte Dertich Pont, ende dat sal men getuygen met Drie Getuygen als voorsz is.

Wille-kueren.

Item, soe sal men alle Wille kueren van Scoude, ende van Erve, doen binnen Ambochts, voir den Heemraet, ende daer en sal men geen Vonnisse tegen mogen beroupen mogen, ende des soe en sal geen Wille-koer langer staen dan Ses Weecken, hy en sal [zijn] bescreven ende besegelt met des Ambochts Heeren, ofte mit des Rechters Segel.

Item, ten sullen geen Poorters wesen, sy en sullen met hoire alinger Woen-Stadt woenen binnen der Stede, daer sy Poorters Recht genieten willen.

Arresten.

Item, off yemant in onsen Lande van Zuyt-Hollant coempt van buyten, ende daer nyet in ge-erveten is, die moegen onse goede Luyden Besetten ende Recht daer off nemen, ende begeert hy Wech-veerdich Recht, dat sal hy hebben, alsoe verre alst by schijnende Sonne is, ende ist daer nae, soe sal hy des anderen daeges, voor den Noenen, Recht hebben, ende des soe sallen die Rechter houden, totter tijt toe dat hy hem Ontrecht heeft mit sijnen Eede, als recht is, of Borge geset, daer Wy aen gehouden sijn, ten ware dat Wy hem mit onsen Brieve Geleide gegeven hadden.

Rechters de Hand te moeten bieden, die Bruekvallige willen houden, en niet magtig konnen worden.

Item, waert dat yemant quaem in eenigen Ambocht van Zuyt-Hollant, die brueckich waer, off brueckich worde, tegen Ons, off onser Heerlickheyt, soe moegen die Rechters van den Ambochten die Man houden, ende toeven; ende off die Rechter nyet starck genouch en waer, soe wie hy daer toe gebiet van onsen wegen, die sal hem die Man, die misdadich is, helpen houden ende weldigen; ende waer dat daer yemande overhorich in worde, ende dat men dat betuygen mocht met Twee Getuygen als recht waer, die sal verbueren Thien Pont, alsoe dicke als hy daer overhorich in waer, ende betuyget worde als recht is.

Dreygen en slaan, enz.

Item, waert saecke dat yemanden den anderen Dreygede, om dat hy over hem Getuycht hadde in den Rechte, off om Rechts wille, dat men 't betuygen mach met Drie Getuygen, als voorsz is, die sal verbueren alsoe dick als hy dat dede, Thien Pont; ende waer yemant die den anderen om getuyghs wille in Rechte, off om Rechts wille slouge off misdede, dat men betuygen mochte met Drie getuygen, dat sal men Berichten als men craft schuldich is te Berechten.

Item

Item, wanneer dat onse Wailgeboren Luyden uuyt Zuyt-Hollant, tot het Heervairt geboden worde, soe sullen Wy hem doen leveren binnen den eersten atmael, off sy mogen t'huys trecken sonder verbuernis, alsoe verre als sy mit hueren vollen Getuygen ten Velde comen.

Heervaert.

Item, waer dat yemant quam daer hy eenen mensch Verdrenckt, ofte in noode vonde, die sal hy uuyt moegen trecken op 't Lant, ende 't beste daer mede doen, sonder verbueren, behoudelijck dat hys niet ter aerde en sal brengen, buyten consente van onser Heerlickheyt.

Drenckelinge, enz.

Item, soe en sal niemant den anderen sijn Goet ombruyckt maecken, tegen sijne wille, mit bidden, ofte mit dreygen; ende soe wie dat dede, dat men betuygen mochte met drie Getuygen, als recht is, dat sal onsen Bailliu Berechten mit Vonnisse der Mannen, als men cracht schuldich is te Berechten.

Goed onbruyk maken.

Item, soe wie een Messe treckt, off den anderen mit Kannen werpt, off anders Quetst, off Bloet-rijst, sonder Hooft-wonde, die sal verbueren Twintich Schellinge, ende dat sal die Ambochts-Heer Berechten binnen Ambochts, gelijck sijne anderen Vecht-boeten, nae inhouden der Ouder Hantvesten.

Messe trekken, Kanne werping Quetsen, Bloed-rijste, enz.

Item, soe en sal geen Voorspraeck, die woirden om gelt plecht te houden, ter Mannen Vonnisse gaen, off ter Vierschaer sitten moegen, om Recht te wijsen of te volgen.

Geen Voorspraak ter Vierschaar te zitten.

Item, soe sal onse Bailliu sijne Gevangenen Sloten tot Dordrecht, ende anders nergens, ende des sal onse Bailliu, off den gheenen die hy dat bevelen sal van sijne wegen, die Gevangen op 't Vangenisse, ende daer aff leyde, alsoe dick als hem des genougen sal, onwederseyt van yemanden: ende wairt dat onsen Baillju, off sijnen Boode, hier enich gebreck in viele van yemanden, in 't opleyden ofte in 't afleyden, dat hy betuygen mochte, als onse Mannen duncken souden, dat redelick is, soe mach hy daer en teynden die Gevangenen Sloten binnen den Hove van Zuyt-Hollant, daer 't hem genoegen sal.

Gevangenen te Dordrecht te moeten Sloten, enz.

Item, soe en sal men onse Vierschaer van Zuyt-Hollant niet Nederdingen tot gener tijt, om eenigerhande schult, dan om cracht, off om alsulck onrecht, als onse Mannen duncken sal dat redelick is. Ende waert saecke dat onse Vierschaere Nedergedingt worde, om eenich craft ofte ander onrecht, dat onse goeden Luyden gesciede van Ons, ofte van onsen Dieners, ofte van anders yemant; soe soude Wy, noch nyemant van onsen wegen, yemant Vangen nochte Roeven, noch geenrehande forfeyten noch boeten heffen, noch op bueren, ten waer dat Wy onse goeden Luyden die craft, ende dat onrechte affgedaen hadden, ende onse Vierschare weder geopent, buyten onse goede Luyden coste voorsz, ende wair dat yemant hier en binnen Bruecte, die mach onse Bailliu aentasten, ende onder sorge bringen, ter tijt toe, dat hy hem Recht doen mach: sonder argelist.

De Vierschaar niet Nederdingen.

Item, soe sal onsen Bailliu ende sijnen Stede-houder aen den Heyligen sweren, alle dese voorsz puncten te houden, ende te doen houden, ende eenen ygelicken Recht ende Vonnisse te doen, naer hueren vijff sinnen.

Item, soe wes in dese voorsz puncten principalick niet verclaert en staet, dat sal men Berechten nae inhouden der Ouder Hantvesten, ende na den Oude Hercomen van Zuyt-Hollant, die onsen Bailliu ende sijn Stede-houder mede sweren sullen te houden, gelijck den puncten voorsz.

Voert soe hebben Wy onsen goeden Luyden voorsz, vorder sulcke gratie gedaen, alsoe dat geen Man, dien een getrouwet Wijff heeft, meer verbueren sal moegen dan sijn Lijff, ende halff sijn Goet; ende een yegelick Wijff desgelicx: ende niemant en sal des anders Lijff noch Goet verbueren, dan een yegelick selve mitt' hant.

Dat noch Man noch Vrou, des anders Lijf of Goed en verbueren.

Ende want Wy onse goede Luyden voorsz gemeenlick, alle dese puncten voornoemt, ende elck bisonder, vaste, gestade, ende onverbroocken houden willen, ende gehouden willen hebben, voor Ons, ende voor onse Nacomelingen, tot eeuwigen daegen, Soe hebben Wy in kennisse hier aff, desen Brieve Besegelt mit onsen Segel, hier aen gehangen. Gegeven in den Hage, opten xvj. dach in Julio, in 't Jaer ons Heeren M. CCCC. ende XVII.

Wesende Besegelt met een uythangend Zegel, van Roode Wassche, aen dubbell Staerte. Onder stont, Naer Collatie gedaen jegens sijn Origineel, gescreven in Franschijn, ende Besegelt als boven, es dese daer mede accorderende bevonden, op den vij. Juny 1612. by my Notaris, residerende in sGraven-Hage, en was onderteeckent, J. P. van GROENEWEGEN, Notaris Publicq: Nae Collatie gedaen jegens gelijke Copie, gescreven op Papier; Onderteykent als boven, is dese daer mede accorderende bevonden, op den vj. Septembri Anno 1612. by my ondergescreven Notaris Publicq, by der Hove van Hollant geadmitteert, binnen der Stede Dordrecht accorderende, H. J. de NAERDEN, Not. Publ.

1418.

Handvest van veel Voor-Rechten.

Johan van Beyeren, van veel Voor-rechten.

JOhan, by der genaden Goidts, Palens-grave by den Rijn, Hertoge in Beyeren, Greve van Henegouwen, van Hollant, ende van Zeelant; Doen cond allen Luden, Dat Wy van rechter lieffde, ende sunderlinge gunsten willen, die Wy dragen tot onser liever getrouwer Stede van Dordrecht, aensiende meenighe trouwen diensten, die si Ons tot veele tiden gedaen heeft sonderlinge op dese tijt dagelijcx doet, ende noch van haer ummers hopen te hebben; der selver onser Stede voorgenoemt geloeft hebben, ende geloeven mit desen Brieve, dat Wy hoer zullen doen overleveren, alle onse Tollen boecken ende Uuytscriften, hoe, ende in wat manieren die vremde Coopluden onse Lande zullen moegen versoucken, ende op hoe veele Tolle-gelts ende dat Wy van dien Coopluden nyet meer en zullen doen nemen, in geenre wijs, dan onse boecken, die Wy onser Stede voorsz, tot hoeren vermanen sullen doen overgeven, inhouden ende begrijpen zullen. Ende soe wat Goet ende van waen dattet coemt, dat t'Dordrecht aencomen sal, ende aldaer vercoft wort, daer off en sal die Coeper noch die Vercoeper geene Tolle geven Item, dat Wy die onrechte Tollen tot Woudrichem of doen zullen: ende dat wy die rechte Tollen aldaer nyet beswaren, noch vorder daer off nemen en zullen, dan van Outs Haercomen is. Oick dat wy geen ander Nieuwe Tollen, boven noch beneden, in onsen Lande leggen, noch doen leggen en zullen, die onse Stede van Dordrecht hinderen mochten; behoudelick die andere Marct-Tollen, die aldaer van Outs geweest is, by des Oude Heeren tyden van Hoirne. Item, dat wy niet gehenghen en zullen, dat men die Hoege-Vierscaer van der Baillyuscap van Zuyt-Hollant, ende die Vierscaer van de Dijckgraeffscap van de Grooten Waert, aldaer, nerghent leggen noch houden en sal, dan alleen binnen onser Stede van Dordrecht: soe die daer van Rechts weegen, ende van Outs altoes gelegen hebben, ende schuldich sijn te leggen; ende dat die Baellyu ende die Dijck-greve voirsz, hoer Gevangen nergent Sloten en zullen dan t'Dordrecht, want'et altoes Recht ende Haercomen heeft geweest. Item, dat nyemant binnen onsen Lande van Zuyt-Hollant, binnen Steden joff daer buten, geen diensten is, te weeten, die Baelyuscap-

Van overlevering der Tolle boeken.

Onrechte Tolle te Woudrichem.

d Hooge Vierschaar van Zuyd-Holland te Dordrecht leggen.

Gevangenen Sloten.

Baillіu, Dijkgraaf, Rentmeester ende Tollenaar, moeten aldaar Poorters zijn, enz.

ſcap, die Dijckgraefffcap, die Rentmeesterſcap aldaer, off 't Scoutſcap, off onſe Tollen, t'Dordrecht voeren en zal, hi en zy Poerter t'Dordrecht, ende woenachtich mit ſijnre alinger Woonſtat, ende hi en zy Wittelick Geboren, ende van eenen Getrouweden Bedde. Item, dat Wi geenen Caſteleyn op onſen Huyſe tot Sinte Geerdenberge zetten, noch die Caſteleynſcap aldaer nyement bevelen en zullen, hi en ſal van Wittachtiger Geboorte weſen, en hi ſal voer Ons, in tegenwoerdicheyt van onſen Gerechte t'Dordrecht, die Wy dair by ontbieden zullen, eenen Eed doen, dat hi niet doen en ſal tegens eenige Rechten van onſer Stede van Dordrecht, noch onſen Gemeenen Lande van Zuut-Hollant.

Bailliu, Dijckgrave en Schout, moeten Eed doen aen handen des Burgermeesters.

Item, dat onſe Baelyu, onſe Dijck-greve in Zuut-Hollant, ende onſen Scout van Dordrecht, die Wy bi tiden zullen zetten, Zweeren zullen aen des Borgemeeſters hant, van onſer Stede van Dordrecht, dat zi eenen yegelijcken, dies begeert, Recht ende Vonnes doen zullen, ende doen doen op hoeren dienſt. Item, dat onſe Stede van Dordrecht, ontfangen ende houden ſal moegen, Lant-poerteren die hem genoegen, geſeten binnen Zuyt-Hollant, buyten Steden, op enen halven Nobel t'ſJaers, van elcke Lant-poerter te nemen, tot onſer Stede Veſtinge, en Oerbaer behoeff; be-

Landpoorters.

houdelick Ons onſe Tollen te hebben van hoere Goeden, die die Lant-poerteren voor onſe Tollen voeren zullen, wtgeſet zulcke Goeden, die zi op hoeren Acker Telen, Voeden en Houden ſullen als Haercomen is; ende dat nyement anders in Zuut-Hollant, in eeniger manieren, namaels Lant-poerteren hebben off houden ſal, dan onſe Stede van Dordrecht voorſz. Item, waert dat yement namaels tegens onſe Stede van Dordrecht, off tegens hoeren Rechten

Quadien.

dede, of dede doen, off dat dair eenige Quadien hem onthielden binnen Zuut-Hollant, dat dan onſe Stede van Dordrecht voorſz, optie Miſdadigen over al in den onſen binnen Zuut-Hollant, ten Watere ende te Lande, wttrecken ende wtleggen zullen moegen, om die te Vanghen, ende t'Dordrecht te brenghen, hem 't Recht te doene van der Stede: ende wairt dat Hem eenige wederſtoet geviele, bi yemande mitter hant, ende ſi dien dan roeckeloes Quetſte of Doot ſloegen, daer aen en zouden ſi tegens Ons, onſe Heerlicheit, noch tegens nyement broecken noch miſdoen.

Dordrecht mag, by gebreck van Schout, tot datter in verzien zy, een andere Stellen.

Item, want Wi niet en willen dat onſe Stede van Dordrecht namaels, tot eeniger tijt, ſonder Recht ſtaen ſall; Soe hebben Wi hem vorder Geconſenteert ende Geoorloft, Conſenteren ende Oirloven, wairt ſaecke dat onſe Scout t'Dordrecht tot eniger tijt Ruumde, Wtlandich off Oflivich worde, ſonder enen Stede-houder aldaer te laten, daer men Recht mede doen mochte, dat dan onſe Gerechte, ende onſe Stede van Dordrecht, enen anderen Scoute ſullen moghen ſetten, die hem genoechde, totter tijt toe, dat Wi hem enen anderen Scout geſet zullen hebben, tot onſer Stede behoeff; daer zy Recht mede doen zullen moeghen.

Overſlag van Bier.

Item, dat men tot Werckendam, noch binnen Twee Mylen, boven noch beneden, geenen Overſlach van Bier maecken noch houden en ſall, mer die Overſlach van Biere daer en binnen, ſal weſen alleen t'Dordrecht, op 't Bier

Wijnen nergens halen dan ter Hoogfter Marr, of te Dordrecht.

verboert, ende die boete van drie Pont Hollants, alſoe mennich werve al men daer over dede. Item, dat Wy nyet gehengen en zullen dat yement, geſeten in onſen Lande van Hollant, off van Zeelant, enige Wijnen halen zullen, off doen halen ergent dan ter Hoochſter Marct, off binnen onſer Stede van Dordrecht. Item, dat die Nieuwe Hantveſte van Zuut-Hollant, die laetſte gemaect was, buyten conſente van onſer Stede van Dordrecht, ende den gemeenen Lande aldaer, te nyete, ende van geenre waerde weſen zal; ende dat Wy die Rechten van Zwt-Hollant nyet Vernyeuwen, noch andere Rechten aldaer maken en zullen, dan hoer Oude Rechten ende Hantveſten begripen ende inhouden, ten ware bi Conſente van onſer Stede van Dordrecht.

Munte van Holland te Dordrecht.

Item, dat Wi onſe Munte van Hollant, tot gheenen tiden Openen noch Ordineren en zullen, dan bi onſen Raide, ende bi onſe Hooft-Steden, als Dordrecht, Haerlem, Delft, Leyden, ende by Conſente ende Ordinancie van Hemluden, ende die t'Dordrecht leggen, ende nergent anders. Item, dat Wy namaels nyement in onſer Gerechte t'Dordrecht ſetten en zullen, hi en zi een Ingeboren Poerter van Dordrecht, off hi en hebbe ſijn Poert-Recht Wittlicken Behilict, off hi en hebbe thien Jaer lange Poerter t'Dordrecht geweeſt. Item, dat onſe Steden van Hollant, ende van Zeelant, na deſen Vrede, als zy Ons Gehult hebben, zullen moegen Raden, ende Vergadering mit malcanderen maecken, tot onſer eeren, ende onſen Lande oirbaer, ſonder daer aen tegens Ons off onſe Heerlicheit te broecken off te miſdoen, alſoe verre als dat tegens Ons, onſer Lande, ende Heerlicheden niet en draecht. Ende om dat Wi alle deſe voorſz. punten, ende elcx biſonder, voer Ons, ende voer onſe Erfven ende Nacomelingen, vaſte, geſtade, ende onverbreken houden willen, ende geloeft hebben te houden, ſonder eenich argeliſt dair in te trecken off te vinden; Soe hebben Wi, van onſer rechter wetenheit, onſe Zegel an deſen Brieve doen hangen, in kenniſſe en getuyge der dingen voorſz. Gegeven in der ſelver onſer Stede van Dordrecht voergenoemt, opten Twintichſten dach in Junio, in't Jaer ons Heeren, Duyſent Vier hondert ende Achtien.

Niemand in den Gerechte zitten dan Ingeboren Poorter, enz.

Holland en Zeeland Vergadering maken.

1418. Quijtſcheldinge en Confirmatie, nopende de Stad Dordrecht, en 't Bailljuſcap van Zuyd-Holland.

Hertoge Jan van Braband, en Vrou Jacop, Quijtſcheldinge, Confirmatie, enz.

JAn, by der genaeden Godts, Hertoge van Lothringen, van Brabant, ende van Limborch; Marckgraeff des Heylichs Rijcx; Grave van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende Heere van Vrieſlant. Ende Iacob, by der ſelver gracien, Hertoginne, Marckgravinne, ende Vrouwe der ſelver Landen: Doen condt allen Luyden, Dat Wy om vervolchs, ende verſoucks wille, van onſen Vrienden, ende om Landen, Luyden, en Steden, ende oick onſe Vrienden, onderlingen te houden in Rechten ende in Ruſten, quijt geſchouden hebben, ende ſchelden quijte, voor Ons ende onſe Nacomelingen, met deſen Brieve, der Stede van Dordrecht, ende allen hueren Poorteren, van alle Broecken, Miſdaden, ende Aentichte, die ſy tegens Ons gebroeckt of miſdaen moegen hebben, of die Wy hem tijende mochten weſen, ende oick quijt ſchelden van alſulcken

Schulden

chulden ende Eyschen, die Wy, off yemant van onsen wegen, der Stede van Dordrecht eyschen mochten, tot desen daege toe, of dat van onsen wegen roeren of coemen mochte, sonder argelist, by alsoe, is de voorsz Stede Ons yet schuldig, dat sy dat betaelen sullen onsen lieven Oem, Hartoghe Iohan van Beyeren, soe Wy Hem die Schulden opgedragen ende overgegeven hebben. Voort soe hebben Wy, met goeden rijpen Raede onser Raeden, ende Vrienden, ende met goeder gedachter voorsienicheyt, Geconfirmeert, ende Confirmeren mit desen Brieve, der Stede van Dordrecht, ende der gemeenre Bailliuscap van Zuyd-Hollant, alle hoer Rechten, Previlegien, Haercomen, ende Kueren, die sy van Hertoch Willem, die leste Grave van Hollant was, zaliger gedachten, ende van sijnen Ouderen, vercregen ende Besegelt hebben: die vaste, gestade, ende onverbrekelick te houden tot eeuwigen daegen, voor Ons, en voor onsen Nacomelingen. In oirconden desen Brieff mit onsen Zegele Besegelt. Gegeven tot Woudrichem, den xiij. dach in Februario, in 't Iaer ons Heeren, M. CCCC. ende xviij. na den loop van onsen Hove.

Quijtsceldinge van Hulde. 1418.

Hertoge Jan van Braband, en Vrou Jakob, quijtscheldinge van Hulde.

JAn, by der genaden Gods, Hertoge van Lothringen, van Brabant, ende van Limborch; Marckgrave des Heylichs Rijcx; Grave van Henegouwen, van Hollant, ende van Zeelant; ende Heere van Vrieslant: Ende Jacop, by der selver gracien, Hartoginne, Marckgravinne, ende Vrouwe der selver Landen: Laeten weeten, allen den genen die Geseten, ende Inwoenende Poorters sijn, binnen der Stede van Dordrecht ende van Rotterdam, ende anders allen den genen, die inde Dorpen, van den Bailljuscap van Zuyt-Hollant, geseten zijn, dat Wy U, ende een yegelicken van U, verdragen ende quijtschelden met desen Brieve, voor Ons ende onsen Erven, sulcker Hulde ende Eede, als hy Ons gedaen hebt, of schnldich waert te doene; ende voortaen onsen lieven Oem, Hertoge Jan van Beyeren, ende sijnen Erven coemet, ende houdt voor uwen rechten Heere, als ghy schuldich zijt te doene, nae uuytwijsinge des Zoenen, dier tusschen Hem ende Ons uuytgesproken is. In oirconde desen Brieff Besegelt met onsen Zegel. Gegeven opten eersten dach van April, in 't Jaer ons Heeren M. CCCC. ende xviij. nae den loop ons Hoofs van Holland.

Jonck-Vrouwen Klooster. Zie boven fol. 151. 1420.

Casteleyn en Drossart te Gorichem. 1423.

Johan van Beyeren, van Casteleyn en Drossart te Gorichem.

IOhan, Hertoge van Beyeren, &c. Doen condt allen Luyden, Dat Wy geloeft hebben, ende geloeven mit desen Brieve, onser goeder Stede van Dordrecht, dat Wy tot geenre tijt, Casteleyn noch Drossaert setten en sullen in onsen Slote tot Gorichem, nochte in den Lande van Arkel, dan Hollander of Zeelander, die wel onder Ons Gegoet zijn, ende Ge-erft, ende die Ons oick sulcke wisheit ende geloefte doen zullen, mit goeden zekeren Borgen, dair Wy angehouden sullen wesen, ende onse goede Stede, en gemeyn Land mede bewaert, alle argelist wtgesceiden. In oirconde, &c. Gegeven opten xxiiij. dach in Aprille, Anno M. CCCC. ende xxiij.

Confirmatie van de voorgaande Privilegien. 1425.

Phillips Confirmatie der Privilegien.

PHillips, Hertoge van Bourgongien, Grave van Vlaenderen, van Arthoys, Palatijn, Heer van Salinis ende van Machelen, Ruwaert, ende Oir der Landen van Holland, van

van Zeeland; ende van Vryeslant; Doen cond allen Luyden, Want onse getrouwe Stede van Dordrecht, Ons voir hueren rechten Erff-Heer ontfangen ende Gehuld hebben, soe sy van Rechts weghen schuldich sijn te doene, Soe hebben Wy der zelver onser getrouwer Stede, ende der gemeenre Bailljuscap van Suyt-Hollant, Geloeft, Geconfirmeert, ende Gesworen, Geloven, Confirmeren, ende Sweren mit desen Bryeve, alle huere Rechten, Privilegien, Hantvesten, Haircomen ende Kueren, vaste, van wairden, ende onverbroecken te houden, die deselve onse getrouwe Stede, ende die gemeyne Bailljuscap van Zuyt-Hollant, van onsen lieven Oom, Hertoge Johan van Beyeren zaliger gedachten, ende van sijnen Voirvaderen, Graven enbe Gravinnen te Hollant, vercregen moghen hebben; ende hem daer toe geloeft ende gesworen, off hem om deser Huldingen wille, tot enige tijt, Last off Beswaernisse thoe quame, off aen worde gedaen, 't sy van den Roemschen Coninc, van den Hertoge van Cloucester, off van yemande anders, wye dat hy waer, dat Wy hem mit onse Mogentheyt daer inne bestandich zullen wesen, ende hem daer off ontheffen ende ontlasten.

Ende want Wy voer Ons, onse Oir, Erven, ende Nacomelingen, onser getrouwer Stede van Dordrecht, ende der Bailljuscap van Zuyt-Hollant, Hem, hueren Poirteren Ondersaten, ende Nacomelingen, dit houden willen, ende gehouden willen hebben, eeuwelijck duyerende; Soe hebben Wy des t'oirconden, desen Bryeff open Bezegelt uuythangende mit onsen Zegel. Gegeven in onser Stede van Dordrecht, up Sinte Maertens dach in den Winter, in 't Jaer ons Heeren Duysent Vier hondert Vijff en Twintich.

1425.

Handveste van verscheyde Voor-Rechten.

Phillips van verscheyde Voor-Rechten.

PHillips, Hertoge van Bourgondien, Grave van Vlaenderen, van Arthoys ende van Bourgondien, Palatijn, ende Heer van Salinis, ende van Machelen, Ruwaert ende Momboir van den Landen van Hollant, van Zeelant ende van Vrieslant; Doen cond allen Luden, Dat Wy om vele trouwer diensten wille, die onser getrouwer Stede van Dordrecht, tot mennigen tijden, der Graeffscap van Hollant gedaen heeft, ende altijt bereet heeft geweest te doene ende Ons ende onsen Nacomelingen, of God wil, noch doen sullen; Soe hebben Wy daer omme, ende uyt sonderlinge gunsten, die Wy tot onser getrouwer Stede ende Poirteren hebben, hem gegeven ende Gracie gedaen, van sulcken Rechten ende Poincten als hier nae gescreven staen:

Ontheffing van Lijff-pensien.

Eerst, dat Wy onser getrouwer Stede van Dordrecht, ende alle huere Poirteren, Ontheffen, Quijten ende scaedeloes houden sullen, van sulcken Jaerlicker Lijff-pensien, als daer die Stede van Dordrecht, mitten anderen Steden van Hollant, ende van Zeelant, voer geloeft ende Besegelt hebben, die van der Graefffscap van Holland betaelt sijn geweest, en schuldich es te betalen, soe onse lieve Oom, Hertoge Willem van Beyeren, zalr. gedachten, dat mit sijnen openen Bryeve, der Stede van Dordrecht, en hueren Poirteren, geloift en Bezegelt heeft.

Poirteren in'er Goeden niet laten vercorten.

Item, off men die Ingesetenen Poirteren, van onsen Stede van Dordrecht ergent vercorten woude, off veronrechten, van hueren Goeden, dat Wys

dae

daer inne houden ende ſtarcken ſullen, als in hueren goeden, ter tijt toe, dat ſy daer uuyt mit Rechten worden gewonnen, na den Rechten 's Lands, off der Stede, daer die Goeden ghelegen ſijn.

Voirt, dat Wy gheen Landen, Steden noch Sloten, in Hollant, noch in Zeelant, yemande en zullen overgeven, noch in handen geven, noch verſetten; ende ſonderlinge dat die Stede van Gorichem, mitten Huyſe aldaer, dat Slot van Loevenſteyn, de Steden van Hoeſden, ende van Sinte Geertrudenberge, mittten Slooten, ende anders allen' hoeren toebehoren, niet en ſullen verſcheyden noch vervremt worden, tot geenre tijt, van Zuyt-Hollant, noch van de Stede van Dordrecht.

Geen Lande, Steden noch Sloten, over-geven noch verzetten.

Gorchem, Loeveſteyn Hueſden, Geertrudenberg, van Zuyd-Holland niet vervremden.

Voirt, dat Wy upten Huyſen ende Sloten, van Gorichem, Loevenſteyn, Hueſden, ende S. Geertrudenberge, geen Caſteleynen en ſullen ſetten, noch die yemande overgheven, hy en ſal Ons eerſt aen onſen Handen goede beloſte ende zeeckerheyt doen, daer Wy, en onſe gemeyne Stede ende Landen, mede bewaerd zijn; dat uuyten Slooten, onſen Landen, ende Onderſaten, gheenen ſchaden en worde gedaen.

Caſteleynen zekerheyd doen.

Voirt hebben Wy onſer Stede Geconſenteert, dat zy hoir Vryheden van onſer Steden uuytſetten ende verlenghen moghen, ende houden, dats te weten, totten Landen van Swijndrecht ende Papendrecht toe, te Waterewairts, ende den Dijck langes te Lant-werts, totten Wit-boem thoe.

Uuytſetten der Stad.

Voirt hebben Wy onſer Stede, ende hueren Poirteren voorſz geloeft, ende geloven, dat Wy hem in ſulcken Rechten, als ſy upter Maeſen hebben, by brengen ende bethonen moegen, byſtandich ſullen weſen, dat hem die nae hoeren Bryeve, ende bethoone, gehouden worde onverbroecken.

Recht opte Maze.

Voirt hebben Wy onſen Stede Geconſenteert, ende Conſenteren, dat ſy die Achten binnen onſen Stede ſullen moghen kieſen, nae Haircomen, Twee Jaer langh duyerende, nae die tijt dat onſe lieve Oom, Hertoge Johan van Beyeren zaliger gedachten, onſen Stede gegeven heeft, ende dair en teynden duyerende tot onſer wederſeggen.

Achten.

Item, wairt dat tot eenigen tijt, yemande uuyt onſen Gerechte, binnen onſen Stede van Dordrecht, Uuytlandich off Offlijvich worde, ende dat Wy dan ter tijt in onſen Landen van Holland nyet en waeren, Soe hebben Wy Geconſenteert ende gegeven, Conſenteren ende geven mit deſen zelven Bryeve, dat onſen Scout, mitten goeden Luyden uuyt onſen Gerechte, dan ſullen in des genen Stede, dyere Offlijvich off Uuytlandich ware geworden, moghen eenen anderen kieſen, die onſen Scout dan Eeden zal, omme daer mede Recht te moghen doen, gelijck als mitten anderen, ter tijt thoe, dat Wy een ander Gerecht geſet zullen hebben. Ende om dat wy onſer goeder Stede voirſz, ende allen hoeren Poirteren voir Ons ende onſen Erven, in allen pointen geloeft hebben te ſtarcken, ende te houden onverbroecken, Soe hebben Wy des te getuyge, onſen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onſen Stede van Dordrecht, op S. Maertens dach inde Winter, in 't Jaer ons Heeren M. CCCC. XXV.

't Gerecht.

Hand-

1456.

Handveſten van 't Vermaken des Gerechts, van de Mannen der Veertigen, Scepenen, Raden, Achten, en Burgermeeſter.

Flips, van 't vernieuwen der Wet, van de Veertigen, Scepenen, Raden, Achten, en Borgermeeſter.

PHilips, by der gratie Godts, Hertoch van Bourgondien, van Lotharingen, van Brabant, ende van Lymburgh; Grave van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgondien-Palatini, van Henegouwe, van Hollandt, van Zeelandt, ende van Namen: Mercgrave des Heylichs Rijcx: Heere van Vrieſlandt, van Salines, en van Mechelen: Doen cond allen Luyden; Hoe Wy ter ootmoedige bede, ende verſoucke van den goeden Luyden, Poerteren, ende Inwoenende van onſer Stadt van Dordrecht, ende om die welvaert van hem, ende van onſer voirſz Stede, alſoe zy ſeyden Geappoinćteert ende Geordineert te hebben, aengaende 't Vermaecken en Vernieuwen van onſe Gerechte van onſen voirſz Stede van Dordrecht, om den tijdt en Termijn van Thien Jaeren naeſtcoemende, ende d'een den anderen navolgende, te beginnen ten daege van datum dees Brieffs; alſoe, ende in der voegen ende manieren, als hier na volget: Te weten, dat tegenwoerdelijck Wy ſullen doen Kieſen ende Uytſoecken by onſen Gecommitteerden, als onſen lieven ende getrouwen Raeden, Gerard, Heere van Aſſendelft, Schildt-knape; ende Claes die Vrieſe, onſe Rentmeeſter Generael van Hollant, Hondert Perſoenen, Poirters ende Inwoenende der ſelver Stede, elck van hem rijck weſende van Drie Hondert Nobelen, ende daer boven; daer off zy gehouden zullen weſen den Eedt te doen, alſoe dicke en menichwerff als zy's verſocht zullen worden, ſonder argeliſt. Van den welcken Hondert Perſoenen, die Deeckens van die Ambochten, en Gilden der ſelver Stede, Kyeſen ſullen Veertich Perſoenen, in ſtate van Huwelicke weſende, off die Gehylickt hebben geweeſt, rijck elck van Drie Hondert Nobelen, als voorſz es, de welcke Veertich Perſoenen, die voorſz Commiſſariſſen gehouden zullen zijn terſtondt den Eedt te doen; van te Kieſen acht dagen voir den eerſten dach van Julio naeſtcoemende, Vijff Schepenen, en Twee Raeden, van den Gerechte te hans weſende, dewelcke by hoeren Eedt hem duncken ſullen die nutſte daer toe weſende, ende ſal den Schout van Dordrecht den ſelven noch den Eedt doen doen in 't Gerechte, en ſullen blijven die voorſz Schepenen en Raeden alſoo Ge-eedt in 't ſelve Gerechte, een Jaer lanck geduerende, ende daer toe ſullen Kieſen die voyrſchreve Veertich Perſoenen, Viertyen Perſoenen, elck rijck van de voorſz Drie Hondert Nobelen, het zy van den getaele van de voorſz Veertich Perſoenen, off andere van de voorſz Stede, die welcke hem by hoeren Eedt duncken ſullen, daer toe die oerbaerlickſte, en de nutſte weſende, die welcke zy der voorſz Stede preſenteren ende overgeven zullen, acht dagen voer den eerſten dach van Julio naeſtcoemende, als voirſz es, die welcke

Vernieuwing van 't Gerecht.

Veertigen.

Scepenen en Raden.

welcke Stede ons terstont senden sal Besloeten ende Besegelt, die voorsz Viertiene Persoenen, alsoe gekoeren, off in onser absentie, onsen lieven getrouwen Stadthoudere, ende Raets-luyden hier in den Haege, ons Certificerende, dat syse alsoe gekoeren hebben, ende danne Wy, ofte onse voirsz Stadthoudere ende Raets-luyden, in onser absentie, zullen nemen ofte kiesen uyt den voorsz Veertiene Persoenen, Seven Persoenen, te weten, Vier Schepenen, ende Drie Raeden, van de voorsz Stede, die welcke zy wederom seynden zullen onsen Schout van Dordrecht voyrsz, binnen den voyrsz eersten dage van Julio naestcoemende; ende den voyrsz Scout sal den selven Seven Persoenen, ten voyrsz dage, doen doen den behoerlicken Eedt, om in't Gerechte te wesen, mitten anderen Vijff Scepenen ende Twee Raeden, alsoe in den voyrsz Gerecht gebleven, als voyrsz es; maer die voyrsz Vier Scepenen en Drie Raets-luyden, sullen bliven in dat voirsz Gerechte Twee Jaeren lang geduerende, ende alsoe voirt binnen drie Acht-dagen voir den eersten dach van Julio, in't naevolgende Jaer: die voirsz Veertich Persoenen sullen wederom kiesen Veertien Persoenen, en sullen Ons die wederomme alsoe seynden in Gescryfte, Wy wesende in onsen voirsz Lande van Hollant, ende in onser absentie, den voirsz Stadthouder, ende Raets-luyden der zelver Lande, als voirsz es; omme uyt dyen te nemen ende kiesen, Vijff Scepenen ende Twee Raets-luyden der voirsz Stede, om in dat Gerechte te zijn, geduyrende den tijdt van Twee Jaeren naestcoemende, ende daer nae volgende, mitten anderen Seven Persoenen, lest gebleven in 't voirsz Gerechte, ende alsoo voyrt, volgende van Jaer tot Jaer, die voirsz Thien Jaeren geduerende alsoe ende in der voegen voirsz, behoudelick dat van de voirsz Viertien Persoenen alsoe gekoeren, men sal kiesen in een van den Jaere Vier Scepenen en Drie Raets-luyden, en in d'ander Jaer Vijff Scepenen en Twee Raets-luyden, ende soe wie dat alsoe in den voirsz Gerechte Twee geheele Jaeren gestelt sal worden, die sal uuytten voirsz Gerecht blijven, den tijdt van Twee Jaeren daer nae volgende. Ende daer toe en zullen in 't voirsz Gerechte moegen wesen niet meer dan Twee Persoenen van eenen Geslachte, die welcke niet naeder en zullen moegen bestaen in Maegscappe off Swagerscappe, dan ten Derden, te weeten after Susters Kinderen. Ende off 't gebuerde dat Wy, off onsen voirsz Stadthoudere ende Raets-luyden van Hollant, nae die presentatie van de voirsz Electie, alsoe gedaen, niet en koeren uuyt de voirsz Veertien Persoenen, die selve Seven Persoenen, als boven verclaert es, dat als dan in gebreecke van dyen, die voirsz Veertich Persoenen, selve mogen kiesen uyt den voirsz Veertien Persoenen, Seven nutte Persoenen, om Scepenen of Raden te wesen, gelijck ofte Wy, off t' onsen voirsz Stadthouder, en Raets-luyden, in onser absentie, die selve gekoeren hadden, om mitten seven daer gebleven, gestelt te worden in 't voirsz Gerechte, van de welcke onsen voirsz Scout gehouden sal wesen den Eedt te ontfaen, alsoe hier boven verclaert staet. Ende off 't geviele dat eenige van de voorsz Veertich Persoenen van leven ter doot gin-

Maegtale.

Suppletie of Surrogatie der Veertigen.

gingen, ofte uuytlandigh worde, in dien gevalle die gene die blyven zullen, by hoeren Eede sullen een, off soo veel allser gebreecken sal, kiesen, op tie Conditie voirsz, totter tijt toe dattet getal van de voirsz Veertich Persoenen vol zy: Behoudelijck dat die gene, die alsoe gekoeren wordt, off worden, rijcke zijn van Drie Hondert Nobelen, als voirsz geseyt es; den welcke den voirsz Scout sal doen doen den Eedt, alsoe die andere gedaen hadde. Item, dat die Deeckenen van de Gemeente kiesen zullen alle Jaer binnen den Vijfften dach van Julio, Vier en Twyntich Persoenen, als gewoenlijck es, elck rijck van Hondert Vijftich Nobelen, die welcke zy den Gerechte van de voirsz Stadt overgeven ende presenteren zullen, en dat selve Gerechte sellen die terstondt Ons, ofte den voirsz onsen Stadhoudere ende Raets-luyden van Hollant, in onser absentie, over seynden, om uyt dien te kiesen Acht Persoenen, die welcke Achte kiesen sullen den Burgemeester van de Gemeynte, van onser voirsz Stadt; ende oft' Wy, off onsen Stadthoudere ende Raets-luyden in Hollant voirsz binnen den Acht daegen, naer dat Ons off Hem, die Vier en Twintich Persoenen alsoe gesonden, ende overgegeven sullen worden, niet en coeren, noch wederom en sonden den voirsz Gerechte van Dordrecht, die voirsz Acht Persoenen, om den Borgemeester van de Gemeente te kiesen, als voirsz es; in dien gevalle zullen dat voirsz Gerechte selve moegen, uytter voirsz Vier en Twyntich Persoenen, kiesen Acht Persoenen, die den voirsz Borgemeester kiesen sullen: ende in den voirsz gevalle, sal die voirsz koere alsoe gedaen, alsoe guet ende van waerde wesen, off Wy off t' onsen voirsz Stadthoudere, ende Raets-luyden in Hollant dien selven gedaen hadden, ende als van den Borgemeester aldaer van onsen wegen gestelt, die sal gekoeren worden, als men gewoenlick heeft geweest van Outs, niet jegenstaende d'Ordinantie van der Maescap voirsz: Behoudelijck ommer, dat nyemant gecoeren en sal moegen wesen tot Borgermeester, hy en zy rijck van Drie Hondert Nobelen als voirsz es; ende ten eynde van de voirsz Thien Jaeren, sal geheelijck en al Cesseren dese tegenwoerdige Ordinantie. Ende sal dat voirsz Gerecht te Dordrecht vernyeuwet en verstelt worden, alsoe men hier voertijts ende tot nu toe gewoenlick es geweest te doen; ende dit al sonder prejudicie van onser Hoecheyt, ende oick van de Rechten, Previlegien, ende Vryheden van onser voirsz Stadt van Dordrecht. Soe ist, Dat Wy begerende die welvaert en onderhoudt van onser voirsz Stede, ende van onsen Onderſaeten en Inwoenende der selver, dewelcke tegenwoerdelijck gekeert zijn, ende hem gegeven hebben tot onser warachtiger Onderdaenicheyt; ontbieden ende seer ernstelijcke bevelen, onsen lieven ende getrouwen Ridder ende Cancelier, den Heere van Authune, ende den anderen Luyden van onsen Grooten Rade, by Ons wesende, den Heere van Lanoy, onsen Stedehoudere, en de Raets-luyden, by Ons gestelt, then saecken van onse voirsz Landen van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt, onsen voirsz Scout van Dordrecht ende allen anderen, onsen Justicieren, Officieren ende Onderſaeten, dien dat aengaet

Achten.

Burgermeester.

aengaet, ende aengaen sal moegen, hueren Stedehouderen, die nu zijn, off namaels wesen sullen, ende elcke van hem bysondere, ende alsoe hem dat toebehoeren sal, dat onse tegenwoerdige Ordinantie, en al 't Inhouden van desen onsen Brieve, den voirsz tijt van thien Jaeren geduerende, ende alsoe, en in der maniere voirsz, zy bewaren ende onderhouden, en sonder eenige Inbreecken doen bewaeren ende onderhouden van poincte tot poincte, sonder daer jegens te doen, off gaen, noch gedoegen, noch doen gaen noch gedoegen, in eeniger manieren. Ende up dat s' elck te bat binnen moegen wesen in onse voirsz Stadt van Dordrecht, Wy willen ende ontbieden onsen voirsz Scout dier Stede, dat Inhoude van desen onsen voirsz Brieve, hy uytroepe en openbaerlick kundige, want Ons alsoe gelieft, en willen dat gedaen zy. In oirconde desen onsen Brieve gegeven, ende onsen Zegel daer aen gehangen; in onsen Huyse in den Hage in Hollant, Drie en Twintich Dagen in Junio, in 't Jaer ons Heeren Duysent Vier hondert Ses ende Vijftich.

Van de Mannen der Veertigen, enz. 1478.

Maximiliaen en Maria, van

MAximiliaen ende Maria, by der gratien Godts, Hertogen van Oostenrijck, van Bourgondien, van Lotharingen, van Brabant, van Stiere, van Carinte, van Carniole, van Limborgh, van Lutsenborgh, ende van Gelre; Graven van Vlaenderen, van Thirol, van Arthoys, van Bourgondien Pals-graven, van Henegouwen, van Hollandt, van Zeelandt, van Namen, ende van Zutphen; Marckgraven des Heyligs Rijcx; Heere ende Vrauwe van Vrieslandt, van Salinis ende van Mechelen; Doen cond allen Luyden, tegenwoordige ende toecomende, dat Wy, ter ootmoediger Bede ende versoucke van onse wel geminde ende getrouwe Stede van Dordrecht, ende der goeder Luyden, Poorteren, ende Inwonende der selver, aengaende 't Vermaecken ende Vernieuwen van den Gerechte aldaer, doegdelijck ende minnelijck ge-informeert zijn, hoe in voorleden tijden, veel en diversse twisten ende geschillen opgeresen ende gevallen zijn, ter cause van der selver Vernieuwinge ende Vermaeckinge des voorsz Gerechts, als Schepenen, Raden, ende andere Acht Personen, die onse Stede van Dordrecht gewoonlijck zijn te regeren, ende omme dese twisten ende geschillen duegdelijck te annulleren, ende te niete te doen, hebben die selve van onser voorsz Stede van Dordrecht, seer doechdelijck vorder aen Ons doen versoucken, omme hier inne van Ons voorsien ende geprovideert te wesen, by seeckere onse opene Brieve van Privilegie, in behoorlijcke formen daer toe dienende; SOO IST, Dat Wy, die altijt genadelijck geneygt zijn tetten gemeenen oirbaer, welvaren, ende proffijt van onser voorsz Stede van Dordrecht, ende Inwoonende der selver, begeerende in desen ende allen anderen saecken, alle Rust,

Vernieuwing des Gerechts.

Vrede, ende Eendracht te maecken, ende die te doen onderhouden, ende oock altijt williende hantieren ende gebruycken, als wel redene is, goeder getrouwicheyt tot onser voorsz Stede van Dordrecht, wel bekennende die goede ende volmaeckte minne ende gonste, die de selve onse Stede, ende Inwonende der selver tot Ons gedragen heeft, ende noch draecht; ende oock mede, om menigen goeden ende getrouwen dienst, die deselve Stede ende Inwoonende der selver, in voorleden tijden onsen Vorderen, Graven ende Gravinnen van Hollandt, bewesen ende gedaen hebben, ende Ons ende onse Nacomelingen, in toecomende tijden van gelijcken hopen te geschien; Hebben Wy, om desen ende meer andere merckelijcke redenen will, Ons daer toe porrende, by rijper deliberatie van onsen Rade, ende uyt onse seeckere wetenheyt ende speciale gracie der voorsz onse Stede van Dordrecht, ende Inwoonende der selver, om die Vernieuwinge ende Vermaeckinge des Gerechts ende Wets aldaer, tot eenen eeuwigen Privilegie voor Ons, ende voor onsen Erven ende Nacomelingen, Graven ende Gravinnen van Hollandt, gegont ende gegeven, gonnen, ende geven mits desen jegenwoordigen Brieve, dat zy nu ende jegenwoordelijck kiesen sullen mogen Veertich Persoonen, Poorteren ende Inwoonende der selver onser Stede, elck van hem rijck wesende, tot Anderhalf hondert Nobelen toe, ende daer boven, dae off zy gehouden zullen wesen den Eedt te doen, alsoe dicke ende menichwerven als zy 't versocht zullen werden, in state van Hylick wesende, off die Gehylickt hebben geweest, den welcken Veertich Personen onsen Stedehouder Generael van Hollandt, Zeelandt, ende Vrieslandt, jegenwoordelick wesende, gehouden sal zijn terstondt den Eedt te doen doen, om van acht dagen voor Sinte Michiels dagh naestcomende, te kiesen Vijff Schepenen ende Twee Raden, van den Gerechte te hans wesende, dewelcke, by hoeren Eedt, hem duncken zullen die nutste daer toe wesende; ende sal onsen Schout van Dordrecht den selven noch den Eedt doen doen, in 't Gerechte te wesen; ende zullen blijven die voorsz Schepenen ende Raden alsoe Ge-eedt in 't selve Gerecht een Jaer lanck geduyrende: ende daer toe zullen kiesen die voorsz Veertich Persoonen, Veertien Persoonen, elck rijck van Twee hondert Nobelen, het zy van den getale van de voorsz Veertich Persoonen, ofte andere uytten buyck van de voorsz Stede, die welcke hem, by hoeren Eedt, duncken zullen daer toe die oirbaerlijckste ende nutste wesende, die welcke zy der voorsz Stede presenteren ende overgeven zullen, acht dagen voor den dach van Sinte Michiels naestcomende, alsoo voorsz is, die welcke die Stede Ons terstondt senden sal, besloten ende Besegelt, die voorsz Veertien Personen alsoo gekoeren; off in onser absentie, onsen lieven ende getrouwen Stedehouder ende Rade in den Hage, Ons Certificerende, dat zyse alsoo gecoren hebben; ende danne zullen Wy, off onse voorsz Stedehouder ende Raets-luyden in onser absentie, nemen ende kiesen uytten voorsz Veertien Personen, Seven Personen, te weten, Vier Schepenen ende Drie Raden van de voorsz Stede; die

Veertigen te mogen kiesen ende eligeren, &c.

Vijff Schepenen en Twee Raden te kiezen.

Uytten Veertien Persoonen te kiesen Seven Persoonen, te weten, Vier Schepenen ende Drie Raden.

die welcke ſy wederomme ſeynden zullen onſen Schout van Dordrecht voorſz, op Sinte Michiels dagh naeſtcomende; ende die voorſz Schout ſal die voorſz Seven Perſonen ten voorſz dage doen doen den behoorlijcken Eedt, om in 't Gerechte te weſen, mitten anderen Vijff Schepenen ende Twee Raden, alſoe in den Gerechte gebleven, als voorſz is; maer die voorſz Vier Schepenen en Drie Raden, ſullen blijven in dat voorſz Gerechte Twee Jaeren lanck geduyrende, ende alſoo voort binnen die Acht dagen voor Sinte Michiels dagh in 't navolgende Jaer, zullen die voorſz Veertich Perſoonen wederom kieſen Veertien Perſoonen, ende ſullen Ons die wederom ſeynden in Geſchrifte, Wy weſende in onſen Lande van Hollant, ende in onſer abſentie, den voorſz Stedehouder ende Raets-luyden der ſelver Landen, als voorſz is, om uyt die te nemen ende te kieſen Vijff Schepenen ende Twee Raden der voorſz Stede, om in dat Gerecht te zijne, geduyrende den tijdt van Twee Jaeren daer na volgende, mitten anderen Perſonen leſt gebleven in 't Gerecht, ende alſoe voert volgende van Jaere tot Jaere, eeuwelijck duyrende, behoudelijck dat van den Veertien Perſonen voorſz, alſoe gekoeren, men ſal kieſen in een van den Jaere Vier Schepenen ende Drie Raden, ende in 't ander Jaer Vijff Schepenen en Twee Raden: ende ſoe wie dat alſoe in den Gerechte Twee geheel Jaer geſtelt ſal worden, die ſal uytten voorſz Gerechte blyven den tijdt van Twee Jaeren daer nae volgende: Ende daer toe en ſullen, in den voorſz Gerechte, niet meer mogen weſen dan Twee Perſonen van eenen Geſlachte, die welcke niet nader en zullen mogen beſtaen in der Maegſchapp off Swagerſchapp, dan en derden, te weten, after Suſters Kinderen. Ende off 't gebuerde dat Wy, off onſe voorſz Stedehouder ende Raets-luyden van Hollant, nader preſentatie van de voorſz Electie alſoe gedaen, binnen den Achtſten dagh niet en coeren, uytten voorſz Veertien Perſonen, die ſelve Seven Perſonen, als boven verclaert is, dat als dan die eerſte Seven uytten Veertienen, die deſelve onſe Stede van Dordrecht onſen Stedehouder ende Raets-luyden in den Hage overgeſent hebben, ſullen gecoren ende geſtelt zijn, om Schepenen ende Raden te weſen, gelijck off Wy 't, off onſen Stedehouder ende Raets-luyden, in onſer abſentie die ſelve gecoren hadden, omme mitten Seven daer gebleven, geſtelt te worden in 't voorſz Gerecht, van den welcken onſen voorſz Schout gehouden ſal weſen den Eedt te ontfangen, als hier boven verclaert ſtaet: Ende oft gebeurde dat eenige van de voorſz Veertich Perſonen van Lijve ter Doodt gingen, off Uytlandigh worden, in dien geval zullen die gene die blijven, ende binnen der Stede weſen zullen, by hoeren Eede wederomme kieſen, Een, oft alſoe veel alſſer gebreecken ſal, op die conditie voorſz, totter tijdt toe, dattet Getal van de voorſz Veertich Perſonen vol zy, behoudelijck dat die gene, die alſoe gekoeren wordt, off worden, rijck zijn van Anderhalff hondert Nobelen, alſoe voorſz is, die welcke onſe voorſz Schout ſal doen doen den Eedt, alſoe die andere gedaen hadden. Voort ſoe ſullen die Deeckenen van de gemeene Neringen, van onſer voorſz Stede van Dordrecht,

Scepenen en Raden afzijnde, Twe Jaren ſtil ſtaen.

Graden der Maagſchap.

Electie, binnen Acht dagen niet gedaen, zijn d eerſte Zeven Scepenen en Raden.

Suppletie der Veertigen.

Nominatie en Kiezing der Achten

by tijden wesende, alle Jaer op Sinte Michiels dach voornoemt, Ordineren ende kiesen Vier en Twintich Persoenen, uytter geheelre Gemeente, te weten, uyt elcken Quartiere van de Stede Ses Persoenen, ende zullen die voornoemde Deeckens terstont, sonder eenich vertreck, die selve Vier en Twintich Persoenen alsoe gecoeren wesende, in Gescrifte overleveren, in handen van den Gerechte van onser voorsz Stede van Dordrecht, om die terstondt in Gescrifte over te seynden, Ons, ende in onsen absentie, onsen voornoemden Stedehoudere ende Raets-luyden in den Hage, die daer uyt kiesen sullen Acht bequame Mannen, uyt elcken Quartiere vander Stede Twee, dewelcke Achte alsoe gekoeren, onse Stedehoudere ende Raets-luyden voren genoemt, wederomme in Gescrifte senden sullen, den voorsz van den Gerechte, van onser voorsz Stede van Dordrecht, binnen Acht dagen daer naer, alsoe voren geschreven is, ende zullen die voorsz Acht Personen, alsoe gecoeren wesende, gehouden wesen den behoorlijcken Eedt te doen in handen van onsen Schout van Dordrecht, by tijden wesende, die welcke Acht Personen, op hoeren Eede, kiesen sullen den Borgemeester van de Gemeynte, van onser voorsz Stede van Dordrecht, naer der Ouder gewoonte; behoudelijck, dat zy geenen Borgemeester kiesen en zullen, 't en zy dat die gene, die zy tot Borgemeester kiesen willen, eerst ende alvoren Schepen ofte Raedt van onser voorsz Stede van Dordrecht geweest is: Item, dat al te geschien sonder prejudicie off achterdeel van de Rechten, Privilegien ende Vryheden van onser voorsz Stede van Dordrecht, ende behoudelijck Ons, ende onse Hoecheyt en Heerlijckheyt in allen anderen saecken, in hoere macht, ende van waerde te blijven. Ontbieden hierom, ende bevelen onsen lieven ende getrouwen Stedehouder ende Luyden van onsen Rade van Hollandt, Zeelandt, ende Vrieslandt, onsen Schout van Dordrecht, ende voort allen anderen, onsen Dienaren, Officieren ende Ondersaten, nu ter tijdt wesende off namaels comende, ende elcken van hem bysondere, dien dese saecke aengaen ofte annopen moegen, dat zy onse voorsz Stede van Dordrecht, en den Inwoonende der selver, van den Innehouden van desen onsen Brieve, rustelijck, vredelijck, ende volcomelijck doen gedoogen, ende laeten gebruycken ende genieten, sonder hemluyden daer inne te doen ofte laten geschien, heymelijck off openbaer eenigen hinder off letsel ter contrarie. Ende om dat Wy uyt onsen vryen wil ende gerechte wetenheyt, die van onser voorsz Stede van Dordrecht ende den Inwoonende der selver, gelooft hebben, ende noch geloven, voor Ons, onsen Erven ende Nacomelingen, Graven ende Gravinnen van Hollandt, onse voorsz Stede van Dordrecht dese tegenwoordige Privilegie, ende alle poincten ende voorwaerden daer inne begrepen, te samen, ende elcken van dien bysondere, wel ende volcomelijck te houden, ende te doen onderhouden onverbreeckelijck, tot eeuwigen dagen, ende sonder eenigh gebreck daer inne te laeten geschien: Ende ten dien eynde, dat dese saecke vast ende gestadigh blijven, ende gehouden mogen werden tot eeuwigen dagen; zoo hebben Wy onsen Zegele hier

Borgermeester.

Dat men geenen Borgermeester en mach kiesen, hy en zy eerst Schepen of Raedt binnen Dordrecht geweest.

aen doen hangen, behoudelijck in allen anderen dingen ons Recht, ende eenen yegelijcx in dien. Gegeven in onse Stede van Gent, in de Maent van Ougst, in 't Jaer ons Heeren Duysent Vier hondert Acht en tZeventich. Op de Ploye stont geschreven, by mijn Heeren den Hertoge, ende mijner Vrouwe de Hertoginne. Onder stondt geteyckent, De SAULDEBAULT. Hebbende den voorsz Brieve een uythangende Zegel inne Groenen Wassche, geannexeert en geaffixeerd met Roede en Groene Sijde Steerten.

Van de Mannen der Veertigen, enz. Daar van het Vidimus te zien is in de volgende. 1481.

Van de Mannen der Veertigen, enz. 1494.

Maximiliaan en Flips van de Mannen van Veertigen, enz.

MAximiliaen, by der gratie Gods, Roomsche Coninck, altijts vermeerder 's Rijcx, van Hongarie, van Dalmatie, van Croatien, &c. Ende Philips, by der selver gracie, Eerst-Hertoge van Oostenrijck, Hertoge van Bourgongien, van Lothrijck, van Brabant, van Limborg, van Luxemborg, en van Gelre, Grave van Vlaendere, van Tirol, van Arthoys, van Bourgoingien Palatini, van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, van Namen, ende van Zutphen; Marquis *du Sainct Empire, Seigneur, de Vrise, de Salins, & de Malines*; Allen den genen die desen onsen Brieff sullen sien off hooren lesen, Saluyt: Alsoo Wy Coninck, ende Wylen onse lieve Geselinne Vrouwe, ende Moeder van Ons Eerst-Hertoge, die Hertoginne Maria zaliger gedachten, met onsen openen Besegelde Brieven, gegeven in den Hage, opten Achtienden dach van Septemberi, in 't Jaer Veertien hondert een ende Tachtich, ende om die redenen daer inne begrepen, gonden ende ville-kuerden den Burgemeesteren, Schepenen, ende Raet onser Stede van Dordrecht, die doe aldaer in den Gerechte waeren, ende de Gemeenen Poorteren, ende Inwoonende van dier, ende hoere Nacomelingen, eeuwichlijck geduerende, te gebruycken van de Previlegien van de Veertigen, roerende t Regiment ende Administratie van der selver Stede, in de vormen ende maniere, in 't lange begrepen, ende verclaert in de voorsz Brieven, gegeven in 't voorsz Jaer Een ende Tachtich, van de welcke 't Inhouden hier nae volgt:

MAximiliaen ende Mariæ, by der gracie Godts, Hertogen van Oostenrijck, van Bourgondien, Lotrijck, van Brabant, van Limborgh, van Luxemburch, ende van Gelre; Graven van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgondien Palatijnen, van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, 1481. Vidimus van Maximiliaan en Maria, enz.

van

van Namen, ende van Zutphen; Merckgraven des Heyligs Rijcks; Heeren ende Vrouwe van Vrieslant, van Salinis, ende van Mechelen: Allen den genen die desen onsen jegenwoordigen Brieff zullen sien, Saluyt: Doen te weten, Wy ontfangen hebbende die oitmoedige Supplicatien van onsen welgeminden Borgemeesteren, Scepenen ende Raedt onser Stede van Dordrecht, over, ende in den Naem van hemluyden, ende van al den Gemeynten der selver onser Stede; Inhoudende, hoe dat in 't Jaer Duysent Vier hondert Acht en tZeventich lestleden, ten versoucke van den Voorsaten van den voorsz Supplianten, te dier tijden wesende in den Gerechte aldaer, ende hebbende 't Regiment ende Administratie onser voorsz Stede, Wy, by anderen onsen openen Letteren van Mandamente, ende mits den redenen daer in begrepen, hadden by voirmen van Previlegien t'eeuwicheden, gewille-coert ende geconsenteert hoerluyden voorsz Voorsaten, dat zy in onse voorsz Steden soude mogen van dier tijt voort kiesen, ende noemen van de notabelste Poirteren, ende Inwoenende onser voorsz Stede, totten getaele van Veertich Persoenen, die welcke Macht, Faculteyt ende Mogentheyt hebben souden te noemene ende te kiesene alle Jaeren, Acht dagen voor die Vernieuwinge van den voorsz Gerecht, tot der menichte van Veertien Personen, ende die overseyndende in Gescrifte Ons, off in onser absentie, onsen geminden ende getrouwen die Stadthoudere, ende Luyden van onsen Rade in den Hage, om uyt den voorsz Veertien Persoenen, by Ons ofte Hemluyden, in den name van Ons, te Noemene Seven Persoenen, ende die wederom overseynden onsen Scout van Dordrecht, die van hemluyden den behoorlijcken Eedt ontfaen soude, naer der gewoente om hemluyden in de voorsz Wet te voegen met den getaele van de Persoenen van der Ouder Wet, die naer der Costumen, in gelijcke saecken, geintroduceert in onse voorsz Stede, daer inne behoorde te blijvene, te weten, Vijff in State van Scepenen, ende Twee in State van Raets-luyden, om een Jaer ende omme 't Jaer naestvolgende, Vier Scepenen ende Drie Raets-luyden ende alsoe voert van Jaere tot Jaeren. Voort dat elck Jaer die Deeckenen van den Ambochten, ende van de Gemeynte onser voorsz Stede, soude mogen kiesen onder hemluyden, tot Vier en Twintich Persoenen, te weten, Ses uyt elck Quartier, uytten welcken Wy, off onsen Stadthouder, ende Luyden van onsen Raden, in onsen Name, ende in onser absentie soude mogen Noemen Acht Persoenen, te weten, Twee uyt elck Quartier, om metten gene van den voorsz Gerechte, laste ende oogemerck te hebbene op 't Regiment onser voorsz Stede: Ende noch boven dien, dat die voorsz Acht Persoenen kiesen souden mogen elck Jaer den Burgemeester van der Gemeynten onser voorsz Stede, naer Ouder Costumen, in gelijcken onderhouden. Ende indien dat een, off diversche vande voorsz Scepenen off Raets-luyden, binnen den tijdt van haerluyder Jaer-scharen gingen, off gingen van Lijve ter doodt, dat die andere van den Gerechte overblijvende, soude mogen uyt hemluyden selven, andere Scepenen off Raets-luyden kiesen ende Noemen, naer dat noot wesen

Kiezing en Noeming der Veertigen.

Nominatie en Kiezing van Schepenen en Raden.

Vijff Schepenen en Twee Raden.

Vier Schepenen en Drie Raden.

Nominatie en Kiezing der Achten.

Kiezing der Burgermeester.

Surrogatie van Schepenen en Raden.

wesen soude: Ende off 't geviele dat eenige van de Veertich Persoenen gingen van Lijve ter doodt, off uytlandich bedegen, de andere soude mogen nieuwe in hoerluyden stede nemen; behoudelijcken, dat elck van de voorsz Veertich Persoenen rijck ende gegoedt waer, tot Hondert ende Vijftich Nobels om een werff, ende die van den Gerechte voorsz, te weten, Scepenen off Raetsluyden, tot Twee hondert Nobelen, ende elck van den Achten, tot Hondert Nobelen: Ende oock, dat in den voorsz Gerechte niet meer wesen moeste, dan Twee Persoenen van eenen Geslachte, noch nader bestaende, dan in den dorden Grade; alsoo als dat onse voorsz andere openen Letteren van Mandament dat breeder Inhouden. Nu is 't soe, dat vele van den genen, die by hoerluyder voorsz Voorsaten, in den Gerechte vercoeren ende genomen hadden geweest, tot den voorsz Veertich Persoenen, ende andere, die 't Regiment van onser voorsz Stede hadde, by crachte van de voorsz Previlegie, daer hier voren mentie aff gemaeckt is, zijn als nu, te wetene, eenich Offlijvich, bedegene, ende andere Gebannen, Vluchtich off Uytlandich onser voorsz Stede, in sulcker wijs, datter tegenwoordelijck geene, off emmer seer luttel woonende zijn binnen onser voorsz Stede, by den welcken men goetlijcx niet en soude mogen procederen ter naester Kiesinge off Vernieuwinge van den selven Gerechte, dat men geplogen is omtrent Sinte Michiels dage te doen, 't welck Ons ende onser voorsz Stede keeren soude tot grooten hinder ende achterdeele, ende den voornoemden Supplianten tot grooten last, ende confusie; 't en ware dat by Ons daer inne in tyden voorsien worde, om 't welcke gemerct 't geen dat voorsz is, ende dat Sinte Michiels dach seer naeckende is, zy Ons oitmoedelijcken hebben gedaen bidden, waerom Wy aengesien, ende geconsidereert, 't geen dat voren verhaelt is, geneygt wesende ter Bede van den voorsz Supplianten, sonderlinge om die goede getrouwe diensten, die de selve Supplianten ende haer Voorsaten gedaen hebben, alsoo wel Wijlen onsen Voorsaten, Graven ende Gravinnen van Hollant, (wiens Siele Godt genadich zy,) als Ons den voorgenoemden Supplianten, mits dese redenen en anderen, Ons daer toe porrende, hebben Gewillecoert, gegunt ende geconsenteert, ende by desen tegenwoordigen, ende uyt gratien Willecoeren, gunnen ende Consenteren, dat in de Stede van den genen van de voorsz Veertich Personen, hier voortijts gecoeren by hoerluyder voorsz Voorsaten in den Gerechte, die als nu Overleden, Gebannen, Vluchtich off Uytlandigh zijn, soo vooren geseyt is, zy kiesen ende nemen mogen andere Personen, sulcke als hemluyden goet duncken sal, van den notabelen Poorteren der selver onser Stede, tot der volcominge van den voorsz getale van Veertich Personen; die welcke Personen, by den voorsz Supplianten alsoe genomen ende gecoeren, naer dat zy den behoorlijcken Eedt gedaen sullen hebben in handen van Ons, off onsen voorsz Stadthouder van Hollant, off andere, die Wy daer toe schicken sullen mogen, Wy gestelt ende gesubrogeert hebben, stellen ende subrogeren in stede ende plaetsen van de voorsz Dooden,

Der Veertigen.
Rijckdom der Veertigen:
Schepenen en Raden:
Achten.
Maagtale.

Gebannen, Vluchtich, off Uytlandich onser voorsz Stede, die Wy by desen Gedestitueert, Ontlast ende Verdragen hebben, Destitueren, Ontlasten, ende Verdragen van den getaele, ende Collegien van den voorsz Veertigen, ende van sulcke Rechten, als zy, ter cause van dien, pretenderen mochten in die selve onse Stede, ende by desen onsen voorsz Letteren hebben gegunt ende gegeven, gnnnen ende geven, den genen die alsoe gecoeren ende genomen zullen wesen, by den voorsz Supplianten, volle Macht, Faculteyt, ende Mogentheyt te doene, alle een ygelijcke saecken, die de voorsz Doode, Gebannen, Vluchtich, off Uytlandich onser voorsz Stede, mochten, hadden, mogen, ende behoorden te doen, voor den tijt van hoerluyder jegenwoordige destitutie, by crachte van den voorsz Previlegie, en andersints, Behoudelijck, dat elck van den genen, die alsoo genomen ende gecoeren sullen wesen in 't getal van den voorsz Veertigen, sullen ten minsten om eens, Rijck ende Gegoedt wesen, tot Duysent gulden toe, tot veertich grooten onser Vlaemscher Munten elcken gulden; die gene die Scepenen off Raden wesen sullen, tot Acht hondert gulden, off daer boven. Ende voort, dat in den selfden Gerechte niet meer dan Twee Persoonen van eenen Geslachte zijn en sullen mogen, noch naerder bestaende, dan in den Anderen off Tweeden Grade, naer der Costume van den Rechte, geheeten Canon, gelijck Broeder ende Susters kinderen; niet jegenstaende, dat 't Inhouden van de voorsz Letteren van Previlegie niet en heyſschet, noch en begrijpt dat zy soe grooten Rijckdom hebben, ten welcken Letteren van Previlegie, om alsoe veele, als aengaet den selven Rijckdomme ende Geslachte, Wy Gederogeert hebben ende Derogeren by desen, blijvende niet min die voorsz Letteren van Previlegien in alle andere poincten, in huere kracht ende vermogen, om daer aff te gebruyckene by den voorsz Supplianten, in der manieren voorsz, ende gelijck als hadden mogen doen, ende doen mochten haerluyder voorsz Voorsaten in den Gerechte. Ontbieden daerom, ende bevelen onsen geminden ende getrouwen Stadthoudere, ende Luyden van onsen Rade, geordineert in onsen voorsz Lande van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, nu residerende alhier in den Haege, onsen voorschreven Schout van Dordrecht, en allen anderen onsen Rechteren, Justicieren, Officieren ende Ondersaten, jegenwoordich ende toecomende, ende elcken bysondere, dien dit aengaen mach, dat zy van desen onsen Consent ende Octroye, ende van allen den Inhoudene van dien, gelijck, ende in der manieren dat vooren geschreven staet, doen gedoogen, ende laten den voorsz Supplianten, hoere Nacomers, ende elcken van den genen die 't aengaen sal mogen, t'eeuwicheden, rustelijck ende vredelijcken useren ende gebruycken, sonder hemluyden te doene, te gedoogene, oft laeten geschieden eenich letsel, hinder, off moeyenisse ter contrarien, want ons alsoe belieft. In oirconde van desen, hebben Wy onsen Zegel hier onder aen doen hangen. Gegeven in onsen Huyse in den Haege voorsz, den Achtienden dach van Septembre, in 't Jaer ons Heeren, Duysent Vier honderd

Rijckdom der Veertigen. Schepenen en Raden.

Maer Twee Persoonen van een Geslachte in 't Gerechte te wesen.

Eene

Een en Tachtentich. Onder ſtondt geſchreven aldus, By mijnen Heeren den Hertoge, in zijnen Rade, daer die Heere van Wyerte, ende andere waeren tegenwoerdich.

Ende want Wy ten vollen geinformeert ende onderrecht zijn, dat voorſz Previlegie ſeer nuttelijck ende oirbaerlijck es, om de welvaert van onſen voorſz Stede van Dordrecht, ende van de goede Luyden, ende Ingeſetenen van diere; Soo eſt, Dat Wy deſe ſaecken overmerckende, ende oock die goede, getrouwe, aengename, en menichvuldige dienſten, die de voorſz van onſen voorſz Stede van Dordrecht onſen Voorſaten, ende oock Ons gedaen hebben, ende om hem eenichſints te verbinden ende oorſaecke te geven, ſoe lang ſoe meer hoer getrouwicheyt t'onswaerts, te achtervolgen; Wy Eerſt-Hertoge, hebben den Burgemeeſteren, Schepenen, ende Raet onſer voorſz Stede van Dordrecht, voor hem, ende alle die gemeyne Poorteren ende Ingeſetenen der ſelver, gegonnen ende geconſenteert, gewillecoert; gonnen, conſenteren, ende willecoeren uuyt onſer ſonderlinge gratie, mits deſe onſe Brieve, dat zy, gedurende den tijt en termijn van Vijff ende Twintich Jaeren naeſtcomende, ende achter een volgende, beginnende ende ingaende op den dach van heden, datum van deſen onſen Brieve van de voorſz Previlegie van de Veertigen, boven Ingeſchreven, gebruycken ſullen, gelijck, ende in alder vougen ende manieren, als zy daer van gebruyckt hebben, totten dage toe van heden, uuyt crachte van den voorſz Brieve, hier boven geinſereert; welcke Previlegie, mitſgaders alle 't Inhouden van dien, Wy Eerſt-Hertoge voor den voorſz tijdt van Vijff en Twintich Jaeren, geconfirmeert, belieft ende geveſticht hebben, confirmeren, believen ende veſtigen mits deſen onſen voorſz Brieve, ende op dat noot zy, hebben de voorſz van Dordrecht 't ſelve Previlegie van nieus gegonnen en gewillecoert, gunnen ende willecoeren mits deſen onſen Brieve, by den welcken Wy hem geconſenteert hebben, ende conſenteren, dat ſoo wanneer binnen de voorſz Vijff en Twintich Jaeren, eenige van de gene van den Gerechte van onſe voorſz Stede van Dordrecht, offlijvich worde, hem abſenteren, off hoerluyder woenſtat elders nemen ſullen, ander notabele Mannen in hoer ſtede van de afflijvigen, abſenten, ende vluchtigen ſullen mogen vernieuwen, ende andere in hoer ſtede ſtellen, in 't getal van de Veertigen voorgenoemt, welcke Veertigen, Macht en Faculteyt hebben ſullen, te Noemene, ende te kieſene alle Jaer Acht dagen voor des Vernieuwinge van de voorſz Gerechte, totter menichte van Veertien Perſonen, ende die overſenden in Geſcrifte Ons, off in onſe abſentie, onſen lieven ende getrouwe, die Stedehouder, ende Luyden van onſen Raede in Hollant, om uuyten ſelven Veertien Perſonen, by Ons off Hemluyden, in onſen Name, te nemen Seven Perſonen, ende die wederom over te ſeynden onſen Scout van Dordrecht, die in der tijt weſen ſal, die van Hemluyden den behoirlijcken Eedt ontfaen ſal, naer der gewoente, om hem in de Wet te vougen

 mitten

Getal van Scepenen en Raden.

mitten getalle van de Personen van der Ouder Wet, die na der Costuyme in gelijcke saecke geintroduceert in onsen voorsz Stede behooren daer inne te blijven, te weten, Vijve in State van Scepenen, ende Twee in State van Raetsluyden, voor een Jaer, ende om't Jaer naest daer aen volgende, Vier Scepenen ende Drie Raets-luyden, ende alsoo voert van Jaere te Jaere. Voort, dat elck Jaer die Deeckens van de Ambochte, ende van de Gemeente onser voorsz Stede, sullen mogen kiesen onder hemluyden, tot Vier en Twintich Personen, te weten, Ses uyt elcken Quartiere, uyt den welcken Wy, off onsen voorsz Stedehouder ende Raets-luyden in onsen Name, ende in onsen absentie, sullen mogen noemen Acht Personen, te weten, Twee uyt elcken Quartiere, om met dien van den voorsz Gerechte, last ende gemerck te hebben op 't Regiment onser voorsz Stede, ende noch boven dien, dat die voorsz Acht Personen sullen mogen kiesen elck Jaer den Burgermeester van der Gemeente onser voorsz Stede, nae der Ouder Costuymen, in gelijcke onderhouden: ende off 't geviele, dat eenige van de voorsz Veertigh Persoenen ginge van Lijve ter Doodt, off Uuytlandigh bedegen, die andere sullen moegen Nieuwe in de Stede van de Offlijvigen off Uytlandigen, stellen ende setten; behoudelijck, dat elck van de gene, die alsoe genomen ende gekoeren sullen wesen in 't getale van de voorsz Veertigen, sullen ten minsten om eens Rijck, ende Gegoet wesen tot Duysent gulden toe, die gene die Scepenen off Raet wesen sullen, tot Acht hondert gelijcke gulden, ende die Acht-Mannen tot Vier hondert gulden, ende daer boven. Ende voort, dat in den selven Gerechte niet meer dan Twee Personen van eene Geslachte en zullen mogen zijn, noch naerder bestaende, dan in den Anderen off Tweeden Grade, nae der Costuyme van den Rechte, geheeten Canon, gelijck Broeder en Susters Kinderen, niet jegenstaende, dat 't Inhouden van de voorsz Brieven van Previlegien niet en heyst, noch en begeert, dat zy soo grooten Rijckdom hebben, ten welcken Brieve van Previlegie, om alsoe veele alst aengaet de selve Rijckdomme en Geslachte, Wy gederogiert hebben, en derogieren mits desen, blijvende niet min die voorsz Brieve van Privilegie in allen andere Poincten in huere cracht en waerde, om daer off te gebruycken by de voorsz van onsen Stede van Dordrecht in der maniere voorsz, de voorsz tijdt van Vijff en Twintich Jaeren geduerende, gelijck als zy hadden mogen doen voor 't Octroy van de voorsz laetste Brieve, by hem hier op verworven, ende hier boven geinsereert; behoudelijck, ende welverstaende, dat ten eynde, ende uuytgangen van de voorsz Vijff en Twintich Jaeren Wy, ende die voorsz van onse Stede van Dordrecht, mette selve Previlegie op Ons, ende hoir Recht blijven sulle. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen voorsz Stedehouder, ende Luyden van onsen voorsz Raden in Hollant, onsen voorsz Schout van Dordrecht, ende alle andere onsen Rechteren, Justicieren, Officieren, ende Ondersaeten, jegenwoordich ende toecomende, ende elcken in 't bysonder, die dit aengaen mach, dat zy van desen onsen Consent en Octroye, ende van allen den

Achten. (margin)

Kiezing der Burgermeester. Vervulling der Veertigen. Rijckdom der Veertigen. Scepenen, Raden, en Achten.

Inhou-

Inhoudene van dien, gelijck, ende in der manieren dat vooren geschreven staet, doe gedoogen, ende laeten de voorsz Supplianten, hare Naecomers, ende elck van den genen, die 't aengaen sal moge, den voorsz tijt geduerende, rustelijcke, ende vredelijcke useren ende gebruycken, sonder hemluyden te doene, te gedoogene ofte laeten geschien eenich letsel, hinder, off moeyenisse ter Contrarien, want Ons alsoo gelieft. In kennisse van desen, soo hebben Wy onsen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onsen Slote van Turnhout, den Een en Twintichsten dach in December, in 't Jaer ons Heeren, Duysent Vier hondert Vier en tNegentich: ende de Rijcke van Ons Coninck, te wetene, des Roomsche 't Negenste; ende van de voorsz van Hongrye, &c. 't Vijfste. Op de Ploye stondt geschreven, By den Coninck, ende mijnen Heere den Eerst-Hertoge, den Heere van Bergen, eerste Camerlinck mijns voorsz Heere, de Proost van Tricht, ende andere van den Rade jegenwoordich: Onder stont geteyckent, NUMAN. Gecollationeert ende geauthenticeert jegens de Originale, Bezegelt met een groot uythangende Zegele, inne Groene Wassche; ende is bevonden te accorderen, by My, ende was onderteyckent, UUYTTENBROUCK.

Appoinctement, tusschen den Procureur Generaal van den Koning, en die van Dordrecht, enz. 1520.

Kaerle, by der gratie Godts, gekoren Roomsch Koninck; toekomende Keyser, altijdts Vermeerder des Rijcks, &c. Allen den genen die desen onsen Brieff sullen sien, Saluyt: Alsoo sekere Questien, ende Geschillen geweest zijn, tusschen onsen Procureur Generael van Hollandt, ter eenre, ende onse Stede van Dordrecht, ter andere zijden, roerende diversche saken onse Hoocheydt ende Heerlijckheydt aengaende, daer uyt diversche Processen geresen zijn, soo voor onsen Rade van Hollandt, als voor onsen grooten Rade te Mechelen, om de welcke met gevoege, sonder strengheydt van Rechte, te neder te leggen. de selve onse Stede van Dordrecht ons ootmoedelijcken gebeden hebben, de selve Questien te willen verstaen, ende hemluyden daer op te hooren, van gelijcken op de Doleantien, die sy wederomme tegen onsen voorsz Procureur van onsent wegen hadden, sy wilden hem in allen saken voegen na alle redelijckheyt, als goede ende getrouwe Ondersaten, gelijck sy tot desen dage toe, Ons, ende onsen Voorsaten gedaen ende altijdt bewesen hadden, ende noch hopen, ende in goeden wil ende meyninge waren in toekomende tijden te doene, ende bewijsen. Achtervolgende welcke huere Bede ende begeerte Wy geordonneert hebben gehadt sekere Commissarissen, die, van onsent wegen, den voorsz onsen Procureur, ende die Gedeputeerden van onser voorsz Stede van Dordrecht, op tie Geschillen, die sy d' een tegen den anderen hadden, in 't lange gehoort hebben; Eerst by Geschrifte, by maniere van Eysch, Antwoorde, Replijcque ende Duplijcque, ende daer na ghesien de Munimenten en de Brieven daer hem elcks mede heeft willen behelpen, ende daer na diversche Communicatien, by monde hier op gehouden, van welcke Geschillen in 't korte de Verklaringe hier na volght:

Appoinctement, tusschen den Procureur Generaal van den Koning, en die van Dordrecht enz.

In den eersten, soo heeft hem onse voorsz Procureur beklaeght, van diversche Geboden ende Verboden, die de selve van onser Stede van Dordrecht, sonder onsen consente ofte Authoriteyt, op peynen deden, ende Executeerden, in onsen Lande van Zuydt- Hol-

Eysch ofte klachte van de Procureur Generaal.

Eerste Poinct. Hollandt, buyten der Stede Vryheydt: Te weten, dat sy in onsen Quartieren van Zuyd-Hollandt Verboden, dat niemant met zijn Kooren ende Gewas, noch met sijn Beesten, Kasen, Butter, Hoenderen ende andere voetsel, elders ter Merckt en mochte varen dan t' Dordrecht, ende dat sy in Zuyd-Hollandt malkanderen huer Goeden niet verkoopen en mochten, maer moesten dat al t' Dordrecht te Merckt bringen.

Item, dat sy Geboden dat van Baefmisse tot Sint Martins-dage toe, de Turf-Schepen van Zuyd-Hollandt, t' Dordrecht aen leggen, ende met hueren Turf aldaer aen de Merckt komen moeten, om die daer te Verkoopen, ofte Drie dagen aldaer aen de Merckt te moeten blijven leggen, eer sy die weder vervoeren mochten, uytgesondert die gene, die met haren Turven Westwaert wilden wesen. Item, dat sy onlanghs Verboden hadden geen Vuycken te steecken in de Meruwede, binnen die oude Dijcken, die, by staenden Landen, in den verdroncken Waert stonden, op sekere peynen ende comminatien. Al 't welck den voorsz onsen Procureur sustineerden, dat de voorsz van onser Stede van Dordrecht, niet machtigh genoegh en waren te doen, gemerckt dat sy in onsen Lande van Zuyd-Hollandt, geen Jurisdictie en hadden, daerom sy niet machtigh en waren de selve of diergelijcke Geboden of Verboden te doene, grootelijcks tegens Ons, ende onse Hoogheyt, ende Heerlijckheyt misdaen, ende misbruyckt hadden.

Daer tegens de voorsz van onse Stede van Dordrecht seyden, Als dat sy in dese Geboden ende Verboden anders niet gedaen en hadden, dan huer Voorsaten over Twintich, Veertich, Sestich Jaren, na den ouden haerkomen, aldaer gedaen ende geuseert, welck oud haerkomen hem by Ons, ende onse Voorsaten, soo in onse Huldinge als anders geconfirmeert hadde geweest, ende indien sy daer mede niet genoegh gefundeert en waren, de selve Geboden, ende Verboden aldus te mogen doen, gemerckt dat die welvaert van de Stede roerden, Soo baden sy ootmoedelijcken, dat Wy hem van nieuws generalijck Octroyeren, Consenteren, ende Toelaten wilden, 't selve van onsent wegen te mogen doen, ende laten genieten ende gebruycken, alsulcke Geboden, ende Verboden, als sy tot noch toe gedaen, ende geuseert hadden.

Tweede Poinct. Ten tweeden, beklaeghden hem onsen voorsz Procureur, dat de voorsz van onse Stede van Dordrecht useerden ende gebruyckten in onsen voorsz Lande van Zuyd-Hollandt van huere Brieven van Afleydinge, Vangh-Brieven, Schepen-Brieven ende Ontbiedt-Brieven, ende dat sy de gene, die de selfde niet en Obedieerden, daden uyt huer selfs Authoriteyt Inhalen, ende Corrigeren.

Daer op de voorsz van onse Stede van Dordrecht seyden, Dat aengaende de Affleydinge, dat sy daer aff gebruyckten uyt krachte van 't Privilegie, hem gegeven by Wylen Hertog *Jan* van *Beyeren*, in den Jaere Veertien Hondert ende Achtien. Ende aengaende de Vangh-Brieven, Schepen- ende Ontbiedt Brieven, dat sy daer aff geuseert ende gebruyckt hadden, van soo lange tijden, dat geen Memorie van Menschen contrarie en was. Niet-temin, indien sy niet genoegh Geprivilegieert en waren, begeerden ende versochten daer toe Geoctroyeert ende Geauthoriseert te wesen, alsoo die principale welvaert van de Stede hier op stont: Want indien sy huer Schuldenaers in Zuyd-Hollandt niet binnen ontboden, ende tegens hem Procederen en mochten met Vangh-Brieven, Schepen-Brieven ofte Ontbiedt-Brieven, ende huere Poorters doen Affleyden, soo wanneer sy te Landewaert aengesproken werden, de Poorterye soude te seer ontvrijt wesen, ende qualijck konnen komen tot Inninge van huere Renten ende Schulden.

Derde Poinct. Ten derden, van dat die van onser voorsz Stede van Dordrecht sustineerden, dat sy, in tijden van Oorlogen, onse Ondersaten van Zuyd-Hollandt mochten gebieden, dat sy luyden huer Harnasch ende Geweer gereet hebben, ende houden souden. Item, dat sy sustineerden, te mogen nemen Wapen-schouwinge van de selve onse Ondersaten van Zuyd-Hollandt. Item, dat sy den selven van Zuyd-Hollandt, Hooft-luyden uyt onse Stede stellen, ende ordonneren mochten, ter plaetsen daer men sorght voor inbreck, ende dat sy in generael Heyrvaert, den voorsz onsen Ondersaten van Zuyd-Hollandt

mochten

mochten ontbieden binnen onser voorsz Stede van Dordrecht te komen, om met hemluyden uyt te varen.

Daer op die voorsz van onse Stede van Dordrecht seyden, dattet een oudt haerkomen was, van allen tijden geobserveert, dienende ter Defensie van den Lande. Ende dat die Princen van desen Lande dickwils verde geseten waren. Niet te min mitsdien en pretendeerden sy geen Jurisdictie in Zuyd-Hollandt, dan alleenlijck daer in te doen als huere Voorsaten, ende waren te vreden daer in te achtervolgen onse Ordonnantie.

Ten Vierden, van dat de voorsz van onse Stede van Dordrecht hem vervorderen, dagelijcks in onse voorsz Lande van Zuyd-Hollandt, groote menighte van Landt-Poorteren te houden, de welcke onder 't dexsel van de selve hare Landt-Poorterye, sy Defenderen ende Verantwoorden wilden, besundere van Delicten, geschiedt ende gevallen eer sy Landt-Poorters geworden waren, ende dat de selve Landt-Poorters, onder 't dexsel van de selve Landt-Poorterye, geen Tol betalen en wilden van huer Voetsel ende Gewasch. Vierde Poinct.

Daer op de selve van onse Stede van Dordrecht seyden, als dat, aengaende Landt-Poorters te mogen houden, ende dat die Tol-vry waren, dat sy daer toe Geprivilegieert waren by den voorsz Hertoge *Ian* van *Beyeren*, Anno Veertien Hondert Achtien, welck hem namaels Geconfirmeert is geweest by sijne Nasaten, ende dat sy daer off in dueghdelijcke Possessie waren. Ende en wilden huere Landt-Poorters niet vorder Verantwoorden, dan voor de Exactien ofte Oppressien van den Bailliu van Zuyd-Hollandt, ende tot dat sy wisten off 't Faict voor ofte na geschiedt ware geweest, als sy de selve Poorters gemaeckt hadden.

Ten Vijffden, dat die voorsz van onse Stede van Dordrecht, pooghden in onsen Lande van Zuyd-Hollandt, Quaetdoenders ende andere, die sy seggen tegen onser Stede Rechten misdaen te hebben, in te halen, te Vangen, ende te Corrigeren, daer toe sy oock niet Geprivilegieert en waren. Vijfde Poinct.

Daer op sy seyden, van gelijcken Geprivilegieert te wesen by 't voorsz Privilegie van Hertoge *Ian* van *Beyeren*, welck Privilegie onder anderen onse voorsz Procureur Generael seer Debateerden, midts dat die voorsz Hertoge *Ian* 't selve gegeven hadde als Grave van Hollandt, dat hy noyt en was. Daer tegens de voorsz van onse Stede van Dordrecht Repliceerden, dat hem 't selve niet en roerden, mits dat sy seyden, 't selve hem naderhandt Geconfirmeert te wesen, by Wylen zaliger Memorie, d' Oude Hertoge Philips van Bourgongien.

Ten Sesten, dat de voorsz van onse Stede van Dordrecht, onse Dorpen, in onse Quartieren van Zuyd-Hollandt, hadden gesommeert, ende wilden bedwingen, met hemluyden te Contribueren in huere Haven-diepinge, sonder onsen Consent ofte Octroy, dat sy niet machtigh en waren geweest te doene. Seste Poinct.

Daer op die voorsz van onse Stede van Dordrecht seyden, dat, overmits dat de selve Dorpen aldaer dagelijcks te Merckt komen, sy de selve huere Haven aldaer dagelijcks mede gebruycken, ende dat de selve Dorpen hier voortijdts altijdt tot de selve Havendiepinge mede Gecontribueert hadden; Soo dochte hem dat sy als noch schuldigh waren daer inne te Contribueren.

Ten Sevenden, seyde onse voorsz Procureur, dat die van onse voorsz Stede van Dordrecht metter daedt beletten, dat onse Onderſaten van Zuyd-Hollandt, nergens Bier halen en mochten dan t'Dordrecht. Sevende Poinct.

Daer op de selve van onser Stede seyden, als dat sy by den voorsz Hertoge *Ian* van *Beyeren* Geprivilegieert waren, dat men tot Werckendamme, noch binnen Twee Mylen, boven, noch beneden, geen Overslagh van Bier houden, noch maken en soude, dan t' Dordrecht, op seeckere boeten, ende die ter contrarie gedaen hadden, waren by hemluyden Gecorrigeert, navolgende 't selve Privilegie.

Ten Achtsten, soo hadde de voorsz onsen Procureur, den selven van onser Stede van Dordrecht, doen Roepen, ende Causeren voor onsen Hove van Hollandt, van dat sy in Achtste Poinct.

den

den Jare Vijftien hondert Vijftien, in Contemptie van seeckere onsen Placcate, die Wy aldaer hadden doen Publiceren, van Bier ende Kooren, sy wederom de contrarie hadden doen Publiceren met seeckere huere Brieven, by forme van Contre-Placcaten. Ende dat sy onsen Procureur Generael van Hollandt, aldaer onlanghs gesonden met eenige Brieven van Credentie van onsen Hove van Hollandt, om te spreken van een Executie die sy aldaer doen wilden, daeromme Questie was tusschen onsen Schout van Dordrecht, ende onsen Bailliu van Zuyd-Hollandt, den selven onsen Procureur buyten der Poorten hadden houden staende, sonder hem inne te willen laten, ofte sijne Brieven t'ontfangene, ter tijdt toe, dat de selve Executie by hem volbracht was. Daeromme onse Schoute van Dordrecht, *Ian* van *Drenckwaert*, *Willemsz.* *Pieter Damisz.* Borgemeester, ende andere van den Rade van der voorsz Stede van Dordrecht mede Gecauseert waren, ende daerom in Rechte stonden tegens onsen voorsz Procureur.

Daer op de selve van onser Stede van Dordrecht metten anderen seyden voor huer Excuse, dat sy niet geweten en hadden, dat sy daer inne tegens Ons misdeden, maer meenden alleenlijck huer Recht voor te staen, ende de Justitie te vorderen, ende indien sy geweten hadden, dat sy daer mede tegens Ons misdaen hadden, sy en souden het selve niet gedaen hebben, begeerende ootmoedelijcken dat Wy hem vergeven wilden, 't gund dat sy, desen aengaende, tegens Ons misdaen mochten hebben.

Negende Poinct. Ten Negende, beklaeghden hem die voorsz onsen Procureur, dat die voorsz van onser Stede van Dordrecht, hem onderwonden, kennisse te nemen van onsen Thol t' Dordrecht, die Luyden die klachtigh waren, op huer te kennen geven, oorlof gevende, ende andersins in diversche manieren, dat alsoo niet en behoorde, gemerckt dat sy geen Rechters daer inne en waren, noch schuldigh en zijn daer aff eenige kennisse te nemen.

Daer op de voorsz van onser Stede van Dordrecht seyden, dat sy niet en Pretendeerden, ofte en Sustineerden Gerechtight te wesen, eenige kennisse van onse Tol-Rechten aldaer te nemen, maer alsser Klachten quamen van de Koopluyden, alsoo onse Stede van Dordrecht een Stapel-Stede is, soo hadden sy gaerne den Koopman gevordert, ende voorgestaen, ten eynde hy niet te vergeefs gemoeyt ende getravaillieert en werde.

Thiende Poinct. Ten Thienden, soo hadde Ons onse Bailliu van Zuyd-Hollandt geklaeght, als dat die voorsz van onser Stede van Dordrecht niet gedoogen en wilden, dat hy sijn Gevangens uyt Zuyd-Hollandt, die hy aldaer gevangen gebracht hadde, weder ontslaen mochte uytter Vanckenisse, sonder eerst, ende al vooren daer op te hebben Consent van den Borgemeester, dat grootelijcks was tegens onse Hoogheydt.

Daer op de selve van onser Stede van Dordrecht seyden, dattet selve alleenlijck gedaen was, omme te schouwen de Exactien van den Bailliuwen, ende ten eynde, dat sy soo dickwils de goede Luyden niet Vangen, ende laten loopen en souden als sy wilden.

Elffte Poinct. Ende ten Elfsten, soo Doleerden hem onsen Schout van Dordrecht, *Ian* van *Drenckwaert*, *Willemsz.* als dat die van onser voorsz Stede van Dordrecht, hem niet en laten de bewaernisse van de Slotelen van eenige Poorten der selver Stede, gelijck sy sijne Voorsaten in Officio gedaen, ende toegelaten hadden. Item, beklaeghde hem noch, alsser besloten Brieven quamen aen onsen Schout, Borgemeester, Schepenen, ende Raidt van onser voorsz Stede, Dat onsen Borgemeester, ende die Wet, die selve Brieven op deden, ende Delibereerden daer op, sonder die den voorsz Schout eerst te Presenteren, ofte daer over te roepen, dat sy by sijne Voorsaten tijden niet geerne gedaen en soude hebben. Item, beklaeghde hem de selve onse Schout noch, als dat de selve van der Wet onser voorsz Stede dagelijcks privé ende heymelijcken Raedt hielden in der Kercken aldaer, ofte elders op hem selven, sonder den selven onsen Schout daer over te Roupen, ende dat die voorsz van onser Stede, dagelijcks Correctie deden van Steen, Roede Mueren, ende anders, totter Stede prouffijt, sonder in eenen wege te grooten ende te wijsen de Peynen ende Bruecken, daer de Delinquanten tegens Ons in vervallen waren, dat de selve onsen Schout seyde, grootelijcks te wesen t'onsen achterdeele, ende in verminderinge van Ons, onse Hoogheydt, ende Heerlijckheydt aldaer.

Daer

Daer op die voorſz van onſe Stede ſeyden, als dat ſy in als, onſen Schout gaern wilden doen ende laten volgen, dat t'ſijnder Officie behoorden, ende en ontfangen oock geen Brieven, noch en hielden geen privé, ofte heymelijcken Raedt, ſonder hem die te Communiceren. Ende aengaende die correctie van der Stede, ſy ſeyden, dat onſen Schout hem daer inne behoorden te contenteren, gelijck ſijne Voorſaten in Officie altijdt gedaen hadden, met meer andere redenen, ende middelen aen beyde zijden Geallegeert.

Item, als aengaende de Doleantien die de voorſz onſer Stede van Dordrecht hadden tegens onſen Procureur Generael, zijn deſe:

Erſt, beklaeghden hem de voorſz van onſe Stede van Dordrecht, van Twee Proceſſen, die ſy hangende hadden in onſen Grooten Raede, by Appellatie van ſekere Vonniſſen, gegeven by onſen Hove van Hollandt, uyt ſaecke van de Executie, met den ſweerden gedaen by den ſelven van onſen Hove, in den Perſoon van eenen *Neelleman Danen*, Landt-Poorter t'Dordrecht, 't een nopende de Evocatie, ende 't ander de ſelve Executie, alſoo ſy 't Renvoy begeert hadden, daer by ſy ſeyden, in huer Rechten, ende Privilegien grootelijcks geintereſſeert, ende verkort te weſen. Antwoorde der Stad Dordrecht tegens de Procureur Generael. Eerſte Poinct.

Ende onſe Procureur ſuſtineerden, dat de ſelve van onſe Stede van Dordrecht geen redenen gehadt en hadden om te Appelleren, alſoo die van onſen voorſz Hove niet anders daer in gedaen en hadde dan Recht.

Ten Tweeden, beklaeghden hem die voorſz van onſe Stede van Dordrecht, van dat Wy in den Jare Vijftien Hondert Vijftien leſt-leden, aff geſtelt hadden, den ſelven van onſer Stede van Dordrecht hem ongehoort, den Exchijs, die de ſelve onſe Stede in onſen Landen van Zuyd-Hollandt, tot onſer Stede prouffijt, heffende was; daerom ſy Proces hangende hadden in onſen voorſz Grooten Raedt te Mechelen, noch ongedecideert tegen den Ambochts-Heeren van Zuyd-Hollandt, ende onſen voorſz Procureur met hemluyden gevoeght, in welcken Exchijs ſy begeerden gereſtitueert te weſen. Tweede Poinct.

Daer op de voorſz onſe Procureur ſeyde ende ſuſtineerde, als dat de voorſz van onſe Stede van Dordrecht, den voorſz Exchijs niet genoten, ofte ontfaen en hadden, dan by onſen Octroye ende Conſente, 't welck t'onſer Emancipatie Expireerde, ende dat Wy daeromme met goede redenen den ſelven Exchijs afgeſtelt hadden, ende niet en behoorden te gedogen die weder opgeſtelt te werden.

Ten Derden, beklaeghden hem die voorſz van onſe Stede van Dordrecht van 't Proces, dat ſy in onſen voorſz Grooten Rade te Mechelen hadden hangende, tegens den Heere van Hardincksvelt, roerende eenige van den Gerechte van Hardincksvelt, die ſy van Dordrecht, innegehaelt ende gecorrigeert hadden, om dat ſy huer Bevelen niet geobedieert en hadden, daer inne onſe Procureur Generael hem gevoeght hadde als Partye, dat ſy ſeyden niet te behooren, mits dat Ons de ſake niet en roerde. Derde Poinct.

Daer op onſe voorſz Procureur Generael ſeyde, dat hy hem behoorde in de ſelve ſake van onſen wegen te voegen, want die roerde alſoo wel de Juriſdictie van Ons, als van onſe Vaſſalen, die Wy behoorden voor te ſtaen, ende in huer Recht te defenderen.

Ten Vierden, ſoo Doleerden hem die ſelve van onſer Stede van Dordrecht, van de Taxatien van Twee Civile Beteringen ende Amenden van Twee huere Poorters, d'eene genaemt *Ian Cant*, *Adriaens zoon*, ende d'ander *Symon Cornelis zoon*, van Twee Doodtſlagen by hem gedaen, daer van ſy Remiſſie van Ons verworven hadden, gelaſt van Civile Beteringe ter Taxatie van onſen Rade van Hollandt, die de ſelve Amenden ende Civile Beteringen Getaxeert hadden, te weten, *Ian Cant* op tSeſtigh Philips guldens, ende *Symon Cornelis zoon* op Vijf en Twintigh Philips guldens, daer off ſy aen onſen voorſz Grooten Rade Geappelleert hadden, mits dat ſy ſuſtineerden, dat den ſelven Tax Exceeerden huer Oude Privilegien ende Haerkomen, daer aff ſy ſeggen, tot noch toe in Poſſeſſie geweeſt te hebben; te weten, dat eenen Poorter, die eenen Doodtſlagh gedaen heeft, Vierde Poinct.

heeft, Partyen versoent hebbende, onsen Officier schuldigh is den selven huere Poorter sijne Landt-winninge te geven, om Tweemael Thien Ponden, tot Twintich Grooten onser Vlaemscher Munte 't Pont. Te weten, Thien Pont voor 't Faict, ende Thien Ponden voor zijne Landtwinninge, daer sy in versochten gemainctencert te wesen.

Daer tegens onse voorsz Procureur seyde, Dattet geen Privilegie en was, maer een groote Corruptele, die saecke gaff om te lichtelijcker te misdoen, om soo kleynen prijs Landtwinninge te moeten geven, ende dat het grootelijcks was tegens onse Hoogheydt, dat Wy een Doodtslager, die daer aen naer Rechte 't Lijff verbuert hadde, soude moeten lijden ende gedoogen in onse Stede ende Lande te laten gaen, mits alleenlijck nederleggende de voorsz Twintigh Pondt, sonder andere Brieven van Remissie, Abolitie ofte Pardoen van Ons te dorven halen.

Vijfde Poinct. Ende ten Vijfden, soo beklaeghde hem die voorsz van onser Stede van Dordrecht, dat onse Rentmeester van Zuyd-Hollandt hem wilde doen betalen van een Rente van tSestigh Pondt Hollandts, die sy Ons Jaerlijcx uytreycken moeten, voor een Privilegie by hemluyden hier voortijdts verworven, van eenen Koninck *Willem*, Grave van Hollandt, en die sy altijdts betaelt hadden met Twintigh Grooten Vlaems voor 't Pondt, dat de selve onse Rentmeester, t'sedert den tijdt dat de selve Rente aen Ons vervallen ende gekomen was, hebben wilde Dertigh Grooten voor 't Pondt, onder 't dexsel dat de zelve huer Brieven hielden, Ponden Hollandts, hoe wel men van den Boeten ende Bruecken, (daer aff 't selve Privilegie van Koninck *Willem* spreeckt, ende daer dese Rente uyt spruyt) niet meer en ontfanght dan gelijcke Twintigh Grooten voor 't Pondt, begeerende daeromme te volstaene, mits betalende Twintigh Grooten voor 't Pondt, gelijck sy tot noch toe gedaen hadden.

Daer op onse voorsz Procureur seyde, dat al ons Landt van Hollandt duer, een Pond Hollandts ge-estimeert ende betaelt werden met Dertigh Grooten, ende indien sy van Dordrecht maer Twintigh Grooten betaelt en hadden, den genen die de selve Rente hier voortijdts ten rechte Leene van Ons gehouden hadden, 't selve en mochte Ons niet prejudicieren; want de selve onse Procureur seyde, dat hy wel by Reeckeningen bewijsen soude, dat over de Hondert Jaren ende meer als de selve Rente by onse Voorsaten ontfangen werde, dat sy als doen betaelt waren geweest in Ponden Hollandts, tot Dertigh Grooten 't Pondt, ende al en ontfinck onse Schout off Bailliu maer Twintigh Grooten, dat en was niet gefondeert, gelijck hy seyde, dat de selve van Dordrecht hier voortijdts in gelijcke Communicatie gehouden, bekent hadden, met meer andere woorden ende redenen aen beyden zijden over ende weder over Geallegeert.

Ende na dat Ons, van al 't gundt dat voorsz is, in 't lange rapport gedaen is geweest, ende midts veel ende diversche groote zwarigheden daer inne behouden: Soo hebben by onsen weten ende Ordonnantie, diversche Communicatien daer op van onsent wegen gehouden geweest, soo in presentie van onsen lieven ende getrouwen die Hoofden ende Luyden van onsen secreten Raide ende Finantie neffens Ons wesende, als by onsen lieven ende getrouwen Neve, die Stadthouder van onsen Landen van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt, die Grave van Nassauw, ende eyndelijck is metten selven van onse Stede van Dordrecht, op de voorsz Questien ende Geschillen, by goede advijse ende met rijpe deliberatie van Rade geappoincteert, geaccordeert, over-komen ende verdragen geweest Appoincteren, Accorderen, Over-komen ende Verdragen mits desen onsen Brieve in der voegen ende manieren hier na verklaert:

Eerste Poinct van de Sententie, tusschen den Procureur Generaal, ende Stadt. Erst op de Doleancien van onsen voorsz Procureur, te weten, op 't Eerste Poinct, aengaende de voorsz Geboden ende Verboden, die zelve van onser Stede van Dordrecht in onsen Quartiere van Zuyd-Hollandt gedaen hebben, ende sustineren te mogen doen, Wy hebben Geordonneert ende Geaccordeert, Ordonneren ende Accorderen, dat die voorsz van onser Stede van Dordrecht, die voorsz Geboden ende Verboden van nu voortaen sullen mogen

mogen doen van onsen wegen, ende in onsen Name, sulcks als sy die tot noch toe gedaen hebben, daer toe Wy hem Geauthoriseert hebben, ende Authoriseren mits desen, ende dat sy oock de Executien daer aff sullen doen in den Name van Ons, ende onder onse handt, by een van onse Kolfdragers aldaer; ende die boete, ende de Bruecken daer aff komende, sullen gaen ende gedeelt werden in dryen, te weten, een Derdendeel tot onsen prouffijte, een ander Derdendeel tot prouffijte van onse voorsz Stede van Dordrecht, ende het derde Derdendeel tot prouffijte van den Aenbrenger; welverstaende, dat indien yemandt daeromme klachtigh viele, de selve Stede gehouden sal wesen 't selve in Rechten te verantwoorden.

Admissie van de Geboden en Verboden.

Ten Tweeden, roerende de Affleydinge, Vangh-Brieven, Schepen-Brieven, ende Ontbiedt-Brieven, daer aff zy over onse Ondersaten van Zuyd-Hollandt geuseert ende gebruyckt hebben. Wy hebben de voorsz van onser Stede van Dordrecht van gelijcke Geauthoriseert, ende Authoriseren de selve Affleydinge, Vangh-Brieven, Schepenen-Brieven, ende Ontbiedt-Brieven, te mogen useren ende gebruycken, ende dat sy huer Brieven by onser Stede Boden, daerom uytseynden sullen mogen, als gewoonlijck is. Maer d'Executie sal daer aff geschien in onsen Name, ende onder onse handt, by een van onse voorsz Kolfdragers. Ende de boeten ende bruecken daer aff komende, sullen gaen d'een helft t'onsen prouffijte, ende d'ander helft tot prouffijte van onser voorsz Stede. Ende indien daerom yemandt klachtigh viele, van dat die van onse voorsz Stede daer in anders Procedeerden dan 't behoort, dat sullen sy oock gehouden wesen te verantwoorden als vooren. Item, in materie van Dijckaetsien ofte Actien Reel sullen de selve van onser Stede van Dordrecht, laten Berechten by den genen die de kennisse daer aff toebehoort, ende sullen hem Verdragen in huer Brieven van Affleydingen, ofte in der Missiven, die sy in onsen Lande van Zuyd-Hollandt sullen willen seynden, meer te useren, in 't Hooft van de selve Brieven te schrijven. Maer sullen achtervolgen de Authorisatie ende Consent, hemluyden als nu by Ons gedaen: Begerende, ende indien 't de sake eyschte, soo sal men 't Bevelen van onsent wegen, ende Versoucken van onser Stede wegen.

Tweede Poinct. van Affleydinge, Vang-Brieven, Schepenen- en andere Ontbiedt-Brieven. Kolffdragers.

Dijckagien Actien Reel.

Ten Derden, roerende de Geboden der Oorloge aengaende, die voorsz van onser Stede van Dordrecht sullen hem Verdragen van dien, ende diergelijcken Geboden van Oorloge aengaende meer te doen, maer sullen Ons daer mede laten begaen, ofte onsen Stedehouder, ofte Capiteyn Generael in der tijdt wesende, ten ware in haestige oploopen van onse Vyanden, in welcken gevalle onse voorsz Stede van Dordrecht, in absentie van onsen Stedehouder ende Capiteyn Generael, sullen mogen versien, ter Defensie van onsen Lande, die een yegelijcken geoorloft is, na dat den noodt eysschen sal, ter tijdt toe, dat van onsent wegen anders daer in versien sal wesen.

Derde Poinct. Geboden der Oorloge.

Op 't Vierde, roerende de Landt-Poorters, die de voorsz onser Stede van Dordrecht tot noch toe gehouden hebben: Wy hebben de selve van onse Stede Geauthoriseert, ende Authoriseren, Landt-Poorters te mogen houden, in onsen Quartiere ende Lande van Zuyd-Hollandt, die Jaerlijcks betalen sullen t'elcken Baefmisse Twee Philips guldens, daer aff de een wesen sal t'onsen prouffijte, ende sal ontfangen worden by onsen Rentmeester van Zuyd-Hollandt, in dier tijdt wesende, ende den anderen tot prouffijte van onse voorsz Stede van Dordrecht. Ende om te weten wie de selve Landt-Poorterye voortaen sal willen gebruycken, soo sal men Publiceren dat sy hem voor Sinte Martins-Misse naestkomende, laten inschrijven. Ende die gene die binnen der selver tijdt niet en komen, en sullen van der selver Landt-Poorterye niet gebruycken, ter tijdt toe dat sy hem sullen hebben laten inschrijven als vooren.

Land-Poorters.

Ende de Landt-Poorters alsoo ingeschreven zijnde, sullen alleenlijck gebruycken Vryheydt van Tollen van huer Gewasch, ende van 't gundt sy op hueren Acker Teelen, Voeden, ende houden sullen. Ende van onse saecken ofte Delicten geschiedt eer sy Landt-Poorters werden, daer aff sal onsen Baillu metten Mannen van Zuyd-Hollandt, de kennisse ende Judicature hebben. Ende indien de selve onse Stede van Dordrecht die Affleyden

Vryheyd der Land-Poorters.

 willen,

willen, mits by onsen Bailliu, den selven van onse Stede van Dordrecht, toonende dat 't selve Delict, ofte Delicten te vooren geschiedt waren, soo sullen sy van Dordrecht van vorder Kennisse cesseren.

Vijfde Poinct. Quaatdoenders inhalen. Wie Quadyen?

Op 't Vijfde, roerende de Quaetdoenders, die sy inhalen, ende andere, die sy seggen tegen hueren Recht gedaen te hebben. Die voorsz van onse Stede van Dordrecht sullen van onsen wegen mogen inhalen Quadyen, ende die voor Quadyen sullen geacht ende gereeckent wesen, die seditien ofte conspiratien gemaeckt sullen hebben tegens Ons, ende onse voorsz Stede, ofte die gene, die alsulcken Faicten gedaen ende geperpetreert sullen hebben, daerom dat sy na Rechte van 't Gewijde gehaelt mogen werden, ende daer aff onse Bailliu van Zuyd-Hollandt geen preventie en sal hebben.

Seste Poinct. Haven-diepinge.

Op 't Seste, aengaende huere Haven-diepinge. Als die van onse Stede van Dordrecht huere Haven sullen moeten Diepen, soo sullen sy Ons, off onsen Stedehouder van Hollandt, in der tijdt wesende, dat mogen te kennen geven, ende Wy, off onsen voorsz Stedehouder, sullen onse Ondersaten van Zuyd-Hollandt daer op Beschrijven ende hooren, ende indien sy van Zuyd-Hollandt niet willighlijcken consenteren en willen te contribueren, totter selver Haven-diepinge, naer advenant dat sy geplogen hebben; Soe sullen Wy, ofte onsen voorsz Stadthouder, de selve van onse Stede van Dordrecht, sulcke Provisie daer op verleenen, dat sy reden sullen hebben des te vreden te wesen, regard hebbende op 't gunt, dat die selve onse Ondersaten van Zuyd-Hollandt, in de voorsz Haven-diepinge hier voortijdts geplogen hebbende daer in te geldene.

Sevende Poinct. Overslagh van Bier.

Op 't Sevende, roerende den Overslagh van de Bieren: Hebben Verklaert, ende Verklaren, dat men tot Werckendamme, noch binnen Twee Mijlen boven ofte beneden onser Stede van Dordrecht, geenen Overslagh van Bieren in onsen Lande van Zuyd-Hollandt maken, noch houden en sal, dan t'Dordrecht alleenlijck, aldaer onse Ondersaten van onse Stede van Delft, Goude, ende alle ander met Bieren ommegaende, hare Bieren sullen mogen brengen, ende onse Dorpen in Zuyd-Hollandt, ende alle andere sullen 't daer mogen halen, ende Overslaen, mits betalende 't Recht van den Overslagh aldaer alleenlijck, welck is eenen halven stuyver van den Vate, navolgende onser Stede Privilegien, op de verbuerte van 't Bier, ende de Boeten van Drie Pondt Hollandts, welcke Boeten gaen, ende gedeelt sullen werden in drien, in der manieren als van de Boeten van de Geboden, ende Verboden op 't eerste Artijckel hier vooren.

Achtste Poinct. Abolitie.

Op 't Achtste, roerende de Conter-Placcaten, ende Buyten-sluytinge van onsen Procureur Generael van Hollandt. 't Gundt dat by onsen voorsz Stede-Schoutet, *Pieter Damis zoon*, off yemandt anders in dat doende tegen Ons gedelinqueert mach zijn, hebben Wy hem vergeven, ende vergeven mits desen, Abolerende alle Processen daerom geresen, ende Imponerende daer op *silentium* onsen voorsz Procureur Generael, ende allen anderen, consideratie hebbende op 't gunt dat sy, in presentie van onsen voorsz Stadthouder van Hollandt, den Grave van Nassouw, hebben doen Verklaren desen aengaende. Dat, indien sy geweten hadden, dat sy daer aen misdaen hadden, sy en souden 't selve in geenderhande manieren gedaen hebben, ende gebeden ootmoedelijcken, dat Wy hem 't selve uyt onse sonderlinge gratie vergeven wilden.

Negenste Poinct. Van de Tholle.

Op 't Negenste, aengaende onse Tholle t'Dordrecht. Die voorsz van onse Steden sullen hem voortaen Verdragen eenige kennisse te nemen van onsen voorsz Thol, ofte Rechten van dien aengaende. Niet te min, om dattet Recht van den selven onsen Thol seer vergaen ende ongeregelt is, soo sullen Wy 't selve Recht doen Verklaren, ende ordene daer inne stellen, ende na dat Wy bevinden sullen dattet selve geuseert is geweest, ende van Rechts wegen behoort ontfangen te werden, daer na de selve van onse Stede van Dordrecht, ende de Koopluyden hem sullen weten te reguleren.

Thiende Poinct. Gevangens van Zuyd-Holland.

Op 't Thiende, roerende de Gevangens van onsen Bailliu van Zuyd-Hollandt. De selve onse Bailliu sal sijn Gevangens, daer aff die van onse Stede van Dordrecht geen Rechters en zijn, mogen Ontsluyten, sonder daer van Consent te moeten vragen onsen Borgemeester aldaer.

Ende

Ende ten Elfsten, aengaende de Doleancie van onsen Schout van Dordrecht: hebben Wy verklaert, dat die van onse voorsz Stede van Dordrecht, sullen onsen Schout tegenwoordigh, ende sijne Nasaten in Officie, laten alsulcken Auctoriteyt ende proe-eminentie, als totter selver Officie ende Schout-Ambocht aldaer toebehoort, ende sullen de voorsz van onse Stede van Dordrecht voortaen (doende eenige correctie) in eenen wege mede wijsen, ende grooten de Boeten ende Amenden, daer de Delinquanten inne vervallen soude mogen wesen tegen Ons.

Elfste Poinct, Authoriteyt des Schouts.

Item, op de Doleantien van de zijde van onse voorsz Stede van Dordrecht, hebben Wy Geappoincteert ende Geordonneert, Appoincteren ende Ordonneren:

Eerst, aengaende de Twee Processen van Wylen *Neelleman Danen*, 't selfde dat daer inne gedaen is, sal wesen ende blijven tot conservatie ende sonder prejuditie, soo wel van onsen Rechte, als van de Privilegie van onse voorsz Stede van Dordrecht, in toekomenden tijden.

Eerste Poinct opte Doleancie vande Stad.

Op 't Tweede, aengaende 't Proces, dat die van onse voorsz Stede noch hebben hangende ongedecideert in onsen Grooten Raede, tegen de Ambochts-Heeren in Zuyd-Hollant, ende onsen voorsz Procureur Generael met hemluyden gevoeght, om den Axchijs aldaer. Wy aensiende de groote lasten ende onkosten, die onse voorsz Stede van Dordrecht te dragen heeft, ende de Rente die sy seggen voortijdts op de selve Stede verkocht te hebben, voor de selve van Zuyd-Hollandt, hebben der selver onser Stede Gegonnen, Geoctroyeert, ende Geaccordeert, Gonnen, Octroyeren, ende Accorderen by desen den Exchijs in onsen Lande van Zuyd-Hollandt, soo sy die hadden voor den Jaere Vijftien hondert Vijfthien, dat Wy die aff stelden, te weten, op elck Vat Biers Drie stuyvers. De welcke Exchijs gebuert ende ge-innet, ofte verhuert sal werden, d'een helft tot prouffijte van Ons, ende d'ander helft tot prouffijte van onse voorsz Stede van Dordrecht.

Tweede Poinct. Dordrecht in Zuyd-Holland Drie stuyvers op een Tonne Biers.

Op 't Derde, roerende 't Proces dat sy hebben tegen den Heere van Hardincksvelt, daer onse Procureur Generael mede gevoeght is, mits de Verklaringe by Ons hier vooren gedaen, op de Affleydinge, en de andere Geboden ende Verboden in Zuyd-Hollandt: Soo Ordonneren Wy by desen onsen voorsz Procureur, niet vorder van onsent wegen daer inne te Procederen, ende dit onvermindert den Heere van Hardincksvelt in sijn Recht.

Derde Poinct, nopende 't Proces tegens den Heer van Hardinksveld.

Op 't Vierde, aengaende de Appellatien op de Taxatien van Twee Civile Beteringen, overmits dat de voorsz van onse Stede sustineerden huere Privilegien ende Oudt Haerkomen, ende dat (navolgende dien) een Doodtslager Partye versoent hebbende, sijn Landtwinninge behoort te hebben om Twintigh Pondt ten prijse voorsz, te weten, Thien Pondt voor 't Faict, ende Thien Pondt voor de Landtwinninge. Ende dat onsen Procureur Generael het selve seer Debatteerde, gelijck hier voor geseyt is. Niet te min om te schouwen die Processen hier om geresen, ende die noch rijsen mochten; Soo hebben Wy 't selfde Gemodereert ende Verklaert, dat dit voortaen te verstaen sal wesen van simpel Doodtslagen, die binnen onse voorsz Stede van Dordrecht, off den Hove van Zuyd-Hollandt geschien sullen by yemandt, Poorter van de selve Stede wesende, de welcke Partye versoent hebbende, sijn Landtwinninge van Ons, ofte onsen Schout aldaer hebben sall, mits betalende t'onsen prouffijte Vijfthien Pont Parisise voor 't Faict, ende Vijfthien Pondt voor de Landtwinninge, alsoo verde de selve Poorter om 't Faict niet Gevangen, off in Hechtenisse en ware, eer Partye versoent ware, in welcken gevalle 't voorsz Oudt Haerkomen (aengaende de voorsz Landtwinninge) geen effect sorteren en sal, noch in Gequalificeerde Doodt-slagen, als de gene die yemandt met opgesetter lage, verradelijck, ofte eerst invaderende Doodtsloege, ofte den Soon den Vader, ofte d'een Broeder den anderen, off die onse Officieren, Wethouders, ofte Dienaers onversocht, ofte om Recht te wijsen, Doodtsloege, ende diergelijcke, daer aff onse Schout Justitie gehouden sal wesen te doen, ten ware dat Wy om merckelijcke redenen 't selfde vergaven.

Vierde Poinct, van een simpel Doodslag.

Gequalificeerde Doodslagen.

Ende ten Vijffden, roerende den prijs van de tSestigh Pondt Hollandts: Wy hebben Geordonneert, ende Ordonneren by desen, dat onse Rentmeester van Zuyd-Hollandt, in der

Vijfde Poinct, nopende verklaring der LX. Pond Hollands.

in der tijdt wesende, sal onse voorsz Stede van Dordrecht laten volstaen, mits betalende Twintigh Grooten onser Vlaemscher Munte voor 't Pont.

Mits welck Appoinctement alle Processen, geresen aen beyde zijden, tusschen onsen voorsz Procureur Generael ende onse Stede van Dordrecht Geaboleert, Doodt, ende te Niete wesen sullen. Welverstaende, dat dit Appoinctement, gemaeckt in der manieren voorsz, sal dueren den tijdt van Twaelff Jaren naestkomende, ingaende ter Date van desen, ende dat het selve sal wesen sonder prejuditie, ende onvermindert Ons Rechts, ende de Privilegien, Costuymen, ende Haerkomen van onse voorsz Stede van Dordrecht, na de Expiratie van de voorsz Twaelff Jaren. Ende dat Wy, ofte onse Erven off Nakomelingen, ende onse voorsz Stede van Dordrecht, ende een yegelijck anders, als dan staen, wesen, ende blijven sullen, elcks in alsulcken Recht, als Wy ende Zy waren voor de conclusie van desen tegenwoordigen Appoinctemente.

Ontbieden daeromme, ende bevelen onsen lieven getrouwen President, ende Luyden van onsen Grooten Rade, Stedehouder, President, ende Luyden van onsen Rade in Hollandt, Bailliu ende Rentmeester in Zuyd-Hollandt, Schout van Dordrecht, ende allen anderen onsen Rechteren, Justicieren, Officieren, Dienaren ende Ondersaten, wien dit aengaen off aenroeren magh, hare Stedehouderen, ende elcken van hem bysunder, soo hem toebehooren sal, dat sy dese Ordonnantie, Declaratie, Authorisatie, Octroy ende Consent, mitsgaders al 't Inhoudt van desen (duerende den tijdt, ende in der vougen ende manieren vooren verhaelt) onderhouden, volkomen, ende achtervolgen, doen, ende laten onderhouden, volkomen, ende achtervolgen, ende die Publiceren, op dat: noot zy, van Poincte te Poincte, naer hare Vormen ende Inhouden. En die voornoemde van onse Stede van Dordrecht, soo verre als 't hem aengaet, van der selver Ordonnantie Declaratie, Appoinctement, Abolitie, Remissie, Octroy ende Consent, doen, ende laten rustelijcken, vredelijcken, ende volkomelijcken genieten ende gebruycken, ende totter Executien van dien hem doen, ende geven hulpe, raedt, ende bystandigheydt, op dats noot zy, ende sy van hem versocht werden, Cesserende alle Beletten ende wederseggen ter contrarie. Ende want men van desen onsen Brieve, off van eenige Articulen van dien, te doen mocht hebben in diversche plaetsen: Soe willen ende Ordonneren Wy, dat in 't *Vidimus* van dien, gemaeckt onder 't Zegel Autentijck, off aen de Copye, ofte Extract van dien, Gecollationeert ende Geteyckent by een van onse Secretarissen ordonnaris, ofte in de Kamere van onse Rekeninge in den Hage, volkomen geloove gegeven zy, gelijck tot desen Originalen Brieff: want Ons alsoo gelieft. Des t'oirconden, soo hebben Wy onsen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onse Stadt van Bruessel, den Vierden dagh van Septembri, in 't Jaer Ons Heeren Duysent Vijff hondert ende Twintigh: ende van onsen Rijcke, te wetene, van den Roomsche, het Tweede: ende van Castilien, &c 't Vijffde. Ende opte Ploye stont geschreven, By den Coninck in sijnen Rade. Onder geteyckent, HANETON. Ende opten Rugge staet geschreven aldus: 't Hooft ende Thesaurier Generael, van de Domeynen ende Finantien der Koninckllijcke Majesteyt van Romen ende van Spangnien, Consenteren alsoe verre als 't in hem is, dat 't Inhouden in 't Witte van desen, volkomen ende volbracht zy, gelijck ende in der Vorme ende manieren als de Koninckllijcke Majesteyt dat wilt ende beveelt gedaen te zijn by desen. Geschreven onder 't Handt-teycken van voorsz Hooft ende Thesaurier Generael, den Sevenden dagh van Septembri, Anno xvc. Twintigh. Ende Geteyckent, A. de LALANG. RUFFAULT. Onder stond geschreven, Ge-extraheert in de Reecken kamer van Hollant uuyttet Witte Ruyghe Registre, beginnende prima Octobris xvc. xvj. foliis LXXXV. & *ultra*, aldaer berustende, ende daer mede bevonden t'Accorderen; ter Ordonnantie van de Luyden der selver Camere: By my, ende was Onderteyckent, SCHOUTEN.

Ver

Verklaringe van den Coſtumen, geuſeert binnen der Stede van Dordrecht, overgeſonden by den Regeerders der ſelver Stede, den Hove van Holland, achtervolgende zekere Miſſiven, ende bevel den zelven Regeerders, overgezonden ende gedaen van wegen, ende uuytten name vande Excellentie van den Hertoge van Alve, Stadhouder, Gouverneur, ende Capiteyn Generael des Coninckx, over zijn Majeſteyts Landen van Herwaerts-over. 1570.

1. IN den Eerſten ſtaet te attenderen, dat binnen de voirſz Stede meeſt Recht, ende Juſtitie gedaen ende Geadminiſtreert werd, ende reguleren oick de Regeerders, ende Inwoonders der ſelver Stede, hem zelven, ofte naer huer Privilegien, Kueren ende Statuten, ofte naer Beſchreven Rechten. Juſtitie.

2. Dan in Criminele ſaeken, daer inne eenige Delinquanten gecondemneert werden, in hare Lichaeme gecorrigeert te werden, ofte daer de Gecauſeerde geabſolveert mogen werden, werd geuſeert, dat men geene Appellatie en admitteert, ofte d'Executie, uuyt ſaecke van de Appellatie Surcheert, ofte Suſpendeert. Criminele zaecken.

3. Ende als aengaende die Succeſſien werd geobſerveert, ende onderhouden, 't Recht dat men nomineert het Zuyd-Hollands Recht; weſende van ſulcker nature, dat de Repreſentatie altijdts plaetſe heeft, *etiam poſt quartum*, *& quintum gradum*, *etiam in Infinitum*, *tam in directa*, *quam in Collaterali linea*, en dat in *Stirpes*, *& non in Capita*. Succeſſien.

4. Item, beroerende die Coopmanſchappen, zoe die Stadt van Dordrecht een Coop-Stadt es, werd aldaer geuſeert, ende oock zoe lange onderhouden is, dat geen Memorie van Menſchen ter contrarie en is, zoe wanneer ij. iij. iiij. ofte meer, hem zelven verbinden voer Schepenen, onder huer Handſchrifte, ofte goet Autentijck beſcheyt, elckx een voor al, ende als principael, dat alsdan die Crediteur optie heeft te mogen roupen den geenen die 't hem belieft, een ofte meer, ofte allegader, zoe 't hem beſt gelegen ende geraden denckt, zonder dat de zelve Crediteur gehouden werd te Excuſſeren, den geenen die men mocht bewijzen tot wyens proffijte die Geleende Penningen mochten gecomen weſen, ende doer wyens verſouck d'andere de voirſeide Obligatie mede gepaſſeert, ende ondergeteyckent mochten hebben: Ende dit al niet tegenſtaende, off die Crediteur eensdeels van de voirſz Penningen van d'eene, oft van meer ontfangen mocht hebben, zulckx dat hy t'allen tijden zoude mogen die reſte eyſſchen van den geenen die 't hem believen ſoude, die hem zulcks als voren, geobligeert zouden hebben. Obligatie, een voor al verlidende.

5. In de zelfde Stede is mede van allen ouden tijden onderhouden, dat die geene die aldaer eenige Goeden brengen, ende de zelve Vercoopen ende Leveren, dat de zelve Coop zijn volcomen effect ſortere, oft oock zoe mochte weſen, dat yemande, naer de Vercoopinge ende Leveringe, in de ſelfde Stad quame, ende mochte bewijſen dat de Vercochte Goeden hem toebehoirden, ende niet den Vercoopere; Maer ſoude die geene, die de zelve Goeden toe mochten behoiren, alleenlijck ſijn Regres mogen nemen, tegens den geenen die 't voirſz Goedt aldair gebrocht ende Vercocht hadde, ſonder daeromme den Coopere te mogen moleſteren. Vervreemde Goeden.

6. Item, die eenige bewaerniſſe van Kelders heeft met Wijnen geoccupeert, ende de Slotele van de zelve Kelders, mach de zelve Wijnen Vercoopen, ende moet den Eygenaer den Coop van waerden houden. Factoors van Wijnen Magt.

7. Oock mede werd in de voorſz Stede onderhouden ende geuſeert, dat alle Huys-vrouwen van openbare Coopluyden, mogen Coopen ende Vercoopen: in Rechte Compareren, Agern, Koopluyden Vrouwen mogen Koopen en Verkopen.

Ageren, Defenderen, ende oock Borge worden, sonder haer selven te mogen behelpen; mit het Privilegie, in zaken Coopmanschap aengaende, den Vrouwen naer Rechten Competerende.

Contracten buyten de Stad gemaakt.

8. Binnen de voirsz Stede is mede geuseert, ende onverbrekelijck onderhouden, dat men aldair geen kennisse en neemt tusschen Luyden van buyten, van alle alsulcke Questien ende Querellen, die zyluyden malkanderen mogen moveren, van Contracten die binnen de voirsz Stede niet gemaeckt en zijn; 't en waere nochtans dat in de Contracten bevoerwaert waere, dat die Goeden tot Dordrecht gelevert soude werden, ende aldaer gelevert wesende: In welcken gevalle aldaer van de zelfde Contracten kennisse genomen werd: Ende als oeck die Goeden, daer uuyt die Questie spruyt, aldaer present zijn, altijts regard nemende op 't Geley ende Vrydomme, den Coopluyden Competerende, binnen de voirsz Stede, mit Stapel-goeden ter Stapele coemende, volgende die Privilegien der zelver Stede.

Contracten op Vierdagen.

9. Alle Contracten, die binnen de voirsz Stede gemaeckt zijn op eenige Vierdagen, werden gehouden Machteloos, ende van geenre waerden.

Leverantie van Hout.

10. Soe wanneer eenige Coopmanschap geschiet van eenige Vaerte, ofte Vlote Houts, werd verstaen de Leveringe van dien gedaen te wesen: Te weten, van Weesels Hout, als 't selve Hout, ofte stucken van dien den Cooper, by den Vercooper, ofte die gene die 't selve Hout tot Dordrecht brenget, aengeteld zijn, ende als 't zelve geteld is, houd men de selve Leveringe gedaen te wesen, al eest zoe dat die Cooper daer nae 't zelve Hout teyckent, oft niet en teyckent: Ten zy dat ter contrarie expresselijcken bevoerwaert es: als 't wel gebeurt door Tempeest ende Onweder, dat men by 't Hout niet comen en mach. Ende werd die Leveringe van 't Luyckx Hout, verstaen voldaen, als die geswooren Kervers 't selve gekorven hebben.

Naaftinge.

11. Item, aengaende die Naestinge, vallende alleen op die Huysen die aldair werden Vercocht, werd geuseert, ende onderhouden, dat zoe wye op eenich Huys staende binnen Dordrecht, heeft het oudste Pand-pond, ende 't selve Jaer en Dach beseten, de zelve comende naer Date van de Vercoopinge van alsulcken Huys, binnen de eerste Ses Weecken, mach die Coop Naesten, ende oock in sulcken cas die Coop hem toegewesen werd, jegens alle Vercoopers, hoedanich die mogen zijn.

Possessie.

12. Item, beroerende Acten van Possessien, uuyt welcke nae Rechten yemand spruyten, ofte geboeren mocht werden Actie, oft Recht van Præscriptie, ende door dien eenige Servituyt, ofte Vrydom soude meynen vercregen te hebben, soe werd in de voorseyde Stede geuseert, ende is sulckx van Ouden Haerkoemen onderhouden, dat zoe wye op yemands Erff opgaende heeft eenich Veinster oft ander Uuytsien, ofte oock zijn Water ofte Regendrop loopende heeft op sijn Nabuyrs Erff off Grond, ende van zulckx te doen in Possessie es geweest over de I. X. XX. XXX. XL. L. ende langer Jaeren, oock excederende alle Memorie van Menschen, soe en werd den zelven geen Recht vercregen, van eenige Servituyt ofte Vrydom, ten zy hy docere, ende doe blijcken boven zijn voirsz Possessie, eenige Schijn ofte Tytel den Rechten genouch zijnde.

Hage, Heyningen, enz. niet en Ont-erven.

13. Voerder werd in de voirsz Stede onderhouden, noepende eenige Haege, Heyninge, Staketten, ofte andere Beschuttingen, tusschen d'Erven ende Gronden van Burgeren aldus: Dat zoe wie oock in 't aensien, ende wel weten van sijn Nabuyr maeckt, oft stelt eenige Beschuttinge oft Heyninge van Hout, Plancken, Groene Haegen, ofte diergelijcke materie, op sijn Nabuyr ofte anders Grond, ende zulckx staende, ende onderhouden heeft, ende van dien in Possessie geweest es, over de I. X. XX. XXX. XL. L. Jaeren, ende voorts zoe lange tijt, dat nyemand ter contrarie en gedenckt, en werd nochtans zulcke Persoonen geen Recht geboeren, doer de voersz lange Possessie, om te mogen houden alsulcke Heyninge, Groene Haege, ofte Beschuttinge, ten zy, als voirsz es, hy boven die Possessie bethoene eenich Schijn, ofte ander Rechtelijck bescheydt; welverstaende nochtans, dat in Steenen Beschuttingen ofte Muyren, op een anders Grond geleyt,

geleyt, ende recht op in 't Loot staende, soe niet geuseert en werd, ende de geschreven Rechten daer inne onderhouden worden.

14. Word mede geuseert, dat in Muyren, die niet recht op in 't Loot en staen, maer over hangen, die Buyrman, op wiens Erff die Muyer over hanght, zijn Balcken mach leggen in de zelve Muyere, zoe verre die over sijn Grond hanght. Muren die over hangen.

15. Beroerende die civile saecken: In den eersten werden geuseert, Drye ordinaris Gedingen van den Poorters, ende Ingesetenen van Zuyd-Holland, &c. Den eersten Sondagh in de Vasten 't Eerste, Sondaechs naer Sint Jan in de Zomer het Tweede, ende het Derde, Sondaechs na Sinte Maerten in de Winter. In welcke Gedingen men mach roupen, zoo wel in Personale, als in Hypothecare Actien. De Citatien clagen, &c. *More solito*, Pand te verbeuren, Chyring te winnen, &c. Van Huys-huyr Drye weeten, maer een claege. Gedingen.

16. Voorts alle Proceduren van den Gedinge, &c. Vang-Brieven, binnens Daegs Sonne-schijn. Vreemde mogen Poorters t'allen tijden roepen.

17. Is in de Costumen gestelt, dat zoe wye sijn Brieven niet aen en brengt, &c. als in de Proclamatie-Cedulle, word daer off versteecken, daer by gevoucht.

18. Ende van dese peine zijn nochtans Ge-excipieert Wees-kinderen, ende die gene die uuytlandig zijn.

19. Indien van de Condemnacie uuyten Gedinge, Schult-Brieven, ende geen Vang-Brieven gemaeckt en werden, soe mach die Crediteur gaen ter woonstede van den Debiteur, ofte daer hy 't Goed heeft, ende verthoenen den Schout, en de Geswoorens zijn eygen Schult-Brieve, die welcke alsdan Procederen tot Executie van dien, na de Ordonnancie, by de Koninckliijcke Majesteyt gemaeckt, upte Proceduren van Zuyd-Holland.

20. Van Huys-huyren, ofte Arbeyds-loon, en mach men geen Pand wijsen, maer moet men betaelen, ofte in de Gevangenisse gaen.

21. Dat een vreemt Man, ofte Uuytheems, tot allen tijden een Poorter van Dordrecht mach roupen.

22. De welcke Verwonnen zijnde, mach Pand wijsen.

23. Van Obligatien houdende als een vreemt Man, Backers Cedulle, ende verteerde Costen binnen d'eerste xiiij. Dagen, mach een Poorter den anderen altijts roupen, zonder Pand daer op te mogen wijsen.

24. Executie op Acten Condemnatoire, by ij. en iije. bevel, werd daer nae geconsenteert ende gedecerneert, Acte van Gijsselinge, uuyt crachte van welcke die Gecondemneerde geinsinueert, ende gesommeert werd, Partye te voldoen, binnen zekeren geprefigeerden daege, ofte zijn Gijsselinge te houden binnen zekere Herberge, die hem beteyckent werd, ende aldaer te blijven ter tijt toe, hy Partye gecontenteert heeft.

25. De zelve Sommatie gedaen, ende den tijdt overstreeken zijnde, indien de Gecondemneerde als noch niet en Obedieert, werd jegens hem gedecerneert, Gijselinge up Putocx Toren. Gijselinge op Putoc.

26. Binnen de voirsz Stede werd noch geuseert, een ander Jurisdictie, ende Recht, gedaen by Water-Schepenen: Welcke geordonneert word by den Burgemeesteren ende Regeerders, ende doen haren Eed in handen van den Schout. By welcke Water-Schepenen Kennisse genomen, ende Recht gedaen word, van alle zaecken, spruytende ter cause van Coope van Scheepen, mit haren toebehoeren, ende van Peck, Ter, Zeylen, ende andere Waeren an den zelven Scheepen verbesicht; midtsgaders van alle andere Questien, die ter causse van Zeylagye, ofte Zee-Neeringe, ende Vrachten, eenighsins mogen spruyten. Water-Recht.

27. Dat in alle Ordonnantie Condemnatien, die Gedaechde gecondemneert word te betalen binnen den Derden dach, opte boete van X. Pond.

28. Dat die geene die hem bevoelt beswaert, mach 't zelve betrecken by Reformatie, in de Camer van Dordrecht, &c.

29. Indien yemand Gecondemneert zijnde in Personale Actie, 't zelve Vonnisse acquiesceert, zonder daer van te Provoceren, ofte Reformeren, ende hy zijn Schulteysscher niet en betaelt, zoe licht Partye Tryumphant Acte van 't Vonnisse, ende levert de zelve Acte den Officier, die, uuyt crachte van de zelve Acte, den Gecondemneerden Appræhendeert, ende in Vangenisse doet brengen, niet tegenstaende dat Vonnisse van geen Apprehensie en vermaend.

30. Item, zoe wanneer yemande ageert *actione Hypotecaria*, op zijn Onderpand van 't Schip ofte Schuyte, zoe doet hy zijn Onderpand Arresteren, ende doet een Rechtelijcke Weet den Eygenaer, indien hy present is.

31. Indien niet, werd de Weet gedaen, by den Dienaer van de Water-Schepenen, tot sijnre Woonstede, om 't zelve Schip te comen verantwoorden, op zekere dagen, daer toe geprefigeert.

32. Ende indien den Eygenaer fugitijf is, oft latiteert, werd een Wete gedaen mitter Clocke.

33. Ende ten daege dienende, word by Water-Schepenen verclaert, dat men 't Schip vercoopen zal, mits hebbende uuytstel van Acht Werke-daegen, om zijn Crediteuren middeler tijdt te voldoen.

34. Indien hy 't zelve niet en doet, werd 't Schip openbaerlijck vercoft, 't zelve vercoft zijnde, werden de Penningen gebracht onder Recht, tot proffijte van den geenen die by Preferencie daer toe bevonden werden Gerechticht te zijn. Ende indien die gene, die 't selve *Hypotheec* heeft doen vercoopen, te cort comt aen zijn Achter weesen, werd hem zijn Actie ofte Regres gereserveert opte Persoon, oft andere Goeden van den Schuldenaer die de Water-Brieven gepasseert heeft.

Land-Poorters.

35. Item, dat alsoe die Stad van Dordrecht heeft Land-Poorters, uuyt crachte van huere Privilegien, al Zuyd-Holland doer, zoe werd aldaer geuseert, ende is van allen ouden tijden geobserveert, dat alsulcke Land-Poorters, betrocken zijnde in Rechten voor de Subalterne, oft Hooge-Vierschare van Zuyd-Holland, Geestelijck en Waerlijck soe wel in Civile, als Criminele zaeken, mogen lichten Brieven van Hand-sluytinge, ende Afleydinge, alwaer zy voorts met Recht aengesproken worden.

Brieven van Hand-sluyting, enz.

36. Dat, als eenige van de Vierscharen die Afschrivinge niet en Obedieren, maer hem vervorderen voorts te Procederen tegen alsulcke Land-Poorters, verleent de Camere Partye Bevel-Brieven, uuytten name van de Konincklijcke Majesteyt, met Cominatie van pœne.

Statuten, Kueren, enz. der Policien en Gilden.

37. Item, dat die van den Gerechte, oft Camere van Dordrecht, volgende huer Privilegien der zelver Stede, nae gelegentheyt van alle tijden, ende occurentie van zaeken maken ende doen Publiceren, Statuten, Keuren ende Ordonnantien, aengaende die Policien, ende onderhoudenisse der voirsz Stede, stellende, tot onderhoudenisse van dien mulckten ende pœnen, naer exigentie van zaken.

38. Gelijck zy oock doet, ende geeft Ordonnancie allen Gilden, Ambochten ende Neeringen deser Stede, waer nae elck hem mach reguleren, opte pœne daer toe staende.

Geen Poorter citeren zonder oorlof van den Borgemeester.

39. Werd mede geuseert, dat geen Poorter en mach voor de Camere geciteert worden zonder oorloff van den Borgemeester.

40. Dat men Partye aldaer Recht doet, op Obligatien houdende thoender 's Brieffs hoewel zijn naem daer in niet bekent en staet, noch oock Procuratie ofte Transpoort en exhibeert.

Recht op Obligatien.

41. Dat men tegens alle Schuldenaers Procedeert by Arreste, op haer Persoen en Goeden, onder de moderatie in 't voirsz concept begrepen; als is te weeten, zoe verre die Coop oft Contract binnen deser Stede geschiet is, ofte die Leveringe ende Voldoeninge van 't Contract binnen deser Stede besproken is, ende is den Gearresteerde gehouden, den Arrestant een Weet te doen, om te weten die oorzaeck van 't zelve Arrest.

Poorter niet Arrestabel in Zuyd-Holland.

42. Dat men een Poorter, noch zijn Goeden, in Zuyd-Holland niet en mach Arresteren

steren, volgende die Privilegien der zelver Stede, ten waere dat hy Latiteerde, Voorvluchtich, oft suspect van Vluchte ware, 't welck in zulcken gevalle, by consent, ende mit kennisse van den Borgemeester zoude mogen geschien.

43. Item, dat die geene, die begeert Poorter te worden van Dordrecht, vercrijgende aldaer sijn Poorterye, Zweeren moet, Thien Jaren lanck aldaer Poorter te blyven, ende mits dien van den eersten Dach geniet hy alle Vryheyt, den Poorters Competerende, achtervolgende huer Privilegien. Moet thien JarenPoorter blyven. Zijn Vryheyd.

44. Item, zoe wat Poerter by hem zelven uuyter Poorten der Stede van Dordrecht voere te woonen, mit alinger zijnre Woonstede, buyten die Bailljuschap van Zuyd-Holland, die verbuerde zijn Poort-Recht, ten ware hy Eenlopen ware. Poort-Recht verbueren.

45. Item, zoe wye uuyter Poorten voere van Schulden, oft yemande zijn Goet uuytvoerde buyten zijnen wille, ende dat hy nochtans zijnen Huysraet achter liet binnen dezer Steden, dat die Persoon, t'eynden die Zes Weeken daer nae, zijn Poort-Recht niet en zal genieten in Tollen, noch in geenen zaken, ter tijd toe, dat hy daer of genoeg gedaen heeft, uuytgeseyt Zes Weecken Oegst, ende Zes Weecken Lenten.

46. Item, zoe wat Persoon of Poorter Gebannen word om eenige quade feyten; als van Diefte, Moort, Vrouwen-cracht, oft andere quade feyten, en zal hem zijn Poort-Recht, achter die tijt geen stade doen, tot geenre steden.

47. Item, dat die geene, die zijn Huys, oft Grond van Erve, met eenige Renthen besswaert, moet Verclaren, alle die lasten van Renthen die daer up staen, ende met zijnen Eede Zweeren, dat daer niet meer uuyt en gaet. Huys Belastende, de Renten daer uyt gaende, opgeven.

48. Item, alle die geene, die eenige Renthen sprekende hebben op Huysen, binnen Dordrecht, moeten voor de betalinge van haer verloopen Renthen spreecken *actione Hypothecaria*, op haer Hypotheeck, ende niet *actione Personali*, tegen den Constituant van de Renthen.

49. Item, dat geene Borgers; die Gerespondeert, ofte Belooft hebben voor eenige Schulden van eenen Derden, als voor de zelfde Schulde oeck eenich Onderpant oft Hypotheeck gestelt zal zijn, en zullen mogen aengesproken ofte ge-executeert worden, voor en al-eer de zelve Hypotheke zal weesen ge-excusseert, en 't zelve Hypotheeck bevonden zijnde niet te weesen souffisant, sullen geconvenieert werden voor 't gunt alsdan te cort zal comen, ende dit al niet tegenstaende, dat zulcken Hypotheeck in een Derde hand zoude mogen weesen gecomen. Borgen, hoe te Executeren.

50. Dat tusschen Gehoude Personen gemeenschap van Goeden is, volgende de generale Costume van Holland, ten waere by Huwelijcxe Voorwaerden anders gecaveert waere. Gemeenschap van Goeden der Gehouden.

51. Dat die Man belasten ende veralieneren mach, oick die onroerende Goeden, die de Vrouwe heeft gebracht ten Huwelijcke, sonder haer Consent oft by weesen, mitsgaders oock die geconquesteerde Goeden, staende Huwelijcke vercregen. Ende dat off alsulcke Personen Coopmanschap doen oft niet. Ende dit al, ten waere by Huwelijckxe Voirwaerden anders gecaveert waere. De Man verbuerd niet de Goeden van de Vrou, enz.

52. Dat in zaecken van Dootslagen, oft andere Delicten, de Man niet en mach verbeuren de Goeden van sijn Huysvrouwe, noch oick in der zelver manieren de Huysvrouwe de Goeden van haer Man.

53. Item, dat 't Bedde gescheyden zijnde, de langst-levende moet overgeven Inventaris, gesterckt by Eede, van de geheele Goeden van den Sterf-huyse, ende de zelve deelt halff ende halff, mit de Kinderen oft Erfgenamen van den eersten Overleden. 't Bedde gescheyden, hoe te Deelen.

54. Sulckx dat alsulcke Scheydinge en Deylinge gedaen zijnde, oft geviele dat die Kinderen quamen te sterven, de langst-levende, 't zy Vader oft Moeder, en succedeert zijn Kind niet, noch en treckt oock geen Bladinge oft Tochte, gedurende 't leven van de Kinderen. Ouders beyde in 't leven, zijn Erffgenamen der Kinderen.

55. Maer indien beyde die Ouders in 't leven zijn, zoe Succederen die Ouders haer Kinderen.

 56. Item,

Desolate Boedels. 56. Item, zoe wanneer eenich Debiteur fugitijf is, ofte yemande sterft zonder eenige Erffgenamen, zoe werden haerluyden achtergelaten Goeden, by den Schout ofte zijnen Stadhouder, ende den Secretaris, opgeschreven, ende Geinventariseert, tot proffijte van zijn Crediteuren.

57. De zelve Geinventariseert zijnde, werden by den gesworen Offslager vercoft, ende de Penningen van dien onder Recht gebracht.

58. Dat daer naer werd openbaerlijck metter Clocken geclept, ende by den Secretaris offgelesen, dat alle die geene, die aen den voirsz Fugutijf oft Overleden, ten achtere zijn, dat zy binnen zekeren tijden haer Schulden aen brengen, ende in der Secretarye laeten teyckenen, om by die van den Gerechte, opte Præferentie gedisponeert te werden.

59. Dat in materie van Preferentie, die Outste Rente-Brieven de Jongste, ende allen anderen loopende Schulden geprefereert werden.

60. Dat een Schepenen Schuld-Brieff oft Custing-Brieff, spruytende ter causse van de Coop van eenich Huys, allen anderen Rente-Brieven, weesende *Posterioris date*, geprefereert werd, niet tegenstaende dat voirsz Huys in de voirsz Schult-Brieff niet specialijcken verbonden en is.

61. Van gelijcke werden geprefereert, alle Chyring-Brieven, oft Pant-wisingen op eenich Huys, alle Rente-Brieven oft Schult-Brieven, weesende *Posterioris datæ*.

62. Item, dat alle Schulden, spruytende ter causse van der Stede Exchijns, oft Makelaerdyen, ofte andere Schulden, alle andere voergaende Schulden *etiam anterioris date* geprefereert werden.

Erf-Scheydinge. 63. Item, werd mede geuseert, dat in de Deelinge van eenige Goeden, die Kinderen moeten Inbrengen en Confereren, 't geene dat zy van te vooren, ofte te Huwelijcke, ofte *ex Donatione*, ofte *Causa Studiorum* hebben gehad.

64. Item, dat zoo wanneer eenich Sterf-huys valt, daer de naeste Vrienden zijn, d'eene van eenen Vollen Bedde, en d'ander van eenen Halven Bedde, werd 't zelve Sterf-huys Geschift en Gedeeld, te weten, by de naeste Vrienden van den Vollen Bedde, voor d'een Helft, en daer na noch met d'andere van den Halven Bedde, t'samen voor d'ander Helft.

65. Item, soo wanneer yemanden Overleden is, moeten zijne Kinderen, ofte andere Erfgenamen *ab intestato*, die hem die Guede niet en begeeren te onderwinden, komen voor den Rechter ende Schepenen, en Vertyen Guets ende Quaets, binnen die tijt dat de Doode boven de Aerde is, ofte by gebreke van dien, werden sy gehouden al simpele Erfgenamen. (Vertyen Guets en Quaets.)

66. 't En ware dat eenich Erfgenaem, die tijd buyten de Stede ware, die welcke Vertyen mach binnen den Derden Dage, dat hy binnen der Stede coomt.

Voogden der Wees-kinderen. 67. Aengaende de Goeden van de Wees-kinderen, es de Oudste en de Naeste van de Bloede Voogt, ende de Burgemeester, en de Camer Oppervoogt, ende moet die Voogdie verborgen, rekeninge ende bewijs doen, &c.

Cessien. 68. Item, dat die van den Gerechte admitteren ende toelaten, Cessie van arme gemeene Borgeren, sonder te hebben openbare Brieven van den Prince, mids daer op hoorende die Crediteuren.

Rescissien. 69. De zelve nemen oock kennisse van Rescissien van Contracten.

Executien. 70. Item, dat men in Executien van Sententien, soe wel tegens Geestelijcke Persoonen Procedeert, als tegens die Waerlijcke.

Borgemeester uytte Stad niet vernachten. 71. Werd mede geuseert, ende is altijts onderhouden, dat een Burgemeester van der Gemeente van Dordrecht, geduerende zijn Burgemeesterschap, niet en mach vernachten buyten der zelver Stede.

Moeder maeckt geen Bastaerd. 72. Werd mede aldaer geuseert, dat een Moeder geen Bastaert en maeckt, maer Succederen die Kinderen haer Moeder, *ex quocunque Coita procreati*.

Keuren

Keuren en Statuten, nopende den Schout-Ambte, enz. 1631.

ALzoo den Schout-Ambte, dezer Stad Dordrecht, jegenwoordig is Vacerende, door Doode en Overlijden van den Heere Adriaan *van* Blyenburg, *hebben mijn Heeren van den Gerechte, Oud-rade, ende goede Luyden van den Achten, voor 't toekomende, onverbreekelijke Gekeurd, ende Gestatueerd, Keuren, ende Statueren by dezen:* Keuren en Statuten, nopende den Schout Ambte, enz.

Eerstelijke, dat de Bewaringe, ende Regeringe van de Stad, niemand anders en Competeerd als haar Ed. ende den Schout daar op niets en heeft, noch te vermogen, daar op te pretenderen, ende specialijcke niet op 't geven van de Looze, ofte 't Woord voor de Wachte, stellende, ende latende het zelve absolutelijcke aan den Heere Borgermeester van de Gemeente wegen, daar 't tegenwoordig is; Ende in zijn absentie, aan den Borgermeester van 't Gerechts wegen; ende van gelijcke mede de Directie van alle Stads zaken, omme de zelve in deliberatie te leggen, ende daar op te Concluderen. 't Bewaren en Regeren der Stad, Competeerd den Oud-raad, 't geven der Leuze den Heer Burgermeester.

Item, dat de Iurisdictie, de Stad Competerende, over de Stad, voor den tijd van Acht dagen, als Heere van de Merwede, zal bewaard werden, sulx als jegenwoordig geschied, by een Persoon apart, voor den tijd van Acht dagen over de Stad, ende geduriglijk over de voornoemde Heerlijkheyd Merwede. Jurisdictie van de Merwede.

Item, dat den Schout van het Derde part in de Boeten, de Stad Competerende, gehouden is te rekenen: Edog, dat men hem provisionelijke, des verzoekende, ende begerende, zal laten voor een Civile Pacht. Schouts Rekening wegens 't Derde van de Boeten.

Item, dat men niet schuldig nochte gehouden en is, den Schout, ofte zijnen Stadhouder, van Stads wegen te Gagieren, ofte eenige Weddens te geven; dat ook haar Ed. vermoegen, zulke orde te stellen, ende Forme te gebruyken, op 't Innen, ende Executeren van de Verpondinge, ende andere haar Ed. Middelen, ook d'Ordonnantien op 't weren van de Bedelarie, ende andere haar Ed. Keuren en Ordonnantien, als bevinden zullen te behooren: dan dat men niet te min den Schout provisionelijk, ende tot wederzeggens, zal laten volgen, Twee honderd Ponden, ende zijnen Stadhouder (met haar Ed. Advijs ende Correspondentie gesteld werdende) Honderd ende Vijftig Ponden, tot Veertig Grooten 't Pond Iaarlijks; mits staande haar Ed. in alles ten dienste, ende specialijcken te volgen haar Ed. bevelen, in 't Executeren van de Verpondinge, ende van der Stads Middelen, Keuren ende Ordonnantien, als voren. Wedden.

Item, dat den Schout in egeene Politique Chargen ofte Commissien, buyten de Stad, hoedanig die soude mogen wesen, en zal mogen gebruykt werden. In geen Commissien buyten de Stad te gebruyken, enz.

Item, dat oft geviele dat den Schout, by den Oud-rade binnen de Stad, over eenige particuliere Besoignes, nevens andere specialijke wierde Gecommitteerd, dat in sulken gevalle geene Preseance en zal hebben, ofte mogen pretenderen, nemaar sijne Sessie nemen, ende op sijn Rang adviseren, als een Mede-lid van den Oud-rade.

En op dattet geene voorsz. onverbrekelijke werde geobserveerd, nochte eenige Infractie t'eeniger tijd [daar] van en geschiede, werd mede Gekeurd, ende Gestatueerd by desen, dat den Eed van de Heeren Borgermeester, Schepenen, Raden, ende Goede Luyden van den Achten, als mede van den Heere Schout, die hy schuldig is aan de Stad te doen, hier mede zal werden Geamplieerd, ende datelijke Gerenoveerd. Ende dat die van den Oud-rade beloven zullen, by den Eed, waar mede zy aan de Stad zijn verbonden, dat zy, 't gene voorsz, zullen helpen handhaven, ende niet lijden, nochte toestaan en zullen, dat daar van eenige Inbreuke, ofte Infractie geschiede. Ampliatie van den Eed des Burgermeesters, Schepenen, enz.

Aldus Gedaan, Gearresteerd, ende Gestatueerd, ende by Eede beloofd, 't zelvige te zullen handhaven, op den iiij. Ianuary xvjᶜ. een ende Dartig.

Ende was Geteykend,

My tegenwoirdig,

M. BERCK, 1631.

1647. Poinćten, ende Articulen, by mijn Ed. Heeren den Burgemeester, Schepenen, Raden, Oud-raden, ende Goede Luyden van den Achten, van nieus Toegestaen ende Geaccordeert, aen de Dekens van de Ambachten, en van de gemeene Neringe, deser Stede Dordrecht, op den 14. October 1647. (waer van het vrye gebruyck haer noyt tegen gesproken en is geweest.)

Concordaat, nopende d'Achten.

EErstelijck, dat de Dekens van de Ambachten, ende gemeene Neringen voorsz, (ten overstaen, ende onder het beleyt van de Burgemeester van de Gemeente, ende op des zelfs Propositie, die oock vermoghen zal neffens hem te assumeren, de Heeren Tresoriers, ende Secretaris, behoudens nochtans de voornoemde Dekens haer Recht ende Vryheyt in 't Stemmen;) Kiesen, ende Nomineren zullen, 't zy met Brieffkens, ofte andersins, zulcx de respective Dekens van elck Gilt, zullen goet vinden, Vier ende Twintigh Personen, te weten, uyt elck Quartier Zes, ende die aen den Gerechte overleveren, omme daer uyt, by den Stadhouder, ende den Rade van Hollant, gekoren te worden, Achten, te weten, uyt elck Quartier Twee. Ende op de te doene Nominatie van de Vier ende Twintigh Personen, zullen werden gehouden in goede achtinge ende Recommandatie, de Oude Achten, die voor dit Jaer hebben gediend; welke Achten, alsoo gekoren zijnde, sullen met die van den Gerechte, Acht ende oogemerck hebben, op het Regiment der voorsz Stede, ende alle Vier Maenden, metten Out-raed deser Stede, na Ouder gewoonte, Kiesen den Burgermeester van de Gemeente. Dat oock de selvige Acht Mannen, tot Verkiesinge van den voorsz Burgermeester, sullen hebben en uyt brengen, Twaelf Stemmen: sullen oock komen by den Gerechte, als zy by de zelve des vermaend zullen werden, of als zy, van wegen de gemeene Neringen, daer by te doen hebben, alles in Conformité van den Accorde van den Jare xiij c. Vijf ende Tachtich, ende de Privilegien van Hertog *Aelbrecht*, van den Jare xiij c. Vijff ende tNegentich, ende van *Maximiliaen* ende *Mariæ*, van den Jare xiiij c. Acht ende tSeventigh, ende xiiij c. Een ende Tachtich, respective.

Ten Tweeden, dat in den Gerechte voortaen niet meer en zullen zitten als Twee van eenen Geslachte, den anderen noch naerder bestaende als in den Tweeden Grade, na den Costume van Rechten, geheeten Canon; even gelijck als Broeders ende Susters Kinderen.

Ende dat sulcx mede zal werden geobserveert in gelijke Graden van Affiniteyt ofte Swagerschap, in conformité van het voorsz Privilegie, van den Jare xiiij c. LXXXj. ende het gemeene gebruyck van andere Steden in Hollant, voor zo veel de voorsz Graden van Affiniteyt concerneert.

Ten Derden, dat van nu voortaen egeene Consenten zullen gedragen, ofte ingewillicht werden, in eenige Lasten, die uyt het gemeene Corpus der voorsz Stede gecollecteert zoude mogen werden, zonder daer op gehoort te hebben de voorsz Dekens van de Gilden, ende de gemeene Neringen, ende dat met gemeen Consent, ofte de meeste Stemmen van hun allen, daer inne Geconsenteert zal wesen, in Conformité van het Accord van den Jare xv c. ende LXXX. mits dat het zelve geen plaets en zal hebben in 't regard van de Gemeene Lants lasten, gedurende den Oorloge, also het zelve in den Jare xvj c. ende Een, zo verre is overgegeven.

Zijne *Hoogheyt*, mitsgaders de President, en Raden van den Hove van Holland, gehoort hebbende het Rapport van de Heeren ende Meesters, *Iohan Dedel*, ende *Gerard Cromon*, Raden ordinaris van den voorsz Hove, als Commissarissen in desen geordonneert: ende gesien de voorsz Poinćten, by de Heeren Burgemeester,

Sche-

Schepenen, Raden, Out-raden, ende Goede Luyden van den Achten, der Stad Dordrecht, aen de Dekens van de gemeene Gilden, aldaer toegeftaen, hebben de zelve Gelaudeert, ende Geapprobeert, gelijck zy de zelve Lauderen ende Approberen mits defen, zulcx als hier voren is ingeftelt. Ende op dat de Nominatie van de Vier en Twintigh, in het Eerfte Poinct gemelt, in allen oprechtigheyt, zonder Difordre, ende ten meeften Dienfte van de voorfz Stede mach gedaen werden; Hebben zijne hoogh-gemelte *Hoogheyt*, mitsgaders den *Prefident*, ende *Raden*, om gewichtige Confideratien, de zelve daer toe moverende, Geinterdiceert ende Verboden, Interdiceren ende Verbieden mits defen, aen allen ende een yeder, die Gequalificeert ende Gerechticht zijn, tot de voorfeyde Nominatie, onder malkanderen, directelijck off indirectelijck, te gebruyken eenige Complotteryen, Inductien, ofte oock te admitteren eenighe Sollicitatien van anderen: Maer laften de zelve alleen oogenmerck te nemen, op den meeften dienft, ende gemeene rufte der voirfz Stede, ende mits dien te Nomineren zoodanige Perfoonen, die by een yeder gehouden worden voor de Bequaamfte, ende Gequalificeerfte, op peyne jegens die gene die bevonden zullen werden contrarie het voorfz Verbod gedaen te hebben, als Aucteurs van difordre ende onrufte, arbitralijck daer over gecorrigeert te werden. Laftende ende Bevelende den Officier van de voorfz Stede, ende by gebreke van de zelve, den Procureur Generael van defen Hove, jegens de Contraventeurs van defe Ordonnantie, zonder eenig Uytftel, Conniventie ofte Diffimulatie te Procederen; alles by provifie, ende ter tijd toe, jegens de Complotterie, Cuyperien, Sollicitatien van Ambten, ende Officien der voorfz Stede, met volcomen kenniffen van zaecken, by nader ordre zal wefen voorfien.

Gedaen in sGraven-Have, den xvij. October, Anno 1647.

Onder ftont,

In kenniffe van My,

Ende was Onderteykent,

ADR. POTS.

Octroy, ende Reglement, tot Beftellinge van de Magiftrature binnen de Stadt DORDRECHT. 1674.

DE Staten van Hollandt ende Weft-Vrieflandt doen te weten, Alzoo Ons verthoont is by Burgermeefter *ende* Regeerders *der Stadt* Dordrecht, *dat vermits de voorgaende* Octroyen, *by Ons als een* Reglement *voor de* Regeringe *van de zelve* Stad, *tzedert den Iare Zefthienhondert Vijftigh verleent, ende de fucceffive* Ampliatien *van dien, door de geluckige Her-ftellinge van den jegenwoordigen* Staat *van deze Provintie, eenige noodzakelijcke veranderingen quamen te vereyffchen, Sy Verthoonders, met ernftige ende Serieufe opmerckinge, hare gedachten hadden laten gaen, op den voet ende ordre, waer naer de gemelte* Stad, *ende de goede* Burgers *ende* Ingezetenen *van dien, in alle ruft, welftand, ende tranquilliteyt, beft ende bequaemft zoude konnen ende behooren te werden gehouden, ende geregeert, ende waer naer vervolgens de* Regeeringe *van de zelve* Stad *behoorden te werden Beftelt, ende gereguleert, op't voorgenoemde fubject geformeert, ende opgeftelt hadden de Poincten ende Artikelen hier naer volgende:*

Octroy, ende Reglement, tot beftellinge van de Magiftrature binnen de Stad Dordrecht, enz.

Ordre-

Ordre, ende Reglement, by Burgermeester ende Regeerders der Stadt DORDRECHT gearresteert, tot Bestellinge van de Magistrature binnen de voorsz Stadt.

I. DE Dienende ende Oude *Magistraten*, ofte den *Oud Raad*, sal blijven ende gelaten werden op het getal van *Veertigh Persoonen*, boven den *Officier*; met dien verstande nochtans, Dat als wanneer den jegenwoordigen *Officier* soude komen te Overlijden, ofte des selfs *Ambt* te verlaten, sijne Successeurs niet meer in den *Oud-Rade* Sessie, ofte Stemmen sullen hebben, ende sulcks dat als dan de voorsz *Officiers* dien aengaende, sullen zijn ende blyven gesecludeert.

II. Uyt welcke voorsz *Magistraten* in *Martio*, deses Jaers Sesthien hondert Vier en tSeventigh, gekoren sullen werden *Vier Burgermeesteren*, voor een geheel Jaer, daer van den Oudsten in Rangh, naer ordre van de *Regeeringe*, voor den tijdt van Drie Maenden, ende sulcks tot den laetsten Juny eerst-komende incluys, sal wesen *Burgermeester* van de *Gemeente*, met alle soodanige Digniteyten ende Waerdigheden, als alle *Burgermeesters* van de *Gemeente* hier bevoorens gehadt, mitsgaders in alle *Collegien* ende *Vergaderingen* binnen dese *Stadt*, ende specialijcken oock van den *Krijghs-Raad*, geobserveert hebben.

III. De voorsz *Verkiesinge* van de meer-gemeldte *Heeren Burgermeesters* sal geschieden als volght, namentlijck, Dat een *Nominatie* van *Ses Persoonen* sal werden gemaeckt by den *Oud-Raad*, neffens de *Goede Luyden* van den *Achte*; welcke *Goede Luyden* van den *Achte* daer toe hebben sullen *Twaelff Keuren*, te præsenteren ter ordre ende op den *Name* van *Burgermeesters* ende *Regeerders*, aen *Sijn Hoogheydt*, den *Heere Prince* van *Orange*, omme by de selve, als *Stadhouder* van de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt*, daer uyt te Kiesen *Drie Burgermeesters*; blijvende de *Electie* van den *Vierden Burgermeester* aen den meer-genoemden *Oud-Raad*, en de *Goede Luyden* van den *Achte*; welcke *Goede Luyden* van den *Achte* daer toe oock hebben ende uyt brengen sullen *Twaelf Keuren*.

IV. Mits welcke met *prima Iulij*, deses voorsz Jaers Sesthien hondert Vier en tSeventigh, uyt de *Drie volgende Burgermeesters*, als *Præsident* ofte *Burgermeester* van de *Gemeente*, voor gelijcke Drie Maenden succederen sal, den *Oudsten* naer den geseyden Rang van den *Oud-Raad*; ende alsoo vervolgens den *Derden* ende *Vierden Burgermeester* in gelijcker voegen, yeder Drie Maenden daer aen volgende, als wanneer het geheele Jaer, met de voorsz *Vier Teelten*, omme gekomen ende ge-expireert wesende, voor de eerste reyse Twee van de gemeldte *Vier Burgermeesters* noch voor een geheel Jaer sullen blijven gecontinueert, als te weten, Twee van de Drie, die Sijne hooghst-gemelte *Hoogheydt* sal hebben Ge-eligeert, omme neffens den genen die by den voorsz *Oud-Raad*, en de *Goede Luyden* van den *Achte*, als dan Ingekoren sal werden, de voorsz *Functie*, met den *Burgermeester*, die als dan, in plaetse van den afgeganen, by *Nominatie* van een *dubbelt Getal*, door Sijne meer hooghst-gemelte *Hoogheyt* sal werden ge-eligeert, te samen te konnen bedienen, ambulerende ende succederende van Drie Maenden tot Drie Maenden, gelijck voorsz staet; ende sulcks dat de voorsz *Burgermeesters-plaetsen* alle Jaren daer henen sullen werden gedirigeert, dat de selve Twee Jaren aen den anderen konnen waer genomen werden, ende dat altoos onder de voorsz *Vier Burgermeesters* sullen moeten wesen Drie Persoonen, die daer toe, by meer hoogh-gemeldte *Sijne Hoogheyt* zijn ge-eligeert, ende niet meer als Eenen die by den voorsz *Oud-Raad*, neffens de *Goede Luyden* van den *Achte*, in voegen voorsz, ingekoren is.

V. Ende sal den *Præsident* van de voorsz *Vier Burgermeesters* gehouden zijn, alle Drie Maenden, ter Expiratie van sijne *Teelt*, als *Burgermeester* van de *Gemeente*, te doen soodanige Rekeninge, als jegenwoordigh alle Vier Maenden by den *Burgermeester* van de *Gemeente* gedaen werdt; op welcken tijdt men de voorsz Rekeninge sal sluyten, den *Burgermeester*

meester van *'s Heeren wegen* maken naer oudergewoonte, mitsgaders den succederenden *Burgermeester* van de *Gemeente* Be-eedigen, ende op de overgeleverde Artikelen van de *Goede Luyden* van den *Achte*, in alsulcken maniere disponeren, als men bevinden sal te behooren.

V I. Ende in cas Een van de voorsz *Vier Burgermeesters* binnens tijdts, ende gedurende sijne *Functie*, quam te Overlijden, dat als dan de Surrogatie, in plaetse van den Overleden, voor den resterenden tijdt sijnes afgestorvens Bedieninge, sal geschieden, even ende alsoo gelijck de Electie, in voegen als vooren, geschiedt is.

V I I. De voorsz *Vier Burgermeesters* sullen, gedurende hare *Functie*, in de *Vergaderinge* van den *Oud-Raad* zitten, ende Rangh hebben voor alle andere *Oud-Raden* ende *Magistraten*; edoch soo dra de voorsz hare *Functie*, t'eynde de voorsz Twee Jaren, ge-expireert sal wesen, dat als dan de selve wederomme zitten sullen in hare oude Plaetsen, naer ordre van den *Oud-Raad*, sonder eenige preceancé; des dat daer inne niet verstaen sullen werden gecomprehendeert te wesen, de *Heeren*, die albereydts het *Burgermeesterschap* van de *Gemeente* hebben bekleedt, ende in dier voegen den Rangh voor andere *Oud Raden* alreede bekomen hebben.

V I I I. Dat tot de voorsz *Burgermeesters-plaetsen* admissibel sullen wesen, alle *Magistraten* ofte *Oud-Raden*, die *Sijne Hoogheyt*, den *Heere Prince* van *Orange*, als *Stadhouder* van de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt*, aengesteldt heeft, ende die oock jegenwoordigh in den *Oud-Raad* zijn; gelijck oock de *Goede Luyden* van den *Achte*, die by Sijne hooghst-gemeldte *Hoogheyt* geintroduceert, ende op de laetste *Verkiesinge* zijn gecontinueert, in cas de selve tot *Schepenen*, ende anders niet, soude mogen werden verkoren; met dien verstande nochtans, dat niemandt tot *Burgermeester* sal mogen werden ge-eligeert, als die bereyckt heeft den vollen Ouderdom van Dertigh Jaren, ende getreden is in sijn Een-en-dertighste Jaer.

I X. Dat voorts in toekomende, egeene *Burgermeesters* sullen werden ge-eligeert, dan die gene die Geboren zijn binnen de Stadt *Dordrecht*, ofte de *Vryheyt* van dien, ende hebben bereyckt den Ouderdom van Ses en Dertigh Jaren.

X. Dat de voorsz *Burgermeesters* soo wel sullen mogen werden ge-eligeert uyt de *Schepen-Banck*, als den *Oud-Raad* ofte *Magistraten*, sonder eenige distinctie; des dat de selve sullen hebben de voorgaende *Qualiteyten*, ende malkanderen niet naerder en bestaen als *Broeders-* ende *Susters-Kinderen*, soo in consanguiniteyt als affiniteyt.

X I. Het *Gerechte*, ofte de *Banck* van *Iustitie*, sal bestaen uyt Negen *Schepenen*, ende sullen de selve *Schepenen* op alle *Vergaderingen* van den *Oud-Rade* mede werden geconvoceert, ende naer haren Rangh Stemmen hebben: Van welcke *Schepenen* het eene Jaer Vijf, ende het andere Jaer Vier sullen afgaen, ende in der selver plaetsen, eenige dagen voor *Sinte Michiele*, wederomme gelijcken getal, by *Sijn Hoogheyt*, den *Heere Prince* van *Orange*, als *Stadhouder* van de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt*, naer voorgaende *Nominatie*, aengesteldt ende ge-eligeert werden; ten welcken eynde de *Veertigen*, in gevolge van de Privilegien, Jaerlijcks, by beslote Billetten, sullen formeren een *Nominatie* van een *dubbelt Getal*, als namentlijck, het eene Jaer Thien, ende het ander Jaer Acht *Persoonen*, die alle sullen moeten wesen uyt den *Oud-Raad*, in gevalle den selven *Oud-Raad*, op het doen van de voorsz *Nominatie*, compleet soude mogen werden bevonden: Edoch by aldien ten voornoemden tijde een, ofte meer plaetsen van den *Oud-Raed* open gevallen soude mogen wesen, sullen de selve *Veertigen* als dan de *Nominatie*, ten deelen uyt den *Oud-Rade*, als vooren, moeten doen, ende wijders tot yder Vacante plaetse Twee *Gequalificeerde Persoonen* uyt de *Borgerye Nomineren*; ende daer ontrent præcijse, ende met de meeste Exactitude, in sonderlinge achtinge hebben te nemen, dat de selve sullen moeten wesen gekomen tot den vollen Ouderdom van Vijf en Twintigh Jaren, ende sulcks in haer Ses en Twintighste Jaer getreden; ende boven dien oock Ingeboren *Burgers* der Stadt *Dordrecht*, ofte wel Inboorlingen van de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt*, ende

Getrouwt met een *Burgers Dochter*, als mede dat de selve sullen moeten doen *Professie* van de ware *Christelijcke Gereformeerde Religie*, ende laetstelijcke, dat oock de voorsz Persoonen ten minsten Gegoed sullen moeten zijn tot Thien Duysent guldens, ende daer vooren op de Taxatie, ofte Quohieren van den Twee-hondertsten Penningh, aengeslagen sullen moeten werden: Ende in cas het mochte komen te gebeuren, dat binnen een Jaer tijdts meer Plaetsen in den *Oud Raed* quamen te Vaceren, als door het aenstellen van de voorsz Vijf ofte Vier *Schepenen* respective konden werden gesuppleert, soo sullen de verdere Plaets, of Plaetsen open gelaten, ende de suppletie van dien tot het volgende Jaer gereserveert werden; ende sal de voorsz *Nominatie*, in voegen als vooren gedaen, ende geformeert zijnde, by de *Veertigen* overgebracht werden aen den *Burgermeester* van de *Gemeente*, ofte den *Gerechte*, omme de selve *Nominatie* aldaer, naer ouder gewoonte, geresumeert ende ge-examineert zijnde, by beslote Missive, ter ordre van den gemelten *Gerechte*, overgesonden te werden aen Sijne meer hooghst-gemelte *Hoogheyt*, omme van de selve, als *Stadhouder* van de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt*, daer uyt des selfs behagelijcke *Electie* van een enckel Getal, als te weten, het eene Jaer Vijf, ende het andere van Vier *Schepenen*, de welcke Twee achter-een-volgende Jaren Dienen sullen, te erlangen: Ende ten eynde by onkunde ofte inadvertentie, egeene *Nominatie* soude mogen werden gedaen, strijdigh jegens de Privilegien, ofte oock tegens de Verboden Graden van Consanguiniteyt ofte Affiniteyt, ende sulcks dat in den *Gerechte* niet meer en sullen mogen zitten, als Twee van eenen *Geslachte*, den anderen niet naerder bestaende als in den Tweeden Grade, naer den costume van *Rechten*, geheeten *Canon*, ende gelijck als *Broeders-* ende *Susters-Kinderen*; ende dat sulcks mede sal werden geobserveert in gelijcken grade van *Affiniteyt* ofte *Swagerschap*, in conformiteyt van het Privilegie van den Jare 1481. ende het gemeene gebruyck van andere *Steden* in *Hollandt*, voor soo veel de voorsz graden van *Affiniteyt* concerneert, soo sal t'elckens, Acht dagen voor het doen van de voorsz *Nominatie*, by de *Secretarissen* een *Lijste* geformeert, ende in de *groote Zale* opgehangen werden, houdende de *Namen* van den *Oud-Raad*, die als dan *Nominabel* ende *Eligibel* sullen wesen.

XII. Welverstaende nochtans, dat tot de voorsz *Regeeringe*, als te weten, alleen tot *Goede Luyden van den Achte*, *Thesauriers*, *Schepenen*, ende *Oud-Raden*, mede *Nominabel* ende *Eligibel* sullen zijn, soodanige *Mannen* van *Veertigen*, als buyten de *Provintie* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt* Geboren zijn, voor soo veel de selve in den Jare Sesthien hondert Twee en tSeventigh, tot *Mannen* van *Veertigen* aengestelt soude mogen wesen, ende anders ofte verders niet, sonder dat sulcks in toekomende meer sal mogen geschieden, ofte in eenige consequentie sal werden getrocken. De *Goede Luyden* van den *Achte* sullen *Genomineert* werden by de *Dekens* van de *gemeene Neringen* ofte *Gilden*, in gevolge van den Accoorde, in den Jare Sesthien hondert Seven en Veertigh, dienthalven opgerecht, ende gesloten; ende sal de *Electie*, uyt een *Tripel getal*, naer dat de selve *Nominatie* sal wesen geresumeert ende overgesonden als vooren, insgelijcks werden gedaen by meer hooghstgedachte *Sijne Hoogheydt*: Des sullen den genen die tot *Achten* werden genomineert ende ge-eligeert, mede in alles soodanigh moeten wesen *Gequalificeert*, als in het voorgaende Artikel, ten opsichte van de *Schepenen*, breeder uytgedruckt staet.

XIII. De *Veertigen* sullen, in conformiteyt van de Privilegien, de Afgestorven ende Vacante Plaetsen, by beslote Billetten suppleren, al voorens tot het doen van de *Nominatie* van *Schepenen* te treden.

XIV. De *Burgermeesters*, *Schepenen*, *Goede Luyden* van den *Achte*, ende *Veertigen*, in voegen als vooren ge-eligeert wesende, sullen tot geene *Actuële Bedieninge* werden geadmitteert, voor ende al-eer de selve met solemnelen Eede sullen hebben verklaert, Dat sy naer de voorsz *Ambten* respective niet hebben gesolliciteert.

XV. Die van den *Oud-Raed*, en de *Goede Luyden* van den *Achte*, sullen in hare *Collegien* respective *Rangh* ende *Sessie* hebben, na den tijdt ende Jaren dat de selve sullen wesen geeligeert;

eligeert; ende de Heeren van den *Oud-Raed* sullen insgelijcks de selve *Rangh* ende *Sessie* hebben in alle andere *Collegien* binnen de Stadt; edoch sal den *Burgermeester* van de *Gemeente* in der tijdt, in alle *Collegien* Præsideren, ende voort alomme, sonder onderscheyt, de Præseance ende eerste *Rangh* hebben.

XVI. De *Thesauriers* sullen gekoren werden, naer het oude gebruyck, by de gemeene *Neringen*, en de *Goede Luyden* van den *Achte*, ende in alles moeten wesen gequalificeert, soodanigh als hier vooren, ten opsichte van de *Schepenen*, ge-expresseert staet: Ende sullen de selve *Thesauriers* mede gehouden wesen alvoorens tot de *Actuële Bedieninge* te werden geadmitteert, te stellen *Suffisante Cautien*; ende met solemnelen Eede te verklaren, Dat sy naer de voorsz *Bedieninge* niet hebben gesolliciteert.

XVII. De *Ministers* van den *Oud-Rade*, ende het *Gerechte*, als namentlijck, den *Pensionaris* ende *Secretarissen*, sullen tot *Schepenen Nominabel* ende *Eligibel* zijn, soodanigh nochtans, dat de selve door de favorabele Gonste van Sijne hooghst-gemelte *Hoogheyt* geeligeert werdende, ende in Functie als *Schepenen* willende treden, gehouden sullen wesen hare *Bedieninge* af te staen, ende sonder eenige reserve te stellen ter Dispositie ende ter Collatie van den voorsz *Oud-Rade*; nemaer in gevalle de selve genegen waren in hare *Bedieninge* te blijven continueren, dat in soodanigen cas de selve verstaen sullen werden onder het getal van den *Oud-Rade* te zijn, sonder nochtans daer inne te mogen zitten ofte Stemmen, gedurende der selver *Bedieninge*, als tot *Verkiesinge* ende *Nominatie* van de voorsz *Burgermeesters*: Doch soo wanneer sy luyden hare *Bedieninge* soude komen neder te leggen, ende effective af te staen, dat de selve als dan in den voorsz *Oud-Rade-Rangh* ende *Sessie* sullen nemen, sonder eenige formaliteyten meerder van nooden te hebben, naer den tijdt haerder *Electie*; mits welcke de voorsz *Ministers* tot *Schepenen*, in voegen voorsz, Ge-eligeert werdende, ende niet genegen zijnde aenstondts in die *Qualiteyt* te fungeren, dat als dan de selve alleenlijcken Eedt sullen doen als *Oud-Raden*, ende niet als *Schepenen*, ende dat in soodanigen geval hare plaetsen als *Schepensn*, by den *Gerechte*, sullen vervult werden by *Surrogatie*, uyt de *Leden* van den *Oud-Raed*, ende anders niet.

XVIII. Dat den dagh van Drie Koningen-Avond sal blijven geaffecteert tot *Bestellinge* ende *Begevinge* van de *Ambten* die men van ouds gewoon is te *Bestellen*; ende sullen dienvolgende die van wegen dese Stadt ter *Vergaderinge* van de Heeren *Staten Generael*, mitsgaders in de *Collegien* van den *Raed* van *Staten*, *Gecommitteerde Raden* van *Hollandt*, ende ter *Admiraliteyt*, als mede in de *Reken-kamers* van de *Generaliteyt*, ende van *Hollandt* sullen compareren, by de Heeren van den *Oud Rade*, met beslote Billetten werden gekoren; ende sullen de selve gehouden wesen, alvoorens tot de voorsz *Chargies*, aen de Heeren *Staten* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt* te werden gepræsenteert, met solemnelen Eede te verklaren, Dat sy naer de voorsz *Bedieningen* niet hebben gesolliciteert; Maer alle *Ambten*, binnen de voorsz Stadt bedient werdende, ter *Wees-kamere*, ende over *Gods-huysen*, *Collonelschappen*, *Schutmeesterschappen*, ende het *Schout-Ambt* van *Acht-dagen*, mitsgaders *Heemraedschappen*, ende de *Bewindhebbers plaetsen* van de *Oost-* ende *West-Indische Compagnien*, sullen met open *Stemmen* vergeven werden, ende dat by *Voorstellinge* ofte *Nominatie*, ofte wel by absolute *Electie*; soo als ten regarde van de selve respectivelijck van ouds in gebruyck is geweest: Edoch by aldien het mochte komen te gebeuren, dat yemandt tusschen tijde quame afflijvigh te werden, welckers *Ambt* ter Collatie van de Heeren van den *Oud-Rade* staende, sonder ondienst niet Vacant soude konnen blijven tot den voorsz dagh van Drie Koningen-Avond, soo sal daer inne by de Heeren van den *Oud-Rade* werden voorsien, in voegen ende manieren als vooren, ende sulcks het voorsz *Ambt* ofte *Bedieninge*, by forme van *Surrogatie*, op een ander Persoon werden geconfereert.

XIX. Ende sullen, gelijck voor desen altijdt gebruyckelijck is geweest, geene afgegane *Burgermeesters* ofte *Schepenen* Genomineert ofte Ingekoren mogen werden, 't en zy de selve Twee volle Jaren in hare respective *Qualiteyten* stil gezeten hebben.

XX. Gelijck oock in den *Oud-Raed* niet meer wesen sal, als Vader met eenen Soon, mitsgaders Twee Gebroeders, ende niet meer.

XXI. Sal voorts alle 't gene de *Regeeringe* van de voorsz Stadt concerneert, ende hier bevoorens niet specifice uytgedruckt staet, op den ouden voet gelaten, ende dien conform gepractiseert werden.

XXII. Ende ten eynde de bovenstaende Poincten ende Artikelen te vaster mogen werden gehouden, sonder eenige Veranderinge, buyten evidente noodtsakelijckheydt subject te wesen, soo is by de Heeren van den *Oud-Rade* goedt gevonden, bewilligt, ende overgegeven, gelijck by de selve goedt gevonden, bewillight, ende overgegeven werdt by desen, Dat geen deliberatie sal mogen werden aengestelt, veel min eenige alteratie ofte Veranderinge in de vooren-staende Poincten ende Artikelen werden gemaeckt, voor ende al eer den *Oud Rade* daer op Acht dagen te vooren specialijck sal wesen geconvoceert, ende alle absente Heeren ten selven eynde mede by Missive sullen wesen beschreven, ende dat als dan niet anders als met Ses en Dertigh consonante *Advijsen* ofte *Stemmen* tot eenige Veranderinge, Ampliatie, ofte Restrictie, in de vooren-staende Artikelen, ofte eenigh Poinct van de selve geconcludeert, ende vervolgens eenigh versoeck aen de Heeren *Staten* van *Hollandt* ende *West-Vrieslandt* gedaen sal mogen werden.

Ende op dat 't gunt voorsz is, by alle ende eenen yegelijcken in het toekomende geobserveert, naer gekomen, ende onderhouden mochte werden, zoo waren de voorsz Verthoonders *te rade geworden, haer tot dien eynde te addresseren aen* Ons, *ootmoedelijck verzoeckende, dat het Onse goede geliefte mochte zijn, alle het zelve met Onse Souveraine Macht te bekrachtigen, ende daer toe te verleenen Onse gewoonlijcke Brieven van Octroy:* Soo ist, *Dat Wy de zake ende het verzoeck voorsz overgemerckt hebbende, ende de* Verthoonders *willende gelieven, uyt Onse rechte Wetenschap, Souveraine Macht, ende Auctoriteyt, de voorverhaelde Ordre, ende Reglement, in allen deelen, Poincten en Artikelen, daer inne vervat, hebben goedt gevonden, geapprobeert, ende geratificeert, vinden goedt, approberen, ende ratificeren de zelve mits dezen, ten effecte omme als eene Ordre ende Reglement, ten aensien van het Bestellen van de* Regeeringe *ende* Magistrature *binnen de voorsz* Stadt Dordrecht, *met het gene daer van dependeert, geobserveert, naer gekomen, ende onderhouden te werden: Lastende allen ende eenen yegelijcken, dien het aengaen mach, hem daer naer te reguleren, zonder daer jegens te doen, ofte te machineren, ofte te gedoogen gedaen, ofte gemachineert te werden, directelijck, ofte indirectelijck, in eeniger manieren; want Wy het zelve voor den dienst, en ruste der voorsz* Stadt, *alzoo bevinden te behooren. Gedaen in den* Hage, *onder Onsen grooten Zegel, hier aen doen hangen den* 24. *Martii, in 't Iaer ons Heeren en Salighmakers, Duyzent Zes hondert Vier en tZeventigh. Geparapheert,* A: Bn. WASSENAER. vt. *Onder stondt,* Ter Ordonnantie van de Staten: *Geteyckent,* HERBT. VAN BEAUMONT. *Zijnde geschreven op Francijn, ende uythangende Bezegelt met een Zegel in Rooden Wassche, aen een dubbelde Francijnen staert.*

Tot Elucidatie van 't Vierde Artikel van het vooren-staende *Octroy*, volght hier naer de Copye van de Missive van *Sijn Hoogheyt*, den *Heere Prince van Orange*, over de *Electie* van de *Drie Heeren Burgermeesters* gedaen.

Erentfeste, Voorsienige, zeer Discrete, Lieve, Byzondere,

UYt de *Persoonen*, Ons by schriftelijcke *Nominatie* van den *Oud-Raad*, en de *Goede Luyden* van den *Achte* der *Stad Dordrecht*, by *dobbel getal* voorgestelt, omme daer uyt *Drie* te werden Verkoren, tot Bekleedinge van het *Burgermeester-Ambt* aldaer, hebben Wy naer deliberatie verkoren,

De

De HEEREN:

JOHAN VAN NEURENBERCH, omme te dienen voor het aenstaende Jaer.

NICOLAES STOOP, omme te dienen voor de Twee aenstaende Jaren.

WILLEM BRANDWYCK, *Heer van Blockland*, mede om te dienen voor de voorsz Jaren.

Waer van Wy U: E: mits dezen hebben willen Notificatie doen, ende met eenen te gelasten, dezelve, by afneminge van den behoorlijcken *Eedt*, te stellen in de voorsz hunne *Bedieninge*: Bevelende U: E: hier mede,

Erentfeste, Voorsienige, zeer Discrete, Lieve, Bezondere, in de protexie van Godt Almachtigh. In *sGraven-Hage*, den 2. April, 1674.

U: *E: Goedtwillige Vriendt*,

Ende was geteeckent,

G: H: Prinçe d'Orange.

De superscriptie was, *Den Ed: Erentfeste, Vromen, onsen Lieven, Bezonderen, Cornelis Pompen, Heere van Hendrick-Iden Ambacht, Schout der Stadt Dordrecht.*

Recht van Exue.

ONze Stad Dordrecht heeft al over Twee Honderd Jaren Gevorderd, gelijk zy noch doed, Exue-Pond- of Besterft-Geld, van allen Luyden die van Buyten komen, om ldaar eenige Goeden, hun Aanbestorven, te Heffen, of te Bueren: te weten, den Tienden Penning, van welk Exue-geld nochtans Vry zijn, en Wy wederom by Haar volgens Opene Brieven reciproce, malkanderen verleend) de navolgende Steden: Recht van Exue.

Haarlem, by Verdrag van den 20. January,	1475.
Delft,	
Leyden, van den 12. Maart,	1598.
Amsterdam, van den 26. October,	1543.
Rotterdam, van den 10. November,	1454.
Gornichem, van den 17. Juny,	1547.
Briel, van den 3. February,	1552.
Schoonhoven, van den 7. October,	1525.

Hage, van den 8. Juny, 1546.
Middelburg, van den 7. September, 1541.
Zirikzee, van den 10. November, 1582.
Utrecht, van den 14. October, 1541.

Op volgende Wijs luyden de Verdrag-Brieven, mette respective Steden gemaakt, zie hier ten Voorbeeld 't Contract met Amstelredamme aangegaen.

WY Borgemeesteren, Scepenen, ende Raed der Stede van Dordrecht, ter eenre; ende Wy Borgemeesteren, Scepenen, ende Raed der Stede van Amstelredamme, ter andere zijde, Maken cond allen Luden, die deesen Onsen tegenwoirdigen openen Brieve gethoont sullen worde, dat Wy gesamentlijcken metter minnen, ende uuyt gunstiger affectie Gheaccordeert ende Overgecoemen zijn, dat van nu ten eeuwighe dagen, den Burgeren die uuyter Stede van Dordrecht scheyden, ende binnen der Stede van Amstelredamme mitter woene trecken zullen, ende oeck den Burgeren van Amstelredamme, uuyter selver Stede tot Dordrecht mitter woene coemende, van hooren Goeden geen Exu- oft Pond-geldt, den voorsz Steden geven en zullen. Dat insgelijcx van nu ten eewighen daghe die Borgeren der Stad van Dordrecht, die tot Amstelredamme eenich Goed ancommen mach, by Sterffenisse, Huwelijcke, Testamente, oft anders, zullen 't selve moegen Besitten, nae hem neemen, ofte vervueren, dair 't hem sal believen te vueren, zonder eenich Exu- ofte Pond-geldt der van te geven: Ende van gelijcken zoe sullen die Burgeren der Stede van Amstelredamme, die tot Dordrecht eenige Goeden ancomen moghen, by Besterffenisse, Huwelijcke, Testamente, oft anders vercregen, de zelve moghen bezitten, nae hem nemen, oft vervueren daer 't hem gelieven zal, zonder eenich Exu- ofte Pond-geldt daer van te geven. Ende omme dit zelve Accord vast ende gestade te blijven, nu ende ten ewighen daghen, zonder fraude ofte argelist; Soe hebben Wy Borgemeesteren, Scepenen, ende Raidt der Stede van Dordrecht voornoemt, der selver Stede Zegel ten Saicken hier beneden aen doen hanghen. Ende Wy Borgemeesteren, Scepenen, ende Raed der Stede van Amstelredamme voorsz, hebben daer zelve Stede Zegele ten Zaicken hier beneden oick aen doen hangen. Ende deeser Brieven zijnder Twee alleens van woorde, te woorde, houdende; daer van Wy elx eenen Brieff aff hebben. Gegeven in 't Iaer Ons Heeren Duysend Vijff honderd Drie ende Veertich, opten Zes ende Twintichsten Dach van October.

Welck Recht van Exue in den Jare 1576, by onze Ed. Overheyd is gegeven an 't Erme-Wees-Huys.

1545. Octroy, nopende 't Exu-geld van Delff.

Delffs Octroy-Vernieuwing van 't Exu-geld.

KAerle, by der gratie Godts, Roomsch Keyzer, altijt vermeerder 's Rijcx, &c. Allen den gheenen die desen onsen Brief sullen sien, Saluyt. Wy hebben ontfangen die ootmoedige Supplicatie van onsen welbeminden den Burgermeesteren, en Regierders onsser Stede van Delff, Inhoudende, hoe dat over lange Jaeren, der selver Stede, seeckere onse Brieven van Octroy verleent sijn geweest, by de welcken hem onder anderen geconsenteert es, te moegen Heffen, en Ontfangen, van allen Goeden, Succederende, ofte andersins gaende buyten der voorsz Stede Mueren, den Twintigsten Penning, mitsgaders oick generalicken soe vele te moegen Nemen, ende Ontfangen van de Inwoenders, ofte Goeden, uuyt der voersz Stede gaende in andere Plaetsen, als die Wethouders aldaer Nemen van de Inwoenders, uuyt der selver Plecke vertreckende, commende binnen onsen voorsz Stede van Delff, ofte

zulcx

zulcx d'Inwoenders van Delff moeten betaelen van die Goeden, die hem uuyt andere Plecken op commen, 't ſy den Thienden, Twaliffden, ofte Vijffthienden Penning, 't welck genaemt wordt Exu-gelde: Ende hoewel onſſe voorſz Brieven van Octroye, in den vermaerden Brandt, geſchyet binnen der ſelver onſer Stede van Delff, in den Jaere Seſſendertich leſtleden, mede Verbrant ſijn; ende dat ſy Supplianten altijts ſedert gebleven ſijn in 't gebruyck van 't Effect van dien, daer by gebleecken es, dat 't voorſz Recht van Exu-gelt binnen Delff altijt ontfangen es geweeſt, nochtans tot Conſervatie van huerluyder Recht ende Uſantie, ende op dat hemluyden daer inne geene ſwaricheyt in toecomende tijden gemaeckt ſoude worden, hebben Ons ootmoedelicken gebeden, hem hier op te willen Verleenen Nieuwe Brieven van Octroye, in behoerlijcke Vorme. Doen te wetene, dat Wy die ſaecken voorſz overgemerckt, gehadt hier op 't Advijs van onſſe Lieven en Getrouwen, die Eerſte ende andere Luyden van onſſen Raede, en Rekeninge in Hollant, de welcke op de Uſantie van 't Heffen van Exu-gelt, boven gementioneert, hebben Informatie doen nemen, daer by gebleecken es, dat 't voorſz Recht van Exu binnen Delff altijt ontfangen es geweeſt: Den voornoomden van Delff, Supplianten genegen weſende tot huere voorſz Bede, ende Begheerte, hebben Geoctroyeert, ende Geaccordeert, Octroyeren ende Accorderen, hem gevende Oorloff ende Conſent, uuyt ſunderlinghe gratie by deſen, dat ſyluyden voortane, ſullen moegen Heffen, Opbueren, ende Ontfangen, 't Recht van Exu-gelt, hier boven geroert; Te wetene, den Twintichſten Penning, van allen Goeden Succederende, ofte anderſints gaende buyten onſe voorſz Stede van Delffs muyren, mitsgaders oock generalicken ſoe veel te moegen Neemen, ende Ontfangen van den Inwoenders, ofte Goeden uuyt der ſelve Stede gaende in andere Plaetſen, als die Wethouders aldaer Neemen vande Inwoenders, uuyt der ſelver Plecke Vertreckende, commende binnen Delff, ofte ſulcx d'Inwoenders van Delff moeten Betaelen van de Goeden, die hem uuyt andere Plecken op commen, 't ſy den Thienden, Twaliffden, ofte Vijffthienden Penning, alles in der manieren ſoe ſy tot nu toe Geheven ende Ontfangen hebben; Ende tot Betaelinge van dyen bedwingen alle die geenen die 't behoeren, ende van noede weeſen ſal; ſonder daeromme eenichſins te misbruycken. Ontbieden daeromme, ende Bevelen onſen Lieven ende Getrouwen die Hooft-Preſident, ende Luyden van onſen Secreten en Grooten Raeden, Stadthouder, d' Eerſte andere Luyden van onſſen voorſz Raede en Rekeningen in Hollant, ende allen anderen onſſen Rechteren, Officieren, ende Onderſaten, dyen dit aengaen ſal, dat ſy den voorſz Supplianten van deſe Octroy, Gratie, en Conſent, in der vougen, ende manieren, boven verclaert, doen, laten, ende gedoeghen, ruſtelick ende vredelick genieten, ende gebruycken, ſonder hem te doene, noch te laten geſchyen, eenich hinder, letſel, ofte moeyeniſſe ter contrarie: Want Ons alſoe gelieft. Des t'oirconden, ſoe hebben Wy onſen Zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onſer Stadt van Bijns, den xxvij. Dach van Meerte, in 't Jaer ons Heeren, Duyſent Vijff hondert Vijff ende Veertich, voor *Paeſſchen*; van onſſen Keyſerrijcke 't xxvij. ende van onſſen Coninckrijcke van Caſtillien, ende Anderen, 't xxx. Opte Ploeye ſtont geſchreven, By den *Keyzer* in ſijnen Raede; Ende was onderteyckent, VERREYKEN. Onder het Extract ſtont geſchreven: Aldus Ge-extraheert uuyt het cleyne Privilegie-Bouck der Stede van Delff, beruſtende in de Secretarie der ſelver Stede, ſtaende 't ſelve Privilegie in 't voorſz Regiſter geſcreven, fol. Cxlj. Verſo: Ende is naer Collatie daer mede bevonden te Accorderen: ende was onderteyckent, G. BIESE. Onder ſtont geſcreven, Naer Collatie gedaen jegens het Principale Extract; Ondergeſcreven ende Onderteykent als boven, Beruſtende in de

Zack,

Zack, Judicialiter gefurneert ende overgelevert, es dese Copie huyden den v. Dach in Aprille, Anno xvc. Negen ende Tachtich, daer mede bevonden te Accorderen, By my, ende was Onderteykent, J. GROENHOUT. Naer Collatie gedaen jegens gelijcke Copie, gescreven op Papier, Onderteykent als boven, es daer mede bevonden te Accorderen, opten 12. January, Anno 1603. By my ondergescreven Notaris Publijcq, by den Hove van Hollant geadmitteert, binnen der Stede van Dordrecht Residerende; Ende was Onderteykend,

H. J. de NAERDEN, 1603. *Notar. Public.*

Ordonnantie, ende Reglement, op de maniere van Procederen, voor de Kamere Judiciële der Stadt DORDRECHT.

Inleydinge. ALsoo men by dagelijckse ervarentheyt nu lange heeft bevonden, dat alle Processen ende saken van Geschillen, staende ter Judicature van de Kamere Judiciële der Stadt *Dordrecht*, door menighvuldige Termijnen, veelderhande Incidenten, ende opgesochte Uytvluchten, buyten alle ordre, werden getraineert, ende slepende gehouden, tot sonderlinge Incommoditeyt ende tijdt-verlies van de *Ed: Heeren* ter Kamere voorseydt vacerende: mitsgaders tot onlijdelijck Interest van Partyen, de Justitie van doene hebbende; soo ten aensien van de langhdurige Proceduren, daer door veroorsaeckt, als vermits de exorbitante onkosten, daer uyt resulterende: Ende dat mitsdien ten hooghsten van noode is, in alle 't gene voorschreven is, ten besten te werden voorsien: SOO IST, Dat mijn *Ed: Heeren* voornoemt, tot dien eynde goedt hebben gevonden t'Ordonneren ende te Statueren, Ordonneren ende Statueren mits desen, 't gene hier naer volght:

Aenvangen van Besoingens met den Gebede. I. Eerstelijck, dat alle Besoingens dagelijcks aengevangen sullen worden met den Gebede tot Godt Almachtigh uyt te spreken; ende dat ten selven eynde het Formulier daer toe gearresteert, t'allen tijde ter Kamere voor handen gehouden sal worden, in der maniere hier naer volgende:

Gebedt, te doen voor het aenvangen van de Besoingnes.

HEERE, *Almachtigh Godt, ghy die de Wijsheydt, Licht, ende volheyt aller dingen zijt, oock een Regeerder ende Rechter der geheele Wereldt, dewijle het U belieft heeft Ons te beroepen ter Administratie ende Beleydt van dieses Stadts Saken, ende om Recht ende Iustitie te doen, tot voorstandt ende bescherminge der goeden, ende straffe der quaden, ende dat Wy daerom jegenwoordighlijck alhier vergadert zijn: Wilt Ons heden, ende alle den tijdt onser Bedieninge, door uwe Goddelijcke genade, met den Geest der Wijsheydt soo verlichten ende bystaen, dat Wy in ons Ambt Ons getrouwelijck mogen quyten, ende Rechtveerdigh oordeel wijsen, sonder ter rechter ofte ter slincker handt af te wijcken, ofte door eenigen uytterlijcken schijn van giften, gunsten, haet, ofte andere affectien, Ons te laten bewegen, ofte Ons yewers in by eenige oorsake te vergeten: alsoo dat Wy in allen onsen handel anders niet voor oogen en hebben, gedencken, spreken, noch doen, dan alleen dat recht is, ende daer mede Wy uwen Vaderlijcken wille mogen gehoorsaem zijn; tot uwes Naems eere, ruste, ende vrede uwer Kercke, ende dienste des Vaderlandts: op dat Wy ten Ionghsten dage, met goeder Conscientien, voor uwen Rechterstoel, als Koningh der koningen, Heere der heeren, ende Rechter der rechteren, onbeschaemt, ende sonder*

sonder verschrickinge mogen verschijnen, ende uyt genaden van U ontfangen het eynde onses Geloofs, namentlijck, onser zielen Saligheydt: Dat bidden Wy ootmoedelijck, om uwes lieven Soons Jesu Christi *wille, in wiens Name Wy Ons Gebedt besluyten, seggende:* Onse Vader, &c.

De Koninck JOSAPHAT sprack tot de Rechteren, 2 Chron. 19. vers. 6. 7.

6. *Siet toe wat gy doet; want gy en houdet het Gerichte niet den mensche, maer den HEERE, ende Hy is by u in de sake van het Gerichte.*

7. *Nu dan, de verschrickinge des HEEREN zy op u-lieden: Nemet waer, ende doet het: want by den HEERE onsen Godt en is geen onrecht, nochte aenneminge van Persoonen, nochte ontfanginge van Geschencken.*

II. Dat voorts alle Verlyen, Transporten, ende andere Instrumenten, die men gewoon is by Schepen-kennisse te passeren, tot meerder Expeditie van de selve, voortaen sullen werden gepasseert des Voormiddaghs, van de klocke Elve tot Twaelf uren; ende dat ten selven eynde Drie Schepenen, by Wekelijcke Tour-beurten, met den Secretaris, ofte sijnen Clercq, ten tijde voorsz, ter Kamere sullen Vaceren; van welcke Drie Schepenen, by absentie van Een uyt hem-luyden, de Twee resterende den selven absente, ende geenen anderen, sullen vervangen, mitsgaders met de voorvallende Besoingnes mogen voort gaen. Ende sullen de voorsz Schepenen, ten opsichte van hare Comparitien, genieten voor yder Verly, ofte ander Instrument, dat de selve Zegelen moeten, elck twee stuyvers, ende den Secretaris gelijcke twee stuyvers, tot Partyen kosten half ende half. Ende omme de voorgeroerde Commissarissen van yder Weke te weten, dat tot dien eynde een Bordeken in de Kamere gehangen sal worden, inhoudende de Namen van de Heeren Schepenen op haren Rangh, ende dat met Drie Pinnekens daer aen vast zijnde, de meer-gemelte Wekelijcke Commissarissen op hare beurte alle Maendagen sullen worden geteyckent, werdende het selve aenbevolen den Secretaris, ofte sijnen Clercq. Het passeren van Instrumenten, ende Tour-beurten van Schepenen.

III. Dat mede alle de voorsz Verlyen, Transporten, ende andere Instrumenten, des Voormiddaghs, goedt tijdts, ter Secretarye sullen werden gepræpareert, ten eynde by meergemelte Schepenen Commissarissen ten Elf uren daer door niet te veel tijdts geconsumeert werde, oock vervolgens alle Saterdagen opgeschreven, omme by de Registers, by Schepenen Commissarissen Gezegelt, by den Secretaris onderteyckent, ende daer nevens hare Salaris, die geheele Weke gevallen, ontfangen te werden. Het prepareren van de selve Instrumenten.

IV. Geen Procureurs sullen in eenige Saken vermogen te occuperen, sonder expressen last, ende dat daer van blijckt ter Secretarye, ten dage dienende, ofte den Rechtdagh daer aen volgende, 't en ware hunne Meesters op de *Litiscontestatie* selve in *juditio* compareerden: op Peyne van Dertigh stuyvers in yder Sake, daer inne sy-luyden contrarie dit jegenwoordigh Artijckel sullen hebben Geoccupeert, te betalen in de Busse, ende daer en boven te betalen de Termijnen in de selve Sake gevallen. Geen Procureurs te mogen Occuperen, dan met last, blijckende ter Secretarye.

V. De Procureurs sullen gehouden zijn præciselijck ter Sale te compareren, soo haest de klocke van Luyen op houdt: op Peyne van Ses stuyvers te verbeuren, op yder Sake die van haer sal uyt komen, gedurende haer af wesen, te betalen in de Busse, al vooren te mogen Occuperen, ende dat boven dien hare gepræsenteerde Saken ter Rolle sullen worden Geroyeert, 't en ware sy-luyden mochten hebben eenige wettige excuse, daer van sy de Kamere dede blijcken. Præcijs boven te komen.

Geen Procureurs af te gaē voor het scheyden van de Kamere.

VI. Item, dat geene Procureurs haer vermogen sullen t'absenteren, ofte van de Rollen af te gaen, voor ende al-eer alle de Rollen sullen zijn afgehoort, ende de Kamere op gebroken, mitsgaders uytgeroepen, Of'er noch yemandt met de Kamere te doen heeft: op een Peyne van Dertigh stuyvers, te betalen in de Busse als vooren.

Niet te absenteren, dan met consent, ende gestelt hebbende een Substituyt.

VII. Item, dat geene Procureurs uyt de Stadt sullen mogen vertrecken, ofte hem van de Rolle absenteren, als met consent van den Borgermeester, ende mits doende 't selve daeghs te voren op de Rolle ter Secretarye aenteyckenen, oock stellende een Substituyt, behoorlijcken geinstrueert by schriftelijcke Acte van substitutie, met de handt van den absenten geteyckent: op Peyne van Drie Caroli guldens in de Busse te betalen, alvooren te mogen Occuperen; sonder oock hare Meesters in Rekeninge te mogen brengen eenige Termijnen, die in hare absentie souden mogen gehouden zijn. Ende sullen oock mede van nu voortaen geene Procureurs vermogen consent te versoecken omme uyt de Stadt te gaen, ofte haer van de Rolle te absenteren, wanneer sy-luyden weten dat ten selven dage, ofte gedurende haerluyder absentie eenige Saken, daer inne sy-luyden dienen, Bepleyt sullen moeten werden, waer toe by de Kamere den præcijsen dagh was gepræfigeert: op Peyne van daer over arbitralijcken gecorrigeert te werden.

Geen Substituyt te stellen, als by sieckte.

VIII. Item, en sullen de Procureurs, in de Stadt zijnde, niet vermogen een Substituyt te stellen, als by sieckte: op Peyne ende te betalen als vooren.

Geen Attestatien te schrijven.

IX. De Procureurs werdt mits desen wel expresselijcken verboden, voortaen eenige Attestatien, 't zy Notariael, ofte onder de handt, op te nemen, te minuteren, oock Copye Authentijcq te maken, schoon sy-luyden Notarissen zijn, in Saken daer inne sy dienen als Procureurs, uytgesondert soodanige Copyen, die de Gedaeghdens nevens de Citatie t'huys gesonden, ofte andersints buyten Rechten gebruyckt worden: op peyne (boven dat de selven niet aengenomen, nochte daer op eenich Recht gedaen sal worden) dat sy-luyden de voorsz Copyen hare Meesters niet in Rekeninge sullen mogen brengen, ende noch daer en boven voor d'eerste reyse sullen verbeuren Vijf en Twintigh Caroli guldens; voor de tweede reyse Vijftigh guldens; ende voor de derde reyse metter daet van haer Offitie worden gepriveert: ende sullen de voorsz Mulcten promptelijcken, ende alvooren te mogen Occuperen, in de Busse moeten werden betaelt.

Geen litigieuse Actien te koopen: Nochte te mogen transigeren de *Quota litis*:

X. De Procureurs sullen niet vermogen eenige Actien, litigieus zijnde, te koopen, ofte by eenigh Contract haer eygen te maken, het zy Obligatien, Rente-Brieven, Gedeelten in Sterf-huysen, ofte anderen, hoedanigh die souden mogen zijn.

XI. Gelijck de selve mede niet en sullen vermogen, voor, ofte in plaetse van haer Salaris, te stipuleren ofte bedingen eenich gedeelte in het Proces, ofte van 't gene dat daer van sal Provenieren.

Nochte oock Verdingen te maken in cas van Triumph.

XII. Insgelijcks mede niet eenige Bedingen te maken van Vereeringen, in cas van Triumphe; maer sullen de vergeldinge van sulcks laten blijven by haer gewoonelijck Salaris, ofte andersints tot vrye discretie van de goede Luyden: alles op een peyne van Deportement, ofte andere arbitrale correctie.

Declaratie van Procureurs te visiteren.

XIII. De Procureurs sullen niet vermogen, van hare Meesters Betalinge, van haer verdiende Salaris te begeeren, als met overleveringe van Declaratie, de selve alvooren Gevisiteert, ende Geparapheert by een van de vooren-geroerde Wekelijcke Commissarissen, mitsgaders geteyckent by den Secretaris, in gevalle Partyen sulcks versoecken: op peyne van contrarie doende, te verliesen een gerecht Derde-part van dien, ende niet te min Taxatie subject te zijn.

Alle Termijnen, gehouden buyten ordre, in desē te royēren.

XIV. Alle de Termijnen, gehouden boven de ordre, in dese Ordonnantie geraemt, ende

ende hier naer volgende, sullen de Procureurs van hare Meesters niet mogen eysschen; sullen oock in geen Taxatie in consideratie komen, maer aldaer werden Geroyeerdt, schoon Procureurs den anderen daer inne mochten hebben verstaen ende bewillight.

XV. Indien Partyen door de nalatigheydt, versuymenisse, ofte wan-debvoiren van hare Procureurs werden beschadight ofte geintereffeert, sullen vermogen jegens de selve Procureurs te Instituëren soodanige Actie, als sy sullen meenen ter sake van dien haer te competeren.

Partyen beschadight, ofte geintereffeert door den Procureur, wordt hare Actie gereserveert.

XVI. Alle die genen de welcke yemandt voor dese Kamere in Rechten sal willen betrecken, sal den selven by een Kamer-bewaerder jegens den naesten Recht-dagh doen Dagen, ende door den selven Kamer-bewaerder, nevens de Daghvaerdinge, doen presenteren Copye Authentijcq, van de Brieven van Verbande, Obligatien, Accoorden, ofte andere Instrumenten, daer op hy gemeynt is, ten dage dienende Namptissement, andere provisie, ofte condemnatie te versoecken; waer van den Kamer-bewaerder in sijne Relatie mentie maken sal; welcke Relatien hy van nu voortaen gehouden werdt te stellen by geschrifte: Sullende tot dien eynde beyde de Kamer-bewaerders, ende elck van hem in 't bysonder, haer moeten besorgen een Boeck, ofte Register, waer inne de voorsz Daghvaerdingen ordentelijck, in voegen voorsz, sullen werden geannoteert: welck Boeck, ofte Register, by hemluyden dagelijcks ten Buffette sal werden ter neder geleght, omme t'allen tijde, des van noode wesende, in ende naer gesien te konnen werden: ende sal de voorsz Daghvaerdinge ten minsten drie dagen te vooren moeten geschieden, soo verre tusschen twee Borgers quæstie is: doch by soo verre een Buyten-gezeten aenlegger is, sal oock de Daghvaerdinge, geschiedt des daeghs voor den gepræfigeerden Recht-dage, van waerden gehouden worden.

Van Daghvaerdinge voor de Kamer-bewaerders.

XVII. Ende ten eynde alle Judiciële saken ordentlijck, ende buyten alle confusie, ter Kamere mogen worden beleydt ende gedirigeert, sullen ter Secretarye gehouden worden Ses Distincte Registers, als te weten, een Trouw-Boeck, een Register van de Binnen-saken, een van de Buyten-saken, een van de saken rakende des Gemeene Landts Middelen, ende een van het Stapel-Recht, mitsgaders een Pleyt-Rolle.

Ter Secretarye te houden Ses Rollen.

XVIII. Dat het houden van de voorsz Registers, mitsgaders de andere Besoingnes ter Secretarye vallende, voortaen by den Secretaris ordentlijck onder de Clercquen sullen werden verdeeelt, in voegen dat yder Clercq sijn eygen ende particulier Register, met de Besoingnes daer uyt resulterende, sal toe werden gevoeght, met last, 't selve neerstelijck te besorgen, als tot sijnen laste staende.

By den Secretaris de Besoingnes onder de Clercquen te verdeeelen.

XIX. Dat voortaen alle Præsentatien, dienende tot de Binnen-Rolle, des daeghs voor den Recht-dage by de Procureurs, ofte hare Clercquen, op een Billet ter Secretarye sullen moeten werden ingebracht, ende daer nevens het Salaris, van yder Sake eenen stuyver voor den Secretaris, omme by de Clercquen van de Secretarye geënrolleert te werden, met pertinente Aenteyckeninge van het Folium, daer de selve saken laetst hebben gedient: mitsgaders pertinente Expressie voor de hoe veel de reyse, als oock mede tot wat eynde die werden gepresenteert, omme daer op by de E. Kamere t'elcken gelet te mogen werden: op peyne dat de selve, sonder conniventie, met der daet sullen werden geroyeert: Sullende de laetst genoemde Clercquen, ten dien fyne, tot de klocke Vijf uren des avonds aldaer vaceren; ende en sullen naer dien tijdt geene Præsentatien ter Secretarye aengenomen werden.

Præsentatien ter Binnen-Rolle, te stellen ter Secretarye.

XX. Maer in saken tot de Buyten-rolle specterende, als in saken van Arresten, ende Executien, sullen de Præsentatien ten Recht-dage selfs mogen werden aengenomen, tot de klocke Acht uren des morgens toe: blijvende voorts de selve saken, in 't regard

Ter Buyten-Rolle, ende van Geprevilegieerde saken.

regard van 't Enrolleren, in alles onderworpen de Dispositie van het voorenstaende Artijckel. Sullende van nu voortaen geen Procureurs toegelaten worden eenige saken op de Rollen, de selve binnen gebracht zijnde, te doen inklampen, 't en ware nochtans in 't regard van nieuwe saken, die voor d'eerste reyse werden gepresenteert, ende als dan sullen moeten dienen by mijn Ed. Heeren voornoemt, daer toe *ex gratiâ* permissie mochte werden gegeven.

De Procureurs niet te mogen Taeffelen, ofte Registers te halen uyt de Secretarye.

XXI. De Procureurs, ende hare Clercquen, werdt by desen wel expresselijck verboden, haer te vervorderen eenige saken te Taeffelen, Præsentatien, ofte andersints in eeniger maniere in de Registers te schrijven, veel min eenige Registers uyt de Secretarye te halen, omme de selve t'huys ofte elders te gebruycken: op peyne van voor d'eerste reyse te verbeuren Vijf en Twintigh Caroli guldens; voor de tweede reyse Vijftigh gelijcke guldens, beyde promptelijcken te betalen in de Busse, ende voor de derde reyse op privatie van haer Officie.

Den Aenlegger niet comparerende, sal verleent worden comparuit.

XXII. Indien den Aenlegger ten gestelden Recht-dage niet en compareert, nochte Gemachtighde van sijnent wegen, soo sal den Gedaeghden verleent worden Comparuit; ende hy, uyt krachte van dien, geabsolveert van der instantie; ende den Aenlegger gecondemneert in de kosten, indien de Gedaeghde het selve rechtelijck versoeckt; welcke kosten den Aenlegger betalen sal, voor ende al-eer hy van de selve sake van nieus Recht sal mogen versoecken.

Den Gedaeghde niet comparerende, sal verleent worden 't eerste Default.

XXIII. Indien den Gedaeghde ten gezetten Recht-dage niet en compareert, noch de Procureur Volmachtight van sijnent wegen, ende Gedaghvaert is omme te kennen, ofte ontkennen sijne Obligatie, Constitutie-Brieven, Schuldt-Brieven, ofte andere Brieven, ofte Instrumenten van Verbande, ofte omme eenige andere oorsaken, ende omme op 't Namptissement, ofte andere Provisie te verantwoorden, soo sal tegens den selven Gedaeghde, ten versoecke van den Aenlegger, verleent worden 't eerste Default; ende sullen uyt krachte, ende voor 't proffijt van dien, de voorsz Brieven gehouden worden voor bekent, ende den Gedaeghde gecondemneert, de ge-eysche Penningen, in de Instrumenten obligatoir begrepen, te Namptiseren in handen van den Eysscher; ofte oock andersints den Eysscher soodanige andere provisie, als hy sal hebben versocht, Geadjudiceert werden onder suffisante Cautie de *restituendo*, ofte alsulcke andere, als na de nature van de sake sal geoordeelt werden gestelt te moeten worden, indien ten principalen bevonden mochte werden sulcks te behooren, ende voorts versteken worden van sijne Exceptie Declinatoir, ende den Eysscher verleent een andere Daghvaerdinge ten naesten Recht-dage.

Andermael niet comparerende, het tweede Default.

XXIV. Ende indien hy andermael by den Kamer-bewaerder Gedaghvaert zijnde, ten naesten Recht-dage als noch niet en compareert, sal jegens hem verleent worden het tweede Default, ende hy uyt krachte van dien, versteken worden van alle Exceptien Dilatoir, ende sal voorts jegens hem verleent werden een derde Citatie.

Ten derdemael niet comparerende, het derde Default, ende 't effect van dien.

XXV. Ende compareert hy, Gedaghvaert zijnde, wederomme niet, sal jegens hem verleent worden het derde Default, ende uyt krachte van dien, versteken worden van alle Exceptien ende Defentien peremptoir, ende sal den Eysscher als dan terstont overleveren sijnen Eysch, met de Verificatien daer toe dienende, omme daer op Recht gedaen te worden.

Toewijsing van Eysch mette kosten, na Bewijs.

XXVI. Ende by soo verre den Eysscher sijnen Eysch bewijst, den Rechten genoegh zijnde, soo sal hem die by de Kamere toegewesen worden, met Condemnatie van kosten.

Na sterking by Eede.

XXVII. Ende bewijst hy sijnen Eysch volkomentlijck niet, sal de Kamere letten, of de sake soodanigh is, dat de selve na gelegentheyt van dien, ende de qualiteyt

van

van den Persoon van den EyssCher, sal mogen toe laten sijnen Eysch by Eede te stercken; ende bevindende de sake sulcks gelegen te zijn, sal den Eysscher eerst ende alvoren den Eedt af nemen, ende alsdan den Gedaeghde condemneren als vooren.

XXVIII. Ende indien den Eysscher sijnen Eysch niet en bewijst, ende de Kamere oock niet en bevindt dat de sake ten Eede van den Eysscher behoort gestelt te worden, sal den Gedaeghde ende Defaillant van den Eysch absolveren, ende hem niet te min in de kosten condemneren, ter sake van sijne begane contumatie.

Eysch niet bewezen, werd den Gedaagden Geabsolveerd; en om Contumatie gecondemneerd in de kosten.

XXIX. Egeene Defaulten sullen ter Rolle werden Gedecerneert, voor ende al-eer daer van sal zijn betaelt Drie stuyvers in de Busse, sonder distinctie ofte onderscheyt van saken; ofte dat by gebreke van dien, de selve dadelijck sullen werden geroyeert; ende sullen oock daer en boven de Procureurs in geene saken vermogen te Occuperen.

Te betalen de Defaulten.

XXX. Item, en sullen egeene Defaulten worden Gepurgeert, dan uyt merckelijcke redenen, ende mits doende prompte refusie van kosten, soo den Eysscher daer op Insisteert: edoch naer het derde Default sal geen purge toegestaen, nochte verleent worden.

Geene Defaulten te purgeren, dan met refusie van kosten.

XXXI. Item, dat voortaen in de Rollen, in saken komende uyt den Gedinge, geene Defaulten en sullen mogen werden Gepurgeert, als met prompte refusie van kosten, ende mits blijvende het Effect van de geadjudiceerde provisie.

Defaulten uyt den Gedinge niet te purgerē, dan blijvende het effect van het Namptissement.

XXXII. In saken daer yemandt Gedaghvaert is, omme eenige Penningen te betalen, daer van by Registers, Schuld-boecken, ofte diergelijcke Bescheyden blijckt, sal op d'eerste Default d'affirmatie van de Schulden, onder Eede van den Eysscher, alvoren gehoort zijnde, den Gedaeghde gecondemneert worden de geeyschte Penningen te Namptiseren, ende voorts op de vordere Defaulten worden Geprocedeert, als voren geseydt is.

't Proffijt van't eerste Default, als van de Schuldt blijckt by Register.

XXXIII. Ende als yemandt Gedaghvaert is, omme op Verjaerde Vonnisse, gerechtelijcke Bekentenisse, ofte willige Condemnatie, Executie te sien decerneren, ende op Uytsprake, Accoorden, ofte Transactien, over saken daer van Rechtvorderinge is geweest, ende daer van by publijcke Instrumenten blijckt condemnatie te hebben, sal, uyt krachte van het eerste Default, Condemnatie ende Executie respective verleent ende gedecerneert worden, ende den Gedaeghde in de kosten gecondemneert.

Daghvaerdinge, om Executie te sien decerneren.

XXXIV. Gelijck mede, uyt krachte van het eerste Default, definitivelijck sal worden gedisponeert in saken van Brieven van beneficie van Inventaris, van Cessie, ende van Inductie.

Een Default in saken van Inventaris, Cessie, ende van Inductie.

XXXV. Item, als yemandt Gedaghvaert wordt, om Getuygenisse der waerheyt te geven, soo verre de Gedaeghde Getuyge binnen de Jurisdictie deser Stede present is geweest, ten tijde van de Citatie, sal, uyt krachte van het eerste, andersints van het tweede Default, andermael alvoren Geciteert zijnde, gecondemneert worden Getuygenisse der waerheydt te geven, tot sijnen kosten, op peyne van Gijselinge.

Een ofte twee Defaulten, omme Getuygenisse der waerheyt te geven.

XXXVI. Dat van nu voortaen geen tweede ofte meerder Citatien sullen worden verleent, jegens Gearresteerde niet Comparerende, nemaer in sulcken cas jegens de selve verleent worden Default, ende voor 't proffijt van dien Namptissement, ofte andere provisionele Adjudicatie, naer gelegentheyt van saken; ende dat 't selve Default niet en sal mogen worden Gepurgeert, als met refusie van kosten, ende mits blijvende het Effect van dien.

Geen tweede, ofte meerder Citatien te verleenen jegens Gearresteerde, ende hoedanigh de Defaulten daer jegens te purgeren.

XXXVII. Ende in alle andere Civile saken, soo Reële als Personele, sal jegens den selven Defaillanten, als hier vooren verhaelt is, Geprocedeert worden.

Den Eysscher gehouden, ten dage dienende, Eysch te doen, ende den Gedaeghde te Antwoorden op de versochte provisie.

XXXVIII. Ende indien de Gedaeghde ten gestelden Recht-dage compareert, soo sal den Eysscher jegens hem Eysch doen, ende Namptissement ofte andere provisie, na de gelegentheyt ende nature van de sake, versoecken, indien het hem goet dunckt; sonder dat hy sal vermogen te versoecken eenigh Dilay omme Eysch te doen, ende Conclusie te nemen; ofte sal, by gebreke van dien, op 't versoeck van den Gedaeghde, jegens den Eysscher verleent worden Comparuit, ende absolutie van de Instantie, met condemnatie in de kosten; op welcke provisie van Namptissement ofte andere, ende oock op het kennen ofte ontkennen van Obligatien ende andere Brieven ofte Instrumenten van Verbande (de Requisiten, hier voren Artijckel Sesthien vermelt, geobserveert zijnde) den Gedaeghde gehouden sal wesen promptelijck te antwoorden, sonder daer op eenige Dagh ofte Dilay te mogen versoecken: op peyne dat dies aengaende jegens hem verleent sal worden Default; ende uyt krachte van dien, op de versochte provisie, ende het kennen ofte ontkennen van de Obligatoire Instrumenten, gedisponeert, na dat de Kamere bevinden sal te behooren.

Ten principale Termijnen te houden van Acht dagen, ofte anders.

XXXIX. Doch sal den tijdt gegeven worden van Acht dagen, soo sulcks werdt versocht, omme ten principalen te Antwoorden; als mede omme te Repliceren ende Dupliceren, alles peremptoir, ende op versteken: ende of minder tijdt genomen wierde als Acht dagen, sal den minderen tijdt gehouden werden in plaetse van de Acht dagen; behoudelijck, dat soo wanneer Partyen bereydt zijn hare saken dadelijck, ende sonder uytstel te Voldingen, sy-luyden 't selve sullen vermogen te doen, ende promptelijck Recht versoecken, sonder vorder Dilayen, *salvo salario*.

Simpele contrarie conclusie genomen werdende, mitsgaders gepersisteert voor Replijcq, ilico te Repliceren ende Dupliceren respective.

XL. De Gedaeghde, ofte gerequireerde simpele contrarie conclusie hebbende genomen in ordinaris forme, sonder daer by gevoeght te zijn eenige præsentatie, verklaringe, ofte yet anders, daer op eenige nader Deliberatie soude mogen worden gerequireert, sal den Eysscher gehouden zijn *ilico* te Repliceren, sonder eenigh uytstel, ofte dilay te mogen versoecken: gelijck mede indien simpelijck, sonder eenige byvoeging' als boven, Gepersisteert wort voor Replijcq, *ilico* sal moeten worden Gedupliceert: op peyne dat den gebrekigen van den voorsz Termijn, in 't voorsz cas respectivelijck *ilico* te voldoen, daer van sal wesen versteken, ende de sake in des selfs regard gehouden worden voor Voldongen.

Van vordere Dilayen.

XLI. Boven de Dilayen, hier voren gemelt, sal men egeen andere Dilayen nochte Prolongatien van dien vermogen te versoecken, nochte by de Kamere verleent worden, 't en ware omme merckelijcke redenen; ende sullen de Procureurs niet vermogen toe te staen, sonder ordre van de Kamere, aen Partyen eenige Dilayen, ofte Prolongatien van Dilayen, die sy niet en zijn gehouden aen de selve toe te staen, 't en zy dat sulcks geschiede met kennisse ende wille van hare Meesters: op peyne van suspensie voor den tijdt van een Maent.

De saken, uyt den Gedinge komende, te dienen præcijse.

XLII. In saken komende uyt den Gedinge, ende waer inne eenen Recht-dagh is versocht, sal geen Dagh ofte Dilay by de Kamere werden toegestaen, onder wat prætext het soude mogen wesen, al waer 't schoon soo dat Procureurs den anderen daer inne mochten verstaen; nemaer, dat by gebreke van Antwoorde, verleent sal werden Default, ende voor 't proffijt van dien, Adjudicatie van de versochte provisie: des sal van wegen den Eysscher, alvoorens de sake ter Rolle te presenteren, Copye van 't gunt waer op den Eysch werdt gefondeert, moeten werden overgelevert, soo sulcks in den Gedinge, wegens den Gedaeghde, versocht is geweest. Dat mede 't selve Default niet en sal mogen werden gepurgeert, als met prompte refusie van kosten ende niet te min blijvende het effect van de geadjudiceerde provisie.

So

XLIII. Soo wanneer by de Procureurs eenige conclusien van Eysschen, Antwoorden, Replijcque, Duplijcque, ofte eenige Incidentale versoecken overgedient werden, die te groot vallen om ter Rolle gestelt te worden, sullen de selve Procureurs niet vermogen de voorsz Conclusien weder te lichten, ofte naer hem te nemen; nemaer sullen de selve ter Secretarye, ten dienste van Partyen, moeten blijven berusten, ende tot dien eynde aldaer voor yder Procureur gehangen wesende een Liasse met een Bort-papier, daer op des selfs Naem is geschreven, sullen de voorsz Conclusien aen de selve naer behooren werden Geliasseert, alvoorens geteyckent met de eygen handt van den Procureur voornoemt, mitsgaders in 't net opgeschreven, oock mede Gecharacteert by den Secretaris, ofte by absentie by des selfs Clercq, met het *Exhibitum*: dat is, met den Dagh, Maendt, ende Jare, wanneer die overgedient zijn. Conclusie aen een Liasse ter Secretarye te hangen.

XLIV. Partyen, ofte hare Procureurs, die eenige Exceptien willen proponeren, ten dage van de Antwoordt, sullen gehouden zijn sulcks te doen t'effens ende t'eenemael, ende niet te min, onvermindert hare Exceptien, ten principalen Antwoorden: uytgesondert soo wanneer sy-luyden proponeren Declinatoir, Litispendentie, ofte Litisfinite; daer onder begrepen de Exceptien van Transactien, ende uytsprake, ofte submissie, daer van by publijcq Instrument, ofte de eygen handt van Partyen blijcke: welcke Exceptien sy-luyden vermogen sullen te proponeren, ende daer by te persisteren. Van 't proponeren van Exceptien.

XLV. Ende by den Ge-excipieerden versocht werdende Copye, van 't gene waer op soodanige Exceptien werden gefondeert, sal de selve hem verleent, ende by den Excipient gereedt moeten zijn, omme datelijck overgelevert te werden, ende naer voorgaende Litisconteſtatie, den volgenden Pleyt-dagh by de Kamere daer op te werden gedisponeert. Van Copye, waer op de Exceptie wordt gefondeert.

XLVI. Geen saken sullen voortaen in state gestelt worden, als by Appoinctement van de Kamere. Geen saken te stellen in state, als by appoinctement.

XLVII. Als de sake is Voldongen, ofte by versteck, nopende de Termijnen van Replijcq ofte Duplijcq, voor Voldongen wordt gehouden, sal de selve, naer voorgaende Appoinctement van de Kamere, worden Bepleyt, ofte Geordonneert Beschreven te worden: Ende sullen de Procureurs niet vermogen onder den anderen eenigh Proces by geschrifte te maken, sonder voorgaende Appoinctement dispositijf. Van 't Pleyten, ende beschrijven van saken; ende geen Proces te maken by geschrifte, sonder dispositijf.

XLVIII. Ende sullen alle saken, gedisponeert tot de provisie, ofte in de welcke de *plano* recht gedaen kan worden, op een mondelinge Pleydoye af gedaen worden.

XLIX. Des sullen de Procureurs niet Insisteren op eenige provisien, dan in saken de welcke notoirlijck daer toe zijn gedisponeert, ende derhalven niet beginnen te Pleyten, dan alvooren vertoont, ende de Kamere Ge-exhibeert hebbende 't bescheyt, ofte Instrument waer op sy-luyden de provisie willen fonderen. Zaken gedisponeerd tot provisie opte Pleydoye af te doen.

L. Insgelijcks sullen alle Quæstien, alleen in Rechte bestaende, ende daer toe geen bewijs van Getuygen en sal gerequireert worden, mondelinge by Pleydoye Gededuceert, ende op de selve Getermineert worden, sonder dat die sullen beschreven worden, 't en ware by de Kamere, Partyen gehoort, sulcks wierde Geordonneert.

LI. Dies sal Partyen Geordonneert worden Dagh van Veerthien dagen, omme middelerwijle elck anderen, onder behoorlijcken Inventaris, hare respective Stucken, Munimenten, ende Documenten te Communiceren, ende daer van onderlinge te wisselen. Geen Provisie te verzoeken, dan na Exhibitie van 't Instrument, waer op die gefondeerd werd, Saken, bestaende in Rechten, op een mondelinge Pleydoye te Termineren. Alvooren van Stucken te wisselen.

De

Alle saken, zijnde in state om Bepleyt te worden, te stellen op de Pleyt-Rolle.

LII. De saken in voegen voorsz geinstrueert, ende op de ordinaris respective Termijn-Rollen gebracht zijnde in state, omme te konnen werden Bepleyt, sullen, naer voorgaende Appointement als boven, alle worden gestelt op de Pleyt-Rolle, hier vooren, Artijckel Seventhien, gementioneert, de Oudste voor de Jonghste, sonder onderscheyt te maken van buyten, binnen, ofte Pachters saken.

In wat voegen 't selve by de Procureurs te doen.

LIII. Ende ten eynde 't gunt voorschreven is sonder confusie, ende ordentelijck magh worden gepractiseert, sullen de Procureurs de voorsz saken successivelijck uyt de respective Rollen Extraheren, ende ter Secretarye leveren, met expressie van den Dagh, Folie ende Rolle, wanneer, waer op, ende waer inne de voorsz saken zijn Voldongen, ende gebracht in state, omme te worden Bepleyt, op dat de Jonghste voor de Oudste op de voorsz Pleyt-Rolle niet en worde gestelt.

Ordre te houden, tusschen buyten, binnen, ende Pachters saken.

LIV. Ende soo op eenen dagh verscheyde saken, namelijck buyten, binnen, ende Pachters saken, wierden Voldongen, ende gebracht in state, omme te worden Bepleyt, sullen op de voorsz Pleyt-Rolle de buyten saken voorgestelt worden, daer na de binnen saken, ende eyndelijck de Pachters saken.

's Woonsdaeghs te Pleyten:

LV. Item, sullen voortaen de saken, die op de voorsz Pleyt-Rolle zijn gestelt, des Woonsdaeghs Bepleyt worden, 't en ware het des Woonsdaeghs geen Recht-dagh was, als wanneer daeghs daer aen de Pleydoyen sullen geschieden, sonder dat op den voorsz Pleyt-dagh voortaen eenige Termijnen sullen worden gehouden, dan in nieuwe saken.

Uytgenomen Geprivilegieerde saken.

LVI. Wel verstaende oock, dat Geprivilegieerde saken, als van Arrest, ende daer *periculum in mora* is, niet en sullen behoeven gebracht te worden op de voorsz Pleyt-Rolle, nochte gebonden zijn aen den voorsz Pleytdagh; alsoo de selve saken tot arbitragie van dese Kamere op alle Recht-dagen sullen mogen werden Bepleyt.

Dijnghsdaeghs aen de Ed. Heer Borgemeester over te leveren de vier eerste saken.

LVII. Sal in 't toekomende den Ed. Heer Borgermeester t'elcken des Dijnghsdaeghs op gegeven, ende in schrifte overgelevert werden, de Vier eerste saken, op de voorsz Pleyt-Rolle staende; alsoo voortaen de respective Advocaten ende Procureurs haer t'elckens tegens des Woonsdaeghs, op de Vier voorsz eerste saken sullen moeten gereedt maken, op dat Partyen Contendenten, de Justitie van doen hebbende, promptelijck mogen werden ge-expedieert.

Saken niet afgedaen, wanneer te Bepleyten.

LVIII. Ende by soo verre een Pleydoye, vermits de kortheyt des tijdts, ten volle niet konde afloopen, sal de selve daeghs daer aen, voor 't houden van de Termijn-Rollen, werden afgedaen: Ende soo 't gebeurde dat des Woonsdaeghs de voorsz Vier voorstaende saken niet altemael afgedaen konden werden, sullen de overgeblevene saken, ende waer van des Woonsdaeghs de Pleydoyen niet en zijn begonnen, haer beurte 's Woonsdaeghs daer aen voor af hebben, 't en ware by de Kamere, om redenen, anders werde Geordonneert.

Jegens gebrekige te verleenen versteck van Pleydoye.

LIX. Ende sal tegens Partye, die in gebreke mochte blijven sijne Pleydoye waer te nemen, sonder wettelijcke redenen van Dilaye te konnen Allegeren, metter daedt worden verleent versteck van Pleydoye, ende proffijt als naer Rechten, soo Partye advers gereedt zijnde, sulcks versoeckt; ten dien effecte, dat de gereede Partye geadmitteert sal worden omme hare conclusie ofte versoeck ende sustenue te doen funderen ende Justificeren, ende sijne Stucken over te leveren, sonder dat gewacht sal worden naer de Stucken van de Wederpartye, indien de selven binnen den tijdt van drie dagen mede niet en werden overgelevert.

Procureurs aen de Advocaten tijdelijk de Stucken te behandigen, ende 's Maendaghs te adverteeren.

LX. Ende op dat de Advocaten op hare te doene Pleydoyen gereedt souden mogen komen, sullen voortaen de Procureurs hare Advocaten de Stucken van 't Proces tijdelijck ter hant moeten stellen, als mede de selve des Maendags adverteren van de saken waer inne sy d'aenstaende Woonsdagh sullen moeten Pleyten.

Naer

LXI. Naergedane Pleydoye, sullen de Stucken *hinc inde* by de Procureurs werden overgelevert, ende gefurneert in een sack.

LXII. Ende indien d'een of d'ander van Partyen eenige Stucken meerder sal willen overleggen dan de Dingtalen, sullen deselve worden overgeleyt onder Gelibelleerden Inventaris, met korte Applicatie van de vordere overgeleyde Stucken ende aenwijsinge, waer toe elcks van de selven worden Ge-exhibeert: op peyne, dat sonder soodanigen Inventaris, ende geseyde Applicatie, deselve vordere Stucken niet en sullen worden aengenomen, ofte daer op eenigh reguard genomen.

LXIII. Gelijck mede geen reguard genomen sal werden op eenige Documenten, waer van Partyen geen Communicatie is gegeven.

LXIV. De saken Geordonneert wordende omme te Beschrijven, sullen die in Rechten bestaende, Geappoincteert worden by Memoryen ende Advertissementen van Rechten, die in feyten by Eysch, Antwoordt, Replijcq ende Duplijcq, ende in materie van Rekeninge by Debat, Contra-debat, Solutien, ende Super-solutien.

LXV. De Procureurs sullen binnen den tijdt van Veerthien dagen, naer het geven van 't Dispositijf, dienen van hare Memoryen, mitsgaders van Acten ende Munimenten, tot Verificatie van de selven, ende hare Stucken overleveren, behoorlijck gefurneert onder eenen pertinenten Inventaris, met specifijcque aenwijsinge onder de letteren A, B, C, waer toe deselve worden Geappliceert, ende tot Verificatien van wat Artijckelen de Geproduceerde Stucken dienen; ende sullen *hinc inde* Copye nemen van elck anders respective Memoryen, Acten ende Munimenten, omme daer op te schrijven by Additien.

LXVI. Welcke Additien Partyen ten weder-zijden gehouden sullen zijn tijdelijck over te leveren, sonder op eenige Vermaninge ofte Waerschouwinge te wachten; ofte sal by gebreke van dien, ende behoorlijcken tijdt, naer de grootheydt van 't Proces, overstreken zijnde, by de Kamere, tot de Decisie van de sake, werden Geprocedeert, sonder de Uytinge ende Terminatie van dien daeromme eenighsints te differeren.

LXVII. Soo wanneer Partyen Geappoincteert worden te schrijven in feyten, by Eysch, Antwoordt, Replijcq, ende Duplijcq, sullen de Procureurs gehouden zijn van hunne respective Schrifturen te dienen van Veerthien dagen te Veerthien dagen, immers geen langer uytstel nemende als noch voor andere Veerthien dagen respective, op Versteken; ende sonder datter eenige langere Dilayen sullen werden geconsenteert, schoon Partyen Procureurs daer inne accordeerden, 't en ware om merckelijcke redenen ter contrarie, ter discretie van de Kamere.

LXVIII. Ende werdt over sulcks verstaen, Dat van nu voortaen geen tijdt *ex gratiâ, ex super abundanti*, ofte onder eenigh ander prætext, en sal werden vergunt.

LXIX. In saken consisterende in bewijs van Getuygen, sal Partyen tijdt gepræfigeert worden van Veerthien Dagen, ofte drie Weken ten langhsten, omme hare Getuygen gerechtelijck onder Eede te doen hooren; des dat diegenen, die de voorsz Getuygen wil doen hooren, sal gehouden zijn sijne Tegen-partye, ofte des selfs Procureur, Vier en Twintigh uren voor de Expiratie van den voorschreven Gepræfigeerden tijdt, te doen insinueren, ende daer benevens over te leveren de Artijckelen, daer op de Examinatie sal werden gedaen, omme by sijn Weder-partye daer tegens Contra-Interrogatoryen overgelevert te worden, indien het hem goedt dunckt; ende by den Gerechte de voorsz Getuygen daer op mede Ge-examineert te worden.

LXX. Ende de voorsz Getuygen buyten de Jurisdictie deser Stede woonende, sal binnen gelijcken tijdt, ofte langer, by de Kamere, naer gelegentheyt van saken, te pro-

Naergedane Pleydoye, Stucken over te leveren in een sack:

Onder gelibelleerden Inventaris, ende met Applicatie.

Geen regard te nemen op Stuckē aen Partyē niet Gecommuniceert.

In wat voegen te beschrijven saken bestaende in Rechten, in feyten, ende in materie van rekeninge.

Binnen wat tijdt te dienen van memoryē, acten ende munimenten, onder Inventaris.

Van Additien.

De saken in feyten te beschrijven van Veertien dagen te Veertien dagen.

Sonder vorderen tijt te sullē wordē toegestaen.

Tijd tot productie van de Getuygen, binnen de Jurisdictie woonende.

Buyten de Jurisdictie.

te prolongeren by Letteren Requisitoir, aen den Gerechte, van de Plaetse daer sy woonen, de Examinatie versocht ende gedaen, ende voorts daer ontrent oock geprocedeert worden, als by het naest voorgaende Artijckel is geordonneert, en als dan het voorsz gebesoingneerde besloten over-gesonden werden aen de Kamere voornoemt.

Van reprochen ende salvatien.

LXXI. Het voorsz bewijs gedaen, ende den voorsz tijdt overstreken zijnde, sullen Partyen hare Dingtalen, Informatien, ende andere Stucken, gerechtelijck overleveren by Inventaris, ende Applicatie als boven Artijckel Vijf en tSestigh, binnen Acht dagen; ende daer na binnen Acht dagen ten weder-zijden lichten de Copyen van 't gene Geproduceert is; ende voorts schrijven by Reprochen ende Salvatien van Veerthien dagen tot Veerthien dagen, ofte andersints employeren Reprochen ende Salvatien van Rechten, indien het hun goedt dunckt; alles peremptoirlijck ende op versteken, omme het selve gedaen, Recht ende Justitie Geadministreert te werden als naer behooren.

Naer renunciatie ende conclusie in Rechten, geen vordere productie toe te laten.

LXXII. Egeen van Partyen en sullen naer 't gunt voorsz is, toegelaten worden te doen Productie van eenige vordere Getuygen ofte Munimenten, 't en ware onder beneficie van Requeste civile, Partye adverse daer op gehoort, de selven daer toe by de Kamere wierden geadmitteert.

Geē Recht te doen, dan op gerecolleerde Attestatiē:

LXXIII. Daer sal geen Recht gedaen worden op Attestatien, niet Gerecolleert zijnde, 't en ware de Getuygen over Zee, ofte overleden waren; in welcken gevalle by den Rechter daer op, na gelegentheyt van saken, sal werden gelet: op peyne van t'elckens in de Busse te verbeuren Vijf en Twintigh stuyvers, 't en ware nochtans soo, dat de selve Ongerecolleerde Attestatien voor Gerecolleert by Partyen gehouden wierden.

Als mede niet dan op principale Instrumenten, of Copyen van Secretarissen oft Notarissen.

LXXIV. Insgelijcks sal mede geen Recht gedaen worden, dan op principale Instrumenten ofte Copyen, by de Secretarissen ofte Notarissen van de Plaetsen daer de selve zijn gepasseert, geauthentiseert, 't en ware de Kamere naer gelegentheydt van saken, anders souden mogen goedt vinden.

De Procureurs gehouden alle Actens auctentijc ter Secretarye te lichten.

LXXV. De Procureurs sullen gehouden zijn alle Acten, daer mede sy-luyden hem in schriftelijcke Processen sullen willen behelpen, ter Secretarye te lichten, geauthentiseert by den Secretaris ofte sijnen Substituyt.

Judiciële Acten over te leveren.

LXXVI. De Procureurs sullen voortaen neerstelijck hebben te besorgen (niet alleen in schriftelijcke, maer oock in Verbale Processen, daer Partyen gestelt zijn op haer Bewijs, ende waer inne sy-luyden sullen Pleyten) dat de Judiciële Acten, behelsende de conclusie van den Eysscher, ende Verweerder, werden overgelevert, geteyckent by den Secretaris, ofte sijnen Substituyt, beneffens de andere Stucken, die in den Processe by de selve Partyen Geproduceert worden; sonder haer te mogen refereren tot de Notulen ter Rolle daer van gehouden, om het selvige aldaer opgesocht te worden: op een peyne van Dertigh stuyvers in de Busse promptelijck te betalen, alvooren te werden gehoort.

Extract nevens grote Stucken over te leveren, ofte ten minste te subregulerē, 't gunt ter sake is dienende.

LXXVII. Soo wanneer eenige groote Geschriften, Stucken ende Munimenten, behelsende verscheyde Poincten, worden Geproduceert, sullen de Producenten van de selven gehouden zijn, by Extract apart, nevens de selve over te leveren 't gunt sy-luyden tot hare Intentie dienende, daer uyt willen Appliceren, ofte ten minsten Subreguleren de regels ende de woorden ter sake dienende, ende op de margine met een *Nota* sulcks te annoteren.

Van 't furneren van de Processen, eñ het bewaren der selven.

LXXVIII. De gefurneerde Processen sullen trouwelijck bewaert, ende in een Casse, daer toe gemaeckt, opgesloten werden, sonder yemanden daer toe Acces te

geven;

geven; ende sal den Secretaris, het Furnissement opgenomen hebbende, den Sleutel der voorschreve Cassen worden bevolen; die mitsdien voor de Gefurneerde Stucken sal hebben te verantwoorden: ende dat niet voor Gefurneert aengenomen sal mogen werden, als die in sacken wesen sullen, ende buyten op een Francijntjent geteyckent, met den naem van den Advocaet ende Procureur die in de saken dienen, ende daer mede by zy Acte van gedient, dat de selve Gefurneert ende overgelevert zijn.

LXXIX. In cas van Proces Communicatoir, daer by de Kamere op de Requeste van den Aenlegger tijdt gepræfigeert is om te Rescriberen, ofte te Antwoorden, te Repliceren ofte Dupliceren, sal de Requirant ende de Gerequireerde respective gehouden zijn van de selve Requeste ende Rescriptien, met d'opgevolghde Apostille, Copye aen malkanderen te laten volgen, binnen den tijdt van Vier en Twintigh uren; sullende voorts de Rescriptien, Replijcquen ende Duplijcquen, gemaeckt ende gelevert moeten worden binnen den tijdt by de Kamere, naer gelegentheyt ende meriten van de saken, te præfigeren; ende by gebreke van dien, sal den nalatigen door den Kamer-bewaerder werden geinsinueert, om 't selvige als noch te doen binnen Vier en Twintigh uren: op peyne, dat andersints op het versoeck ende Stucken van de Requirant Recht gedaen sal worden.

Van Proces Communicatoir.

LXXX. Des sullen den Requirant ende Rescribent respective, gehouden zijn aen de Requesten, Rescriptien, Replijcquen ende Duplijcquen te Annexeren, soodanige Stucken ende Documenten, als sy-luyden sullen meynen tot fondament van haer versoeck ende defentie te dienen, om daer op, nevens het inleveren van de Duplijcque, sonder verder uytstel, Gedisponeert ende Recht gedaen te werden, 't en ware by de Kamere, uyt de gelegentheyt der saken, anders verstaen wierdt te behooren.

Bewijs-stucken an de Requesten, Rescriptien, enz. te Annexeren.

LXXXI. Partyen geappoincteert wordende voor Commissarissen te compareren, sal Nominatie van de Commissarissen gedaen, mitsgaders tijdt ende dagh van de Comparitie gepræfigeert worden: Ende sal den Procureur van den Eysscher gehouden wesen 't voorsz Appoinctement Commissoriael aenstondts, naer het scheyden van de Kamere, te doen extraheren, ende ten spoedighsten te behandigen aen den genen van de Genomineerde Commissarissen, die d'eerste in Commissie sal wesen: gelijck de selven mede gehouden sal zijn 's daeghs te vooren Commissarissen van den gestelden dagh advertentie te geven, ende te waerschouwen, of de sake geaccommodeert is ofte niet: op peyne van Dertigh stuyvers te verbeuren, soo menighmael de selve daer van in gebreke zijn geweest.

Proceduren voor Commissarissen.

LXXXII. Ende sullen de Procureurs, comparerende voor Commissarissen, gehouden zijn de Notulen, en de Acten Judicieël, die de selve op de Comparitie van nooden sullen hebben, te lichten ter Secretarye, ende de Heeren Commissarissen de selve te exhiberen, sonder de Registers in de Vergaderinge te mogen brengen: op peyne dat anders niet en sal werden gebesoingeert: ende sullen Partyen, ofte hare Procureurs, des in gebreken blijvende, de kosten van de Comparitie ende Retardemente promptelijck betalen, ende des hare Meesters niet in rekeninge mogen brengen.

De Acten Judicieël aen Commissarissen over te leveren.

LXXXIII. Item, soo wanneer by de Kamere ofte Commissarissen gestelt werdt een præcijsen dagh van Comparitie, op sekere peyne; en de Partyen ten gestelden dage niet en compareren, werden Commissarissen by desen geauctoriseert, de Defaillanten te condemneren in de kosten van de Comparitie, ende het Retardement, oock de peyne paratelijck te doen Executeren door den Kamer-bewaerder, mitsgaders eenen anderen dagh van Comparitie te leggen, op gelijcke of swaerder peyne, tot haer discretie.

De Defaillanten van comparitie by Commissarissen te condemneren.

Tot wat Somme de Kamere by Arreste wijst, mitsgaders der selver Sententien onder cautie, zijn executabel.

LXXXIV. In saken niet meer bedragende als Vijftigh guldens, sal de Kamere wijsen by Arrest, ende sullen mitsdien soodanige Vonnissen geenderhande Provocatie onderworpen wesen; behoudelijck dat de selve niet en hebben eenige sequele van infamie, ofte van andere merckelijcke præjuditie: Ende alle vordere definitive Vonnissen, sullen by provisie, ende onder Cautie Executabel zijn, ter Somme van Drie hondert guldens; niet jegenstaende Oppositie ofte Appellatie, ende oock verleende provisie ende inhibitie van den Hove, ende sonder præjuditie der selver.

Wanneer Sententie te pronuncieren.

LXXXV. De Kamere sal terstont, naer dat de sake is geinstrueert, ende 't Proces gefurneert, hare Sententie pronuncieren, sonder de selve te mogen uytstellen meer als eens Veerthien dagen in eene sake.

De Sententien waer te stellen, ende wat de selven moeten inhouden.

LXXXVI. De Sententien ende Appoinctementen op de Pleydoyen te geven, sullen gestelt worden niet in de hier boven meer gementioneerde Pleyt-Rolle, maer in de respective ordinaris Rollen, yder naer de nature van de saken: Ende sullen generalijck alle Sententien, by de Kamere te geven, inhouden condemnatie, ofte absolutie in 't geheel ofte deel van 't gunt ge-eyscht wordt, ende voorts condemnatie ofte compensatie van kosten, sonder dat de Kamere gebruycken sal de Clausule van den Eysch, ende conclusie te ontseggen, sulcks ende in dier voegen als de selve is gedaen, ende genomen, ofte diergelijcke.

Van Executie van Sententien.

LXXXVII. Alle Sententien Interlocutoir ofte Definitive, daer by yemandt Gecondemneert is eenige Penningen te betalen, ofte Namptiseren, sullen naer Thien dagen, soo verre daer van niet is Geappelleert, in saken daer het toegelaten is t'Appelleren, worden Ge-executeert in manieren hier naer volgende:

Maniere van Procederen by Executien in Actien Personeel, van Meubelen Goederen.

LXXXVIII. Den Kamer-bewaerder sal hem met het Vonnisse vinden aen den Persoon, ofte ter woon-plaetse van den Gecondemneerden; ende den selven, indien het voorsz Vonnis is Definitijf, simpelijck; ende indien 't selve is Interlocutoir, ofte Provisioneel (mits alvoorens gestelt, ende aen de Gecondemneerden gepresenteert ende overgelevert zijnde suffisante Acte van Cautie de *restituendo*, 't gunt in de provisionele Condemnatie is begrepen, met de Intereste van dien, indien ten principalen bevonden mochte worden sulcks te behooren) Sommeren binnen Vier en Twintigh uren te betalen; de Vier en Twintigh uren overstreken zijnde, in gevalle egeene betalinge en wordt gedaen, sal de voorsz Kamer-bewaerder andermael, by Renovatie, voldoeninge van de voorsz Sententie versoecken; ende blijft hy noch in gebreke, sal den Officier in Arreste ofte bewaerder-handen nemen de Meubelen ende Haeflijcke Goederen, voor 't achter-wesen van den Triumphant, 't en ware de Gecondemneerde eenige Meublen ofte Immeuble Goederen bewese, daer aen hy begeerde de Executie gedaen te hebben: welcke aengewesen Goederen by den Kamer-bewaerder in Arreste genomen sullen worden, ende de Acte van dien by Twee Schepenen onderteyckent, mitsgaders den Gecondemneerde daer van geinsinueert; ende sullen naer de Ses dagen, ende een Merckt-daeghs Gebodt, de voorsz Meublen ten meesten proffijte worden verkocht.

Onroerende Goederen, &c.

LXXXIX. Ende soo verre de betalinge, uyt de Penningen van de voorsz Meublen Geprocedeert, niet en mach worden gedaen, sal de voorsz in Arrest stellen, eerst de eygen onroerende Goederen van den Gecondemneerde, ende daer na de Chijns-Goederen ende Erf-Pachten, mitsgaders de Vruchten van den Leene successivelijck, ende ten laetsten de Leen-Goederen selve, tot het achter-wesen toe, ende de selve openbaerlijck daer na met Vier Merckt-daeghse Geboden Verkoopen, om gereedt Geldt, ofte op soodanige Termijnen als Schepenen, tot de Verkoopinge Gecommitteert, om redenen sullen goedt vinden; Wel verstaende, dat soo wanneer eenige

eenige Huysen, Landen, ofte andere Goederen verkocht worden voor verloope Kustingen, dat alsdan soo vele Penningen gereedt bedongen sullen worden als verloopen zijn, ende die reste op gelijcke dagen als de resterende Kustingen verschijnen, 't en ware dat Partyen, te weten, den Crediteur met den Debiteur, ofte de gemeene Crediteurs, op langer dagen anders accordeerden; ende sullen den Kooper, by den Gerechte, Brieven van Decreet gelevert worden.

XC. Ende soo verre alle de voorsz Goederen noch niet suffisant en zijn, sullen alsdan in Arreste gestelt werden alsulcke inschulden, als den gecondemneerde heeft, dewelcke naer een Merckt-daeghs Gebodt Verkocht sullen werden, om gereet Gelt, (als vooren) aen de meest daer voor biedende.

Wanneer men Schuld in Arreste neemt.

XCI. Ende alle de Goederen, Meublen, Immeublen, ende Crediten des gecondemneerdens, in de Jurisdictie deser Stede gelegen, Verkocht zijnde, soo verre de selven als noch niet en mogen strecken, ende den selven gecondemneerden andere Goederen heeft, buyten de Jurisdictie deser Stede, soo sal binnen 's Jaers, naer date van de Sententie, by Letteren *requisitoir*, aen den Rechter, daer onder de Goederen gelegen zijn, versocht worden, omme daer aen, by Executie ende Verkoopinge, 't vorder achter wesen te verhalen, met de kosten daer omme gedaen.

Hoe men by Executie sal Procederen, op Goederen gelegen buyten de Jurisdictie.

XCII. Ende soo verre alle des gecondemneerdens Goederen, tot voldoeninge van 't achter wesen niet en mogen volstrecken, sal den gecondemneerde versekert ende in Gevangenisse gestelt ende gehouden worden op Ses stuyvers Daeghs, sonder meer, ter tijdt toe hy den Triumphant sal hebben voldaen, ende gecontenteert.

Wanneer de gecondemneerde in Gevangenisse gestelt mach werden.

XCIII. Alle Vonnissen in Actien reële gewesen, daer by den Aenlegger eenige Huysen, Landen, ofte Goederen toegewesen zijn, ende daer van niet geappelleert en is, sullen insgelijcks, naer de Thien Dagen na de Pronunciatie, in manieren hier naer volgende, worden ge-executeert.

Manniere van Procederen by Executie, in Actien reële.

XCIV. Den gecondemneerde, en oock den Occupateur van de toegewesen Goederen, sullen by den Kamer-bewaerder gesommeert worden, binnen Drie Dagen hare handen te trecken, ende ledigh te maken van de toe-gewesen Goeden, ende daer mede den Triumphant te laten bewerden; ende by soo verre sy het selfde binnen de voorsz Drie Dagen niet en doen, soo sal daer na, in presentie van Twee Schepenen, den gecondemneerde, ofte Occupateur, metter daet daer uyt gestelt, ende den Triumphant daer inne gestelt worden.

Binnen wat tijdt de gecondemneerde gehouden is sijn handen te trecken van de Goederen, den Triumphant toegewesen.

XCV. Alle Vonnissen, daer by yemant gecondemneert is Rekeninge, Bewijs, ende Reliqua te doen, ofte eenigh ander feyt te presteren, ende daer van niet geappelleert en is, sullen naer Thien Dagen, ende naer voorgaende Sommatie, als vooren, ge-executeert worden als hier naer volght:

XCVI. Den gecondemneerde sal gegijselt worden in sekere Herberge, op een peyne van Thien guldens; ende soo verre hy niet en Compareert ten gestelden dage in de Gijselinge, sal hy aldaer by den Officier gesocht worden; ende den Officier hem niet vindende, sal voorts geapprehendeert, ende geleydt worden op Ses stuyvers Daeghs, tot sijnen kosten; ter tijdt toe hy voldaen sal hebben 't gunt daer in hy gecondemneert is, ofte den Eyscher gecontenteert.

Executie van Sententien, inhoudende condemnatie, om te doen Rekeninge, Bewijs, en Reliqua, of eenig ander feyt te presteren Gyselinge, &c.

XCVII. Ende soo verre hy in Gijselinge in der Herberge Compareert, ende Veerthien dagen aldaer geweest zijnde, niet en bewijst van sijne Diligentie, omme te voldoen daeromme hy Gegijselt is, tot contentement van den Gerechte, sal in Apprehentie ende Hechtenisse gestelt worden, op Ses stuyvers Daeghs, als vooren.

XCVIII. Ende by soo verre den gecondemneerde een Maent in Hechtenisse ge-

De Gegyselde binnen Veerthien dagen niet voldoende, in Hechtenis stellen. Wanneer 't feyt, in de condemnatie begrepen, getaxeert, ende tot een pecuniële Somme geredigeert wort.

weest zijnde, de Condemnatie niet en voldoet, sal den Triumphant aen de Kamere mogen versoecken, dat het feyt, ofte het werck in de Condemnatie begrepen, getaxeert, ende tot pecuniele Somme geredigeert worden sal; waer toe aen den geapprehendeerde behoorlijcke Declaratie overgelevert, ende den tijdt van Veerthien Dagen gegunt sal worden, omme daer tegens te Debatteren: ende den Triumphant hebbende de Taxatie van de Kamere, sal sijne Executie mogen doen, op de manieren als hier voren, ten aensien van Liquide Condemnatien in gelde bestaende, is geordonneert; blijvende den gecondemneerde evenwel in Hechtenisse, tot dat de Executie gedaen, ende den Triumphant voldaen sal zijn.

Dese Ordonnantie op 't Buffet te leggen.

XCIX. Ende op dat dese Ordonnantie præcijselijck mach worden onderhouden, sal de selve, tot dien eynde, alle dagen op het Buffet geleght werden, op dat yemant hem daer op fonderende, de selve aenstondts naer gesien mach werden; sullende ten selven eynde, niet alleenlijck den Secretaris, maer oock den Pensionaris præsent zijnde, sorghvuldighlijck hebben te letten, dat by Partyen, der selver Procureurs, of oock yemandt anders, niet en werde ondernomen ofte gedaen, 't gunt jegens de selve Ordonnantie strijden, ofte tot Infractie van de selve strecken soude: Ende soo dickmaels sy-luyden yets ter contrarie mochten remarqueren, sullen de selve respectivelijck gehouden wesen mijn Ed. Heeren voornoemt, daer van aenstonts te adverteren, op dat daer inne naer behooren mach worden geremedieert.

d'Interpretatie, Ampliatie van desen, de Kamere gereserveert.

C. Blijvende middelerwijle d'Interpretatie, Verminderinge, ofte Vermeerderinge van desen, aen mijn Ed. Heeren van den Gerechte voorsz.

Jaerlijcks dese Ordonnantie te revideren.

CI. Tot meerder versekertheyt, dat dese jegenwoordige Ordonnantie punctuelijck mach werden achtervolght, sal de selve alle Jaers, op den eersten Recht-dagh in Octobri, werden geresumeert, omme verbetert te werden naer gelegentheyt van saken: Ende sullen d'Advocaten, Procureurs, ende alle anderen, ten dienste van de Justitie vacerende, voortaen, op den derden Recht-dage in de selve Maent Octobri, Compareren in de Kamere op de Rolle, ende aengehoort hebbende de Lecture van dien, sullen eerstelijck Schepenen, Pensionarissen, Secretaris, sijnen Substituyt, ende andere Ge-eede Clercquen, by den Ed. Heere Schout gesommeert werden, dese Ordonnantie naer te komen, ende doen achtervolgen, op den Eedt, daer mede sy-luyden aen de Stadt verbonden zijn, ende daer na den Eedt by d'Advocaten ende Procureurs werden gerenoveert, waer van de Formulieren respectivelijck hier na volgen, op den voorsz derden Recht-dagh, by soo verre de selve in de Stadt zijn, ofte andersins 's daeghs naer dat sy-luyden in de Stadt gekomen sullen wesen: op peyne van Dertigh stuyvers, te betalen promptelijck in de Busse.

Formulier, van den Eed der Advocaten ende Procureurs.

DAt Sweere Ick, Dat Ick den Schout, Borgermeesteren, Schepenen, ende andere Magistraten, in allen plaetsen, bewijsen sal Eere, Reverentie ende Waerdigheyt; dat Ick niet Dienen en sal in eenige Saken die Ick wete onrechtveerdigh te zijn, het zy dat my blijcke van de onrechtveerdigheyt van dien, in 't beginsel van den Processe, ofte daer na; dat Ick neerstelijck ende getrouwelijck mijne Meesters sal Dienen; dat Ick my te vreden sal houden met den Taxe van mijn Ed. Heeren in 't regard van mijne Salaris, dat Ick niet en sal soecken eenige onbehoorlijcke Uytwegen ofte Dilayen; dat Ick geen overkomste maken en sal om Deel ofte Part in de sake te hebben; dat Ick niet en sal dienen in Saken daer by eenige Privilegien, Handvesten, Oude Herkomen deser Stede Statuyten, ofte Ordonnantien van de Kamere Geimpugneert souden mogen worden;

den; nemaer deselvige Privilegien, Handvesten, Oude Her-komen, ende Ordonnantien van de Kamer voor te sullen staen, ende beschermen naer vermogen mijnen Dienst, ende specialijck onderhouden d'Ordonnantie op't stuck van de Iustitie, voor de voorsz Kamere gemaeckt; Ende voorts dat Ick my in, ende over al dragen sal als een goedt, eerlijck, ende getrouw Advocaet, ofte Procureur gehouden is te doen:

Soo waerlijck moet My God Almachtigh helpen.

Formulier, van den Eed der Clercquen ter Secretarye binnen Dordrecht.

IK Zweere, Dat Ik, als Clercq ter Secretarye wesende, de Secretarissen sal dragen Respect, ende Eerbiedigheyt; Den Heere Schout, Borgermeesters, ende Regeerders dezer Stede bewijsen, in allen plaatsen, Reverentie ende Waardigheyt; alle Secreten, van de Kamere, Secreet houden, ende niet Reveleren; De Registers, my bevolen by de Secretarissen, trouwelijcken houden, ende de Besoingnes, daar uyt Resulterende, verantwoorden; Dat Ik de Luyden, ter Secretarye te doen hebbende, niet en sal Exactioneren, maar my te vreden houden, met het gunt my ter sake van mijn Salaris, by de Secretarissen, werd toegevoegd; ende 't Salaris ter Secretarye Geordonneerd, trouwelijken aan de Secretarissen verantwoorden; De Secretarye trouwelijken bewaren, ende waar nemen; mitsgaders d'Executien van de Vonnissen, behoorlijcken Assisteren; ende d'Ordonnantie op 't Stuck van de Iustitie, voor de Kamere Iudiciële deser Stede gemaakt, achtervolgen:

Zoo waarlijk moet My God Almachtig helpen.

Lijste, van het Salaris der Secretarye deser Stede Dordrecht.

Sal betaelt worden,

VOor het Tafelen, het zy in de Binnen ofte Buyten-Rolle: Item, in den Binnengedinge, mitsgaders van alle Præsentatien, soo dickmael de sake dient, 1 stuyver.

Voor het teyckenen van een Acte van Cautie, Protest, Eedt, ende diergelijcke, 2 stuyvers.

Voor een Tol-brief, 2 stuyvers.

Voor aenteyckenen van een Appel ofte Reformatie, 2 stuyvers.

Voor aenteyckenen van aengebrachte Schulden, 2 stuyvers.

Voor een Verly van willige Condemnatie, 2 stuyvers.

Voor een Executorye, 2 stuyvers.

Voor een Constitutie op een Procureur, *ad lites* aen te teyckenen, 3 stuyvers.

Voor een Borgermeesters Brief, 3 stuyvers.

Voor een ordinaris Apostille op een Requeste, 6 stuyvers.

Ende 4 stuyvers van een Apostil van Borgerschap, daer inne begrepen het binnen geven van de Requesten.

Voor Copyen met Artijckelen, voor elck bladt 3 stuyvers.

Voor 't schrijven ende teyckenen van Depositien der Getuygen, voor elck bladt 4 stuyvers.

Voor

Voor alle Copyen, ende andere Schrifturen, sonder Artijckelen geschreven, voor elck bladt 4 stuyvers.

Voor Acten van Cautie, Eedt, Protest, niet grooter als een bladt, 4 stuyvers.

Voor een Acte van willige Condemnatie, 6 stuyvers.

Voor een Acte uyt het Gedingh, 6 stuyvers.

Voor een Acte van Vonnis, daer geen Appel op is geteyckent, 6 stuyvers.

Voor een Landt-Poorters Brief, 6 stuyvers.

Voor een Zout Brief, 6 stuyvers.

Voor een simpele Attestatie, onder 't kleyn Zegel, 6 stuyvers.

Voor een Brief, ten versoecke van Partyen, onder het Stadts Zegel, buyten Zuyd-Hollandt, binnen den Resorte van Dordrecht, 8 stuyvers.

Voor een Extract uyt het Regifter van Erf-Brieven, Rente-Brieven, Kustingh-Brieven, ende diergelijcke, 10 stuyvers.

Voor een Recolement, 10 stuyvers.

Voor een Sententie, mette Acte van Appel, t'samen 10 stuyvers.

Voor een Procuratie in Papier, 't zy weynigh, ofte veel Persoonen begrijpende, 12 stuyvers.

Voor een gemeene Certificatie, 12. stuyvers.

Voor een *Vidimus*, 12 stuyvers.

Voor Apostilleren van een ordinaris Rekeninge, 12 stuyvers: maer indien de selve extraordinaris groot mochte bevonden worden, naer gelegentheydt.

Voor een Certificatie daer op Paspoorte versocht wordt, van elcke Persoon 14 stuyvers.

Voor alle Huys- ofte Erf-Brieven, Kustingh-Brieven, Transport-Brieven, (boven het Recht van Schepenen, ende het Zegelen, zijnde 8 stuyvers) 1 gulden 8 stuyvers.

Voor een Brief van Recommandatie, 15 stuyvers.

Voor een Brief Requisitoriael, 15 stuyvers.

Voor een Publicatie ofte Kleppinge, 16 stuyvers.

Voor een Decreet-Brief, 2 guldens.

Voor een Sententie van Præferentie, 2 guldens.

Voor alle Penningen, ten Comptoire ofte in de Consignatie komende, het zy van Namptissementen, ofte van Koop-Penningen van Huysen by Decrete, daer onder begrepen Renten op de Huysen staende, den tSestighsten Penningh.

Ende sal den Secretaris voortaen gelast zijn, de Curateurs der Desolate Boedels aen te porren, om ter bequamer tijdt hare Rekeningen te moeten doen, tot conservatie van yders gerechtigheydt.

Van geconsigneerde Obligatien of Rente-Brieven, en diergelijcke, die by forme van Sequestrage ter Secretarye sullen werden gebracht, van elcken Brief van Drie Hondert guldens, ende daer onder, 10 stuyvers: Van boven de Drie Hondert guldens, tot Ses Hondert incluys, 20 stuyvers: Van Brieven boven de Ses Hondert guldens, van elck 30 stuyvers.

Des en sullen de Clercquen, onder deckfel van Expeditie ofte andere Prætexten, de goede Luyden niet mogen afvorderen boven 't gene hier vooren is gesteldt; alsoo alles wat de Clercquen voor desen plegen te genieten, begrepen is in den Taxe hier vooren geroert: Onder beneficie van de welcken den Secretaris de selve Clercquen gehouden is, tot sijnen kosten, de Stadt af te houden: Maer in cas van eenige oude Regisfters te moeten doorsoecken, om eenigh Instrument daer uyt te trecken, sullen

van

vanyder Jaer, boven de Twee Jaren gaende, genieten eenen ſtuyver, tot Twintigh Jaren incluys, ende voorts tot diſcretie van den genen des verſoeckende.

Eyndelijck ſal den Secretaris voor het Papier, dat ge-employeert werdt tot Inſtrumenten, voor ende van wegen de Stadt, ende de Godts-huyſen ('t welck hy gehouden ſal zijn te leveren :) Item, voor Wekelijck uyt te doen trecken de Partyen, in de ſelve Weke ter Kamere gedient hebbende, met de Termijnen by de ſelve gehouden, mitſgaders voor de Beſoingnien over het Zetten van den Broode, Wekelijck vallende, genieten t'ſamen Hondert guldens.

Wat het Salaris van de Advocaten deſer Kamere aengaet, het ſelve wordt gelaten by den Taxe daer van te Hove gemaeckt ende geüſeert.

Lijſte, van het Salaris der Procureurs.

VOor Retenue, van een ſake boven de tSeſtigh guldens, 12 ſtuyvers.

Als 'er Reconventie wordt gedaen, 12 ſtuyvers.

't Welck oock alſoo ſal genoten werden in ſaken daer realijcken, ofte anderſints tot eenige gerechtigheydt gecontendeert werdt, daer onder mede begrepen alle ſaken van Injurien.

In ſaken van minder Somme voor Retenue, 6 ſtuyvers.

Alle Termijnen, daer by de ſaken niet ſimpelijck werdt geſtelt in ſtate, 6 ſtuyvers.

Ende de ſake ſimpelijck in ſtate geſtelt werdende, 3 ſtuyvers.

Alle ordinaris Comparitien voor Commiſſariſſen, ende van andere Beſoingnes, 15 ſtuyvers.

Voor 't groſſeren van alle Schrifturen, van 't bladt 2 ſtuyvers.

Voor 't maken van Schrifturen, van 't bladt 4½ ſtuyver.

Voor 't furneren van de Stucken, 6 ſtuyvers.

Voor 't maken van Declaratien van koſten, van 't bladt 3 ſtuyvers.

Voor 't Recht van de Sententien definitive, in ſaken boven de Hondert guldens, 12 ſtuyvers.

In ſaken beneden de Hondert guldens, 6 ſtuyvers.

Van een Pleydoye, in ſaken van tSeſtigh guldens, ende daer beneden, tot Vijf-en-Twintigh guldens, 12 ſtuyvers, ende daer beneden niet: ende boven de tSeſtigh guldens, 18 ſtuyvers.

Reglement, op het houden van de Rolle, van den Heere SCHOUT der Stadt Dordrecht.

I. EErſtelijcken ſal by den Heere Schout, ofte Officier, gehouden werden twee Rollen, te weten, eene Criminele, ende eene Civile ofte dagelijckſche Rolle, waer op Getafelt ſullen werden alle ſaken naer der ſelver nature, waer over d'Heer Officier Actie ſal willen Inſtitueren: dat is, Extraordinaris ſaken, ofte Criminele, daer tot eenige Lijf-ſtraf, Confiſcatie, Banniſſemente, Infamie, ofte diergelijcke ſoude mogen werden geconcludeert, op de Criminele; en de Civile ofte Ordinaris

Twee Rollen te houden, eene Criminele, en eene Civile, en wat zaken daar op te Tafelen.

 ſaken,

saken, spruytende uyt Ordonnantien, Placcaten, &c. waer uyt tot eenige Breucken, Mesusen, ofte tot Pecuniële correctie geconcludeert werdt, op de Civile, ofte Ordinaris Rolle.

Criminele Rolle vermag alle Rechtdagē voor te komen.

II. d'Heer Officier sal vermogen alle Recht-dagen sijne Criminele Rolle te laten voor komen, ende die saken doen dienen Extraordinaris, in dier voegen, ende soo sulcks tot noch toe gebruyckelijck is geweest; ende oock des noodts, daer toe Extraordinaris Recht-dagen te versoecken.

Civile of Ordinaris Rolle alle Dingsdage præcise.

III. Ende sullen alle saken van den Heer Officier, op de Ordinaris Rolle dienen Wekelijck, alle Dingsdagen præcijse, voor alle andere Rollen, 't en ware in saken van Arrest, ofte daer andersints, omme redenen, by den Ed. Gerechte goedt gevonden soude mogen werden.

Dagvaerdē opte zelve, binnen wat tijde en maniere te doen. Antwoorden, Voldingē, enz.

IV. d'Heer Officier, ofte des selfs Substituyt, yemandt ter sake van Breucken, ofte Mesusen, als voorsz staet, willende doen Daghvaerden op de voorsz Ordinaris Rolle, sal gehouden wesen aen den Gedaeghden, ofte t'sijnder woonstede, nevens de Citatie, te laten Copye van den Eysch, waer af, ten dage dienende, by Relaes van den Kamer-bewaerder sal moeten blijcken: op peyne dat andersints de Citatie gehouden sal werden voor niet gedaen te zijn; ende sal de selve Citatie moeten geschieden ten minsten Drie Dagen voor den gepræfigeerden Recht-dagh, soo verre het Borgers, ofte Ingezetenen deser Stede soude mogen aengaen: Ende Buyten-luyden rakende, by forme van Arrest, minder tijdt naer gelegentheyt van saken: Ende sal den Gedaeghden Compareerende, alhoewel by hem het Feyt soude mogen werden ontkent, gehouden zijn staende Rolle te Antwoorden, ende de sake te Voldingen; ende in cas van de voorsz ontkentenisse, willende de Negative by Contra-verklaringe bewijsen, mogen tijdt versoecken van Acht, ofte uytterlijck Veerthien dagen, mitsgaders Copye, van 't gene waer op den Heer Officier sijnen Eysch funderende is, omme alsdan afgedaen te werden.

Verleenen van Comparuit.

V. d'Heer Officier, ofte sijnen Gemachtighden, niet Compareerende, sal jegens hem verleent werden Comparuit, ende Absolutie van de Instantie, sonder dat nochtans de Actie daer door sal wesen gemortificeert; ende sulcks de sake wesende van eenige Consideratie, Crime, ofte van quade Consequentie, by den Heer Officier sal moeten werden vervolght, sonder van des te doen te blijven in gebreke.

Officiers saken te gaen voor anderen.

VI. Ende sullen laetstelijcken alle saken van den Heer Officier, waer inne men Pleyten moet, voor andere, op de Pleyt-Rolle gestelt werden, 't en ware in cas van Arrest, ofte andere saken, die men omme der selver nature niet gevoegelijck konde uytstellen.

Aldus gedaen ende gearresteert, by mijn Ed. Heeren van den Gerechte, op den Thienden Maert, 1671.

Onderstond,

In kennisse van my,

Ende was geteyckend,

A. MUYS van HOLY.

Ten

Ten ſelven dage geſien het verſoeck van de gemeene Procureurs, ende ge-examineert het 4de Artijckel van de Ordonnantie op 't ſtuck van de Juſtitie ge-emaneert, hebben haer Ed. Achtbaerheden 't ſelve Artijckel geamplieert als volght:

ENde ſal niemandt hem voortaen mogen vervorderen, voor welgemelte Kamere, ofte voor Commiſſariſſen uyt de ſelve gecommitteert, als Procureur te occuperen, Dingtalen te houden, ofte eenige Verſoecken ter Rolle te doen, 't en ware hy by de gemelte Kamere in dier qualiteyt behoorlijck was geadmitteert, ende ſijnen Eedt als Procureur hadde gedaen; ende ſullen dienvolgende egeene Notariſſen, ofte andere Perſoonen, tot het waer nemen van yemandts ſaken voor de gemelte Kamere, ofte Heeren Commiſſariſſen, ingelaten werden.

Niemand zonder Admiſſie en voorgaenden Eed als Procureur te mogen occuperen.

Actum ut ſupra:

A. MUYS van HOLY.

Ordonnantie, aengaende de Deſolate- en onder Beneficie van Inventaris, ge-aenvaerde Boedels binnen Dordrecht, den Reſorte van dien: Mitſgaders in de Baronie, en Juriſdictie van de Merwede voor vallende.

DE *Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt doen te weten, Alſoo Ons vertoont is by den Borgermeeſter ende Regeerders der Stadt Dordrecht, dat die van den Gerechte der gemelte Stede in ervaringe gekomen zijnde, dat vele Luyden, dewelcke aldaer, ende in de Iuriſdictie van de Merwede waren komen te Failleren ofte Inſolvent te werden, verſcheyde Tranſporten, ende andere Acten paſſeerden, ten behoeve van ſoodanige Crediteuren, die ſy luyden ſulcks tot betalinge, ofte verſekeringe van voorige Schulden, vergunden: Als mede dat vele Crediteuren dickmael met haer Capitael ende verloope Intreſten werden gepoſtponeert, ter oorſake dat ouder Hypoteecquen voor de ſelve, met dubbele Capitalen aen verloope Intreſten, binnen de voorſz Stadt waren, ende noch wierden gepræfereert, mitſgaders die eenich legael Recht hadden, ſonder de minſte limitatie van tijdt: Dat wijders oock, in 't reguarde van de Boedels onder Beneficie van Inventaris werdende aen-vaert, ſoodanigen præciſen ordre niet wierde geobſerveert, als ten dienſte van de goede Ingeſetenen was gerequireert; ſtreckende alle het ſelve tot merckelijck nadeel van de Crediteuren ende Geintreſſeerden: waer jegens de Suppliânten, ſoo veel doenlijck was, trachtende te voorſien, te rade waren geworden te Keuren ende Statuëren ſekere Ordonnantie, ten deſen annex, ende Ons reverentelijck te verſoecken, ten eynde het Ons mochte gelieven de voorſz Ordonnantie, door onſe Souveraine Auctoriteyt, te approberen ende bekrachtigen, ende ten dien fine te verleenen de gerequireerde Brieven, in de beſte forme, houdende de voorſz Ordonnantie als volght:*

Ordonnantie, aengaende de Desolate, ende onder Beneficie van Inventaris, ge-aenvaerde Boedels binnen Dordrecht, den Resorte van dien, ende de Baronnie de Merwede.

I. EErstelijcken, sullen tot directie van de Desolate Boedels gecommitteert werden Drie van de dienende Heeren Schepenen, de welcke in de voorsz Commissie continuëren sullen Vier achter een volgende Maenden, als wanneer Drie andere in der selver plaetse suilen succederen, soo dat yder van de Negen Schepenen in 't Jaer een Tour sal hebben van Vier der voorsz Maenden, ende sullen over alle de Besoingnes geroepen werden een van de Secretarissen van Dordrecht, ofte een van hare Clercquen.

II. De voornoemde Heeren Commissarissen sullen vergaderen, soo menighmael als het van noode wesen sal, ende daer toe beramen soodanige uren van den Dagh, dat de selve haer d'Administratie van de Justitie niet en komen t'ontrecken.

III. Over de Desolate Boedels sullen de Curateurs werden gestelt ende gecommitteert by de Ed. Heeren van den Gerechte, als voor desen.

IV. De respective Curateurs sullen aenstondts, ende alvoorens dat in eenige Functie treden, gehouden zijn te stellen suffisante Cautie voor haer Administratie, ten contentemente van de voornaemste Crediteuren, ofte Justificatie van de Heeren Commissarissen over de Desolate Boedels.

V. Als yemandt komt tot die ongelegentheydt, dat hy sijn Crediteuren niet en kan voldoen, ofte contentement geven, omme in sijnen Boedel te mogen blijven zitten, ofte als yemandt Insolvent komt te Overlijden, sal niemandt van de Crediteuren den selven Boedel, buyten kennisse ende expresse ordre van den Edelen Gerechte, vermogen aen te slaen, ofte t'Administreren, 't zy uyt krachte van *Procuratie*, Contract, Overkomste, Cessie, ofte Overgifte, Directelijcken ofte Indirectelijcken, hoe sulcks soude mogen werden gebaptiseert; ende sullen de Actens ende Contracten van dien gehouden werden voor onwettigh, nul, ende van onwaerden, mitsgaders by de Ed. Heeren van den Gerechte Geprocedeert werden, tot het stellen van een Curateur, ofte Curateurs over soodanigen Boedel, tot nut ende oirbaer van de gesamentlijcke Crediteuren.

VI. Edoch by aldien de gesamentlijcke Crediteuren van een Insolventen ofte Desolaten Boedel, eenparigh te rade mochten werden, een ofte meer uyt den haren te gebruycken tot het Regeeren ende Beneficiëren van soodanigen Boedel, sal het selve aen haer by de Ed. Heeren van den Gerechte werden gepermitteert, mits dat daer toe van den selven Gerechte alvoorens speciale Auctorisatie ende Acte sullen moeten versoecken ende obtineren; ende dat de selve daer nevens suffisante Cautie sullen stellen, tot behoef van den genen die in tijden ende wijlen bevonden mochten werden aen den selven Boedel mede ten achteren te wesen.

VII. Ende naer dien meer ende meer ondervonden werdt, dat eenige, met Schulden geinvolveert zijnde, uyt Maeghschap, Gunst, Affectie, ende andere Inclinatie, ofte somwijlen oock tot haer particulier voordeel, aen yemandt van hare Crediteuren Verkoopen, Cederen, Transporteren, ofte Affecteren hare Goederen, soo roerende als onroerende, Actien ende andere Effecten, ofte eenigh gedeelte van de selve, blijvende den Transportant oock veel tijdts de Getransporteerde Meublen *præcario* possideren; streckende in frauden, ende tot merckelijcke præjuditie van de andere Crediteuren; Soo werden verklaert, alle de Verkoopingen, Cessien, Transporten,

ende

ende Affectatien, voor *invalidé*, indien den Debiteur, na dat hy de voorsz sijne soo roerende als onroerende Goederen, Actien, ofte andere Effecten, aen sijnen Crediteur sal hebben Verkocht, Gecedeert, Getransporteert, ofte Geaffecteert; ende dat in cas van Transport, de Meublen, buyten de macht ende bezit van den Transportant, in de Dominie van den Getransporteerden sullen zijn geweest, binnen Twee Maenden komt te Failleren, ofte als dan van insuffisantie overtuyght kan werden.

VIII. Soo wanneer eenigh Faillissement, ofte by Affterven Insolventen Boedel valt, ende tot kennisse van de Heeren Commissarissen van de Desolate Boedels komt, sullen de selve dateiijck, 't zy datter een Curateur gestelt is ofte niet, door den Secretaris, ofte een van de Opper-Clercquen, (ten overstaen van twee van de voorsz Heeren Commissarissen) alle de Goederen pertinentelijck doen Inventariseren, ende de selve, mitsgaders de Boecken ende Papieren, in den Boedel bevonden werdende, wel versekeren, ende in bewaerder handt doen nemen, soo ende gelijck bequaemst, ende ten meesten oirbaer van de Crediteuren, sal konnen geschieden.

IX. De voorsz Inventarisatie ende Versekeringe gedaen zijnde, sullen de Heeren Commissarissen daer van aen den Edelen Gerechte kennisse geven, op dat by de selve, tot het stellen van een ofte meer Curateurs, soude mogen werden Geprocedeert: Welcke Curateurs haer uytterste debvoir sullen aenwenden, omme in versekeringe te krijgen alle de Goederen, Effecten, ende uytstaende Schulden, soo binnen als buyten dese Jurisdictie zijnde, den voorsz Boedel concernerende.

X. Ende soo wanneer de Heeren Commissarissen oordeelen souden datter eenige apparentie was van Accoordt, tusschen de Crediteuren ende den Insolventen, ofte de vrienden van den Overleden, sal voor eenigen tijdt, ter discretie van de Heeren Commissarissen, gedilayeert werden tot het Verkoopen van de Goederen: Maer sullen middelerwijle de Curateurs alle diligentie aenwenden, omme d' uytstaende Schulden te innen, ende andere voordeelen te betrachten.

XI. Geen der voorsz Accoorden sullen mogen werden aengegaen ende voltrocken, dan ten overstaen van de Heeren Commissarissen, ofte ten minsten Twee van de selve.

XII. Ende omme daer toe soo ordentelijcken te komen, sullen de Insolventen, haer Gemachtighde, Vrienden ofte Erfgenamen, tot Accoordt genegen wesende, haer hebben te addresseren aen de Heeren Commissarissen voornoemt, ende aen de selve over te leveren een perfecte Lijste, behelsende de Namen ende Woonplaetsen van alle de Crediteuren; met versoeck, ten eynde de gemelte Heeren Commissarissen gelieven te verleenen Auctorisatie, omme de voorsz Crediteuren voor haer te doen convoceren t'eenen bequamen ende præcijsen Dage, het welck vervolgens door Insinuatie, Publicatie, Affixie van Billetten, ofte andere Notificatie, alomme naer gelegentheydt sal geschieden: Ende sal ten tijde van de Comparitie, sincere openinge ende verklaringe moeten werden gedaen van den staet ende gelegentheyt des Boedels, soo ten respecte van de baten als oock van de lasten, op dat met kennisse van saken aengegaen, ende opgericht soude mogen werden soodanigh Accoordt van betalinge van haer-luyder achter wesen, in 't geheel ofte deel, gereedt, ofte op termijnen, ende onder Cautie, als sy-luyden sullen konnen beramen ende eens werden.

XIII. In welcke Accoorden 't minderdeel van de Crediteuren gehouden sullen zijn 't meerendeel, uytmakende de Drie Vierde-parten soo van de ongepræfereerde ende onversekerde Crediteuren als Schulden, te volgen, ende hun daer mede te conformeren.

XIV. Maer die Versekeringe, legael Recht, Pandt, ofte Borge hebben, sullen tot geen Accoordt geconstringeert mogen werden, ende de Borgen die alleen

personele Actie hebben tot haer Indemniteyt, van gelijcke natuer, en Recht zijn als andere mede personele Crediteuren.

XV. Alle die hem als Crediteuren van eenigen Insolventen Boedel aen geven, sullen gehouden zijn haer Schuldt ende achter wesen te Justificeren voor de voorsz Heeren Commissarissen, dewelcke, in cas van Questie, daer van rapport sullen doen aen de Edele Heeren van den Gerechte, omme by de selve daer over te werden Gesententieert, 't zy met den Insolventen geaccordeert is, ofte niet.

XVI. Soo wanneer eenigh Accoordt gemaeckt, geschreven, ende by 't meerendeel der Crediteuren, conform de Requisiten Articulo xij. gespecificeert, onderteeckent sal zijn, sullen des geaccordeerdens Boedel, ende Goederen metter daet zijn, ende werden ontslagen, ende de selve gestelt in voorige Vryheydt, omme te mogen handelen, ontfangen, ende uyt geven, in voegen als voor dato van de Insolventie; mits betalende de gevallen kosten, ter discretie van de Heeren Commissarissen.

XVII. In 't maken van de Accoorden sal oprecht moeten werden gehandelt, ende den eenen Crediteur voor den anderen niet mogen werden gegratificeert, ofte by yemant, buyten ende boven het gemaeckte Accoordt, directelijcken, of indirectelijcken, yets werden genoten, op peyne van nulliteyt van het gemaeckte Accoordt, met den Insolventen aengegaen, indien 't meerendeel van de Crediteuren, als vooren, sulcks goedt vinden, ende anders niet, mitsgaders daer en boven arbitrale correctie; ende in 't reguarde van den Crediteur, die 't meerder soude hebben bedongen ofte genoten, van te verliesen sijn geheel Recht ende Actie, ten proffijte van de andere Crediteuren; ende sullen de respective Crediteuren, des versocht werdende, gehouden wesen voor de Heeren Commissarissen, haer dien aengaende ter goeder trouwe te suyveren, op peyne als vooren.

XVIII. Als eenigh Accoordt gemaeckt, ende by 't *necessair* meerendeel der Crediteuren geteeckent sal zijn, sullen den Geaccordeerde, ende sijne Borgen, ten behoeve van de Crediteuren, die den Accoorde noch niet en hebben geteeckent, gehouden zijn op de gestipuleerde tijden, soo veel als naer *rato* van 't achter wesen van de selve Crediteuren behoort, te furneren aen de Heeren Commissarissen, Secretaris, ofte daer de selve anders souden mogen Ordonneren, ten eynde die Crediteuren, soo haest sy den Accoorde mede komen te teeckenen, 't selve alsdan sullen konnen ontfangen.

XIX. Ende indien eenige Insolventen, ofte der selver Erfgenamen, bevonden werden voor, ofte ten aengaen van 't Accoord, ter quader trouwe, ofte bedriegelijck gehandelt te hebben in 't verbergen van Boecken ende Chartres, in 't achterhouden van Goederen, uytstaende Schulden, in 't Transporteren van eenige der selver, in fraude van de gemeene Crediteuren, of andersints, de selve sullen van 't opgerechte Accoordt zijn vervallen, ende daer en boven gestraft werden naer exigentie van saken.

XX. Die hun by *collusie* met den Insolventen, of voorbedachtelijcken, ende tegens hem beter weten, aengeven ende bekent maken als Crediteuren, sonder nochtans Crediteuren te zijn, ofte tot meerder Somme als sy deughdelijcken moeten hebben, omme daer door te soecken het voordeel van den Insolventen; ende het nadeel van de Crediteuren, sullen als bedriegers gestraft, ende boven dien gecondemneert werden, alle de Crediteuren van den Boedel, als eygen Schuldt, te betalen.

XXI. Soo haest de Heeren Commissarissen sullen oordeelen geen apparentie tot Accoordt te zijn, sullen de Curateurs datelijck moeten Procederen tot het Beneficiëren ende Verkoopen van alle de Goederen ende Effecten, doende in 't reguard van de onroerende sulcks ten overstaen van de Heeren Commissarissen.

'tWelck

XXII. 't Welck gedaen zijnde, sullen de Curateurs der selver Rekeningen moeten vaerdigh maken, niet tegenstaende de Koop-penningen noch niet betaelt souden mogen zijn: Ende sullen de Heeren Commissarissen een dagh vast stellen tot het hooren van de Rekeningen, ende het houden van de Præferentie ende Concurrentie; tegens welcken dagh de Crediteuren, onder dit Resort woonende, by ordinaris Citatie, ende daer buyten woonende by aenschrijvens, ende de onbekende door Publicatie ofte Affixie van Billetten, met behoorlijck interval van tijden, gedaghvaert sullen werden, omme der selver Namen, Actien, ende Prætensien, tot Præferentie, ofte Concurrentie, aen te geven.

XXIII. Den beraemden dagh gekomen, ende de Rekeninge gesloten zijnde, sullen de Heeren Commissarissen Procederen tot het Examineren van yders Schult ende Recht van Præferentie, ende vervolgens debvoir doen, omme de comparerende Crediteuren te accorderen; ende sulcks niet willende vallen, sullen die gene, dewelcke malkanderen niet en konnen verstaen, geordonneert werden, yder binnen Veerthien dagen een Eysch van Præferentie over te leveren, in handen van de Heeren Commissarissen, met de Stucken ende Munimenten daer toe dienende, onder behoorlijcken Inventaris: op peyne dat die gene, van wiens zijde bevonden sal worden binnen den voorsz tijdt niet gedient te zijn, verstaen sal worden van sijn sustinue gedesisteert te hebben; ende dat op den Eysch ende Stucken, by de andere Prætendenten overgelevert, alleen Recht gedaen sal worden: Des sullen de gene die d'overgeleverde Eysschen van Præferentie willen Disputeren, binnen Acht dagen daer naer mogen lichten Copye van de voorsz Eysschen ende Stucken, omme daer op binnen Veerthien dagen daer aen volgende te schrijven by Debat, sonder dat daer toe verder dagh verleent, ofte Termijn gehouden sal worden; maer sal de sake, met het verloop van de voorsz Vijf weken tijdts, gehouden werden in state van wijsen gebracht te zijn.

XXIV. De Heeren Commissarissen van de Desolate Boedels, sullen de Stucken van den Processe, in cas van Præferentie, wel Examineren, ende dan ter Kamer Judicieel over brengen, omme op der selver Rapport by de gemelte Kamere gedecideert te worden; ende sullen soodanige Vonnissen by provisie hare Executie hebben, onder suffisante Cautie, ende dat onvermindert, ende sonder præjuditie van verdere Provocatie.

XXV. Naer de Pronuntiatie van de voorsz Vonnissen, in cas van Præferentie, sal by de Heeren Commissarissen Geprocedeert werden tot het maken van den Staet van Præferentie, ende Repartitie tusschen de Crediteuren, sonder dat gewacht sal worden dat alle de Penningen vervallen ofte ingekomen sullen zijn; ende sullen die gene, die gevonden werden voor andere gepræfereert te zijn, by ordre geadmitteert werden, haer Actie onder Cautie te mogen lichten, ende sulcks vorderen uyt de eerste ende gereedste Effecten ende Inkomsten: Ende sullen de overschietende Penningen onder de Concurrenten gedistribueert ende uytgereyckt werden Pondts Pondts gelijck, onder gelijcke Cautie. Doch sullen evenwel de Crediteuren, wiens Recht naderhandt eerst op komt, mitsgaders die gene, tot welckers kennisse het houden van de voorsz Præferentie, ende Concurrentie niet en soude mogen zijn gekomen, naderhandt vry staen eenen nieuwen Dagh van Comparitie te versoecken, omme tot haren kosten als noch op de Præferentie, ofte Concurrentie te mogen werden gehoort.

XXVI. Als eenigh Huyr-man van Huys ofte Wooninge komt te Failleren voor de Vier laetste Maenden van 't loopende Jaer Huyre, sal met de Expiratie van 't selve loopende Jaer, de Huyre gehouden werden te Expireren, ende den Eygenaer van dien 't voorsz Huys ofte Wooninge, als uytter Huyre, wederomme aen hem nemen;

maer

maer soo het Faillissement valt binnen de Vier laetste Maenden van 't loopende Jaer, ende dat het contract van Huyre, naer 't eyndigen van 't selve Jaer, noch quame te geduren, sal de voorsz Huyre dan noch continuëren Ses Maenden, naer Expiratie van 't opgemelte loopende Jaer: Ende sullen de Eygenaers, op de Goederen op haren bodem bevonden, geen verder Recht van Præferentie hebben dan by 't eerste geval, tot het loopende ende een-staende, ofte te vooren verschenen Jaer Huyre; ende by het tweede ofte laetste geval, een half Jaer daer en boven, sonder meer, ende vervolgens met 't gunt de selve dan noch soude mogen te kort komen, met d'andere personele Crediteuren moeten concurreren.

XXVII. In toekomende sullen de Renten ende Intresten van Kustingh-Brieven, Schult-Brieven, ende generalijcken van alle andere Gehypotheecqueerde Capitalen, niet verder gepræfereert werden dan tot twee verschenen ende een loopend Jaer, t'samen makende Drie Jaren Renten ofte Intresten, ende met haer meerder achter wesen alleen maer Recht tot concurrentie hebben: Maer sullen de Verpondingen, Haertstede-gelden, ende andere, soo Ordinaris als Extraordinaris Lasten, by de Ed. Groot-Mogende Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt op de vaste Goederen alreede gestelt, ende noch te stellen, werden gepræfereert tot Vijf ende een loopend Jaer, sonder meer.

XXVIII. Ende naer dien dat men veel tijdts gewaer werdt, dat eenige die legael Recht hebben, naer verloop van Jaren, ende somwijlen buyten verwachtinge, haer aengeven, ende voor Jongere Gehypothecqueerde Crediteuren trachten te werden gepræfereert: Soo werdt by desen Gearresteert, dat geene Actien, die door legael Recht Geprivilegieert zijn, hoedanigh de selve oock soude mogen wesen, sullen werden gepræfereert naer verloop van Vier Jaren, ende vervolgens mede dat geene *pupillen*, naer dat de selve Vier Jaren Getrouwt, ofte Ongetrouwt zijnde, ten Ouderdom van Vijf ende Twintigh Jaren gekomen sullen zijn geweest, ofte in cas van uytlandigheydt, naer verloop van Vier Jaren, te rekenen van den Dagh van hare wederkomste, eenigh Recht van legael ofte stil-swijgend Hypoteecq behouden sullen, ten laste van haer Ouders, Vooghden, Bezitters ofte Onderwinders der minder-jarige Goederen, ende generalijcken op allen die haer yets souden hebben aengematight, daer door de *pupillen* legael Recht verkregen hadden, mits dat sy-luyden respectivelijck hebben konnen weten dat haer soodanigh Recht ende Actie was competerende, soo dat naer Vier Jaren van het verkregen Recht, ende den Trouw-dagh, of meerderjarigheydt der *pupillen* respective, ende in 't regard van uytlandige, naer verloop van Vier Jaren, dat de selve weder binnen dese Landen sullen wesen gekomen, ende sy-luyden respectivelijck hebben konnen weten dat haer soodanigh Recht ende Actie was competerende, alle de voorsz Actien sullen zijn ende gehouden werden voor personeel, 't en ware de voorsz *pupillen*, ende andere, legael Recht hebbende, binnen den voorsz tijdt van Vier Jaren hare Actien quamen te Intenteren, ende gerechtelijck te vervolgen; in welck geval het voorsz Privilegie, ofte legael Recht, Indistinctelijck sal continuëren, ende by de voorsz Persoonen ge-excerceert werden, ter tijdt ende wijlen toe de questieuse sake uytterlijck getermineert, ende aen de selve dienvolgende satisfactie gedaen sal zijn: Edoch by aldien de voorsz Geprivilegieerde Persoonen de Proceduren van hare zijde niet vervolghden, ende sulcks den tijdt van Drie Jaren *interrupt* lieten loopen, sal het voorsz Privilegie, ofte legael Recht, daer door verstaen werden mede te wesen ge-extingueert.

XXIX. Sal mede na desen niemant werden gepræfereert met eenigh achterstal van geleverde Materialen ende Arbeydts-Loon, beyde tot noodige Reparatie van eenigh Pand,

Pand, 't en zy de selve binnen Twee Jaren, voor date dat het selve Pand by Executie Verkocht, Geabandonneert, ofte andersints ten behoeve van de Crediteuren afgestaen sal zijn, by uytterlijcke Executie haer Recht sullen hebben vervolght, ende dat de Crediteuren van dien, met haer Ouder Prætensien gelaten sal worden Recht van Concurrentie.

XXX. Dat oock alle Dienst-boden-Loonen in Concurrentie sullen komen, 't en zy de Debiteurs binnen 's Jaers, naer den verschijn-dagh van dien, daer vooren sullen wesen ge-executeert, als wanneer 't selve Dienst-boden Loon, ende al wat binnen een Jaer verschenen is, voor de Insolventie, Executie, ofte Curatele, hebben sal Recht van Præferentie.

XXXI. Ende alsoo de gemeene Crediteuren daer aen sonderlinge gelegen is, dat de Boedels met den eersten geredt, ende sy-luyden, soo veel als mogelijck is, aen 't hare geholpen mogen werden, soo sal voortaen tusschen de Crediteuren, trachtende haer Schuldt te verifiëren, ofte eenige Goederen, als haer eygen, uyt den Boedel te reclameren, als Eysschers, ende de Curateurs als Verweerders; ende van gelijcken tusschen de Curateurs, als Eysschers, ende die gene, dewelcke bevonden werden aen den Boedel schuldigh ofte responsabel te zijn, als Verweerders, der selver Proces sommier, ende in voegen als hier vooren, in cas van Præferentie, is Gearresteert; ende sulcks mede, binnen den tijdt van Vijf Weken, voor de gemelte Heeren Commissarissen werden geinstrueert, ende in state van wijsen gebracht, omme al mede op der selver rapport, by de Kamere Judiciëel getermineert te werden.

XXXII. Dewijle d'Experientie leert, dat de Curateurs hare Commissien langhsaem uyt voeren, ende de Crediteuren trainerende houden, sal een pertinente Lijste gemaeckt worden, daer successivelijck alle de Boedels, onder Curatele komende, op sullen werden gesteldt, met de namen der Curateurs, ende datums van der selver Commissien; waer achter dan oock gevoeght sal worden den Dagh, wanneer de selve Rekeninge van haer bewindt sullen hebben gedaen: Welcke Lijste de Heeren Commissarissen verplicht sullen wesen wel in te sien, ende de Curateurs, die behoorlijcken tijdt tot het redderen des Boedels hebben gehadt, ende der selver Rekeninge niet aen en bieden, voor haer doen roepen, ende de selve tot haer debvoir houden, ten eynde op 't kortste de Crediteuren souden mogen genieten dat voor de selve te bekomen sal zijn.

XXXIII. Soo de Crediteuren van eenigen Insolventen Boedel misnoegen hadden, over het doen ofte naerlaten van den Curateur, sullen haer klachten aen de Heeren Commissarissen doen, die den Curateur daer over ontbieden, hooren, ende daer inne behoorlijcke ordre stellen sullen, tot Gijselinge incluys: Ende indien de sake soo mochte geschapen zijn, dat den Curateur verlaten, ofte tot het opbrengen van eenige Penningen, ofte het voldoen van schaden ende Intresten geconstringeert soude moeten werden, sullen de Heeren Commissarissen 't selve aen de Edele Heeren van den Gerechte refereren, omme by haer Edele daer op gedisponcert te worden.

XXXIV. De Curateurs sullen t'allen tijde, by de Heeren Commissarissen daer toe ontboden zijnde, openinge moeten doen, ende sommiere kennisse geven, by maniere van Balance, ofte provisionele Rekeninge, van hare Administratie, ten eynde de Penningen by haer niet vruchteloos blijven leggen, ende dat op het versoeck by de best ende apparentst Recht hebbende Crediteuren te doen, de selve tot provisionele lichtinge van dien, onder suffisante Cautie, by de Edele Heeren van den Gerechte souden konnen werden geadmitteert.

XXXV. Ende omme, soo veel doenlijck is, te mesnageren de kosten op de

Curatelen, met den gevolge vallende, dewijl men gewaer werdt, Dat twee Persoonen, yder trachtende tot de Curatele te werden gevordert, by conventie, op hun beyden het Curateurschap versoecken, ende obtineren, de selve by de Curateurs niet alleen sullen hebben Salaris van hare Administratie, gelijck een, ende als van oudts gebruyckelijck is, maer dat de selve, te samen vacerende, echter maer sullen Vacatie genieten als een, ende dat niet hooger dan Vier gulden Daeghs; 't en ware den Boedel van soodanigen Importantie was, datter geoordeelt wierde twee Curateurs noodtsakelijck te zijn, dat dan in de Acte van Curatele, specialijcken soude moeten werden geinsereert ende ge-extendeert.

XXXVI. Dat de Curateurs van geringe Besoingnes niet en sullen mogen Declareren, ende oock niet voor het versoecken van Schepenen, op eenige Verkoopinge, 't doen van Rekeninge, ende 't maken van Præferentien, dewijle daer toe als nu Ordinaris Commissarissen sullen zijn.

XXXVII. Dat de selve Curateurs oock niets en sullen mogen brengen voor de Extraordinaris moeyten, Besoingnes, &c. gelijck mede niet voor haer Clercquen.

XXXVIII. Dat de staten van Præferentie niet anders sullen werden gemaeckt dan over ende van de sloten van Rekeningen, dewelcke onder den Secretaris effective sullen moeten werden geconsigneert: Ende sullen de Curateurs geene betalinge vermogen te doen, als van behoorlijck Salaris, onkosten op de Verkoopingen ende andersints vallende, ende alsoo, sonder speciale ordre van de Heeren Commissarissen, haer uytgeven niet mogen vergrooten met soodanige posten die in de Præferentie behooren te komen; ende dat den Secretaris geen Consignatie-geldt sal ontfangen, dan van 't gene effective onder hem Geconsigneert werdt, ende dat van yder Consignatie maer eens, onaengesien voor de effective lichtinge der Gelden verscheyde ende nieuwe Disputen mochten komen te vallen.

XXXIX. Ende van Renten, Constitutie, Kustingh, ende andere Brieven, Obligatien, ende generalijcken alles, wes geen Gemunt geldt is, mede effective Geconsigneert werdende, sal den Secretaris, ter Concurrentie van de Somme, daer vooren die sijn Geconsigneert, voor sijne Custodie genieten den halven Lx. Penningh.

XL. Alle verdere Salarissen sullen met discretie ende moderatie werden geleden, maer geensints de presentien van Advocaten ende Procureurs; alsoo yder de sijne, die hy over de Rekeninge ofte Præferentie gebruycken wil, sal moeten betalen, behalven de kosten van Processen, dewelcke gevonden en gedragen sullen moeten werden naer de decisien van dien.

XLI. De Impetranten van Beneficie van Inventaris, sullen gehouden zijn hun te Informeren op de baten ende lasten van den Boedel, die sy-luyden onder het voorsz Beneficie willen aenvaerden, ende in den Inventaris alle de Goederen, baten ende effecten, ende daer jegens oock de lasten die sy eenighsints hebben konnen ondervinden, te specificeren, ende pertinent uyt te drucken.

XLII. De voorsz Impetranten sullen gehouden wesen solemnelijcken te presteren den naervolgenden Boedel-Eedt:

DAt den voorsz Inventaris is oprecht ende deughdelijck, ende dat daer in alle des Boedels baten, mitsgaders lasten, die sy hebben konnen weten ende ondervinden, zijn gestelt; ende dat sy-luyden daer inne gehandelt ter goeder trouwen, sonder willens of wetens yets daer uyt gehouden ofte gelaten te hebben, 't welck tot voordeel of nadeel soude mogen strecken: Met belofte, indien naermaels hem yets soodanighs openbaerde, 't selve getrouwelijck daer op te sullen Amplieren ende bekent maken.

Ende

Ende soo lange den voorsz Eedt niet en is gedaen, en sullen de Brieven van Beneficie van Inventaris niet mogen geinterineert werden.

XLIII. Geen Beneficien van Inventaris sullen werden geinterineert, 't en zy by de Impetranten werden Gecommitteert een of meer Persoonen, ten genoegen van den Edele Gerechte deser Stadt, aen dewelcke de voornoemde Impetranten d'Administratie van den Boedel sullen toe vertrouwen, dewelcke gehouden sal of sullen zijn te doen behoorlijcke Rekeninge, Bewijs ende Reliqua hunder Administratie, ten overstaen van Heeren Commissarissen van Desolate Boedels; ende voor de selve ontboden zijnde, t'allen tijde de gelegentheyt van den Boedel moeten opgeven ende bekent maken, omme de provisionele voldoeninge ofte uyt-reyckinge te konnen werden gedisponeert.

XLIV. Ende van de Sterf-huysen, onder Beneficie van Inventaris ge-aenvaert, ende die men naderhandt bevindt notoirlijck te wesen Insolvent, sal Præferentie moeten gehouden werden, in voegen ende op den voet hier vooren uytgedruckt.

XLV. De Impetranten van Beneficie van Inventaris, noch de Gecommitteerde Administrateurs, sullen geene betalinge aen eenige Crediteuren ofte Legatarissen des Boedels vermogen te doen, dan onder behoorlijcke Cautie ende Borgh-tochte, by den Crediteur ofte Legataris te stellen, van in cas yemandt beter Recht hebbende, sich in tijdt ende wijlen mochte openbaren, ofte dat naderhandt uyt de gelegentheydt des Boedels bevonden mochte werden te veel aen haer betaelt te zijn, dat sy-luyden 't selve restituëren.

XLVI. Ende op dat de Crediteuren ende Legatarissen, door het Impetreren van 't voornoemde Beneficie, des te minder werden verkort, sullen de Impetranten van 't selve gehouden zijn Borgen te stellen; welcke Borgen gehouden sullen wesen hun te verbinden, gelijck de selve by desen verstaen werden verbonden te zijn, soo voor de suffisantheyt der Impetranten, ende gestelde Administrateurs, uyt ofte buyten de selve, als voor de voldoeninge van alle de schade die yemandt van de Schuldt-eysschers ofte Legatarissen, door de betalinge by de Impetranten, sonder voorgaende Cautie de *restituendo* gedaen, sal komen te lijden.

Soo ist, Dat Wy de sake ende 't versoeck voorsz overgemerckt hebbende, ende genegen wesende, ten versoecke van de Vertoonders, naer genomen berichtinge ende advijs van den præsiderende, ende andere Raden van Onsen Hove, uyt Onse rechte wetenschap, Souveraine Macht ende Auctoriteyt, de voorgestelde Ordonnantie in allen Deelen, Poincten, ende Artijckelen hebben goedt gevonden, Geapprobeert ende Geratificeert, vinden goedt, Approberen ende Ratificeren de selve mits desen. Lastende allen ende een yegelijcken die 't aengaen mach, haer daer naer te reguleren. Gedaen in den Hage, onder Onsen grooten Zegele hier aen doen hangen, den Twintighsten December, in 't Jaer ons Heeren en Salighmakers Duysent Ses Hondert Acht ende tSestigh.

Onderstond,

A. BRONCHORST. vt.

Ter Ordonnantie van de Staten,

Ende was geteykent,

HERBERT van BEAUMONT.

Ordonnantie, roerende de Wees-Kamer, Wees-kinderen, ende andere Persoonen, toesicht behouvende, tot Bewaringe ende Regeeringe van haren Goeden, met den aenkleve ende toe-behoorten van dien: By mijn Heeren den Schout, Burgermeester, Schepenen, Raden, Oud-Raden, ende Goede Luyden van den Achte der Stede van Dordrecht gemaeckt, den 24. November, A°. 1639. Ende van den Stadt-Huyse met der Klocke Gepubliceert: En de Ampliatie van dien, gedaen den 27. April, Anno 1651.

ALsoo de Wees-kamere by sommige, uyt haer eygen particuliere insichten, t'onrecht na gegeven werdt, even of de Goederen, onder hare Administratie komende ende berustende, niet naer behooren wierden Gebenificeert; maer door de menighvuldige onkosten, ende *specifice* de Pondt-gelden ten deele wierden geabsorbeert: Het selve de arme onnoosele Gemeente voordragende als een Extraordinaire beswaernis, redunderende tot laste ende schade der Wees-kinders Goederen: alles onder prætext van een sonderlinge ende serieuse Inclinatie tot des voorsz Gemeentens minste kosten ende ontlastinge: daer nochtans oogh-schijnelijck in de naervolgende Ordonnantie sal werden aengewesen, dat de Goederen onder d'Administratie der voorsz Wees-kamere of eerstelijck komende, of alreede berustende, niet alleen met meerder versekertheyt, sonder eenige de minste schade, ofte pericule van verlies, (gelijck men onder particuliere Vooghden, Godt betert, tot verderf, ende somtijts totale ruine der arme onnoosele Wees-kinderen nu ende dan siet gebeuren) maer daer beneffens oock met ongelijck minder kosten ter voorsz Wees-kamere werden gebracht ende geadministreert, als by de particuliere Administrateurs: te meerder, alsoo boven de Cautie, by den Administrateur gestelt, ende ter Wees-kamere geregistreert, in cas van eenige schade, de Stadt aengesproken sal konnen werden: *Soo ist*, Dat, naer resumptie van de oude Ordonnantie der voorsz Wees-kamere, tot een rechtsinnige openinge van 't gene voorsz is, ende verminderinge van de lasten der Wees-kinderen Goederen, soo veel doenlijck is, mijn Ed. Heeren den Schout, Burgermeester, Schepenen, Raden, Oud-Raden, ende Goede Luyden van den Achte der Stede van Dordrecht, hebben Geordonneert ende Gestatueert, Ordonneren ende Statuëren mits desen, Dat voor Ordonnantie van de Wees-kamere binnen deser Stede onderhouden ende achtervolght sullen werden de naervolgende Poincten:

Stellen van Wees-meesters.

I. IN den eersten, sullen by den Schout, Burgermeester, Schepenen, Raden, Oud-Raden, ende Goede Luyden van den Achte der Stede van Dordrecht, uyt haren midden gekoren werden, Vier goede, bequame, discrete Mannen, omme te wesen Wees-Meesteren, Opper-Vooghden, ende Curateurs: ende die over sulcks gene-

generale macht ende auctoriteyt sullen hebben over alle Weesen, ende onmondige Kinderen, ende andere Kranckſinnige, innocenten, simpele, stomme, ende onmachtige Persoonen, niet vroet ofte bequaem genoegh zijnde haer selven, ofte hare Goederen te regeeren; die binnen der voorsz Stede ofte Vryheydt van dien woonachtigh zijn, ende om hare Goeden binnen, ende oock buyten der Stede gelegen, ten meesten oirboor te Regeeren ende Administreren, goedt reguard ende toesicht daer op te nemen, ende d'Ordonnantie daer op gemaeckt, onverbrekelijck t'Executeren, ende doen onderhouden. Uyt welck getal van Wees-meesters alle Jaers, t'eynde 't eerste Jaer, Twee sullen gecontinueert, ende Twee nieuwe gekoren werden, inne ende uyt gaen met de bedieninge van mijn Ed. Heeren van den Gerechte, dat is, in September Michaëlis. Ende middelertijdt yemandt van de selve komende t'Overlijden, sal terstondt een ander, in de plaetse van den Overleden, gesurrogeert ofte gekosen werden by de Kamere Judiciële der selver Stede; mits dat by den Wees-meesters aen de selve Kamere dubbelt getal sal worden voorgestelt, waer uyt sy-luyden een sullen kiesen. Insgelijcks in 't afgaen van 't Jaer, sullen de Wees-meesters den Oud-Raedt dubbelt getal Nomineren, in de plaetse van de Twee afgaende, waer uyt sy-luyden Twee sullen kiesen: ende sullen de afgegaen Wees-meesters Twee Jaren stille zitten, al-eer de selve weder tot den voorsz Dienst gekoren sullen mogen werden. Welcke Wees-meesters gehouden sullen zijn te doen den behoorlijcken Eedt, in handen van den Heere Schout, ofte Burgermeester, voor die van den Gerechte der voorsz Stede, van hem getrouwelijck ende oprechtelijck te dragen ende quijten in haer voorsz Ambt ofte Officie, in der manieren hier naer volgende:

II. *Dat Sweer ick, Wees-meester ende Opper-Vooghd te wesen van de Goeden der Wees-kinderen, ende andere Persoonen, die na d' Ordonnantie der voorsz Stede van Dordrecht in Vooghdye gestelt, ende ter Wees-kamere aengebrocht sullen werden, de selve aengebrachte Goeden getrouwelijcken by den gesworen Clercq van de Wees-kamere in geschrifte, ende ten Register te doen stellen, het ooge daer op te hebben, te doen bewaren, ende Regieren na mijn beste wetenschap, tot der Wees-kinderen ende der voorsz Persoonen meesten oirboor ende proffijt: den Staet van den selven heymelijck ende secreet te houden, sonder die te openbaren, dan den genen die den selven Staet behooren te weten, van Rechts-wegen, ofte by bedwange van Rechten, ende anders niet: rechtveerdige Appointementen op de Rekeningen ende andere Scheydingen te geven, naer mijn beste wetenschap ende verstant, sonder eenigh proffijt, gifte, geschenck, ofte mye van de selve Persoonen, hare Vooghden, ofte yemanden van harent wegen, daer af te nemen, oock sonder eenigh Salaris, tot laste der Wees-kinderen, te genieten: Ende voorts alles te doen, dat een goedt ende getrouwe Wees-meester ende Opper-Vooghd schuldigh is, ende behoort te doen:* Eedt der Wees-meesters.

Soo moet my Godt helpen.

III. Niemandt met eenigh Officie, ofte Dienst (hoedanigh die soude mogen wesen) gechargeert zijnde, sal tot Wees-meester gekoren mogen werden: als mede in cas yemandt Wees-meester zijnde, tot eenigen anderen Staet ofte Bedieninge wierde gecommitteert, sal men in des selfs plaets, by surrogatie, Procederen tot verkiesinge van een ander. Wees-meesters, te sijn buyten alle andere bedieninge.

IV. De Wees-meesters en sullen geene Vooghdye mogen aenveerden ofte bedienen, van den welcken sy hem wettelijcken souden mogen Excuseren; op een Boete van Twaelf Ponden van xl. grooten. Wees-meesters, geen Voogdye sullen aennemen.

Wees-meesters, ofte haren Secretaris, niet te injuriëren.

V. Soo wie de Wees-meesters, ofte haren Secretaris, ter cause van haer Offitie, injurieerde oft misdede, met woorden oft met wercken, 't selve sal gestraft werden, in allen schijn of sy den Burgermeester oft Schepenen geinjurieert ofte misdaen hadden.

Schout, Burgermeester, &c. sullen Wees-meesters assisteren.

VI. Den voorsz Schout, Burgermeester, ende van den Gerechte, sullen gehouden zijn, ende verbonden blijven, den Wees-meesters, in 't bedienen van haer Offitie, behulpsamigh te wesen, met onderstandt van raet ende daet, soo wanneer sy des versocht werden; bysonder den Burgermeester van der Gemeynten, aen den welcken de Wees-meesters, in allen swarigheden, sullen haer recours mogen hebben.

De Registers, &c. op te sluyten, ende secreet te houden.

VII. De Wees-meesters sullen mede sorge dragen, dat de Registers van de Wees-kamer van den Kinderen Goeden, Rekeninge, Bewijs, ende dieser aenkleeft, secreet gehouden, ende in de Kamere altijdts opgesloten worden, eer sy-luyden, ofte den Secretaris, uyt de Kamer scheyden sullen, sonder yemanden te vertoonen, dan daer sulcks behooren sal; ende wel overleggen die sake ende 't Recht van den genen die daer van openinge ofte Extract daer uyt begeerende zijn.

Ordinaris Zit-dagen te houden.

VIII. De Wees-meesters sullen verbonden wesen, te houden twee of drie Zit-dagen ter weke, te weten, des Dijnsdaeghs ende des Donderdaeghs, van twee uren tot vier uren naer den middagh, voor 't eerste, ende oock des Saterdaeghs, als 't noodt zy, tot dat anders hier inne sal wesen gedisponeert, op sulcke Boeten als sy sullen onder malkanderen Ordonneren. Ende sullen de Wees-meesters op Zit-dagen ten minsten twee sterck zijn, om hare Zit-dagen met vruchte te houden.

Stellen van den Secretaris ende Clercq.

IX. De voorsz Wees-meesters sullen hebben eenen gesworen Secretaris van de Wees-kamer, daer toe nut ende bequaem wesende, Poorter der voorsz Stede, ende onder hem eenen gesworen Clercq, mede Poorter der voorsz Stede, die de voorsz Wees-meesters, ende den Secretaris sal assisteren, ende schrijven, ende expediëren de saken ende despechen, vallende in de saken van de Weesen, die allegader in de Wees-kamer sullen moeten geschreven worden, ende niet buyten de Wees-kamer: Ende yder der voorsz Offitien komende te vaceren, sullen de Wees-meesters in der tijd overgeven vier Persoonen, in een Cedulle, den voorsz Oud-Raedt van de Stadt aengenaem, uyt den welcken, ofte uyt andere nutte ende bequame Persoonen, den voorsz Oud-Raedt eenen ordineren ende kiesen sullen, die in 't aennemen van 't selve Offitie, aen handen van den Schout, Eedt sal doen, in der manieren hier naer volgende;

Eedt van den Secretaris.

X. D*At Sweer ick, Secretaris te zijn van de Wees-kamer der Stede van* Dordrecht, *ende de Vryheydt van dien, dat Secretaris Ambt wel ende getrouwelijck te bedienen, alle Wees-Kinderen Goeden, ende andere, in Vooghdye staende, ende die aengebrocht sullen worden, in Geschrift te nemen, ende ten Register getrouwelijck te stellen: Alle Inventarissen, ende Staten van Goeden, der voorsz Persoonen, in Vooghdye staende, getrouwelijck te Registreren; ofte overgelevert zijnde, tot contentement der Wees-meesters, getrouwelijck in de Wees-kamer (ter gedesigneerde plaetse) te doen bewaren: Alle Rekeningen, Appoinctementen, Apostillen, ende voorts alle 't gene my belast wordt by den Wees-meesters, auctentijcquelijck, ende rechtveerdelijck te Schrijven ende te Registreren, op 't Loon ende Salaris daer toe gestatueert, volgens de Lijste van den Oud-Raedt deser Stede daer van gemaeckt ende gearresteert: Niemandt* Copye *ofte Uytschrift te geven, noch oock Registeren, Rekeningen, Boecken, Inventarissen, ofte Staten van Wees-kinderen Goeden, te laten, ofte te gedoogen te lesen, uytgeven, sien, ofte openbaren, dan by expres goedt-duncken ende Ordonnantie van de Wees-meesters: Alle saken, de*

de Wees-kamere aengaende, secreet te houden. Ende oft ick vername, ofte tot mijnder kennisse quame eenige sake, die de Persoonen, onder de voorsz Vooghdye staende, tegens ginge, ofte haren Goeden, dat ick dat goed tijdts den Wees-meesters kondigen ende openbaren sal: Ende voorts alles te doen dat een goedt ende getrouwe Secretaris van de Wees-kamer schuldigh is, ende behoort te doen:

Soo moet my Godt Almachtigh helpen.

XI. D*At Sweer ick, Clercq te zijn van de Wees-kamer der Stede van Dordrecht, ende de Vryheyt van dien, dat Clercqs-Ambt wel ende getrouwelijck te bedienen, alle Wees-kinderen Goeden, ende andere, in Vooghdye staende, ende die aengebrocht sullen werden, in Geschrift te nemen, ende ten Regifter getrouwelijck te stellen: Alle Inventarissen, ende Staten van Goeden der voorsz Persoonen, in Vooghdye staende, getrouwelijck te Registreren; ofte overgelevert zijnde, tot contentement van de Wees-meesters, getrouwelijck in de Wees-kamer (ter gedesigneerde plaetse) te doen bewaren: Alle Rekeningen, Appointementen, Apostillen, ende voorts alle 't gene my belast wordt by den Wees-meesters, auctentijcquelijck ende rechtveerdelijck te Schryven, ende te Registreren, op 't Loon ende Salaris daer toe gestatueert, volgens de Lijste van den Oud-Raedt deser Stede daer van gemaeckt ende gearresteert: Niemandt Copye ofte Uytschrift te geven, noch oock Registeren, Rekeningen, Boecken, Inventarissen, ofte Staten van Wees-Kinderen Goeden, te laten, ofte te gedoogen te lesen, uytgeven, sien, ofte openbaren, dan by expres goedt duncken ende Ordonnantie van de Wees-meesters: Alle saken, de Wees-kamer aengaende, secreet te houden. Ende oft ick vername, ofte tot mijnder kennisse quame eenige sake, die de Persoonen, onder de voorsz Vooghdye staende, tegens ginge, ofte hare Goeden, dat ick dat goed tijdts den Wees-meesters kondigen ende openbaren sal: Ende voorts alles te doen dat een goedt ende getrouwe Clercq van de Wees-kamer schuldigh is ende behoort te doen:* Eedt van de Clercq.

Soo moet my Godt Almachtigh helpen.

XII. Den Secretaris, ende sijnen Clercq, en sullen geen Vooghdye van de Wees-kinderen mogen hebben, noch geen Geldt, Brieven, noch andere Goederen, den Wees-kinderen toebehoorende, onder haer mogen nemen, op privatie ofte suspensie van haer Offitie: Maer sullen in de Wees-kamer hebben, ende bedienen, alleenlijck 't Secretaris ende het Clercqschap, in allen Goeden der Weesen, ende der genen die naer dese Ordonnantie in Vooghdye staen sullen, om sulck Salaris als hem toegeleydt wordt by de Ordonnantie. Secretaris, eñ Clercq, geen Vooghdye aen te nemen.

XIII. Den gesworen Secretaris sal gehouden wesen, te houden Regifter auctentijcq, van allen Wees-kinderen Goeden ende Brieven, ende der gene die naer uytwijsen der Ordonnantie in Vooghdye staen. *Ende sal den gesworen Clercq vlijtigh waernemen, dat het Contre-Staet-Boeck van den Administrateur, sonder eenigh defect, naer behooren werde onderhouden: Alles op de Boete daer toe geordineert, ten eynde de Heeren Wees-meesteren daer van t'allen tyden werden gedient, volgens het Tweede Artijckel in d'Instructie van den Administrateur.* Een Wees-Boek, Staet ende Contra-Staet-Boeck te houden.

XIV. Welck Regifter den gesworen Secretaris ende Clercq sullen voor al secreet houden, sonder dat het selve (dan de Wees-meesters) sal vertoont worden, noch daer uyt eenigh Extract ofte Copye mogen gegeven worden, dan by expres consent ende oorlof der selve Wees-meesters, die overleggen sullen de sake ende 't Recht van den genen die openinge of Extract begeerende zijn, op privatie van haer-luyder Offitie, ende als meyn-eedige gecorrigeert, ende infaem ende inhabil verklaert te worden, om eenigh eerlijck Offitie ofte Staet te mogen bedienen. Alles secreet te houden.

Sal

Memoriael Boeck te houden.

XV. Sal mede gehouden zijn, een Memoriael-Boeck te houden, van alle Ordonnantien, Citatien, ende andere Proceduren, ende van alle Appoinctementen, kleyn ende groot, hoedanigh die vallen mogen, daer by stellende de namen der Wees-meesters, daer by ende over geweest zijnde.

Citatie, &c. te leveren aen den Kamer-bewaerder.

XVI. Alle de Citatien ende Insinuatien, door Ordonnantie der Wees-meesters gestelt in den Memoriael-Boeck, sullen by den Secretaris ge-extraheert worden, ende gelevert in handen van den Bode oft Kamer-bewaerder van de Wees-kamer, omme de selve by hem gedaen ende ge-exploicteert, ofte ter Executie gestelt te worden, naer hare forme ende inhouden.

Citatie, &c. sullen houden den Naem, waerom; Boete, ende Dagh.

XVII. De Citatien ende Insinuatien sullen sommierlijck inhouden de namen der Geciteerde, de sake waer-omme, de Peynen, ende den dagh van de Comparitie: ende de selve te werck geleydt zijnde by den Kamer-bewaerder van de Wees-kamer, die daer achter aen stellen sal sijne Relatie, sullen gelevert worden in handen van den Secretaris, oft in de Wees-kamer, ende sal den Secretaris het Memoriael-Boeck, ende 't gene dien dage aldaer te doen sal zijn, aen den Wees-meesters exhiberen ofte vertoonen, om daer op gedaen te worden naer behooren.

Secretaris sal d'uren van Comparitie waer nemē.

XVIII. Den gesworen Secretaris sal voor al gehouden wesen, de uren van alle Vergaderingen ende Comparitien waer te nemen, ende hem tot den lesten toe aldaer te houden, ende Partyen goede expeditie te doen, dat over hem geen klachten en vallen, op privatie ofte suspentie van sijne Officie.

Dē Clercq eñ Kamer-bewaerder, sullen letten, dat de Graft-makers ende Baer-dragers wekelijcken aen haer over-leveren de Namen der Overledenen: mede de Wees-meesters, of Secretaris, hoorende eenige Weesen te kort geschiede, sullen daer op informerē, om naer behooren daer inne te voorsien.

XIX. Den gesworen Clercq sal d'opsicht hebben met den Kamer-bewaerder, op den Afstervenden: Tot welcken eynde de Graft-makers ofte Baer-dragers der respective Kercken, van Weke tot Weke, des Dijnsdaeghs naer den middagh de klocke twee uren, gehouden sullen zijn, by Geschrifte aen den voorsz Clercq ofte Kamer-bewaerder aen te brengen de Afgestorven van de voorlede Weke: op peyne van suspentie voor d'eerste-mael, ende privatie van haer Offitie voor de tweede-mael. Ende indien den Wees-meesters ofte den Secretaris aengedient wordt by den Burgermeester, ofte yemandt van den Gerechte der voorsz Stede, van eenige Boelen, Sterf-huysen, ofte Goeden, daer in eenige Wees-kinderen gerechtight zijn, ende daer inne de selve te kort geschiedt, ofte niet behoorlijck en worden geregeert, 't zy ofte daer van questie is gemoveert geweest hier voren aen den voorsz Gerechte, ofte anders hemluyden daer van kennisse is gedaen, sal den Secretaris hem daer op informeren, ende met Wees-meesters Communiceren, omme voor hemluyden t'ontbieden den Boelhouder, 't zy Vader ofte Moeder, ofte de Vooghden, oft naeste Vrienden der selve Wees-kinderen, ende Procureren dat daer inne behoorlijck worde voorsien, ten meesten oirbaer ende versekertheyt van de Wees-kinderen.

Stellen van Kamer-bewaerder, ende des selfs Eedt.

XX. Den Kamer-bewaerder wordt oock gehouden den behoorlijcken Eedt te doen, van hem getrouwelijck te quijten in sijn voorsz Ambt, sulcks als hier na volght:

DAt Sweer ick, Dat ick Bode ofte Kamer-bewaerder sal wesen van de Wees-kamer der Stede van Dordrecht, ende Vryheydt van dien: Alle Weten, Citatien, Insinuatien, ende andere, tot mijnen dienste staende, als 't my by den Wees-meesters bevolen sal worden, getrouwelijcken sal doen, de Wees-kamer waer nemen, als de Wees-meesters vergaderen sullen, den selven diensligh ende reverentigh wesen, ende daer van niet gaen, dan met consent der Wees-meesters: Alle Relatien ende Boodtschappen rechtveerdelijcken aenbrengen ende te kennen geven, Denunciëren, ende den Wees-meesters aenbrengen sal de Sterf-huysen, die tot mijnder kennisse komen sullen, mitsgaders oock die my kennelijck sullen wesen: Dat ick sal achtervolgen d'Artijckelen van de Ordonnantie van de Wees-kamer, ende alles doen sal, dat tot mijnen dienste staet in de

in de voorsz Ordonnantie van de Wees-kamer, ende voorts al dat een goed Kamer-bewaerder, ofte Bode van de Wees kamer schuldigh is te doen. [Zoo moet my Godt Almachtig helpen.]

XXI. Soo wanneer yemandt van de Borgers, ofte Ingesetenen der Stede voorsz, ende Vrydomme van dien, aflijvigh wordt, ende Wees-kinderen, ofte andere, die van haer sinnen berooft, of andersints niet machtigh zijn hare Goeden te regeeren, achter laet, sal de overblijvende Vader, ofte Moeder, komen voor de Wees-kamer, binnen vier Weken, naer dat de Vader ofte Moeder aflijvigh geworden is, met twee ofte drie van den Magen van der Dooden zijde, indien sy die krijgen konnen; ende indien niet, sullen alleen komen, ende begeeren Vooghden te hebben voor de voorsz Wees-kinderen: welcke voorsz tijdt van vier Weken overstreken zijnde, ende niet comparerende, sal den selven overgebleven Vader ofte Moeder, by den Kamer-bewaerder deser Kamere, tegens eenen præcijsen dagh werden gedaghvaert, op een Boete van drie Ponden, tot xl. grooten, ende boven de gedane Insinuatie komende te contumaceren, sal in de voorsz Boete van drie Ponden werden gecondemneert, ende paratelijck ge-executeert: Ende voorts soo menige Weke als sy over de vier Weken daer van in gebreke blijven, soo menige drie Ponden sullen sy verbeuren; ende by merckelijcke ongehoorsaemheyt ende versmadenisse, op arbitrale correctie. Ende waer 't dat Vader ende Moeder beyde aflijvigh worden, soo sullen dan de naeste Magen, van elcker zijde een ofte twee, komen voor de Wees-meesters binnen vier Weken, na dat de leste, 't zy Vader ofte Moeder, aflijvigh geworden is, ende begeeren Vooghden te hebben, elcks op de voorsz Boeten, 't en ware Vader ofte Moeder, of yemandt van de Familie van dien, gestorven ware van de heete besmettelijcke Sieckte, in welcken gevalle sy sullen mogen volstaen binnen acht Weken 't selve te doen, op de voorsz Boete. Ende soo verre Wees-meesters d'overgeblevene Vader daer toe nut ende bequaem bevinden, sal de selve andere gepræfereert mogen worden, tot discretie ende goedt-duncken der Wees-meesters, midts stellende Cautie als andere.

Vader ofte Moeder langhst levende, met den Magen der Overledenen, sullen binnen vier weken versoecken Voogden.

XXII. Maer en sullen geene Vrouwen (alwaer 't oock Moeder ofte Groot-Moeder) eenige Vooghdye mogen hebben: toestaende niet te min, dat Moeder ofte Groot-Moeder daer toe bequaem ofte gequalificeert zijnde, d'Administratie sullen mogen hebben (indien 't hem gelieft) van de Goederen harer Kinderen oft Kindts-Kinderen toekomende: 't welck sy niet vermogen sullen te doen, als met speciael goedt vinden, ende Ordonnantie der Heeren Wees-meesters, ende der Kinderen Vooghd, ofte Vrienden die Erfgenamen daer van souden zijn, ofte eenige successie verwachten, ende dit oock met Cautie, ende onder renunciatie van 't *beneficium Senatus-consulti Velleiani*, ende allen anderen beneficien van Rechten, den Vrouwen competerende.

Geen Vrouwen Vooghden sullen zijn, maer Moeder, eñ Groot-moeder, sullen mogen Administratie hebben.

XXIII. Welcke voorsz Administratie van Vader, Moeder, ofte Groot-Moeder, geduren sal tot weder Huwelijcken toe, ende langer niet. Ende gebeurdet, dat eenigh van hem wederomme Huwelijckte, sonder van haer voorsz Administratie Rekeninge, Bewijs, ende Reliqua gedaen te hebben, soo sullen de Wees-kinderen, boven de Goeden van den Administrateur, die naer Rechten daer voor verbonden zijn, ende daer voor Gehypotecqueert ende verbonden worden by desen, haer achterwesen mogen verhalen aen de Goeden der genen die sulcke Persoonen Getrouwt sal hebben, ende oversulcks mogen Concurreren met de voorgaende Crediteurs geen speciael Hypoteecq oft Privilegie hebbende.

Administratie van Vader ofte Moeder, sullẽ duren tot weder Huwelijcken, &c.

XXIV. Soo wie tot Vooghden sullen gekoren worden ('t zy een, twee ofte

Gestelde Vooghden sullen de Vooghdye aen nemẽ.

 meer,

Nisi causam habeant.

meer, 't welck sal staen tot discretie der Wees-meesters) over eenige Wees-kinderen ofte andere Persoonen, na dese Ordonnantie in Vooghdye staende, sullen de selve Vooghdye metten eersten moeten aenvaerden, sonder uyt de selve Vooghdyschap te mogen scheyden, sonder wettelijck verlaten te zijn, op een Boete van drie Ponden, ende by merckelijcke ongehoorsaemheyt, op arbitrale correctie, 't en ware den selven hem wiste naer Rechten te ontschuldigen, welcke onschuldt de genomineerde ofte gestelde Vooghden binnen acht Dagen, naer 't selve tot haer kennisse sal gekomen wesen, gehouden worden te doen, ende daer op verklaringe der Wees-meesters ofte Gerechte te verwachten, die sonder vertreck, de acht Dagen om gekomen zijnde, geschieden sal, ende sal alsulcke verklaringe, als dies aengaende, by den Wees-meesters, ofte Wet-houders gedaen sal worden, by provisie Stadt houden, ende Effect sorteren, ende de gestelde Vooghden de selve Vooghdye moeten aenvaerden, ende bedienen, volgens de selve verklaringe; onvermindert ende sonder præjuditie van hare Appellatie ofte Provocatie: ofte sullen by gebreke van dien, ende overmits d'onwilligheydt der selve Vooghden, die daer uyt scheyden, ende de Vooghdyschap niet langer bedienen willen, andere in de plaetse van hemluyden mogen worden Geordonneert tot hare kosten ende pericule, tot dat anders by ons daer op sal wesen gedisponeert, ende de voorsz verklaringe te niet gedaen, ofte gereformeert sal wesen: In welcken gevalle de Wees-meesters als dan een ander daer toe stellen sullen.

Daer geen Magen en zijn, sal den Inventaris by dē Secretaris, eñ Clercq, worden gemaeckt.

XXV. Indien yemanden soo verstorven ware, dat daer geen Magen en waren te bekomen, soo sullen de Wees-meesters senden haren gesworen Secretaris ofte Clercq, ten Sterf-huyse, die, in presentie van de naeste Geburen, ofte van twee geloof-weerdige Poorters der voorschreve Stede, die by den Wees-meesters daer toe genomineert sullen worden, by Geschrifte sal stellen, alle 't gene hy bevinden sal den Sterf-huyse toebehoorende; ende sal daer een der naeste Bloedt-vrienden specialijck tot een particulieren Opsiender (is 't noodt) over gestelt werden, buyten laste ende kosten der Wees-kinderen, soo wel van Bastaerden, als van andere: Ende na de gelegentheydt van de Goeden, sal een Toesiender oft Vooghd daer over gesteldt worden, soo wel van Bastaerden als van andere, daer geen Magen en sullen wesen, omme 't selve Goedt ter Wees-kamer gebracht, ende geregeert te worden, tot des Wees-kindts, ofte Wees-kinderen meesten oirbaer.

Dē Voogd stervende, ofte onbequaem wordende, sullē Wees-meesters een ander stellen.

XXVI. Tot allen tijde als yemandt der Vooghden sterft, ofte onbequaem wordt, sullen de Wees-meesters *ex officio*, (mits daer over roepende de naeste Magen, indien eenige te krijgen zijn) andere in des selfs plaetse ordonneren.

De Vooghden sullen Cautie stellen, ende Eedt doen, &c.

XXVII. De Vooghd aengenomen ofte geordonneert zijnde, blijft gehouden voor sijn Administratie te stellen, binnen der voorsz Stede, ofte Vryheydt van dien, goede suffisante Borge ofte Cautie, ende die te passeren Rechtelijck voor Wees-meesteren deser Stede, de welcke te Boeck gesteldt, ende Geregistreert sal worden by den gesworen Secretaris: ende sullen alle de Vooghden van Wees-kinderen, ende diergelijcke Persoonen, moeten Sweeren, in handen van de Wees-meesters, ende den Wees-kinderen in hare Vooghdye staende, hare Goeden wel ende getrouwelijcken te regeeren, ende te gebruycken ten meesten oirbaer ende proffijt der selve Wees-kinderen; den Staet van de Goeden van dien niet te openbaren, maer secreet te houden, tot der tijdt toe, hem by Wees-meesters geconsenteert sal worden sulcks te mogen doen: Ende voorts alles te doen dat een goedt ende getrouwe Vooghd van een Wees-kindt behoort, ende schuldigh is te doen.

Die Penningen der Wees kinderē onder haer hebben, gehouden blijven de selve naer ses Maenden, daer om aen gesproken, op te brengen.

XXVIII. Item, alle de gene die van Wees-kinderen Penningen onder haer hebben, sullen gehouden zijn, binnen den tijdt van ses Maenden, naer dat sy des gemaent

sullen

sullen zijn, de selve Penningen weder op te brengen: op peyne van hare gereedtste Goeden by Executie daer vooren verkocht te worden voor goedt gereedt Geldt, by den Bode van de Wees-kamer ofte Kamer-bewaerder der voorsz Stede.

XXIX. Item, als daer by Testamente der Ouders, ofte eenige andere Testateurs, 't zy Vrienden of Magen, die eenige Wees-kinderen hare Goeden in 't geheel ofte deel sullen willen maken, ofte legateren, Vooghden zijn geordonneert, ende daer by expresselijcken by de Ouders werdt gedisponeert ende gecaveert, dat d'Administratie ende regeeringe van hare Wees-kinderen Goeden soude blijven by de selve Vooghden, sonder dat den Staet ofte Inventaris daer van overgelevert ofte gebracht soude worden ter Wees-kamer: Soo sullen in sulcken gevalle de selve geordonneerde Vooghden, alleenlijck gehouden wesen, binnen acht Dagen naer d'Insinuatie daer toe gedaen, 't selve Testament ter Wees-kamer te vertoonen, omme, soo veel dat aengaet, daer uyt Notule ofte Extract in 't Wees-boeck gestelt te worden, omme by den Wees-meesters opsicht genomen te worden, ende de naeste Vrienden der Wees-kinderen aengesproken, ende vermaent te worden, dat goede Rekeninge Jaerlijcks gedaen, ende de Goeden naer den uyttersten wille der Ouders geregeert worden.

De seclusie van de Wees-kamer te doē registreren, mitsgaders de Vooghden, ende Vrienden dan te vermanen.

XXX. Item, als daer by Testamente van de Ouders Vooghden werden gestelt, sonder nochtans expresse seclusie van de Wees-kamere, sulcks dat men genoeghsaem uyt den voorsz Testamente kan afnemen, dat haer d'Administratie ende regeringe der Wees-kinderen Goederen, specialijck werdt bevolen ende toevertrouwt, soo sullen de selve Testamentaire Vooghden die Goeden regeren ende Administreren, sonder gehouden te zijn Cautie te stellen voor hare Administratie; maer sullen efter zijn ende blijven, gedurende hare Administratie, comptabel aen de voorsz Wees-kamere, om haer Rekeningh aen de Heeren Wees-meesters, ten behoevē der voorsz Wees-kinderen te doen. Ende sullen mede de selve Testamentaire Vooghden, Executeurs, ofte Testamenteurs, by Testamente geordonneert, schuldigh ende gehouden wesen, binnen acht Dagen naer het Overlijden, ende het Testament gekomen sal zijn tót haerder kennisse, 't selve Testament te brengen op de Wees-kamer, ofte de Wees-meesters daer van de kennisse te doen hebben, ende binnen een Maent daer na de selve Goeden, by pertinenten Inventaris, brengen op de Wees-kamer, omme aldaer geregistreert, ende voorts daer inne gedaē te werden ter ordonnantie ende goedt-duncken der Wees-meesters: Op een Boete van twaelf Ponden, tot xl. grooten te verbeuren, ende daer en boven gehouden wesen in de schaden ende Intresten by den Kinderen daer door te lijden, tot discretie der Wees-meesters.

Testamentaire Vooghden sullen geen Borgh stellen; dog het Testament ende Inventaris over leveren, ende aen de Wees kamer comptabel zijn.

XXXI. Ende soo verre de Testamentaire Vooghden, Testamenteurs, ofte Executeurs, den last niet en wilden aen nemen, oft hun die onderwinden, overmits sy 't selve niet en hadden geaccepteert, nochte daer inne geconsenteert, soo sal alsulcken nochtans, binnen den voorsz tijdt van acht Dagen, gehouden wesen te komen op de Wees-kamer, en de Wees-meesteren vertoonen het Testament, ende wat daer van is, ende verklaren de reden van sijn weygeringe ofte refuys, omme 't selve gehoort, voorts daer inne voorsien, ende geordonneert te worden naer behooren: Ende indien d'Excusatie van den Testamentaire Vooghd, Executeur, ofte Testamenteur by den Wees-meesteren voor goedt gekent ende aengenomen wordt, sullen andere Vooghdēn by den Wees-meesters tot het werck gecommitteert mogen worden, omme 't selve Testament by hemluyden ge-executeert, ofte anders daer inne gedaen te worden, by advijse der Wees-meesteren, soo bevonden sal worden te behooren, ten meesten oirbaer ende proffijt der Kinderen ende Onmondigen.

Vooghden, refuserende de Vooghdye aen te nemen, sullen redenen van dien geven, welcke suffisant geoordeelt werdende, sullē Wees-meesters andere committeren.

XXXII. Den Boel-houder, Boel-houdster, ende alle Vooghden respectivelijck, sullen

Vooghden alle Jaer eens Rekening doen.

sullen gehouden zijn eens 's Jaers van haer-luyder handelinge, ontfangh ende Administratie der Goeden, waer van sy Administratie ofte Vooghdye hebben, onvermaent, deughdelijcke Rekeninge ende Bewijs, met goede specificatie, by Geschrifte te doen in de Wees-kamer, in presentie der Wees-meesteren, haren gesworen Secretaris, ende der naeste Vrienden ofte Magen, indien eenige te vinden zijn: ende soo sy des in gebreke blijven, sullen daer toe vermaent worden by den Kamer-bewaerder van de Wees-kamer; ende indien sy als dan binnen den tijdt haer-luyden gepræfigeert, niet en komen, sullen verbeuren, t'elcken dage die daer over passeren sal, drie Ponden van xl. grooten, ende daer vooren worden ge-executeert met Verkoopinge van haer gereedtste Goeden, ofte met Inlegginge, oft Gijselinge, ter plaetse daer 't hem by den Wees-meesters geordonneert sal worden, sonder middelertijdt te mogen uyt gaen, ofte eenige Neringe doen, soo lange tot dat alle 't gene voorsz is, volkomen sal wesen, op peyne t'elcken dage van ses Carolus guldens.

Salaris van den Administrateur van de Wees-kamer.

XXXIII. Den Administrateur van de Wees-kamer sal voor sijn Salaris hebben, den veertighsten Penningh van sijnen Ontfangh der inkomste: *Namentlijck, als zijn verschene Intresten, Landt-Pachten, Huyre van Huysen, &c. mits die verantwoordende, als in het 39. Artijckel deser Ordonnantie ge-expresseert is.* Ende van de Hooft-somme der afgeloste Renten, ende verkochte Huysen, Landen, Erven, ofte andere Inmeuble Goederen, den sestighsten Penningh: Wel verstaende, *dat geen aflossinge van Capitalen Verkoopingen van Huysen, Landen, of andere Goederen, en sal mogen geschieden, dan op voor-weten ende speciale Ordonnantie der Heeren Wees-meesters.* Ende dat de Penningen der afgeloste Capitalen, t'sijnen pericule sullen werden beleyd, boven de Cautie ende Borghtochte by de Stadt, tot versekertheydt van de Goederen der Wees-kinderen geinterponeert: Het welcke van de Vooghdyschap, Regeringe, ende Administratie der particuliere Vooghden seer veel is verschillende, soo in 't reguard van de kosten ter sake van hare Administratie, als mede ten aensien van de mindere versekertheydt, alsoo den particulieren Vooghd ongelijck meerder voor sijn Salaris is genietende, ende des Wees-kamers Administrateur alleenlijck den sestighsten Penningh van 't Capitael, ende den veertighsten Penningh van 't inkomen, 't welck lange Jaren ter voorsz Wees-kamere staende, een groot verschil soude wesen.

Te maken goeden Inventaris der Wees-kinderen Goederen, die te doen deelen, regeeren, beneficiëren, ende de Penningen beleggen ten meesten proffijte der Wees-kinderen, &c.

XXXIV. Voorts soo sullen den overgebleven Vader ofte Moeder, met de Vooghden die by de Wees-meesters gezet zijn, ofte sullen worden in groote Boelen, daer meest al onroerende ende sekere vaste Goederen bevonden worden, gehouden wesen, terstont, ofte binnen de ses Weken naer het Overlijden des Afgestorven Vader oft Moeder, te maken goeden pertinenten Inventaris van alle de Goeden, wesende in den selven Boel, roerende ende onroerende, Huysen, Erven, Pachten, Renten, Schepen, Geldt, Actien, In-schulden ende Uyt-schulden, Silverwerck, Riemen, Ringen, Kleynoodien, Kleederen, Linnen, Wollen, ende alderhanden Huysraedt, die sy met haren Man oft Wijf gehadt, ende tot haer doodt toe bezeten hebben, geen altoos uytgesondert; ende daer uyt der kinderen portie ende gedeelte toe leggen, by partage, schiftinge ende deelinge: Ofte als sy anders met den overgeblevenen Vader ofte Moeder, naer-volgende den selven Inventaris, ende daer op reguard nemende, by advijs der Wees-meesters, sullen konnen ofte mogen accorderen, ende daer naer de selve Goeden, by partage den kinderen aengedeelt, ofte anders by accoordt als vooren toegevonden, pertinentelijck stellen by Geschrifte, ende brengen 't selve op de Wees-kamer, omme aldaer geregistreert te worden soo dat behoort: ende zijnder eenige verderffelijcke Goeden, die nutter tot geldt gemaeckt zijn, dan alsoo gebleven, die sal men, by rade der Wees-meesteren, ende kinde-

kinderen Magen ofte naeste Vrienden, te gelde maken, ende met den selven gelde sal men betalen de schulden die den Boel schuldigh is; ende wat daer over blijft, 't zy Landt, Erve, Huysinge, ofte yet anders, dat sullen de Vooghden, by rade der Wees-meesteren, Verkoopen oft Verhuyren, ende de Penningen oft Geldt besteden, ende beleggen ten meesten oirbaer ende proffijt van de selve kinderen, soo sy bevinden sullen te behooren; ende de Brieven, oft ander deughdelijck Bescheyt daer van gemaeckt zijnde, met suffisante Borgen ende Hypoteecque, ter Wees-kamere brengen: op de breucke van drie Ponden, te verbeuren by den genen die in gebreke bevonden sal worden in eenige der voorsz Poincten, of op peyne van ingeleydt ofte Gegiiselt te worden als vooren.

XXXV. Maer Inboelen, als daer Neringe, In-schulden, Uyt-schulden, ende veel roerende ende onsekere Goeden blijven, daer sal men alleen maken Staet, ende voorts Procederen by Uyt-koop, tot discretie van de Vooghden ende Wees-meesters, reguard nemende op de Persoon van den langhst-levenden, ende nature van de Goeden met dieser aenkleeft, ende sullen als dan de Goeden oft Sommen van de Uyt-koopen, soo groot ende kleyn, die den kinderen toegeschickt ende gevallen zijn, by den langhst-levenden ende Vooghden voorsz ter Regiser gebracht worden, binnen den tijde als vooren; 't en ware den Boel-houder ofte Boel-houdster hem tot geen reden in den Uyt-koop wilde schicken, in welcken gevalle sal den selven langhst-levenden gehouden wesen, den Vooghden der kinderen Inventaris te leveren, van alle de Goeden, (indien de Wees-meesters sulcks geraden dunckt) consideratie nemende op de Persoone van den langhst levenden; omme daer naer met der kinderen Goeden sulcks gedaen te worden, als naer redenen ende goedt-duncken der Wees-meesters dienen sal: Op de voorsz Boete ende peyne van elck Pondt van Inlegginge, by den genen die by den Bode van de Wees-kamer daer toe vermaent zijnde, in gebreke bevonden sal worden als vooren.

By Uyt-koop Procederen, ofte andersints naer gelegentheyt der Boelen.

XXXVI. Alle Meubele Goeden, als Huysraedt, Kleederen, Juweelen, Kleynoodyen, ende allen anderen, den kinderen aenbestorven, aengedeelt, oft by Vertichtinge toegevallen, sullen in 't openbaer Opgeveylt, ende Verkocht worden den meest daer vooren biedende, ende dit ter presentie der Vrienden (indien 't hem belieft present te zijn) 't en ware de selve Vrienden ende Vooghden van de kinderen, by adviis der Wees-meesters (om redenen) daer inne anders te doen geraden dochte.

Meubelen, &c. publijquelijck te verkoopen, 't en ware om redenen ter contrarie.

XXXVII. Item, de Vrienden ende Vooghden van de kinderen, met kennisse der Wees-meesters, en sullen geen Wees-kinderen Geldt ofte Penningen op Renten ofte Intrest uytgeven, dan mits daer voor te ontfangen bezegelde Brieven, gepasseert voor Schepenen der voorsz Stede, met twee suffisante Borgen, die te samen, ende elck een voor al, met renunciatien van de Beneficien, den Borgen competerende, beloven, ende vast staen sullen voor de betalinge van dien.

Wees-kinderen Gelt niet uyt te zetten, dan op goede versekertheyt.

XXXVIII. De gene ('t zy Vader ofte Moeder) die hare kinderen bewijsen sal een Somme van Penningen, sal gehouden wesen de selve Penningen terstondt op de Wees-kamer te brengen, omme tot proffijt der selve kinderen beleydt te worden; sonder dat de selve, 't zy Vader ofte Moeder, vermogen sal eenige van de bewesen Penningen onder hem ofte haer te behouden, 't en zy by speciael goedt vinden van de Heeren Wees meesters; in welcken gevalle sy mede gehouden sullen wesen daer vooren te stellen goede suffisante Hypoteecq, of ten minsten sulcke Borgen, die de Wees-meesters voor goedt ende suffisant sullen kennen: Ende dit tot discretie der Wees-meesters, ende der kinderen naeste Vrienden ende Vooghden.

Geen bewese Penningen der Wees kinderē onder te mogen houden, 't en ware met speciael consent der Wees meesters, op goede versekertheyt.

Sal mede den Administrateur van de Wees-kamer gehouden zijn, van alle de Goe-

Op wat maniere der Wees-kinderen Goeden in de Wees-Kamer werden geadministreert, ende gebenificeert.

Goederen, onder sijn Administratie, door last der Heeren Wees-meesters berustende, den Intrest, soodanigh als de selve heeft gerandeert, van twee tot twee Jaer te verantwoorden, ende te maken tot een Capitael; met dese distinctie nochtans, te weten, van Obligatien, ende Rente-Brieven, sprekende op 't gemeene Landt van Hollandt en West-Vrieslandt, van twee Jaer als voren; maer van Landen, Huysen, ende Rente-Brieven, sprekende tot laste der particuliere, *van drie Iaer tot drie Iaer, volgens des selfs Administrateurs Instructie, Artijckel* 8.

Alle lichtinge van Penningē, sullen geschiedē ten overstaen van de Heeren Wees-meesters.

XL. Alle lichtingen van Penningen, onder d'Administratie van onse voorsz Wees-kamer berustende, die eenige meerder-jarige, ofte ten Houwelijcken State gekomen Jonge lieden, souden versoecken te mogen lichten, sullen geschieden in presentie ende ten overstaen van de Heeren Wees-meesters.

Alle Documenten, ter presentie der Heeren Wees-meesters, in de Wees-kamer over te leveren.

XLI. Item, alle Inventarissen, eenige Wees-kinderen, ofte andere Innocente, ende Miserabele Persoonen, de Wees-kamere subject zijnde, concernerende, met alle de Bescheyden ende Documenten daer toe behoorende, sullen ter Wees-kamere werden overgelevert, in presentie ende ten overstaen van de voorsz Heeren Wees-meesteren als vooren.

Alle Inventarissen sullen werden gesterckt met Eede, 't en ware anders, &c.

XLII. Alle Inventarissen (als daer anders by Testamente van de Ouders, als in het 30. Artijckel deser Ordonnantie, niet is gedisponeert) sullen gesterckt worden by Eede; die gestaeft ende ontfangen sal worden by den Wees-meesters, die daer toe by desen worden geauctoriseert, 't en ware de Vrienden ofte Vooghden der nagelatene kinderen, sonder alsoodanigen Inventaris te leveren, met Vader ofte Moeder overgebleven, met kennisse der Wees-meesters accordeerden, oft geraden dochte anders daer inne te doen; die daer van, in dien gevalle, voor den Wees-meesteren expresse verklaringe gehouden sullen zijn te doen, ende te laten teyckenen in 't Register van de Wees-kamer, in 't by wesen van de overgeblevene, al binnen den voorsz tijdt: Maer indien de Vrienden ofte Vooghden Inventaris versochten te hebben, soo sal den selven gelevert moeten worden; ende indien men daer inne bevindt eenige Goeden verswegen te zijn, sal 't selve verswegen Goedt, sonder eenige contradictie, komen ende blijven, tot voordeel ende proffijt der kinderen, 't en ware den overgebleven ofte Vertichter by Eede verklaren wilde, niet willens ende wetens de Goeden verswegen te hebben.

Ende sal 't verswegen Goet komē tē proffijte der Weesē.

Datter geē Goedt gebleven zy, sal by Inventaris moeten blijcken, 't en ware de Vrienden, by consent der Wees-meesters, 't selve accordeerdē.

XLIII. Ende soo verre yemandt hem vermeten oft seggen soude willen, by den aflijvigen geen Goeden achter gelaten, ende den Boel meer ten achteren dan te vooren te wesen, sal alsoodanige nochtans daer mede niet mogen volstaen, noch van bewijsinge vry zijn, voor ende al-eer hy Inventaris (in behoorlijcker forme als vooren) met de In-schulden ende Uyt-schulden overgelevert sal hebben, daer by 't selve alsoo te zijne, klaerlijck blijcken sal mogen; ende dit al binnen den tijdt voorsz, 't en ware dat de Vrienden van den aflijvigen, by consent der Wees-meesters, accordeerden ende te vreden ware, datter geen Inventaris gelevert en worde.

De Vooghden, buyten de Jurisdictie woonende, sullen geciteert worden.

XLIV. Ende indien de Vrienden woonachtigh waren buyten der voorsz Stede, ende Vryheydt van dien, soo sal de Vertichter gehouden wesen 't selve den Wees-meesteren aen te geven, ende versoecken eenen redelijcken bequamen tijdt, omme den selven te beschrijven: Ende soo sy niet en komen, sal men de selve daer toe laten doen een Rechtelijcke Wete, by eenen gesworen Bode der voorsz Stede, ofte van de plaetse daer sy woonachtigh zijn: Ende soo men geen en weet te bekomen, sal de Wete daer toe gedaen worden by Klock-geslagh, ende den tijdt, daer toe gepræfigeert, omme gekomen zijnde, sal voorts Geprocedeert worden, tot behoorlijcke Schif-

Schiftinge en Scheydinge; of sullen de Wees-meesters hier inne Procederen ende doen, soo sy in redene ende discretie sullen bevinden te behooren: Doch indien notoir kennelijck is, dat den Boedel van de overledene Insolvent is, sullen de Heeren Wees-meesters, van Weten ende Klock-geslagh te doen, ende andere kosten ende ordren, hier vooren gerequireert, gedechargeert zijn; soo dat het naer-komen ende naer-laten van de voorsz Artijckelen, sal staen tot discretie der Heeren Wees-meesters: Ende in cas van Insolventie, sullen de Heeren Wees-meesters doen teyckenen in het Wees-Boeck, dat de Wees-kinderen ofte Kindt sonder Goedt is, als in andere Steden gebruyckt wordt.

XLV. Ende sullen de Wees-meesteren, in Boelen, daer voor de Wees-kinderen niet soo veel inkomende en blijvet, waer mede sy in kost ende kleederen souden mogen onderhouden worden, daer inne doen, soo hemluyden best ende oirbaerlijckst duncken sal, ten meesten proffijte der Wees-kinderen. Wees-meesters sullen in sobere Boelen doē, na hun oordeel, het oirbaerlijckste der Weesen.

XLVI. Indien Vader ofte Moeder, ofte eenige van den Boel-houder ofte Boel-houdster begeerden, ofte bereydt waren, binnen den tijdt ende in der manieren voorsz, de nagelatene kinderen te bewijsen, ende de Vrienden ofte Vooghden versocht zijnde voor de Wees-meesteren te compareren, daer toe niet verstaen en wilden, ende sonder eenige redenen onwilligh bevonden worden, soo sal men den selven onwilligen tot drie diversche reysen, t'elcken op eenen seeckeren præfixen Dagh, by den Kamer-bewaerder doen roepen, omme te aenhooren 't gene dies aengaende gedaen sal worden: Ende de derde-mael niet comparerende, sullen de Wees-meesteren alsoodanigen Bewijs mogen ontfangen, ende sal den Bewijser als dan daer mede volstaen, ende van Breucken vry zijn; ende sullen de Defaillanten, geroepen zijnde als vooren, elcke reyse verbeuren ses Stuyvers. In cas van onwilligheyt der Vrienden, hoe te Procederen tot bewijs te doen.

XLVII. Als de kinderen van d'eene zijde sullen zijn bewesen, te weten, als Vader bewijs gedaen sal hebben van 's Moeders Erffenisse, soo sal, na 's Vaders doot, de oudtste ende naeste van des Vaders zijde, den kinderen voor Wees-meesters bewijs doen van 's Vaders Erve: Ende heeft de Moeder bewijs gedaen van 's Vaders Erve, soo sal, naer 's Moeders doot, de oudtste ende naeste van 's Moeders zijde, den kinderen bewijs doen van 's Moeders Erve, ende dit alle binnen den voorsz tijdt: op de verbeurte van ses Carolus guldens, ende evenwel gehouden te blijven bewijs te doen als vooren. Als van d'eene sijde bewijs is gedaen, sal van de ander zijde mede bewijs werdē gedaen.

XLVIII. Ende als het bewijs den Wees-kinderen gedaen sal zijn, 't zy by Vader, Moeder, ofte naeste Vrienden, soo sullen alle de Brieven ofte Schuldt-kennissen, ende andere Goeden, bewesen zijnde, terstondt op de Wees-kamer gebracht worden, omme aldaer bewaert te worden, al waer 't oock dat eenige andere part ende deel daer inne hadden. *Tot welcken eynde op de voorsz Wees-kamer een bequame plaets sal werden gemaeckt, ende gebouden met verscheyden Sloten, om opgesloten te werden, d'Obligatien, Rente-Brieven, ende andere Documenten van consequentie der Wees-kinderen, in de Wees-kamere berustende, sonder dat de selve plaetse sal werden geopent, dan ten overstaen van de Heeren Wees-meesters, die de Sleutels sullen bewaren, ende niet gedogen dat eenige Documenten daer uyt gelicht werden, sonder alvoorens een Recepisse in de plaets geleydt zijnde, of anders als Wees-meesters sullen bevinden te behooren.* Wees kinders Goederē sullen werden gebracht, bewaert, ende opgesloten in de Wees-kamer.

XLIX. Indien eenige van de Wees-kinderen, tot haren Jaren niet gekomen zijnde, staende in 't Wees Boeck, ofte niet, by Testament ofte Institutie, van yemant Erfgenaem gemaeckt waren, al was 't oock dat eenige andere (haer selfs Vooghd zijnde) part ofte deel daer inne hadden, soo sal nochtans den Boel-houder, ofte die hem met den Boel is bemoeyende, gehouden wesen, binnen ses Weken, naer des Testa- Wees-kinders, Erfgenamē gemaeckt zijnde, sal Inventaris werden gelevert, ende de Goederē in de Wees-kamer gebracht.

Testateurs Overlijden, over te leveren in handen der Wees-meesters, in presentie van de naeste Vrienden, ofte Vooghden der voorsz kinderen, behoorlijcken Inventaris van alle de Goederen, by den Testateur achter gelaten, omme dienvolgende d'Erffenisse, naer vermogen van den Testamente, te Schiften, Scheyden, ende Deelen, ende voorts alsulck part oft deel als den kinderen sal competeren oft toegevallen zijn (al waer 't oock met andere gemeen) terstondt op de Wees-kamer brengen als vooren, op peyne van twaelf Carolus guldens.

Alle Legaten, Donatien, &c. te Boeck te brengen.

L. Sullen insgelijcks alle Legaten, Donatien, Giften ende Voordeelen, ofte andersints, hoe die genoemt mogen zijn, den Wees-kinderen by yemanden besproken, gemaeckt ofte gelegateert, by den Erfgenamen oft Testamenteurs, indien daer eenige zijn, op de Wees-kamer te Boecke, in handen der Wees-meesteren, gebracht worden, al binnen den tijdt, ende op de verbeurte van twaelf guldens, als vooren.

Alle gebrekige, met de Boete te executeren, ende niet te min voorts Procederen.

LI. Ende soo wie, 't zy Vader ofte Moeder, Vooghden, ende allen anderen, hem onwilligh maeckte, ende gebreckelijck ware te volkomen, al 't gene hier vooren aen de Bewijsinge ende Vertichtinge te doen, ende aenbrenginge der Goeden, Erffenissen, Donatien, ende Legaten, den kinderen gemaeckt, verklaert staet, sal men Executeren met de Peyne oft Boete daer toe gestelt, ende daer naer met Inlegginge ende Gijselinge als voorsz is; ende sullen des niet te min de Wees-meesteren terstont, na d'Expiratie van de ses Weken, mogen gaen ter woonstede van de ongehoorsamen, ende aldaer by haren Secretaris, in presentie der Vrienden van den Overleden, ofte indien daer geen Vrienden en zijn, van de naeste Geburen, alle de Goeden, in den huyse wesende, doen Inventariseren, ende den selven onwilligen voorts by Eede doen verklaren, of daer eenige andere Goeden zijn, ofte ten tijde van de aflijvigheyt van den Overleden geweest zijn, boven 't gene alsoo binnen den huyse bevonden sal worden.

De Wees-kinderē by d'Ouders t'alimenteren, op den Intrest van den Uyt-koop, 't en ware anders wierde goedt gevonden.

LII. De Wees-kinderen bewesen zijnde met Uyt-koop, sullen Vader ofte Moeder (in 't leven blijvende) schuldigh wesen, hare kinderen t'onderhouden in kost ende kleederen, mits genietende de vruchten van de bewesen Goederen, tot sulcke Jaren toe, als met hemluyden, dies aengaende, by Wees-meesters, ende de Vooghden, ende Vrienden der Wees-kinderen verdragen sal zijn, hoe sober ende kleyn de vruchten oock wesen mogen, sonder te mogen genieten eenige inkomsten ofte proffijten van den Goeden, den kinderen by eenige Dispositie-Testamentair, Gifte, Donatie, ofte andersins aen gekomen, ofte die hem noch aen komen sullen mogen van des Vaders oft Moeders zijde, ofte van yemandt anders, 't en ware de makinge ofte Gifte, den kinderen alsoo gemaeckt, expresselijck sulcks verklaerde, ofte by den Wees-meesteren, om redenen, anders verstaen soude mogen worden; daer inne als dan tot discretie van Wees-meesteren, ende by advijse van den Vrienden ofte Vooghden der kinderen gedaen, ofte met de Ouders veraccordeert sal worden: Ende soo verre de vruchten van 't Bewijs merckelijck meer bedragen, dan de Penningen daerom de kinderen bequamelijck souden mogen onderhouden worden, soo sullen de Vrienden, by advijs der Wees-meesteren, den onderhoudt aengaende, met Vader ofte Moeder accorderen, soo naer redenen behooren sal.

Den tijdt van Alimentatie sal niet sijn ge-expireert, eer die voor Wees-meesters zy bekend gemaeckt.

LIII. Item, den tijdt van 't onderhoudt, in manieren als vooren ge-expireert zijnde, en sal Vader noch Moeder, bewijs gedaen hebbende, daer van niet vry ofte ontlast zijn, voor ende al-eer sy by den Wees-meesteren komen verklaren, ter presentie van de Vrienden, indien sy begeeren daer tegenwoordigh te zijn, dat sy begeeren van 't onderhoudt ontslagen te wesen; daer inne als dan by den Wees-meesteren gedaen sal worden naer behooren.

Indien

LIV. Indien dat bevonden wordt dat de Wees-kinderen niet onderhouden en worden, fulcks als geconditioneert is geweeft, ofte den felven niet oirbaerlijck en ware langer te blijven, daer fy befteedt ofte woonachtigh zijn, 't zy by d'Ouders, naefte Vrienden, ofte andere Perfoonen, daer d'Erfgenamen toeficht op nemen fullen, foo fal men tot allen tijde, by advijs der Wees-meefteren, den Wees-kinderen van daer mogen nemen, mits betalende naer beloop des tijdts, ende elders oirbaerlijck befteden, tot koften der genen die de felve aengenomen, ofte fchuldigh is te onderhouden: Ende indien de felve Perfoon, ofte andere, eenige Goederen onder hem hadde, den felven Wees-kinderen toe komende, fullen gehouden zijn de felve Goederen, binnen een Maent daer na, op te brengen, op de peyne van fes Carolus guldens, te verbeuren by den genen die daer af in gebreken fal wefen, ende evenwel gehouden wefen de felve Goeden over te leveren.

Wees kinders, fullen naer goedt duncken der Wees-meefters mogen elders werden befteedt.

LV. Item, de Goeden, toebehoorende eenige Wees-kinderen, fullen gemeen blijven, tot dat yemandt der Wees-kinderen felfs mondigh fal zijn, 't en ware dat anders by den Ouders gedifponeert ware, ofte oock den Wees-meefters ende Vooghden, overmits fonderlinge redenen, anders dochte goedt te zijn: Ofte dat yemandt der Wees-kinderen eenige merckelijcke fchuldt buyten d'ander maeckte, fober regiment hielde, ofte ter Scholen ofte anderfints merckelijck meer verteerde ende behoefde; alle 't welck de felve gehouden wordt alleen tot fijnen lafte te dragen.

Wees kinderẽ Goedt fal gemeen blijvẽ, 't en ware, &c. Ende die meefte koften maeckt, fal 't meefte dragen.

LVI. Alle aenwaffen oft proffijten, 't zy by geluck van Koopmanfchap, ende anders, hoe 't felve genaemt mach worden, de welcke Vader ofte Moeder aenkomen fullen mogen, naer den voorfz gepræfigeerden tijdt, om Bewijs te doen, fal foo wel wefen ende komen tot proffijt van de kinderen, als van Vader ofte Moeder, fonder dat de kinderen eenige fchade (die den Boel eenighfints na de felve tijdt overkomen foude mogen) hebben oft lijden fullen: maer fal de felve fchade alleen gedragen ende geleden worden by Vader ofte Moeder, die hem onwilligh gemaeckt fal hebben Bewijs te doen.

Alle over-komften, Accoorden, &c. Alle winften fullen komen in 't gemeen, eñ de fchade aen den gebrekigen bewijs te doen.

LVII. Infgelijcks fal oock de belaftinge van Renten, ofte anders, die by Vader oft Moeder, voor date van de Bewijfinge, in eenige manieren gedaen foude mogen worden, alleen komen tot lafte der Ouders Goeden, die alfulcke belaftinge gedaen fal hebben, ende der kinderen Goedt fal altijdt fuyver ende onbefwaert blijven, fonder dat Vader oft Moeder de conditie van de overgebleven kinderen eenighfints befwaren, verkorten, ofte verquaden fal mogen.

Belaftingen van Rentẽ, &c fullen komen tot nadeel des Vaders oft Moeders.

LVIII. Item, en fal van nu voorts aen niemandt, 't zy Man ofte Wijf, Weefen ofte Onmondige kinderen hebbende, hem mogen begeven tot weder-Houwelijcken, voor ende al-eer de felve, in der manieren als vooren, bewefen, ofte met de Vrienden by accoordt overkomen zijnde, de Goeden der Wees-kinderen by alfulcken accoordt toegevoeght, ofte aenbewefen, ter Wees-kamer in 't Regifter aengebracht fal hebben: op peyne (indien Man oft Wijf, door blijckelijcke verfuymeniffe ter contrarie dede) van te verbeuren twee Ponden Vlaems, ende indien binnen fes Weken, naer het her-Houwelijcken, het Bewijs als vooren noch niet en worde gedaen, fal verbeuren noch gelijcke twee Ponden Vlaems; ende in cas van verder verfuym ofte vertreck, fal tegen den gebrekigen met Gijfel-recht worden geprocedeert.

Niet te her-Houwelijcken, 't en fy alvoorens bewijs gedaen.

LIX. De Wees-kinderen fullen ftaen ende blijven onder de Vooghdye ende toeficht van hare Vooghden, tot dat fy Vijf ende Twintigh Jaren oudt fullen zijn, 't en ware dat fy tot Houwelijcken Staet gekomen, ofte by raedt van Burgermeefter, Wees-meefteren, ende vier ofte vijf van des felfs Magen ende naefte Vrienden ofte Vooghden ge-emancipeert, ofte haer felfs Meefter ende Vooghd gemaeckt, ende tot de

Wees-kinderen fullẽ mondigh zijn op de Vijf en Twintigh Jaren, by Houwelijcken oft anders.

Adminiſtratie ende bewindt van hare Goeden nut, ende bequaem gekendt ende verklaert worden.

Wees-kinderen oud zijnde 25. Jaren, by de Kamer werdende geoordeelt niet uyt de Vooghdye t'ontſlaen, noch daer in ſullen blijven.

LX. Indien nochtans den Burgermeeſter, Wees-meeſteren, met de gemeyne Vrienden ende Magen, om deughdelijcke redenen, hem daer toe porrende, niet geraden en dochte alſulcke Perſoonen, tot de voorſchreve Jaren gekomen, ofte oock Gehouwelijckt zijnde, uyt de Vooghdye te ſtellen, ſoo ſal men de ſelve onder Vooghdye laten, ende uyt den Regiſter ofte Wees-boeck niet doen, oock hoe oudt ſy van Jaren zijn.

Alle Perſoonen die, door haer ongeſchickt leven, Stads-kind gemaeckt zijn, mede in Vooghdye ſullen blijven.

LXI. Item, van gelijcken conditien, nature ende recht ſullen weſen alle Perſoonen, 't zy Mans, Vrouwen, ende Geſellen, ofte Dochters, weſende boven haer Vijf ende Twintigh Jaren, die by kenniſſe van die van den Gerechte der voorſz Stede, ende ten verſoecke van de Vrienden, ende anderſints, ter ſake van haer ongeſchickt ende ongeregelt leven, ende onnuttelijck door-ſlaen, ofte door-brengen van hare Goeden, geinterdiceert is d'Adminiſtratie van de ſelve hare Goeden, ende Stadts-kindt gemaeckt zijn.

Die Wees-kinderen Borghden, Leenden, oft anders handelden, ſal niet mogen eyſſchen, oft eenigh Recht hebben.

LXII. Ende ſoo lange Wees-kinderen, ofte andere, onder Vooghdye noch zijnde, met hare Goeden in 't Wees-boeck ſtaen, en ſullen ſy hare Goeden niet mogen Verkoopen, Verzetten, Beſwaren, noch Vervremden, in eeniger manieren, 't en ware den Wees-meeſteren, met de Vrienden ofte Vooghden ſulcks geraden dochte, ende expreſſelijck daer inne conſenteerden. Ende ſoo wie met de voorſz Wees-kinderen, ofte andere Perſoonen, onder Vooghdye ende in 't Wees-boeck noch ſtaende, Contraheerden, Kochten, Verkochten, Leenden, Speelden, ofte Borghden, ofte andere Schulden maeckten met Brieven ofte Obligatien, ofte ſonder dien, buyten conſent der Wees-meeſters ende Vooghden als vooren, hooger dan Twintigh ſtuyvers, de ſelve ſchuldt en ſal geen Stadt grijpen, nochte van weerden gehouden, noch Recht daer over gedaen worden, oock hoe oudt van Jaren ſy zijn, nochte als ſy ontſlegen ſullen weſen uyt de Vooghdye ofte Wees-kamer: ende ſal daer en boven, den genen die Penningen, ofte ander Goedt alſulcke Perſoonen Leenden, Borghden, ofte afwonnen met Spelen, arbitralijcken gecorrigeert worden.

De betalinge aen Weeſen gedaen, ſal niet Valideren.

LXIII. Niemandt ſal mogen betalinge doen aen de Weeſen, oft den genen die onder Vooghdye ſtaen, van Schulden die men hem ſchuldigh mochte weſen: op peyne van noch eens te moeten betalen aen de Vooghd ofte Curateur, niet tegenſtaende hy daer af hadde Schepenen Quitantie: Aen welcke tweede betalinge hy niet te min ſal mogen korten ofte inhouden, ſoo vele als de Weeſen door d'eerſte betalinge gelocupleteert, ofte rijcker geworden zijn.

Goederen der Weeſē, die 16 Jarē Uytlandigh zijn geweeſt, te mogen lichten onder Cautie.

LXIV. Ende ſoo wanneer eenigh Wees-kindt buyten 's Landts geweeſt is, ſeſthien Jaren continueel aen malkanderen, ſonder te weten of 't ſelve Kindt ofte Perſoone noch in levende Lijve is, ſullen de naeſte Vrienden, die hem vermeten Erfgenamen te weſen, by rade ende conſent van den Wees-meeſters, doen vereyſſchen, ter Plaetſe ofte Plecken daer de ſelve Perſoone laetſtmael woonachtigh geweeſt is: ende indien men bevindt de ſelve Overleden te weſen, ofte men niet en kan bevinden waer de ſelve bevaren is, ſoo ſal men de voorſz Vrienden, ende Erfgenamen, mits daer van docerende by Certificatien oft Getuygen, mogen conſenteren des ſelvigen Uytlandigen Perſoons Goeden te mogen Deelen; mits eerſt ſtellende daer vooren ſuffiſante Borge, ende verſekertheyt, daer den Wees-meeſters aen genoegen ſal, elcks voor ſoo veel dat behoort, omme te reſtituëren, indien het Wees-kindt, ofte ſijn wettige Erfgenamen, weder te Lande quamen, 't gene ſy-luyden opgebeurt, ende ontfangen ſullen hebben, met de Intreſten, Renten, Pachten, Huren, ofte Vruchten van dien.

Item,

LXV. Item, soo wie eenige Weesen oft Wees-kinderen betrecke in Houwelijcke, daer de selve schade ofte achterdeel inne gelegen ware, ofte den Vrienden oft Vooghden daer van klachtigh vielen, sal staen tot correctie van Schepenen, na gelegentheyt der saken; ende sal 't selve Kindt, alsoo Gehouwelijckt zijnde, tot goedt duncken der Wees meesters, moeten blijven staen onder de Vooghdye van de Wees-kamer, sonder eenige handelinge van sijn Goederen te mogen hebben.

Wees-kinderen in Houwelijcken treckende datter klachte valt, sal staen tot correctie van Schepenen.

LXVI. Ende aengaende den Wees-kinderen, ende Administratie, ende Regeeringe van hare Goederen, voor date van deser Ordonnantie, sullen de Wees-meesters ontfangen ter Wees-kamere de Goederen van de Wees-kinderen, daer van de Vrienden oft de Vooghden sulcks sullen versoecken: ende sullen den Burgermeester, ende Gerechte der voorsz Stede van Dordrecht, opsicht ende scherp reguard nemen op alle saken die haer-luyder gemoveert worden, 't zy dan Questie van Vooghdye, van Wees-kinderen Goeden, van hare Onderhoudinge, van Commissarissen op de Rekeninge te hebben, ofte andere. Ende naer sy-luyden de gesteltenisse der saken, ende Persoonen bevinden, sullen daer naer de sake senden ter Wees-kamer, ende den Wees-meesters ordonneren ende auctoriseren, wat hemluyden goedt duncken sal in der sake gedaen te worden.

Wees-kinderen Goederen voor dato deser Ordonnantie ter Wees-kamere te ontfangen: ende sullen Schepenen de saken van Weesen voor Wees-meesters renvoyeren.

LXVII. Alle Wees-kinderen Schulden die te Boecke ofte Regifter verleden zijn, ofte sullen worden, mitsgaders alle 't gene voor Erffenis by Vader, ofte Moeder, oft by andere bewesen, ofte tot voordeel der kinderen overgebracht sal worden, sal men mogen Innen met parate Executie, tegens den genen die de Schuldt bekendt, ofte 't voorsz Bewijs gedaen sal hebben, in allen schijn, oft voor Schepenen gepasseert, Verleden, ende Vonnisse ende Condemnatie daer over gegaen ende gestreckt ware.

Wees-kinders Schulden te innen by parate Executie.

LXVIII. Insgelijcks alle Overkomsten, Accoorden, Beloften, Borgh-tochten, mitsgaders alle andere Actien, die in eenige saken der Wees-kinderen, ofte andere, wiens Goederen op de Wees-kamer berustende zijn, voor Wees-meesters gepasseert sullen worden, sullen van gelijcke kracht ende vigeur zijn als vooren.

Alle overkomsten, Accoorden, &c voor Wees-meesters gepasseert, sullen zijn van gelijcke kracht.

LXIX. Item, alle Brieven, Wees-kinderen toebehoorende, ende in den Wees-boecke staende, die in macht ende vigeur waren, als de Wees-kinderen daer aen quamen, die en sullen in geender wijse verjaren, verouden, ofte vergaen, nochte gepræscribeert mogen worden, soo lange als de selve Persoonen, ende hare Goeden, onder Vooghdye ende in 't Wees-boeck staen.

Geen præscriptie en sal loopen tegens Brieven der Weesen.

LXX. Men sal geen Processen instituëren, ofte Questien van Wees-kinderen Goeden voor Recht betrecken mogen, dan by voorgaende advijs, ende consent van den Burgermeester ende Wees-meesteren, op de verbeurte, die anders doet, de kosten ende schaden die daer uyt souden komen, selfs te gelden tot haren lasten, sonder de Wees-kinderen te mogen in rekeninge brengen, hem korten, ofte namaels mogen imputeren.

Geen Processen te instituëren, dan t'sijnen pericule, buyten lasten der weesen.

LXXI. Soo wie eenige Weesen, ofte andere Persoonen, te Boeck in de Wees-kamer staende, wil beklagen van Kost-geldt, ofte andere Schulden, die sal gehouden wesen 't selve eerst te doen voor de Wees-meesters der voorsz Stede, op de peyne van ses stuyvers, ende nulliteyt van de Proceduren.

Weesen niet te roepen dan voor Wees-meesters.

LXXII. Men sal mede in saken den Wees-kinderen aengaende, geen Dingtalen mogen houden, ende de sake Bedingen, anders als met voorgaende ordonnantie, ende goedt vinden der Heeren Wees-meesters: In welcken gevalle mede alle de Questien ende Geschillen voor de voorsz Wees-meesteren tusschen Partyen, in saken de voorsz Wees-

Geen saken der Weesen te Bedingen; ende sal werden Geprocedeert de plano,

Wees-kinderen, ofte andere Persoonen, in Vooghdye staende, ofte hare Goederen concernerende, sullen beleydt ende getermineert werden *sommariè* ende de *plano*, sonder Geschrift, ofte anders sints.

Feyten te proberen voor Wees-meesters, binnen veerthien Dagen.

LXXIII. Insgelijcks die hem wil vermeten, eenigh Feyt voor Wees-meesteren te proberen, in saken den Wees-kinderen, ende gelijcke Persoonen aengaende, sullen de Getuygen, binnen den tijdt van veerthien Dagen daer naer, ten langhsten moeten beleydt worden, voor den Wees-meesteren, die den selven Eedt sullen staven ende af nemen, daer toe sy geauctoriseert worden by desen. Ende indien den Producent deficieert in sijn preuven, ende sijn vermeten niet genoeghsaem en bewijst, sal verbeuren voor een peyne, de Somme van drie Ponden van xl. grooten.

Boete der gene, die, van Wees-meesters ontboden zijnde, ten gepræfigeerden tijde niet en compareren.

LXXIV. Item, soo wie in eenige saken by den Wees-meesteren ontboden wordt, omme by hemluyden op de Wees-kamer te komen, sal gehouden wesen te compareren ten gepræfigeerden dage ende ure, op de verbeurte van ses stuyvers, voor de eerste reyse; voor de tweede reyse twaelf stuyvers; ende voor de derde reyse achtien stuyvers, ende daer en boven op arbitrale correctie van Schepenen.

Boete, by parate Executie, t'executerẽ ende t'appliceren.

LXXV. Alle de voorsz Boeten sullen met parate Executie Ge-executeert worden, by den Bode ofte Kamer-bewaerder van de Wees-kamer, met assistentie van een Stadts-bode, nemende daer van haer behoorlijck Salaris van den Ge-executeerden: Ende sullen alle de voorsz Boeten geappliceert worden, een derde-part tot proffijte van den Officier, die gehouden wordt den Kamer-bewaerder t'assisteren, (indien 't noodt zy) een derde-part tot behoeve der Stede van Dordrecht; ende een derdendeel tot proffijte van den Wees-meesteren, met den gesworen Secretaris der Wees-kamer, hooft voor hooft.

Affschaffinge van het Pont-gelt, ende Salaris der Heeren Wees-meesters.

LXXVI. Ende belangende de Pondt-gelden, by alle oude Ordonnantien van Wees-kameren de Heeren Wees-meesteren, ende haren Secretaris toegevoeght, sullen efter, tot ontlastinge van de Goederen der Wees-kinderen, in 't reguard van de voornoemde Heeren Wees-meesteren voor d'eene helft, t'eenemael komen te cesseren, als mede ter sake van 't Salaris de voorsz Heeren Wees-meesteren, uyt krachte der voorsz oude Ordonnantie, over 't hooren ende sluyten van de Rekeninge, competerende, mitsgaders 't gene de Stadt, tot vervallinge van de onkosten der Wees-kamere, uyt de selve Rekeninge heeft genoten, sonder dat voortaen de voornoemde Heeren Wees-meesteren yet ter werelt, tot laste der Wees-kinderen, sullen mogen genieten boven haer Tractement, haer by de Stadt toegevoeght: Alleenlijck behoudens den Secretaris sijn gewoonlijck Salaris, hem by dese ende alle oude Ordonnantien van Wees-kameren vergunt; alles breeder ende meerder blijckende by het volgende Artijckel deser Ordonnantie.

Salaris van den Secretaris ende Clercq.

LXXVII. Ende sullen voorts, den gesworen Secretaris ende Clercq, haer hebben te genoegen met soodanigen Tractement, als haer by de Stadt respectivelijck sal werden toegeleydt: Ende dat voorts den voorsz Secretaris hem sal hebben te reguleren, in 't reguard van sijn Depeschen ende Expeditien, volgens den Lijste by mijn E. E. Heeren van den Oud-Rade deser Stede daer van gemaeckt ende gearresteert, sonder yetwes meer te mogen eyssschen als in den selven Lijste uytgedruckt sal staen; hangende den voorsz Lijste ter Wees-kamere, omme by yder tot sijn genoegen en contentemente gesien, ende gelesen te konnen werden; sonder dat den Clercq, tot laste der Wees-kinderen, yetwes sal mogen genieten, anders als den derden Penningh van 't gene den Secretaris hem sal geven, ofte laten Schrijven, Registreren, ende Opmaken, als andersints.

Den Secretaris, Clercq, Administrateur, eñ Kamer-bewaerder, sullen op alle ordinaris ende extraordinaris Zitdagen boven komẽ.

LXXVIII. *Den Secretaris, Clercq, Administrateur, ende Kamer-bewaerder, sullen*

len gehouden wesen op de ordinaris Zit- ende Recht-dagen, ten dienste der Heeren Wees-meesters, boven te komen, op de Boete van een Daelder yder reyse te verbeuren, ten behoeve van den Armen t'appliceren; ende sullen de selve niet vermogen af te gaen, dan naer het scheyden van de Heeren Wees-meesters, ofte met der selver speciael consent ende goedt vinden.

LXXIX. De Procureurs ende Notarissen werdt wel expresselijck geinterdiceert, over eenige Vertichtinge ofte Boel-scheydinge te staen, aengaende Wees-kinderen, dese Wees-kamere subject zijnde, nochte oock eenige Vertichtinge ofte Boel-scheydinge, ofte eenige andere Acte, de selve Wees-kinderen concernerende, inne te stellen, veel min eenige Testateuren in eeniger manieren, met eenige redenen te disponeren, ofte persuaderen, dese Kamere te excluderen, ofte uyt te sluyten, ofte yetwes tot præjudicie van dese Ordonnantie te doen: op peyne van te verbeuren voor d'eerste reyse vijftigh Ponden, tot xl. grooten 't Pondt, t'appliceren voor d'eene helft ten behoeve van den Officier, ende voor d'ander helft tot proffijte van den Huys-armen binnen deser Stede; ende voor de tweede reyse op peyne van suspensie; ende voor de derde reyse privatie van haer Officie, ofte andersints naer gelegentheydt van saken. De Procureurs ende Notarissen sullen over geen Vertichtinge, &c. staen, veel min de lieden persuaderen dese Wees-kamer te secluderen.

LXXX. Ende indien namaels op dese Ordonnantie eenige swarigheydt gemaeckt, ofte duysterheydt inne bevonden mochte worden, Soo reserveren ende behouden wy aen Ons d'Interpretatie, Ampliatie, ende Moderatie van dien. Dat mijn E. Heeren aen hun reserveren d'Interpretatie, Ampliatie, eñ Moderatie deser Ordonnantie.

Boedel-Eedt.

DAt Sweer ick, Dat in den tegenwoordigen Inventaris begrepen ende gespecificeert zijn alle de Goederen, roerende ende onroerende, In- ende Uyt-schulden, geene altoos uytgesondert, by N. mijn Overleden N. metter doot geruymt ende na gelaten, ende sulcks als sy de selfde in 't leste van haren levende Lijve, met my gemeen bezeten heeft; sonder dat ick eenige der selver Goederen verswegen, versteken, ofte achter-gehouden hebbe, ofte ter quader trouwe weerloos geworden ben, in eeniger manieren: Ende belove daer en boven, indien eenige andere Goederen namaels tot mijne kennisse mochten komen, die tot desen Boedel mochten behooren, 't zy in bate ofte schade, dat ick alle die selfde getrouwelijcken sal aenbrengen ende openbaren, omme op den tegenwoordigen Inventaris verhooght te mogen werden:

Soo waerlijck moet my Godt Almachtigh helpen.

Instructie, daer naer den Administrateur, van de Goederen ter Wees-kamer binnen DORDRECHT berustende, hem sal hebben te reguleren: By Wees-meesters geconcipieert, en door den Oud-Raedt gearresteert, op den 8. December, 1640.

I. IN den eersten sal den voorsz Administrateur gehouden zijn, alle alsulcke Administratien ter Wees-kamer vervallende, als hem by d'E. Heeren Wees-meesters Hoedanige Administratien de Administrateur aen nemen sal.

 alleen

alleen fullen werden opgeleydt, foo wel groote als kleyne, aen te nemen, ende hem daer inne ten uyt-eynde toe van de Adminiftratien, getrouwelijck ende neerftelijck te quijten.

Te houden een Staet-boeck, en de Clercq een Contre Staet-boeck daer tegens.

II. Item, fal hy gehouden zijn een pertinent Regifter te maken, ende houden van alle fijne faken, beroerende de voorfz Adminiftratien, daer inne, gelijck als eenen fpiegel, de Middelen der Wees-kinderen particulierlijck ende klaerlijck fullen wefen gefteldt, 't welck hy t'allen tijden, des vermaent zijnde, gehouden fal zijn ter Wees-kamer te exhiberen, om daer tegen ter voorfz Wees-kamer een Contre-Regifter gehouden te werden. *Ende fal den Clercq van de E. Wees-kamer, nevens den Adminiftrateur, van Iaer tot Iaer het Staet-Boeck, ter voorfz Wees-kamer beruftende, gehouden zijn te refumeren, ende de Intreften der Capitalen, onder d' Adminiftratie der voornoemde Wees-kamer in het felve Staet-Boeck ftaende bekendt, van twee Iaer tot twee Iaer by de refpective Capitalen te ftellen, daer mede te begrooten; ende tot allen tijden, des vermaent zijnde, van 't felve vifie te doen hebben; op dat, naer voorgaende Collatie jegens het voorfz Staet-Boeck van den Adminiftrateur te doen, het voornoemde Contre-Staet Boeck ter Wees-kamer beruftende, daer mede conform in alles accorderende magh werden gemaeckt, ende foo vervolgens van tijdt tot tijdt by den voornoemden Clercq mach werden onderhouden.*

Sal gehouden zijn boven te komen.

II. Item, fal hy gehouden zijn ten minften twee ordinaris Zit-dagen ter Weke voor de Wees-kamer te compareren, ende waer te nemen 't gene hem by d'Heeren Wees-meefters belaft fal werden; ende voorts op andere tijden ontboden zijnde, hem willigh ende bereydt te laten vinden: daer vooren hy Jaerlijcks van de Stadt Dordrecht fal genieten.....

Te Daghvaerden alle gebrekige Debiteurs.

IV. Den voorfz Adminiftrateur fal mede gehouden wefen, te Daghvaerden alle die gene die in gebreken blijven te betalen 't gene fy aen eenige Boedels, ofte Wees-kinderen fouden mogen fchuldigh wefen, ten eynde hy Adminiftrateur blijve buyten blafme ende opfprake, ende de Heeren Wees-meefters in haer eere, ende reputatie, wegens haer goede forge, in het beneficeren der Wees-kinderen Goederen, mogen werden gemaintineert.

In't Staet-Boeck te ftellen voor hooft, alle de Goederē Fidecommis fubject.

V. Den voorfz Adminiftrateur fal mede gehouden zijn, in fijn Regifter voor hooft van yder Adminiftratie te ftellen, ende pertinente Notulen te houden van alle de Goederen, *Fidecommis* fubject zijnde, omme de Heeren Wees-meefters tot allen tijden, dies aengaende, te konnen dienen van advijs ende onderrichtinge.

t'Expreffeeren in alle Recepiffe, twee Maenden voor d'opfegginge te moeten waerfchouwen.

VI. Sal mede den voorfz Adminiftrateur gehouden zijn, tot expeditie van de luyden die eenige Penningen, onder d'Adminiftratie defer Ed. Wees-kamere beruftende, fullen willen opfeggen, vermits haer meerder-jarigheydt, ofte ten Houwelijcken State gekomen zijnde, ten tijde van den Ontfangh van de voorfz Penningen, in fijn Recepiffe infereren (ten eynde alles met goede ordre mach gefchieden) dat de felve Perfoonen ende Luyden, in cas van de voorfz afloffinge, gehouden fullen zijn hem Adminiftrateur, twee Maenden te vooren te waerfchouwen, ende haer Penningen op te feggen, ofte doen opfeggen: Ofte in cas de Luyden verfoecken, fonder voorgaende opfegginge, datelijck geaccommodeert te mogen werden, fullen de felve in fulcken gevalle, in *conformité* van het eerfte lidt van defen Artijckele, laten vallen twee Maenden Intreft.

De Intreften te vergrooten met het Capitael.

VII. Den Adminiftrateur fal van alle de Penningen, die hy van fijn Voor-zaet fal komen over te nemen, als mede die hem naer defen by d'Heeren Wees-meefters fullen werden geordonneert t'ontfangen, gehouden zijn, uyt de Intreften der voorfz Penningen, te maken een Capitael van twee Jaer tot twee Jaer; als mede in gevolge van dien, de Intreften van de voorfz nieuwe Capitalen te verantwoorden, als naer behooren.

Van

VIII. Van alle de Penningen, die door ordre der Heeren Wees-meesters den voorsz Administrateur sullen werden geordonneert ontfangen te werden, sal den Intrest ingaen een Maent naer date der voorsz Ordonnantie: mits dat hy als dan van de selve Penningen betalen sal Intrest jegens vier ende een half van 't hondert, 't en ware den voorsz Administrateur de voorsz Heeren Wees-meesters tot haer E. contentemente, op yder Recht-dagh kan doen blijcken van debvoiren by hem in 't vorderen van de selve Penningen gedaen, ende om wat redenen de selve niet ontfangen hebben konnen werden, sal in sulcken gevalle alleen Intrest verantwoorden, sedert den ontfangh van de voorsz Penningen, jegens vier ende een half van 't hondert als vooren. *Ende sal in toekomende den Administrateur niet hooger verantwoorden de Intresten, als tegens vier van 't hondert in 't Iaer, te rekenen sedert den tijdt van de Reductie, by de Stadt gedaen van vijf tot vier van 't hondert, doch voor den tijdt der voornoemde Reductie, blijven belast jegens vier ende een half van 't hondert als voorsz is.* Wanneer den Intrest sal ingaen, en hoe hoogh die te verantwoorden.

IX. Den voorsz Administrateur sal van de Penningen onder sijn Administratie, door ordre der Heeren Wees-meesters komende, eens voor al, sonder meer, voor sijn Salaris genieten den sestighsten Penningh van 't Capitael, ende den veertighsten Penningh van het Inkomen. Wel verstaende, dat van de Capitalen by hem uyt handen van den voorgaenden Administrateur over te nemen, geen sestighsten Penningh sal werden genoten; doch nopende de Intresten, sal des niet tegenstaende gehouden zijn, de selve datelijck, na den ontfangh der voorsz Capitalen, te verantwoorden. *Ende dit alles in conformité van den 33. Artijckel van d'Instructie deser Wees-kamer.* Salaris van den Administrateur.

X. Den voorsz Administrateur sal gehouden wesen suffisantelijck, tot contentement der E. E. Heeren van den Oudt-Rade deser Stede, te caveren voor de Administratien van de Penningen ende Goederen, hem by de voorsz Heeren Wees-meesters opgeleydt. Cautie van den Administrateur.

XI. De Heeren Wees-meesters sullen den voorsz Administrateur in alles de goede handt bieden, ende met haer-luyder authoriteyt assisteren tegens allen ende eenen yegelijck, die hem in de voorsz Administratien eenigh hinder, ofte belet, injurie ofte calumnie, met woorden, ofte wercken souden willen doen. Wees-meesters sullen den Administrateur assisteren.

XII. *Den Administrateur sal geen betalinge vermogen te doen, als op speciale Ordonnantie der Heeren Wees-meesteren, ofte by faute van dien, den voorsz Administrateur in uytgeef sijner Rekeninge niet werden geleden; Ende sal den voorsz Administrateur principalijck sijne betalinge doen op den tijdt in de voorsz Ordonnantie ge-expresseert, ende dat binnen de Wees-kamer, ter presentie van d'Heeren Wees-meesteren, 't en ware Wees-meesteren, naer voorgaende kennisse van saken, anders ordonneerden: Ende sal tot dien eynde op de Wees-kamer een bequame plaets, ende sluyten voor den Administrateur, om eenigh Geldt in voor-raedt op te sluyten, werden gemaeckt.* Betalinge te doen in de Wees-kamer, op ordonnantie van Wees-meesters.

XIII. Reserverende de E. E. Heeren van den Oudt-Rade d'Interpretatie van dese Instructie aen hare Ed. mitsgaders om de selve te mogen vermeerderen ende verminderen, na de gelegentheydt vereysschen ende goedt gevonden sal worden, ten meesten dienste ende oirbaer van de Wees-kinderen, Innocenten, Miserabelen, ende anderen Persoonen, de Wees-kamer alhier subject zijnde. d'Interpretatie, &c. by den Oud-Raed gereserveert.

Lijste

Lijfte van 't Salaris, den Secretaris van de Wees-kamer defer Stadt DORDRECHT toegevoeght, by mijn E. E. Heeren van den Oudt-Raedt der voorfchreve Stede.

DEn Secretaris fal voor fijn Salaris genieten van Goederen, komende onder d'Adminiftratie van defe E. Wees-kamere, van yder Pont Vlaems eenen ftuyver, tot hondert der voorfz Ponden toe; ende van hondert Pondt ende daer boven, tot twee hondert Pondt toe, eenen halven ftuyver van 't Pondt: ende van alle meerdere Sommen, monterende boven de voorfz twee hondert Pondt Vlaems, twee deuyts van 't Pondt, ende dat maer voor eens alleenlijck, ten tijde eenige Goederen van Wees-kinderen, ofte andere Innocente ende Miferabele Perfoonen ter voorfz Wees-kamer komen, ende niet van Jare tot Jare, (gelijck by eenige Calumniateurs der voorfz Wees-kamere wert voor gegeven) hoe lange Jaren oock de felve Goederen ter Wees-kamer fouden mogen blijven, eñ werden geadminiftreert.

Den Secretaris fal mede voor fijn Salaris genieten, uyt de Rekeningen die ter voorfz Wees-kamere gedaen fullen werden, bedragende in Ontfangh hondert guldens, ende daer beneden, tot vijftigh guldens toe, 5 ftuyvers.

Van Rekeningen bedragende in Ontfangh over de hondert guldens, tot twee hondert guldens toe, 10 ftuyvers.

Van Rekeningen bedragende twee hondert guldens, ende daer boven, tot drie hondert guldens toe, 15 ftuyvers.

Van Rekeningen bedragende drie hondert guldens, ende daer boven, tot fes hondert guldens toe, de fomme van eenen gulden.

Van een Rekeningh bedragende over de fes hondert guldens, hoe veel meer dat den voorfz Ontfangh oock boven de voorfz fes hondert guldens foude mogen komen te monteren, fal den Secretaris niet meer genieten dan de Somme van eenen gulden 5 ftuyvers.

Ende voor 't Apoftilleren van eenigh dubbelt der voorfz Rekeningen, 10 ftuyvers.

Voor het Regiftreren van eenige Seclufien uyt Teftamenten, 8 ftuyvers.

Voor het opmaken van eenige Vertichtingen, met het Zegel, t'famen 12 ftuyv. 6 penn.

Voor het Regiftreren van eenige Verbinteniffen, Wees-kinderen concernerende, 12 ftuy.

Voor het Regiftreren van eenige Quitantien, nopende de Lichtinge van eenige Goederen, onder d'Adminiftratie van de Wees-kamer beruftende, ende die eenige Meerder-Jarigen ofte Getrouwden verfoecken te mogen lichten, 8 ftuyvers.

Voor het Inftellen van eenige Conditien ende Voorwaerden, wegens de Verkoopinge van Huyfen, Landen, als anderfints, ten overftaen van de Heeren Wees-meefters Verkocht werdende, de fomme van eenen gulden.

Voor het Prefentie-geldt op de felve Verkoopinge, eene gulden.

Voor het opmaken van eenige fimpele Verfoecken, met den Appoinctemente der Wees-meefters daer op gevolght, 10 ftuyvers.

Voor Acten van Borgh-tocht, 6 ftuyvers.

Voor Actens van Auctorifatie op den Adminiftrateur van de Wees-kamer, 6 ftuyvers.

Voor 't Apoftilleren van eenige Requeften, 4 ftuyvers.

Voor Ordonnantien op den Adminiftrateur van de Wees-kamer te depefcheren, 4 ftuyv.

Voor Actens van approbatien van Koop der Huyfen ende Landen, op 't goedt vinden ende approbatie der Wees-meefters Verkocht werdende, 6 ftuyvers.

Van Procuratie met het Zegel, 18 ftuyvers 6 penningen.

Van Proteften met het Zegel, 18 ftuyvers 6 penningen.

Voor 't Schrijven van eenige Miffiven, 12 ftuyvers.

Ende voorts van alle Depefchen en Expeditien, meerder moeyten ende arbeydt vereyffchende, hier niet ftaende gefpecificeert, als voor het Inftellen ende maken van eenige Staten

ende

ende Boedel-Scheydingen, mitſgaders voor het Regiſtreren van dien, als anderſints, ſal den Secretaris Geſalarieert werden naer gelegentheyt van ſaken, tot diſcretie der Heeren Wees-meeſters.

Den Kamer-bewaerder deſer E. Wees-kamere ſal voor Salaris van yder Weet, die hy, door laſt der voornoemde Heeren Wees-meeſters, doen ſal, genieten 4 ſtuyvers.

Actum in den Oud-Raedt, den 24. November 1639.

En was Geteykend,
M. BERCK.

Kort verhael van de Inhouden van elck Artijckel deſer Ordonnantie.

1. STellen van Wees-meeſters.
2. Eedt der Wees-meeſters.
3. Wees-meeſters ſonder eenige andere Bedieninge; ten tijde van hare Verkieſinge, moeten weſen.
4. Wees-meeſters geen Vooghdye ſullen mogen aen nemen, daer van ſy hem wettelijck ſullen mogen excuſeren.
5. Wees-meeſters, ofte haren Secretaris, niet te injuriëren.
6. Wees-meeſters ſullen geaſſiſteert werden door de Heeren Schout, Burgermeeſter, &c.
7. Regiſters op te ſluyten, bewaren, ende ſecreet te houden.
8. Zit-dagen.
9. Stellen van den Secretaris.
10. Eedt der Secretaris.
11. Eedt van den Clercq.
12. Secretaris, ende ſijnen Clercq, geen Vooghdyen ſullen aen nemen, nochte Brieven ofte Geldt onder hem nemen.
13. Regiſter Auctentijcq van alle Wees-kinders Goederen, ende het Staet- ende Contre-Staet-boeck te houden.
14. 't Voorſz Regiſter ſecreet te houden, geen Copye, noch Extract daer van te geven, ofte 't ſelve niemant te thoonen, dan by conſent der Wees-meeſters.
15. Memoriael-Boeck te houden.
16. Citatie, ende Inſinuatie, te leveren in handen van den Kamer-bewaerder.
17. Citatien, Inſinuatien, ſullen houden den Name der Geciteerde, de ſake waerom, Peyne, ende Dagh der Comparitie.
18. Secretaris blijft gehouden d'Ure der Comparitie waer te nemen.
19. Clercq ende Kamer-bewaerder ſullen opſicht hebben op de Af-ſtervende, ende daer van advertentie doen: Oft mede de Wees-meeſters, ofte den Secretaris aengedient worde, dat eenige Wees-kinderen te kort geſchiede, dat de Secretaris hem daer op ſal informeren, om daer inne verſien te worden.
20. Stellen van den Kamer-bewaerder, ende ſijnen Eedt.
21. Dat de langhſt-levende Vader ofte Moeder, binnen vier Weken, naer des eerſten aflijvigheyt, met de Magen der dooder Handt, ſal aen de Wees-meeſters verſoecken Vooghden, &c. op een Boete van drie Ponden, van xl. grooten.
22. Vróuwen Vooghd ſullen mogen zijn; maer wel Moeder oft Groot-moeder de Adminiſtratie ſullen mogen hebben.
23. d'Adminiſtratie van Vader ofte Moeder, ſal duren tot weder-Houwelijcken, &c.
24. Geſtelde Vooghden, zijn gehouden de Vooghdye aen te nemen: op een Boete van drie Ponden, van xl. grooten, *Niſi cauſam habeant.*
25. Inventaris ſal by den Secretaris ofte Clercq gemaeckt worden, daer geen Magen zijn.

26. Als den Voogd sterft, ofte onbequaem wort, sullen de Wees-meesters een ander stellē.

27. Vooghden sullen Cautie stellen, ende Eedt doen, &c.

28. Die Penningen der Wees-kinderen onder hem hebben, sullen gehouden zijn, de selve naer ses Maenden, als sy daer van vermaent sullen werden, op te brengen.

29. Testamentaire Vooghden gecommitteert tot d' Administratie der Wees-kinders Goederen, sonder gehouden te zijn, Staet ofte Inventaris te brengen ter Wees-kamer, sullen gehouden zijn binnen acht dagen naer d'Insinuatie, daer toe gedaen, het Testament te vertoonen, &c.

30. Testamentaire Vooghden zijn ongehouden Cautie te stellen; maer sullen gehouden zijn binnen acht Dagen naer 't Overlijden, ende het Testament gekomen sal zijn tot haer-lieder kennisse, 't selve op de Wees-kamer te brengen, ende een Maent daer naer de Goederen by pertinenten Inventaris: op een Boete van twaelf Ponden, van xl. grooten.

31. Testamentaire Vooghden, die den last niet en begeeren aen te nemen binnen acht dagen voorsz, sullen gehouden zijn met het Testament op de Wees-kamer te komen, ende te seggen haer-lieder redenen van weygeringe.

32. Vooghden zijn gehouden alle Jaer eens Rekeninge te doen, op peyne, &c.

33. Salaris van den Administrateur der Wees-kamere.

34. De langhst-levenden, Vader ofte Moeder, met de Vooghden, binnen ses Weken naer des eersten aflijvigheyt, sullen maken pertinenten Inventaris, ende daer uyt de ander portie toeleggen, by partage, ofte by accoordt, ende daer naer de Goederen, de kinderen toe-gevonden als boven, pertinentelijck stellen by Geschrift, ende op de Wees-kamer brengen, om aldaer geregistreert te worden, &c.

35. In Boelen daer Neringe, In-schulden, Uyt-schulden, ende veel Roerende ende onsekere Goeden blijven, sal men Staet maken, ende Procederen tot Uyt-koop, &c.

36. Meubelen, den Wees-kinderen aenbedeelt, sullē in 't openbaer Verkocht worden, 't en ware de Vrienden, met advijs der Wees-meesters, anders daer in te doen, geraden dochte.

37. Wees-kinders Geldt niet te mogen uyt-zetten, dan op Bezegelde Brieven, met twee suffisante Borgen.

38. Vader oft Moeder sullen gehouden zijn, de Penningen, hare Kinderen bewesen, terstont te brengen op de Wees-kamer; ofte dat sy die selfs sullen mogen onderhouden, mits stellende Hypoteecq ofte Cautie, tot contentement der Wees-meesters.

39. Hoe Wees-kinderen Goederen ter Wees-kamere werden geadministreert ende gebeneficeert.

40. Ligtingen van Penningen, sullen geschieden ten overstaen der Heeren Wees-meesters.

41. Inventarissen, met de Bescheyden daer toe behoorende, sullen op de Wees-kamer overgelevert werden, in presentie der Wees-meesters, als vooren.

42. Inventarissen, die ontfangen sullen worden by de Wees-meesters, te verstercken by Eede, 't en ware de Vrienden, met kennisse der Wees-meesters, sonder Inventaris te leveren, anders geraden dochte daer inne te doen; waer van sy-luyden gehouden sullen zijn Verklaringe te geven, om 't selve in 't Register geteyckent te worden: Ende soo de Vrienden Inventaris begeeren, sal die moeten gelevert worden; ende soo daer eenigh Goedt in verswegen is, sal 't selve komen tot proffijte der Wees-kinderen, 't en ware d'overgebleven hem wilde purgeren by Eeden, 't selve niet willens verswegen te hebben.

43. Die seggen wil, by den aflijvigen geen Goederen naergelaten te zijn, en volstaet daer mede niet, voor ende al-eer hy Inventaris daer toe gelevert sal hebben,

44. De Vooghden, buyten de Stadt woonende, sal men op sekere bequame tijd beschrijven, ende soo men geen en Weet, sal de Wete by Klock-geslagh gedaen worden, &c.

45. Wees-meesters, in Boelen daer niet Inkomens genoegh blijft tot onderhoudt der Wees-kinderen, sullen doen soo hemluyden best duncken sal.

46. Yemant soeckende Bewijs te doen, ende de Vrienden ofte Vooghden daer toe niet en begeeren te verstaen, sal men de selve driemael, op verscheyden dagen, daer toe doen roepen; ende de derdemael niet komende, sullen de Wees-meesters 't Bewijs ontfangen, ende de Defaillante t'elcken verbeuren ses stuyvers.

47. Als

47. Als van 's Vaders ofte Moeders zijde Bewijs gedaen is, soo sal, naer 't Overlijden van den langhst-levende, Bewijs gedaen worden, by de oudtste ende naeste der langhst-levenden, van des langhst-levendens Goederen.

48. Brieven ofte Schuldt-kennisse te moeten brengen op de Wees-kamer, om aldaer bewaert te worden.

49. Wees-kinderen, staende in 't Wees-boeck ofte niet, Erfgenamen gestelt zijnde, al waer 't met andere Bejaerde Persoonen, sal daer Inventaris gelevert moeten worden binnen ses Weken, ende de Goederen, den Wees-kinderen by partage toegevallen, sullen op de Wees-kamer gebracht worden.

50. Legaten, Donatien, &c. Wees-kinderen gemaeckt, binnen ses Weken te Boeck gebracht sullen worden.

51. Dat men de gebrekelinge van Bewijs te doen, Vertichtinge, Aenbrenginge van Goederen, Erffenisse, Donatien, en Legaten, sal Exëcuteren met de Boeten daer toe staende, ende naer met Inlegginge: eñ sullen Wees-meesters niet te min na de ses Weken, ter woonsteden van de ongehoorsame, door haren Secretaris alle de Goederen by Inventaris doen stellen.

52. Vader ofte Moeder, die haer Kinderen met Uyt-koop bewesen sullen hebben, sullen de selve onderhouden, om de Vruchten der bewesen Goederen, (hoe kleyn die oock zijn) sonder yet te mogen genieten van de Goederen, de Kinderen namaels aenbestorven, 't en ware by Wees-meesters, met advijs der Vriendẽ, anders om redenen daer inne gedaen worde.

53. Den tijdt van 't Onderhoudt om gekomen zijnde, sullen Vader of Moeder daer van niet vry zijn, al-eer sy 't selve komen Verklaren voor Wees-meesters, die daer in doen sullen naer behooren.

54. Wees-kinderen, die niet onderhouden worden als geconditioneert is, sal men mogen op een ander besteden, tot kosten van die schuldigh is de selve te onderhouden, die oock hare Goederen alsdan sal overleveren.

55. Wees-kinders Goederen sullen gemeen blijven, tot dat yemandt van hemluyden selfs Mondigh is, 't en ware men anders om redenen goedt vonde daer inne te doen, ende die meeste kosten maeckt, sal 't selve alleen dragen.

56. Proffijten, Vader ofte Moeder aenkomende, naer den gepræfigeerden tijdt van Bewijs, sullen soo wel wesen tot proffijt der Wees-kinderen, als van Vader ofte Moeder; ende de schade voor Vader oft Moeder alleen.

57. Dat belastingen van Renten, ofte anders, voor date vsn 't Bewijs gedaen, alleen sullen komen tot laste van Vader ofte Moeder.

58. Niemandt, 't zy Man ofte Wijf, hem ten tweeden Houwelijck sal mogen begeven, voor eerst ende alvooren Bewijs gedaen te hebben: op peyne van 't achtste part van haer Goedt te verbeuren, tot proffijte van hare Wees-kinderen.

59. Wees-kinderen sullen blijven in Vooghdye, tot dat sy vijf ende twintigh Jaren oudt zijn; 't en ware sy eer Houwelijckten, ofte geëmancipeert waren.

60. Wees-kinderen, gekomen zijnde tot hare vijf ende twintigh Jaren, die de Burgermeester, Wees-meesters, ende Vrienden niet geraden vinden, om redenen, uyt de Vooghdye te ontslaen, sullen in Vooghdye blijven.

61. Persoonen, die, door haer ongeschickt leven, Stadts-kindt gemaeckt zijn, mede in Vooghdye sullen blijven.

62. Wees-kinderen in Vooghdye zijnde, hare Goederen niet te sullen mogen Beswaren noch Verkoopen, dan by consent: ende dat de schuld met Wees-kinderen gemaeckt, hooger als twintigh stuyvers, geen Stadt sal grijpen, noch Recht daer over gedaen worden, oock als de Wees-kinderen ontslegen sullen wesen uyt de Vooghdye: dat oock daer en boven die met de Wees-kinderen schult gemaeckt sal hebben, arbitralijck gecorrigeert sal worden.

63. Niemandt aen Wees-kinderen, in Vooghdye staende, sal mogen betalinge doen, van dat men hem schuldigh is: op peyne van andermael te betalen aen de Vooghd: Aen welcke tweede betalinge gekort sal mogen worden, soo veel de Weesen door d'eerste betalinge rijcker geworden zijn.

 64. d'Erf-

64. d'Erfgenamen van een Wees-kindt dat festhien Jaren aen malkanderen buyten 's Landts geweeft is, fullen de Goederen van dien mogen deelen; mits eerft docerende van fijn Overlijden, ofte dat men niet en weet waer het felve bevaren is, ende ftellende Cautie voor 't Capitael, ende Vruchten van dien.

65. Die Wees-kinderen in Houwelijck betreckt, daer klachten van komen, dat felve fal ftaen tot correctie van Schepenen: Ende fal fulcke Kindt tot goedt duncken der Wees-meefters in Vooghdye blijven.

66. Wees-kinders Goederen voor dato defer Ordonnantie ter Wees-kamere te ontfangen: Ende fullen Schepenen de faken der Weefen voor Wees-meefters renvoyeren.

67. Wees-kinders fchulden, ende 't gene by Vader ofte Moeder voor Erffenis bewefen fal zijn, te mogen Executeren met parate Executie.

68. Overkomften, Accoorden, &c. voor Wees-meefters gepafseert, fullen zijn van gelijcke kracht ende vigeur.

69. Brieven, Wees-kinderen toebehoorende, ende in macht ende vigeur zijnde, als die den Kinderen aen komen, niet en fullen mogen Verjaren, ofte geprefcribeert worden.

70. Geen Proceffen voor Wees-kinderen te inftituëren, dan by confent: op peyne van fchade ende kofte felfs te gelden.

71. Die Wees-kinderen van fchult beklagen wil, fal 't felve eerft doen voor Wees-meefters: op peyne van fes ftuyvers, ende nulliteyt van de Procedure.

72. In faken der Wees-kinderen geen Dingtalen te mogen houden, of de fake Bedingen, als met goedt vinden der Wees-meefters, ende voorgaende Ordonnantie; waer voor oock alle Queftien ende Gefchillen tufschen Partyen, in faken der Wees-kinderen, ofte in Vooghdy-ftaende Perfoonen, oft hare Goederen concernerende, beleydt ende getermineert worden *fommariè*, ende de *plano*, fonder Gefchrift, oft anders.

73. Die eenigh Feyt vermeet te proberen, fal 't felve binnen veerthien Dagen ten langften moeten doen; ende by faute van fuffifante preuve, fal verbeuren drie Ponden van xl. grooten.

74. Die ontboden wordt by Wees-meefters, ende niet en compareert, fal verbeuren 6 ftuyvers voor d'eerfte reyfe; voor de tweede reyfe 12 ftuyvers; ende voor de derde reyfe 18 ftuyvers, ende op arbitrale correctie.

75. Alle Boeten fullen Ge-executeert worden met parate Executie, een derde-part tot proffijte van den Officier; een derde-part tot proffijte defer Stede; ende een derde part tot proffijte der Wees meefters ende Secretaris, hooft voor hooft.

76. Affchaffinge der Pondt gelden, ende Rekeningen in het reguard van de Heeren Wees-meefters voor d'eene helft.

77. Salaris van den Secretaris ende Clercq.

78. Den Secretaris, Clercq, Adminiftrateur, en de Kamer-bewaerder, fullen boven komen.

79. Procureurs ende Notariffen fullen over geen Vertichtinge, Boel-fcheydinge, ofte eenige andere Acte, de Wees-kamer concernerende, mogen ftaen.

80. 't Laetfte Artijckel difponeert, dat mijn Heeren referveren aen hem d'Interpretatie, Ampliatie, ende Moderatie, ofte Reftrinctie van defe Ordonnantie.

Inhoudt van des Adminiftrateurs Inftructie.

1. Hoedanige Adminiftratien den Adminiftrateur aen nemen fal.
2. Hy te houden een Staet-Boeck, en de Clercq een Contre Staet-Boeck daer tegens.
3. Sal gehouden zijn boven te komen.
4. Te Daghvaerden alle gebrekige Debiteurs.
5. In 't Staet-Boeck te ftellen voor hooft, alle de Goederen, Fidecommis fubject.
6. t'Exprefferen in alle Recepiffen, twee Maenden vooor d'opfegginge te moeten waerfchouwen.
7. d'Intreften te vergrooten met het Capitael.
8. Wanneer den Intreft fal ingaen, en hoe hoogh die te verantwoorden.
9. Salaris van den Adminiftrateur.
10. Cautie van den Adminiftrateur.
11. Wees-meefters fullen den Adminiftrateur affifteren.
12. Betalinge te doen in de Wees-kamer, op ordonnantie van Wees-meefters.
13. d'Interpretatie, &c. by den Oudt-raedt gereferveert.

Dag-

Dag-Lijste, Gedenk-Boek, of Memoriaal, der gewoonlike Bezigheden, van d'Ed. Groot-Achtbre Heeren, de Heeren, Schout, Burgermeesteren, Schepenen, en goede Luyden van den Achten der Stad DORDRECHT, enz. voor den Jare 1676. en volgende Jaren. Door MATTHYS BALEN, Jansz.

LOUW-MAAND, Januarius,

Heeft XXXI Dagen.

JAARS-DAG.

1 a *H. JESU Besnidinge. Martina*, Maagd en Martelares: En *Jaars-dag*, die men alhier totten Jare 1577. volgens *Stijl* des *Hofs* van *Holland*, opten *Goeden-Vrydag vierde*; maar nu *houd* opten *Eersten January*, op welken Dag begind het *Presidium* voor drie Maanden van den Heere *Burgermeester* der *Gemeente*, de Vierde in Orde.

Præsidium des Burgermeesters de vierde in Orde.

2 b S. *Alard*, Abt. Twee *Macarii* Munnikken.

Den *Eersten Dingsdag*, *Woensdag*, of *Donredag* na *Jaars-dag* is den *Eersten Recht-dag* na *Kors-misse*.

Eersten *Recht-dag* na *Kors-misse*.

3 c S. *Antherus* Paus, Martelaar. *Genoveva*, en *Bertilia*, Maagden.

4 d S. *Titus*, Bisscop te Creten. *Gregorius*, Bisschop. *Pharaildes*, Maagd.

5 E S. *Telesphorus*, Paus, Martelaar. *Symeon Stilites*, Eremijt. En *Eduardus*, Koning van *Engeland*.

Volgens *Resolutie* van den xvde *Januarij* 1626, is sederd de *Resumptie* der *Heeren Officien* geweest op *Drie-Koningen-Avond*, in plaets van *S. Thomas-Avond*, ter tijd toe, dat opten xxiijsten *December* 1641. in den *Oud-raad* of *Vroedschap*, nader is Besloten; dat als *Drie-Koningen Avond* komt op een Zondag, dan die *Ordinaris Verkiezinge* zal zijn 's anderen daags, op *Drie-Koningen-Dag*. Toch opte vde Januarij, 1650. is in den *Oud-Raad* eendragtelik vast gesteld: Dat de *Bedieningen* van de *Heeren Wees-meesteren* ter *Wees-kamer*, niet meer ten zelven Dage, nemaar in *Septembri Michaëlis*, mette Bedieninge der *Ed. Heeren van den Gerechte* zal Beginnen en Eyndigen.

Resolutien, nopende de Resumptie der *Heeren Officien*.

Wijders, is opten xiijde *November* 1672. by den *Oud-Raad* Goed gevonden en Verstaan, dat na *Drie-Koningen-Avond* 1673. voort aan de *Vaderschappen* van *Stads-Arm-* of *Gods-Huyzen*, zullen werden Bediend en Waar-genomen, *d'een helfte* door de

Magistraten, en de *weder-helfte* by de *Aanzienlikste* uytte *Borgery*. Edoch voor zoo veel bevonden zoude mogen werden, dat in eenige *Gods-* of *Arm-Huyzen*, zoo veel *Vaders* van hare *Magistraturen* niet en waren *Ontlast*, dat uytte voorsz *Borgerye*, de *Helfte*, tot *Suppletie* van het *Ordinaris Getal* en konde werden Aangesteld, dat in dien gevalle, zulks by *Versterf* van de voorsz *Vaders*, *Geconstitueerd* uytte *Regeringe*, *successive* geschieden zal, ter tijd en wijle toe, de *Bedieningen* van de voorsz *Vaderschappen*, in voegen als boven, *Gecomposeerd* zullen wezen.

Drie Koningen.

6 f *Drie Koningen*, of *Dertien dag*. *Geertruyd* van *Oosten*, Maagd, Beggijne te *Delft*.

Burgermeesters en Kerk-meesters Vergadering.

Den *Eersten Maandag* in *Januario* Vergaderen de *Ed.* Heeren *Burgermeesteren* en *Kerk-meesters*, in haarluyder *Kamer*, ter *Grooter Kerk*, ten eynde om yder te hooren, die des zoude mogen aangaan.

7 g *S. Cletus*, Paus, Martelaar. *Isidorus*, Bisschop. *Lucianus*, Martelaar. *Tyllo*, Eremijt.

8 a *S. Gudula*, Maagd. *Severinus*, Abt. *Balduinus*, Diaken, Martelaar. *Erhardus*, Bisscop.

9 b S. *Julianus*, Munnik, Martelaar: en *Basilissa*, zijn Gehoude, Maagd.

10 c S. *Paulus*, eerste Heremijt. *Walericus*, Heremijt.

Rekening van de Mijle.

De *Rekening* van de *Myle*, werd gedaan den *Eersten Vrydag* na *Drie-Koningen*, binnen *Dordrecht* in *S. Joris Doele*.

11 d S. *Hyginius*, Paus, Martelaar. *Theodosius*, Abt.

Bisschoppen van Luyk en Kuelen verrassen Dordrecht; maar komen meest om.

Na dat 'et Heyr der Bisschoppen van Kuelen en Luyck, heymelik binnen Dordrecht gekomen: Door Graaf Dirk, en Heer Geraat van Putten, met Macht van Wapen-tuurs, meest gesnueveld, en voorts weder ter Stad uytgedreven was. Wierd Grave Dirk, (die toen waande alles boven gekomen te zijn) met een vergifte Pijl Gewond, daar Hy van Storf, Idibus Ianuarii, dat is den 13. der zelver Maand, in 't Iaar Ons Heeren M. X L V I I I.

Publicatie tegens den Verloren Maandag.

Besoingnes over de Rekeningen der Tresoriers.

Omtrent deze Tijd werd *Gepubliceerd*, dat men niet en zal houden *Verloren-*, dat is, *Flora-Maandag*. En beginnen de *Ed. Groot-Achtb.* Heeren *Borgermeesteren*, neffens den *Secretaris* ter *Thesaurie*, Twee uytten *Gerechte*, Twee uytten *Oud-Rade*; en Twee uytte *Gemeente*, te *Besoingneren* over de *Rekeningen* der *Tresoriers*.

12 E S. *Archadius*, en *Nicanor*, Martelaren. *Paulinus*, Patriarch.

Versworen Maandag.

13 f S. *Hilarius*, Bisschop. *Remigius*, Belijder. *Juetta*, Weduwe.
Versworen Maandag, komt na den *Dertienden Dag* van *Korsmis*.

Morgen-spraak der Want-sniders.

14 g S. *Felix*, Priester. *Ponciaan*, Priester, Martelaar.

Nu vergaderen de *Want-sniders* opte *Halle*, (welke na het Jaar 1544. is geworden het *Stad-Huys*) om *Rekeninge* te doen, en *Dekenen* te Kiezen: 't en ware het kwam op een Zondag.

Jaar- of Poorters-Geding.

't *Jaar-* of *Poorters-Geding*, Drie maal 's Jaars te houden: te weten,

weten, *'s Dingsdags*, *Woensdags*, en *Donredages* na *Beloken Paasschen*, na *Beloken Pinxsteren*, en na *Versworen Maandag* van *Kors-dage*. Gegeven van *Willem* den III. *Grave* van *Holland*, enz. opten *Eersten April*, in 't Jaar M.CCC. en Vijftien. Dienende tot Bekrachtinge en volle zekerheyd van Recht op Huyzen, Erven, enz. gelegen binnen *Dordrecht*, of der zelver *Vryheyd*, 't zy by Koope, Huwelik, Besterfte, of Pandinge, yemand aangekomen: werd als noch, op gemelte Dagen, ter *Vier-schare*, by Drie *Schepenen*, den Heere *Schout*, of zijnen *Stad-houder*, en den *Secretaris* Bezeten: Daar de *Kamerbewaarders*, na dat de *Zaal-klok* 's Morgens ten Tien Uren heeft geluyd, op passen.

15 a *H. Naam* JESUS. *Macharius*, en *Maurus*, Abten. *Bonitus*, Bisschop.

16 b *S. Marcellus*, Paus. *Furseus*, Abt.

17 c *Anthonius*, Abt, Belijder.

18 d S. *Peters Stoel* te *Romen*. *Frisca*, Maagd, Martelares.

S. Pieters Stoel te Romen. Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's Morgens ten Zes Uren, en 's Avonds ten Half-vijven.

19 E *S. Marius*, en *Martha*, *Audifax*, en *Abacuc*, Martelaren.

Vermaan der Rekeningen, en Verkiezinge der Tresoriers.

Indien S. *Pauli Bekeeringe* komt op een Zondag, zoo *Vergaderen* ten *zelven Dage*; Toch zoo die komt op een *Werkkendag*, *Vergaderen Zondags* te voren mijn *Ed.* Heeren *Burgermeesteren*, de *Dekens* der *Gilden*, en van de *Gemeene Neringen*, metten *Goeden Luyden* van den *Achten*, in de *Heelhaaks Doele*, (welk wel eer ten *Minre-Broederen*, en omtrent S. *Symon* en *Juden* der *Apostelen Dag* pleeg te geschieden) alwaar men Vermaand van de *Tresoriers-Rekeningen*, en haar aanstaande *Verkiezingen*.

20 f *S. Fabianus*, Paus, en *Sebastiaan*, Ridder, Martelaren.

21 g *S. Agniete*, Maagd, Martelares.

22 a *S. Fructuosus*, Bisschop, *Vincentius*, Diaken, en *Anastasius*, Munnik, Martelaren.

Brand in de Nieu-Kerk.

Ten zelven Dage, in 't Jaar 1567. na den Stijl van 't Hof, en dezer Stede, anders na Gemeen Schrijvens 1568. Verbrande de Nieu-Kerk.

23 b *S. Johannes*, Aalmoesenier, Patriarch van *Alexandrien*; *Klemens*, Bisschop van *Ancira*; en *Emerentia*, Maagd, Martelaren.

24 c *S. Timotheus*, en *Babylas*, Bisschoppen, Martelaren.

25 d *S. Pauli-Bekeering*. *Ananias*, Belijder. *Prajectus*, Bisschop, Martelaar.

26 E *S. Policarpus*, Martelaar. *Paula*, Weduwe, Abdisse.

Opneming der Rekeningen van de Afgaande, en Keuse der Aanstaande Tresoriers.

Sondags na *S. Pauli-Bekeering* (welk is opten *Eersten Februarii*, indien *S. Pauwels* komt op een Zondag) *Vergaderen* de voorgenoemde *Heeren*; De *Dekens* der *Gilden*, en *Gemeene Neringen*, metten

metten *Goede Luyden* van den *Achten*, weder inde *Heelhaaks Doele*, alwaar de *Gecommitteerden*, die over beyde der *Treſoriers Rekeningen* hebben geſtaan, Rapport doen; De *Rekeningen* by de *Gilden*, *Neringen*, en *Achten*, gelooft, en wederom van nieus *Gecommitteerden* aangeſteld zijnde, over het *Hooren* en *Bywoonen* der *Toekomende Rekeningen*: werd daar na gevorderd de *Kueren* en *Stemmen*, gegeven totte *Treſoriers*, omme daar uyt te zien, wie voort aan geſchikt zijn tot 'et *Bedienen* van die *Ambten*.

27 f S. *Jan Guldemond*, Biſſchop van *Conſtantinopolen*.

28 g S. *Cyrillus*, Biſſchop van *Alexandria*. *Karel* de *Groote*, Keyzer. en *Margarita*, 's Konings Dochter van *Hongaryen*, Weduwe, Belijders.

29 a S. *Valerius*, Biſſchop.

30 b S. *Julianus*, Biſſcop. *Aldegundis*, Jonkvrouw, Abdiſſe. *Lucius*, *Thyrſus*, en *Callinicus*, Martelaren.

31 c S. *Marcella*, Weduwe. *Cyrus*, Abt, en *Fabianus*, Martelaren.

SPROKKEL-MAAND, Februarius,

Heeft XXIX. Dagen.

1 d *S. Ignacius*, Martelaar. *Ephrem*, Diaken. *Brigitta*, Maagd.

Rekeninge der Reſtanten van de Verpondinge.

Geſchied de *Rekeninge* van den *Ontfanger*, geſteld tot invordering van de *Reſtanten* der *Verpondinge*, des Jaars 1584. totten Jare 1651. inkluys.

Morgen-ſpraak der Vlees-houwers.

's Daags voor *Vrouwen-Lichtmis*, vergaderen de *Vleys-houwers* op 't *Stad-Huys*, (zijnde wel eer de *Halle*) om *Dekenen* te Kiezen.

2 E *H. Mariæ Zuyvering*, of *L. Vrouwen-Lichtmis*.

3 f S. *Anſcharius*, Eerſt-Biſſchop. *Blaſius*, Biſſchop, Martelaar. *Hadelinus*, Belijder. *Berlindes*, Maagd.

Publicatie van 't Yken.

Opten *Eerſten Maandag* in *Februario* werd *Gepubliceerd*, dat yder zijn *Kannen*, *Maten*, *Ellen*, en *Gewichten*, zal brengen in de *Kloveniers Doele*, omme aldaar, in des zelfs gewezene *Schiet-Huys*, *Ge-ykt* en *Gejuſteerd* te werden.

4 g S. *Rembertus*, Eerſt-Biſſchop. *Aventinus*, Biſſchop. *Phileus*, en *Philoremus*, Martelaren.

5 a *H. Aagte*, Maagd, Martelares. *Bertulphus*, Belijder.

6 b *H. Dorothea*, Maagd, Martelares. *Vedaſtus*, en *Amandus*, Biſſchoppen.

7 c S. *Moyſes*, Heremijt, Biſſchop. *Augulius*, en *Theophilus*, Martelaren.

8 d S. *Maingoldus*, Martelaar. *Helena*, Koninginne. *Corintha*, Martelares.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-zeſſen, en 's Avonds ten Vijf Uren.

9 E S. *Apollonia*, en *Niçephorus*, Martelaren. *Ansbertus*, Bisschop.

10 f *Willem*, Hertog. *Scholastica*, en *Austreberta*, Maagden. *Sura*, Maagd: (Die by de *Roomsche*, voor *Patronesse* van *Dordrecht*, *Stichterse* van de *Groote Kerk*, en een Martelaresse werd gehouden.

11 g *Desiderius*, Bisschop. *Severijn*, Abt. *Adelheydis*, Abdisse.

12 a *Eulalia*, Maagd, Martelares.

13 b *Steven*, Bisschop, Belijder. *Martinianus*, Heremijt.

14 c *Valentijn*, Priester, Martelaar.

Rekening van de Zydewij.

Op *S. Valentijns-dag* geschied de *Rekening* van de *Zydewij*.

Achten Instellinge.

'*s Maandags* na *S. Valentijn*, 1385. zijn *d'Achten* eerst aangesteld.

15 d *Faustinus*, en *Jovita*, Martelaren.

Rekening van 't Noordse Zomer-land.

Den *Eersten Werken-dag* na *Valentijn*, is de *Rekening* van 't *Noordse-Zomerland*.

Publicatie, nopende de Vasten-Avond.

Saterdags voor *Vasten-avond*, werd *Gepubliceerd* de *Ordonnantie* tegens de Ongeschikte *Zeden* en *Manieren*, die men in die Dagen plag te Plegen.

16 E *Juliana*, Maagd, en *Onesimus*, Martelaren.

17 f *Policronius*, en *Silvinus*, Bisschoppen.

18 g *Symeon*, Bisschop, Martelaar.

Vasten-Avond.

VASTEN-AVOND.

19 a *Bonifacius*, Bisschop. *Sabinus*, Priester.

20 b *Eucherius*, en *Eleutherius*, Bisschoppen.

21 c *Pipinus*, Eerste Hertog van *Braband*. LXXXI. Martelaren.

22 d S. *Pieters-Stoel*, te *Antiochien*: waar van 't Spreek-woord zeyd, ten is den *Rechten Pieter* niet, die in de *Vasten* komt.

23 E *Tecla*, Maagd, Martelares. *Milburga*, Maagd.

Rekening van Barendrecht.

Nu werd gedaan de *Rekening* van *Barendrecht*.

S. Peters Geding.

'*t Geding* van S. *Pieter*, (waar in de *Poorters* malkanderen in *Recht* trekken, tot voldoeninge van *Schulden*) Begind opten *Eersten Zondag* in de *Vasten*, en eyndigd mette *Laatste klage*, '*s Vrydags* voor PALMEN.

24 f S. *Matthijs*, Apostel, Martelaar.

Eersten Recht-dag van 't Geding.

Den *Eersten Recht-dag* van 't *Geding*, werd gehouden '*s Maandags* na den *Eersten Zondag* in de *Vasten*, en zitten alsdan *Drie Schepenen*, wiens *Tour-beurt* het is, zoo die by der hand zijn: anders die Haar in Orde volgen.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort klok* 's morgens en 's avonds ten half-zessen.

25 g *Tharasius*, Eerst-Bisschop. *Victorijn*, Martelaar. *Adeltrudis*, Maagd.

Rekening van Mijns-Heeren-Land.

Den *Eersten Werken-dag* na *S. Matthijs*, werd gedaan de *Rekening* van *Mijns-Heeren-Land* van *Moerkerkken*.

26 a *S. Nestor*, Bisschop van *Pergen*, Martelaar.

Rekening van den Zomer-Dijk.

Den *Tweeden Werken-dag* na *S. Matthijs*, geschied de *Rekening* van den *Zomer-Dijk*.

27 b *Leander*, Eerst-Bisschop.

Vier Zonen t'eener Dragt.

Opten 27. Februarij zijn tegen over 't Huys Mal-burg, Leeuwen-burg, of Mijns-Heeren-Herberg, Vier Zonen, t'eener Dragt, Geboren, in 't Iaar 1588.

28 c *Romanus*, Abt, en *Lupicius*, Belijders.

Tweeden Recht-dag van 't Geding.

Den *Tweeden* Recht-dag van 't *Geding*, werd gehouden 's *Vrydaags* na den *Eersten Zondag* in de *Vasten*, door de *Schepenen* in Orde

29 d

LENTE-MAAND, Martius;

Heeft XXXI. Dagen.

1 D S. *Albinus*, Belijder. *Switbertus*, Bisschop.

2 e *Willeicus*, Knunnik *t'Utrecht*, Belijder. *Karolus*, *Grave* van *Vlaanderen*, Martelaar.

Derden Recht-dag van 't Geding.

Den *Derden Recht-dag* van 't *Geding*, is 's *Maandags* na den *Tweeden Zondag* in de *Vasten*.

3 f *Celidonius*, Martelaar. *Winvalocus*, Abt, Belijder. *Kunegundis*, Keyzerinne.

4 g *Lucius*, Paus, en *Adriaan*, Rechter van *Nicomedien*, Martelaren.

5 a *Eusebius*, Paus, en *Phocas*, Martelaren.

6 b *Fridolinus*, Martelaar. *Colletta*, Maagd.

Vierden Recht-dag.

Den *Vierden Recht-dag* van 't *Geding*, is 's *Vrydaags* na den *Tweeden Zondag* in de *Vasten*.

7 c *Perpetua*, en *Felicitas*, Martelaressen. *Thomas* van *Aquinen*, Leeraar. *Fredericus*, Abt.

8 D *Pontius*, Diaken. *Philemon*, en *Apollonius*, Martelaren.

9 e *Veertig* Martelaren. *Gregorius Nyssenus*, Bisschop.

Vijfden Recht-dag.

Den *Vijfden Recht-dag* van 't *Geding*, is 's *Maandags* na den *Derdeu Zondag* in de *Vasten*.

10 f *Candidus*, en *Babilas*, Bisschop, Martelaren. *Hymelinus*, Priester.

Luyden der Poort-klock.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Vijf en 's avonds ten Zes Uren.

11 g *Vindicianus*, Bisschop. *Willem*, een Kind, in *Engeland*, van de *Joden* Gemarteld.

12 a *Gregorius*, Paus.

13 b *Leo*, Paus. *Pionius*, Priester. *Euphrasia*, Maagd.

Den

Zeſten Recht-dag.

Den *Zeſten Recht-dag* van 't *Geding*, is 's *Vrydaags* na den *Derden Zondag* in de *Vaſten*.

14 c *S. Ciriacus*, Martelaar. *Mathildis*, Koninginne.

15 D *Longinus*, Ridder, Martelaar.

16 e *Abraham*, Heremijt. *Maria*, Sonderſſe. *Herebertus*, Eerſt-Biſſchop. *Euſebia*, Abdiſſe.

Zevenden Recht-dag.

Den *Zevenden Recht-dag* van 't *Geding*, is 's *Maandags* na den *Vierden Zondag* in de *Vaſten*.

17 f *S. Geertruyd*, Abdiſſe. *Patricius*, Biſſchop.

Zegelen der Daag-Brieven.

's *Dingsdags*, of ten langſten *Donredags*, na *Half-Vaſten*, *Zegeld* den *Ed.* Heer *Burgermeeſter* de *Daag-Brieven*.

18 g *Gabriel*, Eerſt-Engel. *Cyrillus*, Biſſchop van Jeruſalem.

19 a *Joſeph*, *Mariæ* Man. *Landoaldus*, Eerſt-Prieſter.

't Burgermeeſterſchap der Gemeente.

Het *Burgermeeſterſchap* van de *Gemeente*, heeft ſederd den *Tweeden April*, des Jaars 1674. beſtaan in *Vier Hoofden*, die in dat *Collegie*, elk op 'er Buerten, drie Maanden *Præſideren*: Te weten, Van den *Eerſten April*, totten *leſten Juny*: Van den *Eerſten July*, totten *leſten Septembris*: Van den *Eerſten Octobris*, totten *leſten Decembris*: En van den *Eerſten Januarij*, totten *leſten Martius* incluys. Binnen *welken Tijd* ook by yder *Burgermeeſter* reſpectivelijk, het voorſz *Burgermeeſterſchap*, in het *Gerechte*, als anders, werd Waargenomen.

Kiezing en Nominatie der Burgermeeſteren.

De *Kiezinge* en *Nominatie* van de Heeren *Burgermeeſteren*, die gewoonlik Twee Jaren Dienen, werd gedaan by *Beſlote Billjetten*, *Donredaags of Saterdages*, ten minſten Acht Dagen voor 't uytgaan van Maart, door den *Oud-Raad*, of de *Vroedſchappe*: En de *Goede Luyden* van den *Achten*, tot welke *Kiezing* de *Goede Luyden* van den *Achten* hebben *Twaalf Kueren*, (gelijk eertijds hadden de *Goede Luyden* van den *Twaalven*, in wiens plaatze zy alder-eerſt zijn gekomen, 's *Maandages* na S. *Valentijns-dag*, in 't Jaar Ons HEEREN 1385.) die Zy-luyden eendrachtelik na huer meeſte *Stemmen*, moeten inbrengen op een Perſoon: Toch in *Balans* ſtaande, moet 'et *Lot* den *Evenaer* doen Overhalen. Ende in de voorſz *Nominatie*, beſtaande uyt een *Dubbel getal*, (daar die van den *Oud-Rade* *Stemmen*, *Hoofd* voor *Hoofd*, gelijk inde *Verkiezinge*,) hebben gemelte *Achten*, tot yder te Nomineren *Burgermeeſter*, ook *Twaalf Kueren*: Uyt welke *Genommeerden*, by de geſamentlijke *Stemmen*, zoo by den *Oud-Rade*, als by *Hem-luyden*, daar toe gegeven, zijn HOOGHEYD, den Heere PRINCE van ORANGE, als STADHOUDER van HOLLAND, de *Verkiezing* doed, en brengt tot een *Enkel getal*. Indien binnens Tijds, iemande,

uytten *Burgermeesteren*, kwame *t'Overlijden*, of zijn *Ambt* te *Verlaten*, zoo werd in des zelfs plaatze een ander, in voegen als voren, gelijk van de *Verkiezinge* is gezeyd, Gesteld; die zoo lange die Plicht waarneme, als zijn *Voorganger*, en *Prædecesseur* zoude hebben gedaan.

20 b S. *Archippus*, Pauli navolger. *Cuthbertus*, en *Wulphranus*, Bisscopp.

Achtsten Recht-dag van 't Geding.

Den *Achtsten Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Vrydag* na den *Vierden Zondag* in de *Vasten*.

21 c Benedictus, Abt.

22 D *Eelko*, Abt, Martelaar. *Lea*, Weduwe, Nonne. *Katharina*, van *Zweden*, Dochter des H. *Brigittæ*. *Euphragia*, Maagd.

23 e *Serapion*, Abt. *Victoriaan*, Martelaar. *Benedictus*, Munnik.

Negende Recht-dag.

Den *Negende Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Maandag* na den *Vijfden Zondag* in de *Vasten*, of voor PALMEN.

24 f *Pigmenius*, en *Agapitus*, Martelaren.

25 g *Mariæ Boodschap*. *Humbertus*, Priester.

26 a *Ludgerus*, Bisschop.

27 b *Tichicus*, Pauli navolger, Bisschop, Martelaar. *Isaak*, Belijder of Confessor.

Laatste Klage van 't Geding.

's *Vrydags* voor *Palmen-Zondag*, is de *laatste Klachte*, of *Recht-dag*, der *Binnen* en *Buyten-Gedingen*.

28 c *Sixtus*, Paus, *Priscus*, *Malchus*, en *Alexander*, Martelaren.

Omgang mette Paying.

Saterdags voor *Palmen*, gaat men om mette *Paying*, tot Slechting der *Buur-geschillen*, ontstaande uyt *Osen-drop*, *Water-loop*, *Uytsicht*, *Voort-kramen*, en te *Ver of Hoog Uyt-zetten* opte *Vensters*, enz. Waar van men de *Onderling-geschil-hebbende*, (die men wel eer *onder* de *Vuyl-Poort* plag te *Dagen*, en aldaar in *Openbare-Vyerschaar* te *Hooren*) nu, ter *plaatse* daar het *Voor-valt*, op staande *Voet Recht* doed, of *anders* op 't *Stad-huys* laat *bescheyden*. Welke *Plegtelikheyd*, en *Staci* werd gehouden (voor uyt gaande *Stads-boden*, *Kamer-bewaarders*, de *Secretarissen*, en *Raad-Pensionaris*) by de *Ed.* Heeren, den *Schout*, *Burgermeester*, *Schepenen*, de *Tresorier*, en de *Goede Luyden* van den *Achten*: gevolgd van den *Onder-Schout*, en *Stads-Bouw meester* of *Fabrijk*.

29 D *Marcus*, Bisschop, Martelaar. *Eustachius*, Abt.

PALMEN-ZONDAG.

30 e *Quirijn*, Martelaar. *Johannes Clymacus*, Belijder.

31 f *Balbina*, Maagd. *Guido*, Abt.

Rekening der Geannoteerde Goederen.

Den *lesten Maart*, werd gedaan de *Rekening* van de *Geannoteerde Goederen*: van den *Ontfang* een *Jaar vroeger*, en den *Uytgeef* een *Jaar later*.

GRAS-MAAND, Aprilis.

Heeft xxx. Dagen.

1 g S. *Hugo*, Bisschop. *Walaricus*, Abt, Belijder.

Nu begind het *Præsidium* voor *Drie Maanden*, van den Heere *Burgermeester* der *Gemeente*, den *Eersten* in Orde.

Begin des *Præsidiums* van den Burgermeester, de Eerste in Orde.

2 a *Nichasius*, Bisschop. *Maria*, van *Egypten*. *Theodosia*, Maagd, Martelares. *Franciscus* de *Paula*, Stichter van de *Orde* der *Minimi*.

Donredaags voor *Paasschen* is den *laatsten Recht-dag*: begind de *Vacantie*, en eyndigd 's *Donredaags* na *Paasschen*, zijnde dan wederom den *Eersten Recht-dag*.

Vacantie van Paasschen.

3 b *Agape*, *Chironia*, en *Irene*, Maagden, en *Pancratius*, Martelaren. GOEDEN-VRYDAG. Op welken, te weten, *Goeden-Vrydag*, men na *Stijl* des *Hofs*, en dezer *Stede*, tot 'et Jaar 1577. het *Nieu-Jaar* plag te beginnen.

Goeden-Vrydag, op welke 't Nieuw-Jaar plag te beginnen.

4 c *Isidorus*, Eerst-Bisschop. *Ambrosius*, Bisschop.

5 D *Vincent*, Belijder, der Preek-Heeren. *Theodora*, Maagd, en *Didimus*, Martelaren. *Juliana*, Maagd.

PAASSCHEN.

6 e *Firminus*, Martelaar. *Guilielmus*, Abt. *Irenæus*, Bisschop van *Lyons*.

Opten Zesten April, 1480. *werd Dordrecht, houdende de zijde van de Hoekze, door de Kabbeljaausche Verrast en Ingenomen.*

Dordrecht door de Kabbeljaausche Verrast.

Den *Eersten Maandag* in *April*, Vergaderen wederom de *Ed.* Heeren *Kerk-meesters*, gelijk in *Januario* is gezeyd.

Kerk-meesters Vergadering.

7 f *Celestinus*, Paus. *Pelucius*, Priester. *Lazarus*, den Herwekte.

8 g *Dionisius*, Bisschop van *Corinten*. *Bademus*, Martelaar.

9 a *Procorus*, S. Stevens Neef. *Waltrudis*, of *Woutruyd*, Gravinne.

Donredaags na *Paasschen*, geschied de *Rekening* van de *Merwede* of *Noord Polder* binnen *Dordrecht*.

Rekening van de Merwede-Polder.

Ten zelven *Dage*, werd gedaan de *Rekening* des *Lands* van *Esch*, in *Stryen*.

Rekening 's Lands van Esch.

10 b *Macharius*, Patriarch. *Apollonius*, Martelaar.

d'Eerste van de *Vacantie* van de *Hooge-Vierschaar* van *Zuyd-Holland*, begind '*s Vrydags* na *Paasschen*; en eyndigd opten eersten *Maandag*, of *Vrydag*, ter *Halver Mey*.

Vacantie van de Hoge-Vierschaar.

'*s Vrydags* na *Paasschen*, geschied de *Rekening* van den *Swindrechtschen-Waard*.

Rekening van den Swindrechtschen-Waard.

11 c *Philippus*, Bisschop van *Creten*. *Leo* de *Groote*, Paus. *Antipas*, Martelaar.

12 D *Julius*, Paus. *Erkembodo*, Bisschop.

13 c S. *Justinus*, Philosooph, en *Ermegildus*, Prince, Martelaren. *Ida*, Gravinne.

Rekening van Eendragts Polder.

De *Rekening* van *Eendrachts Polder*, werd gedaan *'s Maandags* na *Beloken-Paassen*, in ....

14 f *Tiburtius*, *Valerianus*, en *Maximus*, Martelaren. *Lijdwijt*, Maagd van *Schiedam*.

Rekening van de Mijl-Polder, en sGravendeel.

's Dingsdags na *Beloken-Paassen*, werd gedaan de *Rekening* van de *Mijl-Polder*, en *Leer-Ambocht*, (gezeyd *sGravendeel*) by *Resolutie* van den 21sten *Mey*, 1629.

Rekening 's Lands van Althena.

Ten zelven *Dage* geschied de *Rekening* des *Lands* van *Althena*, binnen *Woudrichem*.

Jaar-Geding van Beloken Paassen.

's Dingsdags, *Woensdags*, en Donredags, na *Beloken-Paassen*, *Bezitmen* weder het *Jaar-Geding*, in voegen als boven in *Januario* is verhaald.

15 g *Olympiades*, en *Maximus*, Persisse Martelaren.

Dordrecht Belegerd en Ontzet.

Omtrent Half April, 1304. *Belegerde Hertog Ian van Braband Dordrecht, en most na Tien Dagen Belegs het selve weder Verlaten.*

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vijven, en 's avonds ten Zeven Uren.

Rekening van den Alblasser-Waard.

's Woensdags na *Beloken-Paassen*, is de *Rekening* van den *Alblasser-Waard*, binnen *Dordrecht*, in S. *Joris-Doele*.

16 a *Onesimus*, Bisschop, Martelaar. *Calixtus*, Paus. *Eugracia*, Maagd. XVII. Martelaren.

Rekening van Nieuw-Beyerland.

Donredags na *Beloken-Paassen*, is de Rekening van *Nieuw-Beyerland*, in *Beyerland*.

17 b *Anicetus*, Paus, Martelaar. *Landricus*, Bisschop.

18 c *Mappalicus*, en *Eleuterius*, Paus, Martelaren. *Aya*, Gravinne. *Ursmarus*, Bisschop.

Rekening van Oud-Beyerland.

Saterdags na *Beloken-Paassen*, geschied de *Rekening* van *Oud-Beyerland*.

19 D *Anthonius*, Martelaar. *Johannes* des *Doopers* Hoofd-Verheffing. *Bernhardus*, penitent.

20 e *Sulpitius*, en *Severianus*, Martelaren. *Agnes* de *Monto Politiano*, Maagd.

Nominatie en Verkiezing der Wel-geboren-Mannen.

Opten xxsten *April*, maakt den *Ed.* Heer *Bailliuw* van *Zuyd-Holland*, *Nominatie* van een *Drievoudig getal*, bestaande in xxxiij. *Personen*, te weten, uytte *Burgery* der *Stad* Dordrecht XXIV; van den *Platten Lande* IX. omme na proportie van yders *Tripel-getal*, daar uyt by zijn HOOGHEYD, den Heere PRINCE van ORANGE, enz. als STADHOUDER van HOLLAND, &c. *Elf Wel-geboren*, of anders *Mans-Mannen*, Gekozen en Ge-eligeerd te werden: Die

Die metten Wel-gemelte Heere *Bailliuw*, ordinair *Tweemaal 's Weeks*, te weten, *'s Maandags*, en *'s Vrydags*, een *Jaar lang*, ten *Hove* en ter *Hooger-Vierschaar* van *Zuyd-Holland*, Recht en *Justitie* zoude *Bedienen* en *Administrereu*.

21 f S. *Ancelmus*, Eerst-Bisschop. *Symeon*, Bisschop van *Celucia*.

Rekening des Nieuwen Altenaas-Polder.

Den *Derden Dingsdag* na *Paassen*, werd binnen *Dordrecht* gedaan de *Rekeninge* van den *Nieuwen Altenaasen-Polder*.

22 g *Sother*, en *Cajus*, Pausen, Martelaren.

23 a *Joris*, Ridder van *Capadocien*. *Fortunatus*, en *Achillis*, Diakenen, Martelaren. *Felix*, Priester.

Rekening van Oud-Dubbeldam.

Den *Eersten Donredag* na den xviij. *April*, werd gedaan de *Rekening* van *Oud-Dubbeldam*, binnen *Dordrecht*, in *S. Joris Doele*.

24 b *Adelbertus*, en *Alexander*, Biscoppen, Martelaren. *Milletus*, Biscop.

Van 't Noordze Zomerland.

Den *lesten Vrydag* in *April*, is de *Rekening* van 't *Noordse Zomerland*, binnen *Dordrecht*.

25 c S. *Marcus*, Euangelist, Martelaar. *Erminus*, Abt.

26 D *Cletus*, en *Marcellinus*, Pausen, Martelaren.

17 e *Anastasius*, Paus, en *Anthimus*, Martelaren.

28 f *Vitalis*, en *Theodora*, Maagd, Martelaren.

29 g *Petrus*, van de *Predik-orde*, Martelaar. *Katharina* van *Siena*, Maagd. *Ava*, Maagd.

30 a *Karinus*, *Marianus*, *en Jakobus*, Martelaren.

Publicatie tegens de Mey-Boomen.

Nu werd *Gepubliceerd*, dat men geen *Mey-Boomen* en mag planten.

BLOEY-MAAND, Majus,

Heeft xxxi. Dagen.

1 b S. *Philippus*, en *Jakobus*, de Minre, Apostelen, Martelaren. *Walburg*, Abdis.

Rekening van Stads Penningen totten Oorlog.

Ten zelven *Dage*, geschied de *Rekening* van den *Ontfanger* van *Stads Penningen*, in 't voorleden Jaar, *Gedestineerd* totten *Oorlog*.

Van de Renten voor de Weduwen der Predikanten.

Insgelijks de *Rekeninge* van de *Renten*, die tot *Subsidie* van de *Weduwen* der *Predikanten*, dezer *Stede*, alle *Twee Jaren* zijn Ge-affecteerd.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Vier Uren, en 's avonds ten Half-achten.

Rekening van Heynen-Oord.

Den *Eersten Werken-dag* in *Mey*, word gedaan de *Rekening* van *Heynen-Oord*, binnen *Dordrecht*, in *S. Joris Doele*.

Den

Rekening van de Zuyd-Polder van Baren-drecht.
Van Ryer-kerk.
Jaar-Marten.

Den *Eersten Vrydag* in *Mey*, geschied de *Rekeninge* van de *Zuyd-Polder* van *Barendrecht*, en *Carnisse*, binnen *Dordrecht*.

Ten zelven *Dage* van *Ryer-kerk*, binnen *Dordrecht*.

De *Jaar-Marcten* te houden Twee-maal 's Jaars, te weten, d'eene opten xxvjsten Dag na *Paasschen*, als men zingt *Resurrexit* DOMINUS; d'ander opten xsten Dag na *S. Baven*, anders den *Eersten* Vrydag na *S. Victor*, (nu na *S. Lucas*) durende der zelver Vrydommen (behoudens den *Heer* van der *Merwede* zijn Recht) Veerthien Dagen. Gegeven van *Willem* de IV. *Grave* van *Holland*, enz. in den *Hage*, *'s Woensdages* na S. *Katharinen-dag*, in 't Jaar *Ons Heeren* M. CCC. en XLII. En van *Aalbert*, *Hertog* in B*eyeren*, *Ruwaard* van *Holland*, &c. Gegeven in den *Hage*, M. CCC. LXXIX. op S. *Lucas*.

In-luyden der Mey-Mart.
Vacantie, &c.

Den *Vierden Vrydag* na *Goeden Vrydag*, werd de *Mey-Mart* Ingeluyd. Begind de *Vacantie* der zelver *Mart*. En is wederom den *Eersten Recht-dag*, opten *Eersten Dingsdag* na 't *eynde* van de voorsz *Mart*.

Comparitien tot slechting der Geschillen.

Indien eenige *Geschillen* mochte ontstaan in de zelve *Mart*, (gelijk ook in de *Vrydom* van de *Bamis-Marc*) doed den *Ed.* Heer *Burgermeester*, door een van de *Kamer-bewaarders*, *Twee*, of *Drie* uytten *Oud-Raad* Vergaderen opte *Wijn-koopers Kappelle*, daar voor *Partyen Compareren*, en, ist doenlik, werden *Ver-eenigd*.

2 c S. *Athanasius*, Bisschop van *Alexandrien*. *Anthoninus*, Eerst-Bisschop van *Florentien*. *Aibertus*, Kluzenaar.

3 D *Kruys-vindinge* door *Helena*. *Alexander*, Paus, Martelaar. *Waltherus*, Abt.

Rekening der Colonellen.

Den *Derden Mey*, geschied de *Rekeninge* der Heeren *Colonellen* dezer *Stede*, in S. *Joris Doele*.

4 e *Monica*, Weduwe, Augustini Moeder. *Florianus*, Martelaar.

Linde-Laken-Mart.

's Maandags na 't *Inluyden* der *Mey-Mart*, is de *Linde-Laken-Mart*, voor en omtrent daar *S. Jakobs Gast-Huys-* en *Kappelle* plag te staan.

Rekening van 't Maase-Nieuw-Land.

Den *Eersten Maandag* in *Mey*, is de *Rekening* van *Maase-Nieuw-Land*, in *Klaas-Waal*.

Rekening van de Wachten.

Den *Vierden Mey*, geschied de *Rekeninge*, van 't gene de *Magistraten*, *Personen* boven de *tZestig Jaren*, *Mennoniten*, en anderen, *Contribuëren* totte *Wachten*.

5 f *Augustini Bekeering*. *Godevart*, Bisschop. *Maronthus*, Abt.

Rekening des Oude-Lands van Stryen.

Den *Eersten Dingsdag* in *Mey*, is de *Rekening* des *Oude-Lands* van *Stryen*, in *Stryen*.

Ten

Ten zelven *Dage* van *Krom-Stryen*, in *Klaas-Waal.*

Rekening van Krom-Stryen.

6 g *S. Jan* in *d'Oly*, of voor de *Latijnsche-Poort. Johannes Damascenus.*

7 a *Syriacus*, en *Domitianus*, Bisschoppen. *Stanislaus*, Bisschop, Martelaar.

Van de Wieldrechtschen Polder.

Den *Eersten Donredag* in *Mey*, geschied de *Rekeninge* van den *Wieldrechtschen* Polder, binnen *Dordrecht*, in S. *Joris* Doele.

8 b *Michael*, Eerst-Engel. *Wiro*, Bisschop.

Toondagen der Mey-Mart.

's Vrydags na 't *Inluyden* der *Mey-Mart*, is den *Eersten Toon-dag* van alle Koop-warige Goeden, en zoo vervolgens alle, tot *Vrydages* daar aan.

9 c *Gregorius Nazianzenus*, Bisschop.

10 D *Gordianus*, en *Epimachus*, Martelaren.

11 e *Job*, Profeet. *Mamertus*, en *Amandus*, Bisschoppen.

Rekening van Godschalks-Oord.

De *Rekening* van *Godschalx-Oord*, geschied in *Mey*.

12 f *Nereus, Achileus*, en *Pancratius*, Martelaren.

13 g *Servatius*, Bisschop van *Tongren. Gangolf*, Martelaar.

14 a *Bonifacius*, Martelaar. *Ipiphanius*, Bisschop. *Pachomius*, Abt.

Van Nieuw-Bon-Avontura.

Den *Tweeden Donredag* in *Mey*, is de *Rekening* van *Nieuw-Bon-Avontura*, binnen *Dordrecht*.

Hemel-vaart Christi.

HEMEL-VAART CHRISTI.

15 b *Sophia*, Jonk-vrouw, &c. *Dimpna*, Maagd, Martelares.

16 c *Peregrinus*, en *Domnolus*, Martelaren.

17 D *Juvinalis* en *Sirus*, Bisschoppen. *Torpes*, Martelaar.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Vieren, en 's avonds ten Acht Uren.

18 e *Marcus*, en *Venantius*, Martelaren.

19 f *Potentiana*, Maagd. *Ivo*, Priester. *Dunstanus*, Bisschop.

Recht-dag na de Mart.

's Dingsdags na de *Mey-Mart*, is wederom den *Eersten Recht-dag*.

20 g *Babila*, Maagd, Martelares. *Bernardinus*, Munnik.

Rekening van den Alloyssen-Polder.

's Woensdags na *Half Mey*, is de *Rekening* van den *Alloysen-* of *Boven-Polder*, binnen *Dordrecht*, in S. *Joris Doele*.

21 a *Valerius*, Bisschop. *Itisberga*, Maagd.

Vacantie van Pinxsteren.

's Donredags voor *Pinxsteren* begint de *Vacantie*, en is wederom den *Eersten Recht-dag*, op *Woensdag* daar aan volgende.

22 b *Castus*, en *Æmilius*, Martelaren. *Martinianus*, Eerst-Bisschop.

23 c *Desiderius*, Bisschop. *Guibertus*, Belijder.

24 D *Johanna Chusæ*, Vrouwe. *Donaciaan*, en *Rogatus*, Martelaren.

Pinxsteren.

PINXSTEREN.

25 e *Urbanus*, den eersten Paus, Martelaar. *Zenobius*, Eerst-Bisschop.

26 f *Eleutherius*, Paus, Martelaar.

Optrekking der Burgery.

's Dingsdags na *Pinxsteren*, geschied de *Algemeene Wapen-Schou*, (*Monstering*) en *Optrekking* der *Borgery*.

27 g S. *Quadratus*, Disc. Apost. en *Frederik*, Bisschop. *Johannes*, Paus, Martelaren. *Beda*, Priester.

28 a *Germanus*, Bisschop te *Parijs*. *Willem*, Hertog van *Aquitanien*.

Rekening van den Striensen Polder.

De *Rekening* van den *Striensen Polder*, werd gedaan, *Donredags* na *Pinxsteren*, binnen *Dordrecht*, in *S. Joris Doele*.

29 b *Sisinius*, en *Alexander*, Martelaren.

30 c *Felix*, Paus, *Maximus*, Bisschop, en *Hubertus*, Bisschop, Martelaren.

31 D *Petronella*, S. *Peters Dochter*, Maagd. *Hermias*, Martelaar.

ZOMER-MAAND, Junius,

Heeft xxx. Dagen.

1 e S. *Nicomedes*, en *Pamphilius*, Martelaren.

2 f *Photinus*, Bisschop, *Marcellinus*, *Petrus*, en *Erasmus*, Martelaren.

Eerste Synodus-Nationaal.

Het eerste Synodus-Nationaal, gehouden binnen Dordrecht, wierd begonnen opten 2. Iuny; en vol-eynd den 18. des zelven Maands, in 't Iaar 1578.

3 g *Pergentinus*, en *Laurentinus*, Martelaren.

Rekening van 't H. Geest-Huys ter Nieuwer-Kerk.

's Maandags na *Beloken-Pinxsteren*, geschied de *Rekening* van 't *H. Geest-* en *Pest-Huys* ter *Nieuwer-Kerk*, binnen *Dordrecht*, in 't voorsz *Gods-Huys*.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vieren, en 's avonds ten Half-Negen.

4 a *Quirinus*, Bisschop, Martelaar.

Overwinning in de Lek.

Opten 4. Iuny, in 't Iaar 1489. had Dordrecht [tegen die van Rotterdam] in de Lek de Zegen-praal.

Rekening der Heel-Haaks.

Donredags na *Beloken-Pinxsteren*, is de *Rekening* van de *Heel-Haaks*, ten overstaan van de *Schut-meesters* der zelver *Schutterye*.

5 b *Bonifacius*, Eerst-Bisschop, Martelaar.

Afkunding van den Eeuwigen Vrede.

Opten 5. van Zomer-Maand, in 't Iaar 1648. wierd Afgekundigd den Eeuwigen Vrede, tusschen Flips de 4. Koning van Kastilien, en de Staten der Vrye-Vereenigde Nederlanden.

Heer Daniels Mart.

Opten 5. *Juny* werd *Gepubliceerd*, Heer *Daniels Mart*; en *duurd* der zelver *Vrydom* Acht dagen, eyndigd 's daags na S. *Odulphi*.

FORMULIER,

Formulier, nopende 't *Schoutschap* van *Achtdagen*.

Om te gebruyken in 't Overleveren der *Roede* van *Justitie*, tusschen de *Ed.* Heeren, den Heere *Schout*, wegens de *Staten* van *Holland* en

West-

West-Vriesland, den Heere *Burgermeester* der *Stad* DORDRECHT, (als *Representerende Baron*, en *Heere* van de *Merwede*,) en den Heere *Bailliuw* ter *Merwede*, zijnde nu gevolglijk, *Schout* van *Acht-dagen* over gemelte *Stad*; Ten Overstaan van den *Ed. Gerechte* der voornoemde *Stede*, *Adjunct*, den *Pensionaris*, en *Secretarissen* der zelver: t'elkens alle Jaren, opten 5den *Junij*, wezende *Bonifacii*, en opten 13de der zelver *Maand*, zijnde 's daags na *Odulphi*.

Eerst opten 5den *Junij*.

Den Heere Schout, van wegen de Staten van Holland, &c. (staande aan de zijde van de Stad, by den Rooden-Thoorn) zal den Heere Burgermeester aanspreken als volgt:

Plegtelikheyd, t'observeren in het *Beginnen*, en *Eyndigen* van Heer *Daniels-Mart*.

Heer *Burgermeester*, Alzoo op Huyden is In-gegaan den Tijd, die men noemd, Heer *Daniels-Mart*, welke durende de *Jurisdictie* over de *Stad Dordrecht*, is competerende den *Heere* van de *Merwede*, die jegenwoordig werd *Gerepresenteerd* by de zelve *Stad*: Zoo *Levere* Ik U *Edt*. in teyken van dien, ten Behoeve van gemelte *Stede*, als *Heere* van de *Merwede*, de *Roede* van *Justitie*, gelijk dat *Recht* en van Ouds *Herkomen* is: Onder Conditie, en Beloften, dat den voorsz tijd Geexpireerd, en overstreken zijnde, de zelve My, als *Schout* van wegen de Heeren *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland*, wederomme zal werden Geleverd: Gelijk dat mede *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is.

Den Heere Regerende Burgermeester, staande an de zijde van den Riedijk, zal Antwoorden als volgt:

Heer *Schout*, Ik *Acceptere* de *Roede* van *Justitie*, van wegen, en ten Behoeve van de *Stad Dordrecht*, als Heere van de *Merwede*, en dit volgens *Resolutie*, en *Auctorisatie* van den *Ed. Gerechte*, *Oud-Rade*, en *Goede Luyden* van den *Achten* dezer *Stede*.

Den Heer Burgermeester, de Roede van Iustitie aangenomen, en sig gekeerd hebbende na den Heer Baillіu van de Merwede, zal Hem Aanspreken als volgt:

Heer *Bailliu*; Ik Committere U *Edt*. als *Schout* van *Dordrecht*, omme de *Jurisdictie*, uytten Name van de voorsz *Stad*, als *Heere* van de *Merwede*, durende Heer *Daniels-Mart*, te Bewaren, en Levere over in Dijnen Hande, de *Roede* van *Justitie*, gelijk dat *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is: En de zelve Tijd Overstreken en Ge-expireerd zijnde, zal U *Edt*. My de voorsz *Roede* wederomme Leveren, omme alsdan aan de *Schout* van de Heeren *Staten* van *Holland*, &c. weder over te Leveren, gelijk dat mede *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is:

Opten 13den *Julij*, 's daags na *Odulphi*.

Den Heere Schout, van wegen de Stad, als Heere van de Merwede staande voor den Rooden-Thoorn, aan de zijde van den Riedijk, zal spreken tot den Heer Burgermeester 't volgende:

Heer *Burgermeester*, Alzoo den Tijd van Heer *Daniels Mart* is Geexpireerd; welke durende, Ik op de Commissie van de *Ed.* Heeren

van den *Gerechte*, *Oud-Rade*, en *Goede Luyden* van den *Achten*, der *Stad Dordrecht*, als Heere van de *Merwede*, de *Jurisdictie* over de zelve *Stad* hebbe Bewaard, gelijk dat *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is: Zoo Levere Ik U *Edt*. in Teyken van dien wederomme, de *Roede* van *Justitie*, om de zelve by U *Edt*. als *Burgermeester*, en van wegen de *Stad Dordrecht*, aan den Heere *Schout* van de *Staten* van *Holland*, &c. weder Geleverd te werden, gelijk dat mede *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is.

De vorenstaande Aansprake gedaan en ge-eyndigd zijnde, zal dan over gaan aan de zijde van de Stad, en den Heere Borgermeester, wezende aan de zijde van den Riedijk, spreken, als volgt:

Heer *Schout*, Ik ontfange de *Roede* der *Justitie*, van wegen, en uytten Name der *Stad Dordrecht*, als Heere van de *Merwede*.

't Zelfde ge-eyndigd zijnde, zal den Heer Burgermeester sich keeren na den Schout van de Heeren Staten van Holland en West-Vriesland, en zeggen als volgt:

Mijn Heer, Ik Levere U *Edt*. de *Roede* van *Justitie* wederom, gelijk dat *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is: Onder Expresse Beloften en Conditie, dat, als den Tijd van Heer *Daniels-Mart* wederomme gekomen zal zijn, de zelve *Roede*, den Heere *Burgermeester* in der Tijd, ten Behoeve van de *Stad*, in voegen als voren, zal Overgeleverd werden, als dat mede *Recht*, en van Ouds *Herkomen* is.

6 c *S. Benignus*, Ouderling, en *Claudius*, Eerst-Bisschop, Martelaren. *Nortbertus*, Stichter der *Premonstreyt*, Eerst-Bisschop.

7 D *Lucianus*, Ouderling, en *Paulus*, Eerst-Bisschop van *Konstantinopolen*, Martelaren.

8 e *Medardus*, Bisschop.

9 f *Primus*, en *Felicianus*, Martelaren.

Opten 9. van Zomer-Maand, 1621. zijn binnen Dordrecht, onder de Heerlikheyd Merwede, Vier Kinderen t'eener Dragt Geboren.

Vier Kinderen t'eener Dragt.

10 g *Getulius*, *Cerialis*, *Amantius*, *Primitivus*, &c. Martelaren.

11 a *Barnabas*, Apostel, Martelaar. *Aleydis* van *Scarenbeek*, Melaadsce.

12 b *Odulphus*, Priester. *Cunera*, een van de Elf duzend Maagden. *Basilides*, *Cyrinus*, *Nabor*, en *Nazarius*, Martelaren.

13 c *Felicula*, Martelares. *Anthonius* van *Padua*, der Orde *S. Francisci*.

Eynde van Heer Daniels-Mart.

Ten zelven *Dage* eyndigd Heer *Daniels-Mart*: En *Competeerd* de *Vrydom* der *Heerlikheyd* en *Baronnye* van de *Merwede*, nu de *Stad* DORDRECHT, Sederd dat Zy die heeft *Gekocht* in *Februario*, in 't *Jaar* 1604.

14 D *Basilius*, Bisschop. *Heliseus*, Profeet. *Valerianus*, en *Ruffinus*, Martelaren.

15 e *Vitus*, *Modestus*, en *Crescentia*, Martelaren.

16 f *S. Fe-*

16 f S. *Ferutius*, Diaken. *Landelinus*, Abt. *Lutgardis*, Maagd.
'*s Dingsdags* na *Odulphus*, geschied de *Rekening* van den *Krimpenre-Waard*, in ....

Rekening van den Krimpenre-Waard.

17 g *Paula*, en *Alena*, Maagden, Martelaressen. *Alexius*, Belijder.
Op S. Alexii dag, in 't Iaar 1383. *is den Eersten Steen van de Halle gelegd, zijnde na den Iare* 1544. *geworden, en sederd geweest het Stad-Huys.*

Stichting der Halle.

18 a *Marcus*, en *Marcellianus*, Martelaren.
19 b *Gervasius*, en *Prothasius*, Martelaren.
20 c *Silverius*, Paus. *Helena*, Maagd, Martelares.
21 D *Albanus*, en *Quiriacus*, Martelaren. *Ingelmundus*, Abt.
22 e *Paulinus*, Bisschop. *Thien duyzend Martelaren t' Alexandrien.*
23 f *Ediltrudis*, Koninginne van *Engeland*.
24 g S. *Jan*, des Doopers, *Geboorte*.
25 a *Prosper*, Bisschop. *Libuinus*, Belijder. *Adelbertus*, Eerst-Diaken t *Utrecht*.
Omtrent dezen Dag, in 't Iaar 1572. *werde gedaan binnen Dordrecht, in de Kloveniers Doele, onder eenen Linde-Boom, d'eerste Predikatie, door die van den Herstelden Gods-dienst.*

Predicatie onder den Linden-Boom.

26 b *Johannes*, en *Paulus*, Martelaren.
27 c *Crescens*, *Pauli* Leer-Jonger.
28 D *Samson*, Gast-weerde, Priester te *Romen*. *Leo*, den Tweede Paus. *Ireneus*, Bisschop, Martelaar.
'*t Geding* van S. *Jan*, begint, indien S. *Jan* komt op een *Zondag*, ten zelven *Dage*, toch komende op een *Werken-dag*, den *Eersten Zondag* na S. *Jan*: En eyndigd mette *laatste Klage*, op *Maandag*, of *Vrydag* voor *Maria Magdalena*.

Geding van S. Jan.

Op S. Pieters- en Pouwels-nacht, in 't Iaar 1457. *raakte de Groote Kerk an Brand: en voorts by na de Halve Stad.*

Groote Kerks Brand.

29 e S. *Pieter* en *Pauwels*, Apostelen, Martelaren.
Is de *Feest* en *Maaltyd* der *Romeynen*, gezeyd S. *Pieters-Heeren*.
Den *Eersten Recht-dag* van 't *Geding*, werd gehouden op *Maandag* na S. *Jan*: in voegen als hier voren, van 't *Geding* van S. *Pieter*, in de *Vasten*, is gezeyd.

Feest der Romeynen. Eersten Recht-dag van 't Geding.

30 f *Lucina*, Maagd, Navolgster van *Petrus*. *Martialis*, Bisschop. *Secundus*, Ridder, Martelaar. *Arnulphus*, Religieux.

HOY-MAAND, Julius,

Heeft XXXI. Dagen.

1 g *Theobaldus*, Bisschop. S. *Rombout*, Martelaar. *Regina*, Abdisse.
Begind het *Præsidium* van den Heere *Burgermeester* der *Gemeente*, de *Tweede* in Orde.

Præsidium des Burgermeesters, de Tweede in Orde.

Nu

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vieren, en 's avonds ten Half-Negen.

2 a H. *Mariæ Vanding* an *Elisabet*. *Processus*, en *Martinianus*, Martelaren.

3 b *Thomas* Verheffing. *Guthagonus*, Belijder.

Tweeden Recht-dag van 't Geding.

Den *Tweeden Recht-dag* van 't *Geding*, werd gehouden, *'s Vrydags* na den *Eersten Maandag* na S. *Jan*.

4 c *Martinus* Verheffing. *Berta*, Abdissa. *Udalricus*, Bisschop.

5 D *Anselmus*, Bisschop. *Nicomedes*, en *Zoa*, Martelaren.

6 e *Godeleva*, Martelares. *Goar*, Priester.

Kerk-meesters Vergadering.

Den *Eersten Maandag* in *Julio* Vergaderen wederom de *Ed.* Heeren *Burgermeesteren*, en *Kerk meesters*, ten eynde als boven, in *Januario*, en *Aprili*, gezeyd is.

Derden Recht-dag van 't Geding.

Den *Derden Recht-dag* van 't *Geding*, werd gehouden opten *Tweeden Maandag* na *S. Jan*.

7 f *Pantænus*, Ouderling. *Wilibaldus*, Bisschop. *Monegunda*, Belijderse.

8 g *Barbaræ* Verheffing. *Procopius*, Martelaar. *Landrada*, Maagd.

9 a *Anatolia*, Maagd. *Cyrillus*, Bisschop, Martelaar. *Zenon*, en *Kylianus*, Martelaren.

10 b *Zeven Broeders*, Martelaren. *Ruffina*, en *Secunda*, Maagden. *Amelberga*, Weduwe en Maagd. *Benedictus*, en *Scolastica*, Verheven.

Vierden Recht-dag.

Den *Vierden Recht-dag* van 't *Geding*, werd gehouden *'s Vrydags* na den *Tweeden Maandag* na *S. Jan*.

11 c *Pius*, den eersten Paus, Martelaar. *Nortbertus*, Eerst-Bisschop.

12 D *Hermogarus*, Bisschop, Martelaar. *Nabor*, en *Felix*, Martelaren.

Stichting der Beurse.

Opten 12. July, in 't Iaar 1667. zijn, tot Overwelving van d' Oude Haven, en Stichting der Nieuwe Beurse, ten wederzijde d'Eersten Steen geleyd, door JAKOB *van* BLYENBURG, *Heeren* ADRIAANSZ. *en* JAKOB STOOP, *Heeren* NIKLAASZ.

13 e *Anacletus*, Paus, en *Margrieta*, Maagd, Martelaren.

Swindrechtse Paarde-Mart.

Nu houd men *Paarde-Mart* in *Zwindrecht*.

Zegelen der Daag-Brieven.

Ten zelven *Dage*, of een *Dag* voor, of na, werden de *Daag-brieven*, door den *Ed.* Heer *Burgermeester* Bezegeld.

Vijfden Recht-dag van 't Geding.

Den *Vyfden Recht dag* van 't *Geding*, werd gehouden opten *Derden* Maandag na S. *Jan*.

14 f *Bonaventura*, Cardinaal. *Henrik*, Keyzer. *Ragenufla*, Maagd. *Phocas*, Bisschop, Martelaar.

15 g *Scheydinge* der *Apostelen*. *Jakobus*, Bisschop van *Nisibe*.

Beschrijving der Staten van Holland.

Opten 15. July, 1572. waren de Staten van Holland te Dordrecht Beschreven, die aldaar eenige Dagen Raad pleegden.

16 a *Hilarius*, Bisschop. *Reynildis*, Maagd, Martelaresse.

17 b *Theodosius*, Bisschop. *Fredegandus*, Belijder.

Den

Zeften Recht-dag van 't Geding.

Den *Zeften Recht-dag* van 't *Geding*, is *'s Vrydags* na den *Derden Maandag* na *S. Jan.*

18 c S. *Maternus*, Biſſchop. *Symphoroſa*, metter *Zeven Zonen*, en *Frederik*, Biſſchop, Martelaren. *Aarnoud*, Herpſlager.

19 D *Macrina*, Maagd. *Arſenius*, Abt, en Heremijt.

20 e S. *Titus*, Biſſchop van *Creten*. *Sabinus*, Martelaar. *Wolmarus*, Abt, *Willegefortis*, Maagd, Martel.

Laatſte Klage van S. Jans Geding.

De *laatſte Klage*, of *Recht-dag*, van de *Binnen* en *Buyten-Gedingen*, is *'s Maandags*, of *'s Vrydags*, voor *Maria-Magdalena*: maar die komende op een *Vrydag*, zoo is de *Klage 's Maandags* te voren.

21 f *Praxedis*, Maagd. *Arbogaſtus*, Biſſchop.

22 g *Maria-Magdalena*. *Wandregiſilus*, Abt.

23 a *Apollinaris*, Biſſchop. *Brigitta*, Weduwe.

Rekening van de Voet-boogs-Schuttery.

Donredags na *Maria-Magdalena*, is de *Rekening* der *Schutters* van den *Ed. Voet-boog*, (mede genoemd de *Schuttery* van de *Kruys-boog*,) ten overſtaan van de *Ed.* Heeren *Schutmeeſters*.

24 b *Chriſtina*, Maagd, Martelares. *Chriſtina*, de wonderlijke, die driemaal Sterf.

Verkopinge der Tienden, &c.

Omtrent deze Tijd, is op 'et *Stad-Huys* de *Verkopinge* der *Tienden*, ſtaande opte *Grond* van de *Merwede*.

Paarde-Mart te Alblaſſerdam.

25 c S. *Jakob* de *Meerder*, Apoſtel, *Chriſtoffel*, Martelaren.

Ten zelven *Dage* is 't *Paarde-Mart* tot *Alblaſſerdam*.

26 D *Anna*, de Moeder *Mariæ*.

Predicatie ten Auguſtinen door de Gereformeerden. Grooten Omgang, enz.

Opten 26. July 1572. werde d'Eerſte Predicatie door de Gereformeerden, ten Auguſtinen gedaan.

Sondags na *Maria-Magdalena*, is den *Grooten Omgang*, of *Kermis*.

27 e *Pantaleon*, en de *Zeven Slapers*, Martelaren.

28 f *Victor*, Paus, en *Nazarius*, en *Ruffus*, en *Celſus*, Martelaren.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vieren, en 's avonds ten Half-Negen.

29 g *Martha*, JESUS Waardinne. *Simplicius*, *Fauſtinus*, en *Beatrix*, Martelaren. *Felix*, de Tweede, Paus.

30 a *Abdon*, en *Sennes*, Martelaren.

31 b *Germanus*, Biſſchop, Martelaar. *Ignatius* de *Loyala*, Stichter der *Jeſuyten*.

OOGST-MAAND, Auguſtus,

Heeft XXXI. Dagen.

1 c S. *Peters Banden*. *Euſebius*, Biſſchop, Martelaar. *Zeven Broeders*, Machabeen.

Opten

Groote Vacantien.

Opten *Eerſten Auguſti*, 1613. is in den vollen *Oud-Raad* gereſolveerd, dat men van toen af, voort aan zoude houden de *Groote Vacantie*, gedurende de heele *Oegſt-Maand*, even als ten *Hove*. En dat men daar tegens de *Kleyne Vacantien*, zoude te Niet doen, of Verkorten. En Begind dienvolgende op huyden de *Groote Vacantie*: neemt ook Aanvang de *Groote Vacantie* van den *Hove* en *Hooge Vierſchaar* van *Zuyd-Holland*; die wederom eyndigd den laatſten *Auguſti*.

Dordrecht Belegerd, en Ontzet.

Dordrecht, door laſt van Grave Ian, daar toe van Heer Wolferd van Borſele, *en Aland, Bailliu van Zuyd-Holland, opgerokkend, Belegerd: Werde, na dat Heer Wolferd te Delft was omgebragt, en Aland te Dordrecht, in de [Riedijx-] Poort Doodgeſmeten, Ontzet, en Verlaten, opten Eerſten van Oogſt-Maand, in't Iaar* 1299.

2 D S. *Stephanus*, Paus, Martelaar.

3 e S. *Stevens* Martelaar, *Gamaliëlis*, *Nicodemus*, en *Abibones*, Lichamen Vindinge.

Publicatie van 't Gewaſch.

In 't eerſte dezer *Maand*, werd *Gepubliceerd*, *d'Ordonnantie* van *'t Gewas* van *Zuyd Holland*, roerende de *Dorpen*, van *Mijns-Heeren-Land* van *Moerkerken*, *Maas-dam*, *Putters-Hoek*, *Heynen-Oord*, *Reyer-Kerk*, *&c.* die uyt *Speciaal Contract*, gemaakt mette *Stad Dordrecht*, daar toe zijn verbonden.

4 f *Juſtinus*, Philoſooph, Martelaar. *Dominicus*, Inſteller der Preek-Heeren.

5 g *Maria* ten Sneeuwe. *Afra*, Maagd, *Oſwaldus*, Koning, Martelaren.

6 a *Transfiguratie* JESU. *Sixtus* de Tweede, Paus, Martelaar.

Feeſte van de Voet-Boog.

Den *Eerſten Donredag* in *Auguſto*, is de *Feeſte*, of *Maaltijd* der *Schutters* van den *Ed. Voet-boog*, eertijds ook genoemd *Kruys boog*.

7 b *Donatus*, Biſſchop, Martelaar. *Albertus*, vande *Karmeliten Orde*.

8 c *Largas*, *Syriacus*, en *Smaragdus*, Martelaren.

9 D *Romanus*, Ridder, Martelaar.

10 e *Laurentius*, Diaken, Martelaar.

Dordrecht, by ſtaande Lande Belegerd, en Ontzet.

Omtrent deze tijd, in den Iare 1418. *heeft Ian, Hertoge van Braband, de Stad Dordrecht Verlaten, die Hy een tijd lang te Lande Berent hadde gehouden.*

11 f *Tiburtius*, en *Suſanna*, Maagd, Martelaren. *Gaugericus*, Biſſchop.

12 g *Klara*, Maagd.

13 a *Hyppolitus*, en *Caſſianus*, Martelaren. *Radegunda*, Koninginne.

14 b *Euſebius*, Prieſter. *Athanaſia*, Religieuſe.

15 c *Maria Hemelvaart*. *Arnulphus*, Biſſchop.

16 D *Theodolus*, Biſſchop. *Rochus*, Belijder. *Simplicianus*, Eerſt-Biſſchop.

17 e *Mamas*, een Kind, en *Jeroen*, Prieſter, Martelaren. *Clara* de *Monte Falco*.

18 f S. *He-*

18 f S. *Helena*, Keyzerinne. *Agapitus*, Martelaar.
19 g *Magnus*, Martelaar. *Ludowijk*, Bisschop van *Tholosa*.
20 a *Bernhardus*, Abt. *Stephanus*, Koning.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Vier-, en 's avonds ten Zeven Uren.

21 b *Anastasius*, en *Privatus*, Bisschop, Martelaren. *Hyacynthus*, Belijder.
22 c *Timotheus*, Martelaar. *Zacheus*, Bisschop van *Jerusalem*.
23 D *Symphorianus*, *Claudius*, *Asterius*, en *Neon*, Martelaren.
24 e S. *Bartholomeus*, Apostel, Martelaar. *Audoenus*, Eerst-Bisschop.
25 f *Ludovicus*, Koning van *Vrankrijk*. *Gregorius*, Bisschop van *Utrecht*; *Genesius*, Martelaar.
26 g *Zepherinus*, Paus, Martelaar.
27 a *Cesarius*, en *Gebhard*, Bisschoppen.
28 b *Augustinus*, Bisschop. *Hermes*, Martelaar. *Moyses*, Eremijt.
29 c S. *Jan* des Doopers *Onthoofdinge*. *Sabina*, Maagd, Martelaren.
30 D *Fiacrus*, Abt. *Felix*, en *Adauctus*, Martelaren.
31 e *Paulinus*, Bisschop van *Trier*. *Samius* *Samina*.

Eynde van de Groote Vacantien.

Ten zelven *Dage* eyndigen de *Groote Vacantien*, zoo van de *Kamer Judiciële* van *Dordrecht*, als ook van 'et *Bailliuwschap* van *Zuyd-Holland*.

HERFST-MAAND, September,

Heeft xxx. Dagen.

1 f S. *Gillis*, Abt. *Lupus*- en *Twaalf Broederen*, Martelaren. *Verena*, Maagd.

Rekeninge der Verpondinge.

Geschied de *Rekening* van den *Ontfanger* der *Verpondinge* dezer *Stede*, Vervallen een *Jaar* te voren, op *Mey*.

Oprechting der Gilden.

Op S. Gillis Dag, in 't Iaar 1367. hebben XXIX. *Gilden, met 'er onderhoorige, Handvesten gekregen, die op S. Lucien, in 't zelve Iaar, by Hertog Aalbert zijn Toegestaan: en op onzer Vrouwen Conceptio, in 't Iaar 1369. Verder Geconfirmeerd.*

Rekening der Kloveniers.

Den *Eersten Dingsdag* in *Septembri*, geschied de *Rekening* van de *Schuttery* der *Kloveniers*, (eertijds genoemd, *Hand-Boogs*-, *S. Sebastiaans*-, of *S. Ewouds-Schutterye*) ten overstaan van de Heeren *Schutmeesters*.

Recht-dag na de Groote Vacantie.

Den *Eersten Dingsdag*, *Woensdag*, *Donredag*, of *Saterdag*, in *Septembri*, is den *Eersten Recht-dag* na de *Groote Vacantie*.

2 g *Justus*, Bisschop. *Anthonius*, Martelaar. *Agneta*-Verheffing.
3 a *Phœba*, Pauli Navolgster. *Remaclus*, Bisschop van *Maestricht*.

Kleynen Omgang, en Feeste der Kloveniers.

Den *Eersten Donredag* in *Septembri*, is de *Feeste*, of Maaltijd der *Kloveniers*, en werd genoemd, den *Kleynen Omgang*.

4 b S. *Ida*, Weduwe. *Seraphia*, Maagd, en *Marcellus*, Martelaren.

5 c *Bertinus*, Abt. *Herculanus*, en *Victorinus*, Martelaren.

6 D *Magnus*, Belijder. *Eleuterius*, Abt.

7 e *Evortius*, Bisschop van *Orleans*. *Regina*, Maagd, Martelares.

8 f *Maria* Geboorte.

9 g *Gorgonius*, Martelaar. *Audomarus*, Bisschop.

10 a *Nicolaus Tolentinas*. *Hilarius*, Paus, en *Theodardus*, Bisschop, Martelaren.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vijven, en 's avonds ten Half-zevenen.

Lijste, van die Nominabel zijn tot Schepenen.

Acht Dagen voor de *Nominatie* der *Schepenen*, werd gemaakt, door den *Secretaris*, en in de *Groote Zale Opgehangen*, een *Lijste* van alle de *Oud-Raden*, die *Nominabel* zijn tot *Schepenen*; ten Eynde *d'Electie*, in 't *Reguard* der *Verboden-Graden* van *Consanguiniteyt*, of *Affiniteyt*, *&c.* zy *Conform* de *Privilegie*.

11 b *Felix*, *Regula*, *Protus*, en *Hyacintus*, Martelaren. *Theodora*, Sondersche.

12 c *Guido*, Belijder. *Maximus*, Bisschop.

13 D *Amatus*, Bisschop. *Pamphilius*, Martelaar.

14 e *Kruys-Verheffing*. *Cornelius*, Paus, en *Cyprianus*, Bisschop, Martelaren.

Vergadering tot Resumptie en Suppletie der Veertigen.

'*t Collegie* der *Mannen* van *Veertigen*, ingesteld, by *Handveste* van *Hertog Flips* van *Bourgondien*, opten 23sten *Junij* 1456. En weder Bevestigd by *Hertogen Maximiliaan*, en *Maria*, 1478. en 1481. respective. En noch by *Koning Maximiliaan*, en *Eerst-Hertoge Flips*, 1494. Plegen wel eer haar getal te *Vervullen* binnen den *eersten vier Dagen*, na *Aflyvigheyd*, *Vertrek*, ofte *Andersins*, van yemande uyt *Hemluyden*, volgens *Kuere* daar van gemaakt opten 23sten *Junij* 1457. Maar *Vergaderen* nu in de *Groote Zale*, opten *Stad-Huyze*, den 2den *Maandag* in *Septembri*, (volgens *Resolutie*, by *Hemluyden* genomen opten 21sten *Octob.* 1673. en den 17sten *Septemb.* 1674.) En werden aldaar, in cas van *Aflyvigheyd*, *Vertrek*, of *Anders*, van eenige Harer *Medebroederen*, voor de *Nominatie* der *Schepenen*, *Geresumeerd*, en by *Besloten Billetten Vervuld*. Welke *Suppletie*, gelijk ook de *Nominatie*, tot *Schepenen*, nooyt en mag werden gedaan, ten zy de voornoemde *Veertigen* zelfs aldaar *Tegenwoordig*, en in Getal niet minder dan *Een* en *Twintig*, sterk en zijn.

15 f S. *Aichardus*, Abt. *Nicomedes*, Priester, Martelaar.
16 g *Editha*, Maagd. *Euphemia*, Maagd, Martelares.

Nominatie der Schepenen.

De *Mannen* der *Veertigen* (na dat Zy hare *Afgestorvene*, *Vertrokkene*, of *Anders*, tot *Schepenen* gestelde *Ambt-genoten*, door *Besloten Billietten* hebben *Vervuld*) Noemen dan by *Besloten Billietten*'t eene Jaar *Tien*, en 't ander Jaar *Acht Leden* van den *Oud-Raad*, zoo die *Compleet* is, en voor zoo veel *Defect* staat, andere *Aanzienlike Luyden*, omme daar uyt, de *Helfte* tot *Schepenen Gekozen* te worden. Welke *Kiezinge* voortijds by de *Graven*, Hare *Gemagtigden*, of door de *Stad-Houders* van *Holland*, gedaan werde; daar na, volgens *Staats-Gewijs-Besluyt*, by de *Staten* van *Holland* en *West-Vriesland*, opten 8sten *Decembris* 1650. genomen: zelfs by haar *Ed. Groot-Mog*: of in der zelver *Afwezen*, door haar *Ed. Gecommitteerde Raden*, totten Jare 1652. werde verricht: En sederd die Tijd den *Oud-Raad* of de *Vroedschap* der *Stad Dordrecht*, (de *Goede Luyden* van den *Achten* daar onder niet begrepen) wierd Aanbevolen. Toch in 'et Jaar 1672. aan Zijn HOOGHEYD, den Heere PRINCE van ORANGE, als *Stad-Houder* van *Holland*, enz. (gelijk wel eer aan Zijn Hoog-gemelte *Hoogheyds Voorzaten*) is Opgedragen.

17 a *Lambrecht*, Bisschop, Martelaar. *Hildegardis*, Abdisse.
18 b *Ferreolus*, Martelaar. *Tyrus*, Bisschop.

Missive aan den Stad-Houder.

De *Nominatie* tot *Schepenen* door de *Veertigen* zijnde gedaan, werd de zelve by *Beslote Missive* van mijn *Ed. Heeren* van *Dordrecht*, door den Oudsten *Kamer-bewaarder*, overgezonden aan Zijn *Vorstelike Doorluchtigheyd*, *Stad-Houder* van *Holland*, &c. of in des zelfs Absentie aan den *Hove* van de zelve *Provintie*, omme daar uyt de *Schepenen* te *Eligeren*.

19 c *Januarius*, Bisschop, Martelaar. *Theodorus*, Bisschop.
20 D *Tobias*, Bisschop van *Jerusalem*. *Eustachius*, zijn *Huys-vrou* en *Kinderen*, Martelaren.
21 e S. *Mattheus*, Apostel, Martelaar. *Maura*, Maagd.
22 f *Mauritius*, en 't *Legioen* der *Theben*, Martelaren.
23 g *Linus*, Paus, en *Tecla*, Maagd, Martelaren.
24 a *Johannis* des *Doopers Ontfangnis*. *Gerard*, Bisschop, Martelaar.
25 b *Cleophas*, en *Firminus*, eerste Bisschop van *Amiens*, Martelaren.
26 c *Cyprianus*, Diaken, en *Justina*, Maagd, Martelaren.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-vijven, en 's avonds ten Zes Uren.

Missive aan den Schout, om de Schepenen den Eed te Staven.

De *Kiezing* en *Electie* der *Schepenen* verricht, en zulks door Schriftelik Antwoord aan den Heere *Schout* zijnde Geaddresseerd, werd verzocht, dat zijn Ed. gelieve de *Nieu-Gekozen Schepenen* den *Eed* te *Staven.*

27 D S. *Cosmas,* en *Damianus,* Martelaren. *Hildetrudis,* Nonne.

28 e *Wenselaus,* Hertoge, Martelaar. *Liboa,* Abdisse, en *Eustochium,* Maagden.

29 f S *Mighiel,* Eerst-Engel. *Quiriacus,* Heremijt.

Eed, en Sessie der Schepenen.

De *Schepenen* den *Eed* Afgeleyd hebbende, Treden in *Dienst,* nemen Rang en *Sessie.*

Surrogatie, by de Wet te doen.

En of 'et gebuerde dat yemand van de *Schepenen,* (die gewoonlik *Twee Jaren Dienen,*) middler tijd kwame *t'Overlijden,* uytte *Stad Vertrokken,* of met een ander *Ambt,* tegen het zelve *Strijdig,* werde *Verzien,* is de *Wet Geauthoriseerd,* uytten *Oud-Raad* een *Ander* in des zelfs plaatze te *Stellen,* en te *Surrogeren,* die zoo lang *Diene,* als zijn *Voorzaat* en *Prædecesseur* zoude hebben *Gediend.*

30 g *Hieronimus,* Priester en Leeraar.

WYN-MAAND, October,

Heeft XXXI. Dagen.

1 a *S. Remigius,* Eerst-Bisschop. *Bavo,* Belijder. *Piatus,* Martelaar.

Præsidium des Burgermeesters, de Derde in Orde.

Opten *Eersten October,* *Begint* het *Præsidium* voor *Drie Maanden,* van den *Ed.* Heer *Burgermeester,* de Derde in Orde.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Vijf Uren, en 's avonds ten Half-zessen.

2 b *Leodegarius,* Bisschop te *Authun,* Martelaar.

3 c *Twee Ewouden,* of *Ewalden,* Martelaren. *Gerardus,* Abt.

4 D *Crispus,* en *Gajus,* Martelaren. *Franciscus,* Insteller der *Minre-Broederen.* *Petronius,* Bisschop.

5 e *Constantus, Palmacius,* en *Placidus,* Martelaren.

Kerk-meesters Vergadering.

Den *Eersten Maandag* in *Octobri* Vergaderen de *Ed.* Heeren *Kerkmeesters,* ten eynde als voren, zoo, en gelijk in *Januario* en *Aprili* gezeyd is.

6 f *Fides,* Maagd. *Bruno,* Stichter der *Kathuyzers.*

7 g *Marcus,* Paus, *Sergius, Bachus, Marcellus,* en *Apuleius,* Martelaren.

8 a *Pelagia,* Zonderse, en *Regensledis,* Martelaresse.

9 b *Dionisius,* Bisschop van *Parijs,* *Rusticus,* en *Eleutherius,* Martelar.

10 c *Victor, Gereon,* en 'er *Gezellen,* en *Venantius,* Martelaren.

11 D S. Gum-

11 D S. *Gummarus*, Belijder. *Augustini* Verheffing.
12 e IVM. IXC. LXXVI. Martelaren. *Harlindes*, en *Relindes*, Maagden, Abdissen. *Cypriani* Verheffing.
13 f *Carpus*, *Faustus*, *Januarius*, en *Martialis*, Martelaren.
14 g *Calixtus*, Paus, Martelaar. *Burchardus*, Bisschop.
15 a *Aurelia*, Maagd. *Hedwiges*, Hertogin van *Polen*, *Moeye* van *S. Elisabeth* van *Hongaryen*.
16 b *Gallus*, Abt.

Schou der Brand-Emmers.

Omtrent 't *midden* dezer *Maand*, werden *Geschond* de *Brand-Emmers*, door den *Tresorier* der *Reparatien*, en *d'Achten*, in *elke Wijk*, Verzeld met den *Onder-Schout*, een der *Klerkken*, *Stads-Boden*, &c.

17 c *Heron*. Bisschop. *Andreas*, Munnik, Martelaar.
18 D S. *Lucas*, Euangelist, *Justus*, een Kind, Martelaren.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens en 's avonds ten Vijf Uren.

19 e *Januarius*, en zijn *Gezellen*, Martelaren. *Aquilinus*, Bisschop.
20 f *Quirijn*, *Irene*, *Caprasius*, en *Fides*, Martelaren.
21 g *Hilarion*, Abt. *Ursel*, met 'er *Elf duyzend Maagden*, Martelaressen.
22 a *Severus*, Bisschop van *Ravenna*. *Malchus*, Munnik.
23 b *Severinus*, Bisschop te *Kolen*. *Servandus*, en *Germanus*, Martelaren.

Inluyding der Bamis-Mart.

Indien S. *Lucas* komt op een *Vrydag*, werd de *Bamis-Mart*, alsdan *Ingeluyd*, en *Begind* de *Mart*, en der zelver *Vacantie*: Toch komende op eenen anderen *Dag*, werd de voorsz *Mart* Ingeluyd, op *Vrydag* na *S. Lucas*.

Verken-Mart.

Is 'et *Voorstaan* mette *Verkens*, omtrent daar S. *Joosten Kappelle* plag te staan: En

Vacantie.

Begind de *Vacantie*.

24 c *Columbaan*, Martelaar. *Evergislus*, Bisschop.

Kiezing der Kapiteynen.

Saterdags voor *Alreheyligen*, Vergaderen de *Ed. Groot-Achtbare Heeren Burgermeesteren*: En de *Kornellen*, in S. *Joris Doele*, tot 'et Kiezen en Maken der aanstaande *Kapiteynen*, *Lieutenants*, *Vaan dragers*, enz.

25 D *Crispijn*, en *Crispinianus*, Martelaren.

Vette-Beeste-Mart.

Zondags na S. *Lucas*, begind de *Vette-Beeste-Mart*, of wel *'s Vrydags* te voren, in S. *Joris-*, en *Sebastiaans-*, en de *Heel-Haaks-Doelen*.

Nominatie van de Achten.

Opten *Eersten Zondag* voor *S. Symon* en *Judas*, ('t en ware die kwam op een *Maandag*, als wanneer het zoude zijn opten *Tweeden Zondag* daar te voren, zijnde den 20sten *October*) Vergaderen mijn *Ed.* Heeren, den *Burgermeester*, beyde de *Tresoriers*, en de *Secretaris*, mette *Dekens* van de *Gilden*,

en *Gemeene Neringen*, in de Doele van de *Heel-Haaks*, alwaar, onder het *Beleyd* van den *Heere Burgermeester*, en op des zelfs *Voorstel*, en *Propositie*, ter zelver tijd werden *Genoemd*, door gemelte *Dekens* (volgens 't *Verdrag* van den Jare 1385. De *Handvesten* van *Hertog Aalbert*, de *Anno* 1395. Van *Hertogen*, *Maximiliaan* en *Maria*, de *Annis* 1478. en 1481. respective, &c. Mitsgaders van *Koning Maximiliaan*, en *Eerst-Hertog Flips*, de *Anno* 1494. als ook volgens 't *Concordaat*, in den Jare 1647. Opgerecht en Gesloten: By Zijne *Vorstelijke* HOOGHEYD, den *Heere* PRINCE van ORANGE, en den *President* en *Raden* van *Holland* Gelaudeerd, en Geapprobeerd) *Vier* en *Twintig Personen*, te weten, uyt elke *Wijk*, de *Stad* in Vier *Quartieren* verdeeld, *Zes Aanzienlike Luyden*, omme daar uyt, in elke *Wijk*, *Twee* tot *Goede Luyden* van den *Achten*, vooor een Jaar, te laten *Verkiezen*. Welke *Kiezinge* wel eer by de *Graven*, hare *Gemagtigden*, of door de *Stad-Houders* van *Holland*, &c. totten Jare 1650. gedaan werde. Daar na, volgens *Staats-Gewijs Besluyt*, by de *Staten* van *Holland*, enz. opten 8sten van *Winter-Maand*, des zelven Jaars, genomen, zelfs by hare *Ed. Groot-Mog*: of in der zelver *Afwezen*, door hare *Ed. Gecommitteerde Raden*, tottet Jaar 1652. werde verrecht; en sederd die Tijd den *Oud-Raad* of *Vroedschap* van *Dordrecht*, (*excepto d'Achten*) wierd Aanbevolen. Toch in 't Jaar 1672. weder by gemelte *Staten* aan Zijn HOOGHEYD, den *Heere* PRINCE van ORANGE, als *Stad-Houder* van *Holland*, is Opgedragen.

26 e S. *Evaristus*, Paus. *Ragatianus*, en *Plicissimus*, Martelaren.

Missive aan den Stad-Houder, &c.

De *Nominatie* totten *Achten*, (bestaande in een *Drievoudig Getal*) door de *Dekenen* van de *Gilden* gedaan zijnde, werd de zelve door *Beslote Missive*, van mijn *Ed. Heeren* van *Dordrecht*, overgezonden aan zijn *Vorstelike Doorluchtigheyd*, &c. *Stad-Houder* van *Holland*; of in des zelfs Absentie, aan den *Hove* van de voorsz *Provintie*, door den *Knecht* van de *Goede Luyden* van den *Achten*, omme daar uyt de *Goede Luyden* van den *Achten* te *Verkiezen*, en *Eligeren*.

Linde-Laken-Mart.

'*s Maandags* na S. *Lucas*, is de *Linde-Laken-Mart*, voor, en omtrent daar *S. Jakobs Gast-Huys* en *Kappelle* plag te staan.

27 f *Demetrius*, *Vincentius*, *Sabina*, en *Christeta*, Martelaren.

28 g *S. Symon*, en *Judas*, Apostelen, Martelaren.

Vette Osse-Mart op Straat.

'*s Woensdags* en *Donredags* na den *Ingang* der *Bamis-Mart*, is 'et *Voor-staan* mette *Vette Beesten* opte *Hoog-* of *Voor-Straat*, an de Land-zy, in 't *Steeg-over-Sloot*, &c.

29 a S. *Narcissus*, Bisschop. *Ermelinda*, Maagd.
30 b *Serapion*, Bisschop. *Twee Duyzend* en *Twintig-* en *Marcellus* met zijn *Twaalf Zonen*, Martelaren.

Algemeyne Mart.

Begind de *Algemeyne Mart* van *Koopwarige Goeden*, zijnde de geheele *Mart* (die Veertien Dagen duurd) ingegaan Acht Dagen vroeger, en eyndigd *Saterdags* voor, of na, *Alreheyligen*, om reden boven aangewezen.

Indien eenige *Geschillen* mochten ontstaan, in de zelve *Mart*; werden *Partyen* vereenigt, is 't doenlik, ter plaatze, en door zulke *Gecommitteerden*, alswe in de *Mey-Mart* hebben beschreven.

31 c *Quintijn*, Martelaar. *Wolffgang*, Bisschop.

Rekening van Arend Martens-Hof.

De *Rekening* van d'Heer *Arend Martens Hof*, werd gedaan *Saterdags* na de *Beeste-Mart*, binnen *Dordrecht*, in 't voorsz *Hof*.

SLACHT-MAAND, November,

Heeft xxx. Dagen.

1 D *Alre-Heyligen.*

Rekening der Leenen van de Merwede.

Den *Eersten November* geschied de *Rekeninge* van de *Leenen* der *Heerlikheyd Merwede*, binnen *Dordrecht*, in ......

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's Morgens ten Half-zessen, en 's avonds ten Vijf Uren.

Opening van de Electie der Achten.

De *Kiezing* en *Electie* der *Achten*, door zijn *Hoogheyd*, *&c.* verricht, werd die door Schriftelik Antwoord, aan den Heere *Schout* geaddresseerd, bekent gemaakt, en zijn *Ed.* verzocht, de *Gekoren Achten* den *Eed* an zijnen handen te doen Afleggen: Waar op *Sondags* na S. *Symon* en *Judas* (ten ware die kwam op *Zondag*, in welken gevalle het zijn zoude ten zelven *Dage*, of op *Maandag*, als wanneer het is *Daegs* te voren) werd van gemelte *Electie*, an de *Dekenen* der respective *Gilden* en *Neringen*, daar toe expres vergaderd, in de voorsz *Doele*, Openinge gedaan.

2 e *Alre-Zielen.*

Eed en Sessie der Achten.

De *Goede Luyden* van den *Achten* zijnde *Be-eedigd*, nemen *Rang* en *Sessie* tot *Bekleeding* van haren *Dienst*.

Surrogatie der Achten.

En of 'et gebuerde dat yemand van de *Achten*, (die voor *Een Jaar* zijn Aangesteld,) middeler tijd kwame *t'Overlijden*, uytte *Stad Vertrokken*, of met een ander *Ambt*, tegen het zelve *Strijdig*, werde Verzien; zijn die *Goede Luyden* Geautho-

authoriseerd, een *Ander* in des zelfs plaats te *Stellen* en te *Surrogeren*, die zoo lange *Diene*, als zijn *Voorzaat* en *Prædecesseur* zoude hebben gedaan.

3 f S. *Theophilus*, Martelaar. *Hubertus*, en *Malachius*, Bisschoppen. *Carolus*, Eerst-Bisschop.

Vacantie eynde. Luyden der Zaal-klok.

Na't *Eyndigen* van de *Vacantie*, begind de *Zaal klok*'s morgens ten Half-negen te Luyden.

4 g *Modestia*, Jonkv. *Vitalis*, en *Agricola*, Martelaren.

5 a *Zacharias*, Propheet. *Galation*, en *Epistemes*, Martelaren.

6 b *Leonardus*, en *Winocus*, Abten.

Rekening van S. Anthonis Polder.

's Vrydags, mettet *Eyndigen* van de *Bamis-Mart*, geschied de *Rekening* van S. *Anthonis Polder*, binnen *Dordrecht*, in *S. Joris Doele.*

7 c *Willebrordus*, Eerst-Bisschop. *Florentius*, Bisschop.

8 D *Vier Gekroonde* Martelaren. *Willehades*, Eerste Bissch. van *Bremen*.

9 e *Theodorus*, Ridder, Martelaar.

Franse Wijnen Kelderen.

Den 9den *November* 1620. is by den *Oud-Raad* eenstemmelik Geresolveerd, dat men de *Franse-Wijnen*, komende uyt Zee (hoewel noch geen *S. Marten* zijnde, zal mogen *Kelderen*.

10 f *Tryphon*, *Respicius*, en *Nympha*, Martelaren.

Omgaan mette Slegge.

's Daags voor *S. Marten* werde *Omgegaan* mette *Slegge*, en de *Wijn-kelders* Bezichtigd, of 'er geen *Oude Wijnen* in leggen: Toch en werd niet precijs onderhouden.

Geen Martens-vuren te stoken.

Ten zelven *Dage* werd *Gepubliceerd*, dat men geen *Martens-Vuren* op *Straat* en mag stoken.

11 g *Marten*, Bisschop van *Tours*. *Mennas*, Soldaat, Martelaar.

12 a *Didacus*, Minrebroeder. *Levinus*, Bisschop, Martelaar. *Libuinus*, Priester.

13 b *Brixius*, Bisschop. *Maxelendis*, Maagd, Martelares. *Sybardus*, Abt.

Tweede Nationale Synodus.

Het Tweede Synodus-Nationaal, Begonnen den 13. *November*, 1618. *en Vol eynd opten* 29. *Mey*, 1619. *Wierd gehouden opte Groote Zale van de Kloveniers Doele.*

14 c *Albricus*, Bisschop. *Aldegunda*, Abdisse.

15 D *Secundus*, Martelaar. *Eugenius*, Eerst-Bisschop, Martelaar. *Machutus*, Bisschop.

S. Martens Geding.

't Geding van S. *Marten*, begint *Zondags* na *Martini*.

16 e *Eucherius*, Bisschop. *Edmundus*, Eerst-Bisschop.

Eersten Rechtdag van 't Geding.

Opten *Eersten Maandag*, na dat *Zondags* te voren het *Geding* heeft begonnen, is den *Eersten Recht-dag*.

17 f *Gregorius Thamaturgus*, en *Hugo*, Bisschoppen.

18 g S. *Eu-*

	18 g	*S. Eusebia*, Jonkvrouw. S. *Martens Octave.*
Ondergang van den Grooten-Waard.		*Op S. Elisabets-nacht, 1421. Verdronk den Grooten Waard, aan en omtrent Dordrecht, met 72. Dorpen en Prochy-Kerkken.*
Kind in een Wiege, en Vijf Personen opte Haans-balken van een Huys drijvende, gelukkig Geland.		*Komende toen aan drijven een Kind in een Wiege, vergeselschapt met een Kat: Van welk Kind veel Aanzienlike Luyden, 't zy uytte Manlike of Vrouwlike Liny, haar Afkomst rekenen.*
		En kwamen toen mede opte Haans-balken van een Huys Vijf Personen, uyt welke ook vele Aanzienlike Geslagten haar Afkomst optellen.
	19 a	*Pontiaan*, Paus, Martelaar. *Elisabeth*, Weduwe.
Luyden der Poort-klok.		Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Half-zessen, en 's avonds ten Vijf Uren.
	20 b	*Eadmundus*, Koning, Martelaar. *Odorus*, Abt.
Tweeden Recht-dag van 't Geding.		Den *Tweeden Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Vrydag*, na den *Eersten Zondag* na *Martini.*
	21 c	*Maria presentatie. Columbanus*, Abt. *Maurus*, Martelaar.
	22 D	*Cicilia*, Maagd, Martelares.
	23 e	*Clemens*, Paus, en *Felicitas*, Martelaren. *Trudo*, Priester.
Derden Recht-dag.		Den *Derden Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Maandag*, na den *Tweeden Zondag* na *Martini.*
	24 f	*Chrysogonus*, en *Mercurius*, Martelaren.
	25 g	*Katharijn*, Maagd, Martelares.
	26 a	*Linus*, Paus, en *Petrus*, Bisschop van *Alexandria*, Martelaren.
	27 b	*Josaphat*, en *Baarlam*, Belijders.
Vierden Recht-dag.		Vierden *Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Vrydag*, na den *Tweeden Zondag* na *Martini.*
	28 c	*Theodulus*, Belijder. *Sostenis*, Pauli Discipel.
	29 D	*Saturninus*, en *Sisinus*, Martelaren. *Radbodus*, Bisschop.
	30 e	*S. Andreas*, Apostel, Martelaar.
Vijfden Recht-dag.		Den *Vijfden Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Maandag*, van den *Derden Zondag* na *Martini.*

WINTER-MAAND, December,

Heeft XXXI. Dagen.

	1 f	S. *Eloy*, of *Eligius*, Bisschop. *Crisantus*, en *Darius*, Martelaren.
	2 g	*Bibiana*, en *Demetria*, Maagden, Martelaressen. *Petrus Chrysologus*, Eerst-Bisschop.
	3 a	*Eloquius*, Priester. *Walfridus*, en *Radfridus*, Martelaren.
	4 b	*Barbara*, Maagd, Martelares.
Zesten Recht-dag.		Den *Zesten Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Vrydag*, na den *Derden Zondag* na *Martini.*

Zegelen der Daag-Brieven.

Den *Vierden* of *Vijfden December*, werden de *Daag-Brieven*, by den *Ed.* Heer *Burgermeester*, Bezegeld.

5 c *S. Crifpina*, Maagd, en *Julius*, Martelaren. *Sabbas*, Abt.

6 D *Nicolaus*, Biſſchop. *Afella*, Maagd.

7 e *Ambrofius*, Eerſt-Biſſchop. *Agathon*, Martelaar.

Zevenden Recht-dag.

Den *Zevenden Recht-dag* van 't *Geding*, is op *Maandag* na den *Vierden Zondag* na *Martini*.

8 f *Mariæ Ontfangenis*, Feeſt-dag.

9 g *Leocadia*, Maagd, Martelares.

10 a *Melchiades*, Paus, en *Eulalia de Merida*, Maagd, Martelaren.

Overlevering der Treſoriers Rekeningen.

Den 10den *December*, werden de *Rekeningen* van beyde de *Treſoriers* overgeleverd, in *Burgermeeſters Kamer*, ten *Comptoire* ter *Theſaurye*.

11 b *Damaſus*, Paus. *Twee Idæ*, Maagden.

Laatſte Klage der Daag-Brieven.

De *Laatſte Klage*, en *Recht-dag* der *Daag-Brieven*, is, en *Diend*, *Vrydags* of *Maandags* voor *Lucia*.

12 c *Epimachus*, *Alexander*, en *Amoniorum*, Martelaren.

Schouw der Brand-Emmeren.

Op huyden, of omtrent deze tijd, werden de *Brand-Emmers Geſchoud*, door d'Heeren *Treſorier* der *Reparatien*, en de *Achten*, elk in 'er *Wijk*, verzeld metten *Onder-Schout*, &c. Toch en werd niet precijs onderhouden.

13 D *Lucia*, Maagd, Martelares. *Aubertus*, Biſſchop. *Jooſt, vel Juſtus*, Prieſter.

14 e *Nicaſius*, Eerſt-Biſſchop, Martelaar. *Spiridon*, Biſſchop.

15 f *Euſebius*, Biſſchop, Martelaar.

16 g *Everhardus*, Belijder. *Ananias*, Martelaar.

17 a *Lazarus*, Biſſchop, Martelaar. *Begga*, Weduwe.

18 b *Wivina*, Abdiſſe.

Luyden der Poort-klok.

Nu luyd de *Poort-klok* 's morgens ten Zes Uren, en 's avonds ten Half-vijven.

19 c *Quiriacus*, Martelaar. *Megengoſus*, Grave.

20 D *Anaſtaſius*, en *Philogonus*, Biſſchoppen. *Ariſtarchus*, Martelaar.

21 e *S. Thomas*, Apoſtel, Martelaar.

22 f *Didimus*, en *Schyrion*, Martelaren.

23 g *Servulus*, of *Queldrijk*, Belijder. *Victoria*, Maagd, Martelares.

24 a *Gregorius*, Prieſter, Martelaar.

Vacantie van Kersmis.

De *Vacantie* van *Kersmis*, begind *Kers-avond*: En is wederom den *Eerſten Recht-dag* opten 2den *Januarij*, indien 't *Nieuwe Jaar* op een *Maandag*, *Dingſdag*, of *Woenſdag*, begind.

25 b *Anaſtaſio*, en *Eugenia*, Maagden, Martelareſſen.

CHRISTI GEBOORTE.

26 c S. *Steven*, Eerſte Martelaar.

27 D *S. Jan*, Euangeliste.
28 e *Onnozele Kinderen*, Martelaren.
29 f *Thomas*, Eerst-Bisschop van *Kantelberg*, Martelaar.
30 g *David*, Koning. *Sabinus*, Bisschop, Martelaar.

Rekeningen der Kerken en Gods-Huyzen.

Achtervolgende 't *Besluyt* en de *Resolutie*, genomen by mijn *Ed. Groot-Achtbare Heeren* van den *Oud-Rade*, opten 13sten *Julij*, 1666. en den 5den *Januarij*, 1669. is Geordonneerd, dat *Jaarliks*, op *Drie-Koningen-Avond*, gedenuncieerd zoude moeten werden, tot wat tijd toe de *Rentmeesters* en *Administrateurs*, van de respective *Kerken* en *Gods-Huysen*, binnen dezer *Stede*, hebben *Gerekend*, en dat de zelve by het Sluyten van hare Successive *Rekeningen*, noyt meer ofte langer ten achteren zullen mogen zijn, als ten reguarde van den *Uytgeef Een*, en den *Ontfang Twee Jaren*: Op peyne, dat zoo wanneer yemand van de zelve *Rentmeesters*, of *Administrateurs*, daer inne zoude mogen hebben versuymd, *Verbeuren* zullen de *Helfte* van haarluyder *Tractament*: En zulks, datte voorsz respective *Rekeningen* zullen moeten werden gedaan voor het *Uytgaan* van 't *Jaar*. Te weten:

Kerken. H. Geest-Huys.

Van de *Kerken*, en *Capittels-Goederen*.
- 't *H. Geest-* en *Pest-Huys* ter *Grooter-Kerke*; en der *Regulierisse-Nonnen*.

Gast-Huys. Wees-Huys.

- 't *Sacraments-Gast-Huys*, en der *Magdalenen-Zusteren*.
- 't *Wees-Huys*, en der *Conventualen-Zusteren*.

Leprosen.

Van de *Leprosen*, *Gevangenen*, *Krankzinnigen* (of *Dulle*) *Tuchtelingen*, en *Cellebroeders*.

Oude Man-Huys, enz.

Van 't *Oude-Mannen-* en 't *Oude-Vrouwen-Huys*, 't *Beggijn Hof*, en der *Brood-Zusteren-Goederen*.

31 a *Silvester*, Paus. *Columba*, Maagd, Martelares.

Byvoeging, op zijn plaets in te schikken.

Den 8. *Januarij* 1642. hebben *Jan Pietersz.*, ende *Josijntje Davids*, Vier Kinderen ten Doop Aangeboden: te weten,

SUSANNEKE, PIETER, LYDIA, DAVID.

TAFEL van de

HOOG-DAGEN, &c.

Jaren.	*Guld get.*	*Epacta.*	*Sond.let.*	*Vasten-avond.*	*Paassen.*	*Pinxsteren.*
1676.	5.	15.	E.D.	18. Feb.	5. April.	24. Mey.
1677.	6.	26.	C.	2. Maart.	18. April.	6. Junij.
1678.	7.	7.	B.	22. Feb.	10. April.	29. Mey.
1679.	8.	18.	A.	14. Feb.	2. April.	21. Mey.
1680.	9.	29.	G.F.	5. Maart.	21. April.	9. Junij.
1681.	10.	10.	E.	18. Feb.	6. April.	25. Mey.
1682.	11.	21.	D.	10. Feb.	29. Maart.	17. Mey.
1683.	12.	2.	C.	2. Maart.	18. April.	6. Junij.
1684.	13.	13.	B.A.	15. Feb.	2. April.	21. Mey.
1685.	14.	24.	G.	6. Maart.	22. April.	10. Junij.
1686.	15.	5.	F.	26. Feb.	14. April.	2. Junij.
1687.	16.	16.	E.	11. Feb.	30. Maart.	18. Mey.
1688.	17.	27.	D.C.	2. Maart.	18. April.	6. Junij.
1689.	18.	8.	B.	22. Feb.	10. April.	29. Mey.
1690.	19.	19.	A.	7. Feb.	26. Maart.	14. Mey.
1691.	1.	1.	G.	27. Feb.	15. April.	3. Junij.
1692.	2.	12.	F.E.	19. Feb.	6. April.	25. Mey.
1693.	3.	23.	D.	3. Feb.	22. Maart.	10. Mey.
1694.	4.	4.	C.	23. Feb.	11. April.	30. Mey.
1695.	5.	15.	B.	15. Feb.	3. April.	22. Mey.
1696.	6.	26.	A.G.	6. Maart.	22. April.	10. Junij.
1697.	7.	7.	F.	19. Feb.	7. April.	26. Mey.
1698.	8.	18.	E.	11. Feb.	30. Maart.	18. Mey.
1699.	9.	29.	D.	3. Maart.	19. April.	7. Junij.
1700.	10.	9.	C.	23. Feb.	11. April.	30. Mey.

DE BEURS.

De Beurs.

SCheydende van 'et *Stad-Huys*, tredenwe ter plaatſe daar wel eer *'t Oude-Stad-Huys*, en *Wage* ſtonden, werdende van achteren beſpoeld met 'et Water, Stromende uytte Riviere *Merwede*. Toch vermids haren *Bou-val*, en vreze voor *Ongemak*, in de Jaren 1544. en 1594. weg genomen, alwaar eerſt in 't Jaar 1659. De *Nieuwe Beurs*, op *Balken*, reykende tot over *d'Oude Haven*, *Geſticht*; daar na met een *Steen-Gewelff* verzien is. Waar toe ten beyde zijden, den *Eerſten Steen* geleyd wierd, door JAKOB van BLYENBURG, Zone van d'Heer Mr. *Adriaan van Blyenburg*, Heeren *Adriaansz. Heere* van *Naaldwijk*, *Oud-Borgermeeſter*; en by JAKOB STOOP, Zone van d'Heer Mr. *Nikolaas Stoop*, Heeren *Jakobsz.* Schepen, opten xij. Julij 1667. hebbende de voorſz *Beurs* ten O. N. O. een overdekte, en met *Barderen-Verwelfde-Gaandery-* of *Trans*, ruſtende op Twintig *Zuylen*, boven welkers *Kappe* uytkijkt, een *Vierhoekkig Torentje*, verzien met *Klok geſlag*, en *Uur-wijzeren*. Zijnde de voornoemde *Beurs*, ten wederzijden der *Mart-Velden*, Beplant met *Linde-Boomen*, ten dienſte en vermaak der *Koop-luyden*, en hebbende ten midden aan elke Zy, beneden de Trappen, een moye *Blaauwe-Steenen-Pomp*, dienende niet alleen tot optooying van meer gemelte *Beurs*; maar ook tot gerief en nut der Buren, die daar omtrent Gelegen, en Woonachtig zijn. Als *Borgermeeſter*, en *Treſoriers* waren,

De HEEREN:

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon, Ruard van Putten.
Johan vander Hulk, Gillis zoon. | Mr. Anthoni van der Maſt, Heeren Johansz.

Onder de *Beurs-Trans* is, 's Vrydags morgens, tot omtrent Twaalff Uren,

DE BOTER-MART.

De Boter-Mart.

Zijnde de *Beurs*, *Ooſt-waarts*, met een *Muur*, bezijden de *Wagen-Steyger*, en *Weſt-waarts*, door een *Yſre Luening*, van de *Tolle brug*, Afgeſcheyden.

Zijnde de *Beurs* te voren gehouden in 't Hof, of 't pleyn ten Auguſtijnen: En opte Hoog-Straat, aan de Poort-zy, tuſſchen des Graven- en Schrijvers-Straat, omtrent de Nieu-Brug.

HET KUYPERS-HUYS.

't Kuypers-Huys.

WY Schrijden over, van de *Beurs*, totte *Nachtegaal*, daar, in vroeger Eeuwe, was, *'t Kuypers-Gild-Huys*, aan de *Stad* verkocht, in 't Jaar 1581. als van den voorſz *Gilde* waren *Dekens*:

Jan Kornelisz. van Gezel. | Curijn van de Graaff. | Jan Geritsz.

Onder

Onder voorwaarde, dat 't *Gild* van de *Kuypers* zijn *Vergadering* zoude mogen houden, Nu en ten Eeuwigen dage, in den *Grooten Reventer* van den *Convente* der *Augustijnen*, wesende het *Doele-Huys* van de *Heel-Haaks*.

Van welk *Gilde-Huys*, des zelfs Gedachtenis ook noch is te zien, in 't *Tolle-Brugs Straatje*, aan de *Poort zy*, uytgehouwen op een harden Steen.

Zijnde in 't Jaar 1675. van 't *Kuypers-Gilde Dekenen*:

Kapt. Koenraad van Kuelen, Jakobszoon.
Lukas van Dam, Joriszoon.
d'Heer Warnard van den Brande, Jakobsz. uytten Veertigen der Stad Dordrecht.
d'Heer Wouter van Oorschot, Johanszoon, uytten Veertigen dezer Stede.

Stads-Waag.

STADS-WAGE.

't Al-oude Huys *Schaarlaken*: vermeld in de *Rekeninge* der *Tresoriers*, in 't Jaar 1312. in wiens *Onderste Deel* omtrent het Jaar 1594. (als toen zijnde *d'Oude-Wage* Geslecht) aldaar *Stads-Wage* wierd Opgerecht. Welkers *Boven-Gestelle*, sommige enkel willen, dat 't et *Het Oude-Stad Huys* geweest zy. Toch zonder eenige de minste waarschijnlijkheyd. Werdende in *Scepenen-Brieven*, en andere *Bescheyden*, by my gezien, nooyt het *Stad-Huys*, maar wel; den *Huyze Schaarlaken*, genoemd; ja, zelfs in *Scepenen Brieve*, na dat, al vier Jaren geleden, *'t Oude-Stad-Huys*, om verre was gesmeten.

't Huys Leeuwe-steyn.

Naest de *Wage*, in 't HUYS LEEUWE-STEYN, woond de *Postmeester*,

Henrik Wester-Hout.

Wy gaan verder, en komen weder totte

De Wijn-kopers Kappelle.

WYN-KOPERS KAPPELLE.

Daar we waren afgescheyden, te zien boven fol 194. en komen aan

De Yzer-Waag.

DE YZER-WAAG;

Mede Gesticht omtrent 't Jaar 1594. Een Gedeelte van de gemelte *Wijn-Kopers Kappelle*, daar in ook 't *Ongeld* of *d'Axcijns* van *Wijn*, en *Brandewijn*, werd Geheven en Ontfangen. Boven welke *Waag*, is de *Kamer*, en 't *Vertrek*, van de *Wijnkopers*. Vinde van 't *Sacraments-Gilde*, of de *Broederschap* der *Wijnkopers*, *Dekens* te zijn geweest, in 't Jaar 1541.

DE HEEREN:

a Tresorier. Damas Philipszoon, Stads a Schat-bewaarder.
Willem [van Drenkwaard] Bouwenszoon, Rentmeester van Zuyd-Holland.

En

En zijn nu *Dekenen* in 't Jaar 1675.

DE HEEREN:

Justus Koxius, Johanszoon, uytten Oud-Raad. | Alewijn van Halewijn, Heeren Francoysz. Oud-Raad.

Hier is ook de Kamer, en Zale van 't

WATER-GERECHT.

ONze *Stad* van Ouds, niet alleen zorg dragende, dat op 'er *Raad-Huys*, *Gerechtigheyd*, en *Justitie*, omtrent de *Burger-Bestiering*, en *Politie*; mitsgaders dat aldaar het *Hooge Hof* en *Vierschare* van *Zuyd-Holland*, werde gehandhaafd, gepleegd, en onderhouden. Nemaar ook niet willende de Geschillen, Onrusten, en Questien, rijsende uit de *Scheepvaart*, en uyt der zelver Gevolg voorvallende, *Onbeslecht*, noch zonder *Rechts-gebied* laten; had al in den Jare 1439. als *Flips* den *Eersten*, uyt den *Huyze* van *Bourgonjen*, *Grave* van *Holland* was, daar toe Opgerecht een *Kamer*, bestaande toen uyt Vijf, naderhand Zes, nu Zeven *Water-Schepenen*. Welke *Schepenen*, by den *Burgermeesters* en *Regeerders*, gesteld, Eed doen in handen van den *Rechter*, of *Schout*, en Bedienen dat *Ambt* al 'er leven, *quo ad Vitam*, ten ware Zy daar van zochten bevrijd en ontslagen te zijn. En nemen kennisse van zaken, ontstaande uyt Koop van Schepen, en der zelver gevolgen, Geschillen over *Scheeps vrachten*, *Inzeylingen*, *Bodemerie*, *Avarie*, *Assurantie*, enz. staan over *Byl-Brieven* van *Schepen* te *Dordrecht* gemaakt. En vorders over alle *Brieven* van *Overdracht*, en *Belastinge* der *Schepen*.

Extract uyt 't Klep-boek der Stad Dordrecht, Beginnende den 21. Junij 1438. en Eyndigende den 21. Januarij 1474. enz. Waar by verkondigd werd 't Water-Recht.

Actum, *Anno* 1439. *Ultimo Augusti*.

WArt geboden. Zo wat Recht, off Wtspraeck by den *Water-Scepenen* van den *Water-Recht* Gewijst, off mits Gheblijff van beyde Partyen, wtghesproken sal worden, dat dat zal van waerden wesen, ende dat sal men alsoo houden, ende voldoen, bynnen den Dorden dage, op die boete van x. *Pond*, ende *Correctie* van *Scepenen*, ende wes die *Water-Scepenen* by tijden Wijsen, off mits geblijff van beyden Partyen wtspreken, dat van den *Water-Recht* roert, ende dat draecht an een Pond groet, off daer boven, daer off sullen zy hebben

Een

Een Quartier van eenen *Enghelschen Nobel*, ende wes daer beneden draecht, daer off sullen zy hebben een *Half Quartier*, den ghenen off te nemen, die in den Onrecht Bewijst wordt, en den Partyen, mits geblijff, soo dat wtgesproken sal worden.

Anno 1450. *Junij* 13.

SOe wie voer den *Water-Recht* een Weet gedaen wort, om voer *Recht* te comen, ende die Ander Weet versit, ende niet en comt, die verbuert Twee Pond; en wie die Dorde Weet versit, dat is op die boete van Drye Pond, ende *Correxie* van *Scepenen*, nochtans sal men metten *Recht* op hem voert varen, gelijc off hy tegenwoordich waer.

Anno XV$^{C.}$ XXXIII.

Actum per Campanam, *xj. October.*

OM te Remedieren upte gebreken die gevallen waren in 't *Water-Recht*, in 't *Schieren* ende *Vercoepen* van de *Schepen*, dair up Geprocedeert worde, uuyt crachte van *Water-Brieven*, off Andersints.

Is Geordonneert, Overdragen, ende in Kueren geleyt, by *Schout*, *Borgemeesteren*, *Scepenen*, ende *Raidt*, ende den *Gueden Luyden* van den *Achten*; dat van nu voortaen, de *Schieringe* van de *Schepen*, Off, ende te Niet sal zijn. Mair zoe wye *Water-Recht* maken wil, up eenige Schepen, Want, of Groeynge, 't zy met *Water-Brieven*, off Andere duechdelick Schijn, houdende up ten selven Scepen, ofte Groeynge dair toe behoorende, ther cause van Coop van de selve Scepen, off eenige Stoffe, ofte Wair, dair an Gelevert, oft Arbeid dair an gedaen, nair dat hem, by *Vonnisse* van *Water Scepenen* gewesen is te betalen, binnen den Dorden Dage, upte buete van x. Pond: En 't zelfde *Gewijsde*, nyet Voldaen en wordt binnen den Dorden Dage als voorsz is: ende dair van de clachten quame aen de selve *Water-Scepenen*, en vorders *Recht* an Hemluyden versochten; Soe sal men den Verweerder eerst, en alvoern dair up doen een Rechtelijcke Wete doen, an de Persoen off t'zijnder Woenstede, en indyen hy *Fugitijf*, off Uytlandich ware, by Edicte: ofte een Weet mitter Clocke, ende dair en t'eynde binnen de eerste Acht Werke Dagen, dair naest volgende, 't selve Schip, by *Water-Scepenen*, Vercoopen om Gereede Penningen, off Anders, als de selve *Water-Scepenen* duncken sal, dair toe te behoeren, den meesten dair om byedende, ther Plaetsen dair 't selve Scip, binnen *Dordrecht*, gelegen is: Ende de Penningen, dair omme 't selve Scip, Want, off Groeynge, vercoft sal zijn, binnen daigs Zonneschijn, eer hy 't Scip anvairden sal, te verborgen. Zulcx dair Pertye wel an gehouden zijn,

en

en binnen den Dorden Dage gebrocht te worden onder *Water-Scepenen*, upte buete van Thyen Pond, off in gebreken van dyen, ſal men 't Scip wederom Uphangen, ende goudet min, de Cooper ſoude de ſcade hebben, en goudet meer, hy en ſoude dair off geen Bate hebben. Des zullen de ſelve Penningen Gediſtribueert worden, den genen dair toe Gerechticht zijnde. De Outſte Water-Brieven voor al; en de Jongſte Water-Brieven hebbende, voir de outſte Obligatie, ofte Hant-teycken, upten ſelven Scepe ſprekende; Wel verſtaende, dat zoe wye de Penningen lichte wil, ſal dair voern Cautie ende Borgen ſtellen ſuffiſante; om, ofter yemant quame binnen Jairs en Ses Weken, off mit Oudere Brieven, en beter Beſcheyt, weder wt te reycken, ende Reſtitueren. Behouden altijts 't Recht van de Water-Brieven, ende Scepenen-Brieven, anders in alle Macht en Vigoere, en oick de Heere in als zijns Rechts.

Noch is Geordonneert, dat van nu voortaen nyemant en zal up eenich Scip, Want, ofte Groeynge, Recht mogen maken ofte ſpreken, zoe wanneer 't ſelve van den Tymmer-werff, ende buyten den Haven is geweeſt. Dan die ghene die dair op eenige Water-Brieven, Handt-Schrift, ofte andere Obligatie ſprekende hebben.

WATER-SCHEPENEN.

DE HEEREN:

1456.

Hubert van Veldwijck.

Aernt Sasz. die Leeſtmaker.

Vaſtraet Pieters ſoen. *Pro eo*, Damas Jakobs ſoen.

Bouden Jans ſoen. *Pro eo*, Moerman Hugenſoen.

Heyman Vaſtraets ſoen.

1675.

Adriaan vande Graaff, Sebaſtiaans zoon, [preſident van 't gemelte Collegie.]

Mr. Herman van den Honert, Heeren Johans zoon.

Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Heeren Matthijs zoon.

Philips van Mewen, &c. Heeren Johansz.

Mr. Johan Bladegem van Woenſel, Johans zoon.

Pieter de Carpentier, Heeren Roelandsz.

Johan van der Maſt, Heeren Adriaans zoon, *Supernumerair*.

En noch wat Hoger, is

De Gilde-Kamer, Sny- en Ontleed-plaats der Heel-Meeſteren.

WElke door de Wijze Beſtieringe, en Veerziende zorge onſer *Ed. Achtbre Overheyd*, Hemluyden is Ingeruymd, en Toegeſteld, met een *Schouburg*, of *Theatrum*, waar op ſomtijd Ontleding, *Anatomiæ*, en *Wekelyke Leſſen*, nopende de *Heel- Ontleed-* en *Sny-Kunſt*, door een *Genees Meeſter*, daar toe van de *Wet* geſteld, ſederd het Jaar 1634. voor *Haarluyden*, en der zelver *Kunſtlievers* zijn gedaan, door

 De

De HEEREN:

Dr. Johan van Beverwijk, Bartholomeusz. van 1634. tot 1643.

Dr. Willem Langly, Gilliszoon, van 1643. tot 1664.

Dr. Johan Becius, Karelszoon, van 1664. tot nu 1675. toe.

Welke voorsz Schou-plaats Opgeschikt, en Verzien is mette navolgende Vercierselen, en Ornamenten:

Een Bereyde Menschen-Huyd.
Zes Groote Dood-Geraamten, of *Sceleta*
Een Geraamtje van een Nieu-Geboren Kind.
Een Geraamte van een Tyger. en
Een Geraamte van een Wind-Hond.

Noch verscheyde ongemeene Doods-Hoofden, Bekkenelen, en Schinkkelen: Voorts Geraamten van verscheyde Dieren: En wat'er dies meer van Vremdigheden en Rariteyten, aldaar noch te zien en te vinden is.

Opte voorsz *Gilde-Kamer* hangen uytgeschilderd der Heel-Meesters *Patronen*, *Cosmas* en *Damianus*. Den Vleysigen Aanwas, wegende 27. Pond, in't Jaar 1623. door Mr. *Niklaas Scavart*, een Vrouw, woonende in *Saris-gang*, afgenomen, die we zelfs noch veel Jaren daar na, gezond zijnde, hebben zien leven. De Afbeelding van een Vryster die Nues en Mond in een was Gewasschen, omtrent 1665. in den *Dwars-gang*, aan de Pest, Overleden.

Noch opte zelve *Gilde-Kamer* te zien, een *Kasse*; verzien met meest allerley *Gereedschap*, dienstig totte *Heel-Konst*: Hebbende boven Voorhoofds in Goude Letteren:

Hippocr: L. VI. Epidem:
Μηδὲν εἰκῆ μηδὲν ὑπερορᾷν.
Nihil frustra, nihil negligendum.
Consule Abr. *de* Beveren, *Quæstore* Cornelio a Someren.

En Onder,

Archivum Chirurgorum a Senatu Dordraceno dono datum 1. *Martij* 1645.

Een *Boeke-Kas*, bezet met verscheyde *Boeken*, rakende de *Genees- Heel-* en *Ontleed-Kunst*. Der *Kruyden*, enz. Welke meergemelte Kamer voor een gedeelte Nieulijks Opgetooyd en Behangen is met Goud-Leer. Zijnde van 't Gilde der Heel-Meesteren nu 1675. Overman en Dekenen:

Symon Myneker, Henrikszoon.

d'Hr. Willem vander Thuynen, Geritsz. uytten Veertigen dezer Stede.

Johan Perks, Geritszoon.

De Kleyne KRAAN, zijnde nu een Steyger.

't Huys en Bank van Leeningen, ofte Lombard,

WAs bekend al voor den Jare 1313. Werd nu gehouden in de *Oude Huyzen Roedenborch*, en 't *Scaec*, door Bank van Leening.

De HEER,

Thomas vander Marck, Vry-Heer van de Leur, Burgermeester tot Schoonhoven: Volgens Verdrag mette *Stad Dordrecht* gemaakt.

De Groote-Rijnsche Kraan,

IS verzien met een Pleyn, dienstig tot 'et leggen der Wijn- en Voeder-Vaten, die mette Kraan Uytgehijst, en Afgelaten werden. Groote Kraan.

't Kantoor van 't Convoy.

WErd nu gehouden in 't *Huys*, van ouds genoemd de *Kuelse Kraan*: Vinde van de *Convoyen* en *Licenten*, staande onder het *Collegie* ter *Admiraliteyt* van Rotterdam, *Ontfangers* te zijn geweest, en noch zijn, 't Convoy.

De HEEREN:

Omtrent 1589.
Adriaan Repelaar, Anthonis zoon.
Omtrent 1622.
Adriaan Repelaar, Heeren Adriaans zoon.
1630. Augusti 27.
Dirik Dammert, Heeren Arends zoon.

1639. Julij 7.
Dirik Stoop, Heeren Jakobs zoon.
1647. Januarij 22.
Adriaan van de Graaff, Sebastiaans zoon.
1670. Julij 16.
Sebastiaan van de Graaff, Jakobs zoon.

't WEST-INDISCH-HUYS.

West-Indisch Huys.

DE West-Indische a Maatschappy Opgericht, en verzien zijnde met b Verlof- en Gunst-Brieven van de c Algemeyne Staten; hebben mijn Ed. Achtbare Heeren van den Gerechte, Oud-Raden, en de Goede Luyden van den Achten, binnen de *Stad Dordrecht*, (uyt een Drievoudig getal by den Hoofd- d Deel-genoten, voorgeslagen) opten Derde van Herfts-maand, in 't Jaar 1622. Tot Bewindhebbers van de voorsz Maatschappye, ter Kamere aldaar, Aangesteld,

a Compagnie. b Octroy. c Generale. d Participanten.

De HEEREN:

Kornelis van Terensteyn, Heeren Adriaansz. Burgermeester.

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Schepen in Wette.

Kornelis Nicolai, uytten Achten.

Wynant Rutgers, uytte Gemeente.

a Compagnie.

Boek-houder der zelver a Maatschappye,

Johan van der Mast, Hermans zoon.

b Collegie, c Surrogatie.

En zijn sederd in 't voorsz b Ambt-genootschap, by Verkiezing, en c Plaats-vervulling, aangesteld,

Omtrent 1625.

Michiel Pompe, Pieters zoon, Tresorier.

1626.

Dirk van der Hagen.

Johan van der Mast, Hermans zoon, Schepen in Wette.

Arend Maartens zoon, Ambachts-Heer van Oost-Barendrecht, Schepen, &c.

1631.

Kornelis van Beveren, Heeren Jakobs zoon, Heere van Barendrecht, Burgermeester.

Roelof Frankken, Dirksz. uytten Oud-Rade.

1636.

Mr. Sebastiaan Frankken, Heeren Roelands zoon, [Klerk ter Thesaurie] Gesurrogeerd in plaats van Roelof Frankken, zijn Vader.

1637.

Mr. Herman van der Hage, Gesurrogeerd in plaats van zijn Vader, Dirk van der Hage.

1638.

Abraham Koopman, Jans zoon, uytten Oud-Rade.

Alewijn [van] Halewijn, Heeren Francoys zoon, Schepen in Wette.

1644.

Anthoni Repelaar, Heeren Hugens zoon, Burgermeester van den Gerechte.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon.

1647.

Gerard Noye, Gerits zoon, [uytten Oud-Raad.]

1663.

Gerard Noye, Heeren Gerards zoon, uytten Oud-Raad.

1666.

Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pietersz. Schepen in Wette.

En zijn tegenwoordig Bewind-hebbers,

Alewijn van Halewijn, Heeren Francoys zoon.

Mr. Diderich Hoeufft, Diderichs zoon, Heere van Fontaine Peureuse.

Zijnde sederd d'oprechtinge van de voorsz Compagnie geweest Boekhouders,

1622.

Johan van der Mast, Hermans zoon.

1626.

Henrik Kok.

1650.

Johan de Gelder, Aarts zoon.

De Graaffelijkheyds Tolle van Geervliet, nu der Staten van Holland, en West-Vriesland.

WErt gehouden in 't Huys, van ouds genoemd, *Abrahams Offerhande.* Onder welken *Tolle*, resorteren verscheyde *Wachten :* als van *Geervliet*, *'t Spuy*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Geertruydenberg*, enz. Noch verscheyde *Wachten*, begrepen onder de *Baronnye* van *Breda*, *'t Marquisaat* van *Bergen* op ten *Zoom*, enz. totten voorsz *Tolle* behoorende. Zijnde sederd den Jare 1580. totten

totten meergemelte *Tolle* te *Dordrecht*, Gemachtigd (volgens *Commissien*) als *Ontfangers* principaal:

De HEEREN:

1580. den 28. Octob. en 4. Novemb.
Johan van Mewen, &c. Jakobsz. in plaats, Pieter Artus.
1608. den 29. Mey.
Mr. Pieter van Mewen, &c. Johans zoon.

1613. den 13. Augusti.
Johan de Witt, Heeren Willems zoon.
1625. den 25. Septembris.
Jan de Witt, Heeren Johans zoon.
1655. den 24. Junij.
Willem de Witt, Heeren Johans zoon.

Wy treden verder in *Puttox-Stege*, daar wel eer in stond Heer B*endijn-Puttox-Torn*, boven fol. 80. aangewezen: waar neffens Gesticht een *Steen*, of *Gevangenisse*, naderhand genoemd, *Uytwijk*.

Dat Recht van Putock, sedert dat Ongeval.

ITem, soe wie den anderen doet leggen up Putocx Torn, die sal hem geven elcke daghes een Penninck Broet, ende soe wanneer hy des niet en dede, ende hem die Steenwaerder dies beclaechde voer Scepenen, soe mach hy den Man laten gaen, sonder verbuernisse, ende soe wie daer op gebrocht word, die sal geven van indoen, ende van uuytdoen, xvj. Penninghen Hollants.

Ende soe wie den anderen op Putock brenget, van Schulden, met eenighe Brieven, alwaert dat die Brief jonger waer, dan andere Brieven die oick opten selven Man hielden, ende dat sy quamen metten ouden Brieve, ende dien Man belaste met hoeren Brieven, om dat sy ouder waeren, nochtans soe soude die jonge Brief voergaen, en sijn gelt aldereerst hebben, want hy voer in't Recht was, ende hy in'er handen brocht: mer wat over den jongen Brief scote, dat soude den ouden Brief met recht moegen aenspreecken, als die jonge Brief betaelt, ende vernuecht waer.

Hierom soe moet die Steenwaerder, of Cippier, *van Putock seecker Borchtochte doen, elcken Man te leveren, daer hy voer leyt, ende wel te bewaeren. Ende als die Luden haer Gelt ontfangen, soe is men hem schuldich van elcken Ponde ij. Deniers, ende van elcken nacht sonder Bed eenen Denier, mer levert hi hem een Bed, sel hy hebben twee Penningen.*

Van Vang-Brieven.

ITem, soe wie eenen Vang-Brief op eenen anderen heeft, ende hy hem met dien Vang-Brief op Putock brenght, ende dan in die Gevangenisse, een Dadinghe, of Accoert maeckte met malcanderen, soe is die Vang-Brief doet ende te niet, overmits dach ende stont die zy malcanderen geven, daer sy dat Recht van den Brieve mede breecken.

Ten waere dat die Gevangen Man wille-kuerde, voer Scepenen, dien Brief ende dat Recht in sijnre machte te bliven, alsoe lange als hy 't niet betaelt en hadde.

Opte Groote Brugge, gezeyd den BOOM, is

HEt *Comptoir* van de *Commisen* der *Recherche* van de *Admiraliteyt*.

Het *Klappers-* of *Klap-Wakers-Huysje*. (Gelijk zy ook haren In- en Uytgang hebben, voor op 't Stad-Huys.)

Het Blaauw Bol-Werk,

Verzien met een *Wacht-Huys*. Hier omtrent was wel eer Heer *Daniels Vis-Mart*, en *Mart-Veld*, boven fol. 35. aangewezen.

Den Ammen- of Roden-Toorn,

Scheydsel van den *Riedijk*, boven fol. 35. en 80. gemelt.

Den Pellen-Torn,

Mede an den *Riedijk*, ſtond opte *Hocken* van de *Toren-* en *Riedijks-Straatjes*, fol. 80. te zien.

Heer Daniels Vleys-Hal,

Was opten *Zuyd-Hoek* van de *Kleyne Hal-Steeg*, zie fol. 35. en 48.

In 't *Huys* de *Groote Zwaan*, is 't *Kantoor* van de *Poſtmeeſter*:
Kap[r]. Adriaan van Slingeland.

Wy komen weder tottet *Klooſter* van *Marien-Born*, daarwe boven fol. 145. waren afgeſcheyden, omme aldaar te Beſchrijven,

STADS-BOEKERY.

Stads Bibliotheca.

DE Schriften der Wijzen zijn Ons een Getuyge, dat 'er altoos is geweeſt onder de Menſchen, een a *Gemeenten-ſtaat* der Kenniſſen, welkers proeven zijn hare aftergelatene Werken van zonderlinge Geleerdheyd, die hare Gedachteniſſe Eeuwig- en Onſterffelijk maakt; en andre aanprikkeld, om in 'et Spoor van Huere Weet-zucht en Geleerdheyd te treden. Gelijk de redelijke Ziele der Menſchen ver overtreft de onredelijke Ziele der Beeſten, zoo overtreft ook de Ziele van Geleerden en Verſtandigen, der Ongeletterden en Slecht-Hoofden. Gelijk de Zon de Wereld verlicht, en de Duyſternis, die 'er dagelijx overvalt, weg neemt; zoo doed ook in ons Lichaam, de Kleyne Wereld, de Geleerdheyd de Donkerheyd, en Schaduw des begrips verdwijnen, en maakt een Doorluchtig- en Helder Breyn. Toen de Boeken in achting kwamen, toen wierden de Gedenkwaardige Geſchiedeniſſen en Konſten, an den Schakel der Onvergangkelijkheyd gehecht; den Oirſprong der *Boekeryen* begonnen, die in de Scholen haar begin hadden genomen. Nu zijn de Scholen mede om dat, de Boeken aldaar geleerd, de Vrye Kunſten en Wetenſchappen, daar in begrepen, an 't reed'lijk Dier, de Menſch voorgedragen, mede-gedeeld; en zoo doende, de *Boekeryen* wederom vergroot zouden werden.

a Republijck.

Het

Het Stichten en Oprechten van *Boek-Kameren* is zeer oud, *Ptolomeus Filadelfus*, Koning van *Egypten*, heeft, 284 Jaren voor de komste van onzen HEYLAND, door den *Opziender* zijner *Boekery*, *Demetrius Falareus*, te *Alexandrien* t'samen gebragt, *Vier Honderd Duysend Boeken*: die Hy meenden tot op 'et Getal van *Vyf Honderd Duysend* te Begrooten. *Pisistratus* heeft *t'Athenen* een *Boeke-Zale* toegeruft. *Romen* mag 'et *Asinio Pollioni*, Keyzer *Augusto*, en meer Anderen, dank weten.

Welk Spoor volgende, heeft Onze *Ed. Achtbre Overheyd*, ten dienste van de *Geleerde Borgery*, en, na *Wetenschap Strevende*, *Jongkheyd*, in onze *Stad* doen Oprechten, in de

Van de Boekeryen, zie, F. Josephi Oudheyd der Joden, 12. Boek, 2. Hoofdstuk. S Franks Kronijk, d'Anno 1568. f. 56. H. Buntings Reysboek der H. Schrift, gedr. 1650. fol. 311. J. Beverw. Beschr. van Dordrecht fol. 286.

Klooster-Kerk van Marien-Born:

Een *Gemeene Boekery*, bevelende daar van de zorg, totten In-koop der Boeken, opten 17. van *Slagt-maand* 1616.

Dom. Iohanni Becio, Ægidii Filio.

Als blijkt by Slot van des zelfs Rekeninge, gelooft en opgenomen, ten Beleyde, dezer *Stede*, den 5. van *Lente maand* 1622.

Bestaande gemelte *Boekerye*, uyt vele Aanzienlike en Uytstekende Boeken, in verscheyde Talen, Oeffeningen, en Wetenschappen. En zijn sederd d'Oprechting van *Stads-Boekery*, daar over Bezorgers uytte *Overheyd*,

DE HEEREN:

1616.

Heer Mr. Johan Berk, Ridder, Raad-Pensionaris van Dordrecht.

1626.

Heer Mr. Jakob Cats, Ridder, Raad-Pensionaris, &c.

16...

Dr. Johan van Beverwijk, Bartholomeusz.

1657.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naeldwijk Burgermeester.

Heer Kornelis de Beveren, Heeren Willems zoon, Ridder, Heere van Strevels-Hoek, West-Yselmonde, de Linde, Oud-Burgermeester.

Mr. Johan van der Burch, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend, uytten Oud-Rade.

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon, Ruwaard van Putten.

Mr. Govard van Slingeland, Heeren Bartthouts zoon, Raad-Pensionaris, &c,

Mr. Johan Berk, Heeren Matthijs zoon, Raad-Pensionaris, &c.

1668.

Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pieters zoon, uytten Oud-Rade.

1671.

Heer Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, Ridder, Heere van Henrik-Yden- en Schildmans-Kinderen-Ambachten: Meerdervoort, en Kort-Ambacht: Schout der Stad Dordrecht.

1673.

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, uytten Oud-Raad.

Uytte

Uytte Kerkken-Dienaren,

1616.
Johannes Becius.
1626.
Balthasar Lydius.
1629.
Gosuinus à Buytendijk.
1648.
Andreas Kolvius.
1662.
Henricus Debbetius.
1672.
Johannes de Lanoy.
1673.
Gryphonius à Ravesteyn.
1674.
Johannes Debbetius, Henrici Filius.

En zijn nu 1675. Boekery-Bezorgers,

De HEEREN:

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, Burgermeester.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeester.

Mr. Johan van der Burch, Heeren Francoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, Oud-Burgermeester.

Heer Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, Ridder, Heere van Henrik-Yden- en Schildmans-Kinderen-Ambachten, &c. Schout, &c,

Dom. Gryphonius à Ravesteyn, Fil. Anthonii.

Dom. Johannes Debbetius, Fil. Henrici.

Verstrekkende voort een Gedeelte van gemelte *Kappelle*, of *Klooster-Kerk*, tot Berging des Turffs voor den Armen, van de *Walsche Gemeente*.

Schutteryen en Doelen.

Schutteryen en Doelen. Wanneer de *Schutteryen* en *Doelen*, alhier zijn Opgerecht, en hebben Wy niet net kunnen achterhalen. Om de *Burgeren* aan te moedigen tottet leeren van met *Boog* en *Pijl* wel te kunnen omgaan, is 'et *Schieten* na de *Papegay*, *'tKonings-Spel*, en 't *Treffen* van 't *Wit*, al over eenige Eeuwen aangesteld. Wy vinden in de *Rekeningen* der *Tresoriers*, Heeren *Ghisen Dukincs*, en *Ghisebrecht Maleghijs*, dat in 't Jaar ons *Heeren* M. CCC. XXVI. op *S. Ians dach*, doe men *Scoet* na de *Papegaye*, den *Coninc* gezent was, xvj. *Scellingen*, vj. *Kannen Wijns*, xij. *Deniers*. En dat in 't Jaar 1381. om de *Oude Scutten* te *Cleden*, ontfangen was by hoer *Dekens*, *Pieter Blanckaerd*, en *Ghijsbrecht*, Heeren *Ghijsbrechtsz.* xl. *Pond*; als *Tresoriers* waren, *Heinric Zassen*, ende *Heine But*. En noch dat 1383. de *Groete* ende *Middel-Scutten* zijn *Vereenigd*. Of toen tusschen die twee *Schutteryen* eenig Geschil, onder Hemluyden ontstaan, is ter neder geleyd, of dat beyde die *Broederschappen* op die Tijd onder een *Bannier* zijn gebragt, laten wy den Verstandigen Lezer, en Naaukuerigen Onderzoeker Oordeelen. Wy vinden de *Jonge Scutten*, op 'et Jaar 1383. ook gemelt.

De *Doelen*, der *Ouder S. Joris* van *Kruys-* of *Voet-Boog*, al vermelt 1409.

S. Bartho-

S. *Bartholomeus*, S. *Sebastiaans*, *Handboogs-* of *Kloveniers*, 1426. gedacht. En die van *S. Kristoffel* of de *Heel-Haaks*, in 'et Jaar 1550. aangewezen.

Welke *Doelen*, neffens den anderen gelegen, hadden elk een byzondere *Water-gracht*; En waren die Grachten ten weder zijden bezet, met verscheyde *Schut-muren*, t'elkens eenige treden van den anderen begrepen, om alle gevaar, van yemand by ongeval te mogen kwetsen, voor te komen. Hebbende de voorsz Grachten, ten *Noord-waarts* een *Schiet-Huys*, en *Zuyd-waarts* een *Drie-Hoekige Muur*, gevuld met *Kley*, daar men *Wit*, of *Doel*, om na te *Schieten*, stelde; wanneer de *Schutters* sich in 't *Schiet-Spel* zouden *Oeffenen*. Die van *S. Sebastiaan*, &c. gebruykten *Hand-Bogen*, en *Klovers*. Die van *S. Joris*, de *Kruys-* of *Voet-Boog*. Die van S. *Kristoffel*, na alle waarschijnlijkheyd, hare *Heel-Haaks-Bussen*. Het Eerste hebben Wy menigmaal gezien. Het Tweede aangeteykend gevonden, in dier *Schutters Rekeningen*. En 'et Derde leerd de Reden. De *Klovers* hadden haar *Stekken* of *Transsen*, an de *Zy* van de *Marienborn-Straat*. Die van de *Voet-Boog*, in 't *Midden*. En de *Heel-Haaks*, na de *Zijde* van 't *Steeg-over-Sloot*. Welkers *Stekken* of *Buyten-Transsen*, Beplant met *Ypen-Boomen*, en 'et *Reyger-Bos*, geen kleyn çieraad aan de *Doelen* gaven. Wy zullen, volgens de Ry, eerst Beschrijven,

DE KLOVENIERS-DOELE:

WElke was wel eer t'Ende *Heer Vrederiks-*, *Marien-Bon-*, of *Marien-Born-Straat*, achter an *Bysterveld*: Maar is naderhand *Verplaatst*, voor an *Bysterveld*, welk nu werd genoemd, *Doele-Straat*. Wanneer daar *Gesticht*, en *Voltooyd*, staat boven de *Binne-Poort* te Lezen:

Dit Huys was begonnen in Maert,
Als men Schreef M V^C. XXX. geheel,
En 't was voleynd tot Schutters Bogaert,
In Julij A°. M. V^C. XLI. in Dordrechts Priëel.

Vinde dat 'er al in 't Jaar Ons Heeren 1426. zijn geweest Scut-meysters van den Hand-Boge.

En waren 1494.

De HEEREN:

Pieter Hugen zoen, uytten Oud-Rade.	Cornelis Douw, Ghijsbrechts zoen.

Zijn 1675. Schutmeesters van de Kloveniers:

De HEEREN:

Mr. Jakob van Mewen, &c. Heeren Johansz. Schepen.

Johan van der Hulk, Gilliszoon, uytten Oud-Raad.

Dekenen:

3. Kavel. Gerard Franken, Genefaas zoon, uytten Oud-Raad.

1. Kav. Pouwels van Helmont, Nikolaasz.

2. Kavel. Geemen van Kappel, Johansz. uytten Veertigen.

4. Kav. Anthoni Repelaar, Heeren Hugensz.

a Lieutenant.

a Plaats-Houders:

1. Philips van Mewen, &c. Heeren Johansz. Schepen van 't Water-Recht.

2. Dirk de Veer, Alerds zoon.

3. Alexander de Hoogh, Lazaruffen, uytten Veertigen.

4. Iohan van Helmont, Gilliszoon.

Wimpel- of Vaan-drager:

Iohan van Haarlem, Rochusz. Overleden den 2. van Sprokkelmaand, 1675.

Staat in plaats te komen, (b) (b)

Opte *Groote-Boven-Zale* van de *Kloveniers Doele*, Voor- en ter zijden de Schoorsteen, als ook neffens den Ingang van de voorsz Zale, is te zien een Uytstekend Outer-Tafel, met zijn Dueren, en des zelfs Voet: (gekomen uytte *Nieu Kerk*) zijnde een *Avondmaal-* en *Kruysinge-Kristi*, Kunstig gehandeld door 'et Penceel, van den Wijd-Vermaarden Schilder, *Anthoni* van *Montfoort*, gezeyd *Blokland*. Beneffens gemelte Schoorsteen, ziet men een *Groot Stuk*, begrijpende de *Schutteren* van de *Tweede Kavel*, getroffen door de Kunstige Hand van *Jakob Kuyp*. Noch is mede opte zelve Kamer te kijken, een *Groot Stuk*, behelsende de *Schutters* van den *Derden Kavel*, Kunstig Afgemaald, (toch niet voltooyd) door *Pouwels Lezier*, Beyde van *Dordrecht*. Zijn mede aldaar te zien eenige Water-Verwe Doeken, als een S. Peter, een S. Pouwels, een Marien-Beeld, een S. Niklaas. Een Wimpel-drager, Tromslager, en Pijper, gekleed op d'Oude Bourgondische Wijs, enz.

De Kleynodien, en Pronk-cieraren, totte voorsz Schutterye behorende, zijn: Een zilvere Vergulde Hals-Band van den Gulden Vlieze, aangehecht, *l'Orde du Sainct Esprit*. Een Groote Zilvere Lampet-Schotel, met 'er Lampet. Drie Zilver-Vergulde-Koppen, enz. d'Oude Schutters-Kappe, Geborduurd op Fluweel, van * Azuur en van * Keel, zijnde binnen Gevoerd mette zelve Klueren. Een Nieuwe Schutters-Kappe, als voren, gemaakt in 't Jaar 1622.

* Blaau.
* Rood.

DEN DRAAY-OM.

TEr Zale uyt tredende, neffens de Duer, is den Opgang tot een Torentje, dat sich boven 't Dak van de *Doele* verheft, gemeenlik den *Draay-om* ge-

genoemd, om dat des zelfs Tafel, en Bankken, ſtaande op een Yzere-Spil, heel vaardig Bewogen, en Omgedreven kunnen worden: tot vermaak der Nieusgierigen, en Vremdelingen. Zijnde gemelt Torentje, rondom verzien met Glazen, die, over al, een vermakelik uytzicht geven.

Pas opten *Binnen-Hof* van de *Kloveniers Doele*, heeft by Onzen tijd geſtaan, tuſſchen de *Beneden-Zale* en 't *Oude Schiet-Huys* der *Schutteren*, eenen *Grooten-Linden-Boom*, hebbende boven den anderen, Twee *Groen-Gevlochte-Omgangen*; De *Stam* Omſingeld met een Verheven *Steenen-Voet*. Onder welken gemelten *Boom*, (korts na 't Verdrag, gemaakt opten 25. van *Zomermaand* 1572. met *Barthold Entens*, Overſte a *Plaats-Houder* van de *Grave* van der *Mark*, *Vry-Heer* tho *Lumen*; wegens zijn *Doorluchtigheyd*, WILLEM den Negende, anders den Eerſten van dien Naam, uytten *Huyze* van *Naſſau*, PRINCE van ORANGE,) door die van den *Herſtelden Gods-dienſt* is *Gepreätkt*, en zijn toen Aldaar *Vier Kinderen Gedoopt*: Te weten,

a Lieutenant.

Kornelis, Ge-by-naamd, van Gezel, Aartsz. *

Kornelis, toegenaamd, Zoetmans.

Ianneken, toegenaamd, Kools, Ians dochter.

Pietertje, toegenaamd, Ians dochter.

* Had tot Doop-Heffer d'Ed. Heer Kornelis van Beveren, Heeren Pieters zoon, zijnde toen Raad, en den 15. van Slagtmaand daar aan volgende, Burgermeeſter van Dordrecht.

d'Heer Kornelis van Beveren Sterf den 27. van Louwmaand 1586.

Kornelis van Gezel, (geweeſt zijnde Tien Jaren Mijn Ambt-genoot, in 't Kuypers Gilde) is Overleden in Wintermaand 1640. Beyde ten Auguſtijnen Begraven.

Hebbende ſederd 1572. binnen Dordrecht geweeſt, of noch zijnde, in de *Nederduytſche Kerke*, de navolgende Beroepen en Beveſtigde LEERAREN:

Chriſtianus Synapius, beroepen Ao. 1572.

Iohannes Lippius, beroepen van Weſel, in Iulio, 1572.

Bartholdus Wilhelmi, beroepen van Londen, in Auguſto, Anno 1572.

Iacobus Michaël, beroepen den 26. Auguſti 1573.

Chriſtianus Venlo, beroepen in 't ſelve Iaer.

Hermanus Herberts, beroepen Anno 1577. en is vertrocken na der Goude, Anno 1582.

Iohannes Rochus, beroepen Anno 1578.

Iacobus Mylius, beroepen in 't ſelfde Iaer.

Henricus Corputius, beroepen in 't ſelfde Iaer: Overleden den 22. Auguſti 1601. Oud 63 Iaren, 3. Maanden.

Servatius Næranus, beroepen in 't ſelfde Iaer.

Chriſtophorus van de Wouwere, Anno 1582.

Iohannes Alopecius of Voſſius, beroepen in September, Anno 1584. Geſtorven Anno 1585.

Ieremias Baſtingius, beroepen in Mey, Anno 1586. is vertrocken na Leyden, tot Regent van het Duytſche Collegie, ende aldaer Geſtorven Anno 1598. Oud 44. Iaren.

Iohannes Becius, beroepen van Antwerpen, in Mey, Anno 1586. Overleden den 16. Ianuarij, 1626. Oud 67. Iaren.

Andreas Demetrius, beroepen in Februarij, 1594.

Iohannes Dibbetius, beroepen van Ryeder-Kerk, den 19. Aprilis, Anno 1596. Overleden den 3. December 1626. Oud by de 60. Iaer.

Balthazar Lydius, beroepen in November, Anno 1602. Overleden den 20. Ianuarij, 1629. Oud 51. Iaren.

Daniel Demetrius, beroepen in Iunio, 1609. Overl. den 28. Aug. 1627. Oud 47. Iaren.

 Iohan-

Iohannes Bocardus, beroepen in Iulio, Anno 1610. Overleden Anno 1645. Oud 67. Iaren.
Gosuinus à Buytendijk, beroepen van Goeree, Anno 1620. bevestigt den 5. December, Gestorven den 4. Iulij 1661.
Iohannes Westerburg, beroepen van Abcoude, Anno 1626. Gestorven Anno 1636. Oud zijnde 37. Iaren.
Samuel Everwinus, beroepen uyt de Walsche Kerke tot Gouda, Anno 1626. Gestorven Anno 1631. Oud zijnde 30. Iaren.
Nicolaus Crucius, beroepen van Bleyswijk, Anno 1628. Overleden den 15. Ianuarij 1643. Oud zijnde 49. Iaren.
Petrus Wassenburg, beroepen van Amersfoort, Anno 1629. bevestigt den 10. Martij, Gestorven den 7. April 1655.
Henricus Dibbetius, I. F. beroepen uyt den Briel, Anno 1633. bevestigt den 20, Iulij, Gestorven den 22. Februarij 1673.
Isaacus Lydius, B. F. beroepen van Papendrecht, Anno 1637. bevestigt den 8. Februarij, Overleden den 2. Novemb. 1660.
Iacobus Lydius, B. F. beroepen van Blaskint-Graef, in 't selfde Iaer, bevestigt den 8. Februarij.
Casparus Staphorstius, beroepen van Edam, Anno 1643 bevestigt den 29 November.
Iacobus Borstius, beroepen van Wormerveer, Anno 1644. bevestigt den 10. Ian. en is beroepen tot Rotterdam, Anno 1654. ende aldaer bevestigt den 17. Mey.
Iohannes Vrechemius, beroepen van Arnhem, Anno 1655. bevestigt den 3. Ian.
Laurens Laurentius, beroepen van Nimmegen, Anno 1656. in Februarij, ende tot Amsterdam beroepen Anno 1659.
Ludovic Suggeraat, beroepen van Nimegen, 1662. bevestigt op Pincxsteren des zelven Iaars, Beroepen in Ianuario 1667. in sGraven-Hage.
Griphonius à Ravesteyn, beroepen van Lekker-Kerk, 1662. mede bevestigt op Pinxsteren.
Iacobus Rolandus, beroepen uyt Rijs-oord, 1662. Insgelijks bevestigt op Pinxsteren.
Henricus Francken, beroepen van Woggenom, 1662. ook bevestigt op Pinxsteren.
Iohannes Godschalk, beroepen uytte Rijp, den 12. April, 1667. beroepen tot Leyden.
Anthonius van Oostrum, beroepen uytten Briel, bevestigt den 30. van Slagtmaand, 1670.
Iohannes Dibbetzius, H. F. beroepen uytten Briel, bevestigt den 24. van Herftsmaand, 1673.
Abrahamus Leonardus, gewezen Predikant op Batavia, in Oost-Indien: beroepen te Dordrecht, mede bevestigt den 24. van Herftsmaand, 1673.

PREDIKANTEN:

In Slagtmaand 1675. noch in 't leven, die den *Dienst* des *Goddelijken Woords* waar nemen:

Iacobus Lidius, Balthasaris Filius.
Casparus Staphorstius.
Iohannes Vrechemius.
Griphonius à Ravesteyn.
Iacobus Rolandus.
Henricus Francken.
Anthonius van Oostrum.
Iohannes Dibbetzius, Henrici Filius.
Abrahamus Leonardus.

Wy zullen in Schutters-Bogaard te rug treden, en stappen ter Zale, daar laatste is gehouden, de Vergadering,

De Mid-Gedeelde Kamer, *La Chambre Mi-partie*,

Tusschen de Gemagtigde, van den Grootmagtigen *Flips* de IV. *Koning*

van

van *Kastillien*, enz. En die van Hare *Hoog-Mog.* de *Algemeene Staten* van de *Vrye-Vereenigde Nederlanden.*

En op de Groote Boven-Zale, van de *Kloveniers-Doele*, is in de Jaren 1618. en 1619. gehouden,

Der Volkeren Kerk-Verzaming, of *Synodus-Nationaal*,

Der Hervormde Kerken van

Groot-Brittannien.
Kuervorstelikken Paltz.
Hessen.
Zwitserland.
Wedder-avisch.
* t'Zamen-verstand.
Geneve.
Bremen.
Emden.
Eenige Nederlandsche a Hoog-Leermeesters der God-Geleerdheyd.
Gelderland, en Sutfen.
Zuyd-Holland.
Noord-Holland.
Zeeland.
Utrecht.
Vriesland.
Over-Yssel.
Groeningen en Ommelanden.
Drente.
De Walsche Kerken.

* Correspondentien.

a Professoren.

Waar toe Gemagtigde, wegens Hare Hoog-Mogende, waren,

De navolgende HEEREN:

Wt Gelderland,

Martinus Gregorij.
Henricus van Essen.

Wt Holland en West-Vriesland.

Heer Walraven van Brederoede.
Hugo Muys van Holy.
Iakob Boelius
Gerard van Nieuburg.

Wt Zeeland.

Symon Schotte.
Iacobus Campe.

Wt 't Landschap Utrecht.

Frederik van Zulen, van Nyeveld.
Willem van Hardeveld.

Wt Vriesland.

Ernest van Aylua.
Ernest van Harinxma.

Wt Over-Yssel.

Henrik Hagen.

Wt Groeningen en Ommelanden.

Hieronimus Ysbrands zoon.
Edzardus Iacobus Clant à Stedum.

Daniel Heynsius, der Welgeborene en Achtbare Heeren Gemagtigde Geheym-Schrijver.

Van welke Opper-Kerkken-Raad,

Iohannes Bogermannus, was Voor-zitter of Præses.

Iacobus Rolandus,
Hermanus Faukelius, } Byzitters of Assessors,

Sebastianus Damman, Festus Hommius, } Schrijvers of Scribæ.

Zie hier van breder in de Handelinge of Acten des Synodi Nationali.

De S. Joris- Kruys- of Ed. Voet-Boogs-Doele.

Voet-Boogs-Doele.

STaat in *Oversloeten-Stege*, gezeyd *'t Steeg-Over-Sloot*. Belend, *Zuydwaarts Doele-Steyn*, eygen d'Heer *Niklaas Stoop*, Heeren *Jakobs zoon*, *Burgermeester*, (waar van een gedeelte wel eer verstrekte de *Heel-Haaks-Doele.*) *Noordwaarts*, 't Huys van *Henrik Lamberts zoon* de *Bruyn*, Kamer-bewaarder der *Chambre Mi-parti*. En *Oostwaarts*, de *Klovemers Doele*. Wat voor Wapen-tuyg, deze uytstekende Schutteren hebben gevoerd, is fol. 665. aangewezen. Vinde 1426. geweest te zijn,

Die Ouder Scutmeysters,

De HEEREN:

Noyde van Amerongen [Heeren Meusz. Scepen.]

Cleys Simons zoon, [uytten Oud-Rade.]

Schutmeesters van den Ed. Voet-Boog, 1675.

De HEEREN:

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaans zoon, Heere van Naaldwijk, Oud-Burgermeester.

Mr. Matthijs Pompe, Heeren Michielsz. Heere van Slingeland, uytten Oud-Rade.

Dekenen:

1. Kavel. Kornelis de Vries, Heeren Dingmans zoon, uytten Oud-Rade.
4. Kavel. Korstiaan Gijsen, Hermans zoon, uytten Oud-Rade.

2. Kavel. Mr. Michiel Pompe, Heeren Matthijsz, uytten Veertigen.
3. Kavel. Kornelis van Eyssel, Everds zoon, uytten Ouden Achten.

a Lieutenants.

a Plaats-Houders:

1. Mr. Pieter Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Schepen.
2. Symon Rottermont, Adriaans zoon, Schepen.

4. Mr. Geraard de Beveren, Heeren Wilmsz. Hr. van Strevelshoek, uytten Oud-Rade.
3. Mr. Anthoni van der Mast, Heeren Hermansz. uytten Oud-Raad.

Wimpel- of Vaan-drager:

Blasius van Haarlem, Heeren Blasiusz, Overleden: Staat in plaats te komen (a) (a)

Opte

Opte Groote Boven-Zale van de *Voet-Boge* is te zien, Een S. *Barber*, Geschilderd door de Konstige hand van *Marten Heemskerk*. Een *Adam*, en Een *Eva*, van Omber en Wit; welk men houd gedaan, door *Jan Woutersz.* van *Kuyk*. Twee Water-Verwe Doeken, Een Verbeeldende, S. *Joris*. Een *Wimpel-drager*, *Trom-slager*, en *Pijper*, gekleed opte Oude Bourgondische Wijs.

Behooren noch totte voorsz Schutterie, de navolgende Kleynodien en Pronk-Cieraden, Een Zilver-Verguld en Halsband, van den Gulden-Vliese, aangehecht, *l'Orde du Sainct Esprit*. Drie Zilver-Vergulde Koppen. Drie Zilver-Vergulde Kelken, met'er Deksels, &c. Twee Oude Schutters Kappen, van * Azuur en van * Keel. Een Nieuwe Schutters Kappe, als voren, Geborduurd op Fluweel. * Blaau. * Rood.

S. Kristoffels-, of Heel-Haaks-Doele.

WAs eerst, zoo ons Bericht, en verder, uyt *Stads Schriften* gebleken is, in *'t Steeg-Over-Sloot*, aldernaast S. *Joris Doel*, op welkers Erf, voor een Gedeelte 1657. is Geboud, de Groote en Aanzienlikke Huyzinge *Doele-Steyn*, door d'Heer *Kornelis Vaans*, *Johans zoon*, Wylen Stads a *Schat-bewaarder*, enz. Nu eygen d'Heer Mr. *Nikolaas Stoop*, Heeren *Jakobs zoon*, *Burgermeester* van *Dordrecht*, *Ontfanger* van de *Gemeene-Lands-Middelen*, &c. Had gemelte *Doele*, pas over de gemeene Dwars-gracht zijn *Schiet-Huys*, *Stekken*, en *Drie-hoekkige Wand*, daar men *Wit Schoot*, mede met een *Binne-gracht*, en *Muren* afgepaald, gelijk wy d'ander *Doelen* hebben Beschreven. Maar zoo veel dier *Schutteren Huys* en *Vergader-Plaats* aangaat, is, na ik achte, omtrent het Jaar 1575. als wanneer de *Heel Haaks-Doele*, naast die van *S. Joris*, in't *Steeg Over-Sloot*, was Verhuurd an 't *Schippers-Gilde*, gebracht in 't *Klooster* der *Augustijnen*, federd 1572. geweest

a Tresorier.

HET HOF.

Wat *Wapen-tuyg* deze Aanzienlijke *Krijgs-Bende* eerst heeft gevoerd, is ons niet klaar gebleken, als wel dat ten tijden van *Ferdinand* van *Toledo*, *Hertog* van *Alba*, de *Heel Haaks-* of *Dobbele-Bussen*, schoon te voren bekend, in den *Veld-tocht* door de *Alpes*, 1567. En in den *Slag* omtrent *Jemmingen*, in *Vriesland*, 1568. opentlijk zijn ingevoert. a Vinde

a Fam. Strada, van de Nederl. Oorlogen, Eerste Deel, vj. en vij. Boek, fol. 423. en 475.

Schutmeesters van de Geheele Haicke te zijn geweest, 1550.

De HEEREN:

Heyman van Blyenburg, Heeren Adriaansz, Schepen.	Iacop Oem, Heeren Iacops zoon, Schepen.

Schut-

Schutmeesters 1675.

De HEEREN:

Mr. Iohan vander Burch, Heeren Francoys zoon, Heere van Niemands-Vriend, Oud-Burgermeester.

Mr. Pompeus Berk, Heeren Matthijs zoon, uytten Oud-Rade.

Dekenen:

2. Kavel. Mr. Pompejus de Rovere, Heeren Pietersz. Heere van Hardinksveld, Bailju van Zuyd-Holland, uytten Oud-Rade.
1. Kavel. Symon de Vries, Kornelis zoon.

3. Kavel. Huybrecht vande Graaff, Nikolaasz. uytten Achten.
4. Kavel. Tielman van Zee-berg, Abrahamsz. uytten Ouden Veertigen.

a Lieutenants.

a Plaats-Houders:

2. Pompejus Berk, Heeren Dirks zoon, Schepen.
4. Henrik Herincx, Ghijsbrechts zoon, uytten Oud-Rade.

1. Pieter Hulst-Hout, Lambrechts zoon.
3. Wessel de Ruyter, Iohans zoon, uytten Veertigen.

Wimpel- of Vaan-drager:

Mr. Francoys vander Burch, Heeren Iohans zoon, uytten Oud-Rade.

In den G*rooten-* en K*leynen-Reventer*, van d'*Augustijnen*, nu de G*roote-Zale* en 't V*ertrek* der gemelte *Schutterye*, zijn te zien: Een *Outer-Tafel*, zijnde een *Kruycinge Kristi*, Getroffen door de H*and-* en 't *Kunst-Penceel* van *Jakob Born-water*, *Dordrechter*. Een *Boodschap-Mariæ*, door M*arten* van *Heemskerk*. De V*erdrenking* van den G*rooten-Waard*, 1421. enz.

De Pronk-Cieraden en Kleynodien, totte voorsz Schutterye behoorende, zijn: Een Zilver-Vergulden-Hals-Band, mettet Wapen van Spangien; en Een S. Laurens, aangehecht, *l'Orde du Sainct Esprit*. Twee Groote Zilver-Vergulde-Koppen. Vier Zilvere Kelken, daar van Twee Verguld, &c. Een Schutters-Kappe; Geborduurd op Fluweel, van Purper en van a Keel: Zijnde ook Gevoerd met gelijke Klueren, enz.

a Rood.

Eed van de Schutters der Stad Dordrecht.

WY *Beloven ende Zweeren de Staten van Holland ende West-Vriesland, zijnde onse Hooge ende Souveraine Overheyd, zijn Hoogheyd den Heere Prince van Orange, als Stad-Houder dezer Provintie, in dier qualiteyt, midsgaders de Stad Dordrecht Gehouw ende Getrouw te wezen, ende onder der zelver Regeeringe ende Beschermінge, de Kerke Kristi, Gereformeert, naar Godes Heylig Woord, Voor te staan, ende helpen Hand-houden: de Magistraten van de voorsz Stede Onderdanig ende Gehoorsaam te zijn, in alle het gene de zelve Ons bevelen zullen: alle Tochten ende Wachten te doen, daer den Borgermeester in der tijd zal gebieden, mitsgaders Schutmeesters ende Dekens zullen voorgaan: Ende voorts alles te doen, dat getrouwe Schutters van Dordrecht gehouden ende schuldig zijn te doen.*

Zoo waarlijk moet Ons God Almachtig helpen.

Deze

Deze Vermaarde *Krijgs-Benden* der *Schutteren*, gebruykten eertijds tot Schut-geweer, zodanige *Bogen*, en *Bussen*, als we boven hebben aangewezen. Mosten mette *Graven*, als de Voornaamste *Wapen-tuurs*, ter *Heyrvaart*, trekken.

De Groote Aanzienlijke *Huyzinge Doelesteyn*; Toekomende de Heer, Mr. *Nikolaas Stoop*, Heeren *Jakobs zoon*, *Burgermeester* van *Dordrecht*, *Ontfanger* der *Gemeene-Lands-Middelen* van *Holland*: Daar in werd gehouden het *Kantoor* totten voorsz *Ontfang* behorende. Vinde *Ontfangers* sederd den Jare Xvc. Lxxii.

De HEEREN:

1572.

Reynier van Nek.

1580.

Thomas van den Honert, Rochus zoon, Schepen.

1596.

Adriaan, Heeren Ians zoon, Schepen.

1614.

Alewijn Pieters zoon, Schepen.

1626.

Mr. Iakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Borgermeester.

1637.

Kornelis van Hogeveen, Amelis zoon.

1652.

Michiel van Feltrum, Michiels zoon, uytten Oud-Rade.

1657.

Damas van Slingeland, Heeren Barthoutsz. Overleden den 30. October 1669.

1669.

Mr. Nikolaas Stoop, Heeren Iakobs zoon, uytten Oud-Rade.

Stads Geschut- en Soldaten-Huys.

VErzien met *Grof Geschut*, *Heel-Haaks-*, en andere *Hand-Bussen*, *Wapenen*, enz. *Houte Beddingen*, enz. Welk *Geschut*- als *Soldaten Huys*, in't Jaar 1625. daar toe Geboud, en Bekwaam gemaakt zijn. Als *Burgermeester* en *Tresoriers* waren,

De HEEREN:

Heer Hugo Muys van Holy, Heeren Iakobs zoon, Ridder, Heere van Woude, Kethel, en Spaland.

Kornelis Bak, Iakobsz. uytten Oud-Rade. | Michiel Pompe, Pieters zoon, Schepen.

Wy komen weder tottet *Klooster* van *S. Agniet*, daar we boven fol. 148. waren afgescheyden: in des zelfs

KLOOSTER-KERK,

Werd den *Turf* voor de *Armen* van de *Nederduytsche Gemeente* gebergd. En is aldaar ook

Het Scherm-School. En

Het Huysje van Zevenbergen: tot Opsluyting van eenige die 't by Nacht op Straat, als anders, Verkerven.

Wy treden verder, tot 'et Klarissen Klooster, daarwe boven fol. 147. waren afgescheyden, om aldaar te Beschrijven,

Het LATYNSCHE SCHOOL.

Latijnsche School. ONze Ed. Achtbare Overheyd, die altoos in alle Voortreffelijkheyd hadde uytgemunt, wel wetende dat 'er veel gelegen was, an de Geleerdheyd, in 't Welvaren harer Burgery, heeft, na de Verandering in Gods-Dienst, en Regering, om niet weder in duysternis te vervallen, maar dien tegenwoordigen Staat, door Wetenschappen te ondersteunen, in 't Jaar onzes Heylands 1597. Het *Grau-Susteren-*, en *Klarissen-Klooster*, Opgerecht, tot een *Doorluchte Schole*, daar in de Jongkheyd zoude leeren, de *Griekze* en *Latijnze* Talen, als ook de beginselen der * Wijs-geerte.

* Philosophie. Hier heeft eertijds den Hoog-geleerden *Franciscus Nansius*, uyt Vlaanderen gevlugt, daar hy Raads-Heer van 't Vrye was, de Griekze Letteren, als a Hoog-Leermeester Geleerd. En na Hem, *Adrianus Marcellus*, Genees-Meester. Zijn mede aldaar Lessen gedaan, in de Wijs-geerte, met gedrukte b Stellingen, door den Hoog-geleerden *Johannes Polyander*, toen alhier Predikant, na Hoog-Leermeester der Godgeleerdheyd, in de c Hooge-Schole van Holland, enz. Toch de meeste luyster heeft onze Dordrechtsche Schole gekregen, uyt de Naam en Faam van den Hoog-geleerden Mr. *Gerardus Joh. Vossius*, die ook in de zelve, en met Hem de Wijd-Vermaarde *Frycius Puteanus*, als mede *Janus Rutgersius*, de Gronden geleyd hadden van hare Geleerdheyd, waar over nu de heele Wereld versteld staat. Was hier mede d School-Voogd, den Hoog-Geleerden *Anthonius Æmilius*, tot Hoog-Leermeester der Doorluchtige-, nu Hooge-Schole, van Utrecht Beroepen zijnde, is Hem gevolgd, den Schranderen *D. Gerardus Borræus*. Na welken kwam, den uytstekende e Wis-konstenaar, en Wijs-geer, *Dr. Isaacus Beekman*. En na die, *D. Casparus Parduyn*; op wiens voetstappen volgden, *D. Johannes Rampius*, uytnemend ervaren in de Griekze Tale. Na die volgd wederom, *D. Cornelius Schalckius*; en Hem, *D. Petrus Surendonk*.

a Professor. b Theses. c Academia. d Rector. e Mathematicus.

Te voren plachten de Priesters de Kinderen Latijn te leeren, zoo dat al in den Jare 1403. met Klok-slag verkundigd is: Dat men geen Scholen houden en

en zal van Knechten, binnen die groote Parochye, dan ter Grooter-Schole, ende dat niemant geen Scholieren aen en neme van der Grooter Parochye, dan by der Rectoers gemoede van der Grooter Schole, op Drie Pont, sonder Verdragh.

1450. xxj. Octobris.

Wart gecundicht die ordinancye, in wat manieren dat men die Schoel ter Grooter Kerk voert Regeren ende houden sall.

In den eersten sullen off wesen alrehande manieren van orloff te bidden, ende orloff te geven, als van eerste Missen, van Bruyloften, van Festis Compositis, in de Kerken, van Kermissen, van Heeren inkomst, ende van allen anderen Feesten.

Item, so en sal men geen Bisschops gelt bidden, noch brengen, noch Coninck-gelt in de Vasten, noch Kermis, noch past, noch Marct, noch Hoech-tijt, noch Kaerss gelt, noch Bieff gelt.

Item, die haer Termijn brengen, die sullen orloff hebben, als sy haer Termijn brengen, met eenen Ghesel, ende nyet meer.

Item, sal men van elken Termijn geven Drye Stuyvers.

Item, so gebieden den Gueden Luden, dat nyement, hy sy Man off Wijff, den Rectoer van der Scholen ter Grooter Kerk, off sijne Medegesellen, die hy tott hem neemt, om in der Scholen te Regeren, onstandt en bewise, met woerden off met werken, noch in geenre wijs en misdoe, noch en doe misdoen, om saken wille die hy an den Kinderen redelic hantiert om te leeren, op Correxye, van Scepenen, &c.

Item, wat Knechtkens die boven haren Seven Iaren sijn, die en sal men nergens ter Scholen setten dan ter Grooter Kerk, off ter Nyewer Kerk, wiese anders sett, dats die gheene dyese sett op een Pont, ende diese leert op een Pont, also dicke als hi daer tegens doet.

Vinde sederd 't Jaar M. V^C^. LXXIX. School-Verzorgers,

De HEEREN:

1579.

Jonkr. Willem van Zuylen van Nyeveld, Schout van Dordrecht.
Kornelis Jakobs zoon, Boogmaker.
Jan Wentsen, Adriaansz. Schout, &c.
Dr. Franciscus Marcellus.

1580.

Wouter van Krayesteyn, Raad in Wette.

1583.

Jakob Muys van Holy, Heeren Pieters zoon, Heere van Woude, Schout van Dordrecht.
Mr. Joos de Menin, eerste Raad-Pensionaris van Dordrecht.
Mr. Adriaan t Jong, Schepen.
Jakob Frans Wittensz. Schepen.
Johan Berk, tweede Raad-Pensionaris, &c.
Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz. Heere van Schobbelands-Ambocht, Schout van Dordrecht.

1592.

Dr. Arend Muys van Holy, Heeren Jakobsz. Baillju van Zuyd-Holland.

1593.

Thomas van den Honaart, Rochus zoon, Schepen.

1599.

Hugo Muys van Holy, Heeren Jakobs zoon, Heer van Woude, Schout van Dordrecht.

1621.

Mr. Jakob de Witt, Heeren Kornelis zoon, Schepen.

1622.

Alewijn Pieterszoon, Ontfanger van de Gemeene Lands Middelen.

1626.

Heer Adriaan van Blyenburg, Heeren Jakobs zoon, Ridder van S. Michiel, Heere van Naaldwijk, Schout van Dordrecht.

1627.

Mr. Kornelis van Beveren, Heeren Willemsz. &c. Burgermeester.

1628.

Mr. Dingman de Vries, Heeren Kornelisz. Schepen.

Hr. Mr. Jakob Cats, Ridder, Raad-Pensionaris, &c.

1631.

Dr. Johan van Beverwijk, Bartholomeusz. Schepen.

1637.

Dr. Kornelis van Someren, Johans zoon, Schepen.

Mr. Matthijs Berk, Heeren Johansz. Raad-Pensionaris en Secretaris.

1642.

Mr. Nikolaas Ruysch, Heeren Koenraadsz. Raad-Pensionaris.

1656.

Mr. Johan vander Burg, Heeren Francoysz. Heere van Niemands-Vriend, uytten Oud Raad.

Mr. Govard van Slingeland, Heeren Barthoutsz. Raad-Pensionaris.

1657.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz. Heere van Naaldwijk, &c. Burgermeester, Verzorger der Boekery.

Mr. Kornelis de Witt, Heeren Jakobs zoon, Ruwaard van Putten; Verzorger der Boekerye.

Mr. Johan Berk, Heeren Matthijsz. Raad-Pensionaris en Secretaris, Verzorger der Boekerye.

1658.

Mr. Roeland de Carpentier, Heeren Pietersz. uytten Oud-Rade; Verzorger der Boekerye.

1671.

Heer Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michiels zoon, Ridder, Heere van Henrik-Yden- en Schildmans-Kinderen-Ambachten, enz. Schout van Dordrecht; Verzorger der Boekerye.

1673.

Mr. Samuel Everwijn, Samuelsz. uytten Oud-Rade, Verzorger der Boekerye.

Uytte Kerken-Dienaren:

1579.

Henrik vande Corput.

1586.

Hieremias Bastingius.

1592.

Johannes Polyander.

1616.

Johannes Becius, in 't zelve Jaar eerste Verzorger van Stads Boekery.

1627.

Balthasar Lydius, Verzorger der Boekery.

1630.

Gosuinus à Buytendijk, Verzorger der Boekery.

1648.

Andreas Colvius, Verzorger der Boekery.

1662.

Henricus Dibbetius, Verzorger der Boekery.

1672.

Johannes de Lanoy, Verzorger der Boekery.

Grypho-

1673.

Gryphonius van Ravesteyn, Verzorger der Boekery.

1674.

Johannes Dibbetius, Fil. Henrici, Verzorger der Boekery.

School-Verzorgers, in Slagt-maand 1675. noch in 't leven,

De HEEREN:

Mr. Samuel Everwijn, Samuelsz. Burgermeester.

Mr. Adriaan van Blyenburg, Heeren Adriaansz. Oud-Burgermeester.

Mr. Johan vander Burch, Heeren Francoysz. Oud-Burgermeester.

Heer Kornelis Pompe van Meerdervoort, Heeren Michielsz. Schout.

Uytte Kerken-Dienaren:

Dom. Gryphonius à Ravesteyn.

Dom. Johannes Dibbetius.

Vinde a School-Voogden van de *Dordrechtsche* en *Latijnsche Schole,* a Rectors.

1322.

Mr. Willem, gezeyd Riem-maker.

1577.

Mr. Joest Scraets.

1578.

Adolphus Noldenius.

(En zijnde toen

Conrector,

Johannes Lanckeller. En

Ondermeester,

Mr. Cornelis N.)

15...

Franciscus Nansius.

15...

Dr. Adrianus Marcellus.

16...

Mr. Gerardus Johannis Vossius.

Circa 1619.

D. Anthonius Æmilius; Vertrokken na Utrecht.

1620.

D. Gerardus Borræus, Overleden 1626. October 18.

1627. Junij 2.

Dr. Isaacus Beeckmannus, Overleden 1637. May 20.

1638. February 12.

D. Casparus Parduyn, Overleden 1644. Augusti 12.

1644. November 1.

D. Johannes Rampius, Vertrokken na Leyden, 1654. September 6.

1654. Ultimo Sept.

D. Cornelius Schalckius, Overleden 1674. Martii 15.

1674. Julij 31.

D. Petrus Surendonck.

Bestaat nu het Latijnsche School in vij. Classen, in welke, de Leergierige Jongkheyd, onderwezen werden, door

D. Petrus Surendonk, a School-Voogd.

D. Abrahamus Valentijn, b Onder-School-Voogd,

D. Joannes Goris:

D. Martinus Huygens: en

D. *Iean Iening*; c Onderwijs-Meesters.

a Rector, b Conrector. c Præceptores.

Wy ſtappen uytte *Nieu-Straat*, en *Auguſtijnen Kamp*: en komen opte *Wijn-Brug*; aldaar zijn de *Huysjes*

Van de *Appel-Tonders*.

a Axcijns. Van a 't *Ongeld* op 't *Gemaal*, en

Van 't *Bier*.

Van de Bier-*Dragers*; en

Van de Bier-*Kruyers*.

Opten *Ooſten-Hoek* van 't *Cawet*, ſtond wel eer
S. *Anthonis Huysje*.

Voor in 't Hof, is
't Meters-Huysje.

Onder den *Trans*, van de *Auguſtijnen*, is
De Bakkery voor den Huys-*Armen*.

En op des zelfs *Voor-Hof* was, voor een tijd,
De *Beurs*.

Wy komen dan tot

De MUNTE van HOLLAND.

Munte van Holland. GEſticht in 't Jaar Ons Heeren ..... Hermaakt, door Keyzer Karel, hebbende 't volgende Opſchrift:

MONETA DIVO CAROLO V. COES.

Dat is:

Munte, als den Vergode Karel den Vijfde, Keyzer was.

Wat lager ſtaat:

DIT. IS. DE MUNTE. DES ROOMSCH KEYSERS, &c.
ENDE. GRAAFLICKHEYTS. VAN HOLLAND.

Het

Het Recht van Geld te Munten, zou, als Jonkr. Matthijs van der Houven wil, a aan de Stad van DORDRECHT zijn gegeven, in 'et Jaar Ons Heeren 1064. van Keyzer *Henrik* de IV. by des zelfs Bulle, daar in hy die noemd *Oppidum Thuridrecht*.

a Handveſt Kronijk, 2. Deel, 5. Boek, Cap. 7. fol. 118.

Eraſmus van *Houwelingen*, onzen Naaukuerigen Dortenaar, en Opzoeker der Oudheyd, wijſt aan verſcheyde Goude en Zilvere Penningen, geſlagen by de Graven van Holland; (gelijk Ik ook vele, van die ſlag, hebbe gezien, by den grooten Liefhebber, Opzoeker, en Bewaarder dier Oudheyd, *Joachim Oudaan*, *Frans zoon*, woonende te Rotterdam, in de Goudſe Wagen-Straat.) Als

Van Dirk de Zevende, daar van is noch overig, een Zilver Penninkje, hebbende aan d'een zijde een Hoofd, met Omſchrift, THEODERIC. an d'ander zijde een Kruys, geteykend, PAX * met Omſchrift, † MONE. † HOLLAN.

Van Willem den Eerſten, Twee Penninkjes, 't Eene, hebbende an d'een zijde een Hoofd, met Omſchrift, † WILHEM: CO: HOLL. an d'ander zijde, een Kruys, met Vier Roosjes, en Omſchrift, † MONETA HOLLAND. 't Ander, an d'eene zijde een Klimmende Leeu, en Omſchrift, † WILHEM: DE: HOLL. an d'ander zijde een Kruys, en Omſchrift, † MONETA ...... HEM.

Van Florens de Vierde; Drie Penninkjes, 't Eerſte, an d'eene met een Hoofd, en Omſchrift, † F: COMES HOLLANDIE. an d'ander zijde, een Kruys, en Omſchrift, † MONETA DORD'CI. Het Tweede, bykans alſt voorgaande, hebbende tot onderſcheyd, Vier Sterren, tuſſchen 't Kruys. Het Derde als het Eerſte, alleen met dit Onderſcheyd, † MONE: MEDENBLEC. Waar uyt blijkt, dat 'er al van Ouds op Twee plaatzen, in *Holland*, is *Gemunt*.

De *Munte* van *Holland*, is al van Ouds her te *Dordrecht* geweeſt, en moet aldaar werden gehouden. Te zien in de Handveſte van *Jan* den 3de, *Hertog* in *Beyeren*, *Ruard* van *Holland*, aan die van *Dordrecht* gegeven, opten 20. van Zomermaand, in 't Jaar Ons Heeren 1418. daar in, Art. 15. aldus werd gezeyd: Item, *dat Wy onze Munte van Holland tot geenen tijden Openen, noch Ordineren en zullen, dan by onzen Raide, ende by Conſente ende Ordonnantie van Hemluyden. En die te Dordrecht leggen, ende nirgent anders.* En zijn, die van *Dordrecht*, al 'er *Voor-rechten*, huer van de voorgaande *Graven*, als ook die van *Hertog Jan*, gegeven; by *Flips* den *Eerſten*, t'zijner *Huldinge*, Beveſtigd; op S. Marten 1425. De *Groote Handveſt* van *Vrou Maria*, aan die van *Holland* Verleend opten 14. van Lentemaand 1476. Art. 28. zeyd: *En zal de Munte van Holland, na Ouden Herkomen, te Dordrecht werden gehouden* En datze *Keyzer Karel*, de Vijfde (en Tweede dies Naams, *Grave* van *Holland*,) daar mede heeft Geveſtigd, blijkt uyttet *Opſchrift* der zelver *Munte*.

Welke *Munte* al van Ouds heeft gehad veel Voor-rechten, te zien, uytte navolgende *Handveſten*, *Toelatingen*, en *Vergunningen*.

Hand-

Handvest van de Munters.

1367. *AElbrecht, bi Gods ghenaden, Palens-Grave bi den Rijn, Hertoge in Beyeren, Ruwert van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieslant; Doen Cond allen Luden, dat wi met onser volcomene wille en bedachticheit, omme nutscap ende profijt van ons ende onsen Landen, hebben Gheconsenteert ende Ghewillecoert, ghegeven, ende gheven onsen Wercluden, ende Munteren, van der Munten van onsen vorsz Landen van Hollant ende van Zeelant, ende den Munteren ende Wercluden, die zijn van den Sermente in Brabant, dat werken ende Munten, en van onser Munten van onsen Lande van Hollant, ende van Zeelant, ende willen ende ordineren, dat en ghene Wercluden noch Munteren en moghen wercken in onse vorsz Munte, zi en zijn van den vorsz Sermente, up dat zi moghen volvolghen ende vervolghen, ende ghenoech doen met hem onser vorsz Munten; Mar waert dattet gheviele in enighen tiden, dat onse Meesteren van onsen vorsz Munte hadde enich ghebrec van enighen Wercluden ende van Munteren, Soe willen wy dat hy 't doe te weten den vorsz Wercluden en Munteren, waer bi dat zi hem mochte daer up binnen vijftien daghen versien, ende waert dat zi hem dan des niet en vorsaghen binnen den vijftien daghen, na dien dat hem onse Meesteren van onser vorsz Munten hadde doen te weten ende ghetoent dat vorseide ghebrec, ende zi daer en binnen niet en zetten Wercluden ende Munteren, omme onse vorsz Munte te vervolghen ende ghenoech te doene, Soe machter onse vorsz Meester doen comen ander Wercluden ende Munteren met hem, waer bi dat onse vorsz Munten wael vervolghet zi, ende lovelic ontcommert ende ghenoech ghedaen. Ende waert dat onse Meester van onse vorsz Munten tot enighen tiden ontbode Wercluden ende Munteren van den Sermente van Hollant, of van Brabant, hoe vele dat hire ombode, omme te comen wercken in onse vorseide Munten, dien Wercluden en Munteren, die wi alsoe ombode, dien loven wi, ende sijn schuldich horen cost in redelicheden comende tot onser vorsz Munten, ende daer legghende tot dat zi wrachten, ende ghinge hem daer na tot enighen tiden onse Munte ave, ende zi niet te wercken en hadde, soe souden zi daer legghen achte daghen up haers selfs Cost, ende begheertse dan onse Munt-meester langer bi hem te houden, soe waer hi hem sculdich te gheven, ende soude hem gheven elcken Vijf Scellingen Swarte des daghes, alsoe langhe als zi daer laghen, tot dat zi wrochten, altoes sonder fraude, ende alle archlist uutgesceiden. Voert hebben wi ghegheven, ende gheven, ende willen dat onse vorsz Wercluden ende Munteren, ende alle die ghene die zijn van den sermente van Hollant, ende van Brabant, 't Wercken ende 't Munten in onser vorsz Munte, ende dat zi daer in te ghader wercken, ende onversceiden, ende des wercs bi beheeren ons Meesters verbeidende zijn, ende bliven altois also langhe als hi werct of doet wercken, daer omme soe willen wi dat zi hebben alsulcke huere als men in Vranckerike, ofte in Brabant, ofte in Vlaenderen geeft. Waer up zi naest werckende en snidende zijn. Voert soe willen wi, dat zi bliven vry ende quite, over al binnen onsen Lande van Hollant, van Zeelant, ende van Vrieslant; zi en haer goed van allen Zoctinghe, ende van allen Boden, van allen Forfaiten, ende misdaet, die zi binnen onsen vorscreve Lande doen of misboren, uutghesettet Vrouwen-cracht, Doetslach, Moert, of Diefte. Ende dat zi oec Tolle-vri varen moghen met horen Aenlamen ende Cattelen, uutgheset daer zi openbaer Comanscap mede hantieren. Ende hebben hem ghewilcoert ende ghegheven, dat zi niet en zullen wesen ghecorrigeert van saken die ghescien, dan van onsen Provoest ende Gheswo-ren der vorscreven Munten; uutghesceiden die vier feyte vorscreve. Ende waert dat zi daer in oft in enighen Dorpeliken saken misdaden, daer zi lijf of lit aen verboerden, dat soude Rechten onse Bailliu van Zuut-Hollant, oft anders onse Bailljuwe of Scoutate, daer 't onder gesciede, ende anders niement. Ende omme dat Wi willen dat alle dese poincten vorscreven wael ghehouden worden sonder enich wederseggben van Ons, ofte van yement anders van onsen weghen, Soe*

hebben

hebben Wi desen Brief Bezeghelt met onsen Zeghele. Ghegheven in Middelborch, upten Vierden dach van Maerte, in 't Iaer Ons Heeren M. CCC. Zeven ende tSestich.

Onderstont

Jussu Dñi Duc. Albti.

Ende was geteyckent

Pd. Arnold. de Amerongen, &c.

Hebbende 't voorsz Handvest onder uyt hangen een Zegel van Groenen Wassche, an dubb'le Francijnen Staarten.

By den voorsz *Aalbert* verder Bevestigd, zijnde *Grave* van *Holland*, opten 17. Mey 1401. en opten 9. van Slagtmaand 1403. gedaan in den *Hage*.

By *Willem* van *Beyeren*, in den *Bezitte*, dat is, in 't *Beleg*, van *Hagesteyn*, ende *Eversteyn*, gegeven opten 23. van Wijnmaand 1405. *Bevelende de Scout, Scepenen, en Raden van* Dordrecht, *&c.* Dat *zyluyden, den Munteren al'er Vryheden laten gebruyken, 't zy datze werken* off *niet en werken.*

Van *Jan* van *Beyeren*, gegeven te Dordrecht, opten 22ste van Wijnmaand 1420.

Van *Flips* den *Eersten* uytten Huyze van Bourgongie, gegeven te Dordrecht, den 20ste van Slagtmaand 1425. en opten 21sten dach in Aprille 1429.

Van *Maximiliaan*, en *Flips* den *Tweeden* van *Oostenrijk*, gegeven te Brugge, opten 17de van Lentemaand 1486.

De *Munte* van *Holland* werd ook gemelt in een Ordonnantie, nopende de Loop, Prijs, en Verbod, van de *Penningen* en *Gelden*, Gedaan, Beraadslaagd, en Besloten te *Breda*, opten 4. van Wintermaand, 1489. by Koning *Maximiliaan*, en zijnen *Zoon*, den Eerst-Hartoge *Flips*, daar in onder andere gezeyd werd: *En ten eynde dat'et Land beter verzien zy met Penningen, die nieuwlijks Gesmeed werden; en dat de Koopluyden en Wisselaers, geen oorzake hebben te brengen huer Stoffe, van* Goud, *en Zilver, buyten de Landen van den* Koning, *en gemelten* Heere *den Eerst*-Hertoge, *zijnes Zoons*, is Beraamd, en vast gesteld, dat, van nu voortaan, zullen geopend zijn, *Vijf Munten*, te weten, Een in *Braband*, Een in *Vlaanderen*, Een in *Gelderland*, Een in *Holland*, en Een in *Henegouwen*; op zulke Plaatzen als Begrepen zijn.

Van *Flips* van *Oostenrijk*, gegeven in den *Hage*, opten 7. van Oogstmaand 1504. Waar by den zelven, *Bevestigd aller Privilegien, Haar van* Hem, *zijn* Vader, *en allen* Voor-*Vorderen, Graven van* Holland, *gegeven; En daar en boven haar heeft gegunt ende gewillekuerd, voor* Hem, *zijnen Erven ende Nakomelingen,* Graven *ende* Gravinnen *van* Holland, *dat Zy, ende* Hemluyden *Nakommers, Munteners, ende Werkluden, van zijner* Munte, [*te weten*, Holland *en* Zeeland,] *voort an Vry, Quijt, en Exempt wesen ende blijven zullen, van allen Excijsen, van Wijne, Biere,* Brood, *Vleisch, ende andere Provianden, ende Lijftochten, die zy binnen hueren Huyzen, ende met hueren* Huysgesinne, *alleenlik zullen mogen Slyten, &c.*

Van *Keyzer Karel*, gegeven te *Brussel*, opten 4. van Zomermaand 1517.

Noch by den zelven *Keyzer*, gegeven te *Brussel*, opten 22. van Zomermaand 1542.

Van *Flips* den *Derde*, gegeven te *Gent*, den 14. van Oogstmaand 1559.

Van zijn *Excellentie* WILLEM den Negende, anders den Eersten van dien Naam, uytten *Huyze* van *Nassau*, PRINCE van ORANGE, *Vryheyd in Waken, Monsteren, ende Uyttrekken van den Dorde Man, &c.* Gegeven te *Delft*, den lesten van Wintermaand 1572. En by mijn Heeren van den Gerechte, Oud-Raden, ende Luyden van den Achten, Geconsenteerd (zoo veel in Hemluyden was,) de Toelatinge des zelfs, opten 9. Januarij des zelven Jaars 1572. (zijnde na onze Rekening, als men nu teld,) 1573.

En verder Bevestigd by zijne Hoog-gemelte Exellentie, ende die Staten 's Lands van Holland: *Dat Zyluyden* [Munteners] *volkomelik genieten en gebruyken zullen alzulke Oude, Duegdelijke, ende Loffelijke* Privilegien, *ende Vryheden, als Zyluyden, voor dato deser Troublen ende Beroerten, rustelijk ende vredelijk hebben gebruykt ende genoten, &c.* Gedaan tot Rotterdam, den Derden van Wijnmaand 1575.

By de *Staten 's Lands* van *Holland*, *Hemluden toegestaan*, *Vryheyd van alle Impoſten*: verleend te Rotterdam, opten 2. van Slagtmaand, in den Jare XV^c. Vijf en Seventig.

Insgelijks by de voornoemde Staten, gedaan in den Hage, den 2. Junij 1580.

Noch by de Staten van Holland, en West-Vriesland, gedaan in hare Ed. Groot-Mog. Vergadering, gehouden sederd den xij. tot den xxix. Januarij 1633.

Aan mijn Ed. Heeren van den Gerechte der Stad Dordrecht, door die van den Sermente van de Munte van Holland, binnen dezer Stede ge-exhibeert en vertoond wezende, der zelver Privilegien, rakende haarluyden Vryheden, en Immuniteyten, by de Heeren Graven, ende Staten van Holland, tsederd den Jare 1367. ende 1575. successive gegeven, en daar inne door Possessie en Ongeinterrumpeert gebruyk geconfirmeerd; mede brengende, dat die van de voorsz Munte, daar binnen, ofte daar buyten, Werkende, ofte niet Werkende, Vry, en Exempt wezen, en blijven zullen, van alle Excijsen, van Wijnen, Bier, Brood, Vleesch, en andere Provianden, en Lijfftochten, die sy binnen haren Huyzen, en met hare Huysgezinnen, alleenlijk zullen mogen Slijten: Verklaren, dat de voorsz Privilegien, der voornoemde Vryheden, en Immuniteyten, klaar zijn, mits welke Zyluyden ook daar van het Effect moeten genieten, &c. Actum den 17. October 1672.

De *Recht-Kamer* van de voorsz *Munte*, is verzien met verscheyde *Schilderyen*, der *Afbeeldingen* van de *Munteren*, als

Een *Stuk* van *Jan Doudijn*, gedaan in 't Jaar 1560.

Een *Stuk* van de *Munteren*, mette *Generaals*, na men oordeeld, Geschilderd by eenen *Snellaard*.

Een *Stuk*, begrijpende de *Munteren*, Getroffen door *Jakob Kuyp*, 1617.

Twee *Stukken*, beyde *Levens Grootte*, van *Waardeyn*, en *Meesters*, te *Recht* zittende aan een *Tafel*. Afgemaald door *Samuel* van *Hoogstraten*, in de Jaren 1657. en 1674.

Noch

Noch bezijden de *Recht-Kamer*, is te zien, een *Schilderij* van *Hertog Aalbrecht van Beyeren.*

Wy scheyden uytte Munt, en komen totten Aal-oude

Minrebroeders-, of Menne-Brugs-Torn.

WElkers Trappen Geboud zijn, opte wijze, gelijk die an 't *Huys* te *Merwede-* en in de *Groote Kerks-Toornen.* Wel eer verstrekkende een van de Stads-Poorten- en Wacht-Toornen. Op welkers Voor-Pleyn ook was een *Gerecht-plaats.* Zie hier van uytte Klep-Boeken, een Staaltje uyt vele:

1482. xiiij. May.

W*Orde Adriaan Adriaansz. Beyser, voir die* Mennebruch *Onthooft, ende zijn Hooft op een Staeck gezet.* Requiescat in pace.

En is gemelte Menne-Brugs-Toorn 1504. geworden de Bewaar-plaats, van 't Busse-kruyd, verzien zijnde met Yfre Dueren, en met Twee Steenen-Overwelfde Vertrekken: nu in 't gemeen genoemd,

De KRUYD-TOORN.

Kruyd-Toorn.

Wy treden voort, tot

DE VIS-BRUG.

ALwaar in 't *Int-Huysje*, den 20sten Penning van alle Vis, ten Af-slag komende, en daar en boven noch den 9de Penning van Zalm, en Stuer; mitsgaders 't Geld voor de Vissers, en Vent-Jagers, Ge-innet, Ontfangen, Vergaderd, en Uytgereykt werd. Mede een gedeelte van

De GROOTE-VIS-MART.

Groote Vismart.

LAatst Herboud 1608. met overdekte Gaanderyen, waar van het gevolg sich laat zien, ten beyde zijden van de Hoog- of Voor-Straat, an de Land-zijde: bestaande de voorsz *Vis Mart*, in *Vijftig Stallen* of *Vrydommen*, alwaar dien Handel niet door Vrouwen, gelijck meest in alle *Steden* geschied, maar door Mannen uytgevoerd, en daar mede, inzonderheyd met Zalm en Stuer, groote Koopmanschap gedreven werd.

Op welke Vis-Mart, van den 15. van Grasmaand af, in 't Jaar 1620. totten lesten van Sprokkelmaand 1621. toe, zijn ten Af-slag geweest, en aldaar verkoft, 8921 Zalmen, 81 Stueren, en ontellelike Elften: behalven Kabeljauw,

Schel-Vis, Bolk, of Wijting, Pieterman, Muelenaar, Tongen, Scharren, Heyl- en Tar-bot, Botten, Schollen, Roch, Vleten, Platijssen, Kreeften, &c.

Volgd 't Huys de ZALM, zijnde

Het Gilde-Huys der Viskopers van de Groote Vis-Mart.

WElkers Overluyden en Dekenen, Wy boven fol. 97. hebben aangewezen. En is, (by Aanstellinge van den Oud-Raad,) nu

Deken van de Groote Vis-Mart:

De HEER:

Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Heeren Matthijs zoon, uytten Veertigen.

En zijn Vinders van de Groote-Vis-Mart:

De HEEREN:

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, Voorzittend-Borgermeester.
Mr. Willem Brandwijk van Blokland, Heeren Pieters zoon, Vry-Heer van Blokland, Borgermeester.
Kornelis van Eyssel, Everds zoon, uytten Ouden Achten.

Opzienders van de Zalm:

De HEEREN:

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon, Voorzittend-Borgermeester.
Johan van Haarlem, Rochusz. Overleden, staat in plaats te komen (a)
(a)

Boven de Wees-Kamer, enz. Achter op 't Stad-Huys, is

Stads- Gevangenis, Ridders- en Gyzel-Kamer.

WEl eer eenige Honderd Jaren geweest hebbende boven d'Aal-Oude Vuyl-Poort: Maar in den Jare 1646. alhier over gebracht.

Het Tucht-Huys is boven fol. 138. aangewezen.

d'Aal-

d'Aal-Oude Steen- en Wacht-Toorn, de Vuyl-Poort.

GEsticht in 't Jaar Ons Heeren ..... Vermeld in een Hand-vest van Zout- en Coren-mate, &c. gegeven van *Graaf Florens*, in 't Jaar 1290. te Half Aprille, en by des zelfs *Vidimus* d'Anno 1301. zijnde den Inhoude van dien, opten Rug geteykend, en aldaar genoemd, den Gevangen-Torn. Zie ook boven fol. 438.

En Bezijden de Nieuwe Vuyl-Poort, is

Het Baken-Huys.

Waar in, by Ysgang, als anders, de Bakens en Tonnen, werden opgesloten.

De Koorn-Buers is boven fol. 69. aangewezen.

Wy gaande over de Luegen-Brigge, daar zienwe ter Slinkerhand, over de Mazelaars-Brugge,

't Mazelaars- of Zakke-dragers-Huysje.

En neffens de Zuyd-Duer van de Groote-Kerk,

't Koren-Meters-Huysje: En

De Gaandery van de Koren- en Vlas-Mart.

Voort gaande Noordwaarts bezijden den Dordrechtsen Toorn. Daar ziet men

Vier Wapen-Huyzen van den Staat.

Verzien met des zelfs Grof-Geschut, Donder-Bussen, enz.

De Kraan Rodermond.

DIe men houd dat des zelfs toestel daar al voor den Jare 1338. zoude hebben gestaan, en datze, na d'Onthoofding van den Bailliu van Zuyd-Holland, te Valencijn gedaan, dien Toenaam heeft gekregen.

Het Pleyn voor Kraan Rodermond, is bezet met Muelen-Steenen, daar alhier groote Koopmanschap mede werd gedreven.

In een van de Wapen-Huyzen, No. 2. was wel eer

De Schole ter Grooter Kerk.

d' Oude Hout-Tuynen:

Beginnen an 't *Kerk-* en eyndigen an 't *Vleys-Houwers-Straatje.* Werdende de Hout-Koopmanschap alhier te Dordrecht sterk gedreven.

Wy gaan over Rodermonds-Brug, daar zienwe

't Rondeel Englen-Burg.

WAs wel eer een Wacht-Toorn, geboud opte Wijze van Englen-Burg te Romen, hoewel kleynder, had een rond omgaande overdekte Trant, buyten de Wacht-Toorn, daar men op en af ging over de Gaandery, langs 't Kerk-Hof, en an de zijde van de Hooge-Englen-Burgse-Brug, als ook met Trappen ter Strate-waart, 1647. afgebroken; en Englen-Burg veranderd in een Wooning voor den Boom-sluyter en Haven-meester.

Opte Englen-Burgse Kay, zijn

De Nieuwe Hout-Tuynen.

Wy treen te Rug, gaande langs d'Oude Hout-Tuynen, en Watersteyns-Kay, daar zienwe

Den Aal-Ouden Toorn Water-Steyn.

OOk genoemd *Snellairt-Duyks-Torn*: *Grietje* van *Driels Toorn*, enz. Was eertijds een van Stads Wacht-Toornen; daar wel eer de Merwede tegen spoelde. Naderhand gebruykt tot Stads-Werk-Huys: zijnde nu

Laken-Halle.

De Laken-Halle.

De Trappen en Kijk-gaten van gemelten Toorn, zijn gelijk die van 't Huys te Merwede: De Menne-Brugs-Toorn: en die van de Groote Kerk, enz.

Wat verder, by S. Joost, staat

Klokkelairs-Toern.

OOk genoemd *Toeverlaat*; en van d'Heer Joh. van Beverwijk, *Vinken-Burg.* Uytkomende aan d'Oude Veste, zijnde nu Kuelse en Engelsche Kay; Vermeld in Stads a Handeling-Boeken, 1404. 1424. in Scepenen-Brieven, 1534. 1584. Welkers Trappen en Kijk-gaten zijn, gelijk als diewe reeds genoemd

a Acte.

noemd hebben. Was ook voortijds een van Stads Oude Wacht-Thoornen: Veranderd in Woninge, nu toekomende *Pieter* van *Gelsdorp*.

Op d'Engelsche Kay; mede d'Oude Veste, daar vertoond sich,

Den Torn van Alard van den Wijngaarden.

Zijnde naderhand Kolsters, Drenkwaards, en Pompens-Toorn: mede Gesticht ten eynde als voren, nu verstrekkende Pak-Huyzen.

Wat verder is

De BOERE-VIS-MART.

Boere Vis-mart.

DAar verkoopt men, Karpers, Barmen, Snoeken, Baarsen, Voornen, Brasemen, Blieken, Winden, Springers, Muenen, Houtingen, Sneepen, (by sommige genoemd, Bommelse Vorens,) Pos, Grundelingen, Paling, Ebbeling, Aal, Prikken, enz.

t'Ende die Vis-Mart is

Den Joppen-Toorn.

Tolle-Toorn.

In 't Jaar 1600. toegesteld tot een *Wacht-Toorn*, voor de *Graaffelijkheyds Tolle* van *Geervliet*: Ten Dienste van die by nachte komen verby te varen, en daar aan Bellen om verlof.

Uytwijck.

De Steen- en 't Gyzel-Huys, nu genoemd Uytwijk.

Wel eer belend an Puttox-Torn, diewe boven fol. 80. en 661. hebben aangewezen. Gesticht in 't Jaar ons Heeren 1381. Werd by des zelfs *Steenwaarder* bewoond.

Bezijden de Water-Poort, 't Groote-Hoofd, zijn
Twee *Wooningen*, voor de *Boom-sluyters* en *Haven-meesters*.
't Eene neffens die *Poort*, en 't ander opten Hoek van den *Boom*.

Ey! datwe, in de *Klovenier* Doele, hebben vergeten de *Kuer-kamer* van 't *Zilver*. Kuer-Kamer.

En in *S. Joris* Doele overgeslagen de *Beneden-Zale*, der *Schutteren*, van den Ed. *Voet-Boog*, daer inne gehouden werd, de gewoonlijken Krijgs-Raad der Burgerye.

Krijgs-

Krijgs-Raad.

KRYGS-RAAD.

Vinde daar van in 't Jaar Ons Heeren 1578.

a Colonellen.

a Bend-Overſten:

De HEEREN:

Balthaſar Frans zoon, Schepen.
Jacop Coel, Adriaans zoon, Schepen.
Adriaan [Tereſteyn,] Jobsz. Raad.
Willem de Jong, Willemsz. uytten Oud-Rade.

1675. In Slagt-maand;

De HEEREN:

Burgermeeſter in der Tijd, zijnde

Mr. Samuel Everwijn, Samuels zoon.

Adriaan vande Graaf, Sebaſtiaansz.
Mr. Pompejus Berk, Heeren Dirksz.
Kornelis Belljaart, Kornelisz.
Symon Rottermont, Adriaansz.

b Capiteynen.

b Hop-Luyden.

Dirk van Noy, Ardiaansz.
Symon de Vries, Symonsz.
Johan op de Beek, Philipsz.
David van Convent, Laurensz.
Adriaan van Slingeland, Kornelisz.
Henrik Franken, Genefaasz.
Jakob de Blom, Jakobsz.
Pieter van Zeeberg, Abrahamsz.
Goverd de Leeuw, Zegersz.
Rijk van de Ruyt, Henriksz.
Adriaan 't Hoofd, Adriaansz.

c Lieutenants.

c Plaats-Houders.

Wouter van Goudhoeven, Nikolaasz.
Symon Braat, Klaasz.
Adriaan Meynard, Jansz.
Jakob van Hoogſtraten, Adriaansz.
Johan Heuts, Denijsz.
Ian Bogaard, Klaasz.
Ian Kilſdonk, Willemsz.
Gerard Vos, Abrahamsz.
Ian Wiers, Iansz.
Ian van der Hoeven, Iansz.
Kornelis van Helmont, Gillisz.

Wimpel- of Vaandragers.

Ieremias vander Monde, Michielsz.
Herman Gijſen, Heeren Korſtiaansz.
Gerard Schul, Stevensz.
Ian Franken, Iansz.
Gerard Burgloon, Thomasz.
Herman van Bracht, Tielmansz.
Godefridus Schalken, Kornelisz.
Adriaan van der End, Iansz.
Iohan vander Maſt, Heeren Adriaansz.
Gerard van Eyſden, Gerardsz.
Gijsbrecht Coole, Korſtiaansz.

d Secretaris.

d Geheym-Schrijver.

Wouter de Gelder, Abrahams zoon.

e Majoor.

e Wacht-meeſter van Dordrecht, op der Stede Grond en Merwede.

Henrik van der Mark; Iakobs zoon.

PROVOOSTEN, Pieter van de Graef, en Jan van Leeuwen.

Liza & Leonard Baskin

W. Schatzki

EBSZ

1951